

1. melléklet

Az iskola 1-8 évfolyamán tanított tantárgyak tantervei

1-4. évfolyam

Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoport 1.-4. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	8	288	227	61
2.	8	288	227	61
3.	7	252	195	57
4.	7	252	194	58

Az iskola 1, 2, 3. és 4. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére heti egy órával megnövelte.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 1. sz. mellékletében kiadott magyar nyelv és irodalom tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés: IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ban

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Farkas Lászlóné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	16	+4	20
Olvasás, az írott szöveg megértése 1. – az olvasástanulás előkészítése	25	+2	27
Olvasás, az írott szöveg megértése 2. - az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	70	+10	80
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	15	+10	25
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	7	+8	15
Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása	20	+2	22
Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	50	+4	54
Az írástechnika fejlesztése - az eszközszerű írás előkészítése	13	+4	17
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	2	+8	10
A tanulási képesség fejlesztése	7	+4	11
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	2	+5	7
Évfolyam összesen	227	61	288

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	17	+4	21
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	90	+10	100
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	8	+7	15
Az írástechnika fejlesztése - az eszközszerű írás előkészítése	39	+1	40
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótó és toldalék; mondatfajták	20	+10	30
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	40	+13	53

A tanulási képesség fejlesztése	10	+3	13
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	3	+5	8
Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés		+8	8
Évfolyam összesen	227	61	288

3. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	15	+3	18
Olvasás, az írott szöveg megértése	56	+4	60
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	18	+4	22
Az íráshasználat fejlesztése	8	+7	15
Fogalmazási alapismeretek	12	+8	20
Szövegalkotási gyakorlatok	21	+4	25
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	17	+8	25
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	+6	34
A tanulási képesség fejlesztése	14		14
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	6	+5	11
Összefoglalás, rendszerezés		+8	8
Évfolyam összesen	195	57	252

4. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	15	+3	18
Olvasás, az írott szöveg megértése	55	+10	65
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	19	+11	30
Az íráshasználat fejlesztése	7		7

Fogalmazási alapismeretek	11	+9	20
Szövegalkotási gyakorlatok	21	+4	25
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	18	+5	23
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	+3	31
A tanulási képesség fejlesztése	14	+4	18
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	6	+3	9
Összefoglalás, rendszerezés		+6	6
Évfolyam összesen	194	58	252

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	61
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	<i>Köszönések, „Aldás, békesség, köszönés használata, jelentése. A tisztelet megnyilvánulási formáinak megbeszélése, gyakoroltatása</i>	4
Olvasás, az írott szöveg megértése 1. – az olvasástanulás előkészítése	Az olvasáshoz szükséges képességek és részképességek fejlesztése (fonémahallás, figyelem, tempó, ritmus, szókincs, irányok felismerése, relációs szókincs) - A tanultak elmélyítése	2
Olvasás, az írott szöveg megértése 2. az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	Betűfelismerés, betű-hang azonosítása Biztonságos betű-összevonási	10

	képesség. A tanultak elmélyítése	
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése. Olvasási stratégiák előkészítése: érzékszervi képek alkotása, grafikus szervezők - a tanultak elmélyítése	10
Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása	A tanultak elmélyítése	2
Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	A tanultak elmélyítése	4
Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	Másolás gyakorlása írott, és nyomtatott szövegről	4
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	A tanultak elmélyítése	8
A tanulási képesség fejlesztése	A tanultak elmélyítése	4
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Bibliai történetek feldolgozása Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. - A tanultak gyakorlása, elmélyítése	8
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Egymásra, egymás érzelmeire való figyelem. A család szerepe a keresztyén emberek életében.	5
	Összesen:	61

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	61
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	A beszéd, mint a rossz és a jó eszköze a Bibliában. (pl. Júdás árulása, Jézus példázata, Péter általi megtagadása)	4
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése A tanultak elmélyítése	10
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Olvasmányok, mesék tanulságainak összehasonlítása bibliai történetekkel, párhuzam keresése. Véleménynyilvánítások.	7

Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	Két-három összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből.	1
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	A tanultak elmélyítése	10
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások	13
A tanulási képesség fejlesztése	A tanultak elmélyítése	3
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	<i>A jó melletti érvelésben tudja használni a Biblia általa ismert történeteinek tanulságait.</i> Egymással szembeni tisztelet fontossága, a másság elfogadása.	5
Összefoglalás, rendszerezés	A tanultak elmélyítése.	8
	Összesen:	61

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	57
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	<i>A cselekedetek értékelése a Biblia tanításainak alapján.</i> Olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.	3
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	<i>Bibliai történetek olvasása, értelmezése.</i> <i>Szabó Lőrinc, mint reformátusköltő.</i> Egy gyermekverse. Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása.	4
Olvasás, az írott szöveg megértése	<i>Néhány, az életkornak megfelelő igeszakasz feldolgozása.</i> <i>A Biblia régies szóhasználatának megfigyelése.</i>	4
Az íráshasználat fejlesztése	A tanultak elmélyítése	7
Fogalmazási alapismeretek	A tanultak elmélyítése	8
Szövegalkotási gyakorlatok	Megoldási ötletek, jó tanácsok megfogalmazása. <i>Bibliai történetek összefoglaló megfogalmazása.</i> <i>Bibliai szókincs fejlesztése.</i>	4

Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	A tanultak elmélyítése	8
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások.	6
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Erkölcsei tanulság megfogalmazása. Társas kapcsolatok bibliai alapjai. A társakkal való együttérzés, a segítségadás fontossága.	5
Összefoglalás, rendszerezés	A tanultak elmélyítése	8
Összesen:		57

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	58
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	Egymás véleményének kulturált meghallgatása, saját vélemény megformálása.	3
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Bibliai történetek olvasása, értelmezése. Egy-két reformátusíró, költő életének ismerete. Válogatás Arany János gyermekverseiből (egy vers) Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása ünnepekre. A tanultak elmélyítése	11
Olvasás, az írott szöveg megértése	Néhány igeszakasz feldolgozása és értelmezése. Erkölcsi mondanivalók felismerése, megértése. A tanultak elmélyítése	2+8
Fogalmazási alapismeretek	A tanultak elmélyítése	9
Szövegalkotási gyakorlatok	Szókincsfejlesztés, bibliai szókincs fejlesztése. Erkölcsei állásfoglalások megfogalmazása a keresztyén tanítások alapján.	4
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	A tanultak elmélyítése	5
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Helyesírás gyakorlása, tollbamondások.	3

A tanulási képesség fejlesztése	A tanultak elmélyítése	4
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Építő bírálat megfogalmazása, helyes közlési módja. <i>Bibliai hősök jellemzése a jó és a rossz tulajdonságaik alapján.</i>	3
Összefoglalás, rendszerezés	A tanultak elmélyítése	6
Összesen:		58

3. Tantárgyi bevezető, célok és feladatok:

Az általános iskola alsó tagozatán a magyar nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti önazonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.

Az anyanyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy további fontos feladata a szóbeli és az írásbeli érintkezések önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle szinterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos, adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tantárgy középpontjába a kerettanterv az olvasás-szövegértés és a helyes beszéd képességének fejlesztését helyezi, mint kiemelt területet, és ennek új elemeiként megjelennek az olvasási stratégiák is. Az olvasás és az írás képességének elsajátítása kulcs az önálló tanuláshoz, majd pedig a boldoguláshoz a mindennapi életben.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években a tanító feladata nem az elméleti rendszerezés, hanem a változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a nyelvi tudatosság, a kreativitás, az árnyalt önkifejezés, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére. E fejlesztési folyamatra épülhet majd a továbbiakban az anyanyelvi és az irodalmi kultúra megismertetése.

Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat. Mindez komoly hatást gyakorolhat az érzelmi élet, az önismeret és a társas kapcsolatok fejlődésére.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

1–2. évfolyam

A tanuló érzelmi érzékenysége, erkölcsi gondolkodása legalább olyan szintre kerül, hogy az olvasott művekben képessé válik emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, természeti motívumok felismerésére, megnevezésére. Bekapcsolódik a jó és a rossz, a szép és a csúnya fogalmak tartalmáról szóló órai beszélgetésekbe. Megismeri a nagy ünnepkörök egy-egy szöveg hagyományát, ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). *Megismer néhány bibliai történetet. Megérti azok tanulságait, azokat képes felhasználni a saját cselekedeteiben is.* Részt vesz a ritmusérzékét, mozgáskultúráját is fejlesztő önismereti gyakorlatokban, szerepjátékokban. Képessé válik az olvasmányaihoz kapcsolódó személyes ismeretek, élmények felidézésére és megosztására, gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezésére. Képessé válik arra, hogy felismerje kimondott szavainak jelentőségét. Szívesen részt vállal ritmusos, énekes rögtönzésekben, különböző kreatív játékokban. Képes mindennapi konfliktusok átélésére bábjátékban, drámajátékban. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait. A magyar nyelv és irodalom foglalkozások feladatmegoldásaiban, közös tevékenységeiben tapasztalatot szerez a társakkal való együttműködésről, tevékenységek kezdeményezéséről. *Felismeri a családi élet, a családi összetartás fontosságát a keresztyén ember életében.* Fontossá válik számára az egymás iránti tisztelet, megtanulja elfogadni a máságot. A kisiskolások, akik korán találkoznak audiovizuális és hipertextes (internetes közegben működő) szövegekkel is (gyerekművek, reklámok, videojátékok, közösségi oldalak használata), megismerkednek a szövegek különböző modalitásaival, eltérő médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival is (az írott szöveg, a hang és a kép kapcsolatával – egyszerű, játékos formában). A tanuló játékos gyakorlatok révén elsajátít néhány, a koncentrációs képességét fejlesztő memóriagyakorlatot. Az olvasásmegértés folyamatában fejlődik a szókinccse, a nyelvi-logikai

kapcsolatokat, következtetéseket, viszonyításokat felismerő képessége. IKT eszközökkel képes irányított, majd önálló információkeresésre, rövid szövegek létrehozására. Segítséggel felismeri szükségleteit, tud kérdezni, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében.

A gyerekek az iskolába lépés előtt először a szűkebb környezetüktől sajátítják el a magyar nyelvet. A tantárgy feladata ennek az ösztönös nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi tudatosság fejlesztése.

Az 1–2. évfolyam legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, az igényes beszéd fejlesztése, amely egyben a további anyanyelvi nevelés alapja is. Az olvasás és az írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tantárgyakban való továbbhaladás.

Az első olvasási sikerek meghatározó erejűek az olvasóvá válás, az olvasással kapcsolatos pozitív viszonyulások kialakulásának folyamatában. Ezért az első osztályokban a tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulás folyamatát, haladási tempóját a tanulási kudarcok, a tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.

Az anyanyelvi nevelés területeit arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása, a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak a megismertetése és tudatosítása, mert az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a szókincs árnyalt ismerete.

Az értő olvasás fejlődésében fontos szerepe van a szöveggel való foglalkozásnak. A fejlesztés eredményeként elvárható, hogy a tanuló néma olvasás útján megértse tankönyvei szövegének, a feladatok utasításainak a lényegét.

A gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömeire alapozva kell a legkülönbözőbb tevékenységformákkal a hétköznapiakban gyakori szövegműfajok tudatos és kreatív használatára nevelni.

Az írás eszközzé fejlesztése a kézirás megtanításával kezdődik. A betűformák és betűkapcsolások elsajátításán keresztül vezet az út az írás automatizálásáig. Olyan írástempóra kell szert tenniük a tanulóknak, amely kiszolgálja a tanulási igényüket, s megfelel az életkorban elvárható követelményeknek.

Az anyanyelvről szerzett ismeretek segítségével a tudatos nyelvszemléletet, az emeltebb igényű szóbeli és írásbeli anyanyelvhasználatot alakíthatjuk ki. Ennek keretében a magyar nyelv rendszerére vonatkozó elemi ismereteket szerezhhetnek a tanulók. A fogalomalkotás nyelvi tapasztalásra épül. A nyelvtani ismeretekhez kapcsolódik a helyesírási szabályismeret és a helyesírási készség elemi szintjének kialakítása. A szabályalkalmazással párhuzamosan futó fejlesztési feladat a tanulók önellenőrzésének és hibajavító tevékenységének, a helyesírási szótár használatának szokássá fejlesztése.

Fokozni kell a tanulók tudatosságát, kitartását és igényességét a különböző nyelvi tevékenységekben, segíteni kell őket, hogy tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban legyenek képesek irányítani.

3–4. évfolyam

A beszédkésztség, a szóbeli szövegek megértésének, értelmezésének és alkotásának fejlesztése képezi alapját és kiinduló pontját valamennyi újonnan megtanulásra kerülő nyelvi tevékenységnek. E fejlettség döntően meghatározza a gyermek kortársaival való kapcsolattartásának és iskolai pályafutásának sikerét. Ezért különösen fontos a kulturált nyelvi magatartás megalapozása, a szókincs aktivizálása szövegalkotó feladatokkal, a narráció ösztönzése, gyakoroltatása.

Az olvasástechnika eszközzé fejlesztése feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével és feldolgozásával felkészít az alapvető szövegműveletek önálló alkalmazására. Az olvasmányok sokoldalú feldolgozása fejleszti a tanulók kritikai érzékét, ítélőképességét és empátiáját, a kifejezés nyelvi megvalósulására való figyelmet. ***A tanuló ismerjen meg bibliai történeteket, legyen képes értelmezni azokat. Ismerje fel az irodalmi alkotások erkölcsi mondanivalóját. Társas kapcsolatainak tekintetében ismerje és alkalmazza a Biblia tanításait. Gyarapítsa szókincsét a Bibliából, figyelje meg a régies szóhasználatot.***

Lehetőséget teremt egyszerű irodalmi formákkal kapcsolatos tapasztalatok szerzésére, irodalmi kifejezésformák, stílusbeli és szerkezeti sajátosságok felfedezésére, a magyar nyelv és a magyar kultúra hagyományainak megismerésére, az olvasás megszerettetésére.

Az írásbeli szövegalkotás szabályainak megtanítása különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával valósul meg. Ezek szolgálnak mintául a gyermekek fogalmazásaihoz, nyitnak utat a későbbi kreatív alkotásokhoz, a képzelet, az érzelmek, a gondolatok önálló kifejezéséhez. A szövegek az árnyalt, gazdag szókincs kialakításának forrásai is; hozzájárulnak az önkifejezés igényének kielégítéséhez és képességének fejlődéséhez.

Az önálló tanulás képességének kialakítása az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztését szolgálja. Fontos a tanulási szokások és technikák tanulása, a különféle források és azok használatának, az információszerzés lehetőségeinek és korlátainak megismerése, a szelekció, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

A 3–4. évfolyamon az írás-helyesírás tanításának célja az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

A tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben.

Legyen képes kulturált véleménynyilvánításra, erkölcsi állásfoglalások megfogalmazására keresztyén tanítások alapján.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

1. osztály

Tematikai egység	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 20
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése.</p> <p>Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A helyes beszéd-légzés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. Mondatok olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hang-lejtés, a hangsúly helyes alkalmazása.</p> <p>Az aktív szókincs bővítése. Mondatok összekapcsolása.</p> <p>Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról.</p> <p>Páros és csoportos beszélgetés.</p> <p>Szituációs játékokban a felnőttek és kortársak udvarias megszólítása.</p> <p>Szerepjátékok.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – érthetően beszél; – megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol; – használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit; – bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz; eligazodik szűkebb környezete társas kapcsolatrendszerében 	<p><i>Ének-zene; testnevelés és sport:</i> helyes légzéstechnika.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> szerepjátékok.</p> <p><i>Hit-és erkölcstan:</i> én és</p>

<p>Nem verbális jelzések tartalmának felismerése.</p> <p><i>Köszönések, „Áldás, békesség!”, köszönés használata, jelentése.</i></p> <p><i>A tisztelet megnyilvánulási formáinak megbeszélése, gyakoroltatása</i></p>	<p><i>Használja helyesen és az udvariassági szabályoknak megfelelően a tanult egyházi köszönési formákat.</i></p>	<p>környezetem,</p> <p>bemutatkozás, önismeret, kommunikáció során az értelem, az akarat, az alázat fejlesztése</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tempó, ritmus, szünet, hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Olvasás, az írott szöveg megértése 1. - az olvasástanulás előkészítése</p>	<p>Órakeret</p> <p>27</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Iskolaérettség.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az olvasástanulás előkészítése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Motiváció kialakítása, fejlesztése, szorongásmentes olvasási környezet</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás 	

<p>megteremtése. Az olvasáshoz szükséges képességek és részképességek fejlesztése (fonémahallás, figyelem, tempó, ritmus, szókincs, irányok felismerése, relációs szókincs) A tanultak elmélyítése Az olvasáshoz szükséges helyes testtartás kialakítása</p>	<p>tanulásában; – részképességei elérték a szükséges szintet</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> ábra, illusztráció, reprodukció. <i>Ének-zene:</i> ritmus, tempó, dallam. <i>Matematika, Testnevelés és sport:</i> irányok azonosítása, megnevezése</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>betű, hang, beszédhang, cím, mondat, szöveg, szótag, szó, írásjel, bekezdés</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Olvasás, az írott szöveg megértése 2. - az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása</p>		<p>Órakeret 80</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Iskolaérettség.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, a dekódolási képesség kialakítása.</p>		
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Betűfelismerés, betű-hang azonosítása Szavak bontása hangokra Biztonságos betű-összevonási képesség. A tanultak</p>	<p>A tanuló – olvasási tevékenysége motivált, érdeklődő; – ismeri a magyar ábécé nyomtatott kis és nagybetűit; – ismeri a betű-hang megfeleltetési szabályait; – biztos betű felismerési,</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> betűtípus, betűforma</p>	

<p>elmélyítése</p> <p>Olvasástechnikai hibák felismerése, javítása.</p> <p>Az olvasásra vonatkozó szókincs, pl. szerző, író, olvasó, cím. bekezdés</p>	<p>összevonási képességgel rendelkezik;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri olvasással kapcsolatos erősségeit, hibáit; – biztonsággal, pontosan olvas szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat életkori sajátosságának megfelelő egyszerű, rövid szövegeket. 	
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Betű, hang, beszédhang, szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel, összefoglalás, bekezdés</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése</p>	<p>Órakeret</p> <p>25</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Iskolaérettség.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szövegértő olvasás előkészítése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről); nemzeti</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: tartalommondás, 	<p><i>Matematika;</i></p> <p><i>környezetismeret:</i> szóbeli és írásbeli szövegértés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Mesék,</p>

<p>ünnepeinkről, jelképeinkről).</p> <p>Olvasási stratégiák előkészítése: érzékszervi képek alkotása, grafikus szervezők</p> <p>Olvasott események alapján egyszerű következtetések levonása</p> <p>Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése</p> <p>A tanultak elmélyítése</p>	<p>események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten.</p> <p><i>- ismerjen néhány rövid bibliai történetet</i></p>	<p>gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).</p> <p>Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjáttékkal.</p> <p>Jel, jelkép, piktogram.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Betű, hang, beszédhang, szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése</p>	<p>Órakeret</p> <p>15</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Iskolaérettség.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása.</p> <p>A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a</p>	

	<p>ritmus és a zene révén.</p> <p>Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése.</p> <p>A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása.</p> <p>Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka, találós kérdés, mese, szereplő).</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése.</p> <p>A mese és a valóságleírás különbségének tudatosítása.</p> <p>Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről.</p> <p>Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése (pl. Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai).</p> <p>A szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése.</p> <p>A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése.</p> <p>A verses forma megfigyelése, a ritmus a rím, az ismétlődés megfigyelése</p> <p>Olvasmányok szerzőjének megnevezése.</p> <p>Rövid mesék, bibliai történetek dramatikus,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – hallgat, olvas verset, mesét – képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés); – néhány verset, mondókát elmond fejből; – dramatikus, bábos játékokban együttműködik a társakkal. 	<p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus és improvizációs játékok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus, ismétlődések.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján).</p> <p>A hang és kép szerepe a mesevilágban.</p> <p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> én és szűkebb közösségeim, a helyes és helytelen, a jó és a</p>

bábos megjelenítése. A tanultak elmélyítése.		rossz, az igaz és hazug megkülönböztetése
Fogalmak	mese, vers, verses mese, versszak, verssor, ritmus, ismétlődés, rím.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása		Órakeret 22
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismerése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása. Fonématudatosság, hallás fejlesztése. Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Tájékozódás térben, síkban. A füzet és az írószerek használata. Finommozgások,	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – nyitott, motivált, érdeklődő az írás tanulásában; – előzetes képességei és ismeretei megfelelőek az írástanulás megkezdéséhez; – finommotorikája, szem-kéz koordinációja 	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> a finommozgások fejlesztése (pl. gyurmázással). <i>Vizuális kultúra:</i> a finommozgások fejlesztése rajzolással, festéssel, mintázással.	

<p>mozgáskoordináció fejlesztése. Vonalvezetési gyakorlatok, betűelemek vázolása, írása. Helyes írásszokások kialakítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). A tanultak elmélyítése</p>	<p>megfelelő szintű; – tisztában van az írás alapvető funkciójával a mindennapi életben</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai. <i>Ének-zene:</i> hallásfejlesztés.</p>
Fogalmak	Betűelem.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység	Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	Órakeret 54
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességkülönbségek figyelembe vételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. A hangok időtartamának jelölése. Másolás írott, majd</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és használja a magyar ábécé betűinek írott alakjait; – írása rendezett, a betűket olvashatóan alakítja és kapcsolja egymáshoz. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata.</p>

nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok másolása Hat betűnél nem hosszabb szavak látó-halló tollbamondásra írása. Rövid szavak írása emlékezetből. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása A tanultak elmélyítése	– szavak másolásában nem vét hibát	
Fogalmak	Nyomtatott betű, írott betű, írásjegy, egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű, kisbetű, nagybetű, szótag, szó, mondat, szöveg.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése		Órakeret 17
Előzetes tudás	Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – másolásakor nem vét írástechnikai hibákat – jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást 	<i>Vizuális kultúra:</i> térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő	

normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás. Helyes írásszokások alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Másolás gyakorlása írott, és nyomtatott szövegről		alkalmazása. <i>Testnevelés és sport:</i> harmonikus mozgás. <i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.
Fogalmak	Kisbetű, nagybetű; margó.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.	Órakeret 10
Előzetes tudás	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű szabály tapasztalati úton történő megismerése	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elválasztás a szótagolás szerint A mondatkezdő nagybetű A j és ly használata az ismert szókinccs körében A tanultak elmélyítése	A tanuló – az egyszerű szavakat helyesen választja el. – jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást – 10-15 begyakorolt szóban helyesen a j és	<i>Ének-zene:</i> egy adott dallamhoz szöveg alkotása.

	ly hangot	
Fogalmak	Ábécé, elválasztás, szótag; pont, kérdőjel	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	A tanulási képesség fejlesztése	Órakeret 11
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulási képesség mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása, fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Könyvtárlátogatás Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. A kép és a szöveg kapcsolata. Gyermekújságok jellemzői tartalomjegyzék alapján. A tanultak elmélyítése	A tanuló – a tanító irányításával motiváltan tanul; – a tanulási folyamat során változatos tevékenységeket és több érzékszervet is használ; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: 2-3 mondóka, József Attila: <i>Altató</i> ; Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz, Tamkó Sirtó Károly, Weöres Sándor egy-egy költeménye	<i>Matematika</i> ; <i>környezetismeret</i> : önálló tanulás. <i>Vizuális kultúra</i> : A szöveget alkotó betűformák és a közlési tartalmak kapcsolatának felismerése. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített

		<p>adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).</p> <p>Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat kockázatainak és lehetőségeinek felismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).</p>
Fogalmak	Könyvtár, lexikon, betűrend, tartalomjegyzék, gyermekújság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység	Az ítézőképesség, az erkölcsi, a hit-, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése		Órakeret 7
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján, a történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Egyszerű ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák kialakítása (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, megérti rövid, egy szálon futó művek segítségével a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, 	<p><i>Dráma és tánc:</i> részvétel dramatikus játékban.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> átélt, elképzelt vagy olvasott esemény vizuális kifejezése.</p>	

<p>alapuló összefüggések megértése az egy szálon futó történekekben.</p> <p>A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel.</p> <p>Egyszerű közmondások, szólások megismerése.</p> <p>Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték).</p> <p>Nemzeti ünnepeink, jelképeink.</p> <p>A család szerepe a keresztyén emberek életében</p> <p>Egymásra, egymás érzelmeire való odafigyelés</p>	<p>az ok-okozati viszonyt;</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes állást foglalni, alapvető erkölcsi kérdésekben; – meghallgatja mások érvelését is; – képes beleélésre az életkori sajátosságainak megfelelő művek és dramatikus játékok során; – <i>tanuljon meg figyelni családtagjaira, társaira, felnőttekre, és azok érdekeire</i> 	<p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> családtagjaim, szeretet, barátkozás (konfliktushelyzetek megélése játékokon keresztül).</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az ember megismerése (magatartásformák, szabályok, viselkedési normák); környezet és fenntarthatóság.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tanulság, konfliktus, közmondás</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén</p>	<p>A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit.</p>
---	--

	<p>Ismerje és használja egyházunk köszönési formáját. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoritereket.</p> <p>Ismerjen néhány bibliai történetet, idézze fel azokat.</p> <p>Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos.</p> <p>Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával.</p>
--	---

2. évfolyam

Tematikai egység	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 21
Előzetes tudás	Szövegértési ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése.</p> <p>Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A helyes beszéd-légzés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. Mondatok, szövegek olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása.</p> <p>Az aktív szókinccs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével.</p> <p>Összefüggő mondatok alkotása adott vagy választott témáról.</p> <p>Páros és csoportos beszélgetés.</p> <p>Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása.</p> <p>Nem verbális jelzések</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – bekapcsolódik a közös tevékenységekbe – érthetően beszél – megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat, közléseket. – a kérdésekre értelmesen válaszol – használja a bemutatkozás, a felnőttek és kortársak megszólításának és köszöntésének illendő formáit – közösségi feladatokat vállal – felismeri a közösségi feladatok végzését társai ilyen irányú munkájában is – ismerjen néhány történetet a Bibliából (pl. Jézus példázata, Júdás árulása, Péter általi megtagadása) – legyen tisztában 	<p><i>Ének-zene; testnevelés és sport:</i> helyes légzéstechnika.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> szituációs játékok.</p> <p><i>Hit-és erkölccstan:</i> én és környezetem, bemutatkozás, önismeret.</p>

tartalmának felismerése, használata beszéd közben. Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. <i>A beszéd, mint a jó és a rossz eszköze a Bibliában.</i>	<i>kimondott szavainak súlyával</i>	
Fogalmak	hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, bemutatás, tempó, ritmus, bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, köszönetnyilvánítás, kérés	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Olvasás, az írott szöveg megértése 2 - a szövegértő olvasás fejlesztése	Órakeret 100
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, alapvető olvasási képesség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegek megértését segítő képességek fejlesztése	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magabiztos néma és hangos olvasás a mondat egyszerűbb, életkori sajátosságoknak megfelelő szintjén. Olvasási stratégiák előkészítése: érzékszervi képek alkotása, grafikus	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvas fel, – felismeri, szükség esetén 	<i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> szóbeli és írásbeli szövegértés. <i>Vizuális kultúra:</i> Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes

<p>szervezők, összefoglalás, előzetes áttekintés.</p> <p>Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása.</p> <p>Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről; nemzeti ünnepeinkről, jelképeinkről).</p> <p>A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése.</p> <p>Rövid bibliai történetek megismerése</p> <p>A tanultak elmélyítése</p>	<p>modellkövetéssel javítja olvasási hibáit,</p> <ul style="list-style-type: none"> – használja az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás, az érzékszervi képek alkotásának stratégiáit a megértés érdekében; – képes felhasználni az egyszerűbb grafikai szervezőket – tapasztalattal bír a folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, csoportos – a szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, tartalommondás. Képes használni a tankönyv egyszerűbb grafikai szervezőit. <p>Ismerjen és értsen néhány bibliai történetet</p>	<p>adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjátékkal.</p> <p>Jel, jelkép, piktogram.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>szerző, író, olvasó, cím, szöveg, bekezdés, összefoglalás, előzetes áttekintés.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése</p>	<p>Órakeret</p>
--------------------------------	---	------------------------

		15
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása.</p> <p>A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén.</p> <p>Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése.</p> <p>A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése.</p> <p>Ismerkedés hazai kisebbségek és más népek irodalmának alkotásaival.</p> <p>Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről.</p> <p>Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése (pl. <i>Móra Ferenc</i>, <i>Gárdonyi Géza</i>, Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai).</p> <p>Egyszerű oksági összefüggések felismerése.</p> <p>A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – hallgat, olvas verset, mesét, életkori sajátosságának megfelelő irodalmi műveket; – képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés); – néhány verset, mondókát elmond fejből; – dramatikus játékokban együttműködik a társakkal. <p><i>Legyen képes néhány bibliai történet tanulásának megfogalmazására.</i></p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus és improvizációs játékok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus, ismétlődések.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő</p>

<p>A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása Petőfi Sándor, Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Nemes Nagy Ágnes, József Attila verseiben</p> <p>Olvasmányok szerzőjének megnevezése.</p> <p>Történetek, mesék dramatizálása, bábjáték</p> <p>Az olvasmány tartalmához kapcsolódó improvizációs és beleélt játékok.</p> <p><i>Olvasmányok, mesék tanulságainak összehasonlítása bibliai történetekkel, párhuzamok keresése.</i></p>		<p>internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban.</p> <p><i>Hit-és erkölcsstan: én és szűkebb közösségeim, a hitből fakadó erények</i></p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Népköltészet, műköltészet, mellékszereplő; ritmus, ismétlődés, rím.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az írástechnika fejlesztése - az eszközsztű írás előkészítése</p>	<p>Órakeret</p> <p>40</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-</p>	<p>Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az</p>	

fejlesztési céljai	íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás. Két-három összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből. Önállóan alkotott mondatok leírása. Helyes írásszokások alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – másoláskor nem vét írástechnikai hibát; – jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást; – a gyakorolt szókészlet körében alkalmazza a szókezdő nagybetűt; – ismeri az időtartam és a <i>j</i> hang kétféle jelölési módját; – szövegminta alapján felismeri és kijavítja hibáit. 	<i>Vizuális kultúra:</i> térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása. <i>Testnevelés és sport:</i> harmonikus mozgás. <i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.
Fogalmak	margó.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	Órakeret 30
Előzetes tudás	Szavak, mondatok írása, olvasása.	
A tematikai egység nevelési-	Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása, a helyesírás biztonságának megalapozása.	

fejlesztési céljai	A nyelvi elemzési készség fejlesztése és a nyelvtani fogalmak használatának tudatosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése. Az ábécé hangjainak felsorolása. A betűrend használata gyakorlati feladatokban. A hangok csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint. A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése. A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete. A szótő felismerése, a toldalékok jelölése. A toldalékos szavak felismerése szövegben. Szavak toldalékos alakjának alkotása. A <i>-ba, -be, -ban, -ben</i> ragos szóalakok helyes használata és leírása. A beszélői szándék felismerése a kijelentő és a kérdő mondatokban. Megnevezésük. Az <i>-e</i> kérdőszó helyes használata. A tanultak elmélyítése</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, és a különféle feladatmegoldásban használja a szabályokat. 	<p><i>Környezetismeret:</i> állatok kommunikációja, jel, jelzés, információ; lakóhely, közlekedés; természeti ritmusok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> hangfelvételek és képfelvételek készítése; a helyes kiejtés vizsgálata a felvétel segítségével.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusjátékok ütőhangszereken.</p>
Fogalmak	Hang, betű; ábécé; egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű; magánhangzó, mássalhangzó; szó, mondat, szöveg; szótő, toldalék, előhangzó, rokon értelmű szó, kijelentő mondat, kérdő mondat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység	Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 53
Előzetes tudás	A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével. A helyesírási probléma felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével. Az írás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása. A <i>j</i> és <i>ly</i> használata az ismert szókincs körében. Szabályismeret és alkalmazás:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az időtartam jelölése; – a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok; – a hagyomány szerinti írásmód; – az elválasztás szabályai; – a kijelentő és a kérdő mondat jelölése. – Személyek nevének helyes írása <p>A mondatkezdő nagybetű</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – szükség szerint felidézi és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet körében; – 30–40 begyakorolt szó esetében helyesen jelöli a <i>j</i> hangot; – az egyszerű szavakat helyesen választja el. 	<p><i>Ének-zene</i>: egy adott dallamhoz szöveg alkotása.</p>

és a megfelelő mondatvégi írásjel jelölése, alkalmazása írásbeli feladatokban. A korosztálynak megfelelő lexikonok, szótárak használata. Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások		
Fogalmak	Ábécé, elválasztás, szótag; pont, kérdőjel	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	A tanulási képesség fejlesztése	Órakeret 13
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata, elemi szintű szövegértelmezés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulási képesség, mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása, fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megalapozása és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés; gyermeklexikon használata; beszélgetés a tanulás szerepéről, fontosságáról, a tanulóhoz szükséges	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – a tanító irányításával motiváltan tanul; – a tanulási folyamat során változatos tevékenységeket és több érzékszervet is használ; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi 	<i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> önálló tanulás. <i>Vizuális kultúra:</i> A szöveget alkotó betűformák és a közlési tartalmak

<p>információk kereséséről és kezeléséről).</p> <p>Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása.</p> <p>Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memória-gyakorlatok, szövegtanulási technikák. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében.</p> <p>A kép és a szöveg kapcsolata.</p> <p>Illusztrált szövegekben a kép és a szöveg kiegészítő hatása.</p> <p>A könyvtárhasználat alapvető szabályai. Írott nyelvi források, információhordozók, könyvek, újságok.</p> <p>Eligazodás a könyvek, írott nyelvi források világában.</p> <p>Gyermekújságok jellemzői tartalomjegyzék alapján.</p> <p>Tájékozódás a gyermeklexikonokban betűrend segítségével. A könyvek jellemző adatainak, részeinek megfigyelése (író, cím, kiadó, tartalomjegyzék).</p> <p>A tanultak elmélyítése</p>	<p>műveket, illetve azok részleteit: 2-3 mondóka, József Attila: <i>Altató</i>;</p> <p>Weöres Sándor: Galagonya, Petőfi Sándor: <i>Anyám tyúkjá</i>, Tamkó Sirató Károly egy verse, Weöres Sándor három költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás</p>	<p>kapcsolatának felismerése. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése.</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).</p> <p>Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat kockázatainak és lehetőségeinek felismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Könyvtár, lexikon, betűrend, tartalomjegyzék, gyermekújság.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

munkaformák	
-------------	--

Tematikai egység	Az ítéloképesség, az erkölcsi, a hit-, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Órakeret 8
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata. elemi szintű szövegértelmezés. Alapvető erkölcsi kategóriák felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján, a történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák kialakítása (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése az egy szálon futó történetekben. Azonosulás, ítélet, érvelés szépirodalmi szövegek kapcsán. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Egyszerű közmondások, szólások megismerése, megfelelő alkalmazása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; – képes állást foglalni, érvelni alapvető erkölcsi kérdésekben; – meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket; – meghallgatja mások érvelését is; – képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat, azokat életkori szintjén kezelni. – <i>a jó melletti érvelésben</i> 	<i>Dráma és tánc:</i> részvétel dramatikus játékban. <i>Vizuális kultúra:</i> átélt, elképzelt vagy olvasott esemény vizuális kifejezése. <i>Hit-és erkölcstan:</i> családtagjaim, szeretet, barátkozás (konfliktushelyzetek megélése játékokon keresztül). <i>Környezetismeret:</i> az ember megismerése (magatartásformák, szabályok, viselkedési normák); környezet és fenntarthatóság.

<p>A múlt néhány emléke környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások).</p> <p>lakóhely ismerete</p> <p>Nemzeti ünnepeink, jelképeink.</p> <p>Bibliai történetek olvasása, értelmezése</p>	<p><i>legyen képes használni a Bibliából ismert történetek tanulságait</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>tanulja meg tisztelni a társát, fogadja el a másságot</i> – <i>vegyen részt a családi istentiszteletekre való felkészülésben</i> 	
<p>Fogalmak</p>	<p>konfliktus, tanulság, közmondás</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés</p>		<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Iskolaérettség. A tanév során szerzett ismeretek, kompetenciák</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az emlékezet, a rendszerező képesség, a tudásnak megfelelő magabiztos választás; Az életkornak megfelelő tanulói beszámolási formák megismerése</p>		
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Életkornak megfelelő kérdésekre történő válaszadás szóban, írásban, játékos írásbeli feladatok megoldása, irányított önellenőrzés.</p>	<p>Megszerzett tapasztalatait, ismereteit játékos feladatok segítségével tudja rendszerezni, bátran merjen</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> becsületesség, pontosság, a kapott talentumok</p>	

Saját munkájának javítása. A tanultak elmélyítése	szóban és írásban is számot adni róluk. Irányított önellenőrzés során felismerje és javítsa az ejtett hibákat.	gyarapítása
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kérdés, felelet, feladat, megoldás, önellenőrzés, hiba, javítás	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Aktivizálja a szókinccsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoriterekét.</p> <p>Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos.</p> <p><i>Ismerjen fel és folytasson megkezdett bibliai történeteket. Használja azok tanulságait a saját cselekedeteiben, hívja fel társai figyelmét is erre.</i></p> <p>Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban. Jelölje helyesen a <i>j</i> hangot 30–40 begyakorolt szóban. Helyesen válassza el az egyszerű szavakat.</p> <p>Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi,</p>
--	--

	esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.
--	---

3. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszéd-készség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	Órakeret 18
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, az aktív szókinccs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszéd-légzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, beszámoló, vita). Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, értékelésbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti. <p>- Legyen képes a Biblia tanításainak megfelelően</p>	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés. <i>Környezetismeret:</i> önfenntartás, légzés. <i>Vizuális kultúra:</i> Műalkotások megfigyelése,

<p>Vélemény kulturált megfogalmazása.</p> <p>Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése.</p> <p>Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben.</p> <p>Olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.</p> <p>Néhány mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről.</p> <p><i>Bibliai történetek olvasása, szókincs gyarapítása</i></p>	<p><i>értékelni cselekedeteket</i></p>	<p>jellemzése, értelmezése, értékelése.</p> <p>Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsортípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet; tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése		Órakeret 60
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése.</p> <p>grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolattérkép, fűrtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében.</p> <p>Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása.</p> <p>A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az előzetes tudás aktiválása, – szöveg átfutása – Életkori sajátosságoknak megfelelő igeszakaszok olvasása, feldolgozása – a Biblia régies szóhasználatának megfigyelése 	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; – felismeri és javítja a hibáit – értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – Ismeri, és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat. – ismerjen és értelmezzen néhány igeszakaszt 	<p><i>Matematika:</i> szöveges feladatok.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása.</p> <p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> én magam; az én világom.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok.</p> <p>Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása.</p> <p>Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre</p>	

		vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 22
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú	A tanuló – megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi

<p>szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok).</p> <p>Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.</p> <p>Versek feldolgozása.</p> <p>Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok).</p> <p>Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban.</p> <p>A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése.</p> <p>Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása.</p> <p>Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése.</p> <p>Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása.</p> <p>Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például: Berg Judit: <i>Rumini</i>; Boldizsár Ildikó: <i>Boszorkányos mesék</i>; Csukás István: <i>Süsü, a sárkány</i> Móra Ferenc művei, <i>Keménykalap és krumpliorr, Pom Pom összes meséi, gyerekversek</i>; Dávid Ádám: <i>A Virág utcai focibajnokság</i>; Lázár Ervin: <i>Szegény Dzsoni és Árnika</i>; Lackfi</p>	<ul style="list-style-type: none"> – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemtzőket; – az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el. – Szabó Lőrinc egy verse – Felkészülés műsorokra, versek tanulása ünnepekre. 	<p>témájú olvasmányok.</p> <p><i>Ének-zene</i>: a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek).</p> <p><i>Vizuális kultúra; dráma és tánc</i>: A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása.</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázkészítéssel).</p> <p>A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken</p>
--	--	--

<p>János: <i>Kövér Lajos színre lép</i>; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó Lőrinc, Szabó T. Anna <i>gyermekversei</i>; Tóth Krisztina: <i>Londoni mackók</i>, Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen.</i>)</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok</p> <p>Részvétel csoportos játékokban.</p> <p>A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, iskolai műsorok, színházi előadások megbeszélésekor.</p> <p>Bibliai történetek értelmezése</p> <p>Szabó Lőrinc egy gyermekverse. Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása.</p>		<p>keresztül.</p> <p>Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).</p>
--	--	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szépirodalmi szöveg, monda, legenda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Az íráshasználat fejlesztése</p>	<p>Órakeret 15</p>
---	--	-------------------------------

Előzetes tudás	Szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás eszközszintre emelésének segítése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).</p> <p>Az írás lendületének és tempójának fokozása.</p> <p>Szó sorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással.</p> <p>Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható íráskép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.</p> <p>A tanultak elmélyítése</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – írása jól olvasható; – írástempója lendületes; – fűzetvezetése rendezett. – az írás eszközszintű használata 	<p><i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> olvasható, tetszetős és rendezett fűzetvezetés.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Íráskép, szöveggép, olvashatóság.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalmazási alapismeretek	Órakeret 20
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.</p> <p>Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről.</p> <p>A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.</p> <p>A tanultak elmélyítése</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor. 	<p><i>Környezetismeret;</i> <i>matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás.</p> <p>Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, meghívó	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

munkaformák	
-------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotási gyakorlatok	Órakeret 25
Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor.</p> <p>Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.</p> <p>Közös, majd önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában.</p> <p>Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.</p> <p>A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával.</p> <p>A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.</p> <p>A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit. – megoldási ötletek, jó tanácsok adása társának <p>- legyen képes megfogalmazni összefoglalóan néhány bibliai történetet</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése.</p> <p>Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszöveg-írás).</p>

felhasználásával, a tanító segítségadásával.		
Bibliai történetek olvasása.		
Bibliai szókincs fejlesztése		
Megoldási ötletek, jó tanácsok megfogalmazása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, történetmondás, téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	Órakeret 25
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és	A tanuló – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat;	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség

<p>megnevezése szövegben.</p> <p>A rokon értelmű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata.</p> <p>A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben.</p> <p>Tudatos alkalmazásuk.</p> <p>Különböző időben végbemenő cselekvések, történések megkülönböztetése. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Az igekötők szerepének és írásmódjának megfigyelése. Tudatos alkalmazásuk.</p> <p>A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása.</p> <p>A <i>-ba, -be, -ban, -ben</i> ragos főnevek helyes használata mondatalkotással, szövegértelmezéssel.</p> <p>A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek.</p> <p><i>Személynevek és földrajzi nevek a Bibliában.</i></p> <p>A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; – a szöveggörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket; 	<p>ábrázolása a képzőművészetben.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.</p>
--	---	---

A névelők és névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata. A tanultak elmélyítése		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófaj; főnév, köznév, tulajdonnév, személynév, állatnév, intézménynév, földrajzi név, határozott névelő, névutó, határozatlan névelő; ige; igeidők, igeragozás; igemód; igekötő; melléknév, melléknév fokozása	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 34
Előzetes tudás	<p>A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében.</p> <p>A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása.</p> <p>A j hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben.</p> <p>Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor.</p> <p>Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyesírási készség fejlesztése.</p> <p>A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.</p>	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén. Helyesírási szabályok alkalmazása	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet 	<i>Környezetismeret:</i> térkép-vázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével.

<p>különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek</p> <p>Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén.</p> <p>A főnév -t toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése.</p> <p>A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.</p> <p>Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások.</p>	<p>körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat;</p> <ul style="list-style-type: none"> – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; – helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja. 	<p><i>Matematika:</i> számnevek helyesírása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A tanulási képesség fejlesztése</p>	<p>Órakeret 14</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.</p>	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Egyszerű tanulási módok, stratégiák. Tanulás különböző típusú szövegekből.</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák.</p> <p>Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével.</p> <p>Ismerkedés különböző információhordozókkal.</p> <p>Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai.</p> <p>A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, elektronikus információhordozók. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai.</p> <p>Internet, digitális tananyagok használata.</p> <p>Az információk keresése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár, mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Ismerkedés folyóiratokkal.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit; – képes önálló tanulásra – ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekében – információt keres – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: <i>Betlehemi királyok</i>, Mama; Petőfi Sándor: <i>Füstbe ment terv</i>; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; – néhány igesor megtanulása – részletek Kölcsey Ferenc: <i>Hymnus</i>; Petőfi Sándor: <i>Nemzeti dal</i>; Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i> című művéből, illetve szépprózai művekből. – aktívan vegyen részt az ünnepekre, családi istentiszteletekre való felkészülésben – ügyeljen a kifejező versmondásra 	<p><i>Környezetismeret:</i> jelenségek megfigyelése, ok-okozati kapcsolatok keresése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez.</p> <p>Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítéloképesség, az erkölcsi, a hit -, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Órakeret 11
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Erkölcsi és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett, vitakészség kialakulása.</p> <p>A művek tanulságainak értelmezése.</p> <p>Mások véleményének megértése, elfogadása.</p> <p>Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is.</p> <p>Szülők, nagyszülők gyermekkor, életmódja, tárgyi világa. Az idő</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; – képes állást foglalni – meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni; – képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek kifejezésére az életkori 	<p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem, barátság.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák.</p> <p><i>Vizuális kultúra;</i></p>

<p>tagolására szolgáló kifejezések használata; időrend.</p> <p>A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások).</p> <p>Nemzeti ünnepeink, jelképeink.</p> <p>A magyar szabadságküzdelmek kiemelkedő alakjai.</p> <p>Kiemelkedő magyar tudósok, feltalálók, művészek, sportolók.</p> <p>Erkölcsei tanulságok megfogalmazása társak cselekedeteivel és körülményeivel kapcsolatban</p> <p>Erkölcsei tanulság megfogalmazása.</p> <p>A társakkal való együttérzés, a segítségadás fontossága.</p>	<p>sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során;</p> <ul style="list-style-type: none"> – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni. – képes felidézni történelmünk és kultúránk néhány kiemelkedő alakját, hozzájuk tud rendelni néhány fontos jellemzőt. – legyen tisztában a társas kapcsolatok alapjaival a Biblia alapján – értse meg a társakkal való együttérzés és segítségadás fontosságát, alkalmazza a tanultakat társakkal való kapcsolataiban – vegyen részt aktívan műsorokban, családi istentiszteletekre való felkészülésben 	<p><i>Dráma és tánc:</i> a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tanulság, vita, vélemény, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés	Órakeret 8
Előzetes tudás	Iskolaérettség. A tanév során szerzett ismeretek, kompetenciák	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emlékezet, a rendszerező képesség, a tudásnak megfelelő magabiztos választás; Az életkornak megfelelő tanulói beszámolási formák megismerése	
Tevékenységek/Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Életkornak megfelelő kérdésekre történő válaszadás szóban, írásban, játékos írásbeli feladatok megoldása, irányított önellenőrzés. Saját munkájának javítása. A tanultak elmélyítése	Megszerzett tapasztalatait, ismereteit játékos feladatok segítségével tudja rendszerezni, bátran merjen szóban és írásban is számot adni róluk. Irányított önellenőrzés során felismerje és javítsa az ejtett hibákat.	<i>Hit-és erkölcsstan:</i> becsületesség, pontosság, a kapott talentumok gyarapítása
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kérdés, felelet, feladat, megoldás, önellenőrzés, hiba, javítás	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

<p>A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.</p> <p>Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.</p> <p>Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.</p> <p>Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket.</p> <p>A memoriterek szöveghűen mondja el.</p> <p><i>Ismerjen bibliai történeteket, legyen képes idézni azokból fontos gondolatokat. Ismerje fel az erkölcsi tanulságokat, használja fel cselekedeteiben.</i></p> <p>Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.</p> <p>Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.</p> <p>A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.</p> <p><i>Ismerje bibliai személyek és földrajzi nevek helyesírását.</i></p> <p>Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen</p>
--	--

	összhangban, harmonikusan fejlődjön.
--	--------------------------------------

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszéd-készség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	Órakeret 18
Előzetes tudás	Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A helyes beszéd-lézés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló).</p> <p>Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében.</p> <p>Vélemény kulturált megfogalmazása.</p> <p>Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat; – beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja; – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti. 	<p><i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> önfenntartás, légzés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl.</p>

<p>hátterének megfigyelése, értékelése.</p> <p>Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben.</p> <p>A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.</p> <p>Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről.</p> <p>Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.</p> <p><i>Vélemények megfogalmazása, kulturált elmondása</i></p> <p>Egymás véleményének kulturált meghallgatása, saját vélemény megformálása.</p>	<p>- hallgassa meg mások véleményét, legyen képes kiegészíteni azt a sajátjával kulturált módon</p>	<p>televíziós műsортípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 65
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, különböző szövegtípusok megismertetése,	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, dokumentum típusú, folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése.</p> <p>Globális és kereső olvasás, grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolattérkép, fűrtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében.</p> <p>Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása.</p> <p>Gondolatok és információk értelmezése és integrálása, tartalom, nyelvezet, szövegszerkezet vizsgálata és értékelése.</p> <p>A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében:</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; – felismeri és javítja a hibáit; – felismeri és megérti azokat a különböző típusú, műfajú szövegeket, amelyekről tanult; – szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik; – Ismeri, és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat. – <i>Néhány igeszakasz mondanivalójának felismerése, megértése.</i> <p>- erkölcsi tanulságok felismerése és beépítése a saját cselekedeteibe</p>	<p><i>Matematika:</i> szöveges feladatok.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása.</p> <p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> én magam; az én világom.</p> <p>Olvasási és egyéb élmények, szerzett információk véleményezése az életkori sajátosságnak megfelelően kialakult keresztyén értékrend alapján.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti</p>

<ul style="list-style-type: none"> – a szöveg átfutása, – az előzetes tudás aktiválása, – jóslás, anticipáció. <p>Az olvasás céljának, módjának az olvasás megkezdése előtt való tisztázása.</p> <p>Igeszakaszok olvasása, feldolgozása</p> <p>Erkölcsei mondanivalók felismerése, megértése. A tanultak elmélyítése</p>		<p>műfajok.</p> <p>Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása.</p> <p>Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szöveg, műfaj, szövegértés.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése</p>	<p>Órakeret 30</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése.</p> <p>Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra</p>	

	<p>hagyományainak megismerése.</p> <p>Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése.</p> <p>Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.</p>	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az olvasókönyvi szövegek csoportosítása formájuk, műfajuk és kommunikációs szándékuk szerint.</p> <p>Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok).</p> <p>Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.</p> <p>Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok).</p> <p>Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban.</p> <p>A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése.</p> <p>Elbeszélések 20. századi eseményekről, hősökről, sorsokról. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása.</p> <p>Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket; – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemtzőket; – az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el. – 1-2 reformátusíró, költő életének megismerése – válogatás Arany János gyermekverseiből – Felkészülés műsorokra, családi istentiszteletekre, versek, szövegek tanulása ünnepekre 	<p><i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek).</p> <p><i>Vizuális kultúra; dráma és tánc:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása.</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és</p>

<p>motívumok felismerése.</p> <p>Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása.</p> <p>Nagyobb terjedelmű, jellemzően kortárs magyar és európai gyermekirodalmi alkotás (meseregény, ifjúsági regény, mesés-, verseskötet) elolvasása a tanító irányításával. Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például: Békés Pál: <i>Félőlény, A bölcs hiánypótló</i>; Móra Ferenc: <i>Kincskereső kisködmön</i>, Berg Judit: <i>Rumini</i>; Boldizsár Ildikó: <i>Boszorkányos mesék</i>; Csukás István: <i>Süsü, a sárkány, Keménykalap és krumpliorr, Pom Pom összes meséi, gyerekversek</i>; Dávid Ádám: <i>A Virág utcai focibajnokság</i>; Lázár Ervin: <i>Szegény Dzsoni és Árnika</i>; Lackfi János: <i>Kövér Lajos színre lép</i>; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó T. Anna <i>gyerekversei</i>; Tóth Krisztina: <i>Londoni mackók</i>, Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen</i>.)</p> <p><i>Bibliai történetek</i></p> <p>Mesék és mondák a magyar történelemhez kapcsolódóan.</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, fantáziajátékok, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítése. Részvétel csoportos játékokban, állóképek tervezése, kivitelezése és</p>		<p>feldolgozása (pl. rajzzal, montázkészítéssel).</p> <p>A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül.</p> <p>Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).</p> <p>Hit-és erkölcsstan: Szentek legendái</p>
--	--	---

<p>megbeszélése.</p> <p>A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. Egyszerűbb drámai konvenciók és a színházi formanyelv alapjainak tapasztalati megismerése (jelenet, felvonás, kezdet és vég, díszlet, berendezés, jelmez, kellék, fény- és hanghatások). A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, színházi előadások megbeszélésekor.</p> <p>Válogatás Arany János gyermekverseiből (egy vers) Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása ünnepekre. A tanultak elmélyítése</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, monda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, regény; főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét; kezdőpont, végpont, fordulópont.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Az íráshasználat fejlesztése</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az írás eszközszintre emelésének segítése. E tevékenységben a kitartás és a folyamatjellegű gyakorlás ösztönzése.</p> <p>Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadása.</p>	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).</p> <p>Az írás lendületének és tempójának fokozása.</p> <p>Szósorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással.</p> <p>Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható íráskép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – írása jól olvasható; – írástempója lendületes; – fűzetvezetése rendezett – az írás eszközszintű használata 	<p><i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> olvasható, tetszetős és rendezett fűzetvezetés.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Íráskép, szöveggép, olvashatóság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalmazási alapismeretek	Órakeret 20
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.</p> <p>Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről.</p> <p>A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.</p> <p>Tájékoztató szövegek: hír, SMS, e-mail jellemzői</p> <p>A tanultak elmélyítése</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor. 	<p><i>Környezetismeret;</i> <i>matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás.</p> <p>Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, hír, leírás, levél, meghívó; értesítés; hirdetés; SMS; e-mail.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték		
		frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

munkaformák	
-------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotási gyakorlatok	Órakeret 25
Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról. Jellemzés készítése emberről. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásírás a megfelelő	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ; – adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával; – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit, – írása jól olvasható, lendületes – füzetei tiszták, rendezettek – erkölcsi állásfoglalások megfogalmazása a keresztyén tanítások alapján 	<i>Környezetismeret:</i> változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása. <i>Vizuális kultúra:</i> Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszöveg-írás).

<p>nyelvi eszközök alkalmazása.</p> <p>A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.</p> <p>A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával</p> <p>.</p> <p>Bibliai szókincs fejlesztése</p> <p>Szókincsfejlesztés</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elbeszélés, történetmondás, leírás, jellemzés; téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, nézőpont; párbeszéd.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok</p>	<p>Órakeret 23</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében.</p> <p>A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben.</p> <p>A nyelvi tudatosság fokozása.</p>	
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben.</p> <p>A létigék. igemódok felismerése.</p> <p>A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása.</p> <p>A tulajdonnevek további csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek.</p> <p>A fokozott számnévi alakok helyes használata.</p> <p>A névelők és a névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata.</p> <p>A névmások (személyes, mutató, kérdő) szerepének megértése, alkalmazásuk a mondatokban.</p> <p>A tanultak elmélyítése.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; – a szövegkörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket; – alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben.</p> <p>Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófa, intézménynév, márkanev, cím; határozott névelő, határozatlan névelő; névutó, számnév, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév; határozott számnév, határozatlan számnév; személyes névmás, mutató névmás, kérdő névmás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 31
Előzetes tudás	<p>A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében.</p> <p>A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása.</p> <p>A j hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben.</p> <p>Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor.</p> <p>Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyesírási készség fejlesztése.</p> <p>A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.</p>	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén.</p> <p>Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; 	<p><i>Környezetismeret:</i> térkép-vázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével.</p> <p><i>Matematika:</i> számnevek</p>

<p>kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek; ragos névszók; névutós szerkezetek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája.</p> <p>Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén.</p> <p>A főnév -t toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése.</p> <p>A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.</p> <p>Helyesírás gyakorlása, tollbamondások.</p>	<p>– helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.</p>	<p>helyesírása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A tanulási képesség fejlesztése</p>	<p>Órakeret 18</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.</p>	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A tanulás szerepe és módjai. Saját tanulási folyamatunk megismerése, hogyan tanulunk a legkönnyebben, mi okoz nehézséget. Gondolkodás a gondolkodásunkról, tanulásunkról. Egyszerű tanulási módok, stratégiák. Tanulás különböző típusú szövegekből.</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szöveg tanulási technikák. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével.</p> <p>Ismerkedés különböző információhordozókkal.</p> <p>Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai.</p> <p>Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus információhordozók. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai.</p> <p>Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár, mint információs</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit; – azonosítja az információ forrásait, ismeri azok kezelését; – képes önálló tanulásra; – ismeri a saját tanulási folyamatának, képességének jellemzőit; – ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekében; – a szövegből történő tanulás során olvasási stratégiákat használ; – információt keres, kezel önállóan néhány forrásból; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: <i>Betlehemi királyok</i>, <i>Mama</i>; Petőfi Sándor: <i>Füstbe ment terv</i>; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; – Arany János egy gyermekverse – részletek Kölcsey Ferenc: <i>Hymnus</i>; Petőfi Sándor: <i>Nemzeti dal</i>; Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i> című művéből, illetve szépprózai művekből. 	<p><i>Környezetismeret:</i> jelenségek megfigyelése, ok-okozati kapcsolatok keresése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez.</p> <p>Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.</p>

központ, a tanulás bázisa, segítője. Ismerkedés <i>egyházunk</i> folyóirataival, sajtókiadványaival. Katalógusok megfigyelése. A könyvtári katalógustájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információforrások keresésében. A tanultak elmélyítése		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítéelőképesség, az erkölcsi, a hit-, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Órakeret 9
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Erkölcsi és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett, vitakészség kialakulása. A szépirodalmi	A tanuló – ismeri, megérti a történeteket bemutató	<i>Hit-és erkölcstan:</i> Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem,

<p>alkotásokban megismert helyzetek, azok tanulságának alkalmazása mindennapi helyzetekben. A művek tanulságainak értelmezése.</p> <p>A saját vélemény mellett a nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége. Mások véleményének megértése, elfogadása. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája.</p> <p>A műélvezet, a beleélés mélyebb megtapasztalása a fentiek segítségével is. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is.</p> <p>Szülők, nagyszülők gyermekkorra, életmódja, tárgyi világa. Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata; időrend.</p> <p>A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások).</p> <p>Nemzeti ünnepeink, jelképeink.</p> <p>A magyar szabadságküzdelmek kiemelkedő alakjai.</p> <p>Kiemelkedő magyar tudósok, feltalálók, művészek, sportolók.</p> <p><i>Olvasmányok bibliai hősökről</i></p>	<p>művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt;</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes állást foglalni, érvelni, meggyőzni másokat alapvető erkölcsi, esztétikai kérdésekben; – meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni; – képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek kifejezésére az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni. – történetek olvasásakor, megbeszélésekor képes elkülöníteni a múltbeli és jelenbeli élethelyzeteket, történéseket. – képes felidézni történelmünk és kultúránk néhány kiemelkedő alakját, hozzájuk tud rendelni néhány fontos jellemzőt. – <i>legyen képes bibliai hősök jellemzésére tulajdonságaik alapján</i> – <i>tudjon megfogalmazni építő jellegű bírálatokat, tudjon megfelelő közlési módot választani és alkalmazni</i> 	<p>barátság.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák.</p> <p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>Dráma és tánc:</i> a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban.</p>
--	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulság, vita, vélemény, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség. A tanév során megszerzett ismeretek, kompetenciák	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emlékezet, a rendszerező képesség, a tudásnak megfelelő magabiztos választás; Az életkornak megfelelő tanulói beszámoló formák megismerése	
Tevékenységek/Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Életkornak megfelelő kérdésekre történő válaszadás szóban, írásban, játékos írásbeli feladatok megoldása, önellenőrzés, egymás munkáinak ellenőrzése. Helyes megoldások magyarázata a társnak.	Megszerzett tapasztalatait, ismereteit játékos feladatok segítségével tudja rendszerezni, bátran mer szóban és írásban is számot adni róluk, önellenőrzés és társa munkájának ellenőrzése során felismerje és javítsa az ejtett hibákat. Társának képes elmagyarázni a javítás szükségességét, okát.	<i>Hit-és erkölcsstan:</i> becsületesség, pontosság, a szerzett ismeretek gyarapítása
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kérdés, felelet, feladat, megoldás, önellenőrzés, hiba, javítás	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos	

	<p>munka, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	
--	--	--

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.</p> <p>Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.</p> <p>Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.</p> <p><i>Ismerjen bibliai történeteket, hősöket.</i></p> <p><i>Legyen képes kutatómunkát végezni reformátusköltők életútjáról.</i></p> <p><i>Vegye alapul a keresztyéntanításokat a társaival, családtagjaival való kapcsolataiban. Tanuljon meg építő jellegű bírálatokat megfogalmazni.</i></p> <p>Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. <i>Ismerje meg egyházunk néhány kiadványát, sajtótermékét.</i></p> <p>A memoritereket szöveghűen mondja el.</p> <p>Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.</p> <p>Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat</p>
--	---

	<p>szövegben is.</p> <p>A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.</p> <p>Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.</p>
--	--

4. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A magyar nyelv és irodalom tantárgy esetében külön osztályzattal értékeljük a magyar nyelvtant és irodalmat 2. évfolyam év végén, valamint 3. és 4. évfolyamon.

A diagnosztikus, formatív, szummatív mérések, szóbeli és írásbeli teljesítmények értékelése, szöveges és osztályzattal történő értékelés mellett a magyar nyelv és irodalom tantárgyban alkalmazunk specifikus értékelési szempontokat is:

- a gyermek beszédének érthetősége
- hallott és írott szöveg megértésének szintje
- szóbeli kifejezőkészsége
- szókinccse
- hangos olvasásának módja
- szövegek, versek tanulása, kifejező előadása
- betűkapcsolásainak módja
- írásképe
- írástempója
- másolási készsége
- tollbamondás utáni írása
- emlékezetből írása
- nyelvtani szabályok alkalmazási képessége
- szövegalkotása
- grafikus szerkesztők használata
- udvariassági szabályok betartása társas kapcsolataiban a feladatok végrehajtása során
- közreműködése a csoportos feladatokban, motiváltsága azokban
- kreativitása a dramatizálások során
- önálló ismeretszerzési képessége
- kutató tevékenysége
- digitális technikák ismerete és alkalmazása
- önellenőrzésre való képessége
- hibáinak javítása

FÜGGELÉK

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A magyar nyelv és irodalom tantárgy taneszközeinek kiválasztásakor **pedagógiai, szakmai-tartalmi, formai kritériumok** figyelembevételét javasoljuk.

A **tartalmi kritériumok**:

- A tankönyvek szakmailag hiteles tananyagot közvetítsenek.
- Az életkori sajátosságokat figyelembe vétele,
- Tantervi célok és fejlesztési követelmények figyelembe vétele

Szakmai, didaktikai kritériumok:

- Megfelelő terjedelem;
- Tanulhatók és taníthatók legyenek.
- A tananyag feldolgozását illetően elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesítsék előnyben.
- A könyveket gazdagság és változatosság jellemezze a szövegek forrását, típusait és műfaját tekintve.
- Az olvasmányok témái kapcsolódjanak a gyerekek mindennapi életéhez, ugyanakkor adjanak betekintést – a gyerekek érdeklődési körének és életkori sajátosságainak megfelelően – a természettel, a társadalmi élettel, a művészetekkel kapcsolatos ismeretkörökbe, segítsék a tanulókat eligazodni szűkebb és tágabb környezetükben és saját belső világukban.
- Tegyék lehetővé a gyerekek kognitív és emocionális szükségleteinek kielégítését, a változatos nevelő hatások érvényesítését.
- A szövegek kínáljanak lehetőséget a nemzeti hagyományok közvetítésére és más kultúrák megismerésére is.
- Az igényes szövegválasztás, szöveggondozás sikerrel járulhat hozzá az olvasás megszerettetéséhez, az olvasóvá neveléshez.
- A tankönyv legyen tekintettel a befogadási mechanizmus sajátosságaira.
- Legyen képes összekapcsolni az olvasott műveket a gyerekek eleven világával, akik így képesek „bekapcsolni” jelértelmező tevékenységüket.
- Tág teret engedjen a differenciálásnak, könyvajánlásaival olvasmányhalmazok koncentrikusan bővülő körét kínálja fel a tanulóknak.
- A tanulók munkáltatását biztosító taneszközök sok és sokféle feladatot tartalmazzanak. Legyenek bennük véleménynyilvánításra ösztönző gyakorlatok, ezek legyenek alkalmasak az önismeret, az empátia fejlesztésére is. A gyakorlatok

menyisége és nehézségi foka nyújtson lehetőséget a személyre szabott jártasság-, képesség- és készségfejlesztésre, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra.

- A tankönyvek folyamatos lehetőséget kínáljanak beszédművelésre, a szóbeli és írásbeli kommunikációs készség, az önálló ismeretszerzés fejlesztésére.
- A fogalmazástanítás terjedjen ki mind a kreatív írás, mind a műfaji követelményeknek megfelelő fogalmazás fejlesztésére.
- A tankönyvek szemléltető szövegei, utasításszövegei nyelvileg, helyesírási szempontból kifogástalanok legyenek, ugyanakkor nyelvezetük ne legyen bonyolult vagy nehezen érthető a gyerekek számára.
- A tankönyvek megjelenésükkel is motiválják a gyermekeket olvasásra, az anyanyelvvél való foglalkozásra. Ízléses, a szövegekhez szervesen tartozó illusztrációkat tartalmazzanak. A tankönyvekben és munkafüzetekben levő tananyag, illetve a gyakorlatok jól tagoltak, áttekinthetők legyenek.
- A taneszközök legyenek alkalmasak a mindennapi munkára.
- A tankönyveket elfogadható, reális áron kínálják.
- Vegye figyelembe a könyvkínálat változásait, adjon alkalmat rá, sőt tegye megkerülhetetlenné a kulcskompetenciák és más képességek fejlesztését.
- Legyen életszerű, a gyerekekhez közelálló, esztétikailag is megnyerő.
- A tankönyveken kívül a magyar nyelvi és irodalmi program megvalósítását egyéb segédeszközök, így pl. tanári kézikönyvek, felmérőlapok, feladatgyűjtemények is segítsék.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Angol 1-4.

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoporthoz: osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
3.	1	36	0	36
4.	3	108	65	43

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- Az iskola a 3. évfolyamon az angol nyelv tantárgy tanítását a szabadon tervezhető órakeret terhére heti egy órában bevezeti.

- Az iskola az angol nyelv oktatását csoportbontásban szervezi meg

- Az iskola a 4. évfolyamon az angol nyelv tantárgy óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére heti egy órával megnövelte.

- **IKT eszközhasználat a tanítási órák 25%-ában.**

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI - rendelet 1 sz. mellékletében kiadott Idegen nyelv 1-4. tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Illés Angéla

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. Áttekintő oldal a helyi tanterv tantárgyi tantervéhez

1. táblázat

3. évfolyam:	
Tematikai egység rövid címe	Témakör összidőkerete
Család	2
Otthon	6
Étkezés	4
Öltözködés	4

Sport	3
Iskola, barátok	4
Szabadidő	4
Természet, állatok	2
Ünnepek, hagyományok	2
Dramatizálás	5
Évfolyam összesen	36

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összigőkerete
Család	7	5	12
Otthon	6	3	9
Étkezés	7	4	11
Idő, időjárás	7	3	10
Öltözködés	7	4	11
Sport	4	3	7
Iskola, barátok	4	4	8
Szabadidő	7	3	10
Természet, állatok	6	5	11
Ünnepek, hagyományok	4	4	8
Fantázia és valóság	6	5	11
Évfolyam összesen	65	43	108

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	43
---------------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családfa elkészítése projekt formájában, rövid bemutató szöveggel a családtagokról	5
Otthon	Saját szoba rövid bemutatása rajz alapján	3
Étkezés	Kedvenc hagyományos ételem	4
Időjárás	Napi időjárás bemutatása	3
Öltözködés	Miben illik és nem illik templomba menni?	4
Sport	Kedvenc sportolóm bemutatása	3
Iskola, barátok	A református iskolai élet sajátosságai, iskolai szabályok; projektmunka	4
Szabadidő	Kedvenc hobbi	3
Természet, állatok	Házi kedvenc bemutatása	5
Ünnepek és hagyományok	Kedvenc ünnepem; Népszokások	4
Fantázia és valóság	Egy álmom bemutatása	5
	Összesen:	43

3. Tantárgyi bevezető

Az angol nyelv 1-4. tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai

Az élő idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek. A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

Az angol nyelv 1-4. tantárgynak a kulcskompetenciák fejlesztésében betöltött szerepe

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja, mint számára lényegeset, felfogja, mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből, és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forráskönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szőnek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az

adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs

forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot. A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el. Az idegen nyelvi kerettanterv a KER – ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER – ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába, és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismereti, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról történő beszélgetésre, a tanulási stratégiák

kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

Az angol nyelv tantárgy sajátos fejlesztési céljai 1-4. évfolyamon

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A *fejlesztés tartalma* elnevezésű rész olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 4–8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, és így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg *a fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot).

	1-4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem mérhető	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

A 4. évfolyamon kezdődő idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása. További fontos célkitűzése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulóknak abban, hogy megmaradjon és erősödjön ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvsajátítás folyamataira épül. A tanulók életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, érdekes, értelmes és kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. A célnyelven elhangzó információk megértéséhez támaszkodnak a világról szerzett ismereteikre és tapasztalataikra, amelyek egyrészt segítik a nyelvtanulást, másrészt annak tartalmi révén tovább mélyülnek és bővülnek. Az anyanyelv elsajátításához hasonlóan az idegen nyelv elsajátítása is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, amelyekben a verbális és a nonverbális elemek természetes egységet alkotnak. Utóbbiak a nyelvtanulás kezdetén különösen fontosak, hiszen a megfelelő nyelvi eszközök hiányában segítik a beszédhelyzet értelmezését, illetve a beszédszándék megvalósítását. A nyelvtanulás kezdő szakaszában a tanulók tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

Az idegen nyelvvel való korai ismerkedés középpontjában, ebben a szakaszban, a hallott szöveg értése és a szóbeli interakció együttes fejlesztése áll. A készségfejlesztés során a tanulók megismerkednek az alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben önálló nyelvtanulóvá váljanak.

Az idegen nyelv tanítása a tantárgy jellegéből adódóan kiválóan alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési célok eléréséhez és a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. Utóbbiak közül kiemelten fontos az idegen nyelvi

kommunikációnak az anyanyelvi kommunikációhoz, a szociális kompetenciához, az esztétikai-művészeti tudatossághoz és kifejezőképességhez, illetve a hatékony tanuláshoz való kapcsolódása. Az anyanyelven elsajátított ismeretek, készségek és stratégiák támogatják az idegen nyelv tanulását, míg a nyelvtanulás eredményei pozitívan hathatnak az anyanyelvi tudatosság alakulására. A szociális kompetencia területén a kultúrák közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése segíti a tanulókat abban, hogy nyitottá váljanak saját kultúrájuk és a célnyelv kultúrája iránt. Az idegennyelv-oktatás során alkalmazott, a tanulók együttműködését ösztönző munkaformák és tevékenységek hozzájárulnak a tanulók szociális érzékenységének fejlesztéséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén az idegennyelv-tanításban építeni lehet arra, hogy a tanulók életkori sajátosságaikból adódóan szeretnek játszani, rajzolni, festeni, énekelni, táncolni, és örömmel vesznek részt változatos művészeti tevékenységekben. A művészeti ágakkal való aktív kapcsolat gazdagítja a tanulók érzelmi világát. A hatékony tanulást az idegen nyelvvél való foglalkozás azáltal ösztönzi, hogy a tanulók elsajátítanak néhány alapvető nyelvtanulási stratégiát, és megteszik az első lépéseket idegen nyelvi teljesítményük értékelése útján.

Az idegen nyelv tanulása keretében feldolgozott témakörök könnyen összehangolhatók a NAT-ban szereplő alsó tagozatos tantárgyak tartalmaival. A *Témakörök* táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol sikeresen megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

A tanulási folyamat során a tanuló egész személyisége formálódik, így alapvető fontosságú, hogy a kisgyermekkorai idegennyelv-tanítást áthassa a holisztikus pedagógiai szemlélet. Ennek a szemléletnek a gyakorlatba való átültetése nagy körültekintést igényel mind a tananyagok, taneszközök kiválasztásában és felhasználásában, mind a tevékenységek megtervezésében, valamint a tanórák megszervezésében és megvalósításában.

A megfelelően kialakított, változatos tevékenységformákra lehetőséget nyújtó tanulási környezet elősegíti az idegen nyelv sikeres elsajátítását. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag berendezés ösztönzi a tanulókat a nyelvi tevékenységekben való aktív részvételre. Az infokommunikációs eszközök bevonása már ebben az életkori szakaszban is érdekesebbé, motiválóbba teheti a nyelvtanulást, a pedagógus számára pedig lehetőséget ad arra, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelő autentikus anyagok gazdag tárházából válogasson.

Témakörök a 3. évfolyamra	
Témakörök	Kapcsolódási pontok

<p><i>Család</i></p> <p>Én és a családom.</p> <p>Családtagok bemutatása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> együttélés a családban.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Egyházi ünnepeink, Jézus az otthonunkban.</p>
<p><i>Otthon</i></p> <p>Otthonom, szűkebb környezetem.</p> <p>Kedvenc játékaim.</p> <p>Lakóhelyem, tágabb környezetem.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> lakóhelyi környezet.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>A lakóhely részlete: a templom, a templom berendezésének megnevezése</p>
<p><i>Étkezés</i></p> <p>Napi étkezések.</p> <p>Kedvenc ételeim, italaim.</p> <p>Egészséges táplálkozás.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: tápanyag, élelmiszer, étrend.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p> <p><i>Hittan:</i> Étkezéssel kapcsolatos imádságok</p>
<p><i>Öltözködés</i></p> <p>Évszakok és ruhadarabok.</p> <p>Kedvenc ruháim.</p>	<p><i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód – öltözködés.</p>

	<p><i>Matematika:</i> halmazok.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p><i>Miben illik és nem illik templomba menni?</i></p>
<p><i>Sport</i></p> <p>Testrészek és mozgás.</p> <p>Kedvenc sportom.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> testrészek, egészségvédelem.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i></p> <p>Iskolám, osztálytermünk.</p> <p>Tantárgyaim.</p> <p>Osztálytársaim, barátaim.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>a napi imádságok, református jelképeink.</p>
<p><i>Szabadidő</i></p> <p>Szabadidős tevékenységek.</p> <p>Kedvenc időtöltésem.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> kreatív alkotások.</p>
<p><i>Természet, állatok</i></p> <p>Kisállatok.</p> <p>Kedvenc állataim.</p> <p>Állatok a ház körül.</p> <p>Vadon élő és állatkerti állatok.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.</p>

	<p><i>Hittan:</i></p> <p>Állatok a bibliában</p>
<p><i>Ünnepek és hagyományok</i></p> <p>Az én ünnepeim.</p> <p>Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> ünnepek, hagyományok.</p> <p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepkörök, ünnepek megnevezése, ünnepi ételeink.</p>
<p><i>Dramatizálás</i></p> <p>Dalok, mesék, történetek megjelenítése</p>	<p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> kreatív alkotások.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus játékok.</p>

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést.</p> <p>A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat.</p> <p>Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket.</p> <p>Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.</p>
A fejlesztés tartalma	

Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).

Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték).

Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok).

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével.

Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során.

A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben.</p> <p>Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva.</p> <p>Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni.</p> <p>A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról.</p> <p>Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában.</p> <p>Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal.</p> <p>Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel.</p> <p>Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése.</p> <p>Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.</p> <p>Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével.</p>	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére.	

Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve.

Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után.

Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása).

Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint

	<p>tanári minta után a szavak helyes felolvasására.</p> <p>Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására.</p> <p>Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.</p> <p>Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát.</p> <p>Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban.</p> <p>Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.</p>
--	--

A fejlesztés tartalma

Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókétyákból mondatvariációk összeállítása).

Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcső vagy gyümölcssaláta készítése).

Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszéd).

Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával.

Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások).

Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosúrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a

tudás	tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket.</p> <p>A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét.</p> <p>Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat.</p> <p>Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés).</p> <p>Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenő fal létrehozása).</p> <p>Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel).</p> <p>Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>megfigyelés, leírás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
---	---

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>KER szintben nem megadható.</p> <p>A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét.</p> <p>Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival.</p> <p>Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában.</p> <p>Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.</p>
--	---

Témakörök a 4. évfolyamra	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<p><i>Család</i></p> <p>Én és a családom.</p> <p>Családtagok bemutatása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> együttélés a családban.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>anyák, családok, a Bibliában, egyházi ünnepeink, Jézus az otthonunkban.</p>
<p><i>Otthon</i></p> <p>Otthonom, szűkebb környezetem.</p> <p>Kedvenc játékaim.</p> <p>Lakóhelyem, tágabb környezetem.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> lakóhelyi környezet.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.</p>

	<p><i>Hittan:</i></p> <p>A lakóhely részlete: a templom, a templom berendezésének megnevezése</p>
<p><i>Étkezés</i></p> <p>Napi étkezések.</p> <p>Kedvenc ételeim, italaim.</p> <p>Egészséges táplálkozás.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: tápanyag, ételmyszer, étrend.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p> <p><i>Hittan:</i> Étkezéssel kapcsolatos imádságok</p>
<p><i>Idő, időjárás</i></p> <p>Évszakok és hónapok.</p> <p>A hét napjai és napszakok.</p> <p>Az óra.</p> <p>Időjárás.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban;</p> <p>a napszakok, az évszakok váltakozása.</p> <p><i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p>
<p><i>Öltözködés</i></p> <p>Évszakok és ruhadarabok.</p> <p>Kedvenc ruháim.</p>	<p><i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód - öltözködés.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok.</p>
<p><i>Sport</i></p>	<p><i>Környezetismeret:</i> testrészek, egészségvédelem.</p>

<p>Testrészek és mozgás.</p> <p>Kedvenc sportom.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i></p> <p>Iskolám, osztálytermünk.</p> <p>Tantárgyaim.</p> <p>Osztálytársaim, barátaim.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>a napi imádságok, református jelképeink.</p>
<p><i>Szabadidő</i></p> <p>Szabadidős tevékenységek.</p> <p>Kedvenc időtöltésem.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> kreatív alkotások.</p>
<p><i>Természet, állatok</i></p> <p>Kisállatok.</p> <p>Kedvenc állataim.</p> <p>Állatok a ház körül.</p> <p>Vadon élő és állatkerti állatok.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Állatok a bibliában, rövid történetek és hozzájuk kapcsolódó énekek megismerése</p>
<p><i>Ünnepek és hagyományok</i></p> <p>Az én ünnepeim.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> ünnepek, hagyományok.</p>

Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.	<i>Hittan:</i> egyházi ünnepkörök, ünnepek megnevezése, ünnepi ételeink.
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc meséim, könyveim. Képzeletem világa. A cirkusz.	<i>Dráma és tánc:</i> dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést.</p> <p>A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat.</p> <p>Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket.</p> <p>Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).</p> <p>Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális</p>	

tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték).

Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok).

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével.

Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során.

A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
--	---

<p>Fejlesztési egység</p>	<p>Szóbeli interakció</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.</p>

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben.</p> <p>Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva.</p> <p>Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni.</p> <p>A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról.</p> <p>Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában.</p> <p>Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal.</p> <p>Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel.</p> <p>Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése.</p> <p>Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.</p> <p>Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.</p>	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket.</p> <p>Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel.</p> <p>Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva.</p> <p>A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére.</p> <p>Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve.</p> <p>Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után.</p> <p>Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása).</p> <p>Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket.</p> <p>Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására.</p> <p>Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására.</p> <p>Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.</p> <p>Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát.</p> <p>Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban.</p> <p>Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókárttyákból mondatvariációk összeállítása).</p> <p>Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcső vagy gyümölcssaláta készítése).</p>	

Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszéd).
 Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával.
 Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások).
 Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke).
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket. A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét. Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat.

	Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.
A fejlesztés tartalma	
<p>Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés).</p> <p>Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása).</p> <p>Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel).</p> <p>Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.</p>	

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>KER szintben nem megadható.</p> <p>A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét.</p> <p>Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival.</p> <p>Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában.</p> <p>Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.</p>
--	---

Az angol 1-4. tantárgy tanításának alapelvei

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok az iskolai munka részét képezik. 3-4. évfolyamon arányos terhelésre törekszünk a házi feladatok meghatározásánál. A házi feladat differenciáltan is adható, amely az egyéni fejlesztést teszi lehetővé pld. az önálló gyűjtőmunka. A házi feladat az állandóságra, rendszerességre, kötelességtudatra, önálló munkára nevel. Jól értékelhető mind tartalom, mind a külalak szempontjából. A házi feladat hiánya elmarasztalást von maga után. Mindenképpen szükséges, hogy a tanuló megszokja, hogy feladatát teljesíteni kell. Az elmaradt házi feladatot pótolni kell.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés a tanulási folyamat alapvető része. Segít a tanulóknak felismerni a tanult nyelvben az előrehaladásukat, mennyit értek el és milyen területeket kell tovább gyakorolni. A tanulók hozzáállása a saját tanulási tapasztalataikhoz pozitívan befolyásolható, amint ők maguk is részt vesznek az egész folyamatban. Az értékelés a tanárok számára is lehetővé teszi a tanítási gyakorlat és a használt anyag típusok érvényességének visszatükrözését.

A tanév során ügyelünk az írásbeli, és a szóbeli számonkérések arányára. Törekszünk arra, hogy rendszeresen legyen szóbeli, számonkérés is, mert ez egyúttal fejleszti a tanulók beszédképességét, aktiválja a szókincsüket, s módot ad a szóbeli megnyilatkozás különböző formáinak gyakorlására.

A számonkérés gyakorisága

A számonkérés gyakorisága összhangban van a heti óraszámával, ezért 3. évfolyamon kéthavonta, 4. évfolyamon havonta legalább egy alkalommal kerüljön rá sor.

A folyamatot három részre osztjuk bemeneti értékelés, felmérés a tanév elején, a fejlődés értékelése, amit napról napra végeznek, és az összesítő értékelés, egy-egy tematikai egység befejezésekor.

Bemeneti értékelés

Ez diagnosztikus értékelés főleg a tanulóknak az előző évi eredményeire épül. A tanár felbecsülheti a tanuló szintjét, felmérheti az elvégzett munkát, az erősségeket/gyengeségeket stb.

A fejlődés értékelése

Bármilyen, a tanuló által elvégzett feladat használható az ilyen típusú, fejlesztő értékeléshez.

Összesítő értékelés

Az összesítő értékelés a tanulók a tematikai egység tanulása során elvégzett munkáját részvételét és a hozzáállását veszi figyelembe.

Az értékelés szempontrendszerét két fő részre bontható:

Kognitív elemek: az adott évfolyamon a kerettantervben megfogalmazott fogalomkörök és kommunikációs eszközök ismerete.

Készségek, jártasságok: probléma-megoldási készségek, kritikus gondolkodás képessége; képi információ verbalizálása; szociális viszonyulások, magatartásformák ismerete; különböző munkaformákban (frontális, páros, csoportos, egyéni) való tanulás képessége; metakognitív stratégiák ismerete, alkalmazása; önálló tanulás képessége; modell alapján az adott ismeret perszonalizációja; motiváció.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire valamennyi érintett (3-4.) évfolyam végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet mérésekor a szókinccs, beszédképesség, beszédértést és írásképességet mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 20 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés formái:

- szóbeli
párbeszéd, szituációs gyakorlatok, képek verbalizálása, memoriterek, témakörök szókinccse, hallott és beszélt szövegértés ellenőrzése
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
nyelvhelyességet, nyelvhasználatot mérő rövid terjedelmű feladatok, egy-egy témakör lezárásaként témazáró dolgozat, projektmunka, poszterek, írásbeli műfajok (levél, e-mail, képeslap, blog, cikk, interjú stb.), olvasott és írott szövegértés ellenőrzése.

[Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások alapelvei:](#)

- a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételével történjenek (feladattípusok, terjedelem),
- tükrözzék az osztályok és az egyes tanulók esetében is a differenciálás elvét,
- az értékelés pozitívumokat kiemelő, segítő hatású legyen,
- az írásbeli beszámoltatások ne kerüljenek nyomasztó túlsúlyba a szóbeli beszámoltatások rovására. Különösen ügyelni kell erre az idegen nyelv esetében, amelynél a tantárgy jellege megköveteli, hogy a kommunikatív készségeket és képességeket a tanuló megmutassák;

- legyenek rendszeresek: tanév eleji, évközi év végi felméréseknél, méréseknél valamint a témazáró dolgozatoknál bejelentettek,
- a dysgraphiás gyerekek kapjanak szóbeli lehetőséget a beszámolásra, illetve az ő írásbeli munkájukat egyénileg értékeljük (a Nevelési Tanácsadó által vizsgált esetekben),
- a feladatok legyenek változatosak, gondolkodtatóak, egyértelműek, érdeklődést felkeltők,
- a feladatok a tanult ismeretekre épüljenek - a begyakorolt, kifejlesztett készségeket kérjék számon,
- tantárgytól függetlenül fontos a szép, helyes beszéd tanítása, a kifejezőkészség, az előadói készség fejlesztése.

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások célja:

- adjanak hiteles, átfogó képet a tanulók ismereteiről, jártasságaik és készségeik kialakulásának mértékéről; tegyék lehetővé ezek szaktanári értékelését,
- igazolják vissza a tanulót érintő pedagógiai folyamat eredményét vagy eredménytelenségét; alapozzák meg az esetleg szükséges kiigazításokat.

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások rendje

- A tananyag feldolgozásában a kiemelten fontos részek elsajátításának ellenőrzésekor
- egy-egy témakör összefoglalása után
- félévi vagy év végi ütemezéssel
- Projekt, témahét esetében projektzáráskor

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások formái

- egyéni
- csoportos
- iskolai munkán alapuló/ otthoni munkán alapuló

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások módszerei:

- igaz-hamis állítás
- hibás állítások javítása
- TOTÓ
- szöveg kiegészítése
- szógyűjtés
- feleletválasztás
- mondat-kiegészítés
- tollbamondás
- vázlatírás
- fogalmazás
- levélírás
- e-mail írása
- szódolgozat
- témazáró dolgozat
- teszt
- rövid, egy-egy anyagrészt átfogó tudáspróba
- röpdolgozat
- feladatlap
- felelet
- képleírás

- kiselőadás, esszé
- gyűjtőmunka (projekt, témahét)
- szómagyarázat készítése
- tömörítés
- élménybeszámoló
- projekt készítése
- társasjáték készítése egy adott témakörön belül
- prezentáció (szakköri munka, projekt, témahét)
- kisfilm (szakköri munka, projekt, témahét)
- fotó (szakköri munka, projekt, témahét)
- tudományos dolgozatok (kutatómunkán alapuló verseny)

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

A beszámoltatások tanulmányi értékelésben betöltött szerepe:

- A rendszeres értékelés elengedhetetlen, ugyanis tanár és a diák számára egyaránt visszajelzés a végzett munkáról.
- Megalapozza a szóveges vagy az érdemjeggyel történő értékelést, kijelöli a további fejlesztési irányokat.

A követelményrendszerünk alapelvei

Iskolánk nevelő-oktató tevékenységéből adódóan sokrétű követelményrendszert állít fel a diákok számára. Az ezeknek való megfelelés, vagy meg nem felelés alapelveit foglaljuk össze az alábbiakban.

- Csak az iskola helyi tantervében elfogadott tananyagot lehet megkövetelni.
- A követelmények megállapításánál figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat.
- Figyelembe kell venni a tanuló képességeit - talentumait -, és a tanuláshoz való hozzáállását, ehhez jól kell ismerni a tanulót.
- A követelmény célja nem az elriasztás, hanem az igényesség igényének kialakítása.
- A tantárgyi és tanórai követelmények legyenek világosak egyértelműek és teljesíthetőek. A tanév elején közölt elvárások ne változzanak a tanév során, a tanuló érezze a következetességet, és a kiszámíthatóságot.
- A követelmény mögött érződjön a tanítvány egyediségének és teremtettségének tisztelete.

7. Az alkalmazott tankönyv kiválasztásának elvi szempontjai

- A kerettanterv alapvető célkitűzéseinek 100%-ban feleljen meg: motiválja a tanulót a nyelvtanulásra, fejlessze mindazokat a készségeket, amelyek a nyelvtudáshoz

szükségesek, használjon olyan munkáltató és gyakorlati feladattípusokat, amelyek megkönnyítik a nyelv elsajátítását.

- A tankönyv az alsó tagozatos angol nyelvi tanterv követelményeit legalább 90%-ban fedje.
- A tananyag illeszthető legyen a tantervben megadott éves óraszámokhoz.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

MATEMATIKA

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

1-4. évfolyam: általános tantervű tanulócsoportok osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	5	180	130	50
2.	5	180	130	50
3.	5	180	130	50
4.	5	180	130	50

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A tantárgy a szabadon tervezhető órakeretből a 1-4. évfolyamon, a kerettantervi javaslatához képest, heti egy órával megemelt óraszámot kapott.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 1. sz. mellékletében kiadott **matematika** tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az egyes tematikai egységek végén feltüntetett elvárt eredményeket a tanév végéig kell teljesíteni a továbbhaladás érdekében.

IKT eszközhasználat a tanítási órák 25%-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: 1-4. évfolyamon: Molnárné Apai Melinda

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2.Táblázatok

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	7 óra + folyamatos	+3 folyamatos	10 óra + folyamatos
2. Számelmélet, algebra	75 óra	+32 óra	107 óra

3. Függvények, az analízis elemei	14 óra + folyamatos	+5 óra	19 óra + folyamatos
4. Geometria	18 óra	+8 óra	26 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+2 óra	6 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12óra
Évfolyam összesen	130 óra	50 óra	180 óra

2. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	folyamatos		folyamatos
2. Számelmélet, algebra	75 óra	+35 óra	110 óra
3. Függvények, az analízis elemei	16 óra	+ 4 óra	20 óra
4. Geometria	23 óra	+9 óra	32 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+ 2óra	6 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12óra
Évfolyam összesen	130 óra	50 óra	180 óra

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összzidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 óra		3 óra
2. Számelmélet, algebra	72 óra	+36 óra	108 óra
3. Függvények, az analízis elemei	16 óra	+ 4 óra	20 óra
4. Geometria	23 óra	+ 9 óra	32 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+1óra	5 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12 óra
Évfolyam összesen	130 óra	50 óra	180 óra

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összzidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 óra		3 óra
2. Számelmélet, algebra	72 óra	+ 36 óra	108 óra
3. Függvények, az analízis elemei	16 óra	+ 4 óra	20 óra
4. Geometria	23 óra	+ 9 óra	32 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+1óra	5 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12 óra
Évfolyam összesen	130 óra	50 óra	180 óra

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	50 óra
--------------	------------------	---------------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok,		

matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Halmazok számossága, összehasonlítása.	3 óra
Számelmélet, algebra. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Számolás a 20-as számkörben, növekvő, csökkenő sorrend	3 óra
	Számok írása, olvasása 20-ig	3 óra
	Tájékozódás a számegyenesen, számszomszédok	4 óra
	Számok összeg- és különbségalakja	2 óra
	Számok tulajdonságai	5 óra
	Összeadás, kivonás	9 óra
	Műveleti tulajdonságok	5 óra
	Darabszám, sorszámnév és tőszámnév	1 óra
Függvények, az analízis elemei	A sorozat fogalmának kialakítása, növekvő és csökkenő sorozatok	3 óra
	Összefüggések, szabályok	2 óra
Geometria	Alakzatok megfigyelése, képnézegető programok	1 óra
	Tükrös alakzatok előállítása, megfigyelése	1 óra
	Sík- és térbeli alakzatok	1 óra
	Tájékozódás, irányok	1 óra
	Testek (kocka, téglatest)	1 óra
	Összehasonlítások a gyakorlatban	1 óra
	Mérőszám és mértékegység	2 óra
Statisztika, valószínűség	Adatok gyűjtése, lejegyzése	2 óra
	Összesen:	50 óra

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	50 óra
--------------	------------------	---------------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása 100-ig	2 óra
	Számok írása, olvasása 100-ig	1 óra
	Tájékozódás a számegyenesen	4 óra
	Számok tulajdonságai	2 óra
	Összeadás, kivonás és tulajdonságaik	15 óra
	Szorzás, osztás	7 óra
	Műveleti tulajdonságok	4 óra
Függvények, az analízis elemei	Sorozat képzése, szabályfelismerés	2 óra
	Szabályjátékok	2 óra
Geometria	Tengelye szimmetria megfigyelése	1 óra
	Sík és térbeli alakzatok megkülönböztetése	3 óra
	Síkidomok tulajdonságai	1 óra
	Testek tulajdonságai	1 óra
	Mérések, mennyiségek	3 óra
Statisztika, valószínűség	Adatok gyűjtése, lejegyzése	2 óra
Összesen:		50 óra

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	50 óra
--------------	------------------	---------------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása 1000-es számkörben	3 óra
	Tájékozódás számegyenesen Számképzés, helyi értékes bontás	2 óra
	Számok összeg-, különbség-, hányados- és szorzat alakjai	4 óra
	Negatív számok a fogalma	1 óra
	Számok tulajdonságai: oszthatóság 2-vel, 5-tel, 10-zel	1 óra
	Műveletek közötti kapcsolatok. Írásbeli összeadás, kivonás 10000-es számkörben. Írásbeli szorzás és osztás egyjegyű számmal.	15 óra
	A „közelítő” érték fogalmának és jelének bevezetése	1 óra
	Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága	2 óra
	Műveleti sorrend. Zárójel használata.	4 óra
	Törtek fogalma	2 óra
Római számok	1 óra	
Függvények, az analízis elemei	Összefüggések, kapcsolatok.	

	táblázat adatai között.	2 óra
	Grafikonok	1 óra
	Sorozatok	1 óra
Geometria	Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése Szakasz, szög fogalma és mérése.	2 óra
	A téglalap és négyzet tulajdonságai	1 óra
	A téglalap és négyzet területe és kerülete	2 óra
	Testek geometriai tulajdonságai, hálójá	1 óra
	Téglatest és kocka felismerése, jellemzői.	1 óra
	Mérések, mértékegységek	2 óra
Statisztika, valószínűség	A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés	1 óra
	Összesen:	50 óra

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	50 óra
--------------	------------------	---------------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
	Számfogalom kialakítása a 10000-es számkörben.	2 óra

Számelmélet, algebra	Tájékozódás számegeyenesen. Számképzés, helyi értékes bontás.	2 óra
	Számok összeg-, különbség- hányados- és szorzat alakjai.	4 óra
	Negatív számok a mindennapi életben	1 óra
	Számok tulajdonságai: oszthatóság 2-vel, 5-tel, 10-zel	2 óra
	Műveletek közötti kapcsolatok. Fejszámolás kerek számokkal. Írásbeli összeadás, kivonás három-és négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás és osztás egy-és kétjegyű számmal.	16 óra
	A „közelítő” érték fogalma	1 óra
	Műveleti tulajdonságok: tagok, tényező felcserélhetősége, csoportosíthatósága	2 óra
	Műveleti sorrend. Zárójel használata	4 óra
	Törtek fogalma	2 óra
Függvények, az analízis elemei	Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között.	2 óra

	Grafikonok	1 óra
	Sorozatok szabályai	1 óra
Geometria	Téglalap és négyzet területének kiszámítása.	1 óra
	Területszámítás fogalmának előkészítése. Négyzet, téglalap területének mérése.	2 óra
	Mérések alkalmi és szabvány egységekkel.	1 óra
	A kör fogalmának tapasztalati előkészítése	1 óra
	Téglatest és kocka felismerése, jellemzői	1 óra
	Mérések, mértékegységek	3 óra
Statisztika, valószínűség	Az „átlag” fogalmának bevezetése	1 óra
	Összesen:	50 óra

3. Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok

A református iskolában folyó matematikaoktatás hozzátartozik ahhoz a tananyagszerkezethez, amelynek a gyermek személyiségfejlődése szempontjából egységes szemléletű rendszert kell alkotnia. A tanítónak nem feltétlenül kell bibliai ismereteket közvetítenie a matematikai tananyag feldolgozása során, de mindenképpen meg kell mutatnia tanítványainak, hogy a matematika a teremtett világ leírása. A teremtés rendje a

matematika rendje. Rácsodálkozni a világra a matematika segítségével is lehet. A tanító saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, s a nevelés semleges nem lehet.

Az iskolai matematikatanítás **célja**, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszerről, és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás **feladata** a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítőtje; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze. Az alsó tagozatos matematikaoktatás fontos feladata felfedeztetni a matematika és a valóság elemi kapcsolatát; kialakítani a helyes tanulási szokásokat, az önálló ismeretszerzés képességét az alapvető ismeretek közös, de egyre önállóbb feldolgozásával és alkalmazásával; fejleszteni a problémafelismerő és problémamegoldó, alkotó gondolkodásmódot; biztos szám- és műveletfogalmat kialakítani, fejleszteni a számolási készséget.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek

bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diskussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódást. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), az internet, az oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten, rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimum problémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés-, növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a

tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismerteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzó tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

Az iskoláztatás kezdő szakaszában a matematikatanulás-tanítás célja, hogy formálódjon és gazdagodjon a gyermekek személyisége és gondolkodása. Az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos tevékenységekkel, a fokozatosság elvének betartásával és a tapasztalatokon alapuló megismerési módszerek alkalmazásával jutunk közelebb a

matematika tudományának megismeréséhez. Ezért a manuális, tárgyi tevékenységek szükségesek a fogalmak kellően változatos, gazdag, konkrét tartalmának megismeréséhez.

Alapvető fontosságú a tapasztalatszerzéssel megérlelt fogalmak alapozása, alakítása, egyes matematikai tartalmak értő ismerete, a helyes szövegértelmezés és a matematikai szaknyelv használatának előkészítése, egyes fogalmak pontos használata. A tanulók aktív cselekvő tevékenységén keresztül erősödik az akarati, érzelmi önkifejező képességük, kommunikációjuk, együttműködési készségük, önismeretük. A sokszorosan (tévedésekkel és korrekcióval) bejárt utak nélkül nincs mód az önálló ismeretszerzés megtanulására. A gyerekek tempójának megfelelően haladva, az alaposabb, mélyebb tudás kiépítésére helyezzük a hangsúlyt. Apró lépésekkel, spirális felépítésben dolgozzuk fel a tananyagot.

Fontos, hogy biztosított legyen a gyerekek számára az alkotás lehetősége, melyben megnyilvánulhat kreativitásuk, fejlődhet kezdeményező és problémamegoldó képességük. Ez lehet az alapja a konstruktív gondolkodásuk kialakulásának, valamint ennek során a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre, az örömet nyújtó egész életen át tartó tanulásra. Ebben a korban a képességfejlesztésnek, a kreatív és kritikai gondolkodás kialakításának van kiemelt szerepe. Ez a szakasz a tanulói kíváncsiságra és érdeklődésre épít, és ez által fejleszti a tanulók megismerési és gondolkodási képességét. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz.

Az alsó tagozatos matematikaoktatás fontos feladata:

- felfedeztetni a matematika és a valóság elemi kapcsolatát;
- kialakítani a helyes tanulási szokásokat, az önálló ismeretszerzés képességét az alapvető ismeretek közös, de egyre önállóbb feldolgozásával és alkalmazásával;
- fejleszteni a problémafelismerő és problémamegoldó, alkotó gondolkodásmódot;
- biztos szám- és műveletfogalmat kialakítani,
- fejleszteni a számolási készséget.

A kerettanterv 1–4. évfolyamon minimálisan heti 4, évi 144 matematikaórát ír elő.

Az 1-4. évfolyamon, **szabadon tervezhető órakeret terhére érdemes a matematika óraszámát heti 5, évi 180 órára megemelni. A szorzás, osztás bevezetése, a négy alpművelet biztos elsajátítása, készségszintre emelése indokolja a döntést. Itt dől el, hogy**

a tanuló az alapműveletek területén, a későbbiekre nézve is, milyen alkalmazható tudást szerez.

Ebben az esetben a tematikus egységekre javasolt óraszámok összege 130 óra, a számonkérésre és ismétlésre biztosított óraszám 12 óra, továbbá a tantárgyon belüli szabad időkeret 14 óra. A választható órakeretből kapott heti 1 óra megemelt órászámmal évi 36 óra.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

1. évfolyam

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 10 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Irányok (lent, fent, jobbra, balra) ismerete. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.</p>	<p>Régi (családban szerzett, óvodai) ismeretek mozgósítása, új ismeretek megszerzése érdekében.</p> <p>Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás.</p> <p>Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.</p>
<p>Állítások igazságtartalmának eldöntése.</p> <p>Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata.</p> <p>Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.</p>	<p>Relációszőkincs: kisebb, nagyobb, egyenlő.</p> <p>Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >).</p> <p>Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése.</p>
<p>Halmazok számossága.</p> <p>Halmazok összehasonlítása.</p> <p>Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet</p>	<p>Igaz-hamis állítások megfogalmazása.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés.</p> <p>Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> párok, csoportok alakítása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szavak csoportosítása szótagszám szerint.</p>

tartalmaz. Csoportosítások.	követése.	
Rendszerezés, ismétlés	Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. Tárgysorozatok, számsorozatok alkotása.	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása. (pl. pálcika, korong, termékek, logikai lapok)	<i>Testnevelés és sport:</i> sorban állás különböző szempontok szerint.
A kombinációs gondolkodás alapozása.	Babák, macik öltöztetése, zászlók színezése, gyöngyfűzés, pénzhasználat (Hányféleképpen fizetheted ki?)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Kirakások, számlálás (taneszközök, játékok, korongok, pálcikák) – frontális és páros munkában.</p> <p>Játék az interaktív tananyag segítségével frontális, páros és csoportmunkában.</p> <p>A felismert változás kifejezése visszaváltoztatással, szóval – páros munka.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 107 óra
Előzetes tudás	Számolás szóban egyesével 10-ig. Személyek, dolgok számlálása tízig. Számok mutatása ujjakkal. Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számolás 20-as számkörben. Számfogalom kialakítása 20-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása. Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése	<i>Környezetismeret:</i> tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. <i>Testnevelés és sport:</i> lépések, mozgások számlálása.

<p>egyesével, kettesével. Számok nevének sorolása, növekvő és csökkenő sorrendben.</p>	<p>tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Analógiás gondolkodás alapozása.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus, taps. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesékben előforduló számok.</p>
<p>Számok írása, olvasása 20-ig, Számok képzése, bontása.</p>	<p>Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> betűelemek írása.</p>
<p>Számok becsült és valóságos helye a számegyenesen, (egy, tízes) számszomszédok. Számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok egymástól való távolsága a számegyenesen.</p>	<p>Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása. A mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal, relációjellel. A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás a síkon ábrázolt térben.</p>

<p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb). Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.</p>	
<p>Számok összeg- és különbségalakja.</p>	<p>Számok összeg- és különbségalakjának előállítás, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Állítások megfogalmazása.</p>	
<p>Számok tulajdonságai: páros, páratlan</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.</p>	
<p>Összeadás, kivonás értelmezése tevékenységekkel a 20-as számkörben. Az összeadás és a kivonás</p>	<p>Műveletfogalom alakítása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Rajzról, képről, összeadás kivonás írása; művelet</p>	

<p>kapcsolata.</p> <p>Az összeadás tagjainak felcserélhetősége.</p> <p>Rendszerezés, ismételés</p>	<p>megjelenítése képpel, kirakással.</p> <p>Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. Fejben történő számolási képesség fejlesztése.</p> <p>A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül.</p> <p>Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás).</p> <p>A műveletek elvégzése fejben és írásban több tag esetén is.</p> <p>Tantárgyi fejlesztőprogram használata.</p>	
<p>Műveleti tulajdonságok: tagok felcserélhetősége.</p>	<p>Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében</p>	
<p>Darabszám, sorszám és tőszám fogalma.</p> <p>Halmazok számosságának megállapításával a természetes szám</p>	<p>Darabszám, sorszám és tőszám különbözőségének értéke.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.</p>

fogalmának kialakítása. Rendszerezés, ismétlés		
Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással, következtetéssel. Ellenőrzés. Szöveges válaszadás. Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén.	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történeusről szóban, írásban. Lényegkiemelő és probléma-megoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	<i>Vizuális kultúra:</i> hallott, látott, elképzelt történetek-vizuális megjelenítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
A római számok írása, olvasása I, V, X jelekkel. A római számok története. Rendszerezés, ismétlés	Konkrét egyszerű feladatban az információk azonosítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> könyvekben a fejezetszám kiolvasása. <i>Környezetismeret:</i> eligazodás a hónapok között,
Szimbólumok használata		

matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összeg, összeadandó, tag, különbség, számegyenes, művelet, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Halmaz elemeinek megbecsülése, számlálása – páros és egyéni munka.</p> <p>Összehasonlítás párosítással.</p> <p>Memórijáték.</p> <p>Tanult műveletek gyakorlása – differenciált csoportmunka.</p> <p>Felezés tevékenységgel.</p> <p>Interaktív tananyag – csoportmunkában.</p> <p>Számrejtvény.</p> <p>Rajzról összeadás, összeadásról rajz készítése.</p> <p>Szövegalkotás tevékenységgel.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 19 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezésének képessége (szín-, méret-, forma szerint). Előrajzolás után díszítő sor rajzolása, a minták váltakozásával. Az idő múlásának megfigyelése, periódikusan ismétlődő események a napi	

	tevékenységekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A sorozat fogalmának kialakítása.</p> <p>Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése.</p> <p>Növekvő és csökkenő sorozatok.</p>	<p>Sorozat képzése tárgyakkól, jelekből, alakzatokból, számokból.</p> <p>Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott vagy felismert összefüggés alapján.</p> <p>Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével.</p> <p>Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> periodikusság zenei motívumokban.</p>

Rendszerezés, ismétlés		
Összefüggések, szabályok. Számok mennyiségek közti kapcsolatok és jelölésük nyíllal.	Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése. Szabályjátékok alkotása. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása.	
Rendszerezés, ismétlés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játék az interaktív tananyag segítségével frontális, páros és csoportmunkában. Formafelismerés, formabeazonosítás színezéssel; színritmus. Mi változott meg? – páros munka. Növekvő számosságú rajzsorozat egyéni munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	Formák között különbség felismerése (kerek, szögletes). Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák	

	összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finom motorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközkezelés. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 20-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Irányok megismerése, alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyenes és görbe vonal megismerése.	Tudatos megfigyelés. Egyenes rajzolása vonalzóval. Objektumok alkotása szabadon.	<i>Környezetismeret:</i> közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).
Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról. Képnézegető programok alkalmazása.	A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.	<i>Vizuális kultúra:</i> Geometriai alakzatok rajzolása, nyírása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból (mozaikkép).

<p>Tükrös alakzat előállítása, megfigyelése.</p>	<p>Előállítás hajtogatással, nyírással.</p> <p>A megfigyelések megfogalmazása.</p> <p>Megfigyelés tükör segítségével.</p> <p>A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.</p>
<p>Sík- és térbeli alakzatok megfigyelése, szétválogatása, megkülönböztetése.</p>	<p>Síkidom és test különbségének megfigyelése.</p> <p>Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással.</p> <p>Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján.</p>	<p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>környezetismeret:</i> tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése.</p>
<p>Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbségek.</p>	<p>Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> vonalzó használata.</p>

<p>Testek (kocka, téglatest). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek. Tulajdonságokat bemutató animációk lejátszása, megtekintése, értelmezése.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testek építése.</p>
<p>Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltogatások.</p>	<p>Mozgási memória fejlesztése nagytести mozgással, mozgássor megismétlése. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. <i>Testnevelés és sport:</i> térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.</p>
<p>Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-</p>	<p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> közvetlen környezetünk mérhető</p>

hosszabb, magasabb- alacsonyabb).	Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, űrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység. Mérőeszközök. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek megismerése: dm, m, kg, dl, l, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek becslése. Rendszerezés, ismétlés	A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mennyiségek közötti összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel.	<i>Testnevelés és sport; ének- zene:</i> időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. <i>Környezetismeret:</i> hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Például irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.	
Átváltások szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.	Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása	<i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> mérések a mindennapokban.

Rendszerezés, ismétlés	<p>menyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, úrtartalom).</p> <p>Interaktív programok használata.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, úrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés, átváltás.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Egyszerű geometriai formák megnevezése: kör, négyszög, háromszög – egyéni munka.</p> <p>Gyakorlati mérések különféle mérőeszközökkel párban és csoportban – projekt.</p> <p>Projektmunka – játék párokban.</p> <p>Játékos tapasztalatszerzés síktükörrel, tükörkép rajzolása.</p> <p>Differenciált tanulásszervezés.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről.	
A tematikai egység	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság,	

nevelési- fejlesztési céljai	tervszerűség, monotonitás tűrése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi megfigyelések, játékok, kísérletek.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	
Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	Tudatos megfigyelés. A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szava szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat</i>
Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Statisztika. Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről, mért vagy számlált adatok lejegyzése táblázatba. Adatgyűjtés elektronikus	Események megfigyelése. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb,	

információforrások segítségével	legnagyobb adat kiválasztása. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével. Információforrások, adattárak használata.	
Rendszerezés, ismétlés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, adat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Játsszunk együtt!</p> <p>– valószínűségi játék.</p> <p>Csoportos és páros munka.</p> <p>Adatok gyűjtése, ábrázolás oszlopdiagrammal (tárgyi tevékenységek)</p> <p>– sejtések megfogalmazása, tapasztalatok összevetése</p> <p>„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” érzékelése találgatással, próbálgatással.</p>	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás. – Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása. – Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. – Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata. – Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.
--	--

Számтан, algebra

- Számok írása, olvasása (20-as számkör).
- Római számok írása, olvasása (I, V, X).
- Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.
- Számok képzése, bontása helyi érték szerint.
- Matematikai jelek: +, −, =, <, >, () ismerete, használata.
- Összeadás, kivonás, bontás, pótlás.
- Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.
- A tanuló figyelme tudatosan irányítható.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.
- Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.

Geometria

- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
- A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: dm, m, dl, l, kg, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.
- Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni.

	<p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> – Adatokról megállapítások megfogalmazása. – Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.
--	--

2. évfolyam

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	<p>Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint a 20-as számkörben.</p> <p>Állítások igazságtartalmának eldöntése. Igaz-hamis állítások megfogalmazása.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.</p> <p>Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.</p>	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<p>Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása.</p> <p>Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.</p>	<p>Régi ismeretek mozgósítása új ismeretek megszerzése érdekében.</p> <p>Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás.</p> <p>Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.</p>
<p>Állítások igazságtartalmának eldöntése.</p> <p>Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata.</p> <p>Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.</p>	<p>Relációszókinccs: kisebb, nagyobb, egyenlő.</p> <p>Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >).</p> <p>Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások.</p>
<p>Halmazok számossága.</p> <p>Halmazok összehasonlítása.</p>	<p>Igaz, hamis állítások megfogalmazása.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás,</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> párok, csoportok alakítása.</p>

Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet tartalmaz. Csoportosítások.	megkülönböztetés. Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szavak csoportosítása szótagszám szerint.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. Rendszerezés, ismétlés	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása.	<i>Testnevelés és sport:</i> sorban állítás különböző szempontok szerint.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Igaz állítások megfogalmazása, csoportosítás párban, csoportban Válogatások adott, és állóan megfogalmazott szempontok szerint. Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése, <i>játékos</i> feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban. Differenciált feladatmegoldás csoportokban Számolás-színezős, vagy logikus gondolkodást igénylő feladatok megoldása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 110 óra
--	--------------------------------	----------------------------------

cél		
Előzetes tudás	<p>Számok írása, olvasása (20-as számkör).</p> <p>Darabszám, sorszám és mérőszám ismerete.</p> <p>Római számok írása, olvasása (I, V, X).</p> <p>Számok helye a számegyenesen.</p> <p>Számszomszédok értése.</p> <p>Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása (20-as számkör).</p> <p>Matematikai jelek: +, -, =, <, > ismerete, használata.</p> <p>Összeadás, kivonás szóban és írásban (20-as számkör).</p> <p>Egyszerű szöveges feladat (nem önálló olvasás alapján) értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.</p> <p>Páros és páratlan számok megkülönböztetése (20-as számkör).</p> <p>Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése.</p> <p>Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata.</p> <p>Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása, 100-as	A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való	<i>Környezetismeret:</i> tapasztalatszerzés a közvetlen és

<p>számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése.</p> <p>Számok nevének sorolása, növekvő és csökkenő sorrendben.</p>	<p>alakítása.</p> <p>Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján.</p> <p>Fejben történő számolási képesség fejlesztése.</p> <p>A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése.</p> <p>Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével.</p> <p>Analógiás gondolkodás alapozása.</p>	<p>tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> lépések, mozgások számlálása.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus, taps.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesékben előforduló számok.</p>
<p>Számok írása, olvasása 100-ig.</p> <p>Számok képzése, bontása helyi érték szerint.</p>	<p>Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás).</p> <p>Számjelek használata.</p> <p>Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése.</p> <p>A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> betűelemek írása.</p>
<p>Számok becült és valóságos helye a számegegyenesen (egy, tízes) számszomszédok.</p>	<p>Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása.</p> <p>A mennyiségi viszonyok</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva.</p>

<p>Számok nagyság szerinti összehasonlítása.</p> <p>Számok egymástól való távolsága a számegyenesen.</p>	<p>jelölése nyíllal, relációjellel.</p> <p>A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett.</p> <p>Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb).</p> <p>Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás a síkon ábrázolt térben.</p>
<p>Számok összeg- és különbségalakja.</p>	<p>Számok összeg- és különbségalakjának előállítás, leolvasása kirakással, rajzzal.</p> <p>Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás.</p> <p>Igaz-hamis állítások megfogalmazása.</p>	
<p>Számok tulajdonságai: páros, páratlan. , egyjegyű, kétjegyű számok.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása.</p> <p>Számok halmazokba sorolása.</p> <p>Lehetőleg tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.</p>

<p>Összeadás, kivonás fogalmának mélyítése.</p> <p>Összeadandók, tagok, összeg.</p> <p>Kisebbitendő, kivonandó különbség.</p> <p>Az összeadás és a kivonás kapcsolata.</p> <p>Az összeadás tagjainak felcserélhetősége.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Műveletfogalom alapozása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon.</p> <p>Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata.</p> <p>A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül.</p> <p>Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás).</p> <p>Műveletek megfogalmazása, értelmezése.</p> <p>A műveletek elvégzése fejen és írásban több tag esetén is.</p> <p>Tantárgyi fejlesztőprogram használata.</p>	
<p>Szorzás, osztás fejen és írásban. A szorzás értelmezése ismételt összeadással.</p> <p>Szorzótenyezők, szorzat.</p> <p>Szorzó tábla megismerése 100-as</p>	<p>Az összeadás és a szorzás kapcsolatának felismerése.</p> <p>Szóbeli és írásbeli számolási készség fejlesztése.</p> <p>Algoritmusok követése az egyesekkel és tízesekkel</p>	

<p>számkörben.</p> <p>Osztás 100-as számkörben.</p> <p>Bennfoglaló táblák.</p> <p>Osztandó, osztó, hányados, maradék.</p> <p>Maradékos osztás a maradék jelölésével.</p> <p>A szorzás és az osztás kapcsolata.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>végzett műveletek körében.</p> <p>Fejlesztőprogram használata a műveletek helyességének ellenőrzésére.</p>	
<p>Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége.</p> <p>A zárójel használata.</p> <p>A műveletek sorrendje.</p>	<p>Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében.</p>	
<p>Darabszám, mérőszám, sorszám és tőszám fogalma.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Darabszám, sorszám és tőszám különbözőségének értéke.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.</p>
<p>Szöveges feladat értelmezése, megoldása.</p> <p>Megoldás</p>	<p>Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése,</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> hallott, látott, elképzelt történetek-vizuális megjelenítése.</p>

<p>próbálgatással, következtetéssel.</p> <p>Ellenőrzés. Szöveges válaszadás.</p> <p>Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén.</p>	<p>leírása számokkal.</p> <p>Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történeusről szóban, írásban.</p> <p>Lényegkiemelő és probléma-megoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.</p>
<p>A római számok írása, olvasása I, V, X, L, C jelekkel.</p> <p>A római számok története.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Konkrét egyszerű feladatban az információk azonosítása (pl. tábló készítése).</p> <p>Eligazodás a hónapok között, a könyvekben fejezetszám kiolvasása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> tudománytörténet.</p>
<p>Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Összeg, összeadandó, tag, különbség, kisebbítendő, kivonandó, szorzat, tényező, osztandó, osztó, hányados, maradék, számegyenes, művelet, zárójel, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség, szorzótábla, bennfoglaló tábla, részekre osztás.</p>	

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Játék a számkártyákkal, játékpénzzel különféle munkaformákban: párokban, csoportokban. Analógiák kiépítése százas táblán – párban.</p> <p>Műveletek gyakorlása. Differenciált feladatmegoldás játékpénz, golyós számológép, százas tábla segítségével.</p> <p>Gyakorlás - differenciált csoportmunka. Játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban: bűvös négyzetek.</p> <p>Szorótáblákról összefüggések leolvasása, - differenciált csoportmunka.</p> <p>Szöveges feladatok megoldása- frontális és páros munka.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Sorozatképzés tárgyából, alakzatokból, számokból.</p> <p>Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.</p> <p>Szám párok közötti kapcsolatok felismerése.</p> <p>Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>A sorozat fogalmának kialakítása.</p> <p>Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése.</p> <p>Növekvő és csökkenő sorozatok.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Sorozat képzése tárgyakkól, jelekből, alakzatokból, számokból.</p> <p>Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott vagy felismert összefüggés alapján.</p> <p>Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével.</p> <p>Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> periodikusság zenei motívumokban.</p>
<p>Összefüggések, szabályok.</p> <p>Számok mennyiségek közti kapcsolatok és</p>	<p>Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése.</p> <p>Szabályjátékok alkotása.</p> <p>Kreativitást fejlesztő</p>	

<p>jelölésük nyíllal.</p> <p>Számok táblázatba rendezése.</p> <p>Számpárok közötti kapcsolatok.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>feladatsorok megoldása.</p> <p>Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Szabályjátékhoz szabály megfogalmazása (többféleképpen) - egyéni munka.</p> <p>Sorozatok folytatása, szabály megállapítása, - egyéni és páros munka.</p> <p>Többféle szabály keresése adott elemű sorozatokhoz.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p> <p>Emlékezetfejlesztés.</p> <p>Analógiás gondolkodás</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési</p>	<p>4. Geometria</p>	<p>Órakeret</p> <p>32 óra</p>
---	----------------------------	---

cél		
Előzetes tudás	<p>Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.</p> <p>A test és a síkidom megkülönböztetése.</p> <p>Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.</p> <p>Tájékozódási képesség, irányok ismerete.</p> <p>Összehasonlítás méret szerint (pl. rövidebb-hosszabb, alacsonyabb-magasabb. stb.).</p> <p>Mérőeszközök ismerete, használata.</p> <p>Mérés alkalmilag választott és szabvány mértékegységekkel.</p> <p>A hosszúság, az úrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év.</p> <p>Mérőeszközök használata.</p> <p>Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközzel. A környezet megismerésének igénye.</p> <p>Mennyiségfogalmak kialakítása a 100-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Irányok megismerése, alkalmazása.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyenes és görbe vonal megismerése.	<p>Tudatos megfigyelés.</p> <p>Egyenes rajzolása</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).</p>

	<p>vonalzóval.</p> <p>Objektumok alkotása szabadon.</p>	
<p>A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása.</p>	<p>A számítógép kezelése segítségével.</p>	
<p>Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról.</p> <p>Képnézegető programok alkalmazása.</p>	<p>A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal.</p> <p>A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Geometriai alakzatok rajzolása, nyírása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból (mozaikkép).</p>
<p>Tükrös alakzat előállítása, megfigyelése.</p>	<p>Előállítás hajtogatással, nyírással.</p> <p>A megfigyelések</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.</p>

<p>Tengelyes szimmetria megfigyelése.</p> <p>Képnézegető programok alkalmazása.</p>	<p>megfogalmazása.</p> <p>Megfigyelés tükör segítségével.</p> <p>A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.</p>	
<p>Sík- és térbeli alakzatok megkülönböztetése.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Síkidom és test különbségének megfigyelése.</p> <p>Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással.</p> <p>Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján.</p>	<p><i>Vizuális kultúra; környezetismeret:</i> tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése.</p>
<p>Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör).</p> <p>Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek.</p>	<p>Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez,</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> vonalzó használata.</p>

	azonosításhoz, megkülönböztetéshez.	
<p>Testek (kocka, téglatest).</p> <p>Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek.</p> <p>Tulajdonságokat bemutató animációk lejátszása, megtekintése, értelmezése.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint.</p> <p>Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése.</p> <p>A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével.</p> <p>Szemponttartás.</p> <p>Kreativitás fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testek építése.</p>
<p>Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltogatások.</p>	<p>Mozgási memória fejlesztése nagytести mozgással, mozgássor megismétlése.</p> <p>Térbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron).</p> <p>Interaktív programok</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.</p>

	használata.	
Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-hosszabb, magasabb-alacsonyabb).	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	<i>Környezetismeret:</i> közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, űrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység. Mérőeszközök. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek megismerése: cm, dm, m, dkg, kg, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek becslése. Rendszerezés, ismétlés	A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mennyiségek közötti összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel.	<i>Testnevelés és sport; ének-zene:</i> időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. <i>Környezetismeret:</i> hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.

<p>A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.</p>	<p>Például irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.</p>	
<p>Átváltások szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.</p>	<p>Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése.</p> <p>Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom).</p> <p>Interaktív programok használata.</p>	<p><i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: mérések a mindennapokban.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés, átváltás.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Geometriai játékok: síkidomok, testek felismerése; adott síkidomokból alakzatok kirakása - Differenciált gyakorlás</p> <p>Tükörkép színezése, előállítás, hajtogatással, nyírással, rajzzal</p> <p>Párban, csoportban</p> <p>Mérés alkalmilag választott és szabvány egységekkel, kirakás, különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel,</p>	

	azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel, - csoportokban. Becslés, mérés – páros- és csoportmunka.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése. Adatokról megállapítások megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás tűrése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi megfigyelések, játékok, kísérletek.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	
Tapasztalatszerzés a	Tudatos megfigyelés.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szavak</i>

véletlenről és a biztosról.	A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat
Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
<p>Statisztika.</p> <p>Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről, mért vagy számlált adatok lejegyzése táblázatba.</p> <p>Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére.</p> <p>Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása.</p> <p>Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével.</p> <p>Információforrások, adattárak használata.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, statisztika, adat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Sejtések megfogalmazása, melyik esemény bekövetkezése biztosabb, mint a másik. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Differenciált feladatmegoldás csoportokban.	

szervezési- és munkaformák	<p>Képességfejlesztő játék.</p> <p>Valószínűségi feladat.</p> <p>Olvasás diagramról.</p>
---------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás. – Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása. – Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. – Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata. – Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. <p><i>Számтан, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok írása, olvasása (100-as számkör). – Helyi érték ismerete. – Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C) – Számok helye a számegyenesen. – Számszomszédok értése. – Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. – Számok képzése, bontása helyi érték szerint. – Matematikai jelek: +, −, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. – Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. – Szorzótábla ismerete a száz-as számkörben. – A műveletek sorrendjének ismerete. – Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. – Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
---	---

- Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.
- A tanuló figyelme tudatosan irányítható.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.
- Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.

Geometria

- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
- A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése.
- Mérőeszközök használata.
- Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni.

Valószínűség, statisztika

- Adatokról megállapítások megfogalmazása.
- Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.
- A véletlen, biztos és lehetetlen fogalma.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	<p>Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint 100-as számkörben. Halmazalkotás.</p> <p>Állítások igazságtartalmának eldöntése. Igaz-hamis állítások megfogalmazása.</p> <p>Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata.</p> <p>Alakzatok szimmetriájának megfigyelése.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése próbálgatással</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás, mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése.</p> <p>Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése konkrét elemek esetén.	<p>Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése.</p> <p>A logikai „és” „vagy” szavak</p>	<i>Környezetismeret:</i> élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint.

<p>Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.</p> <p>Rendszerezés, ismételés</p>	<p>használata állítások megfogalmazásában</p> <p>Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szöveggörnyezettől eltérő használata</p>
<p>Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.</p> <p>Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.</p>	<p>Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.</p> <p>Síkidomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján.</p> <p>Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint.</p> <p>A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szavak jelentése, szöveggörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat.</p>
<p>Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.</p>	<p>Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.</p>	
<p>Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása.</p>	<p>Konkretizálás képességének fejlesztése.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> dallamotívumok sorba</p>

próbálgatással.		rendezése.
A számítógép működésének bemutatása	Ismerkedés az adott informatikai környezettel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Igaz állítások megfogalmazása, csoportosítás párban, csoportban</p> <p>Válogatások adott, és állóan megfogalmazott szempontok szerint.</p> <p>Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése, játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban.</p> <p>Differenciált feladatmegoldás csoportokban</p> <p>Számolós-színezős, vagy logikus gondolkodást igénylő feladatok megoldása.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 108 óra
Előzetes tudás	<p>Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték alaki érték, valódi érték fogalma.</p> <p>Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C).</p> <p>Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok megnevezése.</p> <p>Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.</p> <p>Számok képzése, bontása helyi érték szerint.</p>	

	<p>Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése.</p> <p>Páros és páratlan számok megkülönböztetése.</p> <p>Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, () ismerete, használata.</p> <p>Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban.</p> <p>Szorzótabla ismerete a százaskörben.</p> <p>A műveletek elvégzési sorrendjének ismerete.</p> <p>Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.</p> <p>Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>. Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése.</p> <p>Számok nagyságrendje és helyi értéke.</p> <p>Számok helyes leírása, olvasása 1000-ig.</p> <p>Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete.</p> <p>Számok képzése, helyi érték szerinti bontása.</p> <p>A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében.</p> <p>A tízes, százaskör, számszomszédok meghatározása.</p> <p>A kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása.</p> <p>Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.</p> <p>Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerése</p> <p>A szorzótabla biztos ismerete</p>

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Számfogalom kialakítása 1000-es, számkörben.</p> <p>Számok írása, olvasása 1000-ig..</p>	<p>Tájékozódás az adott számkörben.</p> <p>Számmemória fejlesztése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> számok helyesírása.</p>
<p>Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés.</p> <p>Alaki, helyi és valódi érték.</p> <p>Számok képzése, bontása helyi érték szerint, (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű).</p> <p>Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.</p>	<p>Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegyenesen.</p> <p>Tájékozódás különböző egységbeosztású számegyenesen.</p>	
<p>Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.</p>	<p>Tájékozódás a számegyenesen.</p>	
<p>Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányados alakja.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés.</p>	
<p>A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészítése.</p> <p>Negatív számok a mindennapi</p>	<p>Negatív számokkal való ismerkedés tapasztalati úton a számegyenes, a hiány és a hőmérséklet segítségével.</p> <p>Adósság, készpénz, vagyoni</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti</p>

életben (hőmérséklet, adósság).	helyzet fogalmának értelmezése	hőmérséklet).
Matematikai oktató program használata.	A negatív szám fogalmának elmélyítése.	
Számok tulajdonságai: oszthatóság 5-tel és 10-zel.	Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Fejszámolás: összeadás, kivonás, legfeljebb kétjegyű, nullára végződő számokkal. Fejszámolás: szorzás, osztás tízzel, százzal. Írásbeli összeadás, kivonás háromjegyű és négyjegyű számokkal az ezres számkörben. Rendszerezés, ismétlés Írásbeli szorzás és osztás egy-	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása.	<i>Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.</i>

jegyű számmal. Rendszerezés, ismétlés		
Matematikai fejlesztőprogram használata.	A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő” érték fogalmának és jelének bevezetése.	Jelek szerepe, használata. A becslés finomítása a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.	<i>Magyar nyelv és irodalom: jelek szerepe, használata.</i>
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	
Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend. Rendszerezés, ismétlés	Feladattartás és feladat megoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	
Törtek fogalmának tapasztalati	Közös munka (páros, kis	<i>Technika, életvitel és</i>

<p>előkészítése: harmad-, tized- és századrész.</p> <p>Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel.</p> <p>Számláló, nevező, törtvonal.</p>	<p>csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása.</p> <p>Törtekkel kapcsolatos oktató program használata.</p> <p>Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.</p> <p>Animáció lejátszása törtek előállításához.</p>	<p><i>gyakorlat:</i></p> <p>mennyiségek megállapítása becslés, számlálás, mérés, számítás útján.</p>
<p>Szöveges feladatok.</p> <p>Többféle megoldási mód keresése.</p>	<p>A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés.</p> <p>Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel.</p> <p>Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.</p> <p>A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése.</p> <p>Válasz megfogalmazása szóban, írásban.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.</p>
<p>Római számok.</p>	<p>Számjelek bevezetése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> a lakóhely története; a</p>

<p>A római számok története.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Római számok írása, olvasása</p> <p>I, V, X, L, C, D, M jelekkel.</p>	<p>római számok megfigyelése régi épületeken.</p>
<p>A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.</p>	<p>Irányított keresés római számok használatáról.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Számláló, nevező, törtvonal.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Igaz állítások megfogalmazása, csoportosítás párban, csoportban</p> <p>Válogatások adott, és állóan megfogalmazott szempontok szerint.</p> <p>Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése, <i>játékos</i> feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban.</p> <p>Differenciált feladatmegoldás csoportokban</p> <p>Számolás-színezős, vagy logikus gondolkodást igénylő feladatok megoldása.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3. Függvények, az analízis elemei</p>	<p>Órakeret</p> <p>20 óra</p>
---	---	---

Előzetes tudás	<p>Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, folytatása.</p> <p>Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.</p> <p>Képes a változást felismerni és szóban megfogalmazni.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Matematikai modellek készítése.</p> <p>Sorozatok felismerése, létrehozása.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Sorozat szabályának felismerése.	<p>Adott szabályú sorozat folytatása.</p> <p>Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.</p> <p>Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása.</p> <p>Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal.</p> <p>A figyelem és a memória fejlesztése.</p> <p>Szabályfelismerés.</p> <p>Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában.</p> <p>Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.</p>

<p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Adott utasítás követése, figyelem tartóssága.</p> <p>Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.</p>	
<p>Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között.</p> <p>Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.</p>	<p>Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között.</p> <p>Táblázat adatainak értelmezése.</p> <p>Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása.</p> <p>Az általánosításra való törekvés. A kifejezőképesség alakítása: világos,</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok).</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> sporteredmények, mint adatok.</p>

Grafikonok Rendszerezés, ismétlés	rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása. Grafikonok adatainak leolvasása, készítése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Szabályjátékhoz szabály megfogalmazása (többféleképpen) - egyéni munka.</p> <p>Sorozatok folytatása, szabály megállapítása, - egyéni és páros munka.</p> <p>Többféle szabály keresése adott elemű sorozatokhoz.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p> <p>Emlékezetfejlesztés.</p> <p>Analógiás gondolkodás</p>	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	<p>Vonalak (egyenes, görbe).</p> <p>A test és a síkidom megkülönböztetése.</p> <p>Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.</p> <p>Tájékozódási képesség, irányok ismerete.</p> <p>Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése.</p> <p>A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése.</p>	

	<p>A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között.</p> <p>Mennyiségek közötti összefüggések felismerése.</p> <p>Mérőeszközök használata.</p> <p>Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése.</p> <p>Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése.</p> <p>A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A körző és a vonalzó célszerű használata.</p>		
	<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: metsző és párhuzamos egyenesek.</p> <p>A szakasz fogalmának előkészítése.</p> <p>A szakasz és mérése.</p> <p>A derékszög fogalma és mérése.</p>	<p>Tapasztalatszerzés, érvelés.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hajtogatás.</p>	
<p>Háromszög, négyzet és téglalap.</p>	<p>Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással szabadon</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> mozaikkép alkotása</p>	

<p>A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyszerű szerkesztési feladatok.</p> <p>Egyedi tulajdonságok kiemelése.</p> <p>Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés.</p>	<p>előre elkészített háromszögek, négyszögek felhasználásával.</p>
<p>A téglalap és a négyzet területének kiszámítása.</p>	<p>Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.</p>	
<p>A négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.</p> <p>A területszámítás fogalmának előkészítése</p>	<p>Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése</p>	
<p>Az egybevágóság fogalmának előkészítése.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel.</p> <p>Az alkotóképesség fejlesztése.</p> <p>Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással.</p> <p>A pontosság igényének felkeltése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>szimmetria a természetben.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>szimmetria a műalkotásokban.</p>
<p>Tájékozódás síkban, térben.</p>	<p>Tájékozódás pl. az iskolában és környékén.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>tájékozódás közvetlen</p>

	Mozgássor megisméltése, mozgási memória fejlesztése.	környezetünkben. Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása.
Testek geometriai tulajdonságai, hálója.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű. rajzolóprogramok bemutatása. Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különbéle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> dobozokból bútorok építése. <i>Vizuális kultúra:</i> a körüöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel	Számítógépes játékok, egyszerű rajzolóprogramok bemutatása, dinamikus szerkesztőprogramok használata interaktív táblán	

<p>Mérések alkalmi egységekkel.</p> <p>Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t.</p> <p>Az idő mérése: másodperc.</p>	<p>Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról.</p> <p>Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele.</p> <p>Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év).</p> <p>Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése.</p> <p>A családban történtek elhelyezése az időben.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> időre futás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> metronóm.</p> <p><i>Környezetismeret;</i> technika, <i>életvitel és gyakorlat:</i> napirend, családi ünnepek, események ismétlődése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történetek megfigyelése, az időbeliség</p>
---	--	---

		tudatosítása.
<p>Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.</p>	<p>A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. <i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).</p>
Rendszerezés, ismétlés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, terület, területek, téglalap, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Geometriai játékok: síkidomok, testek felismerése; adott síkidomokból alakzatok kirakása - Differenciált gyakorlás</p> <p>Tükörkép színezése, előállítás, hajtogatással, nyírással, rajzzal</p> <p>Párban, csoportban</p>	

	<p>Mérés alkalmilag választott és szabvány egységekkel, kirakás,</p> <p>különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel,</p> <p>azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel, - csoportokban.</p> <p>Becslés, mérés – páros- és csoportmunka.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	<p>Adatokról megállapítások megfogalmazása.</p> <p>Valószínűségi megfigyelések, kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.</p> <p>Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása.</p> <p>A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
------------------	----------------------------------	----------------------------

<p>Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.</p>	<p>Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése.</p> <p>A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása.</p>
<p>A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események.</p>	<p>Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek.</p> <p>A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése.</p> <p>A biztos és véletlen megkülönböztetése.</p>	
<p>Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság.</p> <p>Oszlopdiaagram.</p> <p>A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése.</p> <p>Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése</p>	<p>Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiaamon.</p> <p>Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben.</p> <p>A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata.</p> <p>A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon.</p> <p>Információszerzés az internetről, irányított keresés.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kifejezőkészség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).</p>

Rendszerezés, ismételés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos.</p> <p>Átlag. Grafikon, oszlopdiagram. Gyakoriság.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Sejtések megfogalmazása, melyik esemény bekövetkezése biztosabb, mint a másik. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről.</p> <p>Differenciált feladatmegoldás csoportokban.</p> <p>Képességfejlesztő játék.</p> <p>Valószínűségi feladat.</p> <p>Olvasás diagramról.</p>	

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. – Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. – Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. – A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. <p><i>Számтан, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok írása, olvasása (1000-es számkör). – Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben. – Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). – Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
---	--

- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 1000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás száz-as számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete.
- Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Háromjegyű számok összeadása, kivonása írásban.
- Háromjegyű számok szorzása egyjegyűvel írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Geometria

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Gömb felismerése.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.

	<ul style="list-style-type: none"> – Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. <p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szabályfelismerés, szabálykövetés. – Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. – Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. – A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. – Táblázat adatainak értelmezése. – Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. – Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. – Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. <p>Informatikai ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
--	---

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 3 óra + folyamatos
--	---	---

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.</p> <p>Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.</p> <p>Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.</p> <p>A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegekben.</p> <p>Halmazok összehasonlítása.</p> <p>Állítások igazságtartalmának eldöntése.</p> <p>Több, kevesebb, ugyannyi fogalma.</p> <p>Alakzatok szimmetriájának megfigyelése.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése próbálgatással</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés.</p> <p>Halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás, mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése.</p> <p>Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történet visszaidézése.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés.</p> <p>Halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás, mint a gondolatok kifejezése,</p>	<p>Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése.</p> <p>A logikai „és”, „vagy” szavak használata állítások</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint.</p> <p>Magyar nyelv és</p>

<p>ezek megértése.</p> <p>Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történet visszaidézése.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>megfogalmazásában.</p> <p>Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.</p>	<p>irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő nyelvhasználat</p>
<p>A számítógép működésének bemutatása (be- és kikapcsolás, egér, billentyűzet használata).</p>	<p>Ismerkedés az adott informatikai környezettel.</p>	
<p>Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.</p> <p>Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.</p>	<p>Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.</p> <p>Síkidomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján.</p> <p>Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint.</p> <p>A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő nyelvhasználat</p>
<p>Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.</p>	<p>Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.</p>	
<p>Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása. próbálgatással.</p>	<p>Konkretizálás képességének fejlesztése.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> dallamotívumok sorba rendezése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Igaz állítások megfogalmazása, csoportosítás párban, csoportban</p> <p>Válogatások adott, és állóan megfogalmazott szempontok szerint.</p> <p>Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése, játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban.</p> <p>Differenciált feladatmegoldás csoportokban</p> <p>Számolós-színezős, vagy logikus gondolkodást igénylő feladatok megoldása.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 108 óra
Előzetes tudás	<p>Számok írása, olvasása (1000-es számkör).</p> <p>Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben.</p> <p>Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).</p> <p>Törtek a mindennapi életben: 2,3,4,10 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel.</p> <p>Törtek előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.</p> <p>Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása a 1000-es számkörben.</p> <p>Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.</p>	

	<p>Az ésszerű becslés és kerekítés alkalmazása.</p> <p>Fejben számolás 100-as számkörben. Szorzótábla biztos ismerete.</p> <p>Összeg, különbség, hányados, szorzat fogalmának ismerete.</p> <p>Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C).</p> <p>Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok.</p> <p>Számok képzése, bontása helyi érték szerint.</p> <p>Páros és páratlan számok.</p> <p>Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, ().</p> <p>Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban.</p> <p>Szorozótábla ismerete a száz-as számkörben.</p> <p>A műveletek sorrendje, zárójel használata</p> <p>Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.</p> <p>Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Számfogalom kialakítása 1000-es, illetve 10 000-es számkörben.</p> <p>Számok írása, olvasása 1000-ig, illetve 10 000-ig.</p>	<p>Tájékozódás az adott számkörben.</p> <p>Számmemória fejlesztése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> számok helyesírása.</p>
<p>Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés.</p>	<p>Emlékezet fejlesztése, tájékozódás</p>	

<p>Alaki, helyi és valódi érték.</p> <p>Számok képzése, bontása helyi érték szerint.(egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű, négyjegyű)</p> <p>Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.</p>	<p>különböző egységbeosztású számegyenesen.</p>	
<p>Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.</p>	<p>Tájékozódás a számegyenesen.</p>	
<p>Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányados alakja.</p>	<p>Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés. Tények közti kapcsolatok, viszonyok, összefüggések felidézése.</p>	
<p>A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészítése.</p> <p>Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).</p>	<p>Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése.</p> <p>A negatív szám</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti)</p>

	fogalmának tapasztalati úton történő elmélyítése a számegyenes, a hőmérséklet és hiány segítségével.	hőmérséklet).
Matematikai oktató program használata.	A negatív szám fogalmának elmélyítésére	
Számok tulajdonságai: oszthatóság 5-tel és 10-zel.	Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Fejlesztés: összeadás, kivonás, legfeljebb háromjegyű, nullára végződő számokkal. Fejlesztés: szorzás, osztás tízzel, százzal és ezerrel. Írásbeli összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Rendszerezés, ismétlés Írásbeli szorzás és osztás egy-és kétjegyű	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.

<p>számmal.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem.</p> <p>A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása.</p> <p>Analógiák felismerése, keresése, kialakítása.</p> <p>Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása.</p> <p>A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.</p>	
<p>Matematikai fejlesztőprogram használata.</p>	<p>A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása,</p>	

	ellenőrzése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő” érték fogalmának és jelének bevezetése.	Jelek szerepe, használata. Becslés a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek szerepe, használata.
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	
Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend.	Feladattartás és feladat megoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	

<p>Rendszerezés, ismétlés</p>		
<p>Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.</p>	<p>Matematikai modellek megértése.</p> <p>Önértékelés, önellenőrzés.</p> <p>Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Titkosírás</p> <p>Vizuális kultúra: szimbólumok jelentése a képzőművészeti alkotásokon</p>
<p>Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése.</p> <p>Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel.</p> <p>Számláló, nevező, törtvonal.</p>	<p>Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása.</p> <p>Törtekkel kapcsolatos oktató program használata.</p> <p>Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.</p> <p>Animáció lejátszása törtek előállításához.</p>	

<p>Rendszerezés, ismétlés</p>		
<p>Szöveges feladatok.</p> <p>Többféle megoldási mód keresése.</p>	<p>A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés.</p> <p>Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel.</p> <p>Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.</p> <p>A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése.</p> <p>Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása.</p> <p>Összefüggések</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.</p>

	felismerése. Válasz pontos megfogalmazása szóban, írásban.	
Római számok. A római számok története. Számjelek bevezetése. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel. Rendszerezés, ismétlés	Irányított keresés római számok használatáról.	<i>Környezetismeret:</i> a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Irányított internet használat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Alaki, helyi és valódi érték. Számláló, nevező, törtvonal.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játék a számkártyákkal, játékpénzzel különféle munkaformákban: párokban, csoportokban. Analógiák kiépítése százas táblán – párban. Műveletek gyakorlása. Differenciált feladatmegoldás játékpénz, golyós számológép, százas tábla segítségével. Gyakorlás - differenciált csoportmunka. Játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban: bűvös négyzetek.	

	<p>Szorótáblákról összefüggések leolvasása, - differenciált csoportmunka.</p> <p>Szöveges feladatok megoldása- frontális és páros munka.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	<p>Szabályfelismerés, szabálykövetés.</p> <p>Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése</p> <p>Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.</p> <p>A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Matematikai modellek készítése.</p> <p>Sorozatok felismerése, létrehozása.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Sorozat szabályának felismerése.	<p>Adott szabályú sorozat folytatása.</p> <p>Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.</p> <p>Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.</p>

<p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal.</p> <p>Oktatóprogram használata sorozat szabályának felismeréséhez, folytatásához.</p> <p>A figyelem és a memória fejlesztése-</p> <p>Szabályfelismerés.</p> <p>Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában.</p> <p>Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése.</p> <p>Adott utasítás követése, figyelem tartóssága.</p> <p>Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.</p>	
<p>Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között.</p> <p>Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.</p>	<p>Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között.</p> <p>Táblázat adatainak értelmezése.</p> <p>Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. A folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok).</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> sporteredmények,</p>

	<p>Az általánosításra való törekvés. A kifejezőkészség alakítása: világos, rövid fogalmazás.</p> <p>Az absztrakciós képesség alapozása.</p>	mint adatok.
<p>Grafikonok.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Grafikonok adatainak leolvasása.</p> <p>Grafikonok készítése.</p> <p>Matematikai összefüggések felismerése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>hőmérsékleti grafikonok készítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Szabályjátékhoz szabály megfogalmazása (többféleképpen) - egyéni munka.</p> <p>Sorozatok folytatása, szabály megállapítása, - egyéni és páros munka.</p> <p>Többféle szabály keresése adott elemű sorozatokhoz.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p> <p>Emlékezetfejlesztés.</p> <p>Analógiás gondolkodás</p>	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos	

	<p>egyenesek.</p> <p>A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, hl, g, t, másodperc</p> <p>Átváltások szomszédos mértékegységek között.</p> <p>Hosszúság, távolság, idő mérése egyszerű gyakorlati példákon keresztül.</p> <p>Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.</p> <p>A test és síkidom közötti különbség ismerete.</p> <p>Kocka, téglatest felismerése, létrehozása, jellemzői.</p> <p>Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.</p> <p>Négyzet, téglalap kerülete.</p> <p>Négyzet, téglalap területének mérése különböző egységekkel, területfedéssel.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése.</p> <p>Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel.</p> <p>A matematika és a valóság kapcsolatának építése.</p> <p>Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata.</p> <p>Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése.</p> <p>A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon.</p> <p>Esztétikai érzék fejlesztése.</p> <p>A körző és a vonalzó célszerű használata</p>

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: metsző és párhuzamos egyenesek.</p> <p>A szakasz fogalmának előkészítése.</p> <p>A szakasz és mérése.</p> <p>A szög fogalma és mérése.</p>	<p>Tapasztalatszerzés, érvelés.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hajtogatás.</p>
<p>A téglalap és a négyzet területének kiszámítása.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.</p>	<p>Környezetismeret: kerületszámítás a közvetlen környezetünkben (szoba, kert)</p>
<p>A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása.</p> <p>Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése.</p> <p>A rajzos dokumentum</p>	<p>A tanult síkidomok rajzolása képszerkesztő program segítségével.</p> <p>A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.</p>	

nyomtatása.		
Háromszög, négyzet és téglalap felismerése. A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.	Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással szabadon vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Egyszerű szerkesztési feladatok. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés	<i>Környezetismeret:</i> tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. A területszámítás fogalmának előkészítése. Rendszerezés, ismétlés	Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.	<i>Környezetismeret:</i> tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
A kör fogalmának tapasztalati előkészítése.	A körző használata (játékos formák készítése). Kör létrehozása, felismerése, jellemzői.	<i>Ének-zene:</i> körjátékok. <i>Vizuális kultúra:</i> a kör megjelenése művészeti alkotásokban.
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel.	Szimmetria a természetben.

	<p>Az alkotóképesség fejlesztése.</p> <p>Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással.</p> <p>A pontosság igényének felkeltése.</p> <p>Geometriai dinamikus szerkesztőprogram használata interaktív táblán.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> szimmetria a műalkotásokban.</p>
<p>Testek geometriai tulajdonságai, hálója.</p>	<p>Testek építése szabadon és adott feltételek szerint.</p> <p>Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint.</p> <p>Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű rajzolóprogramok használata.</p> <p>Alkotóképesség fejlesztése.</p> <p>Kreatív gondolkodás fejlesztése</p> <p>Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával.</p> <p>Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> dobozokból bútorok építése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.</p>
<p>Téglatest és kocka felismerése,</p>	<p>Megfigyelés, tulajdonságok</p>	<p><i>Technika, életvitel és</i></p>

<p>jellemzői.</p> <p>Rubik-kocka.</p> <p>Testháló kiterítése téglatest, kocka esetében.</p>	<p>számbavétele.</p> <p>Összehasonlítás, azonosságok, különbözőségek megállapítása.</p> <p>Finommotoros mozgáskoordinációk fejlesztése.</p>	<p><i>gyakorlat:</i></p> <p>dobókocka, téglatest alakú doboz készítése.</p>
<p>Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel, belépés és szabályos kilépés a programból.</p>	<p>Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése.</p>	
<p>A gömb felismerése, jellemzői.</p>	<p>Tapasztalatgyűjtés.</p> <p>A gömb létrehozása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> gyurma vagy kókuszgolyó készítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> gömb alakú gyümölcsök.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> labdák.</p>

<p>Mérések alkalmi egységekkel.</p> <p>Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t.</p>	<p>Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról.</p> <p>Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele.</p> <p>Adott tárgy, elrendezés, képmás nézőpontból való elképzelése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés).</p> <p>Csomagolóanyagok, dobozok tömege.</p>
<p>Az idő mérése: másodperc.</p> <p>Időpont és időtartam megkülönböztetése.</p>	<p>Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata.</p> <p>Időtartam mérése egyenletes tempójú mozgással, hanggal, szabványos egységekkel (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év).</p> <p>Fejlesztőprogram használata méréshez.</p> <p>Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése.</p> <p>A családban történetek elhelyezése az időben.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> időre futás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> metronóm.</p> <p><i>Környezetismeret;</i> technika, <i>életvitel és gyakorlat:</i> napirend, családi ünnepek, események ismétlődése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, az időbeliség</p>

		tudatosítása.
<p>Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.</p> <p>Rendszerezés, ismétlés</p>	<p>A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével.</p> <p><i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, gömb, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Geometriai játékok: síkidomok, testek felismerése; adott síkidomokból alakzatok kirakása - Differenciált gyakorlás</p> <p>Tükörkép színezése, előállítás, hajtogatással, nyírással, rajzzal</p> <p>Párban, csoportban</p> <p>Mérés alkalmilag választott és szabvány egységekkel, kirakás, különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel,</p>	

	<p>azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel, - csoportokban.</p> <p>Becslés, mérés – páros- és csoportmunka.</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	<p>Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.</p> <p>Táblázat adatainak értelmezése.</p> <p>Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása</p> <p>Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése.</p> <p>Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása.</p> <p>A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.	<p>Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése.</p> <p>A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása.</p> <p>Testnevelés: Tanulói</p>	

		teljesítmények adatai, sportjátékok eredményei
Számtani közép, átlag fogalmának bevezetése.	Néhány szám számtani közepének értelmezése, az „átlag” fogalmának bevezetése, használata adatok együttesének jellemzésére.	<i>Környezetismeret:</i> hőmérsékleti és csapadékátlagok.
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események értelmezése.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.	Testnevelés: Tanulói sportjátékok eredményei
Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. Oszlopdiagram. A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése.	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése	<i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kifejezőképesség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).

Rendszerezés, ismétlés	gyakorlati példákon. Információszerzés az internetről, irányított keresés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Átlag. Grafikon, oszlopdiagram. Gyakoriság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Sejtések megfogalmazása, melyik esemény bekövetkezése biztosabb, mint a másik. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Számjáték, stratégiai játékok, Hibakereséses feladatok. Megsejtetése méréssel, szerkesztéssel, vagy képi megjelenítéssel. Differenciált feladatmegoldás csoportokban. Képességfejlesztő játék. Valószínűségi feladat. Olvasás diagramról.	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. – Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. – Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. – A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. – Az összes eset megtalálása (próbálgatással).
---	--

Számтан, algebra

- Számok írása, olvasása (10 000-es számkör).
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás száz-as számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete.
- Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Geometria

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű

módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.

- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Gömb felismerése.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállításai hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.
-

Valószínűség, statisztika

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.
- Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése.
- Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Informatikai ismeretek

- Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.

	<ul style="list-style-type: none">– Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése.– Együttműködés interaktív tábla használatánál.
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanév során az értékelés alapja a tanulók állandó megfigyelése, melynek segítségével a tanuló visszajelzést kap arról, hogy mi az, amitől legközelebb eredményesebben tud dolgozni. A **folyamatos, fejlesztő célzatú szóbeli értékelés** visszajelzést ad a tanuló számára munkájának eredményességéről, rendszeres tanulásra ösztönöz.

Az értékelés ne kizárólag érdemjegyhez kötődjön - mindig vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, egyéni adottságokat, a tanulói személyiség egészét - aktív szerepe legyen a tanulócsoporthoz a reális értékelésben - legfontosabb funkciója, hogy megerősítsen, biztasson, ösztönözzön, azaz pozitívan motiválja a tanulókat

Értékelés alapelvei:

- Személyre szóló legyen
- Biztosítsa az egyéni készségek, képességek fejlődését
- Szeretetteljes, következetes, elfogadó legyen
- Tükrözze az ismeret elsajátító és alkalmazó szintjeit
- Rendszeres, folyamatos, objektív legyen
- Biztosítsa az egészséges személyiségfejlődést
- Fejlesztő, ösztönző legyen
- Minősítse a pszichés jellemzőket is
- Több szempontú legyen

Az értékelés formái:

- Szöveges értékelés

Első évfolyam, második évfolyam 1. félév

A szöveges értékelés, mely tükrözi az ismeretek elsajátításának és alkalmazásának szintjeit, másrészt, az egyéni készségek, képességek fejlődését, végül a tantárgyhoz kapcsolódó akarat, szorgalmi jellemzőket minősíti.

- Érdemjegy

A tanulók teljesítményének százalékos értékelését a következő módon javaslom:

0-35% a követelményeket gyengén teljesíti, felzárkóztatásra szorul.

36-50% a követelményeknek megfelel, néhány területen hiányosságai vannak (a területek részletezése)

51-70% a követelményeket megfelelően teljesítette.

71-90% a követelményeket jól elsajátította.

91-100% a követelményeket kiválóan teljesítette

A **tanév eleji diagnosztikus felmérés** segíti a tanítót a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoporthoz szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában.

Témákat lezáró írásbeli felmérések tájékoztatják a tanítót, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

A **tanév végi felmérés** megmutatja az adott évfolyamon elsajátított ismeretek mennyiségét és minőségét.

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődése,
- az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje,
- tárgyi tevékenységben való jártasság,
- tanult műveletek értelmezése,

- a tanult számolási eljárások ismerete és alkalmazása.

6. Függelék:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév (ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;
- biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;
- változatos feladatokon keresztül szemléltesse a matematika szerepét a mindennapi életben;
- alakítsa ki az önellenőrzés igényét;
- ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Református hit- és erkölcsstan

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

1-4. évfolyam: általános tantervű tanulócsoportok osztálykeretek között

A tantárgy órakerete: (36 oktatási hét)

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	2	72	67	5
2.	2	72	68	4
3.	2	72	67	5
4.	2	72	63	9

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A hit- és erkölcsstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittan csoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (nagykorú tanuló esetében tanulói) kérelemre, jogszabályban előírt határideig, (rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcsstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.
- A hit- és erkölcsstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lekipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.

- A református általános iskola tanulói több keresztyén felekezethez tartoznak. Minden tanuló a saját felekezete szerinti hit- és erkölcsstan órán vesz részt.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXCV tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.
- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma: IV-105/2773/2012.
- **IKT eszközhasználat a tanórák 25%-ban.**

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Deák-Molnár Krisztina

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	11	2	13
A teremtéstörténet	16	1	17
Őstörténetek	6	0	6
Történetek Jézus Krisztusról	23	0	23
Ünnepeljünk együtt!	11	2	13
Évfolyam összesen	67	5	72

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	12	2	14
Az ősatyák történetei	33	0	33
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Ünnepeljünk együtt!	7	2	9
Évfolyam összesen	68	4	72

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	7	1	8
Isten Egyiptomból új hazafelé vezeti a népét	30	0	30
Történetek Jézus Krisztusról	18	0	18
Élet az apostoli korban	3	1	4
Ünnepeljünk együtt!	9	3	12
Évfolyam összesen	67	5	72

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	11	2	13
Bírák kora	10	2	12
Egységes királyság kora	16	0	16
Történetek Jézus Krisztusról	16	1	17
Ünnepeljünk együtt!	10	4	14
Évfolyam összesen	63	9	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	5
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Látogatás a helyi református templomban	2
A teremtéstörténet	Látogatás a természetben	1
Ünnepeljünk együtt!	Szolgálattevők hívása a gyülekezetből	1
	Készülődés a karácsonyra	1
	Összesen:	5

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Készülődés a pünkösdre	1
Ünnepeljünk együtt	Készülődés a karácsonyra	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Látogatás a helyi református templomba	2
	Összesen:	4

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	5
--------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Mi a gyülekezeti szolgálat?	1
Élet az apostoli korban	Bevezetés az első gyülekezetek korába	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés a pünkösdre	1
	Készülődés a karácsonyra	2
	Összesen:	5

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	9
--------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Nézelődöm a világhálón	1
	Helyi református temető látogatása	1
Bírák kora	Hogyan szólít meg Isten? (Az elhívás)	2
Történetek Jézus Krisztusról	Az adakozás	1
Ünnepeljünk együtt!	Készülődés a Karácsonyra	2
Ünnepeljünk együtt!	Készülődés a Húsvétra	2
	Összesen:	9

3. Tantárgyi bevezető (1-4 évfolyam)

A hit- és erkölcs tanterv célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcs tanterv *alapvető feladata* a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcs tanterv komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.);
- a magyar református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
- a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
- élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcs órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcs órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többre tű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek

	meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcsstannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcsstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM
1.	Isten tenyerén	Kéz (fészket formáló)
2.	Istennel az úton	Kis kéz a nagyban
3.	A szabadító Isten szeretetében	Repülő madár
4.	Isten uralma alatt	Korona

Minden év anyagának része 6 koncentrikus kör, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések, élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légüres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés, közösségben való élés</i> keresztyén modelljeit kívánják fölmutatni.
Református	A témakör <i>református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a</i>

keresztyénnek lenni	<i>magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetik be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténeti személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközségek világába, szokásrendszerébe vezetik be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcsan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címekeket a témákra.

A hit- és erkölcsan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

Iskolánk alapfokú művészetoktatási intézmény is, melyben nagy hangsúly van a tanulók művészeti nevelésén. Ez a hittanórák keretein belül is megjelenik. A kapcsolódások között ezért feltüntetésre kerülnek a dráma és tánc tantárgy kapcsolópontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítézőképességének

fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.

- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empátikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi háttérének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzetüket tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcsstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

1. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 11

Kerettanterv által betervezett óraszám: 56

Helyi sajátosságok óraszám: 5 óra (4 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	Iskolakezdés tapasztalatai. Iskolaérettség. Családi háttérből, korábbi (óvodából, bölcsődéből) hozott tapasztalatok a	

		reformátusságról, Bibliáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A református alapfogalmak bevezetése, reformátussághoz való pozitív kötődés kialakítása. • A református iskoláról való alapvető ismeretek átadása. Az iskolához való pozitív kötődés megalapozása, bevonódás elősegítése az iskola szokásrendszerébe (áhítatok, stb.). • A Biblia fogalmának megismertetése, a Szentíráshoz való pozitív kötődés kialakítása. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten közösséget formál	Ismerjük meg egymást!	<ul style="list-style-type: none"> • Ismerkedés a református gyülekezetek világával a református templomban tett látogatás során. • Beszélgetések, tapasztalatok és a hitoktató bemutatása alapján a református iskola szokásainak, sajátosságainak megismerése. • Gyermekbibliák, már ismert bibliai történetek által ismerkedés a Bibliával. A tanuló az órára behozhatja saját Bibliáját vagy bibliai történeteket tartalmazó könyvét. 	<p><i>Környezetismeret:</i> Az iskola, az iskolás gyerek</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gyermekbibliák, Bibliák mint szép könyvek.</p> <p><i>Technika és életvitel:</i> Család, otthon, háztartás</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Környezetünk valós terei – a legközelebbi református templom.</p> <p><i>Gyülekezeti kapcsolódás:</i> Órán megvalósítható módon, rendhagyó hittanóra keretén belül a legközelebbi református templom felkeresése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Több érzékterületre épülő gyakorlatok (színek, illatok, hangok, formák, anyagok érzékelése) Játékok: ismerkedő játékok, szabálykövetés, alkalmazkodás, utánzás,</p>
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok vagyunk		
Isten közösséget formál	Református iskolába járok		
Isten szól hozzánk	Ismerkedés a Bibliával (Jn 3,16)		
Isten szól hozzánk	Isten szeretetében egész évben (évváró óra)		
Szabad órakeret	Látogatás a helyi református templomban (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		református, református iskola, reformátusköszöntés, református templom, szószék, persely, lelkipásztor, gyermek-istentisztelet, Biblia, bibliai történet, gyermekbiblia.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Jn 3,16 memoriter szintű ismerete • A református köszöntés ismerete. • Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. • Alkalmazkodás az iskola belső rendjéhez (pl. köszöntés, részvétel az iskolai áhítatokon). <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásnári munkaközössége határoz meg.</p>	

Javasolt eljárások, szervezési- és munkaformák	pedagógiai módszerek,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

2. Tematikai egység		A teremtéstörténet	Órakeret: 17 óra
Előzetes tudás		Élmények, ismeretek a teremtéstörténet kapcsán a családi gyökerek, gyülekezeti, köznevelési tapasztalatok alapján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> Alapvető ismeretek adása a bibliai teremtéstörténettel és az ember teremtésével kapcsolatban. Annak a felmutatása, hogy mindannyian Isten teremtményei vagyunk és feladatunk a teremtett világ védelme, gondozása. A családdal kapcsolatos élmények felidézése alapján annak a felmutatása és megerősítése, hogy Isten szeret bennünket. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	A világ teremtése (1Móz 1-2,4)	<ul style="list-style-type: none"> Saját maga, valamint az otthoni, családi élmények felidézésével tudatosuljon benne az, hogy minden emberi lény Isten teremtménye. Drámajátékok és szituációs játékok segítségével a környezetében ismerje fel annak a lehetőségeit, hogyan tudja gondozni, védeni és óvni a környezetét. 	<i>Környezetismeret:</i> Anyagok körülöttünk, élőlények körülöttünk <i>Vizuális kultúra:</i> Képek, rajzok, festmények a világról. Saját elképzelések, alkotások (pl. rajz) a teremtésről Médiaélmények a természetről. <i>Dráma és tánc:</i> Játékok bábokkal vagy bábként használt tárgyakkal Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal Megtervezett állóképek
Bibliai történetek – Ószövetség	Az ember teremtése (1Móz 2,4-25)		
Isten közösséget formál	A születésnapom. Emberek körülöttem: otthonom és a családom		
Bibliai történetek – Ószövetség	Az Édenkert (1Móz 2,8-17; 3,1-13)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Barátunk a környezetünk		
Szabad órakeret	Látogatás a természetben. (Közeli park, erdő, stb. 1 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak			
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Tudja azt, hogy a teremtett világ az Isten ajándéka. Tudja korosztályi szinten megfogalmazni azt, hogy ő Isten gyermeke és Isten szereti őt. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári</p>	

		munkaközössége határoz meg.	
Javasolt eljárások, szervezési- és munkaformák	pedagógiai módszerek,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
		frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

3. Tematikai egység		Őstörténetek	Órakeret:6 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Zivatarral, nagy esővel és a szivárvánnyal kapcsolatos élmények. Örömmel és bizalommal kapcsolatos tapasztalati élmények. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> Alapvető ismeretek Noé és az özönvíz történetével kapcsolatban. A természet jeleiben Isten munkájának a felismerése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Noé és az özönvíz (1Móz 6,9-8,22)	<ul style="list-style-type: none"> Bibliaismereti fejlődés. A szivárványnak, mint Istentől adott jelnek a felismerése. Noé történetének megjelenítése a drámapedagógia eszközeivel. 	<i>Környezetismeret:</i> Az időjárás <i>Életvitel:</i> Közlekedés esős időben. <i>Dráma és tánc:</i> Történet feldolgozása dramatikus tevékenységekben Egy-egy epizód megjelenítése bábos, mozgásos módokon rögtönzött beszéddel vagy némajátékkal)
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: öröm (Noé bárkája)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Vízözön, szivárvány, igaz ember, Isten megvéd	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Noé és a vízözön történetének korosztályi szintű ismerete A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
		frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

4. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 23 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek és élmények Jézus Krisztussal kapcsolatos történetekről (család, gyülekezet, egyházi 	

		<p>köznevelési intézmény révén).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élmények a következőkről: esküvő, keresztlő, félelem, éhség és jólakottság, beszélgetés, imádság, elveszettnek lenni. 				
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismeretek adása a kapcsolódó bibliai történekről. • Az Istennel való mindennapi kapcsolat lehetőségeinek felmutatása. • Arra való rámutatás, hogy Isten minden nehéz élethelyzetben meglát, és a gyermekeivel van. • Isten iránti bizalom megalapozása. • Imádságra, nagylelkűsége és hálaadásra buzdítás. • Kötött szövegű étkezés előtti és utáni imádság megismertetése. 				
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Fejlesztési követelmények</th> <th>Kapcsolódási pontok</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Bibliaismereti fejlődés. • Alapvető kortörténeti ismeretek a kapcsolódó történetek kapcsán. • Annak a felismerése, hogy a keresztség az Isten családjába és a gyülekezet közösségébe való tartozás megerősítése. • Az Istenre való ráhagyatkozás és bizalom érzésének kialakulása és/vagy megerősítése. • Az imádság jelentőségének megismerése a hívő ember életében és az imádság gyakorlatának megélése. • Annak a felismerése, hogy Isten előtt minden ember értékes dramatikus játékok és utána következő megbeszélések segítségével. • A gyermekek élethelyzeteiből adódó, megvalósítható példák találása az Isten iránti hálaadásra, imádságra és a nagylelkűsége. </td> <td> <p><i>Gyülekezeti élet:</i> Keresztlő</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények. Egy keresztlő közös elképzelése vagy egy keresztlés felvételének (fényképeinek) megtekintése</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Időjárás, vihar a tengeren Mi kerül az asztalra? (étkezés, étkezés előtti és utáni imádság)</p> <p><i>Életvitel:</i> Közösségi munka, segítségnyújtás másoknak</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> A történetek egyes részeinek kiscsoportos továbbgondolása állókép, állóképsor, drámai tartalmú állókép, néma vagy mozgásos, párbeszédés jelenetek A tanulók közvetlen</p> </td> </tr> </tbody> </table>	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliaismereti fejlődés. • Alapvető kortörténeti ismeretek a kapcsolódó történetek kapcsán. • Annak a felismerése, hogy a keresztség az Isten családjába és a gyülekezet közösségébe való tartozás megerősítése. • Az Istenre való ráhagyatkozás és bizalom érzésének kialakulása és/vagy megerősítése. • Az imádság jelentőségének megismerése a hívő ember életében és az imádság gyakorlatának megélése. • Annak a felismerése, hogy Isten előtt minden ember értékes dramatikus játékok és utána következő megbeszélések segítségével. • A gyermekek élethelyzeteiből adódó, megvalósítható példák találása az Isten iránti hálaadásra, imádságra és a nagylelkűsége. 	<p><i>Gyülekezeti élet:</i> Keresztlő</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények. Egy keresztlő közös elképzelése vagy egy keresztlés felvételének (fényképeinek) megtekintése</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Időjárás, vihar a tengeren Mi kerül az asztalra? (étkezés, étkezés előtti és utáni imádság)</p> <p><i>Életvitel:</i> Közösségi munka, segítségnyújtás másoknak</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> A történetek egyes részeinek kiscsoportos továbbgondolása állókép, állóképsor, drámai tartalmú állókép, néma vagy mozgásos, párbeszédés jelenetek A tanulók közvetlen</p>
Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok					
<ul style="list-style-type: none"> • Bibliaismereti fejlődés. • Alapvető kortörténeti ismeretek a kapcsolódó történetek kapcsán. • Annak a felismerése, hogy a keresztség az Isten családjába és a gyülekezet közösségébe való tartozás megerősítése. • Az Istenre való ráhagyatkozás és bizalom érzésének kialakulása és/vagy megerősítése. • Az imádság jelentőségének megismerése a hívő ember életében és az imádság gyakorlatának megélése. • Annak a felismerése, hogy Isten előtt minden ember értékes dramatikus játékok és utána következő megbeszélések segítségével. • A gyermekek élethelyzeteiből adódó, megvalósítható példák találása az Isten iránti hálaadásra, imádságra és a nagylelkűsége. 	<p><i>Gyülekezeti élet:</i> Keresztlő</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények. Egy keresztlő közös elképzelése vagy egy keresztlés felvételének (fényképeinek) megtekintése</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Időjárás, vihar a tengeren Mi kerül az asztalra? (étkezés, étkezés előtti és utáni imádság)</p> <p><i>Életvitel:</i> Közösségi munka, segítségnyújtás másoknak</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> A történetek egyes részeinek kiscsoportos továbbgondolása állókép, állóképsor, drámai tartalmú állókép, néma vagy mozgásos, párbeszédés jelenetek A tanulók közvetlen</p>					
Isten közösséget formál	Enekeljünk az Úrnak!					
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a kánai menyegző (Jn 2,1-12)					
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megáldja a gyermekeket (Mk 10,13-16)					
Református keresztyének lenni	Istennel közösségben: a keresztlő					
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít Isten gondviseléséről (Mt 6,25-34)					
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a tenger lecsendesítése (Mt 8,23-27)					
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten segít legyőzni a félelmet					
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: az 5000 megvendégelése (Jn 6,1-15)					
Isten szól hozzánk ²	Ismerkedés az imádsággal					
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: nagylelkűség					
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékes vagyok (Bev. az elveszett bárány történetéhez)					
Bibliai történetek – Újszövetség	Az elveszett bárány (Lk 15,1-7)					
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: ragaszkodás					

			környezetében élő szokásokhoz, hagyományokhoz kapcsolódó szertartások, azok dramatikus vonatkozásainak megismerése, megjelenítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jézus Krisztus, Áldás, keresztelő, keresztelőkancsó, gondviselés, imádság, csoda, nagylelkűség, értékes		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Az elveszett bárány példázatának korosztályi szintű ismerete • A keresztelés sákramentumának megismerése. • Az iskolában használt kötött szövegű étkezés előtti és imádság ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.</p>		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai		
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka		

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Az ünnepekkel, ünnepléssel kapcsolatos tapasztalati élmények. • Karácsonyi, húsvéti, pünkösd történetekkel kapcsolatos előzetes ismeretek. • Gyülekezeti élettel kapcsolatos korábbi ismeretek, tapasztalatok. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Arra való rámutatás, hogy karácsonykor Isten közel jött az emberhez. • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása. • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyi műsorra	<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai vagy gyülekezeti műsor). • Bibliaismereti fejlődés. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív 	<i>Életvitel:</i> Család, otthon, háztartás (ünnep a családban); Közösségi munka, közösségi szerepek (ajándékkészítés,
Kreatív óra karácsonyhoz kapcsolódva Szabad órakeret: Készülődés a karácsonyra 1óra		
Angyali üdvözlés (Lk 1,26-39)		
Készülődés a húsvéti műsorra		
Kreatív óra húsvéhoz kapcsolódva		

Angyalok hirdetik Jézus születését (Lk 2,8-20)	munkálatokban. Ajánlott projekt: karácsonyi ajándék készítése a család számára; húsvéti örömmüzenet képeslap formátumú elkészítése.	ünneplés, teremdekoráció <i>Vizuális kultúra:</i> Átélt élmények kifejezése (ünnepi tapasztalatok kreatív módon való kifejezése) Ünnepekhez kapcsolódó művészeti alkotások <i>Dráma és tánc:</i> Hangulatok, hangulatváltozás érzékeltetése mozgáson, hangokon keresztül Kiemelt jelenet szerkezetének megfigyelése: kezdő és befejező mondatok, fordulópont
Angyalok hirdetik Jézus feltámadását (Lk 24,1-12)		
Készülődés a pünkösd műsorra		
Kreatív óra pünkösdhöz kapcsolódva		
Az első gyülekezet (ApCsel 2,1-41)		
A helyi gyülekezet látogatása/ szolgálattevők hívása az iskolába (szabad órakeretből 1 óra)	Karácsony, angyal, kis Jézus, szentesti istentisztelet, húsvét, pünkösd, gyülekezet.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja azt, hogy mit ünnepelünk karácsonykor. • „Az angyalok hirdetik Jézus születését” c. történet korosztályi szintű ismerete. • Tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelent hívó emberként karácsonyt ünnepelni. • A gyermek Jézust ne „Jézuskának”, hanem kis Jézusnak, vagy gyermek Jézusnak nevezze. • Ismerje a húsvét és a pünkösd kifejezéseket. 	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

2. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 11

Kerettanterv által betervezett óraszám: 57

Helyi sajátosságok óraszám: 4 óra (2 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 14 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> A református köszöntés ismerete. Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. Korábbi élmények a református gyülekezetről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. Az osztályközösség testvéri közösségének megerősítése közösségépítő játékok segítségével. Alapvető ismeretek közvetítése a Szentírás világáról. A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. A református templom alapvető berendezési tárgyainak ismerete. Alapvető ismeretek a református énekeskönyvről a már tanult énekek segítségével. A keresztyén gyülekezeti szolgálat fogalmának és jelentőségének megismertetése egy közös gyülekezeti szolgálat révén. A közösséghez (református egyházközséghez) való tartozás pozitív élményének megerősítése. Alapismeretek adása az MRE szeretetszolgálatáról. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Testvéri közösségben vagyok (Közösségépítő játékok)	<ul style="list-style-type: none"> Pozitív érzelmi kötődés kialakulása a Szentíráshoz, mint a hívő ember életének vezérfonalához. 	<p><i>Életvitel:</i> Közösségi szerepek (a lelkipásztor szerepe a közösségben)</p> <p><i>Gyülekezeti élet:</i> Családi, egyéni gyülekezeti élmények A helyi gyülekezet szeretetszolgálatára.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Együttműködés páros és csoportos tevékenységekben A beszéd, az ének és a mozgás összekapcsolása játékhelyzetben és ritmikus formában Hangulatok érzékeltetése mozgáson, hangokon keresztül</p>
Református keresztyénnek lenni 1	Úton a templomba (A templombelső)	<ul style="list-style-type: none"> A Szentírás világa iránti érdeklődés felébredése. A református egyházközséghez való tartozás iránti vágy ébredése. 	
Szabad órakeret	Látogatás a helyi református templomban (2 óra)	<ul style="list-style-type: none"> A tanuló ismeri a református templom legfontosabb berendezési tárgyait és tisztában van a következő fogalmakkal: istentisztelet, lelkipásztor. 	
Isten szól hozzánk	Ismerjük meg a Biblia világát!	<ul style="list-style-type: none"> Ajánlott projekt: látogatás a helyi református templomban. 	
Református keresztyénnek lenni	A Szentírást követve (Jósiás reformja)	<ul style="list-style-type: none"> Órai kapcsolópont: egy gyermek-istentiszteleti alkalom megjelenítése hangok, hangulatok és mozgásos tevékenység segítségével. 	
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!	<ul style="list-style-type: none"> A református énekeskönyv megismerése és az éneklés révén pozitív érzelmi kötődés kialakulása. 	
Református keresztyénnek lenni	A szeretet gyakorlása egymás között a MRE-ban	<ul style="list-style-type: none"> Példák keresése arra hogyan 	
Református keresztyénnek lenni	Szolgálunk a templomban		
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten útján járok egész évben (évváró óra)		

		végezhet a tanuló korosztályához illő diakóniai tevékenységet.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szentírás, tekercs, a Biblia eredeti nyelvei, gyülekezeti szolgálat, diakónia, Magyarországi Református Egyház		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> A református templomhoz kapcsolódó fogalmak közül ismerje a következők jelentését: harang, szószék, Úr asztala, persely, orgona, istentisztelet, gyermek-istentisztelet, lelkipásztor. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásnevelési munkaközössége határoz meg.</p>		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>		

2. Tematikai egység		Az ósátyák történetei	Órakeret: 33 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Médiából, korábbi élményeiből ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről. Tapasztalati élmények a következőkről: veszekedés, testvérkapcsolat, bocsánatkérés, megbocsátás, harag, csalódás, irigység. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. A következő érzelmek tudatosítása: irigység, harag, csalódás. Ezekre pozitív megoldás keresése. Isten hívogató szavának közvetítése és annak a tudatosítás, hogy Isten útján minden korban és minden életkorban lehet járni. A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. Arra való rámutatás, hogy a gyermek Isten ajándéka. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám elhívása (1Móz 12,1-9; 15,1-5)	<ul style="list-style-type: none"> A tematikai egység kapcsolódó bibliai történeteinek megismerése. Annak a felismerése, hogy a konfliktushelyzetek mögött érzelmek vannak, melyeket lehet és kell is kezelni. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szóbeli és írásbeli szövegek értelmezése (szituációs játékok által).</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Az iskolás gyerek (konfliktushelyzetek az</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám és Lót elválík egymástól (1Móz 13,1-18)	<ul style="list-style-type: none"> Az adott bibliai történetek fő szereplőinek megjelenítése dramatikus eszközökkel, melyet elemző megbeszélés követ. Ezek során 	
Isten közösséget formál	Keressük a békés megoldást! (Ábrahám és Lót elválík)		

	egymástól)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám fiút kap Istentől (1Móz 18,1-15; 21,1-8)	<p>keresztyén válaszok találása a következő élethelyzetekben: testvérek közötti vita, irigység, harag, féltékenység. A fenti témákhoz a korosztályi szintű példák keresése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A bocsánatkérés helyzeteinek felismerése és a bocsánatkérés gyakorlása szituációs játékok révén. • A megbocsátás helyzeteinek felismerése és a megbocsátás gyakorlása szituációs játékok révén. 	<p>iskolában)</p> <p>Tájékozódás az iskolában és a környékén (térképek alapjaihoz kapcsolódóan térképen megnézni az ősatyák vándorútját)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Képzőművészet, valós és képzelt látványok (rajzok, képek, elképzelések a történetek kapcsán)</p> <p><i>Életvitel, technika:</i> Család, otthon, háztartás (konfliktushelyzetek otthon) Tárgyi kultúra, technológiák (képlékeny anyagok alakítása, kreatív munkálkodás)</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Utánzójátékok A történet szereplőinek megjelenítése, helyszínek megjelenítése dramatikus eszközökkel Érzéseink kifejezése mozgással</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	A szolga útja (Izsák feleséget kap 1Móz 24)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób története (1Móz 25,19-34; 1Móz 27,1-33)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jákób bujdosása (1Móz 28)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób kibékülése (1Móz 32-33)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Bocsánatkérés (Ézsau és Jákób)		
Bibliai történetek – Ószövetség	József, az álomlátó (1Móz 37,1-11)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Úton Egyiptomba: József a fogságban (1Móz 37,12-36; 39-40)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: irigység, harag, csalódás (Ézsau és Jákób, József és testvérei)		
Bibliai történetek – Ószövetség ²	A börtönből a fáraó trónjáig: Isten megszabadítja Józsefet (1Móz 41-45)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bocsáthatok meg másoknak? (József és testvérei)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak			
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ábrahám elhívása ○ Isten megszabadítja Józsefet. • Korosztálynak megfelelő módon mutassa be a következő személyeket: Ézsau, Jákób • Tudjon példát mondani az Isten szerinti megbocsátásra, 	

	kibékülésre, Isten útján való járásra A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

3. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Az 1. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. Imádság fogalmának ismerete, étkezés előtti és utáni kötött szövegű imádság. Saját élmények és tapasztalatok a betegségről, gyógyulásról, segítségkérésről, segítségadásról és a halálról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek megismertetése. Az Úri imádság memoriter szintű és tartalmi megismertetése, az imádság egyes részeinek jelentésével együtt. Az imádsághoz kapcsolódó pozitív attitűd kialakítása/megerősítése. A kérő imádság fogalmának megismerése, saját szavakkal való megfogalmazáshoz való hozzásegítés. Arra való rámutatás, hogy Istentől jön a gyógyulás az életünkben. Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus a halál felett is Úr. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanítvánnyá hív (Péter elhívása, Lk 5,1-11; 6,12-16)	<ul style="list-style-type: none"> Az Úri imádság memoriter szintű ismerete. Az Úri imádság elmondása legalább minden, a témakörhöz kapcsolódó hittanórán. 	<i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények (imádság, betegség, stb.)
Isten szól hozzánk	Jézus imádkozni tanít: az Úri imádság	<ul style="list-style-type: none"> A kapcsolódó bibliai történetek megismerése. Jézus Krisztus hatalmának felismerése a betegség és a halál fölött. 	<i>Életvitel:</i> Tárgyi kultúra, kreatív kifejezőmód.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: Bartimeus meggyógyítása (Mk 10,46-52)	<ul style="list-style-type: none"> Az irgalmas samaritánus magatartásának elemzése csoportmunkában. 	<i>Dráma és tánc:</i> A történet megjelenítése dramatikus eszközökkel Egyszerű magatartásformák viselkedések megbeszélése (elemzése) a csoportos improvizációk kapcsán
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A kérő imádság	<ul style="list-style-type: none"> A tanuló tudja a saját szavaival megfogalmazni azt, hogy mi mindent kér imádságban Jézustól. A konkrét, tárgyi kéréseken túli kérések is jelenjenek meg az imádságban. 	
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a naini ifjú feltámasztása (Lk 7,11-17)	<ul style="list-style-type: none"> Az irgalmas samaritánus példák a 	
Bibliai történetek – Újszövetség	Az irgalmas samaritánus (Lk 10,25-37)	<ul style="list-style-type: none"> Keressen életszerű példákat a 	

Isten utat mutat a mindennapokban	Cselekvő szeretet (Irgalmas samaritanus)	cselekvő szeretetre, ill. ennek vigye be ezeket a mindennapi gyakorlatába.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tanítvány, Úri imádság, kérő imádság, gyógyítás, Bartimeus, naini ifjú, csoda, feltámadás, irgalom, példázat, samaritanus		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> ○ Péter elhívása ○ Az irgalmas samaritanus példázata • Az Úri imádság és a Lk 10,27 memoriter szintű ismerete • Tudjon példákat mondani a cselekvő szeretetre és az Isten útján való járásra <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai		
		frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

4. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. 1. évfolyamon tanult bibliai történetek az ünnepekhez. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása. • Arra való rámutatás, hogyan lehet Istennel ünnepelni. • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyra Szabad órakeret: Készülődés a karácsonyra (1 óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai vagy gyülekezeti műsor). • Bibliaismereti fejlődés. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: saját műsor készítése a gyermekek által ismert, adott ünnephez kapcsolódó énekek, versek segítségével. 	<p><i>Környezetismeret:</i> A hétköznapok, hétvégék és az ünnepnapok. Egyházi ünnepeink és az évszakok. (Ünnepes és ünneptelen félév.); A fő világtájak megnevezése, elhelyezése. (pl. Napkeleti bölcsek hazája); Táplálkozás (Ünnepi ételek.)</p> <p><i>Ének-zene:</i> A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése. (Gyermekkorús)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények felidézése, megjelenítése vizuálisan (bábkészítés,</p>
Mária és József útja Betlehembe (Lk 2,1-7)		
A napkeleti bölcsek útja (Mt 2,1-12)		
Készülődés a húsvétra		
Jézus útja a kereszttel (Lk 23,26-49)		
Az emmausi tanítványok útja (Lk 24,13-35)		
Szabad órakeret: készülődés a pünkösdre (1 óra)		
Az etióp főember útja (ApCsel 8,26-40)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, karácsony, napkeleti bölcsek, kereszt, emmausi tanítványok, pünkösd, etióp főember	

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tudja mit ünneplünk húsvétkor és ismerje a húsvéti történetet. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>	<p>szerepjáték), megfelelő hanghatásokkal. Pl. Karácsonyi betlehemes, Passiótörténet.</p> <p><i>Életvitel:</i> Élet a családban hétköznapok és ünnepnapokon.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Az ünnephez kapcsolódó versek, énekek, kiemelt aranymondások elmondását segítő fejlesztő játékok és gyakorlatok (szövegritmizálási gyakorlat, hangeffektek kitalálásával) fantáziajátékok a történet szövegéből, hangulatából kiindulva, mozgásos improvizációk</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

3. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 9

Kerettanterv által betervezett óraszám: 58

Helyi sajátosságok óraszám: 5 óra (3 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> A 2. évfolyamon tanultak. Korábbi élmények a református gyülekezetről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. A gyülekezeti szolgálat fogalmának tisztázása és gyülekezetekben való feladatvállalásra nevelés. Arra való rámutatás, hogy a Biblia Isten Igéje, ami az ember számára üzenetet hordoz. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek	Gyökereink: családi példák,	<ul style="list-style-type: none"> A tanuló tudja saját szavaival 	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szaknyelv

lenni	példaképek (bevezető óra)	<p>megfogalmazni a gyülekezet fogalmának jelentését.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keresse meg a családjában a református egyházközségbe tartozó családtagokat. • Tudjon a saját szavaival példákat mondani arra, hogy mit jelent feladatot vállalni a gyülekezetben. • Lehetőség szerint egy projekt keretén belül vállaljon saját anyaggyülekezetében egy szolgálatot a gyermek-istentiszteleten, ennek hiányában az egyházközség más területén vagy a hittanórán (legalább néhány hét – 1 hónap időtartamra.) • Tudja azt, hogy a Biblia több, mint egy könyv: Isten Igéje az ember számára. 	<p>használata, kommunikáció.</p> <p><i>Életvitel:</i> Önismeret (Magyar Református vagyok) A világban elfoglalt helyem . Az ember feladata a világban – “örizd és műveld” – hogyan élünk a természet adta nyersanyagokkal.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Emberi életszakaszok, azok jellemzői és feladatai az iskolában, a gyülekezetben és otthonainkban.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Személyes emlékből (régii családi fotók), azok vizuális megjelenítése különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, makett, stb.)</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Együttműködés játékhelyzetben Az osztott figyelmet erősítő, egyszerre 2-3 szempontot figyelembe vevő memória-, beszéd-, ritmus- és koncentrációfejlesztő játékok Asszociációs gyakorlatok</p>
Isten szól hozzánk	A Bibliából Isten szól hozzánk		
Szabad órakeret	Mi a gyülekezeti szolgálat? 1 óra		
Református keresztyénnek lenni	Szolgálunk a gyülekezetben		
Református keresztyénnek lenni	Egy másik gyülekezetben szolgálunk		
Isten utat mutat a mindennapokban	Élet a szabadító Istennel (évváró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		egyházközség, szolgálat, egyházmegye	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Egy szabadon választott (korábban tanult) bibliai történet vagy aranymondás üzenetét tudja a saját szavaival megfogalmazni. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

2. Tematikai egység		Isten Egyiptomból új hazafelé vezeti a népét	Órakeret: 30 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények a következőkről: szabadítás, véték, büntetés, büntetés elkerülése, bátorság, hálaadás, bizalom, biztonság. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. • A következő érzelmek tudatosítása és megerősítése: bátorság, bizalom. • A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. • Arra való rámutatás, hogy Istennel a rossz cselekvése után is van megoldás. • Annak a tudatosítása, hogy a tetteinknek következménye van, amiért a felelősséget vállalnunk kell. • Arra való rámutatás, hogy mit jelent Isten szabadítása egy-egy konkrét élethelyzetben. • A Tízparancsolatnak, mint Isten életünkre szóló útmutatásának a bemutatása és a Tízparancsolat iránti pozitív érzelmek ébresztése. • A hálaadó imádság fogalmának tisztázása. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban 1	Mit jelent a szabadítás? (játékos, beszélgetős óra arról, hogy mit jelent a korosztály számára a szabadítás)	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló alapvonalaiiban ismerje a témakörhöz tartozó bibliai történeteket. • Legyen egyértelmű a számára az, hogy minden tettnek van következménye. • Saját szavaival tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelenthet Isten szabadítása. • Saját szavaival fogalmazza meg, hogy miért adta Isten a Tízparancsolatot. • Tudjon saját szavaival egy hálaadó imádságot megfogalmazni. 	<p><i>Környezetismeret:</i> Rész-egész viszony, távolságbecslés (akár a pusztai vándorlás kapcsán.) Térkép a lakóhelyről (a templom elhelyezkedése).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm)</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes születése (1Móz 47,1-12; 2Móz 1,1-2,10)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes vétke és menekülése (2Móz 2,11-25)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Tettek és következmények		
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes találkozása Istennel (2Móz 3,1-15)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten megszabadítja népét (2Móz 4-5; 7,1-12,33)		

Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: Bátorság (Isten megszabadítja népét)		érdekében.
Bibliai történetek – Ószövetség	Kivonulás Egyiptomból (2Móz 13,34-42; 13,17-14,29)		<i>Dráma és tánc:</i> A pontos kifejezőkészség fejlesztése a megjelenítésben
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A hálaadó imádság		Összetett mozgások
Bibliai történetek – Ószövetség	Úton az ígéret földje felé: a pusztai vándorlás (2Móz 15,22-27; 16,1-17,7)		Mozgásmotívumok, improvizációs készség fejlesztése érdekében
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: bizalom (úton az ígéret földje felé)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Szabályok (Bevezető a Tízparancsolathoz)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten szövetséget köt népével: a Tízparancsolat (2Móz 19,1-20,17)		
Bibliai történetek – Ószövetség	A rézkigyó (4Móz 21,1-9)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten hazát készít népének: a kémek Kánaánban (5Móz 31,1-8; Józs 1,1-2,22)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		bűn, szabadítás, szabály, Tízparancsolat, szövetség, haza, Mózes, Kánaán, hálaadó imádság, következmény	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Izrael szabadulása Egyiptomból • Egy kötött szövegű reggeli és esti imádság ismerete • A Tízparancsolat rövidített változatának memoriter szintű ismerete • A 2Móz 15,2 memoriter szintű ismerete • Mózes személyének korosztályi szintű ismerete <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
		frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 18 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A 2. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. 	

		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: veszteség, halál, együttműködés, mozgássérült, érték, büntudat, kisebbségi érzés, közösség, szegény, nagyképűség. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténelmi háttérének megismertetése. • Pozitív és segítő attitűd kialakulásának segítése a sérült, beteg emberek iránt. • Empátiára nevelés. • Annak a tudatosítása és megerősítése, hogy Isten számára értékesek vagyunk és Ő tanítványául hív. • Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztusnak hatalma van és Ő Úr a halálon és a betegségen is. • Alázat fogalmának tisztázása és az alázatos attitűd kialakulásának segítése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: a kapernaumi béna meggyógyítása (Mk 2,1-12)	<ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről és kortörténelmi háttérükről. • Tudja a saját szavaival megfogalmazni a következőket (tudjon példát is mondani rájuk): <ul style="list-style-type: none"> ○ Mit jelent empatikusnak és segítőkésznek lenni egy sérült, beteg emberrel? ○ Mit jelent értékesnek lenni Isten szemében ○ Jézus Krisztusnak hatalma van. ○ Jézus minden embert meglát és tanítványául hív. ○ Mit jelent Jézus Krisztus tanítványának lenni? ○ Milyen magatartást vár el Isten a tanítványaitól? ○ Alázat. • Az adott bibliai történetekhez tartozó érzelmek tudatosulása és azokra életszerű példák találása. Ajánlott feldolgozási mód: 6 gondolkodó kalap módszer 	<p><i>Környezetismeret:</i> Egészség-betegség. Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességűek elfogadása, segítése (felebarát szerepe).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, csodák, gyógyulások azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, információk rögzítése szöveg és kép segítségével. (fotó, film, egyszerű animáció, rajz, stb.)</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Csoportos, kiscsoportos együttműködést fejlesztő játékok Színházi</p>
Isten közösséget formál	Együttműködöm másokkal (A kapernaumi béna meggyógyítása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Jairus lányának feltámasztása (Lk 8,40-56)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: veszteség (Jairus lányának feltámasztása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Zákeus története (Lk 19,1-10)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Ami miatt értékes vagyok (Zákeus története)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Változni Istennel (Zákeus)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít, arról hogyan viselkedjünk másokkal (Mt 7,12; 25,31-46)		
Isten közösséget formál	Viselkedés a közösségben (Az		

	aranyszabály, Mt 7,12)		hatáselemek (kellék, jelmez, díszlet, berendezési tárgyak, zene) használatával kiscsoportos jelenet tervezése, bemutatása
Bibliai történetek – Újszövetség	A farizeus és vámszedő (Lk 18,9-14)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: szégyen (A farizeus és a vámszedő)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	béna, halál, feltámasztás, értékes, aranyszabály, tanítvány, farizeus, vámszedő, fügefafa, alázat		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> ○ A kapernaumi béna meggyógyítása ○ Péter megtagadja Jézust • A Mt 7,12 memoriter szintű ismerete • A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Péter, Zákheus <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai		
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka		
4. Tematikai egység	Élet az apostoli korban (Apostolok cselekedetei, levelek)		Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	• Előzetes ismeretek a témakörhöz tartozó történetekről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • A témakör bibliai történeteinek ismertetése. • Bevezetés az első gyülekezetek korába. • Megtérés fogalmának tisztázása, Isten megtérésre hívogatásának pozitív hangvételű közvetítése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Bevezetés az első gyülekezetek korába (korábbi ismeretek felidézése, bevezetés) 1 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek alapvető ismerete. • Pál apostol és a filippi börtönőr közötti beszélgetés dramatikus módszerekkel való eljátszása és a szereplőkről elemző beszélgetés. 	<i>Vizuális kultúra:</i> Egy valós, vagy képzeletbeli jelenség számára plakát, szórólap tervezése, figyelemfelkeltése céljából.
Bibliai történetek – Újszövetség	A filippi börtönőr megtérése (ApCsel 16,11-40)	<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival tudjon beszélni a következőkről, példák segítségével <ul style="list-style-type: none"> ○ Megtérés ○ Első gyülekezetek kora 	<i>Dráma és tánc:</i> Állóképek (tablók)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megtérés, apostoli kor, Pál apostol, Filippi, missziói út		illetve páros, kiscsoportos és egész osztályos jelenetek megvalósításában
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival tudja elmondani a filippi börtönőr megtérése történetét. <p>A tanév minimum követelménye az év során</p>		

	tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	megadott cím, mondat, fogalom történetrészlet alapján.
Javasolt eljárások, szervezési- és munkaformák	pedagógiai módszerek,	
	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • korábbi évfolyamon tanult bibliai ünnepi történetek. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. • Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus megbocsát nekünk, ha megbánjuk a vétkeinket. • Annak a tudatosítása, hogy Jézus Krisztus az Isten által megígért Szabadító. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ünnepi készülődés a karácsonyra Szabad órakeret: Készülődés a karácsonyra 2 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: dramatikus jellegű népszokások az ünnepek kapcsán (pl. betlehemezés, pünkösdölés) • Tudja saját szavaival megfogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ Jézus Krisztus a szabadító ○ Jézus Krisztus feltámadt ○ Pünkösd 	<i>Ének-zene:</i> Ünnepi énekek.
Jézus útkészítője: Keresztelő János (Lk 1,5-25. 57-66)		<i>Környezetismeret:</i> Az ünnepek jelentősége – mire emlékezünk keresztyén ünnepeinken?
Isten megígéri a Szabadítót (1Móz 3,15)		Milyen helyi gyülekezeti hagyományokról tudunk?
A beteljesedett ígért: Simeon és Anna találkozása Jézussal (Lk 2,21-40)		
Ünnepi készülődés a húsvétra		
Péter megtagadja Jézust (Mk 14,26-31; 14,66-72)		
Péter találkozása a feltámadt Jézussal (Jn 21,15-19)		
Ünnepi készülődés a pünkösdre (szabad órakeret 1 óra)		
Péter és János az Ékes kapuban gyógyít (ApCsel 3,1-10)		<i>Dráma és tánc:</i> Dramatikus jellegű hagyományok megismerése, alkalmazása A történetek feldolgozását, befogadását segítő mozgásos és szöveges

		improvizációk
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, útkészítő, Keresztelő János, Szabadító, Simeon és Anna, tagadás, Pünkösöd, Péter és János	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Keresztelő János személyének korosztályi szintű ismerete. • Tudja azt, hogy mit ünneplünk pünkösdkor. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

4. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 9

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 9 óra (betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi évfolyamon tanultak a témáról. • Élmények a református gyülekezetéről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Az adott település/megye (egyházmegye) református gyökereinek feltérképezése, honismereti, helytörténeti példák megismerése. • Gyülekezeti szolgálattevők megismerése és szolgálati lehetőségek iránti érdeklődés felkeltése. • A református ének-zenei ismeret gyarapítása. • Tájékozódás és etikus viselkedés segítése a világhálón. • A Biblia eredeti nyelveinek érdekes bemutatása, arra való rámutatás, hogy Isten minden népet a saját nyelvén is meg akar szólítani. (Bibliafordítások) • Az Isten dicsőségére való élés élhető formáinak bemutatása. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Kit és mit követek? Ideálok és példaképek	<ul style="list-style-type: none"> • Tudjon példát mondani a településen, megyében (egyházmegyében) található református történeti emlékre vagy református ösre. 	<i>Környezetismeret:</i> Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés.
Református	Szolgálattevők		

keresztyénnek lenni	Isten uralma alatt	<ul style="list-style-type: none"> • A következő fogalmakat tudja a saját szavaival megfogalmazni és tudjon példákat mondani rá: <ul style="list-style-type: none"> ○ szolgálattevő, ○ példakép, ○ mit jelent Isten dicsőségére élni, ○ etikus viselkedésmód az Interneten. • Tudja azt, hogy a Biblia eredeti nyelvei a héber és a görög. • Tudja, hogy ki fordította le először magyarra az egész Szentírást eredeti nyelvből. 	(Magatartásformák, példák a helytelen és helyes viselkedésre. Együttélés a családban. Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.) <i>Vizuális kultúra:</i> Médiahasználat és érzelmi hatásai <i>Dráma és tánc:</i> Beszédfejlesztés szövegeken alapuló gyakorlatokkal Az érzékelés több területét is igénybe vevő és tartós figyelemmel kísért hosszabb cselekvésekben megvalósuló játékok
Református keresztyénnek lenni 1	Gyökereink: Honismereti, helytörténeti példák szabad órakeret: Helyi református temető látogatása 1 óra		
Református keresztyénnek lenni	Egyedül Istené a dicsőség! (István intelmei, Szenczi Molnár Albert, Károli Gáspár)		
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!		
Isten utat mutat a mindennapokban	Nézelődöm a világhálón (szabad órakeret +1 óra)		
Isten szól hozzánk	Isten Igéje minden népet megszólít. Bibliafordítások		
Isten szól hozzánk	Isten uralma alatt élek (évváró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		példakép, szolgálattevő, egyházközség, szolgálat, egyházmegye, bibliafordítások, Szenczi Molnár Albert, Károli Gáspár	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Károli Gáspár személyének és munkásságának korosztályszintű ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.</p>	

2. Tematikai egység	Bírák kora	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és azok alapszintű kortörténeti háttérének megismertetése. • Arra való rámutatás, hogy Isten betartja ígéreteit. Az ígéret beteljesítése, hogy hazát adott népének. • A témakörhöz tartozó bírák történeteinek keresztül bemutatni Isten emberek cselekedetein át megnyilvánuló szabadítását. • Bibliai személyek életpéldáján át rámutatni Isten egyéni életükben megnyilvánuló szabadítására. Ezeket keresztül erősíteni a nehéz élethelyzetekben megnyilvánuló Istenbe vetett bizalmat. • Isten uralma alatt való élés lehetőségeinek a bemutatása és ennek 	

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten népe hazát kap: a honfoglalás (Józs 3; 6)	<ul style="list-style-type: none"> A tanuló ismeri és a saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> honfoglalás, bíra. A tanultak alapján tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelent Isten uralma alatt élni. Annak a felismerése, hogy Isten jelen van az ember életében. 	<p><i>Környezetismeret:</i> Kommunikáció, metakommunikáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív (Gedeon) és negatív hősök megjelenítésének technikái, az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Csoportos, kiscsoportos rögtönzések és jelenetek tanítói irányítással (adott helyszínre, szereplőkre, viszonyokra, időre való megkötéssel)</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Gedeon története (Bír 6-7)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ruth története (Ruth 1-4)		
Szabad órakeret	Hogyan szólít meg Isten? (elhívás) 2 óra		
Bibliai történetek – Ószövetség	Sámuel elhívása (1Sám 3,1-21)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		honfoglalás, haza, bíra, Gedeon, Ruth, Sámuel, próféta, elhívás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A Bír 8,23 és 1Sám 16,7b memoriter szintű ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

3. Tematikai egység	Egységes királtság kora	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Tapasztalati élmények tudatosítása a következő területeken: barátság, hatalom és hatalmaskodás, irgalmasság, felelősségvállalás, igazságosság, bölcsesség. 	

		<ul style="list-style-type: none"> A barátság érzelmi világának feltérképezése és a társas kapcsolatok helyes kezelésére, a társas kapcsolatokban való konfliktusok megoldására való nevelés. Kritikai érzék fejlesztése és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul királysága (1Sám 8,1-10,8)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> megismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. Képes a saját szavaival megfogalmazni és példákat mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> a király feladata, barátság, igazságosság, felelősség, bölcsesség, hatalmaskodás. Felelősséget vállal a rá bízott feladat elvégzéséért. 	<p><i>Életvitel:</i> A közösségért végzett munka a királyok korában és a mi korunkban (család, gyülekezet, iskola).</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Életközösség (Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.)</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> A történet megjelenítése bábos, mozgásos módokon Csoportos, játékos improvizációs tevékenység. Egyszerű magatartásformák, viselkedések megbeszélése, elemzése a csoportos improvizációk kapcsán</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid királlyá választása (1Sám 16)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid és Góliát (1Sám 17,26-58)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul és Dávid (1Sám 18,6-14; 19,1-10)		
Isten közösséget formál	Barátom van (Dávid és Jonatán, 1Sám 20)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan élek a hatalmammal? (Dávid megkíméli Saul életét, 1Sám 26)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Salamon bölcsessége (1Kir 3, 5-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kiért, miért vagyok felelős? (Salamon bölcsességet kér Istentől, 1Kir 3,5-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mi az igazságos? (Salamon bölcs ítélete, 1Kir 3,16-28)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Király, barátság, királyság kora, hatalom, Dávid menekülése, bölcsesség, igazságosság, ítélet	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> Dávid és Góliát, Salamon bölcsességet kér. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Saul, Dávid, Salamon <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások,		Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási	

módszerek, szervezési- és munkaformák	módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
--	--

4. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 17 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. Tapasztalati élmények a következőkről: halál, gyülekezeti szokások, közösség, személyválogatás, másokért való imádság. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténeti háttérének megismertetése. Az adakozás, közösség, alázat tapasztalati háttérének tudatosítása. A példázatok fogalmának tisztázása, a témakörhöz tartozó példázatok jelentésének közvetítése a tanulók számára érthető módon. Adakozásra, hálaáldozatra nevelés. Alázatosságra nevelés. Közbenjáró imádság fogalmának tisztázása és a közbenjáró imádság gyakorlatának megismertetése. Isten hívogató szavának közvetítése a tanuló számára. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: Lázár feltámasztása (Jn 11,1-44)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> megismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és azok alapvető kortörténeti háttérét. felismeri és tiszteletben tartja a közösségben élés szabályait. példát tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket: <ul style="list-style-type: none"> példázat, adakozás, csoda, közbenjáró ima, alázat. 	<i>Környezetismeret:</i> Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd. Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben a Jézusi mérce szerint. <i>Vizuális kultúra:</i> Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére. <i>Dráma és tánc:</i> A történetek egyes részeinek kiscsoportos
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Az özvegyasszony két fillére (Mk 12,41-44; Mt 6,1-4)		
Szabad órakeret	Adakozás (1 óra)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A mustármag példázata (Mt 13,31-32)		
Isten közösséget formál	Közösségben élek (Bevezető óra a következő két témához)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Elsőnek vagy utolsónak lenni: Példázat a főhelyekről (Lk 14,7-14)		
Isten közösséget formál	Elsőnek vagy utolsó lenni: A Zebedeus fiak kérése (Mk 10,35-45)		

Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A nagy vacsora példázata (Lk 14,15-24)		továbbgondolása állókép, állóképsor, drámai tartalmú állókép néma vagy mozgásos, illetve párbeszédés jelenetek.
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (A kapernaumi százados szolgájának meggyógyítása, Lk 7,1-10)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (Péter szabadulása a börtönből, ApCsel 12,6-19)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adakozás, alázat, példázat, hálaadás, közbenjárás, Isten hívogatása, gyógyítás.		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A mustármag példázatának korosztályi szintű ismerete. • Mt 11,28 memoriter szintű ismerete. • Kötött szövegű templomba bemenetelkor és kijövetelkor mondott imádság memoriter szintű ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai		
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka		

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 14 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. <p>1. évfolyamon tanult bibliai történetek az ünnepekhez.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Virágvasárnap és áldozócsütörtök fogalmának, és az ünnephez kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. • Arra való rámutatás, hogy a szavaink az indulatainkból fakadnak. • Önismeretre, önfegyelemre való nevelés az indulatokban és a szavak terén. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyra Szabad órakeret: Készülődés a karácsonyra 2 óra	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. 	<i>Életvitel:</i> A közösségi tér együttes kialakítása

József adventje (Mt 1,18-25)	<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ indulat, hamis tanúság, mennybemenetel, önfegyelem a szavak terén. 	<p>(iskolai- és gyülekezeti terem dekorációja), a közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás – készülődés az ünnepre.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Az ünnephez kapcsolódó színházi eszközökkel végzett dramatikus tevékenység egész csoportban és kiscsoportban Ritmusérzéket és a mozgáskultúrát fejlesztő játékok és gyakorlatok (pl.: szövegritmizálási gyakorlatok, hangeffektek kitalálása, azok alkalmazása)</p>
Menekülés Egyiptomba (Mt 2,13-15)		
Jézus bevonul Jeruzsálembe (Mt 21,1-11)		
Készülődés a húsvétra Szabad órakeret: Készülődés a Húsvétra 2 óra		
Jézus pere (Mt 26,57-68; 27,1-2. 11-14)		
Indulataink és szavaink (Jézus pere)		
Jézus a zsidók királya. Jézus vagy Barabás? (Mt 27,15-26)		
Készülődés a pünkösdre		
Jézus mennybemenetele és eljövendő királysága (ApCsel 1,4-14)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Advent, karácsony, virágvasárnap, húsvét, mennybemenetel ünnepe, pünkösöd, Jézus pere, Jeruzsálem, Pilátus.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja azt, hogy mit ünneplünk virágvasárnapon és áldozócsütörtökön, ismerje az ide tartozó történeteket. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.</p>	

Javasolt eljárások, szervezési-munkaformák	pedagógiai módszerek, és	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai és frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	---------------------------------	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szóvegesen történik. A szóveges

értékelés arra vonatkozik, hogy az adott időszak során a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam második félévében és minden további évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktátónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsstan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsstan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktátónak szem előtt kell ezt tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételi, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Iskolánk minden héten közös hétindító áhítattal kezdődik. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanuló hét kezdő áhítatokon történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti, melynek az eredményeit a félév végén történő osztályzás során a hitoktató figyelembe veheti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó diákok esetében a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.

6. Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Környezetismeret

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

1-4. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	1	36	32	4
2.	1	36	32	4
3.	1	36	32	4
4.	1	36	33	3

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott **környezetismeret** tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés: IKT eszközhasználat a tanítási órák 25%-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Urbánné Tarcza Gyöngyi

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az iskola	8	1	9
Az iskolás gyerek	8	1	9
Mi van a teremben?	8	1	9
Hóban, szélben, napsütésben	8	1	9
Évfolyam összesen	32	4	36

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Tájékozódás	8	1	9
Anyagok körülöttünk	8	1	9
Mi kerül az asztalra?	8	1	9
Élőlények közösségei	8	1	9
Évfolyam összesen	32	4	36

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Mennyi időnk van?	7	1	8
Megtart, ha megtartod	7	1	8
Az a szép, akinek a szeme kék?	5		5
Merre megy a hajó?	6	1	7
Egészség és betegség	7	1	8

Évfolyam összesen	32	4	36
-------------------	----	---	----

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Tájékozódás a tágabb térben	7	1	8
Miért érdemes takarékoskodni?	6		6
Önismeret és viselkedés	7	1	8
Vágtat, mint a paripa	6		6
Kertben, mezőn	7	1	8
Évfolyam összesen	33	3	36

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az iskola	A tanult anyag rendszerezése	1
Az iskolás gyerek	A tanult anyag rendszerezése	1
Mi van a teremben?	A tanult anyag rendszerezése	1
Hóban, szélben, napsütésben	A tanult anyag rendszerezése	1
	Összesen:	4

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tájékozódás	A tanult anyag rendszerezése	1
Anyagok körülöttünk	A tanult anyag rendszerezése	1
Mi kerül az asztra?	A tanult anyag rendszerezése	1
Élőlények közösségei	A tanult anyag rendszerezése	1
	Összesen:	4

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Mennyi időnk van?	A tanult anyag rendszerezése	1
Megtart, ha megtartod	A tanult anyag rendszerezése	1
Az a szép, akinek a szeme kék?		
Merre megy a hajó?	A tanult anyag rendszerezése	1
Egészség és betegség	A tanult anyag rendszerezése	1
	Összesen:	4

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	3
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tájékozódás a tágabb térben	A tanult anyag rendszerezése	1
Miért érdemes takarékoskodni?		
Önismeret és viselkedés	A tanult anyag rendszerezése	1
Vágtat, mint a paripa		
Kertben, mezőn	A tanult anyag rendszerezése	1
	Összesen:	3

3. Tantárgyi bevezető:

KÖRNYEZETISMERET az általános iskolák 1–4. évfolyam számára

Ahogy a gyermek értelme fejlődik, úgy válik benne egyre erősebbé az igény arra, hogy saját testét, illetve szűkebb-tágabb környezetét megismerje, annak egyes elemeit néven nevezze, és az ezekkel kapcsolatos miértekre választ találjon. **Lássa az ember helyét a teremtettségben. Tudja, hogy az ember éppúgy teremtmény, mint a bennünket körülvevő élő illetve élettelen világ. Ismerkedjen az ember lehetőségeivel- cselekvéseinek határaival. Az Istennel való találkozás helyszíne a világ, hiszen Isten jelen van benne.**

A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

Környezetünk jelenségei összetettek, gyakran a tudomány számára is nehezen megfoghatók. A környezetismeret tantárgynak nem célja, hogy ezeket mélyen, részleteiben magyarázza, illetve tudományos igénnyel modellezze. Ugyanakkor ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a bonyolultnak tűnő témákat is – egyszerű modellek segítségével, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő módon – értelmezze. Ezek továbbfejlesztése a felsőbb évfolyamok munkája. A környezetismeret tantárgy keretében az ezzel kapcsolatos gondolati sémák kialakítása és a nyitott megfigyeléshez, kutakodáshoz szükséges érzelmi háttér biztosítása a cél. Fontos érzékeltetni a megfigyelő szerepét, mint ahogyan azt is, hogy a környezet folyamatai megmagyarázhatók, és a feltett kérdésektől és az előzetes tudástól függően egyre részletesebben érthetők meg.

A környezetismeret (annak ellenére, hogy törekszik az élőlények megnevezésére, az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazására, a természeti és épített környezet elemeinek mind pontosabb megjelölésére) nem leíró tantárgy: a gyermek által megfigyelt jelenségekhez kötve, az azok kapcsán felmerülő kérdésekre keres válaszokat. A problémákból kiindulva egyúttal a természettudományos megfigyelés, valamint a tudományos gondolkodásmód: kérdésfelvetés, bizonyítás és érvelés megalapozása is célja. Mindezek következetes alkalmazása, az aktív tanulás formáival támogatva, a természettudományos műveltség kialakításának első lépcsőfokát jelenti. A gyermekek életkori sajátosságaiból adódóan a megismerés folyamatában a pedagógus egyszerre irányít és példát ad.

Felelőssége abban is kiemelkedő, hogy a válaszkeresésben maga is nyitott a jelenségek rendszerszerű értelmezése, a saját tapasztalás, az újszerű megoldások keresése, illetve a napi élet problémái iránt. A problémák iránti érzékenység a természettudományos műveltség megszerzésének egyik alapja.

A tudás folyamatos (a felső tagozatban, majd a középiskolában szaktárgyakhoz kötött) bővítéséhez elengedhetetlen, hogy a pedagógus a tanulók motivációját, érdeklődését és a környezettel, a természettel, a testük működésével kapcsolatos attitűdjeit is formálja a közös tanulás során. A kerettanterv ezt a tanulók érzelmi viszonyulását is befolyásoló témaválasztással és problémafelvetéssel támogatja. Mindezek azonban csak akkor válnak élővé, ha a tananyagfeldolgozás folyamatában a tanulók számára adott pillanatban is releváns problémákat vetünk fel. Ez akkor érhető el, ha a helyi tanterv a helyi környezet adottságaira, az aktuális történésekre, a tanulók által valóban meg tapasztalható problémákra épít. Ily módon a környezetismeret rávezet a természet szépségének és az épített, technikai környezet értékeinek szeretetére és tiszteletére.

A tanulás során a tanító abban segítheti növendékeit, hogy a gyermeknek a közösen értelmezett jelenségekhez tartozó naiv magyarázatait megerősíti, pontosítja vagy – új modellek felépítésével – korrigálja. A tanórákon alkalmazott változatos módszerek, az ezekhez kötődő értékelési formák, különösen a folyamatközpontú, segítő értékelés és a tanulók önreflexiójának fejlesztése nemcsak a tantárgyi tartalom elsajátítását és a fejlesztési követelmények megvalósítását segítik, de hozzájárulnak a gyermekek egyéni tanulási stílusának kialakulásához, önismeretük fejlődéséhez is. A fejlesztő munka célja, hogy a gyermek megtalálja azt a számára legalkalmasabb módot, ahogyan a környezetével megismerkedhet, tudását bővítheti, megerősítést nyerve abban, hogy képes saját testének rejtélyeit feltárni és a környezetében érzékelt folyamatokat értelmezni: vagyis elindult azon az úton, hogy eligazodjon a világban.

A környezetismeret sikeres tanulása nemcsak a természettudományos tárgyak szeretetét alapozhatja meg. A környezetét tudatosan figyelő (és azt érzékenyen alakító), az életet tisztelő, a saját szervezetének jelzéseire figyelő, egészségét óvó és a tudományos-technikai újdonságokra fogékony, ugyanakkor kritikus felnőtt magatartása is formálódik ebben az életszakaszban.

1–2. évfolyam

Az iskolába kerülő növendékek környezetükkel, a természettel kapcsolatos saját élményei, megfigyelései és ezekre talált magyarázatai egy-egy tanulócsoporthoz nagyon sokfélék. A környezetismeret tantárgy tanulása abban segít, hogy egy-egy ismeretelemén keresztül a csoport közös nyelvet, közös magyarázatokat találjon, párbeszédet kezdjen, mérsékelve a különböző családi, illetve szociokulturális háttérből adódó különbségeket. A közös dialógus élményén túl cél a közvetlen környezetben való biztonságos tájékozódás, valamint a saját szervezet tudatos megfigyelése, az érzékelt tapasztalatok megfogalmazása és annak megerősítése, hogy a környezet, az életmód és a testi jelzések kapcsolatban állnak egymással.

Ebben az életszakaszban a kisgyermek már számos jelenséget érzékelt szűkebb-tágabb környezetében. A rendszeres megfigyelés, a módszeresség, a kérdések felvetésének (a miértek megfogalmazásának) és a válaszkeresésnek, a magyarázatok indoklásának az igényét itt alakítjuk ki. Itt figyelünk fel az ok-okozati kapcsolatokra, a rendszer-részrendszer viszonyra, az állandóság és változás létére, a természetben megtalálható ritmusokra. Ezeknek aprólékos magyarázatára még nem vállalkozhat a tantárgy, de a probléma elhelyezése, a megfigyeléseken és tényeken alapuló megokolás itt válik a vizsgálódás részévé.

A természeti jelenségek fűrkészése, a környezet iránti pozitív attitűd megtartása vagy kialakítása, a természet és az élőlények szépségének (önmagáért való értékének) felfedezése ahhoz teremt kedvet, hogy a gyermek az ezekkel kapcsolatos tudását fejlessze. Az élő természet vizsgálata (egy részletek puszta észrevétele is) számos olyan készséget igényel, melyeket csak közvetlen tapasztalásokon keresztül lehet fejleszteni, ezért a tanulói vizsgálódásra, a természettel való közvetlen kapcsolatra fordított idő bőven megtérül abban, hogy tanítványaink nemcsak felmondják, de értik is (sőt átérzik) a tanultakat.

Szerezzen ismereteket a teremtett világ veszélyeztetettségéről, az ökológiai válságról. Ismerje meg az ember Istentől kapott feladatát: a Föld „művelését és őrzését.”

A technikai, épített és szociális környezet vizsgálata éppen ilyen fontos: a helyükre kerülő elemek a gyermek biztonságérzetének, bizalmának erősödését éppúgy szolgálják, mint tudásának gyarapodását. A foglalkozások, a környezeti elemek, a ház körüli teendők, vagy éppen a közlekedés vagy településszerkezet megismerése olyan tájékozottságot adnak a kisgyermeknek, amelyek – ha közvetlenül nem is mindig vagy nem azonnal hasznosítja életében – világképének stabilitását szolgálják.

Az iskolába lépés a kisgyermek életében számos változással jár. Különösen az első hónapokban jelent nehézséget az új környezet, az új feladatok teljesítése és az iskolai elvárásoknak való megfelelés. A környezetismeret – a többi tantárgyhoz szorosan kapcsolódva – segíthet, hogy a gyermek a környezetében tapasztalt változásokat elhelyezze, új környezetét elfogadja, és abban biztonságot leljen. Az iskolával és környezetével kapcsolatban a gyermek által hozott, illetve a helyi közösségekben élő narratívák beépítése a helyi tantervbe emiatt is kívánatos.

A környezet jelenségeire való rácsodálkozás adja a közös munka alapját. A saját tapasztalatokkal és magyarázatokkal való szembesülés, ezek más tapasztalatokkal és indokokkal való szembesítése teremti meg a gyermekben az igényt az ok-okozati összefüggések megtalálására, az érvelésre, indoklásra, a tények felismerésére.

A tanulás folyamatában való aktív részvétel fejleszti a kezdeményezőkézséget és a felelősségtudatot, a tartalmak pedig szerepet játszanak az azonosságtudat és a hagyományokhoz való kötődés erősítésében, az állampolgári felelősségérzet előkészítésében és az önismeret

kibontakoztatásában is. Az ember szervezetével kapcsolatos ismeretek formálják az egészséges életmóddal kapcsolatos szemléletet és a megvalósítás gyakorlatát, hozzájárulnak az önismeret fejlődéséhez, formálják a tanulónak a családhoz és a tágabb közösséghez való viszonyát.

Legyen fontos számára keresztyének nagy családjához való tartozás, egyházához, gyülekezetéhez való kötődés.

3–4 évfolyam

Ebben a képzési szakaszban – az életkori sajátosságokhoz illeszkedve – tágul a megismerendő környezet: az iskola világából kitekintünk a felnőttek világa felé, miközben a szűkebb környezetből a tágabb környezetbe lépünk. Ennek kapcsán egy-egy jelenséggel kapcsolatos múltbeli elképzelések és modern magyarázatok, régi és mai alkalmazások vizsgálatára és értelmezésére is alkalom nyílik.

A 3–4. évfolyamon az egyszerűbb vizsgálatok mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a módszeresebb megfigyelések. A rácsodálkozástól a tapasztalatok mind szabatosabb megfogalmazásáig jutunk el: innen vezet majd az út azok rögzítéséig, rendszerezéséig és a természethez intézett kérdéseknek megfelelő kísérletek megtervezéséig a magasabb évfolyamokban. Mindez megalapozza az igényt az információkeresésre, az önálló munkavégzésre.

Az emberi test működésével kapcsolatban a leíró megfigyelésen túllépve egyre fontosabbá válik az ok-okozati összefüggések feltárása. Emellett a divattal, szokásokkal kapcsolatos kritikus állásfoglalás, a tudás alkalmazásának igénye, az érvek és ellenérvek keresése és összevetése is fontos szerepet kap. Mindez a természettudományos műveltség megalapozásához elengedhetetlen.

Az élő és élettelen természeti jelenségek rendszerbe foglalásán, a kölcsönhatások feltárásán keresztül a megértés igényére helyezünk hangsúlyt. Kiemelt szerepet kap a környezettudatosság, illetve az ember és a természet harmonikus együttélési módjainak tisztelete, ilyen megoldások értékelése és keresése. ***Ne legyen számára ellentétben a hit és a tudomány. Legyen tapasztalata arról, hogy a Világ az embere számára - mint teremtmény számára – mindig tartogatott és tartogat titkokat. Minden egyes felfedezés újabb titkok elé állít.***

Az egyes foglalkozások, szakmák megismerésén keresztül azok tisztelete, a munka értékének megbecsülése, a kezdeményezőkézség és a segítő magatartás (önkéntesség) fejlesztése jelenik meg kiemelt nevelési célként.

A visszatérő témák lehetőséget adnak az ismeretek elmélyítésére, miközben a tanulók megtapasztalhatják, hogy a már elsajátított ismeretek, készségek, a már megszerzett tudás (legyen az még egyelőre bármilyen töredékes vagy esetleges is) hasznosíthatók az újabb ismeretek megszerzésekor. A közvetlen környezetben, a mindennapi életben megtapasztalható jelenségekből kiinduló, a problémák megértését célzó tanulás a természettudományos gondolkodás fejlődése mellett segíti az egyéni tanulási stílus kialakítását is. Ezzel alapozzuk meg az igényt a tudás folyamatos bővítésére, a tudomány fejlődésének követésére, a környezeti jelenségek megfigyelésére, a magyarázatok megtalálására.

Az önálló és kritikus információszerezés a természettudományos műveltség megalapozásának kulcseleme, de jelentős szerepe van a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében, illetve az állampolgárságra, demokráciára való nevelésben is. A megvalósítást változatos tevékenységek: projektmunka, az érveken, tényeken alapuló vita, a különböző kollaboratív feladatok, szerepjátékok stb. segíthetik. Érdemes az írott információk mellett a különböző multimédiás és infokommunikációs

források adta lehetőségeket is kihasználni. Ez a korosztály a képi információkra különösen fogékony, és képek segítségével igen hatékonyan fejezi ki magát. Erre építve nemcsak a hatékony, önálló tanuláshoz, hanem az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez is hozzájárulhatunk.

A tantárgyi tartalmak és az aktív, problémaalapú tanulás módszerének alkalmazása jelentős szerepet játszanak a testi-lelki egészség alakulásában, a fenntarthatóság és a környezettudatos szemlélet fejlesztésében, a hatékony, önálló tanulás különböző technikáinak megismerésében és gyakorlásában.

A lakóhely és az ország főbb nevezetességeinek megismerése és bemutatása, egy választott nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerésének kapcsán fejlődik az azonosságtudat, valamint a hazához és a lakóhelyhez való kötődés, a tudománytörténeti elemek pedig a tudomány és technika fejlődésének felismerését, az egyes találmányoknak az emberiség fejlődésében betöltött szerepének értékelését segítik elő.

A jeles napokkal kapcsolatos szokásoknak a természet változásával való összekapcsolása hozzájárul annak megértéséhez, hogy hagyományaink segítenek a természettel való kapcsolat újrafelfedezésében, megélésében és egyúttal életünket is strukturálják.

A legtöbb tematikai egység 8 órára készült. A feldolgozás során azonban ezek az egységek két évfolyamra bontva is megvalósíthatóak.

A megismerési folyamat irányításában általában, de a terepi látogatások és az önálló munka során különösen is fontos a tanító facilitátori szerepe és a segítő értékelés formáinak az alkalmazása

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

1. évfolyam

Tematikai egység	Az iskola	Órakeret 9 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A megismerési módszerek folyamatos alkalmazása (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés). – A térbeli tájékozódás fejlesztése. – A mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések felismerése és értelmezése, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció fejlesztése. – Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása, gyakoroltatása. <p>A természeti és az épített környezet megfigyelése, megkülönböztetése az iskolai környezetben</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mi a különbség az óvoda és az iskola között?</i> <i>Hogyan tájékozódunk az iskola épületében?</i> Az iskola legfontosabb helyiségei. Az iskolában található jelek, jelzések, piktogramok.</p> <p><i>Kikkel találkozunk az iskolában?</i> Az iskolai dolgozók és foglalkozásuk.</p> <p><i>Hogyan öltözködünk az iskolában?</i> Az iskolai élet rendje.</p> <p><i>Mi van az iskolában?</i> A környezetünkben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságai.</p>	<p>Tájékozódás az iskola épületében. Mérés, becslés, vázlatos alaprajz készítése. Tájékozódás vázlatrajz alapján. Természetes mértékek (lépés, arasz stb.) használata. Az iskola épületében és a környéken található jelek, jelzések értelmezése. <i>Pusztai vándorlás.</i> Az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólításuk, köszönés, udvariassági formulák használata. <i>Köszönések,</i> <i>„Áldás,békesség!”, köszönés használata, jelentése.</i></p> <p>Helyes viselkedés és megfelelő öltözködés az iskolában (tanórán, különböző szabadidős foglalkozásokon, szünetben).</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> színek, formák.</p> <p><i>Matematika:</i> távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> helyes öltözködés.</p>

<p><i>Milyen élőlények vannak a tanteremben, az iskolában, az iskola udvarán?</i> <i>Miért nem akar sok szülő házi kedvencet otthonra?</i> A szobanövények és a házi kedvencek gondozása.</p> <p><i>Mi különbözteti meg az élő az élettelenről?</i> Életjelenségek, életfeltételek.</p> <p><i>Hogyan változik az időjárás a nap során?</i> Az időjárást jelző piktogramok. A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>Az osztályterem, ahol szeretek lenni: az osztályteremben található tárgyak, bútorok megnevezése, jellemző tulajdonságaik összegyűjtése, csoportosításuk különböző szempontok szerint.</p> <p>A házi kedvencek, a házban és a ház körül élő állatok megnevezése, egy-egy (az ember számára) jellemző tulajdonságának megnevezése. Egyszerű növényápolási munkák elvégzése (ültetés, öntözés, talajlazítás) és a hozzájuk tartozó néhány eszköz nevének megismerése, az eszközök használata.</p> <p>Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, különbségek megfogalmazása.</p> <p>Az időjárás megfigyelése, az időjárásnak megfelelő öltözködés megtervezése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Élő, élettelen, növény, állat, életjelenség.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az iskolás gyerekek</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az állandóság és változás szempontjából a napi és éves ritmus felismerése, mintázatok keresése. – A megfigyelés, a mérés és a tapasztalatok rögzítése. 	

céljai	– Az ember megismerése és egészsége szempontjából a saját test megismerése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mi a különbség az iskolás és az óvodás gyerek napirendje között? Mivel telnek a hétköznapiak, a hétvégék és az ünnepek? Hogyan, mikor és mennyit tanulunk?</i> A napszakok, évszakok váltakozása. A napok és a hónapok. Napirend és napszakok. <i>Teremtéstörténet.</i></p> <p><i>Mi a különbség felnőttek és gyerekek között?</i> Az emberi test külső képe. Az ember főbb testrészei.</p> <p><i>Mit jelent a ritmus az iskolai tanulásban, a légzésben, és a költöző madarak életében?</i> Testünk és életünk ritmusai. Ritmus a természetben.</p> <p><i>Mit, mikor, hogyan és mennyit együnk?</i> Helyes fog- és testápolás.</p> <p><i>Hogyan tájékozódunk a környezetben?</i> Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében. Védelmük fontossága és módjai. A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>Napi- és hetirend tervezése, a megvalósítás értékelése.</p> <p>Helyes testtartás. A megvilágítás szerepének felismerése tanulás közben.</p> <p>Napok, napszakok, hónapok, évszakok megnevezése, sorrendezése időrend alapján.</p> <p>Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek mérése, az adatok összehasonlítása, relációk megfogalmazása.</p> <p>Isméltető jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében, a test működésében. Példák gyűjtése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszáma.</p> <p>A helyes táplálkozási és a higiénés szokások tudatosítása, alkalmazása a napi gyakorlatban.</p> <p>Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése és gyakorlása, alkalmazása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondókák, versek, dalok a testrészekkel kapcsolatban.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a ritmus szerepe a zenében.</p> <p><i>Matematika:</i> az előtte, utána, korábban, később megértése, használata; folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése; időrendkezelése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Idő, ritmus, érzékszerv, testrész.	
Javasolt	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat,	

pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	
Tematikai egység	Az iskolás gyerek	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	– Az osztályterem bútorzata és tárgyainak megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az anyag, energia, információ; a felépítés és működés kapcsolata, illetve az állandóság és változás szempontjából kapcsolat keresése az anyagi tulajdonságok és a tárgyak felhasználása között. – A felelős, körültekintő munkavégzés és viselkedés erősítése. – Kapcsolat keresése az égés feltételei és a tűzoltás szabályai között. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Milyen tárgyak vesznek körül bennünket?</i> Tárgyak (anyagok) tulajdonságai (átlátszóság, keménység, rugalmasság, érdesség-simaság, forma, szín).</p> <p><i>Hogyan függenek össze a tárgyak anyagi tulajdonságai a felhasználásuk módjával?</i></p> <p><i>Milyen anyagokból készültek a tanszereid?</i> Természetes és mesterséges anyagok a környezetünkben található tárgyakban.</p> <p><i>Mely tárgyak jelentenek veszélyt tűz esetén?</i> Éghető anyagok a környezetünkben.</p> <p><i>Mi szükséges a tűzgyújtáshoz?</i></p>	<p>A tanteremben található tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint (érezkszervekkel vizsgálható tulajdonságok, anyag, méret, felhasználás).</p> <p>Kapcsolat keresése az anyag tulajdonságai és felhasználása között egyszerű példák alapján</p> <p>Természetes és mesterséges anyagok megkülönböztetése a környezet tárgyaiban.</p> <p>A környezetben lévő tárgyak csoportosítása aszerint, hogy tűzveszélyes (gyúlékony), éghető vagy éghetetlen-e.</p> <p>Égés vizsgálatán keresztül az égés</p>	<p><i>Ének-zene:</i> tűzzel kapcsolatos dalok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az anyagi tulajdonságokra használható jelzők, hasonlatok; mondókák, versek a tűzzel kapcsolatban.</p>

<p>Az égés folyamata (égési feltételek, égéstermékek, éghető és éghetetlen anyagok).</p> <p>A gyufa használata. Irinyi János, mint a gyufa feltalálója.</p> <p><i>Hogyan lehet megelőzni a tűzeseteket? Mit lehet tenni tűz esetén?</i></p> <p>Tűzvédelem, a tűzoltás alapelvei, eszközei.</p> <p>A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>feltételeinek megállapítása. <i>Mózes elhívása</i></p> <p>Kapcsolat keresése az égés feltételei és a tűzoltás módja között. Felkészülés vészhelyzetre. A fegyelmezett cselekvés fontosságának felismerése. A körültekintő munkavégzés fontosságának felismerése. A tűzoltók munkájának értékelése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	Tűzvédelem, tűzoltás, égés, anyagi tulajdonság, felhasználás.	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység	Hóban, szélben, napsütésben	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – Melegítés, hűtés, párolgás. – Az időjárás-előrejelzésben alkalmazott néhány gyakori piktogram jelentése. 	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A felépítés és működés szempontjából az időjárás jellemzői és az évszakok kapcsolatának felismertetése. – Az ember megismerése és egészsége szempontjából az évszakokhoz kötődő helyes táplálkozási szokások, az egészségvédelem jelentőségének megértetése. – A környezet és fenntarthatóság szempontjából kapcsolat felismertetése a növények állapota és az állati viselkedés, valamint a környezeti változások között. – Annak felismertetése, hogy az időjárás befolyásolja az ember és más élőlények állapotát is. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Melyek a különböző évszakok</i>	Az időjárás évszakonkénti megfigyelése, elemeinek jelölése	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: öltözködés,</i>

<p><i>időjárásának jellemző jegyei?</i> Évszakok és jellemző időjárásuk. Az időjárás tényezői. A Celsius-skála, hőmérséklet. A csapadék formái (eső, köd, hó).</p> <p><i>Hogyan határozza meg öltözködésünket az időjárás?</i> <i>Hogyan védjük testünket a hideg, a meleg, a szél és a csapadék ellen?</i> Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés.</p> <p><i>Hogyan viselkednek a növények és az állatok különböző időjárási körülmények között?</i> Példák a növények fényviszonyokhoz, az állatok változó hőmérsékleti viszonyokhoz történő alkalmazkodására.</p> <p><i>Mi jellemzi táplálkozásunkat a különböző évszakokban?</i> Az egészséges táplálkozás jellemzői a különböző évszakokban. Az élőlények energiaszükséglete és életmódja közötti kapcsolat. A folyadékfogyasztás szerepe. A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>piktogramokkal. A víz halmazállapotai és a csapadékformák összekapcsolása. Időjárási napló készítése.</p> <p>A réteges öltözködés szerepének megértése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján.</p> <p>Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése. Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban, a tapasztalatok rögzítése rajzzal vagy írásban. <i>Teremtés</i></p> <p>Évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. Naponta többszöri zöldség és gyümölcs (évszaknak megfelelő, közelben termesztett) fogyasztásának tudatosítása.</p> <p>A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata.</p>	<p>időjárás, egészséges táplálkozás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Időjárás, évszakai változás, egészségvédelem.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén</p>	<p>Alapvető tájékozódás az iskolában és környékén. Az évszakai és napszakai változások felismerése és kapcsolása életmódbeli szokásokhoz. Az időjárás elemeinek ismerete, az ezzel kapcsolatos piktogramok értelmezése; az időjáráshoz illő szokások. Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítására.</p>	

2. évfolyam

Tematikai egység	Tájékozódás az iskolában és környékén	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – Természetes hosszúságok és léptékek. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A környezet és fenntarthatóság szempontjából a felelős felhasználói magatartás megalapozása, erősítése. – Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos üzemeltetés jelentőségének felismertetése. – Megbecsülés kialakítása az iskolai személyzet munkája iránt. – Léptékek felismerése, becslés és mérés alkalmazása. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mit jelent az alaprajz, vázlatrajz, útvonalrajz kifejezés? Miért van ezekre szükség?</i> Alaprajz, vázlatrajz, útvonalrajz.</p> <p><i>Miért nem pontos a mérés eredménye, ha alkalmi mértékegységet használunk?</i> Hosszúságmérés, mértékegységek (m, dm, cm).</p> <p><i>Honnan tudod megmondani, hogy a településen belül hol van az iskolád?</i> A fő világtájak megnevezése, elhelyezése. A földfelszín formakincsének elemei (hegy, völgy, domb, síkság, folyó, patak).</p> <p><i>Mitől működik az épület?</i> Fűtőberendezések, világítás, szellőztetés, étkező-, raktár- és kiszolgálóhelyiségek szerepe az iskolában.</p>	<p>Alaprajz készítése az osztályteremről, vázlat az iskoláról.</p> <p>Útvonalrajzok készítése a lakhely és az iskola között. Egy-egy konkrét példa összehasonlítása.</p> <p>Becslés és mérés alkalmazása.</p> <p>Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén. A környék földfelszíni formakincseinek megnevezése. Egyszerű felszínformák, és felszíni vizek felismerése képen, modellen, valóságban.</p> <p>Az energiatakarékos megoldások keresése az iskolán belül. Alaprajz készítése a lakásról, szobáról. Az iskola és a háztartás összehasonlítása (léptékkülönbség felismerése).</p>	<p><i>Matematika:</i> halmazok, részegész viszony, becslés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tájképek.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fűtés, háztartási munkák, közlekedés, energiatakarékoskodás.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> takarékoskodás önmagunk és a közösség érdekében.</p>

<p>A fűtés lehetséges módjai. Energiaforrások a háztartásban. A készülékek energiatakarékos üzemeltetésének módjai.</p> <p><i>Hogyan jutunk el az iskolába?</i> A helyi közlekedés. A közlekedés és az energiatakarékosság.</p> <p><i>Hogyan óvod az iskola épületét és berendezési tárgyait? Miért fontos ez?</i> Az épületek karbantartásával, állagmegőrzésével kapcsolatos legfontosabb munkák az iskolában és otthon. A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>Előnyök és hátrányok mérlegelése annak mentén, érdemes-e az iskolába gépkocsival jönni.</p> <p>Az állagmegőrzés, takarítás, karbantartás és a felelős használat jelentőségének felismerése. Kapcsolat felismerése a használat intenzitása, a kopás, állagromlás és a karbantartási feladatok szükségessége, gyakorisága között.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alaprajz, lépték, energiatakarékosság, felelősség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység	Anyagok körülöttünk	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	– Anyagok megismert tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az állandóság és változás szempontjából a halmazállapot-változások értelmezése, a tömeg- és úrmértékek használata. – A felépítés és működés kapcsolatában a víz mint oldószer alkalmazása. – Ok-okozati kapcsolatok feltárása napi gyakorlataink és az anyagi átalakulások jellemzői között. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Öntható-e a szén, a mák, a liszt?</i> <i>Csak a folyadékok önthatók?</i> Az önthatóság nem jelenti</p>	Különböző köznapi anyagok összehasonlítása halmazállapotuk szerint.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a víz mint versek, mesék témája; hasonlatok,

<p>önmagában azt, hogy egy anyag folyékony halmazállapotú.</p> <p>Halmazállapotok: a légnemű anyagok (gázok) kitöltik a rendelkezésre álló teret; a folyadékok térfogata változatlan, de felveszik az edény alakját; a szilárd anyagok megtartják formájukat.</p> <p>Környezetünk legkeményebb anyagai a kristályok: ilyenek a drágakövek, a gyémánt.</p> <p><i>Miért mérik kilóra a krumplit, dekára a mákot, literre a tejet?</i> Térfogat- és tömegmérés, mértékegységek (deciliter, liter, dekagramm, kilogramm).</p> <p><i>Hogyan változik a víz halmazállapota hűtés és melegítés hatására?</i> A víz halmazállapot-változásai (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás), ezek kapcsolata a hőmérséklet változásával.</p> <p><i>Mi a különbség az oldódás és az olvadás között?</i> Oldat. Vízben való oldhatósága</p> <p><i>Miért tesznek a friss zúzóadásra jeget? Miért esik jól nyáron a</i></p>	<p>Köznapi folyadékok és szilárd anyagok tulajdonságainak vizsgálata tapintással, vizuálisan, szaglással, kézzel történő erő kifejtéssel stb.). A tapasztalatok megfogalmazása szóban.</p> <p>A környezetünkben előforduló kristályos anyagok csoportosítása (például: kvarc – az üveget karcolja, kalcit – az üveget nem karcolja és körömmel sem karcolható, gipsz – körömmel karcolható). Példák keresése kristályokra (ásványok).</p> <p>Annak magyarázata, miért praktikusabb a folyadékok térfogatát és a szilárd anyagok tömegét megadni. Tömeg- és űrmértékek leolvasása (élelmiszeripari termékekről, illetve mérőeszközökről), kapcsolat keresése a deciliter és liter, illetve a gramm/dekagramm, valamint a dekagramm/kilogramm között.</p> <p>Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a háztartásban és a természetben.</p> <p><i>Mózes a Vörös-tengernél</i></p> <p>Különböző anyagok viselkedésének megfigyelése vízben. Oldatok készítése. Az anyagok csoportosítása vízben való oldhatóság szerint. A meleg és hideg vízben való oldódás összehasonlítása Tömeg- és térfogatmérés víz fagyasztása és olvadása során.</p> <p>Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (például hűtés jégkockával, melegítés gőzzel).</p> <p>Folyadékok és a levegő</p>	<p>metaforák, szólásmondások a gőzzel, a vízzel és a jéggel kapcsolatban.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a víz megjelenése különböző műalkotásokban.</p>
--	---	---

<p><i>fagyí? Megrepsztheti-e a víz a sziklát?</i></p> <p>A melegítés és hűtés a mindennapokban.</p> <p>A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>hőmérsékletének mérése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Halmazállapot, halmazállapot-változás, térfogatmérés, tömegmérés, oldódás.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység		Mi kerül az asztalra?	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – Napszakok, táplálkozás. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az ember megismerése és egészsége szempontjából az egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása, minőségi és mennyiségi szempontok figyelembe vételével. – Az ételkészítés-higiéna jelentőségének felismerése. – Törekvés kialakítása az egészség megőrzésére. – Annak felismerése, hogy számos szokásnak biológiai alapja, magyarázata van. 		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Miért leszünk éhesek?</i></p> <p><i>Miért fontos a rendszeres étkezés?</i></p> <p>Az éhség, mint a szervezet jelzése: energiára, tápanyagra van szükségünk.</p> <p>A leggyakoribb ételkészítési energiataartalma (alacsony, magas), a tápanyagok fajtái (fehérje, zsír, szénhidrát). Táplálékpiramis.</p> <p>A víz a legegészségesebb italunk, mely a szervezet számára</p>	<p>Ételkészítési fajták csoportosítása energiataartalmuk (magas, alacsony), illetve tápanyagtaartalmuk alapján.</p> <p>A napi táplálkozásra vonatkozó (változatosság és ételkészítéscsoportok mennyisége) szabályok felfedezése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> csendéletek gyümölcsökkel, ételekkel.</p> <p><i>Ének-zene:</i> az étkezéssel kapcsolatos dalok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a főzés, illetve ételkészítés; az ételkészítési eljárások, ételek</p>	

<p>nélkülözhetetlen.</p> <p><i>Milyen élelmiszerekből érdemes csak mértékkel fogyasztani?</i> Az ideális testsúly jelentősége: elhízás, alultápláltság veszélyei, példa hiánybetegsége: a skorbut. Szent-Györgyi Albert úttörő szerepe a C-vitamin előállításában.</p> <p><i>Mit kell tenned, hogy fogaid egészségesek legyenek?</i> Az étkezések típusai, a helyes táplálkozás, a terített asztal, az evőeszközök használata, a folyadékbevitel, a kézmosás és az ülve étkezés, az alapos rágás és az étkezés utáni fogmosás szerepe.</p> <p><i>Melyek a nyugodt étkezés körülményei?</i> Az emésztéshez nyugalomra van szüksége a szervezetnek.</p> <p><i>Mi az alapvető konyhai műveletek szerepe?</i> Alapvető konyhai műveletek: aprítás, melegítés, hűtés, fagyasztás, szárítás, forralás.</p> <p><i>Mit kezdhetünk a maradék étellel?</i> A konyhai higiénés szabályok. A maradék étellel kapcsolatos higiénés szabályok. Az ételmérgezés okai és következményei.</p> <p><i>Mit érdemes csomagolni egy egész napos kirándulásra?</i></p>	<p>Példákon keresztül a helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok felismerése, csoportosítása.</p> <p>A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat felismerése.</p> <p>A vitaminok felfedezésével kapcsolatos történetek megismerése.</p> <p>Az étkezéssel kapcsolatos szokások gyűjtése, elemzése</p> <p><i>Böjt</i> A helyes étkezési szokások megismerése, betartása, gyakorlása. Az étkezéssel kapcsolatos szokások (például nyugodt környezet, folyadékfogyasztás, levesek) biológiai hátterének felismerése.</p> <p>A rendszeres, nyugodt táplálkozás szerepének felismerése. A gyorsétkezés előnyeinek és hátrányainak összegyűjtése, mérlegelése.</p> <p>Egy hagyományos helyi étel elkészítésén keresztül a főzési folyamat lépéseinek értelmezése</p> <p>Az ételek tárolásával kapcsolatos alapvető szabályok megismerése és betartása. Ételek csoportosítása aszerint, hogy mennyire romlandóak Az ételmérgezés tüneteinek felismerése, a veszélyeinek megértése.</p>	<p>tárolása; egészséges táplálkozás, étrend.</p>
---	---	--

A tanult anyag rendszerezése.	Javaslat készítése: mit vigyünk magunkkal hosszabb utazásra, rövidebb kirándulásra télen, nyáron stb.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egészségtudatos magatartás, ételkészítés-higiéné, táplálkozási piramis, étkezési szabály.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Élőlények közösségei	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	– Növény, állat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerek, illetve a felépítés és működés szempontjából az életközösségek kapcsolatainak megismerése. – Annak felismerése, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek. – A mesterséges és természetes életközösségek összehasonlítása. – A természetvédelem jelentőségének felismerése. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Miért nevezzük a városi parkot mesterséges, az erdőt pedig természetes életközösségnek?</i></p> <p>Életközösség: mesterséges és természetes életközösség. Az élőlények alkalmazkodása az ember által alakított környezethez. <i>Édenkert</i></p>	<p>Egyed, csoport és életközösség megkülönböztetése konkrét esetekben.</p> <p>Egy, az iskola környezetében található jellegzetes életközösség megfigyelése, jellemzése.</p> <p>Természetes életközösség megfigyelése, állapotának leírása, a változások követése, bemutatása és megbeszélése.</p> <p>Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása (sokféleség, változatosság – mintázatok</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> versek egyes állatfajokkal kapcsolatban.</p> <p><i>Ének-zene:</i> az állatok farsangja, dalok állatokkal kapcsolatban.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> állatok és növények, életközösségek ábrázolása.</p>

<p><i>Miféle kapcsolatok alakulhatnak ki az életközösség növényei és állatai között?</i></p> <p>Táplálkozási kölcsönhatások: ragadozás, növényevés, mindenevés. Összefüggés az élőlények energiaszükséglete és életmódja között.</p> <p><i>Élhetne-e róka a kertben? Tarthatnánk-e oroszlánt hobbiállatként?</i></p> <p>Életfeltételek, egyes állat- és növényfajok igényei. Élőhely. Veszélyeztetett fajok.</p> <p>A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>– alapján).</p> <p><i>A környezet ártalmas hatásai, az emberi felelőtlenség következménye. 1Mózes1,26-29</i></p> <p>Az életközösségek összetettségének felismerése.</p> <p>Az életközösség növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok felismerése. Állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). <i>Teremtés története</i></p> <p>Annak magyarázata, miért bonyolult feladat az állatok megfelelő állatkerti tartása. Az élővilág sokféleségének tisztelete.</p> <p>A természetvédelem jelentőségének felismerése, az állat- és növénykertek munkájának értékelése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Életfeltétel, környezeti igény, természetvédelem, sokféleség, életközösség, táplálkozási kapcsolat.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén</p>	<p>Az emberi test nemre és korra jellemző arányainak leírása, a fő testrészek megnevezése. Az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete és alkalmazása.</p> <p>Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása.</p> <p>Az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése.</p> <p>Használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítása tulajdonságaik szerint, kapcsolat felismerése az anyagi tulajdonságok és a felhasználás között. Mesterséges és természetes anyagok megkülönböztetése. A halmazállapotok felismerése.</p> <p>Egyszerű megfigyelések végzése a természetben, egyszerű vizsgálatok és kísérletek kivitelezése. Az eredmények megfogalmazása, ábrázolása. Ok-okozati összefüggések keresésének igénye a tapasztalatok magyarázatára.</p>	

3. évfolyam

Tematikai egység	Mennyi időnk van?	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	– Idő, napszakok, évszakok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az anyag, energia, információ, a rendszerek, illetve az állandóság és változás szemszögéből az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazásának fejlesztése, az időfogalom mélyítése. – A felépítés és működés, illetve a környezet és fenntarthatóság szempontjából a Föld, a Nap és a Hold kapcsolatának felismertetése. – A tudomány és technika fejlődésének felismertetése példák alapján, a találmányok jelentőségének meglátása a távcső példáján. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Hogyan mérték az időt régen, és hogyan mérhetjük most?</i> Az idő mérése, az időmérés alkalmi és szabványegységei.</p> <p>Az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. Emberi életszakaszok. Születés és halál. <i>Mennyek országáról</i></p> <p><i>Miért épp 24 órából áll egy nap?</i> A Föld mozgásai. <i>Teremtéstörténet</i></p>	<p>Időmérő eszköz készítése, kalibrálása. Napóra megfigyelése. Időmérő eszközök csoportosítása (pontosság, használhatóság, esztétikum szerint).</p> <p>Az idő múlása jeleinek felismerése, szóbeli leírása az emberi egyedfejlődés egyes szakaszaiban.</p> <p>A születéssel, gyermekvárással, az elmúlással kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése.</p> <p>A Föld mozgásáról (forgás, Nap körüli keringés) elképzelés kialakítása modell alapján. Annak felismerése, hogy a Földön nem mindenütt egyszerre van nappal, illetve éjszaka. Az időzónák megsejtése. Kapcsolat keresése a naptár elemei és a Föld mozgásai között.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hasonlatok, metaforák, szólásmondások (az idővel kapcsolatban).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az idő képi ábrázolása, az égitestek képi ábrázolása.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ütem, ritmus, metronóm.</p>

<p>Hányszor láthatod a teliholdat egy hónapban? Föld, Nap, Hold, holdfázisok képének megismerése.</p> <p>Miért van szükségünk távcsőre? A távcső, mint a távoli objektumok megfigyelésének eszköze. A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>Képek keresése, közös bemutató készítése: az égitestek szépségének meglátása. Az egyes holdfázisok rajzolása, elhelyezése a naptárban, a ciklikus ritmus felismerése. Annak megsejtése, hogy a különböző időszámítási módszerek miatt eltérések adódhatnak.</p> <p>A távcső működésének vizsgálata. Annak megértése konkrét példák alapján, miért jelentett a távcső felfedezése hatalmas mérföldkövet a tudomány fejlődésében.</p>	<p><i>Matematika:</i> folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése; időrend kezelése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Időmérés, égitest, naptár.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység	Megtart, ha megtartod	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>– Növények, állatok, természetes és mesterséges környezet.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>– A hagyományos életmód és a helyi tudás jelentőségének megláttatása a környezet és fenntarthatósághoz kötődően. – A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. – Az ember-természet kapcsolat, mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül. – A tapasztalati tudás értékelése. – A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismertetése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

alkalmazások, ismeretek		
<p><i>Milyen kapcsolat van az ünnepek és az évszakok között? (Pl. farsang, húsvét, pünkösd, karácsony.)</i> <i>Az egyházi év ünnepeinek megismerése. Máté, Márk, Lukács első fejezetei (karácsony) Márk 14,12(húsvét) Apostolok cs. (pünk.)</i></p> <p>Jeles napok, ünnepek kapcsolata a természet változásaival. A lakóhely hagyományai.</p> <p><i>Mire jók a hagyományok?</i> <i>Lehet-e tanulni egy iskolázatlan embertől?</i> A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka. Haszonnövények: alma, meggy, szőlő. Vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta.</p> <p>Mely építőanyagokat használták régebben, és melyeket napjainkban? Mi a magyarázat a különbségekre? A hagyományos házak anyagai (nád, sás, fűz, agyag, vályog), a települések mérete.</p> <p><i>Miért fontos a természetvédelem?</i> A folyószabályozás hatása és a vizek védelme. A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>Kalendárium készítése, jeles napok és természeti történések, népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével.</p> <p>Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élők táplálékigényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat), hogyan készítették és tartósították ételeiket, milyen használati tárgyakat és milyen nyersanyagokból készítettek, hogyan ügyeltek arra, hogy a megújuló természet hosszú távon is biztosítsa igényeiket.</p> <p>Egy-két anyag feldolgozásának kipróbálása (pl. agyag, fűzfavessző, gyógynövény szárítás).</p> <p>Annak megértése, hogy a helyi sajátosságokra, problémákra a hagyományos tudás kínálja a legmegfelelőbb megoldásokat.</p> <p>A körültekintő emberi beavatkozás jelentőségének felismerése. A vízvédelem szerepének belátása. Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése. A természetvédelem és a fenntarthatóság kapcsolatának felismerése.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> népdalok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> népművészet.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> a természet tisztelete, a hagyományok jelentősége.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> többjelentésű szavak (a fok szó jelentései).</p> <p><i>Matematika:</i> rész-egész kapcsolat.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a ház részei, építőanyagok, anyagok felhasználása, megmunkálása; élelmiszerek tartósítása.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fenntarthatóság, fogszállás, természetvédelem, vizes élőhely, tapasztalati tudás, egyensúly.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Tematikai egység	Az a szép, akinek a szeme kék?	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	– Testrészek, emberi tulajdonságok.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	– Az ember megismerése és egészsége szempontjából az alkat, a külső és belső tulajdonságok különbözőségének elfogadtatása. – Példákon keresztül az öröklődés szerepének a felismertetése. – A toleráns és segítőkész magatartás megalapozása, erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mitől látunk valakit szépnek? Csak a szupermodellek lehetnek szépek? Emberábrázolás a művészetben. Szépségideálok.</i></p> <p><i>Az ember teremtése</i></p> <p>Mi a magyarázata a családtagok közötti hasonlóságoknak? Külső és belső tulajdonságok. Szerzett és öröklött tulajdonságok.</p> <p>Melyek az ápoltság ismérvei? Az ápoltság külső szemből tesz: a</p>	<p>Példák, illusztrációk gyűjtése különböző korok, kultúrák szépségideáljaira. Annak felismerése, hogy nem minden szépségideál vagy divat hat előnyösen egészségünkre, egyes szokások pedig kifejezetten egészségkárosítóak (tűsarkú cipők, fűző stb.).</p> <p>Az emberek közötti testi különbségek és hasonlóságok megfigyelése. Példák alapján az öröklött tulajdonság megértése, tulajdonságok csoportosítása.</p> <p>A helyes és rendszeres testápolási szokások megismerése, gyakorlása. Annak felismerése, hogy a divat nem mindig az egészséges testápolási szokásokat közvetíti, gyakran</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> emberábrázolás a művészetben; portré és karikatúra.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a jellemzés; hasonlatok, metaforák a szépséggel kapcsolatban.</p> <p><i>Ének-zene:</i> gunyoros népdalok, amelyek egy-egy testi tulajdonságot karikíroznak.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a testápolás módjai, egészséges életmód.</p>

testápolás módjai (tisztálkodás, haj, körmök, bőr, fogak ápolása). A divat és a testápolás kapcsolata. Miben szorulhatnak segítségre a mozgáskorlátozott emberek? Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképesség. <i>Jézus gyógyításai</i>	felesleges vagy káros szokásokat is erőltethet. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről. Fogyatékkal élők elfogadása, segítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testalkat, testi adottságok, személyes higiéné, öröklődés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	
Tematikai egység	Merre megy a hajó?	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	– Halmazállapot-változások, oldódás, kölcsönhatás.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	– Az anyag, energia, információ szempontjából a mágnesesség szerepének felismerése és kölcsönhatásként való értelmezése; hang- és fényjelenségek tanulmányozása. – Az állandóság és változás megfigyelése saját vizsgálatok értelmezésén keresztül. – A tudomány, technika, kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Hogyan talál vissza tavasszal a fecske az ősszel elhagyott fészkeire?</i> Tájékoztató csillagképek alapján.	Példák keresése az állatok tájékozódására. A Göncölszék csillagkép felismerése. Rajz készítése szabadon választott csillagképről, a csillagkép nevével kapcsolatos	<i>.Magyar nyelv és irodalom:</i> a hajózás, mint téma, a csillagképekhez kötődő mítoszok, mondák, legendák.

<p>A Göncölszekér legendája. <i>Betlehemi csillag</i></p> <p><i>Hogyan tájékozódtak a hajósok régen és most?</i> Tájékozódás irányítúvel: a Föld mágneses tere, a mágneses vonzás, taszítás.</p> <p><i>Van-e hang a Holdon?</i> <i>Miért színes a szivárvány?</i> Példák hang- és fényjelenségekre. Keverékek és oldatok.</p> <p><i>Miért fagy be nehezen a tenger?</i> <i>Miért úszik a jégtömb a vízben?</i> Megfordítható (fagyás-olvadás, oldódás-kristályosítás) és nem megfordítható folyamatok (égés).</p> <p><i>Miért lehet szomjan halni a tengeren?</i> Sós víz, édesvíz. Az édesvízkészlet mennyisége a Földön a sós vízhez képest. Körfolyamat: a víz körforgalma a természetben. A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>gyűjtőmunka végzése.</p> <p>Vizsgálatok a mágnességgel kapcsolatban (vonzás, taszítás, a kölcsönösség felismerése). Az iránytű működésének értelmezése. Annak megértése, miért jelentett az iránytű feltalálása hatalmas segítséget a hajósoknak. Konkrét jelenségek (rezgő húrok, megütött vizespohár, rezgő vonalzó stb.) vizsgálatán keresztül annak megtapasztalása, hogy a hangot a levegő rezgésén keresztül érzékeljük. Fénytörés és -szóródás vizsgálatán keresztül annak felismerése, hogy a fehér fény különböző színek keveréke. Példák gyűjtése környezetünkől keverékekre és oldatokra.</p> <p>A sós víz fagyásának vizsgálatán keresztül annak meglátása, miért fagy be nehezebben a tenger, mint az édesvíz.</p> <p>A vízkörforgalom egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások (párolgás, lecsapódás) bemutatása, az ellentétes irányú folyamatok felismerése.</p> <p><i>A víz üzenete Isten szeretetéről, az élet lehetősége.</i></p> <p>A víztakarékosság, az édesvíz-készlet védelme fontosságának felismerése.</p>	<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a külső világ tárgyai szerint; a tájékozódást segítő viszonyok megismerése. Számok, nagy számok, mértékegységek.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a hangszerek hangja, hangmagasság; a hajózáshoz kötődő dalok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képek vízről, tengerről, hajókról</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tájékozódás, kölcsönhatás, vízkörforgalom.</p>	
<p>Javasolt</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat,</p>	

pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
--	---

Tematikai egység	Egészség és betegség	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	– Testrészek, egészséges táplálkozás elemei, hőmérséklet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az ember megismerése és egészsége, illetve a felépítés és működés kapcsolata szempontjából a betegségtünetek felismerésének képessége és a kezdeményezőkézség fejlesztése, az egészségtudatos életmód kialakítása és gyakorlása. – A felelősségtudat erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Miért betegszünk meg? Hogyan kerülhetjük el a betegségeket?</i> Az egészséges életmód (táplálkozás, aktív és passzív pihenés, öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség). <i>A munka és a pihenés helyes ritmusa. A nyugalom napján Isten jelenlétével ajándékozza meg a világot. Hétköznapi – vasárnap nem lehet szétszakítani. Egymásért vannak.</i></p> <p><i>Milyen jelei lehetnek annak, hogy betegek vagyunk?</i> A betegség (nátha, influenza, bányahimlő) tünetei. A testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, örökletes betegség, életmód. <i>Gyógyítási történetek</i> <i>Mitől függ a gyógyulás?</i></p>	<p>Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre, az időjáráshoz alkalmazkodó öltözködésre, az egészséges és a kevésbé egészséges élelmiszerekre.</p> <p>A betegségtünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása. A lázmérők használata.</p> <p>A gyógyítók munkájának elismerése, tisztelete. Az egyes egészségügyi intézmények</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testmozgás szerepe, stressz oldás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a betegség tünetei, teendők betegség esetén.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hasonlatok, szólásmondások, közmondások, mesék (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban).</p>

<p>A gyógyítás. A körzeti orvos és a kórház feladatai. A gyógyszerár.</p> <p>Miért van szükség védőoltásokra? A védőoltások szerepe.</p> <p><i>Mi a teendő baleset esetén?</i> Baleset: megelőzés, segélykérés, a mentők értesítése. A mentők munkája.</p> <p>A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>használatának megismerése.</p> <p>A megelőzés szerepének felismerése.</p> <p>A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők, segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egészségmagatartás, betegség, gyógyítás, baleset, fogyatéék.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismerje és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére; – az életkorának megfelelően, a helyzethez illően felelősen viselkedjen segítségnyújtást igénylő helyzetekben; – képes a hosszúság és az idő mérésére, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslésére; – adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására; – képes legyen a fenntartható életmód jelentőségének magyarázatára konkrét példán keresztül; – értelmezze a hagyományok szerepét a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében; – képes legyen az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatására, az élőlények csoportosítására tetszőleges és adott szempontsor szerint; – képes legyen egy természetes életközösséget bemutatni; – képes legyen az informatikai és kommunikációs eszközök irányított használatára az információkeresésben és a problémák megoldásában. 	

4. évfolyam

Tematikai egység	Tájékozódás a tágabb térben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezete. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése hazánk földrajzi helyzetén belül. – A helyi és nemzeti azonosságtudat megalapozása, alakítása. – A lakókörnyezettel és hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. – A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. – A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése. 	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Mi a különbség a sík-, a domb- és a hegyvidék között? A földfelszín formakincsének elemei (hegység, dombosság, alföld, óceán, tenger, tó, folyam, folyó, patak).</p> <p>Hány szomszédos ország határolja hazánkat? Magyarország helyzete: államhatárok, felszínformák, vizek, főváros, települések, útvonalak, szomszédos országaink.</p> <p><i>Hol találjuk Magyarországot a Földbolygón és lakóhelyünket Magyarországon?</i></p> <p><i>Hazaszeretet: Isten szeretetét láttassuk meg a sokszor megpróbált magyarság létén. Krisztusi szeretet a honfitárs szeretetére indít</i></p> <p>Magyarország elhelyezése: Földbolygó, Európa kontinens, Közép-</p>	<p>A felszíni formák megfigyelése terepasztalon, maketten vagy saját készítésű modellen (például homokasztalon) és összevetése térképpel, földgömbbel. A település és közvetlen környezete felszíni formakincseinek összekötése a modellezett formákkal.</p> <p>A fő világtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben. Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megnevezése, a szomszédos országok felsorolása.</p> <p>Tájékozódás a földgömbön és a térképen.</p> <p>A lakóhely elhelyezése az infrastruktúra rendszerében. Konkrét példák besorolása.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.</p> <p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése</p>

<p>Európa, Kárpát-medence.</p> <p>Miben különbözik a nagyváros és a falu egymástól? A települések infrastruktúra rendszere: nagyváros, város, falu, tanya. Külváros, kertváros, belváros. Vonzáskörzet.</p> <p>Melyik tájegységen helyezkedik el településed? Magyarország nagy tájegységei.</p> <p>Melyek lakóhelyed nevezetességei? Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk és hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete.</p> <p><i>Hogyan tervezhetünk meg egy utazást?</i> Közlekedési eszközök. Tömegközlekedés. A vízi, szárazföldi és légi közlekedési eszközök.</p> <p>A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. Egy tájegységgel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése.</p> <p>Térképmásolás. Saját település megtalálása Magyarország térképén.</p> <p>Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül.</p> <p>Közös bemutató készítése a lakóhely kulturális és természeti értékeiről. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában.</p> <p>Utazás tervezése a lakóhely és valamely nevezetes helység között, térkép segítségével: úticél megtalálása, közbenső állomások felsorolása, látnivalók felsorolása, a távolság és időtartam becslése. A tömegközlekedési rendszer jelentőségének, környezeti hatásainak elemzése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, utazás, közlekedési eszközök.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rész-egész viszony, távolságbecslés, térkép, Magyarország, település, közlekedési eszköz, tömegközlekedés.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Miért érdemes takarékoskodni?</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
--------------------------------	---	----------------------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Hőmérséklet, az anyagok tulajdonságai. 		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése hazánk földrajzi helyzetén belül. – A helyi és nemzeti azonosságtudat megalapozása, alakítása. – A lakókörnyezettel és hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. – A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. – A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése. 		
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Fogyasztanak-e áramot az elektromos berendezések, ha készenléti üzemmódban vannak? Mi a különbség a hagyományos és az energiatakarékos izzók között? A hőátadás.</i></p> <p>A háztartási gépek, eszközök és készülékek energiatakarékosága. Az elektromos készülékek üzemeltetése a hőtermelés miatt veszteséggel is jár.</p> <p>Milyen előnyökkel jár a víz, a szél és a napenergia hasznosítása? A megújuló és nem megújuló energiaforrások.</p> <p><i>Mire jó a papír? Készíthetünk-e otthon is papírt?</i></p> <p>A papír szerepe mindennapi életünkben.</p> <p>Miért fontos a papírgyűjtés? A papírgyártás: az ipari gyártás vázlata (a termék előállítása: nyersanyag, termék, késztermék, hulladék; a papírgyártás vízigényes folyamat).</p> <p>Használati tárgyak és alkotások újrahasznosított papírból.</p>	<p>Megfigyelések, vizsgálatok a hő terjedésével kapcsolatban.</p> <p>Energiatakarékosság a hétköznapi életben – információk, tapasztalatok gyűjtése. <i>A világra nem csupán úgy kell tekintenünk, mint amit szüleinktől örököltünk, hanem mint amit kölcsönkaptunk utódainktól. Az ember műveli és ugyanakkor őrzi a rábízott világot. Felelős érte. Az ember hatalma csak addig terjedhet, amíg megéli ezt a felelősséget. „Boldogok a szelídek, mert ők örökségül bírják a földet.”</i></p> <p>A megújuló és nem megújuló energiaforrások megkülönböztetése konkrét példák alapján.</p> <p>Különböző papírfajták vizsgálata megadott szempontok alapján. Példák gyűjtése a papír felhasználására. A gyűjtött példák alapján az egy hét alatt felhasznált papír mennyiségének mérése.</p> <p>Ismerkedés a papír történetével, merített papír készítése. A papírgyártás és papírkészítés példáján a házi és ipari előállítás</p>	<p><i>Matematika:</i> halmazok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> műveletek különféle papírfajtákkal (ragasztás, kasírozás, kollázs), papírmasé.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> gyártási folyamatok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> az egyéni felelősség kérdése.</p>	

<p>Mi az oka annak, hogy a különféle dolgokhoz (pl.: élelmiszerek, háztartási készülékek, tüzelőanyagok, stb.) más-más csomagolóanyagokat használnak? A papír, mint csomagolóanyag. Egyéb csomagolóanyagok. Példák a papír, műanyag, fém újrahasznosítására.</p>	<p>különbségeinek megfigyelése. A szelektív gyűjtés és a tudatos fogyasztói magatartás szerepének felismerése az újrahasznosítás kapcsán, az újrahasznosításra gyűjtött példák alapján.</p> <p>Az egyes csomagolóanyagok összehasonlítása különböző szempontok szerint (esztétikus, gazdaságos, környezetkímélő, energiatakarékos, újrahasznosítható, eldobó, pazarló).</p> <p>Múzeumlátogatás után a szerzett tapasztalatokról beszámoló szóbeli vagy írásbeli vagy rajzos formában előre megadott vagy választott szempont alapján.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Papírgyártás, újrahasznosítás, energiaforrás, energiatakarékosság.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>Önismeret és viselkedés</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>– A helyes viselkedés módjai különböző körülmények között.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>– Az önismeret és az önreflexió fejlesztése a viselkedési helyzetek tanulmányozásán keresztül. – Az ember megismerése és egészsége szempontjából az emberi magatartásformák megfigyelése, hasonlóságok és különbségek keresése az állati kommunikációval. – A kapcsolatok és a közösség jelentőségének felismertetése az ember életében.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Igaz-e, hogy „ugatós kutya nem harap”?</i> <i>Van-e hasonlóság az emberi és az állati viselkedés között?</i> Kommunikáció az állatvilágban: a</p>	<p>A kutya magatartásán keresztül példák vizsgálata az állati kommunikációra. Hasonlóságok és</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szólások, közmondások, metaforák (az ember és az állatok viselkedésével)</p>

<p>kutya tájékozódása, területvédő és behódoló magatartása.</p> <p><i>Hogyan „olvashatunk” mások jelzéseiből?</i> Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd. Mosoly, fintor, bólintás, hunyorítás, testtartás szerepe.</p> <p><i>Hogyan kerülhetjük el a sértődéseket, veszekedéseket?</i> Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben. Példák a helytelen és helyes viselkedésre. Együttélés a családban.</p> <p><i>Hogyan őrizhetjük meg barátságainkat?</i> Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>különbségek keresése az állati és emberi kommunikáció között.</p> <p>Filmrészletek, fotók segítségével az emberi kommunikáció elemeinek vizsgálata, a mimika és a testtartás szerepének elemzése egy-egy példán.</p> <p>Szerepjáték során a megállapítások kipróbálása, ellenőrzése.</p> <p>Emberi magatartásformák megfigyelése különböző helyzetekben. Helyzetgyakorlatok elemzése. Példák csoportosítása (helyes és helytelen viselkedés), érvek és indokok keresése.</p> <p>Az együttélés alapvető szabályainak megbeszélése.</p>	<p>kapcsolatban).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> arckifejezések, testbeszéd megjelenítése művészeti alkotásokon.</p> <p><i>Ének-zene:</i> emberi konfliktusok megjelenése dalokban.</p> <p><i>Matematika:</i> hasonlóságok és különbségek.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> emberi kapcsolatok, közösség, a helyes magatartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység	Vágtat, mint a paripa	Órakeret 6 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>– Testrészek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>– A mozgásjelenségek tanulmányozása során az állandóság és változás és kapcsolatuk felismertetése.</p> <p>– Az ember megismerése és egészsége szempontjából a mozgás szerepének felismertetése az egészségmegőrzésben, a mozgásszervrendszer működésének</p>	

	<p>alapvető megértetése.</p> <p>- A felépítés és működés kapcsolatának beláttatása a ló testfelépítésének és mozgásának példáján</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Hogyan változik a vasúti kocsik mozgása, ha egy mozgó kocsi egy állónak ütközik? A mozgásfajták megkülönböztetése (egyenletes és gyorsuló mozgás, ütközés).</p> <p><i>Kiből lesz jó rövidtávfutó? És jó hosszútávfutó?</i> A csontok, izmok, ízületek szerepe: hajlékonyság, erő, rugalmasság, gyorsaság, ügyesség.</p> <p><i>Hogyan fejleszthetjük mozgásunkat?</i> Az edzés és a bemelegítés. A testalkatnak, testi adottságoknak megfelelő mozgásformák. A tánc, mint mozgás. A mozgás, mint aktív pihenési forma. A mozgásszegény életmód veszélyei.</p> <p><i>Miért vágtat sebesen a paripa?</i> A ló leírása: testfelépítés, életmód, alkalmazkodás a környezethez. A ló mozgása: ügetés,</p>	<p>Mozgásjelenségek vizsgálata játékos kísérleteken keresztül: kérdések megfogalmazása a mozgások jellemzőivel kapcsolatban. A jelenségek megfigyelése az állandóság és a változás szempontjából, a változások megfigyelése, adott szempontú besorolása (a mozgás gyorsasága, iránya).</p> <p>Példák gyűjtése mozgással kapcsolatos rekordokra. A rendszeres testmozgás jelentőségének felismerése. Esettanulmányok, példák feldolgozása arról, hogy a rendszeres testmozgás hogyan fejleszti az akaraterőt, állóképességet, ügyességet.</p> <p>A bemelegítés fontosságának, az edzőmunka során a fokozatosság elvének belátása. Lehetőségek keresése a lakóhelyen a rendszeres testmozgás gyakorlására.</p> <p>A kapcsolat felismerése a ló testfelépítése és életmódja, illetve természetes környezete között. Annak magyarázata, miért elterjedt haszonállat a ló: példák keresése a ló és az ember kapcsolatára.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> a mozgás megjelenítése a művészetekben, mozgókép készítése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód, testmozgás.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testmozgás, az edzés, a bemelegítés; világcsúcsok, nemzeti rekordok különböző sportágakban, lovassportok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népdalok, zeneművek a ló és ember kapcsolatáról, a ritmus és a mozgás kapcsolata (táncok).</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a mozgás leírására szolgáló rokon értelmű szavak, hasonlatok a mozgás kifejezésére; a mozgás, illetve a ló mozgásának megjelenítése irodalmi alkotásokban, mondókákban.</p>

poroszkálás, vágta.	A ló mozgásának megfigyelése és a különböző mozgásformáinak összehasonlítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mozgásszerv, mozgásforma.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Kertben, mezőn		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	– Életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása. – A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A Nap, mint energiaforrás. A napsugárzás hatása az élővilágra.</p> <p><i>Mit érdemes venni a piacon?</i> Gombák, növények, állatok. Zöldségek, gyümölcsök.</p> <p><i>Honnan származik, és mire utal a növény elnevezés?</i> A növény részei (gyökér, szár, levél, virág, termés). A mag. Ehető növényi részek.</p> <p><i>Mitől növekszik a növény?</i></p>	<p>Látogatás a piacon, a tanyán vagy a kertben. Életközösség megfigyelése. Az élővilág szerveződési szintjeinek felismerése. A megfigyelt élőhely élőlényei csoportosítása (gomba, növény, állat, zöldség, gyümölcs). <i>Az élő természet alapismeretei: Isten minden teremtményét szereti. „Krisztus az egész világért jött.” János 3,16.</i></p> <p>Az idényzöldségek, idénygyümölcsök felismerése, csoportosítása aszerint, hogy mely ehető növényi részt fogyasztjuk. Példák keresése magra, termésre. Naptár készítése az idényzöldségekről és idénygyümölcsökről.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> mesterséges életközösségek (kert, mező) képi megjelenítése; zöldség- és gyümölcs-szendéletek.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a kenyérsütéssel,</p>	

<p>Életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés.</p> <p>Mi a jelent a kifejezés: haszonállat, háziállat, kedvtelésből tartott állat? Háziállatok (kutya, macska), haszonállatok (tyúk, kacska), hazai vadon élő állatok (rókalepke, májusi cserebogár, kárász, csuka, seregély, feketeherceg, mezei pocok, őz, róka). Szaporodás: pete, tojás, elevenszülő. <i>A teremtmények „méltóságának” óvása.</i></p> <p>Mely anyagokat lehet komposztálni? Lebomlás, komposztálás, rothadás.</p> <p><i>Hogyan kerül a kenyér az asztalra?</i> Kenyérsütés: búza, liszt és kenyér példáján a nyersanyag, termék, késztermék fogalma, a rostálás, a szitálás, az őrlés, a kelesztés és a dagasztás folyamata, az üzletekben kapható kenyerek és az adalékok szerepe, kenyérsütés házilag, kapcsolódás az új kenyér ünnepéhez, a kenyérral kapcsolatos hagyományok. A tanult anyag rendszerezése.</p>	<p>Növény fejlődésének megfigyelése. A megfigyelt élőhelyen talált növények csoportosítása a szerint, mely életszakaszban voltak.</p> <p>Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök). Néhány jellegzetes állatnyom tanulmányozása, lerajzolása. Életnyomok gyűjtése a terepi látogatás során. Állatnyomok megismerése.</p> <p>Lebomlás vizsgálata. A komposztálás szerepének felismerése. Szerves hulladékok csoportosítása a komposztálhatóság szerint.</p> <p>Példák gyűjtése kenyérfajtákra, összehasonlításuk különböző szempontok szerint. A kenyérsütés példáján a természet tiszteletének felismerése a hagyományos életmód egyszerű cselekvéseiben.</p>	<p>illetve az egyes élőlényekkel kapcsolatos dalok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> gyártási folyamat; alapanyag, nyersanyag, késztermék.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kenyérral kapcsolatos hasonlatok, szólás-mondások, mesék, mondák, műalkotások.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Életközösség, növényi szerv, életsiklus, napenergia, kenyérsütés.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismerje keresztyén hitünk alaptételét, hogy a környező világ Isten akaratából állt elő. - Az embernek helye és felelőssége van a világban. - Lássa, hogy már gyermekként is részese lehet ennek a felelősségnek: környezetét tisztelni és megóvni. Ennek megfelelően alakítsa hétköznapi szokásait is. - Adott esetekben merjen másképp élni, mint a többség. <ul style="list-style-type: none"> – ismerje és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére; – az életkorának megfelelően, a helyzethez illően felelősen viselkedjen segítségnyújtást igénylő helyzetekben; – képes legyen a hosszúság és az idő mérésére, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslésére; – képes legyen adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására; – képes legyen a fenntartható életmód jelentőségének magyarázatára konkrét példán keresztül; – értelmezze a hagyományok szerepét a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében; – képes legyen az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatására, az élőlények csoportosítására tetszőleges és adott szempontsor szerint; – képes legyen egy természetes életközösséget bemutatni; – képes legyen egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezésére, ismeri az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartást; – képes legyen Magyarország elhelyezésére a földrajzi térben, ismeri néhány fő kulturális és természeti értékét; – képes legyen az informatikai és kommunikációs eszközök irányított használatára az információkeresésben és a problémák megoldásában.
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés alapja a tanulók folyamatos megfigyelése. Az értékelésnél az elsajátított ismeretek tudásszintje mellett a tevékenységek során tanúsított aktivitást, önmagához viszonyított előrehaladást, ismeretszerző tevékenységét, ismereteinek pontosságát, szilárdságát és kreatív alkalmazását egyaránt figyelembe vesszük. Ezért az egész oktatás folyamatában végzett munkát, a tanulók tudásszintjét differenciáltan, az oktatási folyamat során adott sokféle feladat és teljesítés figyelembe vételével szabad csak értékelni.

Az értékelésnél mindig figyelembe kell venni a tantervi előírást.

Értékelési szempontok:

- Mennyire használja pontosan az elsajátított ismereteket.
- Mennyire tudja a megszerzett ismereteket egymásra építeni, illetve egymáshoz kapcsolni.
- Hogyan, milyen szinten használja a megismerési módszereket az önálló ismeretszerzésben.
- Megfigyelési, mérési eredmények lejegyzésében való jártasság.
- Összefüggések, oksági kapcsolatok felismerése.
- A tanultak alapján elemi következtetések levonása.

Az ellenőrzés, értékelés módja:

- *Szóbeli értékelés* a tanév során folyamatosan történik.
- A tanulók félévkor és a tanév végén szöveges értékelést vagy osztályzatot kapnak.
- A tanulók az ismereteikről szóban, rajzban, írásban számolnak be.
- Első és második évfolyamon a *rövid szóbeli beszámolót* képek vagy tanítói kérdések segítik.
- Szóbeli *felelet* során egy-egy lecke anyagát kérjük számon.
- Második, harmadik és negyedik évfolyamon a témákat témazáró *felmérő* zárja.

7. Függelék:

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a környezetismeret tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a környezetismeret kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

ÉNEK-ZENE

Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoport 1.-4. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	2	72	65	7
2.	2	72	65	7
3.	2	72	65	7
4.	2	72	65	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 1. sz. mellékletében kiadott ÉNEK-ZENE /"A" változatának tantárgyi kerettanterve alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés: IKT eszközhasználat a tanítási órák 25% a-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Petráné Király Marianna

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei reprodukció – Éneklés	39	+4	43
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	0	6
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	0	7
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6	+1	7
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7	+2	9

Évfolyam összesen	65	7	72
-------------------	----	---	----

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei reprodukció – Éneklés	39	+4	43
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	0	6
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	0	7
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6	+1	7
Zenei befogadás – Zenehallgatás			

	7	+2	9
Évfolyam összesen	65	7	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei reprodukció – Éneklés	37	+4	41
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	0	6
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	0	7
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	5	+1	6

Zenei befogadás – Zenehallgatás	10	+2	12
Évfolyam összesen	65	7	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

4. évfolyam:

Zenei reprodukció – Éneklés	37	+4	41
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	0	6
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	0	7
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	5	+1	6

Zenei befogadás – Zenehallgatás	10	+2	12
Évfolyam összesen	65	7	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció – Éneklés	<i>Bibliai történet alapján: egyházi énekek tanulása</i>	4
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység		0
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek		0
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	<i>Református énekek dramatizálása</i>	1

Zenei befogadás – Zenehallgatás	<i>Bibliai témájú zeneművek hallgatása</i>	2
	Összesen:	7

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció – Éneklés	<i>Bibliai történet alapján: egyházi énekek tanulása</i>	4
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység		0
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek		0
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	<i>Református énekek dramatizálása</i>	1
Zenei befogadás – Zenehallgatás	<i>Bibliai témájú zeneművek hallgatása</i>	2
	Összesen:	7

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció – Éneklés	<i>Bibliai történet alapján: egyházi énekek tanulása</i>	4
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység		
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek		
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	<i>Református énekek dramatizálása</i>	1
Zenei befogadás – Zenehallgatás	<i>Bibliai témájú zeneművek hallgatása</i>	2
	Összesen:	7

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció – Éneklés	<i>Bibliai történet alapján: egyházi énekek tanulása</i>	4
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység		
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek		
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	<i>Református énekek dramatizálása</i>	1

Zenei befogadás – Zenehallgatás	<i>Bibliai témájú zeneművek hallgatása</i>	2
	Összesen:	7

3. Tantárgyi bevezető:

„A zene az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”

Kodály Zoltán

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzene és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát

jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

Az imádság egyik legkifejezőbb módja az éneklés. A katolikus iskolákban kiemelkedően fontos szerepe van az énekes imádságoknak. A gyermekeknek meg kell ismerniük, meg kell tanulniuk az iskolai liturgiák és a misék énekes anyagát ahhoz, hogy a liturgikus cselekményeknek ne szemlélői, hanem szereplői, átélői legyenek

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás)

- Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.
- Dalkincsbővítés. A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.
- Zenei ismeretszerzés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.
- A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás)

Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

1–4. évfolyam

Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók minél több sikerélményhez juttatása, mely játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. *Megismer néhány bibliai történethez illő éneket. Megérti azok tanulságait, azokat képes felhasználni a saját cselekedeteiben* Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés

(hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia.

Felismeri a családi élet, a közös éneklés fontosságát a keresztyén ember életében.

A tanuló ismerjen meg református énekeket, legyen képes értelmezni azokat. Ismerje fel az zsoltárok erkölcsi mondanivalóját. Társas kapcsolatainak tekintetében ismerje és alkalmazza a Biblia tanításait.

Legyen képes kulturális rendezvényeken, Istentiszteletek alkalmával a közös éneklést szebbé, meghittebbé tenni.

Az ének-zene tantárgy tanításának alapelvei

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei

minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

- A katolikus iskolákban az énekes anyag havi egy egyházi énekkel, népénekekkel, könnyen énekelhető gregorián dallammal kell, hogy bővüljön. Ezek elosztása követi az egyházi év ünnepeit. Mivel a liturgikus alkalmakkor (iskolamiséken, osztálymiséken, paraliturgikus cselekményeken) állandóan használatban is vannak, így a magasabb osztályokba lépve ez a repertoár egyre bővül, miközben ismétlődik is.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés alapozza meg. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A mozgás és a zenei élmény kapcsolata lehetőséget ad a zenei jelenségek megérettetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcionálisan túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű szöveges memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átértékelése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges feladat. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha eszköztárunk felhasználása segít a gyerekeknek átérzeni a zenei jelenségeket.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szereznük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén. A 6 és 8 osztályos gimnáziumban a zenei stíluskorszakok tudatosítása csak a 9–10. osztály tantervének feladata.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Órakeret 43 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: helyes testtartás, helyes légzés, életkornak megfelelő hangerő, helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, helyes frazeálás. Az éneklés örömeinek felkeltése. Dalkezdés megadott hangról c’-c’’ hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétáló, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton /s-m/, triton/s-m-d; l-s-m; r-d-l,/, tetraton /s-m-r-d; m-r-d-l,/, pentachord /s-f-m -r-d; m-r-d-t,-l,/, és pentaton hangkészlettel).</p> <p>Reggeli és esti énekek tanulása Hálaadás és magasztalás, Adventi és karácsonyi énekek</p> <p>Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel). Jeles napok szokásdallamaival való ismerkedés Magyar népelemek megismerése, éneklése és a liturgiában való használata.</p> <p>Magyar történelmi ünnepekhez kapcsolódó dalok éneklése Kis hangterjedelmű taizei énekek tanulása Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai). Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő). Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátó dalhoz. Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése.</p> <p><i>Liturgia:</i> aktív részvétel a szentmisén és paraliturgikus alkalmakon</p> <p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p>

	mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, népének, taizei ének staféta éneklés, kérdés-felelet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka csoportosítás, beszélgetés összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkor zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytести mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ritmikai készség fejlesztése: Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytести mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). Negyed, nyolcadpár, negyed szünet Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánc lépésekkel	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Íráskészség fejlesztése.

<p>(kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által). 2/4-es ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató. Gyors-lassú érzékeltetése. <i>Buzdító és bátorító énekek</i></p> <p>Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatósával, kézzel. Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd. A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége:</p> <p>dallamfordulatok: sm, lsm hangokon, kézzel. Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználásával, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, énekbeszéd.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p> <p>csoportosítás, beszélgetés</p> <p>összehasonlítás,</p> <p>játék</p> <p>megfigyelés, előadás,</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
---	---	----------------------------------

Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzelről, betűkottáról és hangjegyről.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: A mérő és ritmus megkülönböztetése.</p> <p>A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése.</p> <p>Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet),</p> <p>Ritmikai elemek jele.</p> <p>Ritmikai elemek értéke (egymáshoz viszonyítva).</p> <p>A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, ütemmutató, ütemfajták: 2/4</p> <p>Dallami elemek: Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá</p> <p>A szolmizációs hangok kézjele és betűjele: s-m-l</p> <p>A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz</p> <p>A szolmizációs hangok helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, záróvonal, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszár, hangközlépés, hangközugrás

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka csoportosítás, beszélgetés összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncsal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább rövid, gyors tempójú, táncos klasszikus zenei részletek meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával);</p> <ul style="list-style-type: none"> – – kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; – alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója. <p>A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetünk és környezetünk hangjai, – emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), – a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint, – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről. <p>Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül.</p> <p><i>Bibliai történetekről és példázatokról szóló énekek</i></p> <p>Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).</p> <p><i>Református énekek dramatizálása</i></p>	<p><i>Erkölcstan:</i> türelem, tolerancia.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, hangerő változás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.
------------------------------------	---

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka csoportosítás, beszélgetés összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűsége.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételről (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély).</p> <p>Buzdító és bátorító énekek</p> <p>Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mese balett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).</p> <p>Egyházi ünnepekhez kapcsolódó zeneművek, azok részleteinek hallgatása, különös tekintettel a tanult népelemek feldolgozásaira.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p> <p>csoportosítás, beszélgetés</p> <p>összehasonlítás,</p> <p>játék</p> <p>megfigyelés, előadás,</p>

Zenehallgatási anyag

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzenei előadásában, népzenei előadásában (pl. regölés, galgamacsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Református énekkarok, zenekarok legjobb felvételei

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérkirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71,

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündéerkert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)

Kurtág György: Játékok – részletek

Kodály Zoltán: Gyermekkarok (pl. Gólya-nóta, Katalinka, Karácsonyi pásztoréne)

Énekes anyag az 1. évfolyamra

I. Népi gyermekdalok

1. Ha én cica volnék
2. Benn a bárány, kinn a farkas
3. Hogy a csibe?
4. Héja, héja
5. Bújj, bújj medve
6. Rózsa szirma harmatos
7. Hej, a sályi piacon
8. Sötétes az erdő
9. Egyél libám, egyél már
10. Aludj baba, aludjál
11. Szólj síp, szólj!
12. Hull a pelyhes
13. Sári néni
14. Országúton nagy a hó
15. A hajnali harangszónak
16. Nyuszi ül a fűben
17. Négy vándor
18. Mackó, mackó ugorjál
19. Itt a farsang
20. Egy kis malac
21. Sándor napján
22. Csipp, csepp
23. Csizmám kopogó
24. Háp, háp, háp
25. Hol jártál, báránykám?
26. Fecskét látok
27. Fejem, vállam
28. Rozmaringos ablakomban
29. Nád alól és köd alól

30. A pünkösdi rózsza
31. Gyertek lányok
32. Eresz alól
33. Borzas galagonya

II. Ünnepekhez kapcsolódó énekek:

1. Ó, aki Szent Miklóst szereti
2. A kis Jézus aranyalma
3. Esik eső karikára
4. Már megjöttünk ez helyre

III. Jeles napok:

Kiszézés, villőzés

IV. Egyházi énekek:

- *Reggeli és esti énekek tanulása*
- *Hálaadás és magasztalás,*
- *Adventi és karácsonyi énekek*
- *Buzdító és bátorító énekek*

VI. Mondókák, kiszámolók, versek ritmusfeladatokhoz:

1. Mese, mese mátká
2. Gyerekek, gyerekek
3. Kicsi kocsí, három csacsi
4. Jákobnak volt hat fia
5. Ecc, pecc kimehetsz
6. Hüvelykujjam almafa
7. Weöres Sándor: Haragosi
8. Weöres Sándor: Kacsa- úsztató

<p>A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 20 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is.
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Ismerjen 8 bibliai történetekhez kapcsolódó énekeket, tudja a tanult református énekek szövegét, dallamát és legyen képes azokat közösségekben énekelni a liturgikus alkalmakkor.</i> – Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
--	--

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 43 óra
Előzetes tudás	Az előző évben tanult dalanyag.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak megőrzése: helyes testtartás, helyes légzés, életkornak megfelelő hangerő, helyes hangképzés érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, helyes frazeálás. Az éneklés örömeinek fenntartása. Dalkezdés megadott hangról c’–d” hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétáló, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton /s-m/, triton /s-m-d; l-s-m; r-d-l//, tetraton /s-m-r-d; m-r-d-l/, pentachord /</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés,</p>

<p>s-f-m -r-d; m-r-d-t,-l/, és pentaton hangkészlettel). Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel). Jeles napok szokásdallamaival való ismerkedés</p> <p>Reggeli és esti énekek tanulása Hálaadás és magasztalás, Adventi és karácsonyi énekek</p> <p>Népszokás megjelenítése: dramatizált előadás Magyar népdalok, a szentmise válaszáinak megismerése, éneklése és a liturgiában való használata Magyar történelmi ünnepekhez kapcsolódó dalok éneklése Kis hangterjedelmű taizei énekek tanulása Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai)</p> <p>Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő). Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinató dalhoz. Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.</p>	<p>kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése.</p> <p><i>Liturgia:</i> aktív részvétel a szentmisén és paraliturgikus alkalmakon</p> <p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záró hang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, népének, Taipei ének stafétaéneklés, kérdés-felelet.,</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p> <p>csoportosítás, beszélgetés</p> <p>összehasonlítás,</p> <p>játék</p> <p>megfigyelés, előadás,</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytести mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmikai készség fejlesztése:</p> <p>Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytести mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). Negyed, nyolcad pár, negyed szünet, félérték. Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. Mondókák ritmizálása, kánonban történő mondása Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által). 2/4-es ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással. Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató. Gyors-lassú érzékeltetése. <i>Buzdító és bátorító énekek</i></p> <p>Hallásfejlesztés:</p> <p>Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatóásával, kézjellel. Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd. A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége:</p> <p>dallamfordulatok: sm, lsm, smd, mrd, rdl, mrdl, ötfojú hangsorok dallamfordulatai: a lá pentaton hangsor (smrdl,) dó pentaton (lsmrd) és lefutó lá pentachord (mrdtl,) dó pentachord (sfmrd).</p> <p>Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználásával, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése.</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, félérték, félértékű szünet, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, ritmus oszcinató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka csoportosítás, beszélgetés összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzelről, betűkottáról és hangjegyről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: A mérő és ritmus megkülönböztetése.</p> <p>A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése.</p> <p>Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel táá (félérték) és szüün(félérték szünete).</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytести mozgásoktól az apró mozgásokig.</p>

<p>Ritmikai elemek jele.</p> <p>Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez).</p> <p>Dallami elemek: Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá-dó-ré- alsó lá.</p> <p>Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l-d-r-l.</p> <p>A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonala.</p> <p>Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, záróvonala, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszár.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p> <p>csoportosítás, beszélgetés</p> <p>összehasonlítás,</p> <p>játék</p> <p>megfigyelés, előadás,</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A</p>	

	hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább rövid, gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan rövid zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); – kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; <p>alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója.</p> <p style="text-align: center;">– Református énekek dramatizálása</p> <p>A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetünk és környezetünk hangjai, – emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), – a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint, szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről. <p>Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül. Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> türelem, tolerancia.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, hangerőváltozás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka csoportosítás, beszélgetés összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségeire.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély).</p> <p>Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).</p> <p>Egyházi ünnepekhez kapcsolódó zeneművek, azok részleteinek hallgatása, különös tekintettel a tanult népelemek feldolgozásaira.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.</p>

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p> <p>csoportosítás, beszélgetés</p> <p>összehasonlítás,</p> <p>játék</p> <p>megfigyelés, előadás,</p>
--	--

Zenehallgatási anyag

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzenei előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérmesék királynője [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71,

Református énekkarok, zenekarok legszebb felvételei

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérbert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégről)

Kurtág György: Játékok – részletek

Kodály Zoltán: Gyermekkarok (pl. Gólya-nóta, Katalinka, Karácsonyi pásztortánc)

Énekes anyag a 2. évfolyamra

I. Népi gyermekdalok:

1. Bújj, bújj, itt megyek
2. Gólya, gólya gilice
3. Katalinka szállj el
4. Tik csak esztek, isztek
5. Egyél libám, egyél már
6. Tüzet viszek
7. Túrót ettem
8. Elvesztettem zsebkendőmet
9. Hej vára, vára
10. A tokaji szőlőhegyen
11. Méz, méz, méz
12. Körtéfa
13. A part alatt
14. Szegény legény
15. Kicsiny vagyok én
16. Harcsa van a vízben
17. Megismerni a kanászt
18. Cifra palota
19. Anyám, édesanyám
20. Este van már, nyolc óra

21. Virágéknál ég a világ
22. Még azt mondják
23. A búzamezőben

II. Gyermekműdalok:

1. Hervad már a lombnak
2. Jön a kocsi, most érkezünk
3. Hull a hó, hull a hó
4. Mély erdőn
5. Eresz alól fecskefia
6. Sándor napján
7. Háp, háp, háp

III. Ünnepekhez kapcsolódó énekek:

1. A hajnali harangszónak
2. Fassang, fassang
3. Ma van húsvét napja
4. Jön Kossuth

IV. Jeles napok

Bölcsőcske

V. Egyházi énekek:

- *Reggeli és esti énekek tanulása*
- *Hálaadás és magasztalás,*
- *Adventi és karácsonyi énekek*
- *Buzdító és bátorító énekek*

VII. Versek ritmusfeladatokhoz:

1. Weöres Sándor: Regélő
2. Weöres Sándor: Pletykázó asszonyok
3. Weöres Sándor: A kutya-tár
4. Weöres Sándor: Fiúk lányok
5. Weöres Sándor: Biztató

<p>A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 20, a második évfolyamon megismert népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes löktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról szolmizálva éneklük. – <i>Ismerjen bibliai történetekhez kapcsolódó immáron 15 énekeket, tudja e református énekek szövegét, dallamát és legyen képes azokat közösségben énekelni a liturgikus alkalmakkor.</i> – Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
---	--

3. évfolyam

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p style="text-align: center;">Zenei reprodukció I. Éneklés</p>	<p style="text-align: center;">Órakeret 41 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről történő tanítással.</p> <p>A többszólamú éneklés fejlesztése.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószer megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”).</p> <p>A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével, változatos téma és hangulat szerint válogatva,</p> <p>Jeles napok szokásdallamaival való további ismerkedés Nagyobb ambitusú magyar népelemek megismerése, Egyszerű gregorián dallamok elsajátítása</p> <p>Református énekek, kánonok tanulása</p> <p>A tanult egyházi énekek közös éneklése és a liturgiában való használata Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból.</p> <p>Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet)</p> <p>Más népek dalainak éneklése magyar nyelven. Magyar történelmi ünnepekhez kapcsolódó dalok éneklése</p> <p>Reggeli és esti énekek tanulása Hálaadás és magasztalás, Adventi és karácsonyi énekek</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Liturgia:</i> aktív részvétel a szentmisén és paraliturgikus alkalmakon</p> <p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgy-kultúra jellemző példáinak ismerete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rubato, parlando, tempo giusto előadás, hangszerkíséret, dallamvonal, gregorián ének, alleluja dallam
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka csoportosítás, beszélgetés összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tempó, ritmus, metrum: Tempó és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása).</p> <p>Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, dudabasszus.</p> <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel:</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>

<p>Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja.</p> <p>Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memóriagyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.</p> <p><i>Buzdító és bátorító énekek</i></p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, a 4/4-es ütemmutató, osztinató, dudabasszus, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka csoportosítás, beszélgetés összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-		<i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.

<p>gyakorlás/alkalmazás hármás egységében.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: önmagában álló nyolcad kotta és nyolcad szünet, szinkópa, egész kotta és szünete.</p> <p>Ütemmutató, ütemfajta: 4/4.</p> <p>Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó'</p> <p>A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, négyes ütem, violinkulcs,</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p> <p>csoportosítás, beszélgetés</p> <p>összehasonlítás,</p> <p>játék</p> <p>megfigyelés, előadás,</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás.</p> <p>Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával);</p> <p>a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével;</p> <p>teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal;</p> <p>zenei memória gyakorlatok.</p> <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével:</p> <p>hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése;</p> <p>a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint;</p> <p>zenei együttesek (fúvós együttes, vonószekerek, ének- és zenekar együttes megszólalása)</p> <p>differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, Református énekek dramatizálása</p> <p>ellentétpárok: szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú;</p> <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; - a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); - népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

szervezési- és munkaformák	csoportosítás, beszélgetés összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,
-----------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva:</p> <p>Szagrális zene megismerése: egyházi ünnepekhez kapcsolódó zeneművek, azok részleteinek hallgatása, különös tekintettel a tanult népénekek feldolgozásaira.</p> <p>Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. – – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság megtapasztalásához. Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül.</p> <p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek, szagrális népszokások</p> <p><i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték balett.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka csoportosítás, beszélgetés összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,

Zenehallgatási anyag

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok ,BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Református énekkarok, zenekarok legszebb felvételei

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)

Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248,
Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212
Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia
Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca
Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)
Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka
Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)
Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25
Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Bartók Béla: Egynemű karok

Énekes anyag a 3. évfolyamra

I. Magyar népdalok, népi gyermekdalok:

1. Láttál-e már valaha
2. Ettem szőlőt
3. Most viszik, most viszik
4. Én elmentem a vásárba
5. Három éjjel, három nap
6. Én Istenem, minek élek
7. Volt nekem egy kecském
8. Itt ül egy kis kosárba
9. Szántottam gyöpöt
10. Hopp Juliska
11. Hol jártál, báránykám
12. Cickom, cickom
13. Csipkefa bimbója
14. Két szál pünkösdrózsa
15. Zöld erdőben a tücsök

II. Kánonok, népdalkánonok:

1. Fut a kicsi kordé
2. Szélről legeljete
3. Úgy tetszik, hogy
4. A bundának nincs gallérja
5. Udvarom, udvarom
6. Egy boszorka van

III. Más népek gyermekdalai:

1. Fa fölött, fa alatt (szlovák nd.)
2. Száll a hinta (román nd.)
3. Nyuszi, nyuszi (horvát nd.)
4. Áll egy ifjú nyírfa (orosz nd.)
5. Júlia kisasszony (lengyel nd.)

IV. Ünnepekhez kapcsolódó énekek:

1. Már megjöttünk estére
2. Adjon az Úristen
3. Elhozta az Isten
4. Huszárgyerek

V. Jeles napok

Balázsolás

V. Egyházi énekek:

- *Reggeli és esti énekek tanulása*
- *Hálaadás és magasztalás,*
- *Adventi és karácsonyi énekek*
- *Buzdító és bátorító énekek*

VII. Versek ritmusfeladatokhoz:

1. Weöres Sándor: Forgós - ropogós
2. Weöres Sándor: Szüret után
3. Weöres Sándor: Kis versek a szélről

<p>A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none">– A tanulók 20 dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény)el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan.– A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával.– Képesek a tanult dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjéről vagy betűkottáról szolmizálva is elénekelni– . Kánonéneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon).– <i>Ismerjen bibliai történetekhez kapcsolódó énekeket,</i>– <i>Tudja legalábbbűjabb 10 református ének (népének, gregorián dallam) szövegét, dallamát és legyen képes azokat közösséghen énekelni liturgikus alkalmakkor.</i>– Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.– A tanult zenei elemeket (pl., ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat
--	---

	<p>olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció). Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket.
--	--

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Órakeret 41 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről történő tanítással.</p> <p>A többszólamú éneklés fejlesztése.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószerv megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”).</p> <p>A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével, változatos téma és hangulat szerint válogatva,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.	
Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó.	<i>Liturgia:</i> aktív részvétel a szentmisén és paraliturgikus alkalmakon	
Jeles napok szokásdallamaival való további ismerkedés		

<p>Dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb</p> <p>Nagyobb ambitusú magyar népekek megismerése, <i>Egyszerű gregorián dallamok elsajátítása</i> Taizei énekek, kánonok tanulása <i>A tanult egyházi énekek közös éneklése és a liturgiában való használata</i> Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból.</p> <p>Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet)</p> <p><i>Reggeli és esti énekek tanulása</i> <i>Hálaadás és magasztalás,</i> <i>Adventi és karácsonyi énekek</i></p> <p>Más népek dalainak éneklése magyar nyelven. Magyar történelmi ünnepekhez kapcsolódó dalok éneklése A Himnusz éneklése csoportosan.</p>	<p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszerkíséret, dallamvonal.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p> <p>csoportosítás, beszélgetés</p> <p>összehasonlítás,</p> <p>játék</p> <p>megfigyelés, előadás,</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. <i>Buzdító és bátorító énekek</i></p> <p>Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása).</p> <p>Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, dudabasszus.</p> <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja.</p> <p>Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, a 4/4-es és a 3/4-es ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka csoportosítás, beszélgetés	

	összehasonlítás, játék megfigyelés, előadás,
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézzelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni dal tanulása és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézzelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, pontozott fél kotta, nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$.</p> <p>Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó' és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai.</p>		<p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, négyes ütem hármasság, violinkulcs, <i>kereszt</i> és <i>b</i> mint előjegyzés, jelölésük.	
Javasolt pedagógiai	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szerepjáték megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka,
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával);</p> <p>a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével;</p> <p>teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal;</p> <p>zenei memóriagyakorlatok.</p> <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése;</p> <p>a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint;</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése</p>

zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonózenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet;

differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése,

ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú;

a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.

Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:

– rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről;
a dalok szövegének értelmezése,

Református énekek dramatizálása dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák);

– népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többzólamú, hangszercsaládok.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka szerepjáték megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kicsoportos munka,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva:</p> <p>Szagrális zene megismerése: egyházi ünnepekhez kapcsolódó zeneművek, azok részleteinek hallgatása, különös tekintettel a tanult népdalok feldolgozásaira.</p> <p>Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok.</p> <p>Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához.</p> <p>Zenes mese, gyermekopera, daljáték, balett.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül.</p> <p><i>Hittan:</i> egyházi ünnepek, szagrális népszokások</p> <p><i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált</p>

<ul style="list-style-type: none"> – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. 	<p>előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték balett.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka szerepjáték</p> <p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka,</p>

Zenehallgatási anyag

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok ,BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).

Református énekkarok, zenekarok legszebb felvételei

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)

Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248,

Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212

Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca

Wolfgang Amadeus Mozart Német tánc (C-dúr) KV. 586

Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)

Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka

Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)

Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25
Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,
Bartók Béla: Egynemű karok
Bartók Béla: Gyermekeknek I.-IV.kötet
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Bárdos Lajos, Farkas Ferenc és Szokolay Sándor karácsonyi népének-feldolgozásai

Énekes anyag a 4. évfolyamra

I. Magyar népdalok:

1. Gyéren vettem kenderkémet
2. Kősziklán felfutó
3. Csömödéri falu végén
4. Virágos kenderem
5. Új a csizmám
6. Szánt a babám
7. Szép szakmári lányok
8. Erdő mellett estvéledtem
9. Ez a kislány
10. Falu végén van egy ház
11. Azt hallottam
12. Hej, Jancsika
13. Kelj fel, juhász
14. Béreslegény
15. Ábécédé
16. Hej, Vargáné
17. Este van már
18. Széles a Duna
19. Kis kacska fürdik
20. Tücsöklakodalom

21. Az árgyélus kismadár

II. Kánonok, népdalkánonok:

1. Esik eső, zúg a gát
2. Komáromi kisleány

III. Más népek dalai:

1. Nincs szebb állat, mint a lúd (vogul nd.)
2. Kapitány úr megizente (cseremis nd.)
3. Egy kis malac (cseremis nd.)
4. Szebb a páva (cseremis nd.)

IV. Ünnepekhez kapcsolódó énekek:

1. Himnusz
2. Új esztendő
3. Kossuth Lajos táborában
4. Huszárgyerek
5. Serkenj fel kegyes nép

V. Jeles napok

Lucázás

VI. Egyházi énekek:

- *Reggeli és esti énekek tanulása*
- *Hálaadás és magasztalás,*
- *Adventi és karácsonyi énekek*
- *Buzdító és bátorító énekek*

VIII. Bicíniumok:

1. Kodály Zoltán: Zöld erdőben
2. Kodály Zoltán: Mély erdőn
3. Szőnyi Erzsébet: Sárga csikó

IX. Versek ritmusfeladatokhoz:

1. Weöres Sándor: Száncsengő
2. Weöres Sándor: Aranyágon ül a sármány
3. Weöres Sándor: Nyári este
4. Weöres Sándor: Galagonya
5. Weöres Sándor: Barangolók
6. Weöres Sándor: Hold és felhő

<p>A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none">– A tanulók újabb 20 dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény)el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan.– A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával.– Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjéről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni.– Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon).– <i>Ismerjen bibliai történetekhez kapcsolódó énekeket,</i>– <i>Tudja legalább 20 református ének (népének, gregorián dallam) szövegét, dallamát és legyen képes azokat közösségben énekelni.</i>– Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.– A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai
--	---

	<p>jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.
--	---

5. Az értékelés elvei és eszközei

Az ének-zene órákon az értékelés célja a tanulók erőfeszítéseinek jutalmazása,- a bátorítás és motiválás. Az értékelés akkor látja el hatékonyan motiváló, fejlesztő funkcióját, ha személyre szabott. Ezt folyamatos megfigyelés alapján, a jó teljesítmény megerősítésével érhetjük el. A tanulókat mindig egyéni előrehaladásukhoz viszonyítva értékeljük, ezzel mintát adunk az önértékeléshez és mások értékeléséhez. Az intonációs problémákkal küzdő gyerekek segítő, formáló értékelésére kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

Az értékelés lehetőségei az ének-zene órákon:

- Részvétel a közös éneklésben és játékban, órai aktivitás.
- A tanult dalok ismerete, szövegtudás, a dallam és a ritmus egységes megszólaltatása.
- A közös éneklés szabályainak megtartása, a dalok hangulatának megfelelő előadásmód.
- A tanult zenei elemek felismerése, reprodukálása.
- Az írásbeli munkák önálló megoldása.
- A megtapasztalt hangszínek felismerése. (tárgyi, környezeti, emberi hangszínek, hangszerek)
- A zenehallgatások során megfogalmazott észrevételek, egyéni vélemények.

A tankönyvválasztás szempontjai

- feleljen meg az iskola helyi tantervének
- nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a megfelelő használatra
- *jól szolgálja az elsajátítandó ismeretek megértését, a tudás elmélyítését* az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.
- segítse az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását
- *illusztrációs anyaga*, betűmérete feleljen meg az életkori sajátosságoknak
- megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére
- *ébresszen kedvet a művészetek iránt anyagával, illusztrációival*
- egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai,
- megfelelő kiegészítő taneszközök, oktatási segédletek kapcsolódnak hozzá (pl. munkafüzet, kézikönyv, zenehallgatási anyag, digitális tananyag)

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

VIZUÁLIS KULTÚRA

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

1-4. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	2	72	65	7
2.	2	72	65	7
3.	2	72	66	6
4.	2	72	64	8

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 1. sz. mellékletében (Kerettanterv az általános iskolák 1-4. évfolyama számára) kiadott (1.2 kötelező tantárgyak) vizuális kultúra tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tantervi minta.

Megjegyzés:

IKT eszközhasználat a tanítási órák 25%-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Dankuné Bényei Ágnes

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	12	+4	16
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	12	+1	13
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9	0	9
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	2	0	2
A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	2	0	2
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	12	+2	14
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	12	0	12
Évfolyam összesen	65	+7	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	12	+2	14
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	12	+1	13
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9	0	9
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	2	0	2
A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	2	0	2
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	12	+2	14
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	12	+2	14
Évfolyam összesen	65	+7	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	9	+2	11
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	9	+2	11
Vizuális kommunikáció	8	0	8

Utazások	8	0	8
Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés			
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	2	0	2
A média kifejezőeszközei A médiászövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	2	0	2
Tárgy- és környezetkultúra			
Mikro- és makro tér	12	+2	14
Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	12	0	12
Évfolyam összesen	66	+6	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	8	+2	10
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	8	+2	10
Vizuális kommunikáció Utazások	9	+2	11
Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	9	0	9

A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	2	0	2
A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	2	0	2
Tárgy- és környezetkultúra			
Mikro- és makro tér	11	0	11
Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	11	+2	13
Évfolyam összesen	64	+8	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Bibliai történet alapján élményrajz: pl. Én is ott voltam Egyiptomban... (a fáraó palotájában, a pusztába, a	4

	pásztorok és bárányok között) Jézus bevonulásakor Jeruzsálemben, A háborgó tengeren stb. A történet alapján leporelló készítése.	
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Állatok a bibliában –kedves bibliai állatom megformálása, megszemélyesítése. pl. Ha én bárány lennék, vagy Milyen bárány szeretnék lenni? Elképzelt történet képi jeleneinek képkockákon „képregényes” formában való megjelenítése,	1
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Az Állatok a Bibliában témakörhöz kapcsoltn pl. Noé történetének bábokkal való eljátszása, pl. tárgybáb készítés, hajókészítés, stb. Pl.-síkbábok, zacskóbábok stb.	2
	Összesen:	7

2. évfolyam:		Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Bibliai események élményének feldolgoása: pl. Dávid és Góliát vagy A csodálatos halfogás – rajzos bibliai füzet készítés a jelenetek illusztrálásával	2	
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Teremtett világunk szépségei/Az élet csodái: - pl. a legszebb virágok tervezése a mamának A teremtés csodái, különleges élőlények téma kibontásaként a teremtés napjainak jelmezes, dramatikus feldolgoása.	1	
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Ünnepeljünk együtt – Jézus születése – Betlehemes játék készítése.	2	
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	A teremtés csodái – különleges állatok és növények : - társasjáték készítése. Pl. táblás ismeretközvetítő játék, figurákkal, kártyákkal tudás szinteket jelölő akadályokkal, stb.	2	
		Összesen:	7

3. évfolyam:		Szabad órakeret:	6
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Bibliai történet – élményrajz: <i>Én is ott voltam...</i> Pl. Mózes gyermekkora – díszlet, helyszínrekonstrukció, a Nílus folyó, nádas, madarak stb.	2	
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Állatok a bibliában, környezetünkben, régen és ma. Bibliai állatok pl. Dániel története –rajzos bibliai füzet készítés a jelenetek illusztrálásával, 3.- osztályban már kép és hozzá kapcsolódó igevers együttes megjelenésével.	2	
Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makro tér	Bibliai történet szereplőinek tárgyi kellékei pásztorbot, furulya faragás, nád vagy fűzfa síp stb.	2	

	(útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film)	
	Összesen:	6

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Az irgalmas Szamaritánus, v. A tékozló fiú történetének jelenetei helyszínei. – történet átírása, aktualizálása	2
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Bibliai történet szereplői –pl. Jézus és a 12 apostol – Az utolsó vacsora ábrázolása Angyalok történetei-illusztrációk készítése.	2
Vizuális kommunikáció Utazások	Rajzos bibliai útinapló- Három királyok, pásztorok tapasztalatai. Útközben láttuk, gyűjtöttük: A teremtetett világunk csodái - különleges állatok, magok termékek- rajzolása.	2
Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makro tér Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Bibliai szimbólumokkal játékkészítés pl. Gyümölcstermő fa társasjáték, -- táblajáték megtervezése, - a fára applikálható, gyümölcsök, kártyák, figurák elkészítése.	2
	Összesen:	8

3. Tantárgyi bevezető:

Az új Alaptanterv a látáskultúra fejlesztésének hangsúlyozás mellett, alapvető célkitűzésként fogalmazza meg *a művészettel való nevelés erősítését*, a mindennapos művészeti nevelés bevezetésének előrevetítését. A kerettanterv kiemeli, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek. Így a vizuális nevelés legfőbb feladatának a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotások mélyebb átélésének, értelmezésének és környezetünk értő alakításának megalapozását tekinti. Ennek megfelelően a tudásanyag

nemcsak a képző - és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik, hanem tartalmi közé emeli a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseinek, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet vizsgálatát. Továbbá, fontos és átfogó fejlesztési célként emeli ki az értékelő képesség, a helyes értékítélet megalapozását, hogy a tanulók képesek legyenek az őket érő vizuális információ áradatában értő módon szelektálni, a konzumkultúra hatásait kritikusan értelmezni, önálló véleményt megfogalmazni. Ezt a tudásanyagot a tárgy sajátosságaiból adódóan a tanulók a tevékenységek alkotási és befogadási gyakorlatában, a képi közlés és kifejezés különböző formáinak megismerésével sajátíthatják el.

A református nevelési céljaink szempontjából is fontos kiemelni az új Alaptanterv alapvető célkitűzését, az *értelmi és az érzelmi* nevelés egységben való kezelését, az ennek alárendelt köznevelési célokat, feladatokat, a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges *szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi* képességek fejlesztését. *Az érzelmi nevelés fontosságát kiemelve* úgy is fogalmazhatunk, hogy a művészeti nevelés által is küldetésünk a kapott szeretet növekedési lehetőségének megteremtése.

Az érzelmi nevelést alátámasztó pedagógiai célok közül fontos kiemelni a következőket:

- *az egymásra figyelő, alkotó folyamatokban kialakuló együttműködés erősítése,*
- *a megismerő, gazdagító, örömet adó aktivitás – alkotás – befogadás megvalósulása,*
- *a művészeti élmény megtapasztalása – értékközvetítés és értékelismertetés,*
- *az alkotásban való elmélyülés, öröm megtapasztalása,*
- *a helyes önismeret és önbecsülés formálása,*
- *a helyes értékítélet megalapozása, a szükségletek valós értékekre alapozott formálása, betöltése,*
- *az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránti fogékonyság megalapozása, új életségképre való hangoltság megteremtése,*
- *az élet szépségére irányuló látáskultúra és a reménytelen életségképre való megismerés formálása,*
- *a teremtett világ szépségére való rácsodálkozás élményének megtapasztaltatása,*
- *a reformátusnevelésben a közös hiten alapuló hagyományos közösségi értékek felismertetése, elmélyítése.*

A reformátusnevelési céljaink, és az Alaptantervben megfogalmazott alapelvek megvalósulása érdekében is hangsúlyoznunk kell, hogy a művészeti–esztétikai nevelés meghatározó személyiségformáló szerepe a szükségletek művelésében rejlik.

Köztudott, hogy a szükségleteink meghatározzák egész személyiségünket. Napjainkra nyilvánvalóvá vált a konzumkultúra csapdáiból való kiút keresése, a környezettudatos magatartás és az ennek alárendelt életmódváltás szükségszerűsége. Ennek tudatában különösen fontos feladat a ránk bízott gyermekek valós szükségleteinek formálása. Ezért is hangsúlyoznunk kell, hogy értékközvetítő szemléletű keresztyén pedagógiánkban az érték- vagy szükségletpiramis csúcsán nem az önmegvalósítás áll, hanem a társas viszonyok kibontakoztatása, a Jézus gazdagsága általi másokat gazdagító aktív szerepvállaló személyiség formálása.

A vizuális kultúra tantárgy tanításának alapelvei

Az érték közvetítő, művészet általi nevelés szempontjából fontos kiemelni a vizuális kultúra tárgy integratív szerepét, ugyanis a művészetek műveltségterület tárgyai kínálják az integráció lehetőségét. A művészetek hatásaira építő nevelés segíti az alkotó megismerésre irányuló gondolkodás kibontakoztatását, élményalapú tevékenységeivel támaszul szolgál más tárgyak ismeretanyagának elmélyítésében, közvetítésében. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az élmény, a művészeti élmény és/vagy az életesemények élményanyaga az ismeretek belső burka, az emberi kreativitás megalapozója.

A művészeti nevelés komplexitásában rejlő lehetőségek megvalósulását szolgálhatja a napjainkban már közismerten elterjedt projekt módszer. Fontos kiemelni, hogy a projekt módszerben az alkotási folyamatokban megvalósuló együttműködésben formálódik a személyiség, mélyül a közösségi érzelmi viszonyulás, a társas kapcsolatokon belül válik a magatartás jellemformáló hatássá. Emellett a projekt módszer a közösségben kibontakozó egyéni törekvéseknek is keretet adhat, helyes irányt mutathat az egyéni kíváncsiságnak és felfedezési vágyaknak. Keresztény pedagógusként is alapozhatunk ezekre a szüntelenül bennünk munkáló kereső és közlő szenvedélyekre és ezen eredendő szükségletünk tartalmas betöltésére, olyan alkotási lehetőségeket teremtve, amelyek a teremtett világ megismerését szolgálják, a rácsodálkozásban és szépségben teljesednek ki, és válnak életörömforrássá.

A kerettanterv alátámasztja ezen alapelveket kiemelve a tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontúságát, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projekt módszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A tervezésben fontos megjegyezni, hogy a kerettanterv kimondja, hogy „a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. (...) a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenet megtervezésében, illetve ötleteket adnak konkrét fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik.” (Kerettanterv, *Bevezető*, 2. o.)

Mindez a vizuális kultúra területének sajátos szabadságát támasztja alá, és az ebben rejlő speciális lehetőségek és feladatok kibontásának lehetőségét jelenti. A terület szépsége abban is áll, hogy nekünk kell és lehet megtölteni tartalommal.

Ebben az értelemben a 10% szabad tervezésű tartalom a vizuális kultúra területén kitérhető, keretét a területenkénti fejlesztési célok, követelmények és óraszámok határozzák meg.

A kerettantervi fejlesztési követelmények tehát a református oktatás- nevelés szempontjából a közös hit értékeivel, ismereteivel, a közös hiten alapuló közösségformálás feladatainak alárendelt témákkal, tartalmakkal támaszthatóak alá mind a négy alkotási terület esetében. A tantárgyközi kapcsolatok lehetőséget adnak olyan alkotási tevékenységek tervezésére, amelyek a hitéleti és bibliai tartalmak, ismeretek élményszerű elmélyítését szolgálják.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

Kifejezés, képzőművészet

A terület a gyermekek személyes élményhelyzeteire alapozott belső tartalmak kifejezésének teret adó alkotó tevékenységeit, valamint látvány és műelemző ismereteit tartalmazza. Célja az önkifejezés, az expresszív alkotóképesség életkori sajátosságainak, vizuális nyelvi

gazdagításának kibontakoztatása és a tevékenységekkel egybekapcsolt műalkotásokkal való reflektív találkozások programozása.

A tervezésben fontos kiemelni, hogy a kisiskolás korú gyermek életkori szükséglete, így az egészséges személyiség formálásának alapvető feltétele az alkotásban megélt öröm. Ennek megfelelően az alkotás és befogadás tevékenységei alsó tagozaton az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos, élményalapú kreatív tevékenységek, melyek megalapozzák a kisiskoláskorú gyermekek expresszív képi kifejezését.

Befogadói tevékenységek során fontos hangsúlyozni, hogy a *gyermekek élmény- és érzelmvilágához közel álló művészeti alkotások (meseillusztráció, festmény, grafika, szobor, film), kerüljenek feldolgozásra*, továbbá hogy a műélmény feldolgozása az alkotásban is megvalósulhasson.

A kifejezés, képzőművészet területén személyes belső tartalmak kifejezésének lehetőségét biztosítva és segítve a pedagógiai tervező-értékelő munkánk által, az önismeret és önértékelés útjait egyengethetjük. A közös élményhelyzetekre épülő tevékenységek fontos szerepet játszanak az érzelmi élet gazdagodásában, a nyitottság, empátia, ízlés formálásában.

Vizuális kommunikáció

A területe a vizuális megismerést szolgáló, objektív, informatív képi közléseket, tevékenységeket foglalja magába. Átfogó fejlesztési célja a környezetünk vizuális információinak értelmezése, tudatos szelekció és képi tájékozódás alapjainak megteremtése, a képi kultúra szelektív, értő, befogadásának formálása. Továbbá a vizuális megismerő képességek tevékenységekben való kibontakoztatása, a képi kommunikációban való jártasság megalapozása.

Feladattartalmi a művészeti, történelmi, természettudományos és népművészeti értékeink mellett a *református egyházművészeti emlékanyag, szimbolika megismerését szolgálhatják*. (pl. keresztény szimbólumok, bibliai jelképek, a népművészet jelképeinek megismertetése, természeti értékeinkhez kapcsolódó jelek, piktogramok tervezése, térképrajzok, környezetismereti szemléltető tablók, tanösvények és jelek, hagyományos munkafolyamatokat szemléltető ábrák.

A vizuális kommunikáció mindezen tevékenységeiben fejleszti a problémamegoldó, tervező - alkotó gondolkodást, képességeket.

Tárgy- és környezetkultúra

A terület a tárgyformálás és környezetalakítás alkotási és látványelemző tevékenységeit tartalmazza. Átfogó célja az épített környezet és a tárgyak világának, valamint a környezetalakítás lehetőségeinek jobb megértése, s az ezzel járó felelőségek megtapasztalása. Célja a kollektív értékek megismertetése és a tudatos érték döntések lehetőségének megteremtése által ízlés, környezettudatos magatartás formálása. Hagyományos tárgykultúránk, környezetkultúránk esztétikumának közvetítésével értékelismerő és- megőrző szemléletet alakít, identitástudatot formál, hozzájárulva nagyban a helyes énkép, önismeret, identitástudat alakulásához.

A felnövekvő teljes ember szempontjából fontos alkotói attitűd kiművelése érdekében mindenekelőtt szem előtt kell tartani *a gyermekek valós szükségleteire épülő, életszerű alkotó tevékenységek tervezését*. Ezért fontos hangsúlyozni a nevelésben a fogyasztóvá nevelés helyett, az alkotóvá nevelés erősítését. A tárgykészítés (elsősorban játék és használati tárgy) egy valós szükséglet betöltésének megtapasztalását nyújtja. A gyermekben a saját munkájának értelme a hasznosság-használhatóság örömeiben visszaigazolódik, így formálva önbecsülését, munkához való viszonyát. A hagyományos megmunkáltság, mívség és

anyaghasználat által esztétikai minőségek megtapasztalása zajlik, fokozva érzékenységüket, így ízlésüket a kollektív értéknormák hatása alapozza meg.

Az alkotás közben az átélt elmélyült belefeledkezésben megélt öröm, boldogság forrásozó erejű, a bensőben elraktározódó, mély tartalmi többletet adó erőforrás, ami a személyiségformálásban, a felnövekvő egészséges életszemléletű ember számára elengedhetetlen. Hagyományos népi kultúránkban a munka és alkotás összekapcsolódott, amelyben az alkotás az életöröm és önbecsülés forrása volt. A tartalmak kibontásánál alapozhatunk ezen értékekre, a terület befogadói tevékenységeiben a művészet és a népi kultúra hatásainak meghatározó szerepe van a rendezettség, szépség, jóság, igazság felismertetésében, hangoltságot és irányultságot teremt az élet értelmének megértésében, szépségének szemlélésében.

Mozgókép- és médiaismeret területének tevékenységei az általános iskola alsó tagozatában a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozását és a médiaszövegek,- látványok kifejezőeszközeinek megismerését tartalmazzák. A tevékenységeiben zajló élményfeldolgozás fejleszti az önreflexiós készséget és az önismeretet is, ilyen módon szervesen kapcsolódik az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztési területeihez.

A vizuális kultúra által fejlesztett képességek a fenti rendszerben leírtak alapján a személyiség egészének komponensrendszerére, az alaprendszer (perszonális, szociális, és kognitív) kompetenciák működésére hatnak.

1. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Órakeret 16
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Téralkotó és - ábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Témák /Témakörök/	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Átélt élmények és események Vándorúton: ALKOTÁS: Kipp-kopp bekopogunk: /óvodából-iskolába/ - Első napom az iskolában	Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szépirodalmi művek, családi történetek, versek megismerése. Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése.

<ul style="list-style-type: none"> - Bemutatom magam - Kedvenc állatommal játszom - A mi osztályunk, portrék, egész alakos kompozíciók, egyéni munkákból montázskészítés. <p>Vándorúton járunk, szerencsét próbálunk, Egyszer volt, hol nem volt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képzletbeli utazás Meseországba: - pl.- Ott jártam az üveghegynél és még azon is túl..., Találkoztam a kismalaccal, aranytollú madárral... - élményrajz a saját mese alapján, - síkbábok készítése és a mese eljátszása - Bibliai történet felidézése: pl. Én is ott voltam Egyiptomban..., a pusztában...stb. - élményrajz készítése - síkbábok, történet megjelenítése. <p>(A képzletbeli történet, esemény eljátszása, jelmezes, bábos feldolgozása. T. kk.)</p> <p>BEFOGADÁS: Bibliai történetek felidézése, képes gyermek Biblia és műalkotások segítségével. Régi fotók, emberek- arcok- tárgyak nézegetése, a k Műalkotások, mese és szépirodalmi illusztrációk szemlélése, beszélgetések, véleménynyilvánítások ösztönzése. Azonos meséről különböző ábrázolási konvencióban készült illusztrációk megismerése. A készítendő</p>	<p>vagy elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és/vagy térbeli, plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével.</p> <p>A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. illat, hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás, makettezés) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával.</p> <p>Cél: Életszakaszok és események, kapcsolatok felidézése. Játékos átmenetet biztosítani az óvodai szakaszból az iskolába. Ismerjék fel a valahova tartozás biztonságát.</p>	<p><i>Hit és erkölcsstan:</i> én magam, szűkebb környezetem. Bibliai történetek, helyszínek felidézése, környezeti, építészeti, sajátosságok megismerése. A történet üzenetének képi kifejezésben való elmélyítése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> egyensúly-, ritmus- és térérzékelés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint.</p> <p><i>Matematika:</i> változás</p>
--	--	--

<p>alkotáshoz kapcsolódó vizuális nyelvi anyag megbeszélése, mint pl. kompozíciós megoldások, a szereplő kiemelése színnel, körvonallal, részletek megfigyelése stb. Karakterek, arckifejezések megfigyelése, régi öltözékek és szokások, mesterségek tárgyainak megismerése.</p>		<p>kiemelése, az időbeliség megértése.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.</p>	
<p>Vizuális nyelv /Tartalmi kulcsfogalmak/</p>	<p>Vonalak, foltok színek alkalmazása, megnevezése. A képi elrendezés, a kompozíció alapjainak megismerése. Képi kifejezés vonallal, folttal, színnel. Kiemelés mérettel, színnel, vonallal. Színkarakterek, alapszínek és mellékszínek: kék, vörös, sárga, zöld, narancs, lília semleges színek: fehér, fekete, szürke Színviszonylato: Sötét- világos, élénk- tompa szín; Vonalminőségek és fajták: Egyenes, görbe, hosszú, rövid, zárt, nyitott, folyamatos; vázoló, kiemelő- kontúr vonal, felületkitöltő vonal – faktúráltság, folt-vonal összefüggések.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,</p>	<p>A történetek feldolgozása lehetőséget ad a projektben való megvalósulásra, az órai feladatsorok kísérhetik a produktumok megvalósulását. Csoportmunkában készülhet a mese, bibliai történet jeleneteinek feldolgozása, a kellékek elkészítése.</p>	

szervezési- és munkaformák	
---------------------------------------	--

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Órakeret 13
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képpalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megtapasztalása. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Valós és képzelt látványok Kedves állataink és állatmeséink ALKOTÁS: Állatmesék: a mese élményének feldolgozása, illusztrálás, - kedvenc meseszereplő megjelenítése/síkban, térben, bábkészítés/ A mese továbbgondolása, pl. befejezése a saját élmények alapján, új szereplő kitalálása, pl. Mit tennék a mesehős helyében...</p> <p>Báb és díszletkészítés, a mesében szereplő tárgyak, rajzos tanulmányozása, tervezés és kellékek elkészítése.</p> <p>A mese dramatizálása, mese befejezési variációk csoportonkénti bemutatása. Pl. a róka és a holló: a mese továbbgondolása – meseillusztrálás Évszokról-évszakra</p>	<p>Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek valós vagy fantázia szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők), természetes és épített környezetének (pl. erdők, ligetek, állatok, vizek, bódék, paloták, hidak, tornyok) illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidezésével, megfigyelések segítségével és a fantázia által.</p> <p>Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl. háztartási gép, óra, motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok,</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> állatok felépítése, tulajdonságai állatok élőhelyeik sajátosságai, szükségleteik, különleges képességeik...</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Bibliai történetek helyszínek felidézése, környezeti, építészeti, sajátosságok megismerése. A történet üzenetének képi kifejezésben való elmélyítése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Évszakokhoz kapcsolódó szépirodalmi alkotások, mesék megismerése. Élmények, tartalmak felidézése. <i>József Attila: Altató; Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Petőfi Sándor: Anyám tyúkjá,</i></p>

<p>Élet az erdőben /ősszel,télen, tavasszal/: Kapcsolódási pont pl. A róka és a holló. Az erdő madárszemmel, mókus szemmel, télen, ősszel stb. Állatbújócska- kitől, mitől kell félniük az állatoknak – figyelemfelhívó óvó –védő táblák készítése.(V.K.)</p> <p>Állatok a bibliában –kedves bibliai állatom megformálása, megszemélyesítése. pl. Ha én bárány lennék, vagy Milyen bárány szeretnék lenni? Elképzelt történet képi jeleneteinek képregényes formában való megjelenítése. A történet alapján leporelló készítése –pl. kollázs technikával. BEFOGADÁS: Mesekönyvek illusztrációinak nézegetése, beszélgetés a szereplők karakteréről, a tulajdonságok képi megjelenítéséről, technikákról. Állatábrázolások különböző stílusban, különböző műfajok megismerése, beszélgetés a karakter és a kifejezési módok összefüggéseiről.</p>	<p>eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával).</p> <p>Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, vizuális: installáció, fotómanipuláció).</p>	<p><i>Tamkó Sirató Károly egy verse, Weöres Sándor három költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás.</i></p> <p><i>Ének-zene:</i> Énekek, mondókák, évszakok: állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint. Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Ritmus, hangszín, hangmagasság, zene és zörej. <i>Dráma és tánc:</i> Évszakok megszemélyesítése. Dramatikus formák. Fejlesztő játékok. <i>Környezetismeret:</i> Az évszakok körforgásának megértése, az évszakok és az életmód összefüggéseinek feltárása. Mozcásjelenségek, kísérletek. Optika. <i>Hit és erkölcsstan:</i> Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság. Bibliai szereplők, állatok, környezet megismerése.</p> <p><i>Matematika:</i> Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás. Síkmetszetek</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Illusztráció, kompozíció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás, reprodukció, idő.</p>	
<p>Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek: pont, vonal (vonalfajták, vonalvastagság), színek keverése, derítése és mélyítése, színkarakterek (alapszínek, fő- és mellékszínek) és egymáshoz való viszonyuk (színminőségek) használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése.</p>	

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Cél: A látvány tanulmányozás célja a rácsodálkozás lehetőségének megteremtése, és a látvány inspirációinak előhívása.</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képalkotásban. Vonalas jellegű, foltszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Vizuális jelek a környezetünkben Kedves állataink és állatmeséink ALKOTÁS: Kedves állataim Figyelem felkeltő jelek készítése a környezetünkben élő állatainkról, amelyek elhelyezhetőek az udvaron lévő fákon, falakon, Az ABC betűi vicces állat alakzatokban. Az állatról játékkártya készítése. Állatok felismertetése vagy elrejtése táblán, betűkártyán. Játékkészítés A játékban az állatokról szóló információk rögzítése jelképekben, piktogramok, rejtjelek alapján. Vicces üzenetek jelekkel.pl. az állatok jó és rossz szokásaik megismertetése, mókás tulajdonságaik kiemelése, pl. állatos találós</p>	<p>Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla, land art szerű méretben udvaron, játszótéren), különböző anyagokból (pl. agyag, madzag, papírdúc, fatábla, talált anyag, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás, védelem, figyelemfelkeltés).</p> <p>Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> A térkép legfontosabb elemeinek felismerése. Jelek, jelzések. Természeti jelenségek, természetes anyagok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> jelzőtáblák.</p>

kérdések alapján stb. BEFOGADÁS: Állatok a cégereken, figyelemfelkeltő táblákon. Elfelejtett mesterségek jelképei, kellékei. Népművészeti alkotásokon, használati tárgyakon megfigyelt állatábrázolások sajátosságai.		
Értelmező kulcsfogalmak	Modell, látvány, jelalkotás, piktogram, embléma, térkép, alaprajz, cégér, szimbólum, lépték.	
Vizuális nyelv/ Tartalmi kulcsfogalmak	Jelek vizuális tulajdonságai. Látványok transzpozíciós lehetőségei. Vonal és –folt redukciók. Szín és forma redukció.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gyűjtőmunka: Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).	

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény- feldolgozás	Órakeret 2
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókinccs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Beszélgetés állatmesék szereplőinek megfigyeléséről, jó és rossz tulajdonságairól azonos mese, különböző stílusú illusztrációi alapján. A mese animációs feldolgozásával való összehasonlítás,	A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat) alapján közvetlen tapasztalat	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mesék, narratív történetek. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése.

<p>saját médiaélmények felidézésének segítségével, vagy közösen megtekintett animációs filmalapján. (pl. A kiskakas gyémánt fél krajcárja, A három kismalac, A róka és a holló stb.) ALKOTÁS: A választott mese élményének felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan vagy szerepjáttékkal. (pl. képi jelenetrajzolás, bábkészítés pl. síkbáb, egyszerű jelmez pl. maszk, fejpánt stb.)</p>	<p>és saját médiaélmények felidézésének segítségével.</p> <p>Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjáttékkal.</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> Önkifejezés és önbizalom erősítése, önálló gondolkodásra nevelés, identitástudat fejlesztése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése. Önmaga megértése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Napirend, szabadidő, egészséges életmód.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> kiscsoportos és páros rövid jelenetek kitalálása és bemutatása.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, képregény, videojáték.</p>	
<p>Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Folyamatábra, a képi kifejezés elemeinek rendje, kiemelés méret és helyzet viszonylatokkal.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szerepjáték, csoportmunka</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény</p>	<p>Órakeret 2</p>
<p>Előzetes tudás</p>		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmkifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>ALKOTÁS: Kedvenc állatom témakörhöz kapcsolódóan- Állatmesék szereplőinek megszemélyesítése. Pl. A cinege cipője Történet mesélés az állat hangjának különböző érzelmi szituációban való imitálásával. Pl. félelem, öröm, bánat, éhezés, fázás stb.- képi kifejezése.</p> <p>Mesehősök, mesejelenetek rajzos megjelenítése, megfestése a hallgatott mese alapján.(Az állatmesék témakörhöz kapcsolódóan a feladat megelőzheti a meséről később nézegetett különböző stílusban és műfajban készült képi feldolgozásokat, amelyek képnyelvi inspirációra a mesefeldolgozás további feladatait tervezhetjük)</p>	<p>Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék, videojátékok) alapvető kifejezőeszközeinek (hanghatások, vizuális jellemzők) megfigyelése és értelmezése közvetlen példák alapján. A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág teremtésében (pl. animációs meséken keresztül).</p> <p>Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék, reklám) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás.</p> <p>A mediatizált történetek szereplőinek (hősök és gonoszok) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése.</p> <p>A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, kifejezése.</p> <p>Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal)</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése egy szálon futó történetekben. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok segítségével, adott vagy választott témáról.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-fönt, jó-rossz).</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Emocionális érzékenység fejlesztése. A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Tapasztalat a zenei jelenségekről.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> mese</p>

	kiegészítve. Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.	főhősének kiválasztása és a választás indoklása.
Értelmező kulcsfogalmak	Állókép, mozgókép, zene, emberi hang, zaj, zöreje, csend	
Tartalmi kulcsfogalmak	Hangulat kifejezése képben, vonallal, folttal, színekkel. A vonal kifejező erejének tapasztalata.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	csoportmunka	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	Órakeret 2
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása. Önismeret, önreflexiók készség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>ALKOTÁS: Animációs film befejezése sajátelképzelés alapján. Pl. Ha én lennék a főszereplő... Képsorozat készítés, az esemény képi jelenetivel síkbáb készítése stb. és jelenet bemutatása.</p> <p>BEFOGADÁS: Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján).</p>	<p>A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése.</p> <p>A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján.</p> <p>Ismerkedés különböző valóságstátuszú médiaszövegekkel.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szöveg értelmezése, nem verbális jelzések értelmezése, használata beszéd közben. Mese és valóság különbsége. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> másnak lenni/elfogadás, kirekesztés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Nappal és éjszaka. A világ, ahol élünk. Föld és a csillagok.</p>

<p>A különböző médiaszövegek (pl. tehetségkutató műsorok, sportközvetítés, sorozatok, animációs filmek, filmek, reality műsorok) szereplőivel való azonosulásra reflektálás lehetősége (pl. irányított beszélgetés keretében).</p> <p><i>Isten és a bibliai emberek kommunikációja.</i></p>	<p>A valóság és fikció közötti különbség megragadása.</p> <p>Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal.</p>	<p>Élőlények, életközösségek.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Történetek kitalálása és kics csoportos vagy páros megvalósítása.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Tematikai egység</p>	<p>A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben</p>	<p>Órakeret 2</p>
<p>Előzetes tudás</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>ALKOTÁS: A gyerekek által használt videojátékkal összefüggő élmények feldolgozása (pl. szerepjátékkal, rajzolással).</p> <p>A videojáték szereplőivel, képi világának saját elképzelt világba való megjelenítése. pl. népmesei, dekoratívabb, stb. stílusban való újraalkotása.</p>	<p>Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).</p> <p>Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, bábozás).</p> <p>A videojátékok tematikai csoportosítása, a szereplők azonosítása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Rövid hallott szöveg üzenetének megértése. Az olvasott szövegekkel összefüggésben az aktív szókinccs gazdagítása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szabálykövető magatartás a közvetlen</p>

		<p>közlekedési környezetben. A közlekedés szabályainak értelmezése.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> a számítógépes világ ismeretségei.</p>
Értelmező kulcsfogalmak	Internet, honlap, chat, videojáték.	
Tartalmi kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	csoportmunka, szerepjáték, rajzolás	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek		Órakeret 14
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Téralakító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Környezetünk valós terei és mesés helyek</p> <p>ALKOTÁS: <i>Az Állatok a Bibliában témakörhöz kapcsolatosan pl. Noé történetének bábokkal való eljátszása, tárgybáb készítés, hajókészítés stb.</i> Állatmesék: - a mese élményének feldolgozása - kedvenc meseszereplő megjelenítése síkban, térben,</p>	<p>A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) épületek (pl. iskola, transzformátorház, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táska, kilincs) átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, figyelemfelkeltés, álcázás, újszerű használat) érdekében.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, környezetünk.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> térkitöltő és térkihasználó gyakorlatok, mozgástechnikák, tánc technikák.</p>	

<p>pl. bábkészítés. A mese helyszínének, kellékeinek elkészítése.</p> <p>BEFOGADÁS: A témákhoz kapcsolódó műalkotások nézegetése, beszélgetés a kifejező képalakítás, tárgyformálás sajátosságairól. A bábfajták megismerése, mint ujjbáb, síkbáb, zacskóbáb, tárgybáb, kesztyűbáb stb. Különböző díszletek tanulmányozása, szín, anyag és forma alkalmazások megfigyelése.</p>	<p>Képzletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, botok, figurák, sík-, kesztyű-, árny-, óriás-, agyagfejű, bábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghatszínlet érvényesül.</p>	<p><i>Matematika:</i> Képzletben történő mozgató. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.</p>	
<p>Vizuális nyelv/Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>A díszítmény képzése, a motívum alakítás eljárásai – a szelekció és redukció formái- Vizuális ritmusok, méret, szín és forma ritmus. Téri helyzetviszonylatok, forma rend és káosz.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, szerepjáték, csoportmunka, egyéni munka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak</p>	<p>Órakeret 12</p>
<p>Előzetes tudás</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgyalkotás folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi</p>	

	kellékeinek megismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Valós és kitalált tárgyak A teremtés csodái ALKOTÁS: A témakörköz kapcsolt társasjáték készítése. Bibliai ismeretkövetítő játék, figurákkal, kártyákkal, tudás szinteket jelölő akadályokkal, Dobókockán a teremtés 6-napjának megtervezése stb.</p> <p>A játék tartozékai, kártyái, figurái, mérete, anyaga, színe, díszítés művészete utaljon a funkciójára. (Legyen élénk, színes, tartós és méretében megfelelő a játék lebonyolításához.) Az állatmesékhez kapcsolódóan memória kártya készítése.</p> <p>Ünnepeljünk együtt: Karácsonyi ajándékkészítés BEFOGADÁS: A népi tárgykultúra legjellemzőbb példáinak ismerete és elemzése. A népi díszítmények formai gazdagságának, felépítésének, arányainak elemzése.</p>	<p>Segítő, varázserejű tárgyak (pl. hangszer, pálca, öltözék, szőnyeg, edény, bútor, ékszer, szerszám, jármű) tervezése létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő, védő, szállító) érdekében, oly módon, hogy a tárgy külseje (pl. forma, díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára.</p> <p>Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. konyhai eszköz, játék, öltözék, öltözék kiegészítő, hangszer, szerszám) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Népzene énekléssel, ritmikus mozgással, néptáncsal. Hangszerek.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> eszközhasználat.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> valóság és képzelet.</p>
Értelmező kulcsfogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözék kiegészítő	
Vizuális nyelvi/Tartalmi kulcsfogalmak	Forma, funkció és anyagszerűség összefüggései Díszítmény és forma összefüggése	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	csoportmunka, egyéni munka, ötletek gyűjtése	

2. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Órakeret 14
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Téralkotó és - ábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Témák /Témakörök/	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Átélt élmények és események Családmesék, emlékeink ALKOTÁS: Példaképpen egy témakör lineáris lebontásban, a gyermekek élménykörének részét képező átélt események a családban és szűkebb környezetükben, emlékek, érzelmek kifejezése síkban, térben: pl. Ilyennek látom a mamát, ha szomorú, ha vidám... Szeretek otthon segíteni, Este a családommal, Olyan szeretnék lenni, mint Ő pl. portré a mamámról, papámról, önmagamról stb. Évszokról-évszakra témakörhöz kapcsolódva: Gyűjtések és saját illusztrációk révén képes családi „kalendárium” készítése. Régen és ma: Gyűjtőmunka alapján egy mesterség képes bemutatása. Nagyszülők foglalkozása, féltett tárgyai-rajzolás,</p>	<p>Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott vagy elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és/vagy térbeli, plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével.</p> <p>Cél: Életszakaszok és események, kapcsolatok felidézése</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szépirodalmi művek, családi történetek, versek megismerése. Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése.</p> <p><i>Hit és erkölcstan:</i> én magam, szűkebb környezetem.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> egyensúly-, ritmus- és térérzékelés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint.</p>

<p>áttervezés. A Szent család – Betlehemes játék készítése BEFOGADÁS: Műalkotások, mese és szépirodalmi illusztrációk szemlélése, beszélgetések, véleménynyilvánítások ösztönzése. A készítendő alkotáshoz kapcsolódó vizuális nyelvi anyag-probléma megbeszélése, mint pl. kompozíciós megoldások, a szereplő kiemelése színnel, körvonallal, részletek megfigyelése stb.</p> <p>BEFOGADÁS: Bibliai témák felidézése, képes gyermek Biblia és műalkotások segítségével. Régi fotók, emberek- arcok- tárgyak nézegetése, a karakterek, arckifejezések megfigyelése, régi öltözékek és szokások, mesterségek tárgyai: A funkciók és formák, vizuális nyelvi sajátosságok megfigyelése.</p>	<p>A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. illat, hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás, makettezés) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> állatok felépítése, tulajdonságai állatok élőhelyeik sajátosságai, szükségleteik, különleges képességeik...</p> <p>Anyagok tulajdonságai, halmazállapot-változás. Kísérletek oldatokkal, fénnyel, hővel.</p> <p><i>Matematika:</i> változás kiemelése, az időbeliség megértése.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.</p>	
<p>Vizuális nyelv /Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Vonalak, foltok színek alkalmazása, megnevezése. A képi elrendezés, a kompozíció alapjainak megismerése. Képi kifejezés vonallal, folttal, színnel. Kiemelés mérettel színnel, vonallal. Színkarakterek, alapszínek és mellékszínek: kék, vörös, sárga, zöld, narancs, lila semleges színek: fehér, fekete, szürke Színviszonylatok: Sötét- világos, élénk- tompa szín; Vonalminőségek és fajták: Egyenes, görbe, hosszú, rövid, zárt, nyitott, folyamatos; vázoló, kiemelő- kontúr vonal, felületkitöltő vonal – faktúráltság, folt-vonal összefüggések.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai</p>	<p>A téma projekt módszerrel mélyíthető: Gyűjtések és saját illusztrációk révén képes családi „kalendárium”. készítése.</p>	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Régen és ma: Gyűjtőmunka alapján egy mesterség képes bemutatása. Nagyszülők foglalkozása, féltett tárgyai-rajzolás- egyéni munka, áttekintés- csoportmunka.
---	---

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Órakeret 13
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képpalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megtapasztalása. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Valós és képzelt látványok Kedves állataink és állatmeséink A teremtetett világunk csodái ALKOTÁS: Állatmesék: a mese élményének feldolgozása, illusztrálás,- kedvenc meseszereplő megjelenítése síkban, térben, bábkészítés A mese továbbgondolása, pl. befejezése a saját élmények alapján, új szereplő kitalálása, pl. Mit tennék, ha én lehetnék a mesehős... Báb és díszletkészítés, a mesében szereplő tárgyak, rajzos tanulmányozása, tervezés és kellékek elkészítése. A mese dramatizálása, mese befejezési variációk csoportonkénti bemutatása. Bibliai történetek –rajzos bibliai füzet készítés a jelenetek illusztrálásával, 2.- osztályban már kép és</p>	<p>Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek valós vagy fantázia szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők), természetes és épített környezetének (pl. erdők, ligetek, állatok, vizek, bódék, paloták, hidak, tornyok) illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelések segítségével és a fantázia által.</p> <p>Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl. háztartási gép, óra, motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p>

<p>hozzá kapcsolódó igevers együttes megjelenésével</p> <p>BEFOGADÁS: Mesekönyvek illusztrációinak nézegetése, beszélgetés a szereplők karakteréről, a tulajdonságok képi megjelenítéséről, technikákról. Állatábrázolások különböző stílusban, különböző műfajok megismerése, beszélgetés a karakter és a kifejezési módok összefüggéseiről. Évszakról –évszakra Élet az erdőben</p> <p>ALKOTÁS: Évszakok - versek, mondókák illusztrálása. Képzeltbeli történet: pl. Az erdő madárszemmel, mókus szemmel stb. télen, ősszel... Állatbújócska Fák bokrok és lakóik, pl. a fa törzse hangya szemmel, Kedvenc állattal – elképzelt kaland ábrázolása. Kitől, mitől félnek az állatok? – figyelemfelhívó óvó –védő táblák készítése. Vicces jelek, ismertető táblák tanösvényre, az udvaron, a környezetünkben élő állatokról. (V. k.) Fészek és madárkészítés, pl. origami, papírmásé, só liszt gyurma – történet eljátszása. Fák, magok, termések Termések magok rajzolása, festése Aranykapu: Mi lenne ha, magból kinövő növény, virág lennék (<i>ha én virág lehetnék, ha én fa lehetnék...</i>)</p> <p>A gyümölcstermő fa Befogadás: Különleges fák, magok, termések megfigyelése, rajzos megismerése. Az élet csodái/ Teremtett</p>	<p>megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával).</p> <p>Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, vizuális: installáció, fotómanipuláció).</p>	<p>Évszakokhoz kapcsolódó szépirodalmi alkotások, mesék megismerése. Élmények, tartalmak felidézése. Szép könyvek.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Énekek, mondókák, évszakok: állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint. Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Ritmus, hangszín, hangmagasság, zene és zörej.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Évszakok megszemélyesítése. Dramatikus formák. Fejlesztő játékok. <i>Környezetismeret:</i> Az évszakok körforgásának megértése, az évszakok és az életmód összefüggéseinek feltárása. Mozgásjelenségek, kísérletek. Optika.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság. Bibliai szereplők, állatok, környezet megismerése.</p> <p><i>Matematika:</i> Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás. Síkmetszetek</p>
---	---	--

<p>világunk szépségei: Állatok és növények szerkezetei, rajzos feldolgozás, továbbgondolás, fantázia és új funkciók kitalálása alapján. Pl. milyen lenne a róka ha fán /vízben élne, a teknős, csiga stb. ha cserélhetné a „ruháját”. BEFOGADÁS: Műalkotások, természet fotók, állat ábrázolások nézegetése. Beszélgetés a színek és hangulatok természetbeni változásairól, A színek funkciói és jelentések az állatvilágban. A kapaszkodás védelmi és életben maradási technikái, alkalmazkodási képességek, mimikri természetben, A témakör záró tevékenysége lehet az élet csodáját szépségét hirdető zászló, plakát elkészítése.</p>		
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Illusztráció, kompozíció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás, reprodukció, idő.</p>	
<p>Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek: pont, vonal (vonalfajta, vonalvastagság), színek keverése, derítése és mélyítése, színek karakterek (alapszínek, fő- és mellékszínek) és egymáshoz való viszonyuk (színminőségek) használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A látvány utáni tanulmány az alkotási folyamat elindítója, célja a rácsodálkozás lehetőségének megteremtése, és a látvány inspirációinak előhívása. Projekt módszer: Az élet csodái/ Teremtett világunk szépségei téma megvalósítható akár egy évet vagy több hónapot átfogó projektben. Eredménye lehet a saját rajzos <i>Teremtés csodáinak könyve</i> készítés.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
--------------------------------	--	--

Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képalkotásban. Vonalas jellegű, foltszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Vizuális jelek a környezetünkben</p> <p>ALKOTÁS: Kedves állataim Figyelemfelkeltő, óvó- védő jelek készítése a környezetünkben élő állatainkról, amelyek elhelyezhetőek az udvaron lévő fákon, falakon, Az ABC betűi vicces állat alakzatokban. Állatok elrejtése táblán, betűkártyán, plakáton Játékkészítés – Madaraink – memória kártya Az állatról játékkártya készítése A játékban az állatokról foltredukcióval piktogramok készítése Vicces üzenetek jelekkel pl. az állatok jó és rossz szokásaik megismertetése, mókás tulajdonságaik kiemelése, pl. állatos találós kérdések, mondókák alapján.</p> <p>BEFOGADÁS: Állatok a cégérekben, figyelemfelkeltő táblákon. Elfelejtett mesterségek jelképei, kellékei. Népművészeti alkotásokon, használati tárgyakon megfigyelt állatábrázolások sajátosságai. Régi és mai reklámanyagok</p>	<p>Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla, land art szerű méretben udvaron, játszótéren), különböző anyagokból (pl. agyag, madzag, papírdúc, fatábla, talált anyag, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás, védelem, figyelemfelkeltés).</p> <p>Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> A térkép legfontosabb elemeinek felismerése. Jelek, jelzések. Természeti jelenségek, természetes anyagok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> jelzőtáblák.</p>

és a mesterségek portékáinak elemzése, fotók és illusztrációk segítségével. Beszélgetés a népi tárgyak kultúra kommunikációs szerepéről. Bibliai kincsvadászat – keresztyén szimbólumok az egyházművészetünkben. - memória kártyakészítés.		
Értelmező kulcsfogalmak	Modell, látvány, jelalkotás, piktogram, embléma, térkép, alaprajz, cégér, szimbólum, lépték.	
Vizuális nyelv/ Tartalmi kulcsfogalmak	Jelek vizuális tulajdonságai. Látványok transzpozíciós lehetőségei. Vonal és –folt redukciók. Szín és forma redukció.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	egyéni munka, csoportmunka, játék	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény- feldolgozás	Órakeret 2
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókinccs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény- feldolgozás BEFOGADÁS: Beszélgetés állatmesék szereplőinek megfigyeléséről, jó és rossz tulajdonságairól, azonos mese különböző illusztrációi alapján. A mese animációs feldolgozásával való összehasonlítása saját	A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat) alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mesék, narratív történetek. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése.

<p>médiaélmények felidézésének segítségével, vagy közösen megtekintett animációs filmalapján. (pl. A kiskakas gyémánt fél krajcárja, A három kismalac, A róka és a holló stb.) ALKOTÁS: A választott mese élményének felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan vagy szerepjáttékkal. (pl. képi jelenetrajzolás, bábkészítés pl. síkbáb, egyszerű jelmez, maszk, fejpánt stb.)</p>	<p>felidézésének segítségével.</p> <p>Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjáttékkal.</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> Önkifejezés és önbizalom erősítése, önálló gondolkodásra nevelés, identitástudat fejlesztése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése. Önmaga megértése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Napirend, szabadidő, egészséges életmód.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> kiscsoportos és páros rövid jelenetek kitalálása és bemutatása.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, képregény, videojáték.</p>	
<p>Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Folyamatábra, a képi kifejezés elemeinek rendje, kiemelés méret és helyzet viszonylatokkal.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szerepjáték</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény</p>	<p>Órakeret 2</p>
<p>Előzetes tudás</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-</p>	<p>Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmek kifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az</p>	

fejlesztési céljai	érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>ALKOTÁS: Kedvenc állatom témakörhöz kapcsolódóan - Állatmesék szereplőinek megszemélyesítése. Történet mesélés az állat hangjának különböző érzelmi szituációban való imitálásával. Pl. félelem, öröm, bánat, éhezés, fázás stb. Az ABC betűinek meg személyesítése, állathangok, és asszociációk alapján. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázs készítéssel).</p> <p>Mesehősök, mesejelenetek rajzos megjelenítése, megfestése a hallgatott mese alapján./ Az állatmesék témakörhöz kapcsolódóan a feladat megelőzheti a meséről később nézegetett különböző stílusban és műfajban készült képi feldolgozásokat, amelyek képnyelvi inspirációra a mesefeldolgozás további feladatait tervezhetjük/</p>	<p>Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék, videojátékok) alapvető kifejezőeszközeinek (hanghatások, vizuális jellemzők) megfigyelése és értelmezése közvetlen példák alapján. A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág teremtésében (pl. animációs meséken keresztül).</p> <p>Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék, reklám) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás.</p> <p>A mediatisztált történetek szereplőinek (hősök és gonoszok) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése.</p> <p>A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, kifejezése.</p> <p>Egyszerű (pl. kitalált vagy átértelmezett) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése egy szálon futó történetekben. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok segítségével, adott vagy választott témáról.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-főnt, jó-rossz).</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerezésben.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Emocionális érzékenység fejlesztése. A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Tapasztalat a zenei jelenségekről.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> mese főhősének kiválasztása és a választás indoklása.</p>

	Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.	
Értelmező kulcsfogalmak	Állókép, mozgókép, zene, emberi hang, zaj, zörej, csend	
Tartalmi kulcsfogalmak	Hangulat kifejezése képben, vonallal, folttal, színekkel. A vonal kifejező erejének tapasztalata.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szituációs játék, egyéni munka, csoportmunka, rajz és montázs készítés	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	Órakeret 2
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása. Önismeret, önreflexiók készség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Személyes élmény, médiaélmény ALKOTÁS: Móra Ferenc: Zengő ábécé c. versének képjelekkel, gesztusokkal, mimikával való megjelenítése. Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal Pl. Betegség, fogorvosnál, valamilyen közlekedési baleset felidézése, képi kifejezése.</p> <p>BEFOGADÁS: A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek</p>	<p>A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése.</p> <p>Ismerkedés különböző valóságstátuszú médiaszövegekkel.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szöveg értelmezése, nem verbális jelzések értelmezése, használata beszéd közben. Mese és valóság különbsége. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> másnak lenni/elfogadás, kirekesztés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Nappal és éjszaka. A világ, ahol élünk. Föld és a csillagok. Élőlények, életközösségek.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Történetek</p>

<p>használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján. A valóság és fikció közötti különbség megragadása.</p> <p>Befogadási tevékenységek során irányulhatnak és a médiaszövegek, videók a fent vázolt élmények megbeszélésére. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A különböző médiaszövegek (pl. tehetségkutató műsorok, sportközvetítés, sorozatok, animációs filmek, filmek, reality műsorok) szereplőivel való azonosulásra reflektálás lehetősége (pl. irányított beszélgetés keretében).</p>		<p>kitalálása és kiscsoportos vagy páros megvalósítása.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium</p>	
<p>Vizuális nyelv/ Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szerepjáték</p>	

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben		Órakeret 2
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>ALKOTÁS: A gyerekek által használt videojátékkal összefüggő élmények feldolgozása (pl. szerepjátékkal, rajzolással).</p> <p>A videojáték szereplőivel, képi világának saját elképzelt világba való megjelenítése. pl. népmesei, dekoratívabb, stb. stílusban való újraalkotása.</p>	<p>Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).</p> <p>Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, bábozás).</p> <p>A videojátékok tematikai csoportosítása, a szereplők azonosítása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Rövid hallott szöveg üzenetének megértése. Az olvasott szövegekkel összefüggésben az aktív szókinccs gazdagítása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szabálykövető magatartás a közvetlen közlekedési környezetben. A közlekedés szabályainak értelmezése.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> a számítógépes világ ismeretségei.</p>	
Értelmező kulcsfogalmak	Internet, honlap, chat, videojáték.		
Tartalmi kulcsfogalmak			
Javasolt pedagógiai eljárások,	csoportmunka, szerepjáték, rajzolás		

módszerek, szervezési- és munkaformák	
--	--

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek		Órakeret 14
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Téralakító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Környezetünk valós terei és mesés helyek ALKOTÁS: A Családmesék témakörhöz kapcsolódóan a családi titkok, kérések díszdobozának elkészítése. Nagymamáink játékaik: jellegzetes tárgyak elkészítése, pl. pólyás baba rongyból, tarisznya, kisbölcső stb. A család témakörhöz kapcsolt memóriakártya készítés családtagok, foglalkozások – régi tárgyak, mesterségek megismerése. A teremtés csodái, különleges élőlények téma kibontásaként a teremtés napjainak jelmez, dramatikus feldolgozása. BEFOGADÁS: A témához kapcsolódó műalkotások nézegetése, beszélgetés a kifejező képalakítás, tárgyformálás sajátosságairól.	A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) épületek (pl. iskola, transzformátorház, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táska, kilincs) átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, figyelemfelkeltés, álcázás, újszerű használat) érdekében. Képzeltbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, botok, figurák, sík-, kesztyű-, árny-, óriás-, agyagfejű, bábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghasználat érvényesül.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, környezetünk. <i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése. <i>Dráma és tánc:</i> térkitöltő és térkihasználó gyakorlatok, mozgástechnikák, tánc technikák. <i>Matematika:</i> Képzeltben történő mozgás. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása	

A bábfajták megismerése, mint ujjbáb, síkbáb, zacskóbáb, tárgyáb, kesztyűbáb... stb. Különböző díszletek tanulmányozása, szín, anyag és forma alkalmazások megfigyelése.		
Értelmező kulcsfogalmak	Térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.	
Vizuális nyelv/Tartalmi kulcsfogalmak	A díszítmény képzése, a motívum alakítás eljárásai – a szelekció és redukció formái- Vizuális ritmusok, méret, szín és forma ritmus. Téri helyzetviszonylatok, forma rend és káosz.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szerepjáték, gyűjtőmunka	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 14
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valós és kitalált tárgyak ALKOTÁS: <i>A teremtés csodái – különleges állatok és növények –</i> - társasjáték készítése. Pl. táblás ismeretközvetítő játék, figurákkal, kártyákkal tudás szinteket jelölő	Segítő, varázserejű tárgyak (pl. hangszer, pálca, öltözék, szőnyeg, edény, bútor, ékszer, szerszám, jármű) tervezése létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő, védő, szállító) érdekében, oly módon, hogy	<i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret. <i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok.

<p>akadályokkal stb.</p> <p>A játék tartozékai, kártyái, figurái stb. mérete, anyaga, színe, díszítés mívéssége, utaljon a funkciójára.</p> <p>Legyen élénk, színes, tartós és méretében megfelelő a játék lebonyolításához.</p> <p>A Család témához kapcsolva: Levélpapír, borítéktervezés:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az első levelem a szüleimnek, - Az én jókívánságaim... <p>A Biblia tárgyai – pl. mécses, öv, saru stb. készítése bábjátékhoz</p> <p>BEFOGADÁS: A népi tárgy-kultúra legjellemzőbb példáinak ismerete és elemzése. A népi díszítmények formai gazdagságának, felépítésének, arányainak elemzése.</p>	<p>a tárgy külseje (pl. forma, díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára.</p> <p>Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. konyhai eszköz, játék, öltözék, öltözék kiegészítő, hangszer, szerszám) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).</p>	<p><i>Ének-zene:</i> Népzene énekléssel, ritmikus mozgással, néptáncsal. Hangszerek.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> eszközhasználat.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> valóság és képzelet.</p>
---	---	--

Értelmező kulcsfogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözékkiegészítő
Vizuális nyelvi/Tartalmi kulcsfogalmak	Forma és funkció, anyagszerűség összefüggései Díszítmény és forma összefüggése
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	csoportmunka, társasjáték

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<ul style="list-style-type: none"> – Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése. – Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése. – Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos
---	---

	<p>anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A felszerelés önálló rendben tartása. – A képzőművészeti tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása. – Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára. – A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése. – Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése. – Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat. – Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése. – A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását). – A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése. – Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése. <p>Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.</p>
--	--

3. osztály

Ebben az időszakban a vizuális kultúra tanításának továbbra is fontos célja a motiváltság és az örömteli alkotás fenntartása, amelynek továbbra is alapvető eszköze a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok felhasználása, ismerkedés további új technikákkal, illetve az alkotás felszabadultságának további ösztönzése.

Míg az első két évfolyamon a vizuális kultúra részterületei közül a „Kifejezés, képzőművészet” és a „Tárgy- és környezetkultúra” került túlsúlyba, addig harmadik-negyedik évfolyamon növekedhet az elvontabb „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmait feldolgozó feladatok aránya, de továbbra is fontos a megfigyelőképesség, a forma- és arányérzék fejlesztése, továbbá az önkifejezés megőrzésének ösztönzése, ami segíti az egyre céltudatosabb vizuális megismerést.

A vizuális nevelés keretein belül zajló médianevelés ebben az időszakban is jelen van. Az alsó tagozat második felére a gyerekek többségének már komoly médiatapasztalata van. A tárgy tanításának célja elsősorban a gyerekek meglévő ismereteinek rendszerezése, az ismeretek életkorhoz igazodó elmélyítése, a különböző médiaüzenetek értékeléséhez szükséges készségek és képességek fejlesztése.

A befogadó tevékenység tekintetében továbbra is érvényes az alkotva befogadás elvének érvényesítése. Cél továbbra is a vizuálisan feldolgozható témák megközelítése esetében a valós esztétikai értéket képviselő műalkotások szemléltetése és azok minél pontosabb értelmezése. A fejlesztési célok továbbra is mind a vizuális kultúra, mind a

mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek		Órakeret 11
Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismérveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek Vándorúton: ALKOTÁS: Barangolás ókori helyszíneken, Régi iskolák tanulói Pl. Ókori íródeákok vagyunk – agyagtábla nyomatok készítése, levélírás- pecsételő henger, Rejtjeles üzenetek karcolással, képjelek üdvözlő lapokra (V. K.) Bibliai történet – élményrajz – helyszín rekonstruálás- pl. Mózes születésének és üldöztetésének eljátszása – díszlet a Nílus folyó, nádas, madarak stb. Bábkészítés (T. Kk.) BEFOGADÁS: régi fotók, emberek- arcok- tárgyak nézegetése, mesterségek tárgyai funkciók és formák vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése, karakterek</p>	<p>Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusán, festve, konstruálva, mintázva, installálva).</p> <p>Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor. <i>Móra Ferenc: Kincskereső Kis ködmön,</i> <i>Tamási Áron. Iskolás lettem</i> <i>Sinka István: részletek a Fekete bojtár vallomásaiból</i> <i>Karácsony Sándor: Siccki banda</i></p> <p><i>Matematika:</i> Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése; az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> ismeretszerzés közvetlen megfigyelés alapján.</p>	

<p>kifejezések. Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Térbeli helyzetek, arányok, nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használatának megbeszélése, megfigyelése.</p>	<p>hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).</p>	
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció. Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A bibliai témákat hosszabb időkeretű projektben is megvalósíthatóak.</p>	

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Órakeret 11
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelmikifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hétköznapi és képzelt figurák Kedves állataink és állatmeséink ALKOTÁS: Pl. projektben: Saját mese vagy közös mese kitalálása, könyvecske készítés a	A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum)	<i>Matematika:</i> mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás.

<p>meséről. Vagy „tudományos kutatás” – Mit kell tudni a kedvenc állatomról? – gyűjtés, illusztrálás, könyvecske készítés. A mese dramatizálása, variációk csoportonkénti bemutatása. Bibliai állatok és emberek. - pl. Dániel története vagy Az irgalmas Szamaritánus története: - történet aktualizált átírása, képi megjelenítése, dramatizálása –rajzos bibliai füzet, leporelló készítés a jelenetek illusztrálásával, kép és hozzá kapcsolódó szöveg együttes megjelenésével.</p> <p>BEFOGADÁS: Mesekönyvek illusztrációinak nézegetése, beszélgetés a szereplők karakteréről, a tulajdonságok képi megjelenítéséről, technikákról Az élet csodái: Állatok és növények különleges, szerkezetei, kapaszkodás, védelmi és életben maradási technikái, alkalmazkodási képességek, mimikri a természetben, színek és jelentések a természetben – tanulmány rajzok, Az élet csodáit, szépségét hirdető zászló elkészítése.</p>	<p>alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, bábok, „tudományos kutatás”) érdekében.</p> <p>Kitalált történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek szereplőinek (pl. hősök, rontók, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdész, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmasé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.</p> <p>József Attila: Betlehemi királyok, Mama, Petőfi Sándor: Füstbe ment terv; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; □ részletek Kölcsey Ferenc: Hymnus; Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Vörösmarty Mihály: Szózat című művéből, illetve széprőzai művekből.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Fantáziajátékok. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai</p>	<p>A zászlókészítés egyéni-és csoportmunkával, - egyéni munkák montázsából, vegyes technikák alkalmazásával.</p>	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Utazások	Órakeret 8
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történet képekben való elbeszélése. A művészi, köznapis és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Utazások ALKOTÁS: <i>Útra kelünk Betlehembe:</i> – <i>A bölcsék nyomában</i> – jelek, veszélyre figyelmeztető táblák, díszlet, bábok... útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film</p> <p>Útra keltünk – Honfoglalás (pl. projektben) A csodaszarvas legenda feldolgozása: illusztrálás, kedvenc szereplő megjelenítése bábkészítés A legenda továbbgondolása, pl. befejezése a saját élmények alapján, pl. ha én lehetnék a főhős..., új szereplő kitalálása stb. Könyv, borító, oldalak-kép, szöveg-elrendezés, színek, betű stb. tervezése. A monda dramatizálása, variációk csoportonkénti bemutatása.</p>	<p>A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember/növény/állat növekedése és öregedése, jégolvadás, rozsdásodás, penészedés, árnyék, palacsintasütés, építkezés, varrógép, kerékpár, daru, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, film, egyszerű animáció, rajz, ábra, jel) segítségével.</p> <p>Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz,</p>	<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> verbális képességek fejlesztése játékkal.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> változások, folyamatok, növények, állatok.</p>

	tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.	
Értelmező kulcsfogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.	
Tartalmi kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Útra keltünk – Honfoglalás témái Hosszabb idő keretű pl. egy éves projektben való komplex megvalósítás lehetőségét hordozzák.	
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	Órakeret 8
Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vizuális hatáskeltés ALKOTÁS: Elfelejtett mesterségek – szabó, varga, mézesbábos... jelei, szimbólumai, kellékeivel játékkészítés. (- szabás - varrás, nemezelés, fonás, sütés, játékkészítés pl. öltöztető baba)	Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”, „Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű,	<i>Matematika:</i> Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgás. Testháló elképzése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulcsszókeresés;

<p>- csomagolás és reklámanyag tervezés a „portéka” karácsonyi árusításához.</p> <p>Kedves állataim növekedése – (életkorok: bébi- ovis – kicsi - nagy –öreg) pl. játékkártya jelei</p> <p>BEFOGADÁS: Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmal, hangot, szöveget is beépítő performansszal).</p>	<p>kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából.</p>	<p>szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>gyűjtőmunka, egyéni munka, csoport munka</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiiumok a mindennapi környezetben</p>	<p>Órakeret 2</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az egyes médiiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Médiiumok a mindennapi környezetben BEFOGADÁS: A saját és a közvetlen környezet</p>	<p>Bizonyos médiiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött</p>

<p>médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján.</p>	<p>sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.</p> <p>Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték).</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).</p>	<p>tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> szabadidős tevékenységek.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolatalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> csoportos és egyéni improvizáció.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós sorozat, televíziós műsортípus (hírműsor, gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám).</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szerepjáték, egyéni munka , csoportmunka</p>	

Tematikai egység	A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása		Órakeret 2
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása BEFOGADÁS: Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése.</p> <p>Bibliai történetet feldolgozó mesefilmek megbeszélése, Tetszik - nem tetszik - érzelmi hatások, szereplők képi megjelenítésének elemzése.</p> <p>ALKOTÁS: A megismert bibliai történet képi kifejezése saját karakteres szereplőkkel. <i>Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.</i></p> <p>Ilyen voltam- ilyen szeretnék lenni. - képsorozat v. egyszerű animáció készítése</p>	<p>A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése.</p> <p>A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszél nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül.</p> <p>A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek).</p> <p>Kép és hangrögzítő eszközök használatának alapszintű megismerése.</p> <p>Természeti jelenség</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk.</p>	

	megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése.	<i>Dráma és tánc:</i> A mese/történet helyszíneinek és szereplőinek sorba vétele. A mese/történet szereplőinek beazonosítása, illetve viszonyaik meghatározása.
Értelmező kulcsfogalmak	Animáció, jelmez, smink, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.	
Tartalmi kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	egyéni munka, csoportmunka	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	Órakeret 2
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapi betöltött szerepéről, funkciójáról.	Ismerkedés a média társadalmi funkcióival, működésével. A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. <i>Erkölcstan:</i> önálló gondolat

		vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.
Értelmező kulcsfogalmak	Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.	
Tartalmi kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	egyéni munka, csoportmunka	

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	Órakeret 2
Előzetes tudás	Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, az alkotó/közlő szándékáról (a korosztálynak megfelelő reklámok, videojátékok, internetes portálok, animációs filmek, filmek segítségével). Annak felismerése, hogy a médiakörnyezet szereplői a	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek és az online kommunikáció, jellegzetességeinek összehasonlítása meghatározott szempontok (pl. kapcsolatteremtés, önkifejezés, véleménynyilvánítás) alapján (pl. szerepjáték keretében). A személyes kommunikáció és az online kommunikáció	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok). A könyvtár, mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Levélírás, levélcímzés. Rövid

<p>tartalmat előállítók csoportja és a közönség, a médiafogyasztók csoportjai.</p> <p>A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése.</p> <p>Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témakörrel konkrét médiaszövegek alapján.</p> <p>Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján.</p> <p>Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül. Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és eszközeiről.</p>	<p>különbségeinek tudatosítása.</p> <p>Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték) különböző formában.</p> <p>Az internet- és mobilhasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték).</p> <p>Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).</p> <p>Ismerkedés a világháló felépítésével és működésének alapjaival beszélgetés és játékos gyakorlatokon keresztül.</p> <p>Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.</p>	<p>szöveges üzenetek megfogalmazása. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> a helyes önismeret kialakításának megalapozása.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,</p>	<p>egyéni munka, csoportmunka</p>	

szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	Órakeret 14
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Mikro- és makro tér: ALKOTÁS: <i>A Betlehemben jártunk bibliai</i> témához az építmény makettjének elkészítése, környezetalakítás egyszerű eszközökkel. — Egyszerű tárgykészítés, kellékek, korszó, vándortarisznya stb. A csodaszarvas témakör kibontása: - bábok, karkötő, vesszőparipa, nemeztárgyak, kucsma, agyag edények, stb. Vesszőfonat kuckó (jurta) az udvaron. A hétvezér fakanálbáb. – a történetek feldolgozása bábjátékkal, jelmezzel.</p> <p>BEFOGADÁS: Különböző korok épületeinek csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes,</p>	<p>Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, ör, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa).</p> <p>A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa).</p>	<p><i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmus-hangszerek, ritmikai többszólamúság.</p>

titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus).		
Értelmező kulcsfogalmak	Tértervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukció, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd.	
Tartalmi kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	gyűjtőmunka, egyéni munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Órakeret 12
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkcióknak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak és használatuk ALKOTÁS: <i>Bibliai történet szereplőinek tárgyi kellékei</i> (pásztorbot, furulya faragás, nád vagy fűzfa síp)	Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalkotás (pl. öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában.	<i>Matematika:</i> tájékozódás az időben. <i>Erkölcstan:</i> a múlt és a jelen életviszonyai közötti

<p>Ünnepeljünk együtt:</p> <p>Saját játék és/vagy ajándéktárgy készítése: nemezjátékok, karkötő, tároló dobozok stb.</p> <p>Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése.</p> <p>Csomagolás tervezése, kivitelezése.</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>A különböző kultúrákban, korokban használatos tárgyak, eszközök összehasonlítása a mai tárgyakkal, eszközökkel (pl. épületek, járművek, szerszámok, edények, bútorok, öltözet, ékszer) a hasonló és eltérő vonások elemzése, értelmezése.</p>	<p>A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása.</p> <p>Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, muffin, buszjegy, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, ételelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára</p>	<p>különbségek.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem rendeltetészerű használatuk.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>egyéni munka, csoportmunka</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>Alkotótevékenység Építmény makettjének elkészítése, környezetalakítás egyszerű eszközökkel. — Egyszerű tárgykészítés.</p> <p>Befogadó tevékenység A közvetlen környezet épületeinek, tárgyainak megfigyelése, leírása, elemzése: funkció, anyaghasználat és formaalakítás szerint. — A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete a vizuális kultúrában. — Kiállítás- és múzeumlátogatás, a múzeumok szerepének ismerete közvetlen tapasztalatok alapján. — A népi tárgykultúra legjellemzőbb példáinak ismerete és elemzése. — A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, nemzeti címer, országzászló, Országház, Szent Korona).</p>	

4. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Órakeret 10
Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismérveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek: ALKOTÁS: Hazai barangolások: - tájegységek, érdekes helyek, várak, képzeletbeli meghódítása. Élményrajzok a megismert legendák alapján. Pl. felülnézetből a tájegység és a vár. Középről a várfalakon belüli események, A megismert vár legendájának illusztrálása, Szereplők, vár makett készítés, Pl. Mátyás király legendás történeteiből jelmezes, bábos előadáshoz.</p> <p><i>Az irtalmas Szamaritánus, v. A tékozló fiú történetének feldolgozása, - átírás, aktualizálás</i> események helyszínei- síkban, folyamatábra, v. bábjáték.</p> <p>BEFOGADÁS: Megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes</p>	<p>Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusan, festve, konstruálva, mintázva, installálva).</p> <p>(pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor.</p> <p><i>Matematika:</i> Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése; az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> ismeretszerzés közvetlen megfigyelés alapján.</p>

<p>emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín. Régi fotók, emberek- arcok- tárgyak, viseletek nézegetése, mesterségek tárgyai funkciók és formák vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése, karakterek kifejezése.</p>		
Értelmező kulcsfogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció. Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.	
Tartalmi kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Projekt téma: Hazai barangolások: - tájegységek, érdekes helyek, várak, képzeletbeli meghódítása. Lehetséges megvalósulás éves vagy több hónapos időkeretben.</p> <p>Az irgalmas Szamaritánus, v.</p> <p>A tékozló fiú történetének feldolgozása projekt módszerrel.</p>	

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák		Órakeret 10
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelembizonyító, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Hétköznapi és képzelt figurák	A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről,	<i>Matematika:</i> mennyiségi	

<p>ALKOTÁS: Középkori hőseink „panoptikuma” – történetek illusztrálása, fakanálbáb, zsákbáb, papírmásbáb.</p> <p>A „tudományos kutatás” pl. a hét vezér nevéhez kötődő helységnevek és események rajzos dokumentálás, pl. tájékoztató füzet, leporelló stb.</p> <p>Bibliai történet szereplői –pl. Jézus és a 12 apostol – Az utolsó vacsora ábrázolása</p> <p>Angyalok a Bibliában, történetek- illusztrációk készítése.</p>	<p>állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, bábok, „tudományos kutatás”) érdekében.</p> <p>Kitalált történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek szereplőinek (pl. hősök, rontók, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember- állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdíszt, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmásé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).</p>	<p>tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> fantáziajátékok.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Fogalmak, adatok</p>		
<p>Tematikai egység</p>	<p>Vizuális kommunikáció Utazások</p>	<p>Órakeret 11</p>

Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapis és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Utazások ALKOTÁS: A hazai tájakon témakör kibontása: - folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film, útikalauz) Az útikalauz jelei, nevezetességek piktogramjai,</p> <p>Tájegységek –nevezetességek játék jelei, kártyái. Rajzos bibliai útinapló- Három királyok, pásztorok tapasztalatai.</p>	<p>Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.</p>	<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> verbális képességek fejlesztése játékkal.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> változások, folyamatok, növények, állatok.</p>
Értelmező kulcsfogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.	
Tartalmi kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	egyéni munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés		Órakeret 9
Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Vizuális hatáskeltés</p> <p>ALKOTÁS: Elhanyagolt állatok, helyszínek: Figyelemfelkeltő jelek az udvaron, fákon élő állatainknak, az állatról plakát, szórólapkészítés, Környezetszennyezés plakátja, Ismertető tabló a védekezés formáiról –pl. vizek védelme.</p> <p>- játékkártya információinak felismerhető tartalma a képek alapján - az állatok felismertetése, szokásaik megismertetése vicces tulajdonságaik jelekkel stb.</p>	<p>Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”, „Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából.</p> <p>Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmal, hangot, szöveget is beépítő</p>	<p><i>Matematika:</i> Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgató. Testháló elképzése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.</p>	

	performansszal).	
Értelmező kulcsfogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.	
Tartalmi kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	gyűjtőmunka, egyéni munka, csoportmunka	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	Órakeret 2
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókinccs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben</p> <p>Elhanyagolt helyek, élőlények témában Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték).</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Bizonyos médiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek,</p>	<p>A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján.</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.</p>

<p>sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.</p>	<p>élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> szabadidős tevékenységek.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolatalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> csoportos és egyéni improvizáció.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós sorozat, televíziós műsortípus (hírműsor, gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám).</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szerepjáték, egyéni munka, csoportmunka</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása</p>	<p>Órakeret 2</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása BEFOGADÁS: A karakterábrázolás filmes</p>	<p>A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete,</p>

<p>eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszélt nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül.</p> <p>Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése.</p> <p>ALKOTÁS: Pl. Betegségből gyógyuló állat - Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.</p>	<p>A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek).</p> <p>Kép és hangrögzítő eszközök használatának alapszintű megismerése.</p> <p>Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.</p>	<p>alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása.</p> <p>A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre.</p> <p>Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Erkölc és erkölcstelenség tapasztalása, mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> A mese/történet helyszíneinek és szereplőinek sorba vétele. A mese/történet szereplőinek beazonosítása, illetve viszonyaik meghatározása.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Animáció, jelmez, smink, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>egyéni munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	Órakeret 2
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Ismerkedés a média társadalmi funkcióival, működésével.</p> <p>A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapi betöltött szerepéről, funkciójáról.</p> <p>A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók.</p> <p>Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, az alkotó/közlő szándékáról (a korosztálynak megfelelő reklámok, videojátékok, internetes portálok, animációs filmek, filmek segítségével).</p> <p>Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témakörrel konkrét médiaszövegek alapján.</p>	<p>Annak felismerése, hogy a médiakörnyezet szereplői a tartalmat előállítók csoportja és a közönség, a médiafogyasztók csoportjai.</p> <p>A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése.</p> <p>Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján.</p> <p>Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás.</p> <p>Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban.</p> <p>Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.</p>

<p>ALKOTÁS: Védjük meg a méhecskéket! Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és eszközeiről.</p>		
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szerepjáték, egyéni munka, csoportmunka</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat</p>	<p>Órakeret 2</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat Befogadás: Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat</p>	<p>A közvetlen kommunikáció jelzéseinek és az online kommunikáció, jellegzetességeinek összehasonlítása meghatározott szempontok (pl. kapcsolatteremtés,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is</p>

<p>lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).</p> <p>Ismerkedés a világháló felépítésével és működésének alapjaival beszélgetés és játékos gyakorlatokon keresztül. Pl. A méhekről információk gyűjtése. Mesék és illusztrációk keresése.</p> <p>Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.</p> <p>Bibliai honlapok.</p>	<p>önkifejezés, véleménynyilvánítás) alapján (pl. szerepjáték keretében). A személyes kommunikáció és az online kommunikáció különbségeinek tudatosítása.</p> <p>Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték) különböző formában.</p> <p>Az internet- és mobilhasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték).</p>	<p>(pl. drámajátékok). A könyvtár, mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> a helyes önismeret kialakításának megalapozása.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>egyéni munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér</p>	<p>Órakeret 11</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és</p>	

	elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, szerkesztés, - alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Mikro- és makro tér ALKOTÁS: Hazai tájak- Középkori várak Téma kibontása- Társasjáték, Bábjáték kellékeinek elkészítése</p> <p>BEFOGADÁS: Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus). A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése.</p> <p>A Jeruzsálemi templom építése.</p>	<p>Különböző épületek fotóinak csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, ör, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa).</p> <p>Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus).</p> <p>A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl.</p>	<p><i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmus- hangszerek, ritmikai többszólamúság.</p>

	karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa).	
Értelmező kulcsfogalmak	Tértervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukció, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	gyűjtőmunka, egyéni munka, csoportmunka	
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Órakeret 13
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak és használatuk Ünnepeljünk együtt: ALKOTÁS: Karácsonyi angyalok – ajándék készítés, csomagolások, díszek Bibliai szimbólumokkal játékkészítés. pl. Gyümölcsstermő fa, Ha én fa lennék... --tabló/ tábla játék megtervezése, - a fára applikálható megszerzendő gyümölcsök	Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalkotás (pl. öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában. A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával,	<i>Matematika:</i> tájékozódás az időben. <i>Erkölcstan:</i> a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek. <i>Dráma és tánc:</i> Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem

<p>megtervezése. Szabályok, kártyák, figurák alkotása BEFOGADÁS: Képek, műalkotások nézegetése, angyalábrázolások elemzése. Dekoratív eljárások megfigyelése, pl. a faábrázolások a népművészetben, mese illusztrációkon, A koronázási paláston, címereken, logókon,</p>	<p>meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése. Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, muffin, buszjegy, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára</p>	<p>rendeltetésszerű használatuk.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Hosszabb időszakaszra tervezett projekt téma lehet a Bibliai ismereteket közvetítő társasjáték készítés. Egyéni és csoportos gyűjtésekre alapozott ismeretek alapján, csoport munkával készülhetnek a játék elemei.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése. – Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása. – Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata. – A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve. – A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészen belül: arckép, csendélet, tájkép). – Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően. – Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti
--	---

	<p>tudatos választás.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése. – Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása. – A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban. – A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése. – A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése. <p>Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.</p>
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az elvégzett munka, a tanuló által nyújtott teljesítmény nagyon összetett eredmény. A tanulók teljesítménye több körülménytől függ: az óra milyenségétől, az adott tanítási anyagtól, a tanár magyarázatától stb. Két gyermek teljesítménye ugyanazon az órán is óriási különbségeket mutathat egymáshoz viszonyítva. Emellett gyakran tapasztaljuk, hogy ugyanaz a gyermek is nagy teljesítménybeli ingadozásokat produkál, látszólag megegyező feltételek és feladatok esetén is. Ráadásul a legtöbb gyermek más-más szintű vizuális intelligenciával bír. Ami az egyik tanulótól szép teljesítmény, az lehet, hogy egy tehetségesebbtől kevés lenne ugyanazon feladatnál.

Ezért úgy célszerű mérnünk, hogy *önmagához képest és társaihoz is viszonyítsuk* a tanuló munkáját. Önmagához képest vessük össze korábbi munkáival a mostani teljesítményét. Egymáshoz képest bevált módszer az óra végi *közös szóbeli értékelés*. Ilyenkor kirakunk néhány rajzot a táblára, és demokratikus légkörben megvitátjuk melyik tetszik, és miért. Fontos, hogy ők válasszanak ki egy-egy alkotást, és megindokolják, hogy miért tetszik, vagy nem tetszik adott munka. Abban az esetben, ha nehezebb különbséget tenni a munkák közt segíthetünk az értékeléskor egy-egy szempont kiemelésével, pl.: “Melyik képen sikerült legélethűbben megrajzolni a tárgyakat?” Megkérhetjük őket, állítsák “erősorrendbe” a táblán lévő munkákat. A közös szóbeli értékelés közösségfejlesztő értéke is jelentős. Egy idő után, az osztály már követeli óra végén az értékelést, mert igénylik egymás véleményét, “tükrét”, sőt dicsőségnek tartják, ha munkájuk kikerül a táblára. Remek motivációs eszköz! Persze vigyáznunk kell arra is, hogy ne a személyeskedés vezesse a kritikusokat.

Természetesen jegyeket is adnunk kell a munkákra. Alapvetően ilyenkor (is) kétféle teljesítményértékelünk:

- manuális
- intellektuális.

A manuális alatt a “kétkezi” alkotómunkát értjük. Az intellektuális pedig a megismerést kísérő verbálisan megfogalmazott tudást, munkát jelenti. Mindkettő nagyon fontos eleme a teljesítménynek, tehát értékelésnél szem előtt tartandó! A manuális teljesítmény (=alkotómunka) esetében a manipulációs képességet, kitartást, érzékelési-észlelési fogékonyságot, az esztétikai ítélőképességet értékeljük. Az intellektuális teljesítmény értékelésekor elsősorban a kreativitást, ötletességet, eszközgazdagságot vizsgáljuk. Az érdemjegy a kétféle teljesítmény közös értékét fejezi ki. A gyakorlatban az érdemjegy mellé célszerű egy-két *rövid* mondatban *szöveges értékelést* is adnunk (pl a lap hátuljára). Így világosabban látja a gyermek, hogy miért kapta az érdemjegyet.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

TECHNIKA, ÉLETVITEL és GYAKORLAT

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei: Általános tantervű tanulócsoport 1-4. évfolyam

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 1. sz. mellékletében kiadott Technika, életvitel és gyakorlat tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés: IKT eszközhasználat a tanítási órák 25%-ában.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Szászi Jenőné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

Évfolyam	Heti órakeret	Kerettantervi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	1	36	32	4
2.	1	36	32	4
3.	1	36	32	4
4.	1	36	32	4

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon	8		8
Tárgyi kultúra, technika, termelés	16	+2	18
Közlekedés	3	+1	4
Közösségi munka, közösségi szerepek	5	+1	6
Évfolyam összesen	32	+4	36

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon	8		8
Tárgyi kultúra, technológiák	16	+2	18
Közlekedés	3	+1	4
Közösségi munka, közösségi szerepek	5	+1	6
Évfolyam összesen	32	+4	36

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	6	+1	7
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	+1	17
Közlekedési ismeretek	4	+1	5
Közösségi munka, közösségi szerepek	6	+1	7
Évfolyam összesen	32	+4	36

4. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	6	+1	7
Tárgyi kultúra, technológiai ismeretek	16	+1	17
Közlekedési ismeretek	4	+1	5
Közösségi munka, közösségi szerepek	6	+1	7
Évfolyam összesen	32	+4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család, otthon	-	
Tárgyi kultúra, technika, termelés	Képlékeny anyagok, papír alakítása	2
Közlekedés	A gyalogos közlekedés szabályai	1
Közösségi munka, közösségi szerepek	Iskolai és osztályrendezvények	1
	Összesen:	4

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család, otthon	-	
Tárgyi kultúra, technika, termelés	Papír, textilek alakítása	2
Közlekedés	A közlekedésben rejlő veszélyhelyzetek	1
Közösségi munka, közösségi szerepek	Iskolai és osztályrendezvények	1
	Összesen:	4

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család, otthon, háztartás	Önkiszolgálás, vendéglátás	1
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Tárgyak készítése	1
Közlekedési ismeretek	Gyalogos közlekedési ismeretek	1
Közösségi munka, közösségi szerepek	A közösségért végzett munka	1
	Összesen:	4

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család, otthon, háztartás	Egészségünk	1
Tárgyi kultúra, technológiai ismeretek	Tárgyak készítése, technológiák elsajátítása	1
Közlekedési ismeretek	Kerékpározási alapismeretek	1
Közösségi munka, közösségi szerepek	A közösségért végzett munka	1
	Összesen:	4

1-2. évfolyam

Célok és feladatok

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 1–2. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában. Támogassa az óvodai játékból az iskolai munkába való átmenetét, elősegítse a hatékony és egyre önállóbbá váló tanulását, a mindennapokban nélkülözhetetlen elemi ismeretek befogadását, a kezűgyesség fejlődését szolgáló játékos tevékenységeket, a tanulás és a munka tiszteletét, megszeretését, a tudás, az alapvető értékek, a megőrzendő hagyományok megbecsülését. Egyre fontosabbá válik az önálló, egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő, egymást segítő munkavégzés. A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi életvitel formálásával, a családi és iskolai körben vállalható feladatok, valamint a munkamegosztás lehetőségeinek megismerésével kezdődik. Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat. A mindennapokban elvégzendő munkák során az anyagok felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához szükséges szokások és elemi munkafogások ismeretei a mozgáskoordináció fejlesztését, az eszköz- és szerszámhasználat gyakorlását szolgálják. A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli alakzatokkal történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik. A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez. A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt. Az

egészséges és környezettudatos életmódra nevelést szolgálja az egyéni életvitel formálása a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén.

Minden évben visszatérő programok a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez. A „kezdemenyvezőképesség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazása megalapozza a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.

1. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési célok	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során.</p> <p>A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása.</p> <p>A családkép és a családi otthon képének alakítása.</p> <p>A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása.</p> <p>Együttműködési képesség kialakítása a családtagokkal, az iskolatársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Szókincsbővítés.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1.1. Élet a családban Jézus és családja Hétköznapi és ünnepek eseményeinek megkülönböztetése.</p> <p>Családtagok bemutatása családrajzzal.</p> <p>Családi szerepek.</p> <p>Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárás tényezők, lakhelyek, higiéné.</p>

<p>1.2. Biztonságos otthon Jézus gyermekora</p> <p>Házimunkák számbavétele. Munkamegosztás a családban. Háztartási eszközök, gépek használatának lehetőségei.</p> <p>Otthoni balesetek megelőzése.</p> <p>Veszélyforrások a háztartásban: elektromosság, gyúlékony vegyszerek. Veszélyt jelző piktogramok megismerése.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim.</p> <p>Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok, a környezetnek való megfelelés szándéka, beilleszkedés.</p>
<p>1.3. Családi időbeosztás</p> <p>Tanulási idő, szabadidő, pihenés ideje. Időbeosztás megbeszélése, napirend készítése.</p> <p>Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése.</p>	
<p>1.4. Tisztaság és rend Zsidó tisztálkodási szokások</p> <p>Tisztaság és rend a környezetünkben. Az otthon tisztasága, munka- és a taneszközök épen és rendben tartása. Alapvető takarítószeres és eszközök használata. Takarékosság energiával, vízzel.</p>	
<p>1.5. Táplálkozás</p> <p>Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei.</p> <p>Étrend összeállítása képek válogatásával.</p> <p>Zöldség- és gyümölcsstál, szendvics készítése</p>	
<p>1.6. Testápolás</p> <p>Higiéné. Kézmosás, körömápolás, mosakodás, fürdés, hajmosás eszközei és anyagai.</p>	

<p>1.7. Célszerű öltözködés Zsidó öltözködés</p> <p>A napszaknak, évszaknak, hétköznapi tevékenységeknek és ünnepi alkalmaknak megfelelő öltözködés.</p>	
<p>1.8. Növényápolás, állatgondozás</p> <p>Otthoni és iskolai szobanövényeink ápolása és védelme. A növények életfeltételeinek biztosítása.</p> <p>Hobbyállatok gondozása, felelős állattartás.</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Család, családtag, lakhely, családi ház, lakás, otthon, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékoság, hulladék.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>

Tematikai egység/Fejlesztési célok	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	<p>Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott (rövid szöveg, egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban.</p> <p>A nyert információk alapján a megfelelő technológia kiválasztása segítséggel.</p> <p>Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az értékelő elemzésig.</p> <p>Kéz ügyesség fejlesztése.</p> <p>Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő használata.</p> <p>Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben.</p> <p>Tanulási szokások alakítása.</p> <p>Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint. A használt eszközök megóvása.</p> <p>Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

<p><i>2.1. Az anyagok</i></p> <p>Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk.</p> <p>Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás, tapintás útján).</p> <p>A természetes és az átalakított anyagok csoportosítása megfigyelhető tulajdonságaik alapján.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés.</p>
<p><i>2.2. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szál as anyagok, textilek alakítása</i></p> <p>Képlékeny anyagokból (gyurma, só-liszt gyurma, agyag, tészta) egyszerű formák alakítása gyúrással, lapítással, gömbölyítéssel, hengerítéssel, mélyítéssel, mintázással.</p> <p>Papír alakítása tépéssel, hajtogatással, nyírással, ragasztással, gyúréssel, gömbölyítéssel.</p> <p>Fűzőlapmunka.</p> <p>Egyszerű kép fűzőlapból.</p> <p>Faanyagok (hurkapálca,) megmunkálása tördeléssel, darabolással, csiszolással.</p> <p>Szál as anyagok, fonal jellemzőinek vizsgálata (elemi szál, ágak, sodrat).</p> <p>Egyszerű fonalmunkák (sodrás, fonás, csomózás, és egyéb kézműves technikák).</p> <p>Gombfelvarrás.</p> <p>Maradék anyagokból és hulladékból készíthető tárgyak.</p> <p>Takarékos anyagfelhasználás.</p> <p>A végzett tevékenységekkel kapcsolatos</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> anyagok, érzékszervek, érzékelés.</p> <p><i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés.</p> <p>Tárgyak, alakzatok összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése).</p> <p><i>Erkölcstan:</i> az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása.</p>

mesterségek.	
<p>2.3. Építés</p> <p>Építés építőelemekből (pl. konstrukciós játékok – faépítő, fémépítő, LEGO – felhasználásával) utánzással, kép és rajz alapján, illetve önálló elképzelése.</p> <p>Építés térben.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, , anyagtakarékosság, építőelem.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények
---	--

Tematikai egység/fejlesztési célok	3. Közlekedés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben; a család közlekedési szokásai; az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei; élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása.	

	Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.
--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Gyalogos közlekedés szabályai</i></p> <p>A gyalogos közlekedés alapszabályainak megismerése.</p> <p>A közlekedés irányított megfigyelése, szabályainak értelmezése.</p> <p>Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben.</p> <p>A közlekedésben való részvétel gyakorlása. Átkelés az úttesten.</p> <p>A forgalomirányítás jelzései: a közlekedési jelzőlámpa és a gyalogos közlekedésnél jelentős jelzőtáblák ismerete.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> közlekedési eszközök.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások, szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).</p>

<p><i>3.2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai</i></p> <p>A biztonságos, udvarias közösségi közlekedés szabályai.</p> <p>Gyalogos közlekedés gyakorlása.</p> <p>Az időjárás és a napszakok befolyása a gyalogosok és a járművek közlekedésére. Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása.</p>	
--	--

<p><i>3.3. A közlekedésben rejlő veszélyek</i></p> <p>A gyermekbalesetek okai, forrásai, megelőzésük.</p>	
---	--

A veszélyhelyzetek elemzése, megbeszélése.	
--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.
------------------------------------	--

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények
---	--

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása.</p> <p>Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása.</p> <p>Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása.</p>
---	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>4.1. Családi rendezvények, ünnepek, események</p> <p>Születésnap, névnap.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek.</p>

<p>Baráti összejövetelek célja, az ezeken való viselkedés szabályai.</p> <p>Példaadás, mintakövetés, programszervezés, a rendezvényhez illő környezet megteremtése.</p> <p>Meghívó, kellékek, ajándékok.</p> <p>Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása.</p> <p>A tapasztalatok megbeszélése.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> családi hagyományok, ünnepek, élmények feldolgozása, játékok.</p>
--	---

<p><i>4.2. Iskolai és osztályrendezvények</i></p> <p>Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése.</p> <p>A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók.</p> <p>A szükséges kellékek beszerzése.</p> <p>A közös tapasztalatok megbeszélése, az érzések megfogalmazása.</p>	
<p><i>4.3. A közösségért végzett munka</i></p> <p>Teremdekoráció</p> <p>A munka megszervezése</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>
---	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás,</p>
--------------------------------	---

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	<p>Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.</p> <p>A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése.</p> <p>A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.</p> <p>Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.</p> <p>Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.</p> <p>A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.</p> <p>Életkori szintnek megfelelő probléma felismerés, problémamegoldás.</p> <p>Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése.</p> <p>Célszerű takarékoság lehetőségeinek ismerete.</p> <p>Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, textilek alakítása.</p> <p>Építés mintakövetéssel és önállóan.</p> <p>Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.</p>
---	---

	<p>A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.</p> <p>Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.</p> <p>Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.</p> <p>A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.</p>
--	--

2. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során.</p> <p>A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása.</p> <p>A családkép és a családi otthon képének alakítása.</p> <p>A rendszeresség és a rendszeretet iránti igény formálása.</p> <p>Az önismeret fejlesztése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>1.1. Élet a családban</i></p> <p>Hétköznapi és ünnepek eseményeinek megkülönböztetése.</p> <p>Családtagok bemutatása síkbábokkal.</p> <p>Családi szerepek.</p> <p>Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéné.</p>
<p><i>1.2. Biztonságos otthon</i></p> <p>Házimunkák számbavétele. Munkamegosztás a családban. Háztartási eszközök, gépek használatának lehetőségei.</p> <p>Otthoni balesetek megelőzése.</p> <p>Veszélyforrások a háztartásban: sérülést okozó tárgyak, tűzgyújtó eszközök, gáz,</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim.</p> <p>Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok, a környezetnek való</p>

<p>elektromosság, gyúlékony, maró, illetve mérgező vegyszerek, romlott ételek. Veszélyt jelző piktogramok megismerése.</p>	<p>megfelelés szándéka, beilleszkedés.</p>
<p><i>1.3. Családi időbeosztás</i></p> <p>Munkaidő, tanulási idő, szabadidő, pihenés ideje. Időbeosztás megbeszélése, napirend készítése.</p> <p>Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése.</p> <p>Rajzos programajánlat készítése.</p>	
<p><i>1.4. Tisztaság és rend</i></p> <p>Tisztaság és rend a környezetünkben.</p> <p>Az otthon tisztasága, munka- és a taneszközök épen és rendben tartása.</p> <p>Alapvető takarítószeres és eszközök használata.</p> <p>Személyes higiéné, tisztálkodás szabályainak ismerete.</p> <p>Környezetünk tisztán tartása.</p> <p>Takarékosság energiával, vízzel.</p> <p>A szelektív hulladékgyűjtés célja, jelentősége és megvalósítása.</p>	
<p><i>1.5. Táplálkozás</i></p> <p>Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei.</p> <p>Étrend összeállítása képek válogatásával.</p> <p>Zöldség- és gyümölcsstál, szendvics készítése.</p>	
<p><i>1.6. Testápolás</i></p> <p>Higiéné. Testápolás (kézmosás, körömápolás,</p>	

mosakodás, fürdés, hajmosás, intim területek tisztántartása) eszközei és anyagai.	
<p><i>1.7. Célszerű öltözködés</i></p> <p>A napszaknak, évszaknak, hétköznapi tevékenységeknek és ünnepi alkalmaknak megfelelő öltözködés.</p> <p>Ruhadarabok válogatása, csoportosítása, hajtogatása. Szekrényrendezés.</p> <p>Öltöztetőbaba modell ruhatárának rajzolása, öltöztetése.</p>	
<p><i>1.8. Növényápolás, állatgondozás</i></p> <p>Otthoni és iskolai szobanövényeink ápolása és védelme. A növények életfeltételeinek biztosítása.</p> <p>Hobbiállatok gondozása, felelős állattartás.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, családtag, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, higiéné, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékoság, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.
------------------------------------	---

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>
---	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott (rövid szöveg, egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban.</p> <p>A munka során felhasználandó anyagok technológiai tulajdonságainak megtapasztalása, irányított (felhasználás célja szerinti) vizsgálata. A nyert információk alapján a megfelelő technológia kiválasztása segítségével.</p> <p>Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az értékelő elemzésig.</p> <p>Kézügyesség fejlesztése.</p> <p>Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő használata.</p> <p>Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben.</p> <p>Tanulási szokások (sorrendiség, időbeosztás, hatékonyság) alakítása.</p> <p>Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint. A használt eszközök megóvása.</p> <p>Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>2.1. Az anyagok</i></p> <p>Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk.</p> <p>Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás,</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> anyagok, érzékszervek,</p>

<p>tapintás útján).</p> <p>A természetes és az átalakított anyagok csoportosítása megfigyelhető tulajdonságaik alapján.</p>	<p>érezkelés.</p>
<p><i>2.2. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szál as anyagok, textilek alakítása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Képlékeny anyagokból (só-liszt gyurma, agyag, tészta) formák alakítása • Papír alakítása. • Fűzőlap munka. • Faanyagok (hurkapálca, fenyőléc) megmunkálása tördeléssel, darabolással, csiszolással. • Fémhuzal alakítása hajlítással. • Szál as anyagok, fonal jellemzőinek vizsgálata (elemi szál, ágak, sodrat). • Egyszerű fonalmunkák (sodrás, fonás, csomózás, pompon készítése) és egyéb kézműves technikák (nemezelés, gyöngyfűzés). • Gombfelvarrás. • Síkbábok készítése papír, fa, fonal és textilanyagok felhasználásával. • Tárgyak készítése természetes anyagokból (termésekből, csuhéból stb.) • Maradék anyagokból és hulladékból készíthető tárgyak. • Takarékos anyagfelhasználás. • A végzett tevékenységekkel kapcsolatos mesterségek régen és napjainkban. 	<p><i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés.</p> <p>Tárgyak, alakzatok összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése).</p> <p><i>Erkölcstan:</i> az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása.</p>

<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szál as anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, építmény.</p>
--------------------------------------	--

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Közlekedés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon megismert szabályok és fogalmak	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása.</p> <p>Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása, a megelőzés, az elhárítás, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása.</p> <p>Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Gyalogos közlekedés szabályai</i></p> <p>A gyalogos közlekedés alapszabályainak megismerése.</p> <p>A közlekedés irányított megfigyelése, szabályainak értelmezése.</p> <p>Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben.</p> <p>A közlekedésben való részvétel gyakorlása. Átkelés az úttesten.</p> <p>A forgalomirányítás jelzései: a közlekedési jelzőlámpa, a rendőri karjelzések és a gyalogos közlekedés jelzőtábláinak ismerete.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> közlekedési eszközök.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások, szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).</p>
<p><i>3.2. A közösségi közlekedés viselkedési</i></p>	

<p><i>szabályai</i></p> <p>A biztonságos, udvarias közösségi közlekedés szabályai.</p> <p>Az időjárás és a napszakok befolyása a gyalogosok és a járművek közlekedésére.</p> <p>Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása.</p>	
--	--

<p><i>3.3. A közlekedésben rejlő veszélyek</i></p> <p>A gyermekbalesetek okai, forrásai, megelőzésük.</p> <p>A veszélyhelyzetek elemzése, megbeszélése, megelőzési stratégiák kialakítása.</p> <p>Helyes magatartás a baleseti helyszínen.</p>	
--	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.</p>
---------------------------------------	---

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>
--	---

<p>Tematikai egység</p>	<p>4. Közösségi munka, közösségi szerepek</p>	<p>Órakeret</p> <p>6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett</p>	

	élmények és tapasztalatok.
--	----------------------------

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>A saját felelősség belátása, vállalása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában.</p> <p>Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása.</p> <p>Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása.</p>
---	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>4.1. Családi rendezvények, ünnepek, események</i></p> <p>Születésnap, névnap, házassági évforduló megünneplése, az ezekkel kapcsolatos szokások, hagyományok.</p> <p>Esküvő, temetés, baráti összejövetelek célja, az ezeken való viselkedés szabályai.</p> <p><i>Hitvallások</i></p> <p>Példaadás, mintakövetés, programszervezés, a rendezvényhez illő környezet megteremtése.</p> <p>Meghívó, kellékek, ajándékok készítése. Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása.</p> <p>A tapasztalatok megbeszélése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> családi hagyományok, ünnepek, élmények feldolgozása, játékok.</p>

<p><i>4.2. Iskolai és osztályrendezvények</i></p> <p>Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás,</p>	
---	--

<p>Karácsony, Szent Miklós, böjt</p> <p>Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók.</p> <p>A szükséges kellékek (programfüzet, díszletek, jelmezek stb.) előállítása vagy beszerzése.</p> <p>A biztonságos környezet megteremtése.</p> <p>A közös tapasztalatok, az átélt érzések megfogalmazása.</p>	
<p>4.3. A közösségért végzett munka</p> <p>Teremdekoráció készítése a tanult technikák alkalmazásával.</p> <p>Az iskola esztétikus, harmonikus külső és belső környezetének alakítása.</p> <p>A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás, munkaszervezés, program, dekoráció.</p>
---------------------------------------	---

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>
--	---

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.</p> <p>Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.</p> <p>A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása.</p>
--	---

3. évfolyam

Célok és feladatok

Az életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja 3. évfolyamon, hogy a gyermek a saját közegében (család, osztálytársak, iskolaközösség) közvetlen tapasztalások, megfigyelések révén szerezzen ismereteket az őt körülmények világról. A mindennapi élet gyakorlatában a kezűgyesség és az alkotó fantázia fejlesztésével kapjon ösztönzést az örömteli tanulásra, az önkiszolgálásra, a tudatos feladatvállalásra, az egészséges és környezettudatos életvitel megélésére.

Az elméleti és a manuális tevékenykedés közben mintakövetéssel, majd önálló kreatív gondolati és gyakorlati cselekvéssel készítsen maketteket, modelleket, miközben a mozgáskoordináció, a testtartás megfelelő erő kifejtéssel párosul. A helyes munkafogások gyakorlása közben a célszerű, balesetmentes szerszám és eszközhasználat jól érvényesüljön.

Kiemelt cél a gyalogos közlekedés magatartási szabályainak megismertetése, gyakoroltatása. Helyes viselkedés a személyautóban és a tömegközlekedési eszközökön. A közlekedésben rejlő veszélyhelyzetek felismertetése, a balesetek megelőzése, segítségnyújtás elemi teendői. A leggyakrabban előforduló jelzőtáblák, útburkolati jelek jelentésének megismertetése, tudatosítása.

A gyermek helye a családban, az osztályban, az iskolaközösségben, szerepvállalások, közös élmények, tapasztalatok megbeszélése a különböző vizsgálódások közben.

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról. Munkamegosztás a családban, odafigyelés egymásra. Iskolai szokások ismerete. Tapasztalások a környezet alakításáról. Információszerzés, a kapott információk felhasználása.	

Nevelési, fejlesztési célok	Az elvárt jó magatartási formák gyakoroltatása, udvariasság, engedelmesség, alkalmazkodás, segítőkészség, tolerancia, együttműködő képesség. Vélemények megfogalmazása, az érzések közlése indoklással.
------------------------------------	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1.1. Önismeret, önkiszolgálás, önkiszolgáló tevékenység gyakorlása.</p> <p>Egyszerű hideg étel készítése (pl.: szendvics+limonádé)</p> <p>Asztalterítés, vendégvásár, meglepetés készítés a családnak (pl.: reggelihez, vacsorához az asztal megterítése)</p> <p>Jézus megkenetése</p> <p>Szalvétahajtogatás gyakorlása</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>szövegértés, szakszöveg használat, szakszavak helyesírása, beszéd kultúrafejlesztés, mondatalkotás.</p>
<p>1.2. Ünnepeink, családi ünnepek. Születésnapok a családban, hagyományok, karácsony,</p> <p>A karácsony tartalma</p> <p>farsang, húsvét.</p> <p>Az ünnepek hangulatához illő dekoráció készítés papírok felhasználásával.</p> <p>Ajándékozás, ajándékok becsomagolása.</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>Alapműveletek, problémák megfogalmazása, megoldása, mérés, mérőeszközökkel.</p>
<p>1.3. Egészség, betegség.</p> <p>Egészségünk fogalma, az egészség megőrzése érdekében teendők. A betegség tünetei. Hogyan</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>Rokoni kapcsolatok, ünnepek, emberi test felépítése, egészséges életmód.</p>

<p>védekezhetünk a betegségek ellen? Öltözködés az időjárásnak megfelelően.</p>	
<p>1.4. <i>Gazdálkodás, környezettudatosság.</i> Tevékenységeink megtervezése, végrehajtása. Tanulás, szabadidő eltöltése időbeosztás arányos legyen. Víz és elektromos áram használata takarékosan. Érdeklődés felkeltése a családi gazdálkodásra. Mennyibe kerül a háztartás, mit jelent a rezsi, hogyan takarékoskodhat a család? Közvetlen környezetünk védelme, szemétyűjtés és tárolás szelektíven, felhasználás hasznosan.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> Önismeret, énkép, felelősség önmagunkért, családtagjainkért, osztálytársainkért, iskolatársainkért, a körülöttünk élő embertársainkért.</p>
<p>1.5. <i>A háztartásban használt takarítószeres és eszközök.</i> A kozmetikai szerek hatásainak értelmezése, használati utasítások elemzése. A különböző károsító hatások megelőzési lehetőségei.</p>	
<p>1.6. <i>Tisztálkodás, öltözködés.</i> Növények, állatok gondozása a lakásban és a ház körül. Személyi higiénia, mosakodás, fürdés, fogmosás fontossága. Illatszerek hatása, használata gyermekkorban. Öltözködés az egyéni alkatot és az egyéni adottságokat, valamint a divatot figyelembe véve.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-és</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>

munkaformák		
Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Óraszám
		17 óra
Előzetes tudás	<p>A természetes anyagok tulajdonságai, felismerhetőségük.</p> <p>Tárgyak készítése mintakövetéssel.</p> <p>Eszközök használata balesetmentesen.</p> <p>A feladatmegoldásokhoz szükséges ismeretek alkalmazása.</p>	
Nevelési, fejlesztési célok:	<p>Az ismeretek megszerzéséhez megfigyelések végzése, tapasztalatok gyűjtése.</p> <p>A természetes anyagok vizsgálata egyszerű, fizikai módon (tapintás, szaglás, mérlegelés, csiszolás, szögbeütés, nyírás, vágás). Elővigyázatosság a vizsgálatok közben. A tárgyak készítésekor az anyagok, eszközök és szerszámok balesetmentes használata, biztonságos munkavégzésre törekvés.</p>	

	<p>A veszélyhelyzetek felismertetése, azok kivédése. A kézügyesség és a mozgáskoordináció, valamint a jó testtartás elsajátíttatása.</p> <p>Rend, tisztaság megteremtése, megőrzése a tevékenykedtetés minden fázisában.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>2.1. Ismerkedés a felhasznált anyagokkal:</p> <p>Beszélgetés az előállíthatóságukról, a kitermelési folyamatokról és a tulajdonságaikról. (papírok, textilek, kemény és puhafa, alumínium és acélhuzalok, lemezek, hulladék anyagok)</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A szakszavak jelentése, azok helyesírási gyakorlása. Szövegértés, fogalmak magyarázata.</p>	
<p>2.2. Tárgyak készítése:</p> <p>A tárgyak készítésének megtervezése, előrajzolás, sablon alkalmazásával, ismerkedés a körvonalrajzzal, tárgykészítés mintakövetéssel. A kézi varrás elemei (varróút, hímzőút, varrócérna, hímző cérna) alapöltések (előöltés, tűzőöltés, pelenkaöltés) hasznos tárgy készítése, pl.: tűpárna.</p> <p>Egyszerű használati tárgyak készítése, természetes anyagok, hulladék anyagok felhasználásával: papírból, fából, fémből, pl.: (mikulás, könyvjelző, papírdoboz, repülő, karácsonyfadísz,</p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>Mérés mérőeszközökkel, becslés, szerkesztés vonalzó használatával.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> rajzeszközök használata, alaklemezről rajzolás, szabadkézi rajzkészítés, körvonalrajzok értelmezése.</p>	

virágkaró, viráglétra,	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>A felhasznált anyagok tulajdonságainak vizsgálata és tapasztalati úton megfigyelések végeztetése.</p>	
fényképtartó, bábok nemzeti ünnepre, tojástartó húsvétra, díszkendő anyák napjára).	<p><i>Erkölcstan:</i></p> <p>A tudás fontossága, a körülöttünk lévő világ megismerhetősége. A szellemi értékek az emberiség szolgálatában.</p>	
<p>Fémépítő elemekből pl.: Legóból makettek, modellek készítése.</p> <p>2.3. Ismerkedés egy adott szervezettel:</p> <p>Az adott szervezet felépítésének vizsgálata, esetleg közreműködés a munkájukban. (pl.: tűzoltóság, mentők, katasztrófavédelem, rendőrség, vöröskereszt, és az adott településen működő bármilyen szervezet)</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások,</p> <p>módszerek,</p> <p>szervezési-és</p> <p>munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>	
Tematikai egység	3. Közlekedési ismeretek:	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az úttesten való átkelés szabályainak fegyelmezett alkalmazása. Helyes viselkedési szokások a különböző közlekedési helyzetekben (gyalogos közlekedés, személygépkocsiban és közlekedési eszközökön való közlekedés).	
	A biztonságos, fegyelmezett, tudatos gyalogos közösségi közlekedési	

<p>Nevelési, fejlesztési célok:</p>	<p>magatartás és szokások megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet és a gyalogos közlekedési szabályok pontos ismerete. A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a fegyelmezett, elővigyázatos biztonság elsajátítására.</p> <p>Az életkori sajátosságoknak megfelelően közlekedési balesetek elemzése. (a baleset lehetséges okainak felismerése, a megelőzés, az elhárítás és a segítségnyújtás lehetőségeinek megismertetése és gyakoroltatása).</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>3.1. Gyalogos közlekedési ismeretek:</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályai helyben, lakott területen és a lakott területen kívüli közlekedés. Elsőbbségi helyzetek a gyalogos közlekedésben. A közlekedés tapasztalatairól természetes anyagok segítségével, közlekedési szituációk megjelenítése (pl.: társasjátékok, faépítő, Lego felhasználásával)</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szakszöveg értelmezése, szövegmondás gyakorlása, piktogrammok készítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> a lakókörnyezet részletes megismerése, térképismeret.</p>	
<p>3.2. Közlekedési eszközök típusai, csoportjai:</p> <p>Bemutatás (pl. az internet felhasználásával, szárazföldi, vízi és légi közlekedési eszközökről). Viselkedési szabályok a tömegközlekedési eszközök használata közben. (pl.: kirándulások alkalmával jegykezelés, leszállási szándék jelzése). Balesetmentes, fegyelmezett viselkedés gyakorlása gyalogosan és helyi közlekedési eszköz használatával.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i></p> <p>Udvariasság a közlekedésben, helyes beszédstílus, tiszteletadás, segítségnyújtás a bajban.</p>	
<p>3.3. A közlekedési eszközök környezet és</p>		

<p><i>egészségtudatos használatának bemutatása:</i></p> <p>A közlekedési eszközök környezetkárosító hatásai (levegő és víz károsítása, ezek megelőzhetősége). Bemutató tábla készítése, újságcikkek és fényképek felhasználásával. Veszélyforrások a közlekedésben. Figyelmetlenségből, szabályok be nem tartásából eredő balesetveszélyek.</p>		
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-és munkaformák</p>		<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>
<p>Tematikai egység</p>	<p>4. Közösségi munka, közösségi szerepek</p>	<p>Órakeret</p> <p>7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A családi, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.</p> <p>Helyi, hagyományos szokások ismerete.</p> <p>Közvetlen környezetben ismert és gyakorlott szakmák, hivatások bemutatása.</p>	
<p>Nevelési, fejlesztési célok</p>	<p>A közös értékek, szokások, hagyományok őrzése.</p> <p>Az ünnepekre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének gyakorlata.</p> <p>Ismerkedés a tervezéssel, szervezéssel.</p> <p>Munkavégzés egyénileg és közösen.</p> <p>A tapasztalatok elemzése, esetleges hibák megszüvelése, és értékelés.</p> <p>A szakemberek emberi tulajdonságainak értékelése, megbecsülése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>4.1. Iskolai és osztályrendezvények:</p> <p>Iskolai és osztályrendezvények (pl.: mikulás, karácsony, farsang, anyák napja, gyermeknap, osztálykirándulás, születésnap, játszódélután, nemzeti ünnepek). <i>A karácsony és a kereszténység</i></p> <p>Az osztályteremben a berendezés és a teremdíszítés elkészítése az ünnepnek megfelelően. Ünnepi ajándék készítése</p> <p>Az ünnephez szükséges kellékek (meghívó, díszletek, jelmezek) előkészítése, vagy beszerzése.</p> <p>A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzésekről megfogalmazások.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Szövegértés, szövegalkotás, egyszerű tipográfiai eszközök használata.</p> <p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>Hagyományos és megszokásos napok, ünnepek.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Hagyományok, szokások, élmények elemzése, feldolgozása.</p>
<p>4.2. Az iskola környezetében található hagyományos szakma megismertetése:</p> <p>A szakember, vagy az ügyvezető igazgató felkeresése és az üzemlátogatás megszervezése.</p> <p>Megfigyelési szempontok adásával a szakma fortélyainak megfigyeltetése.</p>	
<p>4.3. A közösségért végzett tevékenység:</p> <p>A tanterem dekorációjának megtervezése, faliújság készítése.</p> <p>Mit tehetünk iskolánk esztétikumának külső és belső környezetének megóvásáért (a munka megszervezése, lebonyolítása és értékelése, pl.: parkgondozás, tanterem előtt dekorálás, a folyosók tisztaságára ügyelés).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások,</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék,</p>

<p>módszerek, szervezési-és munkaformák</p>	<p>makett készítés, rejtvények</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei tanév végén</p>	<p>Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek elsajátítása. Használati utasítások értő olvasása.</p> <p>A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések alapján.</p> <p>egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel.</p> <p>Munkaeszközök célszerű megválasztása és balesetmentes használata.</p> <p>A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos alkalmazása.</p> <p>Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.</p> <p>Elemi higiéniai és munkaszokások gyakorlati alkalmazása.</p>

4. évfolyam

Célok és feladatok

Az életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja 4. évfolyamon, hogy a gyermek a saját közegében (lakóhely, család, iskolaközösség) közvetlen tapasztalásokkal, megfigyelésekkel, életkori sajátosságainak megfelelő tevékenykedtetéssel, tovább bővítsen ismereteit az őt körülvevő világról.

A mindennapok gyakorlatában az életviteli ismeretek mellett a kézügyesség, a kreatív gondolkodás fejlesztésével, az örömteli tanulásra, az alkotó munkavégzésre ösztönzés. Az

önálló ismeretszerzés gyakoroltatása, új tanulási módszerek alkalmazásával, az egyéni alkotó munkavégzés mellett a csoportos feladatvállalás alkalmazására szoktatás, hogy a társas kapcsolatok építésének elemeivel is megismerkedjenek. A tevékenykedtetés közbeni magatartási szabályok megkövetelése.

Hasznos tárgyak készítése önálló tervezéssel, kivitelezéssel, miközben a helyes test-tartás, erő kifejtés fejleszhető, ezzel párhuzamosan az anyagok átalakíthatóságát, a szerkezet és funkció, a kivitelezés esztétikuma és használhatósága közötti összefüggést megértethetjük. A helyes munkafogások végzése közben a balesetmentes szerszám és eszközhasználat érvényesül.

A tárgykészítés folyamatában a becslés, mérés, összehasonlítás, mennyiségi fogalmak elmélyítése. Előtérbe kerül a műszaki rajz alapelemeinek jelentése, alkalmazása. (vonalfajta neve, jelentése, rajzolása)

A kerékpáros közlekedés magatartási szabályainak megismertetése, gyakoroltatása. A gyalogos és a kerékpáros közlekedésben rejlő veszélyek, veszélyhelyzetek felismerése, megelőzésük, segítségnyújtás elemi teendői. A kerékpárosokra és a gyalogosokra vonatkozó útburkolati jelek, jelzőtáblák jelentése és alkalmazkodás a szabályok betartása, figyelmes fegyelmezett közlekedéshez.

A közösségek szerepe a tanuló életében. Feladatok vállalása közösségben (család, osztály, iskola, sportolási, kulturális és egyéb közösségekben). Személyes felelősség vállalása, belátása és érvényesítése a közösségekben.

Egyszerű munkatevékenységekkel a szakmák jellemzőinek megismertetése, különböző foglalkozások eljátszása. Katasztrófavédelmi alapismeretek elsajátíttatása.

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról, a családi tagok feladatvállalásáról. Egészséges munkamegosztás, elemi munkaszokások ismerete, annak gyakorlása. Generációs kapcsolatok a családban. A családi	

	tagok feladatai, tevékenységi szerepük. A közvetlen környezet jellemzői, természeti és mesterséges anyagok. Információszerzés lehetőségei, (könyvtár, internet, média).
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pozitív akarati tulajdonságok, és az elvárt jó, magatartási jellemzők fejlesztése. (önállóság, segítőkészség, másokra való odafigyelés, tolerancia, engedelmesség, udvariasság) Elvárások, normák megfogalmazása. Együttműködés a családtagokkal, munkájuk jó szándékú értékelése, vélemények megfogalmazásának gyakorlása egyszerű indoklással. A család takarékos gazdálkodás formáinak elsajátítása, életkori sajátosságuknak megfelelően.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás-vendéglátás: Családi élethelyzetek, életszínterek, a konyha, mint az életkészítés színtere. A konyha kialakulásának történeti áttekintése. Egyszerű étel készítése, pl.: szendvics és tea. Asztalterítés és tálalás szabályai. Szalvétahajtogatás. Családtagok feladatai, egységes munkamegosztás otthon. Önkiszolgáló feladatok gyakorlása. Vendégvárás, vendégek fogadása otthon és az iskolában.	<i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i> Szókincsbővítés, szövegalkotás, szövegértés, a szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció.
1.2. Családi ünnepek: Jézus születése Ünneplés a családban. Karácsony, Anyák napja, Húsvét. Szokások és hagyományok gyűjtése. Alkalmhoz illő ajándéktárgyak készítése. Az ünnepi dekorációk jelentése, készítése. Információk megkeresése, és csoportosításuk különböző szempontok szerint. Az ünnepek jelentése, felkészülés, tervezés, végrehajtás és az elvégzett feladatok értékelése.	<i>Matematika:</i> Problémamegoldás, tájékozódás térben és időben, alpműveletek. <i>Környezetismeret:</i> Család, rokonság, egészséges életmód. <i>Erkölcstan:</i> Egészség, környezeti hatások, ön is-

<p>1.3. Önismeret</p> <p>Mire vagyok képes. Önjellemezés, a családban betöltött szerepem, az osztályközösségben egyenrangú elhelyezések. Saját munkák értékelése, a hibák felvállalása, korrigálás tevékenység végzése közben. Tudatosság az ismeretek elsajátítása és a gyakorlati feladatok megoldása közben.</p>	<p>méret, felelősség, példakép, kapcsolatépítés és kapcsolattartás.</p>
--	---

<p>1.4. Gazdálkodás a családban:</p> <p>Bevételi és kiadási források elvégzése, jelentésük, zsebpénz kezelése és beosztása. Takarékoskodás otthon és az iskolában, egyénileg és közösen, energiával, pénzzel, fogyasztási cikkekkel.</p> <p>Helyes időbeosztás</p>	
<p>1.5. Egészséges életvitelünk: Mózes és a rézkígyó</p> <p>Az egészséggel kapcsolatos fogalmak tisztázása, egészség, betegség. Egészséges környezet kialakítása, teendőink ennek érdekében, az egészséges tiszta környezet megóvása. (víz, levegő)</p> <p>Egészségkárosító, környezetkárosító hatások a közvetlen környezetben, a háztartásban és a közlekedésben. Megelőzés, kármentesítés. Kapcsolódás a környezetbarát gazdálkodási programokhoz (szelektív hulladékgyűjtés, a hulladékok újra hasznosításának lehetőségei).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-és munkaformák</p>	
	<p>Család, családtag, generáció, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség, háztartás, házimunka, veszélyforrás, baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életvitel, táplálkozás,</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak	időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetkárosítás, környezetbarát, szelektív hulladékgyűjtés, takarékoság, zsebpénz, energia, fogyasztási cikk.
-------------------------------	---

Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A feladatmegoldáshoz szükséges ismeretek szerzése, és célszerű felhasználása. Tapasztalatok megfogalmazása, a probléma, az igény felismerése. Tervezés, kivitelezés, ellenőrzés, értékelés mintakövetéssel. A felhasználásra kerülő anyagok vizsgálati teendői, az eszközös, szerszámok felismerése, célszerű használata.	
A tematikai egység nevelés-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Műszaki rajzi alapismeretek felelevenítése, bővítése, rajzkészítés, és rajzolás gyakorlása. A feladatok végrehajtási lépéseinek megtervezése, a szükséges idő, anyag, munkamennyiség becslése, eleinte mintakövetéssel, később önállóan.</p> <p>A tevékenységhez használt szöveges, rajzos, képi mintakövetésből származó utasítások, tervek végrehajtása.</p> <p>Figyelem és elővigyázatosság a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságos tevékenység végrehajtására.</p> <p>A tevékenységhez kapcsolódó baleseti veszélyek és más biztonsági kockázatok felismerése, megelőzése, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismertetése.</p> <p>Az eszközök, szerszámok célszerű, rendeltetészerű biztonságos használata. Kézügyesség, mozgáskoordináció, jó test-tartás, megfelelő erő kifejtés képességének fejlesztése. Munka közbeni rend, tisztaság fenntartása, törekvés a takarékosagra.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>2.1. Ismerkedés a felhasznált anyagok tulajdonságaival.</i></p> <p>Anyagvizsgálat: ránézéssel, tapintással, szaglással, majd különféle próbák végzésével. Az anyagok tulajdonságai és felhasználásuk közötti összefüggés megláttatása. Az anyagok tulajdonságai és felhasználási lehetőségüket befolyásoló tényezők.</p>	<p><i>Magyar Nyelv-és Irodalom: szövegértés, szövegalkotás, szakszöveg.</i></p> <p><i>Környezetismeret:</i></p>
<p><i>2.2. Tárgyak készítése, technológiák elsajátítása.</i></p> <p>hímzés eszközei, hímző tű, hímző cérna. Ajándéktárgy készítése hímzéssel, pl. Karácsonyra, Anyák napjára, Húsvétra hímzett kép, vagy színes falikép készítése. (szárított, láncöltés, lapos öltés, keresztöltés, goblein öltés) és gyakorlása.</p> <p>Papír és filcanyag, festék, ragasztó felhasználásával, adventi naptár, mécses tartó, ujjbábok, udvari bolond, virágos tojástartó koszorú, cukorvirág készítése. A tárgyak készítése közben utalás az alapanyagok gyártási technológiájára. A szövés alapelemeivel való megismertetés, körömfonás, szalagszövés.</p> <p>Faanyagok, gyurma és papír felhasználásával házikó, csuszka, papírábra készítése.</p> <p>Modellek összeállítása, természetes és mesterséges anyagok felhasználásával (pl. hídmodell, repülőgép, szélkerék, közlőmű, vitorlás hajó és KRESZ táblák modellezése). Épület makettek, jármű modellek készítése, fa és fémpépítő, valamint Lego játék felhasználásával.</p> <p>A különféle munkadarabok, modellek, makettek elkészítése során becslés, mérés, előrajzolás, méretre alakítás gyakorlása. A kéziszerszámok biztonságos használatának gyakoroltatása, tárolása, a veszélyforrások felismertetése használat közben.</p> <p>A munkahely rendjének megteremtése és megőrzése.</p>	<p>A</p> <p>Anyagi tulajdonságok.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>Becslés, mérés, szabad kézi rajz, szerkesztőrajz, mennyiségek közötti összefüggések feltárása.</p> <p>Vizuális kultúra, rajzeszközök használata, épületek jellemzői.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa. A világöröksége.</p>
<p><i>2.3. Ismerkedés a műszaki ábrázolás elemeivel:</i></p> <p>A mérés és rajzolás eszközei és használatuk. Méretarányok felismertetése. Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott,</p>	

<p>pontvonal) ismerete és rajzolásának gyakoroltatása.</p> <p>Körvonalrajz, alaprajz, vázlatrajz felismerése és készítése.</p>	
<p>2.4. Mindennapos használati tárgyaink:</p> <p>A gyerekek által használt tárgyak értéke, tulajdonságai, alapanyaguk előállítási módjuk, az előállításuk folyamatábrája. A tárgyak használata közbeni veszélyforrások, baleset megelőzés, segítségnyújtás. A tárgyak értékeinek megőrzése. (iskolai felszerelése, játéktárgyak, sporteszközök, otthoni tárgyak)</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Anyag, alapanyag, félkész termék, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, anyagi tulajdonságok, becslés, mérés, méretarány, méretek, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, mesterséges anyag, előállítási folyamat, sablon, szálal anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, értékmegőrzés, újra hasznosítás, építmények, építő elemek, körvonalrajz, alaprajz, műszaki rajz.</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>3. Közlekedési ismeretek</p>	<p>Órakeret</p> <p>5 óra</p>
	<p>A gyalogos közlekedés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés, csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogos közlekedést szabályozó jelzések</p>	

<p>Előzetes tudás</p>	<p>ismerete. (jelzőtáblák, jelzőlámpák, útburkolati jelek)</p> <p>Helyes viselkedés a közlekedési eszközökön. (személyautó, autóbusz, villamos, metró, és vonat)</p>
<p>Nevelési, fejlesztési célok</p>	<p>A biztonságos gyalogos közlekedési ismeretek megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet szabályainak ismeretbővítése. Figyelem, fegyelem fontossága, minden közlekedési helyzetben.</p> <p>Közlekedési balesetek lehetséges okainak feltárása, teendők az elhárításuk és megelőzésük érdekében.</p> <p>Segítségnyújtás közlekedési balesetben, a lehetőségek felismertetése, és gyakorlása az életkori sajátosságoknak megfelelően.</p> <p>A kerékpár felépítésének és működésének megismerése, kerékpározás fogalomtól elzárt területen és kerékpárúton, gyakorlás közlekedési szakember jelenlétében.</p> <p>A városi, országúti, vasúti, vízi-és légi közlekedés szerepének átlátása, eszközeinek megismerése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>3.1. Gyalogos közlekedési ismeretek: Pusztai vándorlás</i></p> <p>A 3. évfolyamon tanult közlekedési ismeretek felelevenítése (pl.: konstrukciós játékok, faépítő és Lego) felhasználásával, közlekedési szituációk lejátszása.</p>	<p><i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i></p> <p>Beszédértés, szaknyelv használat, szövegértés, folyamatábrák, piktogramok.</p>
<p><i>3.2. Kerékpározási alapismeretek:</i></p> <p>A kerékpár részei, működése, közlekedés biztonsági állapota, kötelező felszerelési tárgyai, biztonsági eszközök.</p> <p>Közlekedés lakóövezetben és kerékpárúton. A kerékpárút közlekedési jelzéseinek megismerése. Jelzőtábla típusok – elsőbbséget jelző táblák, veszélyt jelző és tilalmi táblák. Az úttest részei. Útburkolati jelek. Kerékpárosok és gyalogosok viszonya közösen használt területeken.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>Lakóhelyismeret, térkép- ismeret, menetrendismeret.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció.</p>

<p>3.3. Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben:</p> <p>Viselkedési szabályok a közösségi közlekedési környezetben. Jegyvásárlás, jegykezelés, leszállási szándék jelzése. Balesetmentes, fegyelmezett, figyelmes viselkedési szabályok a helyben használt közlekedési járműveken. Kiránduláson, gyalogtúrákon, a szabályok gyakorlati alkalmazása.</p>	
<p>3.4. Közlekedési eszközök, környezet és egészségtudatos közlekedés:</p> <p>A szárazföldi, vízi-és légi közlekedés eszközei.</p> <p>Egészségünk és a kerékpáros közlekedés közötti kapcsolat.</p> <p>Közlekedési környezetünk veszélyforrásai. A szabályok be nem tartásából fakadó veszélyek.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>

<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelzőkészülék, alul és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg) közlekedés. Helyi és helyközi közlekedés. Forgalomtól elzárt terület. Kerékpározás irányjelzései, bekanyarodás, megállás, újraindulás. Biztonsági szabály. Udvariassági szabály, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelések.</p>
--------------------------------------	--

<p>Tematikai egység</p>	<p>4. Közösségi munka, közösségi szerepek</p>	<p>Órakeret</p> <p>7 óra</p>
--------------------------------	--	--

<p>Előzetes tudás</p>	<p>A szülők körében ellátott foglalkozások, szakmák ismerete. Baráti, iskolai és lakóhelyi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány helyi szokás és helyi hagyomány ismerete. A megbeszélte öltözködési és viselkedési szabályok betartása.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az egyes foglalkozások és szakmák értékeinek felismertetése, azok megbecsülésére való nevelés.</p> <p>Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. Az ünnepekre való felkészülés, az ünneplés, az ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése. Ismerkedés a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés feladataival, folyamatos kommunikáció, egyeztetés, esetleg átalakítás, e részek gyakoroltatása játékos és önálló, vagy csoportos formában.</p> <p>A feladatok megosztására és a részfeladatok egyre önállóbb végrehajtására való szoktatás, a kockázati tényezők felismerése, mérlegelése, beépítése a lebonyolításba. A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) elemzése, értékelése, a hibák elismerése és megszüntetése, ezek kiküszöbölése a későbbiek folyamán.</p> <p>A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása.</p>

<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>4.1. A lakóhelyen, vagy az iskola közelében működő vállalkozás megismerése</i></p> <p>Lehetőség szerint az üzem meglátogatása, ahol a szakemberek munkáját láthatják a tanulók. Előzetes megfigyelési szempontok adásával irányított megfigyelés és jegyzetelés végeztetése. A látogatást követően a tapasztalatok megbeszélése és rögzítése.</p>	<p><i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i></p> <p>Szövegalkotás, egy-szerű tipográfiai eszközök használata.</p> <p><i>Környezetismeret:</i></p>
<p><i>4.2. Iskolai és osztályrendezvények: V. parancsolat.</i></p> <p>Iskolai és osztályrendezvények (pl.: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek, az iskola</p>	<p>Szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Hagyományok,</p>

<p>hagyományos ünnepei) előkészítése és lebonyolítása. Az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek (meghívó, programfüzet, díszletek, jelmezek, stb.) előállítása, vagy beszerzése. Meghívó készítése. Az átélt érzések megfogalmazása, a közös tapasztalatok megbeszélése és esetleges rögzítése.</p>	<p>szokások, ünnepek, élmények feldolgozása.</p>
--	--

<p>4.3. A közösségért végzett munka:</p> <p>A közösségi tér, közösséghez alakítása: tanterem dekoráció, faliújság készítése, zöldsarok kialakítása (dísznövények, akvárium). Az iskola esztétikus, harmonikus, külső és belső környezetének kialakításában való részvétel a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően.</p> <p>A munka megszervezése, lebonyolítása és értékelése.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makett készítés, rejtvények</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Közösségi munka, közösségi szerep, rendezvény, ünnepek, nemzeti ünnepek, egyházi ünnepek, munkaszervezés, programszervezés, értékelési szempontok.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei tanév végén</p>	<p>Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása.</p> <p>Használati utasítások értő olvasása, betartása.</p> <p>Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyaláskor).</p> <p>A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.</p>

	<p>Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel.</p> <p>Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata.</p> <p>A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása.</p> <p>A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása.</p> <p>Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.</p> <p>Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.</p>
--	---

Az értékelés alapelvei

Az értékelés alapja a tanulók folyamatos megfigyelése. Az értékelésnél az elsajátított ismeretek tudásszintje mellett a tevékenységek során tanúsított aktivitást, önmagához viszonyított előrehaladást, ismeretszerző tevékenységét, ismereteinek pontosságát, szilárdságát és kreatív alkalmazását egyaránt figyelembe vesszük. Ezért az egész oktatás folyamatában végzett munkát, a tanulók tudásszintjét differenciáltan, az oktatási folyamat során adott sokféle feladat és teljesítés figyelembe vételével szabad csak értékelni.

Az értékelésnél mindig figyelembe kell venni a tantervi előírást.

Értékelési szempontok:

- Mennyire használja pontosan az elsajátított ismereteket.
- Mennyire tudja a megszerzett ismereteket egymásra építeni, illetve egymáshoz kapcsolni.
- Aktivitás, önállóság, együttműködés a tevékenységekben.
- Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel.
- Összefüggések, oksági kapcsolatok felismerése.
- A tanultak alapján elemi következtetések levonása.

Az ellenőrzés, értékelés módja:

- *Szóbeli értékelés* a tanév során folyamatosan történik.
- A tanulók félévkor és a tanév végén szöveges értékelést (vagy osztályzatot) kapnak.
- A tanulók az ismereteikről szóban, rajzban, írásban és munkadarabok elkészítésével számolnak be.
- Első és második évfolyamon a *rövid szóbeli beszámolót* képek vagy tanítói kérdések segítik.
- Valamennyi évfolyamon az értékelésben jelentős szerepet kap az elkészített munkadarabok esztétikuma.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

1-4. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	5	180	162	18
2.	5	180	162	18
3.	5	180	162	18
4.	5	180	162	18

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 1. sz. mellékletében (Kerettanterv az általános iskolák 1-4. évfolyama számára) kiadott (1.2 kötelező tantárgyak) testnevelés és sport tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tantervi minta.

Megjegyzés:

A helyi feltételeket figyelembe véve 1 – 2. évfolyamon az úszásoktatás a helyi tantervben nem szerepel. Az így felszabaduló 15-15 óra a többi tematikus egység óraszámait növeli.

Tematikus egységek	1. évfolyam	2. évfolyam
Előkészítő és preventív mozgásformák	+ 2 óra	+ 2 óra
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	+ 2 óra	+ 2 óra
Atlétika jellegű feladatok	+ 5 óra	+ 5 óra
Sportjátékok	+ 5 óra	+ 5 óra
Alternatív és szabadidős mozgás	+ 1 óra	+ 1 óra

3 – 4. évfolyamon az úszásoktatásra az iskola a helyi tantervben 9-9 órát tervez a kerettantervben ajánlott 18-18 óra helyett. Az így felszabaduló 9-9 óra a többi tematikus egység óraszámait növeli.

Tematikus egységek	3. évfolyam	4. évfolyam
Atlétika jellegű feladatok	+ 5 óra	+ 5 óra
Sportjátékok	+ 4 óra	+ 4 óra

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Dankuné Bényei Ágnes

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam: Testnevelés és sport			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
1.Előkészítő és preventív mozgásformák	12	+2	14
2.Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	39,5	+2	41,5
3.Manipulatív természetes mozgásformák	27	+4	31
4.Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	0	15
5.Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	25	+5	30
6.Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	20	+5	25
7.Természetes mozgásformák az önvédelmi és küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7,5	0	7,5
8.Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	16	0	16
Évfolyam összesen	162	+18	180

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. évfolyam: Testnevelés és sport			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
1.Előkészítő és preventív mozgásformák	12	+2	14

2.Hely- és helyzetváltató természetes mozgásformák	39,5	+2	41,5
3.Manipulatív természetes mozgásformák	27	+4	31
4.Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	0	15
5.Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	25	+5	30
6.Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	20	+5	25
7.Természetes mozgásformák az önvédelmi és küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7,5	0	7,5
8.Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	16	0	16
Évfolyam összesen	162	+18	180

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

3. évfolyam: Testnevelés és sport			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1.Előkészítő és preventív mozgásformák	10	0	10
2.Hely- és helyzetváltató természetes mozgásformák	27	0	27
3.Manipulatív természetes mozgásformák	35	0	35
4.Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	0	15
5.Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	25	+9	34

6.Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	19	+9	28
7.Természetes mozgásformák az önvédelmi és küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	0	7
8.Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	9	0	9
9.Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	0	15
Évfolyam összesen	162	+18	180

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

4. évfolyam: Testnevelés és sport			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1.Előkészítő és preventív mozgásformák	10	0	10
2.Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27	0	27
3.Manipulatív természetes mozgásformák	35	0	35
4.Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	0	15
5.Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	25	+9	34
6.Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	19	+9	28
7.Természetes mozgásformák az önvédelmi és küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	0	7

8. Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	9	0	9
9. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	0	15
Évfolyam összesen	162	+18	180

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Előkészítő és preventív mozgásformák	Mozgáskoordináció fejlesztése.	2
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Mozgásminták stabil végrehajtása.	2
3. Manipulatív természetes mozgásformák	Sporteszközök balesetmentes használata.	4
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése.	5
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Játéktevékenység fejlesztése.	5
Összesen:		18

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
---------------------	-------------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1.Előkészítő és preventív mozgásformák	Mozgáskoordináció fejlesztése.	2
2.Hely- és helyzetváltató természetes mozgásformák	Mozgásminták stabil végrehajtása.	2
3.Manipulatív természetes mozgásformák	Sporteszközök balesetmentes használata.	4
5.Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése.	5
6.Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Játéktevékenység fejlesztése.	5
Összesen:		18

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
---------------------	-------------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
5.Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Mozgások pontosságának gyakorlása.	9
6.Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Csapatérdek erősítése.	9

	Összesen:	18
--	-----------	-----------

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Mozgások pontosságának gyakorlása.	9
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Csapatérek erősítése.	9
	Összesen:	18

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

Célok és feladatok

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél. Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulást, továbbá a bonyolultabb sportági és táncos mozgások alapfeltételeit. A fejlesztési folyamat során érvényesülnie kell a fokozatosság elvének, amely a természetes mozgások egyszerű végrehajtási mintáitól elindulva egyre összetettebb, komplexebb helyzetekben történő alkalmazást jelenti. A tanulási folyamat egészét át kell hatnia a nagyfokú sikerességnek, az élményszerzésnek, a kihívást jelentő, örömteli mozgásos tevékenységeknek, amelyek a játékosság módszerével együtt formálják a testneveléshez és sporthoz fűződő pozitív attitűdbázist. A mozgástanulással párhuzamosan történjen a már cselekvésbiztos mozgásformák alkalmazása összetettebb játéktevékenységekben és kontrollált versenyszituációkban is. A kontrollált versenyszituációk során - a motiváció fenntarthatósága és az esélyegyenlőség érdekében - a mozgásos tevékenységek precíz végrehajtásán, a variációk sokaságán van a hangsúly, nem a mért abszolút teljesítményen. A mozgástanulási és pszichomotoros képességfejlesztési folyamatban a sikerorientált gyakorlási feltételek, az élménygazdagság, a játék és játékosság az uralkodó, amely mélyíti a mozgásos tevékenységekhez és testneveléshez kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyulást. A természetes mozgások alkalmazása sportági jellegű mozgásokban egyre nagyobb teret kap, amely a további koordinációs képességfejlődés záloga. A játéktevékenység során is fejlődés mutatkozik, ami az egyre nehezedő szabályok mellett, az egyszerű taktikai feladatok felismerésében és egyre tudatosabb alkalmazásában

nyilvánul meg. A mozgásos tevékenységek közbeni kooperációs és kommunikációs lehetőségek, kreativitást igénylő tanulási helyzetek hozzájárulnak a problémamegoldó gondolkodás, valamint a szociális kompetenciák fejlődéséhez. A játéktevékenység nehezedő feladathelyzetei előidézte döntési kényszer hozzájárul a felelősségteljes viselkedés formálódásához, a szociális és társadalmi, egyéni és közösségi kompetenciák kialakulásához.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű pszichomotoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást és az adekvát játékok alkalmazását helyezi előtérbe. A differenciálás elvét és az általa vezérelt gyakorlatot a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet áldoz a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére, és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A fejlesztőmunka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de a menet közben bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulást, egyúttal a személyiségfejlesztés - az értelmi, érzelmi-akarati, szociális képességek és tulajdonságok – hatásfokát. A várt eredmények ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmazznak.

A testnevelés műveltségterület tartalmai az alapfokú nevelés-oktatás 1–2. évfolyamán a természetes (alap-) mozgáskészségek, illetve a pszichomotoros képességek játékos fejlesztésére, azok változatos, sokrétű és tudatos alkalmazására épülnek. A gyermekek fejlődési, fejlettségi jellemzőihez igazodó egyszerű, ugyanakkor változatos mozgástanulási és képességfejlesztési körülmények, koordinációt javító tanulási tartalmak, melyek stabilizálják az alapvető mozgáskészségeket, jelentik az alapvető fejlesztési célt. A 3–4. évfolyamon a mozgáskészségek tovább stabilizálódnak, az előzetes mozgástapasztalatokra építve tovább fejlődnek, és a mozgástanulás magasabb szintjére kerülnek. Az alapkészségek fejlesztésének folyamatában a komplexebb, neheztelt körülmények közötti végrehajtások válnak uralkodóvá.

A már elsajátított készségek, fogalmak, kategóriák egységeinek beillesztése a mozgásos tevékenységrendszerbe a tantárgyközi tartalmak, a kompetenciák és a fejlesztési feladatok keretében hozzájárulnak a hatékonyabb tanuláshoz, a kedvezőbb tanulási teljesítményhez, ezen keresztül a nevelési folyamat sikerességéhez. Összességében elfogadó, ugyanakkor követelményeket támasztó, következetes nevelési környezetet biztosító légkör szükséges, ahol a gyermekek aktív, felfedező, velük született képességei megerősödnek.

A testnevelésórán lehetőség nyílik a fizikai és érzelmi biztonság megteremtésére, ezen keresztül a testnevelés tantárgyhoz kapcsolódó pozitív attitűdök kialakítására, mely olyan fejlesztési területek alapjául szolgálhat, mint például a *pályaorientáció*, a *testi-lelki egészség* és az *eredményes tanulás*. A tanítási-tanulási folyamat során a testneveléssel, a pedagógussal, a társaival, illetve önmagával szembeni bizalom megteremtése megalapoz olyan kiemelt fejlesztési területet, mint az *ön- és társértékelés*.

A társas interakciók, a feladatokkal járó fizikai kontaktusok, a közösségi sikerélmények, továbbá a legfontosabb magyar sporttörténeti ismeretek kitűnő alapját képezik a *nemzeti öntudatnak és a hazafias nevelésnek*.

A különböző sportágak, mozgásos tevékenységek, illetve a testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztését hivatott szolgálni. A kooperáció lehetőségének biztosítása, a kommunikációs szabályok, formák és jelek megismerése és elsajátítása a *demokráciára nevelés* kiemelkedő színtere. A szabadtéren végzett mozgások és feladatok tudatos fejlesztést tesznek lehetővé a *környezettudatossággal* kapcsolatban. A szaknyelvi alapok megismertetése, a testnevelésórán használatos szerek, eszközök balesetmentes használatának megismerése és megértése, a testi és lelki működéseink felfedezése

összekapcsolva a rendszeres testmozgás iránti igény kialakításával, kiteljesedik a *testi-lelki egészségre nevelés* mint a legfontosabb fejlesztési terület.

A fejlesztési területek feladatainak fent bemutatott megvalósításával, valamint a testnevelésóra sajátosságainak köszönhetően a *hatékony, önálló tanulás és a szociális és állampolgári kompetencia kialakítása* eredményes módon valósulhat meg. Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztésére a testnevelés oktatása keretében kiemelkedő lehetőség kínálkozik. Meghatározó eszköz a szaknyelvi, terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek széles körű, igényes közvetítése a pedagógus által, de nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a pedagógus-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók egymás közötti kommunikációjának alakítása. Tanórai keretek között erre a hibajavítás, a saját és a társak teljesítményének megfigyelése és értékelése, a játéksituációk, illetve játékfeladatok megbeszélése, a sikerek és kudarcok okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében nyílik lehetőség. Cél a testkulturához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó *kommunikációs hajlandóság és nyitottság* kialakítása.

A *kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia* fejlesztése a testnevelés és sport természetéből adódóan már ebben az életkori szakaszban is elkezdődhet. A kooperatív feladatokban, kreativitást és kommunikációt igénylő páros és társas gyakorlatokban, mozgásos játékokban, a tanórai csapatversenyek lebonyolításában, kezdetben irányítottan, majd az önállóságot növelve oldják meg a problémákat a tanulók. Tanórán és a tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak, érdeklődésének leginkább megfelelő szerepet, feladatkört.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Ennek kialakítása kiemelkedő jelentőségű az alapfokú nevelés kezdeti szakaszaiban. A kezdetektől nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítésre, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést, pozitív attitűdöt már ezen az iskolafokon is.

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 14
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon.		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok.

<p><i>Gimnasztika:</i> Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika. Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképességfejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.</p> <p><i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. Motoros tesztek végrehajtása. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok. Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok és az interaktív relaxáció gyakorlatai.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének megértése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek. Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek ismerete. Higiéniiai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő. Relaxációs alapismeretek: ellazulás, nyugalom, jó közérzet. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, relaxáció, testrészt, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.</p>

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 41,5
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása.</p> <p>Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése.</p> <p>A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. Utánzó mozgások. Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés, mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása. <i>Lendítések és körzések:</i> Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. <i>Hajlítások és nyújtások:</i> Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal. <i>Fordítások és fordulatok:</i> Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és</p>		<p><i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p>

fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön.

Tolások és húzások:

Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erőkifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erőkifejtéssel, csoportosan. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal.

Különböző testrészek emelése párokban.

Emelések és hordások:

Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban.

Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.

Függés- és lengésgyakorlatok:

Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően;

„vándormászás” függőállásban vagy függésben.

Egyensúlygyakorlatok:

Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok.

Gurulások, átfordulások:

Vízszintes tengely és hossz tengely körül; különböző testrészeken, irányokba és sebességgel; társsal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva.

Támaszok:

Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre.

A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összeteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben;

<p>mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.</p> <p>Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak ismerete.</p> <p>Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete.</p> <p>A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései.</p> <p>Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonal, mozgássík, erő kifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 31
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése.</p> <p>Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása.</p> <p>A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellső dobások. Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. <i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i> Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra. Labdakontroll és labdavezetési gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben; meghatározott mozgásútvonalakon. Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. 2–3 vagy több</p>		<p><i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.</p> <p><i>Informatika:</i> médiainformatika.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.</p>

<p>játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának megváltoztatásával. Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban. Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon.</p> <p><i>Labdavezetések kézzel:</i></p> <p>Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben megállás, elindulás.</p> <p><i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i></p> <p>Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással.</p> <p><i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:</i></p> <p>Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete.</p> <p>Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai.</p> <p>Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relációjában.</p> <p>Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése.</p> <p>A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</p>	<p>Órakeret 15</p>
<p>Előzetes tudás</p>		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, a tánc egyre pontosabbá, felszabadultabbá, kreatívabbá tétele. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Torna</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás;). Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkaról megfelelő magasságú svédszekrényre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás). 2–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötél és/vagy rúdmászás kísérletek mászó kulcsolással (3 ütemű mászás). Egyszerű páros és társas gúlatorna. <i>Tánc</i> A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Kísérő zenére, saját énekekre vagy belső lüktetésre épülő ritmikus járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és csoportos egyszerű térformájú motívumfüzérék. <i>Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok</i> Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az élő természet alapismeretei.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászó kulcsolás, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.</p>

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 30
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. A Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlási folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás és futás mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). <i>Ugrások és szökdelések mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. <i>Dobások mozgásformái:</i> lökö-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel.</p> <p><i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétikai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értéként</p>		<p><i>Matematika:</i> mérés, mérhető tulajdonságok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p>

való elfogadása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaskodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 25
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az én központúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Kis létszámú, játékos hely-, helyzetváltoztató és manipulatív feladatmegoldások:</i> labdarúgás, mini kosárlabda, mini röplabda, szivacskezilabda, illetve egyéb sportjáték jelleggel. Támadó és védekező szerepek kisjátékok közben. A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. <i>Labdarúgás:</i> A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Kapura rúgások (kapus nélkül). <i>Mini kosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. <i>Sportjáték-előkészítő kisjátékok:</i> Létszámfőlényes és létszám azonos helyzetek megoldása. Kooperatív mini röplabda játékok; célba dobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kis létszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Baleset-megelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.</p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> anyagok és alakításuk.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködéseink, tájékozódási alapismeretek.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7,5
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlása közben az önszabályozás fejlesztése. A sérülésmentes eséstechnikák kialakításának elkezdése, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erő kifejtéssel történő végrehajtása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Társtolások és húzások:</i> Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erő kifejtéssel. <i>Kötélhúzások:</i> Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből. <i>Esések és tompítások:</i> Előre, hátra, oldalra, le és át. <i>Küzdőjátékok.</i> <i>Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.</i> ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete.		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önkontroll, küzdés, tompítás, esés, erőbedobás, erő kifejtés, sportszerűség, düh, erő kifejtés, csel.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 16
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készetükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások,; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal, falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i></p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárási feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétele, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése. <i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i></p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> éghajlat, időjárás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék	

**A fejlesztés várt
eredményei az
első évfolyamos
ciklus végén**

Előkészítő és preventív mozgásformák

Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.

A testrészek megnevezése.

A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.

A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei.

Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhezelyzete beállítása.

Az iskolatáska gerinckímélő hordása.

A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk.

A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete.

Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat.

Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.

Hely- és helyzetváltató természetes mozgásformák

Az alapvető hely- és helyzetváltató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energia-befektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.

A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.

Manipulatív természetes mozgásformák

A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.

Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában.

A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés.

A sporteszközök szabadidős használata igényné és örömforrássá válása.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban

Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.

Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.

Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.

A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben.

A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.

Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.

Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

	<p><i>Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban</i></p> <p>Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete. Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban.</p> <p>A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése.</p> <p>A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.</p> <p>A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.</p> <p><i>Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban</i></p> <p>Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása.</p> <p>A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben.</p> <p>A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése.</p> <p>Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak.</p> <p><i>Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben</i></p> <p>Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról.</p> <p>A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete.</p> <p>A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során.</p> <p>Az időjárás körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.</p>
--	--

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 14
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása.</p> <p>Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése.</p> <p>A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása.</p> <p>A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p><i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i></p> <p>Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben,</p>		<p><i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok.</p>

<p>mozgás körben és különböző mozgásútvonalon.</p> <p><i>Gimnasztika:</i> Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légző gyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika.</p> <p>Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképességfejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.</p> <p><i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban.</p> <p>Motoros tesztek végrehajtása.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok.</p> <p>Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok és az interaktív relaxáció gyakorlatai.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének megértése.</p> <p>A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.</p> <p>Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerincímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek.</p> <p>Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek ismerete.</p> <p>Higiéniiai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő.</p> <p>Relaxációs alapismeretek: ellazulás, nyugalom, jó közérzet.</p> <p>Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása.</p> <p>Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, relaxáció, testrészt, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.</p>

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 41,5
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása.</p> <p>Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése.</p> <p>A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. Utánzó mozgások. Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása. <i>Lendítések és körzések:</i> Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. <i>Hajlítások és nyújtások:</i> Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal. <i>Fordítások és fordulatok:</i> Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és</p>		<p><i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p>

fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön.

Tolások és húzások:

Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erőkifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erőkifejtéssel, csoportosan. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal.

Különböző testrészek emelése párokban.

Emelések és hordások:

Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban.

Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.

Függés- és lengésgyakorlatok:

Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően;

„vándormászás” függőállásban vagy függésben.

Egyensúlygyakorlatok:

Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok.

Gurulások, átfordulások:

Vízszintes tengely és hossz tengely körül; különböző testrészeken, irányokba és sebességgel; társsal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva.

Támaszok:

Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre.

A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összeteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben;

<p>mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.</p> <p>Az energia-befektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak ismerete.</p> <p>Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete.</p> <p>A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései.</p> <p>Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonal, mozgássík, erő kifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 31
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése.</p> <p>Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása.</p> <p>A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellső dobások. Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. <i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i> Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra. Labdakontroll és labdavezetési gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben; meghatározott mozgásútvonalakon. Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. 2–3 vagy több</p>		<p><i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.</p> <p><i>Informatika:</i> médiainformatika.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.</p>

<p>játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának megváltoztatásával. Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban. Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon.</p> <p><i>Labdavezetések kézzel:</i></p> <p>Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben megállás, elindulás.</p> <p><i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i></p> <p>Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással.</p> <p><i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:</i></p> <p>Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete.</p> <p>Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai.</p> <p>Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relációjában.</p> <p>Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése.</p> <p>A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</p>	<p>Órakeret 15</p>
<p>Előzetes tudás</p>		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, a tánc egyre pontosabbá, felszabadultabbá, kreatívabbá tétele. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Torna</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás; bátorugrás; lebegő- és mérlegállás; kézállást előkészítő gyakorlatok). Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkről megfelelő magasságú svédszekrényre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás, huszárugrás). 2–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötél és/vagy rúdmaszás kísérletek mászó kulcsolással (3 ütemű mászás). Alaplendület és leugrás alacsonygyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. Egyszerű páros és társas gúlatorna. <i>Tánc</i> A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Kísérő zenére, saját énekekre vagy belső lüktetésre épülő ritmikus járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és csoportos egyszerű térformájú motívumfűzések. <i>Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok</i> Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az élő természet alapismeretei.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászó kulcsolás, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 30
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. A Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlási folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás és futás mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). <i>Ugrások és szökdelések mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. <i>Dobások mozgásformái:</i> lökö-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célba dobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel.</p> <p><i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz</p>		<p><i>Matematika:</i> mérés, mérhető tulajdonságok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p>

kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétkai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értéként való elfogadása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaszkodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 25
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az én központúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Kis létszámú, játékos hely-, helyzetváltoztató és manipulatív feladatmegoldások:</i> labdarúgás, mini kosárlabda, mini röplabda, szivacskezilabda, illetve egyéb sportjáték jelleggel. Támadó és védekező szerepek kisméretű játékok között. A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. <i>Labdarúgás:</i> A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Kapura rúgások (kapus nélkül). <i>Szivacskezilabda:</i> Passzgyakorlatok, kapura lövések. <i>Mini kosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. <i>Mini röplabda:</i> Kosárérintés és alkarérintés próbálkozások léggömbbel, puha labdával. <i>Sportjáték-előkészítő kisméretű játékok:</i> Létszámfőlényes és létszám azonos helyzetek megoldása. Kooperatív mini röplabda játékok; célba dobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kis létszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Baleset-megelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.</p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> anyagok és alakításuk.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködéseink, tájékozódási alapismeretek.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7,5
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlása közben az önszabályozás fejlesztése. A sérülésmentes eséstechnikák kialakításának elkezdése, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erő kifejtéssel történő végrehajtása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Társtolások és húzások:</i> Különböző kiinduló helyzetből, a testkülönböző részeivel, változó, váltakozó erő kifejtéssel. <i>Kötélhúzások:</i> Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből. <i>Esések és tompítások:</i> Előre, hátra, oldalra, le és át. <i>Küzdőjátékok.</i> <i>Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.</i> ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete.		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önkontroll, küzdés, tompítás, esés, erőbedobás, erő kifejtés, sportszerűség, düh, erő kifejtés, csel.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék	

Tematikai egység/	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős	Órakeret
--------------------------	---	-----------------

Fejlesztési cél	mozgásrendszerekben	16
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készsükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások,; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal, falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i></p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárási feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétele, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport, mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése. <i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i></p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> éghajlat, időjárás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék	
A fejlesztés várt eredményei a	<i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos	

<p>második évfolyamos ciklus végén</p>	<p>végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei. Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete. Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.</p> <p><i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energia-befektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.</p> <p><i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata igényné és örömforrássá válása.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása. Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön. Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban. A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben. A tanult tánc (ok) és játékok térformáinak megvalósítása.</p> <p><i>Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban</i> A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptermészetes és taktikai feladatmegoldásaiban</i></p>
---	---

	<p>Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete. Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban. A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése. A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban</i> Az általános uszodai rendszabályok, baleset-megelőzési szempontok ismerete, és azok betartása. Tudatos levegővétel. Kellő vízbiztonság, hason és háton siklás és lebegés. Bátor vízbeugrás.</p> <p><i>Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben</i> Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete. A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.</p>
--	---

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 10
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása.</p> <p><i>Gimnasztika:</i> Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légző gyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringéscsökkentő feladatok; zenés gimnasztikafokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.</p> <p><i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot, az energia-befektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fittségi tesztek pontosabb végrehajtása. Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai.</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életvitel, háztartás.</p>

<p>Higiéniával és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai.</p> <p>A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusz mérés.</p> <p>A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése.</p> <p>Higiéniái alapismeretek: a biológiai éréssel járó testi változások alapismeretei.</p> <p>Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása.</p> <p>Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása.</p> <p>Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 27
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabillá és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i>		<i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, alkotás,

<p>Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére.</p> <p>Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal.</p> <p><i>Lendítések, körzések:</i> Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is).</p> <p><i>Hajlítások és nyújtások:</i> Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is).</p> <p><i>Fordítások és fordulatok:</i> Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is).</p> <p><i>Tolások, húzások:</i> Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erő kifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel.</p> <p><i>Emelések és hordások:</i> Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.</p> <p><i>Függés- és lengésgyakorlatok:</i> Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”.</p> <p><i>Egyensúlygyakorlatok:</i> Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok.</p> <p><i>Gurulások, átfordulások:</i> Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társsal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át.</p>	<p>vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életvitel, háztartás.</p> <p><i>Matematika:</i> műveletek értelmezése;</p>
---	--

<p><i>Támaszok:</i> Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel.</p> <p><i>A természetes hely- és helyzetváltató mozgásokat alkalmazó játékok:</i> Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyzetváltató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energia-befektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társakkal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hely- és helyzetváltató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Manipulatív természetes mozgásformák</p>	<p>Órakeret 35</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra <i>haladó mozgás közben</i>. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben.</p> <p><i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i> Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra „dropból” is próbálkozva.</p> <p><i>Labdavezetések kézzel:</i> A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok.</p> <p><i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i> Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szerveszerűen.</p> <p><i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban</i> Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energia befektetésbeli ismeretek az eszközhasználatlal összefüggésben. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életvitel, háztartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás, droprúgás.</p>

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászó kulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű tánclépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- és a tánc elemek gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Torna:</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkaról és/vagy mini trambulínról, egyéni- páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-4 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmaszás kísérletek mászó kulcsolással (3 ütemű mászás); gyermek aerobikgyakorlatok. <i>Tánc:</i> Kreatív tánckülönböző ritmusú, tempójú zenére. A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.

<p>képzelőerő, kreativitás által. Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott tánc (ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfűzések, gyermektáncok. Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. <i>Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:</i> Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurulás, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játészó”, felkérés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 34
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékokban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával. Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem	

	összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás- és futás mozgásformái:</i> egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erő kifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggoló rajt. <i>Ugrások és szökdelések ugrásformái:</i> Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság változtatásával, páros és egy lábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugró sávból guggoló technikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk. <i>Dobások mozgásformái:</i> Egy- és kétkezes hajító mozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. Hajító mozgások 3 lépéses dobóritmusban.</p> <p><i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatléтика versenyrendszerében:</i> A Kölyökatléтика mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatléтика eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatléतिकai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p> <p><i>Matematika:</i> geometria, mérés, tesztek.</p> <p><i>Vizuális kommunikáció:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, , dobóritmus, sarok-talpgördülés.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 28
Előzetes tudás	<p>Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról.</p> <p>Motivált tanulás a játék folyamatában.</p> <p>Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez.</p> <p>A közös játékeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekekkel szemben.</p> <p>A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása.</p> <p>A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése.</p> <p>A tevékenységek során az én központúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Általános technikai és taktikai tartalmak:</i> Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcsele labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen. <i>Mini kosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás a kosárlabdában. <i>Mini röplabda:</i> Kosárárintés alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. <i>Labdarúgás:</i> Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. <i>Szivacskezilabda:</i></p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria.</p> <p><i>Magyar nyelv- és irodalom:</i> kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.</p>

<p>Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal.</p> <p><i>Sportjáték-előkészítő (kis)játékok:</i></p> <p>Létszám azonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), helyzetekben (2:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskezilabda, mini kosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kézilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, mini röplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete.</p> <p>Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Labdaív, területvédelem, cselezés, emberfogás, területfoglalás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban</p>	<p>Órakeret 7</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Elemi eséstechnikák ismerete, balesetmentes végrehajtása. A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az önvédelmi és küzdő feladatok során az önvédelem szerepének tudatosítása a mindennapokban.</p> <p>Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése.</p> <p>A sportszerű küzdés iránti igény erősítése.</p> <p>A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése.</p> <p>A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p><i>A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:</i></p> <p>Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulásfogásokból, birkózó jellegű</p>		<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>testünk, életműködéseink.</p>

<p>küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása.</p> <p><i>Küzdőjátékok:</i></p> <p>Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tompítás, grundbirkózás, judo, cselgáncs, esés, karate, bokszt, önvédelem, menekülés, szabadítás, feszítés, dobás, kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	Órakeret 9
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A megváltozott tanulási környezethez való alkalmazkodással párhuzamosan, az új közegben történő gyakorláshoz szükséges magatartási és balesetvédelmi szabályrendszer kialakítása.</p> <p>A vízben történő biztonságos tájékozódás, a vízbiztonság és a vízszertet megalapozása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az úszásoktatás helyi döntésen alapuló választás. Amennyiben a helyi tantervben nem szerepel, a többi tematikus terület óraszámait – különös tekintettel az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekre – az úszás óraszámával meg kell növelni.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p><i>A vízhez szoktatás gyakorlatai:</i></p> <p>Járás a vízben; medence szélén végzett úszómozdulatok; merülési gyakorlatok; vízbeugrások; siklás- és lebegési gyakorlatok, a légzésszabályozást segítő gyakorlatok; ismerkedés a mélyvízzel.</p> <p>A téri tájékozódás, térérzékelés fejlesztése kisvízben. Játékos vízhez szoktató gyakorlatok koordinációs és erőfejlesztő céllal.</p> <p><i>Játékok a vízben:</i></p> <p>Vízhez szoktató, úszó-, vízbeugró-, merülő gyakorlatok, vízi csapatjátékok eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink, szervezetünk megfigyelhető ritmusai, tájékozódási alapismeretek.</p>

játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel.	
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Uszodai rendszabályok, a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók, az úszástechnikák vezető műveleteinek ismerete, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csúszásveszély, lebegés, kartempó, levegővétel, lábtempó, siklás, gyorsúszás, hátúszás, krallozás, mélyvíz, fulladás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 15
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készségükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; falmászás; íjászat, lovaglás, :, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Gyermekjoga gyakorlatok. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i> A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok		<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptermészetes és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a		

szabadidő- és médiatudatosság. <i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyamos ciklus végén	<p><i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzusmérés. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légző gyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.</p> <p><i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energia befektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.</p> <p><i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i></p>
--	---

Részben önállóan tervezett 3-4 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.
A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.
Gurulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
A tempóváltozások érzékelése és követése.
A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékokban.
Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban

A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
A csapatérdeknek megfelelő összjátékokra törekvés.
A sportszerű viselkedés értékévé válása.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban

Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
Az saját agresszió kezelése.
Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben

Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.
A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 10
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása.</p> <p><i>Gimnasztika:</i> Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légző gyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztikafokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.</p> <p><i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot, az energia-befektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fittségi tesztek pontosabb végrehajtása.</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életvitel, háztartás.</p>

<p>Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai. Higiéniával és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés. A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Higiéniái alapismeretek: a biológiai éréssel járó testi változások alapismeretei. Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</p>	<p>Órakeret 27</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabillá és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:

Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötél által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére.

Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal.

Lendítések, körzések:

Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is).

Hajlítások és nyújtások:

Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is).

Fordítások és fordulatok:

Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is.

Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is).

Tolások, húzások:

Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erő kifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel.

Emelések és hordások:

Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.

Függés- és lengésgyakorlatok:

Mászókötélen, mászórudon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”.

Egyensúlygyakorlatok: Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok.

Gurulások, átfordulások:

Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve

Vizuális kultúra:

kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció.

Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás.

Matematika:

műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.

<p>manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társsal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át.</p> <p><i>Támaszok:</i> Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel.</p> <p><i>A természetes hely- és helyzetváltató mozgásokat alkalmazó játékok:</i> Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyzetváltató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energia-befektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 35
Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkézes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra <i>haladó mozgás közben</i>. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. <i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i> Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra „dropból” is próbálkozva. <i>Labdavezetések kézzel:</i> A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetések feladatok. <i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i> Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szerveszerűen. <i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban</i> Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energia befektetésbeli ismeretek az eszközhasználatl</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életvitel, háztartás.</p>

összefüggésben. Az eszközkészítés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás, droprúgás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásforma összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű tánclépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- és a táncmozdulatok gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna: Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; fellendülési kísérletek segítségadással vagy nélküle kézállásba; kézen átfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszúgrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkról és/vagy mini trambulínról, egyéni- páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok		Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Ének-zene: magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.

<p>önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdászás kísérletek mászó kulcsolással (3 ütemű mászás); gyermek aerobikgyakorlatok.</p> <p><i>Tánc:</i> Kreatív tánckülönböző ritmusú, tempójú zenére. A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott tánc (ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfüzerek, gyermektáncok. Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. <i>Tornához és táncához kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:</i> Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gurulás, fellendülés, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játészó”, felkérés.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban</p>	<p>Órakeret 34</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játéokban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával.</p> <p>Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.</p>
---	--

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás- és futás mozgásformái:</i> egyenes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erő kifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggoló rajt. <i>Ugrások és szökdelések ugrásformái:</i> Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és a magasság változtatásával, páros és egy lábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugró sávból guggoló- és/vagy lépő technikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk. <i>Dobások mozgásformái:</i> Egy- és kétkezes hajító-, lökő- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. A forgómozgások előkészítő gyakorlatai. Hajító mozgások 3 lépéses dobóritmusban.</p> <p><i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében:</i> A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p> <p><i>Matematika:</i> geometria, mérés, testek.</p> <p><i>Vizuális kommunikáció:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, gát, forgás, dobóritmus, sarok-talpgördülés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 28
Előzetes tudás	<p>Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról.</p> <p>Motivált tanulás a játék folyamatában.</p> <p>Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez.</p> <p>A közös játékeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekekkel szemben.</p> <p>A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása.</p> <p>A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése.</p> <p>A tevékenységek során az én központúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Általános technikai és taktikai tartalmak:</i> Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen.</p> <p><i>Mini kosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás, sarkazás a kosárlabdában.</p> <p><i>Mini röplabda:</i> Kosárérintés és alkarérintés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban.</p> <p><i>Labdarúgás:</i> Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban.</p> <p><i>Szivacskezilabda:</i> Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, páros lefutásból. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal.</p> <p><i>Sportjáték-előkészítő (kis)játékok:</i> Létszám azonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), létszámfölényes helyzetekben (2:1, 3:1, 4:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskezilabda, mini kosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kezilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria.</p> <p><i>Magyar nyelv- és irodalom:</i> kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.</p>

<p>játékok; palánkosárlabda, mini röplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete.</p> <p>Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédelem, cselezés, emberfogás, területfoglalás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7
Előzetes tudás	Elemi eséstechnikák ismerete, balesetmentes végrehajtása. A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő feladatok során az önvédelem szerepének tudatosítása a mindennapokban. Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése. A sportszerű küzdés iránti igény erősítése. A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése. A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p><i>A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:</i></p> <p>Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulásfogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása.</p> <p><i>Küzdőjátékok:</i></p> <p>Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p>		<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>testünk, életműködéseink.</p>

A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tompítás, grundbirkózás, judo, cselgáncs, esés, karate, bokszt, önvédelem, menekülés, szabadítás, feszítés, dobás, kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	Órakeret 9
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyorsúszás vagy hátúszás közül egy úszásnem választása. Az uszodában szükséges magatartási, higiéniai és balesetvédelmi szabályrendszer tudatosítása, a személyes felelősség kialakítása és az uszodai szabályok betartása. Egy úszásnem (gyorsúszás vagy hátúszás) technikájának rögzítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az úszásoktatás óraszám helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon, együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A vízhez szoktatás gyakorlatai, a vizes környezet balesetvédelmi és higiéniai rendszabályai. Vízbiztonság, siklás hason és háton. Tudatos levegővétel az úszás rávezető gyakorlataiban.</p> <p>Hátúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka). <i>Feladatok háton:</i> felfekvés a hátra kapaszkodással, fejbeállítás, csípőemelés; háton lebegés segítséggel és önállóan; felfekvés hátra segítséggel és önállóan; lebegés háton önállóan; lebegés és siklás háton. <i>Hátúszás lábtempó:</i> siklás háton; hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; hátúszó lábtempó, segítséggel; hátúszás lábtempó segítséggel és önállóan; háton lebegés, siklás és a hátúszás lábtempó összekapcsolása; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink.</p>

<p><i>Hátúszás kartempó:</i> hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magatartásból; egykaros hátúszás-kísérletek, a levegővétel.</p> <p><i>Hátúszás kar- és lábtempó összhangjának megteremtése:</i> hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai.</p> <p>Gyorsúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka. légvétel, ritmus)</p> <p><i>Gyorsúszás lábtempó:</i> siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval.</p> <p><i>Gyorsúszás kartempó:</i> gyorsúszás kartempójárásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban.</p> <p><i>Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése:</i> gyorsúszás technikai feladatok; gyorsúszás kar- és lábtempó gyakorlása.</p> <p><i>Gyorsúszás levegővétele:</i> a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása.</p> <p><i>Úszások a mélyvízben:</i> gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral-lábbal, hátrafordulós levegővétellel; úszás szabadon.</p> <p><i>Ugrások, taposások:</i> beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás és előkészítő gyakorlatai.</p> <p>A téri tájékozódás, tér- és mélységérzékelés fejlesztése úszó és merülő gyakorlatokkal. Adott úszásnem technikai gyakorlatai koordinációs céllal. Játékos páros és társas vízi feladatok erőfejlesztő céllal.</p> <p><i>Vízhez kötött játékok:</i> Hajóvontatás, siklasi és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott úszástechnikával kapcsolatos fogalmi készlet ismerete, az uszoda élet- és balesetvédelmi ismeretei, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás.</p> <p><i>Amennyiben az intézményben, az 1-2. osztályban is megoldott az úszásoktatás, a tematikai egység céljait és követelményeit a helyi tantervben ennek figyelembe vételével kell meghatározni.</i></p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Felfekvés, gyorsúszás, hátúszás, fejesugrás, késleltetés, levegővétel, merülés, mentés, életvédelem, örvény, pánik, félelem, fáradtság.</p>

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 15
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárás körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készsütekkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárás körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; falmászás; íjászat, lovaglás, :, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Gyermekjóga gyakorlatok. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i> A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság. <i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i></p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek.</i></p> <p><i>Környezetismeret: testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	szemléltetés, megfigyelés, magyarázat, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka, frontális munka, játék

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyamos ciklus végén	<p><i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzusmérés. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, emyesztő és légző gyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.</p> <p><i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energia-befektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.</p> <p><i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energia befektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése</p>
--	---

	<p>zenére is. A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése. A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.</p> <p><i>Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban</i> A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete. A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban</i> A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete. Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése. Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra. A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értékévé válása.</p> <p><i>Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban</i> Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban. Előre, oldalra és hátra esés, tompítással. A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása. A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása. A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése. Az önvédelmi feladatok céljának megértése.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban</i> Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan. Fejesugrással vízbe ugrás. Az uszodai rendszabályok természetessé válása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.</p> <p><i>Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben</i></p>
--	---

	<p>Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadterén, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.</p>
--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulók neveltsége és képzettsége a célrendszerben jelzett követelményeknek megfelelően az érdemjegyben jelenik meg. Az egy szempontú teljesítmény értékelésen alapuló követelmények hibáit ismerjük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erősebben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.

- Az esélyjavítás egyik lehetősége a differenciált tananyag kijelöléshez adott módszertani alternatívák alkalmazásával valósítható meg. Az értékelés differenciálásának másik lehetőségét az alkati és az alapvető fizikai adottságok felmérésére készített táblázatok értékelésmódosító szempontként felhasználása biztosítja.
- A tanulók neveltsége lényeges tényező egy reális értékelési rendszerben. A tanulók neveltségét (funkcionálisan) tanórai és tanórán kívüli testedzésben felmutatott aktivitásuk és a testedzések szabály, valamint erkölcsi rendjéhez (fair play) viszonyított cselekedeteik alapján lehet jellemezni.
- A tanulói munka értékelésében az "elégéses" szint megállapítása nevelési alapkövetelmény alapján történik, amelyet az oktatásban és képzésben nyújtott gyenge teljesítmény nem ronthat le. Az alapkövetelmény teljesítése a legalább "elégéses" minősítés feltétele. Ez az egyetlen értékelési szint, amely nem tananyagfüggő és nem mérhető teljesítményszinthez kötött. Ennek oka az, hogy a tanulók adottságait ilyen módon lehet/kell figyelembe venni.
- A követelmény és értékelés összefüggése:
 - A követelmény megfogalmazás funkcionális alapon közelít a célhoz. A célra vonatkozó közvetlen követelmény megfogalmazást az értékelés és osztályozás motiváló hatásaival segíti.
- Az értékelés, osztályozás:
 - A neveltség szintjét becsléssel mérjük a munka aktivitásán, a szabályos egészségőrző és erkölcsös cselekvés értékelésén alapul.
 - Az oktatás szintjét a sportteljesítményekhez, az országos standardokhoz vagy az elsajátításra előírt tananyagmennyiséghez és minőséghez viszonyítjuk.
 - A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.
 - A tantervi követelmények működése: A tanuló iskolai munkáját végzi, a tanterv és az iskola, testnevelő tanár által meghatározott és előírt követelmények és értékelés ismeretében. A tanár tehát a három szint alapján minősíti a tanuló munkáját, majd érdemjegyeket, ezek összegzéseként félévi és év végi osztályzatot ad.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A testnevelés tantárgy - többi tantárgyhoz hasonlóan – sajátos műveltség tartalommal bír és elsődleges célja ennek átszármaztatása. Ebből a szempontból egy a tantárgyak közül. Ugyanakkor egyetlen a tantárgyak közül, amely elsősorban (de nem csak!) a test, a fizikum fejlesztésével foglalkozik.
- A művelség tartalom sajátosságain túl a testnevelés tantárgyak, az iskolai éveken túlmutató, kiemelkedő szerepe van az életmód alakításában.
- A sport személyiségfejlesztő hatása az erkölcs- és magatartásformálásban is megmutatkozik. A sportban nemcsak fogalmakat alkotunk az erkölcsi normákról – mint becsületesség, szabályok betartása, stb. -, hanem a sporttevékenysége közben át is éljük azokat. Lehetőség van tehát arra, hogy a sporttevékenység során egy folyamatban alakuljon az erkölcsi tudat, a meggyőződés, az érzelmi viszonyulás és a magatartás.

Az iskola 5-8 évfolyamán tanított tantárgyak tantervei

Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Magyar nyelv és irodalom

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoporthoz 5.-8. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	4	144	130	14
6.	4	144	131	13
7.	4	144	97	47
8.	4	144	129	15

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII.21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.09.2. tantárgyi kerettanterv B változata alapján készült helyi tanterv.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből a magyar nyelv a 7. évfolyamon a kerettantervi javaslathoz képest megemelt óraszámot kapott. (heti 1, évi 36 óra)

Megjegyzés: IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ban.

A tantárgy helyi tantervét készítette: Makrai Judit, Sári Katalin.

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

MAGYAR NYELV

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	65	7
6.	2	72	65	7
7.	2	72	32	40
8.	2	72	65	7

IRODALOM

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	65	7
6.	2	72	66	6
7.	2	72	65	7
8.	2	72	64	8

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: MAGYAR NYELV és IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	8	4	12
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	12	1	13
Írás, fogalmazás	10	1	11
Helyesírás	11		11
A szavak szerkezete, jelentése	12	1	13
A nyelv szerkezete	12		12
Népköltészet, mesék	10	1	11
Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és önkifejezés	5		5
Petőfi Sándor: János vitéz	10		10
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	4		4
A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember - Isten kapcsolat , a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	15	6	21

Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívum az irodalmi művekben	8		8
Regényhősök összehasonlítása	4		4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	4		4
Fogalomhasználat	5		5
Évfolyam összesen	130	14	144

5. évfolyam: MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	8	4	12
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	12	1	13
Írás, fogalmazás	10	1	11
Helyesírás	11		11
A szavak szerkezete, jelentése	12	1	13
A nyelv szerkezete	12		12
Évfolyam összesen	65	7	72

5. évfolyam: IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Népköltészet, mesék	10	1	11
Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és önkifejezés	5		5
Petőfi Sándor: János vitéz	10		10
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	4		4
A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, <i>ember – Isten kapcsolat</i> , és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	15	6	21
Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívum az irodalmi művekben	8		8
Regényhősök összehasonlítása	4		4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	4		4
Fogalomhasználat	5		5
Évfolyam összesen	65	7	72

6.évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	10		10
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	10	1	11
Írás, fogalmazás	10	3	13
Helyesírás	11	1	12
A szavak szerkezete, jelentése	6		6
A nyelv szerkezete	18	2	20
Monda, rege, ballada	8		8
Összehasonlítási gyakorlatok	5		5
Arany János: Toldi	10		10
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	5		5
Hősök a történetmondás műfajában	10	2	12
Regényhősök összehasonlítása	6		6
Képek és formák a költészetben	14		14
<i>Szemelvények a magyar reformáció irodalmából</i>		4	4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	3		3
Fogalomhasználat	5		5
Évfolyam összesen	131	13	144

6. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	10		10
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	10	1	11
Írás, fogalmazás	10	3	13
Helyesírás	11	1	12
A szavak szerkezete, jelentése	6		6
A nyelv szerkezete	18	2	20
Évfolyam összesen	65	7	72
6. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Monda, rege, ballada	8		8
Összehasonlítási gyakorlatok	5		5
Arany János: Toldi	10		10

Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	5		5
Hősök a történetmondás műfajában	10	2	12
Regényhősök összehasonlítása	6		6
Képek és formák a költészetben	14		14
<i>Szemelvények a magyar reformáció irodalmából</i>		4	4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	3		3
Fogalomhasználat	5		5
Évfolyam összesen	66	6	72

7.évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	4	9	13
Olvasás, szövegértés	5	5	10
Írás, fogalmazás	3	4	7
Helyesírás	4	4	8
A nyelv szerkezete és jelentése	16	18	34
Klasszikus és kortárs lírai alkotások	8		8
Lírai műfajok	2		2
Összehasonlító gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák	4		4
A kisepikai műfaj változatai: novella, elbeszélés	6		6
Kortárs novellák	4		4
A regény változatai	8		8
Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben	4		4
Művek a reformkor irodalmából	12		12
<i>A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata</i>	0	7	7
Egy drámai mű feldolgozása	8		8
Az irodalom határterületén – a népszerű irodalom műfajai	6		6
Fogalomhasználat	3		3
Évfolyam összesen	97	47	144

7. évfolyam: MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszéd-készség, szóbeli szövegek	4	9	13

megértése és alkotása			
Olvasás, szövegértés	5	5	10
Írás, fogalmazás	3	4	7
Helyesírás	4	4	8
A nyelv szerkezete és jelentése	16	18	34
Évfolyam összesen	32	40	72

7. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Klasszikus és kortárs lírai alkotások	8		8
Lírai műfajok	2		2
Összehasonlító gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák	4		4
A kisepikai műfaj változatai: novella, elbeszélés	6		6
Kortárs novellák	4		4
A regény változatai	8		8
Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben	4		4
Művek a reformkor irodalmából	12		12
<i>A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata</i>	0	7	7
Egy drámai mű feldolgozása	8		8
Az irodalom határterületén – a népszerű irodalom műfajai	6		6
Fogalomhasználat	3		3
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	1	10
Olvasás, szövegértés	5		5
Írás, fogalmazás	4	1	5
Helyesírás	8		8
A nyelv szerkezete és jelentése	32	2	34
A nyelv állandósága és változása	7	3	10
Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	18		18
<i>Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban</i>		8	8
Az irodalom nagy témáiból	12		12
Kortárs irodalom – kortárs írók és	8		8

olvasók			
Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába	4		4
Bevezetés a műfajelméletbe	3		3
Tematikus-motivikus áttekintés	6		6
Fogalomhasználat	3		3
A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés mozgóképen	3		3
A média kifejezőeszközei (2) A mozgókép és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	3		3
A média társadalmi szerepe, használata. A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	4		4
Évfolyam összesen	129	15	144

8. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	1	10
Olvasás, szövegértés	5		5
Írás, fogalmazás	4	1	5
Helyesírás	8		8
A nyelv szerkezete és jelentése	32	2	34
A nyelv állandósága és változása	7	3	10
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	18		18
<i>Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban</i>		8	8
Az irodalom nagy témáiból	12		12
Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók	8		8
Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába	4		4
Bevezetés a műfajelméletbe	3		3
Tematikus-motivikus áttekintés	6		6
Fogalomhasználat	3		3
A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés mozgóképen	3		3
A média kifejezőeszközei (2) A mozgókép és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	3		3

A média társadalmi szerepe, használata. A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	4		4
Évfolyam összesen	64	8	72

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	7
----------------------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	<i>Bibliai tanítások a beszédről. Bibliai történetek dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással. A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.</i>	4
Írás, fogalmazás	<i>Az írás története, szerepe az emberiség fejlődésében.</i>	1
A szavak szerkezete, jelentése	<i>Bibliából származó közmondássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások.</i>	1
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	<i>A Biblia könyveinek ismerete, a biztos eligazodás segítése.</i>	1
	Összesen:	7

6. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	7
----------------------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Helyesírás	<i>A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása.</i>	1
A nyelv szerkezete	<i>Régi magyar nyelvtaníróink (Szenci Molnár Albert, Geleji Katona István, Tótfalusi Kis Miklós)</i>	2

	Bibliai nevek köznevesülése pl.:ádámcsutka, pálfordulás, mózeskosár, stb.)	
Írás, fogalmazás	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása, útinapló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése.	3
Olvasás, szövegértés	Keresztyén műsorok a médiában. Tömegkommunikációs eszközök tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva.	1
Összesen:		7

7. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	40
----------------------------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	A jellemek megnyilvánulásai a beszédhelyzetekben. Egymás gondolatainak meghallgatása, saját véleménnyel való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása. A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján. A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátítása. (A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai	9

	<p>alkalmazhatósága.</p> <p>Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.</p> <p>A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai.</p> <p><i>A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása.</i></p> <p><i>Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony, stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése.</i></p>	
Olvasás, szövegértés	<p>Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Folyóiratok vagy Pl. Miklya Luzsányi Mónika (Apati szövetsége, Srácok a garázs tetején, Macskaút, Titkoskönyv, Zombikönyv) Kamarás István (Csigamese, Apuapu és a leleplezett rakoncaficánka, Betlehembe kéne menni) könyveinek részletéből</p>	5
Írás, fogalmazás	<p><i>Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége –</i></p>	4

	írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út.	
Helyesírás	Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai egyszerű mondatok esetében.	4
A nyelv szerkezete és jelentése	A mellérendelő, az alárendelő szóösszetételek helyesírása. a különírás, egybeírás szabályai.	18
Összesen:		40

8. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	7
---------------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Írás, fogalmazás	Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel.	1
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	<i>A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása</i> Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartása.	1

A nyelv szerkezete és jelentése	Kazinczy és a nyelvújítás (Kazinczy-szótár készítése) Nagy nyelvújítók (Barczafalvi Szabó Dávid, Kölcsey, Szemere Pál, Kazinczy, stb.)	2
A nyelv állandósága és változása	<i>A Vizsolyi Biblia nyelvezetének, szókincsének vizsgálata 1-1 választott könyve, részlete alapján.</i> Nyelvváltozatok: A regionális irodalmi nyelv jelenléte Tamási Áron: Vadon nőtt gyöngyvirág c. művében Nyelvjárási elemek Móricz Zsigmond: Árvácska c. regényében	3
Összesen:		7

5. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	7
------------------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Népköltészet, mesék	<i>Heltai Gáspár fabulái</i>	1
A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember- Isten, a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	<i>Bibliai történetek, példázatok Családi kapcsolatok megjelenítése bibliai történetekben</i>	6
Összesen:		7

6. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	6
------------------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hősök a történetmondás műfajában	<i>Próbatételek a bibliai történetekben</i>	2
Szemelvények a magyar reformáció irodalmából	<i>Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava)</i> <i>Könyvnyomtatás jelentősége</i>	4

	Zsoltárfordítások Balassi Bálint, Bornemissza Péter	
	Összesen:	6

7. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	7
------------------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	Neves református kollégiumok (Debrecen, Pápa, Sárospatak, Nagyenyed.) és híres diákjai és tanárai. Jókai. A nagyenyedi két füzfa; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig; Szabó Magda: Abigél – részletek. Tóth - Máté Miklós: Pecúrok	7
	Összesen:	7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek műveiben	Ady Endre, Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos, Nemes Nagy Ágnes, Sánta Ferenc művei	8
	Összesen:	8

3. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. A magyar nyelv és irodalom tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy fontos célja, hogy a tanulók olyan önálló gondolkodású fiatalokká váljanak, akik erkölcsi kérdésekben képesek önálló ítéletalkotásra.

- A nemzeti öntudat, a **református identitás**, és a demokráciára nevelésben kitüntetett szerepet kapnak a magyar irodalomjelentős, nemzeti sorskérdéseket végiggondoló alkotásai. A magyar irodalmi kánon néhány alapművének megismerésével a tanuló a közös kultúrkincs részesévé válhat, és ezáltal is növekedhet benne a nemzethez tartozás tudata és a hazaszeretet.
- Fontos szerepet kap a magyar nyelv és irodalom kerettantervben a családi életre nevelés, a környezet- és a médiatudatos magatartás kialakítása, a manipuláció hatásmechanizmusainak megismerése, a manipulációval szembeni védekezés.
- A testi-lelki egészség, a jó önismeret az egész életre meghatározó jelentőségű, ezért ezeken a területeken is fontos szerepe van a magyar nyelv és irodalom tantárgynak.

Kulcskompetenciák fejlesztése

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az

- anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet,
- a hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével
- digitális kompetencia: az információs társadalom technológiájának ismerete, megfelelő szintű kritikus használata
- a szociális, az állampolgári,
- az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség elnevezésű kulcskompetenciák fejlesztése
- a hatékony, önálló tanulás készségeinek – képességeinek fejlesztése

Az 5–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata

- A nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése.
- A sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készség együttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A készségek szintre hozása, majd folyamatos fejlesztése. (5-6.) A már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése. (7-8.)
- A tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek

figyelembevételével. A nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése.

- Az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása, a szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás, az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.
 - ***Olvasóvá, Bibliaolvasóvá nevelés.***
 - ***Az olvasmányok tanulságairól erkölcsi állásfoglalás megfogalmazása a keresztyén identitásnak megfelelő értékrendben.***
 - ***A református iskolák hagyományrendszerének tudatos folytatása.***
 - A nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, az egyéni ismeretszerzés módjainak, technikáinak előkészítése, gyakoroltatása, a kritikus, problémamegoldó és a fogalmi gondolkodás fejlesztése.
 - Könyv- és könyvtárhasználat fejlesztése.
 - Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréjének jelentősége, mint pl. a digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül.
 - Megismerje a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalkítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit. (7-8.)
 - ***A tömegkommunikációs eszközök tudatos használatára való nevelés a keresztyén értékek védelmét szolgálva.***
 - A nyelvről szerzett (élményalapú) tapasztalati és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal.
 - A nyelvnek mint működő, változó rendszernek a megtapasztalása, megfigyeltetése. E tapasztalatokra építve válik lehetővé néhány alapvető rendszerszerűség bemutatása, összefüggésének felismerése, megnevezése.
 - A klasszikus értékeket benntartsa az iskolai munkában, ugyanakkor a frissebb, mai, kortárs művekre is ráirányítsa a figyelmet.
-
- **Beszédművelés, beszédképesség fejlesztése:** A tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyarórán és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatóságához és a beszédhelyzethez. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. (5-6.) Beszédképesség szempontjából a tanuló beszédében már nemcsak megfelelően artikulál, hanem kiejtésével közlő szándékát is jól tükrözi, továbbá a mondat- és szövegfonetikai eszközöket is megfelelően alkalmazza. Nemcsak a beszédhelyzethez alkalmazkodik, hanem különféle kommunikációs technikákat is képes alkalmazni. (7-8.)

- **Írott és szóbeli szövegek alkotása és megértése:** A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. Különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás; Szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolata; a címadás. A tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével. Nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására. Már nemcsak összefoglalni tudja az olvasottakat, hanem érvelni is képes, és a beszéd társalattal empatikusan együtt tud működni.

- **Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről:** A nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegepítő eljárásokkal. A nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése. (5-6.)

- **Írás, helyesírás:** Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, a tanult helyesírási szabályok alkalmazása, továbbfejlesztése.

- **Tanulási képesség:** A tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. (5-6.) Nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira, sőt a jegyzetkészítésben is jártas.

- **Erkölcsei ítéltőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése:** Megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával. (5-6.) Nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történelmi, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalkotás és elbeszélés mozgóképi eszközeit. (7-8.)

- **Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése:** Újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása. Legyen képes érzékelni a szövegek műfaji különbségeit, valamint néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. A tanuló megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat

változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdésköreinek némely aspektusát, a téma és a hangulat változatait továbbá a tantervben számára előírt fogalmakat. Érzékeli a szövegek műfaji különbségeit. (5-6.) Már nemcsak a lírai és az elbeszélő szerkezetek kulcsfogalmait ismeri, hanem érti a formai jegyek jelentésteremtő szerepét is, továbbá megismerkedik a drámával, a befogadóval, a hatással, a beszédhelyzettel, a jellemzés módjaival és a tantervben számára előírt további fogalmakkal. (7-8.)

A tantárgy tanításának alapelvei

- Az évfolyamok tematikai egységei elsősorban fejlesztési célok és követelmények; sorrendjük változtatható és koherens rendszerbe építhető (különösen a lírai alkotások egységeinek esetében), pl. tisztán műfaji vagy tematikus felépítésű tananyagba. Néhány irodalmi témakört elméleti összefoglalás is követ. Így bizonyos témakörök az alapvető irodalomelméleti fogalmakat – műnem, műfaj, vers, verselés, kép, alakzat, motívumok stb. – tartalmazzák, ezek helye tehát kötött. (Az alapfogalmak bevezetésüktől kezdve ismertek és használandók.) Az irodalom történetiségének bevezetése még kerülendő. A korosztály olvasási, szövegértési készségi szintje nem teszi sem szükségessé, sem lehetővé a régi magyar irodalmi szövegek elemzését
- Az 5–8. évfolyam irodalom kerettantere azzal a kettős célkitűzéssel készült, hogy a klasszikus értékeket benntartsa az iskolai munkában, ugyanakkor a frissebb, mai, kortárs művekre is ráirányítsa a figyelmet. Minden tematikus egységben megnevezi a kulcsfogalmakat, ugyanakkor az évfolyampárok végén egy-egy önálló fogalomhasználati egységet is tartalmaz, amelynek fogalmait egyéni megoldásokkal, szabadon vezethetők be az évfolyampárok bármelyik szakaszán, ezáltal az itt meghatározott fogalmak tanítását nem egy-egy meghatározott irodalmi mű esetében kell feltétlenül megtanítani, hanem a két évfolyamos szakasz több tematikai egységénél is szóba kerülhetnek.
- A tematikai egységeknek megvan a maguk lineáris logikája, de ez a linearitás nem jelent előírt sorrendet. Sorrendjük azonban mégiscsak ésszerű megfontolásokat takar. Ebben a lehetséges és átvehető, de nem előírt sorrendiségben a mesékkel indul a felső tagozatos irodalom: a mesékkel, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek egyben középpontba állítják az irodalom örök kulcselemét, a fantáziát, hiszen ez nemcsak a mesékben van jelen, hanem bizonyos értelemben minden műalkotásban, sőt minden emberi alkotásban is. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór, és ennek kapcsán a népdalok. A tantervi folytatás után egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalmi művekkel való ismerkedésből. Egyre táguló körökben vethetnek a diákok irodalmi pillantást életük mind szélesebb horizontjaira: előbb a családra, később a szülőföldre, majd az iskola, a gyerektársadalom örök világára. A térben táguló körbepillantás

azután időben is tágul: az irodalmon keresztül visszatekinthet a tanuló történelmi hagyományainkra és múltunkra.

- Az 5–6. évfolyamon a tanulók már jól olvasnak, viszonylag hosszabb szövegeket is rövid idő alatt meg tudnak ismerni. A kerettanterv irodalomtanítási részének ez a szakasza úgy tekint erre a fejlesztési periódusra, mint amely már lehetőséget ad az irodalom jelenségének mélyebb megértésére. Nemcsak a kultúra hordozójának tekinti az irodalmat, és nemcsak a kommunikáció egyik változatának, hanem olyan tevékenységnek, amelyben egy-egy alkotón keresztül voltaképpen az emberiség a megszólaló, s a műalkotásban nem tesz mást ez a cselekvő alany, mint hogy önmaga számára fogalmazza meg legfőbb dilemmáit és az azokra adható lehetséges válaszokat. Ennek megfelelően a *János vitéz* és a *Toldi*, a mesék és a mondák, az első közösen megismert terjedelmesebb regények kapcsán ez a kerettantervi rész a nagy emberi kérdésfeltevésekkel való ismerkedés helyének is tekinti az irodalomórát. Ennek előfeltétele a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló életkorából fakadó absztrakciós szintjét, és korlátozza önmagát és kérdésfelvetéseit ennek megfelelően. Ugyanennek másik előfeltétele a tanuló részéről, hogy legyen partner azoknak a képességeknek a kialakításában, amelyek az effajta irodalomértéshez elengedhetetlenek.
- Mire eljutottak a tanulók a 7–8. évfolyamig, addigra már megismerkedtek a *János vitézzel* és a *Toldival*, a mesékkel és a mondákkal, az első közösen megismert terjedelmesebb regényekkel. Az olvasás és írás, a szövegértés és szövegalkotás ekkorra már több kell, hogy legyen számukra merő technikai gyakorlatnál vagy egyszerű kódoló – dekódoló eljárásnál. Érteniük kell, hogy az irodalom olyan üzenet, amelyet elődeink és a rendkívüli képességekkel megáldott művészek örökítettek ránk, s amely üzenetnek a megfejtése és életünkbe építése a mi dolgunk. Ekkorra már szerencsés, ha a tanulók jól értik: a pragmatikus tudáselemek túl az embernek szüksége van egy transz pragmatikus, ünnepnapi tudásra is, amiben elsősorban a művészetek adhatnak eligazítást. Ahhoz, hogy az irodalommal ebben a másfajta jelentésében is képesek legyenek szembesülni, ehhez több előfeltételnek is teljesülnie kell. Előfeltétele ennek a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló sajátos serdülőkori viszonyát a tanulmányokhoz, a mély lelki kérdéseket érintő kommunikációhoz és a tekintélyhez, és csakis ezt a kritikus és sebezhető kamaszt jól ismerve fogalmazza meg célkitűzéseit. Ugyanennek másik előfeltétele a tanuló részéről, hogy legyen partner azoknak a képességeknek a kialakításában, amelyek az effajta irodalomértéshez elengedhetetlenek.
- A múlt és a jelen, a tanuló kisvilága és a nagyvilág irodalmi témái mellett szüntelenül jelen van/lehet a tantervben és az iskola irodalomtanítási gyakorlatában a kortárs világ, a jelenkori élet, a mindannyiunkat körülvevő társadalom emberi problémáit feltáró művekben. Ezek révén a tanterv hangsúlyozott üzenetként fogalmazza meg, aminek mind nyilvánvalóbbá kell válnia a tanulók számára is: az irodalom nem statikus és a múltból itt maradt létező, hanem élő és organikus valóság.

- Minden tematikus egységben megnevezi a kulcsfogalmakat, ugyanakkor az évfolyampárok végén egy-egy önálló fogalomhasználati egységet is tartalmaz, amelynek fogalmai egyéni megoldásokkal, szabadon vezethetők be az évfolyampárok bármelyik szakaszán, ezáltal az itt meghatározott fogalmak tanítását nem egy-egy meghatározott irodalmi mű esetében kell feltétlenül megtanítani, hanem a két évfolyamos szakasz több tematikai egységénél is szóba kerülhetnek.
- Az irodalom történetiségének bevezetése még kerülendő. A korosztály olvasási, szövegértési készsége szintje nem teszi sem szükségessé, sem lehetővé a régi magyar irodalmi szövegek elemzését.

Az otthoni, napközis és tanulószobai írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

- A házi feladatok – mind a szóbeli, mind az írásbeli – a tanítási órán feldolgozott ismeretek gyakorlását, elmélyítését szolgálják.
- A házi feladat érdemjeggyel történő minősítése nem elfogadható, de a kiemelkedő munka, pl. önálló gyűjtőmunka szaktanári dicsérettel jutalmazható.
- A hiányzó házi feladat pótlólagos elvégzése szükséges, többszöri hiány esetén szaktanári figyelmeztetés jár a tanulónak.
- Fontos, hogy a napközis és otthoni felkészülés mellett a gyerekeknek maradjon idejük életkori sajátosságuknak, gyermeki személyiségüknek megfelelő tevékenységekre; pihenésre, regenerálódásra, mozgásra, játékokra.
- Ennek tükrében az otthoni és napközis felkészüléshez az alábbi elveket és korlátokat alkalmazzuk.
 - A tanultak begyakorlása érdekében a tanulók otthoni (napközis és tanulószobai) felkészülés formájában szóbeli és írásbeli házi feladatot kapnak.
 - Az osztályfőnökök és szaktanárok a házi feladatok, feladásakor figyelembe veszik a tanulók
 - egyéni képességeit, életkori sajátosságait, aktuális állapotát és ezekből kiindulva differenciált formában adnak feladatokat az otthoni és napközis felkészüléshez.
 - Emellett folyamatos tanácskozást folytatnak a napközis nevelővel, akik visszajelzésekkel tájékoztatják a délelőtti nevelőket a házi feladatokkal kapcsolatos tapasztalataikról.

Az otthoni, napközis és tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok típusukban megegyeznek.

- **Írásbeli feladatok:** a tanóra anyagához kapcsolódó, az órai munkához hasonló feladatok, ill. a korábbi évfolyamokon tanult ismeretekhez fűződő ismétlő feladatok. A feladatok a tanulók teljesítményétől és képességeiktől függően differenciálhatóak is.
- **Szóbeli feladatok:** az órán tanult fogalmak, tételek, ismeretek megtanulása, megértése, ill. a témakör korábbi anyagainak ismétlése, és a kapcsolódó, korábbi évfolyamokon tanult ismeretek felidézése. Az írásbeli és szóbeli feladatok mennyisége együttesen nem haladhatja meg egy átlagos képességű diák esetén felső tagozatban tantárgyanként a 30 perc intenzív tanulást.
- **Házi feladatok**
 - **hétfvégre** (szombatra-vasárnapra) lehetőleg nem adunk házi feladatot, de a tantestület döntése értelmében indokolt esetben megengedett a házi feladat adása, ha az összességében nem befolyásolja a tanuló pihenését, regenerálódását.
 - Hétfvégenek a tantárgyak szempontjából az számít, ahol pénteken és hétfőn egyaránt van óra. Ennek megfelelően a csütörtök-hétfő vagy a péntek-kedd párosítások nem számítanak hétfvégenek. Munkaszüneti napok esetében az számít ide, ahol az előző és az azt követő napon is van óra
 - **projekt és témahét alatt**, ha a délutáni elfoglaltság miatt nem biztosított a megfelelő felkészülési idő nem adunk házi feladatot, ha az azt követő napon is van ugyanazon tantárgyi óra!
 - **az őszi, téli és tavaszi szünetekre** hasonlóan adunk házi feladatot, mint hétfvégen, de kizárólag annyi, mint egyéb esetben egy következő órára való felkészüléshez!
 - **a nyári szünetidőre** (az évközi terhelés csökkentése érdekében) szabadon választhatóan adjuk fel a házi olvasmányokat. Ennek megtörténtét jutalmazhatjuk, szüneti elkészítésük elmulasztását nem büntetjük.

Magyar nyelv 5.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése.	

	Az alapvető kommunikációs kapcsolat felvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel).</p> <p>A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlegzés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással.</p> <p>Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése.</p> <p>A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése. A nyelvjárási változatok (pl. hangkészség) felismertetése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése</p> <p>A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása.</p> <p>Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal.</p> <p>Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása.</p> <p>Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása.</p> <p>Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember értelmi</p>

<p>Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.</p> <p>Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között.</p> <p>Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése.</p> <p>A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.</p> <p><i>Bibliai tanítások gyűjtése a beszédről. Bibliai történetek dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással.</i></p> <p><i>A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.</i></p>	<p>képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; , az érzékszervek szerepe.</p> <p><i>Erkölcstan: önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</i></p> <p><i>Hittan: Bibliai történetek</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszköz (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A helyes jól formált beszéd folyamatos gyakorlása. Szituációs játékok páros és csoportmunkában. A kapcsolatfelvétel és szándéknyilvánítás formái páros munkában a nem nyelvi kifejezőeszközök alkalmazásával. A testbeszéd komplex működésének megfigyelése. Részvétel adott témájú beszélgetésben. Az emberi beszédről szóló szövegek feldolgozása kooperatív technikával heterogén csoportokban. Dramatikus játékok.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés</p>	<p>Órakeret 13 óra</p>
---	--	-----------------------------------

Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Különböző szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott szövegeken. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása.</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különböző dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p><i>A Biblia könyveinek ismerete, a biztos eligazodás segítése.</i></p> <p>A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása.</p> <p>A szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>	<p><i>Matematika;</i> <i>Természetismeret:</i> szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép összefüggései.</p> <p><i>Hittan: A Biblia könyvei</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üzenet, betűrend, tartalomjegyzék.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott szövegeken. A szövegértési technikák gyakorlása: adatkeresés, lényegkiemelés stb. egyénileg, csoportosan, önállóan vagy tanári irányítással.</p> <p>Szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>nyelvi</i> kompetenciák fejlesztése az írástechnikai téren: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának segítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven.</p>

	<p>írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete. Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókinccs használata. Az írás története, szerepe az emberiség fejlődésében. Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, levél.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősookról.</p> <p><i>Természetismeret:</i> anyaggyűjtés, vázlatkészítés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a szöveg képe.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, képirás, fogalomírás, ékírás, szóírás</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Vázlat készítése a feldolgozott szövegek megértésének igazolására, fogalmazások írásához. A jegyzetelési technikák megismerése differenciált munkában. A tanulási igényeknek megfelelő és rendezett írásmód gyakorlása (másolás, emlékezet utáni írás, tollbamondás) differenciált csoportmunkában. Rövidebb szövegek: (mese, leírás, elbeszélés, levél) alkotása egyéni munkában vázlat alapján. Magánlevél megfogalmazása: a szóhasználat, a levél hangnemének megválasztása a címhez igazodva. Az írás kialakulásáról szóló szöveg feldolgozása kooperatív munkaformában: információkeresés, tételmondatok alapján vázlatírás, stb.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Helyesírás</p>	<p>Órakeret 11 óra</p>
---	--------------------------	-----------------------------------

Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan.</p> <p>A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.</p> <p>Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak helyesírása.</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A betűrendbe sorolás szabályainak megismerése a helyesírási szabályzat szabálypontjai alapján. Gyakorlati alkalmazása szótárak, lexikonok használata közben. A szavak elválasztásának gyakorlása, összekapcsolása szómagyarázatokkal. A helyesírás rendszerének, a helyesírási alapelveknek a megismerése, gyakorlati alkalmazásuk kiemelten az akaratlagos írás során. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótó, toldalékok,	

	<p>összetett szavak tagjai.</p> <p>Az (azonos alakú, többjelentésű) és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban;</p> <p>közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése.</p> <p>A magyar nyelv szinonima-gazdagságának, a szójelentések rétegzettségének, sokszínű kifejezőképességének fölfedeztetése. Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>A szavak szerkezete: szó, szótő, toldalékok: képző, jel, rag.</p> <p>Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése.</p> <p>Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p> <p><i>Bibliából származó közmondássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások.</i></p>	<p><i>Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv szókincse, néhány állandósult szókapcsolata.</i></p> <p><i>Hittan: bibliai tanítások</i></p>

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szótő, toldalék, képző, jel, rag; egyjelentésű szó, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes jelentés; hangutánzó szó, hangulatfestő szó, állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás;</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A hangalak és a jelentés közötti viszony felfedeztetése szövegfeldolgozás során tanári irányítással. Egyjelentésű szavak önálló gyűjtése ellenőrzés értelmező szótár segítségével. Többjelentésű és azonos alakú szavak jelentése közötti különbség érzékeltetése rajzok, ábrák, mondatok segítségével. A Magyar értelmező kéziszótár használata. A Magyar szinonima szótár használata csoportmunkában. Szinonimák gyűjtése gondolatok, érzések, hangulatok kifejezésére. Fogalmazások javítása szinonimákkal. Ellentétes szójelentésen alapuló versek és szövegek olvasása. Hasonló alakú szavak helyes használata. Szóbeli és írásbeli szövegek szemléletesebbé tétele hangutánzó és hangulatfestő szavakkal.</p> <p>Az átvitt jelentés megtapasztalása, megértése, szemléltetése. Szólások és közmondások eredetének magyarázata csoportmunkában. A szólások használata a kommunikáció során. Helyzetek előadása szólásokhoz, közmondásokhoz kapcsolódva. A Magyar szólások és közmondások című könyv használata. A szavak szerkezetének megfigyelése, a szóelemek felismerése, megnevezése. A képzők, jelek, ragok megnevezése. A szókapcsolat és az összetett szavak közötti különbség. Alaktani elemzések végzése.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A nyelv szerkezete</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A hangok, képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A magyar nyelv sajátosságának tudatosítása. (pl. hangrend és illeszkedés, agglutináló nyelvtípus.)</p> <p>A kiejtés és az írás összefüggése szabályszerűségeinek megismertetése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A magyar hangrendszer jellemezőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.</p> <p>A beszédhangok hasonlóságainak és különbségeinek felfedezése, a képzési módok megfigyelése.</p> <p>A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik:</p> <ul style="list-style-type: none"> – magánhangzók, mássalhangzók; – magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; – mássalhangzók: zöngés, zöngétlen. <p>Néhány, a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűség: megfigyelésük kiejtésben, a beszédben és az írásban. A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.</p> <p>A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani szerkezetével.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az ember hangképző szervei.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Magánhangzó, mássalhangzó; hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés;</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Hang, betű, írásjegy fogalma. A hangok képzésének megfigyelése páros munkában, tapasztalatok pontos megfogalmazása.</p> <p>Helyesejtési és helyesírási feladatok kiemelve az időtartam jelentésmegkülönböztető szerepét. A magas és mély hangok közötti különbség, versek hangrendi vizsgálata, a szóhangulat megállapítása.</p> <p>A hangrend szerepe a toldalékolásban. Az illeszkedés törvényének megfogalmazása. A mássalhangzók csoportosítása. A zöngés és zöngétlen mássalhangzók megkülönböztetése, egymásra hatásának megfigyelése.</p> <p>A mássalhangzótörvények rendszere, okai. A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani szerkezetével.</p>

Irodalom

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Népköltészet, mesék		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Néhány klasszikus népmese és műmese történetének és alakjainak ismerete, néhány népdal szövegének és dallamának ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mesék történetének, jellemző motívumainak, nyelvi fordulatainak, típusainak azonosításának, értelmezésének fejlesztése. A magyar népmese-kincs felfedeztetése – az életkornak megfelelő befogadóképesség korlátjainak figyelembevételével. A mese mint élményfeldolgozó kulturális eljárás eszközén keresztül a „megküzdés”, a konfliktusok kezelése, a társas kapcsolatokra való nyitottság és más erkölcsi értékek, valamint a hozzájuk kapcsolódó magatartásminták felfedeztetése.</p> <p>A népdalszövegek néhány jellegzetes, visszatérő motívuma felismerésének segítése. A magyar népdal-kincs felfedeztetése által a nemzeti identitás erősítése. A népdal közösségi szerepének tudatosítása. A lírai művekben kifejeződő élmény befogadásának előkészítése</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>3-4 magyar népmese, művek a népköltészetből, néhány műmese a világirodalomból és a magyar irodalomból, beleértve a kortárs mesét is. Különböző mesetípusok, pl. állatmesék, tündérmesék, varázsmesék, tréfás mesék. (Például: <i>Tündérszép Ilona és Árgyelus</i>, <i>A kis fánkocsk</i>, <i>A legerősebb állat</i>.) Heltai Gáspár fabulái: pl. Az oroszlánról és egérről, A hangyáról és a szekcsőről, A kezekről, lábakról és a hasról,</p>	<p>A mesék csoportosítása, tipizálása, a mesetípusokhoz példaszövegek rendelése.</p> <p>Különbségtétel a népmese és a műmese között.</p> <p>Különbségtétel mese és valóság között.</p> <p>A családi viszonyok (pl. legkisebb fiú) kapcsán bekapcsolódás a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekbe.</p> <p>Annak megfigyelése – a</p>	<p><i>Ének-zene:</i> énekelt népdalok.</p> <p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre.</p> <p><i>Informatika:</i> könyvtárhasználat.</p>	

<p>Az ebről és a juhról, A fenyőfáról és a nádszálról</p> <p>Tipikus férfi- és nőalakok és jellemző tulajdonságai a népmesékben.</p> <p>Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről.</p> <p>Hírese mesegyűjtők, magyar és külföldi meseírók. Néhány klasszikus mese: pl. Hamupipőke, Andersen mesék (Az útitárs, A kis gyufaárus lány, stb.) Igazság – hamisság mesetípusok, Kriza János: Vadrózsák, Benedek Elek: Vörös tehén, stb.</p> <p>A mesék műfaji sajátosságai.</p> <p>Magyar mesehősök.</p>	<p>szakkifejezés definiálása nélkül –, hogy a mesei erőpróbák általában fokozásos szerkezetet mutatnak.</p> <p>Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről.</p>	
--	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népdal, népmese, folklór.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>A mese műfaji sajátosságai. A hangos olvasás gyakorlása szerepek szerint. A mesék csoportosítása, mesei jellemzők feltárása, a humor szerepének érzékeltetése kooperatív technikákkal. A mesék cselekményének összefoglalása.</p> <p>Dramatizálás. A népmesék korábbi nyelvállapota. Szövegalkotási gyakorlatok. Meseelemekből mese alkotása szóban, stafétában. A mesék korábbi nyelvállapotot tükröző kifejezéseinek felfedezése és értelmezése szótárak, lexikonok segítségével. Tájnyelvi szavak magyarázata. Meserészlet eljátszása. Kutatómunka: Milyen mesét tűz műsorára a televízió, rádió? Dramatizálás, népi játékok játszása, bábok, rajzok készítése. Meseírás. Magyar mesehősök gyűjtése. Korábban tanult verstani ismeretek felidézése ötletbörze segítségével. Ismert népdalok felidézése, zenehallgatás. Kutatómunka a lakóhely népszokásairól. Versek ritmusának összehasonlítása, verses történetek átírása prózában, az átírások összevetése, megbeszélése. A rímelés megfigyelése megadott szempontok szerint pedagógus irányításával, csapatmunkában, önállóan. Versírás megadott témára. Gyakorlatok az ütemhangsúlyos verselésre.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és élménykifejezés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Népmese, műmese, népköltészet, műköltészet.	
A tematikai egység nevelési–fejlesztési céljai	A népköltészet és a műköltészet epikus és lírai megnyilatkozásainak megfigyelése, a konkrétól való elvonatkoztatás, általánosítás és az általánosított jegyek összehasonlításának tevékeny alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mesés epikai művek és lírai alkotások eltérő beszédmódja, pl. népmesékben és ezekben a mesékben: Csukás István: <i>A téli tücsök meséi</i> , Tandori	2–3 alkotás megismerése az összevetendő lírai és epikai műcsoportból. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> életmód a középkorban, életmód a 20-21. században.

Dezső: <i>Medvetalp és barátai</i> , Fésűs Éva: <i>A palacsintás király</i> , Lázár Ervin: <i>Molnár fia zsák búzája</i> ; másfelől pl. népdalok, lírai alkotások olvasása : Nagy László: <i>Adjon az Isten</i> , József Attila: <i>A bánat</i> , Kosztolányi Dezső: <i>Öcsém</i> , Ingrid Sjöstrand: <i>Ha volna apukám</i> Szabó Magda: <i>Tündér Lala</i>	konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A versbeli beszélő, a történet elbeszélője.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A mesék korábbi nyelvállapotot tükröző kifejezéseinek felfedezése és értelmezése szótárak, lexikonok segítségével. Tájnyelvi szavak magyarázata. Meserészlet eljátszása. Kutatómunka: Milyen mesét tűz műsorára a televízió, rádió? A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel. A népköltészet és a műköltészet epikus és lírai megnyilatkozásainak megfigyelése. Versek ritmusának összehasonlítása, verses történetek átírása prózában, az átírások összevetése, megbeszélése. A rímelés megfigyelése megadott szempontok szerint pedagógus irányításával, csapatmunkában, önállóan. Vers- vagy meseírás megadott témára. Gyakorlatok az ütemhangsúlyos verselésre.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i>	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor néhány alkotása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. Jancsi hanyagsága, az apa megbocsájtásra való képtelensége, a zsványok pénzének ügye, hűség a francia király ajánlatánál.) <i>A János vitéz</i> olvasása, részletes feldolgozása folyamatában az epikai jellemzők felismertetése, a mű elemzése és minősítése adott szempontokból (pl. tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő). A mű szereplői érzelmeinek megnevezése, kapcsolatuk értelmezésének (egymásra hatásuk, együttműködésének, ellentéteik stb.) fejlesztése.	

	Együtműködés a mű poétikai, nyelvi sajátosságainak feltárásában. Szóbeli és írásbeli fogalmazási képesség fejlesztése különböző közlésformájú önálló gyakorlatok révén; élmények, vélemények megosztása, memoriterek előadása során.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Mese és valóság a <i>János vitéz</i> történetében. A szerkezet és a megjelenítés eszközei Petőfi elbeszélő költeményében (a fejezetek rendje, csoportosíthatósága, a hős, a kaland, az erkölcsi választások). A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese.</p> <p>Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés).</p> <p>A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során néhány poétikai eszköz megismerése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés).</p> <p>Az ütemhangsúlyos verselés.</p>	<p>Tanári segítséggel rövid, egyszerű tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzések készítése a <i>János vitéz</i>ről.</p> <p>Szerelem, hűség, önfeláldozás felismerése <i>János vitéz</i> és <i>Iluska</i> kapcsolatán keresztül.</p> <p>Az osztállyal kooperálva a jellemek elemzése, és ennek kapcsán a saját önismeret fejlesztése.</p> <p>A szakkifejezések mind tudatosabb használata írásbeli szövegalkotásban, feleletekben (hős, mese, valóság, erkölcsi döntés), értelmezésekben az esztétikai szempont is egyre adekvátabb érvényesítése.</p> <p>A <i>János vitéz</i> egy részletének szöveghű felidézése. (15-20 versszak)</p> <p>Illusztrációk, hanganyagok keresése a <i>János vitéz</i>hez az interneten.</p>	<p><i>Informatika</i>: adatok, illusztrációk, hanganyagok keresése az interneten.</p> <p><i>Vizuális kultúra</i>: irodalmi és képzőművészeti műfajok közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése. Irodalmi szövegek vizuális nyelvre fordításának lehetőségei.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélő költemény, fantasztikum, mesebeli lény.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megnevezése, jellemzőik felismerése, táblázatba foglalása. A műfaji ismertetőjegyek felismerése. Gyakorlatok a prózai és a verses forma jellemzőinek feltárására. Vers átírása prózába. Jóslás: Kezdjük el a történetet, időnként jószoltassunk, hogyan folytatódhat tovább a történet. A szóképek felismerésének gyakorlása, ilyenek írása. Nyelvi alakzatok keresése, írása. Meseszerű és reális elemek keresése. Vélemény megfogalmazása. Feladatok tér és idő megállapítására.</p> <p>Az ütemhangsúlyos verselés felismerésének gyakorlása. Vers írása. Kreatív fogalmazási gyakorlatok. Különböző közlésformájú önálló gyakorlatok révén; élmények, vélemények megosztása, memoriterek előadása során. Címadás gyakorlása. Mesetérkép készítése. Játékos táviratok és apróhirdetések írása.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tematikus–motivikus összevetési gyakorlatok	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i> .	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismertetése, hogy az irodalom a mindennapi élettel és a személyes tapasztalatokkal párhuzamos problémafolyamokra utal, azokat ábrázolja és elemzi a maga eszközeivel.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Emberi élethelyzetek felidézése és elemzése a <i>János vitéz</i> jelenetei kapcsán, pl. meggyőzés (a patakparton), fenyegetés (a gazda), gyász (Iluska elvesztése), alkoholizmus (zsiványok), karrier (Jancsi	<p>Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból.</p> <p>A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi</p>	<i>Erkölcstan</i> : néhány drámai élethelyzet serdülőkorban és felnőttként.

huszárnak áll).	körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élethelyzet, dilemma.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel. Saját vélemény megfogalmazása a szereplők erkölcsi választásairól, döntéseiről, és azok megvédése érvek és szövegből vett idézetek felhasználásával.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember- Isten kapcsolat, a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	Családdal, tájjal, természettel, szülőfölddel kapcsolatos tanult irodalmi művek. Bibliai történetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A saját és más kultúrák megértésének fejlesztése. A hagyomány fogalmának megértése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mitológiai és bibliai történetek. Petőfi Sándor: <i>Az Alföld</i> és még egy vers, (pl. István öcsémhez, Szülőföldemen)	A tematikába tartozó néhány jellegzetes motívum megkeresése, kigyűjtése, azonosítása, ezek	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ősi hiedelmek és mítoszok.

<p>Úti levelek, Arany János: <i>Családi kör</i> című verse. Ezen túl több más, a témához kapcsolódó – különböző korokból származó – mű, beleértve a régióhoz, a lakóhelyhez kötődő irodalmi emlékeket is. <i>József Attila: betlehemi királyok</i> <i>Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért</i></p> <p><i>A szeretet I. Kor. 13:1-13</i></p> <p><i>Arany János: Fiamnak</i></p> <p><i>Bibliai történetek, példázatok pl. (Káin és Ábel, József és testvérei, Jákób és Ézsau, Rúth , Tékozló fiú, Dávid és Jonatán stb.)</i></p>	<p>előfordulásainak ismételt összevetése, ezen keresztül fokról fokra előrelépés a saját és más kultúrák megértésében.</p> <p>Egy-egy motívum ismétlődéséről, variálódásáról egyre önállóbb vázlatkészítés, és saját vázlat alapján felkészülés.</p> <p>A beszélgetésekben vélemény megfogalmazása saját szavakkal a témába tartozó emberi hitek, kötődések jelentőségéről. Törekvés a toleráns fogalmazásra és civilizált érvelésre vitapartnereivel szemben.</p> <p>A nemzedékek együttélésének motívumai kapcsán részvétel a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekben (családi kapcsolatok, szerepek, munkamegosztás).</p> <p>Petőfi: <i>Az Alföld és Nemzeti dal</i> , István öcsémhez, Arany János <i>Családi kör</i>, vagy <i>József Attila Betlehemi királyok</i> <i>Szabó Lőrinc Ima a gyermekekért</i> vagy</p> <p><i>A szeretet I. Kor. 13:1-13</i></p> <p><i>című műveinek szöveghű felidézése.</i></p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> A nemzeti művészet nagy korszaka - a romantika és a historizmus.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Rendszer és környezete. Magyarország és a Kárpát-medence tájai, tájegységei.</p> <p><i>Hittan:</i> bűn, megbocsátás, áldozat, ima</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> bibliai történetek megjelenítése</p>
---	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mítosz, életkép, idill, tájleírás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>A mítoszok jellemzőinek feltárása, a történelemórákon tanultak felidézése.</p> <p>Kapcsolódó képzőművészeti és zenei alkotások gyűjtése. A mítoszok és a mesék jellemzőinek megfigyelése, összehasonlítása. A tanulást segítő grafikus módszerek alkalmazása. Egy-egy mítosz átírása a mai korba, az adott probléma megvitatása. Dramatizálás. Kreatív feladatok a feldolgozás során: tabló készítése, szertartások kitalálása. Helyi irodalmi emlékek megkeresése. A bibliai helyszínek megkeresése a térképen.</p> <p>A történeti és kulturális különbözőségek megfigyelése.</p> <p>Az olvasott szövegek szó szerinti és a többletjelentés megkülönböztetése.</p> <p>Az elbeszélő személyének megállapítása, a nézőpontváltásos történetmondás megértése a szövegek feldolgozása és újraírása során.</p> <p>Egy történet feldolgozása során a hozzá kapcsolódó irodalmi, képzőművészeti és zenei vonatkozások összegyűjtése, elrendezése.</p> <p>Az önálló feladatvégzés és ismeretszerzés gyakorlása. A műfaji sajátosságok megfigyelése, a jellemzők összegyűjtése. A lírai és epikus művek témájának, hangulatának, hangnemének megfigyelése. A művek feldolgozása kreatív feladatokkal. Illusztrációk megfigyelése és készítése. A nemzedékek együttélésének motívumai kapcsán részvétel a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekben (családi kapcsolatok, szerepek, munkamegosztás). A tematikába tartozó néhány jellegzetes motívum megkeresése, kigyűjtése, azonosítása, ezek előfordulásainak ismételt összevetése, ezen keresztül fokról fokra előrelépés a saját és más kultúrák megértésében. Egy-egy motívum ismétlődéséről, variálódásáról egyre önállóbb vázlatkészítés, és saját vázlat alapján felkészülés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívuma az irodalmi művekben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ifjúsági regények az alsó tagozatról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Olvasmányélmények megosztása, az érzelmek kifejezése. Erkölcsei kérdések felismertetése, az erkölcsi ítézőképesség fejlesztése a	

<p>céljai</p>	<p>mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek viszonya, hűség-árulás).</p> <p>Az elmélyült olvasás, a hatékony, önálló szövegfeldolgozás támogatása, felkészülés <i>A Pál utcai fiúk</i> sok szempontú megközelítésére. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség továbbfejlesztése feladatok megoldásával, pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás. Történetrészletek dramatikus megjelenítése, a különböző ifjúsági olvasmányokban az egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívumainak értelmezése.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i>, valamint más ifjúsági regények. (A választhatóság körébe beleértve a legfrissebb művek közül is mindazokat, amelyek nem feltétlenül rendelkeznek esztétikai értékkel, de az érdeklődést jobban kielégítő „eszközolvasmányok” tekinthetők.) pl.</p> <p>Fekete István: <i>Lutra</i> (más művei, pl. <i>Hú, Csí, Kele, Vuk, stb.</i>)</p> <p>Jack London: <i>Vadon szava</i></p> <p>C. Collodi: <i>Pinokkió kalandjai</i></p> <p>Erich Kastner regényei</p> <p>C. S. Lewis gyerekregényei</p> <p>Miklya Zsolt: <i>Ezüstsín fonál</i></p> <p>Szecsődi Leó: <i>Mesék tíz órákor</i></p>	<p>A tananyagba beemelt olvasmányok részleteinek közös olvasása (is). Az értelmes és pontos, tiszta, tagolt, megfelelő ritmusú felolvasás gyakorlása.</p> <p><i>A Pál utcai fiúk</i> történetrészleteinek mozgással összekötött, dramatikus formában történő közös elmondása, eljátszása.</p> <p>A betegség-motívum tudatosítása Nemecek sorsa kapcsán. Olvasónaplóban, jegyzetekben tanári segítséggel hibák javítása, órai megbeszélések alapján saját munka kiegészítése.</p> <p>Önálló tájékozódás írók műveiről, értékes és népszerű gyermekirodalmi művekről, könyvtárban való visszakeresésük.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Budapest historikus építésze és szobrászata Molnár Ferenc korában.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> önbecsülés, közösséghez tartozás.</p> <p><i>Informatika:</i> könyvtárhasználat.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közönség, fogadtatás, regény, ifjúsági regény.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A tananyagba beemelt olvasmányok részleteinek közös olvasása (is). Az értelmes és pontos, tiszta, tagolt, megfelelő ritmusú felolvasás gyakorlása. <i>A Pál utcai fiúk</i> történetrészleteinek mozgással összekötött, dramatikus formában történő közös elmondása, eljátszása. A betegség-motívum tudatosítása Nemecek sorsa kapcsán. Olvasónaplóban, jegyzetekben tanári segítséggel hibák javítása, órai megbeszélések alapján saját munka kiegészítése. Önálló tájékozódás írók műveiről, értékes és népszerű gyermekirodalmi művekről, könyvtárban való visszakeresésük.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regényhősök összehasonlítása		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> .		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismert regények hőseinek jellemezése és jellemvonásaik, illetve személyiségük egészének – értékeléssel vagy értékelés nélkül – összevetése más művek karaktereivel.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A Molnár-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítás (pl. ezekből a regényekből: Darvasi László: <i>Trapiti</i> , Eric Knight: <i>Lassie hazatér</i> , Janikovszky Éva: <i>A hét bőr</i> , Fekete István: <i>Bogáncs</i> , Annie M.G. Schmidt: <i>Macskák társasága</i>).	<p>Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése.</p> <p>A rá vonatkozatható információk összegyűjtése.</p> <p>Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból.</p> <p>A következtetések összefoglalása és listázása minőségjelzős</p>	<i>Erkölcstan</i> : pozitív és negatív személyiség-vonások.	

	<p>szerkezetekben.</p> <p>A vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, személyiség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Az epikus művek felépítésének gyakorlása. A művek közös és önálló olvasása, értelmezése, közös megbeszélése. Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése. A rá vonatkozatható információk összegyűjtése. Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból.</p> <p>A következtetések összefoglalása. A vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő szerkezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző szövegműfajok jellemzőinek elkülönítése. A különféle szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban főbb típusaik alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 5. évfolyamon megismert művek feldolgozása kapcsán: a jellemzés tartalmi és formai követelményei, az elbeszélés, a leírás sajátosságai, az egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások tipikus jegyei.	<p>A tematikai egységben szereplő szövegműfajok rutinos megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is.</p> <p>A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben.</p> <p>A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a</p>	<p><i>Dráma és tánc</i>: dramatikus népszokások.</p> <p><i>Vizuális kultúra</i>: népművészet tárgyi emlékei.</p>

	különbségekről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műnem, líra, epika, elbeszélés, leírás, párbeszéd, jellemzés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gyakorlatok az olvasmányélmények rövid megfogalmazására különféle, szóbeli és írásos műfajokban. A tematikai egységben szereplő szövegműfajok rutinos megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 5. évfolyam tematikai egységeihez kapcsolódva fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. Az absztrakciós képesség, a fogalmi gondolkodás fejlesztése. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve a fogalmak értő használata. A fogalomhasználatot segítő szótár- és lexikonhasználat.	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> fogalmak, pl. látványelemzés, kompozíció, szín, kontraszt, variáció; zenei műfajok, zenei elemek, pl. tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, tonalitás, formai megoldások. <i>Természetismeret:</i> körfolyamatok, ciklusok, események ismétlődése, felépítésbeli hasonlóságok.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, mese, ritmus, rím, ütem, ütemhangsúlyos verselés, zeneiség; cselekmény, helyszín, ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét, felező tizenkettes; hasonlat, megszemélyesítés, metafora; elbeszélés, regény; epikai mű szerkezete (kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős); allegória, időmértékes verselés, versláb; konfliktus, epizód, motívum, történetmondás; nézőpont, cselekményszál; alliteráció, metonímia; rímelhelyezkedés, jelentés (szó szerinti és metaforikus).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott tematikai egységekben javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák.

<p>5. évfolyam</p> <p>A továbbhaladás feltételei</p>	<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p> <p>Felismeri egyéni közlésmódjának jellemzőit, megfelelő hangképzésre és helyes beszédlegzésre törekszik. A tanuló eligazodik a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni. Alkalmazza a kapcsolatfelvétel, a megszólítás, a köszönés, kérés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően. <i>Ismeri a református iskolai élet sajátosságait, szabályokat, szokásrendeket, hagyományokat.</i></p> <p>Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés</p> <p>Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. El tud igazodni a tankönyvében, azt célirányosan használni tudja. A tanuló képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentum és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát. Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban tanári segítséggel.</p>
--	---

Írás, fogalmazás

Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Törekszik az esztétikus, rendezett, olvasható kézírásra. Képes rövid szöveg alkotására vázlat alapján.

Helyesírás

A betűrendbe sorolás szabályainak ismerete. Az egyszerű és összetett szavak elválasztása. Képes megnevezni a helyesírási alapelveket, saját munkáiban felismeri a főbb helyesírási alapelvek alkalmazásának eseteit, törekszik a tanult helyesírási szabályok alkalmazására. Hibátlan másolás, emlékezet utáni írás.

A szavak szerkezete és jelentése

Felismeri, és hatásuk néhány szavas értékelésével megnevezi a hangutánzó, a hangulatfestő, a többjelentésű, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat különböző szövegekben, törekszik ezek használatára a szóbeli és írásbeli fogalmazásokban. Ismer 5 magyar közmondást és szólást.

A nyelv szerkezete

A hang és betű megkülönböztetése. Hang – betű – írásjegy. A magán- és mássalhangzók közötti különbségek megfogalmazása képzésük és hangzásuk alapján. Hangtörvények a hangok között, a beszédben létrejövő törvényszerűségek.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

A tanuló meg tud nevezni három mesetípust példával, és fel tud idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Ismer 3-4 mesetípust, ismeri a népmesei jellemzőket. Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről.

Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. El tudja különíteni a rímes, ritmikus szöveget a prózától.

Alapvető érzelmeket, erkölcsi magatartásformákat azonosítani tud. Képes véleményének rövid, kulturált megfogalmazására. A *János vitéz* egy részletének szöveghű felidézése. (min. 5 versszak)

A tanuló képes a saját és a nem saját álláspont azonosítására, mások véleményének meghallgatására, megértésére. Részt tud venni számára

	<p>ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni.</p> <p>Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és más tanult szerzőktől, meg tudja különböztetni, melyik közülük lírai mű, regény és melyik az elbeszélő költemény. Legalább 2 -4 verset szöveghűen tud felidézni.</p> <p>A tanuló képes 5-6 mondatban a mindennapi élményeiről és olvasmányai hatásáról beszélni. Részt vesz dramatikus játékokban.</p> <p>Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.</p> <p>Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: dal, rím, ritmus.</p>
--	---

Magyar nyelv 6.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre.</p> <p>Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése.</p> <p>Az alapvető kommunikációs kapcsolat felvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel).</p> <p>A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlézés,</p>	

	<p>hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással.</p> <p>Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése.</p> <p>A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése</p> <p>A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.</p> <p>A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása.</p> <p>Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal.</p> <p>Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása.</p> <p>Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása.</p> <p>Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p> <p>Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.</p> <p>Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek)</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; , az érzékszervek szerepe.</p>

<p>között.</p> <p>Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése.</p> <p>A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszköz (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A hallásértés fejlesztése dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel.</p> <p>Különböző beszédhelyzetek szituációs játékokkal. A kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, vita különböző módozatainak gyakorlása páros illetve csoportmunkában. Pl. segítségkérés, tudakozódás társtól, felnőttől. A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlejtés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókinccs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés</p>	<p>Órakeret 11 óra</p>
---	--	-----------------------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken.</p> <p>Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmeztetése</p> <p>Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése. A számítógépes szövegek olvasási sajátosságainak felismertetése.</p> <p>A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.</p> <p>A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. (Médiatudatosság.)</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p style="text-align: center;">Kapcsolódási pontok</p>
<p>Különböző szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás).</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különböző dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>A szövegértés folyamatának megfigyelése, a szöveg megértésének követése, monitorizálása. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása.</p> <p>Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségének megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép</p>	<p><i>Matematika;</i> <i>Természetismeret:</i> szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i> Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés; internetes források adatainak megkeresése, csoportosítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép</p>

összefüggéseinek feltárása, értelmezése.		összefüggései.
Keresztyén műsorok a médiában. Tömegkommunikációs eszközök tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üzenet, szövegkép	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Rövid szöveg, értelmező, néma olvasása, fontosabb gondolat elmondása társnak: páros munka, Jegyzet készítése a tipográfiai elemek megfigyelésével. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmeztetése. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák: átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb. alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás).</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>nyelvi</i> kompetenciák fejlesztése az írástechnikai téren: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások	

	<p>megismertetése, alkalmazásának segítése.</p> <p>Digitális kompetencia fejlesztése: néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.</p> <p>Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.</p> <p>Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókinccs használata.</p> <p>Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél.</p> <p>Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása, útinapló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése.</p> <p>Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment.</p> <p>Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képeznek az írott üzeneten túli jelentése.</p> <p>A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei,</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősökről.</p> <p><i>Természetismeret:</i> anyaggyűjtés, vázlatkészítés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a szöveg képe.</p> <p><i>Informatika:</i> internetes kapcsolattartó műfajok; rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p>

hasonlóságai.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	jellemezés, e-mail, emotikon Nem nyelvi jel (sorköz, betű, margó stb.).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció. Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez. A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez. A párbeszéd megfigyelése egyénileg. Narratív szövegrész átalakítása páros munkában, majd a párbeszéd lejegyzése egyéni munkában. Különböző jellemzési módok megfigyelése csoportmunkában. Rövid önjellemzés írása – az osztálynak ki kell találnia, ki írta. Kreatív fogalmazás alkotása – szabad témaválasztás. Pl. Mi lenne, ha ...? típusú fogalmazások. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása, útinapló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemezés, levél készítése. Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment. Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, - nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A szófajokhoz kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályok, normák megismertetése. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.)	

	<p>önálló használatának kialakítása.</p> <p>A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan.</p> <p>A tulajdonnév értelem tükrözőtető helyesírási alapjainak megismerése.</p> <p>A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.</p> <p>Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.</p> <p>A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak, tulajdonnevek, földrajzi nevek, digitális kifejezések helyesírása.</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve),
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. Szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótó, toldalékok, összetett szavak tagjai.	

	<p>Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban;</p> <p>közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése.</p> <p>Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni.</p> <p>Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének játékos feladatokon keresztül történő megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbségek fölfedeztetése.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
	Kapcsolódási pontok
<p>Az ige és főnév szemantikája.</p> <p>Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése.</p> <p>A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szókincsse, néhány állandósult szókapcsolata.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Szótő, toldalék, képző, jel, rag; állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás; beszélt nyelvi metafora.</p>
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni. Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének játékos feladatokon keresztül történő megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbségek fölfedeztetése.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.</p> <p>Elemző képesség fejlesztése: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szavak egy lehetséges osztályának, a szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban. A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése.</p> <p>Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban.</p> <p>Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, az irányultságának kifejezésében; az ige aspektualitása.</p> <p>A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, szerkezete.</p> <p>A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban.</p> <p>A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv szótani szerkezetével.</p> <p>Régi magyar nyelvtaníróink (Szenci Molnár Albert, Geleji Katona István, Tótfalusi Kis Miklós)</p> <p>Bibliai nevek köznevesülése pl.: ádámcsutka, pálfordulás, mőzeskosár, stb.)</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az ember hangképző szervei.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	alapszófaj (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmás, igenév).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Az ige jelentése a tanulók nyelvi tapasztalatai alapján . A személyragok elkülönítése alaktani elemzések során. Az igemódok és igeidők kapcsolatának felfedezése csoportmunkában. Az igemódok és a mondatfajták közötti kapcsolat tudatosítása mondat- és szöveg-átalakítási feladatok során. Az ikes igék helyes használata. Az igehez kapcsolódó helyesírási és nyelvhelyességi problémák megbeszélése. Az új fogalmak szemléletes bevezetése. A tulajdonnevek helyesírásának gyakorlása változatos munkaformákban, külön figyelmet fordítva az önellenőrzésre a helyesírási szabályzat segítségével. A melléknév fokozásakor viszonyítási alap keresése. A helyesírási szabályok megismerés, gyakorlása.</p> <p>A számnevek használata a mindennapi életben. Nyelvhelyességi hibák javítása. A névmások fogalmának kialakítása. A tegezés, magázás, önözés kialakulása. Alaktani elemzések végzése. Az igenevek képzési módja, megfigyelése irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Az igenevek használata szövegalkotáskor. Táblázat készítése. A határozószók, viszonyzószók, mondatzószók szerepének megfigyelése szövegalkotáskor.</p> <p>A viszonyzószók helyesírási és nyelvhelyességi kérdései. A kötőszók szerepe a szövegkohézió megteremtésében. A mondatok értelmének árnyalása módosítószókkal. A helyesírási és nyelvhelyességi szabályok rendszerezése</p>

IRODALOM 6.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Monda, rege, ballada	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A teremtés, eredet motívuma, a régióhoz kötődő irodalmi emlékek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mondák, regék, balladák megismerése révén a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet fogalmainak megértése, fejlesztése. Annak belátása, hogy e műfajok alkalmasak arra, hogy a nemzetek megfogalmazzák önmaguk számára hagyományaik egy-egy részletét.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Két-három magyar történeti monda, köztük népmonda, egy népballada és műballadaként <i>A walesi bárdok</i> és még egy Aranyballada. Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i>, Arany János: <i>Rege a csodaszarvasról. pl. Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára)</i></p> <p><i>Kallós Zoltán: Székely népballadák, Gabányi János: Magyar várak legendái, Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák,</i></p> <p><i>Mátyás király tréfái</i></p>	<p>Fejlődő vitakultúrával részvétel különféle beszélgetésekben a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet és európaiság témájában.</p> <p>Gyakorlatok az érvelési kultúra sokágúvá fejlesztésére.</p> <p>A mondákban szereplő, hasonló motívumok megfigyelése és összevetése.</p> <p>Az érvek csoportosítása és szembeállítása.</p> <p>A témával adekvát területekről indokok, magyarázatok, bizonyítékok keresése.</p> <p>Arany János egy balladájának (<i>A walesi bárdok</i>)és egy (Kőműves Kelemen) népballada részletének szövegű felidézése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a magyar nép eredete és vándorlása.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: a honfoglalás-kori művészet.</i></p> <p><i>Természetismeret: ember és természet kölcsönhatása.</i></p>
--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monda, rege, ballada, hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az elbeszélő és a dramatikus részletek megkülönböztetése kifejező olvasással. Szóképek, nyelvi alakzatok felismerésének gyakorlása, jelentésmódosító szerepük értelmezése. A verselés felismerésének gyakorlása, a leggyakoribb verslábak megismerése. A mondákban szereplő, hasonló motívumok megfigyelése és összevetése. A műfaji jellemzők felismerése. Jegyzetelés, vázlatírás alapjainak ismerete. Vándormotívumok keresése. Az elbeszélő és a dramatikus műrészek különbségének ismerete. Szóképek, nyelvi alakzatok ismerete, értelmezése, hangulati hatásuk felismerése. Beszélgetésekben a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet és európaiság témájában. Gyakorlatok az érvelési kultúra sokágúvá fejlesztésére.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlítási gyakorlatok: mese, monda	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Mesék, mondák.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valóságból kiinduló és a valósághoz csak lazábban kötődő kispikái alkotások megfigyelése, a konkrétól való elvonatkoztatás, általánosítás és az általánosított jegyek összehasonlítása	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mesék és mondák realitásának, fantasztikumának, cselekményalakításának, helyszíneinek, szereplőinek összevetése a hatás és az elbeszélésmód szempontjából (pl. ezen mondákon keresztül: Timaffy László: <i>A Duna meséje</i> , Lengyel Dénes:	2–3 alkotás megismerése mindkét összevetendő műcsoportból. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : a magyar történelem néhány mondaköre.

<i>Munkács vára</i> , Komjáthy István: <i>Miért haragszik a Balaton</i> ; illetve pl. ezen meséken keresztül: <i>Az őzfiú</i> , <i>A muzsikáló ezüstkecske</i> , <i>A deákból lett király</i>).	műcsoport közös jellemzőivel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valóság, fantasztikum, fikció.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A monda és a mese műfaji jellemzőinek összehasonlítása. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel. Dramatikus játékok. Illusztráció készítése. Helyi monda írása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Arany János: <i>Toldi</i>		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő költemény.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az erkölcsi érzék és ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. bűn- bűnhődés-elégtétel, megküzdés a nehézségekkel, hősiesség, bátorság, becsület). A szöveg közeli olvasás, a szövegértelmező, műértelmező képesség fejlesztése (tér- és időviszonyok, cselekmény, a szereplők kapcsolatai; magatartások értelmezése; lélekábrázolás). A szókincs és az esztétikai érzék fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Emberi kapcsolatok, konfliktusok, lélekábrázolás a <i>Toldi</i> -ban. Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés). Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és	A már tanult fogalmak alkalmazása, és jelentésük értelmezése (ütemhangsúlyos verselés, bonyodalom stb.). A Toldi-család viszonyairól beszélgetve saját dilemmák megfogalmazása a családi élettel kapcsolatban. A beszélő és az elbeszélő	<i>Informatika</i> : adatok keresése Arany Jánosról. <i>Vizuális kultúra</i> : a középkori művészet jelentősebb emlékei Magyarországon.	

<p>megtisztulás).</p> <p>A történetmondás eszközei - szerkezeti, előadás módbeli, nyelvi sajátosságok.</p>	<p>szerepének elkülönítése.</p> <p>A cselekmény kisebb-nagyobb részeiről, illetve egészéről áttekintő összefoglalás, a jelenetek fontosságának, jelentőségük mibenlétének megvilágítása szóbeli és írásbeli megfogalmazásokban; a szereplők megnevezése, megfigyelése, jellemzése.</p> <p>A <i>Toldi</i> meghatározott részletének szöveghű felidézése. (10-15 vsz.)</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Mottó, páros rím, hangsúly, tiszta rím és asszonánc, beszélő, elbeszélő, próbatétel.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A műfaji ismertetőjegyek megfigyelés, összehasonlítása az eddig tanult műfajokkal. A mű cselekményének és szerkezetének megfigyelése.</p> <p>Események időrendbe állítása. Vázlatírás. A jellemábrázolás módjai, a jellemfejlődés megfigyelés. Vélemény megfogalmazása szóban és írásban.</p> <p>Elbeszélések és leírások alkotása különböző nézőpontokból. A szóképek felismerésének gyakorlása, ilyenek írása. Nyelvi alakzatok keresése, írása.</p> <p>A költői nyelv használatának megfigyelése. Az ütemhangsúlyos verselés a páros rím felismerésének gyakorlása. A János vitéz és a Toldi összehasonlítása megadott szempontok alapján, a megállapítások rendszerezése, táblázatba foglalása. Részletek dramatikus feldolgozása. A beszélő és az elbeszélő szerepének elkülönítése. A cselekmény kisebb-nagyobb részeiről, illetve egészéről áttekintő összefoglalás, a jelenetek fontosságának, jelentőségük mibenlétének megvilágítása szóbeli és írásbeli megfogalmazásokban; a szereplők megnevezése, megfigyelése, jellemzése.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
---	---	----------------------------------

Előzetes tudás	Arany János: <i>Toldi</i> .	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése a mindennapi tapasztalattal.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Emberi élethelyzetek felidézése és elemzése a <i>Toldi</i> jelenetei kapcsán, pl. társadalmi különbségek (hé, paraszt...), kiszakadás a családból (Miklós eltávozik), hit és hitetlenség (23–24. ének), képmutatás (György a király előtt) stb.	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	<i>Erkölcstan</i> : kortársi csoportok, néhány drámai élethelyzet serdülőkorban és felnőttként.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Határhelyzet, döntési helyzet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hősök a történetmondás műfajában	Órakeret 12 óra
--	---	----------------------------

Előzetes tudás	Mesék, elbeszélések, mondák olvasása, feldolgozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A regények világát felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok felismerése. Jellemek és sorsok azonosítása. Az önismeret fejlesztése a főbb karakterek jellemzése révén.</p> <p>A „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján olyan erkölcsi értékek, mint a kötelességtudat, a munka, <i>hitbeli meggyőződés</i>, az áldozathozatal, a kitartás, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség megbecsülése, a megküzdés képességének fejlesztése,</p> <p>Az erkölcsi érzék és ítélőképesség fejlesztése az <i>Egri csillagok</i>ban fölvetett kérdések megvitatásával (pl. hősiesség, bátorság, becsület, kitartás, hűség, leleményesség).</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Elbeszélő költeményként Fazekas Mihály: <i>Lúdas Matyi</i>, regényként Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> továbbá kortárs vagy klasszikus ifjúsági regények, vagy azok részletei.</p> <p>pl. Jules Verne: Kétévi vakáció Mikszáth Kálmán: A két koldusdiák, A beszélő köntös, Akli Miklós, Hevesi Lajos: Jelky András kalandjai, Defoe: Robinson Crusoe, Jules Verne regényei, Tatay Sándor: Kinizsi Pál</p> <p>Helyzetek, kalandok, konfliktusok, a regény világát felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok. Jellemek és sorsok.</p> <p>Bibliai történetek pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes börtönben, Péter</p>	<p>A hosszabb művek terjedelmesebb cselekménye lényegének kiemelése és rendszerezése is vázlatkészítéssel, az adatok csoportosításával.</p> <p>Az olvasott történet részleteinek megjelenítése drámajáték-helyzetek megalkotásával, dramatizálással, improvizációval, utánzással.</p> <p>A cselekmény utólagos felidézése is a tanult szakkifejezések használatával (konfliktus, bonyodalom, tetőpont stb.), a szereplők jellemzése, kapcsolatrendszerük feltárása.</p> <p>Az <i>Egri csillagok</i> egy részletének szöveghű</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: irodalmi művek megjelenése a filmművészetben, a <i>Lúdas Matyi</i> rajzfilmen.</p> <p><i>Hittan</i>: az Új-és Ószövetség</p>

szabadulása a börtönből, Ráháb története kemencében, Pál a filippi stb.	felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történelmi regény, jellemzés, leírás, párbeszéd, monológ, konfliktus, bonyodalom, tetőpont.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>A regény önálló elolvasása.</p> <p>A feldolgozás során műrészletek kifejező, értő felolvasása.</p> <p>Történelmi regény jellemzőinek megfigyelése, keletkezésének története.</p> <p>A történelmi tanulmányok felidézése. A főszereplő regénybeli életútjának követése. Feladatok tér és idő megállapítására. Elbeszélések és leírások alkotása különböző nézőpontokból párbeszédese részekkel. Részletek dramatikus feldolgozása. Az elbeszélő költemény jellemzőinek felfedezése, megnevezése. Mesei elemek összegyűjtése. A szereplők tulajdonságainak, tetteinek értékelése. Illusztráció készítése. Vázlatkészítés. Adaptáció megtekintése (film, rajzfilm), megbeszélése. Az epikus művek szerkezetének ismerete. A szövegfeldolgozás technikájának gyakorlása. Az olvasott történet részleteinek megjelenítése drámajáték-helyzetek megalkotásával, dramatizálással, improvizációval, utánpótlással.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regényhősök összehasonlítása	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Regények hőseinek jellemzése, jellemvonásaik, illetve személyiségük – értékeléssel vagy értékelés nélkül - összevetése más művek karaktereivel.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Gárdonyi-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és	Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak	<i>Erkölcstan:</i> személyiségvonások, lelkiismeret, szándék,

szembeállítása (pl. ezekből a regényekből: Harper Lee: <i>Ne bántsátok a feketeigót!</i> , Christine Nöstlinger: <i>A cseregyerek</i> , Nógrádi Gábor: <i>Gyerekrablás a Palánk utcában</i> , Gion Nándor: <i>Postarablók</i>). Stevenson. <i>A kincses sziget</i> , Mándy Iván: <i>Robin Hood</i> , T. Jansson: <i>A láthatatlan kisgyerek</i>	<p>megfigyelése.</p> <p>A rá vonatkozatható információk összegyűjtése.</p> <p>Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból.</p> <p>A következtetések összefoglalása és listázása minőségjelzős szerkezetekben.</p> <p>Vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.</p>	konfliktus, döntés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jellem, jellemvonás, jellemzés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A Gárdonyi-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítása. Műfaji jellemzők ismerete. A szereplők külső és belső jellemzőinek összefoglalása. A szereplők cselekedeteinek és jellemének megértése. Néhány mondatos vélemény megfogalmazása a szereplőkről, az érvelés idézetekkel való alátámasztása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Képek és formák a költészetben.	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Különböző műfajú lírai művek korábbi olvasmányokból	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai formanyelv sokféleségének megismerése, képiség, zeneiség, szerkezet eszközeinek felismerése. Lírai alkotások elemzése, érzelmek árnyalt kifejezése, az empátia fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Lírai alkotások elemzése különböző korokból, beleértve a régi magyar	A lírai formanyelv sokféleségének bemutatása példákon keresztül, írásbeli és	<i>Ének-zene</i> : énekelt versek.

<p>irodalmat, nevezetesen Csokonai: <i>A Reményhez</i>, Janus Pannonius: <i>Pannónia dicsérete</i>, továbbá néhány lírai mű a más korokból (például: Balassi Bálint), valamint a 20–21. század magyar költészetéből is (a kortársak közül például Lackfi János, Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen</i>). Szabó Lőrinc: <i>Tücsökzene – A gályarabok szobra</i>, Áprily Lajos: <i>Kalács, keddi kalács</i>, Bartimeus, Nagy László: <i>Tengeritörők</i>, Csodafiú-szarvas, Itthon vagyok</p>	<p>szóbeli ismertetésekben pedig egyre gyakorlottabb rámutatás a képesség, a zeneiség, a szerkezet változataira, eltéréseire és hasonlóságaira. Az irodalmi művekben megjelenített érzelmek, motívumok visszaadása mind többször saját szavakkal, mégis szakszerűen használva a kulcsfogalmakat. A művek megismerése, megértése során különböző olvasási stratégiák alkalmazása.</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály <i>A Reményhez</i> és Janus Pannonius <i>Pannónia dicsérete</i> Áprily Lajos <i>Kalács, keddi kalács</i>, Bartimeus, Szabó Lőrinc <i>Tücsökzene</i>, című verseinek szöveghű felidézése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra</i>: az építészeti, a képzőművészeti, a tárgyi kultúra példái a késő középkori, kora újkor Magyarországon.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kompozíció, refrén, rímtípus, költői öntudat, tartalom, forma.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása. Vélemény megfogalmazása a lírai mű témájáról, hangulatáról. Összegzés gondolatterképpel. A költői szöveg- és képalkotás vizsgálata. Képek, alakzatok felismerése, megnevezése, hangulati hatásának megfogalmazása.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p><i>Szemelvények a magyar reformáció irodalmából</i></p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p><i>Bibliai történetek ismerete.</i></p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<i>A magyar reformáció jelentőségének felismertetése a hitbeli megújulás, magyar identitás megerősödése, a magyar nyelvű kultúra felvirágzása szempontjából az adott történelmi helyzetben.</i>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava)</i></p> <p><i>Könyvnyomtatás jelentősége</i></p> <p><i>Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert)</i></p> <p><i>Balassi Bálint: Adj már csendességet, Bocsásd meg Úristen.</i></p> <p><i>Bornemissza Péter: Siralmas énnéköm...</i></p>	<p><i>A régies szóhasználat értelmezése, az időmértékes verselés megismertetése, felismertetése, költői kifejezésformák a zsoltárokban.</i></p> <p><i>Memoriter:</i></p> <p><i>Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen.</i></p>	<p><i>Történelem: Reformáció, török világ Magyarországon.</i></p> <p><i>Egyházi ének: zsoltárok</i></p> <p><i>Hittan: reformáció ünnepe, zsoltárok</i></p> <p><i>Vizuális nevelés: Dürer Biblia-illusztrációk</i></p> <p><i>Látogatás a Biblia Múzeumban.</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Időmértékes verselés, zsoltár, műfordítás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>A régies szóhasználat értelmezése, az időmértékes verselés felismertetése, költői kifejezésformák a zsoltárokban. Illusztrációk készítése. Egy történet feldolgozása során a hozzá kapcsolódó irodalmi, képzőművészeti és zenei vonatkozások összegyűjtése, elrendezése.</p> <p>Az önálló feladatvégzés és ismeretszerzés gyakorlása. A műfaji sajátosságok megfigyelése, a jellemzők összegyűjtése. A lírai és epikus művek témájának, hangulatának, hangnemének megfigyelése.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő szerkezet.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző szövegműfajok jellemzőinek elkülönítése. A különféle szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban főbb típusaik alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 5–6. évfolyamon megismert művek feldolgozása kapcsán: a jellemzés tartalmi és formai követelményei, az elbeszélés, a leírás sajátosságai, az egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások tipikus jegyei.	A tematikai egységben szereplő szövegműfajok rutinos megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről.	<i>Dráma és tánc:</i> dramatikus népszokások. <i>Vizuális kultúra:</i> népművészet tárgyi emlékei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műnem, líra, epika, elbeszélés, leírás, párbeszéd, jellemzés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A műfaji sajátosságok megfigyelése, a jellemzők összegyűjtése. A lírai és epikus művek témájának, hangulatának, hangnemének megfigyelése. A művek feldolgozása kreatív feladatokkal. Illusztrációk megfigyelése és készítése. Dramatikus népszokások tipikus jegyei. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 6. évfolyam tematikai egységeihez kapcsolódva fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. Az absztrakciós képesség, a fogalmi gondolkodás fejlesztése. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	<p>Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat.</p> <p>A művekről beszélve, beszélgetve a fogalmak értő használata.</p> <p>A fogalomhasználatot segítő szótár- és lexikonhasználat.</p>	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> fogalmak, pl. látványelemzés, kompozíció, szín, kontraszt, variáció; zenei műfajok, zenei elemek, pl. tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, tonalitás, formai megoldások.</p> <p><i>Természetismeret:</i> körfolyamatok, ciklusok, események ismétlődése, felépítésbeli hasonlóságok.</p> <p><i>Informatika:</i> könyvtárhasználat.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, mese, ritmus, rím, ütem, ütemhangsúlyos verselés, zeneiség; cselekmény, helyszín, ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét, felező tizenkettes; hasonlat, megszemélyesítés, metafora; elbeszélés, regény; epikai mű szerkezete (kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős); allegória, időmértékes verselés, versláb; konfliktus, epizód, motívum, történetmondás; nézőpont, cselekményszál; alliteráció, metonímia; rímelhelyezkedés, jelentés (szó szerinti és metaforikus).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott tematikai egységekben javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák.	

<p>A továbbhaladás feltételei</p> <p>6. évfolyam</p>	<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p> <p>A tanuló eligazodik a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni. Felismeri egyéni közlésmódjának jellemzőit, megfelelő hangképzésre és helyes beszédlegzésre törekszik. Alkalmazza a kapcsolatfelvétel, a megszólítás, a köszönés, kérés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően.</p> <p>Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés</p> <p>Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. El tud igazodni a tankönyvben, azt célirányosan használni tudja. A tanuló képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentum és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Ismeri a szövegszerkesztés alapvető eljárásait. A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. Tud tájékozódni, információt keresni (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>Írás, fogalmazás</p> <p>Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Törekszik az esztétikus, rendezett, olvasható kézírásra. Képes rövid szöveg alkotására vázlat alapján. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni.</p> <p>Helyesírás</p> <p>Képes megnevezni a helyesírási alapelveket, saját munkáiban felismeri a főbb helyesírási alapelvek alkalmazásának eseteit, törekszik a tanult helyesírási szabályok alkalmazására. A helyesírást segítő segédeszközöket (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önállóan tudja használni. Hibáit javítani tudja ezen segédeszközök használatával.</p> <p>A szavak szerkezete és jelentése</p>
--	--

Ismeri a főnév és az ige szemantikáját. Ismeri a tanult állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentését, szerkezetét, használati körét. A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.

A nyelv szerkezete

A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekeznek alkalmazni is.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a rímes, ritmikus szöveget a prózától. Meg tudja nevezni, melyik műnem mond el történetet, melyik jelenít meg konfliktust párbeszédese formában, és melyik fejez ki érzést, élményt. Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. Képes értelmezni *A walesi bárdok*ban rejlő allegóriát, és meg tudja világítani 5–6 mondatban az *Egri csillagok* történelmi háttérét. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (*János vitéz*, *Toldi*, *A Pál utcai fiúk*, *Egri csillagok*), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: líra, epika, dráma, epizód, megszemélyesítés, ballada. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére. Részt vesz dramatikus játékokban.

A bibliai történeteken keresztül annak felismerése, hogy a keresztyén élet iránymutatója a Biblia. Ismerje fel a reformáció jelentőségét a magyar kultúrában és irodalomban, ismerje a korszak néhány nagy alakját és jelentőségüket. (Balassi, Bornemissza, Szenczi Molnár Albert, Sylvester János, Károly Gáspár)

A tanuló képes 5-6 mondatban a mindennapi élményeiről és olvasmányai hatásáról beszélni. Memoriterként tud kb. 3-6 lírai alkotást és egy elbeszélő költemény kb. 20 soros részletét, min. 5 magyar közmondást és szólást, legyen képes értelmezni őket. A tanuló képes a saját és a nem saját álláspont azonosítására, mások véleményének meghallgatására, megértésére. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Az olvasott és megtárgyalt irodalmi

	művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni.
--	--

MAGYAR NYELV 7.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	<p>A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés.</p> <p>A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Különféle iskolai közéleti és kisközösségi beszédhelyzetek sémái, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs, nyelvi viselkedés gyakoroltatása. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításával a nyelvi, nemzeti identitás erősítése.</p> <p>A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. A különféle mindennapi megnyilatkozások. <i>A választékos, tisztelettudó szóhasználat igényének folyamatos alakítása.</i></p> <p>Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> felszólalás, kiselőadás, (ünnepi) beszéd, részvétel beszélgetésben, vitában.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p>

<p>korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal.</p> <p>Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. <i>A mai ember beszédhelyzetei. A beszéd és a hallgatás aránya. A befogadó hallgatás. A jellemek megnyilvánulásai a beszédszituációkban.</i></p> <p><i>Egymás gondolatainak meghallgatása, saját véleménnyel való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása.</i></p> <p><i>A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján.</i></p> <p><i>A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátíttatása. (A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai alkalmazhatósága. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.</i></p> <p><i>A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása.</i></p> <p><i>Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony, stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése.</i></p>	<p>beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.</p>
--	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szóbeli és írásbeli szövegek közötti azonosságok és különbségek felismerése, megnevezése a magán- és közéleti kommunikációban kooperatív módszerrel. Alkalmazkodás a kommunikációs folyamat tényezőihez különféle konkrét beszédhelyzetekben. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. A felszólalás és hozzászólás közötti különbségek tisztázása és annak gyakorlása adott részletek elemzésével. Gyakorlásuk osztályközösséget érintő témák megvitatásakor. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása. Rövid ünnepi beszéd megfogalmazása, szövegének elemzése. A kiselőadás szerkezeti felépítésének megfigyelése. Kiselőadás megtartása. Anyaggyűjtés, jegyzetelés könyvtárban, interneten egyéni vagy páros munkában.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveg-feldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A megismert szöveg-feldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.</p> <p>A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken.</p> <p>Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése.</p> <p>Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái.</p> <p>Nyomtatott szótárhasználat.</p> <p><i>Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Folyóiratok vagy Pl. Miklya Luzsányi Mónika (Apati szövetsége, Srácok a garázs tetején, Macskaút, Titkoskönyv, Zombikönyv) Kamarás István (Csigamese, Apuapu és a leleplezett rakoncáficánka, Betlehembe kéne menni) könyveinek részletéből</i></p>	<p><i>Minden tantárgy: az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Szövegfajták értelmező olvasása, jellegzetességek megfigyelése táblázatba rendezése páros vagy csoportmunkában.</p> <p>A szóbeli és írásbeli szövegek közötti különbség megfigyelése.</p> <p>A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken.</p> <p>Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból, folyóiratokból. könyvrészletekből.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	<p>Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával.</p> <p>A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p><i>A társas kultúrában való részvételhez szükséges írástechnikai kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb.</i></p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás.</p> <p>Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátítása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú szövegek írása.</p> <p>A tanulást segítő papíralapú jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.</p> <p>Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény.</p> <p><i>Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége – írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út.</i></p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> tipográfia ismeretek.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	jegyzet, elbeszélés, jellemzés, vélemény
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel. Jegyzet készítése, alkotó felhasználása. A feleletterv felépítésének megfigyelése, megszerkesztésének módja.</p> <p>A szövegelemzés eljárásainak önálló alkalmazása.</p> <p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú szövegek írása. A tanulást segítő papíralapú jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<i>A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelem tükröztető szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központosításának, a párbeszéd leggyakoribb szabályainak megismertetése.</i>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A helyesírás értelem tükröztető szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban.</p> <p>Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai <i>egyszerű mondatok esetében.</i></p> <p>A párbeszéd írásmódja.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű íráskép.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Mondatvégi írásjelek. Az új szabályok megismerése és alkalmazása: vessző, pontosvessző, gondolatjel, zárójel, kettőspont használata. A párbeszéd írásmódjának gyakorlása különböző szövegekben.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév. Mondatfajták típusai, használatuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban A viszonyzó és mondatszók funkcionális szerepének megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, mondatfajták, szövegszervező ereje. Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban.</p> <p>A szó szerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció, a vizuális közlések felépítése.</p>

<p>viszonyszók és mondatszók. <i>A mellérendelő, az alárendelő szövszetételek helyesírása. a különírás, egybeírás szabályai.</i></p> <p>A szövszerkeztípusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk.</p> <p>A fő mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak, a hozzájuk kapcsolódó vonzatok jellemzőinek tanulmányozása.</p> <p>Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok.</p>	
---	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat.</p> <p>Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat;</p> <p>Mondatrész, alany, állítmány, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot). <i>tárgy</i></p> <p>Szószerkezet, mellérendelő és alárendelő szószerkezet.</p> <p>Viszonyzó, névelő, kötőszó, névutó, partikula, segédige, igekötő.</p> <p>Mondatszó, indulatszó, módosítószó.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A nyelvtani fogalmak kialakítása. A mondatelemzés algoritmusának kialakítása. Szerkezeti ábrák olvasása és készítése. A szófajok mondatbeli viselkedése. Helyesírás, nyelvhelyesség. A metanyelvi szöveg feldolgozása. Tárgyas szószerkezetek gyűjtése, az alárendelő szintagma fogalmának pontosítása. A mondatelemzés gyakorlása bővített mondatokon. A határozók rendszerének megismerése. A határozói irányhármasság megfigyelése. A tulajdonnevek helyesírásának gyakorlása.</p> <p>Mondatalkotási, elemzési gyakorlatok differenciált munkában. Az összetéveszhető határozók pontos megfigyelése. A mellérendelő szintagmák felismerése, megnevezése, ábrázolása. A jelző szerepe különböző műfajú szövegekben. Szókincsfejlesztő gyakorlatok csoportmunkában. Komplex mondatelemzés. Nyelvhelyességi ismeretek összegyűjtése, rendszerezése. Összefoglalás készítése megadott szempontok alapján csoport, páros vagy egyéni munkában. A mondat és a szöveg pragmatikus funkcióinak felfedezése. Többféle nézőpont. Mondatelemzési gyakorlatok differenciált munkaformában. A helyírási szótárak, programok önálló használata önellenőrzéskor. Nyelvtani összefoglaló táblázat készítése, önálló értelmezése.</p>

Irodalom 7

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Klasszikus és kortárs lírai alkotások	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Mű nemek: líra, dráma, epika.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az irodalmi élmények és azok megosztása alkalmat ad erkölcsi kérdések megvitatására, az ítélőképesség fejlesztésére.</p> <p>A tematikai egység feldolgozása során fejlődik a formaérzék, a szókincs mellett az érzelmek kifejezésének képessége, valamint a mások helyzetébe történő beleélés, az empátia.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Különbféle témájú lírai alkotások a klasszikus és kortárs lírából, a magyar és a világirodalomból, ezen belül konkrétan Arany János: <i>Szondi két apródja</i> és még egy műve. pl. <i>Fülemüle</i>, <i>Az első lopás</i> (Választható például József Attila, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Tóth Krisztina, Borbély Szilárd, Szöcs Géza, Határ Győző, Szilágyi Domokos).</p>	<p>A lírai formanyelv (szerkezeti változatok, szókincs, a képiség eszközei) elemeinek megismerése, a művek elemzése során a fogalmak használata.</p> <p>Írásbeli és szóbeli közlésekben utalás arra, hogy a lírai művekbe is vegyülhet időnként epikus jelleg, szerepjáték, helyzetdal esetén vegyülhet bele imitált jelleg, drámai monológ esetén pedig drámaiság.</p> <p>Egy József Attila-mű és egy Radnóti-mű szöveghű felidézése.</p>	<p><i>Informatika:</i> elektronikus felületeken szerzők, alkotások keresése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> kifejező szövegmondás, szerepjáték.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lírai kifejezőmód, történelmi motívum, keretes szerkezet, konfliktus.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Az eddig tanult irodalmi ismeretek, memoriterek felidézése különböző munkaformákban. A szövegben ki nem fejtett tartalmak megértésének gyakorlása differenciált munkával. Előzetes gyűjtőmunka a művek történelmi koráról. A mai köznyelvtől eltérő szavak megismerése, szótárak készítése. A szóképek felismerésének gyakorlása. Nyelvi alakzatok keresése.</p> <p>A költői nyelv használatának megfigyelése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, jellemzők összegyűjtése és közös megbeszélése. Gyakorlatok a verselés ritmusának felismerésére, és a rímelés megfigyelésére. Empátia, szerepjáték.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lírai műfajok	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Korábban tanult lírai és átmeneti műfajok: dal, ballada.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lírai műfajok egyszerű meghatározása, a meghatározás elemeinek szövegpéldákkal történő illusztrálása, a könnyebben besorolható olvasott művek műfaji azonosítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Különböző korok lírai alkotásainak felidézése. Műfajok megnevezése: dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica. Jellemzőik összefoglalása.	Rendszerszemlélet alkalmazása: a dal egyszerű, egynemű érzéseket kifejező, énekelhető vers, az elégia értékhiányos állapotot és szomorú belenyugvást tükröző költemény, az óda emelkedett hangvételű, ünnepélyes, gondolati elemet is tartalmazó vers; továbbá, hogy a himnusz ezen belül istenséget szólít meg általában kérés, indoklás formájában, az epigramma rövid, csattanós költemény, a helyzetdal a szerepjáték egy neme, a költői levél létező és	<i>Ének-zene</i> : zenehallgatás, zenei műfajok, tipikus zenei elemek; megzenésített versek.

	megnevezett személyhez szól, az ars poetica költői hitvallás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szóképek felismerésének gyakorlása. Nyelvi alakzatok keresése. A költői nyelv használatának megfigyelése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, jellemzők összegyűjtése és közös megbeszélése. Gyakorlatok a verselés ritmusának felismerésére, és a rímelés megfigyelésére. Történelmi ismeretek felelevenítése. A vers alapmotívumainak felismerése és értelmezése. Rendszerszemlélet alkalmazása. Összehasonlító verselemzés. Rövid, rávezető feladatok az összehasonlító verselemzés gyakorlására, különböző szempontok alapján. Különböző jó megoldások összevetése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlítási gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Lírai műfajok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus és a mai líra kifejezésformáinak megismerése, az eltérések felismertetése, az érzelmek hiteles kifejezésének, a megszólalásmód képességének fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Korábban megismert klasszikus lírai művek összevetése kortárs alkotásokkal (pl. Tandori Dezső: <i>A versreszelő</i> , Szakács Eszter: <i>„Boldog, szomorú dal”</i> , Ágai Ágnes: <i>A titkokat...</i> , Kukorelly Endre: <i>A szerelem romjai</i> , Csukás István: <i>A sínen ül egy fehér nyúl</i> , Petri György: <i>Nagymama</i>).	A szókincs, stílus, mondatszerkezet eltéréseinek észrevétele. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése.	<i>Ének-zene</i> : kortárs zene; ritmusérzék, dallami készségek, többszólamú és harmonikus hallás, formaérzék.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modalitás, hangnem.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szókincs, stílus, mondat szerkezet eltéréseinek észrevétele. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése. Összehasonlító verselemzés. Rövid, rávezető feladatok az összehasonlító verselemzés gyakorlására, különböző szempontok alapján. Különböző jó megoldások összevetése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kispika műfaji változatai: novella, elbeszélés		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Nézőpont, cselekmény.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az irodalmi élmény megosztásának fejlesztése.</p> <p>Az érzelmi tartalmak felismerésének (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála), az erkölcsi választások értelmezésének fejlesztése.</p> <p>A novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj világos megkülönböztetése. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, annak átlátása, hogy miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Anekdotikus történetek, kispikai alkotások a magyar és a világirodalom különböző korszakaiból, különös tekintettel Mikszáth Kálmán novelláira, elbeszéléseire.</p> <p>Néhány novella és elbeszélés feldolgozása, értelmezése. pl.</p> <p>Mikszáth Kálmán: A jó palócok</p>	<p>Mind pontosabb ismeretek szerzése arról, hogyan illeszkedik az epika és a kispika tágabb körébe az elbeszélés és a novella.</p> <p>Olvasmányok összevetésével a novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj megkülönböztetése.</p> <p>Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, megértése, annak átlátása, miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális „történetmondás” (pl. festészet, film).</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> történetmondás, cselekmény előadása, narratív formák dramatizálása.</p>	

	Az osztállyal kooperálva a jellemek elemzése, és ennek kapcsán az önismeret fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anekdota, mesélő, elbeszélő, novella, elbeszélés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Olvasmányok összevetésével a novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj világos megkülönböztetése. A novellák közös vagy önálló olvasása. Kiselőadás formájában beszámolás a cselekményről. Párbeszéd és elbeszélő részek értő, kifejező olvasása. Feladatok tér és idő megállapítására. Elbeszélések és leírások alkotása. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, megértése, annak átlátása, miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban. Az osztállyal kooperálva a jellemek elemzése, és ennek kapcsán az önismeret fejlesztése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs novellák		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kisepikai műfajok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus és a mai kisepika kifejezésformái eltéréseinek megfigyeltetése. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Korábban megismert klasszikus kisepikai művek összevetése kortárs alkotásokkal, pl. Háty János: <i>A kéz</i> , Békés Pál: <i>Ottília</i> , <i>Az ólomkatona</i> , Lázár Ervin: <i>A csomag</i> , <i>A tolvaj</i> .	A szókinccs, stílus, mondatszerkezet eltéréseinek megfigyelése, megnevezése. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése.	<i>Vizuális kultúra</i> : példák változó kifejezőmódokra.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Töredékesség, torzó.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szókincs, stílus, mondat szerkezet eltéréseinek megfigyelése, megnevezése. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangneme, világkép eltéréseinek megfigyelése. Részletek dramatikus feldolgozása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A regény változatai		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Konfliktus, kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi élmények és azok megosztása alkalmas kérdések megvitatására, az ítélőképesség fejlesztésére. Az olvasott regények műfaji, szerkezeti, elbeszélés-módbeli, tematikus jegyeinek elkülönítése		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Magyar történelmi események és korszakok megidézése az irodalomban, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán és mások műveiben. Jókai Mór: <i>A kőszívű ember fiai</i> , Mikszáth Kálmán: <i>Szent Péter esernyője</i> . <i>A kőszívű ember fiaiban</i> szereplő apa- és anyafigura, testvérek kapcsolata, konfliktusa.	Az olvasott művek műfaji jegyeinek, felépítésének, elbeszélésmódjának megfigyelése, a szereplők azonosítása, jellemzése, kapcsolatrendszerük elemzése; a konfliktusok mibenlétének feltárása. Beszélgetések, szerepjátékok a történetek határhelyzeteiről és döntési kényszereikről. Szóbeli, írásos beszámolók, elemzések az olvasott művekről, a cselekményt alkotó elemekről,	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> 1848–49 története. <i>Vizuális kultúra:</i> történelmi festészet a 19. században. A regények filmes adaptációi.	

	helyszínekről és időkezelésről, a szereplők viszonyairól, érzelmeikről, konfliktusaikról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Regény, regénytér, regényidő, regényszerkezet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>A regény önálló elolvasása. A feldolgozás során műrészletek kifejező, értő felolvasása. Történelmi regény jellemzőinek megfigyelése, keletkezésének története. A történelmi tanulmányok felidézése. önálló ismeretszerzés, előzetes kutatómunka a regény történelmi vonatkozású eseményeiről. Lényegkiemelés, vázlatkészítés. A főszereplők regénybeli életútjának követése. pl. közösen készített életút térkép, Feladatok tér, idő és szereplők megfigyelésére.</p> <p>A szövegben ki nem fejtett tartalmak megértésének gyakorlása.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Jókai- és Mikszáth-regények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A cselekményalakítás eszközeinek megismerése, különböző jellem típusok értékelése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyfelől a Jókai- vagy a Mikszáth-mű, másfelől kortárs ifjúsági regények cselekményalakításának és jellemábrázolásának összevetése (pl. ezen műveken keresztül: Scott O'Dell: <i>Kék delfinek szigete</i> , Virginia C. Andrews:	<p>A mikrocselekvések jellegének megfigyelése.</p> <p>A mikrotörténekből kialakuló ívek, szerkezeti egységek felépülésének elemzése.</p> <p>A jellemek egyszerű illetve összetett mivoltának, az</p>	<i>Vizuális kultúra</i> : a filmes elbeszélés, filmes adaptáció, filmműfajok.

<p>Vadvirágok, Nick Hornby: Fociláz, Jon Krakauer: <i>Út a vadonba</i>, Anthony Horowitz: <i>A kettes számú közellenség</i>). Miklya Luzsányi Mónika: Srácok a garázs tetején, Titkoskönyv, Kármán Tibor: Egy focista naplójából, Miklya Zsolt: Ezüstsín fonál</p>	<p>érzelmek, érzések ábrázolásának értékelése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Adaptáció, bestseller.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Az olvasott művek kifejezőmódbeli, műfaji megfigyelése. Elbeszélések és leírások alkotása különböző nézőpontokból párbeszédessé részekkel. Részletek dramatikus feldolgozása. A jellemek egyszerű illetve összetett mivoltának, az érzelmek, érzések ábrázolásának értékelése. Kreatív gyakorlatok jellemzési eljárásokra, pl. beleképzeléses módszerrel. A szereplők tulajdonságainak értékelése. Az érzelmek kifejezésének megfigyelése. Illusztráció készítése szereplőkről.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a reformkor irodalmából	Órakeret 12 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Petőfi Sándor több műve, Arany János több műve, Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i>.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nemzeti jelképpé vált alpművek megismerése (Kölcsey: <i>Himnusz</i>; Vörösmarty: <i>Szózat</i>; Petőfi: <i>Nemzeti dal stb.</i>). Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a reformkorban. Rendszerezett ismeretek megszerzése a reformkori irodalmi élet főbb szereplőiről, fórumairól, a korszak kiemelkedő jelentőségének megértetése</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Olvasmányok a reformkor irodalmából, különös</p>	<p><i>A Himnusz</i> és a <i>Szózat</i> utalásainak értelmezése közös</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p>

<p>tekintettel Kölcsey Ferenc: <i>Himnusz, Parainesis</i> (egy részlet), Huszt, Petőfi Sándor: <i>Nemzeti dal, Szeptember végén</i>, és Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i> című művére. Legalább 3 további alkotás, például <i>István öcsémhez, Reszket a bokor, mert... Egy gondolat bánt engemet. XIX. század költői, Tompa Mihály: A madár, fiaihoz, A gólyához</i></p>	<p>és önálló munkában egyaránt, rámutatás kompozíciós elemeikre, szövegük rögzítése memoriterként. Ismertetés a tanult Petőfi-művek tematikai és műfaji különbségeiről, életrajzi és történelmi beágyazottságukról. Kölcsey <i>Husztjának, Himnuszának, Parainesis</i> (részlet Az anyanyelvről és a nyelvtanulásról) Vörösmarty <i>Szózatának, Petőfi Sándor Nemzeti dal, Egy gondolat bánt engemet</i>, Tompa Mihály: <i>A madár, fiaihoz</i> c. versének szöveghű felidézése.</p>	<p>tájékozódás időben és térben; a reformkor; történelmi idő, történelmi nézőpont.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Retorika, variáció, kontraszt, ellentétes párhuzam.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A szóképek felismerésének gyakorlása. Nyelvi alakzatok keresése. A költői nyelv használatának megfigyelése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, jellemzők összegyűjtése és közös megbeszélése. Gyakorlatok a verselés ritmusának felismerésére, és a rímelés megfigyelésére. Elemzések a művek retorikai, szövegépítkezési sajátosságainak figyelembevételével. Történelmi ismeretek felelevenítése. A vers alapmotívumainak felismerése és értelmezése. A gondolati egységek belső szerkezetének vizsgálata. Könyvtári kutatómunka. Rendszerszemlélet alkalmazása. Összehasonlító verselemzés. Rövid, rávezető feladatok az összehasonlító verselemzés gyakorlására, különböző szempontok alapján. Különböző jó megoldások összevetése. Erkölcsei kódex készítése.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Petőfi, Arany, Kölcsey, Fazekas, Csokonai diáksága.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>A református iskolák személyiségformáló hatásának felismertetése, az általuk képviselt értékek (tudás, hit, felelősségvállalás, nemzeti öntudat, stb.) örökérvényűségének felmutatása. A tanár-diák viszony sokszínű ábrázolásának megláttatása. A korabeli kollégiumi diákszokások</p>	

	megismertetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Neves református kollégiumok (Debrecen, Pápa, Sáropatak, Nagyenyed.) és híres diákjai és tanárai.</p> <p>Jókai. A nagyenyedi két fűzfa; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig; Szabó Magda: Abigél – részletek, Tóth Máté Miklós: Pecúrok</p>	<p><i>Ismerje a református iskolákat és híres diákjait, tanárait (Pápa: Petőfi, Jókai, Orlai Perich Soma, Nagy László, Csoóri Sándor; Debrecen: Kölcsey Ferenc, Szabó Lőrinc, Csokonai, Fazekas Mihály, Arany János, Szabó Magda; Nagyenyed. Áprily Lajos, Sütő András ; Sáropatak: Gárdonyi Géza, Móricz Zsigmond, Tompa Mihály.)</i></p> <p><i>Tegyen több szempontú összehasonlítást a kollégiumi élet és saját iskolája között. Leíró részletek jellemzése, szövegalkotás.</i></p>	<p><i>Történelem: A reformáció kora. Erdély aranykora. A II. világháború Magyarországon Stb.</i></p> <p><i>Vizuális nevelés. Szabó Magda regényének filmes adaptációja</i></p> <p><i>Magyar nyelv: Kölcsey és a nyelvújítás</i></p> <p><i>Biológia: Fűvészköltők, botanika</i></p> <p><i>Földrajz: Topográfia, országhatárokon innen és túl.</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>neves kollégiumok, híres diákok</i>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<i>Tegyen több szempontú összehasonlítást a kollégiumi élet és saját iskolája között. Leíró részletek jellemzése, szövegalkotás. Történelmi ismeretek felelevenítése. Előzetes gyűjtőmunka. Könyv- és</i>	

	<i>könyvtárhasználat. Kiselőadás.</i>	
--	---------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egy drámai mű feldolgozása	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Dramatikus népszokások, párbeszéd, szereplő, mellékszereplő, főhős, konfliktus, bonyodalom, tetőpont.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok értelmezése. A színház és dráma világának hatékony eszköze a lelki egyensúly megtartásában. Az érzelmek kifejezése, a társas viselkedés különböző jellemzőinek megfigyelése, az empátia fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Legalább egy dráma (vígjáték, színmű) feldolgozása, lehetőség szerint megtekintése; a szöveg és az előadás összehasonlítása. Drámajáték az irodalomórán.	Különböző szereplő- és embertípusok megjelenítése közös játékokban pl. a tartás- és járásmód, gesztusok, mimika megfigyelését követően. Improvizáció a megismert drámai konvenciók és színházi formanyelv elemeinek alkalmazásával. A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése. A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése, a drámában, drámajátékban szöveg és a mozgás kapcsolatának, a szándék és a feszültség jelentőségének felismerése. Egy drámarészlet szöveghű felidézése.	<i>Vizuális kultúra;</i> <i>Dráma és tánc:</i> a színpadkép látványterve alapján díszletek, jelmezek és kellékek készítése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dialógus, díszlet, drámai szerkezet, felvonás, feszültség, fordulópont, helyzet, helyzetkomikum, humor, jelenet, jellemkomikum, jelmez, komédia, komikum, konfliktus, monológ, rendezői utasítás; szándék, szerep, szereplők kapcsolata, színmű, szöveg és mozgás, tetőpont, tragédia.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A drámai műnem műfaji jellemzői. A cselekményének és szerkezetének megismerése. Jellem-, és helyzetkomikum. Egy kiválasztott teljes jelenet feldolgozása, előadása. Díszletek, jelmezek elkészítése. Kiscsoportos és páros jelenetalkotás, amelyben alkalmazni kell mozgáselemeket, hanghatásokat. Jellem- és helyzetkomikumok felfedezése csoportmunkában. A komédia műfaji jellemzőinek megfigyelése, táblázatba foglalása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom határterületén - a népszerű irodalom műfajai	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Divatos filmek, ifjúsági regények, saját olvasmányok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lektűr, a krimi hatáskeltő eszközeinek felismerése, a kritikai képesség kialakítása fejlesztése, a művészi érték és a giccs megkülönböztetése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Változatos témájú irodalmi művek olvasása és feldolgozása a magyar és világirodalomból, különös tekintettel a népszerű, illetve lektűr irodalomra, és annak hatáskeltő eszközeire. (Például: J.K. Rowling, J.R.R. Tolkien, Stephanie Meyer.)	Az irodalomórákon elsajátított fogalmak alkalmazása a szórakoztatóipar alkotásaira is. A népszerű epikus műfajok, drámai vagy filmalkotások elemzésében egyre pontosabb rámutatás a hatáskeltés, a bennünk megjelenő tipikus helyzetek és jellemek szempontjaira, továbbá toposzok, sémák és sablonok együttesére és szerepére a szórakoztató irodalmi és filmalkotásokban.	<i>Ének-zene:</i> zenei divatok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális környezet, tárgykultúra, populáris kultúra. <i>Informatika:</i> könyvtárhasználat, keresés elektronikus adatbázisokban.

	<p>A művészi érték megkülönböztetése a giccstől.</p> <p>Olvasmányválasztás indoklása. Tájékozódás könyves- és könyvtári adatbázisokban, blogokon.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népszerű irodalom: lektúr, ponyva, hatás, giccs.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előzetes ismeretek, tapasztalatok felidézése. Vizsgálódás a népszerű irodalom műfajaiban. A népszerű irodalom jellegzetességeinek összegyűjtése: toposzok, sémák és sablonok fölismerése és szerepének értékelése. Megfigyelési, kutatási feladatok (egyéni, páros, csoportos) információk gyűjtése, rendezése és megosztása különböző munkaformában. Szövegolvasás, jelölés, információk kiemelése szövegből és rendezése. A művészi érték megkülönböztetése a giccstől.</p> <p>Olvasmányválasztás indoklása. Tájékozódás könyves- és könyvtári adatbázisokban, blogokon.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 7. évfolyam anyagához kapcsolódó fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. A tanulás képességének fejlesztése különböző munkaformákban. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő, drámai és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	<p>Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat.</p> <p>A művekről beszélve, beszélgetve értő</p>	<p><i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> kulcsfogalmak.</p> <p><i>Informatika:</i> könyvtárhasználat:</p>

	fogalomhasználat. Pontos fogalomhasználatot segítő szótár- és kézikönyvhasználat.	kézikönyvek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerkezet, epikai szerkezet, történetkezdés, fordulat, befejezés; értekező próza, rapszódia, lírai szerkezet, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon; szinesztézia, szimbólum.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott tematikai egységekben javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	

A továbbhaladás feltételei 7. évfolyam	<p>Beszédművelés, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p> <p>A tanuló eligazodik a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Törekszik az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, saját véleményével. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és írásban és szóban továbbadni. <i>Legyen képes ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárására, megbeszélésére, megvitatására.</i></p> <p>Olvasás, szövegértés</p> <p>A tanuló képes egy kb. 300-350 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. A tanuló bizonyítja a szöveg értő befogadását biztosító olvasási képességét, különféle műfajú és témájú szövegek felolvasásával, elmondásával. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. A tanuló képes a különféle írott és elektronikus információhordozókból az anyaggyűjtés során adatokat gyűjteni, jegyzetet és vázlatot készíteni. Le tudja jegyezni az állításaihoz felhasznált információforrások adatait.</p> <p>Írás, fogalmazás</p> <p>Ismeri az anyaggyűjtés különféle módjait nyomtatott és elektronikus</p>
---	---

forrásokból az írott mű elkészítéséhez. Tudja a vázlatkészítés szabályait. Ismeri néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőit. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek kapcsán,- a műfaji sajátosságoknak megfelelően- tud szöveget alkotni.

Helyesírás

A tanuló ismeri és a szövegalkotásban értelmesen használja a különböző mondatfajtákat. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. Ismeri a párbeszéd írásmódját és alkalmazza különböző szövegekben.

A nyelv szerkezete és jelentése

Ismeri a mondatelemzés algoritmusát. Képes egyszerű szerkezeti ábrák olvasására és készítésére. Ismeri a fő mondatrészeket és a gyakori bővítményeket. Felismeri, megnevezi, ábrázolja a mellé- és alárendelő szintagmákat. A helyírási szótárakat, programokat önállóan tudja használni önellenőrzéskor.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Képes különféle műfajú szépirodalmi művek szerkezetének és jelentésének összegző bemutatására, a szerkezeti elemek elkülönítésére, a szereplők és élethelyzetük jellemzésére.

Memoriterként tud 3-4 lírai alkotást és kb. 15-20 soros drámarészletet.

Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19–20. századi alkotások). Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.

Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból,

grafikonokból, diagramokból.

Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival.

A tanuló képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, értelmezésére, példáulval történő bemutatására. A különböző művészeti alkotások között meg tud nevezni néhány közös és eltérő vonást. Egy-egy szempontból össze tud hasonlítani egymástól lényegesen különböző esztétikai normákat képviselő műveket. *A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.*

MAGYAR NYELV 8.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés.</p> <p>A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek tudatosítása, a konfliktuskezelés képességének fejlesztése.</p> <p>A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása.</p> <p>Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal.</p> <p>Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben.</p> <p>A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Egymás gondolatainak, véleményének</p>		<p><i>Vizuális kultúra,</i> mozgóképféle és médiaismeret: szöveg és kép kapcsolata a vizuális médiumokban.</p> <p><i>Ének-zene:</i> beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.</p>

<p>tiszteletben tartása.</p> <p><i>A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva.</i></p> <p><i>Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel.</i></p> <p><i>A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú.</i></p> <p>A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd.</p> <p>Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet.</p> <p>Sajtoműfaj (hír, tudósítás, interjú).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Publicisztikai szövegek önálló olvasása és megértése. A szövegelemzés eljárásainak önálló alkalmazása. Tömegkommunikációs szövegműfajok kommunikációs technikájának megfigyelése és értékelése. A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Tájékoztató és véleményközlő műfajok közötti különbségek megfigyelése szövegek értelmezésével. Az információ kritikus befogadásának megalapozása. A médiaműfajok vizuális környezetének vizsgálata, értelmezése. Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel. A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú – ezek jellemzőinek vizsgálata. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése.</p> <p>A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése.</p> <p>A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.</p> <p>Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése.</p> <p>A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A megismert szöveg-feldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása.</p> <p>A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.</p> <p>A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken.</p> <p>Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése.</p> <p>Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás).</p> <p>Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdése.</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai.</p> <p><i>Informatika:</i> keresési ismeretek alkalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.</p>

A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, kritikai következtetés levonása. Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái.	
Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben. Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása. Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>írástechnikai</i> kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel.	

	<p>A bemutatkozás írásos formáinak megismerése, írása.</p> <p>A nyilvános felületeken történő önbemutatás etikai kérdései. következményeinek elemző megismerése, megvitatása</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás).</p> <p>A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.</p> <p>Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény.</p> <p>Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál).</p>	<p><i>Informatika:</i> a szövegszerkesztő programok lehetőségei.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tipográfia ismeretek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jegyzet, elektronikus szöveg, komment, blog; önéletrajz.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás). Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál). A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 8 óra
--	-------------------	---------------------------

Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelem-tükröztető szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézetek leggyakoribb szabályainak megismertetése. A nyelvtani ismeretek alapján megismert összetett szavak helyesírása, az értelem-tükröztető rendszer megismertetése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
	Kapcsolódási pontok
A helyesírás értelem-tükröztető szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban. Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai. A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja. Összetett szavak helyesírásának alapvető szabályainak megismerése, alkalmazása.	<i>Informatika:</i> a helyesírási ellenőrző programok. <i>Vizuális kultúra:</i> tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű íráskép.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel). Egyenes, szabad függő, függő idézet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A helyesírás gyakorlása különböző módszerekkel, önellenőrzés képességének fejlesztése. Ismeretek táblázatba rendezése. Az idézetek helyesírása, és alkalmazása írásbeli szövegek alkotásakor. Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel) helyes használata. az idézetek helyes alkalmazása írásbeli szövegek alkotásakor. Egybeírás, különírás és kötőjeles írásmód gyakorlása differenciált osztálymunkával párban vagy csoportban.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	<p>Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév.</p> <p>Mondatfajták típusai, használatuk.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban.</p> <p>A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.</p> <p>A viszonyzószók és mondatszók funkcionális szerepének megismertetése.</p> <p>A szóalkotási módok megismertetése.</p> <p>A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, szövegszervező ereje. Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. Szó szerkezetek típusai, fajtái: mellérendelés, alárendelés.</p> <p>A szó szerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyzószók és mondatszók.</p> <p>A szó szerkezet típusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk. <i>A szóalkotás mód leggyakoribb fajtái. A mozaikszók helyesírása.</i></p> <p>A szóösszetétel típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés és játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel. <i>Kazinczy és a nyelvújítás (Kazinczy-szótár készítése) Nagy nyelvújítók (Barczafalvi Szabó Dávid, Kölcsey, Szemere Pál, Kazinczy, stb.)</i></p> <p>Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció, a vizuális közlések felépítése.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szóalkotása.</p>

megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat; alárendelő és mellérendelő mondat. Szó szerkezet, mellérendelő és alárendelő szó szerkezet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés és játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel. Az alárendelő és mellérendelő összetett szavak fajtáinak, felismerésének és megnevezésének gyakorlása változatos munkaformákban. A tananyaghoz kapcsolódó helyesírási ismeretek elsajátítása, és gyakorlása. Helyesírási problémák felismerése. Az összetett szavak felhasználása az írott nyelvben. Alaktani elemzések. Játékos anyanyelvi feladatok. A ritkábban használt szóalkotási módok megfigyelése konkrét nyelvi példákon. Kazinczy és a nyelvújítás - Kazinczy-szótár készítése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv állandósága és változása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A nyelv változó jelenség. Szótárhasználat, szókinccsünk változásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mai és korábbi nyelvállapot különbségének felismertetése. A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. <i>A Vizsolyi Biblia nyelvezetének, szókincsének vizsgálata 1-1 választott könyve, részlete alapján.</i> A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon.</p> <p>Nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjének megfigyelése, megnevezése.</p> <p>A Magyarországon élő nemzetiségek nyelve, nyelvhasználat.</p> <p>A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása.</p> <p>A magyar nyelv eredete (finnugor rokonság), helye a nyelvek között. Nyelvünk agglutináló (ragasztó) jellegének bizonyítékai példákkal.</p> <p>Nyelvváltozatok: A regionális irodalmi nyelv jelenléte Tamási Áron: Vadon nőtt gyöngyvirág c. művében</p> <p>Nyelvjárási elemek Móricz Zsigmond: Árvácska c. regényében</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyarság történetének kezdetei.</p> <p><i>Ének-zene:</i> régi és új stílusú népdalok.</p> <p><i>Hittan:</i> Biblia</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nyelvváltozat, nyelvcsalád, uráli nyelvcsalád.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. Régi archaikus szövegek olvasása, vizsgálata változatos munkaformákban. <i>A Vizsolyi Biblia nyelvezetének, szókincsének vizsgálata 1-1 választott könyve, részlete alapján.</i> A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon. Kiselőadások nyelvünk eredetéről.</p> <p>Vita a nyelvrokonságról. A szókincs mai rétegződése, a nyelvi állandóság és változás megfigyelése. A diáknyelv és a szleng szókincsének vizsgálata közösen, az etikai normák figyelembevételével.</p>

IRODALOM 8.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Lírai szerkezet, lírai én, metafora, metonímia.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A magyar irodalom több kanonikus művének (pl. <i>A Dunánál</i>, <i>Nem tudhatom...</i>,) megismerése, a nyelvi-kulturális identitás alakítása.</p> <p>Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a Nyugat folyóirat működése által. A Nyugat korszakában született művek közötti hasonlóságok és az egyedi vonások felismerése. A korszak, életérzések hatásainak megismerése a műalkotásokban.</p> <p>Különösen a korszak epikus művei alkalmasak erkölcsi kérdések megvitatására, magatartásformák és cselekedet motivációk megfigyelésére.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Szépirodalmi alkotások a Nyugat három nemzedékének korából. Ady Endre: <i>Párisban járt az Ősz</i>, és még két vers; pl. Föl-földobott kő, Szeretném ha szeretnének, József Attila: <i>A Dunánál</i>; Születésnapomra, Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i> (egy részlet); Kosztolányi Dezső két novellája és két lírai alkotása; Móricz Zsigmond egy novellája, Radnóti Mikós: <i>Nem tudhatom...</i> és még egy mű, Szabó Lőrinc egy mű. pl. Tücsökgzene- Isten További lehetőségek: József Attila <i>Ringató</i>, <i>Rejtelmek</i>, Babits Mihály, Tóth Árpád, Illyés Gyula, Juhász Gyula egy-két műve.</p>	<p>Mind gyakoribb és mind igényesebb formájú vállalkozás a szövegek, irodalmi művek strukturális és tartalmi szempontú elemzésére, az összefüggések felismerésére és értelmezésére, jól alkalmazva a megfelelő terminusokat, s felismerve jelentőségüket, szerepüket.</p> <p>A lírai művek szépségeszménye kapcsán a testi-lelki egészség és betegség motívumának tudatosulása.</p> <p>Egy Ady Föl-földobott kő egy Kosztolányi-mű, József Attila Születésnapomra, Radnóti Nem tudhatom...szöveghű</p>	<p><i>Vizuális kultúra</i>: a szecesszió és az avantgárd művészete.</p>	

	felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Paródia, tárgyias líra, epikus-balladás vers, karcolat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Az alkotói szabadság, a nemzedék fogalmának értelmezése.</p> <p>Ismerkedés a stílusokkal. Téma, hangnem, beszédhelyzet, és műfaji összefüggések feltárása. Szóképek. A képiség megjelenése a műben.</p> <p>Nyelvi alakzatok. Rím és verselés felismerése, megnevezése. A versbeli hangulatok megfigyelése. A stilisztikai eszközök versbeli szerepének felismerése. Gyűjtőmunka a szinesztézia köréből. Lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal. A szimbólum költészeti jelenségének megfigyelése. Nyelvi sajátosságok. A humor forrásának megfogalmazása.</p> <p>A lírai művek beszédhelyzetének, a megszólító- megszólított viszonyának jellegzetes típusai, kreatív gyakorlatok. Az előadásmód sajátosságai.</p> <p>A kötet, a ciklus, mint jelentéshordozó. Kielőadások készítése adott témában. Kutatómunka a könyvtárban. Az epikus művek elemzésének elmélyítése. A novellaszerkezet, az elbeszélői nézőpont értelmezése. Művek összehasonlítása tematikai, poétikai szempontok alapján. Esszék írása a fejezetben megismert művekről megadott szempontok alapján. Olvasott művek elemzése.</p>	

Tematikai egység	Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Balassi istenes versei, a reformáció korának irodalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hit fontosságának felismertetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ady Endre: pl. Az Úr érkezése/Krisztuskereszt az erdőn/ Imádság háború után	Ismerje fel a különböző korszakokban élt költők szemléletmódjának	Hittan: keresztyén ünnepek, bibliai személyek.

<p>Adja az Isten, (stb.)</p> <p>Tóth Árpád: pl. Isten oltó kése</p> <p>Dsida Jenő: pl. Templomablak/Nagycsütörtök/ Húsvéti ének</p> <p>Reményik Sándor: pl. Templom és iskola /Kegyelem/Csendes csodák/Pilátus</p> <p>Áprily Lajos: pl. Menedék, Imádság, Haza, Templom, és/vagy</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: Lázár</p> <p>Sánta Ferenc: Isten a szekéren</p> <p>Kányádi Sándor: Noé bárkája felé</p> <p>Szabó Lőrinc: Tücsökzene – Isten (Túrmezei Erzsébet, Lukátsi Vilma, Füle Lajos verseiből)</p>	<p>azonosságait. (pl. Balassi-Ady)</p> <p>Memoriter:</p> <p>Reményik Sándor: Templom és iskola Áprily Lajos: Imádság</p> <p>Ady: Az Úr érkezése vagy Adja az Isten</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>líra</i></p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Különböző korszakokban élt költők szemléletmódjában lévő azonosságok megfigyeltetése tanári irányítással. Téma, hangnem, beszédhelyzet, és műfaji összefüggések feltárása. Szóképek. A képiség megjelenése a műben. Nyelvi alakzatok. Rím és verselés felismerése, megnevezése. A versbeli hangulatok megfigyelése. A stilisztikai eszközök versbeli szerepének felismerése. Lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom nagy témáiból		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Olvasott elbeszélő művek, lírai alkotások.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Korokhoz kötődő, ismétlődő témák, kérdésfelvetések felismerése; eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában. Hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlítása, néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzése. Az elbeszélő és az elbeszélésmód változatainak tudatos elkülönítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Regények, regényrészletek, elbeszélések, lírai alkotások a magyar és a világirodalom visszatérő nagy témáit feldolgozó irodalmi alkotások köréből (ifjúkor és felnőtt kor, társas kapcsolatok, utazás, identitás stb.), különös tekintettel Tamási Áron: <i>Ábel a rengetegben</i> című regényére.	<p>A mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep elkülönítése a különböző művekben.</p> <p>A főbb karakterek elemzése során a saját önismeret fejlesztése.</p> <p>Annak értése, hogy az elbeszélésmód a szöveg bizonyos részeiben közvetlen, másutt (párbeszédben, levélrészletben, belső monológban stb.) közvetett is lehet, sőt a művekre alkalmanként egészében is jellemző egyik vagy másik elbeszélésmód.</p> <p>Egyre magabiztosabb eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában, a helyi hagyományokban, irodalmi emlékekben.</p> <p>Növekvő gyakorlottság hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlításában, valamint néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzésében.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Erdély a történelemben, különösen a 20. században.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> személyes érzelmek, hangulatok kifejezése vizuális kifejezőeszközök segítségével. Jellemző képi motívumok, szimbólumok.</p> <p><i>Földrajz:</i> Magyarország és a Kárpát-medence, tájak, tájegységek, térképek.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélismód, elbeszélő, narrátor, imitált, közvetlen, mindentudó elbeszélő, tárgyilagos elbeszélő.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Korokhoz kötődő, ismétlődő témák, kérdésfelvetések felismerése; eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában. Hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlítása, néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzése. Az elbeszélő és az elbeszélismód változatainak tudatos elkülönítése. A regény szókincsének megfigyelése páros és önálló munkában. A saját és a regény szókincsének összevetése. A regény részleteinek dramatizálása. Páros jelenetek előre meghatározott mondatokkal.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Korábban olvasott kortárs művek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy-egy irodalmi mű értelmezésekor a különböző olvasatok felismerése. Az irodalmi művek fogadtatásával, jelentőségével kapcsolatos eltérések belátása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Olvasmányok a 20–21. századi irodalomból.</p> <p>1 Örkeny-novella, 1 Weöres-mű, 2-3 kortárs magyar szépprózai mű, köztük legalább 1 ifjúsági regény, például Böszörményi Gyula: <i>Gergő és az álomfogók</i>, 5 közelmúltbeli és kortárs magyar lírai mű, például Lackfi János: <i>Lavina-dal</i>, Zelk Zoltán: <i>Hajnali vendég</i>, Áprily Lajos: <i>Királyasszony kertje</i>, Baka István: <i>Vezeklés</i>;</p> <p>2 világirodalmi ifjúsági regény és 2 részlet, például Meggin Cabot: <i>A fiú a házból</i>,</p>	<p>Olvasmányélmények és a közös tanulási tevékenységek nyomán egyre fejlődő képesség a homályos értelmű, a célzás és az elhallgatás eszközeivel élő mai műalkotásokat feldolgozására és befogadására is.</p> <p>Különféle olvasói attitűdök azonosítása; olvasatok, vélemények összevetése.</p> <p>A befogadás tapasztalatai, a</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ezredforduló Magyarországa.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a kortárs vizuális művészet néhány jellemző alkotása.</p>	

Patricia Schröder: <i>Juli és a nagybetűs szerelem</i> . pl. Cs. Szabó László: Trón, C.S. Lewis: Narnia krónikái, Győri Katalin: Felhők szigete, George McDonald: A királykisasszony és a manó, Elizabeth George Speare: Ércij, Raana Raas: Csodaidők, stb. Regionális kultúra és irodalmi élet.	téma, az írói látásmód és álláspont tudatosítása. Egy Weöres Sándor-mű és két kortárs szerző egy-egy művének szöveghű felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szatíra, fantasztikum, látásmód, vélemény, befogadás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Különböző olvasói attitűdök azonosítása; olvasatok, vélemények összevetése. A befogadás tapasztalatai, a téma, az írói látásmód és álláspont tudatosítása. Regionális kultúra és irodalmi élet megismerése önálló kutatómunkával, a tömegkommunikáció eszközeinek segítségével. Lírai és epikai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal. Vers- és prózamondó verseny.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Művek a reneszánsz, a romantika és a modernség korából.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalomtörténeti megközelítésmód megértése, esetenkénti alkalmazása. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Felidézett, a reneszánszhoz sorolható művek az 5–6. évfolyam anyagából, felidézett, a romantika illetve a modernség korához sorolható művek a 7–8. évfolyam anyagából. Néhány mondatos ismeretkör a barokkról, klasszicizmusról,	Térben-időben tájékozódva a magyar és a világirodalom néhány alkotásának csoportosítása. Annak észrevétele, hogy az egyes korokhoz időnként jellegzetes módon kötődik egy vagy több kifejezésmód,	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korszakok. <i>Vizuális kultúra, Ének-zene:</i> korszakok, korstílusok elnevezése, néhány alkotó és műve.

realizmusról, posztmodernről. Korszakok időbeli körülhatárolása évszázad pontossággal. Három-három stílusjellegzetesség megnevezése leegyszerűsítő, absztrahált formában.	stílus. Ismeretek szerzése arról, hogy az irodalmi tendenciák időnként szorosan összefüggnek más művészeti ágak tendenciáival.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reneszánsz, romantika, modernség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott kor világképeinek, esztétikai, etikai értékrendjének megvilágításával szövegek, szövegrészletek értelmezése. Életmód, életérzés, a stílusjegyek közös vonásainak megfigyelése a művészetek különböző ágaiban. Történelmi ismeretek felelevenítése. Könyv- és könyvtárhasználat. Kutatómunkák, kiselőadások készítése, előadása. Képek, illusztrációk ismerése az adott korból. Néhány mondatos feladattervek a barokkról, klasszicizmusról, realizmusról, posztmodernről. Három-három stílusjellegzetesség megnevezése leegyszerűsítő, absztrahált formában. Időszalag, gondolattérkép készítése. Vélemények megfogalmazása szóban és írásban. Érvek és ellenérvek. Az adott műhöz kötődő kifejezőmód feltárása, értelmezése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés a műfajelméletbe		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Művek a líra, az epika és a dráma köréből.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A műnemekről, műfajokról tanultak szintetizálása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Felidézett, a mese, monda, elbeszélő költemény műfajába, továbbá egyszerűbb lírai műfajokba sorolható művek az 5–6.	Annak észrevétele, hogy a műfaj jellemzői mindig csak általában jellemzőek, s a konkrét mű nem feltétlenül felel meg mindenben a műfaji	<i>Vizuális kultúra:</i> képzőművészeti műfajok. <i>Ének-zene:</i> zenei műfajok. <i>Dráma és tánc:</i> színházi	

<p>évfolyam anyagából, felidézett, a lírai, drámai illetve a kisépika műfajai közé sorolható művek a 7–8. évfolyam anyagából.</p>	<p>definíciónak.</p> <p>Annak megfigyelése, hogy vannak egymáshoz közelebb álló és erőteljesebb eltéréseket mutató műfajcsoportok.</p> <p>Annak megértése a tematikai egység feldolgozása során, hogy a művek műfaji jellemzése egyben belső, tartalmi és formai lényegüket is jellemzi (beleértve a beszédmódot, a modalitást, a kommunikációs helyzetet), vagy legalábbis szoros összefüggésben áll azokkal.</p>	<p>műfajok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Felhívó funkció, modalitás.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>A műnemekről, műfajokról tanultak szintetizálása. Különböző szempontú csoportosítások. Táblázatok, jegyzetek, hasonlóságok és különbségek vizsgálata 1-1 műfajon belül. Versírási kísérletek különböző műfajokban.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Tematikus-motivikus áttekintés</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Néhány mű az 5–8. évfolyamon megismertek közül.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Szintézis teremtése a megismert irodalmi művek és motívumok rendezésével, egyfajta motívumháló kialakítása, amelynek segítségével a későbbiekben nagyobb számban megismerendő művek könnyebben csoportosíthatók</p> <p>Annak megértése, hogy az irodalmi művekben érintett alapvető emberi kérdések koronként és alkotónként újból és újból megfogalmazódnak.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>Művek, motívumok, toposzok, problémakörök felidézése különféle emberi, erkölcsi, életvezetési szempontú témaadás kapcsán, kooperatív projektek keretében, például: illúzió és valóság (Kosztolányi: <i>Házi dolgozat</i>), önkép, testkép, önértékelés (Arany János: <i>Melyik talál?</i> - Kassák Lajos: <i>Egy fényképem alá</i>), nyugatimádat (Ady: <i>Góg és Magóg fia vagyok én...</i>), mozi, televízió, film (Babits: <i>Mozgófénykép</i>), idő, felnőtté válás (Szabó Lőrinc: <i>Idő</i>).</p>	<p>Annak megértése a tanári-tankönyvi iránymutatások segítségével, hogy az irodalmi művekben érintett emberi kérdések csoportosíthatók.</p> <p>Ennek követéseként művek, motívumok önálló csoportokba sorolása.</p> <p>A csoportok megnevezése, esetleg létrehozása is.</p>	<p><i>Erkölcstan</i>: egyén és közösség; helyünk a világban; önértékelés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Motívum, toposz, téma; illúzió, önkép.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Művek, motívumok, toposzok, problémakörök felidézése különféle emberi, erkölcsi, életvezetési szempontú témaadás kapcsán, kooperatív projektek keretében, például: illúzió és valóság, önkép, testkép, önértékelés. Művek, motívumok önálló csoportokba sorolása. A csoportok megnevezése, esetleg létrehozása is.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret 3 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az 7–8. évfolyam anyagához kapcsolódó fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. A tanulás képességének fejlesztése különböző munkaformákban. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

Elbeszélő, drámai és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve értő fogalomhasználat. Pontos fogalomhasználatot segítő szótár- és kézikönyvhasználat.	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> kulcsfogalmak. <i>Informatika:</i> könyvtárhasználat: kézikönyvek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerkezet, epikai szerkezet, történetkezdés, fordulat, befejezés; értekező próza, rapszódia, lírai szerkezet, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon; szinesztézia, szimbólum.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott tematikai egységekben javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Megfigyeli és azonosítja a különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín-és idő-, illetve konfliktusviszonylatokat. Képsorozattal. Meg tud jeleníteni valamely egyszerű cselekményt. Érti a rövid, egy szálon futó, történetet bemutató művekben az ok-okozati viszonyokat, azonosítja a történet idejét és helyszínét a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét. Dramatikus szövegek és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiatudatosságra nevelés. Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben (pl. rádióműsorban, riportban).</p> <p>Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (pl. story-board, animáció, interjú alkalmazásával).</p> <p>A beállítás (snitt; a kamera által rögzített folyamatos tér és idő), a jelenet (nagyobb tér és/vagy időugrások által határolt szerkezeti egység), a fordulat és epizód fogalmának magyarázata.</p> <p>A korosztálynak megfelelő mozgóképi szövegeken a cselekmény-és történetstruktúra, valamint az elbeszélés (narráció) megfigyelése és tudatosulása és mindezzel összefüggésben konkrét szövegek elemzése során az expozíció, bonyodalom, lezárás már ismert fogalmainak alkalmazása.</p> <p>Egyszerűbb médiaszövegek létrehozása (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) útján a képzelőerő, a kifejezőképesség önálló fejlesztése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> történet, cselekmény, szándék, feszültség, konfliktus, fordulópont stb.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Karakter, hős, konfliktus, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, expozíció, bonyodalom, lezárás, beállítás, jelenet, epizód, fordulat.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben (pl. rádióműsorban, riportban).</p> <p>Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (pl. story-board, animáció, interjú alkalmazásával). Egyszerűbb médiaszövegek létrehozása (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) útján a képzelőerő, a kifejezőképesség önálló fejlesztése.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (2) A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumokban megjelenő médiaszövegek közötti különbségek érzékelése, médiaszövegek fikciós vagy dokumentum jellegének megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Annak tudatosítása és próbája, hogy noha a mozgóképi szövegeknek nincs minden szövegre alkalmazható osztályozása, a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszempontra (a valóságanyag természete, dokumentumfilm-fikció; az alkotói szándék és nézői elvárás - műfajfilm, szerzői film).</p> <p>A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének meghatározása (a nézők számára ismerős témák, szériaszerű filmalkotások, könnyen befogadható ábrázolási konvenciók, illetve a személyesebb, a szerzővel azonosítható eredeti formanyelvhasználat).</p> <p>A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).</p>		<p><i>Ének-zene:</i> zenei stílusok, műfajok - dal, kánon, kórusmű, szimfónia, más hangszeres és zenekari művek, opera.</p> <p><i>Dráma-tánc:</i> alapvető táncstílusok, táncstílusok és kísérezenejük azonosítása, mozgás- vagy mozgásszínházi formák megkülönböztetése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete.</p> <p>Ember és természet.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, műfaji, western, sci-fi, melodráma, burleszk, thriller, szerzői, ábrázolási konvenció, tudósítás, riport, kritika, publicisztika.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika). A meghatározó sajtóműfajok felismerése többféle újság, napilap, folyóirat elemzésével, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika) páros és csoportmunkában.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	<p>A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak.</p> <p>A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjainak, kifejező eszközeinek ismerete. A metafora és a metonímia felismerése, alkalmazása.</p> <p>A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása.</p> <p>Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése.</p> <p>Önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.</p> <p>A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Annak felismerése, hogy a médiaszövegek megformálásához („írásához”) és megértéséhez („olvasásához”) az adott médiumra vonatkozó nyelvismeretre van szükség, és a tömegkommunikáció		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i>

médiumai más-és más jelrendszert, kódokat használnak írott, szimbolikus – például egy képen látható tárgy – és technikai – például a kameramozgás – kódokat).

Annak tudatosulása, hogy a technikai úton rögzített képeket (is) alkalmazó kommunikáció sajátossága, hogy a képeken, mozgóképeken látható formáknak, motívumoknak nincs pontosan meghatározott értelme, a jelentés nagymértékben függ a befogadótól.

A mágikus gondolkodás fogalmának meghatározása (a tárgyak képének azonosítása az ábrázolttal, a kép és a valóság öntudatlan azonosítása).

Annak felismerése, hogy míg a művek esetében a befogadó a szerző által megjelenített cselekményvilág eseményeiből maga konstruálja a történetet, a média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére.

Kérdések és állítások megfogalmazása a mediatizált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban.

Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozása során történő tudatosulása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez.

A nemek, foglalkozások, életmódminták, kisebbségek a tapasztalati valóságtól eltérő megjelenítésének felismerése a médiában, annak tudatosulása, hogy a médiaszövegek a közösség kulturális képviselői (reprezentánsai).

A sztereotípiák és a reprezentáció fogalmának meghatározása, annak érzékelése, miért problematikus, hogy a világ nem olyan módon jelenik meg a médiában, mint a tapasztalati valóságban.

Élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talk-showk, reality-showk, életmód magazinok, közösségi portálok), az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése.

Azonos események eltérő megfogalmazásainak összevetése, az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeinek ésszerű indoklása (érdekek, nézőpontok, politikai és gazdasági érintettség, illetve műfaji, nyelvi különbségek feltárása a hírműsorokban,

ismeretek: a médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása.

Informatika: algoritmus kódolása a számítógép számára egyszerű programozási nyelven.

hírportálokon, napisajtóban	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szimbolikus kód, technikai kód, mágikus gondolkodás, értelmezési keret, egyirányú kommunikáció, interaktív kommunikáció, sztereotípiák, reprezentáció.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebozsátott történetjavaslatok értelmezésére, ennek kritikus vizsgálata. Kérdések és állítások megfogalmazása a mediatisált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban. Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozása során történő tudatosulása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotíp megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez.

A továbbhaladás feltételei 8. évfolyam	Beszédművelés, szóbeli szövegek megértése és alkotása A tanuló eligazodik a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Törekszik az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és írásban és szóban továbbadni. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, saját véleményével. <i>Képes ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárására, megbeszélésére, megvitatására. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismeretére és betartására. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartására.</i>
	Olvasás, szövegértés A tanuló bizonyítja a szöveg értő befogadását biztosító olvasási képességét, különféle műfajú és témájú szövegek felolvasásával, elmondásával. A tanuló képes egy kb. 300-350 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Írás, fogalmazás A tanuló képes a különféle írott és elektronikus információhordozókból az

anyaggyűjtés során adatokat gyűjteni, jegyzetet és vázlatot készíteni. Le tudja jegyezni az állításaihoz felhasznált információforrások adatait.

Helyesírás

A tanuló ismeri és a szövegalkotásban értelmesen használja a különböző mondatfajtákat. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az idézés helyesírásában.

Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit. *A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva.*

A nyelv szerkezete és jelentése

Ismeri a szó szerkezetek típusait, fajtáit, a szóalkotásmód leggyakoribb és ritkább fajtáit.

A nyelv állandósága és változása

Tudja, hogy nyelvünk legváltozóbb eleme a szókincs. Ismeri nyelvünk eredetét, ismer néhány nyelvrokonunkat. Ismeri szókincsünk mai rétegződését.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Képes különféle műfajú szépirodalmi művek szerkezetének és jelentésének összegző bemutatására, a szerkezeti elemek elkülönítésére, a szereplők és élethelyzetük jellemzésére.

Memoriterként tud 3-4 lírai alkotást és kb. 15-20 soros drámarészletet.

Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8-10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19-20. századi alkotások). A különböző művészeti alkotások között meg tudja nevezni néhány közös és eltérő vonást. Egy-egy szempontból össze tudja hasonlítani egymástól lényegesen különböző esztétikai normákat képviselő műveket. A tanuló képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, értelmezésére, példával történő bemutatására. *Felismeri, hogy a református iskolák milyen személyiségformáló hatással rendelkeznek.*

	<p><i>Tudatában van annak, hogy a hit milyen lehetőségeket hordoz az ember életében.</i></p> <p>Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.</p> <p>Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.</p>
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Szempontok

A magyar nyelv és irodalom tantárgy esetében 5-8. évfolyamon külön osztályzattal értékeljük a magyar nyelvtant és az irodalmat.

Az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak.

Ezek értelmében

- A pedagógus folyamatosan végezzen az osztályában személyre irányuló értékelést, illetve visszatérően az osztályt érintő, teljes körű értékelést is.
- Az értékelés legyen konkrét, objektív, könnyen és jól dokumentálható.

- Alkalmazzuk az önellenőrzést, önértékelést, ítéletalkotást, vitát, fordítsunk gondot ezek fejlesztésére.
- Fontos, hogy a tanulók az ellenőrző, értékelő feladatok elvégzése után maguk is pontosabb képet alkothassanak saját és társaik képességeiről, felismerjék hiányosságait, érezzék szükségét a hiányok pótlásának, a hibák kijavításának.
- A tanulók munkájának megítélésében hangsúlyos szerepet kapjon a szóbeli és az írásbeli kommunikációs készség: az írás, a helyesírás, az olvasás, a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás értékelése.
- Az alapkészségek és a irodalmi tudás szintjének fejlesztő szándékú, folyamatos és tervszerű értékelése, célnak megfelelően szóban és írásban.
- A tanuló minden szóbeli és írásbeli produktumát értékeljük, lehet néhány szavas vagy mondatos.
- A beszédkészség mérése folyamatos legyen, ám minden esetben jellemezze a személyiség tisztelete; hiszen célja elsősorban az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése.
- Az anyanyelvi tudás értékelésében meghatározó az anyanyelvi jártasságok, képességek, készségek szintjének az ellenőrzése.
- A nyelvi rendszer ismerete csak eszközjellegű, a nyelvi tudatosság fokozatos fejlesztését, a kommunikáció tanulását szolgálja.
- Az értékelés döntően személyre szóló, fejlesztő legyen, vagyis a tanuló aktuális teljesítményét saját korábbi teljesítményéhez is viszonyítsa.
- A reális és ösztönző értékelés alapja a tanulók tudásának, teljesítményének alapos ismerete. E tekintetben nagy jelentősége van a folyamatos megfigyelésnek, adatgyűjtésnek, az adatok rendszerezésének, reflektálásának.
- Formáló-segítő értékelésre van szükség, vagyis megerősíteni, visszaigazolni, amit a tanuló már tud, amit sikeresen old meg, egyúttal útmutatást adni arra nézve: hogyan emelhetné tudását, teljesítményét még magasabb szintre.
- A tanár változatosan, árnyaltan értékelje a tanulók munkáját. A tanári értékelés formáját tekintve lehet verbális vagy nonverbális, ill. szóbeli vagy írásbeli visszajelzés (ez utóbbiak egy szótól a szövegig terjednek).
- A tanár figyelme terjedjen ki a tanulók írásbeli munkáinak folyamatos javítására, szöveges értékelésére is.

Fajtái

- év eleji *diagnosztikus értékelés* azt mutatja meg: mi az, amit a tanuló tud, amire képes, honnan indítható a fejlesztés
- folyamatos *formatív értékelés*: célja elsősorban a tudás, a teljesítmény változásának követése, visszaigazolása a megerősítés, a fejlesztés és a korrigálás érdekében
- *szummatív értékelések* pl. a témazáró anyanyelvi és irodalmi dolgozatok, fogalmazások, év végi felmérések

Formái

- szóbeli feladatmegoldás,
- írásbeli feladatmegoldás,
- cselekvés, részvétel dramatikus módszertani feladatokban
- vizuális megjelenítés,
- szóbeli felmérés,
- írásbeli felmérés,
- szóbeli felelet,
- írásbeli felelet,
- szóbeli beszámoló,
- szóbeli házi feladat,
- írásbeli házi feladat,
- témazáró dolgozat,
- feladatlap,
- olvasónapló,
- kiselőadás,
- előre elkészített hozzászólás,
- műsorrészlet,
- memoriter mondása,
- tanulói kiselőadások
- írásbeli szövegalkotás: (évfolyamonként 2 dolgozat), differenciáltan önálló felkészülés kijelölt témában - önálló ismeretszerzés
- könyv – és könyvtárhasználati jártasság
- társas feladatokban felelősségvállalás
- csoportmunkában, projektmunkában való együttműködés
- házi olvasmány szünidei elolvasása, az olvasmány feldolgozásában való aktív részvétel
- önálló gyűjtőmunka
- az egész osztály munkáját elősegítő tantárgyi munka
- szertárban és szakkörben végzett munka
- tantárgyi versenyeredmények
- feladatlapok, munkafüzet (tartalmazzanak feleletválasztó, feleletalkotó és képességjellegű tudást mérő feladatokat egyaránt.)
- alternatív értékelési módok (pl. rajz, táblázat, képregény, stb.)

FÜGGELÉK

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A magyar nyelv és irodalom tantárgy taneszközeinek kiválasztásakor **pedagógiai, szakmai-tartalmi, formai kritériumok** figyelembevételét javasoljuk.

A tartalmi kritériumok:

- tankönyvek szakmailag hiteles tananyagot közvetítsenek.
- az életkori sajátosságok,
- tantervi célok és fejlesztési követelmények
- az olvasáskutatás, az irodalomtudomány, a nyelvtudomány, az anyanyelv- és irodalompedagógia, az általános pedagógia, a didaktika és a pszichológia, ezen belül a fejlődéslélektan legújabb eredményeire

szakmai, didaktikai kritériumok:

- megfelelő terjedelem;
- tanulhatók és taníthatók legyenek.
- A tananyag feldolgozását illetően elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesítsék előnyben.
- Az irodalomkönyveket gazdagság és változatosság jellemezze a szövegek forrását, típusait és műfaját tekintve.
- Az olvasmányok témái kapcsolódjanak a gyerekek mindennapi életéhez, ugyanakkor adjanak betekintést – a gyerekek érdeklődési körének és életkori sajátosságainak megfelelően – a természettel, a társadalmi élettel, a művészetekkel kapcsolatos ismeretkörökbe, segítsék a tanulókat eligazodni szűkebb és tágabb környezetükben és saját belső világukban.
- Tegyük lehetővé a gyerekek kognitív és emocionális szükségleteinek kielégítését, a változatos nevelő hatások érvényesítését.
- A szövegek kínáljanak lehetőséget a nemzeti hagyományok közvetítésére és más kultúrák megismerésére is.
- Az igényes szövegválasztás, szöveggondozás sikerrel járulhat hozzá az olvasás megszerettetéséhez, az olvasóvá neveléshez.
- Az irodalmi tankönyv legyen tekintettel a befogadási mechanizmus sajátosságaira.
- Legyen képes összekapcsolni az olvasott műveket a gyerekek eleven világával, akik így képesek „bekapcsolni” jelértelmező tevékenységüket.
- Vegye figyelembe a fiúk, lányok egyéni érdeklődését is, és a „fiction” iránt közömbös gyerekek számára kis arányban „nonfiction” szövegeket is adjon. Ez tág teret engedjen a diák egyéni ízlésének, a differenciálásnak, a „kötelezően választható” instrukciónak, és bő műlistáival, könyvajánlásaival olvasmányhalmazok koncentrikusan bővülő körét kínálja fel a tanulóknak.
- A tanulók munkáltatását biztosító taneszközök sok és sokféle feladatot tartalmazzanak. Legyenek bennük véleménynyilvánításra ösztönző gyakorlatok, ezek legyenek alkalmasak az önismeret, az empátia fejlesztésére is. A gyakorlatok mennyisége és nehézségi foka nyújtson lehetőséget a személyre szabott jártasság-, képesség- és készségfejlesztésre, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra.
- A tankönyvek folyamatos lehetőséget kínáljanak beszédművelésre, a szóbeli és írásbeli kommunikációs készség, az önálló ismeretszerzés fejlesztésére.
- A fogalmazástanítás terjedjen ki mind a kreatív írás, mind a műfaji követelményeknek megfelelő fogalmazás fejlesztésére.

- A tankönyvek szemléltető szövegei, utasításszövegei nyelvileg, helyesírási szempontból kifogástalanok legyenek, ugyanakkor nyelvezetük ne legyen bonyolult vagy nehezen érthető a gyerekek számára.
- A tankönyvek megjelenésükkel is motiválják a gyermekeket olvasásra, az anyanyelvvél való foglalkozásra. Ízléses, a szövegekhez szervesen tartozó illusztrációkat tartalmazzanak. tankönyvekben és munkafüzetekben levő tananyag, illetve a gyakorlatok jól tagoltak, áttekinthetők legyenek.
- A taneszközök legyenek alkalmasak a mindennapi munkára.
- A tankönyveket elfogadható, reális áron kínálják.
- Legyen a taneszköz modern és újszerű.
- Vegye figyelembe a könyvkínálat változásait, adjon alkalmat rá, sőt tegye megkerülhetetlenné a kulcskompetenciák és más képességek fejlesztését.
- Legyen életszerű, a gyerekekhez közelálló, esztétikailag is megnyerő.
- A tankönyveken kívül a magyar nyelvi és irodalmi program megvalósítását egyéb segédeszközök, így pl. tanári kézikönyvek, felmérőlapok, feladatgyűjtemények is segítsék.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Matematika

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoporthoz 5-8. évfolyam

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret (évi)	Helyi tervezésű órakeret (évi)
5.	5	180	130	50
6.	4	144	97	47
7.	4	144	97	47
8.	4	144	97	47

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott matematika tantárgyi kerettanterv (A-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

IKT eszközhasználat a tanítási órák 25%-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Novák Ilona

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	1 + folyamatos	2	3
Számtan, algebra	67	26	93
Függvények, az analízis elemei	12	4	16
Geometria	30	13	43
Statisztika, valószínűség	8	1	9
Összefoglalás,gyakorlás,témazáró dolgozatok írása, javítása,	12	4	16
Évfolyam összesen	130	50	180

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	2 + folyamatos	1	3
Számтан, algebra	52	26	78
Függvények, az analízis elemei	6	2	8
Geometria	23	12	35
Statisztika, valószínűség	2	2	4
Összefoglalás, gyakorlás, témazáró dolgozatok írása, javítása	12	4	16
Évfolyam összesen	97	47	144

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	folyamatos		
Számтан, algebra	36	20	56
Függvények, az analízis elemei	10	4	14
Geometria	35	17	52
Statisztika, valószínűség	4	2	6
Összefoglalás, gyakorlás, témazáró dolgozatok írása, javítása	12	4	16
Évfolyam összesen	97	47	144

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika,	4 + folyamatos	2	6

gráfok			
Számтан, algebra	32	16	48
Függvények, az analízis elemei	12	4	16
Geometria	33	13	46
Statisztika, valószínűség	4	2	6
Összefoglalás, gyakorlás, témazáró dolgozatok írása, javítása	12	4	16
Készülés a központi írásbeli felvételi vizsgára		6 + folyamatos	6
Évfolyam összesen	97	47	144

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2.2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	50
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	A tanult anyag elmélyítése	2
Számтан, algebra	Nem tízes alapú számrendszerek	4
	Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek	3
	Egyszerű egyenletek megoldása	4
	A tanult anyag elmélyítése	15
Függvények, az analízis elemei	A tanult anyag elmélyítése	4
Geometria	Tételek	3
	Téglalap szerkesztése	3
	Testek ábrázolása	4
	A tanult anyag elmélyítése	3
Statisztika, valószínűség	A tanult anyag elmélyítése	1
Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	4

	Összesen:	50
--	-----------	-----------

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	47
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	A tanult anyag elmélyítése	1
Számтан, algebra	Hatványozás	4
	Oszthatóság	3
	Fordított arányosság, arányos osztás	4
	Összetett százalékszámítási feladatok	4
	A tanult anyag elmélyítése	11
Függvények, az analízis elemei	Elsőfokú függvények	1
	A tanult anyag elmélyítése	1
Geometria	A tanult ismeretek elmélyítése	12
Statisztika, valószínűség	A tanult anyag elmélyítése	2
Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	4
Összesen:		47

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	47
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok		
Számтан, algebra	Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.	2
	A tanult ismeretek elmélyítése	18
Függvények, az analízis elemei	Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	1
	A tanult ismeretek elmélyítése	1

	Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése	2
Geometria	Forgásszimmetria A tanult szerkesztési eljárások gyakorlása A tanult anyag elmélyítése	3 1 13
Statisztika, valószínűség	A tanult anyag elmélyítése	2
Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	4
	Összesen:	47
8. évfolyam:	Szabad órakeret:	47

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	A tanult anyag elmélyítése	2
Számтан, algebra	„Nagy és kis számok írása” Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel. A tanult ismeretek elmélyítése Egyenlettel megoldható típusfeladatok	1 2 7 6
Függvények, az analízis elemei	Függvénytranszformációk A tanult anyag elmélyítése	3 1
Geometria	A háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei. Thalész tétele, kör érintője Gúla, forgáskúp, gömb. Hasonló síkidomok és testek A tanult anyag elmélyítése	2 1 1 1 8
Statisztika, valószínűség	A tanult anyag elmélyítése	2
Készülés a központi írásbeli felvételi vizsgára		6
Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása		4
	Összesen:	47

3. Tantárgyi bevezető:

A matematika tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai

„Mert ami Istenben láthatatlan, tudniillik az örökké való hatalma és istensége, a világ teremtésétől fogva az Ő alkotásaiból megértetvén megláttatik.” Róm. 1:20

A magyarországi református iskolai oktatásban, nevelésben a református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott elvei fogalmazódnak meg, amelyek segítségével a gyermekek személyiségét egységes szemléletű rendszerben igyekeznek formálni. Valljuk, hogy a tanári katedra, akár csak a templomi szószék, Isten dicsőségének hirdetését szolgálja, amint az a természetben, a művészetekben és a tudományban megnyilatkozik. Nincs külön tudomány és vallásos, vagy református tudomány. Nekünk tanároknak önálló egyéniségünk és világnézetünk van. A matematika órának nem kell vallásos agitáció tárgyává válni, a tanárnak nem kell feltétlenül bibliai ismereteket közvetítenie, de egyéniségének, emberségének, meggyőződésének, világnézetének, hitének át kell sugározni egész életén, így a tantárgyán is. A pedagógus saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, ezért a nevelés nem lehet semleges. A matematika az Isten által teremtett világ egyféle leírása. A teremtés rendje a matematika rendje. Rácsodálkozni a világra a matematika segítségével is lehet. A pedagógusnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet. Ez különösen igaz a matematikára, ugyanis kézzel foghatóan eltérő a tanulók gondolkodásmódja, értelmi képességük fejlődésének különböző az üteme. Tudatosítanunk kell diákjainkban, hogy Isten kivétel nélkül talentumokkal ajándékozta meg őket. A mi feladatunk, hogy segítsük őket ezeknek a talentumoknak a felismerésében, s ráébredszük az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölcsöt kell, hogy kialakítson.

„A feladatmegoldás a jellemet is fejleszti. Mert hogyha nehéz problémánk adódik és azon hetekig, hónapokig, sőt élethosszig gondolkodnunk kell – az jellem nélkül nem megy! Ahhoz kitartás kell és akaraterő. Az ember tanulja meg, hogy ne adja fel még a reménytelennek látszó eseteket sem.” Pólya György matematikus

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról mint tudásrendszerről és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze. A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő

modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diskussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódásban. Mindehhez

elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), internet, oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimum problémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, értéknövekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismerteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése, nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése. A NAT néhány matematikus ismeretét előírja minden tanuló számára: Euklidész, Pitagorasz, Descartes, Bolyai Farkas, Bolyai János. A kerettanterv ezen kívül is több helyen hívja fel a tananyag matematikatörténeti érdekességeire a figyelmet. Ebből a tanárkollégák csoportjuk jellegének megfelelően szabadon válogathatnak.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzódnak tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

5–6. évfolyam

A felső tagozaton az eddig megszerzett tudást és kompetenciákat kell elmélyíteni és kiterjeszteni. A mindennapi élet problémamegoldásához szükséges képességek és ismeretek elsajátítása mellett legalább ugyanilyen fontos, hogy a matematikatanulás szolgálja egy jól működő gondolkodásmódot, egy tanulási stratégiát, ítéliképeséget, megértés és sok általánosabb pozitív emberi tulajdonság formálását is.

Fontos feladat a tanulás tanítása, az elsajátítás képességének (emlékezet, figyelem, koncentráció, lényegkiemelés stb.) fejlesztése. Meg kell ismertetni a matematika bevált tanulási módszereit.

A matematikai gondolkodásmódot fel kell használni a problémamegoldások során. Ehhez szükséges megfelelő szemléltető ábrákat, diagramokat, grafikonokat készíteni, ilyeneket értelmezni, elemezni és felhasználni; halmazokat jellemezni, szabályszerűségeket észrevenni, általánosító sejtéseket, állításokat megfogalmazni.

Az érvelés, a cáfolás, a vitakészség, a helyes kommunikáció fejlesztése folyamatos feladatunk. Ehhez szükséges másokkal problémamegoldásban együttműködni,

gondolatainkat, a megismert fogalmakat rendszerezni. A modellalkotás fontos eszköz, amely segítséget nyújt a problémák megoldásában. Fontos, hogy a tanulók a modellalkotásaik során a megértett és megtanult fogalmakat és eljárásokat fel tudják használni, és a modellekbe szervesen be tudják építeni. Szükséges, hogy problémahelyzetet leíró szöveg alapján a probléma lényegét felismerjék, majd annak megfelelő, a probléma megoldását elősegítő modelleket alkossanak. Fokozatosan fejleszteni kell a matematikai szaknyelv és jelölésrendszer használatát, alkalmazását.

Ebben a két évfolyamban sajátítják el egyszerű szöveges feladatok megoldásának néhány stratégiáját: a hétköznapi és gyakorlati problémák megértését és megjelenítését matematikai alakban, az eredmény becslését és ellenőrzését. Tájékozódhatnak síkban és térben, ismerik az egyszerű síkbeli és térbeli alakzatokat. Tudják a tanult mértékegységeket átváltani. Készség szinten számolnak egész számokkal, és gyakorlottak a racionális számokkal való műveletek végzésében.

7–8. évfolyam

Tizenhárom éves kortól a tanulók mindinkább általánosító elképzelésekben, elvont konstrukciókban gondolkodnak. Elméleteket gyártanak, összefüggéseket keresnek, próbálják értelmezni a világot. Az iskolai tanítás csak akkor lehet eredményes, ha alkalmazkodik ezekhez a változásokhoz, illetve igyekszik azokat felhasználva fejleszteni a tanulókat. A matematika kiválóan alkalmas arra, hogy a rendszerező képességet és hajlamot fejlessze. A felső tagozat utolsó két évfolyamában mind inkább szükséges matematikai szövegeket értelmezni és alkotni. Segítsük, hogy a tanulók a problémamegoldásaik részeként többféle forrásból legyenek képesek ismereteket szerezni.

Ebben a korban a tanításban már meg kell jelennie az elvonatkoztatás és az absztrakciós készség felhasználásának, fejlesztésének. A matematika tanításában itt jelenik meg a konkrét számok betűkkel való helyettesítése, a tapasztalatok általános megfogalmazása. Ezekben az évfolyamokban már komoly hangsúlyt kell helyeznünk arra, hogy a megsejtett összefüggések bizonyításának igénye is kialakuljon. A definíciókat és a tételeket mind inkább meg kell tudni különböztetni, azokat helyesen kimondani, problémamegoldásban mind többször alkalmazni. A mindennapi élet és a matematika (korosztálynak megfelelő) állításainak igaz vagy hamis voltát el kell tudni dönteni. A feladatok megoldása során fokozatosan kialakul az adatok, feltételek adott feladat megoldásához való szükségessége és elégségessége eldöntésének képessége. A tanítás része, hogy a feladatmegoldás előtt mind gyakrabban tervek, vázlatok készüljenek, majd ezek közül válasszuk ki a legjobbat. Esetenként járjunk be több utat a megoldás során, és ennek alapján gondoljuk végig, hogy létezik-e legjobb út, vagy ennek eldöntése csak bizonyos szempontok rögzítése esetén lehetséges. A feladatmegoldások során lehetőséget

kell teremteni arra, hogy esetenként a terveket és a munka szervezését a feladatmegoldás közben a tapasztalatoknak megfelelően módosítani lehessen. Egyes feladatok esetén szükséges általánosabb eljárási módokat, algoritmusokat keresni.

A matematika egyes területei más-más módon adnak lehetőséget ebben az életkorban az egyes kompetenciák fejlesztésére. A különböző matematikatanítási módszerek minden tananyagrészen segíthetik a megfelelő önismeret, a helyes énkép kialakítását.

A tananyaghoz kapcsolódó matematikatörténeti érdekességek hozzásegítenek az egyetemes kultúra, a magyar tudománytörténet megismeréséhez. A gyakorlati élethez kapcsolódó szöveges feladatok segítik a gazdasági nevelést, a környezettudatos életvitelt, az egészséges életmód kialakítását. A definíciók megtanulása fejleszti a memóriát, a szaknyelv precíz használatára ösztönöz. A geometriai ismeretek elsajátítása közben a tanulók térszemlélete fejlődik, megtanulják az esztétikus, pontos munkavégzést. A halmazszemlélet alakítása és fejlesztése a rendszerező képességet erősíti.

Az érdeklődés specializálódása természetes dolog. Akinél ez a reáltárgyak felé fordul, ott igényes feladatanyaggal, kiegészítő ismeretekkel kell elérni, hogy az ilyen irányú továbbtanuláshoz szükséges alapok kialakuljanak, az érdeklődés fennmaradjon. Akinél a matematika, illetve a reáltárgyak iránti érdeklődés csökken, ott egyrészt sok érdeklődést felkeltő elemmel: matematikatörténeti vonatkozással, játékokkal, érdekes feladatokkal lehet ezt az érdeklődést visszaszerezni, másrészt célszerű sok olyan feladatot beiktatni, amelyek jól mutatják, hogy az életben sokszor előnybe kerülhetnek, jobb döntést hozhatnak azok, akik jól tudják a matematikát.

A specializálódott érdeklődés, és az ekkorra már óhatatlanul kialakuló tudásbeli különbségek miatt 7. osztálytól ajánlott, 8. osztályban pedig alapvetően szükséges a tárgy csoportbontásban való tanulása. Ezzel célszerű lehetőséget teremteni a lassabban haladók felzárkóztatására és a gyorsabban haladók tudásának elmélyítésére.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 3 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba	

	<p>tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.</p> <p>A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése.</p> <p>A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése.</p> <p>Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása.</p> <p>Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Órakeret</p>
<p>Természetes számok, síkbeli pontok, adott síkidomok halmazba rendezése adott tulajdonság alapján.</p> <p>Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése.</p> <p>Két véges halmaz közös része.</p> <p>Két véges halmaz egyesítése.</p> <p>Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése táblázattal, halmazábrával, intervallummal stb.</p>	<p>A helyes halmazszemlélet kialakítása.</p> <p>Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint, a különféle érzékszervek tudatos működtetésével.</p>	<p>A számok az Isten végtelen szabályosságának kifejezői, amely Isten teremtett világából visszatükröződik.</p> <p>Természetismeret: élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szófajonként, jelentés alapján</p> <p>Hittan: Bibliai alakok, helyszínek</p>	<p>Folyamatos</p>

		csoportosítása	
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Összehasonlításához szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy; minden; van olyan, legalább; legfeljebb).	Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A lényegkiemelés, a szabálykövető magatartás fejlesztése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegértelmezés.	
Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.	A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a lényegkiemelés képességének fejlesztése.	Folyamatos
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.	Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának vagy a geometriai szerkesztések lépéseinek megtervezését.		Folyamatos
Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban	Kommunikáció, lényegkiemelés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> lényegkiemelés fejlesztése.	Folyamatos

és írásban. Definíció megértése és alkalmazása.			
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret 93 óra
Előzetes tudás	<p>Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. A hosszúság, az úrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata.</p> <p>A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Fejben számolás száz-as számkörben. A szorzótábla biztos tudása. Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalma. Műveletek tulajdonságai, tagok, illetve tényezők felcserélhetősége. Műveleti sorrend. Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban. Műveletek ellenőrzése.</p> <p>Páros és páratlan számok, többszörös, osztó, maradék fogalma.</p> <p>Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.</p> <p>Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).</p> <p>Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése.</p> <p>Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok, kerekítés.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása.</p> <p>Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése,</p>	

	<p>becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelt és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.</p> <p>Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése.</p> <p>Pénzügyi ismeretek alapozása.</p> <p>Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>Természetes számok értelmezése milliós számkörben. Alaki érték, helyiérték. Természetes számok helyesírása. Római számírás. Számok ábrázolása számegyenesen, nagyságrendi összehasonlításuk. A természetes számok kerekítése.</p>	<p>A számkör bővítése. Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása.</p> <p>Kombinatorikus gondolkodás elemeinek alkalmazása számok kirakásával. Matematikai jelek értelmezése (<, >, = stb.) használata.</p> <p>A kerekítés szabályainak alkalmazása.</p>	<p><i>A szentírásban az arab tízes számrendszer használatos. A tízes számjegy az Úr mérésének alapja, amint Ő maga tárta fel ezt számunkra.</i></p> <p><i>Természetismeret:</i> Magyarország lakosainak száma.</p> <p><i>Mindennapi gyakorlat:</i> Pénzegységek, mértékegységek átváltása.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>Kiegészítő tananyag: Nem tízes alapú számrendszerek.</p>		<p><i>Informatika: 2-es számrendszer.</i></p>	
<p>Összeadás, kivonás, szorzás osztás szóban és írásban a természetes számok körében (0</p>	<p>Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok</p>		

szerepe a szorzásban, osztásban). Becslés. Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ... (tíz hatványaival) A tanult anyag elmélyítése	megoldásával. A műveletekhez kapcsolódó ellenőrzés igényének és képességének fejlesztése. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.		
Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai. Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend, zárójelek használata. Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.	Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Ellenőrzés és becslés.		folyamatos, az előző témakör órakeretébe beszámítva.
Osztó, többszörös, osztható. Az osztópárok felsorolása.	Halmazműveletek, kombinatorika eszköz jellegű alkalmazása.		
A természetes számkör bővítése: az egész számok halmaza. Negatív szám értelmezése tárgyi tevékenységgel, szemléletes modellek segítségével. Ellentett, abszolút érték. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva.	Kézpénz, adósság fogalmának továbbfejlesztése. Hőmérséklet leolvasása hőmérőről. Számolás az „időszalagon”. Számolás földrajzi adatokkal: mélységek és magasságok értelmezése matematikai szemlélettel.	<i>Természetismeret; hon- és népismeret: Tengerszint alatti mélység, tengerszint feletti magasság szűkebb és tágabb környezetünkben (a Földön). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: időtartam számolása időszámítás előtti és időszámítás utáni történelmi eseményekkel.</i>	

A tanult anyag elmélyítése			
<p>Közönséges tört fogalma. Törtszám ábrázolása számegyenesen.</p> <p>Törtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk.</p>	<p>A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> a hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.</p>	
<p>Törtek összeadása, kivonása. Törtek szorzása, osztása természetes számmal.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával.</p>		
<p>Tizedestört fogalma.</p> <p>A tizedestörtek értelmezése.</p> <p>Tizedestörtek jelentése, kiolvasása, leírása.</p> <p>Tizedestörtek ábrázolása számegyenesen.</p> <p>Tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk.</p> <p>Tizedestörtek kerekítése.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Helyiérték-táblázat használata.</p> <p>Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cl, mm, ...</p> <p>A mérés pontosságának jelzése.</p> <p>A váltópénz fogalma (euró, cent).</p>		
<p>Tizedestörtek összeadása, kivonása.</p> <p>Tizedestörtek szorzása, osztása természetes számmal. Műveletek eredményeinek előzetes becslése. Tizedes törtek</p>	<p>Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. Annak felismerése, hogy a természetes számokra megtanult műveleti</p>		

<p>szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel,</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>tulajdonságok a tizedes törtekre is érvényesek.</p>		
<p>A racionális szám fogalmának előkészítése: véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.</p>	<p>A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.</p>		
<p>Szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Adatok meghatározása.</p> <p>Összefüggések megkeresése, tervekészítés.</p> <p>A matematikai modell felírása.</p> <p>Becslés.</p> <p>A terv végrehajtása, megoldás.</p> <p>Ellenőrzés.</p> <p>Szöveges válasz.</p>	<p>Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása.</p> <p>Gondolatmenet tagolása.</p> <p>Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékezést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szövegben megfogalmazott helyzet, történés megfigyelése, értelmezése, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása).</p> <p>Vizuális kultúra:</p> <p>Elképzelt történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.</p>	<p>Folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva.</p>
<p>Arányos következtetések.</p> <p>A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel.</p>	<p>A következtetési képesség fejlesztése.</p> <p>Értő, elemző olvasás fejlesztése.</p> <p>Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez</p>	<p>Hon- és népismeret; természetismeret: Magyarország térképéről méretarányos távolságok</p>	<p>Folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva.</p>

<p>Egyenes arányosság.</p>	<p>a hozzá tartozó mennyiségnél.</p> <p>Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése települések térképe alapján.</p>	<p>meghatározása.</p> <p>A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata.</p> <p>Vizuális kultúra: valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.</p>	
<p>Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása tervszerű próbálgatással, következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzés.</p>		
<p>Szabványmértékegységek és átváltásuk: hosszúság (terület, térfogat, űrtartalom), idő, tömeg.</p> <p>Megjegyzés:</p> <p>A mértékegységek alkalmazása nyomon követi a szám- és a műveletfogalom fejlődését.</p>	<p>Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzésének fejlesztése (pl. napirend, vásárlás).</p> <p>Az arányosság felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján.</p> <p>Kreatív gondolkodás fejlesztése. Mennyiségi következtetés, becslési</p>	<p><i>Hittan: bibliai mértékegységek pl.: stádium, sekel, talentum</i></p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: tárgykészítéshez kapcsolódó mennyiségi fogalmak kialakítása, a mennyiségek</p>	<p>folyamatos, az adott algebrai és geometriai témakör órakeretébe beszámítva</p>

A tanult anyag elmélyítése	készség fejlesztése.	megállapítása becslés, számítás, mérés útján; időbeosztás, napi- és hetirend.	
-----------------------------------	----------------------	---	--

Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Tízes számrendszer, helyi érték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Arány, egyenes arányosság.</p> <p>Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, továbbá geometriai témakörben értelmezve, de a számtan, algebra témakörben is alkalmazva: terület, térfogat, űrtartalom. A mértékegységek átváltása. Euró, cent.</p> <p>Pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolút érték.</p> <p>Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Tizedes tört, véges és végtelen szakaszos tizedes tört.</p> <p>Egyenlet egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás, igazsághalmaz (megoldáshalmaz).</p>
-------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret 43 óra
Előzetes tudás	<p>Vonalak (egyenes, görbe). Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák).</p> <p>Háromszög, négyzet, téglalap, jellemzői. Kör létrehozása, felismerése, jellemzői.</p> <p>A test és a síkidom megkülönböztetése. Kocka, téglatest, jellemzői.</p> <p>Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás, mértékegységek.</p> <p>Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel,</p>	

	területlefedéssel.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Térelemek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése.</p> <p>Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási készség fejlesztése.</p> <p>A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata.</p> <p>Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test, felület.</p> <p>Egyenesek kölcsönös helyzete: metsző, párhuzamos, merőleges, kitérő egyenesek.</p> <p>Kiegészítő tananyag: Síkok és egyenesek, síkok és síkok kölcsönös helyzete a térben.</p>	<p>A tanult térelemek felvétele és jelölése.</p> <p>Absztrakt fogalmak szemléleti alapozása (például papírhajtogatással). Körző, vonalzó helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása.</p> <p>Testek vizsgálatának előkészítése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben.</p>	
<p>Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma. Sokszögek kerülete. Egybevágó (ugyanolyan alakú és méretű) síkidomok. Kicsinyítés, nagyítás. Téglalap, négyzet</p>	<p>Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése. A korábban tanultak felelevenítése.</p> <p>Adott alakzatok kerületének meghatározása méréssel, számolással. Méterrúd, mérőszalag használata. Számolási</p>	<p><i>Hon- és népismeret:</i> népművészeti minták, formák.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Udvarok, telkek kerülete.</p>	

tulajdonságainak vizsgálata, kerülete.	képesség fejlesztése.		
A terület mérése, mértékegységei. A téglalap, négyzet területe.	Adott alakzatok területének meghatározása méréssel, számolással, átdarabolással. A gyakorlati étellel kapcsolatos szöveges feladatok megoldása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: Az iskola és az otthon helyiségeinek alapterülete.</i>	
<p>Kocka, téglatest tulajdonságai, él, lap, csúcs. Téglatest (kocka) hálójá, felszínének fogalma, a felszín kiszámítása.</p> <p>A térfogat szemléletes fogalma, A térfogatomérés mértékegységei. A téglatest (kocka) térfogatának kiszámítása.</p> <p>Az úrtartalom mérése, mértékegységei. Az úrtartalom mértékegységeinek és a térfogatomérés mértékegységeinek a kapcsolata.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Testek építése, tulajdonságaik vizsgálata. Testek csoportosítása adott tulajdonságok alapján. A gyakorlati étellel kapcsolatos szöveges feladatok megoldása. Szövegértelmezés. A térszemlélet fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése.</i></p>	

<p>A távolság szemléletes fogalma, adott tulajdonságú pontok keresése.</p> <p>Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok.</p> <p>Kör, gömb szemléletes fogalma.</p> <p>Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.</p>	<p>Törekvés a szaknyelv helyes használatára (legalább, legfeljebb, nem nagyobb, nem kisebb...)</p> <p>Körző, vonalzók helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása.</p> <p>Körök, minták megjelenésének vizsgálata a környezetünkben, előfordulásuk a művészetekben és a gyakorlati életben.</p> <p>Díszítőminták szerkesztése körzővel.</p>	<p><i>Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai. Építészetben alkalmazott térlefedő lehetőségek (kupolák, víztornyok stb.).</i></p> <p><i>Természetismeret: égitestek.</i></p> <p><i>Testnevelés és sport: tornaszerek (labdák, karikák stb.).</i></p> <p><i>Hon- és népismeret: népművészeti minták, formák.</i></p>	
<p>Háromszög szerkesztése három oldalból. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Két ponttól egyenlő távolságra lévő pontok. Szakaszfelező merőleges. Adott egyenesre merőleges, adott egyenessel párhuzamos szerkesztése.</p> <p>Kiegészítő tananyag: Téglalap szerkesztése.</p>	<p>Egyszerű problémák megoldása.</p> <p>Törekvés a pontosságra.</p> <p>Megjegyzés: A témakört az ismerkedés szintjén dolgozzuk fel. Alaposabb tárgyalására, a fogalmak rendszerezésére és a szerkesztések begyakorlására 6. osztályban kerül sor.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: megfelelő eszközök segítségével figyelmes, pontos munkavégzés.</i></p>	

<p>A szögtartomány, szög fogalma, mérése szögmérővel (fok, szögperc, szögmásodperc). Szögfajták. A szög jelölése, betűzése.</p> <p>Matematikatörténet: görög betűk használata a szögek jelölésére.</p>	<p>Szögmérő használata. Fogalomalkotás mélyítése.</p> <p>Törekvés a pontos munkavégzésre.</p> <p>Tájékozódás iránytűvel, tájolóval.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: görög „abc” betűinek használata.</i></p> <p><i>Természetismeret: Tájékozódás térképen és terepen. Iránytű, alaprajz, fővilágtájak, térkép.</i></p>	
<p>Kiegészítő tananyag:</p> <p>Testek ábrázolása. Testek építése, szemléltetése.</p>	<p>A tanultak gyakorlati alkalmazása; a térszemlélet fejlődése (lásd a kompetencia felmérések feladatsorait).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Testek ábrázolása.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.</i></p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő). Távolság, szakaszfelező merőleges.</p> <p>Síkidom, sokszög, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, tompaszög). Kerület, terület, a terület mértékegységei.</p> <p>Test, csúcs, él, lap. Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálójaja, térfogata.</p>		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	<p>Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése.</p> <p>A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó tagok pótlása.</p> <p>Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvényszemlélet előkészítése.</p> <p>Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben.</p> <p>A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Descartes.</p>	<p>Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben.</p> <p>Sakklépések megadása, torpedójáték betű-szám koordinátákkal. Osztálytermi ülésrend megadása koordináta-rendszerrel.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> tájékozódás a térképen, fokhálózat.</p>	
<p>Összetartozó adatok táblázatba rendezése. Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon.</p>	<p>Összefüggések felismerése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatképeinek lejegyzése: tapasztalati függvények, sorozatok alkotása.</p>		folyamatos
<p>Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű</p>	<p>A megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerés gyakorlása. Szövegértelmező képesség fejlesztése.</p>		

koordináta-rendszerben. Az egyenes arányosság függvény grafikonja (előkészítő jelleggel).	Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjainak értelmezésében.		
Sorozat megadása a képzés szabályával, illetve néhány elemével. Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint. A tanult anyag elmélyítése	Szabálykövetés, szabályfelismerés. Annak felismerése, hogy a néhány elemével adott sorozat végtelenül sokféleképpen folytatható.	Testnevelés és sport; ének-zene; dráma és tánc: ismétlődő ritmus, tánclépés, mozgás létrehozása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozat, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	Valószínűségi és statisztikai alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és		

	együtműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.		
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.	Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> menetrend adatainak értelmezése; kalóriatáblázat vizsgálata. <i>Informatika:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.	
Átlagszámítás néhány adat esetén (számtani közép). A tanult anyag elmélyítése	Az átlag lényegének megértése. Számolási készség fejlődése.	<i>Természetismeret:</i> időjárási átlagok (csapadék, hőingadozás, napi, havi, évi középhőmérséklet).	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Esemény, biztos esemény, lehetetlen esemény. Adat, diagram, átlag.		

A fejlesztés elvárt eredményei az 5. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek <ul style="list-style-type: none"> – Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. – Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása. – Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. – Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felsorolása.. – Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások
--	--

	<p>megfogalmazása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata. <p>Számtan, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az 1 000 000-nál nem nagyobb természetes számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen, a tízes számrendszer ismerete. Természetes számok kerekítése. – A természetes számok összeadása, kivonása, szorzása többjegyű szorzóval, osztása kétjegyű osztóval. – Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. A 2-vel, 5-tel, 100-zal, 1000-rel osztható számok felismerése. – Törtek kétféle értelmezése, ábrázolásuk többféleképpen. Kis nevezőjű törtek összehasonlítása, összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal. – Tizedestörtek értelmezése, írása, olvasása, összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése. Tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal. – Két-három műveletet tartalmazó művelet sor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. – Egész számok, negatív, pozitív számok ismerete, ellentett, abszolútérték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása szemléletes feladatokban. – A mindennapi élettel kapcsolatos egyszerű szöveges feladatok megoldása (szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv, becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése). – A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete, helyes alkalmazása. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei az 5. évfolyam végén</p>	<p>Geometria</p> <ul style="list-style-type: none"> – Térelemek felismerése: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test szemléletes fogalmának ismerete. Törekvés a szaknyelv és az anyanyelv helyes használatára. – Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével. – A geometriai ismeretek alkalmazásával az ábrák helyes értelmezése. – Pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága. A

körző, vonalzó célszerű használata.

- A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata, csoportosításuk különböző szempontok szerint.
- Konkrét sokszögek kerületének kiszámítása.
- A téglalap, négyzet fogalma, tulajdonságaik vizsgálata, kerületük kiszámítása konkrét feladatokban.
- Sokszögek területének meghatározása alkalmi mértékegységgel történő lefedéssel. A terület szabványos mértékegységei, átváltásuk. A téglalap (négyzet) területe.
- A téglatest, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata. A téglatest hálójá, felszínének meghatározása.
- A téglatest térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete.
- A kerület-, a terület- és a térfogatszámításról tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban.
- Testek ábrázolása; építése.
- A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Tájékozódás a koordinátarendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása.
- Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése.
- Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján.

Valószínűség, statisztika

- Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
- Néhány szám számtani közepének kiszámítása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, ábrázolása.

6. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek		Órakeret 3 óra + folyamatos
Előzetes tudás	<p>Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.</p> <p>Egyszerű matematikai tartalmú szövegek értelmezése. Állítások igazságtartalmának eldöntése.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése.</p> <p>Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása.</p> <p>Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése, kiválasztása különféle módszerekkel.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A kombinatorikus gondolkodás, a célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése.</p>		folyamatos
<p>Halmazba rendezés adott tulajdonság</p>	<p>A helyes halmazszemlélet kialakítása.</p>	<p><i>Informatika:</i> könyvtárszerkezet</p>	Folyamatos

<p>alján. Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése.</p> <p>Két véges halmaz közös része, egyesítése.</p> <p>Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése.</p>	<p>Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.</p>	<p>a számítógépen.</p>	
<p>Változatos tartalmú szövegek értelmezése.</p> <p>Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására.</p> <p>A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.</p>	<p>Értő, elemző olvasás fejlesztése.</p> <p>Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával.</p> <p>A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegértelmezés. A lényegkiemelés képességének fejlesztése.</p>	<p>Folyamatos</p>
<p>Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha ...”, „akkor ...”, „minden”, „van olyan”, „legalább”, „legfeljebb”) helyes használata.</p> <p>Definíció megértése és alkalmazása.</p>	<p>Kommunikáció, lényegkiemelés. A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A lényegkiemelés fejlesztése.</p>	<p>Folyamatos</p>
<p>Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.</p>	<p>Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának, az arányossági</p>	<p><i>Informatika:</i> Internet használata.</p>	<p>Folyamatos</p>

	következtetéseknek, a statisztikai adatgyűjtésnek vagy a geometriai szerkesztéseknek a megtervezését.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számtan, algebra	Órakeret 78 óra
Előzetes tudás	<p>Természetes számok írása, olvasása (1 000 000-s számkör), helyesírása, kerekítésük. Helyiérték, alaki érték, valódi érték. A négy alpművelet végrehajtása szóban és írásban a természetes számok körében. Műveletek ellenőrzése.</p> <p>Egész számok, pozitív, negatív számok. Ellentett, abszolútérték. Egész számok nagyság szerinti összehasonlítása, összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva.</p> <p>Törtek, tizedestörtek fogalma, helyük a számegyenesen. Törtek, tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlítása. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzásuk, osztásuk természetes számmal.</p> <p>A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Mértékegységek átváltása. Mérőeszközök használata.</p> <p>A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.</p> <p>Műveletek tulajdonságai. Zárójelek használata, műveleti sorrend.</p> <p>Oszthatóság, többszörös, osztó, maradék fogalma.</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok megoldása (a szöveg értelmezése, a szükséges adatok kiválasztása, tervekészítés, a számítások végrehajtása és ellenőrzése a szöveg alapján, szöveges válasz).</p>	
A tematikai egység	Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A	

<p>nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása.</p> <p>Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelt és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.</p> <p>Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése.</p> <p>Pénzügyi ismeretek alapozása.</p> <p>Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Órakeret</p>
<p>Ismétlés: A természetes számok értelmezése milliós számkörben, kitekintés billióig. A tizedestörtek fogalmának felelevenítése. Számok írása. Alaki érték, helyiérték. Számok ábrázolása számegyenesen, összehasonlításuk. Kerekítés, a mérés pontosságának jelzése.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A számokról tanultak felelevenítése, mélyítése, a számkör bővítése. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Számok ábrázolása számegyenesen.</p> <p>Helyiérték-táblázat használata.</p> <p>Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cm, mm...</p> <p><i>Természetismeret:</i> Magyarország, Európai Unió, Kína lakosainak száma. Európa területe stb.</p>		
<p>Kiegészítő tananyag:</p> <p>A hatványozás fogalmának előkészítése. A természetes számok helyiértékének hatványalakja.</p>	<p>Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.</p>		

<p>Tizedestört alakban írt számok szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, (tíz hatványaival).</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>			
<p>Ismétlés: Szabvány mértékegységek és átváltásuk: hosszúság, terület, térfogat, úrtartalom, idő, tömeg.</p> <p>A mértékegységek alkalmazása algebrai, geometriai és függvénytani problémák megoldásában.</p>	<p>A korábban tanultak áttekintése, rendszerezése. Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése. Az arányosság felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján. Kreatív gondolkodás fejlesztése.</p>	<p><i>Hittan: bibliai mértékegységek pl.: stádium, sekel, talentum</i></p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: tárgykészítéshez kapcsolódó mennyiségi fogalmak kialakítása, a mennyiségek megállapítása becslés, számítás, mérés útján.</i></p>	<p>folyamatos</p>
<p>Osztó, többszörös, oszthatóság, osztópárok. Egyszerű oszthatósági szabályok 2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel [100-zal, 4-gyel, 25-tel].</p> <p>Két szám közös osztói, közös többszörösei.</p> <p>A tanult ismeretek felhasználása a törtek egyszerűsítése, bővítése során.</p>	<p>A korábban tanultakból kiindulva új összefüggések „felfedezése”.</p> <p>Két szám közös osztóinak, majd a legnagyobb közös osztónak a kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése.</p> <p>Számolási készség fejlesztése szóban.</p> <p>A bizonyítási igény felkeltése.</p> <p>Megjegyzés: A „spirális” építkezés elve alapján 7. osztályban – magasabb szinten –</p>		

	visszatérünk ennek az anyagrésznek a tárgyalására.		
<p>Az egész számok halmaza. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Zárójelhasználat, műveleti sorrend.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A korábban szemléletes úton kialakuló fogalom magasabb absztrakciós szintre emelése. Szabályok megfogalmazása és követése.</p>		
<p>A tört fogalma. A törttel kapcsolatos elnevezések használata Törtszám ábrázolása számegyenesen. Törtek egyszerűsítése és bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk. A tizedestörtek egyszerűsítése és bővítése.</p> <p>Matematikatörténet: A törtfogalom kialakulása az ókorban.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A közösleges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben. A korábban tanultak áttekintése, kiegészítése. Az oszthatóságról tanultak alkalmazása.</p>	<p>Ének-zene: hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.</p>	
<p>Törtek, speciálisan tizedestörtek</p>	<p>Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom általánosítása</p>		

<p>összeadása, kivonása. Tört szorzása törttel, tört osztása törttel. A reciprok fogalma.</p> <p>Szorzás, osztás tizedestört alakú számmal.</p> <p>Műveleti tulajdonságok, helyes műveleti sorrend, zárójelek használata.</p> <p>Műveletek eredményének előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>és mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. A természetes számokra tanult algoritmusok általánosítása.</p> <p>Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága.</p> <p>Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.</p>		
<p>A racionális szám fogalma: Negatív törtek értelmezése, ábrázolásuk számegyenesen.</p> <p>Számolás negatív törtekkel és negatív tizedestörtekkel.</p> <p>Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.</p>		
<p>Szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Matematikatörténet: Pólya György</p>	<p>Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása.</p> <p>Gondolatmenet tagolása.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szövegben</p>	<p>Folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva.</p>

munkássága.	Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékezést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.	megfogalmazott helyzet, történés megfigyelése, értelmezése, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása). Vizuális kultúra: Elképzelt történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.	
Két szám aránya. Egyenes arányossági következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Kiegészítő tananyag: Fordított arányosság. Arányos osztás.	A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése. Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél. Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése, települések térképe alapján.	Hon- és népismeret; természetismeret: Magyarország térképéről méretarányos távolságok meghatározása. A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata. Vizuális kultúra: valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.	folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva.
A százalék fogalmának megismerése gyakorlati példákon keresztül. Az alap, a	Az alap, a százalékérték és a százalékláb megkülönböztetése. Az eredmény összevetése a feltételekkel, a becslt	Természetismeret: Százalékos feliratokat tartalmazó	

<p>százalékérték és a százalékkláb értelmezése. Egyszerű százalékszámítási feladatok megoldása következtetéssel. Kiegészítő tananyag: Összetett százalékszámítási feladatok.</p>	<p>eredménnyel, a valósággal.</p>	<p>termékek jeleinek felismerése, értelmezése, az információ jelentősége. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; pénzügyi, gazdasági kultúra: árfolyam, infláció, hitel, betét, kamat; árendedmény.</p>	
<p>Nyitott mondat, egyenlet, egyenlőtlenség. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel. Ismerkedés a mérlegelvel. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel.</p>	<p>Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése. Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzés. Ismerkedés a mérlegelvel: szemléletes játékos feladatok megoldása.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Természetes szám. Tízes számrendszer, helyiérték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat</p>		

	<p>tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Két szám aránya, egyenes arányosság, fordított arányosság. Százalék, százaléktört, alap, százalékláb.</p> <p>Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, terület, térfogat, úrtartalom. A mértékegységek átváltása.</p> <p>Egész szám, pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolút érték.</p> <p>Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Reciprok. Tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedestört. Racionális számok.</p> <p>Nyitott mondat, egyenlet egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás, igazsághalmaz (megoldáshalmaz).</p>	
--	---	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	<p>Vonalak (egyenes, görbe). Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák), mértékegységek. Egyenesek kölcsönös helyzete: párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek.</p> <p>Szögtartomány, szögfajták, a szög nagyságának mérése.</p> <p>Síkidom, sokszög, háromszög, négyzet, téglalap fogalma. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. A körző, az egyélű vonalzó és a derékszögű vonalzó helyes használata. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás.</p> <p>A területszámítás mértékegységei. Négyzet, téglalap területe.</p> <p>A test és a felület szemléletes fogalma. Kocka, téglatest, jellemzői, hálójuk, felszínük, térfogatuk. Gömb.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tételek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése.</p> <p>Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási</p>	

	<p>készség fejlesztése.</p> <p>A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata.</p> <p>Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test (él, csúcs, lap), felület. Alakzatok kölcsönös helyzetének vizsgálata. Párhuzamosság, merőlegesség. Két pont, pont és egyenes, párhuzamos egyenesek távolsága.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Eukleidész, Bolyai Farkas és Bolyai János.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A korábban tanult fogalmak felelevenítése, rendszerezése, kiegészítése.</p> <p>Körző, vonalzó helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása, alapszerkesztések.</p> <p>A tanult térelemek felvétele és jelölése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.</p>	
<p>Testek ábrázolása. Testek építése, szemléltetése.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Testek ábrázolása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli</p>	

		tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.	
<p>A sokszög szemléletes fogalma.</p> <p>Tulajdonságaik vizsgálata: átlók száma (általános összefüggés megkeresése), konvexitás.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése.</p>		
<p>Ismétlés: Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok: Kör (körvonal, körlap) fogalma, körszelet, körcikk. Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.</p>	<p>Törekvés a szaknyelv helyes használatára</p>	<p><i>Hon- és népismeret:</i> népművészeti minták, formák.</p>	
<p>Két ponttól egyenlő távolságra levő pontok. Szakaszfelező merőleges.</p> <p>Adott egyenesre merőleges szerkesztése. Adott egyenessel párhuzamos egyenes szerkesztése.</p> <p>Téglalap, négyzet szerkesztése.</p> <p>A tanult anyag</p>	<p>Egyszerű problémák megoldása. A szerkesztési feladatok megoldásának lépései (Pólya nyomán).</p> <p>Törekvés a pontosságra.</p> <p>Gyakorlati példák a fogalmak mélyebb megértéséhez.</p>		

elmélyítése			
<p>A szög fogalma, mérése szögmérővel. Szögfajták.</p> <p>A szög jelölése, betűzése.</p> <p>Szögmásolás, szögfelezés.</p> <p>Nevezetes szögek szerkesztése. (Például: 60°, 30°, 90°, 45°, 120°.)</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A szögekről tanultak ismétlése, kiegészítése. A fogalomalkotás mélyítése. A szögmérő használata.</p> <p>Törekvés a pontos munkavégzésre.</p> <p>A szerkesztés gondolatmenetének tagolása.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: görög „abc” betűinek használata.</i></p>	
<p>Háromszögek és csoportosításuk.</p> <p>Hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű háromszög. Egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög.</p> <p>A tanultak alkalmazása háromszögek megszerkesztésében.</p>	<p>Tulajdonságok megfigyelése, összehasonlítása. Csoportosítás.</p> <p>A belső szögek összegének, a külső szög és a belső szögek közti kapcsolatnak megsejtése parkettázással, hajtogatással, szögmásolással, méréssel.</p>	<p><i>Vizuális kultúra: speciális háromszögek a művészetben.</i></p>	
<p>Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz) megismerése. Belső és külső szögek megfigyelése.</p>	<p>Az alakzatok előállítására hajtogatással, nyírással, rajzzal, tulajdonságaiknak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.</p>		

Speciális négyszögek szerkesztése.			
<p>A tengelyes tükrözés.</p> <p>Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése.</p> <p>A tengelyes tükrözés tulajdonságai.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Szimmetrikus ábrák készítése.</p> <p>Tükrözés körzővel, vonalzóval.</p> <p>Tükrözés koordináta-rendszerben.</p> <p>Pont, egyenes, szög, háromszög, kör képe, irányításváltás.</p> <p>Transzformációs szemlélet fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: megfelelő eszközök segítségével figyelmes, pontos munkavégzés.</i></p>	
<p>Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. A kör szimmetriatengelyei.</p> <p>Tengelyesen szimmetrikus háromszögek.</p> <p>Tengelyesen szimmetrikus sokszögek (például a szabályos sokszögek).</p> <p>Tengelyesen szimmetrikus négyszögek (deltoid, rombusz, húrtrapéz, téglalap, négyzet).</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A tengelyes szimmetria vizsgálata hajtogatással, tükörrel.</p> <p>A szimmetria felismerése a természetben és a művészetben.</p>	<p><i>Vizuális kultúra; természetismeret: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése, vizsgálata a műalkotásokban.</i></p>	3

<p>Derékszögű háromszög és tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek területe.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Terület meghatározás átdarabolással.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő); sík és egyenes, két sík kölcsönös helyzete. Távolság, szakaszfelező merőleges, szögfelező.</p> <p>Síkidom, sokszög. Háromszög, hegyesszögű, tompaszögű, derékszögű háromszög; egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög. Négyszög, téglalap, négyzet, húrtrapéz, deltoid, rombusz.</p> <p>Kör (körvonal, körlap, körív, körcikk, körszelet), átmérő, sugár, érintő.</p> <p>Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, tompaszög). Kerület, terület, a terület mértékegységei.</p> <p>Test, csúcs, él, lap. Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálójá, térfogata.</p> <p>Egybevágóság, tengelyes tükrözés, tengelyes szimmetria.</p>		

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>4. Függvények, az analízis elemei</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése. Összetartozó számpárok ábrázolása Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése, megrajzolása.</p> <p>A szabály megfogalmazása egyszerű formában. A hiányzó tagok pótlása adott vagy felismert szabály alapján.</p> <p>Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése,</p>	

	táblázatban adott adatok értelmezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvény szemlélet előkészítése. Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Ismétlés: Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer.	Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben.		folyamatos
Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon. Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben. A tanult anyag elmélyítése	Összefüggések felismerése. A megfigyelőképesség fejlesztése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatképeinek jegyzése: tapasztalati függvények vizsgálata. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjaiban.		folyamatos
Gyakorlati példák elsőfokú függvényekre. Az egyenes arányosság grafikonja.	Ellenpéldaként (az osztály képességeinek megfelelő szinten) célszerű a fordított arányossággal is foglalkozni.		
Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Szabálykövetés, szabályfelismerés.		Folyamatos

Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozat, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon. Egyenes arányosság.	
-------------------------------	--	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, oszlopdiagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség,		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	Valószínűségi alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és együttműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.		
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok (oszlopdiagramok, kördiagramok) értelmezése, táblázatok olvasása, készítése. A tanult anyag elmélyítése, gyakorlása	Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> menetrend adatainak értelmezése; kalóriatáblázat vizsgálata. <i>Informatika:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.	folyamatos

Kulcsfogalmak/fogalmak	Esemény, biztos esemény, lehetséges, de nem biztos, lehetetlen esemény. Lehetséges esetek, kedvező esetek. Adat, diagram.	
-------------------------------	---	--

A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén	<p>Gondolkodási és megismerési módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. – Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása. – Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. – Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felírása. – Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása. – A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata. <p>Számtan, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tízes számrendszer fogalma, a tízes számrendszer helyiértékeinek ismerete. – Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös többszörösök megkeresése. Oszthatósági szabályok (2, 3, 5, 9, 10, 100) ismerete, alkalmazása. – Egész számok fogalmának ismerete, ellentett, abszolútérték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Az egész számokkal végzett műveletek szabályainak alkalmazása. – Törtek, tizedestörtek értelmezése, írása, olvasása, egyszerűsítése, bővítése, összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása. A racionális szám fogalma. Műveletek a racionális számok körében (negatív törtekkel, tizedestörtekkel is). – Két-három műveletet tartalmazó művelet sor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. – Két szám aránya. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság [és a fordított arányosság] értése, használata. – A százalék fogalmának ismerete, a százalékérték kiszámítása. – Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása szabadon választott módszerrel.
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlet felírásával. Szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv (szimbólumok, betűkifejezések segítségével összefüggések felírása a szöveges feladatok adatai között), becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése. – A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.
<p style="text-align: center;">A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p><i>Geometria</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Térelemek felismerése, a szaknyelv és az anyanyelv helyes használata. – Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével. – Alapszerkesztések végrehajtása; pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszfelező merőleges, szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek. Téglalap szerkesztése. – Adott tulajdonságú ponthalmazok felismerése. A körrel kapcsolatos fogalmak, elnevezések ismerete. – A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete. Speciális szögek szerkesztése. – Alakzatok tengelyese tükörképének szerkesztése, a tengelyes szimmetria felismerése. – A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata a geometriai ismeretek alkalmazásával (átlók száma, konvex és konkáv sokszögek megkülönböztetése, tengelyes szimmetria stb.). A sokszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Konkrét sokszögek kerületének kiszámítása. – A háromszögek osztályozása szögek szerint. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Tengelyesen szimmetrikus háromszög szerkesztése, tulajdonságainak felismerése, területének kiszámítása (átdarabolás, kiegészítés). – A négyszög, a speciális négyszögek fogalmának ismerete, tulajdonságaik vizsgálata, Tengelyesen szimmetrikus négyszögek

	<p>tulajdonságainak felismerése adott ábrák segítségével. A négyszög kerületének kiszámítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A téglalap (négyzet) területe, a korábban tanultak alkalmazása geometriai problémák és gyakorlati jellegű feladatok megoldásában. – A téglatest, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata, tulajdonságaik vizsgálata. – A téglatest térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete. A korábban tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban. – Testek ábrázolása, az ábrák helyes értelmezése. Testek építése.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódás a koordináta-rendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása. – Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése. – Az egyenes arányosság mint függvény. Az egyenes arányosság grafikonjának értelmezése. – Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű oszlopdiagramok, vonaldiagramok, kördiagramok értelmezése, készítése, táblázatok olvasása. – Néhány szám számtani közepének kiszámítása. – Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rögzítése, rendezése, ábrázolása.

7. évfolyam

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>1. Gondolkodási és megismerési módszerek</p>	<p>Órakeret: folyamatos</p>
--	--	------------------------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része.</p> <p>Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása.</p> <p>Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése.</p> <p>A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése.</p> <p>A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Órakeret</p>
<p>A halmazokról korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása a matematika különböző témaköreiben. Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. Részhalmaz elemeinek kiválasztása.</p>	<p>Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával.</p>	<p><i>Informatika:</i> Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről.</p>	<p>Folyamatos</p>
<p>Az „és”, „vagy”, „ha”,</p>	<p>A matematikai szaknyelv pontos</p>	<p><i>Magyar nyelv és</i></p>	<p>Folyamatos</p>

„akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, legfeljebb” kifejezések használata.	használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata. A logikai műveletek és a halmazműveletek kapcsolatának felismerése.	<i>irodalom: a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.</i>	
Egyszerű („minden”, „van olyan” típusú) állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán.	Kulturált érvelés a csoportmunkában.		Folyamatos
A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	A bizonyítási igény erősödése. Tolerancia, kritikai szemlélet, problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.		Folyamatos
A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősödése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.	<i>Fizika; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat: számításos feladatok.</i>	Folyamatos
Matematikai játékok, játékos feladatok.	Aktív részvétel, pozitív attitűd.	<i>Informatika: Játékos feladatok keresése internet segítségével.</i>	Folyamatos
Kombinatorikus módszerek eszközszerű alkalmazása (fadiagram, táblázatok készítése).	Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.		Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz.		

	Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha ..., akkor ..., mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).	
--	--	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret: 56 óra
Előzetes tudás	<p>Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. Oszthatóság, oszthatósági szabályok. A százalékszámítás alapjai.</p> <p>Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben.</p> <p>A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság.</p> <p>A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is.</p> <p>Szöveges feladatok megoldása.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával.</p> <p>A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése.</p> <p>Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása.</p> <p>Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret

<p>A racionális szám fogalma. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok tizedestört alakja (véges, végtelen tizedestörtek), példák nem racionális számra (végtelen, nem szakaszos tizedes törtek).</p>	<p>A számfogalom mélyítése. A rendszerező képesség fejlesztése.</p>		
<p>A hatványozás fogalma nemnegatív egész kitevőre, egész számok körében.</p>	<p>A hatvány fogalmának kialakítása és elmélyítése. A definícióalkotás igényének felkeltése.</p>	<p><i>Fizika, kémia: Az SI-előtagok.</i></p>	
<p>Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása. Szorzat, hányados hatványozása. Hatvány hatványozása. A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Az alap és a kitevő változása hatásának felismerése, megértése a hatványértékre; a hatványozás azonosságainak „felfedezése”.</p>	<p><i>Informatika: A bájt többszöröseinek (kilobájt, megabájt, gigabájt, terabájt) értelmezése 2 hatványai segítségével.</i></p>	
<p>10 egész kitevőjű hatványai. 1-nél nagyobb számok normálalakja. A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Számolási készség fejlesztése (fejben és írásban).</p>	<p><i>Fizika, kémia: számítási feladatok.</i></p>	
<p>Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az</p>	<p>Műveletfogalom mélyítése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása.</p>	<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan;</i></p>	

<p>eredmény helyes és értelmes kerekítése. Eredmények becslése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása a hatványozás figyelembevételével.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.</p>	<p><i>földrajz: számításhoz feladatok.</i></p>	
<p>Oszthatósági szabályok.</p> <p>Összetett oszthatósági feladatok: például 6-tal, 12-vel.</p> <p>Számelméleti alapú játékok.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A tanult ismeretek felelevenítése, kiegészítése, alkalmazása összetett feladatokban. A bizonyítási igény felkeltése oszthatósági feladatoknál.</p>		
<p>Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás.</p> <p>Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.</p> <p>Matematikatörténet: érdekességek a prímszámok köréből. Eukleidész, Eratoszthenész. [Tökéletes számok, barátságos számok.]</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Hatványozás azonosságainak használata a prímtényező felbontásnál.</p> <p>Két szám legnagyobb közös osztójának kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése a közös többszörösök közül.</p> <p>Oszthatóságról tanultak alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.</p>	<p><i>Informatika: Matematikatörténeti érdekességek önálló gyűjtése az internet segítségével.</i></p>	
<p>Arány, arányos osztás. (Az egyenes</p>	<p>A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati</p>	<p><i>Földrajz: Térképek</i></p>	

arányosságot és a fordított arányosságot lásd a függvények témakörben.)	kapcsolatok meglátása, a felmerülő arányossági feladatok megoldása. A következtetési képesség fejlesztése.	<i>értelmezése.</i>	
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: évtized, évszázad, évezred.</i>	Folyamatos
Az alap, a százalékérték és a százalékláb fogalmának ismerete, értelmezése, kiszámításuk következtetéssel, a megfelelő összefüggések alkalmazásával. A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. A tanult anyag elmélyítése	A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolat meglátása a gazdasági élet, a környezetvédelem, a családi háztartás köréből vett egyszerűbb példákon. Feladatok az árképzés: árleszállítás, áremelés, áfa, betétkamat, hitelkamat, bruttó bér, nettó bér, valamint különböző termékek (pl. élelmiszerek, növényvédőszer, oldatok) anyagösszetétele köréből. Szövegértés, szövegalkotás. Becslések és következtetések végzése. Zsebszámológép célszerű használata.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.</i> <i>Fizika; kémia: számítási feladatok.</i> <i>Technika, életvitel és gyakorlat: pénzügyi ismeretek.</i>	
Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú,	Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés.	<i>Fizika: összefüggések megfogalmazása, leírása a</i>	

<p>egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában. Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál.</p>	<p><i>matematika nyelvén. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.</i></p>	
<p>Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel.</p> <p>Matematikatörténet: az algebra kezdetei, az arab matematika.</p> <p>Kiegészítő tananyag: Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése. Műveletek biztos elvégzése, törekvés a pontos, precíz munkára.</p>	<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Képletek átalakítása.</i></p>	
<p>Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása.</p> <p>Alaphalmaz, megoldáshalmaz.</p> <p>Azonosság. Azonos egyenlőtlenség.</p> <p>Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel.</p>	<p>Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Algoritmikus gondolkodás alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzés. Számolási készség fejlesztése.</p> <p>Az ellenőrzés igényének erősödése.</p>	<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításhalmazos feladatok.</i></p>	

A tanult anyag elmélyítése			
<p>A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés.</p> <p>Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.</p>	<p>Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése.</p> <p>A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése.</p> <p>Igényes kommunikáció kialakítása.</p> <p>Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> <i>Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása.</i></p>	<p>Folyamatos</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak.</p> <p>Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.</p> <p>Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százalékték. Kamat.</p> <p>Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. Egytagú, többtagú kifejezés.</p> <p>Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.</p>		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret: 52 óra
Előzetes tudás	<p>Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány.</p> <p>Háromszögek, csoportosításuk. Négyzetek, speciális négyzetek (trapéz, paralelogramma, deltoid). Kör és részei. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Háromszög, négyzet belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Téglatest tulajdonságai.</p> <p>Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése.</p> <p>Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelvezés, szögfelvezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata.</p> <p>Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása.</p> <p>A téglalap és a deltoid kerületének és területének kiszámítása.</p> <p>A téglatest felszínének és térfogatának a kiszámítása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Rendszerező készség fejlesztése.</p> <p>A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése.</p> <p>Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása.</p> <p>Képzletben történő mozgatás: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése.</p> <p>A pontos munkavégzés igényének fejlesztése.</p> <p>A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió).</p>	

	Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkézség, együttműködési készség, tolerancia.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>Geometriai transzformáció. Az egybevágóság szemléletes fogalma. Az egybevágóság jelölése. \cong</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Az egybevágósági transzformációk fogalmának megalapozása játékos példák és ellenpéldák segítségével.</p> <p>A megfigyelőképesség fejlesztése. A szaknyelv pontos használata.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> festmények, művészeti alkotások egybevágó geometriai alakzatai.</p>	
<p>Eltolás. A vektor szemléletes fogalma . A transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok eltolt képének megszerkesztése.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A eltolás tulajdonságainak „felfedezése”.</p>	<p><i>Fizika: Elmozdulás.</i></p>	
<p>Ismétlés: Tengelyes tükrözés. A transzformáció tulajdonságai, a tengelyes tükörkép megszerkesztése. Tengelyes szimmetria.</p>	<p>A tengelyes tükrözés tulajdonságainak vizsgálata. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése.</p>	<p><i>Fizika: Síktükör.</i></p>	
<p>Középpontos tükrözés. A transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének</p>	<p>Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése.</p> <p>Gondolkodás fejlesztése szimmetrián alapuló játékokon</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> <i>művészeti alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével.</i></p>	

<p>megszerkesztése.</p> <p>Középpontos szimmetrikus alakzatok a síkban.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>keresztül. Művészeti alkotások vizsgálata (Penrose, Escher, Vasarely).</p>	<p><i>Informatika: Művészeti alkotások keresése a világhálón.</i></p>	
<p>Tengelyes és középpontos szimmetria alkalmazása szerkesztésekben, bizonyításokban, fogalmak kialakításában.</p>	<p>Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során.</p>	<p><i>Vizuális kultúra: festmények geometriai alakzatai.</i></p>	<p>Folyamatos</p>
<p>Szögpárok (egyállású szögek, váltószögek, kiegészítő szögek).</p> <p>A tanult szerkesztési eljárások gyakorlása</p>	<p>A tanult transzformációk felhasználása a fogalmak kialakításánál.</p>		
<p>Kiegészítő tananyag.</p> <p>Ismerkedés a forgatással, forgásszimmetriával. Az elfordulás mérése.</p>	<p>Forgásszimmetria megfigyelése a természetben és a művészetben.</p>	<p><i>Vizuális kultúra: Építészet, díszítőminták.</i></p>	
<p>A síkidomokról, sokszögekről tanultak felelevenítése.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Megjegyzés:</p> <p>A további vizsgálatok előkészítése.</p>		
<p>Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint.</p> <p>A háromszögek területének kiszámítása. A háromszögek</p>	<p>A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>Összefüggések megsejtése, kimondása, bizonyítása.</p> <p>A háromszög tulajdonságaira</p>	<p><i>Földrajz: szélességi körök és hosszúsági fokok.</i></p>	

<p>magassága, magasságvonala. A korábban szemléletre támaszkodó sejtések bizonyítása: háromszög-egyenlőtlenség; a szögek közti kapcsolatok; szögek és oldalak közti kapcsolat. A geometriai transzformációkról tanultak alkalmazása. A háromszögek egybevágóságának esetei. Háromszögek szerkesztése.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazása során részvétel vitában, a kulturált vita szabályainak alkalmazása.</p> <p>Bizonyítási igény felkeltése.</p> <p>Nevezetes szögek szerkesztése: 15°, 45°, 75°, 105°, 135°.</p>		
<p>Négyszögek, belső és külső szögek összege, területük. A speciális négyszögek, trapéz, deltoid, húrtrapéz, paralelogramma, speciális paralelogrammák definíciója, tulajdonságai.</p> <p>Speciális négyszögek szerkesztése.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A speciális négyszögek felismerése. A fogalmak közti kapcsolat tudatosítása.</p> <p>A középpontos és a tengelyes tükrözés tulajdonságainak felhasználása a tulajdonságok vizsgálatánál. Törekvés a tömör, de pontos, szabatos kommunikációra. A szaknyelv minél pontosabb használata írásban is. A szerkesztéshez szükséges eszközök célszerű használata. Átélt folyamatról készült leírás gondolatmenetének értelmezése (pl. egy szerkesztés leírt lépéseiről a folyamat felidézése).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: műszaki rajz készítése.</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom: szabatos fogalmazás.</i></p>	

<p>A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög területe. Szabályos sokszögek.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Átdarabolások, kiegészítés értelmezése, végrehajtása. Eredmények becslése.</p> <p>A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése.</p> <p>Számítógépes animáció használata az egyes területképletekhez.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés).</p> <p><i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs program.</p>	
<p>A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A kör kerületének közelítése méréssel. A kör területének közelítése „átdarabolással”.</p>		
<p>Sokszöglapokkal határolt testek.</p> <p>Egyenes hasábok, forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A halmazszemlélet és a térszemlélet fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli tárgyak síkbeli</p>	

		<i>megjelenítése.</i>	
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Hosszúság, terület, térfogat, úrtartalom, tömeg, idő mérése.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.	<i>Testnevelés és sport: távolságok és idő beclése, mérése.</i> <i>Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.</i>	Folyamatos
Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.	A számolási készség, beclési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.</i>	Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor.</p> <p>Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz.</p> <p>Egyállású szög, váltószög, csúcsszög.</p> <p>Sokszögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület.</p> <p>Hasáb; alaplapp, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló. Henger, alkotó, palást. Felszín, térfogat.</p>		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	<p>Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint.</p> <p>Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben.</p>	

	Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben.	A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	<i>Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz:</i> függvényekkel leírható folyamatok.	
Egyenes arányosság. Lineáris függvények (elsőfokú függvény, nulladfokú függvény). A lineáris függvény grafikonja Lineáris függvények jellemzése konkrét példák alapján: növekedés, fogyás. A tanult anyag elmélyítése	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben.	<i>Fizika:</i> út-idő; feszültség-áramerősség. <i>Informatika:</i> Számítógép használata a függvények ábrázolására.	
A sorozat mint függvény. Egyszerű sorozatok vizsgálata.	Konkrét tag megadása a sorozat képletének helyettesítési értékeként.		folyamatos
Egy ismeretlen elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.		

<p>Fordított arányosság:</p> $x \mapsto \frac{a}{x} \quad (x \neq 0)$	<p>Annak felismerése, hogy a fordított arányosság</p> <p>a mindennapi gyakorlatban is fontos szerepet játszik;</p> <p>szükséges a fizikában tanult összefüggések értelmezéséhez.</p>	<p><i>Fizika:</i> Boyle–Mariotte-törvény;</p> <p>adott út esetén a sebesség és az út megtételhez szükséges idő kapcsolata;</p> <p>adott feszültség esetén az áramerősség és az ellenállás nagysága közti összefüggés.</p>	
<p>Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével.</p>	<p>Kapcsolatok észrevétele, megfogalmazása szóban, írásban, grafikonok olvasása és készítése egyszerű esetekben.</p> <p>Adatok és grafikonok elemzése a környezet szennyezettségével kapcsolatban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> adatok hőmérsékletre, csapadék mennyiségére.</p> <p><i>Kémia:</i> értékek a levegő és a víz szennyezettségére vonatkozóan.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékészlet. Egyenes arányosság. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nulladfokú függvény. Lineáris függvény grafikonja, meredekség, növekedés, fogyás. Sorozat.</p> <p>[Fordított arányosság.]</p>		

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>5. Statisztika, valószínűség</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p> <p>Néhány szám számtani közepének kiszámítása.</p> <p>Valószínűségi játékok és kísérletek, az adatok tervszerű gyűjtése,</p>	

	rendezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A statisztikai gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A valószínűségi gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Gazdasági nevelés.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése.</p> <p>Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése.</p> <p>Együttműködési készség fejlődése.</p> <p>Számtani közép kiszámítása.</p> <p>Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése.</p> <p><i>Informatika:</i> statisztikai adatelemzés.</p>	
<p>Valószínűségi kísérletek.</p> <p>Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma.</p> <p>Valószínűségi kísérletek, eredmények lejegyzése.</p> <p>Gyakoriság, relatív</p>	<p>Valószínűségi szemlélet fejlesztése.</p> <p>Tudatos megfigyelés.</p> <p>A tapasztalatok rögzítése.</p> <p>Tanulói együttműködés fejlesztése.</p>	<p><i>Informatika:</i> Gyűjtőmunka az internet segítségével.</p>	

<p>gyakoriság fogalma.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Érdekességek a valószínűség-számítás fejlődéséről.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség.</p>		

<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. Halmazok ábrázolása. – A nyelv logikai elemeinek helyes használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. – Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, egyszerűbb szövegek értelmezése. – Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a lehetséges esetek, megoldások felkutatásában. – Gráfok használata feladatmegoldások, összefüggések szemléltetése során. <p><i>Számтан, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A racionális számokkal kapcsolatos fogalomrendszer ismerete. A négy alapművelet végrehajtása az egész számok és a törtalakban vagy tizedestört alakban adott racionális számok körében. – A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása. Műveletek konkrét természetes szám kitevőjű hatványokkal. – Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. A normálalak használata a számok egyszerűbb írására. – A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása (a hatványozást is figyelembe véve). Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. – Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek (osztó, többszörös, oszthatósági szabályok, közös osztó, közös többszörös) ismerete. A legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása. Pozitív egész számok prímtényezőkre bontása. Egyszerű oszthatósági problémák vizsgálata. Az oszthatóságról tanult ismereteik megszerzése során kialakult a
--	--

	<p>bizonyítás iránti igény.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban is. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. – A százalékszámítás fogalomrendszerének ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása. A kamatos kamat fogalma, kiszámítása.. – Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. – Egyszerű egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása, a kapott eredmény ellenőrzése. – Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.) .
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p><i>Geometria</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni. – Ismeri a vektor fogalmát. – Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükrökép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus, a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban. – A szögpárok ismerete, alkalmazásuk geometriai vizsgálatokban. – Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalai szerint. Tudását alkalmazza a feladatok megoldásában. – Ismeri a nevezetes négyszögek (deltoid, trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet) fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszerét. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó

	<p>összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását alkalmazza feladatok megoldásában.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeri a sokszög területének fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör területét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában. – A tanuló képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat. – Ismeri az egyenes hasáb és az egyenes körhenger fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket. – Ismeri a sokszöglapokkal határolt test térfogatának fogalmát, a térfogat szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, továbbá a forgáshenger térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számítani sok, a mindennapjainkban előforduló test felszínét, térfogatát, űrmértékét.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete. – Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása. – Valós (szám-szám) függvény grafikonjának elemzése a tanult szempontok szerint: a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása. – Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak felismerése. Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata. – A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása (esetleg összegtartozó számpárok segítségével). A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.

	<ul style="list-style-type: none"> – A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). – Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> – Valószínűségi kísérletek eredményeinek tudatos megfigyelése, lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása vagy becslése egyszerűbb esetekben. – Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Vonaldiagram, oszlopdiagram olvasása, készítése, szalag-, kördiagram olvasása.
--	---

8. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 6 óra + folyamatos
Előzetes tudás	<p>Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része.</p> <p>Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása.</p> <p>Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv</p>	

<p>pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése.</p> <p>A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése.</p> <p>A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.</p>
--

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete.</p> <p>Részhalmaz elemeinek kiválasztása. A korábban tanultak rendszerezése, Az összefüggések megfogalmazása.</p> <p>Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata.</p> <p><i>Matematikatörtént:</i> Georg Cantor</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. A halmazokról és a logikai műveletekről korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása. A „minden”, „van olyan” típusú állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán.</p> <p>A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata.</p>	<p><i>Informatika:</i> Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.</p>	folyamatos
<p>A matematikai bizonyítás előkészítése:</p>	<p>A bizonyítási igény erősödése.</p> <p>Tolerancia, kritikai szemlélet,</p>		Folyamatos

sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.		
A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, -értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősödése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat: számításos feladatok.</i>	Folyamatos
Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése). Matematikai játékok. A tanult anyag elmélyítése	Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.	<i>Informatika: Matematikai játékok keresése internet segítségével.</i>	folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha ..., akkor ..., mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret: 48 óra
Előzetes tudás	Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal.	

	<p>Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. A százalékszámítás alapjai.</p> <p>Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. Szöveges feladatok megoldása. A mindennapi életben felmerülő egyszerű egyenes és fordított arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság.</p> <p>A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is.</p> <p>Algebrai kifejezések helyettesítési értékének kiszámítása, egyszerű kifejezések összevonása, többtagú kifejezés szorzása egytagú kifejezéssel. Egyszerű elsőfokú egyenletek megoldása, a mérlegelv alkalmazása. Geometriai, fizikai képletek értelmezése, helyettesítési értékük kiszámítása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával.</p> <p>A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése.</p> <p>Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása.</p> <p>Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Órakeret</p>
<p>A racionális szám fogalma. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok</p>	<p>A szám- és műveletfogalom mélyítése.</p> <p>A rendszerező képesség fejlesztése.</p> <p>Biztos számolás fejben, írásban és számológéppel. Becslés</p>	<p><i>Gyakorlati alkalmazás:</i> számolás zsebszámológéppel. <i>Fizika, kémia, biológia, egészségtan,</i></p>	<p>folyamatos</p>

<p>tizedestört alakja (véges, végtelen szakaszos tizedestörtek).</p> <p>Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény becslése, helyes és értelmes kerekítése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>közelítő értékekkel számolva. A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.</p>	<p><i>földrajz</i>: számítási feladatok.</p>	
<p>A hatványozás fogalma nemnegatív egész kitevőre. Számolás hatványokkal. A hatvány kiszámítása számológéppel.</p>	<p>A 7. osztályban tanultak áttekintése, törekvés a konkrét példák segítségével felismert összefüggések általános megfogalmazására, bizonyítására.</p>		
<p>10 természetes kitevőjű hatványai. 1-nél nagyobb számok normálalakja.</p> <p>Kiegészítő tananyag:</p> <p>10 egész kitevőjű hatványai. 0-nál nagyobb számok normálalakja.</p>	<p>A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése. A számológép alkalmazása.</p> <p>Megjegyzés:</p> <p>„Nagy és kis számok írása”.</p>	<p><i>Fizika, kémia:</i> <i>Számítási feladatok, mértékegységek átváltása.</i></p>	
<p>Osztó, többszörös. Oszthatósági szabályok. Összetett oszthatósági feladatok. Prímszám,</p>	<p>A tanult ismeretek felelevenítése, alkalmazása összetett feladatokban. A bizonyítási igény felkeltése.</p> <p>Oszthatóságról tanultak</p>		

<p>összetett szám. Prímtényező felbontás.</p> <p>Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.</p>		
<p>Arány, aránypár, arányos osztás, arányossági következtetések. Százalékszámítás.</p> <p>A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok.</p> <p>Zsebszámológép célszerű használata.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A korábban tanultak áttekintése.</p> <p>A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a felmerülő arányossági feladatok megoldása (árleszállítás, áremelés, áfa, különböző termékek összetétele stb.). A következtetési képesség fejlesztése. Szövegértés, szövegértelmezés.</p>	<p><i>Fizika; kémia: számítási feladatok.</i></p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: pénzügyi ismeretek: kamat, kamatos kamat.</i></p>	<p>folyamatos</p>
<p>Számok négyzete, négyzetgyöke. Példa irracionális számra (π, $\sqrt{2}$).</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Négyzetgyök meghatározása számológéppel.</p>		
<p>Mértékegységek átváltása racionális számkörben.</p> <p>Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont.</p>	<p>Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése.</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és</i></p>	<p>Folyamatos</p>

		<i>állampolgári ismeretek: évtized, évszázad, évezred.</i>	
<p>Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása.</p> <p>Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel.</p> <p>Kiegészítő tananyag:</p> <p>Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában. Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál.</p> <p>Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése. Műveletek biztos elvégzése, törekvés a pontos, precíz munkára.</p>	<p><i>Fizika: összefüggések megfogalmazása, leírása a matematika nyelvén. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.</i></p> <p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Képletek átalakítása.</i></p>	
<p>Nyitott mondat. Megoldás. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek</p>	<p>Algoritmikus gondolkodás alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzés. Számolási készség fejlesztése.</p> <p>Az ellenőrzés igényének erősödése.</p>	<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításos feladatok.</i></p>	

<p>megoldása. Mérlegelv. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség.</p> <p>Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel.</p>			
<p>Egyenlettel megoldható típusfeladatok egyszerű példákkal: számok helyiértékével kapcsolatos feladatok; geometriai számításokkal kapcsolatos feladatok; fizikai számításokkal kapcsolatos feladatok; százalékszámítási feladatok (leértékelés, béremelés, kamatszámítás stb.); keverési feladatok; együttes munkavégzéssel kapcsolatos feladatok.</p>	<p>A megoldás folyamata:</p> <p>A szöveg értelmezése, az adatok lejegyzése.</p> <p>Az összefüggések megkeresése, a megoldási terv felírása egyenlettel (egyenlőtlenséggel).</p> <p>Becslés.</p> <p>Az egyenlet megoldása.</p> <p>Ellenőrzés a szöveg alapján.</p> <p>Szöveges válasz.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása. Fizika; kémia; számításos feladatok.</i></p>	
<p>A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés.</p> <p>Egyszerű matematikai problémát tartalmazó</p>	<p>Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése.</p> <p>A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése.</p> <p>Igényes kommunikáció</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása. Fizika; kémia; biológia- egészségtan: számításos feladatok.</i></p>	<p>Folyamatos</p>

<p>hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.</p>	<p>kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak. Négyzetgyök. Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százalékérték. Kamat. Kamatos kamat. Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. [Kiemelés] Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.</p>		

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>3. Geometria</p>	<p>Órakeret 46 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyesen és középpontosan szimmetrikus alakzatok (háromszögek, négyszögek). Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének, középpontos tükröképének és eltolással kapott</p>	

	<p>képének megszerkesztése.</p> <p>Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Kör és részei. A háromszög, a speciális négyszögek és a kör kerületének és területének kiszámítása. A hasáb és az egyenes körhenger tulajdonságai, hálójuk, felszínük, térfogatuk.</p> <p>Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása..</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása.</p> <p>Képzeletben történő mozgatás: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése.</p> <p>A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió). Rendszerező képesség fejlesztése.</p> <p>Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkézség, együttműködési készség, tolerancia.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Órakeret</p>
<p>Térelemek kölcsönös helyzete, távolsága. Szögek értelmezése síkban és térben. Szögpárok. Adott tulajdonságú ponthalmazok. Egyszerű szerkesztések végrehajtása.</p>	<p>A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A további vizsgálatok előkészítése.</p>		

<p>A síkidomokról, sokszögekről tanultak felelevenítése.</p>			
<p>Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A háromszögek területének kiszámítása. Összefüggések a háromszög belső és külső szögei között. A háromszögek egybevágóságának esetei. Háromszögek szerkesztése. A háromszögek magassága, magasságvonala. Kiegészítő tananyag: A háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A korábban tanult legfontosabb ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>A háromszög tulajdonságaira vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazása során részvétel vitában, a kulturált vita szabályainak alkalmazása.</p> <p>Bizonyítási igény felkeltése.</p>	<p><i>Amint Isten tökéletes, nekünk is tökéletességre kell törekednünk. Pontos, igényes munkavégzés.</i></p>	
<p>Pitagorasz tétele. A Pitagorasz-tétel alkalmazása geometriai számításokban, egyszerű bizonyításokban.</p> <p>Matematikatörténet: Érdekességek életéről és a Pitagorasz-tétel történetéből. A pitagoraszi számhármassok.</p> <p>A tanult anyag</p>	<p>Annak felismerése, hogy a matematika az emberiség kultúrájának része.</p> <p>A bizonyítási igény felkeltése.</p> <p>Számítógépes program felhasználása a tétel bizonyításánál.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Püthagorasz és kora. Amint a matematikai elvek pontosak, úgy nekünk is elővigyázatosan kell élnünk, az Úr elveihez ragaszkodva a</i></p>	

elmélyítése		<i>mindennapi életben (a Tízparancsolat, stb.)</i>	
Kiegészítő tananyag: Thalész-tétel. A kör érintői. Matematikatörténet: Thalész.			
Négyszögek, belső és külső szögek összege, kerületük. A speciális négyszögek, trapéz, deltoid, húrtrapéz, paralelogramma, speciális paralelogrammák definíciója, tulajdonságai	A speciális négyszögek felismerése. A fogalmak közti kapcsolat tudatosítása. A középpontos és a tengelyes tükrözés tulajdonságainak felhasználása a tulajdonságok vizsgálatánál. Törekvés a szaknyelv minél pontosabb használatára írásban is.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: műszaki rajz készítése.</i> <i>Magyar nyelv és irodalom: szabatos fogalmazás.</i>	
A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög kerülete, területe. A Pitagorasz-tétel alkalmazása. A tanult anyag elmélyítése	A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés).</i>	
A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe.	A hiányzó adat kifejezése és kiszámítása a képletből.		
Sokszöglapokkal határolt testek. Az egyenes hasáb és a	A térszemlélet fejlesztése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: modellek készítése,</i>	

<p>forghenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata.</p> <p>Ismerkedés a gúlával, forgáskúppal és a gömbbel.</p> <p>Matematikatörténet: Arkhimédész.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>		<p><i>tulajdonságainak vizsgálata.</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári: történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.</i></p>	
<p>Mértékegységek átváltása racionális számkörben.</p> <p>Hosszúság, terület, térfogat, úrtartalom, tömeg, idő mérése.</p>	<p>A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.</p>	<p><i>Testnevelés és sport: távolságok és idő becslése, mérése.</i></p> <p><i>Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.</i></p>	<p>Folyamatos</p>
<p>Geometriai transzformáció. A háromszögek egybevágóságának alapesetei. A tengelyes tükrözés és szimmetria, a középpontos tükrözés és szimmetria és az eltolás. A vektor szemléletes fogalma. Az egybevágóság tulajdonságai. Egyszerű szerkesztési feladatok.</p>	<p>A korábban tanultak áttekintése, kiegészítése, rendszerzése. Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A eltolás tulajdonságainak „felfedezése”. A matematika kapcsolata a természettel és a művészeti alkotásokkal:</p>	<p><i>Vizuális kultúra: művészeti alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével.</i></p> <p><i>Informatika: Művészeti alkotások keresése a világhálón.</i></p>	

A tanult anyag elmélyítése			
Hasonlóság, kicsinyítés és nagyítás. A hasonlóság arányának fogalma. Kiegészítő tananyag: A háromszögek hasonlósága. Hasonló síkidomok területének, hasonló testek felszínének és térfogatának aránya.	A hasonlóság szemléletes fogalmának kialakítása. Annak a felismerése, hogy az egybevágóság is hasonlóság.	<i>Vizuális kultúra, technika, életvitel és gyakorlat: Valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza. Földrajz: Térképi ábrázolás. Méretarány értelmezése.</i>]
Középpontos nagyítás, kicsinyítés elvégzése. A középpontos hasonlóság tulajdonságainak felismerése: aránytartás, szögtartás, alakzat és képének irányítása. A tanult anyag elmélyítése	A középpontos nagyítás, kicsinyítés felismerése hétköznapi szituációkban.	<i>Fizika: lencsék képkalkotása, nagyítás.</i>	
Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.	A számolási készség, becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.</i>	Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos		

	<p>szimmetria, paralelogramma, rombusz.</p> <p>Egyállású szög, váltószög, csúcsszög.</p> <p>Hasonlóság, hasonlóság aránya, kicsinyítés, nagyítás. Középpontos hasonlóság.</p> <p>Sokszögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület.</p> <p>Hasáb; alaplapp, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló. Henger, alkotó, palást. Gúla, kúp, gömb. Felszín, térfogat.</p>
--	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	<p>Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint.</p> <p>Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben.</p> <p>Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Függvényszemlélet fejlesztése.</p> <p>Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
<p>Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben.</p>	<p>A korábban tanultak rendszerező áttekintése.</p> <p>A függvényszemlélet fejlesztése.</p> <p>Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.</p>	<p><i>Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz:</i> függvényekkel leírható folyamatok.</p>	

<p><i>Matematikatörténet: A függvényfogalom fejlődése.</i></p>			
<p>Lineáris függvény, egyenes arányosság fogalma, grafikus képe. Példák nemlineáris függvényre: $f(x) = x^2, f(x) = x$; fordított arányosság: $x \mapsto \frac{a}{x} (x \neq 0)$ Függvények jellemzése növekedés, fogyás. A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben. Számítógép használata a függvények ábrázolására.</p>	<p><i>Fizika: út-idő; feszültség-áramerősség.</i> <i>„Minthogy a világot a legtökéletesebb felépítésű és a legbölcsebb Alkotó hozta létre, semmi sem történik ezen a világon, amiben a maximum vagy minimum valamilyen formában meg ne jelenne.” Euler svájci matematikus /1707-1783/</i></p>	
<p>Egy ismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.</p>	<p>A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.</p>		
<p>Egyszerű sorozatok vizsgálata. A sorozat mint speciális függvény. Sorozatok készítése, vizsgálata. A számtani sorozat. A számtani sorozat megadása az első taggal és a differenciával. Az első n tag összegének kiszámítása Gauss-módszerrel. Ismerkedés a mértani sorozattal. Matematikatörténet:</p>	<p>Az összefüggések „felfedezése”, konkrét példák megoldása segítségével.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: Kamatos kamat.</p>	

Gauss.			
Kiegészítő tananyag: Függvénytranszformációk. Az abszolút érték- és a másodfokú függvény transzformációja egyszerű esetekben. Matematikatörténet: René Descartes.		Informatika: számítógépes program használata függvények ábrázolására.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékkészlet, zérushely, szélsőérték, monotonitás, egyenes arányosság, fordított arányosság, sorozat, számtani sorozat, differencia. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nulladfokú függvény, abszolútérték-függvény, másodfokú függvény.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok és kísérletek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai és a valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés. A valószínűség meghatározása egyszerű esetekben.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése. Adathalmazok elemzése	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Együttműködési készség fejlődése. Számítási közép kiszámítása. Gazdasági statisztikai adatok,	<i>Testnevelés és sport:</i> teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba	

<p>(átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.</p>	<p>rendezése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése.</p> <p><i>Informatika:</i> statisztikai adatelemzés.</p>	
<p>Valószínűségi kísérletek.</p> <p>Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma.</p> <p>Valószínűségi kísérletek kimeneteleinek lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma.</p> <p>A tanult anyag elmélyítése</p>	<p>Valószínűségi szemlélet fejlesztése.</p> <p>Tudatos megfigyelés.</p> <p>A tapasztalatok rögzítése.</p> <p>Tanulói együttműködés fejlesztése.</p> <p>Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, átlag, módusz, medián, terjedelem. Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Valószínűség.</p>		

<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p>Gondolkodási és megismerési módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete, eszköz jellegű alkalmazásuk számelméleti, geometriai vizsgálatokban. Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. – A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha ..., akkor ...”, „legalább”, „legfeljebb”, „pontosan akkor ..., ha ...”, „minden”, „van olyan”) helyes értelmezése, tudatos használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. – Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése. A szaknyelv tudatos használata. – Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával, a megoldás gondolatmenetének elmondása, leírása, szemléltetése fagráffal. Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a matematika különböző területein (például oszthatósági problémák megoldásában, geometriai feladatok megoldásának diszkussziójában, valószínűség-számítási feladatokban a lehetséges, illetve a kedvező esetek összeszámlálásában). – Gráfok használata a matematika különböző témaköreiben, a feladatmegoldások gondolatmenetének követése, összefüggések, fogalmak közti kapcsolatok szemléltetése során. – Néhány kiemelkedő magyar matematikus, esetleg kutatási területének, eredményének megnevezése.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p>Számtan, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> – A számhalmazok (természetes, egész, racionális számok) ismerete. Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. – A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása számológép használatával. Műveletek természetes szám kitevőjű hatványokkal, a hatványozás azonosságainak felismerése, alkalmazása. – Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. Számolás normálalakokkal egyszerűbb esetekben. – [Javasolt kiegészítő követelményt: A 10 egész kitevőjű hatványainak értelmezése, 0-nál nagyobb, 1-nél kisebb számok normálalakja. Számolás normálalakokkal, számológép segítségével.]

	<ul style="list-style-type: none"> – Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek, számolási eljárások ismerete, alkalmazása egyszerű oszthatósági feladatok megoldásában, törtek egyszerűsítésében, törtekkel végzett műveletek végrehajtásában. – A négyzetgyökvonás fogalmának ismerete, pozitív számok négyzetgyökének (közelítő) meghatározása számológép segítségével. A négyzetgyökvonás biztos alkalmazása a matematika különböző témaköreiben. – Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban, geometriai számításokban. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. A mindennapjainkhoz kapcsolódó százalékszámítási feladatok megoldása. Kamatos kamat kiszámítása. – Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. A geometriában és a természettudományos tárgyakban előforduló képletek értelmezése, alkalmazása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből. – Az egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség fogalmának ismerete. Gyakorlottság az egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásában, a mérlegelv alkalmazásában, a kapott eredmény ellenőrzésében. Egyenlőtlenség megoldáshalmazának ábrázolása számegyenesen. – Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.)
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p><i>Geometria</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeri a geometria alapvető fogalmait és a hozzájuk kapcsolódó elnevezéseket. Felismeri a térelemek kölcsönös helyzetét, továbbá az adott tulajdonságú ponthalmazokat. Képes értelmezni és meghatározni a térelemek távolságát. Szögek értelmezése, mérése, a szögfajták, valamint a szögpárok ismerete. Az alapvető szerkesztések (szakaszfelezés, szögmásolás, szögfelezés, stb.)

	<p>végrehajtása. Ismeri a vektor fogalmát. Ezeket az ismereteket képes alkalmazni sokszögek, testek, geometriai transzformációk tulajdonságainak vizsgálatában, feladatok megoldásában. Helyesen használja a szaknyelvet.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni, képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat. – Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalai szerint. Háromszög-szerkesztések lépéseinek leírása, a szerkesztések elvégzése. Háromszögek nevezetes vonalainak, pontjainak, köreinek meghatározása, megszerkesztése. – A Pitagorasz-tétel és a Thalész-tétel ismerete, egyszerű alkalmazásai. – Ismeri a nevezetes négyszögek fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszert. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását képes alkalmazni feladatok megoldásában. – Ismeri a terület szemléletes fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör területét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában. – Ismeri az egyenes hasáb, az egyenes körhenger és a gúla fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket. Felismeri a körkúpot és a gömböt. – Ismeri a térfogat szemléletes fogalmát, mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A térfogatképletek ismeretében kiszámítja a tanult testek térfogatát, képes a tanultak gyakorlati alkalmazására. – Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükörkép, eltoló alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus és a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban. – Kicsinyítés és nagyítás felismerése, a hasonlóság alkalmazása hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül). A középpontos
--	--

	<p>hasonlóság felismerése, tulajdonságainak ismerete.</p>
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete. – Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása. – Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Valós (szám-szám) függvény grafikonjának ábrázolása, elemzése, a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása. – Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak ismerete. Adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata. – A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása. A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is. – A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). – [Javasolt kiegészítő követelmény: Az abszolútérték függvény, a másodfokú függvény, a fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). Egylépéses függvénytranszformációk végrehajtása.] – Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. Sorozatok néhány jellemzőjének vizsgálata. A számtani sorozat felismerése. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> – A véletlen jelenségek tudatos megfigyelése, az eredmények lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. A tapasztalatok levonása, ezek alapján a valószínűségi szemlélet fejlődése. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása a klasszikus valószínűségi modell alkalmazásával egyszerűbb esetekben. – Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok

	készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Diagramok (vonal-, oszlop-, szalag-, kördiagram) olvasása, készítése. Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban.
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **matematika órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, mind a tanárnak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulónak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem. A társadalmi változások a matematika tanításában, valamint a tanulók munkájának értékelésében is változásokat hoznak.

- Az embereknek ma már tudniuk kell használni a számoló- és számítógépeket,
- a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
- a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.

Ezért célunk a tanulók matematikai műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a matematika megértése és gyakorlati használata. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.

Minden évfolyam esetén a tanév elején **diagnosztikus mérést** végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoporthoz. Így lehet érdemben megalapozni a stratégiát. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. Visszajelz a tanuló felé arról, hogy teljesítménye mennyire felel meg a tanár elvárásainak; a tanárnak arról, hogy munkája mennyire eredményes; következtetést enged arra, hogy mely tevékenysége korrigálandó vagy hibás. E kétirányú jelzés révén szabályozza a tanulás és tanítás folyamatát. A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A témakörök feldolgozása közbeni (formatív) értékelés nem ítélezik, hanem segít,

irányít. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az elvárásunknak mennyire felel meg.

A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév vagy iskola (8. osztály) végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.

A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

Osztályzattal értékelhető:

- Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
- Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
- Házi feladat ismertetése;
- Szóbeli felelet;
- Számítógépes feladatok megoldása;
- Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
- Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
- Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;
- Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

0% - 30% között	elégtelen (1)
31% - 50% között	elégséges (2)
51% - 75% között	közepes (3)
76% - 90% között	jó (4)
91% - 100% között	jeles (5)

7. Függelék:

Az iskola tankönyvválasztásának szempontjai

A szakmai munkaközösség a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszi figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg a helyi tantárgyi tantervnek;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra több tanéven keresztül;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók; alkalmasak tartós tankönyvként való használatra
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, 3D modellek, grafikonrajzoló, statisztikai programok, interaktív feladatok, számonkérési lehetőségek, játékok stb. segítségével.
- amelyekhez olyan hozzáférés biztosított, amely az iskolában használt digitális eszközöket és tartalmakat interneten keresztül a diákok otthoni tanulásához is nyújtani tudja.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Református hit- és erkölcsstan

Helyi tanterv

**A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános tantervű tanulócsoport 5-8. évfolyam**

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	64	8
6.	2	72	64	8
7.	2	72	65	7
8.	2	72	66	6

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A hit- és erkölcsstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittan csoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (*nagykorú tanuló esetében tanuló*) kérelemre, a jogszabályban előírt határidőig, (*rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén*), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcsstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.
- A hit- és erkölcsstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.
- A református általános iskola tanulói több keresztyén felekezethez tartoznak. Minden tanuló a saját felekezete szerinti hit- és erkölcsstan órán vesz részt.

- A 7-8. évfolyam konfirmációs felkészítése és a konfirmációs vizsgálója az anyagyülekezetekben történik, így az iskola nem vesz részt a konfirmációs felkészítésben. Azonban a gyülekezeti munka segítésére és a konfirmációi felkészítő megerősítéseként megjelenik a 6-8. évfolyam vonatkozó témái esetében a konfirmáció jelentőségének megismertetése és konfirmációra bátorítás
Tánc és dráma kapcsolópontokkal
KÓD: ÁLT04.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXC tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.
- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma:
 - **IKT eszközhasználat a tanórák 25%-ban.**

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Deák-Molnár Krisztina

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	15	4	19
Óstörténetek	5	1	6
Ószövetségi próféták	20	1	21
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Ünnepeljünk együtt!	8	2	10
Évfolyam összesen	64	8	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	19	2	21
A Tízparancsolat	18	1	19
Történetek Jézus Krisztusról	12	0	12
Az egyház története	9	2	11
Ünnepeljünk együtt!	6	3	9
Évfolyam összesen	64	8	72

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	29	1	30
Isten hívása az Ószövetségben	4	1	5
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Élet az apostoli korban	7	3	10
Ünnepeljünk együtt!	9	2	11
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	22	2	24
Isten formáló kezében	9	1	10
Történetek Jézus Krisztusról	24	0	24
Ünnepeljünk együtt!	11	3	14

Évfolyam összesen	66	6	72
-------------------	-----------	----------	-----------

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Tapasztalatok a református istentiszteletről	1 2
	A Luther című film levetítése	
	Ránk vonatkozó egyházi szabályok	1
	Östörténetek	A világ nyelvei
Ószövetségi próféták	Egyházi szolgálattevők elhívása beszélgetésre	1
Ünnepeljünk együtt!	Készülődés a Karácsonyra!	2
	Összesen:	8

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Gyülekezet meglátogatása	2
Ószövetségi próféták	Szabályaink	1
Az egyház története	Látogatás egy környékbeli emlékműnél	1
	Luther, Kálvin	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	3
	Összesen:	8

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Miskolc-Szirmai diakonisszák élete	1
Isten hívása az Ószövetségben	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni?	1
Élet az apostoli korban	Az apostolok korának fő jellegzetességei	1
	Pál apostol élete c. film	2
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	2
	Összesen:	7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	6
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Ünnepi készülődés	3
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Kapcsolataink más református iskolákkal	1
	Református Egyház szolgálattevőinek munkakörének bemutatása	1
Isten formáló kezében	A Református Egyház a médiában	1
Összesen:		6

3. Tantárgyi bevezető (5-8 évfolyam)

A hit- és erkölcs tan tantárgy célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcs tan tantárgy *alapvető feladata* a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcs tan komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.);
- a magyar református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
- a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
- élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcs tan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcs tan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többrétű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi

szereketkapcsolatáról		élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi háttérének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttére	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttére	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttére és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcsstannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcsstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit.

Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoporthoz egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.

- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM
5.	Istennel a döntéseinkben	Útjelző tábla
6.	Isten világosságában	Nap
7.	Isten vonzásában	Nyitott ajtó
8.	Isten Igéjének a tükrében	Tükör

Minden év anyagának része 6 koncentrikus kör, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések, élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak

	kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légtüres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés, közösségben való élés</i> keresztyén modelljeit kívánják fölmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör <i>református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetik be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténelmi személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évvégő órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközösségek világába, szokásrendszerébe vezetnek be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcsstan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” Tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címeket a témákra.

A hit- és erkölcsstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empátikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi hátterének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzetüket tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcsstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 11

Kerettanterv által betervezett óraszám: 53

Helyi sajátosságok óraszám: 8 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

6. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 19 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> A korábbi évfolyamon tanultak. Korábbi élmények a református gyülekezetéről. Tapasztalati élmények a döntésről, Himnuszról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Fogalmi tisztázások: messiás, misszió, missziói utak Bevezetés az első keresztyén gyülekezetek világába Az „egyedül hit által” reformátori alapelv jelentésének tisztázása. A következő személyek bemutatása: Pál apostol, Lídia, Luther Márton Arra való rámutatás, hogy Isten embereken keresztül is cselekszik. Az Isten akarata szerinti cselekvő életre nevelés. A református istentisztelet sajátosságainak bemutatása, motiválás az istentiszteletek látogatására. A Himnusznak, mint nemzeti imádságunknak az értelmezése, népünkért való imádságra, hazafiságra nevelés. Isten döntéshelyzetekben való útmutatásának keresésére buzdítás. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk I	Isten Igéje utat mutat a döntéseinkben (bevezető óra)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. Képes értelmezni és a saját szavaival megfogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> Messiás, első gyülekezet, missziói utak, pogányok 	<p><i>Irodalom:</i></p> <p>A tanuló beszédképességének fejlődése, tanult memoriterek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése (a</p>
Református keresztyénnek lenni	Ki a Messiás? Zsidóság és keresztyénség		
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megalakulása, az első keresztyén gyülekezet		
Református keresztyénnek	Ki az Úr? A keresztyének és a Római		

lenni	Birodalom	apostola, Luther Márton, Lídia, döntéshelyzet	témakörhöz kapcsolódó illusztrációk értelmezése).
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol a pogányok apostola (keresztyénség és misszió)	<ul style="list-style-type: none"> • Röviden be tudja mutatni Pál apostol missziói útjait. • Az adott kort ábrázoló térkép segítségével felismeri Pál missziói útjának egyes állomásait. • Ismeri a reformátori alapelv fogalmát és az „egyedül a hit által” alapelvet. • Példákat tud mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hogyan cselekedhet Isten általunk? ○ Miért fontos részt venni az istentiszteleten? ○ Mit jelent Isten segítségét hívni egy döntéshelyzetben? • A Himnuszt, mint a magyar népünk nemzeti imádságát is érti, imádkozik hazájáért. A Himnusz közös elemzése során megkeresi azok a pontokat, melyek az imádság jelleget mutatják. • Döntéshelyzetekről szóló szituációs játékok segítségével keresi azokat az Isten Igéje szerinti utakat a megoldásra. • Korábbi tapasztalatok segítségével a református istentiszteletről fontos ismeretek összegyűjtése. Ajánlott projekt: lehetőség szerint közös részvétel egy istentiszteleten. 	Az írott és nyomtatott Biblia formái, üzenete
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol missziói útjai ²		
Bibliai történetek – Újszövetség	Isten embereken keresztül cselekszik: Lídia (ApCsel 16,11-15)		<i>Történelem:</i> Történetek az Ószövetségből. A világvallások alapvető tanításai. Népek és vallásaik.
Református keresztyénnek lenni	Egyedül hit által (Luther Márton) Szabad órakeret: A Luther című film vetítése 2 óra		<i>Honismeret:</i> Nagyszüleink és dédszüleink keresztyén világa. Erkölcsi normái. Harmonikusan működő családi minták.
Református keresztyénnek lenni	A református istentisztelet		<i>Ének-zene:</i> Nemzeti énekeink ismerete (Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz)
Szabad órakeret	Tapasztalatok a református istentiszteletről (1 óra)		<i>Dráma:</i> Önismereti, közösségi tapasztalatok felidézése, verbális és nonverbális kifejezőmódok használata
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Nemzeti imádságunk, a Himnusz		
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a döntéseinkben (évváró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		kapcsolat a zsidóság és a keresztyénség között, pogányok apostola, misszió, missziói út, istentisztelet, különleges istentiszteleti alkalmak, nemzet, nemzeti imádság	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Pál apostol és Luther Márton személyének korosztályszintű ismerete. • A Messiás fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása. • Az első keresztyén gyülekezet fő jellemvonásainak ismerete. • A református istentisztelet fő részeinek ismerete és néhány különleges istentisztelet megnevezése. A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek	

	közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.
--	---

Javasolt eljárások, szervezési- és munkaformák	pedagógiai módszerek,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	------------------------------	--

7. Tematikai egység		Őstörténetek	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények a nagyravágyásról, idegen nyelvekről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük bemutatása. A döntéshelyzetek érzelmi, indulati és akarati háttérének bemutatása és azok tudatos megélésére nevelés. A bűn emberi életben való jelenlétének tudatosítása, rámutatás Isten bünt megbocsátó szeretetére és kegyelmére. Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése. Nyelvtanulás iránti motiváció ébresztése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. A bábeli torony történetét esettanulmányként használva, a történet csoportmunkában vagy közösen történő elemzése. Képes értelmezni, saját szavaival megfogalmazni és példát mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> bűneset, szabadság, szabadosság, nagyravágyás. 	<i>Irodalom:</i> A magyar hangok rendszere (a héber mássalhangzós írás bemutatása érdekességként) <i>Történelem:</i> Az írásbeliség kezdetei. <i>Dráma:</i> Páros, kiscsoportos és csoportos interakciós játékok (hittan órán).
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntésre hív: az első emberpár és a bűneset (1Móz 2,4-25; 1Móz 3)		
Szabad órakeret	A világ nyelvei (bevezető, 1 óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Bábel tornya (1Móz 11,1-9)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindent szabad nekem? (1Kor 6,9-13) (Bábel tornya) Szabad órakeret: Ránk vonatkozó egyházi szabályok 1óra		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		döntés, teremtés, első emberpár, bűneset, szabadság, szabadosság, nagyravágyás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A következő történetek korosztályszintű ismerete: bűneset, Bábel tornya. A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5	

	ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
--	---

Javasolt eljárások, szervezési- és munkaformák	pedagógiai módszerek,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	------------------------------	--

8. Tematikai egység		Ószövetségi próféták	Órakeret: 21 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Tapasztalati élmények tudatosítása az álmokról, félelemről, választásról, elvárásokról, környezet nyomásáról, bátorságról, feladatvállalásról. Fogalmi tisztázások: próféta, királyság kora, Babilon, fogság. Arra való rámutatás, hogy Istennek hatalma van a betegségek és nyomorúságok felett is. Buzdítás az ilyen helyzetek Isten elé vitelére. Bátorítás a felelősségteljes döntéshozatalra, és a hitbeli meggyőződés vállalására a környezet nyomása ellenére is. Bátorítás az Isten által adott feladatok meglátására és teljesítésére. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten követői, a próféták; az ország kettészakadása (1Kir 11,26-12,19)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a témakörhöz tartozó tematikai egységeket és azok alapvető kortörténeti háttérét. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. Saját szavaival meg tudja fogalmaznia következőket, melyekre példát is tud mondani: <ul style="list-style-type: none"> próféta, királyság, fogság, Isten szerint dönteni egy helyzetben, Ajánlott projekt: szituációs játékok az elvárásokról és ehhez kapcsolódóan beszélgetések, helyzet- és motiváció elemzések. Kreatív közös gondolkodás az egyéni és közös feladatokról. Korosztályának tipikus élethelyzeteiből példákat tud 	<p><i>Történelem:</i> Történetek Babilonról, az ókori világról.</p> <p><i>Honismeret:</i> Helytörténeti helyi hagyományaink Magyarországon, és Jézus korában, az ókori Izraelben (épületek, ételek, edények, gazdálkodás módja stb.).</p> <p><i>Természetismeret:</i> A kapcsolódó történetek növény és állatvilága.</p> <p><i>Dráma:</i> Az alapvető fogalmak ismerete és alkalmazása játékok alapján és azok</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés próféta (1Kir 17,1-7; 18,20-46)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés és a sareptai özvegy (1Kir 17,8-24)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus próféta (2Kir 2,1-18)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus és Naamán (2Kir 5,1-19)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel Babilonban: a király álma (Dán 2)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Három ifjú a tüzes kemencében (Dán 3,1-27)		

Isten közösséget formál	Amikor választani kell (Három ifjú a tüzes kemencében)	mondani a következőkre: ○ betegség, süszkshelyzet, társak nyomása, a hit tettekkel való megmutatása.	értékelő megbeszélése során (szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, típus, ellentét és párhuzam, ritmus).
Isten közösséget formál	Mit várnak el a körülöttem lévők? (Dániel az oroslánok vermében – bevezető óra)		
Bibliái történetek – Ószövetség	Dániel az oroslánok vermében (Dán 6,2-25)		
Bibliái történetek – Ószövetség	Jónás próféta (Jón 1-4)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Feladatom van (Jónás története)		
Bibliái történetek – Ószövetség	Isten Igéje választás elé állít (Jer 36)		
Bibliái történetek – Ószövetség	Ezékiel próféta és a fogság (Ez 1-3) Szabad órakeret: Egyházi szolgálattevők elhívása beszélgetésre 1 óra		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		próféta, süszkshég, éhínség, betegség, választás, elvárás, feladat, választás, fogság	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő bibliái történetek korosztályi szintű ismerete: Dániel az oroslánok vermében, három ifjú a tüzes kemencében. • A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Illés, Dániel, Jónás. • A kísértés fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

9. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: 	

		keresztelő, kísértés, függőség, hívás, diáknak lenni, árulás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. • Tapasztalati élmények tudatosítása a következő téren: kísértés, függőség. Arra való rámutatás, hogy ezekkel, Isten segítségével harcolhatunk. • Keresztyén értékválasztás segítése. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése: jó és rossz cselekedet. • Bátorítás Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának meghallására. • Bátorítás arra, hogy a Jézus Krisztus által tanított elveknek megfelelően éljen. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Keresztelő János prófétai működése (Lk 3,1-18)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó történeteket, példázatokat és alapvető kortörténeti háttérüket. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • A kísértésről, kísértés háttéréről és kísértésbe vivő tényezőkről szóló szituációs játék után keresi a háttérben lévő indítóokokat korosztályi szintjének megfelelően. • Ajánlott projekt: értékek elképzelt árverése során összegyűjti azokat az értékeket, melyeket fontosnak tart. • Kapcsolópontok, összefüggések keresése a testi és lelki fegyverzet között. • Saját szavaival meg tudja fogalmazni és példákat tud mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ példázat, tanítvány, kísértés, függőség, böjt, értékes, árulás, Jézus Krisztus tanítása szerint élni 	<p><i>Történelem:</i> Élet a Római Birodalomban és más birodalmakban. A keresztyénség zsidó gyökerei, kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története.</p> <p><i>Honismeret:</i> Hétköznapi és ünnepi viseletek Jézus korában (Jézus, Keresztelő János)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok értelmezése.</p> <p><i>Életvitel:</i> Ételek. Az étkezési szokások és azok történeti háttére. A böjt szerepe.</p> <p><i>Dráma:</i> Mozgásos játékok az</p>
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkeresztelkedése (Mt 3,13-17)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkísértése (Lk 4,1-13). Böjt Jézus Krisztus szerint (Mt 6,16-18; Ézs 58)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A lelki fegyverzet (Ef 6)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindennapi kísértéseink: függőségek		
Bibliai történetek – Újszövetség	Máté elhívása (Mt 9,9-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: az igazgyöngy (Mt 13,45-46)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékválasztás, értékes – de mitől? (Az igazgyöngy példázata)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)		
Bibliai történetek –	Jézus tanít: a gonosz szőlőművelők		

Újszövetség	(Mt 21,33-45)		egész csoportot megmozgató kapcsolatteremtő, feszítő-lazító mozdulat játékok: pl. lánc-játékok
Bibliai történetek – Újszövetség	Júdás elárulja Jézust (Mt 26,14-16; 26,47-56)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		próféta, Keresztelő János, Jordán folyó, keresztség, Messiás, Krisztus, Jézus tanít, Krisztus, példázat, magvető, értékválasztás, gonoszság, árulás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A magvető példázatának és az igazgyöngy példázatának korosztályi szintű ismerete. • Keresztelő János és Máté személyének korosztályi szintű ismerete. • A következő fogalmak korosztályi szinten való megfogalmazása: Messiás, Krisztus, kísértés, érték. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>	

Javasolt eljárások, szervezési- és munkaformák	pedagógiai módszerek,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai
		frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

10. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Az alsóbb évfolyamokon tanult bibliai történetek az ünnepekhez. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciák segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. • Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése. • Isten megtérésre hívó szavának közvetítése. • Alázatosságra nevelés. • Arra való rámutatás, hogy az Istenben való hit több mint a konkrét tények és kézzelfogható bizonyítékok keresése. • A pünkösd történeteken és Pál megtérésének történetén keresztül a Szentlélek személyének alapvető tisztázása. • Az egyházi év ünnepköreinek és a fő ünnepek összefoglaló megismertetése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ünnepi készülődés a karácsonyra	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek 	<i>Történelem:</i>

Szabad órakeret: Készülődés a Karácsonyra 2 óra	ismerete.	Pünkösöd/egyház - A keresztény egyház (papok és szerzetesek).
Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9)	<ul style="list-style-type: none"> • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. 	Középkori örökségeink: katedrálisok, könyvnyomtatás.
Az ószövetségi próféták Jézus eljövételéről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3)	<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: adott ünnepekhez kapcsolódó népszokások megelevenítése. Pl. betlehemezés 	A keresztény magyar állam megalapítása (Szt. István).
Ünnepi készülődés a húsvétra	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ ószövetségi prófécia Jézusról, lábmosás, alázatosság, kézzelfogható tények keresése, megtérés, Szentlélek 	<i>Honismeret:</i>
Jézus megmossa a tanítványai lábát (Jn 13,1-11)		Ünnepi szokások fogalma, szerepe, általános jellemzői. (Ünnepkörök jeles napjai és jellemzői)
Jézus és Tamás (Jn 20,24-29)		<i>Természetismeret:</i>
Ünnepi készülődés a pünkösdre		Tájékozódás a térképen.
Saul megtérése (ApCsel 9,1-30)		Égitestek, csillagok, bolygók (napkeleti bölcsek)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, ószövetségi próféták, prófécia, lábmosás, alázat, racionális látásmód, megtérés	<i>Vizuális kultúra:</i>
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Pál apostol személyének korosztályi szintű ismerete. • Az egyházi év fő ünnepeinek ismerete (neve, mikor és mit ünneplünk) A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (Keresztyén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink).
		Dráma: Kapcsolatteremtésen alapuló dramatikus játékok (pl.: lábmosás)

vallás tanári munkaközössége
határoz meg.

6. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 8 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 21 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi élmények a református gyülekezetéről és az egyházi szokásrendszerekről. Tapasztalati élmények a következőkről: félelem, szomorúság, öröm, imádság, éneklés, hálaadás, bátorság, nehéz élethelyzetek. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Arra való rámutatás, hogy Isten Igéjének minden élethelyzetben van üzenete. Bátorítás arra, hogy a tanulók saját érzéseiket, élethelyzeteiket Isten elé vigyék és keressék a Szentírásból az élethelyzetekre szóló választ. Az Istent magasztaló imádság jellegzetességeinek a bemutatása, magasztaló imádságra való bátorítás. A hálaadó énekek fogalmának megismertetése. A hit fogalmának tisztázása és bátorítás a hit megélésére a tanulók mindennapjaiban. A Biblia könyveinek és felosztásának megismertetése a tanulókkal. Az Apostoli Hitvallás megismertetése a tanulókkal. Az Apostoli Hitvallás egyes részeinek közös áttekintésével és elemzésével a korábban tanultak alapján összefoglalás a Szentháromság Istennel kapcsolatos alapvető ismeretekről. Bátorítás a hit egyéni megvallására a tanulók sajátos élethelyzeteiben. A konfirmációnak, mint a hit egyéni megvallásának a bemutatása. Az anyagyülekezethez való kapcsolódás megerősítése az anyagyülekezet történetének feltérképezése egyéni munka (vagy csoportmunka) révén. A tanuló bátorítása arra, hogy bekapcsolódjon a gyülekezeti szolgálatba a lehetőségeinek megfelelően. Arra való rámutatás, hogy a cselekedetek mindig azt tükrözik, hogy mit hiszünk, mit vallunk egy-egy dologról. Bátorítás a keresztyén hit megmutatására a tettek által is. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Életünk Isten előtt (Zsolt 139) (bevezető óra)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> Ismeretek szerez a témakörhöz tartozó bibliai történetekről. 	<i>Gyülekezeti élet:</i> Konfirmációra való hívogatás és bátorítás.
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a félelemben és a szomorúságban (Zsolt 3; 23; 46)	<ul style="list-style-type: none"> Ismeri a Biblia felosztását és könyveit, képes megkeresni ezek alapján bibliai igeverseket és történeteket. 	Az anyagyülekezet történetének és szolgálati lehetőségeinek a
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel az örömeinkben (Zsolt	<ul style="list-style-type: none"> Felidézve saját élethelyzeteit és 	

	103)1		
Isten szól hozzánk	Az Isten által adott könyvtár		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Az Istent magasztaló, dicsérő imádság és éneklés (Pál és Szilász a filippi börtönben)	<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival képes értelmezni a következőket, példát mondva rájuk: <ul style="list-style-type: none"> ○ magasztaló imádság, ○ Isten Igéjének üzenete van az életünkre, ○ a hithez bátorság szükséges, ○ a konfirmáció, mint a hit megvallása. • Társaival vagy egyedül utánajár anyaggyűlekezete történetének, melyet röviden bemutat a kapcsolódó órán. • Feltérképezi azokat a lehetőségeket, ahol be tud kapcsolódni szolgálatként a gyülekezetbe. 	<p>megismerése.</p> <p><i>Irodalom:</i> A témához kapcsolódó fogalmi ismeretek tisztázása. A régió, lakóhely kultúrája, reformátussága, emlékei, emlékhelyei.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok. (Isten tökéletes világot alkotott). Veszélyeztetettsége miatt, fontos a védelme.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A közvetlen környezetben található tárgyak, épületek (pl. templom, annak bútorzata, papi öltözet, textíliák, stb.) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül. (Gyülekezetem története.)</p> <p><i>Dráma:</i> Beszédre készítő játékok, hanggyakorlatok, szókincsbővítő gyakorlatok</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Kell-e bátorság a hithez? (Bevezetés a Hitvalláshoz, Zsid 11,1)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hallél zsoldtárok (Zsolt 113-118)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kell-e bátorság a hithez? (Bevezetés a Hitvalláshoz, Zsid 11,1)		
Református keresztyénnek lenni	Isten a világ teremtője – Apostoli Hitvallás 1.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus váltságműve – Apostoli Hitvallás 2.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus visszajön (Jel 21) – Apostoli Hitvallás 3.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus egyháza – Apostoli Hitvallás 4.		
Református keresztyénnek lenni	A Szentírás tanítása a Szentlélekről		
Református keresztyénnek lenni	Mit vallok? (Konfirmáció, saját hitvallás)		
Református keresztyénnek lenni	Gyülekezetem története Szabad órakeret: Gyülekezet meglátogatása 2 óra		
Református keresztyénnek lenni	Alkalmak és szolgálati területek a gyülekezetben		
Isten utat mutat a mindennapokban	Az életem Isten fényében (évváró óra) ³		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Anyae gyházközösség, alkalmak, szolgálati területek, konfirmáció, Apostoli Hitvallás, egyház, Szentlélek, Teremtő Isten, Jézus Krisztus, váltságmunka, Istent dicsérő imádság, hallél zsoldtár,	

	Biblia felosztása, Biblia könyvei
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A Biblia könyveinek memoriter szintű ismerete. • Az Apostoli Hitvallás memoriter szintű ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>

Javasolt eljárások, szervezési- és munkaformák	pedagógiai módszerek,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai
		frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

2. Tematikai egység	A Tízparancsolat	Órakeret: 19 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és a Tízparancsolatról. • Tapasztalati élmények a szabályokról, vágyakozásról, másik nemmel való kapcsolatáról, kapzsiságról, szülők iránti tiszteletéről. 	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai
<ul style="list-style-type: none"> • A Tízparancsolat megismertetése a tanulókkal. • Szabályok tiszteletére, törvénytiszteletre nevelés. • Arra való rámutatás és bátorítás, hogy a Tízparancsolat Isten által adott útmutató az emberi létünk megéléséhez. • Az egyes parancsolatok tanulók életvalóságához való kapcsolópontjaira való rámutatás és a diákok hozzásegítése ahhoz, hogy saját maguk értelmezzék az egyes parancsolatokat saját élethelyzeteikre. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a parancsolatokról való közös gondolkodás révén. • Keresztyén értékrend felmutatása és bátorítás annak a megélésére. • Rámutatás arra az összefüggésre, ami Jézus Krisztus tanítása és a Tízparancsolat között van.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Szabályaink (1 bevezető óra)	A tanuló:	<i>Természetismeret:</i>
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten a Tízparancsolatot adja a népének (bevezető óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Megismeri a Tízparancsolat, mint Isten útmutatását az ember életére. 	A serdülőkor változásai:
Bibliai történetek – Ószövetség	1. parancsolat – Az egyiptomi szabadulás története (2Móz 14,15-31)	<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival képes értelmezni és példákat mondani minden parancsolatra. 	Konfliktusok, nemi működések, függőségek (alkohol, drog, cigaretta), fiatalkori bűnözés.
Bibliai történetek – Ószövetség	2. parancsolat – Az aranyborjú (2Móz 32),	<ul style="list-style-type: none"> • Felismeri, hogy az Isten által adott Törvény örökérvényű. 	Viselkedési normák, szabályok
Bibliai történetek – Ószövetség	3. parancsolat – Dávid és Góliát (1Sám 17)	<ul style="list-style-type: none"> • Keresi a lehetőségeit annak, hogyan tudja saját életében megélni Isten törvényeit. 	jelentősége az ember életében.
Bibliai történetek – Ószövetség	4. parancsolat – Salamon templomot épít az Úrnak (1Kir 6; 8,22-61)	<ul style="list-style-type: none"> • Szabályjátékok segítségével elemez néhány szabályt. Beszélgetés során felismeri annak a jelentőségét, hogy az emberi életnek szüksége van szabályokra. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz 	A családi és társas kapcsolatok jelentősége.

Bibliai történetek – Ószövetség	5. parancsolat – Dávid és Absolon (2Sám 15,1-16)	<p>tartozó bibliai igehelyeket a Bibliában.</p> <ul style="list-style-type: none"> Szituációs játékok segítségével csoportosan vagy közösen elemez egyes parancsolatokhoz kapcsolódó etikai kérdéseket, élethelyzeteket. Kritikusan érvel etikai kérdésekben, pl. kapcsolat a másik nemmel, lopás, stb. 	<p><i>Dráma:</i> Döntési helyzetek elemzése, feldolgozása, dramatikus tevékenységekkel (pl. a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján – a Tízparancsolat fényében).</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	6. parancsolat – Káin és Ábel (1Móz 4,1-16)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kapcsolat a másik nemmel (7. parancsolat előtti bevezető óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	7. parancsolat – Dávid és Betsabé (2Sám 11,1-12,23)		
Bibliai történetek – Ószövetség	8. parancsolat – Géházi kapzsisága és bűnhődése (2Kir 5,19-27)		
Bibliai történetek – Ószövetség	9. parancsolat – A Nagytanács elhatározza Jézus halálát (Jn 11,45-57; Mk 14,56-64)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Bárcsak nekem is lenne! (Vágyaink) ²		
Bibliai történetek – Ószövetség	10. parancsolat – Nábót szőlője (1Kir 21)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus és a Tízparancsolat (Mt 12,9-14. Lk 10,25-28)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Tízparancsolat, szabályok, aranyborjú, bálványimádás, Góliát, Salamon, Dávid, Absolon, Káin és Ábel, Géházi, kapzsiság, bűnhődés, Nábót szőlője,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Az aranyborjú történetének korosztályi szintű ismerete. A Tízparancsolat és Mt 5,17 memoriter szintű ismerete. Mózes, Dávid, Nábót személyének korosztályi szintű ismerete. A tanuló képes néhány mondatban értelmezni a Tízparancsolatot. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásnevelési munkaközössége határoz meg.</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

3. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, kirekesztés, befogadás, hála, megbocsátás, adósság, betegség, meggyógyulás. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. A példázat fogalmi értelmezésének bővítése. A krisztusi lelkület fogalmának és jellegzetességeinek megismertetése. Krisztusi lelkületre nevelés. A példázatokon keresztül Isten következő tulajdonságainak bemutatása: megértés, elfogadás, megbocsátás. Rámutatás Isten elfogadó és megbocsátó szeretetére. A tanulók hívogatása és bátorítása Isten szeretetének elfogadására. Rámutatás Jézus Krisztus betegségek fölötti hatalmára. Egészséges életmódra nevelés, arra való rámutatással, hogy az egészség nemcsak a testi tünetek hiányát jelenti, hanem azt is, hogy lelkileg rendben vagyunk. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Mit jelent önmagunk és mások szeretete? (1Kor 13)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket a Bibliában. Szituációs játékokon keresztül a befogadás, elfogadás, megbocsátás, tékozlás kiábrázolása és a játékok után elemző beszélgetés. A példázatok közös, kreatív értelmezésén keresztül megismeri Isten megértő, elfogadó és megbocsátó szeretetét. Saját szavaival mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó példákat tud mondani. Felismeri a következőket: <ul style="list-style-type: none"> Isten mindannyiunkra vár. a teljes egészség azt jelenti, hogy a lélekben is egészségesek vagyunk. Saját életéből példákat tud mondani arra, hogy mi mindenért lehet hálás. 	<p><i>Irodalom:</i> Családi, baráti kapcsolatok sokfélesége az irodalmi művekben. A mitológiai és bibliai történetektől a kortárs irodalomig, magyar és világirodalmi szemelvényekkel.</p> <p><i>Dráma:</i> Egyszerű elemekből építkező mozgássor létrehozása. Helyzetgyakorlatok: pl. Jézus és Péter párbeszéde</p>
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a megdicsőülés hegyén (Mt 17,1-8)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Az adós szolga példázata (Mt 18,21-35)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban (Lk 9,51-56)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A krisztusi lelkület (Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A tíz leprás meggyógyítása (Lk 17,11-19)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: hála (A tíz leprás meggyógyítása)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Szeretet, adós szolga, példázat, Samária, elfogadás, befogadás, tékozló fiú, megbocsátás, lepra, leprás, gyógyítás, hála.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A tékozló fiú példázatának és a tíz leprás meggyógyítási történetének korosztályi szintű ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek</p>	

	közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

4. Tematikai egység		Az egyház története	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó témákról. • Kapcsolódó korábbi történelmi ismeretek. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó egyháztörténelmi személyek és események megismertetése. • Rámutatás arra, hogy az egyház története párhuzamos a világi történelemmel. • A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy meglássák az összefüggéseket az egyháztörténet és a történelem között. • Arra való rámutatás, hogy minden történelmi időben lehetőség van megélni az Istennel való kapcsolatot. Bátorítás arra, hogy a tanuló ugyanezt tegye a saját korában. • Fogalmi tisztázások: egyházatyák, szerzetesrend, reformátorok. • Arra való rámutatás, hogy a megyében, egyházmegyében milyen magyar reformátorok voltak. • Magyar református identitásra nevelés. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek lenni	Augustinus és az egyházatyák	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismereteket szerez az egyház kezdetéről és a magyar keresztyén egyház születéséről. • Saját szavaival képes értelmezni a szerzetesrend, egyházatya, reformátor, magyar reformátor fogalmakat. Példát tud mondani ezekre. • Felismeri azt, hogy városában (megyéjében, egyházmegyéjében) milyen emlékek vannak a magyar reformáció korából. Ajánlott projekt: látogatás egy környékbeli emlékműnél. • Ismeri a bibliás fejedelem és 	Történelem: <ul style="list-style-type: none"> - A reformáció és a katolikus megújulás Európában, Magyarországon. - Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején. - Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században. Ének-zene: Gregorián énekek,
Református keresztyénnek lenni	István király: a magyar keresztyén egyház kezdetei		
Református keresztyénnek lenni	Assisi Ferenc és a szerzetesrendek		
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megreformálásának az igénye Luther, Kálvin 1 óra		
Szabad órakeret			
Református keresztyénnek lenni	Magyar reformátorok a környezetünkben		

lenni		protestáns fejedelem kifejezéseket. Példákat tud ezekre erre mondani. <ul style="list-style-type: none"> • Keresi az összefüggéseket és a kapcsolatokat a történelem és az egyház története között meglévő ismeretei alapján. • Képes értelmezni a magyar református fogalmát, szituációs játékok segítségével példákat tud mondani rá. 	reformációi énekek, históriás énekek, stb. <i>Dráma:</i> Szabad asszociációs játékok. Improvizáció a tanár által meghatározott témára
Szabad órakeret	Látogatás egy környékbeli emlékműnél 1 óra		
Református keresztyénnek lenni	A bibliás fejedelem		
Református keresztyénnek lenni	Protestáns fejedelmek		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Augustinus, egyházatya, István király, magyar keresztyén egyház, szerzetesrend, Assisi Ferenc, reformáció, Luther Márton, Kálvin János, magyar reformáció, magyar református	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • István Király, Kálvin János és a városában, megyéjében élt magyar reformátor személyének korosztályi szintű ismerete. • A reformáció fogalmának és jelentőségének az ismerete. A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematikai egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Az úrvacsorához, mint gyülekezeti szokáshoz kapcsolódó élmények. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • A karácsonyi ünnepkör fogalmának és tartalmának megismertetése. • A reformáció ünnepének megismertetése, történeti háttér felidézése. • A „szüntelen reformáció” reformátori alapelv és jelentésének megismertetése. Ez által a szüntelen megújulásra való nevelés. • Az ünnepi hangulat megalapozása. Istennel való ünneplésre nevelés. • A páskavacsora, utolsó vacsora és az úrvacsora tartalmának és 	

	<p>jelentőségének megismertetése, a köztük való kapcsolatra való rámutatás.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vágyakozás felébresztése az úrvacsorán való részvétel iránt. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Reformáció ünnepe: az egyház megújulása, Luther és Kálvin</p> <p>Szabad órakeret: ünnepi készülődés a karácsonyra (1 óra)</p> <p>Karácsonytól vízkeresztig, a karácsonyi ünnepkör (Jn 1,1-18)</p> <p>Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)</p> <p>A páskavacsora és az utolsó vacsora, úrvacsora (Mk 14,3-25)</p> <p>Jézus megszólítja a gonosztevőt a kereszten (Lk 23,32-43)</p> <p>Jézus Krisztus feltámadása (Mt 28,1; Jn 20,26)</p> <p>Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)</p> <p>Az első gyülekezet (ApCsel 11,19-26; 2,42-47)</p>	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsonyi ünnepkör kreatív összefoglalása. • Ismeri a reformáció emlékünnepét. • Ismeri a „szüntelen reformáció” alapvetet és saját szavaival képes értelmezni, példát mondani rá. • Ismeri a páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora fogalmát és a közöttük lévő összefüggést. • A tanuló felismeri, hogy életünk utolsó pillanatáig sem késő Istenhez fordulni. • Saját szavaival össze tudja foglalni az első gyülekezet jellegzetességeit. 	<p>Életvitel: A tárgykészítés, modellezés, mint hobbi lehetőségeinek megismerése (ünnepeket megelőző barkácsolás).</p> <p>Dráma: Különböző karakterek mozgásbeli kifejezése. Történet megelevenítése: hangos-kép állókép, szereplők megszólalása. Pl.: utolsó vacsora, úrvacsora</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Karácsonyi ünnepkör, páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora, első gyülekezet, reformáció emlékünnep, semper reformanda (szüntelen reformáció)</p>	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A reformáció és az úrvacsora fogalmának és jelentőségének az ismerete. • A karácsonyi ünnepkör fogalmának és a hozzá tartozó ünnepek ismerete. • Kálvin János és Luther Márton személyének korosztályi szintű ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>	

7. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 55

Helyi sajátosságok óraszám: 7 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 30 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi élmények a református gyülekezetéről és szokásrendszeréről. • Tapasztalati élmények, előzetes tudás a hitről, hitért való harcokról. • Korábbi történelmi ismeretek az egyháztörténeti részek kapcsán. 	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása.
- A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása.
- Önismereti fejlesztés a csoporthoz illő önismereti játékok segítségével.
- Arra való rámutatás, hogy Isten konkrétan minket szólít meg Igéje (a teljes Szentírás által). A tanulók hívogatása és buzdítása arra, hogy naponként olvassák a Bibliát és keressék Isten életükre szóló üzenetét. Ennek a gyakoroltatása kreatív közös igemagyarázat révén.
- A hitvallás és hitvalló életmód néhány példájának bemutatása a gályarabok és hitvalló őseink élettörténetei kapcsán.
- Arra való rámutatás, hogy a közösségben mindenkinek meg van a helye. A tanulók hozzásegítése egymás elfogadásához, pozitív, nyílt és elfogadó attitűd kialakításához.
- Keresztyén felekezetek jellegzetességeinek megismertetése, és arra való rámutatás, hogy a keresztyén felekezetek tagjai testvéreink a hitben. Az ökumené fogalmának és lehetőségeinek megismertetése.
- Imádságos lelkületre nevelés részeként az imádságos lelkület különböző példáinak a bemutatása (Szentírásból és történelemből). A „szüntelenül imádkozzatok”, „imádkozzál és dolgozzál” alapelvek és tartalmuk megismertetése.
- A tanulók bátorítása az egyéni csendességre és fohászkodásra.
- A diakónia fogalmának megismertetése, az MRE szeretetszolgálati területeinek bemutatása, a helyi egyházközségek szeretetszolgálatának feltérképezése.
- Egy szeretetintézmény meglátogatása révén a tanulói tapasztalatok bővítése a szeretetszolgálat lehetőségeivel és az intézményben élőkkel kapcsolatban.
- Az MRE legismertebb ifjúsági alkalmainak (Csillagpont, regionális alkalmak, stb.) bemutatása, hívogatás az ifjúsági csoportok látogatására. Vágyakozás felkeltése a gyülekezet ifjúsági csoportjába való tartozásra.
- Arra való rámutatás, hogy Istennel való kapcsolatunk folyamatosan változik, ami a szüntelen megújulás része.
- Példák keresése a saját iskolából korábban élt református személyek megismerése révén.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? (Bevezető óra)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri annak a lehetőségét, hogy Isten nemcsak magához hívja az egyéneket, hanem bátorít és küld mások felé. Saját szavaival meg tudja fogalmazni, hogyan hívja őt Isten magához. Keresi annak a lehetőségeit, hogy őt hová és kikhez küldi Isten. • Részt vesz az önismereti játékokban. • A teljes Szentírást, mint Isten Igéjét érti. • Tipikus megnyilvánulások alapján 	<p><i>Magyar nyelv:</i> Vélemény, vita, érv, hozzászólás képességének fejlesztése. Szövegértés (Bibliaolvasás, értelmezés) A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése a Biblia</p>
Isten szól hozzánk	Hogyan szól hozzám Isten a Szentírásban? (2Tim 3,16)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A hit válasz Isten vonzására		
Isten közösséget formál	Kapcsolataink (család, barátok, csoportok)		
Református keresztyénnek	Hűség a hitben: Gályarabok, hitvalló		

lenni	őseink	(köszöntés, szóhasználat) felismeri a keresztyén testvérfelekezeteket.	világából.
Református keresztyénnek lenni	A protestánsok küzdelmei (vallásszabadság, vallási egyenjogúság)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri az ökumené fogalmát és törekszik a testvéri attitűdre a testvérfelekezetekkel. 	<i>Vizuális kultúra:</i> Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás, stb.)
Isten közösséget formál	Testvéreink a hitben: keresztyén felekezetek	<ul style="list-style-type: none"> • Ismer gyülekezeti, egyházmegyei, egyházkerületi vagy az országos egyház által szervezett ifjúsági csoportokat és alkalmakat. 	<i>Történelem:</i> Népek egymásra hatása, együttélése. A nemzetiségek, felekezetek helyzete. (Kisebbség, többség.)
Református keresztyénnek lenni	Az ökumené jelentése és jelentősége	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a fohász és az egyéni csendesség lehetőségeit, törekszik ezek megélésére. 	<i>Életvitel:</i> Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulása. A családok eltérő helyzete, életszínvonala a XIX. század végén.
Református keresztyénnek lenni	Egy ökumenikus hittanóra	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri az „Imádkozzál és dolgozzál!” alapelvet és törekszik ennek megfelelően élni. 	<i>Történelem:</i> A kommunista diktatúra a Szovjetunióban. A GULAG rendszere.
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A fohász és az egyéni csendesség (Jézus elcsendesedései: Mk 6,46. Imádság a Gecsemáné kertben)	<ul style="list-style-type: none"> • Az egyháztörténeti példák révén megismeri annak a lehetőségét, hogy férfiként és nőként is lehet Istent szolgálni. Keresi annak a lehetőségeit, ő hogyan szolgálhatja Istent saját körülményei között. 	Kultúra, művelődés a Horthy-korszakban. Gyermeknevelés, oktatása.
Isten szól hozzánk	Imádságos lelkület a Szentírásban (Nehémiás, Dániel, Pál apostol)	<ul style="list-style-type: none"> • Képes értelmezni és saját szavaival példákat mondani a hitvalló életre az egyháztörténelemből. 	Dráma: Szituációs gyakorlatok. A beleélő képesség fejlesztése. Alkalmazkodás,
Isten szól hozzánk	Szüntelen imádkozzatok! Szikszai György: Tanítások és imádságok		
Református keresztyénnek lenni	Imádkozzál és dolgozzál! A munka Isten által adott feladatunk		
Református keresztyénnek lenni	A református egyház diakóniája (Jak 2,14-26)		
Református keresztyénnek lenni	Protestáns nők Isten szolgálatában: Lorántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata Miskolc-Szirmai diakonisszák élete 1 óra		
Református keresztyénnek lenni	Magyar protestánsok a magyar irodalomban		
Református keresztyénnek lenni	Szüntelen reformáció: hogyan változunk a hitben?		

Református keresztyénnek lenni	Hitvalló elődeink (saját iskolából hitvalló elődök)		érdekérvényesítés.
Isten közösséget formál	Isten vonzásában: ifjúsági csoportok és találkozók		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan hív engem Isten? (évváró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Ökumené, diakónia, ifjúsági csoportok, magyar protestánsok, szüntelen reformáció, „Imádkozzál és dolgozzál!” Szikszai György, fohász, egyéni csendesség, keresztyén felekezetek, gályarabok, vallásküzdelmek	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Egy szabadon választott magyar református személyének az ismerete, a 17-19. század legalább két magyar protestáns alakjának, nevének és munkásságának az ismerete. Tudja a gályarabok történetét a saját szavaival megfogalmazni. 2Tim 3,16 memoriter szintű ismerete. Fohász, ökumené, diakónia fogalmának korosztályi szintű ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

2. Tematikai egység	Isten hívása az Ószövetségben	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek, élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és személyekről. Tapasztalati élmények a hívásról, identitásról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> Az identitás fogalmának felhasználásával az Istenhez való tartozás fogalmának tisztázása. A témakörhöz tartozó történetek és személyek, valamint alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Isten tanuló felé irányuló hívogatásának közvetítése. Arra való rámutatás, hogy a hit tudatos döntést jelent. Bátorítás arra, hogy tudatosan vállalja az Isten népéhez és a református egyházközséghez való tartozást, keresve annak a lehetőségét a mindennapokban. Rámutatás arra, hogy Isten hívása azt is jelenti, hogy feladatot bíz ránk. A tanuló nevelése arra, hogy minden életkorban keresse az Istentől kapott életfeladatait. A témakörhöz tartozó könyvek bibliai helyének megismertetése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási

		pontok	
Szabad órakeret	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni? 1 óra	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, alapvető kortörténeti háttérrel és a következő személyeket: Ruth, Ézsaiás, Jeremiás. • Ismeri a próféta fogalmát, tud bibliai példákat mondani erre. • Felismeri a kapcsolatot a között, hogy Isten hív és ezzel együtt feladatot bíz az elhívottra. Törekszik ezeknek a feladatoknak a felismerésére. • Felismeri, hogy a hit tudatos döntést jelent. • Identitása fejlődik, felismeri, hogy az identitásának része az is, ha egy néphez, közösséghez tartozik. • Képes megkeresni a Bibliában Ruth könyvét, Ézsaiás és Jeremiás próféta könyveit. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével.</p> <p><i>Életvitel:</i> A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei. (Más városban lévő gyülekezetek)</p> <p>Dráma: Páros, kiscsoportos és csoportos interakciós játékok. Játékok maszkokkal, bábokkal. Különböző karakterek megjelenítése.</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Aki Isten népét választja (Ruth)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsaiás próféta elhívása (Ézs 6)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jeremiás próféta elhívása (Jer 1,1-10; 1,17-19)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Identitás, Ruth könyve, Ézsaiás, Jeremiás, próféta, elhívás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival tudja megfogalmazni az elhívás fogalmát és tudjon a tanultak alapján példát mondani rá. • 25. zsoltár 	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
---	---

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, 	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése.
- Önismeret fejlesztése játékok, beszélgetések alapján az elégedettségről, saját magunkról, a boldogságról, reményről és reménytelenségről.
- A történetekhez tartozó korábbi tapasztalati élmények tudatosítása és a tanulók segítése abban, hogy mindezeket saját pozitív fejlődésük érdekében használják.
- A boldogmondások segítségével keresztyén értékrend közvetítése és a tanulók bátorítása, annak életükbe való adaptálására.
- Gazdasági nevelés, tudatos javakkal való élésre nevelés.
- Rámutatás arra, hogy igazi reménye annak van, aki Istenben bíz, és Rá hagyatkozik. A tanulók bátorítása arra, hogy minden helyzetben merjenek Istenben reménykedni.
- Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése és ítélkezés, előítéletek helyett krisztusi elfogadásra nevelés.
- A krisztusi elfogadás fogalmának és sajátosságainak megismertetése.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. • Önismerete fejlődik, saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket (példákat tud mondani rájuk) <ul style="list-style-type: none"> o boldognak lenni, o ki vagyok én, o ami elégedetté tesz, o reménykedés és reménytelenség, o ítélkező és előítéletes magatartás, o krisztusi elfogadás. • Szituációs játékok, beszélgetések által fölismeri, hogy milyen javai vannak, igyekszik ezekkel korosztályi szintjének megfelelően tudatosan élni. • Helyzettanulmányok, képelemzések révén keresi annak a lehetőségeit, hogyan tud segíteni azoknak, akiknek nála kevesebbük van. 	<p><i>Történelem:</i></p> <p>- Az első és második világháború. Béke, háború, hadviselés. (Boldogok, akik békét teremtenek... - Mt. 5,9a)</p> <p>- Gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában (Mi tesz elégedetté? Hogyan bánjunk javainkkal – A bolond gazdag példázata).</p> <p>- Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor. A náci terjeszkedés kezdetei Európában. (Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad... - Gal. 3,28 /Előítéletek és a krisztusi elfogadás/)</p> <p>Dráma: Dramatikus formák</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Boldog lehetek (Boldogmondások)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a helyes sorrendről tanít (Lk 10,38-42)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus önmagáról tanít (Jn 6,35. 51; 8,12; 10,7-15; 11,25; 14,6; 15,1-2)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A tíz szűz példázata (Mt 25,1-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A bolond gazdag (Lk 12,16-21)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mi tesz elégedetté? (A bolond gazdag, Lk 12,16-21)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bánjunk a javainkkal?		
Isten utat mutat a mindennapokban	Nincs reménytelen helyzet (Jézus a tengeren jár, Mt 14,22-33)		
Bibliai történetek – Újszövetség 2	Jézus gyógyít: a kapernaumi százados szolgája (Lk 7,1-10)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Beszélgetés Jézussal: Nikodémus (Jn 2,23-3,21)		

Isten közösséget formál	Ítékezés és a krisztusi elfogadás (A házasságtörő nő, Jn 8,1-11)		használata: szobor, állókép, gondolatkövetés, napló/levél monológ.
Isten közösséget formál	Előítéletek és a krisztusi elfogadás (Gal 3,28-29. Kornéliusz és Péter)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítékezés, krisztusi elfogadás, kirekesztés, példázat, boldogmondások, bolond gazdag példázata, javaink, házasságtörés, a tíz szűz példázata, Jézus „én vagyok” mondásai.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A bolond gazdag példázatának, a boldogmondásoknak, a tíz szűz példázatának, Kornéliusz és Péter történetének korosztályi szintű ismerete. • Jézus „én vagyok” mondásai közül egy szabadon választott mondás memoriter szintű ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
		frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

4. Tematikai egység		Élet az apostoli korban	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Történelmi ismeretek Róma, a missziói utak, az első keresztyének és a vértanúság kapcsán. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. • Az első gyülekezetek és az apostoli kor fő jellegzetességeinek megismertetése. • Pál apostol missziói útjainak megismertetése. • A misszió fogalmi tisztázása és a vágyakozás felébresztése Isten Igéjének hirdetése iránt. • A vértanúság fogalmának tisztázása és István vértanú példájának megismertetése. • István vértanú történetén keresztül a hitvalló lelkültre való rámutatás. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Az apostolok korának fő jellegzetességei (1 óra)	A tanuló:	

Bibliai történetek – Újszövetség	Hűség a hitben: István vértanú (ApCsel 6,1-15)	<ul style="list-style-type: none"> • Képes saját szavaival értelmezni és röviden összefoglalni az apostoli kor jellegzetességeit, a vértanúság és a missziói utak fogalmát. • Ismer néhány állomást Pál missziói útjairól és térképen képes megkeresni azokat. 	<p><i>Történelem:</i> A gyarmatbirodalmak kialakulása. Misszió a gyarmatokon.</p> <p><i>Dráma:</i> Az adott történetben: tevékenységek szituációkba történő megvalósítása (a szereplők szándékai, viszonyai)</p>
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál apostol missziói útjai (ApCsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40) Pál apostol élete c. film 2 óra		
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál útja Rómába (ApCsel 27-28)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Apostoli kor, vértanúság, István, missziói utak, Róma, hajóút	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Pál apostol és István vértanú személyének korosztályi szintű ismerete. • Pál apostol missziói útjai közül legalább három állomás ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkkel kapcsolatban: környezetvédelem, gyász. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Ünnepi hangulat megalapozása, bátorítás az egyházi ünneplésbe való bekapcsolódásra. • A „teremtés hete” fogalmának, tartalmának és jelentőségének megismertetése. A tanulók segítése, hogy keressék a kapcsolódási pontokat a „teremtés hetébe” való bekapcsolódáshoz. • A gyásszal kapcsolatos tapasztalati élmények tudatosítása és lelki gondozói segítségnyújtás azok feloldásában. • Gyászolók vasárnapjának megismertetése. • Rámutatás arra, hogy Jézus Krisztus feltámadásával végső győzelmet szerzett a halál fölött. • A keresztnek, mint győzelmi jelképnek a tudatosítása. • A Szentlélek és pünkösd ünnepe közötti kapcsolat felmutatása. • Húsvéti és pünkösdünnepkör megismertetése. 		

Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teremtés hete Megemlékezés gyászolók vasárnapján: református reménységünk (Jn 11,25) Ünnepi készülődés a karácsonyra (szabad órakeret, 1 óra) Mária éneke (Lk 1,46-56) Jézus megkenetése Betániában (Jn 12,1-8) Jézus és Mária (Jn 20,11-18) Ünnepi készülődés a húsvétra (szabad órakeret, 1 óra) Jézus 7 szava a kereszten (Mt 27,46; Lk 23,34-43. 46; Jn 19,26-27) Ezékiel látomása a csontok feltámadásáról (Ez 37) A Szentlélek munkálkodik: Kornéliusz (ApCsel 10)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és kortörténeti háttérüket. • Megismeri a teremtés csodálatos voltát és keresi annak a lehetőségeit hogyan lehet óvni és védeni a természetet. Ajánlott projekt: ismertető plakát készítése a teremtés hetére. • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • Képes saját szavaival (korosztályi szintjén) értelmezni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ teremtés hete, ○ gyászolók vasárnapja, ○ feltámadás, ○ a Szentlélek munkája. 	<i>Történelem:</i> Népirtás a második világháborúban. Megemlékezés a Holokauszt áldozatairól. A személyes szabadság korlátozása a kommunista diktatúra idején, a mindennapi élet az ötvenes években. Hétköznapi és ünnepek. <i>Dráma:</i> A tanult fogalmak ismerete és alkalmazása: szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, ellentét, párhuzam, ritmus)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Teremtés hete, gyászolók vasárnapja, Jézus családja, Jézus 7 utolsó szava a kereszten, Ezékiel, látomás, Kornéliusz, Szentlélek, húsvéti ünnepkör, pünkösdi ünnepkör.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A húsvéti és pünkösdi ünnepkör fogalmi és tartalmi ismerete. A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásnevelési munkaközössége határoz meg.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

8. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 56

Helyi sajátosságok óraszám: 6 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 24 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi élmények a református gyülekezetek világáról, a Szentírásról és a Magyarországi Református Egyházzal. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Naponkénti Isten előtti elcsöndesedésre, a Biblia olvasására nevelés. Az MRE felépítésének és fő szolgálati területeinek bemutatása. A határainkon túli magyarság területeinek és alapvető sajátosságainak megismertetése. A református egység (határainkon innen és túl) megélésére nevelés. Az önkéntesség lehetőségeinek bemutatása és az önkéntes feladatok vállalására nevelés. Református férfiak és nők példáin keresztül annak a bemutatása, hogyan lehet saját képességeinket Isten ügyéért használni. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk	Isten naponta szól hozzám	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a következő fogalmakat, melyeket saját szavaival és példákkal képes értelmezni: misszió, önkéntesség, határainkon túli magyar reformátusság, példakép. Ismeri az MRE alapvető felépítését. Tudja, hogy melyik egyházmegyébe tartozik. Az MRE szolgálati területeinek megismerése során feltérképezi, hogy ő mely területekbe tud bekapcsolódni egyéni képességei, lehetőségei alapján. Önálló kutatómunka (vagy csoportmunka) keretén belül feltérképezi az anyagyülekezetének életét és szolgálati területeit, melyet bemutat. Ajánlott projekt: legalább 1 hétig igeolvasó napló vezetése egyénileg azokról a gondolatokról, melyek a napi igeolvasás során megfogalmazódtak a diákokban. Az naplóban összegyűjtött gondolatok megosztása az osztálytársakkal nem kötelező. 	<p><i>Gyülekezeti élet:</i> Testvérgyülekezetek határainkon innen és túl.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegelemzés</p> <p><i>Földrajz:</i> A Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A trianoni békediktátum, országvesztés.</p> <p>A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Egy nemzethez tartozom		
Református keresztyénnek lenni	Isten népéhez tartozom. A református egyház felépítése		
Református keresztyénnek lenni	Gyülekezetem élete és működése ma		
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok határainkon túl		
Szabad órakeret 1 óra	Kapcsolataink más református iskolákkal		
Isten közösséget formál	Áldássá lenni: Önkéntesség a Magyar Református Egyházban		
Református keresztyénnek lenni	Férfiak Isten szolgálatában: Kiss Ferenc, Ravasz László, Martin Luther King		
Református keresztyénnek lenni	Nők Isten szolgálatában: Zsindelyné Tüdös		

	Klára; példaképek a környezetünkben		Kisebbség, nemzetiség.
Református keresztyénnek lenni	A MRE missziós tevékenysége Szabad órakeret: Református Egyház szolgálattevőinek munkakörének bemutatása 1 óra		<i>Informatika:</i> Adatok gyűjtése interneten a kapcsolódó személyekről.
Református keresztyénnek lenni	Misszionáriusok régen és ma; Molnár Mária		Dráma: Döntéshelyzetek elemzése, feldolgozása. Kép a falon játék. Dramatikus improvizációk.
Isten utat mutat a mindennapokban	Tovább Istennel (Évzáró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		MRE, egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, önkéntesség, példakép, misszió, misszionárius.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Ravasz László vagy Kiss Ferenc személyének és munkásságának korosztályi szintű ismerete. • A misszió fogalmának korosztályi szintű ismerete. • Fel tud sorolni legalább két országot, ahol magyar református gyülekezetek vannak. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
		frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

2. Tematikai egység	Isten formáló kezében	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkről: férfinak vagy nőnek lenni, lelkiismeret, szeretet, TV és hatásai, a számítógép és hatásai, Internet. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek, személyek és alapvető kortörténeti háttérük ismerete. • Önismereti fejlesztés a következő területeken: férfiként és nőként a szolgálatban, a szeretet megélése az emberi kapcsolatokban. • Etikus és tudatos számítógép és Internethasználatra nevelés. 		

<ul style="list-style-type: none"> Tudatos médiahasználatra és médiakezelésre nevelés. A lelkiismeret fogalmának életközpontrú példák által történő tisztázása. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Férfi vagyok – nő vagyok (Bevezető óra)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. Ismeri a lelkiismeret fogalmát, melyet képes a saját szavaival értelmezni. Bibliai alapokon példákat tud mondani arra, hogyan lehet a férfi és női mivoltát megélni az Isten ügyéért való munkálkodásban. Példákon keresztül meg tudja fogalmazni, hogy mit jelent a tudatos TV, média- és Internethasználat. Példákat tud mondani arra, hogyan jelenítheti meg keresztyén értékrendjét a virtuális világban is. Példákat tud mondani arra, hogyan nyilvánulhat meg a szeretet az emberi kapcsolatokban (pl. család, párkapcsolat, iskola) Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása.</p> <p>A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben.</p> <p><i>Informatika:</i> A virtuális világ.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmet kifejező magyarázó képek, rajzok (piktogram, smiley az Interneten).</p> <p><i>Dráma:</i> Problémamegoldás. Énkép és önértékelés: pl.: belső hangok, interjú készítése</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Férfiként Isten ügyéért: (Gedeon, Bír 6-7)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Nőként Isten ügyéért: Mária és Márta (Lk 10, 38-42)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A szeretet arcai (1Kor 13)1		
Isten szól hozzánk	A lelkiismeret, mint tükör		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten formáló kezében: Jeremiás a fazekasnál (Jer 18,1-11)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Szemben a képernyővel (beszélgetés a média hatásairól) Szabad órakeret: A Református Egyház a médiában 1 óra		
Isten utat mutat a mindennapokban	A számítógép és az Internet világa		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		férfi, nő, nemi identitás, szolgálat, szeretet arca, szeretettípusok, szeretetnyelvek, fazekas, média hatásai, számítógép, virtuális világ, Internet, TV, nyomtatott sajtó	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Képes értelmezni és példákat mondani a média, a számítógép és az Internet pozitív és negatív hatásaira. 1Kor 13 memoriter szintű ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül</p>	

	5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

3. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 24 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. Tapasztalati élménye és ismeretek a következőkről: áldás, jövőkép, félelem, pályaválasztás, szenvedés, egyedüllét, elhagyatottság érzés, kitaláltság. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz tartozó bibliai történetek, példázatok és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. Narratív interpretáció fejlesztése a példázatok közös értelmezése során. Önismeret fejlesztése a következő területeken: egyéni képességek, jövőkép, pályaválasztás, egyéni értékrend. A tudatos tanulói pályaválasztás segítése. Testi és lelki tisztaságra nevelés. A bűnvallás és a bűnvalló imádság fogalmának tisztázása, az egyházi életben használt bűnvalló imádságok bemutatása. Annak a tudatosítása, hogy a hit tudatos és folyamatos döntést igényel. Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése az élet értékének témakörében. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: só és világosság (Mt 5,13-16)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, példázatokot és alapvető kortörténeti háttérüket. Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. Saját szavaival képes értelmezni az órai közös munka során a példázatokot. Részt vesz az önismereti egyéni és csoportmunkában, mely során összegyűjti a pályaválasztással kapcsolatos kérdéseit, vágyait, félelmeit, egyéni képességeit és lehetőségeit. Kiselőadás során bemutat egy általa szimpatikusnak talált pályaképet. 	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Társadalmi szabályok. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A tanult irodalmi alkotásokból ismert szereplők jellembrázolása, pályaképek felvázolása. <i>Biológia:</i>
Isten közösséget formál	Áldásnak lenni mások számára (Só és világosság)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A talentumok példázata (Mt 25,14-30)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mennyit érek? (A talentumok példázata)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Merre tovább? Jövőképek, pályaválasztás		
Isten utat mutat a mindennapokban	Pályaválasztás: református iskolák ma		

Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus hív: a gazdag ifjú (Lk 18,18-27)	<ul style="list-style-type: none"> • Képes értelmezni a bűnvalló imádság fogalmát és ismeri az úrvacsorai bűnvalló imádságot. • Képes példák révén, saját álláspontja mellett érvelve, a saját szavaival megfogalmazni a következőket <ul style="list-style-type: none"> ○ mit jelent az élet értéke egy nehéz élethelyzetben, ○ tiszta élet. 	Szépség, erő, egészség. A fogyatékkal élő emberek. A fogamzástól az elmúlásig. Dráma: Dramatikus improvizációk. Kapcsolatteremtő és kommunikációs gyakorlatok.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Búza és konkoly példázata (Mt 13,24-30. 36-43)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A szőlőmunkások példázata (Mt 20,1-16)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus gyógyít: A megszállott fiú meggyógyítása (Mk 9,14-29)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tisztaságot akar: A templom megtisztítása (Jn 2,13-24)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A bűnvalló imádság		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-42)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Egyedül a szenvedésben? (Gyógyítás a Bethesda tavánál, Jn 5,1-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Az élet értékes (öngyilkosság, eutanázia, stb.)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak			
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A talentumok példázatának, a búza és a konkoly példázatának, valamint a gazdag ifjú történetének korosztályi szintű ismerete. • A Mt 5,13-16 memoriter szintű ismerete. • Az úrvacsorai bűnvalló imádság memoriter szintű ismerete. A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

4. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt!	Órakeret: 14 óra
----------------------------	----------------------------	-------------------------

	(Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Előzetes ismeretek az ünnepekörökről, adventről, feltámadásról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az egyházi év ünnepeireinek és ünnepeinek, valamint azok tartalmának a megismertetése. • A második advent fogalmának tisztázása, az első és második advent közötti összefüggésre való rámutatás. • A feltámadással kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése. • A Szentlélekkel kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése és a Szentlélek mindennapi életben való munkájára való rámutatás. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az első és a második advent (Jel 22,6-21)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsony, húsvét, pünkösd fő üzenetének ábrázolása montázs vagy plakát készítésével. • Képes értelmezni az első és második advent fogalmát. • Ismeri az egyházi év ünnepeit és ünnepeireit. • Képes értelmezni a feltámadás fogalmát és annak tartalmát csoportmunka során, kreatív módon közvetíti. • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. 	<p><i>Hon- és népismeret:</i> Magyar népszokások.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmek kifejezése képzőművészeti alkotásokon (pl. Munkácsy Krisztus trilógiája).</p> <p>Dráma: Állókép-fotósorozat készítése az ünnep jeleneteiről</p>
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a karácsonyra (1 óra)		
Jézus Heródes előtt (Lk 23,6-12)		
Tanítás a feltámadásról (1Kor 15)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)		
Az egyházi év ünnepei		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)		
A Szentlélek munkálkodik: A Lélek gyümölcse (Gal 5,16-25)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	első advent, második advent,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Gal 5,22-23 memoriter szintű ismerete. • Az egyházi év ünnepeireinek, ünnepeinek és azok tartalmának ismerete. <p>A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első történik. 5-8. évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsstan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsstanoktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktatónak szem előtt kell ezt tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételi, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Iskolánk minden héten közös hétindító áhítattal kezdődik. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanuló hét kezdő áhítatokon történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti, melynek az eredményeit a félév végén történő osztályzás során a hitoktató figyelembe veheti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó diákok esetében a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.

- 8. évfolyam végén minden tanuló vizsgát tesz hit- és erkölcsstanból. A vizsga jegye egy záró dolgozat jegyével egyenértékű, mely az év végi osztályzatba beleszámít.

7. Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke a hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Történelem, társadalom és állampolgári ismeretek

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

5-8. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	72	65	7
6.	2	72	65	7
7.	2	72	65	7
8.	2	72	65	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet... 2. sz. mellékletében kiadott történelem tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

IKT eszközhasználat a tanórák 25%-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Deák-Molnár Krisztina

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	12	4	16
Az ókori görög világ Az ókori római világ	23	1	24
A középkori Európa	14	1	15
A magyarság történetének kezdetei	16	1	17
Évfolyam összesen	65	7	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A Magyar Királyság virágkora	13	2	15
A világ és Európa a kora újkorban	14	3	17
Magyarország a kora újkorban	18	2	20
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	20	-	20
Évfolyam összesen	65	7	72

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A nemzetállamok kora	8	2	10
Önkényuralom és kiegyezés	12	1	13
A nagyhatalmak versengése	8	2	10
Európa és a világ a két háború között	11	-	11
Magyarország a két világháború között	14	1	15
A második világháború	12	1	13
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Hidegháborús konfliktusok	6	0	6
A két világrendszer versengése	6	0	6
Az egységesülő Európa	6	3	9
Magyarország a második világháború végétől	8	0	8
A Kádár-korszak	8	0	8
Demokratikus viszonyok	5	3	8
Társadalmi szabályok	3	0	3
Állampolgári alapismerete	5	0	5
Pénzügyi és gazdasági kultúra	5	1	6
Háztartás és családi gazdálkodás	5	0	5
Médiakörnyezet	3	0	3
A médiamodellek	3	0	3
A média társadalmi szerepe	2	0	2
Évfolyam összesen	65	+7	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:		Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Az emberiség őskora Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	Számonkérés Az ókori Kína Összefoglalás	4	

	Témazáró	
Az ókori görög és római világ	2*Összefoglalás Témazáró	1
A középkori Európa	Összefoglalás Témazáró	1
A magyarság történetének kezdetei	Összefoglalás Témazáró	1
	Összesen:	7

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A Magyar Királyság virágkora	Összefoglalás Témazáró	1 1
A világ és Európa a kora újkorban	A helyi református egyházközség megalakulása	1
	Összefoglalás Témazáró	1 1
Magyarország a kora újkorban	Összefoglalás Témazáró	2
	Összesen:	7

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A nemzetállamok kora	Összefoglalás Témazáró	1 1
Önkényuralom és kiegyezés	Összefoglalás Témazáró	1
A nagyhatalmak versengése	Összefoglalás Témazáró	1 1
Magyarország a két világháború között	Összefoglalás Témazáró	1
A második világháború	Összefoglalás Témazáró	1
	Összesen:	7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hídegháborús konfliktusok		0

A két világrendszer versengése Az egységesülő Európa		0
	2*Összefoglalás	2
	Témazáró	1

Magyarország a második világháború végétől A Kádár-korszak Demokratikus viszonyok		0
	2*Összefoglalás	0
	Témazáró	2
Társadalmi szabályok Állampolgári alapismeretek Pénzügyi és gazdasági kultúra		1
		0
	Számonkérés	0
Összesen:		7

3. Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok:

A református iskolában folyó történelemoktatás során nem csupán ismereteket kívánunk nyújtani, hanem hitre nevelést is. Olyan irányt kívánunk mutatni, amely a tanulók későbbi életében egy biztos utat, szilárd jellemet eredményez, akik kellő alázattal és hittel, szilárd akarattal néznek szembe az életben a gondokkal. Keresztyén értékek közvetítésével, történelmi példákon át segítjük elő, hogy diákjaink felismerjék a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok törvényszerűségeit, s ezt a tudást felnőve képesek legyenek saját életükben is kamatoztatni. Kialakítjuk a problémafelismerő, az együttműködési és a döntési képességeket, elősegítve, hogy tudásukkal, magatartásukkal becsületes magyar állampolgárokká váljanak, Istenhez és hazájukhoz hű emberek legyenek, és tudják mindezt az európai közösségben elhelyezni.

Az ember és társadalom műveltségi terület a tanulók társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához nyújt segítséget. Ennek középpontjában hagyományosan a *történelem* mint múltismeret áll, mely a társadalom közös emlékezeteként az emberi azonosságtudat egyik alapja. Ez az identitástudat sokrétű, a legszűkebb helyi közösségektől,

a haza és a nemzet legnagyobb kohéziós erőt jelentő összefogó erején át, az európai kontinens közösségei által az emberiség egészéhez való tartozás érzéséig terjed. Kölcsönös függésünk megértése meghatározó jelentőségű, amely világtörténelmi látásmódot követel, és a különböző – főleg európai – kultúrák, de leginkább határainkon inneni és túli nemzeti értékeink megbecsülését jelenti.

A történelem tanításának és tanulásának a célja olyan, hazánk és az emberiség múltjával kapcsolatos műveltség és képességek elsajátíttatása és elsajátítása, amely közös kommunikációs alapot szolgáltatva biztosítja egymás kölcsönös elfogadását a szűkebb és tágabb közösségek számára. Fontos a történelmi folyamatok megértetése és megértése is, olyan történelmi tudat kialakítását megalapozva, amelynek révén egyrészt beláthatóvá válik, hogy a jelen a múlt történéseinek a következménye is; másrészt viszont az, hogy mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára. A történelem tanulásának tehát nem pusztán az a célja, hogy megismerjük múltunkat, hanem az is, hogy jobban tudjunk tájékozódni a jelenben.

A múlt felidézésének igénye és az ehhez szükséges képességek fejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha – figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait – élményszerű a tanítás. Az általános iskolai történelemtanításnak éppen ezért a múltat szemléletesen megjelenítő történettánításon kell alapulnia. A történetek a múlt színes, sodró valóságának, a valaha volt élet lehető lényegi teljességének képszerű felidézését jelentik. Segítik átélni a tanulóknak a történelmi valóságot, vagyis a segítségükkel juttathatjuk el tanulóinkat a történelmi elemzésig, a megfelelő következtetések, általánosítások segítségével a tudományosan megalapozott történelmi ismeretek rendszeréhez.

Mivel az 5–6. évfolyamos tanulók gondolkodása konkrét, ezért esetükben a múlt képszerű megjelenítése különös jelentőségű. Ennek érdekében a történetek megjelenítésén alapuló és tevékenység-központú feldolgozás a történelemtanítás alapelve, melynek eszközei között fontos szerepet játszik a jeles történelmi személyiségek bemutatása, valamint az egyes korok embereinek mindennapjait bemutató életmódtörténet. A 7–8. évfolyamos tanulók gondolkodása már inkább elvont-fogalmi szintű, amely képes a múlt valóságát az általánosítás egy magasabb szintjén, sokoldalúbb történelmi összefüggésekbe ágyazva feldolgozni. A történelem képszerű megjelenítését jelentő történettánításra itt is szükség van, mely azonban már komolyabb elemzéssel társul, mivel ezek a tanulók képesek a történelem megismerésének, a jelenségek elemzésének magasabb szintjére is.

A tananyag tevékenység-központú feldolgozása a kompetencia elvű képzés folyamatában a fejlesztési feladatok révén valósul meg. A tananyag elsajátítása elsősorban tanulói tevékenységgel lehetséges, a tevékenységek elvégzésére irányuló képességek fejlesztése pedig különböző típusú feladatok révén történik. A történelem megismeréséhez az ember és társadalom műveltségi terület egészére is érvényes fejlesztési területek – az ismeretszerzés és tanulás, a kritikai gondolkodás, a kommunikáció, valamint az időben és térben való tájékozódás – járulnak hozzá a legsajátosabb módon. Fontos, hogy a tanulók – az élethosszig való tanulás igényének megfelelően – képessé váljanak ismereteket meríteni szűkebb környezetükből, történetekből, könyvekből, képekből, tömegkommunikációs eszközökből, a világhálóról, statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi és szöveges forrásokból és más ismerethordozókból. Az is lényeges, hogy az ezekből szerzett ismereteket egyre önállóbban és kritikusabban értelmezzék, s tudjanak belőlük következtetéseket levonni.

A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a fejlesztési feladatokra lehet példákat találni. Az elvárás az, hogy egy kétéves ciklus során a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál melyik fejlesztési feladatot, vagy feladatokat, milyen konkrét formában dolgozza fel. A táblázatok témák rovatában dőlt betűvel jelöltük a tájékoztató jellegű, csupán javasolt ismétlő és hosszsmetszeti témákat, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatait, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagait.

A *társadalmi és állampolgári ismeretek* témakörei a társadalmi gyakorlatra összpontosító szocializációs célú tartalmi egységek, amelyek komplex módon reagálnak a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Problémafelvetésük és szóhasználatuk olyan tudományterületekre épül, mint a szociológia, a szociálpszichológia, a politológia, a jogtudomány, a közgazdaságtan és a média tudománya. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben saját maguk és családjuk mindennapi élete zajlik.

Nem mindegy tehát, hogy a tanulók találkoznak-e ezekkel a kérdésekkel iskolai tanulmányaik során, vagy sem. Mint ahogy az sem mellékes, hogy az iskola ösztönzi-e őket az aktív, cselekvő állampolgárként való életre, vagy az őket körülvevő világ társadalmi, közéleti és gazdasági problémáival akkor találkoznak először, amikor azokat már nekik maguknak kell megoldaniuk. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témaköreinek feldolgozása – cselekvési minták bemutatásával, szituációs gyakorlatok szervezésével, tapasztalatszerzési lehetőségek megteremtésével és bizonyos gyakorlatias készségek fejlesztésével – sokat tehet azért, hogy a fiatalok ne álljanak majd védtelenül e helyzetekben.

A történelem, illetve a társadalmi és állampolgári ismeretek témaköreihez tetszés szerint, több helyen is hozzá kapcsolhatók a *médiaismeret tartalmi*, melyeket úgy érdemes beépíteni a helyi tantervbe, hogy azok egyszerre segítsék az adott tartalom jobb megértését, valamint az általános iskolai médiaoktatás fejlesztési céljainak megvalósulását. A kerettantervben megjelenő média tartalmak közvetlenül beépíthetők a történelem 7–8. évfolyam anyagába, de különálló egységként is feldolgozhatók.

A tematikai egységekhez rendelt *nevelési-fejlesztési célok* az iskolaszakaszok között egymásra épülnek, ezért az 5–8. évfolyamra megfogalmazottak a 9–12. évfolyamon is elvárásaként jelennek meg.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5–6. évfolyam

Az általános iskolai *történelemtanítás* első két éve bevezet a történelem tanulásába. Olyan alapvető fejlesztési területek, nevelési célok állnak a középpontban, mint a nemzeti öntudat

kialakítása, fejlesztése, a hazafias nevelés, az állampolgárságra és demokráciára nevelés megalapozása, valamint a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia, valamint a hatékony és önálló tanulás kiemelt jelentőségű. Fontos szempont az adott szakaszban a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási értékeinek a megismertetése, továbbá, hogy a tanulók bepillantást nyerjenek a történelmi múltat feldolgozó történész munkájába. Ajánlott a múzeumok, közgyűjtemények látogatása, rendeltetésük, szerepük megismertetése. Ez szolgálja a tantárgy vonzónak tételével mellett annak hitelességét is.

A rendszeres történelemtanítás az első két évben a történetek feldolgozásán, a jeles történelmi személyiségek és az adott korok mindennapjainak a bemutatásán alapul, kiemelten tárgyalva a magyar történelmi múlt sorsfordulóit. Ennek keretében fontos arra figyelni, hogy a magyarságot a múltól szóló, a közösség többsége által ismert mondák, történetek, valamint a közös nyelv és hagyomány tartják össze. Arra is figyelemmel kell lenni, hogy a múlt megismerésével alakul ki az egyes ember történelmi látásmódja, a nemzedékek közös történetei pedig a nemzeti öntudat fejlesztését eredményezhetik. Ez a két év alapozza meg a tanulók időben és térben való tájékozódását. Mindezeknek a megvalósítása csak tevékenységközpontú tanítással, változatos fejlesztési feladatok beiktatásával lehetséges. Törekedni kell a történelemtanítás élményszerűségére is, hogy a távoli korokat, az ott élő emberek világát életközeli tudjuk feldolgozni. A feldolgozás során támaszkodni kell a korosztály élénk, alkotó fantáziájára is. Fontos, hogy figyelembe vegyünk az 5–6. osztályos tanulók jellemzően konkrét gondolkodását, amely a múlt képszerű megjelenítését igényli. Építenünk kell az alsó tagozatos történelmi tárgyú olvasmányok élményanyagára is.

7–8. évfolyam

Az alapfokú oktatást záró két osztály *történelemtanításában* már lehetőség van a múltat a korábbinál összetettebben, teljesebben, az általánosítás magasabb szintjét megragadva, sokoldalúbb összefüggésekbe ágyazva bemutatni. Az ebben a képzési szakaszban belépő *társadalmi és állampolgári ismeretek* a történelemmel együtt a korábbiaknál nagyobb lehetőséget kínálnak az állampolgárságra, demokráciára nevelésre. A nemzeti azonosságtudatra és a hazafiságra nevelés követelménye pedig Trianon utáni történelmünkben a határon túli magyarság sorsát nemzetünk múltjának és jelenének részeként kívánja tárgyalni. Fontos az európai integráció és a globalizáció folyamatának összeegyeztetése az egészséges nemzeti azonosságtudat kialakításával és ápolásával. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia készíti elő tanulóinkat a közügyekben való részvételre. Ez elsősorban a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek keretében valósul meg. Tárgyunkon keresztül is elérendő fontos cél a hatékony, önálló tanulás és a történelmi ismeretek önálló elsajátítása képességének mind magasabb szintre emelése is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók már elvont fogalmi gondolkodásra is képessé válnak. Az alsóbb évfolyamokra jellemző, a múltat megjelenítő történettanításnál ez már jobban közelít a történelemelemzés irányába. Mindez nem jelenti azonban azt, hogy a képszerűség elvét és

igényét teljességgel sutba dobjuk, de mindenképpen törekednünk kell arra, hogy a tanulókkal a történelem elemzésének alapvető módszereit elsajátíttassuk. A két osztály anyaga az elmúlt másfél évszázad történelmét dolgozza fel. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretekkel együtt egyrészt felkészíti tanítványainkat arra, hogy megértsék saját korukat, másrészt, hogy a jelenben felmerülő kérdésekre főként a közelmúlt történelmében keressenek és kapjanak válaszokat. Legalább ennyire fontos azonban az is, hogy a demokrácia értékeinek bemutatásával felkészítsük őket a felelős állampolgári létre és a demokratikus közéletben való tudatos részvételre.

A társadalmi és állampolgári ismeretek – mint szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetesen módon kapcsolódik a NAT-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból fakad, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapokban közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek – miként az összes kulcskompetencia – széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben is. A témakörök feldolgozása hozzájárul a *szociális és állampolgári*, valamint a *kezdeményező-készség és vállalkozási kompetencia* fejlesztéséhez. Az általános nevelési célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és demokráciára való nevelést, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség gondolatának elmélyülését a tanulóknál, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályorientációt is.

Az általános iskola utolsó évfolyamán megjelenő *társadalmi és állampolgári ismeretek* témakörei a társadalomtudományi oktatás lezárását jelentik az iskolatípuson belül. A témakörök a történelmi tudásra építve foglalják össze, és a diákok saját életére vonatkoztatják a korábban megismert társadalmi, gazdasági és politikai fogalmakat, illetve viszonyrendszereket. E témák feldolgozása ugyanakkor előkészítés is a továbblépésre, hiszen ez az év fordulópontot jelent a tanulók többségének életében. 14 éves kortól felgyorsul a szocializáció. Egyre fontosabbá válik az állampolgári jogok és kötelességek ismerete, valamint tudatos gyakorlása, a gazdaság működésének átlátása, a vállalkozói szemlélet kialakulása, valamint a bonyolult társadalmi viszonyok reális értelmezése. A fiatalok egyre aktívabb önálló fogyasztókká válnak, ezért fontos, hogy e téren is a tudatosság jellemezze döntéseiket. A tantervben szereplő jelenismereti témakörök elő kívánják segíteni a fiatalok társadalmi beilleszkedését, egyéni érvényesülésüket és közösségi felelősségvállalásukat. Olyan képességek megerősödését kívánják támogatni, amelyek birtokában a tanulók el tudnak igazodni számukra ismeretlen helyzetekben, megoldásokat tudnak keresni azokra a problémákra, amelyekkel szembesülnek, képesek a lehetőségeik mérlegelésére, dönteni tudnak, valamint az általános emberi és polgári normáknak megfelelő módon viselkednek.

Ebben az életszakaszban lesznek a tanulók között olyanok, akik közvetlenül vagy tanulási irányuk megválasztásával elindulnak a munka világa felé. Számukra külön is fontos lehet mindaz, amivel e témakörök feldolgozása hozzá tud járulni a pályaválasztásról, valamint a gazdasági és a pénzügyi kérdésekről való reális gondolkodás megalapozásához.

A XX. századi történelem, de a társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei is számos izgalmas lehetőséget kínálnak a *médiamodul* egységeinek beépítésére. Ezek az egységek a tanulási folyamat bármely pontján tetszés szerint elhelyezhetők, ahol támogatják az adott korszak jobb megértését – hozzájárulva egyúttal a médiaismeret sajátos fejlesztési céljainak a megvalósulásához is.

5. osztály

Tematikai egység	Az emberiség és az ókori Kelet kultúrája		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	<p>Alsó tagozatos olvasmányok az őskori emberről és a Bibliából.</p> <p>A negatív számok használata a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság), a számok helye a számegyenesen. Az idő mérése.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az emberi munka és a környezethez való alkalmazkodás jelentőségének megismerése. A különböző emberi közösségek (család, törzs stb.) szerepének tudatosulása. Az állam különböző társadalomszervező funkcióinak (munka megszervezése, védelem stb.) felismerése. Annak belátása, hogy az emberi civilizációt százezrek munkája teremtette meg, valamint a múlt emlékei, maradványai megővásra érdemesek.</p> <p>Ismeretek szerzése az őskorról és az ókori Keletről szóló történetekből, tankönyvi olvasmányokból és képekről. Az időszámítás technikájának és jelentőségének megértése. A történelmi térképek sajátosságai, megismerésük a földrajzi térképekhez viszonyítva. A kritikai gondolkodás fejlesztése a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése révén a régi korokról szóló történetekben. A szóbeli kifejezőmód fejlesztése történetek mesélésével.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Ismétlés, az alsós történelmi olvasmányok felidézése.</p> <p>Rejtőzködő múlt, a régészek munkája.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Tankönyvi szövegek tanulmányozása. <i>(Pl. a régészet szerepe a múlt megismerésében.)</i></p> <p>Képek, képsorok megfigyelése. <i>(Pl. az emberek őskori</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondák, mitológiai történetek, bibliai történetek <i>(pl. teremtéstörténet és a vízözön története a Bibliában).</i></p>	

<p>Képek az őskori ember életéből.</p> <p>Varázslók és varázslatok. Az őskor kulturális emlékei.</p> <p>Az első letelepült közösségek: falvak és városok.</p> <p><i>Falvak és városok.</i>¹</p> <p>12 törzs letelepülése.</p> <p>Az időszámítás.</p> <p>Az ókori Egyiptom. Hétköznapok és ünnepek.</p> <p>A piramisok titkai: az egyiptomi vallás, tudomány és művészetek.</p> <p>Egyiptomi fogság.</p> <p>A Biblia. Történetek az Ószövetségből.</p> <p>A világvallások alapvető tanításai. Népek és vallások egymásra hatása.</p> <p>Ókori keleti örökségünk Mezopotámia, India, Kína</p>	<p><i>tevékenységei leletek és rekonstrukciós rajzok alapján.)</i></p> <p>Információk rendezése. <i>(Pl. bibliai történetek olvasása alapján.)</i></p> <p>A hallott és olvasott elbeszélő szövegek tartalmának elemzése. <i>(Pl. bibliai történetek meghallgatása, olvasása alapján.)</i></p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>Valós és fiktív elemek megkülönböztetése. <i>(Pl. Babel tornya.)</i></p> <p>Kommunikáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismertető az őskori szerszámokról, eszközökről; a művészet kezdeteiről. <i>(Pl. a barlangrajzok és őskori szobrok alapján.)</i> – A nagy folyamat szerepének érzékeltetése a földművelés kialakulásában. <i>(Pl. az öntözéses földművelés és a kereskedelem kialakulásának okai, következményei.)</i> – Az ókori kulturális örökség számbavétele írásban és szóban. <i>(Pl. a piramisok, a kínai nagy fal; az írásfajták.)</i> <p>Tájékozódás időben és térben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az időszámítás kialakulásának oka és 	<p><i>Erkölcstan:</i> alapvető erkölcsi értékek.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Tájékozódás a térképen, égtájak, földrészek, alapvető térképészeti jelölések. Az állatok házasítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Barlangrajzok, őskori szobrok, ősművészet <i>(pl. Stonehenge, altamirai barlangrajz).</i> Egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templomok <i>(pl. Kheopsz fáraó piramisa, Zikkurat toronytemploma, a karnaki Amon templom), szobrok az ókori Egyiptomból (pl. Írnok szobor, Nofretete fejszobra), ókori keleti falfestmények vagy domborművek (pl. Fáraó vadászaton – thébai falfestmény).</i></p>
--	---	--

¹ * A Témák oszlopban itt és a továbbiakban a NAT azon feldolgozható ismétlődő és hosszszetszeti témáit jelöltük, melyek illeszkednek az adott ismeretanyaghoz.

területéről. Az írásbeliség kezdetei.	jelentősége. (Pl. időszakok készítése.)	
<i>Hasonlóságok és különbségek.</i>		
<p>Fogalmak</p> <p><i>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</i></p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték.</p> <p>Életmód, kereskedelem, város, állam, egyeduralom, gazdaság, társadalom, kultúra, vallás, többistenhit, egyistenhit.</p> <p><i>Fogalmak:</i> őskor, ókor, régészet, szerszámkészítés, öntözéses földművelés, Krisztus előtt, Krisztus után, évtized, évszázad, emberöltő, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, betűírás, múmia, Biblia, Ószövetség.</p> <p><i>Személyek:</i> Ádám, Éva, Noé, Mózes.</p> <p><i>Topográfia:</i> ókori Kelet, Egyiptom, Nílus.</p> <p><i>Évszámok:</i> Kr. e. 3000 körül (az Egyiptomi Birodalom egyesítése).</p>	
<i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	

Tematikai egység	Az ókori görög világ Az ókori római világ	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok, filmek ókori görög és római mitikus és valós eseményekről, személyekről. Iskolában szerzett újszövetségi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ókori görögséget a közös nyelv, vallás, történetek-mondák és az olimpiai játékok kapcsolták össze. Az athéniai a perzsák elleni harcokban nemcsak a földjüket, városukat védték, hanem a szabadságukat is. Az ókori rómaiak nagykiterjedésű birodalmat hoztak létre, mely hazánk területére is kiterjedt, így fontos a pannóniai római örökség kulturális emlékeinek védelme, megbecsülése. Az ókor	

	<p>hőseinek közösségükért tett bátor, önfeláldozó magatartásának értékelése. A történelem szereplőit, a hőseit a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékelhetjük.</p> <p>Képi és szöveges információk gyűjtése és összevetése ókori görög-római témákból. A korabeli régészeti emlékek megfigyeltetése. Lelet és rekonstrukció összevetése. A megismert történelmi fogalmak helyes alkalmazása. Egyszerű írásos források megértése és feldolgozása tanári segítséggel. Történelmi események időrendbe állítása, elhelyezésük az időszalagon.</p>
--	--

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Mondák a krétai és trójai mondakörből.</p> <p>A görögök vallása és az ókori olimpiák.</p> <p><i>Hétköznapiak és ünnepek.</i></p> <p>Hétköznapiak Athénban és Spártában.</p> <p><i>Gyermekek nevelése, oktatása.</i></p> <p>Történetek a görög-perzsa háborúk korából.</p> <p>Zsidók háborúi.</p> <p><i>Békék, háborúk, hadviselés. Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Az athéni demokrácia virágkora.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése a görög világról. <i>(Pl. az életmód jellegzetességei.)</i> – Információk gyűjtése a görög-római világban lezajlott jelentősebb háborúkról képek és történelmi térképek segítségével. <i>(Pl. a görög-perzsa háborúk, a pun háborúk.)</i> – Történetek és képek gyűjtése az ókori római világból. <i>(Pl. Romulus és Remus mondája; olvasmányok feldolgozása Róma fénykoráról.)</i> – Képszerű ismeretek gyűjtése az antik építészetéről. <i>(Pl. a görög és római építészet hasonlóságainak és különbségeinek összevetése.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Valóság és fikció szétválasztása egy-két görög mondában. <i>(Pl. a trójai faló története.)</i> – Mondák forráskritikai elemzése. <i>(Pl. a valós és a fiktív elemek)</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mese, monda, mítosz. <i>(Pl. ismert görög mondák Prométheuszról, Odüsszeuszról, Daidalosz és Ikaroszról.)</i></p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> néhány példa a görög/latin szavak átvételére a tanult idegen nyelvben.</p> <p><i>Matematika:</i> Euklidész, Pitagorasz, a római számok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> A vallási közösség és vallási intézmény. A nagy világvallások világgépe és erkölcsi tanításai.</p>

<p>Művészek és művészetek, tudósok és tudomány az ókori görög világban.</p> <p>Történetek Nagy Sándorról. <i>Birodalmak.</i></p>	<p><i>megkülönböztetése a szabin nők elrablásáról szóló történetben.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A hódító Róma történelmi szerepe. <i>(Pl. a római hódítások pozitív és negatív következményei.)</i> <p>Lelet és rekonstrukció összevetése. <i>(Pl. Colosseum, diadalívek stb.)</i></p>	<p><i>Természetismeret:</i> A félsziget fogalma, jellegzetességei a gazdasági életben. A Balkán-félsziget és az Itáliai félsziget Európa térképén. A vulkánok.</p>
<p>Róma alapítása és terjeszkedésének kezdetei. A pun háborúk és hadvezérei.</p> <p><i>Birodalmak. A földrajzi környezet. Közlekedés, úthálózat, hírközlés.</i></p> <p>Köztársaságból egyeduralom.</p> <p>Zsidók fontosabb királyai.</p> <p>Híres és hírhedt császárok. <i>Uralkodók és államférfiak.</i></p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>A görög világ főbb jellegzetességeinek bemutatása. <i>(Pl. néhány monda szóbeli felidézése.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szituációs játék. <i>(Pl. az athéni demokrácia működése.)</i> – Rendszerező tábla készítése <i>(pl. az ókori Hellásról és a Római Birodalomról).</i> 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> ókori épületek maradványai <i>(pl. az athéni Akropolisz, a római Colosseum);</i> a görög és római emberábrázolás, portrészobrászat; korakeresztény és bizánci templomok.</p>
<p>A régi Róma művészeti emlékei, tudósok és művészek a birodalomban.</p> <p>Élet a Római Birodalomban. <i>Család, lakóhely.</i></p>	<p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az itáliai-félsziget elhelyezkedése, jellegzetességei. A Római Birodalom terjeszkedése. <i>(Pl. a második pun háború nyomán követése történelmi térképen; a Római Birodalom helye Európa mai térképén.)</i> – Az időszámítás technikájának gyakorlása. <i>(Pl. a főbb görög és római események ábrázolása párhuzamos időszalagon.)</i> 	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Részletek népszerű játékfilmekből. <i>(Pl. Wolfgang Petersen: Trója; Oliver Stone: Nagy Sándor; William Wyler: Ben Hur; Ridley Scott: Gladiátor; Franco Zeffirelli: Jézus élete.)</i></p>
<p>Pannónia provincia.</p>		

<p>A kereszténység kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története.</p> <p>A világvallások alapvető tanításai, vallásalapítók, vallásújítók.</p> <p>A Római Birodalom meggyengülése, a Nyugatrómai Birodalom bukása.</p>		
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, jelentőség.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoportok, életmód, város, gazdaság, termelés, állam, birodalom, egyeduralom, demokrácia, királyság, köztársaság, császárság, vallás, vallásüldözés.</p> <p><i>Fogalmak:</i> mítosz, városállam, olimpia, népgyűlés, Akropolisz, légió, rabszolga, provincia, népvándorlás, Újszövetség.</p> <p><i>Személyek:</i> Zeusz, Periklész, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Jézus, Mária, József.</p> <p><i>Topográfia:</i> Balkán-félsziget, Olümposz, Athén, Spárta, Perzsa Birodalom, Marathón, Itáliai-félsziget, Róma, Karthágó, Szicília, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Júdea, Betlehem.</p> <p><i>Évszámok:</i> Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpia játékok), Kr. e. 490 (a marathóni csata), Kr. e. V. század közepe (Athén fénykora), Kr. e. 44 (Julius Caesar meggyilkolása), Kr. u. 476 (a Nyugatrómai Birodalom bukása).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,</p>	

Tematikai egység	A középkori Európa világa		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok – mesék és valós történetek –, filmek a középkor világából/világáról: királyok, lovagok, polgárok, parasztok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A különböző népek vallása, kulturális, társadalmi és gazdasági tevékenysége kölcsönösen hat egymásra. A közösségeket a munka tartja fenn, a gazdasági fejlődés szempontjából pedig fontos az egyéni érdekelttség. A társadalmi életet a szellemi és anyagi viszonyok együttesen határozzák meg. A korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak (lovagi kultúra, humanizmus stb.) máig mutató hatásuk van.</p> <p>A középkori keresztény államok megjelenése jelentőségének a felismerése. A középkori Európa mint a mai Európa elődjének bemutatása. A középkori Európára jellemző főbb vallások megkülönböztetése főbb jellegzetességeik alapján. A középkori ember életének többoldalú és kritikus szemléletű megismerése. Történetek elmondásával a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A Frank Birodalom és keresztény királyságok. A Bizánci Birodalom.</p> <p>Az iszlám vallás megjelenése és alapvető tanításai. Az iszlám kulturális hagyatéka. Az arab hódítás.</p> <p>Az iszlám és Jézus Krisztus.</p> <p><i>Népek és vallások egymásra hatása, együttélése.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A középkori élet színtereinek, főbb jellemzőinek megismerése. <i>(Pl. a földesúri vár felépítésének, az egyes részek funkciójának számba vétele képek alapján.)</i> – Ismeretek gyűjtése az érett középkorról. <i>(Pl. a reneszánsz stílus jegyeinek megfigyelése festmények, szobrok és épületek képeinek segítségével.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi csoportok jellegzetességeinek 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori témájú mesék, mondák a királyokról, lovagokról, földesurakról.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> a híresebb középkori városok nevének helyes kiejtése a tanult nyelven.</p> <p><i>Matematika:</i> az „arab”</p>	

<p>A keresztény egyház felépítése, jellemzői.</p>	<p>felismerése, összevetése. <i>(Pl. a bencés rend legfontosabb jellegzetességeinek ismerete; társadalmi csoportok [szerzetesek, lovagok] közös jellemzői.)</i></p>	<p>számok eredete.</p>
<p>A fontosabb európai államok az első ezredfordulón.</p>	<p>A középkori városok jellegzetességeinek számbavétele, magyarázata, az életmód jellemzői. <i>(Pl. képek és térképek segítségével megértetni, miért az adott helyen alakultak ki a középkori városok.)</i></p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> A középkori építészet, a román és a gótikus stílus jellemzői; középkori freskók, táblaképek, üvegablakok és oltárszobrok. Reneszánsz paloták.</p>
<p>Az uradalmak. Földesurak és jobbágyok.</p> <p><i>Család, lakóhely.</i></p>	<p>Kérdések megfogalmazása egyszerű írásos források alapján. <i>(Pl. a könyvnyomtatás elterjedésének jelentősége a kultúrában.)</i></p>	<p>A reneszánsz nagy mesterei.</p>
<p>A keresztény egyház. Világi papok és szerzetesek.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p>	<p><i>Ének-zene:</i> gregorián énekek, a reneszánsz zene.</p>
<p>Lovagi életmód, lovagi erények. A keresztes hadjáratok.</p>	<p>A középkori életmód ismertetése szóban vagy játékos formákban. <i>(Pl. apródból lovag – a lovaggá válás folyamatának megbeszélése dramatizált formában)</i></p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> érdekességek a testedzés történetéből – a parasztok sportjai, lovagi játékok.</p>
<p>A középkori városok. A katedrálisok és a gótika.</p>	<p>Események, történések dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. hűbéri eskü, lovaggá avatás.)</i></p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p>
<p>A polgárok. Falvak és városok.</p>	<p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p>	<p>Részletek népszerű játékművekből <i>(pl. Mel Gibson: A rettenthetetlen; Luc Besson: Jeanne d’Arc.)</i></p>
<p>A céhek feladatai és működésük.</p> <p>A távolsági kereskedelem vízen és szárazföldön.</p>	<p>A középkori birodalmak térképen való elhelyezése. <i>(Pl. a Frank Birodalom, a Bizánci Császárság.)</i></p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> Shakespeare 1-2 műve</p>
<p><i>Felfedezők, feltalálók.</i></p>	<p>Az időszalag használatának, valamint a tanult évszámokkal való számítás gyakorlása. <i>(Pl. a tanult események elhelyezése az időszalagon.)</i></p>	

<p>Járványok a középkorban.</p> <p><i>Betegségek, járványok.</i></p> <p>A középkori Európa öröksége.</p> <p>A humanizmus és a reneszánsz. A könyvnyomtatás.</p>		<p>(pl. <i>Rómeó és Júlia</i>, <i>Szentivánéji álom</i>).</p>
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoportok, életmód, város, falu, gazdaság, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, politika, állam, államforma, királyság, császárság, egyeduralkodó, birodalom, vallás, vallásüldözés, kultúra.</p> <p><i>Fogalmak:</i> középkor, uradalom, hűbérúr, hűbéres, vár, jobbágy, robot, majorság, iszlám, pápa, szerzetes, eretnek, kolostor, kódex, lovag, középkori város, céh, járvány, távolsági kereskedelem, könyvnyomtatás.</p> <p><i>Személyek:</i> Nagy Károly, Mohamed, Szent Benedek, Gutenberg.</p> <p><i>Topográfia:</i> Bizánci Császárság, Frank Birodalom, Mekka, Arab Birodalom, Német-Római Császárság.</p> <p><i>Évszámok:</i> 622 (Mohamed „futása”), 800 (Nagy Károly császár), XV. század (könyvnyomtatás).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makettkészítés, rejtvények</p>	

Tematikai egység	A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	Órakeret1 7 óra
Előzetes tudás	Magyar népmesék, hazai nemzetiségek és más népek meséi, mesefajták; mondák, regék, legendák. Alsó tagozatos olvasmányok a hun-magyar mondakörből, a vérszerződésről, a honfoglalásról, Szent Istvánról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az országalapítók és -építők (uralkodók és a közemberek) munkájának és emlékének megbecsülése, a közösségi összefogás, áldozatkészség és helytállás erejének felismerése a haza építésében és védelmében. Hazánk európai keresztény államközösségbe való sikeres beilleszkedésének az értékelése, a keresztény értékrend máig ható elemeinek és azok jelentőségének elfogadása. Az utókor a korszak szereplőit a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékeli. A magyarság múltjának megismerése, feldolgozása, a tények és a vitatott kérdések (eredet, rokonság stb.) együttes feltárásával is. Mondák és valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismertetése. A kritikai gondolkodás fejlesztése különböző források feldolgozása és ütköztetése révén.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mondák, krónikák és történetek a magyarság eredetéről és vándorlásáról. Zsidók vándorlása. Az ősi magyar harcmódor. Honfoglalás és letelepedés a Kárpát-medencében. A kalandozó hadjáratok. A keresztény magyar állam megalapítása, Géza fejedelem és	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – A magyar őstörténetre vonatkozó ismeretek szerzése különböző típusú forrásokból. (Pl. a rovásírásos ABC megismerése.) – Történetek megismerése és feldolgozása. (Pl. Szent István és Szent László legendáiból.) <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Forrásütköztetés a honfoglaló magyarok életmódjára vonatkozó ismeretek megbeszélése során (Pl. az ősi magyar hitvilág és az új vallás összehasonlítása.)	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A hun-magyar mondakör. Részletek magyar szentek legendáiból. <i>Természetismeret:</i> a Kárpát-medence tájegységei, gazdaságföldrajzi jellegzetességeik. <i>Ének-zene:</i> a magyar népzene régi rétegű és új stílusú népdalai, a

<p>Szent István intézkedései.</p> <p>Bírák kora.</p> <p>A keresztény magyar állam megerősítése Szent László és Könyves Kálmán uralkodása idején.</p> <p>Dávid és Salamon.</p> <p>A tatárjárás. Az ország újjáépítése a tatárjárás után.</p> <p>Babiloni fogság és asszír fogság.</p> <p>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</p> <p>Árpád-kori kulturális örökségünk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Történelmi személyiség jellemzése (pl. <i>Szent István király Intelmeinek rövid részletei alapján</i>). <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszámolók, kiselőadások tartása. (Pl. <i>Csaba királyfi, a vérszerződés, a fehér ló mondája</i>.) – Rekonstrukciós rajzok elemzése. (Pl. <i>az ősi magyar öltözködés, lakhely, szerszámok és fegyverek</i>.) <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi mozgások megragadása. (Pl. <i>a honfoglalás útvonalai</i>.) – Kronológiai adatok rendezése. (Pl. <i>a jelentősebb Árpád-házi uralkodók elhelyezése az időszalagon</i>.) 	<p>népi tánczene.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Festmények, szobrok és filmek a magyar mondavilágról, a vérszerződésről, a honfoglalásról és az államalapításról. Népvándorlás kori tárgyak. A román stílus hazai emlékei.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> részletek népszerű játékfilmekből. (Pl. <i>Koltay Gábor: Honfoglalás; Koltay Gábor: István, a király</i>.)</p>
--	--	--

<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, gazdaság, termelés, politika, állam, királyság, államszervezet, törvény, adó, vallás, vallásüldözés, kultúra.</p> <p><i>Fogalmak:</i> hun, finnugor, félnomád életmód, törzs, nemzetség, nagycsalád, fejedelem, táltos, honfoglalás, kalandozás, vármegye, tized, ispán, tatár, kun.</p> <p><i>Személyek:</i> Attila, Álmos, Árpád, Géza fejedelem, Szent István, Gellért püspök, Szent László, IV. Béla.</p> <p><i>Topográfia:</i> Urál, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Erdély, Esztergom, Székesfehérvár, Buda, Muhi.</p> <p><i>Évszámok:</i> IX. század (Etelköz), 895–900 (a honfoglalás), 997–(1000)–1038 (Szent István uralkodása), 1077 (Szent László trónra lépése), 1241–1242 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, portfólió módszer</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>Az időszámítás technikájának és jelentőségének megértése. A kritikai gondolkodás és a szóbeli kifejeződés mód fejlődése. A megismert történelmi fogalmak helyes alkalmazása. Egyszerű írásos források megértése és feldolgozása tanári segítséggel. Történelmi események időrendbe állítása, elhelyezésük az időszalagon. A középkori ember életének többoldalú és kritikus szemléletű megismerése. A korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak hatásának megértése. Mondák és valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismertetése. A kritikai gondolkodás fejlesztése különböző források feldolgozása és ütköztetése révén.</p>
--	--

6. osztály

Tematikai egység	A Magyar Királyság virágkora	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Mesék, mondák és valós történetek a Hunyadiakról. A nándorfehérvári hősök.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A királyokat vagy uralkodókat a történetekben megismert személyes tulajdonságok és a kor kihívásaira adott (a társadalom életére hatást gyakorolt) válaszaik eredményessége, illetve önfeláldozó magatartásuk alapján őrzi meg a történelmi emlékezet.</p> <p>A törökellenes harcok máig ható példája. Az összefogás jelentősége, hiányának katasztrófája. A történelmi személyiség szerepének, jelentőségének felismerése, személyek, csoportok tetteinek megindokolása. Történetek mesei és valóságos elemeinek megkülönböztetése. Képi és írásos források szövegének megértése, értelmezése.</p>	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A királyi hatalom megerősítése I. Károly idején.</p> <p>Dávid király.</p> <p>Nagy Lajos, a lovagkirály. Főbb törvényei.</p> <p>Egy középkori város: Buda.</p> <p>Jeruzsálem.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése szöveges és képi forrásokból. <i>(Pl. I. Károly politikai és gazdasági intézkedése írásos és képi források felhasználásával.)</i> – Történeti események feldolgozása mai szövegek és rövid korabeli források alapján. <i>(Pl. a nándorfehérvári győzelem.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lelet és rekonstrukció 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népmesék és mondák Mátyás királyról. Arany János: Toldi.</p> <p><i>Ének-zene:</i> reneszánsz zene Mátyás király udvarából.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A gótikus és a reneszánsz stílus építészeti emlékei</p>

<p>Hunyadi János törökellenes harcai.</p> <p>A nándorfehérvári diadal.</p> <p>Hunyadi Mátyás uralkodása és reneszánsz udvara.</p> <p>Uralkodók és államférfiak.</p> <p>A mohácsi vereség, két király Magyarországon. Buda eleste.</p>	<p>összevetése. <i>(Pl. egy vár makettje és romjai.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanulói kiselőadások tartása. <i>(Pl. Élet a középkori Budán.)</i> – Uralkodók és politikájuk jellemzése. <i>(Pl. a lovagkirály külső és belső tulajdonságai.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szinkronisztikus vázlat készítése <i>(pl. a XIV-XV. századi egyetemes és magyar történelmi eseményeiről).</i> 	<p>Magyarországon.</p> <p>A középkori Buda műemlékei.</p> <p>Mátyás visegrádi palotája. A Corvinák.</p>
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, gazdaság, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, törvény, királyság, vallás, kultúra.</p> <p><i>Fogalmak:</i> aranyforint, nádor, nemes, ősiség és kilenced törvénye, kormányzó, végvár.</p> <p><i>Személyek:</i> I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, I. Szulejmán.</p> <p><i>Topográfia:</i> Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1308 (I. Károly), 1456 (Nándorfehérvár), 1458-1490 (Hunyadi Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi vereség).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,</p>	

Tematikai egység	A világ és Európa a kora újkorban	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok a földrajzi felfedezésekről, elsősorban Kolumbuszról, valamint a felfedezések előtti Amerikáról. Iskolai ismeretek a protestáns vallásokról. Olvasmány vagy filmélmények a Napkirályról és az orosz cárokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az emberi alkotótevékenység, kezdeményezőképeség (tudományos felfedezések és technikai találmányok stb.) a gazdasági fejlődés meghatározó elemei. A felfedezők, újtók töretlen hite, szilárd akarata és kitartása záloga a sikerességnek. A fejlettebb népek, államok erőfölényük birtokában leigázhatják, gyarmatosítják a fejletlenebbeket. Az államok közötti és társadalmon belüli konfliktusok nem egyszer forradalomhoz vagy háborúhoz vezetnek, melyek jelentős emberáldozatokkal járnak.</p> <p>A földrajzi felfedezések jelentőségének és hatásának felismerése az európai és amerikai életmódra. A XVI-XVII. századi vallási megújulás okainak és jelentőségének megértése. Élményszerű ismeretek szerzése a kora újkori „fényes udvarokról”. Információkat gyűjtése, képi és szöveges források együttes kezelése, a történelmi és földrajzi atlasz együttes használata. Párhuzamok keresése megismert történelmi élethelyzetek, események és mai életünk között.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A földrajzi felfedezések okai és céljai. Hódítók és meghódítottak. <i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>A felfedezések hatása az európai (és amerikai) életre.</p> <p>A reformáció és a katolikus</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk szerzése és rendszerezése tanári elbeszélés, tankönyvi szövegek és képek alapján. <i>(Pl. a Kolumbusz előtti Európán kívüli világról.)</i> – Következtetések levonása a feldolgozott információkból. <i>(Pl. a reformáció fő tanításai egy Luther-szövegrészlet alapján.)</i> – Írásos vagy rajzos vázlat elemzése. <i>(Pl. a királyi önkényuralom és az</i> 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> A protestáns templomok külső-belső arculata.</p> <p>A barokk stílus jellegzetességei. A versailles-i palota és Szentpétervár. A barokk legnagyobb mesterei.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a barokk és a klasszikus zene</p>

<p>megújulás. (+ 1 óra Reformáció)</p> <p><i>Történelemformáló eszmék.</i></p> <p>Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában.</p> <p>A Napkirály udvara.</p> <p>Saul, Dávid Salamon.</p> <p>A felvilágosodás kora. <i>Történelemformáló eszmék.</i></p> <p>Az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca. Az Egyesült Államok létrejötte.</p> <p><i>Egyezmények, szövetségek.</i></p>	<p><i>alkotmányos királyság jellemzői.)</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különbségek azonosítása egy-egy történelmi jelenség kapcsán <i>(pl. a felfedezések okainak és céljai)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszámolók készítése. <i>(Pl. egy felfedező útja.)</i> – Saját vélemény megfogalmazása <i>(pl. a felvilágosodás fontosságáról).</i> – Összehasonlító táblázatok készítése <i>(pl. a katolikus és protestáns vallások különbségeiről).</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A korszak néhány kiemelt eseményének elhelyezése az időszalagon. – Néhány kiemelt esemény megjelölése kontúrtérképen. <i>(Pl. a felfedező utak és az első gyarmatok.)</i> 	<p>néhány mestere.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> részletek népszerű játéfilmekből <i>(pl. Ridley Scott: A Paradicsom meghódítása; Eric Till: Luther; Mel Gibson: A hazafi).</i></p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Molière 1-2 műve <i>(pl. Tudós nők, Kényeskedők).</i></p>
---	--	---

<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, értelmezés, jelentőség.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gyarmatosítás, politika, állam, államszervezet, alkotmányos királyság, köztársaság, parlamentarizmus, birodalom, vallás, vallásüldözés.</p> <p><i>Fogalmak:</i> újkor, felfedező, gyarmat, manufaktúra, reformáció, protestáns, jezsuita, katolikus megújulás, felvilágosodás, alkotmány.</p> <p><i>Személyek:</i> Kolumbusz, Luther, Kálvin, Cromwell, XIV. Lajos, Rousseau, Washington.</p> <p><i>Topográfia:</i> Amerika, Versailles, London, Szentpétervár.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1492 (Kolumbusz), 1517 (Luther fellépése), 1776 (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makett-, és modellkészítés, rejtvények,</p>

Tematikai egység	Magyarország a kora újkorban	Órakeret 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Magyarország felemelkedése és jelentős európai hatalommá válása. A törökellenes küzdelmek kezdetei. A Hunyadiak kora. Hazánk a XV. század végén, XVI. század elején. A török előretörés. A mohácsi vereség.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nemzeti öntudat erősítése a hódítókkal szembeni védekezés, a hősi önfeláldozás példáin keresztül. A közösségek széthúzása gyengíti a társadalom védekező képességét a hódítással szemben, az összefogás és az egységes fellépés azonban még egy vereség esetén is a behódolás helyett kiegyezést eredményezhet.</p>	

	A török terjeszkedés megállítása jelentőségének belátása hazánk és Európa szempontjából. Annak érzékelése, hogy két nagyhatalom közötti helyzetünk fokozott terhet rótt a társadalom minden rétegére. A vallási és politikai megosztottság következményeinek megértése. Annak észrevétele, hogy az egyeduralmi törekvések saját céljával ellentétes hatást válthatnak ki. Az igény felkeltése múzeumok, várak felkeresésére határokon innen és túl.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A három részre szakadt ország élete.</p> <p>A zsidó állam kettészakadása.</p> <p>Végyvári harcok – végyvári hősök. A nagy várháborúk éve (1552).</p> <p><i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon.</p> <p>Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején.</p> <p>Élet a török hódoltságban.</p> <p><i>Öltözködés, divat.</i></p> <p>Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században, a török kiűzése.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információgyűjtés, rendszerezés a tankönyvből és olvasókönyvekből <i>(pl. a végyvári katonák életéről).</i> – Életmódtörténeti ismeretek gyűjtése. <i>(Pl. a kor jellegzetes magyar, német és török ruházatkodása.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A három országrész jellegzetességeinek összevetése. – A személyiség szerepe a történelemben: <i>(Pl. II. Rákóczi Ferenc élete, pályaképe.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kiselőadás tartása a reformációról és ellenreformációról. <i>(Pl. kulturális hatásuk elemzése.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <p>Történelmi térkép elemzése. <i>(Pl. információk gyűjtése a három részre szakadt ország térképének segítségével.)</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gárdonyi Géza: Egri csillagok. Arany János: Szondi két apródja.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Népdalok a török korból, kuruc dalok. A barokk zene. A tárogató.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Jelentősebb barokk műemlékek Magyarországon.</p> <p>Az erdélyi építészeti jellegzetességei.</p> <p>A török hódoltság műemlékei: mecsetek és fürdők.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Részletek népszerű játékfilmekből. <i>(Pl. Várkonyi Zoltán: Egri</i></p>

<p>A Rákóczi-szabadságharc.</p> <p>Az ország újjáépítése, a hódoltsági területek benépesítése.</p> <p>A fogság után az ország újjáépítése.</p> <p><i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p>		<p><i>csillagok.)</i></p>
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, nemzetiség, népességfogyás, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államszervezet, rendelet, birodalom, vallás, vallásüldözés.</p> <p><i>Fogalmak:</i> végvár, hódoltság, szultán, szpáhi, janicsár, kuruc, labanc, hajdú, úrbér, jobbágyrendelet, zsellér, betelepítés, türelmi rendelet.</p> <p><i>Személyek:</i> Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pozsony, Bécs, Erdélyi Fejedelemség, Eger, Gyulafehérvár, Debrecen.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1541 (Buda török kézen), 1552 (a „nagy várháborúk éve”), 1686 (Buda visszavívása), 1703–1711 (a Rákóczi-szabadságharc), 1740–1780 (Mária Terézia).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,</p>	

Tematikai egység	A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Ismeretek olvasmányok és filmek alapján a francia forradalomról és Napóleonnól. A gőz szerepe az első ipari forradalomban. Olvasmányok Széchenyiről, a Lánchídról és Kossuthról. Alsó tagozatos olvasmányok az 1848–49-es forradalomról és szabadságharcról.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A polgárosodással párhuzamosan az egyenlőség, szabadság, testvériség eszméinek együttese nagy társadalmi mozgósító erővel hat. A jelentős társadalmi és gazdasági átalakulásoknak egyaránt vannak győztesei és vesztesei, e folyamat vizsgálata feltárhatja a személyes és közösségi sors közötti összefüggéseket. Az utókor nézőpontjából az válik történelmi személyiséggé, hőssé vagy mártírrá, aki a személyes érdekei elé a közösség hosszú távú érdekeit helyezi.</p> <p>A középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbség megértetése. A polgári nemzetállammá válás békés és erőszakos útjainak értékelése. A reformkor, a forradalom és a szabadságharc tanításának során hazafiságra nevelés. A korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életének és munkásságának megismerése és értékelése. A reformkor legjelentősebb eredményeinek megismerése, és ezek jelentőségének értékelése a korábbi magyarországi és az európai viszonyok tükrében. A történelmi forrásokon túl más tárgyak ismereteinek, információinak felhasználása. Következtetések levonása történelmi térképek segítségével.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A francia forradalom és vívmányai. A jakobinus terror.</p> <p>Napoleon tündöklése és bukása.</p> <p><i>Uralkodók és államférfiak.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés tanári elbeszélés és vázlatrajz alapján. <i>(Pl. Széchenyi és Kossuth reformkori tevékenysége.)</i> – Következtetések levonása rövid közjogi forrásrészletekből. <i>(Pl. az Emberi és polgári jogok nyilatkozatából.)</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Csokonai, Kölcsey, Vörösmarty és Petőfi versei. Jókai Mór: A kőszívű ember fiai.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az iparfejlődés környezeti hatásai.</p>	

<p>Az ipari forradalom első feltalálói és találmányai.</p> <p><i>Közlekedés, úthálózat, hírközlés.</i></p> <p>Széchenyi István elméleti és gyakorlati munkássága.</p> <p>Adakozás a Bibliában</p> <p>A reformkori rendi országgyűlések fő kérdései.</p> <p>Kossuth Lajos programja és szerepe a reformkorban.</p> <p>Proféták.</p> <p>Az 1848-as forradalom.</p> <p>Az áprilisi törvények.</p> <p>A szabadságharc fontosabb csatái és jeles szereplői.</p>	<p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Változások és hatásaik nyomon követése. <i>(Pl. a szabadságharc bukásának következményei.)</i></p> <p>Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása. <i>(Pl. Robespierre zsarnok vagy forradalmár?)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>– Tanulói kiselőadás jelentős történelmi személyiség életéről. <i>(Pl. Wesselényi Miklósról.)</i></p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <p>– Jelentős események egymásra hatásának vizsgálata. <i>(Pl. a forradalom és a pozsonyi rendi országgyűlés történései.)</i></p>	<p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Marseillaise, a nagy romantika mesterei.</p> <p>Erkel: Himnusz, Egressy Béni: Szózat, 1848-as dalok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a kort bemutató történeti festmények.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>részletek népszerű játéfilmekből <i>(pl. Andrzej Wajda: Danton; Bereményi Géza: A Hídember).</i></p>
---	--	---

<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, jelentőség, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, forradalom, felemelkedés, lesüllyedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, termelés, erőforrás, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, királyság, köztársaság, államszervezet, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, nemzet, vallás, vallásüldözés.</p> <p><i>Fogalmak:</i> népfelség elve, jakobinus, polgári nemzet, ipari forradalom, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, rendi országgyűlés, alsótábla, felsőtábla, reformkor, közteherviselés, cenzúra, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbagyfelszabadítás, honvédség, trónfosztás.</p> <p><i>Személyek:</i> XVI. Lajos, Robespierre, Napóleon, Watt, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Wesselényi Miklós, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Jellasics, Görgey Artúr, Bem József.</p> <p><i>Topográfia:</i> Waterloo, Debrecen, Isaszeg, Világos, Arad.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1789 (a francia forradalom kezdete), 1815 (a waterlooi csata), 1830 (a Hitel megjelenése, a reformkor kezdete), 1832–1836 (reformországgyűlés), 1848. március 15. (forradalom Pest-Budán), 1849. április 14. (a Függetlenségi nyilatkozat), 1849. október 6. (az aradi vértanúk kivégzése).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, vita, makettkészítés, rejtvények,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>Az összefogás jelentőségének, hiányának felismerése. A történelmi személyiség szerepének, jelentőségének felismerése. Képi és írásos források szövegének megértése, értelmezése. A földrajzi felfedezések jelentőségének és hatásának felismerése az európai és amerikai életmódra.</p> <p>A vallási és politikai megosztottság következményeinek megértése. A középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbség megértetése. A korszak nagy történelmi személyiségei példamutató</p>

	<p>életének és munkásságának megismerése és értékelése. A reformkor legjelentősebb eredményeinek megismerése, és ezek jelentőségének értékelése a korábbi magyarországi és az európai viszonyok tükrében. A történeti forrásokon túl más tárgyak ismereteinek, információinak felhasználása. Következtetések levonása történelmi térképek segítségével.</p>
--	---

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Az ókori, középkori és korai újkor egyetemes és magyar kultúrkincs élményszerű megismerésével az egyetemes emberi értékek elfogadása, a családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése.</p> <p>A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása.</p> <p>A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása.</p> <p>A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását.</p> <p>Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli.</p> <p>Tudja, hogy az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni. Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.</p> <p>Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják.</p> <p>Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását. Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az áruterelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet.</p> <p>Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő</p>
--	---

<p>vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.</p> <p>Tudja, hogy az eredettörténetek, a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak.</p> <p>Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak. Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során.</p> <p>Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.</p> <p>Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre, illetve a valós és fiktív elemek megkülönböztetésére. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket.</p> <p>Legyen képes a tanuló történelmi ismeretét meríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.</p> <p>Legyen képes emberi magatartásformák értelmezésre, információk rendezésére és értelmezésére, vizuális vázlatok készítésére.</p> <p>Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet.</p> <p>Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.</p> <p>Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját.</p> <p>Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és számítani történelmi térképen.</p> <p>Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.</p>
--

7. osztály

Tematikai egység	A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Jelentős események és történelmi személyiségek felidézése a középkori és az újkori Európa történetéből. Amerika felfedezése, Kolumbusz és tengerésztársainak élete. Találmányok, ipari fejlődés. Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc eseményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nemzeti öntudat és a hazafiság megjelenésének jellemzői. A nemzetépítés mint a közösségteremtés új formájának felismerése. A nemzetállamiság társadalmi összetartó elemeinek tudatosítása.</p> <p>A középkor és az újkor egy-egy részterületének összehasonlítása, a XIX. századi Európa és Észak-Amerika történelme közös vonásainak megállapítása. Annak bemutatása, hogy a középkori és az újkori vezető államok közül néhány a XIX. században és ma is vezető szerepet tölt be a politikai és gazdasági életben. A tudományos és technikai fejlődés bemutatása, pozitív és negatív oldalának megismerése. Aváltozások lényegének megértése és értelmezése, saját vélemény kifejtése, alátámasztása önálló kutatómunkával. Az egyes események nyomon követése és értelmezése térképen, bizonyos tények, adatok felkutatása.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az egységes Németország létrejötte.</p> <p>Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban.</p> <p>Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése lexikonokból, az internetről vagy könyvtári kutatással. <i>(Pl. a közlekedés fejlődése a lovas kocsitól az autóig.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Magyarázat az egységes államok kialakulásának történelmi okaira. <i>(Pl. az Egyesült Államok megszületése.)</i></p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> a XIX-XX. század fordulójának stílusirányzatai.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Liszt zenéje. A kort idéző híres operarészletek.</p> <p><i>Fizika:</i> Korabeli</p>

<p><i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszámoló készítése valamilyen témáról. (Pl. a korszak magyar tudósai, feltalálói.) <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult földrajzi helyeknek térképen történő megkeresése. – Vaktérkép (pl. a központi hatalmak és az antant országok berajzolásához). 	<p>felfedezések, újítások, találmányok (pl. autó, izzó, telefon). Ezek működésének elvei.</p>
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, nemzet, nemzetiség, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, életmód, gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ágak, egyeduralom, önkényuralom, királyság, császárság, köztársaság, parlamentarizmus, demokrácia, közigazgatás, birodalom.</p> <p><i>Fogalmak:</i> polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, tömegkultúra.</p> <p><i>Személyek:</i> I. Vilmos császár, Garibaldi, Bismarck, Lincoln, Edison, Marx.</p> <p><i>Topográfia:</i> Olaszország, Németország, Egyesült Államok.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1859 (csata Solferinónál), 1861-1865 (polgárháború az Egyesült Államokban), 1870 (az olasz egység létrejötte), 1871 (a német egység létrejötte).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, vita, makettkészítés, rejtvények,</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Önkényuralom és kiegyezés.</p> <p>A dualizmus kora Magyarországon</p>	<p>Órakeret</p> <p>13 óra</p>
--------------------------------	--	---

<p>Előzetes tudás</p>	<p>A forradalom és a szabadságharc történetének ismerete. A magyar polgári átalakulás elhelyezése időben és térben, a XIX. századi Európa viszonyai közepette. Egységes nemzetállamok létrejötte. A vonatkozó térképek ismerete. Iskolai megemlékezések: az aradi vértanúk emléknapja.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az uralkodói önkény, a zsarnoki intézkedések felismerése, hátrányainak tudatosítása. A nemzetek közötti szembenállás feloldásaként, a kölcsönös engedményeken alapuló megegyezés (kiegyezés) jelentőségének felismertetése, elfogadása. A békés építő munka eredményeink megismertetése, értékeinek megbecsülése.</p> <p>A XIX. század második fele magyar történelmének csomópontjainak, lényegi gazdasági és társadalmi folyamatainak, néhány főbb történésének megismertetése. Annak megértése, hogy az adott lehetőségek minél teljesebb körű kihasználása európai összehasonlításban is jelentős előrelépést hozott. A kor szemlélése a korábbi magyarországi fejlődés ütemével, illetve a korabeli európai viszonyokkal szinkronba állítva. A kor egy-egy jeles politikusa, személyisége munkásságának értékelése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Magyarország az önkényuralom éveiben.</p> <p>A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében. Az új dualista állam.</p> <p><i>Államférfiak. Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az adatok oszlop- és kördiagramokban történő feldolgozása. <i>(Pl. a korszak gazdasági fejlődésének jellemzői.)</i> – Ismeretszerzés írásos és képi forrásokból. <i>(Pl. tájékozódás Budapest XIX. századi történelmi emlékeiről.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvek és ellenérvek gyűjtése a kiegyezésről. <i>(Pl. vita arról, hogy ez a lépés az ország megmentésének vagy elárulásának tekinthető-e.)</i> – Beszámoló a millenniumi 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Arany János: A walesi bárdok.</p> <p>Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A magyar történelmi festészet példái.</p> <p>A századforduló magyar építészeti emlékei és legismertebb festői.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a családok eltérő helyzete,</p>

<p><i>Népek egymásra hatása, együttélése.</i></p> <p>Budapest világváros.</p> <p><i>Urbanizáció.</i></p> <p>Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei. A nemzetiségek helyzete.</p> <p>Zsidók és más népek kapcsolata.</p> <p><i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p>	<p>eseményekről a kor fény- és árnyoldalait is bemutatva.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A dualista rendszer államszerkezeti ábrájának elkészítése, és magyarázata. – A kiegyezésben főszerepet játszó személyiség portréjának bemutatása (pl. <i>Deák Ferenc, Eötvös József, Ferenc József</i>). <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Földrajzi, néprajzi (pl. <i>honismereti</i>) és történelmi térképek összevetése. – Budapest fejlődésének nyomon követése (pl. <i>korabeli és mai térkép alapján</i>). 	<p>életszínvonala a XIX. század végén.</p>
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, jelentőség.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrások, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, önkényuralom, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, vallás.</p> <p><i>Fogalmak:</i> passzív ellenállás, kiegyezés, közös ügyek, dualizmus, millennium, agrárország, emigráció, amnesztia.</p> <p><i>Személyek:</i> Deák Ferenc, I. Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Tisza Kálmán, Kandó Kálmán, Bánki Donát.</p> <p><i>Topográfia:</i> Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1867 (a kiegyezés), 1896 (a millenniumi ünnepek).</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,
---	--

Tematikai egység	A nagyhatalmak versengése és az első világháború	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A XIX. századról szóló olvasmányok, filmek, képek. A nemzetállamok kialakulása Európában, mely folyamat konfliktushoz vezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A jogos és jogtalan háború, a honvédelem és hódítás közötti különbségtétel tudatosítása. Az emberi élet értékének felismerése, a háború pusztításainak elutasítása, a hősi halottak emlékének ápolása, a békés életviszonyok jelentőségének megértése, elfogadása.</p> <p>Az első világháborúhoz vezető történelmi folyamatok és szövetségek megismerése. Önálló gyűjtő- és kutatómunkával a témával kapcsolatban ismeretek szerzése. Önálló tájékozódás, a katonai események nyomon követése a térképen. Annak tudatosítása, hogy Európa történelmének addigi legvéresebb időszaka az első világháború volt.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon.</p> <p>Az első világháború</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Jegyzetek készítése Európa nagyhatalmainak vezetőiről. <i>(Pl. II. Vilmos, Ferenc József, II. Miklós).</i> – Ismeretszerzés a XIX. század végi nagyhatalmakról az internetről. 	<p><i>Földrajz:</i> Európa, és benne a Balkán helye a mai földrajzi térképeken.</p> <p><i>Kémia:</i> vegyi fegyverek.</p>

<p>kirobbanása.</p> <p>Tömegek és gépek háborúja.</p> <p><i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>Magyarok az első világháborúban.</p> <p>Egyház és a háború kapcsolata.</p> <p>A háború következményei Oroszországban, Lenin és a bolsevikok hatalomra kerülése.</p> <p>Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a világháborúban.</p> <p><i>Történelemformáló eszmék.</i></p>	<p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>– Érvék gyűjtése (pl. a háború törvényszerű kitörése, illetve annak elkerülhetősége mellett).</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>– Grafikonok, táblázatok elemzése, készítése az első világháború legfontosabb adatairól.</p> <p>– Vita. (Pl. A politikusok szerepe és felelőssége az első világháború kirobbantásában.)</p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <p>– A történelmi tér időbeli változásai. (Pl. a határok újrarajzolása a háború után)</p> <p>– Vaktérképek készítése. (Pl. frontvonalak berajzolása.)</p> <p>– Az események ábrázolása időszalagon.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> katonanóták archív felvételekről.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> filmek, korabeli fotók, albumok a Magyar évszázadok című tévésorozatból.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok gyűjtése történelmi eseményekről és személyekről az interneten.</p>
--	---	---

<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági teljesítmény, politika, állam, államforma, államszervezet, birodalom, szuverenitás, háború, hadsereg.</p> <p><i>Fogalmak:</i> villámháború, állásháború/állóháború, bolsevik, szovjet, hátország, kétfrontos háború.</p> <p><i>Személyek:</i> II. Vilmos, Lenin, Wilson, II. Miklós.</p> <p><i>Topográfia:</i> Szerbia, Sarajevó, Pétervár, Oroszország.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1914. július 28. (a világháború kirobbanása), 1914-1918 (az első világháború), 1917 (az oroszországi forradalom és a bolsevik hatalomátvétel).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai makett készítés, rejtvények</p>

Tematikai egység	Európa és a világ a két háború között	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A XIX. század nagyhatalmainak ellentétei, a gyarmatosítás alakulása az előző évfolyam tanulmányai alapján. Az első világháború nagy csatái, új fegyverei, és a világegés következményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A háborút lezáró béke nem a résztvevők bűnei és érdemei alapján köttetik meg, hanem a győztesek érdekeinek megfelelően. A háború és a válságok következményeként a szélsőséges politikai erők befolyásának növekedése és hatalomra jutásuk lehetőségének felismertetése, a modern diktatórikus rendszerek jellemzőinek azonosítása, elítélése.	

	A háború utáni rendezés és következményei megismerése. A területi változások térképen történő nyomon követése. A történelmi összefüggések megértése, egyszerűbb források elemzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A Párizs környéki békék. Európa új arca.</p> <p>A kommunista diktatúra a Szovjetunióban Sztálin, a diktátor. A GULAG rendszere.</p> <p>Sztálin és az egyház.</p> <p><i>Birodalmak.</i></p> <p>A gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában.</p> <p>A nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor.</p> <p>Hitler és az egyház.</p> <p>A náci terjeszkedés kezdetei Európában.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretek szerzése a békekötés dokumentumaiból (pl. új országhatárok). – Statisztikák összevetése (pl. az európai nagyhatalmak és gyarmataik területük, népességük, ásványkincseik alapján). <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltevések megfogalmazása a számunkra igazságtalan békéről. – Az első világháború utáni békék történelmi következményei, és az abból eredő újabb konfliktusok felismerése. – Többféleképpen értelmezhető szövegek és képi dokumentumok elemzése. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A gazdasági világválság magyarázata, összehasonlítása napjaink gazdasági folyamataival. – Diagramok készítése (pl. termelési és munkanélküliség adatokból). <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az események és az évszámok elhelyezése a térképen. 	<p><i>Földrajz:</i> Kelet- és Közép-Európa térképe.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Dokumentum- és játékfilmek, fotók, albumok. Játékfilmek (pl. Chaplin: <i>Modern idők</i>, <i>A diktátor</i>), rajzfilmek (pl. <i>Miki egér</i>), Walt Disney stúdiója.</p> <p>Építészek (pl. <i>W. Gropius</i>, <i>F. L. Wright</i>, <i>Le Corbusier</i>), szobrászok (pl. <i>H. Moore</i>) és festők (pl. <i>H. Matisse</i>, <i>P. Picasso</i>, <i>M. Duchamp</i>, <i>M. Chagall</i>, <i>S. Dali</i>).</p> <p>Ének-zene: neoklasszicizmus (pl. <i>Stravinsky: Purcinella</i>).</p>

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, gazdasági válság, politika, állam, államforma, államszervezet, egyeduralom, demokrácia, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> békediktátum, kommunizmus, GULAG, személyi kultusz, fasizmus, nemzetiszocializmus, kisantant, proletárdiktatúra, gazdasági válság.</p> <p><i>Személyek:</i> Clemenceau, Sztálin, Roosevel, Mussolini, Hitler.</p> <p><i>Topográfia:</i> Szovjetunió, New York.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1918. november 11. (az első világháború vége), 1922 (Marcia su Roma, a Szovjetunió megalakulása), 1929-1933 (a nagy gazdasági világválság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése).</p>
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makett készítés, rejtvények,</p>

Tematikai egység	Magyarország a két világháború között	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A dualizmus korának Magyarországa. Korábbi olvasmányok a trianoni békediktátumról és a trianoni Magyarországról. Iskolai megemlékezések: a nemzeti összetartozás napja.	
A tematikai egység nevelési-	A nemzeti önvédelem és az önfeladás közötti különbség azonosítása, valamint a politikai kalandorság jellemzőinek és következményeinek	

fejlesztési céljai	<p>felismerése. A trianoni békediktátum és országvesztés igazságtalan kegyetlenségének tudatosítása, nemzeti sorstragédiaként való empatikus megélése. Annak tudatosítása, hogy egy-egy nemzet érdekérvényesítése legtöbbször egy másik nemzet kárára történik, így a vesztes fél ezt nem egyszer végzetes katasztrófaaként éli meg.</p> <p>Az ismeretek, információk, érvek, ellenérvek egymással szembe- és egymás mellé állításával önálló vélemény alkotása az adott korszakról. Ezek alapján a korszak és szereplői kétarcúságának kiegyensúlyozott értékelése, ismerve azok eredményeit, de nem elhallgatva bűneit sem. Annak felismerése, hogy a két háború közötti magyar politikát a trianoni döntésre választ adó revízió jellemezte. A Trianont követő területi változások, majd a revíziók időleges eredményeinek bemutatása.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság okai, következményei.</p> <p>A trianoni országvesztés és a Horthy-korszak kezdete.</p> <p>A Horthy korszak jellegzetességei, meghatározó politikusai.</p> <p>A kultúra, a</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése, grafikonokból, táblázatokból, szöveges forrásokból (<i>pl. a Magyarországra nehezedeő háború utáni terhekről</i>). – Korabeli képi információforrások feldolgozása (<i>pl. plakátok, képeslapok, újságillusztrációk</i>). – A kor helyi és lakóhely környéki építészeti emlékeinek felkeresése. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az 1918–1920 közötti folyamatok értelmezése. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Saját vélemények megfogalmazása történelmi helyzetekről (<i>pl. a király nélküli Magyar Királyságról</i>). – Fogalmazás készítése (<i>pl. a népiskolai törvényről</i>). – Információk gyűjtése, elemzése, érvek, ellenérvek felsorakoztatása (<i>pl. a trianoni békediktátummal</i> 	<p><i>Földrajz:</i> történelmi térképen az ország határainak változása, a Vix-jegyzék által kijelölt terület.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a C-vitamin, Szent-Györgyi Albert felfedezése.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a Kodály-módszer, Bartók Béla zeneszerzői jelentősége.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Aba-Novák Vilmos: Hősök kapujának freskói Szegeden, Derkovits Gyula: Dózsa-sorozata.</p>

<p>művelődés a Horthy-korszakban.</p> <p>Horthy és az egyház.</p> <p><i>Gyermekek nevelése, oktatása.</i></p> <p>A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.</p> <p>A revíziós politika első sikerei.</p>	<p><i>kapcsolatban).</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A revízió határmódosításainak nyomon követése, térképek és táblázatok segítségével. 	
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, életmód, város, nemzet, nemzetiség.</p> <p><i>Fogalmak:</i> őszirózsás forradalom, tanácsköztársaság, vörösteror, fehérterror, kormányzó, numerus clausus, konszolidáció, revízió, népiskolai törvény, zsidótörvény.</p> <p><i>Személyek:</i> Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Bethlen István, Teleki Pál.</p> <p><i>Topográfia:</i> Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1918. október 30–31. (az őszirózsás forradalom), 1918. november 16. (a népköztársaság kikiáltása), 1919. március 21. (a Tanácsköztársaság kikiáltása), 1920. június 4. (Trianon), 1938 (az első bécsi döntés).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p>	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makett készítés, rejtvények,
---	--

Tematikai egység	A második világháború	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Az újabb háborúhoz vezető út. Események, társadalmi és kulturális törekvések, gazdasági törések a XX. század első felében. Iskolai megemlékezések: a holokauszt emléknapja.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<p>A társadalmi kirekesztés különböző formáinak felismertetése, az ún. fajelmélet és szörnyű következményeinek elutasítása. A hátszínigot sem kímélő háborús pusztítások tudatosítása. A frontkatonák és a civil lakosság személyes sorsán keresztül a háború kegyetlenségének és a hősi helytállás kettősségének felismertetése.</p> <p>Az emberiség legnagyobb háborúja fontosabb eseményeinek megismerése, és önálló vélemény alkotása azokról. A korszak tanulmányozása során a társadalmi igazságosság iránti igény, az emberi jogok és a demokratikus intézményrendszerek tiszteletének fejlesztése, valamint a béke megőrzése fontosságának belátása. Azoknak az az okoknak a tudatosítása, amelyek a pusztító háborúhoz vezettek, és melynek része a népirtás és a holokauszt. Az iskolán kívül szerzett ismeretek (pl. filmek) is felhasználásával önálló tudásbővítés, ehhez önálló kutatómunkát is végezve. A háború fontosabb történései időrendjének ismerete, térképen az egyidejűleg több fronton (földrészen) is zajló események nyomon követése. Tájékozottság szerzése a háború fontosabb szereplőiről, megfelelően értékelve, adott esetben elítélve a tevékenységüket.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A második világháború kezdete és első	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Írásos források, eredeti fotók és dokumentumfilmek	<i>Földrajz:</i> Németország és a Szovjetunió területváltozásai történelmi térképen. Európa 1939–

<p>évei.</p> <p>A Szovjetunió német megtámadása. Koalíciók létrejötte. A totális háború.</p> <p><i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>Fordulat a világháború menetében.</p> <p>Magyarország hadba lépésétől a német megszállásig.</p> <p>A hátország szenvedései. Népiirtás a második világháborúban, a holokauszt.</p> <p>A második front megnyitásától a világháború</p>	<p>feldolgozása <i>(pl. a háború kirobbanásával kapcsolatban)</i>. Önálló ismeretszerzés, majd beszámoló filmek alapján <i>(pl. Csatorna, A halál ötven órája, A bunker)</i>.</p> <p>Diagramok készítése, értelmezése <i>(pl. a háborús erőviszonyok ábrázolása)</i>.</p> <p>Haditechnikai eszközök megismerése.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Magyarázat arra, hogy hazánkat földrajzi helyzete és revíziós politikája hogyan sodorta bele a háborúba.</p> <p>Vita, elemzések, kiselőadások tartása a Horthy-korszak revíziós politikájával kapcsolatban.</p> <p>Háborús háttérintézmények <i>(pl. hátország, hírszerzés, koncentrációs tábor, GULAG)</i> összehasonlítása.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Fegyverek, katonai eszközök és felszerelések bemutatása <i>(pl. repülő, harckocsik, gépfegyverek, öltözetek)</i>.</p> <p>Kiselőadások tartása, olvasmányok, filmek, elbeszélések alapján.</p> <p>Érvek, ellenérvek egy-egy vitára okot adó eseményről. <i>(Pl. Pearl Harbor megtámadása; a partraszállás.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <p>A főbb háborús események időrendbe állítása</p>	<p>1941 közötti történelmi térképe.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Radnóti Miklós: Nem tudhatom.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> eredeti fotók, háborús albumok.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> dokumentumfilmek <i>(pl. a második világháború nagy csatái)</i>, játékfilmek <i>(pl. Andrzej Wajda: Katyń; Michael Bay: Pearl Harbor – Égi háború; Joseph Vilsmaier: Sztálingrád; Andrzej Wajda: Csatorna; Ken Annikin: A leghosszabb nap; A halál ötven órája; Rob Green: A bunker)</i>.</p>
--	--	--

<p>végéig. A jaltai és a potsdami konferencia.</p> <p>Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon. Szálasi és a nyilasok rémuralma. Szovjet felszabadítás és megszállás.</p>	<p>térségenként, frontonként.</p> <p>– Térképek elemzése, a folyamatok összefüggéseinek megértése, távolságok, területek becslése.</p> <p>– Egyszerű stratégiai térképek és csatatérképek készítése.</p>	
<p>Fogalmak</p> <p>pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, népességfogyás, migráció, életmód, gazdaság, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, államszervezet, diktatúra, birodalom, emberi jog, polgárjog, vallásüldözés.</p> <p><i>Fogalmak:</i> tengelyhatalmak, furcsa háború, hadigazdaság, totális háború, zsidóüldözés, holokauszt, gettó, deportálás, partizán.</p> <p><i>Személyek:</i> Churchill, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Lengyelország, Sztálingrád, Don-kanyar, Normandia, Auschwitz, Potsdam, Berlin, Jalta, Hiroshima.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1939. szeptember 1. (a második világháború kirobbanása), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1944. március 19. (Magyarország német megszállása), 1944. október 15-16. (Horthy kiugrási kísérlete, Szálasi hatalomátvétele), 1945. április (a háború vége Magyarországon), 1945. május 9. (Európában befejeződik a háború), 1945. szeptember 2. (Japán kapitulációja).</p>	

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, portfólió módszer, makettkészítés, rejtvények,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>A nemzeti öntudat és a hazafiság jelentőségének megértése. A kor egy-egy jeles politikusa, személyisége munkásságának értékelése. Az emberi élet értékének felismerése, a háború pusztításainak elutasítása, a hősi halottak emlékének ápolása, a békés életviszonyok jelentőségének megértetése, elfogadása. A háború és a válságok következményeként a szélsőséges politikai erők befolyásának növekedése és hatalomra jutásuk lehetőségének felismerése, a modern diktatórikus rendszerek jellemzőinek azonosítása, elítélése. Az ismeretek, információk, érvek, ellenérvek egymással szembe- és egymás mellé állításával önálló vélemény alkotása az adott korszakról. Tájékozottság szerzése a háború fontosabb szereplőiről, megfelelően értékelve, adott esetben elítélve a tevékenységüket.</p>

8. osztály

<p>Tematikai egység</p>	<p>Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A világháborúk története. A hírek egyre gyorsabb terjedésének történetisége, a napi aktuális események figyelése, az egyre szaporodó információk befogadása. Élmények, információk merítése a XX. századdal kapcsolatban más tantárgyakból, műveltségterületekből.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>A nukleáris háború lehetőségének elítélése. Az európai kontinens természetellenes megosztottságának felismerése, ennek személyes sorsokon keresztül való átélése. A demokratikus és diktatórikus társadalmi rendszerek közötti különbségek tudatosítása az emberi szabadságjogok biztosítása terén. A demokrácia mint a közös döntés intézményrendszerének az emberi jogokat leginkább biztosító formájának</p>	

	<p>bemutatása.</p> <p>Annak felismerése, hogy a közelmúlt eseményei nagyban meghatározzák napjaink történéseit. Önálló tájékozódás és véleményalkotás az adott kor fordulópontjairól. Különböző történelmi korok összevetése, összefüggések megállapítása céljából. Érvelés egyes történelmi folyamatok (pl. globalizáció) kérdésében. Akár egymásnak ellentmondó források értékelése, értelmezése a történelmi hitelesség szempontjából.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A kétpólusú világ kialakulása.</p> <p>Az 1947-es párizsi békeszerződések. A két világháború.</p> <p>A kettéosztott Európa. A NATO és a Varsói Szerződés születése.</p> <p><i>Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Válsággócok és fegyveres konfliktusok a hidegháború korában (arab-izraeli és vietnami háborúk).</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk rendszerezése és értelmezése (pl. az USA és a SZU vetélkedéséről). – Információk szerzése a családok, gyermekek, nők helyzetéről a kettéosztott világban (pl. Európa nyugati és keletei felében és Észak-Amerikában). <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kérdések megfogalmazása különféle eseményekhez kapcsolódóan. – Egymásnak ellentmondó források gyűjtése, elemzése és ütköztetése. – Érvek gyűjtése azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a globalizáció összehozza vagy eltávolítja-e az egyes embereket egymástól. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Önálló gyűjtőmunkán alapuló beszámoló (pl. a távírótól a mobiltelefonig címmel). <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A NATO országok és a Varsói Szerződés tagállamainak azonosítása a térképen. 	<p><i>Földrajz:</i> kisebb államok és nagyhatalmak gazdasági, területi méreteinek összevetése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A korszak jellemző képzőművészeti alkotások. Köztéri szobrok. Modern építészet.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> játékfilmek (pl. Dror Zahavi: <i>Légihíd – Csak az ég volt szabad</i>).</p> <p><i>Ének-zene:</i> Penderecki: Hiroshima emlékezete; Britten, Ligeti György.</p>

<p>Fogalmak</p> <p>pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, társadalmi mobilitás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog.</p> <p><i>Fogalmak:</i> hidegháború, vasfüggöny, jóléti állam, piacgazdaság, szuperhatalom.</p> <p><i>Személyek:</i> Truman, Marshall, Hruscsov.</p> <p><i>Topográfia:</i> Szovjetunió, NSZK, NDK, Kína, Észak- és Dél-Korea, Észak- és Dél-Vietnam, Kuba, Közel-Kelet.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1946 (a fultoni beszéd), 1947 (a párizsi békék), 1949 (a NATO, az NDK és az NSZK megalakulása), 1953 (Sztálin halála), 1955 (a Varsói Szerződés), 1961 (Jurij Gagarin űrrepülése, a berlini fal felhúzása).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A háború után kialakuló két világrendszer, a hidegháború időszakának kezdete. Integrációs törekvések a politikai és gazdasági életben, új katonai szövetségek létrehozása. A háború után a nemzetek közötti összefogásnak egyre nagyobb a szerepe.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési</p>	<p>A kommunista államberendezkedés fejlődésképtelenségének felismertetése, a bukás körülményeinek és következményeinek tudatosítása.</p>	

céljai	A két világrendszer vetélkedése lényegének és főbb történéseinek megismerése. A szovjet típusú országokban végbemenő rendszerváltozás lényegi elemeinek felismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervgazdaság.</p> <p>Az életmód változása, a populáris kultúra kialakulása és terjedése a világban.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Tudományos és technikai forradalom. Fegyverkezési verseny és űrprogram.</p> <p>Felfedezők, feltalálók.</p> <p>A nyugati integráció. Az enyhülés</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Adatok, képek gyűjtése a fegyverkezési és űrprogramról. – Információk gyűjtése a nagyhatalmak politikai és gazdasági helyzetéről. Hasonlóságok és különbségek felismerése, megfogalmazása. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Problémák felismerése, a szocialista gazdaság egyre jobban megmutatkozó gyengeségeinek elemzése (pl. a tervutasításos rendszer). – Érvek, ellenérvek gyűjtése a két rendszer (kapitalizmus és szocializmus) működésének értékeléséhez. Vitafórum rendezése. – A lényeg kiemelése, a kulcselemek megértetése grafikonok és képek alapján. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szocialista és a kapitalista rendszer bemutatása szóban, kiselőadás tartása a szocializmusról források, olvasmányok alapján. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi térkép és mai földrajzi térkép együttes használata. (Pl. Közép- és kelet-európai országok földrajzi helyzetének meghatározása.) 	<p><i>Földrajz:</i> Közép- és Kelet-Európa országhatárainak változása.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> a XX. század második felének filmművészete. (Pl. Florian Henckel von Donnersmarck: <i>A mások élete.</i>)</p> <p><i>Informatika:</i> adatok gyűjtése interneten jeles történelmi személyekről (pl. Gorbacsov, Szaharov, II. János Pál, Reagan), eseményekről (pl. a berlini fal lebontása).</p> <p><i>Ének-zene:</i> John Cage. Emerson – Lake – Palmer: Egy kiállítás képei. John Williams: Filmzenék (pl. <i>Csillagok háborúja</i>, <i>Harry Potter</i>).</p>

<p>kezdetei.</p> <p><i>államférfiak.</i></p> <p>Az európai szovjet típusú rendszer összeomlása.</p> <p><i>Birodalmak.</i></p> <p>A rendszerváltó Közép-Kelet-Európa. Németország egyesülése.</p> <p>A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása.</p>		
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés.</p> <p><i>Fogalmak:</i> olajrobbanás, atomkatasztrófa.</p> <p><i>Személyek:</i> Brezsnyev, Kennedy, Reagan, Gorbacsov, id. Bush, II. János Pál.</p> <p><i>Topográfia:</i> Ukrajna, Észtország, Lettország, Litvánia, Csehország, Szlovákia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Németország, Prága, Csernobil.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1962 (a kubai rakétaválság), 1968 (a „prágai tavasz”, nyugati diáklázadások), 1989 (a berlini fal lebontása), 1991 (a Varsói Szerződés és a</p>	

	KGST felszámolása, a Szovjetunió felbomlása), 1991-1999 (a délszláv háború), 1991-2004 (Jugoszlávia felbomlása), 1993 (Csehszlovákia szétválása, Csehország és Szlovákia létrejötte), 1999 (Jugoszlávia NATO bombázása).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, portfólió módszer, rejtvények,	
Tematikai egység	Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A XX. század utolsó harmadának legfontosabb technikai újításai. A nyugat-európai integráció kezdetei. A szovjet tömb felbomlása. Politikai fordulat a rendszerváltó kelet-európai államokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A globalizációs folyamatok előnyeinek és hátrányainak mérlegelése. A történelmi-társadalmi kérdések, folyamatok megítélése a demokratikus értékek jegyében. Az összefüggések belátása a globalizáció és a rendszerváltozás között. A kisebbségek iránti megértés, a demokratikus és a környezettudatos gondolkodás kialakítása, fejlesztése. Az egységes Európa kialakulása folyamatának megismerése, felkészülés segítése a közéletben való tudatos részvételre.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az Európai Unió létrejötte és működése.</p> <p><i>Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>A közelmúlt és napjaink háborúi, válságócai (Közép-Kelet, Afganisztán, Irak, Irán).</p> <p>A globális világ sajátosságai, globalizáció előnyei és hátrányai.</p> <p><i>Történelemformáló eszmék.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A személyes tapasztalatokra alapozott információk gyűjtése (pl. a televízió, a mobiltelefon, az internet) előnyeiről és hátrányairól. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Környezeti- és atomkatasztrófák értékelése egy mai tizenéves. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Önálló vélemény megfogalmazása a szűkebb és tágabb környezetünket befolyásoló tényezőkről. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A rendszerváltás (rendszerváltozás) ütemének összehasonlítása a volt szocialista országokban. 	<p><i>Földrajz:</i> az Európai Unió kibővülése és jelenlegi működése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ökológiai változások figyelemmel kísérése a XXI. század elején.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> a XXI. század első évtizedének filmművészete.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> az ember szerepe, helye a gyorsan változó világban.</p>
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés.</p> <p><i>Fogalmak:</i> terrorizmus, migráció, integráció.</p> <p><i>Évszámok:</i> 2001. szeptember 11. (terrortámadások az Egyesült Államokban).</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,</p>
---	---

Tematikai egység	Magyarország a világháborús vereségtől a forradalom leveréséig	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A bolsevikok hatalomra kerülése Oroszországban. Tanácsköztársaság Magyarországon. A kommunista és szocialista eszmék. A második világháború következményei hazánkban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Magyarország szovjet mintára történő erőszakos átalakítása, a kommunista diktatúra elítélése. Az 1956-ban az idegen elnyomás és zsarnokság ellen föllázadt emberek, közösségek bátorságának, feladatvállalásának, adott esetekben hősiességének értékelése, a hazafiságra nevelés és a nemzeti öntudat megerősítése érdekében. A szabadságharc hősei és áldozatai sorsának átélése, a szolidaritás érzésének felkeltése.</p> <p>Annak felismerése, hogy a XX. században a két totalitárius diktatúra miképpen és milyen áldozatok árán alakította a világ és benne Magyarország sorsát. A kommunista diktatúrák embertelenségének, az ebből fakadó elnyomás, az alacsony életszínvonal jellegzetességeinek, a vasfüggöny mögötti bezártság megismerése. Ismeretek merítése az akkor élt emberek visszaemlékezéseiből, valamint múzeumi anyagokból is. Véleményét megfogalmazása, annak képviselete vitában.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország 1945–1948 között.	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk, adatok, tények gyűjtése, értelmezése. <i>(Pl. a korszak tanúinak meghallgatása, jegyzetek készítése.)</i> – Az 1956-os események nyomon követése 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról, Tamás Lajos: Piros a vér a pesti utcán, Márai Sándor:</p>

<p>Kommunista diktatúra: Rákosi, a diktátor.</p> <p>Ravasz László.</p> <p>A személyes szabadság korlátozása, a mindennapi élet az ötvenes években.</p> <p>Hétköznapiak és ünnepek.</p> <p>Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc.</p>	<p>több szálon. Adatgyűjtés, fotók, filmek, a Terror Háza Múzeum meglátogatása. Vitafórum a visszaemlékezésekről.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi személyiségek (pl. Rákosi és társai) jellemzése. – A felszámolt polgári életforma és az új életkörülményeinek összehasonlítása. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar internálótáborok helyének megkeresése Magyarország térképén (pl. Recsk, Hortobágy). – Az 1956. október 23. és november 4. közötti események kronológiai sorrendbe állítása. – Magyarország vaktérképén az 1956-ban hazánkra törő szovjet csapatok útvonalának bejelölése. 	<p>Mennyből az angyal.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Az ötvenes évek építészet. Az első lakótelepek. A korszak jellemző képzőművészeti alkotásai.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> játékfilmek (pl. Bacsó Péter: A tanú; Goda Krisztina: Szabadság, szerelem).</p>
--	---	--

<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség;</p> <p>gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallásüldözés, vallásszabadság.</p> <p><i>Fogalmak:</i> népbíróságok, internálás, pártállam, padlássöprés, kitelepítések, kollektivizálás, szövetkezet.</p> <p><i>Személyek:</i> Tildy Zoltán, Rákosi Mátyás, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Rajk László, Mindszenty József, Nagy Imre.</p> <p><i>Topográfia:</i> Debrecen, Recsk, Hortobágy.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1945. november (választások Magyarországon), 1946 (A második köztársaság és az új forint), 1947 (a kékcédulás választások, a párizsi béke), 1956. október 23. (forradalom kitörése), 1956. november 4. (a forradalom leverésének kezdete).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,</p>

Tematikai egység	A Kádár-korszak jellemzői	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A kétpólusú világ megszűnése, az európai szovjet típusú rendszerek összeomlása. A Szovjetunió, a szovjet típusú rendszer története 1917–1990/1991 között.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési</p>	<p>Az 1956-ot követő kegyetlen megtorlás elítélése, a társadalom és a hatalom közötti kompromisszum eredményének és kártékonyságának</p>	

<p>céljai</p>	<p>tudatosítása.</p> <p>Önálló vélemény alkotása a XX. század közép-kelet-európai népeinek történetéről. Hazánk útjának megismerése a forradalom utáni megtorlástól a kádári időszak, a „legvidámabb barakk” főbb eseményein keresztül a rendszerváltozásig. Mind plasztikusabb kép kialakítása erről az ellentmondásos korról. Vélemény képviselése vitában.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az 1956 utáni kádári diktatúra, a megtorlás időszaka.</p> <p>A kádári konszolidáció. Élet a „legvidámabb barakkban”.</p> <p>A pártállam csődje.</p> <p>A rendszer megváltoztatása kezdetei.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Önálló információgyűjtés a kádári diktatúra éveiről. <i>(Pl. az 1956-os forradalom hőseinek elítélése; a szövetkezetek létrehozása.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi folyamat elemzése <i>(pl. Magyarország útja a kommunizmustól szocializmus bukásáig).</i> – Érvek gyűjtése ugyanazon korszak egyik, illetve másik történelmi szereplője mellett, illetve ellen. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszélgetés a Kádár-rendszer élő tanúival. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gazdasági, társadalmi, kulturális különbségek a magyar és a korabeli nyugat-európai társadalmak között. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Dokumentum- és játékfilmek, a Mementó Szoborpark. Makovecz Imre építésze, Erdélyi Miklós művésze.</p>

<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás.</p> <p><i>Fogalmak:</i> konszolidáció, népfelkelés, puha diktatúra, amnesztia, háztáji, pártállam.</p> <p><i>Személyek:</i> Kádár János.</p> <p><i>Topográfia:</i> Bős-Nagymaros.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1957 (a munkásőrség és a KISZ megalakulása), 1958 (Nagy Imre és vádlott társai kivégzése), 1968 (az új gazdasági mechanizmus), 1987 (a lakiteleki találkozó), 1989 (Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése, a harmadik köztársaság kikiáltása).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,</p>

Tematikai egység	Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon (+ 3óra)	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A Kádár-korszak legfontosabb általános jellemzői. Az egypártrendszer működésének alapelvei. A pártállam csődjének okai és jelei a Kádár-	

	korszak utolsó éveiben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A demokratikus átalakulás jelentőségének felismertetése, az ezt tagadó álláspontok kritikája, a következmények differenciált értékelése. A demokratikus döntéshozatal kétarcúságának tudatosítása.</p> <p>Bepillantás a rendszerváltozást követő évek történéseibe is. A demokratikus intézményrendszer működése fontosságának, illetve a haza iránt érzett elkötelezettség erősítése. A jövődő közéleti szerepekre történő sokoldalú felkészülés segítése.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A demokratikus jogállam megteremtése.</p> <p>Magyarország csatlakozása a NATO-hoz és az Európai Unióhoz.</p> <p>A gazdasági élet és a jogi intézményrendszer a mai Magyarországon.</p> <p>A magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek.</p> <p>A cigány (roma) népesség helyzete.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés a jogállamiság intézményrendszerével. Következtetések levonása, majd azok rendszerezése. A napi közéletből vett példák felsorakoztatása. – Tapasztalatok gyűjtése a családban, a szűkebb és tágabb környezetben, az iskola mindennapi életéből. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A határon túl élő magyarok sorsának megismerése, a valós és fiktív elemek megkülönböztetése. – Történetek, élő tanúk visszaemlékezései, azok meghallgatása. <i>(Pl. a rendszerváltás korának aktív szereplői és tanúi.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Saját vélemény kialakítása a rendszerváltás éveinek dilemmáiról és eseményeiről. – A médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p>	<p><i>Földrajz:</i> a Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása, vaktérképre rajzolása.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a családok életszínvonalának változása a rendszerváltást követően.</p>

<p>A határon túli magyarság sorsa a rendszerváltozást követően.</p> <p><i>Kisebbség, nemzetiség.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal. – Jelentősebb határon túli magyarlakta települések bejelölése vaktérképre. 	
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p> <p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás.</p> <p><i>Fogalmak:</i> privatizáció, rendszerváltás/rendszerváltozás, pluralizmus, demokratikus intézményrendszer.</p> <p><i>Személyek:</i> Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Erdély, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Várvidék (Burgenland).</p> <p><i>Évszámok:</i> 1990 (szabad, többpárti választások Magyarországon), 1991 (a szovjet csapatok távozása hazánkból), 1999 (csatlakozás a NATO-hoz), 2004 (Magyarország EU-tag lett).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,</p>	

Tematikai egység	Társadalmi szabályok	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az emberi együttélésre vonatkozó hétköznapi és iskolai szabályok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legfontosabb együttélési szabályok jellemzőinek tudatosítása. Különböző típusú társadalmi szabályok értelmezése, a közös és az eltérő vonások felismertetése. Annak beláttatása, hogy minden közösséget a résztvevők által elfogadott írott és íratlan szabályok hoznak létre és tartanak fenn. A saját életre vonatkozó szabályok azonosítása.	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p>Szokás, hagyomány, illem, erkölcs.</p> <p>A jogi szabályozás sajátosságai.</p> <p>Jogok és kötelességek.</p> <p>Az alapvető emberi jogok.</p> <p>A gyermekek jogai, diákjogok.</p> <p>Egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A médiából vett példák azonosítása az alapvető emberi jogok érvényesülése, illetve megsértése témakörében. – Társadalmi egyenlőtlenségek és egyenlőségek azonosítása történelmi példák alapján. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes tapasztalatok és korábban tanult ismeretek kapcsolása a szokás, a hagyomány, az illem, az erkölcs és a jog fogalmához. – Különböző társadalmi szabályok összehasonlítása és tipizálása. – Jogok és kötelezettségek egymáshoz kapcsolása a közösségi életben. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvelés valamilyen diákjog érvényesítésének szükségessége mellett. 	<p><i>Hon- és népismeret:</i> magyar népszokások.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az élővilággal szembeni kötelességeink, és az állatok jogai.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Szabadság és korlátozottság. Színesedő társadalmak. A társadalmi együttélés közös normái.</p>

Tapasztalatszerzés: valamilyen hivatalos ügy elintézésében.		
Fogalmak <i>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</i>	Társadalom, norma, szabály, jog, kötelesség. Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, alapvető emberi jog, gyermeki jog, hivatal, egyenlőség, társadalmi különbség, társadalmi egyenlőtlenség.	
<i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,	

Tematikai egység	Állampolgári alapismeretek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A politikai ideológiák és struktúrák történelmileg kialakult alaptípusainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgári felelősség kialakítása. A köz- és egyéni érdek összeegyeztethetőségének problémái. Napjaink legjellemzőbb politikai rendszereinek megismertetése, és az ezzel kapcsolatban korábban tanultak fogalmi rendszerezése. A modern politikai rendszer működési mechanizmusának nagy vonalakban való áttekintése. Az önálló véleményalkotás gyakoroltatása egy-egy konkrét politikai jelenséggel kapcsolatban.	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Államformák (királyság, köztársaság). Politikai rendszerek (demokrácia, diktatúra).	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Az államformákra és politikai rendszerekre vonatkozó történelmi ismeretek bemutatása szóban vagy írásban. – A magyarországi törvényalkotás folyamatának megértése. – A nyilvánosság politikai	<i>Erkölcstan:</i> Tágabb otthonunk - Európa. A média és a valóság.

<p>A demokratikus állam működésének alapelvei (hatalommegosztás, hatalomgyakorlás és társadalmi kontroll).</p> <p>Állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p>Magyarország politikai intézményei (államszervezet és társadalmi érdekképviselők).</p> <p>A média, mint hatalmi ág.</p> <p>A nyilvánosság szerepe a közéletben.</p> <p>Tapasztalatszerzés: részvétel a diákönkormányzat munkájában.</p>	<p>szerepének igazolása a médiából vett példák segítségével.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Vita az állampolgári jogok és kötelességek viszonyáról, ezek magyarországi érvényesüléséről. – A média és a politikai hatalom viszonyának elemzése konkrét példák alapján. 	
--	--	--

<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Állam, politikai rendszer, államforma, királyság, köztársaság, hatalom, intézmény, szervezet, kormányzás, demokrácia, diktatúra, államszervezet, hatalommegosztás.</p> <p>Hatalmi ág, érdekképviselő, állampolgári jogok, állampolgári kötelességek, közjó, politikai intézmény, média, közélet, nyilvánosság.</p>
<p><i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,</p>

Tematikai egység	Pénzügyi és gazdasági kultúra		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A munka világával kapcsolatos ismeretek és személyes tapasztalatok. Kamatszámítás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tudatos tervezés és a személyes felelősségvállalás hangsúlyozása. Néhány gazdasági-pénzügyi alapfogalom megismertetése.</p> <p>A gazdaságról való gondolkodás megalapozása és formálása a gazdasági szereplők azonosításán és a saját gazdasági szerepe tudatosításán keresztül.</p> <p>A gazdaságra vonatkozó korábbi ismeretek rendszerezése.</p>		
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
<p>A gazdaság legfontosabb szereplői, és kapcsolatuk a piacgazdaságban (háztartások, vállalatok, állam, külföld, piac, pénzügyi közvetítők).</p> <p>A pénz funkciói és formái (érme, bankjegy, pénzhelyettesítők,</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A piacgazdaság modelljének megalkotása, a szereplők és a piacok közötti kapcsolatrendszer megértése. – Kiselőadások tartása a pénztörténet főbb korszakairól. – Egy külföldi osztálykirándulás költségvetésének elkészítése – a valuták közötti váltás gyakorlásával együtt. 	<p><i>Földrajz:</i> A gazdaság ágazatai. A magyar gazdaság főbb működési területei.</p> <p>A piac működésének alapelvei. A pénz szerepe a gazdaságban. Nemzeti és közös valuták.</p>	

<p>bankkártyák). Az infláció.</p> <p>Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam).</p> <p>Egy diák lehetséges gazdasági szerepei (munka, fogyasztás, gazdálkodás a zsebpénzzel).</p> <p>Tapasztalatszerzés: internetes tájékozódás árfolyamokról és befektetési lehetőségekről.</p>	<p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gazdasági-pénzügyi döntések szimulálása néhány feltételezett gazdasági változás tükrében. – Nyert, illetve feláldozott haszon mérlegelése néhány gazdasági döntésben. 	<p>Árfolyam, valutaváltás.</p> <p><i>Matematika:</i> kamatszámítás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> korszerű pénzkezelés.</p>
<p>Fogalmak</p> <p><i>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</i></p>	<p>Munka, gazdaság, piac, pénz, termelés, fogyasztás.</p> <p>Piacgazdaság, háztartás, vállalat, belföld, külföld, pénzintézet, pénzügyi közvetítő, bankjegy, pénzhelyettesítő, költségvetés, bevétel, kiadás, egyenleg, megtakarítás, betét, hitelfelvétel, kamat, árfolyam, infláció.</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>Háztartás és családi gazdálkodás</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Személyes tapasztalatok a családi – háztartási gazdálkodással kapcsolatban. Kamatszámítás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyéni felelősség, kezdeményezőképeség és az alkotó munka szerepének tudatos felismertetése. A pénzkezelés alapvető fogalmainak megértetése a családi gazdálkodás legfontosabb kérdéseire kapcsolódóan.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Családi bevételek: munkával szerzett jövedelmek,</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A családi és a személyes szükségletek, illetve vágyak számbavétele. Ezek 	<p><i>Földrajz:</i> Egy termék árát befolyásoló tényezők. Kiadás és bevétel. Különböző</p>

<p>nem munkával szerzett jövedelmek (társadalmi juttatások, tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, vagyon).</p> <p>Családi kiadások: létszükségleti kiadások (élelem, ruházkodás, lakás, közüzemi szolgáltatások), egyéb kiadások (oktatási-kulturális, szabadidős és rekreációs kiadások).</p> <p>Takarékosság a háztartások fogyasztásában és vásárlásában (energiahasználat, beruházás, tudatos vásárlás, hulladékkezelés és újrahasznosítás).</p> <p>Családi pénzkezelési technikák (megtakarítás és befektetés, hiány és hitel, bankszámlák, bankkártyák és banki műveletek).</p> <p>Tapasztalatszerzés: látogatás egy pénzintézetben, a lakossági folyósámlákhoz kapcsolódó banki tevékenységek megismerése.</p>	<p>rangsorolása és szimulációs gyakorlat keretében való összevetése a reális lehetőségekkel.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különbféle élethelyzetekhez kapcsolódó családi költségvetések tervezése. – Számításokkal alátámasztott választás minimum két banki megtakarítási lehetőség közül. – A háztartási megtakarítási lehetőségek azonosításának gyakorlása szituációs játék keretében. – Lakossági folyósámla adatainak értelmezése. A családi bevételek és kiadások szerkezetének grafikus ábrázolása. 	<p>fizetési módok. A fogyasztási szokások változásai.</p> <p><i>Matematika:</i> diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás, készítés, értelmezés. Kamatos kamat, befektetés és hitel.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A háztartás és a közszolgáltatások. Hulladékgyűjtés és hulladékkezelés.</p>
---	---	--

<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Család, szükséglet, munka, tulajdon, jövedelem.</p> <p>Háztartás, költségvetés, bevétel, kiadás, társadalmi juttatás, tulajdonból származó jövedelem, örökség, nyereség, vagyon, létszükségleti kiadás, nem létszükségleti kiadás,</p>
<p><i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,</p>

Tematikai egység	Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	Órakeret 3 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Személyes és közvetett kommunikáció megkülönböztetése.</p> <p>Minden médiumra kiterjedő, személyes médiahasználati tapasztalatok.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>– Az internet, a televízió, a videojáték (mozi, rádió, újság) szerepének meghatározása. A média használata a mindennapokban.</p> <p>– A különféle médiatartalmak értelmezése, a média funkcióinak (megörökítés, tájékoztatás, vélemények befolyásolása, jövedelemszerzés, szórakoztatás, gyönyörködtetés, önkifejezés) azonosítása.</p> <p>A nyilvánosság jelentésének és jelentőségének meghatározása, szerepének tisztázása az egyes korokban és társadalmakban.</p> <p>–</p>		<p><i>Informatika:</i></p> <p>Tájékozódás néhány online szolgáltatás céljáról lehetőségéről.</p> <p>Az internet kommunikációs szolgáltatásai (MSN, Skype, VoIP, chat, blog).</p>

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Média, tömegkommunikáció, médiahasználat, funkció, médiaszöveg. nyilvánosság.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,

Tematikai egység	A médiamodellek és intézmények.	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók. Információk saját környezet médiahasználati szokásairól.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben: mint vásárló és mint áru. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A médiapiac az olvasóért, nézőért, felhasználóért folyó verseny szereplői, jellemzői és eszközei. – A fontosabb médiamodellek (közszolgálati, kereskedelmi, közösségi média) és jellemzői, valamint azok megkülönböztetése. – A médiaintézmények célközönségei (életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális héttér, érdeklődés). <p>A közösségi hálózatok funkciói, jellemzői.</p>		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a beszélő és az elbeszélő szerep, a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözősége, a közvetett és a

–	közvetlen elbeszélésmód eltérései.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A kereskedelmi kommunikáció (reklám) megjelenési helyeinek, alapformáinak ismerete. A hírgyártáshoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „naiv fogyasztói” szemlélet átértékelése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A reklámok a hirdetés és a médiaipar jellemzői. – A hírgyártás folyamatának, szereplőinek azonosítása. – A hír, a kommentár és a hírérték fogalmának meghatározása. A pártatlanság és korlátai. 		<i>Vizuális kultúra:</i> reklámhordozó felületek gyűjtése, csoportosítása, olvasása, értelmezése

–	a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Hír, kommentár, hírérték, hírverseny, pártatlanság, hírportál, közösségi oldal.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények, kutatómunka
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	<p>Annak felismerése, hogy a közelmúlt eseményei nagyban meghatározzák napjaink történéseit. A kommunista államberendezkedés fejlődésképtelenségének és a bukás körülményeinek és következményeinek felismerése. A szovjet típusú országokban végbemenő rendszerváltozás lényegi elemeinek felismerése. Önálló vélemény alkotása a XX. század közép-kelet-európai népeinek történetéről. Az összefüggések belátása a globalizáció és a rendszerváltozás között. Az egységes Európa kialakulása folyamatának megismerése, felkészülés segítése a közéletben való tudatos részvételre. A legfontosabb együttélési szabályok jellemzőinek megértése és tudatos alkalmazása. Az önálló véleményalkotás kialakulása egy-egy konkrét politikai jelenséggel kapcsolatban. A tudatos tervezés és a személyes felelősségvállalás elsajátítása. Egyéni felelősség, kezdeményezőképeség és az alkotó munka szerepének alkalmazása. A média kritikus szemlélete.</p>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Az újkori és modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása.</p> <p>A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a</p>
---	---

	<p>gazdaságra) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése.</p> <p>Az új- és modernkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése.</p> <p>A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését.</p> <p>Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre.</p> <p>Ismerje a XIX.-XX. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit.</p> <p>Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az államalapítástól kezdve, napjainkig. Legyen képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egy-egy korszak főbb kérdéseinek felismerésére.</p> <p>Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.</p> <p>Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntével a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki.</p> <p>Tudja, hogy Európához köthetők a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok.</p> <p>Tudja, hogy Magyarország a trianoni békediktátum következtében elvesztette területének és lakosságának kétharmadát, és közel ötmillió magyar került kisebbségi sorba. Jelenleg közel hárommillió magyar nemzetiségű él a szomszédos államokban, akik szintén a magyar nemzet tagjainak tekintendők.</p> <p>Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.</p>
--	---

<p>Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból.</p> <p>Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, betegségeket, terrorizmust, munkanélküliséget.</p> <p>Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes egy-egy korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.</p> <p>Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni, és legyen képes a megismert jelenségeket, eseményeket összehasonlítani.</p> <p>Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat.</p> <p>Legyen képes a tanuló történelmi ismeretét meríteni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.</p> <p>Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegét kiemelő jegyzetet.</p> <p>Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni. Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit.</p> <p>Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.</p> <p>Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni.</p> <p>Legyen képes példák segítségével értelmezni az alapvető emberi, gyermek- és diákjogokat, valamint a társadalmi szolidaritás különböző formáit.</p> <p>Legyen képes példák segítségével bemutatni a legfontosabb állampolgári jogokat és kötelességeket, tudja értelmezni ezek egymáshoz való viszonyát.</p> <p>Legyen képes a gazdasági és pénzügyi terület fontosabb szereplőit azonosítani, illetve egyszerű családi költségvetést készíteni, és</p>

	mérlegelni a háztartáson belüli megtakarítási lehetőségeket.
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata. A továbbhaladás feltételei című fejezet felsorolja azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük:

- Megjegyzés, reprodukció: tények,, elemi információk, fogalmak, törvények, konvenciók, szabályok ismerete és reprodukálása.
- Egyszerűbb és bonyolultabb összefüggések megértése, értekezés, átkódolás, transzformációs képességek.
- Alkalmazás ismert vagy új szituációkban.
- Önálló véleményalkotás, értékelés: magasabb rendű műveletek – analízis, szintézis, értékelés-kreativitás.

A pedagógusnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, írásbeli értékelése alapján történhet:

- Szóbeli, írásbeli beszámoló egy-egy résztémából.
- Témazáró dolgozatok.
- Kiselőadás, írásbeli vagy szóbeli beszámoló illetve prezentáció egy-egy témakörben a megadott szakirodalom, önálló gyűjtés alapján.
- Előre kiadott témák közül tetszés szerint választott kérdéskör feldolgozása (képi, írásbeli, szóbeli).
- Szituációs játékok (történetek, népszokások, eljátszása), vitaszituációk, kézműves tevékenységek stb. írásbeli, szóbeli értékelése.

6. Függelék:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;
- biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;
- változatos feladatokon keresztül szemléltesse a Történelem, társadalom és állampolgári ismeretek szerepét a mindennapi életben;
- alakítsa ki az önellenőrzés igényét;
- ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglalt tanítását.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. képes történelmi atlasz, munkafüzet, feladatgyűjtemény);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Természetismeret

Helyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

5-6. évfolyam: általános tantervű tanulócsoportok osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	47	25
6.	3	108	83	25

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. melléklet 2.2.07 kiadott Természetismeret tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 5. évfolyamon a rendeletben meghatározott kötelező heti időkeret, azaz, heti **2** órában terveztem meg a „Helyi tanterv”-et. Így az évi órakeret **72** óra.

A 6. évfolyamon a rendeletben meghatározott kötelező heti **2** órát, a választható órakeret terhére, **heti 1 órával megemeltem**. Ezért az évi órakeret **72** óra helyett, **108 óra**. A 6.évfolyam megemelkedett óraszámra lehetővé tette, hogy az 5. évfolyam utolsó témakörét **(A Föld és a Világegyetem, kerettantervben 11 óra)** az egyenletesebb terhelés érdekében áttegyem a 6. évfolyamra.

Az IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Putnoki Judit

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Év eleji ismétlés	-	2	2
Az anyag és néhány fontos tulajdonsága	9	2	11
Élet a kertben (I. Tavasszal, II. Ősszel)	12	8	20
Állatok a házban és a ház körül	8	2	10
Tájékozódás a valóságban és a térképen	10	4	14
Állandóság és változás a környezetünkben, kölcsönhatások	8	4	12
Év végi ismétlés	-	3	3
Összesen	47	25	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Év eleji ismétlés	-	2	2

A Föld és a Világegyetem	11	5	16
Hegyvidékek, dombvidékek	11	1	12
Erdő életközössége	12	2	14
Alföldi tájakon	10	2	12
Felszíni és felszín alatti vizek	8	2	10
Vizek, vízpartok	11	2	13
Természet és társadalom kölcsönhatásai	6	3	9
Az ember szervezete és egészsége	14	3	17
Év végi ismétlés	-	3	3
Összesen	83	25	108

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	25
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Év eleji ismétlés	Az előző évben tanultak felelevenítése	2
Az anyag és néhány fontos tulajdonsága	Ismétlés, ellenőrzés	2
Élet a kertben (I: Ősszel)	Kísérlet: Életfeltételek vizsgálata	1
	Madáretető, madárkalács készítése, kihelyezés	1
	Ismétlés, ellenőrzés	2
Élet a kertben (II: Tavasszal)	Kártevők elleni védekezéssel kapcsolatos ismeretek gyűjtése, megbeszélése	1
	Tulipán hajtásának beállítása	1
	Ismétlés, ellenőrzés	2
Állatok a házban és a ház körül	Ismétlés, ellenőrzés	2
Tájékozódás a valóságban és a térképen	Távolságszámítás a térképen, mértékszám alapján	1
	Földrajzi helymeghatározás gyakorlása világtérképen, Európa és Magyarország térképén	1
	Ismétlés, ellenőrzés	2
Állandóság és változás a környezetünkben,	Kutatómunka készítése és bemutatása: Az energiafajták csoportosítása (példák	2

kölcsönhatások	megújuló és nem megújuló energiaforrásokra és azok felhasználására) Ismétlés, ellenőrzés	2
Év végi ismétlés	Ismeretek rendszerezése	3
Összesen:	-	25

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	25
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Év elejei ismétlés	Az előző évben tanultak felelevenítése	2
A Föld és a Világegyetem	Éghajlati diagramok, éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, értelmezése Ismétlés, ellenőrzés	3 2
Hegyvidékek, dombvidékek	Hegységképző folyamatok modellezése, hegységtípusok beazonosítása a térképen	1
Erdő életközössége	Hazai fafajok leveleiből és terméseiből tablók készítése Ismétlés, ellenőrzés	1 1
Alföldi tájakon	Gyógynövények a környezetünkben: tablók összeállítása Ismétlés, ellenőrzés	1 1
Felszíni és felszín alatti vizek	Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei Ismétlés, ellenőrzés	1 1
Vizek, vízpartok	Kísérlet: Egysejtű tenyészet elkészítése otthon, majd mikroszkópos vizsgálat. Ismétlés, ellenőrzés	1 1
Természet és társadalom kölcsönhatásai	Érvelés: falu és a város előnyei, hátrányai Szelektív hulladékgyűjtés- akcióterv készítése a tanulók környezetében	1 1 1

	Ismétlés, ellenőrzés	
Az ember szervezete és egészsége	Elsősegélynyújtási ismeretek, gyakorlatok	2
	Ismétlés, ellenőrzés	1
Év végi ismétlés		3
Összesen:	-	25

Református alapelvek, értékrend

A református közoktatási intézményekben a nevelés és az oktatás - figyelemmel az állami (önkormányzati) iskolák követelményeire, továbbá a magyar református iskolák autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra - Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében megfogalmazott hitelvek és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református közoktatási intézmények célja és feladata, hogy

tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és nemzet, hőséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni;

református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá,

nem református tanulóit - vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett - saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.

Mindezek megvalósítása egyházunk iskoláinak évszázadok során kialakult hitbéli

örökségére és pedagógiai kultúrájára épül, és azt fejleszti tovább.

Tantárgyi célok, feladatok

A természetismeret tantárgy olyan műveltségképet közvetít, amely egységben jeleníti meg az élő és élettelen természet jelenségeit, folyamatait, kölcsönhatásait. Ez a megközelítési mód megegyezik 10-11 éves tanulók világvilágképével, hiszen ők is a maga teljességében észlelik a körülöttük levő környezetet, annak változásait. A tantárgy a korábban elsajátított ismeretekre és készségekre épülve alapozza meg a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak- biológia, földrajz fizika, kémia - tanítását. Hídként teremt kapcsolatot az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi és a magasabb absztrakciós szintű ismeretek között, miközben megőrzi és továbbfejleszti a tanulók kíváncsiságát, érdeklődését a világ iránt.

A természetben megfigyelhető, tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzése, kísérleti modellezése, az oksági összefüggések feltárása során formálódik a diákok természettudományos szemlélete. A cél olyan gyerekek nevelése, akik a világra nyitottak, felismerik a problémákat, keresik az okokat, egyszerű következtetéseket tudnak levonni tapasztalati tényekből, és életkoruknak megfelelő válaszokat adnak a felvetődött kérdésekre. Ez gondolkodásmód segít eligazodni a természeti és társadalmi környezetben, egyben kitágítja a világ megismerésének lehetőségét, a mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzését szolgálja.

A természetismeret a többi tantárggyal közösen megalapozza azokat a megismerési képességeket, személyiségjegyeket, melyek birtokában elsajátítják a tanulás elemi módszereit, technikáit, átélhetik az ismeretszerzés örömét, a világ megismerésének szépségét. Integrálja a többi tantárgyban elsajátított tudáselemeket, arra inspirálja a tanulókat, hogy éljenek a kor infokommunikációs lehetőségeivel, kritikusan használják az internet és a média által közvetített információkat

A természetismeret témaköreinek feldolgozása során a tanulási a gondolkodási és a kommunikációs képességek fejlesztése egymással párhuzamosan folyik, egymást erősítik. Ez teszi lehetővé, hogy a tanulók életkoruknak megfelelően értelmezzék a természeti folyamatokat, jelenségeket, képesek legyenek a szaktudomány szókincsének felhasználásával közvetíteni megállapításaikat, gondolataikat.

Mindezek megvalósításához szükséges, hogy a tanuló megőrizze kíváncsiságát, motivált legyen az ismeretszerzésben. Egyénileg vagy társaival közösen aktívan vegyen részt a tanítás folyamatában. Ismerje és értse a tanulás során elérhető lehetőségeket, és képes legyen a felmerülő akadályok leküzdésére, a megszerzett ismereteit, képességeit hasznosítani a mindennapi életben és a munkában. Ez olyan szellemiséget, munkatermi hangulatot igényel, ahol a nevelő társ az ismeretszerzés folyamatában. Irányítja, segíti a tanulót a megismerés útján, visszajelzéseivel értékelésével eredményesebb, hatékonyabb munkára ösztönöz

A testi-lelki egészség témaköreinek kibontásában a legfontosabb feladat az egészségnek, mint értéknek a tudatosítása. Ezt a tantárgy azzal segíti, hogy megláttatja a környezet és az életvitel szerepét az egészség megőrzésében, formálja az egészséges életmód szokásrendszerét, hozzájárul a

reális énkép és önismeret kialakításához. Segíti az alapvető erkölcsi normák, az együttélés szabályainak elfogadását, betartását és a személyiség harmonikus fejlődését.

Kompetenciák

Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók *digitális kompetenciájának anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációképességének* fejlesztéséhez is. A természet törvényszerűségeinek megismerésével, az ember és a természet viszonyának megértésével hozzájárul a tanulók *erkölcsi neveléséhez*, a magyar vonatkozások révén pedig a *nemzeti öntudat erősítéséhez*. A csoportmunkában végzett tevékenységek, a kooperatív oktatási módszerek a természetismeret órán is alkalmat adnak az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra* fejlesztésére. A *testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés* érdekében a tanulók megismerik a környezetük egészségét veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban is. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik *médiatudatosságuk*.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai

A tantárgy az Ember és természet, valamint a Földünk-környezetünk műveltségterület tartalmait és fejlesztési feladatait öleli fel. A körülöttünk lévő világ komplex megismerését szolgálja, melyben a különböző tudományterületek – a fizika, biológia-egészségtan, kémia, földrajz – legegyszerűbb ismeretei a 11 és 12 évesek számára értelmet nyernek, összekapcsolódnak, egymást kiegészítik, hogy magyarázatul szolgáljanak a természetes és mesterséges környezetünkben lejátszódó jelenségek megértéséhez.

A megismerés a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodik. A közelítől a távoli, az egyeditől az általános felé halad. Élmények, egyéni tapasztalatok megszerzésére törekszik. Kiemelt szerepük van a megfigyeléseknek, kísérleteknek, vizsgálódásoknak, melyek tapasztalatait – tanári irányítás mellett – növekvő önállósággal képesek elvégezni, rögzíteni, értelmezni, miközben egyre nagyobb jártasságot szereznek a balesetmentes eszközhasználatban, a csoportban végzett munka során a feladatok megosztásában és az együttműködésben. Alapvető elvárás évente legalább két kísérlet, vizsgálódás önálló elvégzése, illetve négy, tanórán bemutatott vizsgálatról feljegyzés készítése.

Vizsgálódások közben feltáruznak az élő és élettelen anyagok tulajdonságai, szerkezetük és működésük összefüggései, az anyagok kölcsönhatásai és változásai. Megismerik a közvetlen környezet állatait, növényeit, jellemző tulajdonságait, jelentőségét, emberhez fűződő kapcsolatát.

Hazánk tájainak és életközösségeinek vizsgálata során a tanulók megtanulnak tájékozódni térben és időben, térképen és valóságban. Megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit. Eléjük tárul a természet formagazdagsága és szépsége, amely erősíti a fiatalok kötődését szűkebb és tágabb környezetükhöz, szülőföldjükhöz.

A természetismeret tanulása során fejlődik a tanuló szemléleti térképolvasási képessége. A (keret)tanterv megjeleníti a legfontosabb topográfiai fogalmakat is. Elvárható tudás, hogy a tanuló felismeri és megmutatja ezeket a különböző ábrázolásmódú térképeken.

A természetismeret tantárgy embert és környezetét, a természeti és társadalmi folyamatokat egységben jeleníti meg. Kutatja az okokat és a következményeket. Együttgondolkodásra sarkallja a tanulókat, megláttatja az emberi tevékenység pozitív és negatív hatásait. Rávilágít a fogyasztói társadalom hibáira, anyag- és energiatakarékos szokások kialakítására ösztönöz. Az ember személyes felelősségét hangsúlyozza az egészség és a környezet védelmében.

A fiatalok számára legérdekesebb témakör saját szervezetük felépítésének és működésének megismerése, mely során feltárulnak a kamaszkori változások okai és a vele kapcsolatos tennivalók, tudatosulnak a veszélyeztető környezeti hatások. A hangsúly a betegségek és egészségkárosító szokások megelőzésére helyeződik. A lelki egészség megőrzése érdekében ráirányítja a figyelmet a reális önismeret, a család és a társas kapcsolatok jelentőségére.

Új elemként jelenik meg a követelményekben, hogy a tanuló a kétéves ciklus alatt legalább egy alkalommal önállóan dolgozzon fel egy természettudományos témát. A feladat lehetőséget nyújt a tehetségek kibontakoztatására, az elvégzett munka tükrözi a tanuló készségeinek, képességeinek fejlődését is.

Hitünkől fakadó megfontolások

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a természetismeret oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

1. A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben
2. Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében
3. Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedélybetegségek
4. Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de a természet és társadalom kölcsönhatásai, valamint az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

5. évfolyam

	Év elejei ismétlés	Órakeret 2 óra
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság és változás környezetünkben – Anyag és közeg Az anyag és néhány fontos tulajdonsága	Órakeret 11 óra

Előzetes tudás	Anyagok érzékszerveinkkel észlelhető (megfigyelhető) és mérhető tulajdonságainak felismerése, mérése, természetes (arasz, láb, nap, év) és mesterséges mérőeszközök használata. Halmazállapotok és halmazállapot-változások megkülönböztetése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen környezet egyes anyagainak felismerése, megnevezése, bizonyos tulajdonságaik alapján történő csoportosítása, előre megadott halmazképző-fogalmak alapján. A kísérlet mint bizonyítási módszer alkalmazása anyagok tulajdonságainak meghatározásában, jelenségek felismertetésében. Gyakorlottság kialakítása a mennyiségi tulajdonságok mérésében.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Milyen közös és milyen eltérő tulajdonságai vannak a bennünket körülvevő anyagoknak?</p> <p>Miért és mivel lehet a testek egyes tulajdonságait megmérni?</p> <p>Hogyan készíthetünk keverékeket, és hogyan lehet azokat alkotórészeikre szétválasztani?</p> <p>Mi történik a cukorral, ha vízbe tesszük?</p> <p>Mi a hasonlóság és a különbség a fa égése és korhadása között?</p> <p>Mi kell az égéshez?</p> <p>Miért kell szellőztetni?</p> <p>Mi a teendő, ha valakinek meggyullad a ruhája?</p> <p>Miért nélkülözhetetlen a víz, a</p>	<p>A környezetben előforduló élő és élettelen anyagok felismerése, csoportosítása megadott szempontok alapján, szempontok keresése.</p> <p>Mérési eljárások, mérőeszközök használata a hőmérséklet, hosszúság, időtartam mérésének önálló elvégzése során megadott szempontok alapján. A mért adatok rögzítése, értelmezése.</p> <p>A tömeg és a sűrűség, mint mennyiség. A különböző sűrűségű testek elhelyezkedése a vízben.</p> <p>Olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás megfigyelése, példák gyűjtése a természetben, a háztartásban, az iparban.</p> <p>Hétköznapi és kísérleti tapasztalatok összehasonlítása, a</p>	<p><i>Matematika:</i> A becslés és mérés, mennyiségek nagyságrendi rendezése, számok, mérések, mértékegységek, mennyiségek használata, átváltás. Adatok lejegyzése, ábrázolása, rendezése, az adatok közötti kapcsolatok vizsgálata.</p>

<p>levegő és a talaj az élőlények számára?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai, mérhető jellemzői.</p> <p>A talaj, a levegő és a víz tulajdonságai, szerepük az élővilág és az ember életében (konkrét példák).</p> <p>Az anyagok különféle halmazállapotainak és a halmazállapot-változásainak összefüggése a hőmérséklettel.</p> <p>Keverékek és azok szétválasztása.</p> <p>A víz tulajdonságai, megjelenési formái, jelentősége a természetben.</p> <p>A talaj szerkezete, képződése, szennyeződése és pusztulása.</p> <p>A talaj fő alkotóelemei (kőzettörmelék, humusz levegő, víz,).</p> <p>A talaj védelme</p> <p>A levegő összetétele</p>	<p>közös vonások kiemelése.</p> <p>Olvasás és oldódás közötti különbség felismerése megfigyelés, kísérleti tapasztalatok alapján.</p> <p>Keverékek és oldatok készítése, a kapott új anyag megfigyelése, megnevezése.</p> <p>Keverékek és oldatok szétválasztása többféle módon.</p> <p>A tűzveszélyes anyagokkal való bánásmód és a tűz esetén szükséges teendők. elsajátítása, gyakorlása.</p> <p>A víz fagyáskor történő térfogat-növekedésének bizonyítása, következményei a környezetben (példák gyűjtése, pl. kőzetek aprózódása, vízvezetékek szétfagyása).</p> <p>A talaj fizikai tulajdonságainak vizsgálata.</p> <p>A talaj tápanyagtartalma és a növénytermesztés közötti kapcsolat felismerése.</p> <p>A talajszennyeződés okai és következményei. Személyes cselekvés gyakorlatának és lehetőségeinek megfogalmazása.</p>	
--	--	--

		A levegő egyes tulajdonságainak kísérletekkel való igazolása (összenyomható, a benne található egyik összetevő, az oxigén táplálja az égést, van tömege). A légnyomás elemi szintű értelmezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, élő-élettelen, halmazállapot, keverék, talaj, közettörmelék, humusz, talajnedvesség, tulajdonság, mennyiség, mértékegység; tömeg, sűrűség; levegő, víz, oldat,		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Élet a kertben Az őszi kert A tavaszi kert	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A növény testének részei, fás és lágy szár, életjelenségek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szerkezet és a működés összefüggéseinek felismerése a virágos növények testfelépítésén keresztül.</p> <p>A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészséges táplálkozásban, fogyasztásuk egészségvédelmi szabályainak megismerése.</p> <p>A növények környezeti igénye – termesztése, valamint szerveinek felépítése – működése közötti oksági összefüggések feltárása, magyarázata.</p> <p>A felépítés és a működés kapcsolatának megfigyelése a növények testfelépítésének példáján.</p> <p>A fenntarthatóságot segítő szemlélet megalapozása a kártevők elleni</p>	

	védekezés kapcsán. A rendezett és szép környezet iránti igény felkeltése. Az ember személyes felelősségének felismertetése a környezet alakításában.
--	---

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Mire van szükségük a növényeknek ahhoz, hogy szépek, egészségesek legyenek, és bő termést hozzanak?</p> <p>Miért egészséges a zöldség-és gyümölcsfélék fogyasztása?</p> <p>Miben különbözik a konyhakert a virágos kertetől?</p> <p>Milyen növényi részt fogyasztunk, amikor zöldséget, gyümölcsöt eszünk?</p> <p>Mi a veszélye a kártevők vegyszeres irtásának?</p> <p>Miért találkozunk sok földigilisztával és csigával eső után?</p> <p>Miért képes az éti csiga sértetlenül átjutni az éles borotvapengén?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A növényi test felépítése, a szervek működése, a növények életfeltételei.</p> <p>Gyümölcs- és zöldségfélék (őszibarack, dió, szőlő, burgonya, vöröshagyma, paprika, káposztafélék) környezeti igényei, termőhelye, testfelépítése, ehető</p>	<p>A növények életfeltételeinek igazolása kísérletekkel.</p> <p>Ismert kerti növények összehasonlítása adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás, anyagcsere) alapján.</p> <p>Az egyes fajok/fajták környezeti igényei és gondozási módja közötti összefüggés megismerése.</p> <p>Zöldség- és gyümölcsfélék ehető növényi részeinek összehasonlítása. A termés megkülönböztetése konkrét példákon keresztül.</p> <p>A főbb növényi szervek és a módosult növényi részek azonosítása ismert példákon.</p> <p>A kártevők alapvető rendszertani (ország szintű) besorolása és a kártevők hatására bekövetkező elváltozások értelmezése.</p> <p>A vegyszermentes védekezés fontosságának tudatosítása, a</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> gyümölcsök, zöldségfélék ábrázolása a festményeken.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése.</p> <p><i>Történelmi, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Amerika felfedezése.</p>

<p>részei, élettartama, felhasználása.</p> <p>A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészség megőrzésében. Fogyasztásuk higiénés szabályai.</p> <p>A gyümölcs- és zöldségfélék kártevői: burgonyabogár, káposztalepke, házatlan csigák, monília.</p> <p>A kártevők elleni védekezés. A vegyszerhasználat következményei.</p> <p>A petúnia és a tulipán szervei, testfelépítése.</p> <p>Díznövények szerepe közvetlen környezetünkben (lakás, osztályterem, udvar). A növények gondozásának elemi ismeretei.</p> <p>A földigiliszta és az éti csiga testfelépítése, életmódja, jelentősége.</p> <p>Jellegzetes kerti madarak.</p>	<p>biológiai védekezés lehetőségeinek és jelentőségének felismerése.</p> <p>A kert életközösségként való értelmezése.</p> <p>Egy tipikus egyszikű és egy tipikus kétszikű növény virágának vizsgálata; a tapasztalatok rögzítése.</p> <p>Növények telepítése, gondozása az osztályteremben, iskolaudvaron, a növények fejlődésének megfigyelése.</p> <p>A földigiliszta és az éti csiga megfigyelése, összehasonlítása.</p> <p>A kerti madarak szerepének bemutatása a kártevők megfékezésében.</p>	<p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya.</p> <p>Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.</p> <p>Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> zöldség- és gyümölcsfélék felhasználása.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés az interneten.</p>
---	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zöldség, gyümölcs, virág, mag, termés, fő- és mellégyökérzet, főeres levél, mellékeres levél, virág, takarólevél, lepellel, ivarlevél, csonthéjas termés, bogyótermés, módosult növényi rész, gumó, egynyári, kétnyári, évelő növény, gyűrűsféreg, bőrizomtömlő, puhatestű, köpeny, zsigerzacskó, átalakulós fejlődés, átalakulás nélküli fejlődés, tápláléklánc.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állatok a házban és a ház körül	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Háziállat, ízeltlábú, életjelenségek: mozgás, táplálkozás, légzés, szaporodás, fejlődés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A felépítés és a működés kapcsolatának bemutatása a házban és a ház körül élő állatok testfelépítésének, életmódjának vizsgálatán keresztül.</p> <p>A tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése az élőhely-szervezet-életmód, a testfelépítés-működés-egyedfejlődés közötti oksági összefüggések feltárásával.</p> <p>A rendszerszemlélet fejlesztése az állatcsoportok jellemzőinek összegyűjtésével, a lényeges jegyek kiemelésével. A hierarchikus rendszerezés elvének megismerése és alkalmazása.</p> <p>Az ember és az állatok sokrétű kapcsolatának megláttatása, a felelős állattartás igényének kialakítása, szokásrendszerének formálása.</p> <p>Az egészséges életmódra való törekvés erősítése az állati eredetű táplálékok fogyasztásával kapcsolatos egészségügyi szabályok megismertetésével.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati</i>	Önálló kutatómunka a kutya	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i>

<p><i>alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan vált háziállattá a kutya?</p> <p>Mi a kérérdzés?</p> <p>Milyen szerepet töltenek be a háziállatok az ember életében?</p> <p>Hogyan védekezhetünk az állatok által terjesztett betegségek ellen?</p> <p>Miért költöznek el egyes madarak a tél beállta előtt?</p> <p>Miért és hogyan védjük télen a madarakat?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Háziállatok: kutya</p> <p>Haszonállatok: sertés, szarvasmarha, házityúk testfelépítése, életmódja, hasznosítása. Az állatok életfeltételeihez illeszkedő felelős állattartás.</p> <p>Az állati eredetű tápanyagok szerepe az ember táplálkozásában. Állati eredetű anyagok felhasználása (toll, bőr).</p> <p>A házban és a ház körül élő állatok: házi veréb, füstifecske, házi légy testfelépítése, életmódja, jelentősége.</p> <p>Az állatok szerepe a betegségek terjesztésében. A megelőzés lehetőségei.</p> <p>Madárvédelmi alapismeretek.</p>	<p>háziállításával kapcsolatban.</p> <p>Az állattartás, az állatok védelme iránti felelősség megértése.</p> <p>A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok megfigyelése és bemutatása során.</p> <p>A testfelépítés – életmód – élőhely összefüggésének felismerése, magyarázata.</p> <p>A környezethez való alkalmazkodás bizonyítása példákkal, a megfigyelés eredményének rendszerezése, következtetések levonása.</p> <p>Az állatorvosi felügyelet jelentőségének felismerése az ember egészségének védelmében.</p> <p>Gerinces és gerinctelen állatok testfelépítése közötti különbségek azonosítása.</p> <p>A megismert állatok csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>A madárvédelem évszakhoz kötődő tennivalóinak elsajátítása, gyakorlása.</p>	<p><i>ismeretek: őskor.</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.</p> <p>Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.</p> <p>Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p> <p><i>Technika, életvitel és</i></p>
---	---	---

		<i>gyakorlat:</i> állati eredetű táplálékok szerepe.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Háziállat, gerinces, gerinctelen, madár, emlős, patás, összetett gyomor, kérődző, ragadozó, növényevő, mindenevő, ízeltlábú, rovar, teljes átalakulás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás a valóságban és a térképen	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Iránytű, alaprajz, fővilágtájak, térképvázlat, térkép.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben, térképen és földgömbön. A földrajzi tér hierarchikus kapcsolatainak felismertetése. Átfogó kép kialakítása Magyarország világban elfoglalt helyéről.</p> <p>A valóság és a térképi ábrázolás összefüggéseinek megláttatása, a térképi ábrázolásmód korlátainak belátása.</p> <p>A különböző térképek jelrendszerének megismerése, értelmezése, felhasználása az információszerzés folyamatában.</p> <p>Az elemi térképolvasás lépéseinek alkalmazása, a szemléleti térképolvasás megalapozása.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan készül a térkép?</p> <p>Miért van szükség térképre?</p>	<p>Irány meghatározása a valós térben. Az iránytű működésének mágneses kölcsönhatásként való értelmezése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> földrajzi felfedezések.</p>

<p>Hogyan segíti a térkép jelrendszere ismeretlen tájak megismerését?</p> <p>Iránytű használata.</p> <p>Tájékozódás térképvázlattal.</p> <p>Útvonaltervezés térképen.</p> <p>Távolság mérése.</p> <p>Település- és turistatérképek használata.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Iránytű. Fő-és mellékvilágtájak.</p> <p>A valós tér átalakítása, alaprajz, térképszerű ábrázolás.</p> <p>A térábrázolás különböző formái – útvonalrajz, térképvázlat.</p> <p>A térképi ábrázolás jellemzői: égtájak, szín- és jelkulcs, névírás, méretarány, aránymérték.</p> <p>Térképfajták: domborzati, közigazgatási, turista-, és kontúrtérkép.</p> <p>Hazánk nagytájai, szomszédos országaink.</p> <p>Bolygónk térségei: földrészek és óceánok.</p> <p>Helymeghatározás: földrajzi</p>	<p>A térkép és a valóság közötti viszony megértése. Eligazodás terepen térképvázlattal.</p> <p>A térábrázolás különböző formáinak összehasonlítása. Térképvázlat készítése a lakóhely részletéről.</p> <p>Felszínformák – alföld, dombság, hegység, völgy, medence – ábrázolásának felismerése a térképen.</p> <p>A térkép jelrendszerének értelmezése. Különböző jelrendszerű térképek elemzése, információ gyűjtése.</p> <p>Irány és távolság meghatározása (digitális és nyomtatott) térképen.</p> <p>Méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggés megértése.</p> <p>A különböző térképek ábrázolási és tartalmi különbségeinek megállapítása.</p> <p>Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén.</p> <p>Tájékozódás a földgömbön és a térképen. Földrészek, óceánok felismerése különböző méretarányú és ábrázolásmódú</p>	<p><i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Nagyítás, kicsinyítés. Mérés, mértékegységek használata. Koordináta-rendszer, aránypár.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a speciális jelrendszerek (pl. térkép) magyarázata, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése. A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése.</p> <p><i>Informatika:</i> keresés az interneten, alkalmazások használata.</p>
---	---	---

<p>fokhálózat.</p> <p>Európa helyzete, határai. Hazánk helye Európában.</p>	<p>térképeken.</p> <p>A nevezetes szélességi körök felismerése a térképen.</p> <p>Földrajzi helymeghatározás különböző tartalmú térképeken.</p> <p>Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvésének megfogalmazása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, útvonalrajz, térképfajták, térképvázlat, térkép. Térképi jelrendszer, domborzati, közigazgatási, turista- és kontúrtérkép, földrajzi fokhálózat, keresőhálózat, turistajelzés.</p>	
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-domb- és hegyvidék, Nyugat magyarországi-peremvidék.</p> <p>Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria.</p> <p>Baktérítő, Ráktérítő, Déli-sark, déli-sarkkör, Egyenlítő, Északi-sark, északi-sarkkör, kezdő hosszúsági kör.</p> <p>Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán, Jeges-tenger, Földközi-tenger, Afrika, Amerika, Európa, Ázsia, Ausztrália, Antarktika, Közép-Európa.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Kölcsönhatások és energia vizsgálata Állandóság és változás a környezetünkben, kölcsönhatások</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Kölcsönhatások felismerése a hang, a fény és a hő terjedésével kapcsolatban. Napenergia, látható fény. Hőmérséklet.</p>	

	Energiaforrások, energiafajták.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mindennapi környezetben előforduló kölcsönhatások felismerése, jellemzése, bizonyítása kísérletek elvégzésével.</p> <p>A kölcsönhatásokat kísérő energiaváltozások során az energia-megmaradás elvének megtapasztalása, elfogadása.</p> <p>Környezettudatos, energiatakarékos szemléletmód megalapozása.</p> <p>A tanultaknak a hétköznapi életben tapasztalható jelenségek, változások során való felismerésére, alkalmazására való képesség fejlesztése.</p>

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Mire való a hűtőszekrény, a gázkonvektor, a tűzhely és a klíma?</p> <p>Hogyan lehet könnyen összeszedni a szétszóródott gombostűt, apró szegeket?</p> <p>Mikor villámlik? Miért nem esik le a Hold a Földre?</p> <p>Miért van szükségük az élőlényeknek energiára, és hogyan jutnak hozzá?</p> <p>Miért fontos az energiával takarékoskodni?</p> <p>Mi történne a Földön, ha eltűnne a Nap?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A mozgás és mozgásállapot-változás. A hőmérséklet- és a</p>	<p>Példák gyűjtése a melegítés és a hűtés szerepére a hétköznapi életben.</p> <p>Példák gyűjtése arra vonatkozóan, hogy miért fontos a Nap a földi élet szempontjából (fény- és hőforrás).</p> <p>Hely- és helyzetváltoztatás megkülönböztetése, példák keresése, csoportosítása megadott és saját szempontok alapján.</p> <p>A mágneses kölcsönhatások megfigyelése. Vonzás és taszítás jelenségének kísérlettel való igazolása.</p> <p>Az anyag két fajtájának (pl. a mágneses mező, mint anyag) felismerése.</p> <p>Annak magyarázata, hogy a déli</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ősember.</p> <p><i>Matematika:</i> táblázat-, grafikonkészítés; egyenes, kör, középpont fogalma.</p>

<p>mozgás változásával járó kölcsönhatások</p> <p>A mágneses kölcsönhatás: vonzás, taszítás. A mágneses mező.</p> <p>A gravitáció.</p> <p>Az elektromos kölcsönhatás: vonzás, taszítás. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Mi az oka a testek mozgásváltozásának? Az erőhatás és az erő elemi fogalma. Különböző erőhatások felismerése.</p> <p>Az erő mérése.</p> <p>A háztartásban használt energiahordozók jellemzése, felhasználásuk.</p> <p>Az energiatakarékosság.</p> <p>Hőjelenségekkel járó kölcsönhatások következményei és energiaváltoásaik (halmazállapot-változás, égés, hőtágulás, hőterjedés)</p> <p>A fény tulajdonságai és kölcsönhatásai. A színek.</p> <p>Az élő szervezetek energiája.</p>	<p>féltekén miért nem esnek le az emberek a Földről, pedig „fejjel lefelé állnak”.</p> <p>Testek elektromos állapotának létrehozása dörzsöléssel, elektromos állapotban lévő és semleges testek kölcsönhatásainak vizsgálata.</p> <p>A villám keletkezésének elemi értelmezése a tapasztalatok alapján.</p> <p>A tulajdonság és mennyiség kapcsolatának tudatosítása.</p> <p>A súly értelmezése és megkülönböztetése a tömegtől.</p> <p>A nyomás kvalitatív felismertetése.</p> <p>A légnyomás változás értelmezése konkrét példák alapján</p> <p>Az energiahordozók csoportosítása különböző szempontok alapján.</p> <p>A mindennapi életből hozott példákon keresztül az energiafajták és az energiaátalakulások csoportosítása.</p> <p>Példák a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására.</p> <p>A lassú és a gyors égés megkülönböztetése.</p> <p>A tűzveszélyes anyagokkal való bánásmód és a tűz esetén</p>	
--	---	--

	szükséges teendők elsajátítása, gyakorlása. Az ember táplálkozása, mozgási szokásai és testsúlya közötti kapcsolat felismerése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak		Hőmérséklet, mozgás, hely-, helyzetváltoztatás, mágnes, vonzás, taszítás, gravitációs kölcsönhatás, hőterjedés, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiagazdálkodás, energiatakarékosság.
Tanév végi ismétlés		Órakeret 3 óra
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

6. évfolyam

	Év elejei ismétlés	Órakeret 2 óra
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Föld és a Világegyetem	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A Nap látszólagos napi járása, a Nap mint energiaforrás, időjárás, hőmérséklet, csapadék, szél.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	A térbeli tájékozódás, a térfogalom fejlesztése átfogó kép kialakításával a Naprendszer felépítéséről, Földünknek a világegyetemben elfoglalt helyéről.	

céljai	<p>A rendszerszemlélet fejlesztése a Nap, a Föld és a Hold mozgásai, a közöttük levő kölcsönhatások és következményeik vizsgálata során.</p> <p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a természeti környezet jelenségeinek – a Hold fényváltozásainak, a napszakok, évszakok és az éghajlati övezetek kialakulásának – magyarázata, a légköri alapfolyamatok közötti oksági összefüggések feltárása során. Természeti törvények felismerése, alkalmazása a hétköznapi jelenségek értelmezésekor.</p> <p>Különböző típusú információforrások használatának gyakoroltatása éghajlati diagramok, tematikus térképek révén.</p> <p>A klímaváltozás és az emberi tevékenység közötti összefüggés felismerése, a személyes felelősség tudatosítása.</p> <p>A tudományos megismeréshez kötődő történeti szemlélet formálása.</p>
---------------	---

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan állapítható meg éjszaka iránytű nélkül az északi irány?</p> <p>Miért látjuk másnak a csillagos égboltot a különböző évszakokban?</p> <p>Miért van a sarkvidékeken hideg, a trópusokon meleg? Hogyan készül az időjárás-jelentés?</p> <p>Miért váltakoznak az évszakok és a napszakok?</p> <p>Miért hosszabbak a nappalok nyáron, mint télen?</p> <p>Hogyan keletkezik a szél és a csapadék?</p> <p>Hogyan védhetjük magunkat villámláskor, hóviharban,</p>	<p>A Föld, a Nap és a Világegyetem közötti hierarchikus kapcsolat ábrázolása.</p> <p>A csillag és a bolygók közötti különbség felismerése.</p> <p>A sarkcsillag és egy-két csillagkép felismerése az égbolton.</p> <p>Érvek gyűjtése arról, hogy a Nap csillag.</p> <p>A holdfogyatkozás és a Hold fényváltozásainak értelmezése modell vagy más szemléltetés alapján.</p> <p>A napközponjú világkép egyszerű</p>	<p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya.</p> <p>Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.</p> <p>Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.</p> <p>Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok</p>

<p>hőségben, szélviharban?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben.</p> <p>Égitest, csillag, bolygó, hold. Sarkcsillag, csillagképek.</p> <p>A Naprendszer. A Nap jelentősége. A Nap, a Föld és a Hold egymáshoz viszonyított helyzete, mérete, távolsága, mozgása, kölcsönhatása.</p> <p>Kopernikusz hipotézisének tudománytörténeti jelentősége.</p> <p>A Föld alakja. A tengelykörüli forgás és a Nap körüli keringés következményei.</p> <p>Föld gömbhéjas szerkezete. Éghajlati övezetek.</p> <p>Időjárás, éghajlat és elemeik: napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél.</p> <p>Légköri alapfolyamatok: felmelegedés, lehűlés, szél keletkezése, felhő- és csapadékképződés, csapadékfajták, a víz körforgása és halmazállapot-</p>	<p>modellezése.</p> <p>A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggéseinek megértése.</p> <p>Az éghajlati övezetek összehasonlítása.</p> <p>Az évszakok váltakozásának magyarázata.</p> <p>Nap és a Föld helyzetének modellezése a különböző napszakokban és évszakokban.</p> <p>A Föld gömbalakja, a napsugarak hajlásszöge és az éghajlati övezetek közötti összefüggés felismerése.</p> <p>Időjárás-jelentés értelmezése, a várható időjárás megfogalmazása piktogram alapján.</p> <p>A csapadék és a szél keletkezésének leírása ábra vagy modellkísérlet alapján.</p> <p>A fizikai jelenségek (nyomásváltozás, hőmérsékletváltozás, halmazállapot változások) bemutatása a csapadék és a szél keletkezésében.</p>	<p>ábrázolása).</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, expliciten megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés az interneten.</p>
--	--	---

<p>változásai.</p> <p>Éghajlat-módosító tényezők: földrajzi szélesség, óceántól való távolság, domborzat.</p> <p>Magyarország éghajlata: száraz és nedves kontinentális éghajlat.</p> <p>Veszélyes időjárási jelenségek: villámlás, szélvihar, hóvihar, hőség.</p>	<p>Az időjárási elemek észlelése, mérése. A mért adatok rögzítése, ábrázolása.</p> <p>Napi középhőmérséklet, napi és évi közepes hőingadozás számítása.</p> <p>Időjárás és a gazdasági élet közötti kapcsolat bizonyítása konkrét példák alapján.</p> <p>Éghajlat-módosító tényezők felismerése a példákban.</p> <p>Éghajlat jellemzési algoritmusának megismerése és használata.</p> <p>Éghajlati diagramok és éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, az adatok értékelése.</p> <p>A légkör általános felmelegedésének helyi és globális következményeinek felismerése példákban.</p> <p>A veszélyes időjárási helyzetekben való helyes viselkedés szabályainak összegyűjtése.</p>	
--	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világegyetem, égitest, csillag, bolygó, hold, holdfázis, tengelyferdeség, Föld mozgásai: tengely körüli forgás, Nap körüli keringés, évszak, gömbhéjas szerkezet, éghajlati övezet, éghajlat, kontinentális éghajlat, időjárás, napi és évi középhőmérséklet, napi hőingadozás, évi közepes hőingadozás, csapadék, szél
Topográfiai ismeretek	Naprendszer, Nap, Jupiter, Föld, Mars, Merkúr, Vénusz, Neptunusz, Szaturnusz, Uránusz, Hold.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hegyvidékek, dombvidékek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Jellegzetes felszíni formák (síkság, alföld, dombság, hegység, völgy, medence), a folyók felszínformálása, kőzetek (homok, lösz,) és ásványkincsek (barnaszén, feketekőszén, kőolaj, földgáz), környezetszennyezés, talajpusztulás. A növény jellegzetes szervei, fő típusaik, egynyári, kétnyári, évelő növény. Természeti erőforrások – társadalmi, gazdasági folyamatok összefüggései, éghajlati diagramok, éghajlati térképek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyensúly és stabilitás fogalmának mélyítése a külső és belső erők egyensúlyának a földfelszín mai képezésében való szerepének megismerésével. A természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek bizonyítása, következtetések levonása. A logikai térképolvasás megalapozása. A hazaszeretet elmélyítése hazai tájaink szépségeinek és értékeinek bemutatásával. A földrajzi tér megismerési módszereinek továbbfejlesztése. Az információgyűjtés és feldolgozás fejlesztése a térképek, diagramok, adatsorok használatában való jártasság és a szemléleti térképolvasás készségeinek fejlesztésével. A földfelszín kialakulása és az ember termelő tevékenysége során végzett	

	tájéltalakitás időléptéke közötti különbség érzékeltetése. Az emberi tevékenység által okozott károk és a megelőzés lehetőségeinek megismerése, a személyes felelősségérzet erősítése.
--	--

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan keletkeztek a hegységek?</p> <p>Hogyan működnek a vulkánok?</p> <p>Mi az oka annak, hogy a Bükkben csak a hegy lábánál találunk forrásokat?</p> <p>A biodízel mint energiaforrás. Használatának előnyei és hátrányai.</p> <p>Mire használják a bazaltot és a mészkövet?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Hazai hegységeink keletkezése, a belső erők szerepe a hegységképződésben: gyűródés, vetődés, vulkánosság.</p> <p>A külső felszínformáló erők: víz, szél, jég, hőmérsékletingadozás hatásai. A lepusztulás – szállítás – lerakódás – feltöltődés kapcsolata.</p> <p>Kőzetek vizsgálata. Az andezit, bazalt, mészkő, homok, lösz, barnakőszén, feketekőszén</p>	<p>A gyűródés, vetődés, vulkáni működés megfigyelése egyszerű modellkísérletekben.</p> <p>Példák a különböző hegységképződési folyamatok eredményeként létrejött formakincs kapcsolatára.</p> <p>Aprózódás és mállás, külső és belső erők összehasonlítása.</p> <p>Néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságainak megállapítása, összehasonlításuk, csoportosításuk.</p> <p>Példák a kőzetek tulajdonságai és felhasználásuk közötti összefüggésekre.</p> <p>Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység megadott szempontok szerinti összehasonlítása.</p> <p>Önálló ismeretszerzés, információ feldolgozás a nemzeti park</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.</p> <p>Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert</p>

<p>jellegetes tulajdonságai, felhasználásuk.</p> <p>Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység természeti adottságai, tájai.</p> <p>Bükk Nemzeti Park természeti értékei.</p> <p>Élet a hegyvidékeken: A természeti erőforrások és az általuk nyújtott lehetőségek. Az erdő gazdasági jelentősége, napsütötte déli lejtők – szőlőtermesztés – borászat, ásványkincsek és ipari felhasználásuk.</p> <p>Az ember gazdasági tevékenységének következményei. A táj arculatának változása.</p> <p>A dunántúli domb- és hegyvidék, Nyugat-magyarországi peremvidék természeti adottságai, tájai.</p> <p>Élet a dombvidéken. Természeti erőforrások.</p> <p>Termesztett növényei: lucerna, repce testfelépítése, termesztése, felhasználása.</p> <p>A növénytermesztés,</p>	<p>bemutatása során.</p> <p>Az alföldek és a hegyvidékek éghajlatának összehasonlítása, a különbségek okainak bemutatása az éghajlati diagramok, tematikus térképek elemzésével.</p> <p>A mészkő- és vulkanikus hegységek vízrajza közti különbségek indoklása.</p> <p>A természetes növénytakaró övezetes változásának magyarázata.</p> <p>Természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági kapcsolatok bemutatása konkrét példák alapján.</p> <p>Az emberi tevékenység kárt okozó hatásainak bizonyítása konkrét példákon keresztül.</p> <p>Az ország nyugati tájai éghajlatának összehasonlítása az Alfölddel éghajlati térképek, diagramok felhasználásával. Az eltérés indoklása.</p> <p>A víz felszínformáló szerepének bemutatása a dombvidék felszínének formálásában.</p> <p>Példák az ásványkincsek és az ipar</p>	<p>szempont szerint.</p> <p>Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatokat ábrázolása).</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> anyagok megmunkálása.</p>
--	--	---

állattenyésztés és az élelmiszeripar kapcsolata.	összefüggéseire.	
A mezőgazdaság hatása a környezetre: talajpusztulás, környezetszennyezés.	Egy adott tájon természetű növények bemutatása a növény környezeti igényei, valamint a talaj és az éghajlati adottságok alapján.	
	A mezőgazdasági környezetszennyezés formáinak és hatásainak bemutatása konkrét példákon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyűrődés, vetődés, rög, lépcsős felszín, beszakadt árok, vulkán, kráter, kürtő, magma, magmakamra, láva, vulkáni hamu, andezit, bazalt, mészkő, belső erő, külső erő, bauxit, lignit.	
	Gyökérgümő, pillangós virág.	
Topográfiai ismeretek	Dunántúli domb- és hegyvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Nyugat-magyarországi peremvidék, Bakony, Vértes, Dunazug-hegység, Börzsöny, Cserhát, Mátra, Bükk, Zempléni-hegység, Aggteleki-karszt, Kékes, Alpokalja, Zalai-dombság, Somogyi-dombság, Tolnai-hegyhát, Mecsek, Miskolc, Veszprém, Pécs.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése	
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az erdő életközössége	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Életközösség, lombhullató, örökzöld, porzós és termős virág, megporzás, telepes test, állatok csoportjai különböző tulajdonságaik alapján, összetett gyomor, kérődző állat, állandó madár, gerinctelen állatok egyedfejlődési típusai, élőlények bemutatásának algoritmusai, a környezet- szervezet-	

	életmód és szervek felépítése-működése közötti összefüggés.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszerszemlélet fejlesztése, a rendszerfogalom mélyítése az erdő életközösségének, az élőlények szerveződésének, sokoldalú kapcsolatrendszerének ökológiai szemléletű vizsgálatával.</p> <p>A környezeti tényezők és az életközösségek szerkezete közötti összefüggés feltárása és magyarázata a hazai erdők példáján.</p> <p>Egészséges életmódra nevelés a természetjárás iránti igény felkeltésével, a természeti környezet védelmét szolgáló magatartás- és viselkedéskultúra fejlesztése.</p> <p>A környezet-szervezet-életmód, a szervek felépítése-működése közötti oksági összefüggések feltárása, bizonyítása az életközösség élőlényeinek megismerése során.</p> <p>Az emberi tevékenységnek a természetes életközösségre gyakorolt hatásainak elemzése; az erdőpusztulás okainak és következményeinek megismerése.</p> <p>Aktív természetvédelemre ösztönzés.</p>

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan változik a hegyvidéki erdők képe a magasság emelkedésével?</p> <p>Milyen jelei vannak az élőlények egymás közötti versengésének az erdőben?</p> <p>Miért kedvelt táplálék a vadhús és az erdei gomba?</p> <p>A gombák gyűjtésének és fogyasztásának szabályai.</p> <p>A kullancsok által terjesztett betegségek, jellemző tünetek. A</p>	<p>A természetjárás viselkedési szabályainak megfogalmazása.</p> <p>Hazai erdők életközösségének ökológiai szemléletű jellemzése.</p> <p>Az élő és az élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában, előfordulásában és az erdők függőleges tagolódásában.</p> <p>A növények környezeti igénye és</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.</p> <p>Az erdő megjelenítése</p>

<p>megelőzés és védekezés formái.</p> <p>Az erdőjárás magatartási szabályai.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Hazai erdőségek földrajzi helye, kialakulása, gyakori erdőtípusainak jellemzői.</p> <p>Az erdő mint életközösség. Az erdő szintjei, a környezeti tényezők függőleges irányú változásai.</p> <p>Az erdőszintek legjellemzőbb növényeinek (kocsánytalan tölgy, gyertyán, bükk, erdei fenyő, gypürózsa, erdei pajzsika, nagy seprűmoha) környezeti igényei, faji jellemzői, testfelépítése, hasznosítása, az életközösségben betöltött szerepe.</p> <p>Az erdőszéli csiperke és a gyilkos galóca faji sajátosságai. A (bazidiumos) gombák testfelépítése, táplálkozása, szaporodása. A gombák szerepe az életközösségekben, az egészséges táplálkozásban. A gombafogyasztás szabályai.</p> <p>Az erdő gerinctelen és gerinces állatainak (szarvasbogár, gyapjaslepke, erdei vöröshangya, koronás keresztspók, közönséges</p>	<p>előfordulása közti oksági összefüggések bemutatása konkrét példákon keresztül.</p> <p>A tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása.</p> <p>A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok és a növények faji sajátosságainak bemutatásakor.</p> <p>Az ehető és mérgező gombapárok összehasonlítása.</p> <p>A mohák, harasztok, nyitvatermők és zárvatermők összehasonlítása jellegzetes képviselőik példáján.</p> <p>Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása.</p> <p>A növények és gombák táplálkozása közötti különbségek magyarázata.</p> <p>A pókszabásúak, a rovarok, a lepkék és a bogarak összehasonlítása.</p> <p>Az orvoshoz fordulás eseteinek felismerése.</p>	<p>irodalmi alkotásokban.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya.</p> <p>Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.</p> <p>Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.</p> <p>Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> állati eredetű táplálékok szerepe; a fa megmunkálása; a betegség tünetei.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés az interneten.</p>
--	---	---

<p>kullancs, széncinege, nagy tarkaharkály, gímszarvas, vaddisznó, erdei fülesbagoly, róka) külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében.</p> <p>A kullancsok által terjesztett betegségek, az ellenük való védekezés. A kullancseltávolítás fontossága, módszerei.</p> <p>Táplálkozási láncok, táplálékhálózat.</p> <p>A vadgazdálkodás szerepe, jelentősége.</p> <p>Az erdő szociális, környezetvédő szerepe; veszélyeztetettsége. Az erdőjárás szabályai.</p> <p>Herman Ottó munkásságának jelentősége.</p>	<p>Erdei táplálkozási láncok összeállítása.</p> <p>A vadállomány szabályozása és az élőhely védelme közötti kapcsolat megértése.</p> <p>A környezetszennyezés, élőhelypusztulás következményeinek bemutatása konkrét példákon.</p> <p>Erdei életközösség megfigyelése terepen, vagy jellegzetes erdei növények, növényi részek vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése. A kullancsfertőzés elleni védekezés alkalmazása természetjárás során.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Erdő, zárvatermő, nyitvatermő, haraszt, moha, virágtalan növény, gomba, spóra, barkavirágzat, makktermés, tűlevél, tobozvirágzat, cserje, pókszabású, rovar, bogár, lepke, csáprágó, pödörnyelv, kúszóláb. vésőcsőr.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alföldi tájakon	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Síkság, alföld, élőhely, életközösség, madár, emlős, ízeltlábú, rovar, táplálkozási lánc, táplálkozási hálózat, környezetszennyezés, környezet – szervezet – életmód összefüggései, élőlények bemutatásának algoritmusai, tájékozódás a térképen, diagramok, tematikus térképek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Átfogó kép kialakítása alföldi tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotáról.</p> <p>A természeti, társadalmi-gazdasági értékek megismerésén keresztül a hazához való kötődés erősítése, a nemzettudat fejlesztése.</p> <p>Az alföldek keletkezésének vizsgálata során a folyamatok sorrendjének, időléptékének érzékeltetése.</p> <p>A szemléleti térképolvasás elemi készségeinek fejlesztése.</p> <p>A környezetre kifejtett egyéni és társadalmi hatások és a belőlük adódó problémák felismertetése, megoldási módok keresése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan alakultak ki hazánk alföldjei az egykori tenger helyén?</p> <p>Mi a futóhomok?</p> <p>Hogyan lesz a búzából kenyér?</p> <p>Melyik hungarikum köthető az Alföldhöz?</p> <p>Gyógyítanak-e a gyógynövények?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p>	<p>A Kisalföld, a Kiskunság és a Nagyunság természeti adottságainak összehasonlítása.</p> <p>A tájjellemzés algoritmusának megismerése, gyakorlása a megismert tájak bemutatása során.</p> <p>Információk leolvasása különböző diagramokról, tematikus térképekről.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.</p> <p>Alföld megjelenítése</p>

<p>Hazai alföldjeink keletkezése.</p> <p>A Kisalföld és az Alföld tájai, természeti adottságai.</p> <p>A füves puszták jellegzetes növényei: fűfélék, gyógy- és gyomnövények, jellemzőik, jelentőségük.</p> <p>Az életközösség állatai: sáskák, szöcskék, gyíkok, fácán, mezei pocok, mezei nyúl, egerészölyv szervezete, életmódja.</p> <p>A Kiskunsági vagy a Hortobágyi Nemzeti Park természeti értékei.</p> <p>Alföldek hasznosítása, szerepük a lakosság élelmiszerellátásában. Termesztett növényei: búza, kukorica, napraforgó; jellegzetes szerveik, termesztésük, felhasználásuk.</p> <p>A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar összefüggései.</p>	<p>A megismert életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése.</p> <p>A növényi szervek környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon.</p> <p>A környezet – szervezet – életmód összefüggéseinek bemutatása konkrét példákon</p> <p>A megismerési algoritmusok használata az élőlények jellemzése során.</p> <p>Állatok különböző szempontú csoportosítása.</p> <p>Táplálékláncok készítése a megismert növényekből és állatokból.</p> <p>Egy választott nemzeti park természeti értékeinek, vagy ősi magyar háziállatok bemutatása önálló kutatómunka alapján.</p> <p>A természeti és a kultúrtáj összehasonlítása. A gazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatásának bemutatása példákon.</p>	<p>irodalmi alkotásokban.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya.</p> <p>Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.</p> <p>Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.</p> <p>Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a honfoglaló magyarok háziállatai.</p>
---	--	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Síkság, alföld, feltöltődés, természeti erőforrás, fűfélé, koronagyökér, takarólevél nélküli virág, fészek-, kalász-, torzsavirágzat, szemtermés, kifejlés, kétéltű, hüllő, rágcsáló.
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Duna-Tisza-köze, Tiszántúl, Mezőföld, Kiskunság, Nagykunság, Hortobágy, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Győr.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Felszíni és felszín alatti vizek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A víz szerepe, előfordulása a természetben, a víz tulajdonságai. Állóvizek, folyóvizek. Vízszennyezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A Környezet és fenntarthatóság fejlesztési terület részeként hazánk felszíni és felszín alatti vizei és jelentőségük megismerése, a nemzeti azonosság és a hazaszeretet erősítése.</p> <p>A vízkészletre kifejtett egyéni és társadalmi-gazdasági hatások, a belőlük adódó problémák felismerése, megoldási módok keresésére való törekvés erősítése, a felelősségtudat erősítése egyéni és közösségi szinten.</p> <p>A takarékos vízhasználat szokásának megalapozása.</p> <p>A hazánk vízrajzáról való átfogó kép kialakítása során a szemléleti térképolvasás fejlesztése.</p> <p>Az összefüggések, törvényszerűségek alkalmazása a logikai térképolvasás elemi lépései során.</p> <p>A természetföldrajzi és társadalom-földrajzi folyamatok időléptéke közötti különbségek érzékeltetésével az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése.</p> <p>Az érdeklődés felkeltése a közvetlen környezet szépségeinek, értékeinek megismerése és a környezeti problémák iránt.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hol található hazánkban gyógyfürdő?</p> <p>Melyek a vízszennyezés forrásai lakóhelyeden (környékén)? Milyen jelek utalnak a víz szennyeződésére?</p> <p>Milyen károkat okozhatnak az árvizek és a belvizek?</p> <p>Mi veszélyezteti hazánk ivóvízkészletét?</p> <p>Melyek az egészséges, jó ivóvíz tulajdonságai?</p> <p>Hogyan takarékoskodhatunk az ivóvízzel otthon és az iskolában?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Felszín alatti vizek: talajvíz, hévíz, ásványvíz, gyógyvíz jellemzői, jelentősége az ember életében, gazdasági életében.</p> <p>A belvizek kialakulásának okai és következményei, az ellene való védekezés formái.</p> <p>Felszíni vizek: hazánk legjelentősebb állóvizei, folyóvizei.</p>	<p>Helyi környezeti problémák felismerése. Információgyűjtés tanári irányítással a lakóhely (környéke) vizeinek minőségéről. Következtetések levonása.</p> <p>Felszín alatti vizek összehasonlítása, vizek különböző szempontú rendszerezése.</p> <p>A felszíni és a felszín alatti vizek kapcsolatának igazolása példákkal.</p> <p>Az időjárás, a felszínforma és a belvízveszély közötti kapcsolat bizonyítása.</p> <p>A legjelentősebb hazai álló-és folyóvizek, a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat felismerése a térképen.</p> <p>A felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közötti összefüggés magyarázata.</p> <p>Az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggés magyarázata.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, expliciten megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése.</p> <p>A táj, a természeti jelenségek ábrázolásának szerepe.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> folyami kultúrák.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> vízfelhasználás, víztisztítás, víztakarékosság.</p>

<p>A folyók útja a forrástól a torkolatig. Vízyűjtő terület, vízvásztó, vízjárás, folyók felszínformálása.</p> <p>Árvizek kialakulásának oka, az ellene való védekezés formái.</p> <p>Állóvizek keletkezése, pusztulása. Legnagyobb tavunk: a Balaton (keletkezése, jellemzése).</p> <p>A folyók, tavak haszna, jelentősége. Vízszenyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei. Vizek védelme.</p> <p>A Balaton-felvidéki vagy a Fertő-Hanság Nemzeti Park értékei.</p> <p>Víztisztítási eljárások.</p>	<p>Egy választott nemzeti park vizes élőhelyének, természeti értékeinek bemutatása önálló ismeretszerzés, információfeldolgozás alapján.</p> <p>Példák gyűjtése arról, hogy a víz mint természeti erőforrás hogyan hat a társadalmi, gazdasági folyamatokra.</p> <p>Személyes és közösségi cselekvési lehetőségek összegyűjtése az emberi tevékenység által okozott környezetkárosító folyamatok káros hatásainak csökkentésére.</p> <p>Különböző vizek (pl. csapvíz, ásványvíz, desztillált víz) fizikai-kémiai tulajdonságainak összehasonlítása.</p> <p>Ipari víztisztítás megfigyelése helyi víztisztító üzemben, vagy filmen.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Felszíni víz, felszín alatti víz, talajvíz, belvíz, hévíz, gyógyvíz, ásványvíz, folyóvíz, állóvíz, főfolyó, mellékfolyó, vízyűjtő terület, vízvásztó, vízjárás, felszínformálás, vízszenyezés, vízvédelem.</p>	
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Balaton, Fertő tó, Velencei-tó, Duna, Tisza, Körös, Dráva, Rába, Szigetköz, Szentendrei-sziget, Csepel-sziget, Mohácsi-sziget.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizek, vízpartok élővilága	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A víz jelentősége a földi élet szempontjából; az állatok csoportosítása különböző szempontok szerint, az állatok jellemzésének szempontjai vízszennyezés forrásai, következményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az élő és élettelen környezeti tényezők sokoldalú kapcsolatrendszerének megismerése a vizek-vízpartok életközösségében.</p> <p>Az élőhely – szervezet – életmód összefüggéseinek magyarázata a víz-vízpart élőlények vizsgálatának során.</p> <p>A természetszeretet és természetvédelem iránti elkötelezettség elmélyítése az élővilág változatosságának, sokszínűségének, sérülékenységének tudatosításával.</p> <p>A természet jelzéseinek felismertetése, értelmezése, az okok és következmények elkülönítése az emberi tevékenységek és az élettelen környezet közötti kapcsolatrendszer elemzésével.</p> <p>A helyi környezeti problémák iránti érdeklődés felkeltése. A személyes felelősség tudatosítása a vízkészlet tisztaságának megőrzésében. A tanulók aktív cselekvésre ösztönzése a természet védelmében egyéni és közösségi szinten.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Meleg, nyári napokon olykor tömegesen pusztulnak a halak a Balatonban. Mi ennek az oka?</p> <p>Mire mondják, hogy virágozik a Tisza?</p> <p>Miért félnek az emberek a kígyóktól, békáktól?</p>	<p>A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezőinek összehasonlítása.</p> <p>Egysejtű élőlények megfigyelése, összehasonlításuk.</p> <p>A növények környezeti igényei és térbeli elrendeződése közötti</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati,</p>

<p>Mi a „kígyóing”?</p> <p>Mit tehetünk, hogy kevesebb szúnyog fejlődjön ki környezetünkben?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A vízi élőhely jellemző élettelen környezeti tényezői.</p> <p>Vizek egysejtűi: zöld szemes ostoros, papucsállatka, baktériumok testfelépítése, életmódja.</p> <p>Vízi-vízparti növénytársulások vízszintes tagozódása: lebegő, gyökerező hínár, nádas mocsárrétek, ártéri erdők jellegzetes növényeinek testfelépítése, életmódja jelentősége.</p> <p>A vízi-vízparti életközösség jellemző gerinctelen és gerinces állatai: tavi kagyló, orvosi pióca, kecskerák, szúnyogok, szitakötők, (tiszavirág) ponty, leső harcsa, kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, fehér gólya külleme, teste, élete, jelentősége az életközösségben, az ember életében, védettségük.</p> <p>Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok.</p>	<p>összefüggés bemutatása egy konkrét vízi, vagy vízparti társulás példáján.</p> <p>A megismerési algoritmusok alkalmazása a lág- és fásszárú növények leírása és a gerinces és a gerinctelen állatok bemutatása során.</p> <p>A növényi szervek környezethez való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon.</p> <p>A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentőségének bemutatása konkrét példákon.</p> <p>Az állatok különböző szempontú csoportosítása.</p> <p>A vízi élethez való alkalmazkodás példákkal történő illusztrálása.</p> <p>Táplálkozási láncok összeállítása a megismert fajokból.</p> <p>Az emberi tevékenység hatásainak elemzése, a környezetszennyezés és az ember egészsége közötti összefüggés felismerése.</p>	<p>általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fűzfavesszőből, nádból készült tárgyak a környezetünkben.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya.</p> <p>Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.</p> <p>Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.</p> <p>Hierarchikus kapcsolatok ábrázolása.</p>
--	--	--

<p>Az életközösség veszélyeztettségének okai, következményei: tápanyagdúsulás és a méreganyag koncentrációja.</p> <p>Az életközösség védelme.</p>	<p>Az állatok egyedszáma, veszélyeztetettsége és védettsége közötti összefüggés elemzése.</p> <p>Terepgyakorlat: egy vízi-vízparti életközösség megfigyelése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Egysejtű, sejtstruktúra, baktérium, moszat, telepes test, gyöktörzs, kétlaki növény, hínárnövényzet, gerinctelen, gyűrűsféreg, puhatestű, kagyló, ízeltlábú, rovar, rák, gerinces, hal, kopoltyú, úszóláb, lemezes csőr, gázlóláb, tépőcsőr, markoló láb, lágyhéjú tojás, átalakulásos fejlődés, átváltozás, átalakulás nélküli fejlődés, költöző madár, téli álm, változó testhőmérséklet.</p>	

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
--	--

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A természet és társadalom kölcsönhatásai</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Természeti erőforrás, mezőgazdaság, ipar, környezetszennyezés, energiahordozó, életközösség, természeti erőforrások és a társadalmi gazdasági folyamatok összefüggése, tájleírás és az élőlények bemutatásának algoritmusa.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A rendszerszemlélet és gondolkodás fejlesztése a természeti erőforrások társadalmi-gazdasági felhasználása során bekövetkezett változások vizsgálatával, a globális problémák helyi vetületeinek felismerésével. Aktív állampolgárságra nevelés a helyi környezeti problémák okainak és következményeinek felismerésén alapuló, a környezet védelméért való aktív együttműködésre való késztetéssel.</p> <p>A hazához, a szűkebb pátriához való kötődés erősítése a lakóhelyi táj természeti és gazdasági-társadalmi környezetének megismerésével.</p>	

	<p>Az embernek a természetben elfoglalt sajátos helyzetének és ezzel kapcsolatos felelősségének megértése a természetes és mesterséges életközösség különbségeinek megismerésével, a városi környezetben élő állatoknak az emberre gyakorolt hatásainak megismerésével.</p> <p>Anyag- és energiatakarékos szemlélet formálása, tudatos vásárlási szokások megalapozása, az egyéni felelősség tudatosítása.</p>
--	--

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Lakóhelyed mely értékeire vagy büszke? Min szeretnél változtatni?</p> <p>Milyen előnyöket, milyen hátrányokat nyújt a városi élőhely az állatok számára?</p> <p>A szelektív hulladékgyűjtés szabályai.</p> <p>Energia- és víztakarékosság formái a háztartásban.</p> <p>Internetes menetrend használata utazás tervezéséhez.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Gazdasági ágazatok: mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás. A gazdaság természeti feltételei.</p> <p>Településtípusok: tanya, falu, városjellemző képe, társadalmi, gazdasági szerepe. Élet a városban. A gazdasági ágazatok együttműködése. Hálózatok</p>	<p>Különböző termékek csoportosítása aszerint, hogy a gazdaság mely ágazata állította elő.</p> <p>A gazdasági ágazatok közötti összefüggések bemutatása konkrét példákon keresztül.</p> <p>A települések eltérő társadalmi, gazdasági szerepének bemutatása konkrét példákon.</p> <p>A falu és a város által nyújtott szolgáltatások összehasonlítása.</p> <p>A vasút- és közúthálózat szerkezetének vizsgálata: Előnyök és hátrányok bemutatása.</p> <p>A városi élőhely nyújtotta előnyök és hátrányok elemzése az állatok alkalmazkodásának vizsgálata során.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> nyersanyag, termék; közlekedés; energia- és vízellátás, takarékoság.</p>

<p>szerepe a lakosság ellátásában (víz-, energiaellátó rendszer, közlekedési hálózat).</p> <p>A város mesterséges életközösségének, sajátos állatvilága: házi egér vándorpatkány, csótány, feketeterítő, galamb, elszaporodásuk feltételei és következményeik</p> <p>A betegséget terjesztő állatok elleni védekezés formái.</p> <p>A háztartás anyag- és energiagazdálkodása. Víz- és energiafelhasználás. Környezetszennyezés és csökkentésének formái. Az anyag- és energiatakarékosság lehetőségei. Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>A lakóhelyi táj természetföldrajzi és gazdasági-társadalmi jellemzői.</p> <p>Hazánk fővárosa, Budapest: földrajzi helyzete, gazdasági, kulturális jelentősége.</p>	<p>Példák gyűjtése betegségeket terjesztő városi fajokra (például parlagi galamb, vándorpatkány, róka) és az ezekkel kapcsolatos problémákra. A megoldási módok közös értékelése.</p> <p>A fenntarthatóságot segítő életvitel legfontosabb elemeinek bemutatása.</p> <p>A szelektív hulladékgyűjtés szabályainak megismerése és gyakorolása az iskolában.</p> <p>A társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok kapcsolatának feltárása a lakóhely környezetében.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító folyamatok felismerése a lakóhelyen és környékén.</p> <p>A főváros látnivalóinak bemutatása önálló ismeretszerzéssel és feldolgozással.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szelektív hulladékgyűjtés, tanya, falu, város, termelés, fogyasztás, nyersanyag, késztermék.</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ember szervezete és egészsége	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Testrész, életjelenség, csont, izom, táplálkozás, érzékszerv, érzékelés, betegség, egészség, életszakasz.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az emberi test felépítésével és működésével kapcsolatos meglévő ismereteik rendszerezése. Az egészséget veszélyeztető tényezők felismerése, az egészséges életvitel szokásrendszerének formálása. Az ember személyes felelősségének tudatosítása egészségének megőrzésében, sorsának, életpályájának alakításában.</p> <p>A környezet – szervezet – életmód – egészségi állapot közötti összefüggés feltárása, a higiénés kultúra fejlesztése.</p> <p>A betegségek megelőzésének, az időbeni orvoshoz fordulás jelentőségének tudatosítása.</p> <p>A reális énkép, önismeret fejlesztése, az alapvető emberi értékek, erkölcsi normák elfogadása, a velük való azonosulás.</p> <p>Az egészségvédelemmel kapcsolatos információk iránti érdeklődés felkeltése, megfelelő szintű jártasság kialakítása az információk feldolgozásában, értelmezésében. A fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Mi a serdülőkori változások oka?</p>	A kamaszkori változások jeleinek és okainak összegyűjtése.	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés</p>

<p>Miért gyakoriak a konfliktusok a serdülők életében? Hogyan oldhatók fel?</p> <p>Mi a különbség a fiúk és a lányok nemi működése között?</p> <p>Mit jelent a függőség és melyek a tünetei?</p> <p>Milyen hatást fejt ki a serdülő szervezetére a cigaretta, az alkohol és a kábítószer?</p> <p>Hogyan befolyásolják a barátok, a család a fiatal életét?</p> <p>Fiatalkori bűnözés adatai.</p> <p>Helyes és helytelen testtartás.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Testkép, testalkat, testtájak. Az emberi test méretének, arányainak változásai az egyedfejlődés során.</p> <p>A mozgás szervrendszere. A vázrendszer és az izomzat fő jellemzői. A mozgás-szervrendszer felépítése és működése közötti kapcsolat. A kamaszkori elváltozások okai, következményei, megelőzésük lehetőségei.</p> <p>A táplálkozás, a légzés, a kiválasztás és a keringés legfontosabb szervei. Kapcsolatok az anyagcsere életjenségei, szervrendszerei között.</p> <p>Az egészséges táplálkozás</p>	<p>Adatok elemzése a 10–12 éves fiatalok egészségi állapotáról (túlsúly, alultápláltság, tartáshibák, lúdtalp, stb.) az okok elemzése következtetések levonása.</p> <p>A testarányok és méretek összehasonlítása a különböző életszakaszokban.</p> <p>A divat és a média szerepének tudatosulása a testkép kialakításában.</p> <p>A külső megjelenés összetevőinek, jelentésének és hatásainak felismerése.</p> <p>A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképeség összefüggéseinek bizonyítása példákon.</p> <p>A táplálkozás, a légzés és a mozgás közti kapcsolatok bemutatása konkrét példákon.</p> <p>Egyszerű kísérletek a mozgás, a pulzus, illetve a légzésszám közötti kapcsolatra. Az adatok rögzítése és értelmezése.</p> <p>Táplálékpiramis összeállítása.</p> <p>Táplálkozási szokások, étrendek elemzése, javaslatok megfogalmazása.</p>	<p>felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.</p> <p>Család, baráti kapcsolatok ábrázolása az irodalomban.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés, adatgyűjtés és -értelmezés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az emberi test ábrázolása, a szép test fogalma a különböző korokban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> elsősegélynyújtás; betegjogok, egészségügyi ellátás.</p>
---	---	--

<p>alapelvei. A táplálék mennyisége és minősége. Az étkezések száma, aránya.</p>	<p>A túlsúlyosság és a kóros soványság veszélyeinek bemutatása.</p>	
<p>A férfi és a női nemi szervek felépítése és működése. Serdülőkori változások. A két nem testi és lelki tulajdonságainak különbségei. A nemi szervek egészsége, személyi higiénája.</p>	<p>Nemi szervek működésének serdülőkori változásai, a testalkat és a lelki tulajdonságok összefüggéseinek elemzése.</p>	
<p>Az egyedfejlődés szakaszai. Méhen belüli és méhen kívüli fejlődés.</p>	<p>Férfi és női szerepek megkülönböztetése, fiúk és lányok jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, kapcsolatba hozása a nemi szerepekkel.</p>	
<p>A serdülő személyiségének jellemző vonásai.</p>	<p>Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzőinek bemutatása.</p>	
<p>Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai.</p>	<p>A kommunikáció jelentőségének bizonyítása különböző szituációkban.</p>	
<p>Az önismeret és az önfejlesztés eszközei. Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében</p>	<p>A konfliktusok okainak és következményeinek elemzése, a feloldás formáinak megismerése.</p>	
<p>A családi és a társas kapcsolatok jelentősége.</p>	<p>Veszélyhelyzetek, kockázatok azonosítása különböző szituációkban.</p>	
<p>Veszélyforrások és megelőzésük lehetőségei a háztartásban, közlekedésben, sportolás közben.</p>	<p>A viselkedés és a balesetek közötti oksági összefüggések vizsgálata.</p>	
<p>Az érzékszervek szerepe. A látó és</p>		

<p>hallószerv károsító hatásai. megelőzésük módja.</p> <p>Elsősegélynyújtás elemi ismeretei.</p> <p>Környezet és az ember egészsége. Fertőzés, betegség, járvány. A leggyakoribb fertőző betegségek tünetei és megelőzésük módjai. Lázcsillapítás és diéta.</p> <p>Orvosi ellátással kapcsolatos ismeretek.</p> <p>Káros szenvedélyek. Az alkohol, a dohányzás, kábítószeres hatások az ember szervezetére, személyiségére.</p>	<p>Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok és szokások megismerése, alkalmazása.</p> <p>Az ájult beteg ellátása. A sebellátás, vérzéscsillapítás gyakorlata.</p> <p>A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat felismerése.</p> <p>Az eredményes gyógyulás és az időbeni orvoshoz fordulás összefüggéseinek belátása.</p> <p>A személyes felelősség, a család és a környezet szerepének bemutatása (irodalmi példák) a függőségek megelőzésében.</p> <p>A kipróbálás és a függőség összefüggéseinek megértése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Csont, izom, ízület, mozgásszervi elváltozás, tápcsatorna, emésztés, felszívódás, tápanyag, normál testsúly, túlsúly, alultápláltság, légzés, tüdő, vér, szív, kiválasztás, vese, petefészek, here, nemi hormon, ivarsejt, magömlés, menstruáció, nőies, férfias jelleg, érzékszerv, egészség, betegség, fertőzés, járvány.</p>	
<p>Tanév végi ismétlés</p>	<p>3 óra</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából</p> <p>Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere.</p> <p>Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatokat jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész.</p> <p>Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában.</p> <p>Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról.</p> <p>Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, természetett növényeit, a házban és ház körül élő állatait. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet-szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket.</p> <p>Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában.</p> <p>Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére.</p> <p>Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez.</p> <p>Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve. csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni.</p> <p>Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.</p>

Értékelési szempontok

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a különböző tudományterületek szaknyelvét?
- Milyen mértékű önállósággal használja a megismerési algoritmusokat?
- Képes-e a megismert tények, jelenségek, folyamatok elemzésére, az oksági összefüggések felismerésére, példákkal történő illusztrálására?
- Tudja-e megszervezett ismereteit csoportosítani, rendszerezni? Helyesen látja –e a hierarchikus kapcsolatokat?
- Milyen szinten képes ismereteinek alkalmazására, mindennapokban való hasznosítására?
- Elsajátított-e megfelelő szintű önállóságot a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében és az eszközök balesetmentes használatában?
- Miként tud önállóan ismereteket szerezni, és társaival együttműködve dolgozni?
- Igényli-e tanára segítségét az információhordozók kiválasztásában és használatában?
- Hogyan képes használni az info-kommunikációs eszközöket az ismeretszerzés folyamatában?
- Rendelkezik-e az értő és kritikai olvasás megfelelő szintjével?
- Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet, az egészségvédelem és a permanens önművelődés igénye?

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység megfigyelés alapján történő értékelése.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, feladatlap, témaközi, témazáró javítása, értékelése.
- Önálló (tanórán kívüli) megfigyelések, adatgyűjtések, “kutatások” megbeszélése, minősítése.

- **Témákat lezáró írásbeli felmérések** tájékoztatják a tanárt, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődése,
- az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje,
- tárgyi tevékenységben való jártasság,
- tanult műveletek értelmezése,
- a tanult számolási eljárások ismerete és alkalmazása.

A tankönyv, taneszköz választásának szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a természetismeret tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a természetismeret kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek két éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Fizika

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

7-8. évfolyam általános tantervű osztályok részére

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	2	72	58	14
8.	1,5	54	39	15

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.09.2 tantárgyi kerettanterv 'B'-változata alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az óraszám emelkedés miatt 7. osztályban a Hőtan tematikai egységből csak a *Halmazállapot-változások* maradnak meg, a többi anyagrészt 8. osztályba kerül át.

E tananyag átcsoportosítás a kétéves ciklus egészére vonatkozó kerettantervi órakeretet nem változtatja meg. Megmarad a ciklus egészére meghatározott 97 óra (58+39=97) kerettantervi órakeret és a helyi tervezésű 11órás (7+4=11) órakeret is. A plusz 18 óra pedig mindkét évfolyam óraszámában megjelenik.

IKT eszközhasználat a tanítási órák 25%-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Novák Ilona

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Természettudományos vizsgálati módszerek	5	0	5
Mozgások	16	7	23
Energia	9	3	12
Nyomás	14	3	17
Hőtan	8	1	9
Ismétlés, számonkérés	6	0	6
Évfolyam összesen	58	14	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Természettudományos vizsgálati módszerek	1	1	2
Hőtan	6	1	7
Elektromosság, mágnesség	12	11	23
Optika, csillagászat	14	2	16
Ismétlés, számonkérés	6	0	6
Évfolyam összesen	39	15	54

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Mozgások	Tanulói kísérlet: sűrűség meghatározása	1
Mozgások	Tanulói kísérlet: Súly- és tömegmérés	1
Mozgások	Tudás elmélyítése	5
Energia	Tudás elmélyítése	3
Nyomás	Tanulói kísérlet: Cartesius-búvár készítése vagy „víztorony” építés	1
Nyomás	Tudás elmélyítése	2
Hőtan	Tudás elmélyítése	1
	Összesen:	14

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	15
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hőtan	Tudás elmélyítése	1
Elektromosság, mágnesség	Tanulói kísérlet: elektromágnes építése	1
Elektromosság, mágnesség	Transzformátor	2
Elektromosság, mágnesség	Tudás elmélyítése	8
Tudományos vizsgálati módszerek	Hít és tudomány	1
Optika, csillagászat	Tudás elmélyítése	2
	Összesen:	15

3. Tantárgyi bevezető:

A természettudományos kompetencia középpontjában a természetet és a természet működését megismerni igyekvő ember áll. A fizika tantárgy a természet működésének a tudomány által feltárt legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. A törvényszerűségek harmóniáját és alkalmazhatóságuk hihetetlen széles skálátartományát megcsodálva bemutatja, hogyan segíti a tudományos módszer a természet erőinek és javainak az ember szolgálatába állítását. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük a fiatalokat, amelyekkel egész életpályájukon hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozzunk sérülést.

Nem kevésbé fontos, hogy elhelyezzük az embert kozmikus környezetünkben. A természettudomány és a fizika ismerete segítséget nyújt az ember világban elfoglalt helyének megértésére, a világ jelenségeinek a természettudományos módszerrel történő rendszerbe foglalására. A természet törvényeinek az embert szolgáló sikeres alkalmazása gazdasági előnyöket jelent, de ezen túl szellemi, esztétikai örömet és harmóniát is kínál.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerik az alapvető fizikai jelenségeket és az azokat értelmező modellek és elméletek történeti fejlődését, érvényességi határait, a hozzájuk vezető megismerési módszereket. A fizika tanítása során azt is be kell mutatnunk, hogy a felfedezések és az azok révén megfogalmazott fizikai törvények nemcsak egy-egy kiemelkedő szellemóriás munkáját, hanem sok tudós századokat átfogó munkájának koherens, egymásra épülő tudásszövetét jelenítik meg. A törvények folyamatosan bővültek, és a modern tudományos módszer kialakulása óta nem kizárják, hanem kiegészítik egymást. Az egyre nagyobb teljesítőképességű modellekből számos alapvető, letisztult törvény nőtt ki, amelyet a tanulmányok egymást követő szakaszai a tanulók kognitív képességeinek megfelelő gondolati és formai szinten mutatnak be, azzal a célkitűzéssel, hogy a szakirányú felsőfokú képzés során eljussanak a választott terület tudományos kutatásának frontvonalába.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerkedhetnek a természet tervszerű megfigyelésével, a kísérletezéssel, a megfigyelési és a kísérleti eredmények számszerű megjelenítésével, grafikus ábrázolásával, a kvalitatív összefüggések matematikai alakú megfogalmazásával. Ez utóbbi nélkülözhetetlen vonása a fizika tanításának, hiszen e tudomány fél évezred óta tartó diadalmenetének ez a titka.

Fontos, hogy a tanulók a jelenségekből és a köztük feltárt kapcsolatokból leszűrt törvényeket a természetben újabb és újabb jelenségekre alkalmazva ellenőrizzék, megtanulják igazolásuk vagy cáfolatuk módját. A tanulók ismerkedjenek meg a tudományos tényeken alapuló érveléssel, amelynek része a megismert természeti törvények egy-egy tudománytörténeti fordulóponton feltárt érvényességi korlátainak megvilágítása. A fizikában használatos modellek alkotásában és fejlesztésében való részvételről kapjanak vonzó élményeket és ismerkedjenek meg a fizika módszerének a fizikán túlmutató jelentőségével

is. A tanulóknak fel kell ismerniük, hogy a műszaki-természettudományi mellett az egészségügyi, az agrárgazdasági és a közgazdasági szakmai tudás szilárd megalapozásában sem nélkülözhető a fizika jelenségekörének megismerése.

Célok és feladatok

Az általános iskolai természettudományos oktatás, ezen belül a 7– 8. évfolyamon a fizika tantárgy tanításának és tanulásának legfőbb célja és feladata a tanulók felvértezése mind a személyiségük, tudásuk, készségük és képességük, mind a gondolkodásuk fejlesztésével arra, hogy majd boldoguljanak, helytálljanak magánéletükben, élethivatásukban és a 21. századi társadalomban.

Ennek érdekében a **NAT Ember és Természet műveltségterülete előírásainak megfelelően a legfőbb feladat a természettudományos és más alapkompenciák fejlesztése**, a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság és tudásvágy megerősítése, a sikerélmény biztosítása, a tantárgy megszerettetése, a fizika további tanulásának érzelmi és értelmi megalapozása.

A fizika alaptudomány, mert saját, a többi természettudomány alapjául is szolgáló fogalomrendszere, alapelvei és törvényei vannak. Ezért bizonyos előismereteket a többi reáltantárgy tanításához a fizikának kell biztosítania. A fizikának meghatározó szerepe és felelőssége van a természet megismerésében és védelmében, a technika fejlesztésében és az ahhoz való alkalmazkodásban is.

A tanítási-tanulási folyamatban központi szerepet kell biztosítani legfontosabb szereplőknek, a tanulóknak. Ezért

- figyelembe kell venni a tanulók többségére jellemző **életkori sajátosságokat**;
- minél **aktívabb szereplővé** kell tenni őket a tudás megszerzésében (tanulói kísérletek, a bemutatott kísérletek közös elemzése, önálló adatgyűjtés stb.);
- gondoskodni kell a többség **sikerélményéről**, mert ez a legfontosabb tényezője a tantárgy megszerettetésének, tehát érzelmileg és értelmileg is hozzá kell kötni a tanulókat a fizikához;
- mivel a tanulók azt az ismeretet, gondolatot fogadják be legkönnyebben, ami **jól kapcsolódik a már meglévő ismereteikhez**, tudásuk bővítésénél építeni kell a korábban megszerzett iskolai vagy iskolán kívüli konkrét tapasztalataikra, ismereteikre. Érdemes ezeket az egyes témák feldolgozása előtt céltudatosan feleleveníteni, bővíteni;
- figyelembe kell venni, hogy a tanulók ebben az életkorban egyre több területen képesek az elvontabb (absztrakt, formális) gondolkodásra. Ezt nagymértékben erősíti, fejleszti, ha azt **megfigyelések, kísérletek, mérések, ezek elemzése** előzi meg, és a későbbi gyakorlati alkalmazások igazolják helyességüket;

- a tanulók ismerjék meg és gyakorolják be a hagyományos és a **korszerű ismeretszerzési módszereket** és a korszerű eszközök alkalmazását, mert ezzel hatékonyabbá és könnyebbé tehetjük munkájukat;
- lehetőséget kell adni **csoportmunkára**, mert az jellemformáló, és felkészíti őket a felnőttkori feladatok elvégzésére.

Fejlesztési feladatok

A fizika tanulása, tanítása **nem lehet öncélú** (csak a fizikai tartalomra figyelő), formális (csak a jelenségek, fogalmak, törvények stb. emlékezeti tudását segítő és elváró). Ezért ezt a műveltségi területet az egész természettudomány és az általános műveltség részeként kell feldolgozni úgy, hogy a fizika minél több szállal kapcsolódjon ezekhez. Közös munkával (a tanulókkal és a többi kollégával) el kell érni, hogy a tanulók döntő többsége elinduljon és évről évre előrelépjen azon a fejlődési folyamaton, amelynek eredményeként 18 éves korára képes lesz:

- **biztonsággal tájékozódni** a természetben, a társadalomban, a rázúduló információhalmazban, felismerni abban a helyét és feladatait, és ezek ismeretében képes lesz rendszerben gondolkodni és önállóan cselekedni;
- megismerni az ehhez szükséges fizikai jelenségeket, fogalmakat, törvényszerűségeket életkorának megfelelő alkalmazási szinten és kialakítani önmagában az olyan logikus (a természettudományokra jellemző, de általánosan felhasználható) gondolkodásmódot, amely segíti **felismerni és megkülönböztetni az áltudományos tanokat** a bizonyított ismeretektől, így tudatosan tudja, hogy döntéseiben mit vegyen figyelembe;
- észrevenni a kapcsolatot a fizika fejlődése és a társadalom változása, a történelmi folyamatok kialakulása között, megismerni, értékelni a legkiválóbb fizikusok munkásságát, tudományos eredményeit, ezek hatását az emberiség életére.
- **eldönteni, hogy miben tehetséges**, és ez alapján meghatározni azt az életpályát, amire sikeresen felkészülhet.

Biztosítani kell a tanulóknak, hogy:

- irányítással vagy önállóan, egyedül vagy csoportosan megtervezhessenek és végrehajthassanak megfigyeléseket, kísérleteket, ezek elemzését, közös értékelését és az eredményeket szakmailag és nyelviileg is helyesen fogalmazzák meg. Ismerjék és alkalmazzák a balesetvédelmi szabályokat.
- hagyományos mérőeszközök (mérőszalag, óra, hőmérő, mérleg, rugós erőmérő, feszültség- és áramerősség-mérő stb.) és ezek korszerű változatát alkalmazhassák; az ismeretszerzés minél többféle lehetőségét (könyvtár, számítógép, internet, multimédiás eszközök stb.) felhasználják;
- a fizikai ismeretek rendszerében felismerjék, hogy melyek azok az alapvető fogalmak, elvek, törvények, amelyekre a rendszer épül. Ezekkel kiemelt hangsúllyal

kell foglalkozni, pl.: az anyag és ennek mindkét fajtája (a részecskeszerkezetű, ill. a mező), valamint legfontosabb tulajdonságaik (halmazállapot, tehetetlenség, gravitáló képesség, a kölcsönható képesség, mágneses és elektromos tulajdonság stb.); a megmaradási törvények; a tér, idő, tömeg elemi szintű értelmezése.

– észrevegyék és tudatosan használják az **a)** anyag, test, változási folyamatok, **b)** ezek tulajdonságai, **c)** az ezeket jellemző mennyiségek összetartozó, de alapvetően különböző jellegű fogalmát.

– értsék az energia és energiaváltozás (munka, hőmennyiség) mint **mennyiségi fogalmak** jelentőségét az állapot és az állapotváltozás általános jellemzésében, az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználatok szakmailag helyes értelmezését és annak elfogadását, hogy ezek célszerű, egyszerűsített kifejezések, pontatlanok ugyan, de használatuk mégis elfogadható, ha tudjuk, mit „rejtjelezünk” velük.

– A fizika tantárgy a NAT-ban meghatározott **fejlesztési területek és kulcskompetenciák** közül különösen az alábbiak fejlesztéséhez járulhat hozzá:

Természettudományos kompetencia: A természettudományos törvények és módszerek hatékonyságának ismerete, az ember világbeli helye megtalálásának, a világban való tájékozódásának elősegítésére. A tudományos elméletek társadalmi folyamatokban játszott szerepének ismerete, megértése; a fontosabb technikai vívmányok ismerete; ezek előnyeinek, korlátainak és társadalmi kockázatainak ismerete; az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatásának ismerete.

Szociális és állampolgári kompetencia: a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés; kompromisszumra való törekvés; a fenntartható fejlődés támogatása; a társadalmi-gazdasági fejlődés iránti érdeklődés.

Anyanyelvi kommunikáció: hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás a témával kapcsolatban, mind írásban, a különböző gyűjtőmunkák esetében, mind pedig szóban, a felelések és prezentációk alkalmával.

Matematikai kompetencia: alapvető matematikai elvek alkalmazása az ismeretszerzésben, a mennyiségi fogalmak jellemzésében és a problémák megoldásában, ami a 7–8. osztályban csak a négy alpműveletre és a különböző táblázatok elkészítésére, grafikonok rajzolására és elemzésére korlátozódik.

Digitális kompetencia: információkeresés a témával kapcsolatban, adatok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése, a kapott adatok kritikus alkalmazása, felhasználása, grafikonok készítése.

Hatékony, önálló tanulás: új ismeretek felkutatása, értő elsajátítása, feldolgozása és beépítése; munkavégzés másokkal együttműködve, a tudás megosztása; a korábban tanult ismeretek, a saját és mások élettapasztalatainak felhasználása.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: az új iránti nyitottság, elemzési képesség, különböző szempontú megközelítési lehetőségek számbavétele.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség: a saját prezentáció, gyűjtőmunka esztétikus kivitelezése, a közösség számára érthető tolmácsolása.

Mindezekre és sok más sikeres fejlesztésre és a sikerélmény széleskörű biztosítására **a legalkalmasabb módszer a** gyermekközpontú, az életkori sajátosságokat tiszteletben tartó, gyakorlati szemléletű, rendszerben gondolkodtató, **színvonalas fizikatanítás.**

Mindkét évfolyamon *keresztyén* világnézetünket tükrözze a felhasznált képanyag, a feladatok szövegezése, témájának megválasztása. A tudománytörténeti vonatkozásokat is ebben a szellemben tárjuk a diákság elé. Mutassunk rá, hogy a hit és a tudomány nem áll ellentétben egymással, Isten teremtett világának megismerésében találunk a fizika csodájára.

7. évfolyam

Ismétlés, számonkérés: 6 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természettudományos vizsgálati módszerek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Hosszúságmérés, tömegmérés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p><i>Együttműködési képesség fejlesztése. A tudományos megismerési módszerek bemutatása és gyakoroltatása.</i></p> <p><i>Képességek fejlesztése</i> megfigyelésre, az előzetes tudás mozgósítására, hipotézisalkotásra, kérdésfeltevésre, vizsgálatra, mérés tervezésére, mérés végrehajtására, mérési eredmények kezelésére, következtetések levonására és azok kommunikálására.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A tanulói kísérleti munka szabályai. Veszélyforrások (hő, vegyi, elektromos, fény, hang stb.) az iskolai és otthoni tevékenységek során.</p>	<p>Fényképek, ábrák, saját tapasztalatok alapján a veszélyek megfogalmazása, megbeszélése.</p> <p>Csoportmunkában veszélyre figyelmeztető, helyes magatartásra ösztönző posztterek, táblák készítése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> baleset- és egészségvédelem.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kommunikáció.</p>
<p><i>A tudományos megismerési módszerek</i></p> <p><i>Problémák, alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan kell használni a különböző mérőeszközöket? Mire kell figyelni a leolvasásnál? Hogyan tervezzük meg a mérési folyamatot?</p>	<p>Hosszúság, terület, térfogat, tömeg, idő, hőmérséklet stb. mérése, meghatározása csoportmunkában.</p> <p>Mérési javaslat, tervezés és végrehajtása az iskolában és a</p>	<p><i>Földrajz:</i> időzónák a Földön.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az időszámítás kezdetei a</p>

<p>Hogyan lehet megjeleníteni a mérési eredményeket? Mire következtethetünk a mérési eredményekből? Mérőeszközök a mindennapi életben. <i>Ismeretek:</i> Mérőeszközök használata. A mért mennyiségek mértékegységei.</p>	<p>tanuló otthoni környezetében. Hipotézisalkotás és értékelés a mérési eredmények rendszerbe szedett ábrázolásával. Előzetes elképzelések számbavétele, a mérési eredmények elemzése (táblázat, grafikon). Egyszerű időmérő eszköz csoportos készítése. A tömeg és a térfogat nagyságának elkülönítése. (Jellegzetes tévképzet: a két mennyiség arányos kezelése.) Önálló munkával különféle információhordozókról az élővilág, az épített környezet és az emberi tevékenység hosszúság- és időbeli méretadatainak összegyűjtése tanári és önálló feladatválasztással.</p>	<p>különböző kultúrákban. <i>Matematika:</i> mértékegységek; megoldási tervek készítése.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Megfigyelés, mérés, mértékegység, átlag, becslés, tömeg, térfogat.</p>	
<p><i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mozgások	Órakeret 23 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A sebesség naiv fogalma (hétköznapi tapasztalatok alapján).</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hétköznapi sebességfogalom pontosítása, kiegészítése. Lépések az átlagsebességtől a pillanatnyi sebesség felé. <i>A lendület</i>-fogalom előkészítése. A lendület megváltozása és az erőhatás összekapcsolása speciális kölcsönhatások (tömegvonzás, súrlódási erő) esetében. A mozgásból származó hőhatás és a mechanikai munkavégzés összekapcsolása.</p>	

	A közlekedési alkalmazások, balesetvédelmi szabályok tudatosítása, a felelős magatartás erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Hely- és helyzetváltozás</i></p> <p><i>Ismeretek:</i> <i>Hely- és helyzetváltozás.</i> <i>Mozgások a Naprendszerben</i> (keringés, forgás, becsapódások). <i>Körmozgás jellemzői (keringési idő, fordulatszám).</i> <i>A testek különböző alakú pályákon mozoghatnak (egyenes, kör, ellipszis= „elnyúlt kör” – a bolygók pályája).</i></p>	<p>Mozgással kapcsolatos tapasztalatok, élmények felidézése, elmondása (közlekedés, játékszerek, sport). Mozgásformák eljátszása (pl. rendezetlen részecskemozgás, keringés a Nap körül, égitestek forgása, a Föld–Hold rendszer kötött keringése). <i>A mozgásokkal kapcsolatos megfigyelések, élmények szabatos elmondása.</i></p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgások.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Petőfi és a vasút; Arany: levéltovábbítás sebessége Prága városába a XV. században.</p> <p><i>Matematika:</i> a kör és részei.</p>
<p><i>Problémák:</i> Hogyan lehet összehasonlítani a mozgásokat? Milyen adatokat kell megadni a pontos összehasonlításhoz? Honnan lehet eldönteni, hogy ki vagy mi mozog?</p> <p><i>Ismeretek:</i> <i>A mozgás viszonylagossága.</i></p>	<p>A viszonyítási pont megegyezéssel rögzítése, az irányok rögzítése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Radnóti: Tájképek.</p> <p><i>Matematika:</i> Descartes-féle koordináta-rendszer és elsőfokú függvények; vektorok.</p>
<p><i>A sebesség.</i></p> <p><i>Problémák:</i> Milyen sebességgel mozoghatnak a környezetünkben található élőlények, közlekedési eszközök? Mit mutat az autó, busz sebességmutatójának pillanatnyi állása? Hogyan változik egy jármű sebességmutatója a mozgása során? Hogyan változik egy futball-labda</p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek (fékidő), sebességhatárok.</p> <p><i>Matematika:</i> arányosság, fordított arányosság.</p>

<p>sebessége a mérkőzés során (iránya, sebessége)? Miben más a teniszlabdához képest?</p> <p><i>Ismeretek: A sebesség. Mozgás grafikus ábrázolása. A sebesség SI-mértékegysége.</i></p> <p>A tudás mélyítése</p> <p><i>Az egyenes vonalú mozgás gyorsulása/lassulása (kvalitatív fogalomként). Átlagos sebességváltozás közlekedési eszköz egyenes vonalú mozgásának különböző szakaszain. A sebességváltozás természete egyenletes körmozgás során. Ha akár a sebesség nagysága, akár iránya változik, változó mozgásról beszélünk.</i></p>	<p>Az (átlag) sebesség meghatározása az út és idő hányadosaként, a fizikai meghatározás alkalmazása egyszerű esetekre. Egyszerű iskolai kísérletek, sportmozgások, közlekedési eszközök egyenes vonalú mozgásának megfigyelése, ábrázolása út-idő grafikonon és a sebesség grafikus értelmezése.</p> <p><i>Az egyenes vonalú mozgásra egyszerű számítások elvégzése (az út, az idő és a sebesség közti arányossági összefüggés alapján).</i></p> <p><i>Következtetések levonása a mozgásról, út- idő grafikonon a mozgás sebességének értelmezése, annak felismerése, hogy a sebességnek iránya van.</i></p> <p>A gyorsulás értelmezése kvalitatív szinten, mint az aktuális (pillanatnyi) sebesség változása. <i>Egymás utáni különböző mozgásszakaszokból álló folyamat esetén a sebesség változásának értelmezése.</i></p> <p><i>A sebesség fogalmának alkalmazása különböző, nem mozgásjellegű folyamatokra is (pl. kémiai reakció, biológiai folyamatok).</i></p>	<p><i>Földrajz: folyók sebessége, szélesebbesség.</i></p> <p><i>Kémia: reakciósebesség.</i></p>
---	--	---

<p><i>A mozgásállapot változása.</i></p> <p><i>Jelenségek:</i></p> <p><i>A gyermeki tapasztalat a lendület fogalmáról. Felhasználása a test mozgásállapotának és mozgásállapot-változásának a jellemzésére: a nagy tömegű és/vagy sebességű testeket nehéz megállítani.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>A test lendülete a sebesség és a tömeg szorzata.</i></p> <p><i>A magára hagyott test fogalmához vezető tendencia.</i></p> <p><i>A tehetetlenség törvénye.</i></p>	<p>Annak felismerése, hogy a test mozgásállapotának megváltoztatása szempontjából a test tömege és sebessége egyaránt fontos.</p> <p>Konkrét példákon annak bemutatása, hogy egy test lendületének megváltozása mindig más testekkel való kölcsönhatás következménye.</p> <p>Annak a kísérletsornak a gondolati elemzése és a gondolatmenet bemutatása, amiből leszűrhető, hogy annak a testnek, amely semmilyen másik testtel nem áll kölcsönhatásban, nem változik a mozgásállapota: vagy egyenes vonalú egyenletes mozgást végez, vagy áll.</p>	<p><i>Testnevelés és sport: lendület a sportban.</i></p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési szabályok, balesetvédelem.</i></p> <p><i>Matematika: elsőfokú függvények, behelyettesítés, egyszerű egyenletek.</i></p>
<p><i>A tömeg, a sűrűség.</i></p> <p><i>Jelenségek:</i></p> <p><i>Azonos térfogatú, de különböző anyagból készült, illetve azonos anyagú, de különböző térfogatú tárgyak tömege.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>A tömeg, a sűrűség.</i></p> <p><i>A tömeg a test teljes anyagát, illetve a kölcsönhatásokkal szembeni tehetetlenségét jellemzi.</i></p> <p><i>A testek tömege függ a</i></p>	<p>Egyes anyagok sűrűségének kikeresése táblázatból és a sűrűség értelmezése.</p> <p>A testek tömegének összekapcsolása a részecskemoddellal (a tömeget a testeket felépítő részecskék összessége adja).</p> <p>Tanulói kísérlet: sűrűségmérés</p>	<p><i>Kémia: a sűrűség; részecskeszemlélet.</i></p>

<p><i>térfogatuktól és az anyaguktól.</i></p> <p><i>Az anyagi minőség jellemzője a sűrűség.</i></p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p>(különböző formájú és anyagú testek sűrűségének megállapítása a térfogat és a tömeg mérése után. Átlagsűrűség értelmezése)</p>	
<p><i>Az erő.</i></p> <p><i>Jelenségek:</i></p> <p><i>Az erő mérése rugó nyúlásával.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Az erő.</i></p> <p><i>Az erő mértékegysége: (1 N).</i></p> <p><i>Az erő mérése.</i></p> <p><i>A kifejtett erő nagysága és az okozott változás mértéke között arányosság van.</i></p> <p><i>Az erő, mint két test közötti kölcsönhatás, a testek alakváltozásában és/vagy mozgásállapotuk változásában nyilvánul meg.</i></p>	<p>Rugós erőmérő skálázása.</p> <p>Különböző testek súlyának mérése a saját skálázású erőmérővel.</p>	
<p><i>Erő-ellenő.</i></p> <p><i>Problémák:</i></p> <p><i>Hogyan működik a rakéta? Miért törik össze a szabályosan haladó kamionba hátulról beleszaladó sportkocsi?</i></p>		

<p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>A hatás-ellenhatás törvénye.</i></p> <p><i>Minden mechanikai kölcsönhatásnál egyidejűleg fellép erő és ellenerő, és ezek két különböző tárgyra hatnak.</i></p>	<p>Demonstrációs kísérlet: két, gördeszkán álló gyerek erőmérők közbeiktatásával, kötéllel húzza egymást – a kísérlet ismertetése, értelmezése.</p> <p>Kapcsolódó köznapi jelenségek magyarázata, pl. rakétaelven működő játékszerek mozgása (elengedett lufi, vízirakéta).</p>	
<p><i>Az erő, mint vektormennyiség.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Az erő, mint vektormennyiség.</i></p> <p><i>Az erő vektormennyiség, nagysága és iránya jellemzi.</i></p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p>Annak tudása, hogy valamely testre ható erő iránya megegyezik a test mozgásállapot-változásának irányával (rugós erőmérővel mérve a rugó megnyúlásának irányával).</p>	<p><i>Matematika: vektor fogalma.</i></p>
<p><i>A súrlódási erő.</i></p> <p><i>Problémák:</i></p> <p><i>Mitől függ a súrlódási erő nagysága?</i></p> <p><i>Hasznos-e vagy káros a súrlódás?</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>A súrlódás.</i></p> <p><i>A súrlódási erő az érintkező felületek egymáshoz képesti elmozdulását akadályozza.</i></p> <p><i>A súrlódási erő a felületeket összenyomó erővel arányos és függ a felületek minőségétől.</i></p>	<p>A súrlódási erő mérése rugós erőmérővel, tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása.</p> <p>Hétköznapi példák gyűjtése a súrlódás hasznos és káros eseteire.</p> <p>Kiskocsi és megegyező tömegű hasáb húzása rugós erőmérővel, következtetések levonása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek (a súrlódás szerepe a mozgásban, a fékezésben).</i></p> <p><i>Testnevelés és sport: a súrlódás szerepe egyes sportágakban; speciális cipők salakra, fűre, terembe stb.</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a kerék felfedezésének</i></p>

<p><i>Gördülési ellenállás.</i></p> <p><i>Közegellenállás</i></p>	<p>Érvelés: miért volt korszakalkotó találmány a kerék.</p> <p>Mozgás különböző közegekben, tapasztalatok összegzése.</p>	<p><i>jelentősége.</i></p>
<p><i>A tömegvonzás.</i></p> <p><i>Problémák:</i></p> <p><i>Miért esnek le a Földön a tárgyak?</i> <i>Miért kering a Hold a Föld körül?</i></p> <p><i>Ismeret:</i></p> <p><i>A gravitációs erő.</i></p> <p><i>A súly és a súlytalanság.</i></p> <p><i>1 kg tömegű nyugvó test súlya a Földön kb. 10 N.</i></p>	<p>Egyszerű kísérletek végzése, következtetések levonása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a testek a gravitációs erő hatására gyorsulva esnek; – a gravitációs erő kiegyensúlyozásakor érezzük/mérjük a test súlyát, minthogy a súlyerővel a szabadesésében akadályozott test az alátámasztást nyomja, vagy a felfüggesztést húzza; – ha ilyen erő nincs, súlytalanságról beszélünk. <p>Kísérleti igazolás: rugós erőmérőre függesztett test leejtése erőmérővel együtt, és a súlyerő leolvasása – csak a gravitációs erő hatására mozgó test (szabadon eső test, az űrhajóban a Föld körül keringő test) a súlytalanság állapotában van.</p> <p>(Gyakori tévképzet: csak az űrben, az űrhajókban és az űrállomáson figyelhető meg súlytalanság, illetve súlytalanság csak légüres térben lehet.)</p>	<p><i>Matematika: vektorok.</i></p>

	<p>Tanulói kísérlet: tömeg- és súly mérése</p> <p>(tömegmérés és összehasonlítás különböző golyók rugóval történő ellövésével, rugós erőmérő készítése és kalibrálása)</p>	
<p><i>A munka fizikai fogalma.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Munka, a munka mértékegysége.</i></p> <p><i>A fizikai munkavégzés az erő és az irányába eső elmozdulás szorzataként határozható meg.</i></p> <p><i>Ha erőhatás van, munkavégzés is van?</i></p>	<p>Eseti különbségtétel a munka fizikai fogalma és köznapi fogalma között.</p> <p>A hétköznapi munkafogalomból indulva az erő és a munka, illetve az elmozdulás és a munka kapcsolatának belátása konkrét esetekben (pl. emelési munka).</p> <p>A munka fizikai fogalmának definíciója arányosságok felismerésével: az erő és az irányába eső elmozdulás szorzata.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ipari forradalom.</i></p> <p><i>Matematika: behelyettesítés.</i></p>
<p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Munka és energia-változás.</i></p> <p><i>A testen végzett munka eredményeként változik a test energiája, az energia és a munka mértékegysége megegyezik.</i></p>	<p>A történelmi Joule-kísérlet egyszerűsített formája és értelmezése a munka és a hőtani fejezetben a hőmennyiséghez kapcsoltan bevezetett energia fogalmi összekapcsolására.</p> <p>(A kísérlettel utólagos magyarázatot kap a hőmennyiség korábban önkényesnek tűnő mértékegysége, a Joule, J.)</p>	
<p><i>Erőegyensúly.</i></p> <p><i>Jelenségek:</i></p> <p><i>Lejtőn álló test egyensúlya.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Testek egyensúlyi állapota.</i></p> <p><i>A kiterjedt testek translációs egyensúlyának feltétele, hogy a testre ható erők kioltják egymás</i></p>	<p><i>Testek egyensúlyának vizsgálata.</i></p> <p><i>Az egyensúlyi feltétel egyszerű esetekkel történő illusztrálása.</i></p>	

<i>hatását.</i>			
<p><i>Alkalmazások:</i> Egyszerű gépek. Emelő, csiga, lejtő.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az egyszerű gépek alaptípusai és azok működési elve. Az egyszerű gépekkel történő munkavégzés esetén az szükséges erő nagysága csökkenthető, de a munka nem.</p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p><i>Az egyszerű gépek működési elvének vizsgálata konkrét példákon.</i> Példák gyűjtése az egyszerű gépek elvén működő eszközök használatára. Alkalmazás az emberi test (csontváz, izomzat) mozgásfolyamataira.</p> <p>Tanulói mérésként/kiselőadásként az alábbi feladatok egyikének elvégzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – arkhimédészi csigasor összeállítása; – egyszerű gépek a háztartásban; – a kerékpár egyszerű gépként működő alkatrészei; – egyszerű gépek az építkezésen. 	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> háztartási eszközök, szerszámok, mindennapos eszközök (csavar, ajtótamasztó ék, rámpa, kéziszerszámok, kerékpár).</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> arkhimédészi csigasor, vízikerék a középkorban.</p>	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	<p>Viszonyítási pont, mozgásjellemző (sebesség, átlagsebesség, periódusidő, fordulatszám).</p> <p>Erő, gravitációs erő, súrlódási erő, hatás-ellenhatás. Munka, teljesítmény, forgatónyomaték.</p> <p>Egyszerű egyensúly. Tömegmérés.</p>		
<i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Energia	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Hőmennyiség, hőátadás (3. fejezet), mechanikai munka, energia (4. fejezet).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Az energia fogalmának mélyítése, a különböző energiafajták egymásba alakulási folyamatainak felismerése. Energiatakarékos eljárások, az energiatermelés módjainak, kockázatainak bemutatásával az	

céljai	energiatakarékos szemlélet erősítése. A természetkárosítás fajtái fizikai háttérének megértése során a környezetvédelem iránti elkötelezettség, a felelős magatartás erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Energiafajták és egymásba alakulásuk.</i></p> <p>Mit jelent az, hogy megváltozik a test állapota? Hogyan lehet egy test állapotát megváltoztatni?</p> <p><i>Jelenségek:</i></p> <p>A mozgás melegítő hatása. A súrlódva mozgó test felmelegedése.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Az energia formái:</i> belső energia, helyzeti energia, mozgási energia, rugóenergia, kémiai energia, a táplálék energiája.</p> <p><i>A mozgó testnek, a megfeszített rugónak és a magasba emelt testnek energiája van.</i></p> <p>Az energiafogalom kibővítése: energiaváltozás minden olyan hatás, ami közvetlenül vagy közvetve a hőmérséklet növelésére képes.</p>	<p>Jelenségek vizsgálata, megfigyelése során energiafajták megkülönböztetése (pl. a súrlódva mozgó test felmelegedésének megtapasztalása, a megfeszített rugó mozgásba hoz testeket, a rugónak energiája van; a magasról eső test felgyorsul, a testnek a magasabb helyzetben energiája van stb.).</p> <p>Annak megértése, hogy energiaváltozás minden olyan hatás, ami közvetlenül vagy közvetve a hőmérséklet változtatására képes, így a mechanikai mozgásra is kiterjeszhető az energiának a hőhöz kapcsolt tulajdonsága.</p> <p>Annak tudatosítása, hogy a tapasztalat szerint az energiafajták egymásba alakulnak, amelynek során az energia megjelenési formája változik.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ősemlék tüzgyújtási eljárása (fadarab gyors oda-vissza forgatása durvafalú vályúban).</p> <p><i>Földrajz:</i> energiahordozók, erőművek.</p> <p><i>Kémia:</i> kötési energia.</p>
<p><i>Jelenségek, ismeretek:</i></p> <p><i>Energiaátalakulások,</i></p>	<p><i>Konkrét energiafajták felsorolása</i></p>	<p><i>Kémia:</i> hőtermelő és hőelnyelő kémiai reakciók, fosszilis,</p>

<p><i>energiafajták:</i></p> <p><i>vízenergia, szélenergia, geotermikus energia, nukleáris energia, napenergia, fosszilis energiahordozók.</i></p> <p><i>Napenergia megjelenése a földi energiahordozókban.</i></p>	<p><i>(napenergia, szélenergia, vízenergia, kémiai energia /égés/) és példák ismertetése egymásba alakulásukra.</i></p>	<p>nukleáris és megújuló energiaforrások (exoterm és endoterm reakciók, reakcióhő, égéshő).</p>
<p><i>Problémák, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p><i>Energia és társadalom.</i></p> <p>Miért van szükségünk energiára?</p> <p>Milyen tevékenységhez, milyen energiát használunk?</p> <p>A tudás mélyítése</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Energiamérleg a családi háztól a Földre.</p> <p>James Joule élete és jelentősége a tudomány történetében.</p>	<p><i>Annak megértése és illusztrálása példákon, hogy minden tevékenységünkhöz energia szükséges.</i></p> <p>Saját tevékenységekben végbemenő energiaátalakulási folyamatok elemzése.</p>	
<p><i>Gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Az energiatermelés.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Energiaforrások és végességük: vízenergia, szélenergia, geotermikus energia, nukleáris energia, napenergia. Fosszilis energiahordozók, napenergia megjelenése a földi energiahordozókban; a Föld alapvető energiaforrása a Nap.</i></p>	<p><i>Az energiatakarékosság szükségszerűségének megértése, az alapvető energiaforrások megismerése.</i></p> <p><i>Annak elmagyarázása, hogy miként vezethető vissza a fosszilis energiahordozók (szén, olaj, gáz) és a megújuló energiaforrások (víz, szél, biomassa) léte a Nap sugárzására.</i></p>	<p><i>Kémia: kémia az iparban, erőművek, energiaforrások felosztása és jellemzése, környezeti hatások, (energiakészletek).</i></p> <p><i>Földrajz: az energiaforrások megoszlása a Földön, hazai energiaforrások. Energetikai önellátás és nemzetközi</i></p>

<p>Az egyes energiahordozók felhasználásának módja, az energia-előállítás környezetterhelő hatásai.</p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p><i>Részvétel az egyes energiaátalakítási lehetőségek előnyeinek, hátrányainak és alkalmazásuk kockázatainak megvitatásában, a tények és adatok összegyűjtése. A vita során elhangzó érvek és az ellenérvek csoportosítása, kiállítások, bemutatók készítése.</i></p> <p><i>Projekt-lehetőségek a földrajz és a kémia tantárgyakkal együttműködve:</i></p> <p>e) Erőműmodell építése, erőmű-szimulátorok működtetése. f) Különböző országok energia-előállítási módjai, azok részaránya. g) Az energiahordozók beszerzésének módjai (vasúti szénszállítás, kőolajvezeték és tankerek, elektromos hálózatok).</p>	<p>együttműködés.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Energiatermelési eljárás. Hatásfok. Vízi-, szél-, napenergia; nem megújuló energia; atomenergia.</p>	
<p><i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyomás	Órakeret 17 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Matematikai alpműveletek, az erő fogalma és mérése, terület.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési</p>	<p>A nyomás fizikai fogalmához kapcsolódó hétköznapi és természeti jelenségek rendszerezése (különböző halmazállapotú anyagok nyomása). Helyi jelenségek és nagyobb léptékű folyamatok összekapcsolása (földfelszín és éghajlat, légköresek és a tengeráramlások fizikai</p>	

céljai	<p>jellemzői, a mozgató fizikai hatások; a globális klímaváltozás jelensége, lehetséges fizikai okai).</p> <p>A hang létrejöttének értelmezése és a hallással kapcsolatos egészségvédelem fontosságának megértetése.</p> <p>A víz mint fontos környezeti tényező bemutatása, a takarékos és felelős magatartás erősítése.</p> <p>A matematikai kompetencia fejlesztése.</p>
---------------	---

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Felületre gyakorolt erőhatás.</i></p> <p><i>Problémák, gyakorlati alkalmazások:</i> Hol előnyös, fontos, hogy a nyomás nagy legyen? Hol előnyös a nyomás csökkentése? Síléc, túsarkú cipő, úthenger, guillotine, kés élezése</p> <p><i>Ismeretek:</i> A nyomás definíciója, mértékegysége.</p> <p><i>Szilárd testek által kifejtett nyomás.</i></p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p>Különböző súlyú és felületű testek benyomódásának vizsgálata homokba, lisztbe. A benyomódás és a nyomás kapcsolatának felismerése, következtetések levonása.</p> <p><i>A nyomás fogalmának értelmezése és kiszámítása egyszerű esetekben az erő és a felület hányadosaként.</i></p> <p><i>Szilárd testekkel kifejtett nyomáson alapuló jelenségek és alkalmazások ismertetése.</i></p>	
<p><i>Jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Nehézségi erőterbe helyezett folyadékoszlop nyomása.</p> <p>Közlekedőedények, folyadékok sűrűsége. Környezetvédelmi vonatkozások: kutak, vizek szennyezettsége.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Nyomás a folyadékokban:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nem csak a szilárd testek fejtnek ki nyomást; • a folyadékoszlop nyomása a súlyából származik; • a folyadékok nyomása a folyadékoszlop magasságától és a folyadék sűrűségétől függ. 	<p><i>Nehézségi erőterbe helyezett folyadékoszlop nyomása – a magasságfüggés belátása.</i></p> <p>Közlekedőedények vizsgálata, folyadékok sűrűségének meghatározása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> ivóvízellátás, vízhálózat (víztornyok). Vízszenyezés.</p>

<p><i>Gyakorlati alkalmazások:</i> hidraulikus emelő, hidraulikus fék.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Dugattyúval nyomott folyadék nyomása.</i></p> <p><i>A nyomás terjedése folyadékban (vízibuzogány, dugattyú). Oldalnyomás.</i></p>	<p><i>Pascal törvényének ismerete és demonstrálása.</i></p>	
<p><i>Jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Autógumi, játékléggömb.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Nyomás gázokban, légnyomás.</i></p> <p><i>Torricelli élete és munkássága.</i></p>	<p><i>A gáznyomás kimutatása nyomásmérő műszerrel.</i></p> <p><i>A légnyomás létezésének belátása. Annak megértése, hogy a légnyomás csökken a tengerszint feletti magasság növekedésével.</i></p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési eszközök.</i></p> <p><i>Földrajz: a légnyomás és az időjárás kapcsolata.</i></p> <p><i>Kémia: a nyomás mint állapothatározó, gáztörvények.</i></p>
<p><i>A felhajtó erő.</i></p> <p><i>Gyakorlati alkalmazások: Léghajó.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>A folyadékban (gázban) a testekre felhajtóerő hat. Sztatikus felhajtóerő.</i></p> <p><i>Arkhimédész törvénye.</i></p>	<p><i>Arkhimédész törvényének kísérleti igazolása.</i></p> <p><i>A sűrűség meghatározó szerepének megértése abban, hogy a vízbe helyezett test elmerül, úszik, vagy lebeg.</i></p> <p><i>Egyszerű számítások végzése Arkhimédész törvénye alapján.</i></p>	<p><i>Biológia-egészségtan: halak úszása.</i></p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: hajózás.</i></p> <p><i>Testnevelés és sport: úszás.</i></p>

	<p>A következő kísérletek egyikének elvégzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cartesius-búvár készítése; - kődarab sűrűségének meghatározása Arkhimédész módszerével. <p><i>Jellemző történetek megismerése</i> Cartesius (Descartes) és Arkhimédész tudományos munkásságáról.</p>	<p><i>Földrajz:</i> jéghegyek.</p>
<p><i>Gyakorlati alkalmazások:</i> <i>Nyomáskülönbségen alapuló eszközök.</i></p>	<p><i>Néhány nyomáskülönbség elvén működő eszköz megismerése, működésük bemutatása.</i> (Pipetta, kutak, vízlégszivattyú, injekciós fecskendő. A gyökér tápanyagfelvételének mechanizmusa.) Tanulói kísérlet: Cartesius búvár vagy „víztorony” építése (kiürült ásványvizes flakon felhasználásával)</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> tápanyagfelvétel, ozmózis.</p> <p><i>Kémia:</i> cseppentő, pipetta, ozmózis.</p>
<p><i>A hang.</i></p> <p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Mitől kellemes és mitől kellemetlen a hang?</p> <p>Miért halljuk a robbanást? Mi a zajszennyezés és hogyan védhető ki?</p> <p>Jerikó falainak leomlása.</p> <p>Ultrahang (pl. denevérek, bálnák, vesekő-operáció).</p> <p>Hangrobbanás.</p> <p><i>Ismeret:</i> <i>A hang keletkezése, terjedése, energiája.</i> <i>A terjedési sebesség gázokban a</i></p>	<p>Hangforrások (madzagtelefon, üvegpohár-hangszer, zenei hangszerek) tulajdonságainak megállapítása eszközkészítéssel.</p> <p><i>Annak megértése, hogy a hang a levegőben periodikus sűrűségváltozásként terjed a nyomás periodikus változtatására, és hogy a hang terjedése energia terjedésével jár együtt.</i></p> <p>A zaj, zöreij, dőrej, másrésztől a zenei hangskálák jellemzése.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> hangszerek, hangskálák.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> hallás, ultrahangok az állatvilágban; ultrahang az orvosi diagnosztikában.</p> <p><i>Matematika:</i> elsőfokú függvény és behelyettesítés.</p>

<p><i>legkisebb és szilárd anyagokban a legnagyobb.</i></p> <p>Az emberi hallás első lépése: átalakulás a dobhártyán (mechanikai energiaátalakulás).</p> <p>Az érzékelt hangerősség és a hangenergia.</p> <p>Zajszennyezés. Hangszigetelés.</p>	<p>A hangok emberi tevékenységre gyakorolt gátló és motiváló hatásának megértése.</p>	
<p><i>Ismeretek:</i> Rengési energia terjedése a földkéregben és a tengerekben: <i>a földrengések energiájának kis rezgésszámú hangrezgések formájában történő terjedése, a cunami kialakulásának leegyszerűsített modellje.</i></p>	<p>Szemléltetés (pl. animációk) alapján a Föld belső szerkezete és a földrengések kapcsolatának, a cunami kialakulásának megértése.</p>	<p><i>Földrajz:</i> a Föld kérgé, köpenye és mozgásai.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Nyomás, légnyomás. Sűrűség. Úszás, lebegés, merülés. Hullámterjedés. Hang, hallás. Ultrahang.</p>	
<p>• <i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Hőtan</p>	<p>Órakeret 16 óra</p> <p>(9 óra- 7.évfolyam</p> <p>7óra- 8.évfolyam)</p>
---	---------------------	--

Előzetes tudás	Hőmérsékletfogalom, csapadékfajták.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hőmérséklet változásához kapcsolódó jelenségek rendszerezése. Az egyensúly fogalmának alapozása (hőmérsékleti egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly). A részecskeszemlélet megalapozása, az anyagfogalom mélyítése.</p> <p>Az energiatakarékosság szükségességének beláttatása, az egyéni lehetőségek felismertetése.</p> <p>A táplálkozás alapvető energetikai vonatkozásai kapcsán az egészséges táplálkozás fontosságának beláttatása.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>A hőmérséklet és mérése.</i></p> <p><i>Problémák, jelenségek:</i></p> <p>Milyen hőmérsékletek léteznek a világban?</p> <p>Mit jelent a napi átlaghőmérséklet? Mit értünk a „klíma” fogalmán?</p> <p>A víz fagyás- és forráspontja; a Föld legmelegebb és leghidegebb pontja. A Nap felszíni hőmérséklete. A robbanómotor üzemi hőmérséklete.</p> <p>Hőmérsékletviszonyok a konyhában.</p> <p>A hűtőkeverék.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Nevezetes hőmérsékleti értékek.</i></p> <p><i>A Celsius-féle hőmérsékleti skála és egysége.</i></p>	<p>A környezet, a Föld, a Naprendszer jellegzetes hőmérsékleti értékeinek számszerű ismerete és összehasonlítása.</p> <p>A víz-só hűtőkeverék közös hőmérséklete alakulásának vizsgálata az összetétel változtatásával.</p> <p><i>A Celsius-skála jellemzői, a viszonyítási hőmérsékletek ismerete, tanulói kísérlet alapján a hőmérő kalibrálása módjának megismerése.</i></p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az élet létrejöttének lehetőségei.</p> <p><i>Földrajz:</i> hőmérsékleti viszonyok a Földön, a Naprendszerben.</p> <p><i>Matematika:</i> mértékegységek ismerete.</p> <p><i>Kémia:</i> a hőmérséklet (mint állapotváltozó), Celsius-féle hőmérsékleti skála (Kelvin-féle abszolút hőmérséklet).</p>	
<p><i>Alkalmazások:</i></p> <p>Otthoni környezetben előforduló</p>		<p><i>Matematika:</i> grafikonok értelmezése, készítése.</p>	

<p>hőmérőtípusok és hőmérséklet-mérési helyzetek.</p> <p><i>Ismeret:</i> hőmérőtípusok.</p>	<p><i>A legfontosabb hőmérőtípusok (folyadékos hőmérő, digitális hőmérő, színváltós hőmérő stb.) megismerése és használata egyszerű helyzetekben.</i></p> <p>Hőmérséklet-idő adatok felvétele, táblázatkészítés, majd abból grafikon készítése és elemzése.</p> <p>A javasolt hőmérsékletmérési gyakorlatok egyikének elvégzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pohárba kiöntött meleg víz lehülési folyamatának vizsgálata. • Elektromos vízmelegítővel melegített víz hőmérséklet-idő függvényének mérése (melegedési görbe felvétele, különböző mennyiségű vízre, különböző ideig melegítve is). • Só-jég hűtőkeverék hőmérsékletének függése a só-koncentrációtól. <p><i>A melegítés okozta változások megfigyelése, a hőmérséklet mérése, az adatok táblázatba rendezése, majd a hőmérséklet időbeli alakulásának ábrázolása, következtetések megfogalmazása.</i></p>	<p><i>Informatika:</i> mérési adatok kezelése, feldolgozása.</p> <p><i>Kémia:</i> tömegszázalék, (anyagmennyiség-koncentráció).</p>
<p><i>Hőcsere.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i> <i>A hőmérséklet-kiegyenlítődés. A hőmennyiség (energia) kvalitatív fogalma, mint a melegítő hatás mértéke.</i></p>	<p>Hőmérséklet-kiegyenlítődési folyamatok vizsgálata egyszerű eszközökkel (pl. hideg vizes zacskó merítése meleg vízbe). Hőmérséklet-kiegyenlítéssel járó folyamatokra konkrét példák</p>	<p><i>Földrajz:</i> energiahordozók, a jéghegyek olvadása.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p>

<p>Egysége (1 J) és értelmezése: 1g vízmennyiség hőmérsékletének 1 °C-kal történő felmelegítéséhez 4,2 J energiára (hőmennyiségre) van szükség.</p>	<p>gyűjtése; annak felismerése, hogy hőmennyiség (energia) cseréjével járnak. Annak felismerése, hogy a közös hőmérséklet a testek kezdeti hőmérsékletétől, tömegüktől és anyagi minőségüktől függ.</p>	<p>az emberi testhőmérséklet.</p> <p><i>Kémia:</i> hőtermelő és hőelnyelő folyamatok (exoterm és endoterm változások).</p>
<p><i>Halmazállapotok és halmazállapot-változások.</i></p> <p><i>Problémák, jelenségek, alkalmazások:</i></p> <p>A víz sűrűségének változása fagyás során. Jelentősége a vízi életre, úszó jéghegyek, a Titanic katasztrófája. Miért vonják be hőszigetelő anyaggal a szabadban lévő vízvezetékot? Miért csomagolják be a szabadban lévő kőszobrokat? A halmazállapot-változásokkal kapcsolatos köznapitapasztalatok (pl. ruhaszárítás, csapadékformák, forrasztás, az utak téli sózása, halmazállapot-változások a konyhában stb.).</p> <p><i>Ismeretek:</i> <i>Halmazállapotok és halmazállapot-változások.</i></p> <p><i>Melegítéssel (hűtéssel) az anyag halmazállapota megváltoztatható. A halmazállapot-változás hőmérséklete anyagra jellemző állandó érték.</i> <i>Olvadáspont, forráspont, olvadáshő, forráshő fogalma.</i></p> <p><i>Annak tudása, hogy mely átalakulásoknál van szükség</i></p>	<p><i>A különböző halmazállapotok és azok legfontosabb jellemzőinek megismerése.</i></p> <p>Tanári mérést követő csoportmunka alapján a jég-víz keverék állandó intenzitású melegítésekor fellépő jelenségek bemutatása a részleges elforrálásig, a melegedési görbe felvétele és értelmezése.</p> <p><i>A mindennapi életben gyakori halmazállapot-változásokhoz kapcsolódó tapasztalatok, jelenségek értelmezése.</i></p>	<p><i>Földrajz:</i> a kövek mállása a megfagyó víz hatására.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a víz fagyásakor bekövetkező térfogatnövekedés hatása a befagyás rétegeességében és a halak áttelelésében.</p> <p><i>Kémia:</i> halmazállapot-változások, fagyáspont, forráspont (a víz szerkezete és tulajdonságai).</p> <p>Keverékek szétválasztása, desztillálás, kőolaj-finomítás.</p>

<p><i>energiaközlésre (melegítésre), melyek esetén energia elvonására (hűtésre).</i></p> <p>Csapadékformák és kialakulásuk fizikai értelmezése.</p>		
<p><i>Halmazállapotok jellemzése az anyag mikro szerkezeti modellezésével.</i></p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>A halmazállapotok és változások értelmezése anyagszerkezeti modellel.</i></p> <p>Az anyag részecskékből való felépítettsége, az anyagok különböző halmazállapotbeli szerkezete.</p> <p>A kristályos anyagok, a folyadékok és a gázok egyszerű golyómodellje.</p> <p>A halmazállapot-változások szemléltetése golyómodellel.</p> <p><i>A belső energia.</i> Belső energia szemléletesen, mint golyók mozgásának élénksége (mint a mozgó golyók energiájának összessége).</p> <p>Melegítés hatására a test belső energiája változik.</p> <p>A belsőenergia-változás mértéke megegyezik a melegítés során átadott hőmennyiséggel.</p>	<p><i>Az anyag golyómodelljének megismerése és alkalmazása az egyes halmazállapotok leírására és a halmazállapot-változások értelmezésére.</i></p> <p>Annak felismerése, hogy melegítés hatására a test belső energiája megváltozik, amit jelez a hőmérséklet és/vagy a halmazállapot megváltozása.</p>	<p><i>Kémia:</i> halmazállapotok és halmazállapot - változások.</p> <p>Értelmezésük a részecskeszemlélet alapján.</p>
<p><i>Hőhatások.</i></p> <p><i>Problémák, alkalmazások:</i></p> <p>Élelmiszerek energiatartalma. Az élő szervezet, mint energiafogyasztó rendszer.</p> <p>Milyen anyag alkalmas hőmérő készítésére?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p>	<p>Egy szem mogyoró elégetésével adott mennyiségű víz felmelegítése az energiatartalom jellemzésére.</p>	<p><i>Kémia:</i> égés, lassú oxidáció, energiaátalakulások, tápanyag, energiatartalom.</p> <p><i>Matematika:</i> egyszerű számolások.</p>

<p><i>Hőtan és táplálkozás: az életműködéshez szükséges energiát a táplálék biztosítja.</i></p> <p><i>Hőtágulás és gyakorlati szerepe.</i></p>	<p>Tanári útmutatás alapján az élelmiszerek csomagolásáról az élelmiszerek energiatartalmának leolvasása.</p> <p>Az élelmiszereken a kereskedelemben feltüntetik az energiatartalmat.</p> <p>Egyszerű kísérletek bemutatása a különböző halmazállapotú anyagok hőtágulására.</p> <p>Gyűjtőmunka alapján beszámoló tartása a hőtágulás jelentőségéről a technikában és a természetben.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> egészséges táplálkozás, az egészséges énkép kialakítása.</p>
<p><i>Hőátadási módok.</i></p> <p><i>Problémák, jelenségek, alkalmazások:</i></p> <p>Elraktározhatjuk-e a meleget? Mely anyagok a jó hővezetők, melyek a hőszigetelők? A Nap hősugárzása, üvegházhatás. A légkör melegedése. Hőáramlás szerepe a fűtéstechikában. Hősugárzás, a hőkamera-képek és értelmezésük. Az energiatudatosság és a hőszigetelés.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Hőátadás, hővezetés, hőáramlás, hősugárzás.</i></p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p>Gyűjtőmunka és gyakorlati esetek alapján annak bemutatása internetes képekkel, videofelvételekkel, hogy mikor van szükség jó hővezetésre, mikor szigetelésre.</p> <p>Egyszerű demonstrációs kísérletek alapján a hőátadás különböző módjainak, alapvető jelenségfajtáinak megismerése. Jó és rossz hővezető anyagok megkülönböztetése.</p> <p><i>A hőszigetelés és az ezzel</i></p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> energiatakarékosági lehetőségek a háztartásban (fűtés, hőszigetelés).</p> <p><i>Földrajz:</i> a Nap sugárzásának hatása, jelentősége; légköri folyamatok; hideg és meleg tengeri áramlatok.</p> <p><i>Kémia:</i> üvegházhatás (a fémek hővezetése).</p>

	<i>kapcsolatban lévő energiatakarékosság jelentőségének felismerése.</i>	
<i>Kulcsfogalmak/fogalmak</i>	Hőmérséklet, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadáspont, forráspont, termikus egyensúly.	
<i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

A Hőtan témakörből a 7. osztályban csak a Halmazállapot – változások maradnak.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	<p>A tanuló használja a számítógépet adatrögzítésre, információgyűjtésre.</p> <p>Eredményeiről tartson pontosabb, a szakszerű fogalmak tudatos alkalmazására törekvő, ábrákkal, irodalmi hivatkozásokkal stb. alátámasztott prezentációt.</p> <p>Ismerje fel, hogy a természettudományos tények megismételhető megfigyelésekből, célszerűen tervezett kísérletekből nyert bizonyítékokon alapulnak.</p> <p>Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.</p> <p>Legalább egy tudományos elmélet esetén kövesse végig, hogy a társadalmi és történelmi háttér hogyan befolyásolta annak kialakulását és fejlődését.</p> <p>Használja fel ismereteit saját egészségének védelmére.</p> <p>Legyen képes a mások által kifejtett véleményeket megérteni, értékelni, azokkal szemben kulturáltan vitatkozni.</p> <p>A kísérletek elemzése során alakuljon ki kritikus szemléletmódja, egészséges szkepticizmusa. Tudja, hogy ismeretei és használati készségei meglévő szintjén további tanulással túl tud lépni.</p> <p>Ítélje meg, hogy különböző esetekben milyen módon alkalmazható a tudomány és a technika, értékelje azok előnyeit és hátrányait az egyén, a közösség és a környezet szempontjából. Törekedjék a természet- és környezetvédelmi problémák enyhítésére.</p> <p>Legyen képes egyszerű megfigyelési, mérési folyamatok megtervezésére, tudományos ismeretek megszerzéséhez célzott kísérletek elvégzésére.</p> <p>Legyen képes ábrák, adatsorok elemzéséből tanári irányítás alapján</p>
---	---

	<p>egyszerűbb összefüggések felismerésére. Megfigyelései során használjon modelleket.</p> <p>Legyen képes egyszerű arányossági kapcsolatokat matematikai és grafikus formában is lejegyezni. Az eredmények elemzése után vonjon le konklúziókat.</p> <p>Képes legyen a sebességfogalmat különböző kontextusokban is alkalmazni.</p> <p>Tudja, hogy a testek közötti kölcsönhatás során a sebességük és a tömegük egyaránt fontos, és ezt konkrét példákon el tudja mondani.</p> <p>Értse meg, hogy egy adott testet érő gravitációs vonzást a Föld (vagy más égitest) gravitációs mezője okozza.</p> <p>A tanuló tudja, hogy az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználat egy rövidített kifejezési forma, amelynek megvan a szakmailag pontosabb változata is.</p> <p>Magyarázataiban legyen képes az energiaátalakulások elemzésére, a hőmennyiséghez való kapcsolódásuk megvilágítására. Tudja használni az energiafajták elnevezését. Ismerje fel a hőmennyiség cseréjének és a hőmérséklet kiegyenlítésének kapcsolatát.</p> <p>Fel tudjon sorolni többféle energiaforrást, ismerje alkalmazásuk környezeti hatásait. Tanúsítson környezettudatos magatartást, takarékoskodjon az energiával.</p> <p>A tanuló minél több energiaátalakítási lehetőséget ismerjen meg, és képes legyen azokat azonosítani. Tudja értelmezni a megújuló és a nem megújuló energiafajták közötti különbséget.</p> <p>A tanuló képes legyen arra, hogy az egyes energiaátalakítási lehetőségek előnyeit, hátrányait és alkalmazásuk kockázatait elemezze, tényeket és adatokat gyűjtsön, vita során az érveket és az ellenérveket csoportosítsa, és azokat a vita során felhasználja.</p> <p>Képes legyen a sebesség, gyorsulás, tömeg, sűrűség, az erő, a nyomás fogalmának értelmezésére és kiszámítására egyszerű esetekben.</p> <p>Tudja, hogy nem csak a szilárd testek fejtenek ki nyomást.</p> <p>Tudja magyarázni a gázok nyomását a részecskeképpel.</p> <p>Tudja, hogy az áramlások oka a nyomáskülönbség.</p> <p>Tudja, hogy a hang miként keletkezik, és hogy a részecskék sűrűségének változásával terjed a közegben.</p> <p>Tudja, hogy a hang terjedési sebessége gázokban a legkisebb, és szilárd anyagokban a legnagyobb.</p>
--	---

8. évfolyam

Ismétlés, számonkérés: 6 óra

Hótan:7 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természettudományos vizsgálati módszerek	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Hosszúságmérés, tömegmérés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p><i>Együttműködési képesség fejlesztése. A tudományos megismerési módszerek bemutatása és gyakoroltatása.</i></p> <p><i>Képességek fejlesztése</i> megfigyelésre, az előzetes tudás mozgósítására, hipotézisalkotásra, kérdésfeltevésre, vizsgálatra, mérés tervezésére, mérés végrehajtására, mérési eredmények kezelésére, következtetések levonására és azok kommunikálására.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Megfigyelés. Leírás, összehasonlítás, csoportosítás. Céltudatos megfigyelés.</p> <p>A természet megfigyelésének fontossága a tudósok természettörvényeket feltáró munkájában.</p> <p>Hit és tudomány</p> <p>A természettudományok és a teremtett világ: ellentmondás?</p>	<p>A megfigyelőképesség ellenőrzése egyszerű feladatokkal.</p> <p>Szemponatok megfogalmazása jelenségek megfigyelésére, a megfigyelés végrehajtására és a megfigyelésről szóbeli beszámoló.</p> <p>Megfigyelések rögzítése, dokumentálása.</p> <p>Tudósok, feltalálók, fizikusok életének és munkásságának vizsgálata az egyházakhoz, hitülethez való viszonyuk aspektusából.</p>	<p><i>Kémia:</i> a kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések.</p> <p>Történelem és Hit-és erkölcsstan, Tudománytörténet</p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Megfigyelés, mérés, mértékegység, átlag, becslés, tömeg, térfogat.	
<i>Javaolt</i>	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés,	

<i>pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Elektromosság, mágnesség		Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Elektromos töltés fogalma, földmágnesség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető elektromos és mágneses jelenségek megismerése megfigyelésekkel. Az elektromos energia hőhatással történő megnyilvánulásainak felismerése. Összetett technikai rendszerek működési alapelveinek, jelentőségének bemutatása (a villamos energia előállítása; hálózatok; elektromos hálózatok felépítése). Az elektromosság, a mágnesség élővilágra gyakorolt hatásának megismertetése. Érintésvédelmi ismeretek elsajátíttatása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Mágneses alapjelenségek.</i> <i>Ismeretek:</i> <i>Mágnesek, mágneses kölcsönhatás.</i> Ampère modellje a mágneses anyag szerkezetéről.	Kiscsoportos kísérletek végzése permanens mágnesekkel az erőhatások vizsgálatára (mágnesrudak vonzásának és taszításának függése a relatív irányításuktól), felmágnesezett gémkapocs darabolása során pedig a pólusok vizsgálatára; tapasztalatok megfogalmazása, következtetések levonása: <ul style="list-style-type: none"> • az északi és déli pólus kimutatása; • bizonyos anyagokat (pl. vas) mágnesessé lehet tenni; • a mágneses pólusokat nem lehet szétválasztani. <p>Az iránytű orientációjának értelmezése, egyszerű iránytű</p>	<i>Földrajz:</i> tájékozódás, a Föld mágneses tere. <i>Kémia:</i> vas elkülönítése szilárd keverékből mágnessel (ferromágnesesség).	

<p>Földmágnesség és iránytű.</p>	<p>készítése.</p>	
<p><i>Elektromos alapjelenségek.</i> <i>Jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Elektrosztatikus jelenségek a hétköznapi életben (műszálas pulóver feltöltődése, átütési szikrák, villámok, villámhárító). A tudás mélyítése</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az elektromosan töltött (elektrosztatikus kölcsönhatásra képes) állapot.</p> <p><i>Bizonyos testek elektromosan töltött állapotba hozhatók, a töltött állapotú testek erővel hatnak egymásra. Kétféle (negatív és pozitív) elektromosan töltött állapot létezik, a kétféle töltés közömbösíti egymást. A töltés átvihető az egyik testről a másikra.</i></p>	<p>Tanári bemutató kísérlet alapján a kétféle elektromos állapot kialakulásának megismerése dörzs-elektromos kísérletekben, a vonzó-taszító kölcsönhatás kvalitatív jellemzése. Tanári irányítással egyszerű elektroszkóp készítése, működésének értelmezése.</p>	<p><i>Kémia:</i> elektromos töltés, elektron, elektrosztatikus vonzás és taszítás, a fémek elektromos vezetésének anyagszerkezeti magyarázata (ionos kötés, ionrács, ionvegyületek elektromos vezetése oldatban és olvadékban).</p>
<p><i>Az elektrosztatikus energia</i> <i>Jelenségek:</i> Elektrosztatikus energia létének bizonyítéka a hőhatás alapján: az átütési szikrák kiégetik a papírt. A töltött fémgömb körül a próbatöltés-inga megemelkedik.</p> <p><i>Ismeretek:</i> <i>Feszültség.</i> A töltések szétválasztása során munkát végzünk. A tudás mélyítése</p>	<p><i>Az elektromos erőter energiájának egyszerű tapasztalatokkal történő illusztrálása.</i></p> <p><i>A feszültség fogalmának hozzákapcsolása az elektromos töltések szétválasztására fordított munka végzéséhez.</i></p>	<p><i>Kémia:</i> a töltés és az elektron, a feszültség.</p>

<p><i>Az elektromos áramkör</i></p> <p>Ismeret: <i>Az elektromos áramkör és részei (telep, vezetékek, ellenállás vagy fogyasztó). A telepben zajló belső folyamatok a két pólusra választják szét a töltéseket. A két pólus közt feszültség mérhető, ami a forrás kvantitatív jellemzője.</i></p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p>Egyszerű áramkörök összeállítása csoportmunkában, különböző áramforrásokkal, fogyasztókkal.</p>	<p><i>Kémia:</i> a vezetés anyagszerkezeti magyarázata. Galvánelem.</p>
<p>Ismeret: <i>Az elektromos áram. Az elektromos áram, mint töltéskiegyenlítési folyamat.</i></p> <p>Az áram erőssége, az áramerősség mértékegysége (1 A).</p> <p>A tudás mélyítése</p> <p><i>Adott vezetéken átfolyó áram a vezető két vége között mérhető feszültséggel arányos. A vezetőket jellemző ellenállás és /vagy vezetőképesség fogalma mint a feszültség és az áramerősség hányadosa. Az ellenállás mértékegysége (1 Ω). Ohm törvénye.</i></p> <p>A tudás mélyítése, feladatmegoldás</p>	<p><i>A feszültség mérése elektromos áramkörben mérőműszerrel.</i></p> <p><i>Áramerősség mérése (műszer kapcsolása, leolvasása, méréshatárának beállítása).</i></p> <p><i>Ellenállás meghatározása Ohm törvénye alapján (feszültség- és árammérésre visszavezetve).</i></p> <p>Mérések és számítások végzése egyszerű áramkörök esetén.</p>	<p><i>Kémia:</i> az elektromos áram (áramerősség, galvánelem, az elektromos áram kémiai hatásai, Faraday I. és II. törvénye).</p>
<p>Gyakorlati alkalmazások: Az elektromágnes és alkalmazásai.</p>		

<p>Elektromotorok.</p> <p><i>Ismeretek:</i> <i>Az áram mágneses hatása: az elektromos áram mágneses teret gerjeszt.</i> <i>Az áramjárta vezetők között mágneses kölcsönhatás lép fel, és ezen alapul az elektromotorok működése.</i></p>	<p>Tekercs mágneses terének vizsgálata vasreszelékkel, hasonlóság kimutatása a rúd-mágnessel.</p> <p>Oersted kísérletének kvalitatív értelmezése.</p> <p>Elektromotor modelljének bemutatása.</p> <p>Csoportmunkában az alábbi gyakorlatok egyikének elvégzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elektromágnes készítése zsebtelep, vasszög és szigetelt huzal felhasználásával, a pólusok és az erősség vizsgálata; • egyszerű elektromotor készítése gémpapocsa, mágnes és vezeték felhasználásával. <p><i>Egyéni gyűjtőmunka az elektromágnesek köznapi/gyakorlati felhasználásáról.</i></p>	
<p><i>Gyakorlati alkalmazások:</i> <i>Mindennapi elektromosság.</i></p>	<p><i>Egyéni gyűjtőmunka az alábbi témák egyikében:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hol használnak elektromos energiát? • Milyen elektromossággal működő eszközök találhatók otthon a lakásban? • Milyen adatok találhatók egy fogyasztón (teljesítmény, feszültség, frekvencia)? 	

<p><i>Az elektromos energia használata.</i></p> <p><i>Problémák, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p><i>Elektromosenergia-fogyasztás.</i></p> <p>Mit fogyaszt az elektromos fogyasztó?</p> <p>Mi a hasznos célú és milyen az egyéb formájú energiafogyasztás különböző elektromos eszközöknél (pl. vízmelegítő, motor)?</p> <p>Mit mutat a havi villanyszámla, hogyan becsülhető meg realitása?</p>	<p><i>Annak megértése, hogy az elektromos fogyasztó energiát használ fel, alakít át (fogyaszt).</i></p> <p>Tanári vezetéssel egy családi ház elektromos világításának megtervezése, modellen való bemutatása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> elektromos eszközök biztonságos használata, villanyszámla értelmezése, elektromos eszközök energiafelhasználása, energiatakarékosság.</p>
<p><i>Ismeret:</i></p> <p><i>Az áram hőhatását meghatározó arányosságok és az azt kifejező matematikai összefüggés ($E=UIt$), energiakicsatolás, fogyasztók</i></p> <p>A tudás mélyítése, feladatmegoldás</p>	<p><i>Az Ohm-törvény felhasználásával az energialeadás kifejezése a fogyasztó ellenállásával is.</i></p> <p><i>A hőhatás jelenségét bemutató egyszerű kísérletek ismertetése (pl. elektromos vízmelegítés mértéke arányos az áramerősséggel, a feszültséggel és az idővel. Fogyasztó fényerejének változása folytonosan változtatható kapcsolóval. Ellenállásdrót melegedése soros és párhuzamos kapcsolású fogyasztókban az áramerősség növelésével.)</i></p>	<p><i>Matematika:</i> egyszerű számítási és behelyettesítési feladatok.</p>
<p><i>Problémák, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Miért elektromos energiát használunk nagy részben a mindennapi életünkben?</p> <p>Melyek az ország energiafogyasztásának legfontosabb tényezői? Honnan származik az országban felhasznált elektromos energia?</p> <p>Hálózati és a zsebletepből nyerhető áram különbözik. Lehet-</p>	<p>Magyarország elektromosenergia-fogyasztása főbb komponenseinek megismerése, az elektromos energia megtakarításának lehetőségei.</p> <p>Tudománytörténet – Magyar tudósok, mérnökök, feltalálók</p> <p><i>Az erőművek és a nagyfeszültségű hálózatok alapvető</i></p>	<p><i>Földrajz:</i> az energiaforrások földrajzi megoszlása és az energia kereskedelme.</p> <p><i>Kémia:</i> energiaforrások és használatuk környezeti hatásai.</p>

<p>e mágneses mezővel elektromosságot előállítani?</p> <p>Az elektromágneses indukció jelensége</p> <p>Váltakozó áram</p> <p>Transzformátor gyakorlati jelentősége</p> <p>A tudás mélyítése</p> <p><i>Az elektromos energia „előállítása”, szállítása.</i></p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p><i>vázszerkezetének (generátor, távvezeték, transzformálás, fogyasztók) bemutatása. Annak belátása, hogy az elektromos energia bármilyen módon történő előállítása hatással van a környezetre.</i></p> <p>Csoportos gyűjtőmunka a hazai erőműhálózatról és jellemzőiről (milyen energiaforrással működnek, mikor épültek, mekkora a teljesítményük stb.).</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Mágneses dipólus, elektromos töltés, mágneses mező. Áramerősség, feszültség, ellenállás, áramkör, elektromágnes. Erőmű, generátor, transzformátor, távvezeték.</p>	
<p><i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Optika, csillagászat	Órakeret 16 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Hosszúságmérés, éjszakák és nappalok váltakozása, a Hold látszólagos periodikus változása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A beszélgetések és a gyűjtőmunkák során az együttműködés és a kommunikáció fejlesztése. A tudomány és a technika társadalmi szerepének bemutatása. A fényhez kapcsolódó jelenségek és technikai eszközök megismerése. Az égbolt fényforrásainak csoportosítása. A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzőinek</p>	

	összehasonlítása során a modellhasználat fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>A fény terjedése és a képalkotás</i></p> <p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Árnyékjelenségek. Fényáteresztés.</p> <p>Hétköznapi optikai eszközök (síktükör, borotválkozó tükör, közlekedési gömbtükör, egyszerű nagyító, távcső, mikroszkóp, vetítő, fényképezőgép).</p> <p>Száloptika alkalmazása a jelátvitelben és a gyógyászatban.</p> <p>Távcsövek, úrtávcsövek, látáshibák javítása, fényszennyezés.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>A fény egyenes vonalú terjedése.</i></p> <p><i>A fényvisszaverődés és a fénytörés: a fény az új közeg határán visszaverődik és/vagy megtörik; a leírásuknál használt fizikai mennyiségek (beesési szög, visszaverődési szög, törési szög rajzolása).</i></p>	<p>Az árnyékjelenségek magyarázata a fény egyenes vonalú terjedésével.</p> <p>Fény áthatolásának megfigyelése különböző anyagokon és az anyagok tanulmányozása átlátszóságuk szempontjából.</p> <p>Jelenségek a visszaverődés és a fénytörés vizsgálatára. A sugármenet szerkesztése tükrös visszaverődés esetén. (Periszkóp, kaleidoszkóp készítése és modellezése.)</p> <p>A sugármenet kvalitatív megrajzolása fénytörés esetén (plánparalel lemez, prizma, vizeskád).</p> <p>Kvalitatív kapcsolat felismerése a közeg sűrűsége és a törési szögnek a beesési szöghöz viszonyított</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a szem, a látás, a szemüveg; nagyító, mikroszkóp és egyéb optikai eszközök (biológiai minták mikroszkópos vizsgálata).</p> <p><i>Matematika:</i> geometriai szerkesztések, tükrözés.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a szintévesztés és a színvakság társadalmi vonatkozásai.</p>

<p><i>Teljes visszaverődés.</i></p> <p><i>Hétköznapi optikai eszközök képképzése. Valódi és látszólagos kép.</i></p> <p><i>Síktükör, homorú és domború tükör, szóró- és gyűjtőlencse. Fókusz.</i></p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p>változása között.</p> <p>A teljes visszaverődés jelenségének bemutatása alapján (pl. az akvárium víztükrével) a jelenség kvalitatív értelmezése.</p> <p>Az optikai szál modelljének megfigyelése egy műanyagpalack oldalán kifolyó vízsugár hátulról történő megvilágításával.</p> <p>Kép- és tárgytávolság mérése gyűjtőlencsével, fókusz távolságának meghatározása napfényben.</p> <p>Sugármenet-rajzok bemutatása digitális táblán.</p> <p><i>A tanuló környezetében található tükrök és lencsék képképzésének kísérleti bemutatása.</i></p> <p><i>Tükrök esetén a kép keletkezésének értelmezése egyszerű sugármeneti rajzzal.</i></p> <p><i>Gyakorlati különbségtétel a valódi és a látszólagos kép között.</i></p> <p><i>A fókusz meghatározása homorú tükör és gyűjtőlencse esetén.</i></p> <p><i>Az emberi szem mint optikai lencse működésének megértése, a jellegzetes látáshibák (távollátás, rövidlátás) és a korrekció módja</i></p>	
---	---	--

<p>A szem képződése.</p> <p>Rövidlátás, távollátás, színtévesztés.</p>	<p>(szemüveg, kontaktlencse).</p>	
<p>Ismeretek:</p> <p>A fehér fény színeire bontása.</p> <p>Színkeverés, kiegészítő színek.</p> <p>A tárgyak színe: a természetes fény különböző színek komponenseit a tárgyak különböző mértékben nyelik el és verik vissza, ebből adódik a tárgy színe.</p>	<p>A fehér fény felbontása színekre prizma segítségével; a fehér fény összetettségének felismerése.</p> <p>Tanulói kísérlettel a színkeverés bemutatása forgó szín-koronggal.</p> <p>A tárgyak színének egyszerű magyarázata.</p>	<p>Biológia-egészségtan: a színek szerepe az állat- és növényvilágban (klorofill, rejtőzködés).</p>
<p>A fény forrásai</p> <p>Problémák:</p> <p>Milyen folyamatokban keletkezik fény? Mi történhet a Napban, és mi a Holdon? Minek a fényét látják a „kék bolygót” megfigyelő</p>		<p>Kémia: égés, lángfestés.</p> <p>Biológia-egészségtan: lumineszcencia.</p> <p>Földrajz: természeti</p>

<p>úrhajósok?</p> <p><i>Ismeretek:</i> <i>Elsődleges és másodlagos fényforrások.</i> <i>Fénykibocsátó folyamatok a természetben.</i></p>	<p><i>Az elsődleges és másodlagos fényforrások megkülönböztetése, gyakorlati felismerésük.</i></p> <p>Fénykibocsátást eredményező fizikai (villámlás, fémek izzása), kémiai és biokémiai (égés, szentjánosbogár, korhadó fa stb.) jelenségek gyűjtése.</p>	<p>jelenségek, villámlás.</p>
<p><i>Ember és fény</i></p> <p><i>Problémák, jelenségek, alkalmazások:</i></p> <p>Milyen az ember és a fény viszonya? Hogyan hasznosíthatjuk a fénnel kapcsolatos tapasztalatainkat a környezetünk megóvásában? Milyen fényforrásokat használunk? Milyen fényforrásokat érdemes használni a lakásban, az iskolában, a településeken, színpadon, filmen, közlekedésben stb. (színérzet, hőérzet, élettartam)? Mit nevezünk fényszennyezésnek? Milyen Magyarország fényszennyezettsége?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Mesterséges fényforrások.</p> <p>Fényszennyezés.</p>	<p>Hagyományos és új mesterséges fényforrások sajátosságainak összegyűjtése, a fényforrások és az energiatakarékosság kapcsolatának vizsgálata (izzólámpa, fénycső, kompaktlámpa, LED-lámpa). Az új és elhasznált izzólámpa összehasonlítása. Összehasonlító leírás a mesterséges fényforrások fajtáiról, színéről és az okozott hőérzet összehasonlítása.</p> <p><i>A fényforrások használata egészségügyi vonatkozásainak megismerése.</i> <i>A fényforrások használata környezeti hatásainak</i></p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>a fényszennyezés biológiai hatásai, a fényszennyezés, mint a környezetszennyezés egyik formája.</p> <p><i>Kémia:</i> nemesgázok, volfrám, izzók, fénycsőek.</p>

	<p><i>megismerése.</i> <i>A fényszennyezés fogalmának megismerése.</i></p>	
<p><i>Az égbolt természetes fényforrásai</i></p> <p><i>Problémák, jelenségek:</i></p> <p>A csillagos égbolt: Hold, csillagok, bolygók, galaxisok, gázködök. A Hold és a Vénusz fázisai, a hold- és napfogyatkozások.</p> <p>Milyen történelmi elképzelések voltak a Napról, a csillagokról és a bolygókról?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p><i>Az égbolt természetes fényforrásai:</i> a Nap, Hold, bolygók, csillagok, csillaghalmazok, ködök stb.</p> <p><i>A Naprendszer szerkezete.</i></p> <p>A Nap, a Naprendszer bolygóinak és azok holdjainak jellegzetességei. Megismerésük módszerei.</p>	<p>A csillagos égbolt megfigyelése szabad szemmel (távcsővel) és számítógépes planetárium-programok futtatásával.</p> <p><i>Az égi objektumok csoportosítása aszerint, hogy elsődleges (a csillagok, köztük a Nap) vagy másodlagos fényforrások (a bolygók és a holdak csak visszaverik a Nap fényét). A csillagok és a bolygók megkülönböztetése képüknek kis távcsőbeli viselkedése alapján.</i></p> <p>A fázisok és fogyatkozások értelmezése modellkísérletekkel.</p> <p><i>A Naprendszer szerkezetének megismerése; a Nap egy a sok csillag közül.</i></p> <p>A csillagos égbolt mozgásainak geocentrikus és heliocentrikus</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az emberiség világképének változása. Csillagképek a különböző kultúrákban.</p> <p><i>Kémia:</i> hidrogén (hélium, magfúzió).</p> <p><i>Matematika:</i> a kör és a gömb részei.</p> <p><i>Földrajz:</i> a Naprendszer. A világűr megismerésének, kutatásának módszerei.</p>

<p>Geocentrikus és heliocentrikus világmép.</p> <p><i>A tudományos kutatás modelleken át a természettörvényekhez vezető útja mint folyamat.</i></p>	<p>értelmezése.</p> <p><i>Ismeretek szerzése arról, hogy a Naprendszerrel, a bolygókról és holdjaikról, valamint az (álló) csillagokról alkotott kép miként alakult az emberiség történetében.</i></p> <p>Differenciált csoportmunka alapján Ptolemaiosz, Kopernikusz, Galilei, Kepler munkásságának megismerése.</p>	
<p><i>A napfény és más fényforrások (elektromágneses) spektruma</i></p> <p><i>Problémák, jelenségek, alkalmazások:</i></p> <p>A Nap és más fényforrások felbontott fénye (pl. gyertya lángja megszóva).</p> <p>Infralámpa, röntgenkép létrejötte (árnyékhatás), mikrohullámú sütő.</p> <p>A röntgen ernyőszűrés az emberi szervezet és ipari anyagminták belső szerkezetének vizsgálatában, az UV-sugárzás veszélyei.</p> <p>Hőtanhoz továbbvezető <i>problémák:</i> Mit hoz a villám, amivel felgyújtja a fát, amibe belecsap? Mit sugároznak ki a fényvel együtt az izzított fémek? Mit ad a fény a kémiai reakcióhoz?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p>	<p>A különböző sugárzások hatásairól a köznapi és a médiából származó ismeretek összegyűjtésével a</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> növényi fotoszintézis, emberi élettani hatások (napozás); diagnosztikai módszerek.</p> <p><i>Kémia:</i> fotoszintézis, (UV-fény hatására lejátszódó reakciók, kemilumineszcencia).</p>

<p>A napfény és más fényforrások (elektromágneses) spektruma:</p> <p>rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös sugárzás, látható fény, UV-sugárzás, röntgensugárzás.</p> <p>A Nap fénye és hőszugárzása biztosítja a Földön az élet feltételeit.</p> <p>Példák az infravörös és az UV-sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásaira, veszélyeire, gyakorlati alkalmazásaira a technikában és a gyógyászatban.</p> <p>A napozás szabályai.</p> <p>A tudás mélyítése</p>	<p>látható fénytartomány kibővítése elektromágneses spektrummá, kiegészítése a szintén közismert rádió- és mikrohullámokkal, majd a röntgensugárzással.</p> <p><i>Annak felismerése, hogy a fény hatására zajlanak le a növények életműködéséhez nélkülözhetetlen kémiai reakciók.</i></p> <p><i>Az infravörös és az UV-sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásainak, veszélyeinek, gyakorlati alkalmazásainak megismerése a technikában és a gyógyászatban.</i></p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Egyenes vonalú terjedés, tükör, lencse, fénytörés, visszaverődés. Fényszennyezés. Nap, Naprendszer. Földközéppontú világkép, napközéppontú világkép.</p>	
<p><i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>A tanuló használja a számítógépet adatrögzítésre, információgyűjtésre.</p> <p>Eredményeiről tartson pontosabb, a szakszerű fogalmak tudatos alkalmazására törekvő, ábrákkal, irodalmi hivatkozásokkal stb. alátámasztott prezentációt.</p> <p>Ismerje fel, hogy a természettudományos tények megismételhető megfigyelésekből, célszerűen tervezett kísérletekből nyert bizonyítékokon alapulnak.</p> <p>Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.</p> <p>Legalább egy tudományos elmélet esetén kövesse végig, hogy a társadalmi és történelmi háttér hogyan befolyásolta annak kialakulását és fejlődését.</p> <p>Használja fel ismereteit saját egészségének védelmére.</p> <p>Legyen képes a mások által kifejtett véleményeket megérteni, értékelni, azokkal szemben kulturáltan vitatkozni.</p> <p>A kísérletek elemzése során alakuljon ki kritikus szemléletmódja, egészséges szkepticizmusa. Tudja, hogy ismeretei és használati készségei meglévő szintjén további tanulással túl tud lépni.</p> <p>Ítélje meg, hogy különböző esetekben milyen módon alkalmazható a tudomány és a technika, értékelje azok előnyeit és hátrányait az egyén, a közösség és a környezet szempontjából. Törekedjék a természet- és környezetvédelmi problémák enyhítésére.</p> <p>Legyen képes egyszerű megfigyelési, mérési folyamatok megtervezésére, tudományos ismeretek megszerzéséhez célzott kísérletek elvégzésére.</p> <p>Legyen képes ábrák, adatsorok elemzéséből tanári irányítás alapján egyszerűbb összefüggések felismerésére. Megfigyelései során használjon modelleket.</p> <p>Legyen képes egyszerű arányossági kapcsolatokat matematikai és grafikus formában is lejegyezni. Az eredmények elemzése után vonjon le konklúziókat.</p> <p>Ismerje fel a fény szerepének elsőrendű fontosságát az emberi tudás gyarapításában, ismerje a fényjelenségeken alapuló kutatóeszközöket, a fény alapvető tulajdonságait.</p> <p>Ismerje az elektromossággal kapcsolatos biztonsági szabályokat, az elektromos áramkör részeit, képes legyen egyszerű egyenáramú áramkörök összeállítására, és azokban az áramerősség mérésére.</p> <p>Tudja, hogy az áramforrások mezőjének kvantitatív jellemzője a feszültség.</p> <p>Tudja, hogy az elektromos fogyasztón energiaváltozás és átalakulás jön létre.</p> <p>A tanuló képes legyen az erőművek alapvető szerkezetét bemutatni. Tudja, hogy az elektromos mező bármilyen módon történő előállítása terheli a környezetet.</p>
--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A didaktikai helyzetek változatossága következtében, az értékelés különböző formákat ölthet. Amennyiben a tanulók által elsajátított információmennyiséget vagy szerzett tapasztalatot tarjuk szem előtt beszélhetünk:

- Részleges értékelésről amennyiben egy adott időszakban kialakult teljesítményt mérünk;
- Globális (teljes körű) értékelésről – amennyiben nagyobb mennyiségű készség, információrendszer, teljesítmény felmérésére vállalkozunk

Időbeli szempontok alapján:

- Kezdeti értékelést – amelyre a tanulási-tanítási tevékenység előtt kerül sor és amely az adott pillanatban meglévő készség-, képességrendszert és információmennyiséget célzott megállapítani
- Folyamat közbeni értékelést – amelyet a tanulási-tanítási folyamat megvalósulása idején érvényesítünk
- Végző (záró) értékelést – amely egy-egy képzési szakasz végén valósul meg.

Az értékelés a következő módszerekkel történhet:

- Szóbeli értékelés
 - egyéni feleltetés
 - önálló munka bemutatása, kiselőadás
- Írásbeli értékelés
 - rögtönzött: bejelentés nélküli írásbeli felelet az aktuális tananyagról
 - ellenőrző dolgozat: előre bejelentett, több leckét átfogó dolgozat
 - félévi és év végi dolgozat
- Gyakorlati ellenőrzés
 - kísérletek elvégzése, jelenségek bemutatása
 - projektmunka, több napon át végzett egyéni vagy csoportos tevékenység értékelése
 - mérések, mérési jegyzőkönyvek ellenőrzése

Az egyéni, illetve a csoportos tevékenységek is értékelhetők. Csoportmunka értékelésekor a csoporttagok eltérő minősítést is kaphatnak, figyelembe véve a csoportbeli aktivitásukat.

Az iskola tankönyvválasztásának szempontjai

A szakmai munkaközösség a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszi figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg a helyi tantárgyi tantervnek;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra több tanéven keresztül;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók; alkalmasak tartós tankönyvként való használatra
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal (pl. veszélyes, időigényes kísérletekről készült filmek, animációk) 3D modellek, grafikonrajzoló, statisztikai programok, interaktív feladatok, számonkérési lehetőségek, játékok stb. segítségével.
- amelyekhez olyan hozzáférés biztosított, amely az iskolában használt digitális eszközöket és tartalmakat interneten keresztül a diákok otthoni tanulásához is nyújtani tudja.

Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Kémia

Helyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoporthoz 7-8. évfolyam

B változat (1,5+1,5 óra)

A kémia tantárgy óraterve

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	1,5 óra	54 óra	46	8
8.	1,5 óra	54 óra	51	3

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. melléklet 2.2.10.2 (B) változatának Kémia tantárgyi

kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A tanterv tartalmazza a kerettantervben megjelölt művelődési anyagot. Tartalmának elrendezésével, feldolgozásmódjával lehetővé kívánja tenni, hogy a tanulók életkori sajátosságait maximálisan figyelembe véve lehetővé váljék a továbbhaladás feltételeinek biztosítása.

A jelen kerettanterv a 7 – 8. évfolyamra előírt 108 kémia óra 90 % -nak megfelelő (azaz 97 órányi) tananyagot jelöl ki, míg 11 kémiaóra tananyaga szabadon tervezhető.

Megjegyzés:

IKT eszközhasználat a tanítási órák 25%-ban

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Nagy Sándor

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

A kémia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4		4
2. Részecskék, halmazok, változások, keverékek	16		16
3. A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettípusok	12		12
4. A kémiai reakciók típusai	14		14
5. Tanulókísérlet, megfigyelés		3	3
6. Szabadon tervezhető		5	5
Évfolyam összesen	46	8	54

A kémia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Élelmiszerek és az egészséges életmód	13		13
2. Kémia a természetben	12		12
3. Kémia az iparban	12		12
4. Kémia a háztartásban	14		14
5. Szabadon tervezhető		3	3
Évfolyam összesen	51	3	54

A kémia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	8 óra
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tanulókísérlet, megfigyelés	A 2., 3. és 4. fejezetekhez kapcsolódó tanulókísérletek 1-1 órában	3
Szabadon tervezhető	Összefoglalásra, ismétlésre a 2., 3. és 4. fejezetek végén 1-1 órában	3
Szabadon tervezhető	<u>Tudomány és hit kapcsolata:</u> bepillantás híres tudósok (Copernicus, Kepler, Newton, Max Planck stb.) munkásságába, akik nyíltan vállalták a Teremtő Isten létezésébe vetett hitüket, ugyanakkor kimagasló tudományos eredményeket értek el. A Szentírásban előforduló anyagok, vagy anyagi változások érdekességei (leginkább tanulói kiselőadás, gyűjtőmunka formájában)	1
Szabadon tervezhető	Kémiai mítoszok, avagy a modern csodaszerek és csodamódszerek leleplezése napjainkban (a méregtelenítéstől a lúgosításon át a természetgyógyászatig)	1
Összesen:		8

A kémia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	3 óra
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Szabadon tervezhető	A vaskohászat alakulása tudomány-történeti és technikai szempontból Miskolc környékén Fazola Henriktől a Diósgyőri Kohászaton át a Diósgyőri Acélműig <i>(a téma nagyon gazdag forrásanyagot kínál, amit tanulói gyűjtőmunka, valamint prezentáció-készítés formájában dolgoznak fel a diákok).</i>	3
	Összesen:	3

A kémia tanításának célja és feladatai

A kémia tanításának célja és feladata, hogy a tanulók fokozatosan sajátítsák el azt a kémiai műveltségtartalmat és szemléletet, amely a 21. század kulturált emberét képessé teszi arra, hogy a környezetében megjelenő és mindennapi tevékenységében felhasználásra kerülő anyagok kémiai tulajdonságait, hatásait, a kémiai jelenségeket és azok összefüggéseit, törvényeit megértse, és segíti őt az anyagok tudatos felhasználásában. Az anyag sokféleségének bemutatása mellett e sokféleség osztályozásával meg kell mutatni, hogy az néhány egyszerű elv alapján jól megérthető és kezelhető. A továbbfejleszthető ismeretanyag és a szemléletmód járuljon hozzá a tanulók egységes természet- és társadalomképének formálásához, egyéni képességeik felismeréséhez és fejlesztéséhez, a természettudományok iránti érdeklődés és az önművelés iránti igény felkeltéséhez. A tanulók tudjanak ismeretekhez jutni a természeti és technikai környezet jelenségeinek, folyamatainak megfigyelése, mérése, vizsgálata és értelmezése, illetve az ismeretterjesztő irodalom, a könyvtár és az elektronikus információhordozók révén. Legyenek képesek a természettudományok körébe tartozó különböző problémák felismerésére. A kémia tanulása alakítson ki felelősségteljes tudást az élő környezet megóvása és az egészséges életmód megvalósítása érdekében.

A kémiai tananyag a lehetőségek maximális felhasználásával kapcsolódik több más műveltségterülethez, azokkal együttműködve tekinthetik át az embernek, az általa létrehozott társadalomnak, valamint az őt körülvevő természetnek a kölcsönhatásait. A kémia műveltségi terület keretei között folyó nevelés-oktatás a fenntartható fejlődés igényeinek megfelelően formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. Az informatika tárgyban elsajátított képességek, készségek gyakoroltatása, továbbfejlesztése során alapvető önművelési, ismeretszerzési technikákat gyakorolhatnak a diákok. A kémiai eljárások,

valamint az egyes elemek, vegyületek, módszerek felfedezésének történetével, neves kémikusok tevékenységének tanításával az a cél, hogy kialakuljon a tanulóknál a kémia kultúrtörténeti szemlélete.

A kémiaoktatás feladata, hogy nyújtson maradandó és hasznosítható tudást, komplex természetbarát szemléletet, biztosítson olyan kémiai alapkultúrát, amely alkalmas a szakirányú képzés megalapozására.

A kémia, mint belépő természettudományos tantárgy, kiváló megvalósítási terepe annak, hogy a diákok az élet minden területén jól használható módot alakítsanak ki. Kísérletei révén a tények tiszteletére, elfogadására nevel.

Tanulmányaik során a tanulók legtöbbször tapasztalatokból, megfigyelésekből, kísérletekből indulnak ki, ezekből vonnak le következtetéseket, majd kutadják az anyag viselkedésének okait. A tapasztalatok sarkallhatják a mérték keresésére. A tudományos megismerés egyes formáinak alkalmazásával egyre önállóbban tudnak új ismereteket szerezni. Közben hasznos anyagismeretekhez jutnak, amelyeket a napi tevékenységeik során közvetlenül is alkalmazhatnak.

A kémiával való ismerkedés közben olyan tapasztalatokon nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhettek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a szénmonoxid hatása). A természettudományos szemlélet birtokában a tanulók egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre. Az így kialakuló látásmód védheti meg a jövő generációt az áltudományok különböző formáitól.

A változatos témakörök inspirálhatják a tanulókat és a tanárokat is arra, hogy a tananyagot a legkülönbözőbb módokon közelítsék meg, problémákat vessenek fel, kutakodjanak, vitázzanak, és ehhez keressenek az interneten adatokat, információkat. Tervezzenek kísérleteket, tapasztalati tényekkel, érvekkel bizonyítsanak. Erősíti a motivációt, a tantárgyhoz való kötődést az is, ha a már meglévő infokommunikációs jártasságra (prezentációk készítése, azok megosztása közösségi oldalakon, tudásépítő platformokon) épít. A pályaválasztásukat segítheti a magyar vegyészek világhírű teljesítményével való találkozás is.

A kerettanterv figyelembe veszi, hogy a tanulók eltérő képességekkel, érdeklődéssel, szociális és családi háttérrel rendelkeznek. Ezért több szinten közelíti meg a jelenségeket, így kapaszkodót adhat azoknak is, akik már nem találkoznak a kémiával, mint tantárggyal, ugyanakkor szilárd alapot biztosíthat azoknak, akik középiskolában folytatják tanulmányaikat.

A kémiai jelenségek vizsgálata egyaránt igényel gyakorlati és elméleti készségeket, így a tantárgy kisebb-nagyobb sikerélményhez juttathat mindenkit, ami a hatékony tanulás egyik alapvető feltétele.

A kémia az általános iskolában élményközpontúan, a diákok természetes kíváncsiságára építve jelenik meg. A diszciplináris tudás megszerzése mellett azonos súlyt kap a napi élettel és a környezettel, egyéb tanulmányaival való kapcsolat, továbbá azoknak az utaknak, módoknak a megtalálása, amelyekkel a kívánt információ, tudás birtokába juthat.

Az elsődleges cél az érdeklődés felkeltése és szinten tartása a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel (saját megfigyelésekkel, problémafelvető kísérletekkel). Az otthoni megfigyelések, mérések, kémhatás vizsgálatok, kutakodások még a kémia népszerűsítését is elősegíthetik.

A tanulók az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával

nemcsak kémiatudásra, anyagismeretre és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt. A kíváncsiság pedig az újabb ismeretek megszerzésének hajtóereje.

Egyházi háttérrel rendelkező intézmény diákjaiként sajátítsák el azt a szemléletet, hogy a hitbeli meggyőződés és a világ tudományos megismerése nem ellentétes kategóriák (mint, ahogy azt néhány kimagasló eredményt elért hívő tudós példájából láthatjuk). Gondolkozzanak felelősen a teremtett világ megóvását illetően. Kémiai ismereteiket legyenek képesek hasznosítani a tudatos fogyasztói magatartás kialakításában, legyenek képesek felismerni a tudományosan megalapozatlan, az embereket becsapni szándékozó termékek széles skáláját, vagyis ne „dőljenek be” minden hangzatos hirdetésnek.

Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képességek fejlesztésének lehetőségei, feladatai

A tanterv **a fejlesztési feladatok** közül kiemelt hangsúllyal a következőket tartalmazza:

- a természettudományos megismerés módszereinek bemutatása,
- a kémiatanulás módszereinek bemutatása, a tanulási készség kialakítása, fejlesztése,
- tájékozódás az élő és az élettelen természetéről,
- az egészséges életmód feltételeinek megismertetése,
- a környezetért érzett felelősségre nevelés,
- a hon- és népiismeret, hazaszeretetre nevelés, kapcsolódás Európához, a világhoz,
- a kommunikációs kultúra fejlesztése,
- a harmonikusan fejlett ember formálása,
- a pályaorientáció,
- a problémamegoldó képesség, a kreativitás fejlesztése,
- döntésképes személyiségek fejlesztése, akik tárgyi ismereteik segítségével, képesek a lakóhely és az iskola közvetlen aktuális problémáinak, sajátos természeti adottságainak megismerése alapján véleményt formálni és cselekedni.

A tanulók

- megfigyelőképességének és a fogalmak megalkotásán keresztül logikus gondolkodásmódjának fejlesztése,
- önállóan végzett célirányos megfigyeléseik és kísérleteik eredményeiből, a megismert tények, összefüggések birtokában legyenek képesek következtetések levonására, ítéletalkotásra,
- életkori sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a jelenségek közötti hasonlóságok és különbségek felismerésére,
- legyenek képesek arra, hogy gondolataikat szóban és írásban nyelvileg helyesen, világosan, szabatosan, a kémiai szakkifejezések helyes alkalmazásával fogalmazzák meg,
- ábrákat, grafikonokat, táblázati adatokat tudjanak értelmezni, számítási feladatokat megoldani, ismerjék és alkalmazzák a problémamegoldás elemi műveleteit,

- tudják magyarázni ismereteik mennyisége és mélysége szerint a természeti jelenségeket és folyamatokat, valamint a technikai alkalmazásokat,
- használjanak modelleket,
- szerezzenek gyakorlottságot az információkutatásban, legyenek motiváltak az IKT-eszközök használatában,
- legyenek képesek alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és az órán kívüli tevékenységek során,
- ismerjék fel az ismereteikhez kapcsolódó környezeti problémákat, ismereteik járuljanak hozzá személyiségük pozitív formálásához,
- tudják, hogy az egészség és a környezet épsége semmivel sem pótolható érték, legyenek tájékozottak arról, hogy a természettudomány fejlődése milyen szerepet játszik a társadalmi folyamatokban, a különböző népek, országok tudósai, kutatói egymásra épülő munkájának az eredménye, és e munkában jelentős szerepet töltenek be a magyar tudósok, kutatók is.

Kompetenciák

A kémia tantárgy a számítási feladatok révén hozzájárul a *matematikai kompetencia* fejlesztéséhez. Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók *digitális kompetenciájának anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációképességének* fejlesztéséhez is. A kémiatörténet megismertetésével hozzájárul a tanulók *erkölcsi neveléséhez*, a magyar vonatkozások révén pedig a *nemzeti öntudat erősítéséhez*. A csoportmunkában végzett tevékenységek, a kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra* fejlesztésére. A *testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés* érdekében a tanulók megismerik a környezetük egészségét veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban is. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik *médiatudatosságuk*.

EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet

2. sz. melléklet 2.2.10.2 (B változat)

KÉMIA az általános iskolák 7–8. évfolyama számára

B változat (1,5+1,5 óra)

Az általános tantervű általános iskolák számára készült kémia-kerettanterv tananyaga *kompatibilis* bármely, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló, 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet alapján akkreditált gimnáziumi kerettanterv 9–12. évfolyamra előírt kémia tananyagával.

A kerettanterv célja annak elérése, hogy középiskolai tanulmányainak befejezésekor minden tanuló birtokában legyen a *kémiai alapműveltségnek*, ami a természettudományos alapműveltség része. Ezért szükséges, hogy a tanulók tisztában legyenek a következőkkel:

- az egész anyagi világot kémiai elemek, ezek kapcsolódásával keletkezett vegyületek és a belőlük szerveződő rendszerek építik fel;
- az anyagok szerkezete egyértelműen megszabja fizikai és kémiai tulajdonságait;
- a vegyipar termékei nélkül jelen civilizációnk nem tudna létezni;
- a civilizáció fejlődésének hatalmas ára van, amely gyakran a háborítatlan természet szépségeinek elvesztéséhez vezet, ezért törekedni kell az emberi tevékenység által okozott károk minimalizálására;
- a kémia eredményeit alkalmazó termékek megtervezésére, előállítására és az ebből adódó környezetszennyezés minimalizálására csakis a jól képzett szakemberek képesek.

Annak érdekében, hogy minden tanuló belássa a kémia tanulásának hasznát és hatékony védelmet kapjon az áltudományos nézetek, valamint a csalók ellen, az alábbi elveket kell követni:

- a kémia tanításakor a tanulók már meglévő köznapi tapasztalataiból, valamint a tanórákon lehetőleg együtt végzett kísérletekből kell kiindulni, és a gyakorlati életben is használható tudásra kell szert tenni;
- a tanulóknak meg kell ismerni, meg kell érteni és a legalapvetőbb szinten alkalmazni is kell a természettudományos vizsgálati módszereket.

A jelen kerettantervben az ismereteket és követelményeket tartalmazó táblázatok „Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások” oszlopai **M** betűvel jelölve *néhány, a tananyag feldolgozására vonatkozó lehetőségre is rámutatnak*. Ezek nem kötelező jellegűek, csak ajánlások, de a tanulási folyamat során a tanulóknak

- el kell sajátítaniuk a megfelelő biztonsági-technikai eljárásokat, manuális készségeket;
- el kell tudniuk különíteni a megfigyelést a magyarázattól;
- meg kell tudniuk különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen tapasztalatokat;
- érteniük kell a természettudományos gondolkodás és kísérletezés alapelveit és módszereit;
- érteniük kell, hogy a modell a valóság számunkra fontos szempontok szerinti megjelenítése;
- érteniük kell, hogy ugyanazt a valóságot többféle modellel is meg lehet jeleníteni;
- minél több olyan anyag tulajdonságaival kell megismerkedniük, amelyekkel a hétköznapokban is találkozhatnak, ezért célszerű a felhasznált anyagokat „háztartási-konyhai” csomagolásban bemutatni, és ezekkel kísérleteket végezni;
- korszerű háztartási, egészségvédelmi, életviteli, fogyasztóvédelmi, energia-gazdálkodási és környezetvédelmi ismeretekre kell szert tenniük;

- a kémiával kapcsolatos vitákon, beszélgetéseken, saját környezetük kémiai vonatkozású jelenségeinek, folyamatainak, illetve környezetvédelmi problémáinak tanulmányozására irányuló vizsgálatokban és projektekben kell részt venniük.

Érdeemes az egyes tanórákhoz egy vagy több *kísérletet* kiválasztani, és a kísérlet(ek) köré csoportosítani az adott kémiaóra tananyagát. A tananyaghoz kapcsolódó *információk feldolgozása* mindig a tananyag által megengedett szinten történjék az alábbi módon:

- forráskeresés és feldolgozás irányítottan vagy önállóan, egyénileg vagy csoportosan;
- az információk feldolgozása egyéni vagy csoportmunkában, amelyhez konkrét probléma vagy feladat megoldása is kapcsolódhat;
- bemutató, jegyzőkönyv vagy egyéb dokumentum, illetve projekttermék készítése.

A Nemzeti alaptanterv által előírt projektek és tanulmányi kirándulások konkrét témájának és a megvalósítás módjának megválasztása a tanár feladata, de e tekintetben célszerű a természettudományos tárgyakat oktató tanároknak szorosan együttműködniük. Az ismétlés, rendszerezés és számonkérés időzítéséről és módjairól is a tanár dönt.

A fizika, kémia és biológia fogalmainak kiépítése tudatosan, tantárgyanként logikus sorrendbe szervezve és a három tantárgy által összehangolt módon történjen. Az egységes általános műveltség kialakulása érdekében utalni kell a kémia-tananyag történeti vonatkozásaira, és a más tantárgyakban elsajátított tudáselemekre is. Az alábbi táblázatokban feltüntetett *kapcsolódási pontok* csak arra hívják fel a figyelmet, hogy ennek érdekében egyeztetésre van szükség.

A kémia tantárgy az egyszerű számítási feladatok révén hozzájárul a *matematikai kompetencia* fejlesztéséhez. Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók *digitális kompetenciájának, esztétikai-művészeti tudatosságának, kifejezőképességének, anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációképességnek, kezdeményezőképességének, szociális és állampolgári kompetenciájának* fejlesztéséhez is. A kémiotörténet megismertetésével hozzájárul a tanulók *erkölcsi neveléséhez*, a magyar vonatkozások révén pedig a *nemzeti öntudat erősítéséhez*. Segíti az *állampolgárságra és demokráciára nevelést*, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A csoportmunkában végzett tevékenységek és feladatok lehetőséget teremtenek a demokratikus döntéshozatali folyamat gyakorlására. A kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra* fejlesztésére. A *testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés* érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik a *médiatudatosságuk*. Elvárható a *felelősségvállalás önmagukért és másokért*, amennyiben a tanulónak egyre tudatosabban kell törekedniük a természettudományok és a technológia pozitív társadalmi szerepének, *gazdasági* vonatkozásainak megismerésére, hogy felismerjék a kemofóbiát és az áltudományos nézeteket, továbbá ne váljanak félrevezetés, csalás áldozatává. A közoktatási kémiatanulmányok végére életvitelszerűvé kell válnia a *környezettudatosságnak* és a *fenntarthatóságra* törekvésnek.

Az *értékelés* során az ismeretek megszerzésén túl vizsgálni kell, hogyan fejlődött a tanuló absztrakciós, modellalkotó, lényeglátó és problémamegoldó képessége. Meg kell követelni a jelenségek megfigyelése és a kísérletek során szerzett tapasztalatok szakszerű megfogalmazással történő leírását és értelmezését. Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék (rajz, modell, poszter, plakát, prezentáció, vers, ének stb.) létrehozásával is tanúbizonyítást tegyenek.

7–8. évfolyam

A kémia tárgyát képező makroszkopikus anyagi tulajdonságok és folyamatok okainak megértéséhez már a kémiai tanulmányok legelején szükség van a részecskeszemlélet kialakítására. A fizikai és kémiai változások legegyszerűbb értelmezése a Dalton-féle atommodell alapján történik, amely megengedi az atomokból kialakuló molekulák kézzel is megfogható modellekkel és kémiai jelrendszerrel (vegyjelekkel és képletekkel) való szimbolizálását, valamint a legegyszerűbb kémiai reakciók modellekkel való „eljátszását”, illetve szóegyenletekkel és képletekkel való leírását is. A mennyiségi viszonyok tárgyalása ezen a ponton csak olyan szinten történik, hogy a reakcióegyenlet két oldalán az egyes atomok számának meg kell egyezniük. A gyakorlati szempontból legfontosabbnak ítélt folyamatok itt a fizikai és kémiai változások, és ezeken belül a hő termelő és hőelnyelő folyamatok kategóriáiba sorolhatók. Ez a modell megengedi a kémiailag tiszta anyagok és a keverékek megkülönböztetését, valamint a keverékek kémiailag tiszta anyagokra való szétválasztási módszereinek és ezek gyakorlati jelentőségének tárgyalását. A keverékek (elegyek, oldatok) összetételének megadása a tömeg- és térfogatszázalék felhasználásával történik.

Az anyagszerkezeti ismeretek a továbbiakban a Bohr-féle atommodellre, illetve a Lewis-féle oktett szabályra építve fejleszthetők tovább. Ezek már megengedik a periódusos rendszer (egyszerűsített) elektronszerkezeti alapon való értelmezését. Ebből kiindulva az egyszerű ionok elektronleadással, illetve felvétellel való képződése is magyarázható. A molekulák kialakulása egyszeres és többszörös kovalens kötésekkel mutatható be. A 7–8. évfolyamon a kötés- és a molekula polaritás fogalma nincs bevezetve, csak a „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv szerint a „vízoldékony”, „zsíroidékony” és „kettős oldékonyságú” anyagok különböztetendők meg. A fémek jellegzetes tulajdonságai az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjaival értelmezhetők.

Abból a célból, hogy a rendezett kémiai egyenletek alapján egyszerű sztöchiometriai

számításokat tudjanak végezni, a tanulóknak a 7–8. évfolyamon meg kell ismerkedniük az anyagmennyiség fogalmával is. Ennek bevezetése megerősíti a részecskeszemléletet, amennyiben megtanulják, hogy a kémiai reakciók során a részecskék száma (és nem a tömege) a meghatározó. Szemléletes hasonlatokkal rá kell vezetni a diákokat arra, hogy a részecskék tömege általában olyan kicsi, hogy hagyományos mérlegeken csak nagyon nagy számú részecske együttes tömege mérhető. Az egyes kémiai reakciók megismerésekor pedig az egymással maradéktalanul reakcióba lépő, vagy bizonyos mennyiségű termék előállításához szükséges anyagmennyiségek kiszámítását is gyakorolják.

A redoxireakciók tárgyalása ezeken az évfolyamokon az égés jelenségéből indul ki, s az oxidáció és a redukció értelmezése is csak oxigénátmenettel történik. A redukció legfontosabb példáit az oxidokból kiinduló fémkohászat alapegyenletei nyújtják. A savak és bázisok jellemzésére és a sav-bázis reakciók magyarázatára a 7–8. évfolyamon a disszociáció (Arrhenius-féle) elmélete szolgál. Ennek során kiemelt szerepet kapnak a gyakorlatban is fontos információk: a savak vizes oldatai savas kémhatásúak, a bázisok vizes oldatai lúgos kémhatásúak, a kémhatás indikátorokkal vizsgálható és a pH-skála segítségével számszerűsíthető; a savak és lúgok vizes oldatai maró hatásúak, a savak és bázisok vizes oldatai só és víz keletkezése mellett közömbösítési reakcióban reagálnak egymással. A megismert kémiai anyagok és reakciók áttekintését rövid, rendszerező jellegű csoportosítás segíti.

A szerves kémiai ismeretek tárgyalása és a szerves vegyületek néhány csoportjának bevezetése ezen a szinten csak a hétköznapok világában való eligazodást szolgálja. A természeti és az ember által alakított környezet gyakorlati szempontból fontos anyagainak és folyamatainak megismerése az előfordulásuk és a mindennapi életünkben betöltött szerepük alapján csoportosítva történik. A környezetkémiai témák közül már ebben az életkorban szükséges a fontosabb szennyezőanyagok és eredetük ismerete.

A táblázatokban a fejlesztési követelmények alatt „**M**” betűvel vannak jelölve a módszertani és egyéb, a tananyag feldolgozására vonatkozó ajánlások, ötletek, tanácsok (a teljesség igénye nélkül és nem kötelező jelleggel). Az ismeretek elmélyítését és a mindennapi élettel való összekötését a táblázatban szereplő jelenségek, problémák és alkalmazások tárgyalásán túl a sok tanári és tanulókiérletnek, önálló és csoportos információfeldolgozásnak kell szolgálnia. A konkrét oktatási, szemléltetési és értékelési módszerek megválasztásakor feltétlenül preferálni kell a nagy tanulói aktivitást megengedőket (egyéni, pár- és csoportmunkák, tanulókiérletek, projektmunkák, prezentációk, versenyek). Meg kell követelni, hogy minden tevékenységről készüljön jegyzet, jegyzőkönyv, diasor, poszter, online összefoglaló vagy bármilyen egyéb termék, amely a legfontosabb információk megőrzésére és felidézésére alkalmas.

7. évfolyam

Tematikai egység	A kémia tárgya, kémiai kísérletek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Térfogat és térfogatmérés. Halmazállapotok, anyagi változások, hőmérsékletmérés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása. A kémia tárgyának, alapvető módszereinek és szerepének megértése. A kémia kikerülhetetlenségének bemutatása a mai világban. A kémiai kísérletezés bemutatása, megszerettetése, a kísérletek tervezése, a tapasztalatok lejegyzése, értékelése. A biztonságos laboratóriumi eszköz- és vegyszerhasználat alapjainak kialakítása. A veszélyességi jelek felismerésének és a balesetvédelem szabályai alkalmazásának készségszintű elsajátítása.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p><i>A kémia tárgya és jelentősége</i> A kémia tárgya és jelentősége az ókortól a mai társadalomig. A kémia szerepe a mindennapi életünkben. A kémia felosztása, főbb területei.</p> <p><i>Kémiai kísérletek</i> A kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések. A kísérletezés közben betartandó szabályok. Azonnali tennivalók baleset esetén.</p> <p><i>Laboratóriumi eszközök,</i></p>	<p>A kémia tárgyának és a kémia kísérletes jellegének ismerete, a kísérletezés szabályainak megértése. Egyszerű kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása.</p> <p>M²: Információk a vegy- és a gyógyszeriparról, tudományos kutatómunkáról.</p> <p>Baleseti szituációs játékok.</p> <p>Kísérletek rögzítése a füzetben.</p> <p>Vegyszerek tulajdonságainak megfigyelése, érzékszervek szerepe: szín, szag (kézlegyezéssel), pl. szalmiákszesz, oldószerek,</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> ízlelés, szaglás, tapintás, látás.</p> <p><i>Fizika:</i> a fehér fény színekre bontása, a látás fizikai alapjai.</p>

² Az **M** betűk után szereplő felsorolások hangsúlyozottan csak ajánlások, ötletek és választható lehetőségek az adott téma feldolgozására, a teljesség igénye nélkül.

<p><i>vegyszerek</i></p> <p>Alapvető laboratóriumi eszközök. Szilárd, folyadék- és gáz halmazállapotú vegyszerek tárolása. Vegyszerek veszélyességének jelölése.</p>	<p>kristályos anyagok. Jelölések felismerése a csomagolásokon, szállítóeszközökön. A laboratóriumi eszközök kipróbálása egyszerű feladatokkal, pl. térfogatmérés főzőpohárral, mérőhengerrel, indikátoros híg lúgoldat híg savval, majd lúggal való elegyítése a színváltozás bemutatására. Laboratóriumi eszközök csoportosítása a környezettel való anyagátmenet szempontjából.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, laboratóriumi eszköz, kísérlet.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Részecskék, halmazok, változások, keverékek</p>	<p>Órakeret 16 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Balesetvédelmi szabályok, laboratóriumi eszközök, halmazállapotok, halmazállapot-változások.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tudománytörténeti szemlélet kialakítása az atom és az elem fogalmak kialakulásának bemutatásán keresztül. A részecskeszemlélet és a daltoni atomelmélet megértése. Az elemek, vegyületek, molekulák vegyjelekkel és összegképlettel való jelölésének elsajátítása. Az állapotjelzők, a halmazállapotok és az azokat összekapcsoló fizikai változások értelmezése. A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. A változások hőtani jellemzőinek megértése. A kémiai változások leírása szóegyenletekkel. Az anyagmegmaradás törvényének elfogadása és ennek alapján vegyjelekkel írt reakcióegyenletek rendezése. A keverékek és a vegyületek közötti különbség megértése. A komponens fogalmának megértése és</p>	

	alkalmazása. A keverékek típusainak ismerete és alkalmazása konkrét példákra, különösen az elegyekre és az oldatokra vonatkozóan. Az összetétel megadási módjainak ismerete és alkalmazása. Keverékek szétválasztásának kísérleti úton való elsajátítása.
--	---

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p><i>Részecskeszemlélet a kémiában</i> Az atom szó eredete és a daltoni atommodell. Az egyedi részecskék láthatatlansága, modern műszerekkel való érzékelhetőségük. A részecskék méretének és számának szemléletes tárgyalása.</p> <p><i>Elemek, vegyületek</i> A kémiailag tiszta anyag fogalma. Azonos/különböző atomokból álló kémiailag tiszta anyagok: elemek/vegyületek. Az elemek jelölése vegyjelekkel (Berzelius). Több azonos atomból álló részecskék képlete. Vegyületek jelölése képletekkel. A mennyiségi viszony és az alsó index jelentése.</p> <p><i>Molekulák</i> A molekula mint atomokból álló önálló részecske. A molekulákat összetartó erők (részletek nélkül).</p>	<p>A részecskeszemlélet elsajátítása. Képletek szerkesztése. M: Diffúziós kísérletek: pl. szagok, illatok terjedése a levegőben, színes kristályos anyag oldódása vízben. A vegyjelek gyakorlása az eddig megismert elemeken, újabb elemek bevezetése, pl. az ókor hét féme, érdekes elemfelfedezések története. Az eddig megismert vegyületek vegyjelekkel való felírása, bemutatása. Egyszerű molekulák szemléltetése modellekkel vagy számítógépes grafika segítségével. Molekulamodellek építése. Műszeres felvételek molekulákról.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> emberi testhőmérséklet szabályozása, légkör, talaj és termőképessége.</p> <p><i>Fizika:</i> tömeg, térfogat, sűrűség, energia, halmazállapotok jellemzése, egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly, olvadáspont, forráspont, hőmérséklet, nyomás, mágnesség, hőmérséklet mérése, sűrűség mérése és mértékegysége, testek úszása, légnyomás mérése, tömegmérés, térfogatomérés.</p> <p><i>Földrajz:</i> vizek, talajtípusok.</p> <p><i>Matematika:</i> százalékszámítás.</p>
<p><i>Halmazállapotok és a kapcsolódó fizikai változások</i> A szilárd, a folyadék- és a gázhalmazállapotok jellemzése, a kapcsolódó fizikai változások.</p>	<p>A fizikai és a kémiai változások jellemzése, megkülönböztetésük. Egyszerű egyenletek felírása. M: Olvadás- és forráspont</p>	

<p>Olvadáspont, forráspont. A fázis fogalma.</p> <p><i>Kémiai változások (kémiai reakciók)</i> Kémiai reakciók. A kémiai és a fizikai változások megkülönböztetése. Kiindulási anyag, termék.</p> <p><i>Hőtermelő és hőelnyelő változások</i> A változásokat kísérő hő. Hőtermelő és hőelnyelő folyamatok a rendszer és a környezet szempontjából.</p> <p><i>Az anyagmegmaradás törvénye</i> A kémiai változások leírása szövegyenletekkel, kémiai jelekkel (vegyjelekkel, képletekkel). Mennyiségi viszonyok figyelembevétele az egyenletek két oldalán. Az anyagmegmaradás törvénye.</p>	<p>mérése. Jód szublimációja. Illékonyság szerves oldószereken bemutatva, pl. etanol. Kétfázisú rendszerek bemutatása: jég és más anyag olvadása, a szilárd és a folyadékfázisok sűrűsége. Pl. vaspör és kénpor keverékének szétválasztása mágnissal, illetve összeolvasztása. Égés bemutatása. Hőelnyelő változások bemutatása hőmérséklet mérése mellett, pl. oldószer párolgása, hőelnyelő oldódás. Információk a párolgás szerepéről az emberi test hőszabályozásában. Az anyagmegmaradás törvényének tömegméréssel való demonstrálása, pl. színes csapadékképződési reakciókban. Egyszerű számítási feladatok az anyagmegmaradás (tömegmegmaradás) felhasználásával.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> őskorban, ókorban ismert fémek.</p>
<p><i>Komponens</i> Komponens (összetevő), a komponensek száma. A komponensek változó aránya.</p> <p><i>Elegyek és összetételük</i> Gáz- és folyadékelegyek. Elegyek összetétele: tömegszázalék, térfogatszázalék. Tömegmérés, térfogatmérés. A teljes tömeg egyenlő az összetevők tömegének összegével, térfogat esetén ez nem mindig igaz.</p> <p><i>Oldatok</i> Oldhatóság. Telített oldat. Az</p>	<p>Elegyek és oldatok összetételének értelmezése. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása.</p> <p>M: Többfázisú keverékek előállítása: pl. porkeverékek, nem elegyedő folyadékok, korlátozottan oldódó anyagok, lőpor.</p> <p>Szörp, ecetes víz, víz-alkohol elegy készítése. Egyszerű számítási feladatok tömeg- és térfogatszázalékra, pl. üdítőital cukortartalmának, ételecet ecetsavtartalmának, bor alkoholtartalmának számolása.</p>	

<p>oldhatóság változása a hőmérséklettel. Rosszul oldódó anyagok. A „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv.</p>	<p>Adott tömegszázalékú vizes oldatok készítése pl. cukorból, illetve konyhasóból. Anyagok oldása vízben és étolajban. Információk gázok oldódásának hőmérséklet- és nyomásfüggéséről példákkal (pl. keszonbetegség, magashegyi kisebb légnyomás következményei).</p>	
<p><i>Keverékek komponenseinek szétválasztása</i> Oldás, kristályosítás, ülepités, dekantálás, szűrés, bepárlás, mágneses elválasztás, desztilláció, adszorpció.</p> <p><i>A levegő mint gázelegy</i> A levegő térfogat százalékos összetétele.</p> <p><i>Néhány vizes oldat</i> Édesvíz, tengervíz (sótartalma tömegszázalékban), vérplazma (oldott anyagai).</p> <p><i>Szilárd keverékek</i> Szilárd keverék (pl. só és homok, vas és kénpor, sütőpor, bauxit, gránit, talaj).</p>	<p>Keverékek szétválasztásának gyakorlása. Kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása.</p> <p>M: Egyszerű elválasztási feladatok megtervezése és/vagy kivitelezése, pl. vas- és alumíniumpor szétválasztása mágnessel, színes filctoll festékanyagainak szétválasztása papírkromatográfiával. Információk a desztillációról és az adszorpcióról: pl. pálinkafőzés, kőolaj finomítás, a Telkes-féle – tengervízből ivóvizet készítő – labda, orvosi szén, dezodorok, szilikagél. Információk a levegő komponenseinek szétválasztásáról. Sós homokból só kioldása, majd bepárlás után kristályosítása. Információk az étkezési só tengervízből történő előállításáról. Valamilyen szilárd keverék komponenseinek vizsgálata, kimutatása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Daltoni atommodell, kémiailag tiszta anyag, elem, vegyület, molekula, vegyjel, képlet, halmazállapot, fázis, fizikai és kémiai változás, hő termelő és hőelnyelő változás, anyagmegmaradás, keverék, komponens, elegy,</p>	

	oldat, tömegszázalék, térfogatszázalék.
--	---

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	---

Tematikai egység	A részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Részecskeszemlélet, elem, vegyület, molekula, kémiai reakció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mennyiségi arányok értelmezése vegyületekben a vegyértékelektronok számának, illetve a periódusos rendszernek az ismeretében. Az anyagmennyiség fogalmának és az Avogadro-állandónak a megértése. Ionok, ionos kötés, kovalens kötés és fémes kötés értelmezése a nemesgáz-elektronszerkezetre való törekvés elmélete alapján. Az ismert anyagok besorolása legfontosabb vegyülettípusokba.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az atom felépítése</i> Atommodellek a Bohr-modellig. Atommag és elektronok. Elektronok felosztása törzs- és vegyértékelektronokra. Vegyértékelektronok jelölése a vegyjel mellett pontokkal, elektronpár esetén vonallal.</p> <p><i>A periódusos rendszer</i> Története (Mengyelejev), felépítése. A vegyértékelektronok száma és a kémiai tulajdonságok</p>	<p>A periódusos rendszer szerepének és az anyagmennyiség fogalmának a megértése. Képletek szerkesztése, anyagmennyiségre vonatkozó számítási feladatok megoldása.</p> <p>M: Vegyértékelektronok jelölésének gyakorlása.</p> <p>Információ a nemesgázok kémiai viselkedéséről.</p> <p>Az elemek moláris tömegének megadása a periódusos rendszerből leolvasott</p>	<p><i>Fizika:</i> tömeg, töltés, áramvezetés, természet méretviszonyai, atomi méretek.</p>

<p>összefüggése a periódusos rendszer 1., 2. és 13–18. (régebben főcsoportoknak nevezett) csoportjaiban. Fémek, nem fémek, félfémek elhelyezkedése a periódusos rendszerben. Magyar vonatkozású elemek (Müller Ferenc, Hevesy György). Nemesgázok elektronszerkezete.</p> <p><i>Az anyagmennyiség</i> Az anyagmennyiség fogalma és mértékegysége. Avogadro-állandó. Atomtömeg, moláris tömeg és mértékegysége, kapcsolata a fizikában megismert tömeg mértékegységével.</p>	<p>atomtömegek alapján. Vegyületek moláris tömegének kiszámítása az elemek moláris tömegéből. A kiindulási anyagok és a reakciótermékek anyagmennyiségeire és tömegeire vonatkozó egyszerű számítási feladatok. A $6 \cdot 10^{23}$ db részecskeszám nagyságának érzékeltetése szemléletes hasonlatokkal.</p>	
<p><i>Egyszerű ionok képződése</i> A nemesgáz-elektronszerkezet elérése elektronok leadásával, illetve felvételével: kation, illetve anion képződése. Ionos kötés. Ionos vegyületek képletének jelentése.</p> <p><i>Kovalens kötés</i> A nemesgáz-elektronszerkezet elérése az atomok közötti közös kötő elektronpár létrehozásával. Egyszeres és többszörös kovalens kötés. Kötő és nem kötő elektronpárok, jelölésük vonallal. Molekulák és összetett ionok kialakulása.</p> <p><i>Fémes kötés</i> Fémek és nem fémek megkülönböztetése tulajdonságaik alapján. Fémek jellemző tulajdonságai. A fémes</p>	<p>Az ionos, kovalens és fémes kötés ismerete, valamint a köztük levő különbség megértése. Képletek szerkesztése. Egyszerű molekulák szerkezetének felírása az atomok vegyérték-elektronszerkezetének ismeretében az oktettelv felhasználásával. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása.</p> <p>M: Só képződéséhez vezető reakcióegyenletek írásának gyakorlása a vegyértékelektronok számának figyelembevételével (a periódusos rendszer segítségével). Ionos vegyületek képletének szerkesztése. Ionos vegyületek tömegszázalékos összetételének kiszámítása. Molekulák elektronszerkezeti</p>	

kötés, az áramvezetés értelmezése az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjai alapján. Könnyűfémek, nehézfémek, ötvözetek.	képlettel való ábrázolása, kötő és nem kötő elektronpárok feltüntetésével. Példák összetett ionokra, elnevezésükre. Összetett ionok keletkezésével járó kísérletek, pl. alkáli- és alkáliföldfémek reakciója vízzel. Kísérletek fémekkel, pl. fémek megmunkálhatósága, alumínium vagy vaspor égetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Atommag, törzs- és vegyértékelektron, periódusos rendszer, anyagmennyiség, ion, ionos, kovalens és fémes kötés, só.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	A kémiai reakciók típusai	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Vegyértékelektron, periódusos rendszer, kémiai kötések, fegyelmezett és biztonságos kísérletezési képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kémiai reakciók főbb típusainak megkülönböztetése. Egyszerű reakcióegyenletek rendezésének elsajátítása. A reakciók összekötése hétköznapi fogalmakkal: gyors égés, lassú égés, robbanás, tűzoltás, korrózió, megfordítható folyamat, sav, lúg. Az ismert folyamatok általánosítása (pl. égés mint oxidáció, savak és bázisok közömbösítési reakciói), ennek alkalmazása kísérletekben.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Egyesülés</i> Egyesülés fogalma, példák. <i>Bomlás</i>	Az egyesülés, bomlás, égés, oxidáció, redukció ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos	<i>Biológia-egészségtan:</i> anyagcsere. <i>Fizika:</i> hő.

<p>Bomlás fogalma, példák.</p> <p><i>Gyors égés, lassú égés, oxidáció, redukció</i></p> <p>Az égés mint oxigénnel történő kémiai reakció. Robbanás.</p> <p>Tökéletes égés, nem tökéletes égés és feltételei. Rozsdásodás.</p> <p>Korrózió. Az oxidáció mint oxigénfelvétel. A redukció mint oxigénleadás. A redukció ipari jelentősége. A CO-mérgezés és elkerülhetősége, a CO-jelzők fontossága. Tűzoltás, felelős viselkedés tűz esetén.</p>	<p>és biztonságos végrehajtása.</p> <p>M: Pl. hidrogén égése, alumínium és jód reakciója.</p> <p>Pl. mészkő, cukor, kálium-permanganát, vas-oxalát hő bomlása, vízbontás.</p> <p>Pl. szén, faszén, metán (vagy más szénhidrogén) égésének vizsgálata. Égéstermékek kimutatása. Annak bizonyítása, hogy oxigénben gyorsabb az égés. Robbanás bemutatása, pl. alkohol gőzével telített PET-palack tartalmának meggyújtása.</p> <p>Savval tisztított, tisztítatlan és olajos szög vízben való rozsdásodásának vizsgálata. Az élő szervezetekben végbemenő anyagcsere-folyamatok során keletkező CO₂-gáz kimutatása indikátoros meszes vízzel.</p> <p>Termitreakció.</p> <p>Levegőszabályozás gyakorlása</p> <p>Bunsen- vagy más gázégőnél: kormozó és szúróláng. Izzó faszén, illetve víz tetején égő benzín eloltása, értelmezése az égés feltételeivel.</p> <p>Reakcióegyenletek írásának gyakorlása.</p>	
<p><i>Oldatok kémhatása, savak, lúgok</i></p> <p>Savak és lúgok, disszociációjuk vizes oldatban, Arrhenius-féle sav-bázis elmélet. pH-skála, a pH mint a savasság és lúgosság mértékét kifejező számérték.</p> <p>Indikátorok.</p> <p><i>Kísérletek savakkal és lúgokkal</i></p> <p>Savak és lúgok alapvető reakciói.</p>	<p>Savak, lúgok és a sav-bázis reakcióik ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása.</p> <p>M: Háztartási anyagok kémhatásának vizsgálata többféle indikátor segítségével.</p> <p>Növényi alapanyagú indikátor készítése.</p> <p>Kísérletek savakkal (pl. sósavval,</p>	

<p><i>Közömbösítési reakció, sók képződése</i></p> <p>Közömbösítés fogalma, példák sókra.</p>	<p>ecettel) és pl. fémmel, mészkővel, tojánhéjjal, vízkővel.</p> <p>Információk arról, hogy a sav roncsolja a fogat. Kísérletek szénsavval, a szénsav bomlékonysága. Megfordítható reakciók szemléltetése. Víz pH-jának meghatározása állott és frissen forralt víz esetén.</p> <p>Kísérletek lúgokkal, pl. NaOH-oldat pH-jának vizsgálata. Annak óvatos bemutatása, hogy mit tesz a 0,1 mol/dm³-es NaOH-oldat a bőrrel.</p> <p>Különböző töménységű savoldatok és lúgoldatok összeöntése indikátor jelenlétében, a keletkező oldat kémhatásának és pH-értékének vizsgálata. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása.</p> <p>Egyszerű számítási feladatok közömbösítéshez szükséges oldatmennyiségekre.</p>	
<p><i>A kémiai reakciók egy általános sémája</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – nemfémes elem égése (oxidáció, redukció) → égéstermék: nemfém-oxid → nemfém-oxid reakciója vízzel → savoldat (savas kémhatás) – fémes elem égése (oxidáció, redukció) → égéstermék: fém-oxid → fém-oxid reakciója vízzel → lúgoldat (lúgos kémhatás) – savoldat és lúgoldat összeöntése (közömbösítési reakció) → sóoldat (ionvegyület, amely vízben jól oldódik, vagy 	<p>Az általánosítás képességének fejlesztése típusreakciók segítségével.</p> <p>M: Foszfor égetése, az égéstermék felfogása és vízben oldása, az oldat kémhatásának vizsgálata. Kalcium égetése, az égésterméket vízbe helyezve az oldat kémhatásának vizsgálata. Kémcsőben lévő, indikátort is tartalmazó, kevés NaOH-oldat hoz sósav adagolása az indikátor színének megváltozásáig, oldat bepárlása. Szódavíz (szénsavas ásványvíz) és meszes víz összeöntése indikátor jelenlétében.</p>	

csapadékként kiválik). – kémiai reakciók sebességének változása a hőmérséklettel (melegítés, hűtés).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyesülés, bomlás, gyors és lassú égés, oxidáció, redukció, pH, sav, lúg, közömbösítés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Szabadon tervezhető	Órakeret 5 óra
<p>Tudomány és hit kapcsolata: bepillantás híres tudósok (<i>Copernicus, Kepler, Newton, Max Planck stb.</i>) munkásságába, akik nyíltan vállalták a Teremtő Isten létezésébe vetett hitüket, ugyanakkor kimagasló tudományos eredményeket értek el.</p> <p>A Szentírásban előforduló anyagok, vagy anyagi változások érdekességei (<i>leginkább tanulói kiselőadás, gyűjtőmunka formájában</i>)</p> <p>Kémiai mítoszok, avagy a modern <i>csodaszerek és csodamódszerek</i> leleplezése napjainkban (<i>a méregtelenítéstől a lúgosításon át a természetgyógyászatig</i>)</p>		
Tanulókísérlet, megfigyelés A 2., 3. és 4. fejezetekhez kapcsolódó tanulókísérletek 1-1 órában		3 óra

8. évfolyam

Tematikai egység	Élelmiszerek és az egészséges életmód	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Elem, vegyület, molekula, periódusos rendszer, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerves és a szervetlen anyagok megkülönböztetése. Ismert anyagok besorolása a szerves vegyületek csoportjaiba. Információkeresés az élelmiszerek legfontosabb összetevőiről. A mindennapi életben előforduló, a konyhai tevékenységhez kapcsolódó kísérletek tervezése, illetve elvégzése. Annak rögzítése, hogy a főzés többnyire kémiai reakciókat jelent. Az egészséges táplálkozással kapcsolatban a kvalitatív és a kvantitatív szemlélet elsajátítása. A tápanyagok összetételére és energiaértékére vonatkozó számítások készségszintű elsajátítása. Az objektív tájékoztatás és az elriasztó hatású kísérletek eredményeként elutasító attitűd kialakulása a szenvedélybetegségekkel szemben.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p><i>Szerves vegyületek</i> Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése.</p> <p><i>Szénhidrátok</i> Elemi összetétel és az elemek aránya. A „hidrát” elnevezés tudománytörténeti magyarázata. Egyszerű és összetett szénhidrátok. Szőlőcukor (glükóz, $C_6H_{12}O_6$), gyümölcscukor (fruktóz), tejcukor (laktóz), répacukor (szacharóz). Biológiai szerepük. Méz, kristálycukor, porcukor. Mesterséges édesítőszer. Keményítő és</p>	<p>Az élelmiszerek legfőbb összetevőinek, mint szerves vegyületeknek az ismerete és csoportosítása.</p> <p>M: Tömény kénsav (erélyes vízelvonó szer) és kristálycukor reakciója. Keményítő kimutatása jóddal élelmiszerekben. Csiriz készítése. Karamellizáció.</p> <p>Tojásfehérje kicsapása magasabb hőmérsékleten, illetve sóval.</p> <p>Oldékonysági vizsgálatok, pl. étolaj vízben való oldása tojássárgája segítségével, majonéz készítés. Információk a</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az élőlényeket felépítő főbb szerves és szervetlen anyagok, anyagcsere-folyamatok, tápanyag.</p> <p><i>Fizika:</i> a táplálékok energiatartalma.</p>

<p>tulajdonságai, növényi tartalék- tápanyag. Cellulóz és tulajdonságai, növényi rostanyag.</p> <p><i>Fehérjék</i> Elemi összetétel. 20-féle alapvegyületből felépülő óriásmolekulák. Biológiai szerepük (enzimek és vázfehérjék). Fehérjetartalmú élelmiszerek.</p> <p><i>Zsírok, olajok</i> Elemi összetételük. Megkülönböztetésük. Tulajdonságaik. Étőlaj és sertészsír, koleszterintartalom, avasodás, kémiailag nem tiszta anyagok, lágyulás.</p> <p><i>Alkoholok és szerves savak</i> Szeszes erjedés. Pálinkafőzés. A glikol, a denaturált szesz és a metanol erősen mérgező hatása. Ecetesedés. Ecetsav.</p>	<p>margarinról, szappanfőzésről. Alkoholok párolgásának bemutatása. Információk mérgezési esetekről. Ecetsav kémhatásának vizsgálata, háztartásban előforduló további szerves savak bemutatása.</p>	
<p><i>Az egészséges táplálkozás</i> Élelmiszerek összetétele, az összetétellel kapcsolatos táblázatok értelmezése, ásványi só és nyomelemek. Energiatartalom, táblázatok értelmezése, használata. Sportolók, diétázók, fogyókúrázók táplálkozása. Zsír- és vízoldható vitaminok, a C- vitamin. Tartósítószer.</p> <p><i>Szenvedélybetegségek</i> Függőség. Dohányzás, nikotin. Kátrány és más rákkeltő anyagok, kapcsolatuk a tüdő</p>	<p>Az egészséges életmód kémiai szempontból való áttekintése, egészségtudatos szemlélet kialakítása.</p> <p>M: Napi tápanyagbevitel vizsgálata összetétel és energia szempontjából. Üdítőitalok kémhatásának, összetételének vizsgálata a címke alapján. Információk Szent-Györgyi Albert munkásságáról. Pl. elriasztó próbálkozás kátrányfoltok oldószer nélküli eltávolításával. Információk a drog- és alkoholfogyasztás, valamint a dohányzás</p>	

betegségeivel. Alkoholizmus és kapcsolata a máj betegségeivel. „Parti drogok”, egyéb kábítószeresek.	veszélyeiről. Információk Kabay János munkásságáról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerves vegyület, alkohol, szerves sav, zsír, olaj, szénhidrát, fehérje, dohányzás, alkoholizmus, drog.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Kémia a természetben	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A halmazok, keverékek, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetben található legfontosabb anyagok jellemzése azok kémiai tulajdonságai alapján. Szemléletformálás annak érdekében, hogy a tanuló majd felnőttként is képes legyen alkalmazni a kémiaórán tanultakat a természeti környezetben előforduló anyagok tulajdonságainak értelmezéséhez, illetve az ott tapasztalt jelenségek és folyamatok magyarázatához. A levegő- és a vízszennyezés esetében a szennyezők forrásainak és hatásainak összekapcsolása, továbbá azoknak a módszereknek, illetve attitűdnek az elsajátítása, amelyekkel az egyén csökkentheti a szennyezéshez való hozzájárulását.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Hidrogén</i> Tulajdonságai. Előfordulása a csillagokban. <i>Légköri gázok</i> A légkör összetételének ismételése (N ₂ , O ₂ , CO ₂ , H ₂ O, Ar).	A légköri gázok és a légszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása. M: Hidrogén égése, durranógáz-próba.	<i>Biológia-egészségtan:</i> szaglás, tapintás, látás, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés, fenntarthatóság.

<p>Tulajdonságaik, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, a CO₂ mérgező hatása.</p> <p><i>Levegőszennyezés</i> Monitoring rendszerek, határértékek, riasztási értékek. Szmog. O₃, SO₂, NO, NO₂, CO₂, CO, szálló por (PM10). Tulajdonságaik. Forrásaik. Megelőzés, védekezés. Ózonpajzs. Az ózon mérgező hatása a légkör földfelszíni rétegében. A savas esőt okozó szennyezők áttekintése.</p>	<p>Annak kísérleti bemutatása, hogy az oxigén szükséges feltétele az égésnek. Lépcsős kísérlet gyertyasorral.</p> <p>Pl. esővíz pH-jának meghatározása. Szálló por kinyerése levegőből. Információk az elmúlt évtizedek levegővédelmi intézkedéseiről.</p>	<p><i>Fizika:</i> Naprendszer, atommag, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram.</p> <p><i>Földrajz:</i> ásványok, kőzetek, vizek, környezetkárosító anyagok és hatásaik.</p>
<p><i>Vizek</i> Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz, szennyvíz, desztillált víz, ioncserélt víz, jég, hó. Összetételük, előfordulásuk, felhasználhatóságuk. A természetes vizek mint élő rendszerek.</p> <p><i>Vízszennyezés</i> A Föld vízkészletének terhelése kémiai szemmel. A természetes vizeket szennyező anyagok (nitrát-, foszfátszennyezés, olajszennyezés) és hatásuk az élővilágra. A szennyvíztisztítás lépései. A közműolló. Élővizeink és az ivóvízbázis védelme.</p> <p><i>Ásványok, ércek</i> Az ásvány, a kőzet és az érc fogalma. Magyarországi hegységképző kőzetek főbb ásványai. Mészkö, dolomit, szilikátásványok. Barlang- és cseppkőképződés. Homok, kvarc.</p>	<p>A vizek, ásványok és ércek kémiai összetételének áttekintése; a vízszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása.</p> <p>M: Különböző vizek bepárlása, a bepárlási maradék vizsgálata. Környezeti katasztrófák kémiai szemmel.</p> <p>Pl. ásvány- és kőzetgyűjtemény létrehozása. Ércek bemutatása. Kísérletek mészkővel, dolomittal és sziksóval, vizes oldataik kémhatása.</p>	

Agyag és égetése. Porózus anyagok. Kőszén, grafit, gyémánt. Szikes talajok.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	H ₂ , légköri gáz, természetes és mesterséges víz, ásvány, érc, levegőszennyezés, vízszennyezés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Kémia az iparban	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A természetben előforduló anyagok ismerete, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a természetben található nyersanyagok kémiai átalakításával értékes és nélkülözhetetlen anyagokhoz lehet jutni, de az ezek előállításához szükséges műveleteknek veszélyei is vannak. Néhány előállítási folyamat legfontosabb lépéseinek megértése, valamint az előállított anyagok jellemzőinek, továbbá (lehetőleg aktuális vonatkozású) felhasználásainak magyarázata (pl. annak megértése, hogy a mész építőipari felhasználása kémiai szempontból körfolyamat). Az energiatermelés kémiai vonatkozásai esetében a környezetvédelmi, energiatakarékosági és a fenntarthatósági szempontok összekapcsolása a helyes viselkedésformákkal.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
A vegyész és a vegyészmérnök munkája az iparban, a vegyipari termékek jelenléte mindennapjainkban. A vegyipar és a kémiai kutatás modern, környezetbarát irányvonalai.	A tágabban értelmezett vegyipar főbb ágainak, legfontosabb termékeinek és folyamatainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása.	<i>Biológia-egészségtan:</i> fenntarthatóság, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés.

<p><i>Vas- és acélgártás</i> A vas és ötvözeteinek tulajdonságai. A vas- és acélgártás folyamata röviden. A vashulladék szerepe.</p> <p><i>Alumíniumgártás</i> A folyamat legfontosabb lépései. A folyamat energiaköltsége és környezetterhelése. Újrahasznosítás. Az alumínium tulajdonságai.</p> <p><i>Üvegipar</i> Homok, üveg. Az üveg tulajdonságai. Újrahasznosítás.</p> <p><i>Papírgártás</i> A folyamat néhány lépése. Fajlagos faigény. Újrahasznosítás.</p> <p><i>Műanyagipar</i> A műanyagipar és hazai szerepe. Műanyagok. Közös tulajdonságaik.</p>	<p>M: Információk a vegyipar jelentőségéről, a vas- és acélgártásról.</p> <p>Alumínium oxidációja a védőréteg leoldása után. Felhevített üveg formázása. Információk az amorf szerkezetről és a hazai üveggyártásról.</p> <p>Információk a különféle felhasználási célú papírok előállításának környezetterhelő hatásáról.</p> <p>Információk a biopolimerek és a műanyagok szerkezetének hasonlóságáról, mint egységekből felépülő óriásmolekulákról. Információk a műanyagipar nyersanyagairól.</p>	<p><i>Fizika:</i> az energia fogalma, mértékegysége, energiatermelési eljárások, hatások, a környezettudatos magatartás fizikai alapjai, energiatakarékos eljárások, energiatermelés módjai, kockázatai, víz-, szél-, nap- és fosszilis energiák, atomenergia, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram.</p> <p><i>Földrajz:</i> fenntarthatóság, környezetkárosító anyagok és hatásaik, energiahordozók, környezetkárosítás.</p>
<p><i>Energiaforrások kémiai szemmel</i> Felosztásuk: fosszilis, megújuló, nukleáris; előnyeik és hátrányaik. Becsült készletek. Csoportosításuk a felhasználás szerint. Alternatív energiaforrások.</p> <p><i>Fosszilis energiaforrások</i> Szénhidrogének: metán, benzin, gázolaj. Kőolaj-finomítás. A legfontosabb frakciók felhasználása. Kőszén fajtái, széntartalmuk, fűtőértékük, koruk. Égéstermékeik. Az</p>	<p>Az energiaforrások áttekintése a kémia szempontjából, környezettudatos szemlélet kialakítása.</p> <p>M: Robbanóelegy bemutatása, gázszag. Információk a kémiai szintézisek szerepéről az üzemanyagok előállításánál.</p> <p>Információk az egyén energiatudatos viselkedési lehetőségeiről, a hazai olajfinomításról és a megújuló energiaforrások magyarországi fölhasználásáról.</p>	

<p>égéstermékek környezeti terhelésének csökkentése: porleválasztás, további oxidáció. Szabályozott égés, Lambda-szonda, katalizátor.</p> <p><i>Biomassza</i> Megújuló energiaforrások. A biomassza fő típusai energetikai szempontból. Összetételük, égéstermékeik. Elgázosítás, folyékony tüzelőanyag gyártása. A biomassza mint ipari alapanyag a fosszilis források helyettesítésére.</p>		
<p><i>Mész</i> A mészalapú építkezés körfolyamata: mészégetés, mészoltás, karbonátosodás. A vegyületek tulajdonságai. Balesetvédelem.</p> <p><i>Gipsz és cement</i> Kalcium-szulfát. Kristályvíz. Kristályos gipsz, égetett gipsz. Az égetett gipsz (modellgipsz) vízfelvétele, kötése. Cementalapú kötőanyagok, kötési idő, nedvesen tartás.</p>	<p>M: Információk a mész-, a gipsz- és a cementalapú építkezés során zajló kémiai reakciók szerepéről. A főbb lépések bemutatása, pl. a keletkező CO₂-gáz kimutatása meszes vízzel, mészoltás kisebb mennyiségben. Információk a régi mészégetésről.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vas- és acélötvözet, alumínium, üveg, papír, energia, fosszilis energia, földgáz, kőolaj, szén, biomassza, mész, körfolyamat, kristályvíz.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység	Kémia a háztartásban	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A háztartásban előforduló anyagok és azok kémiai jellemzői, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A háztartásokban található anyagok és vegyszerek legfontosabb tulajdonságainak ismerete alapján azok kémiai szempontok szerinti, szakszerű jellemzése. Az egyes vegyszerek biztonságos kezelésének, a szabályok alkalmazásának készségszintű elsajátítása a kísérletek során, a tiltott műveletek okainak megértése. A háztartási anyagok és vegyszerek szabályos tárolási, illetve a hulladékok előírás szerű begyűjtési módjainak ismeretében ezek gyakorlati alkalmazása. A háztartásban előforduló anyagokkal, vegyszerekkel kapcsolatos egyszerű, a hétköznapi életben is használható számolási feladatok megoldása.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p><i>Savak, lúgok és sók biztonságos használata</i> Használatuk a háztartásban (veszélyességi jelek). Ajánlott védőfelszerelések. Maró anyagok.</p> <p><i>Savak</i> Háztartási sósav. Akkumulátorsav. Ecet. Vízköoldók: a mészkövet és a márványt károsítják.</p> <p><i>Lúgok</i> Erős lúgok: zsíroldók, lefolyótisztítók. Erős és gyenge lúgokat tartalmazó tisztítószer.</p> <p><i>Sók</i> Konyhasó. Tulajdonságai.</p>	<p>A háztartásban előforduló savak, lúgok és sók, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása.</p> <p>M: Pl. kénsavas ruhadarab szárítása, majd a szövet roncsolódása nedvességre. Információk az élelmiszerekben használt gyenge savokról. Annak bizonyítása, hogy a tömény lúg és az étolaj reakciója során a zsíroldékony étolaj vízdékonnyá alakul. Információk táplálékaink sótartalmáról és a túlzott sófogyasztás vérnyomásra gyakorolt hatásáról. Sütőpor és szódabikarbóna reakciója vízzel és ecettel. Információk a szódabikarbónával való</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> tudatos fogyasztói szokások, fenntarthatóság.</p> <p><i>Fizika:</i> az energia fogalma, mértékegysége, elektromos áram.</p>

<p>Felhasználása. Szódabikarbóna. Tulajdonságai. Felhasználása. A sütőpor összetétele: szódabikarbóna és sav keveréke, CO₂-gáz keletkezése.</p>	<p>gyomorsav-megkötésről.</p>	
<p><i>Fertőtlenítő- és fehéritőszerek</i> Hidrogén-peroxid. Hipó. Klórmez. Tulajdonságaik. A hipó (vagy klórmez) + sósav reakciójából mérgező Cl₂-gáz keletkezik. A klórgáz tulajdonságai. A vízkőoldó és a klórtartalmú fehéritők, illetve fertőtlenítőszerek együttes használatának tilalma.</p> <p><i>Mosószer, szappanok, a vizek keménysége</i> Mosószer és szappanok, mint kettős oldékonyságú részecskék. A szappanok, mosószer mosóhatásának változása a vízkeménységtől függően. A víz keménységét okozó vegyületek. A vízlágyítás módjai, csapadékképzés, ioncsere.</p> <p><i>Csomagolóanyagok és hulladékok kezelése</i> A csomagolóanyagok áttekintése. Az üveg és a papír mint újrahasznosítható csomagolóanyag. Alufólia, aludoboz. Az előállítás energiaigénye. Műanyagok jelölése a termékeken. Élettartamuk.</p>	<p>A háztatásban előforduló fertőtlenítő- és mosószer, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. A csomagolóanyagok áttekintése, a hulladékkezelés szempontjából is, környezettudatos szemlélet kialakítása.</p> <p>M: H₂O₂ bomlása, O₂-gáz fejlődése. Információk a háztartási vegyszerek összetételéről. Semmelweis Ignác tudománytörténeti szerepe.</p> <p>Információk a kettős oldékonyságú részecskékről. Vízlágyítók és adagolásuk különbsége mosógép és mosogatógép esetében. Információk a foszfátos és foszfátmentes mosópor környezetkémiai vonatkozásairól.</p> <p>Alumínium oldása savban és lúgban. Információk: mi miben tárolható, mi mosható mosogatógépben, mi melegíthető mikrohullámú melegítőben. Információk a csomagolóanyagok szükségességéről, a környezettudatos viselkedésről. Műanyag égetése elrettentésként. Információk az iskola környékén működő</p>	

	hulladékkezelési rendszerekről.	
<p><i>Réz és nemesfémek</i> A fél nemesfémek és nemesfémek. A réz (vörösréz) és ötvözetei (sárgaréz, bronz). Tulajdonságaik. Tudománytörténeti érdekességek. Az ezüst és az arany ún. tisztaságának jelölése. Választóvíz, királyvíz.</p> <p><i>Permetezés, műtrágyák</i> Réz-szulfát mint növényvédő szer. Szerves növényvédő szerek. Adagolás, lebomlás, várakozási idő. Óvintézkedések permetezéskor. A növények tápanyagigénye. Műtrágyák N-, P-, K-tartalma, VÍZOLDÉKONY SÁGA, ennek veszélyei.</p> <p><i>Az energia kémiai tárolása</i> Energia tárolása kémiai (oxidáció-redukció) reakciókkal. Szárakelemek, akkumulátorok. Mérgező fémsók, vegyületek begyűjtése.</p>	<p>Kémiai információk ismerete a háztartásban található néhány további anyagról, azok biztonságos és környezettudatos kezelése. A háztartásban előforduló kémiai jellegű számítások elvégzési módjának elsajátítása. M: Réz és tömény salétromsav reakciója. A rézgálic színe, számítási feladatok permetlé készítésére és műtrágya adagolására. Információk a valós műtrágyaigényről. Információk a háztartásban használt szárakelemekről és akkumulátorokról. A közvetlen áramtermelés lehetősége tüzelőanyag-cellában: H₂ oxidációja.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízkezelő, zsíroldó, fertőtlenítő- és fehérítőszer, mosószer, vízkeménység, csomagolóanyag, műanyag, szelektív gyűjtés, nemesfém, permetezőszer, műtrágya, várakozási idő, adagolás, szárakelem, akkumulátor.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Szabadon tervezhető	Órakeret 3 óra
-------------------------	----------------------------	---------------------------

A vaskohászat alakulása tudomány-történeti és technikai szempontból Miskolc környékén Fazola Henriktől a Diósgyőri Kohászaton át a Diósgyőri Acélműig (a téma nagyon gazdag forrásanyagot kínál, amit tanulói gyűjtőmunka, valamint prezentáció-készítés formájában dolgoznak fel a diákok).

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló ismerje a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagmennyiség, tömegszázalék, kémiai egyenlet, égés, oxidáció, redukció, sav, lúg, kémhatás), alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit.

Ismerje néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló anyagok biztonságos felhasználásának módjait.

Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik.

Értse a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát.

Értse és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével *tudja magyarázni* a halmazállapotok jellemzőinek, illetve a tanult elemek és vegyületek viselkedésének alapvető különbségeit, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeket.

Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és *tudja* ennek eredményét másoknak változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni.

Alkalmazza a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során, illetve gyakorlati szempontból jelentős kémiai reakciók egyenleteinek leírásában.

Használja a megismert egyszerű modelleket a mindennapi életben előforduló, a kémiával kapcsolatos jelenségek elemzéseskor.

Megszerzett tudását *alkalmazva hozzon felelős döntéseket* a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, *vállaljon szerepet* személyes környezetének megóvásában.

Értékelés

Az értékelés során az ismeretek megszerzésén túl vizsgálni kell, hogyan fejlődött a tanuló absztrakciós, modellalkotó, lényeglátó és problémamegoldó képessége. Meg kell követelni a jelenségek megfigyelése és a kísérletek során szerzett tapasztalatok szakszerű megfogalmazással való leírását és értelmezését. Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek.

Formái:

- szóbeli felelet,
- feladatlapok értékelése,
- tesztek, dolgozatok osztályozása,
- rajzok készítése,
- modellek összeállítása,
- számítási feladatok megoldása,
- kísérleti tevékenység minősítése,
- kiselőadások tartása,
- munkafüzeti tevékenység megbeszélése,
- gyűjtőmunka (kép, szöveg és tárgy: ásványok, kőzetek, ipari termékek) jutalomponttal történő elismerése,
- poszter, plakát, prezentáció készítése előre megadott szempontok szerint,
- természetben tett megfigyelések, saját fényképek készítése kémiai anyagokról, jelenségekről, üzem- és múzeumlátogatási tapasztalatok előadása.

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a kémia tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a kémia kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő kémiai szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanári demonstrációs és a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek két éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Biológia

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai

keretei:

Általános tantervű tanulócsoporthoz 7-8. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	1,5	54	53	1
8.	1,5	54	44	10

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló EMMI kerettanterv 51/2012. XII. 21. EMMI rendelet 2. sz. melléklet 2.2.08.1 kiadott biológia tantárgyi kerettanterv A változat alapján készült helyi tanterv.

Tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A 7. évfolyamon a rendeletben meghatározott kötelező heti időkeret 1,5 óra, így a heti 1,5 órában terveztem meg a „Helyi tanterv”-et. Így az évi órakeret 54 óra lesz.

A 8. évfolyamban a rendeletben meghatározott kötelező heti 1 órát, a választható órakeret terhére, heti 0,5 órával megemeltem. Így az évi órakeret 36 óra helyett, 54 órára nőtt.

A szabadon tervezhető órákat (10%) minden témakörnél összefoglaló ismétlésre, témazáróra, munkáltató órákra és a tananyag elmélyítésére kívánom felhasználni.

Megjegyzés: IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ban

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Putnoki Judit

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	10		10óra
Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhhoz	12		12 óra
Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodás a hideghez, és a világtenger övezeteihez	10		10 óra
Rendszer az élővilág sokféleségében	10		10 óra
Részekből egész	11		11 óra
Összefoglalásra szánt óra	-	1	1óra
Évfolyam összesen	53	1	54 óra

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Szépség, erő, egészség	10	-	10
A szervezet anyag- és energiaforgalma	13	2	15
A belső környezet állandósága	11	1	12
A fogamzástól az elmúlásig	10	2	12
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret	-	5	5
Az éves óraszám	44	10	54

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	19
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	- A trópusi éghajlati öv fontosabb haszonnövényei, szerepük a táplálkozásban. Kiselőadás Ismétlés, ellenőrzés	3
Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhhoz	- Mely környezeti tényezőknek van elsődleges szerepük a növényzeti övek kialakulásában a mérsékelt övezetben? - Az időjárás elemei, azok változásának és hatásainak vizsgálata. Melyek a parlagfű gyors elterjedésének okai és következményei? Kiselőadás Ismétlés, ellenőrzés	3
Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodás a hideghez, és a világtenger övezeteihez	Hogyan függ az egyén életvitelétől a fenntarthatóság? Ötlebörze Ismétlés, ellenőrzés	3
Rendszer az élővilág sokféleségében	- Irányított adatgyűjtés, majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről - Magyar tudósok a rendszerezés tudományában, pl. Csapody Vera stb. - A Bibliában előforduló növények keresése, azok szerepe. Kutatómunka Ismétlés, ellenőrzés	3
Részekből egész	- A sejtosztódási típusok összehasonlítása az információátadás szempontjából. Tudományos kisfilm megtekintése. Prezentáció készítése. - A mikroszkóp megismerése, növényi és állati sejtek, szövetek vizsgálata, összehasonlítása.	4

	Megfigyeléseikről önálló feljegyzés készítése.	
	Ismétlés, ellenőrzés	
Összefoglalásra szánt óra	- A trópusi éghajlati öv fontosabb haszonnövényei, szerepük a táplálkozásban. Kiselőadás	3
	Ismétlés, ellenőrzés	
	Összesen:	19

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A szervezet anyag- és energiaforgalma	- Melyek az alultápláltság, a túlsúly, az elhízás okai és következményei? - Nemzeti öntudat fejlesztése – pl. Szent-Györgyi Albert munkássága Prezentáció készítése. - A pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet és a vérnyomás fizikai terhelés hatására történő változásának megfigyelése és magyarázata. Vizsgálatok elvégzése, csoportonként, forgószínpad szerűen, Eredmények, megfigyelések	2
A belső környezet állandósága	- Nemzeti öntudat fejlesztése, magyar tudósok munkásságának bemutatásán keresztül, pl. Szentágothai János, Ceizel Endre. Kutatómunka IKT eszközök alkalmazása segítségével.	1
A fogamzástól az elmúlásig	- A biológiai és társadalmi érettség különbözőségeinek megértése. - Párválasztás, a másik nem tisztelete családtervezés, fogamzásgátlás, gyermekvállalás fontossága. A keresztyén hitünkkel összefüggő elvárások, kötelezettségek. - Az emberi élet védelme, az idős emberek tisztelete, segítése. Kiselőadások készítése.	2
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret	-	5
Összesen:	-	10

Református alapelvek, értékrend

A református közoktatási intézményekben a nevelés és az oktatás – figyelemmel az állami (önkormányzati) iskolák követelményeire, továbbá a magyar református iskolák autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra – Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében megfogalmazott hitelvek és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református közoktatási intézmények célja és feladata, hogy

☐☐tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és nemzet, hőséges és áldozatkész, alkotó polgáraiává formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni;

☐☐református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá,

☐☐nem református tanulóit – vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett – saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.

Mindezek megvalósítása egyházunk iskoláinak évszázadok során kialakult hitbéli örökségére és pedagógiai kultúrájára épül, és azt fejleszti tovább.

A biológia tantárgy tanításának céljai és feladatai

Az ember és természet műveltségterület és ezen belül a biológia tantárgy középpontjában a természet és az azt megismerni igyekvő ember áll. A természettudományi műveltség a természettel való közvetlen, megérett és szeretetteljes kapcsolaton alapul. Olyan tudást kell építenünk, amely segíti természeti-technikai környezetünk megismerését, és olyan tevékenységre készítet, mely hozzájárul a környezettel való összhang megtalálásához és tartós fenntartásához. Ennek érdekében a tanulónak meg kell ismernie a világot leíró alapvető természettudományos modelleket és elméleteket, azok történeti fejlődését, érvényességi határait és a hozzájuk vezető megismerési módszereket. Mivel a paradigmák, kutatási programok ma is változnak, a természettudományok tanítása során azt is be kell mutatnunk, hogy azok századok kollektív munkájával születtek meg, folyamatosan alakulnak, és sok esetben nem kizárják, hanem kiegészítik egymást. A természettudományok fejlődésének jellemzőit és módszereit az iskolai oktatás és nevelés során is figyelembe kell venni. A

tanulókat meg kell ismertetni a tervszerű megfigyeléssel és kísérletezéssel, az eredmények ábrázolásával, a sejtett összefüggések matematikai formába öntésével, ellenőrzésének és cáfolatának módjával, a modellalkotás lényegével. A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára is meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti, a technikai és az épített környezet felelős és fenntartható alakítása a természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen. A globális problémák megoldásának fontos feltétele az állampolgárok természettudományos műveltségen alapuló, kritikus és konstruktív magatartása. A gazdaság, a versenyképesség számára létfontosságú a kellő számú és felkészültségű műszaki szakember. Az egyén tudása társadalmi szinten szorosan összefügg a gazdasági versenyképességgel és a szűkebb-tágabb autonóm közösségek fennmaradásával. A természettudományok tanítása során alapvető a tudományágak pontos és részben elkülönült fogalomhasználata. A természettudományi nevelésnek ugyanakkor elő kell segítenie a közvetített tudás társadalmi érvényesülését is. Ezért az sem a tartalmak, sem a módszerek tekintetében nem szorítható be kizárólag a szaktudományok szűken értelmezett kereteibe. Az iskolai oktatásnak és nevelésnek olyan, természettudományos módszerekkel vizsgálható kérdésekkel is foglalkoznia kell, amelyeket a társadalom és a gazdaság adott időben és helyen felvet, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség jelenlegi életét, illetve kihatással vannak a jövő alakulására. Ilyenek az egészségmegőrzéssel, a természeti forrásokkal való fenntartható gazdálkodással összefüggő problémák.

Cél, hogy a tanulók cselekvő közreműködőivé váljanak a tanulási folyamatnak, egyben felkészüljenek az aktív állampolgári szerepvállalásra. A természettudomány nemcsak ismeretek rendszere, az emberiség közös kultúr kincse, hanem magasan szervezett kollektív megismerési eszköz is. A közoktatásban folyó természettudományos nevelés a maga sajátos eszközeivel ehhez biztosít hozzáférést. Erre az alapra épül a természettudományos és műszaki életpályákra való felkészítés is. Ahhoz, hogy a tudás személyessé váljék, a diszciplínák tudásrendszereit a tanulók igényeihez, életkori sajátosságaihoz, képességeik és gondolkodásmódjuk sokféleségéhez kell igazítani. Így felkelthető a tanulók érdeklődése, megalapozható a nem természettudományos pályát választók kellő tájékozottságának kialakítása, és – megkülönböztetett figyelemmel a tehetségek gondozására – elérhető a fiatalok egy részének természettudományokhoz köthető pályákra irányítása is. A közoktatásban felépített természettudományi tudás érvényességének és működőképességének feltétele a rendszerszerűség. Az alapelvek, kulcsfogalmak és modellek tudásrendszerét közérthető, érdeklődést keltő és fenntartó, azt tovább bővíthető módon kell fejleszteni. Ennek

eszköze a tanulók cselekvő részvételét biztosító tudásépítés. Az önmagában is összetett funkciójú természettudományi nevelés – a többi műveltségterülethez hasonlóan – beágyazódik az iskola komplex személyiségfejlesztési folyamatába. Ennek feltétele az iskolai és azon kívüli tanulási környezet változatossága, az információforrások és interakciós lehetőségek sokfélesége, az önálló, cselekvő tanulás lehetősége. A természettudományi nevelés a tanulókat aktív szerepvállalásra, a fenntarthatóságot támogató, önmagáért és a közösségért felelős életmód kialakítására készíti. A megalapozott természettudományos műveltség teszi lehetővé a félrevezetésen, manipuláción alapuló megnyilvánulások felismerését és hártását is.

A biológia a természetismeret 5–6. évfolyamán elsajátított ismeretekre, készségekre, képességekre épül. Annak céljaival, feladataival szerves egységben bővíti a tanulók biológiai ismereteit, erősíti a természettudományos tárgyak tantárgyközi kapcsolatait, továbbfejleszti a tanulók megismerési képességeit, elősegíti személyiségük sokoldalú kibontakozását, formálja ön- és világszemléletüket, segíti a természeti és társadalmi környezetben való eligazodásukat, testi és lelki harmóniájuk kibontakozását.

A biológiai ismeretek elsajátítása során a tanítás-tanulás folyamatában kiemelt hangsúlyt kap a testi-lelki egészség, az énkép és önismeret, a hon- és népismeret, a környezeti nevelés, valamint az információs és kommunikációs kultúra fejlesztési feladatainak megvalósítása.

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen nyitott, tanúsítson érdeklődést környezete és szervezete iránt. Legyen érzékeny problémáira. Tanuljon meg **tapasztalatokat, tudományos ismereteket szerezni**. Legyen képes megszerzett tudását a mindennapi életben hasznosítani. Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.

Ehhez az szükséges, hogy:

- legyen képes a természetben és a szervezetében játszódó jelenségek, folyamatok, változások, kölcsönhatások tudatos megfigyelésére;
- tudjon vizsgálatokat, kísérleteket önállóan végezni és rendelkezzen megfelelő gyakorlattal az anyagok eszközök ismeretében, balesetmentes használatában;
- ismerje fel a megfigyelések, vizsgálódások feladataiban rejlő problémát, legyen képes azok tapasztalatait értelmezni, magyarázni, belőle következtetéseket levonni és róluk írásos, rajzos feljegyzéseket készíteni;
- tudja a szöveges és a képi információhordozókat önállóan használni, diagramokat elemezni, ezekből következtetéseket levonni;

- legyen képes ismereteinél a lényeges és a lényegtelen elkülönítésére, a mennyiségi és minőségi jellemzők összehasonlítására, az ok-okozati összefüggések felismerésére és magyarázatára;
- tudja használni az ismeretek megszerzésénél és reprodukálásánál a megismerési algoritmusokat,
- vegye észre az egészséges test felépítésének és működésének csodáit;
- ismerje a környezetét és egészségét károsító tényezőket, használja fel ismereteit a veszély időbeni felismerésére és elhárítására;
- tekintse egészségének, környezetének védelmét elsőrendű feladatának és vegyen részt aktívan a megvalósításban.
- Sajátítson el megfelelő mennyiségű és mélységű ismereteket az **élő és élettelen anyag** tulajdonságairól, szerkezetének és működésének összefüggéseiről.
- Ennek érdekében:
 - ismerje meg a legfontosabb szerves és szervetlen anyagok jellemző tulajdonságait;
 - tudja az élelmiszerek, ételek tápanyag-tartalmát és táplálkozását e szerint alakítsa;
 - értse, hogy az élő szervezet felépítő anyagok mennyisége, aránya és szerkezete elválaszthatatlan a működéstől;
 - ismerje fel az élő anyag különböző megjelenési formáiban a hasonlóságokat és a különbségeket;
 - lássa az ökológiai rendszerekben az anyagok áramlását, körforgását;
 - értse a növényi, állati és emberi szervezet építő és lebontó anyagcsere-folyamatainak elválaszthatatlanságát;
 - legyenek biztos ismeretei a szervezetet károsító anyagok (nikotin, alkohol és a drog) mérgező hatásáról kipróbálásuk és használatuk veszélyeiről;
 - ismerje a leggyakoribb környezetszennyező anyagokat, törekedjen felhalmozódásuk megelőzésére és az esetlegesen kialakuló károk csökkentésére.
- A környezetben való tájékozódás érdekében szükséges tudnia, hogy a természet élő és élettelen dolgai, jelenségei, kölcsönhatásai **időben és meghatározott térben** zajlanak.
- Így fontos, hogy:
 - tudja, a természetben minden állandó változásban, mozgásban van,
 - tudja, a természeti jelenségek, folyamatok, kölcsönhatások időben és térben játszódnak,
 - tudatosuljon benne, hogy az ember a mindenség pásztora. Isten földi helytartója.
 - ismerje fel a teremtett világ egységét, a különbségek kapcsán sokszínűségét és változatosságát.

- ismerje fel, hogy a keresztyén hit és a tudományos megismerés igénye nem áll ellentétben egymással.
- ismerjék fel a keresztyén ember felelősségét önmagával, embertársaival és környezetével szemben.
- értse a folyamatok időbeliségét és visszafordíthatatlanságát,
- ismerje fel az élőlények egyedfejlődési szakaszait és időtartamát,
- tudatosuljon benne, hogy az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől, mert azzal állandó és folytonos anyagcserét folytatnak,
- rendelkezzen megfelelő szintű testtopográfiai ismerettel az élőlények és saját szervezetük felépítésénél,
- lássa a test külső és belső tereiben a rész és az egész viszonyát,
- ismerje a főbb biotopok, életközösségek földrajzi helyét.
- Lássa a **természettudományok XX. Században** bekövetkezett fejlődését és meghatározó szerepét a Föld és a földi élet jövőjében.
- Ennek érdekében:
- ismerje a közvetlen tapasztalatszerzés módszereit, szerepét és jelentőségét a természettudományos megismerésben;
- tudja, hogy ezen tapasztalatait az információhordozók által bővítheti, fejlesztheti;
- fogadja kritikával az információkat, mert téves nézetekkel is találkozhat;
- értékrendjében kapjon megfelelő helyet a tudomány és a tudás tisztelete;
- ismerje hazánk kiemelkedő eredményeket elért tudósait, kutatóit, orvosait;
- legyen büszke eredményeikre, nemzetközi elismertségükre;
- törekedjen munkásságuk széles körű ismertetésére és hírnevük öregbítésére.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Hit és erkölcsi nevelés

A keresztyénység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a biológia oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben.

Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében

Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szennyezésvédelem

Felelősség a másik nemi és utódainkkal szemben – keresztyén szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak impliciten jelennek meg az órai munkában, de a természet és társadalom kölcsönhatásai, valamint az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

A családi életre nevelés

A tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tudja a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhesség-megszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd meg tanulja tudatosan ápolni személyes higiénéjét. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stressz oldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stressz oldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, civilizációs betegségeket és ezek megelőzési módjait.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezet harmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az

iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékennyé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát

Kompetenciák

A biológia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók *digitális kompetenciájának*, esztétikai-művészeti tudatosságának, kifejezőképességének, anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációkészségnek, kezdeményezőképességének, *szociális és állampolgári kompetenciájának* fejlesztéséhez is. A biológia tudomány történetének megismertetésével hozzájárul a tanulók *erkölcsi neveléséhez*, a magyar vonatkozások révén pedig a *nemzeti öntudat* erősítéséhez. Segíti az *állampolgárságra és demokráciára nevelést*, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A csoportmunkában végzett tevékenységek és feladatok lehetőséget teremtenek a demokratikus döntéshozatali folyamat gyakorlására. A kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra* fejlesztésére. A *testi és lelki egészségre*, valamint a *családi életre nevelés* érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével, a családtervezéssel, és a gyermekvállalással kapcsolatban. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik a médiatudatosságuk. Elvárható a felelősségvállalás másokért, amennyiben a tanulóknak szerepet kell vállalniuk a természettudományok és a technológia pozitív társadalmi szerepének, gazdasági vonatkozásainak megismertetésében, és az áltudományos nézetek elleni harcban, továbbá a csalók leleplezésében. A közoktatási biológiatanulmányok végére életvitelszerűvé kell válnia a *környezettudatosságnak* és a *fenntarthatóságra törekvésnek*.

A biológia tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek része a társadalomban élő, tanuló ember is. Az e kerettantervben szereplő biológia tantárgy témakörei, és azok feldolgozási módjai a NAT azon törekvésére építenek, amely szerint a természettudományokban való alapvető jártasság nemcsak az orvosok, mezőgazdászok, környezetvédők, biológusok és a szaktudósok, hanem minden ember számára fontos. A biológia tanulása által a diákok nemcsak az élő természet szépségét és változatosságát, de saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti

törvényszerűségeket, a jelenségek háttérben zajló folyamatokat és a közöttük lévő összefüggéseket.

Az általános iskolai biológia az alsó tagozatos környezetismeret, illetve az 5–6. évfolyamon tanult természetismeret tantárgy folytatása, de azoktól eltérően már csak az élők világával foglalkozik. A tantárgy tanulásának fontos feladata a természetről és az emberről, a kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.

Annak érdekében, hogy diákjaink nyitottak legyenek a világra, tudjanak tapasztalati tényekből következtetéseket levonni, felismerjék a problémákat, keressék azok okait, és életkoruknak megfelelő válaszokat fogalmazzanak meg a felvetődött kérdésekre, a biológia tanulása során a mindennapi életben tapasztalható jelenségekből, problémákból kiindulva jutunk el a megoldáshoz szükséges ismeretekhez, és azok alkalmazásához.

A tartalmak egy része lehetőséget ad a társadalom és a gazdaság aktuális problémáinak felismerésére és értelmezésére, az aktív és felelős állampolgári magatartás gyakorlására.

A célok megvalósításához elengedhetetlen, hogy a tanulók aktívan részt vegyenek az ismeretszerzés folyamatában. Ehhez megfelelő motiváció, tanulási környezet és az (inter)aktív tanulási formákat támogató tanulásszervezés szükséges, amelynek során folyamatosan fejlődik a természettudományos gondolkodáshoz nélkülözhetetlen megfigyelőképesség, a könyvtári és más információforrások használata, az információk rögzítésének és felidézésének képessége. Ennek során alakul a diákok egyéni tanulási stílusa és együttműködési képessége, meg tanulnak másokkal együttműködni és csoportban tanulni.

A 7–8. évfolyamon a diákoknak az élővilág és az élőlények iránti szeretetére és kíváncsiságára építve – a fiatalabb korra jellemző – közvetlen megfigyelésen és tapasztalatszerzésen alapuló, többnyire leíró jellegű tudásépítés mellett egyre erőteljesebben jelenik meg az absztrakt gondolkodás fejlesztése. A természet szépségére, az élővilág „érdekes dolgaira” történő rácsodálkozás a kíváncsiság kielégítése és fenntartása mellett azokat a pozitív érzelmeket mozgósítja, melyek motiváló hatása a tanulás fáradtságosabb szakaszain is átsegíti a tanulót.

A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.

A tananyag a természet leíró megismeréséből kiindulva fokozatosan halad a jelenségek háttérben lévő általános természeti törvények felismerése, a természetben lévő kölcsönhatások megismerése és megértése felé. A Föld nagy tájai zonális életközösségeinek megisme-

rése során, a biotok jellegzetes élőlényeknek megismerése által világossá válnak a fajok elképesztő sokfélesége mögött rejlő alapvető törvényszerűségek: a testfelépítésnek és a működésnek, illetve az állati viselkedésnek a környezeti feltételekhez való alkalmazkodása. Példák sorozatán keresztül derül fény az életközösségek felépülésének törvényszerűségeire, és a fajok közötti kapcsolatok különböző típusainak megismerésére. Sor kerül a fajok sokféleségében való rendszerezés szükségszerűségének belátására és a tudományos rendszerezés alapjainak a megismerésére.

Az egyedekből álló szerveződés, valamint az egyedek jellemzésének és működési sajátosságainak a megismerését az egyed alatti szerveződési szintek megismerése követi: a struktúra és a funkció közötti kapcsolat megvalósulása a sejtekben és a szövetekben, a növényi és az emberi szervekben, szervrendszerekben.

A környezettudatosság és a fenntarthatóság tantárgyakon átívelő nevelési feladat, amely karakteresen kötődik a természettudományos tárgyakhoz és a biológiához. Megvalósítása leginkább az életközösséggel és az emberrel foglalkozó tematikus egységeknél valósítható meg.

A tudományos megismerés során nemcsak a „mi van a természetben?“, hanem „miért éppen úgy van?“ kérdésre is keressük a választ. Több témakör tartalma ad lehetőséget arra, hogy a tanulók tervezett megfigyeléseket, kísérleteket, méréseket végezzenek, és tapasztalataikról feljegyzéseket készítsenek. A balesetmentes kísérletezés fegyverre szoktat, miközben fejleszti a megfigyelés és az elemzés képességét. Az önálló tanulás megvalósítását segítik a gyűjtőmunkára épülő, prezentációval is kísért kiselőadások és projektek, melyek információhordozók alkalmazására és természettudományi témájú ismeretterjesztő források keresésére, követésére, értelmezésére épülnek. A tudomány gyakorlati alkalmazásának felelősségét az egészség, a természeti erőforrások és a környezeti rendszerek állapotának kontextusában helyezzük el.

Az ember megismerése és egészsége fejlesztési feladataihoz kapcsolódó tartalmaknak és tevékenységeknek meghatározó szerepük van a kamaszok reális önismeretének alakításában. Nevelési feladataink súlypontjai a testi-lelki egészségre, a családi életre nevelésre, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésére és a fenntarthatóságra koncentrálnak. Szándékainknak azonban van erkölcsi-állampolgári vetülete is, azaz az önmaga cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősség tudatával rendelkező személyiség alakítása.

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló képes érzéseinek, gondolatainak, véleményének kifejezésére, adott szempont szerint újrafogalmazására, mások véleményének tömör reprodukálására. Képes ismert

tartalmú szövegeket biztonságosan elolvasni, értelmező hangos olvasással. Képes hallott és olvasott szöveg lényegének felidézésére, megértésére, értelmezésére. Önállóan olvas nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazására, különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására, értelmezésére és értékelésére. Korosztályának megfelelő módon részt vesz az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Törekszik az olvasható és pontosan értelmezhető írásbeli kommunikációra. Elsajátítja a jegyzetelés alapjait. Képes rövidebb szövegek alkotására. Képes rövidebb szövegek összegyűjtésére, rendezésére.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló már képes felismerni a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóan használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudása és megfigyelési képességei fejlődésének köszönhetően tanári irányítás mellett, de mind önállóan hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, amelynek eredményeit értelmezni is tudja. Technikai ismereteit és kompetenciáit kezdetben még irányítással, majd egyre önállóan alkalmazza az iskolai és iskolán kívüli környezetben. Felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek, és ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt, képes környezettudatos döntések meghozatalára.

Digitális kompetencia

A tanuló mind motiváltabbá válik az IKT-eszközök használata iránt. Képes alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és a tanórán kívüli tanulási tevékenységek során, illetve a hétköznapi életben. Egyre nagyobb biztonsággal és mind önállóan képes felhasználni a számítógép és az internet által biztosított információkat, akár megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is. A megszerzett információkból irányítással, majd egyre önállóan képes összeállítani prezentációkat, beszámolókat. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Felismeri az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekszik ezek elkerülésére. Látja a valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségeket, kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat és maga is felelősséggel viszonyul a világháló használóihoz.

A hatékony, önálló tanulás

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz tud írni, olvasni, számolni, továbbá nem idegenek számára az IKT-eszközök. A tanuló képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, törekszik arra, hogy saját tanulását megszervezze. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív. A tanuló egyre tudatosabban kezeli a saját tanulási stratégiáit, egyre gyakorlottabb abban, hogy felismerje készségeinek erős és gyenge pontjait, és hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást. Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

7. évfolyam

Tanév elejei ismétlés: (1 óra)

Tanév végi ismétlés: (2 óra)

Előzetes tudás:

- Az éghajlat elemei, a talaj (humusz), az éghajlati övezetek jellemzői.
- A környezeti tényezők hatása az élőlényekre.
- Táplálkozási lánc.
- A víz körforgása a természetben.

Nevelési-fejlesztési célok:

- A rendszerszemlélet fejlesztése az élővilág és a környezet kapcsolatának, az életközösségek szerkezetének, időbeni változásának elemzése során.
- Az életközösségek belső kapcsolatainak megértése a fajok közötti kölcsönhatások típusain keresztül.
- Az életközösségek veszélyeztetettségének felismerése, a lokális környezetszennyezés globális következményeinek feltárása.

Tematikai egység	Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	Órakeret 13 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Hogyan határozzák meg az élettelen környezeti tényezők az élőket, az élőket az élőket, az élettelen az élőket, az élettelen az élettelen?</i></p> <p>A környezeti tényezők (fény, hőmérséklet, levegő, víz, talaj) hatása a növényzet kialakulására.</p> <p><i>Miért elképzelhetetlen az ÉLET víz nélkül?</i></p> <p>A víz szerepe a földi élet szempontjából (testalkotó, élettér, oldószer).</p> <p><i>Szobanövényeink egy része</i></p>	<p>Példák a növények környezethez való alkalmazkodására (szárazságtűrő, fénykedvelő, árnyéktűrő).</p> <p>Példák a víz fontosságára.</p> <p>A magas hőmérséklet mellett a csapadék mennyiségéhez, illetve eloszlásához való alkalmazkodási stratégiák</p>	<p><i>Kémia:</i> a víz szerkezete és jellegzetes tulajdonságai.</p> <p><i>Földrajz:</i> A Föld gömb</p>

<p><i>trópusi eredetű. Milyen ápolási igényben nyilvánul ez meg (pl. orchideák, broméliák, kaktuszok, filodendron)?</i> Példák az élőlényeknek a magas hőmérséklethez való alkalmazkodásra.</p> <p>Az életközösségek vízszintes és függőleges rendeződése, mint a környezeti feltételek optimális kihasználásának eredménye.</p> <p>A forró éghajlati öv jellegzetes biomjainak jellemzése (területi elhelyezkedés, kialakulásuk okai, főbb növény- és állattani jellemzői).</p> <p>Fajok közötti jellegzetes kölcsönhatások (együttélés, versengés, élősködés, táplálkozási kapcsolat) a trópusi éghajlati öv életközösségeiben.</p> <p><i>Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Milyen forrásból tudjuk C-vitamin szükségletünket kielégíteni a téli hónapokban?</i> A trópusi éghajlati öv fontosabb haszonnövényei, szerepük a táplálkozásban.</p> <p><i>Mi befolyásolja az élőlények ismétlődő, ritmusos aktivitását?</i> A biológiai óra.</p> <p>Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Az élőhelyek pusztulásának, azon belül az elsivatagosodásnak az okai és következményei.</p>	<p>(testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés) bemutatása néhány jellegzetes forró éghajlati növény és állat példáján keresztül.</p> <p>Az élővilággal kapcsolatos térbeli és időbeli mintázatok magyarázata a forró éghajlati öv biomjaiban.</p> <p>A kedvezőtlen környezet és a túlélési stratégiákban megnyilvánuló alkalmazkodás felismerése.</p> <p>Táplálkozási lánc összeállítása a forró éghajlati öv biomjainak jellegzetes élőlényeiből.</p> <p>A trópusokról származó gyümölcsökkel és fűszerekkel kapcsolatos fogyasztási szokások elemzése; kapcsolatuk a környezetszennyezéssel.</p> <p>Projektmunka lehetősége: a forró éghajlati övben megvalósuló emberi tevékenység (az ültetvényes gazdálkodás, a fakitermelés, a vándorló-égető földművelés, a vándorló állattenyésztés, túllegeltetés, az emlősállatok túlzott vadászata) és a gyors népességyarapodás hatása a természeti folyamatokra; cselekvési lehetőségek felmérése. Az elsivatagosodás megakadályozásának lehetőségei.</p>	<p>alakja és a földrajzi övezetesség, a forró éghajlati öv. Tájékozódás térképen.</p> <p><i>Matematika:</i> modellezés; összefüggések megjelenítése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A tengeren túli kereskedelem jelentősége (Kolumbusz Kristóf)</p>
--	--	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezeti tényező, életfeltétel, tűrőképesség, környezethez való alkalmazkodás; trópusi esőerdő, erdős és füves szavanna, trópusi sivatag, elsivatagosodás; versengés, együttélés, táplálkozási lánc; gerinces, hulló, madár, emlős.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Előzetes tudás

- A környezeti tényezők hatása az élőlényekre.
- Az éghajlat elemei és módosító hatásai.
- Éghajlati övezetek.
- Táplálkozási lánc.

Nevelési-fejlesztési célok:

- Életközösségek felépítésének és belső kapcsolatrendszerének megismerése megfigyelések és más információforrások alapján.
- Az élőlények alkalmazkodásának bizonyítása a testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolatának elemzésével.
- Az emberi szükségletek kielégítésének környezeti következményei, veszélyei feltárása során a globális problémákról való gondolkodás összekapcsolása a lokális, környezettudatos cselekvéssel.

Tematikai egység	Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz	Órakeret 15 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mely környezeti tényezőknek van elsődleges szerepük a növényzeti övek kialakulásában a mérsékelt övezetben?</i></p> <p>A természetes növénytakaró változása a tengerszint feletti magasság, illetve az egyenlítőtől való távolság függvényében.</p> <p>A mérsékelt övezet és a magashegységek környezeti jellemzői.</p> <p><i>Hogyan változik a rét, vagy a</i></p>	<p>A környezeti tényezők és az élővilág kapcsolatának bemutatása a mérsékelt övi biotopok néhány jellegzetes élőlényének példáján.</p> <p>A környezeti tényezők élővilágra</p>	<p><i>Földrajz:</i> Mérsékelt övezet, mediterrán éghajlat, óceáni éghajlat, kontinentális éghajlat, tajgaéghajlat, függőleges földrajzi övezetesség.</p> <p>Időjárás jelenségek, a földfelszín és az</p>

<p><i>park füve a nyári szárazságban, illetve eső után?</i> A mérsékelt éghajlati övezet biomjainak (keménylombú erdők, lombhullató erdőségek, füves puszták jellemzői) jellemzése (földrajzi helye, legjellemzőbb előfordulása, környezeti feltételei, térbeli szerkezete, jellegzetes növény- és állatfajok).</p> <p><i>Honnan „tudja” egy növény, hogy mikor kell virágozni?</i> <i>Honnan „tudja” a rigó, hogy mikor van tavasz?</i> A mérsékelt öv biomjainak jellegzetes növényei és állatai.</p> <p>Fajok közötti kölcsönhatások néhány jellegzetes hazai társulásban (erdő, rét, víz-vízpart).</p> <p>Az ember természetátalakító munkájaként létrejött néhány tipikus mesterséges (mezőgazdasági terület, ipari terület, település) életközösség a Kárpát-medencében.</p> <p><i>Hogyan alakulnak ki a savas esők és hogyan hatnak a természetre?</i> A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (levegő, víz, talajszennyezés).</p> <p><i>Melyek a parlagfű gyors elterjedésének okai és következményei?</i> Invazív és allergén növények</p>	<p>tett hatásának értelmezése a mérsékelt övi (mediterrán, kontinentális, tajga, magashegységi övezetek, déli és északi lejtők) fás társulások összehasonlításával.</p> <p>A megismert állatok és növények jellemzése (testfelépítés, életmód, szaporodás) csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>Példák az állatok közötti kölcsönhatásokra a jellegzetes hazai életközösségekben.</p> <p>A lakóhely közelében jellegzetes természetes és mesterséges életközösségek összehasonlítása.</p> <p>Az ember és a természet sokféle kapcsolatának elemzése csoportmunkában:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A természetes élőhelyek pusztulásának okai (pl. savas eső, fakitermelés, az emlősállatok túlzott vadászata, felszántás, legeltetés, turizmus) és veszélyei; a fenntartás lehetőségei. – Aktuális környezetszennyezési probléma vizsgálata. – Az invazív növények és állatok betelepítésének következményei. – Gyógy- és allergén növények megismerése. Gyógy - növények felhasználásának, az allergén növények ellen 	<p>időjárás kapcsolata, légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek). Csapadékfajták.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> formakarakterek, formaarányok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Petőfi: Az Alföld.</p> <p><i>Matematika:</i> Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Változó helyzetek megfigyelése; a változás kiemelése (analízis). Adatok gyűjtése, rendezése, ábrázolása.</p>
---	---	--

(parlagfű).	<p>való védekezés formáinak ismerete és jelentőségének felismerése.</p> <p>A lakókörnyezet közelében lévő életközösség megfigyelése: a levegő-, a víz- és a talajszennyezés forrásainak, a szennyező anyagok típusainak és konkrét példáinak megismerése, vizsgálata.</p> <p>Lehetséges projektmunka: helyi környezeti probléma felismerése, a védelemre vonatkozó javaslat kidolgozása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keménylombú erdő, lombhullató erdő, füves puszta, tajga, nyitvatermő, zárvatermő, gerinces, hulló, madár, emlős; táplálkozási hálózat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Előzetes tudás:

- Éghajlati övezetek.
- Vizek– vízpartok élővilága.
- Környezeti tényezők, életfeltételek.
- A fajok közötti kölcsönhatások típusai.

Nevelési-fejlesztési célok:

- Az élővilág sokféleségének, mint értéknek felismerése.
- Az életközösség anyag- és energiaáramlása és az egyensúlyi állapot közötti összefüggés megértése.
- A Föld globális problémáinak összegzése, a fenntarthatóságot támogató életvitel, illetve az egyéni és közösségi cselekvés megalapozása.
- A tudomány és a technika a társadalomban és a gazdaság fejlődésében játszott szerepének bemutatása konkrét példák alapján.
- A kutató és mérnöki munka jelentőségét felismerő és értékelő attitűd megalapozása.

Tematikai egység	Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez	Órakeret 13 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p><i>Miben hasonlít a sivatagi, illetve a hideg égövi állatok túlélési stratégiája?</i> A hideg éghajlati övezet biomjainak jellemzése az extrém környezeti feltételekhez való alkalmazkodás szempontjából.</p> <p><i>Miben mások a szárazföldi és a vízi élőhelyek környezeti feltételei?</i> A világtenger, mint élőhely: környezeti feltételei, tagolódása. A világtengerek jellegzetes élőlényei, mint a vízi környezeti feltételekhez való alkalmazkodás példái.</p> <p><i>Mi kapcsolja össze a közös élőhelyen élő fajokat?</i> Az életközösségek belső kapcsolatai, a fajok közötti kölcsönhatások konkrét típusai. Anyag- és energiaáramlás a tengeri életközösségekben.</p> <p>Az élőhelyek pusztulásának okai: a prémes állatok vadászata, a túlzott halászat, a bálnavadászat, a szennyvíz, a kőolaj, a radioaktív hulladék, a turizmus következményei.</p> <p><i>Milyen veszélyekkel jár a globális fölmelegedés a sarkvidékek és az egész Föld élővilágára?</i> A Föld globális problémái: túlnépesedés - a világ élelmezése, fogyasztási szokások – anyag- és energiaválság, környezetszennyezés – a környezet leromlása.</p> <p>Konkrét példák a biológiának és az orvostudománynak a</p>	<p>Az extrém környezeti feltételekhez (magas és alacsony hőmérséklet, szárazság) való alkalmazkodás eredményeként kialakuló testfelépítés és életmód összehasonlítása a hideg és a trópusi övben élő élőlények példáin.</p> <p>Önálló kutatómunka: a világtengerek szennyezésével kapcsolatos problémák. A megismert élőlények csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>Táplálkozási lánc és táplálékosztály piramis összeállítása a tengeri élőlényekből. Példák a fajok közötti kölcsönhatásokra a tengeri életközösségekben.</p> <p>Kutatómunka: nemzetközi törekvések a környezetszennyezés megakadályozására, illetve a környezeti terhelés csökkentésére. Az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata példák alapján.</p> <p>Az életközösségek, a bioszféra stabil állapotait megzavaró hatások és a lehetséges következmények azonosítása. A környezeti kár, az ipari és természeti, időjárási katasztrófák okainak elemzése, elkerülésük lehetőségeinek bemutatása.</p> <p>A tejtermékek és antibiotikumok</p>	<p><i>Földrajz:</i> hideg övezet, sarkkörü öv, sarkvidéki öv.</p> <p><i>Matematika:</i> táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok leolvasása, megértése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése.</p> <p><i>Fizika:</i> Az energia-megmaradás elvének alkalmazása. Az energiatermelés módjai, kockázatai. A Nap energiatermelése. Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Csapadékfajták. Természeti katasztrófák. Viharok, árvizek, földrengések, cunamik.</p>
---	---	--

<p>mezőgazdaságra, az élelmiszeriparra, a népesedésre gyakorolt hatására.</p> <p><i>Hogyan függ az egyén életvitelétől a fenntarthatóság?</i></p> <p>A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei a fenntarthatóság érdekében.</p> <p>Az éghajlat hatása az épített környezetre (pl. hőszigetelés).</p>	<p>előállítás és a mikrobák, továbbá a biológiai védekezés és a kártevő-irtás, valamint a védőoltások és a járványok kapcsolatának feltárása.</p> <p>Az energia-átalakító folyamatok környezeti hatásának elemzése, alternatív energiaátalakítási módok összehasonlítása.</p> <p>Az energiatakarékos magatartás módszereinek és ezek fontosságának megismerése önálló forráskeresés és feldolgozás alapján.</p> <p>Az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása, mások eredményeinek értelmezése, egyéni vélemények megfogalmazása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tundra, plankton, egysejtű, moszat, szivacs, csalánozó, gerinces, hal, madár, emlős; környezeti tényező, tűrőképesség, táplálkozási hálózat, táplálkozási piramis, fenntartható fejlődés, táplálkozási piramis.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Előzetes tudás:

- A főbb növény- és állatcsoportok tulajdonságai.
- A környezethez való alkalmazkodás formái.
- A testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolata.

Nevelési-fejlesztési célok:

- Az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok értelmezése.
- A hierarchikus rendszerezés elvének alkalmazása.
- A tudományos modellek változásának felismerése.
- A tudományos módszerek és a nem tudományos elképzelések megkülönböztetése.

Tematikai egység	Rendszer az élővilág sokféleségében	Órakeret 13 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Mire jó a dolgok (könyvek, zenék,</i>	A rendszerezés és a csoportosítás	<i>Magyar nyelv és</i>

<p><i>ruhák, gyűjtemények)</i> <i>csoportosítása és rendszerezése a hétköznapi életben?</i> Az élőlények csoportosításának lehetőségei.</p> <p><i>Milyen szempontok szerint lehet csoportosítani az élőlényeket?</i> <i>Igaz-e, hogy az ember a majomtól származik?</i> A tudományos rendszerezés alapelvei a leszármazás elve, és néhány jellegzetes bizonyítéka.</p> <p>Az élővilág törzsfelődésének időskálája.</p> <p>Baktériumok, egysejtű eukarióták, gombák, növények és állatok általános jellemzői. A növények és állatok országa jellegzetes csoportjainak (törzseinek) általános jellemzői.</p>	<p>közti különbség megértése. Irányított adatgyűjtés, majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről.</p> <p>Rendszertani kategóriák (ország, törzs, osztály, faj) megnevezése, a közöttük lévő kapcsolat ábrázolása.</p> <p>A földtörténeti, az evolúciós és a történelmi idő viszonyának bemutatása, az egyes változások egymáshoz való viszonyának érzékelése.</p> <p>A hazai életközösségek jellegzetes fajainak rendszertani besorolása (ország, törzs). A főbb rendszertani csoportok jellemzőinek felismerése egy-egy tipikus képviselőjének példáján. Egy magyar múzeumban, nemzeti parkban, természettudományi gyűjteményben stb. tett látogatás során látott, korábban ismeretlen fajok elhelyezése – a testfelépítés jellegzetességei alapján - a fő rendszertani kategóriákban.</p>	<p><i>irodalom:</i> Egy hétköznapi kifejezés (rendszerezés) alkalmi jelentésének felismerése; a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Kulturált könyvtárhasználat.</p> <p><i>Matematika:</i> Halmazok eszközjellegű használata. Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok.</p> <p><i>Földrajz:</i> a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségei. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> tájékozódás a térben és időben.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rendszerezés, rendszertani kategória; ország, törzs, osztály.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Előzetes tudás:

- A növények és az állatok testfelépítése.
- Táplálkozási lánc.
- Szaporodási típusok a növény- és az állatvilágban.

Nevelési-fejlesztési célok:

- A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül.
- A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében.
- A növényi és az állati sejt hasonlóságainak megállapításával a természet egységére vonatkozó elképzelések formálása.
- Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben megjelenő méretek és nagyságrendek érzékeltetésével.
- A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolása a növényi sejt és növényi szervek működésének példáján.

Tematikai egység	Részekből egész	Órakeret 15 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Hogyan tudunk különbséget tenni élő és élettelen, növény és állat között?</i> Az élő szervezet, mint nyitott rendszer. A rendszer és a környezet fogalma, kapcsolata, biológiai értelmezése.</p> <p><i>Miért nem képes a szövetes élőlények egy-egy sejtje az összes életműködés lebonyolítására, míg az egysejtűek egyetlen sejtje igen?</i> A biológiai szerveződés egyeden belüli szintjei, a szintek közötti kapcsolatok. Testszerveződés a növény- és állatvilágban.</p> <p>Az eukarióta sejt fénymikroszkópos szerkezete, a fő sejtalkotók (sejthártya, sejtplazma, sejtmag) szerepe a sejt életfolyamataiban.</p> <p><i>Minek a megfigyelésére használunk távcsövet, tükröt, nagyítót, mikroszkópot?</i> A fény-, illetve az</p>	<p>Az élővilág méretskálája: a szerveződési szintek nagyságrendjének összehasonlítása. A rendszer és a környezet fogalmának értelmezése az egyed, és az egyed alatti szerveződési szinteken.</p> <p>A rendszerek egymásba ágyazottságának értelmezése az egyeden belüli biológiai szerveződési szintek példáján.</p> <p>Növényi és állati sejt megfigyelése, összehasonlításuk. A felépítés és a működés összefüggései a növényi és az állati sejt példáján.</p> <p>Kutatómunka a mikroszkópok felfedezésével és működésével kapcsolatban. Növényi és állati sejtek megfigyelése</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés</i> - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása.</p> <p><i>Fizika: lencsék, tükrök, mikroszkóp.</i></p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi</p>

<p>elektronmikroszkóp felfedezése, jelentősége a természettudományos megismerésben.</p> <p><i>Miért keletkezik két egyforma sejt egy egysejtű élőlény kettőosztódásakor?</i> A sejtosztódás fő típusai, és szerepük az egyed, illetve a faj fennmaradása szempontjából.</p> <p>A növényi és az állati szövetek fő típusai, jellemzésük.</p> <p><i>Mi a magyarázata annak, hogy a táplálkozási láncok általában zöld növényekkel kezdődnek?</i> A növények táplálkozásának és légzésének kapcsolata; jelentősége a földi élet szempontjából.</p> <p><i>Mire lehet következtetni abból, hogy a sejteket felépítő anyagok az élettelen természetben is megtalálhatók?</i> Az élőlényeket/sejteket felépítő anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) és szerepük az életműködések megvalósulásában.</p> <p><i>Miben egyezik, és miben különbözik a madarak tojása, a halak ikrája és a mohák spórája?</i> A szaporodás, mint a faj fennmaradását biztosító életjelenség. Fő típusai.</p>	<p>fénymikroszkópban.</p> <p>A sejtosztódási típusok összehasonlítása az információátadás szempontjából.</p> <p>Néhány jellegzetes növényi és állati szövettípus vizsgálata; a struktúra és a funkció közötti kapcsolat jellemzése a megfigyelt szerkezet alapján. A struktúra-funkció kapcsolatának elemzése zöld levél szöveti szerkezetének vizsgálata alapján.</p> <p>Néhány jellegzetes állati és növényi szövet megfigyelése fénymikroszkópban. Vázlatrajz készítése.</p> <p>A sejt anyagainak vizsgálata. A balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása.</p> <p>Az ivaros és ivartalan szaporodási módok összehasonlítása konkrét példák alapján.</p>	<p>tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok gyűjtése az internetről.</p> <p><i>Kémia:</i> a víz szerkezete és tulajdonságai, oldatok, szerves anyagok.</p>
---	--	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerveződési szint, sejt, szövet; sejtalkotó, táplálkozás, anyagszállítás, légzés, ivaros és ivartalan szaporodás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

- A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotopok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
- Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
- Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
- Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között.
- Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
- Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig).
- Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
- Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

8. évfolyam

Tanév elejei ismétlés: (2 óra)

Tanév végi ismétlés: (3 óra)

Előzetes tudás:

- A kültakaró és a mozgás szerveinek legfontosabb jellemzői.
- A hám-, a kötő- és támasztó-, valamint az izomszövetek szerkezete.

Nevelési-fejlesztési célok:

- Az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakítása érdekében a rendszeres testmozgás és a bőrápolás iránti igény felkeltése.
- Az egészséget veszélyeztető tényezők azonosítása, az ismeretek és tapasztalatok felhasználása a veszély időbeni érzékelése és elhárítása érdekében.
- A fogyatékkal élő emberekkel tanúsított elfogadó, segítő, megértő magatartás erősítése.
- A reális énkép és az önismeret fejlesztése.

Tematikai egység	Szépség, erő, egészség	Órakeret 10 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az emberi test síkjai, szimmetriája, formavilága, esztétikuma.</p> <p><i>Milyen szerepe van a bőrnek és függelékeinek (haj, köröm) a vonzó megjelenésben? Mikor és miért izzadunk? A bőr felépítése és funkciói. A bőr szerepe a külső testkép kialakításában: a bőr kamaszkori változásainak okai, következményei.</i></p> <p><i>Házi kozmetikumok használata, illetve hogyan válasszunk kozmetikai szereket?</i></p>	<p>A kétoldali szimmetria felismerése, példák szimmetrikusan és aszimmetrikusan elhelyezkedő szervekre.</p> <p>A bőr szöveti szerkezetének és működésének összefüggése. Példák a szerkezeti változás – működésváltozás összefüggésére.</p> <p>A pattanás, a zsíros és a száraz bőr, a töredezett haj és köröm összefüggése a bőr működésével.</p> <p>Környezetkímélő tisztálkodási és tisztítószerek megismerése, kipróbálása. Öngyógyítás és az orvosi ellátás</p>	<p><i>Informatika:</i> adatok gyűjtése az internetről.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése.</p> <p><i>Matematika:</i> Modellelés; összefüggések megjelenítése. Szimmetria, tükrözés.</p> <p><i>Kémia:</i> az oldatok kémhatása.</p>

<p>A bőr- és szépségápolás. A bőr védelme; bőrsérülések és ellátásuk. Bőrbetegségek (bőrallergia, fejtetvesség, rühatka, gombásodás).</p> <p><i>Milyen kapcsolat van az ember mozgása és fizikai munkavégzése között?</i> A mozgásszervrendszer aktív és passzív szervei. Az ember mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés).</p> <p><i>Hogyan alkotnak a csontok egységes belső vázat?</i> A csontok kapcsolódása. Az ízület szerkezete. A porcok szerepe a mozgásban.</p> <p><i>Miként befolyásolja az életmód a mozgásszervrendszer állapotát?</i> Mozgássérülések (ficam, rándulás, törés) ellátása, mozgásszervi betegségek (csípőficam, gerincferdülés, lúdtalp) és megelőzésük.</p> <p>A mozgás, az életmód és az energia-szükséglet összefüggései.</p>	<p>szükségessége. Elsősegélynyújtás bőrsérülések esetén.</p> <p>Az emberi csontváz fő részei, a legfontosabb csontok felismerése. A szervezet mozgása és a szervek, szövetek működésének kapcsolata.</p> <p>Példák a jellegzetes csontkapcsolatokra.</p> <p>Elsősegélynyújtás mozgássérülések esetén. A mozgássérült és mozgáskorlátozott emberek segítése.</p> <p>Sportoló és nem sportoló osztálytársak napi-és hetirendjének összehasonlítása, elemzése a mozgás (edzés), pihenés, tanulás egyensúlya a test napi energiaigénye szempontjából. Önálló kutatómunka: sportolók, edzők, gyógytornászok, ortopéd orvosok stb. élményei, tapasztalatai a mozgás és a testi-lelki egészség kapcsolatáról.</p>	<p><i>Fizika:</i> erő, forgatónyomaték; mechanikai egyensúly.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a bemelegítés szerepe a balesetek megelőzésében.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kültakaró, mozgás-szervrendszer, ízület.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Előzetes tudás:

- A sejt felépítése, sejt szintű életfolyamatok.
- A tápcsatorna szakaszai és fő működéseik, a táplálékok tápanyagtartalma.

- A légző szervrendszer részei és működéseik.
- A keringés szervei és szerepük a szervezet működésében.

Nevelési-fejlesztési célok:

- A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolásával a rendszerfogalom mélyítése.
- A saját és mások egészségének megőrzése iránti felelős magatartás erősítése.
- Az egészséges táplálkozás jellegzetességeire építve a tudatos fogyasztói szokások megalapozása, erősítése.
- Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének tudatosítása, illetve baleset esetén a tudatosan cselekvő magatartás megalapozása.

Tematikai egység	A szervezet anyag- és energiaforgalma	Órakeret 15 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Miért van szüksége szervezetünknek különböző tápanyagokra (fehérjékre, szénhidrátokra és zsírokra)?</i> Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) szerepe.</p> <p><i>Miért nincs önmérsztés a tápcsatornában?</i> A tápcsatorna részei és szerepük a tápanyagok emésztésében és felszívódásában.</p> <p><i>Melyek az alultápláltság, a túlsúly, az elhízás okai és következményei?</i> Az egészséges táplálkozás jellemzői (minőségi és mennyiségi éhezés, alapanyagcsere, testtömeg-index, normál testsúly).</p>	<p>A táplálékok csoportosítása jellegzetes tápanyagtartalmuk alapján.</p> <p>A fő tápanyagtípusok útjának bemutatása az étkezéstől a sejtekig.</p> <p>Számítások végzése a témakörben (pl.: testtömeg-index, kalóriaszükséglet)</p> <p>Lehetséges projektmunka:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Felvilágosító kampány összeállítása az egészséges táplálkozás megvalósítására; a testsúllyal kapcsolatos problémák veszélyeinek megismerésére. – Az egészséges étkezési szokások népszerűsítése. – A táplálkozásnak és a mozgásnak a keringésre gyakorolt hatása, az elhízás 	<p><i>Kémia:</i> a legfontosabb tápanyagok (zsírok, fehérjék, szénhidrátok) kémiai felépítése</p> <p><i>Matematika:</i> Adatok, rendezése, ábrázolása. Matematikai modellek (pl. függvények, táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok) értelmezése, használata.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben alkalmazott speciális jelrendszerek működésének magyarázata</p>

<p><i>Hogyan jutnak tápanyaghoz és oxigénhez a szervezetünk belsejében található sejtek?</i> A vér és alkotóinak szerepe az anyagszállításban és a véralvadásban.</p> <p><i>Miben különbözik a be- és a kilélegzett levegő összetétele, és mi a különbség magyarázata?</i> A légzési szervrendszer részei és működésük. Hangképzés és hangadás.</p> <p>Milyen történések játszódnak le a szív működésekor? A keringési rendszer felépítése és működése.</p> <p>A táplálkozás és a légzés szerepe szervezet energiaellátásában. A vér szerepe a szervezet védelmében és belső állandóságának fenntartásában. Immunitás, vércsoportok. A védőoltások jelentősége.</p> <p><i>Mitől függ, hogy mennyi folyadékot kell elfogyasztanunk egy nap?</i> A kiválasztásban résztvevő szervek felépítése és működése. A vízháztartás és a belső környezet állandósága. A só- és vízháztartás összefüggése.</p> <p>Hogyan függ össze a szívinfarktus a kockázati tényezőkkel? Vérzéstípusok – vérzésesillapítások.</p> <p>Légzőszervi elváltozások,</p>	<p>következményei.</p> <p>A szív működést kísérő elektromos változások (EKG) gyógyászati jelentősége; a szívmegállás, szívinfarktus tüneteinek felismerése. A pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet és a vérnyomás fizikai terhelés hatására történő változásának megfigyelése és magyarázata.</p> <p>A vér- és vizeletvizsgálat jelentősége, a laborvizsgálat legfontosabb adatainak értelmezése.</p> <p>Vénás és artériás vérzés felismerése, fedő- és nyomókötés készítése.</p> <p>Önálló kutatómunka: milyen feltételekkel köthet életbiztosítást egy egészséges ember, illetve aki dohányzik, túlsúlyos, magas a vérnyomása, alkoholisták vagy drogfüggők? Adatgyűjtés arról, hogy milyen hatással van a dohányzás a keringési és a légzési szervrendszerre, illetve a magzat fejlődésére.</p>	<p>(táblázat).</p> <p><i>Informatika:</i> adatok gyűjtése az internetről, prezentáció készítése.</p>
--	--	--

<p>betegségek megelőzése.</p> <p>A szív és az érrendszeri betegségek tünetei és következményei.</p> <p>Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának fontossága a belső környezet állandóságának fenntartásában.</p> <p>A rendszeres szűrővizsgálat, önvizsgálat szerepe a betegségek megelőzésében.</p> <p>Melyek az egészségügyi ellátáshoz való jog főbb ismérvei? Betegjogok: az orvosi ellátáshoz való jog; háziorvosi és szakorvosi ellátás.</p>	<p>Az interneten található betegségi tünetek értelmezése és értékelése.</p> <p>Vita a rendszeres egészségügyi és szűrővizsgálatok, az önvizsgálat, a védőoltások, valamint az egészséges életmód betegség-megelőző jelentőségéről.</p> <p>Az eredményes gyógyulás és az időben történő orvoshoz fordulás ok-okozati összefüggésének összekapcsolása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: betegjogok.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tápanyag, anyagcsere, alapanyagcsere, emésztés, vér, vércsoport, véralvadás, immunitás, szűrlet, vizelet, só- és vízháztartás.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Előzetes tudás:

- A sejt felépítése.
- Külső- és belső környezet, egyensúlyi állapot.
- Környezethez való alkalmazkodás, az érzékszervek specializálódása adott inger felfogására.

Nevelési-fejlesztési célok:

- A szervezet és a környezet kölcsönös egymásra hatásának megértése.
- A környezeti jelzések kódolásának és dekódolásának értelmezése az érzékelés folyamatában.

– Az alkohol és a kábítószeres káros élettani hatásának ismeretében tudatos, elutasító attitűd alakítása.

Tematikai egység	A belső környezet állandóságának biztosítása	Órakeret 12 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A környezeti jelzések érzékelésének biológiai jelentősége.</p> <p><i>Mi történik, ha valamelyik érzékszervünk nem, vagy nem megfelelően működik? Mit jelent a szemüveg dioptriája?</i></p> <p>A hallás és egyensúlyozás, a látás, a tapintás, az ízlelés és a szaglás érzékszervei.</p> <p><i>Miben hasonlít, és miben különbözik az EKG és az EEG?</i></p> <p>Az idegrendszer felépítése; a központi és a környéki idegrendszer főbb részei, az egyes részek Az idegsejt felépítése és működése.</p> <p>A feltétlen és a feltételes reflex.</p> <p>A feltételes reflex, mint a tanulás alapja.</p> <p><i>Meddig tudjuk visszatartani a lélegzetünket, tudjuk-e szabályozni a szívverésünket?</i></p> <p>Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának működési alapelve.</p> <p><i>Mely tényezők veszélyeztetik az idegrendszer egészségét?</i></p>	<p>Az érzékeléssel kapcsolatos megfigyelések, vizsgálatok végzése, a tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása.</p> <p>Az érzékszervi fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítségük kulturált módja.</p> <p>Adatgyűjtés a leggyakoribb szembetegségekről és korrekciós lehetőségeikről.</p> <p>Annak megértése, hogy az érzékelés az érzékszervek és az idegrendszer együttműködéseként jön létre.</p> <p>Az EEG működésének alapja és elemi szintű értelmezése.</p> <p>Az idegsejt különleges felépítése és működése közötti összefüggés megértése.</p> <p>Példák arra, hogy a tanulás lényegében a környezethez való alkalmazkodásként.</p> <p>Az egyensúlyi állapot és a rendszerek stabilitása közötti összefüggés felismerése, alkalmazása konkrét példákon.</p> <p>A személyes felelősség tudatosulása, a szülő, a család, a környezet szerepének bemutatása a</p>	<p><i>Fizika:</i> A hang keletkezése, hangforrások, a hallás fizikai alapjai. Hangerősség, decibel. Zajszennyezés. A fény. A szem és a látás fizikai alapjai. Látáshibák és javításuk.</p> <p><i>Matematika:</i> Változó helyzetek megfigyelése; a változás kiemelése (analízis). Modellek megértése, használata.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés – a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával.</p> <p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztés.</p>

Az alkohol egészségkárosító hatásai. A lágy és kemény drogok legismertebb fajtái, hatásuk az ember idegrendszerére, szervezetére, személyiségére. A megelőzés módjai.	függőségek megelőzésében. A kockázatos, veszélyes élethelyzetek megoldási lehetőségeinek bemutatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Receptor, érzékszerv, reflex, reflexkör, feltétlen és feltételes reflex, központi és környéki idegrendszer.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Előzetes tudás:

- Sejtosztódás.
- Szaporodási típusok a növény-és állatvilágban.
- A nemi érés jelei.

Nevelési-fejlesztési célok:

- Felkészítés a felelősségteljes párkapcsolatra alapozott örömteli nemi életre és a tudatos családtervezésre.
- Az életszakaszok főbb testi, lelki és magatartásbeli jellemzőinek megismerésével azoknak a viselkedési formáknak az erősítése, melyek biztosítják a korosztályok közötti harmonikus együttélést.
- Az önismeret fejlesztésével hozzájárulás önmaguk kibontakoztatásához, mások megértéséhez, elfogadásához, a boldogságra való képesség kialakításához.

Tematikai egység	A fogamzástól az elmúlásig	Órakeret 12 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Mi a szexualitás szerepe az ember életében?</i> A férfi és a nő szaporodási szervrendszerének felépítése és működése. Milyen változások zajlanak le a szervezetben a női nemi ciklus alatt? Elsődleges és másodlagos nemi jellegek.	Az örökítő anyagot megváltoztató környezeti hatások megismerése, azok lehetséges következményeinek megértése, felkészülés a veszélyforrások elkerülésére. Másodlagos nemi jellegek gyűjtése, magyarázat keresése a különbségek okaira.	<i>Informatika:</i> szaktárgyi oktatóprogram használata. <i>Fizika:</i> ultrahangos vizsgálatok az orvosi diagnosztikában. <i>Matematika:</i> ciklusonként átélt idő

<p>A nemi hormonok és a pubertás. Az ivarsejtek termelődése, felépítése és biológiai funkciója. A menstruációs ciklus. Az önkielégítés.</p> <p>Melyek a különböző fogamzásgátlási módok előnyei és hátrányai? A fogamzásgátlás módjai, következményei. Az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései. A nemi úton terjedő betegségek kórokozói, tünetei, következményei és megelőzésük.</p> <p><i>Mely környezeti és életmódbeli hatások okozhatnak meddőséget?</i> A fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai.</p> <p>Hogyan változik az építő- és lebontó anyagcsere aránya az egyes életszakaszokban? A méhen kívüli élet főbb szakaszainak időtartama, az egyed testi és szellemi fejlődésének jellemzői.</p> <p>Mikor alakul ki és meddig változik a személyiség? A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok. Az önismeret és én fejlesztés fontossága.</p> <p>Melyek a jó emberi kapcsolatok jellemzői? Leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban. A családi és az egyéni (rokoni, iskolatársi, baráti, szerelmi)</p>	<p>A biológiai nem és a nemi identitás megkülönböztetése. A petesejt és a hím ivarsejt termelődésének összehasonlítása. A nemek pszichológiai jellemzőinek értelmezése.</p> <p>A biológiai és társadalmi érettség különbözőségeinek megértése. Érvelés a tudatos családtervezés, az egymás iránti felelősségvállalásra épülő örömteli szexuális élet mellett. Hiedelmek, téves ismeretek tisztázására alapozva a megelőzés lehetséges módjainak tudatosítása.</p> <p>Mikortól tekinthető a magzat embernek/élőlénynek? – Érvelés a tudatos gyermekvárás mellett.</p> <p>A születés utáni egyedfejlődési szakaszok legjellemzőbb testi és pszichológiai megnyilvánulásainak összehasonlítása, különös tekintettel az ember életkora és viselkedése összefüggésre.</p> <p>Az adott életkor pszichológiai jellemzőinek értelmezése kortárssegítők és szakemberek segítségével. Példák a családi és iskolai agresszió okaira, lehetséges kezelésére, megoldására. Szerepjáték (önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, problémafeloldás). Szerepjáték, illetve kortárs irodalmi alkotások bemutatása a szerelemnek az egymás iránti szeretet, tisztelet és</p>	<p>és lineáris időfogalom; időtartam, időpont.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés</i> – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése; a bibliográfiai rendszer mibenléte és alkalmazása; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása.</p>
--	--	---

kapcsolatok jelentősége, szerepük a személyiség fejlődésében. A viselkedési normák és szabályok szerepe a társadalmi együttélésben.	felelősségvállalás kiteljesedéseként történő értelmezéséről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ivarsejt, nemi hormon, elsődleges, másodlagos nemi jelleg, nemi szerv, szexualitás, abortusz, fogamzásgátlás, tudatos családtervezés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

- A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotopok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
- Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
- Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
- Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között.
- Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
- Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig).
- Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejt szintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Legyen tisztába saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
- Legyen tisztába a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival.
- Ismerje a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait.

- Értse a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.
- Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
- Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység: forráshasználat; megfigyelés; kísérletezés; applikációs tevékenység; programkészítés, szervezés.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, munkalap, feladatlap, témazáró.
- Önálló – tanórán kívüli – forráshasználat (könyv, folyóirat, multimédiás eszközök), megfigyelés, adatgyűjtés, kiselőadás, programkészítés.

A tanulók teljesítményének százalékos értékelése:

- 0-35 % elégtelen
- 36-49 % elégséges
- 50-73 % közepes
- 74-89 % jó
- 90-100 % jeles

Értékelési szempontok:

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és az élőlények testtopográfiai ismereteit?
- Hogyan használja a megismerési algoritmusokat?
- Felismeri-e az élőlényeket, tudja-e őket jellemezni?
- Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?
- Érti-e az ökológiai rendszerek szabályozó folyamatait, tudja-e példákkal illusztrálni a környezet –életmód- szervezet, valamint a szervek felépítése és működése közti oksági összefüggéseket?
- Képes-e a növényi és állati anyagcsere összehasonlítására, látja-e az autotróf anyagcsere szerepét a bioszférában?
- Felismeri ezen a növény és állatvilág élőlényeinek testfelépítésében és életműködéseinek fejlődésében az evolúciós újításokat?
- Képes-e a megismert élőlények rendszerezésére?
- Ismeri-e az emberi szervezet felépítését, működését, szabályozó folyamatait?
- Látja-e szervezetében a rész és az egész viszonyát, az életfolyamatok irreverzibilitását?

- Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban az egészséges életvitel szokásrendszerét?
- Tudja-e, mikor kell orvoshoz fordulni és hogyan kell ott viselkedni?
- Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?
- Elsajátította-e az értő, a válogató a kritikai olvasás megfelelő szintjét, és tudja-e hasznosítani az ismeretszerzés folyamatában?
- Miként tud önállóan vagy társaival együttműködve ismereteket szerezni, gyakorlatokat végezni, megszerzett ismereteit új szituációban alkalmazni?
- Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet- és egészségvédelem, valamint a permanens önművelődés igénye?

A tankönyv-, taneszköz választás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének, lefedje a biológia tantárgy kerettantervi anyagát;
- a biológia tankönyv tartalma korrekt és igényes legyen szaktárgyi szempontból
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a biológia tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a biológia kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen, nyelvezete alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő biológiai, illetve természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanári demonstrációs és a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);

- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;

Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Helyi tanterv

Földrajz

(EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet

3. sz. melléklet 3.2.10)

7-8. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoport

Készítette: Porkoláb László, földrajz-rajz szakos tanár (2015.09.01-től)

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	1 óra	37 óra	33	4
8.	2 óra	74 óra	55	8

Tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órákat (10%) minden témakörnél összefoglaló ismétlésre, témazáróra, munkáltató órákra és a tananyag elmélyítésére kívánom felhasználni.

Az IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ban.

A tematikai egységek áttekintő táblázata

7. évfolyam

Heti 1 óra

Tematikai egység címe	Kerettant. óraszám	Helyi többlet óraszám (+,-)	Összes időkeret
Év eleji ismétlés		1	1
I. A földtörténet eseményei	2	0	2
II. Az Európán kívüli földrésze Afrika, Ausztrália és a sarkvidékek	6	1	7

III. Amerika	6	1	7
IV. Ázsia	10	1	11
V. Európa és Oroszország Észak-, Nyugat-, Dél- és Kelet-Európa	7	1	8
Év végi összefoglalás	1	0	1
Összesen:	32	5	37

8. évfolyam

Heti 1,5 óra

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (+, -)	Összes időkeret
Év eleji ismétlés	1		1
I. Közép-Európa	13		13
II. Hazánk a Kárpát-medencében	9	2	11
III. Fejlődésünk társadalmi alapjai	7	2	9
IV. Hazai tájakon	12	2	14
V. A magyar gazdaság	23	2	25
Év végi összefoglalás	1		1
Összesen:	66	8	74

Református alapelvek, értékrend

A református közoktatási intézményekben a nevelés és az oktatás - figyelemmel az állami (önkormányzati) iskolák követelményeire, továbbá a magyar református iskolák autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra - Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében megfogalmazott hitelvek és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református közoktatási intézmények célja és feladata, hogy

- tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és nemzet, hőséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni;
- református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá,
- nem református tanulóit - vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett - saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.

Mindezek megvalósítása egyházunk iskoláinak évszázadok során kialakult hitbéli örökségére és pedagógiai kultúrájára épül, és azt fejleszti tovább.

A földrajz tantárgy tanításának céljai és feladatai

A Földünk – környezetünk műveltségi terület megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival. Elősegíti, hogy reális kép alakuljon ki bennük nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatairól, valamint az európai integrációban betöltött szerepéről. Megismerteti – lehetőség szerint a gyakorlatban – a szűkebb és a tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak. Valamennyit a társadalom szemszögéből mutatja be a természet-, a társadalom- és a környezettudományok vizsgálódási módszereinek alkalmazásával.

A Földünk – környezetünk műveltségi terület tartalmainak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész; a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot tér- és időbeli változásában, fejlődésében mutat be, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat a tanulók felelős magatartása a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A globalizálódó gazdasági, társadalmi és

környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat. Az elsajátított ismeretek és a felismert összefüggések alapján érthetővé válnak azok az új kihívások, amelyek a XXI. század elején átszabják a hagyományos gazdaság kereteit, s amelyek érdekellentéteket okozhatnak, társadalmi változásokat gerjeszhetnek a világ korábban egymástól elzárt térségeiben, társadalmában.

A műveltségi terület tartalmi elemeinek feldolgozása a szűkebb és tágabb környezetünkről megszerzett ismeretek bővítése mellett nagymértékben hozzájárul a tanulók képességeinek fejlődéséhez. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul a nyitott és befogadó magatartás kialakulásához, felkelti az igényt az eltérő kultúrák megismerése, a következő nemzedékek számára történő megőrzése iránt. Mindezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartáshoz.

A természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a műveltségi terület tartalmának feldolgozása hozzájárul a korszerű természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, az információszerzés és a nyitott gondolkodás. Ezért a megnevezett tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés- és feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására. Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával fejlődik a tanulók szociális és állampolgári kompetenciája. Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a gazdasági élet eseményeiben történő eligazodáshoz, az aktív, kreatív, a körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó és vállalkozó-képes állampolgárrá váláshoz.

A Földünk – környezetünk műveltségi területben megfogalmazott célkitűzések, fejlesztési feladatok és az azokhoz kötődő tartalmak elsajátítása az 5. évfolyamon kezdődik, mert az oktatás alapozó szakaszában nem a szaktudományi ismeretek elkülönítésén van a hangsúly, hanem alapvetően a természettudományi (illetve részben a társadalom- és a környezettudományi) kapcsolatok megértésén. Ezért a műveltségi terület tartalmi és képességfejlesztési alapozása az 1–4. évfolyamon az Ember és természet műveltségi terület keretében megfogalmazottak alapján történik. Az 5–6. évfolyamra vonatkozó követelményrendszer már nemcsak az Ember és természet, hanem az Ember és társadalom műveltségi terület megfelelő fejlesztési területeihez is szervesen kapcsolódik. E kapcsolatok is hangsúlyozzák a Földünk – környezetünk műveltségi terület integráló jellegét, valamint a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségek, folyamatok összefüggéseinek megláttatásában és kölcsön-hatásainak feltárásában betöltött alapvető szerepét.

Bátran kijelenthetjük, hogy a földrajz tanítása szinte egyidős az emberiséggel. A földrajzi jellegű ismeretek átadására és alkalmazására mindig is szükség volt, amióta csak emberek élnek a Földön. Szimultán fejlődött a társadalommal, a történelemmel és a földrajz tudománnyal. Ebből a szempontból szeretnénk hangsúlyozni és kiemelni a mai református iskolák szerepét, hiszen ha csak a középkorra gondolunk, az oktatás és a nevelés szerte Európa országaiban és hazánkban is, egyházi iskolákban folyt. Ennek akkori alapja az ókorból eredeztethető úgynevezett hét szabad művészet volt, köztük az egyházi zene, a história, az asztronómia, a geometria, a filozófia, a retorika és a grammatika. Mivel ekkor a földrajz nem volt még önálló tudomány, ennél fogva a földrajzi ismeretek elsősorban az asztronómiában és a geometriában kaptak helyet.

Nekünk, reformátusoknak tisztelettel és hálával kell tartoznunk Comenius Ámos Jánosnak (1592-1670), akinek személyében a földrajz módszertanának megalapítóját tisztelhetjük. A reneszánsz szellemiség továbbvivője és egyben a kor egyik legnagyobb nevelőgyénisége volt, aki bárcsak négy évig tanított Magyarországon a Sárospataki Református Kollégiumban, munkássága mégis nagy hatással volt a földrajzi ismeretek továbbadásában. Új oktatási módszereket vezetett be, ebben elsődlegesen a valóság megfigyelés valamint a szemléltetésnek jutott elsődleges szerep rajzos, képes és térképes formában. Ő fogalmazta meg elsőnek azt az igényt, hogy a tanárok és a tanulók egyaránt olvassanak újságot, a tanórán pedig kapcsolják össze a tananyagot az olvasottakkal, valamint a mindennapi élet eseményeivel. Fontosnak tartotta az önálló földrajz tantárgy bevezetését, melynek következtében a XVII-XVIII. században Sárospatakon, Debrecenben, Eperjesen, Lőcsén, Pozsonyban, Sopronban, a dunántúli egyházi iskolákban és néhány erdélyi gimnáziumban már tanították a tárgyat.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el. Jézus Krisztus missziói parancsa: "tegyetek tanítványokká minden népeket..." (Máté 28,19) nem csupán az Egyháznak szól, hanem a családnak és az iskolának is. A református iskola jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket és a gyülekezeteket abban, hogy valóra válthassák a gyermek keresztelekor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik és neveltetik őt, „hogy ha majd felnőtt, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt". A református iskola keresztyén közösség. Olyan hitvalló, vagy a református értékek ismeretét és elismerését felvállaló pedagógusokat feltételez, akik hivatásukat Istentől kapott küldetésnek tekintik és életpéldájukkal, minden megnyilvánulásukkal keresztyénné, krisztusi emberré kívánják nevelni a tanítványaikat. A Magyarországi Református Egyház református vallású diákjaiból öntudatos magyar reformátusokat kíván nevelni iskoláiban. Nekünk ebbe a rendszerbe kell elhelyeznünk a földrajzoktatást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

1. Tájékozódás a földrajzi térben
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a környezet anyagairól

4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól
5. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról
6. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról

KÖZMŰVELTSÉGI TARTALMAK

A Földünk – környezetünk műveltségi terület tartalmi alapozása az 1–4. évfolyamon az Ember és természet műveltségi terület keretében megfogalmazottak szerint történik.

5–8. évfolyam

1. A tér és ábrázolása

1.1. Téregységek

- Személyes tér. A földrajzi tér.
- Térhierarchia.

1.2. Térábrázolás

- Térrajz, útvonalrajz, térképvázlat; úti- és helyszínrajz.
- Térképi ábrázolás.
- Térképfajták.
- Keresőhálózat és földrajzi fókálózat.

2. Az idő

2.1. Időegységek

- A napi, az évi, a történeti és a földtörténeti időegységek.
- Földtani és földrajzi folyamatok időléptéke, időtartama példák alapján.

2.2. Időrend

- Ciklikus és lineáris irányú folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján.

3. A természeti környezet és jelenségei

3.1. Anyagok, anyagi rendszerek.

- Ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok.
- Környezetet károsító anyagok és hatásaik.

3.2. Geoszférák

- Domborzati formák, felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok.
- Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok.
- Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági hatások.
- Veszélyhelyzetek.

3.3. Földrajzi övezetesség

- A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai.
- Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon.

3.4. Égitestek

- Az égitestek látszólagos mozgása. A Föld mozgásai és ezek következményei.

4. A társadalmi-gazdasági tér szerveződése és folyamatai

4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése

- A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek.
- A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások).
- Településtípusok és szerepük.
- A gazdaság természeti feltételei, a természeti erőforrások hasznosításának változása.
- A gazdasági ágazatok szerepe a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.

4.2. A világgazdaság szerveződése és működése

- Földrészek, országok szerepe a világgazdaságban.
- Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük.
- A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták).

5. A földrajzi tér regionális szerveződése

5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza.

- A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre, szellemi és gazdasági termékek, hagyományok, hungarikumok.
- A lakóhely, a hazai nagytájak és országrészek.
- Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolata.
- A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység.
- A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi földrajzi vonásai. Magyarországon élő nemzetiségek.

5.2. Európa

- Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben.
- Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai.
- A kontinensrészek földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi környezeti jellemzői, azok okai és következményei.
- Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak egyedi földrajzi környezeti jellemzői, azok okai és következményei.
- A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi-gazdasági kapcsolataik hazánkkal.

5.3. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok

- Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői, társadalom-földrajzi sajátosságai, környezeti állapota, a természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései, hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre.
- Az egyes kontinensek tipikus tájainak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja.
- A távoli kontinensek meghatározó jelentőségű országai, országcsoportjainak földrajzi jellemzői és világgazdasági szerepe.

6. A globális kihívások lokális és regionális forrásai

6.1. Globális problémák

- Az életminőség különbségeinek példái, urbanizálódás, környezeti és gazdasági problémák.
- A helyi környezetkárosítások következményei.

6.2. Fenntarthatóság

- Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás.
- Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.

** Nemzeti alaptanterv 2012 (110/2012. (VI. 4.) Kormány rendelet)*

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőivel, folyamataival, továbbá a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, azok kölcsönhatásai, illetve napjaink gazdasági, környezeti eseményei állnak. A földrajz tantárgy a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágot képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai tudást. Tantárgyi előzménye az alsó tagozatos környezetismeret, illetve 5–6. évfolyamon a természetismeret, így annak követelményrendszerére épül, amelynek teljesítését feltételezi.

7–8. évfolyam

A földrajzi tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. Az oknyomozó tudásszerzés elvéből kiindulva a tananyag feldolgozása során a tanulók minden tény, jelenséget és folyamatot elsődlegesen térbeli, emellett időbeli változásában, fejlődésében ismernek meg, meglátatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat felelős magatartásuk a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A helyi és a regionális gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével és a globális folyamatok érzékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti, társadalmi és környezeti problémákat.

A tartalmak feldolgozása a szűkebb és a tágabb környezet földrajzi jellemzőire épül. Elsődleges célja a térbeli intelligencia fejlesztése. Kiemelt része a haza és környezete földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetése, amelynek során megalapozódik a hazához és a magyarsághoz való kötődés. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és

társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul az eltérő kultúrák megismerése iránti igény, a nyitott és befogadó magatartás, illetve szemlélet kialakulásához. Mindezt úgy valósítja meg, hogy közben elősegíti a természeti és a kulturális értékek iránti tisztelet, illetve a következő nemzedékek számára történő megőrzésük iránti igény kialakulását. Ezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás, a jövő generáció érdekeit is szem előtt tartó gondolkodás fejlődéséhez. A hazáról, a földrészünkről és a távoli földrészeinkről való tudásszerzés mellett nagymértékben segíti a tanulók képességeinek fejlődését. A más anyanyelvű országok és kultúrák megismerése elősegítheti a tanulóknak az adott célnyelven történő kommunikáció igényének kialakulását, ez pedig megkönnyítheti az idegen nyelvi kommunikáció fejlődését. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését.

A természeti és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a földrajzoktatás hozzájárul a természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Folytatja az 5–6. évfolyamon megkezdett integrált tudásszerzést és az egységes természettudományi szemlélet alakítását. Az állandóság és a változás látszólagos ellentmondásosságát, a rendszerek törvényszerűségeit, a struktúra és a funkció összefüggéseit, az anyag, az energia, az információ különböző formáit regionális megjelenésükben vizsgálja. A természeti jellemzőkhöz mindig hozzákapcsolja azok társadalmi-gazdasági felhasználását, illetve egymáshoz illeszti a társadalmi élet és a gazdaság elemeit is, ezáltal megveti a társadalomtudományi szemlélet alapjait is. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatainak megismeréséhez és megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás és információszerzés, valamint a nyitott gondolkodás. Ezért a tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információkezelő tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés és az információfeldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a tapasztalati és a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására. Mivel a földrajz tantárgy feladatának tekinti a tanulók megismertetését a helyi, a regionális és a globális környezetükkel, a valóság pedig gyorsan változik, ezért a tanulók kénytelenek állandóan önállóan frissíteni ismereteiket. A távoli tájak megismerésében nagy szerepet kapnak a mediatizált kommunikációs eszközök (nyomtatott sajtó, televízió, internet) által szerzett információk. A földrajz tantárgynak tehát célkitűzése, hogy ösztönözze a médiumok által közvetített világ kritikus elemzését, értelmezését, megértesse a tanulókkal, hogy a világ itteni ábrázolása nem azonos a valósággal, az eseményeknek és a jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát láthatják.

A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény felébresztése, valamint az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása. Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával a tantárgy elősegíti a szociális és állampolgári kompetenciák fejlődését. Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá

válhassanak. A tantárgy komplex ismeretanyaga révén segíti a tanulók pályaválasztását, eligazodását a munka világában, illetve felkészíti őket a szakirányú középfokú tanulmányokra. Hozzájárul ahhoz, hogy az általános iskolából kilépő diákok képesek legyenek felelős döntéshozatalra az állampolgári szerepek gyakorlása során.

A földrajztanulás során a tanulók megszerzik a szemléleti térképolvasás képességét, és jártasságot szereznek az okfejtő térképolvasásban (különbféle méretarányú és ábrázolásmódú térképeken). A dokumentum topográfiai és kulcsfogalmi listája csak az adott témában újonnan megjelenő és azokat a fogalmakat tartalmazza, amelyek a kerettanterv tartalmi és szemléleti újdonságainak pontosítása érdekében szükségesek, a korábbi életkori szakaszban vagy a megelőző témák során feldolgozottakat tudottnak feltételezi. A topográfiai követelmények esetében – mivel a 7–8. osztályos tananyag megjelenik az érettségi vizsgakövetelmények között – figyelembe vesszük az érettségi vizsgaszabályzatban foglaltakat is. Ezeket a tanterv végén mellékeljük.

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szilárd Föld anyagai és folyamatai			Órakeret 9 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	2	2	9
Előzetes tudás	Szemléleti kép a Föld belső gömbhéjairól. Megfigyelések és vizsgálódások alapján szerzett tapasztalatok a szűk környezetben található szilárd anyagokról. A belső és külső erők, hatásaik felismerése, modellezése. A talajképződés lényege hazai talajtípusok vizsgálata alapján. Emberi és természetföldrajzi időléptékek, időtartamok érzékelése. Konkrét, lakóhelyhez közeli példák ismerete környezetalakító tevékenységre, természeti értékek védelmére.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térszemlélet fejlesztése az ember által tapasztalható méretek (pl. hegyek) és a Föld méretviszonyainak összehasonlítása révén. Az időfogalom, az időbeli tájékozódás fejlesztése az ember által tapasztalható időtartamok és a földtörténeti időegységek arányainak érzékeltetésével. A felfedezettő tanulási stratégia alkalmazása (megfigyelések, vizsgálódások, mérések megadott szempont alapján tanári irányítással), a balesetmentes és biztonságos eszközhasználat gyakoroltatása, a tapasztalatrögzítés önállóságának fokozatos növelése. Az oksági gondolkodás erősítése, mélyítése több ok együttes hatására bekövetkező jelenségek vizsgálata során. A szükségletek kielégítése és a fenntarthatóság közötti egyensúly lehetőségének bemutatása, a környezettudatos gondolkodás, a fenntarthatóság iránti elkötelezettség megalapozása. A természet mint megbecsülendő és védendő érték beláttatása a talaj példáján.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Környezetünk anyagainak vizsgálata I-II. Ásványokból összetett természetes (kőzetek, ércek) és mesterséges anyagok (pl. beton, tégl) összehasonlítása egyéni és csoportos vizsgálódással. A legfontosabb bio- és ércásványok, kőzetalkotó ásványok, drágakövek, magmás, üledékes és átalakult kőzetek (vas- és rézérc, bauxit, agyag, márvány) tulajdonságainak megfigyelése, mérése, vizsgálata; csoportosításuk. (gyakorlat)</p> <p>A talaj anyagainak és szerkezetének megismerése különböző talajtípusok vizsgálata, összehasonlítása során. A talajkeletkezési folyamat és a talaj tulajdonságainak összekapcsolása.</p> <p>A földtani képződmények védelmének megismerése környékbeli példákön közvetlen tapasztalatszerzéssel. (gyakorlat)</p> <p>A folyamatosan változó bolygó és környezet I-III. A földövek és méreteik, a kőzetöv és a kőzetlemezek felépítésének megismerése. A földtani és a természetföldrajzi kontinensfogalom összekapcsolása.</p> <p>Geológiai (belső) erők megnyilvánulásainak megértése a kőzetlemezek mozgásának és következményeinek összekapcsolásával (hegyláncok felgyűrődése, gyűrődés; mélytengeri árkok és óceáni hátságok keletkezése; vulkánosság és földrengés; emelkedés és süllyedés, vetődés, rögösödés; magmás, átalakult kőzetek keletkezése).</p> <p><u>Bibliai vonatkozások</u></p> <p>A földtörténet kiegészítése Ószövetség – Mózes első könyve: Az állatok teremtése, A teremtés hetedik napja, Az első ember az Éden kertjében</p> <p>A földrajzi (külső) erők felismerése folyamatokban (aprózódás és mállás; lepusztulás és felhalmozódás, feltöltődés; üledékképződés, üledékes kőzetek keletkezése). A geológiai erők és a földrajzi erők harcának értelmezése.</p> <p>A kontinensek területét gyarapító és fogyasztó folyamatok megkülönböztetése. A szárazföldek és a tengerek mindenkori földgömbi helyzete természetföldrajzi és környezeti következményeinek felismerése a mai földrészek kialakulásához vezető állapotok példái alapján.</p> <p>(külső) erők felismerése.</p>	<p><i>Kémia:</i> Szerves és szervetlen anyag, keverék, szilárd anyag, egyes ásványok és kőzetek összetétele. Halmazállapotok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élő anyag.</p> <p><i>Matematika:</i> Képzelt mozgás, szétvágások. Időegységek, időtartammérés, számok a számegyenesen.</p> <p>Fizika: úszás, sűrűség, erőhatások, szilárd testek fizikai változása.</p>

Tájékozódás a földtörténeti időben Tájékozódás a geológiai mozgások, változások időskáláján egyes események időpontjának, folyamatok időtartamának elhelyezésével, idővonalzó készítésével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kőzetöv; ásvány, kőzet, érc; magmás, üledékes és átalakult kőzet; ősmaradvány; építőanyag, nyersanyag, energiahordozó. Geológiai (belső) és földrajzi (külső) erő. Óceáni és kontinentális lemez, magma, vulkán, láva, földrengés. Szilárdhulladék-lerakó, földtani természetvédelem. Geológiai idő, földtörténeti időegységek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A földrajzi övezetesség alapjai			Órakeret 7 óra
	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
Az órakeret felhasználása	5	1	1	7
Előzetes tudás	Időjárási elemek, jelenségek. A besugárzás és a felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, a felhő- és csapadékképződés jelenségek felismerése. Példák hozatala az időjárási elemek térbeli és időbeli változásaira, az éghajlat-módosító tényezők megnyilvánulására. A nedves és a száraz kontinentális éghajlat jellemzése, társadalmi-gazdasági hatásainak felismerése hazai példákon. A Föld gömb alakjának és az éghajlati övezetek kialakulásának összekapcsolása.			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A modellszemlélet alapozása a földrajzi övezetességi rendszer elemeinek példáival a regionális földrajzi tanulmányok előtt. A földrajzi és az éghajlati övezetesség különbségének megértetése. A földrajzi övezetesség elemeinek összeillesztése különböző típusú összefüggéseket mutató ábrák (diagramok, modellek, magyarázó ábrák) elemzése során. A kutatásos stratégia alkalmazása (természeti adottságok értékelése a társadalom szempontjából, társadalmi-gazdasági hatásaik, környezeti következményeik meglátása példákban). Az övezetek, övek bemutatási szempontjainak és a tipikus tájak jellemzési algoritmusának megismertetése. Szociális nevelés a környezet és az életmód kapcsolatának felfedezésével. Családi életre nevelés a más kultúrákban jellemző családi életmódok bemutatásával.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Éghajlati alapismeretek Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők érvényesülésének felismerése, magyarázata; az éghajlat övezetességét kialakító tényezők értelmezése; éghajlati diagram olvasása.	<i>Fizika:</i> fény, hullám, hőmérséklet, halmazállapot, csapadék. <i>Matematika:</i> modellek és

<p>A forró övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása Esőerdővidék (a felszálló légáramlás következménye, jellemzői, erdőirtás és termőföld-erózió); szavannavidék (az évszakos esőzés következményei, legelőváltó gazdálkodás, az elsivatagosodás folyamata); sivatag (a leszálló légáramlás uralma, jellemzői, napenergia-készlet).</p> <p>A mérsékelt övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok értelmezése A mediterrán táj és a mediterrán gazdálkodás jellemzése; a természetföldrajzi jellemzők a földrészek belseje felé való változásának felismerése a valódi mérsékelt övben, a füves területek és a vegyes szántóföldi gazdálkodás összefüggéseinek bemutatása; a tajgavidék és az erdőgazdálkodás jellemzése.</p> <p>A hideg övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása A megvilágítás évszakos különbsége következményének felismerése a szélsőséges természeti viszonyokban. A függőleges földrajzi övezetesség</p> <p>A természetföldrajzi adottságok függőleges változásának és a hegység éghajlat- és vízvásztó szerepének felismerése; a magashegységi táj jellemzése; a vízenergia-hasznosítás modellszerű értelmezése; helyes magatartás lavinaveszélykor.</p> <p>Éghajlati diagram olvasása. (gyakorlat)</p>	<p>diagramok megértése, adatleolvasás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerek.</p> <p><i>Informatika:</i> adatgyűjtés az internetről, időjárás térképek, előrejelző rendszerek.</p>
---	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, földrajzi övezet és öv. Szélrendszer (passzát, nyugatias, sarki); éghajlat (egyenlítői, szavanna-, forró övezeti sivatagi, mediterrán, óceáni, tajga); éghajlat- és vízvásztó hegység; vízjárás. Sivatai vázталaj, szürke erdei talaj. Elsivatagosodás, hóhatár, gleccser. Vízenergia, napenergia. Tipikus táj (esőerdő-, szavanna- és tajgavidék, sivatag, mediterrán és magashegységi táj). Gazdálkodás (erdő-, vegyes szántóföldi és legelőváltó gazdálkodás).</p>
---------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gazdasági alapismeretek			Órakeret 5 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	3	1	1	5
Előzetes tudás	A gazdaság természeti feltételeinek, a gazdasági ágazatok tevékenységeinek felismerése példákban. A családi bevétel és kiadás példáinak ismerete.			
Tantárgyi fejlesztési célok	Közgazdasági szemlélet alapozása az üzletekben vásárolható termékeket előállító gazdasági ágazatok tevékenysége közötti szoros kapcsolat és az egyes termékek árát befolyásoló sokféle			

	<p>tényező felismertetésével.</p> <p>A kreatív gondolkodás fejlesztése a piac működési alapelveinek, a kereslet és a kínálat szerepének köznapi gyakorlati példákon keresztül történő megértése során.</p> <p>Gazdasági és pénzügyi nevelés, a felelős gazdálkodás megalapozása a családi gazdaság működésének helyzetgyakorlatokban való bemutatásával.</p>
--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A gazdaság értelmezése A gazdasági ágazatok feladatának, szerepének megismerése egy ország életében; a szolgáltatás és a mindennapi élet kapcsolatának meglátása (lakóhelyen és a világhálón igénybe vehető szolgáltatások); az országok és a gazdasági fejlettség alapadatainak megismerése.</p> <p>Pénzügyi alapismeretek I-II. Egy termék árát befolyásoló tényezők (ráfordítások, kereslet, kínálat) és kapcsolatuk megértése. A pénz és szerepe, típusai, fizetési módok megismerése. *Nemzeti és közös valuták, árfolyam egyszerű értelmezése, a valutaváltás eljárásának megismerése helyzetgyakorlatokban. (gyakorlat) A piac működési alapelveinek, a kiadás-bevétel rendszer megértése egyszerű köznapi példákból. A kölcsön veszélyeinek felismerése. A takarékosodás és a megtakarítások lényege.</p> <p>Nemzetközi együttműködések A nemzetközi együttműködések szükségességének felismerése különböző típusú szervezetek példáin (EU, ENSZ, WHO, UNESCO, WWF, regionális és civil szervezetek).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a gazdasági ágak történelmi kialakulása; nemzetközi együttműködések.</p> <p><i>Matematika:</i> mennyiségek összehasonlítása, százalékszámítás, egyenes arányosság.</p> <p><i>Informatika:</i> adat- és ténygyűjtés az internetről.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gazdasági ágazat és ág, gazdasági szerkezet. Kereskedelem, vám. Pénz, kiadás, bevétel, kölcsön, megtakarítás. Valuta, árfolyam.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Afrika és Amerika földrajza			Órakeret 14 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	11	1	2	
Előzetes tudás	<p>A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időben.</p> <p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságainak és környezeti problémáinak összefüggései. A földrajzi övek és a tipikus tájak földrajzi jellemzési</p>			

	<p>algoritmusának használata. A földrészek és az óceánok megnevezése.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Átfogó kép kialakítása Afrika és Amerika természetföldrajzi jellemzőiről a Föld fejlődéséről és a földrajzi övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával.</p> <p>Térszemlélet fejlesztése az ábrázolt térben való tájékozódással. A valós térbeli viszonyok megismertetése térkép alapján, a szemléleti térképolvasás képességének fejlesztése.</p> <p>A kritikai gondolkodás fejlesztése a földrészek társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok elemzésével, illetve a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepének, a gazdasági fejlettség területi különbségeinek, okainak, társadalmi és környezeti következményeinek megláttatásával. Az országjellemzés algoritmusának alkalmaztatása.</p> <p>A környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának érzékeltetésével, az emberiség közös felelősségének megértésével a környezet állapotában, valamint a hosszú távú természeti, környezeti folyamatok példákban való felismertetésével.</p> <p>Családi életre nevelés a más kultúrákban lévő életmódok megismertetésével.</p> <p>A kommunikációs képességek fejlesztése a szövegbeli speciális jelrendszerek működésének megfigyelésével, valamint különböző jellegű információs anyagokban való célszerű kereséssel, tabló-összeállítással és beszámoló-készítéssel (országcsoportok, országok bemutatása).</p>

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Afrika természetföldrajza Afrika domborzatának és tájainak megismerése. Erőforrások: a földtani szerkezet és az övezetesség következményeinek, valamint az ásványkincs- és energiahordozó-készletek területi és gazdasági ellentmondásosságának értelmezése.</p> <p>Afrika társadalomföldrajza I-III. Emberfajták, népek és kultúrák találkozása. A népességrobbanás, a fiatal népesség és következményeinek összekapcsolása esetleírásokban (etnikai feszültségek, országok közötti és polgárháborúk).</p> <p>Bibliai vonatkozások Az emberiség nyelvi megoszlásának sokszínűsége, kiegészítés Ószövetség – Mózes első könyve 11. rész: Babel tornya.</p> <p>A trópusi mezőgazdaság változatos formái (talajváltó, ültetvényes, oázis- és legeltető gazdálkodás) és az azokhoz kötődő életmódok</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> A forró övezet élővilága. Városi ökoszisztéma.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Gyarmatosítás, ókori öntözéses kultúrák. Amerika meghódítása. Urbanizáció, technológiai fejlődés.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> lokális cselekvések és globális problémák.</p>

<p>különbségeinek feltárása. Száhel, az éhezés és a szegénység földje: a természeti, társadalmi, egészségügyi veszélyhelyzetek (pl. menekültek, járványok, túllegeltetés), ökológiai katasztrófa okozati megismerése, nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése.</p> <p>Egyiptom: az ősi kultúra és a globális világ ellentmondásainak megértése.</p> <p>Amerika természetföldrajza I-II. A földrész szerkezeti tagolódásának, a szerkezetfejlődési múlt gazdaságot és életmódot meghatározó szerepének megismerése. Észak-, dél- és közép-amerikai tájtípusok összehasonlító elemzése. A természetföldrajzi övezetesség, az É-D-i nyitottság és K-Ny-i zártság következményeinek, veszélyhelyzeteinek felismerése. Az aszimmetrikus vízgyűjtő terület következményeinek megismerése, a vízrendszer-hasznosítás modellezése.</p> <p>Amerika társadalomföldrajza I-II. A földrész népességföldrajzi tagolódásának megismerése; a népességkeveredésből fakadó társadalmi-gazdasági előnyök, hátrányok felismerése példákban. A népességkoncentrációk, a városodás és a városiasodás, a település-együttesek, az agglomerációs zóna kialakulási folyamatának értelmezése példákban. A farmgazdálkodás modellezése, a mezőgazdasági övezetesség átalakulásának értelmezése (pl. elmetérképezéssel). Az erőforrás-gazdálkodástól a tudásalapú társadalomig való fejlődési út értelmezése; a technológiai övezet jellemzése.</p> <p>Amerika országföldrajza I-III. Eltérő szerepű országok (világgazdasági nagyhatalom, felzárkózó erőterek, banánköztársaságok) földrajzi összehasonlítása. Amerikai Egyesült Államok mint világgazdasági vezető hatalom; Brazília mint gyorsan fejlődő ország.</p> <p>Gyakorlat</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tagolatlan és tagolt partvidék; gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer. Hurrikán, tornádó; vizesés, időszakos folyó, artézi kút, tóvidék, sivatagtípus.</p> <p>Emberfajta, bennszülött. Túlnépesedés, éhségövezet, menekült, járvány, túllegeltetés, ökológiai katasztrófa. Gyűjtögetés, talajváltó, ültetvényes és oázisgazdálkodás, vándorló és istállózó állattartás, monokultúra, vadfoglalás, farmgazdaság. Egyoldalú gazdaság, banánköztársaság, gazdasági befolyás, bérmunka, világcég, tudásalapú társadalom, világgazdasági nagyhatalom. Tipikus táj (ültetvény, farm, rezervátum, menekülttábor, technológiai övezet, urbanizáció, városövek,</p>

	városövezet, agglomerációs zóna).
Topográfiai ismeretek	<p>Afrikai- és Kanadai-ősföld, Atlasz, Andok, Appalache, Sziklás-hegység, Dél- és Kelet-afrikai- magasföld, Brazil-felföld, Mexikói-fennsík, Amazonas- és Kongó-medence, Szahara, Szudán; Mississippi- és Paranál-föld, Préri, Floridai- és Kaliforniai-félsziget; Száhel. Amerika részei. Vörös-tenger, Guineai- és Mexikói-öböl, Amazonas, Kongó, Mississippi, Nílus, Orinoco, Paraná; asszuáni Nagy-gát; Nagy-tavak, Panama-csatorna.</p> <p>Egyiptom, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Mexikó, Venezuela; Alexandria, Atlanta, Brazíliaváros, Chicago, Houston, Kairó, Los Angeles, New Orleans, New York, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Szilícium-völgy, Washington.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ázsia földrajza			Órakeret 11 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	8	1	2	11
Előzetes tudás	<p>A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időkben.</p> <p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságaival és környezeti problémáinak összefüggései.</p> <p>A sivatag, a tajgavidék, a magashegység, az agglomeráció és a technológiai park tipikus tájak jellemzői, az országok jellemzési algoritmusának használata.</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Oksági gondolkodás fejlesztése Ázsia természetföldrajzi jellemzőinek okaival, társadalmi-gazdasági következményeivel és a világ gazdasági folyamataival való összefüggésekben történő feldolgozásával. A földrajzi tényezők életmód-meghatározó szerepének felismertetése.</p> <p>Prognosztikus szemlélet fejlesztése az ázsiai gazdasági fejlettség területi különbségeinek és okainak megláttatásával, a társadalmi és környezeti következményeik elképzelésével.</p> <p>Környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdaság, környezeti problémák világméretűvé válásának példákban való érzékeltetésével, az egészséges környezet megőrzésében a társadalmi felelősségének bemutatásával.</p> <p>Az időbeli tájékozódás fejlesztése a rövidebb időtartamú társadalmi és környezeti folyamatok példákban való felismertetésével.</p> <p>A szemléleti térképolvasás fejlesztése különböző tartalmú térképeken való önállóan tájékozódással, az információk közötti összefüggések indoklásával.</p>			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Ázsia természetföldrajza I-III. A „legek” földrésze: óriástájak és szerkezeti egységek, változatos éghajlat és termőföldhiány, vízbőség és vízszegénység kontrasztjának, okainak megismerése. Természeti veszélyhelyzetek (földrengés, vulkánkitörés, cunami, tájfun) felismerése, a helyes magatartás megismerése. Belső-ázsiai sivatagok: kontinensbelseji zárt fekvés következményeinek megértése. Monszun vidék és terület: a kialakító okok összehasonlítása a forró és a mérsékelt övezetben, jellemzésük, az öntözéses monszungazdálkodás modellezése.</p> <p>Ázsia társadalomföldrajza I-II. Népek és kultúrák jellemzőinek, népességek koncentrációk kialakulási okainak és következményeinek megismerése. Az ősi kultúrák, a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepének felismerése példákban.</p> <p><u>Bibliai vonatkozások</u></p> <p>Az emberiség nyelvi megoszlásának sokszínűsége, kiegészítés Ószövetség – Mózes első könyve 11. rész: Babel tornya.</p> <p>Területi fejlettségi különbségek felismerése. A világ új fejlődési és gazdasági pólusa, felgyorsult gazdasági növekedés, technológiaátvitel-folyamat értelmezése.</p> <p>Ázsia regionális földrajza I-IV. Eltérő szerepkörű országcsoportok: olajországok, mezőgazdasági alapanyag-termelők, összeszerelő-beszállítók, újonnan iparosodott országok, új gazdasági hatalmak megismerése. India: a hagyományos zárt társadalom és az informatikai társadalom ellentmondásai. Japán: a termőföld-, energia- és nyersanyag-szegénység; a biotechnológián és elektronikán alapuló gazdasági hatalom; a természeti katasztrófa-helyzetek földrajzi alapjai, életmódbeli és környezeti következményei. Kína: a világ meghatározó gazdasága; a tengerparti és a belső területek fejlettségkülönbségének természeti alapjai, életmódbeli és környezeti következményei.</p> <p>Gyakorlat</p>	<p><i>Matematika:</i> ok-okozati gondolkodás, modellezés.</p> <p><i>Fizika:</i> légköri jelenségek fizikai törvényszerűségei, természeti katasztrófák.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ókori jelentős ázsiai kultúrák, napjaink gazdasági fejlődése; a gazdasági hatalomváltás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> biotechnológiai forradalom, életfeltételek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vulkáni szigetív. Kontinentalitás, szélsőségesen szárazföldi terület, monszunvidék és monszunterület; mérsékelt övezeti sivatagi, forró és mérsékelt övezeti monszun éghajlat, tájfun, cunami, talajpusztulás. Népegyesítés, világvallás, zarándokhely. Öntözéses gazdálkodás, zöld forradalom, technológia-átvitel, csúcstechnológia, informatikai társadalom.</p>

Topográfiai ismeretek	<p>Eurázsia, Ázsia részei, Közel- és Távols-Kelet; Arab-félsziget, Fülöp- és Japán-szigetek, Indokínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Dekkán- és Közép-szibériai-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Himalája, Pamír, Csomolungma, Fuji, Góbi, Hindusztáni-, Kínai- és Nyugat-szibériai-alföld, Mezopotámia, Tajvan, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Urál; Fekete-, Japán- és Kaszpi-tenger, Perzsa-öböl, Aral- és Bajkál-tó, Boszporusz, Brahmaputra, Indus, Jangce, Gangesz, Mekong, Ob, Sárga, Urál-folyó, Tigris.</p> <p>Dél-Korea, India, Japán, Kína, Kuvait, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország; Hongkong, Kalkutta, Kanton, Mumbai, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Tokió, Újdelhi.</p>
------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza			Órakeret 4 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	3	0	1	4
Előzetes tudás	A szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények példái. Eligazodás a földtörténeti időben. A forró és a hideg övezet és öveik főbb természeti adottságainak, környezeti problémáinak ismerete. Az óceánok és a tengerek tulajdonságainak elkülönítése, a földrészek és az óceánok megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Átfogó kép alkotása Ausztrália és a sarkvidékek természetföldrajzi jellemzőiről, az okok és a jellemzők közötti összefüggések felismertetése a Föld fejlődéséről és az övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával.</p> <p>A környezetgazdálkodási szemlélet fejlesztése a tengeri erőforrások globális folyamatokban betöltött szerepének felismertetésével példákban, sérülékenységeinek és következményeinek megértésével. A modellszerű gondolkodás fejlesztése elméleti modellalkotással a térség problémáiról.</p> <p>Az információszerző stratégia fejlesztése a tengert ábrázoló térképeken való tájékozódással, információleolvasással.</p>			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Ausztrália, a kontinensnyi ország Elszigetelt fekvés, ellentmondásos természeti adottságok (sivatag és artézivíz-készlet, termékeny alföldek és hegyvidék) és következményeik ismerete. Szigetvilág az óceánban (Óceánia), a speciális fekvés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése.</p> <p>A sarkvidékek földrajza Az Északi- és a Déli-sarkvidék összehasonlító földrajzi jellemzése; az ózonréteg-elvesztés okainak és következményeinek átlátása;</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nagy földrajzi felfedezések; hajózás.</p> <p><i>Kémia:</i> ózon; sósvíz és édesvíz; vízszennyezés.</p>

<p>a sarkvidék mint speciális élettér értelmezése; az Antarktika szerepének, a kutatóállomások jelentőségének megismerése.</p> <p>A világtenger földrajza Az óceánok és tengerek földrajzi jellemzőinek, a tengeráramlások szerepének, a világtenger mint erőforrás (ásványkincsek, árapály-energia, halászat) és mint veszélyforrás (szökőár) megismerése; a veszélyeztető folyamatok (pl. vízszennyezés, túlhalászás) egyszerű értelmezése.</p> <p>Bibliai vonatkozások Ószövetség – Mózes első könyve: Noé bárkája (6-9.)</p> <p>*Szigetvilág az óceánban (Óceánia), a speciális fekvés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése.</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, a hideg övezet és a tengerek élővilága.</p> <p><i>Fizika:</i> Felhajtóerő, hőszigetelés. A tengermozgások fizikai alapjai (hullámok vízfelületen).</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állandóan fagyos és tundraéghajlat, fahatár, belföldi jégtakaró, jéghegy, ózonréteg, korallzátony, jégsivatag. Világtenger; tengeráramlás; árapály-energia, túlhalászás, kutatóállomás. Óslakos, bevándorló.	
Topográfiai ismeretek	Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ősföld, Új-Guinea, Grönland, Hawaii; Murray. Ausztrália, Új-Zéland; Melbourne, Perth, Sydney. Északi-sarkvidék, Déli-sarkvidék (Antarktisz).	
Tanév végi ismétlés	Órakeret (4 óra)	

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európa általános földrajza			Órakeret 5 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	4	0	1	
Előzetes tudás	Szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények felismerése példákban. Eligazodás a földtörténeti időben. A földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságai, környezeti problémái. A szélrendszerek éghajlatot meghatározó szerepe. A földrészek és országcsoportok szerepe a világgazdaságban.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Európa-tudat megalapozása az integrációs folyamat céljainak megismertetésével, napjaink törekvéseinek érzékeltetésével. A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a távoli földrészekkel kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával. Az analízis képesség fejlesztése Európa természetföldrajzi adottságai			

	<p>és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyek feldolgozásával.</p> <p>A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése az európai kulturális sokszínűség földrajzi okainak és a népességkeveredés következményeinek elemzése során. A közös európai kultúra, főként földrajzi alapjainak ismerete és a megőrzésére irányuló igény kialakítása.</p> <p>Az információszerzési képesség fejlesztése adatok, egyszerű adatsorok, diagramok értelmezésével, elemzésével, a földrajzi övek jellemzési szempontjainak önálló használatával.</p>
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Európa általános természetföldrajzi képe I-II. Szerkezetalkító folyamatok és a külső erők felszíni következményeinek, a domborzati adottságok következményeinek és a nagytájak mozaikjának megismerése. Európa változatos és szeszélyes éghajlatának, a nyitottság a többi természetföldrajzi tényezőre való hatásának megismerése. A természeti adottságok szerepének meglátása az európai társadalmi-gazdasági életben.</p> <p>Európa társadalomföldrajzi képe és folyamatai I-II. Európa változó társadalmi erőforrásainak, az előregedő társadalom gazdasági következményeinek megismerése. Az európai erőter gyengülő világgazdasági szerepének felismerése, az új válságjelenségek (növekvő eladósodás, munkanélküliség) értelmezése; a transzkontinentális infrastruktúra szerkezetének térképezése. Az Európai Unió földrajzi lényegének megértése; az országok és térségek változó szerepének felismerése az integrációs folyamatban.</p>	<p><i>Fizika:</i> erőhatások.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A természeti adottságok és a történelmi események kapcsolata. Európa mint évszázadokon át a Föld legfejlettebb és vezető térsége; az integráció története, intézményrendszere; infrastruktúra és fejlődés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életkor.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kaledóniai-, variszkuszi- és alpi hegységképződés; eljegesedés. Időjárás front.</p> <p>Öregedő társadalom; indo-európai nyelvcsalád; soknemzetiségű ország; uniós polgár, állampolgár; letelepedési engedély, munkavállalási engedély. Gazdasági és politikai integráció; euró-övezet, Schengeni övezet.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Európa részei; Észak-atlanti-áramlás. Az Európai Unió tagállamai és fővárosuk; Strasbourg, Vatikán.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	Órakeret 6 óra
--	--	---------------------------

Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	4	1	1	6
Előzetes tudás	<p>Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A hideg mérsékelt és a meleg mérsékelt öv, a mediterrán táj és gazdálkodás jellemzőinek, a vándorló állattartás lényegének ismerete.</p> <p>Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Lényegkiemelő és összehasonlító képesség fejlesztése a két kontinensrész közös és egyedi földrajzi-környezeti vonásainak, azok okainak és következményeinek feltárásával. Gyakorlatorientált szemlélet fejlesztése az ismert világ folyamatos tádulása a fejlődésben máig érzékelhető hatásainak, valamint a természeti és gazdasági körülmények, hagyományok gondolkodásmódot, életmódot befolyásoló hatásának felismertetésével.</p> <p>Az információfeldolgozás képességének fejlesztése ismeretekről való leírás készítésével segédeszközök használatával, tanári irányítással.</p> <p>A szociális kompetencia fejlesztése az országcsoportok környezeti problémáinak irányított projektmódszerrel történő feldolgozásával.</p>			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A tenger, a tagolt partvidék szerepe az észak- és dél-európai népek életében</p> <p>A tengerparti fekvés elszigetelő és a világ más részeivel összekötő szerepének, az életmódra gyakorolt hatásának belátása.</p> <p>Észak-Európa földrajza: az északi fekvés következményeinek megismerése; az eltérő jellegű természeti tájak, az adottságaikhoz igazodó munkamegosztás modellezése; országai jóléte, gazdagsága okainak, összetevőinek értelmezése.</p> <p>Mediterrán-Európa földrajza I-II. Dél-Európa természetföldrajzi jellemzése; a napfényövezet, a kikötőövezet és az üdülőövezet földrajzi-környezeti modelljének megalkotása. Az országok gazdasági életének, a szolgáltató ágazatok súlyának megismerése.</p> <p>A népességmozgások és a menekültáradat kialakulási okainak és következményeinek értelmezése Olaszország példáján. A környezetben lejátszódó események, folyamatok, helyzetek bemutatása helyzetgyakorlatokban. (gyakorlat)</p> <p>A Balkán-térség A térség természetföldrajzi jellemzése, a karsztvidékek modellezése; a kultúrák találkozási következményeinek felismerése példákban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Földrajzi fekvés szerepe a világ-gazdasági helyzetben; nagy földrajzi felfedezések; munkamegosztás. Gyarmatosítás következményei (gyarmattartók). Kultúrák ütközése.</p> <p><i>Informatika:</i> bemutató készítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fjord, moréna. Kikötőövezet, üdülőövezet, karsztvidék, tengeri bányászat, vízerőmű, földhőerőmű. Kereskedelmi flotta, bérfuvarozás,

	parasztgazdaság, földbérleti rendszer, mezőgazdasági szövetkezet, munkamegosztás, vendégmunkás, munkaerővándorlás, időszakos idegenforgalom.
Topográfiai ismeretek	Adriai-, Balti- és Északi-tenger; Appenninek, Appennini-, Balkán-, Pireneusi (Ibériai)-, Skandináv-félsziget, Izland, Kréta, Szicília. Balti-ősföld, Balkán-, Dinári- és Skandináv-hegység, Pireneusok, Dalmácia, Etna, Finn-tóvidék, Vezúv; Pó. Norvégia; Bergen, Helsinki, Oslo, Várna, Velence, olasz ipari háromszög.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlanti-Európa földrajza			Órakeret 6 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	4	1	1	6
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek ismerete. A valódi mérsékelt öv természetföldrajzi jellemzői, az óceáni éghajlat. A tenger szerepe a társadalom életében. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kritikai gondolkodás fejlesztése az öregedő társadalom, a túltermelés és a társadalom nagymérvű környezetátalakító tevékenysége következményeinek feltárásával (mentális térképkészítés). A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a termelés más kontinensekre való áthelyezése következtében kialakuló válsághelyzet és az új fejlődési pályák választása konfliktusának elemzésével. A környezeti szemlélet alakítása a környezeti állapot javítására tett kezdeményezések bemutatásával, a regionális és a globális szemlélet összekapcsolása. Földrajzi-környezeti tartalmú, különböző céloknak megfelelő, másodlagos információhordozók kiválasztása tanári irányítással. A térbeli intelligencia fejlesztése az országok népességi, gazdálkodási adatai egymáshoz való viszonyának, nagyságrendjének érzékeltetésével.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Atlanti-Európa földrajzi jellemzői és problémái I-II. A nyugati fekvés földrajzi következményeinek felismerése, Nyugat-Európa természetföldrajzi jellemzése. A fosszilis energiahordozó és ásványi nyersanyag-készletek fogyása következményeinek felismerése. Bányavidékek és ipari körzetek átalakulási folyamatának és a gazdasági szerkezet modernizációjának értelmezése. A szélenergia-hasznosítás; a környezet savanyodása, a vízszennyeződés okozati és prognosztikus értelmezése.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> gyarmatosítók, ipari forradalom, technológiai váltás. <i>Matematika:</i> kritikai

Nyugat-Európa meghatározó országai I-II. Regionális földrajzi sajátosságai megismerése összehasonlító elemzéssel. (gyakorlat) Egyesült Királyság (a gyarmattartó szigetország, a világ műhelye és a profilt váltó iparvidékek). Franciaország (az élelmiszertermelés és a könnyűipar hagyományainak, a modern ipar kialakulásának földrajzi összefüggései).		gondolkodás, nagyságrendi viszonyítás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bányavidék, átalakuló ipari körzet, szélpark, savas ülepedés és eső, a környezet savanyodása.	
Topográfiai ismeretek	Brit-szigetek, Francia-középhegység, Londoni- és Párizsi-medence, Mont Blanc, Pennine; La Manche, Rhône, Szajna, Temze. Anglia; Birmingham, Glasgow, Lyon, Manchester, Marseille; Közép-angliai-iparvidék.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kelet- és Közép-Európa földrajza			Órakeret 7 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	0	2	7
Előzetes tudás	<p>Áttekintő kép Európa és Ázsia északi része természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek.</p> <p>A hideg és a valódi mérsékelt öv földrajzi jellemzőinek, a kontinentalitás térbeli változásának ismerete. A mérsékelt szárazföldi és a szárazföldi terület természetföldrajzi jellemzői, a hegyvidéki függőleges övezetesség és hatásuk az életmódra. Magashegység, tajgavidék, bányavidék, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet mint tipikus tájak, tájjellemzési algoritmus.</p> <p>Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a nyersanyagban való gazdagság, szegénység és a függőség, valamint a történelmi, politikai változások és a társadalmi-gazdasági hatások felismertetésével.</p> <p>A tájfejlődés társadalmi összetevőinek, illetve a térbeli kölcsönhatások és érdekek érvényesülésének felismertetése (a különböző adottságú tájak átalakítása kultúrtájjakká).</p> <p>A közép-európai regionális tudat megalapozása hazánk közvetlen környezetének európai összefüggésben való megismertetésével, a közép-európai országok és hazánk kapcsolatának értelmezésével.</p>			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kelet-Európa, kapocs Ázsia és Európa között A kontinensbelseji fekvés és a hatalmas kiterjedés természet- és társadalom-földrajzi következményeinek felismerése (összehasonlító	<i>Történelem, társadalmi és</i>

<p>tematikus térképolvasás). A termelési kapcsolatrendszerek (ásványi nyersanyag-, energiahordozó-kitermelés és feldolgozóipari ágazatok; energiagazdaság, erdőgazdálkodás és fafeldolgozás; eltérő célú mezőgazdasági termelés) megértése.</p> <p>Oroszország Az európai és ázsiai erőközpont sokszínű természeti és társadalmi alapjai, nagy területi fejlettségkülönbségek.</p> <p>Közép-Európa I-III. A hegyvidéki Közép-Európa: a közép-európai magashegyvidék természetföldrajzi jellemzői társadalmi életet befolyásoló hatásának bizonyítása; a tej- és az erdőgazdaság, az idegenforgalom meghatározó szerepének igazolása. A medencei Közép-Európa: a gazdasági-társadalmi élet eltérő jellegű feltételeinek feltárása a Közép-európai-sík- és rögvidék feltöltött alföldjein, dombvidékein, középhegységi tipikus tájain. A közép-európai országok összefonódó gazdasági múltjának és jelenének értelmezése. A vegyipari és a gépipari kapcsolatrendszerek felismerése. Lengyelország és Csehország összehasonlító komplex földrajzi jellemzése. Németország földrajza, az európai gazdaság motorjának elemzése (esetelemzés, mentális térképkészítés).</p>	<p><i>állampolgári ismeretek:</i> Technológiai kapcsolatok. Szocialista világrénd, hidegháború, Szovjetunió. Osztrák-Magyar Monarchia, világháború.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életközösségek.</p>
--	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetátalakítás, kultúrtáj. Katonai és politikai nagyhatalom, tervgazdálkodás, gazdasági körzet, nagyüzemi gazdálkodás, családi mezőgazdálkodás, energiagazdaság, hegyi turizmus.
Topográfiai ismeretek	Alpok, Kaukázus, Lengyel- és Német-középhegység, Szudéták, Cseh-medence, Kelet-európai-síkság, Német–Lengyel-alföld, Kaszpi-mélyföld; Ruhr-vidék, Szilézia; Boden-tó, Dnyeper, Don, Duna–Majna–Rajna vízi út, Visztula, Volga. Oroszország, Svájc; Brno, Frankfurt, Gdańsk, Hamburg, Katowice, Köln, Krakkó, Moszkva, München, Plzeň, Stuttgart, Szentpétervár, Volgográd.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Kárpát-medencevidék földrajza			Órakeret 5 óra
	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	
Az órakeret felhasználása	3	1	1	Összes óraszám 5
Előzetes tudás	A földszerkezetet alakító folyamatok. Éghajlatot alakító és módosító tényezők, a vízhálózat. Áttekintő kép Európa és benne Közép-Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről, környezeti veszélyhelyzetekről. A magas- és a középhegyvidék, a dombvidék és a feltöltött síkság			

	<p>tipikus tája. A közép-európai és a magyarországi nagytájak ismerete.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek, az ember életmódját meghatározó feltételeknek az összekapcsolásával, illetve prognosztizálással.</p> <p>A kritikai és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése stratégiai tervezéssel társadalmi, környezetvédelmi témájú feladatmegoldásban tanári útmutatással.</p> <p>Időszemlélet fejlesztése különböző léptékű földtani, földrajzi, környezeti folyamatok elemzésével (a Kárpát-medencevidék kialakulása, az ember környezet-átalakító tevékenysége).</p> <p>A szociális kompetencia fejlesztése a medencevidék népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek, az együttműködés szubjektív korlátainak felismertetésével.</p> <p>A digitális kompetencia fejlesztése digitális prezentációs kiselőadás készítésével.</p>

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A Kárpát-medencevidék természetföldrajzi egysége I-II. A Kárpát-medence szerkezetének, domborzatának összekapcsolása a földtani fejlődési folyamatokkal; a medencejelleg modellezése. A medencejelleg következményeinek bizonyítása az éghajlatban, a vízrajzban és vízkészletekben, a környezeti állapotban. A medencevidék nagytájainak földrajzi jellegzetességei, az azokból adódó környezeti különbségek, veszélyhelyzetek értelmezése.</p> <p>A Kárpát-medencevidék társadalom-földrajzi egysége A medencejelleg társadalmi hasznosításának, a tájatalakításnak és következményeinek az ok-okozati rendszerű megismerése, prognosztizálása. (gyakorlat) A Kárpát-medencei népesség összetételének értelmezése, a Magyarország határán túli néprajzi tájegységek és földrajzi alapú népszokásaik megismerése.</p>	<p><i>Fizika:</i> fizikai folyamatok a földkéregben.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tájjal, szülőfölddel kapcsolatos irodalmi művek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyar Királyság, magyar kultúra.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> nép, nemzet, nemzetiség, etnikum.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Földtani alapszerkezet, medencejelleg, szeszélyes időjárás és vízjárás, aszályveszély, árvízveszély, vízrendezés, vízkészlet, földcsuszamlás, kultúrpuszta, szikesedés; földhőenergia, biomassa. Vásárvonal, vásárváros, hídváros. Magyarság, nemzetiség, nemzeti kisebbség, etnikum, néprajzi csoport, néprajzi táj, nyelvsziget; székely, csángó.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Kárpát-medencevidék, Kárpátok; Erdélyi-hegyvidék, Erdélyi-medence; Király-hágó, Vereckei-hágó. Délvidék, Erdély, Felvidék, Kárpátalja,</p>

Székelyföld, Órvidék, Partium.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A hazánkkal szomszédos országok földrajza			Órakeret 6 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	4	1	1	6
Előzetes tudás	Áttekintő kép Közép-Európa és benne a Kárpát-medence, Kelet-Európa és a Balkán térség természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A magas- és középhegységvidék és a feltöltött síkság tipikus tájainak, a kárpát-medencei nagytájak ismerete. A magyarság kárpát-medencei múltjának, jelen helyzetének ismerete.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nemzeti öntudat fejlesztése a szomszéd országok hazánkkal való múltbeli és jelenlegi kapcsolatának tudatosításával, a magyarsághoz kapcsolódó országrészek földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetésével.</p> <p>Oksági gondolkodás fejlesztése az országok földrajzi jellemzőinek rendszerezésével (összehasonlító táblázat, mérlegelés, logikai sorok, idő- és térsorok, folyamatvázlatok, sémák stb.).</p> <p>A kritikai gondolkodás fejlesztése tényelemzéssel (országok földrajzi-környezeti jellemzői).</p> <p>A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a Közép-Európával kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával.</p> <p>Médiatudatosságra nevelés és a digitális kompetencia fejlesztése internetalapú szolgáltatások célirányos használatával (pl. tények, adatok, képek, idegenforgalmi ajánlatok keresése).</p> <p>A kommunikatív és a művészi kifejezőképesség fejlesztése országbemutatók során (tanulói kreatív módszerek).</p>			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A Kárpát-medence magashegységi keretének országai I-III.</p> <p>Az alpi és a kárpáti országok természet- és társadalom-földrajzi jellemzőinek összehasonlítása; történelmondás hazai és külföldi utazások átélt élményeiről. (gyakorlat)</p> <p>Ausztria mint a legfejlettebb gazdaságú alpi szomszéd földrajzi jellemzése. Magyar szórványok, Órvidék; a hazánkkal való társadalmi-gazdasági kapcsolatok.</p> <p>Szlovénia mint a legfejlettebb délszláv térség és Szlovákia mint a fiatal kárpáti ország (a Felvidék) földrajzi jellemzőinek megismerése és bemutatása.</p> <p>A keleti termékeny vidékek országai</p> <p>Románia gazdag természeti erőforrásokra épülő útkereső gazdaságának bemutatása; Erdély és Partium földrajzi jellemzése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Trianoni szerződés és következményei. Szovjetunió. Jugoszlávia, délszláv háború.</p>

Ukrajna mint Kelet-Európa potenciális éléstára, energiaszolgáltatója földrajzi-környezeti kapcsolatrendszerének feltárása; Kárpátalja földrajzi jellemzése.	
A déli hegyvidékek országai Horvátország és Szerbia: hasonló nyelv, eltérő vallás és kultúra (országok összehasonlító természet- és társadalom-földrajzi jellemzése); a Vajdaság, Délvidék magyarlakta termékeny tájának földrajzi jellemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	
Topográfiai ismeretek	Bécsi-medence, Duna-delta, Grazi-medence, Isztria, Magas-Tátra, Hargita; Maros, Olt, Vág. Horvátország, Szerbia, Ukrajna; Vajdaság; Arad, Belgrád, Brassó, Fiume, Graz, Kassa, Kijev, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárada, Salzburg, Újvidék, Ungvár, Temesvár, Zágráb.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország természeti és kulturális értékei			Órakeret 6 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	3	2	1	6
Előzetes tudás	A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi jellemzői, nagytájai. Magyarország nagytájai és egyes középtájai, megyéi, néhány városa. A hegységek és a felszín alatti vizek típusai. A középhegység, a karsztvidék és a feltöltött alföld tipikus táj.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térszemlélet fejlesztése Magyarország földjének a Kárpát-medencevidék egészében való földrajzi értelmezésével. Az oksági gondolkodás fejlesztése az országrészek, tájak földrajzi jellemzőinek összevetésével (az összehasonlító földrajzi elemzés módszerével, a jellemzők okainak és következményeinek összekapcsolásával). A szülőföld és a haza szeretetének megalapozása a mikrokörnyezet megismerésétől induló, egyre bővülő tudásszerzéssel; a haza- és a nemzettudat formálása. Környezettudatosságra nevelés a természet-, környezet- és értékvédelem alapvető céljainak, közös és sajátos feladatainak megismertetésével, illetve információgyűjtéssel, és az azokkal kapcsolatos személyes és közösségi cselekvési lehetőségek felismertetésével.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A magyarországi nagytájak I-III. A medencei fekvés nagytájanként eltérő következményeinek	<i>Hon- és népismeret:</i>

<p>értelmezése; az alföldi, a dombvidéki és a középhegységi nagytájak természet- és társadalom-földrajzi jellemzése, a természeti adottságok felhasználásának értelmezése és a táj átalakításának modellezése.</p> <p>A magyar nemzeti kultúra: a magyarországi néprajzi csoportok és földrajzi alapú hagyományaik értelmezése; a magyar földrajzi felfedezők, utazók és tudósok kiemelkedő teljesítményeinek bemutatása tanulói kutatómunka alapján. (gyakorlat)</p> <p>Természeti, kulturális és történelmi értékvédelem, eredetvédelem A védettség különböző fokozatainak és jellegének összehasonlítása helyek, objektumok példáin; a védelem lényegének megértése, a védett helyeken engedélyezett tevékenységek megismerése; kulturális hungarikumok megismerése projektmunkában. (gyakorlat)</p>	<p>nemzeti kultúra, néprajzi csoport, népszokások.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveges információgyűjtés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> ökológia és természetvédelem.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hordalékkúpsíkság, löszvidék, árterület, szikes puszták, dombvidék, hegységközi medence, romhegység, tanúhegy, karsztosodás. Világörökségi védettség, nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék, történelmi emlékhely, a törvény erejénél fogva védett terület és érték, bioszféra-rezervátum, Ramsari terület, termék-eredetvédelem.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Aggteleki-karszt, Badacsony, Balaton-felvidék, Baradla, Bükk-fennsík, Budai-, Kőszegi-, Soproni-, Tokaj-Eperjesi- (Zempléni-), Villányi-hegység, Cserhát, Gerecse, Pilis, Vértes, Baranyai-, Somogyi- és Tolnai-dombság, Bodrogtó, Dráva menti és Pesti-síkság, Győri-, Marcal- és Tapolcai-medence, Hajdúság, Hegyalja, Jászság, Órség; Szigetköz, Mohácsi- és Szentendrei-sziget, Tihanyi-félsziget; Hévíz-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Sajó, Sió, Tisza-tó, Zagyva, Zala. A magyarországi világörökség helyszínei és nemzeti parkok.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország társadalomföldrajza			Órakeret 11 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	7	2	2	11
Előzetes tudás	A Kárpát-medence társadalomföldrajzi jellemzői. Magyarország megyéi, néhány városa. A gazdasági ágazatok szerepe az országok életében és kapcsolataik különböző példái.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Reális tudáson alapuló nemzettudat kialakítása a magyar gazdaság világgazdaságban és az európai gazdasági erőterben változó helyzetének értelmezésével. Gazdasági nevelés a gazdasági ágazatok jellegzetességeinek, értékeinek, gondjainak problémaközpontú megközelítésével,			

	<p>gondolatvázlatok készítésével és stratégiai tervezéssel.</p> <p>A kreativitás, a kezdeményező- és vállalkozóképeség szerepének felismerése a társadalmi-gazdasági fejlődésben regionális és hazai példákon.</p> <p>A földrajzi környezetben, a köznapi életben való eligazodás és a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. Állampolgárságra nevelés a hírek földrajzi-környezeti tartalmú információinak értelmezésével, nézetek megfogalmazásával, kifejtésével.</p> <p>A tanulni tudás képességének fejlesztése kooperatív módszerekkel, hálózatos tanulással.</p> <p>A gyakorlati életre nevelés az internetalapú szolgáltatások (pl. adattárak, menürendek, idegenforgalmi ajánlatok) használatával, a szerzett ismeretek másokkal való digitális megosztásával, valamint a tudatos vásárlói magatartás jellemzőinek bemutatásával.</p>
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Népesség és településhálózat I-III. A népességfogyás értelmezése; a népességszám-csökkenés és a társadalom öregedése okainak, következményeinek feltárása; népességszerkezet megismerése. (gyakorlat)</p> <p>A településfajták, a településhálózat átalakulásának értelmezése; lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet, gazdasági, szociális eltérések).</p> <p>A régiók és Budapest földrajzi jellemzése, változó súlyuk okainak elemzése; a falusias térségek válsághelyzetének, felzárkózásuk lehetőségeinek megismerése.</p> <p>Magyarország gazdasági szerkezete I-VI. Magyarország gazdasági szerkezetének elemzése; a fejlettség és az életmód kapcsolata, a regionális különbségek megismerése.</p> <p>A fogyasztási szokások változásának belátása, okaik feltárása és következményeik megvitatása.</p> <p>A magyar gazdaság főbb működési területei.</p> <p>Az átmenő forgalom jellemzői és infrastruktúrája; a térben és szerkezetében változó külgazdasági kapcsolatok.</p> <p>Az idegenforgalom szerepe a gazdaságban, elérő jellegű körzetei (okozati és prognosztikus bemutatás). (gyakorlat)</p> <p>Hagyományos mezőgazdasági termékek, élelmiszerek, ételek; a hagyományok földrajzi alapjai. A magyar mezőgazdaság helye a globális gazdaságban, európai integrációban.</p> <p>A húzóágazatok (autóipar, gyógyszeripar, kommunikációs ágazat) szerepe, jövőbeli lehetőségei.</p> <p>A tudásipar feltételei és jellemzése; az ipari és infoparkok szerepe.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Népesedési ciklus, infrastruktúrafejlődés a történelmi Magyarországon. Kommunikációs és technológiai fejlődés.</p> <p><i>Matematika:</i> Modellek megértése. Adatok jegyzése, ábrázolása.</p> <p><i>Informatika:</i> internetalapú szolgáltatások használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Fogyó társadalom, településhálózat, régió, eurorégió, tranzitország, menekültstátusz, termelői támogatási rendszer, kistermelő, vállalkozás, fogyasztói kosár, idegenforgalmi körzet, gyógyturizmus, bor- és gasztronómiai turizmus, falusi turizmus, szolgáltatáskereskedelem,</p>

	tudásipar, infopark.
Topográfiai ismeretek	Magyarország megyei jogú városai. Balatonfüred, Gyöngyös, Gyula, Hajdúszoboszló, Hatvan, Hévíz, Kalocsa, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Mohács, Paks, Röske, Siófok, Százhalombatta, Szentendre, Szentgotthárd, Tihany, Tiszaújváros, Visegrád, Visonta, Záhony.
Tanév végi ismétlés	Órakeret (2 óra)

A FEJLESZTÉS VÁRT EREDMÉNYEI A KÉT ÉVFOLYAMOS CIKLUS VÉGÉN

A tanulók átfogó és reális képzetekkel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világgazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól). Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével.

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.

Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.

Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a

köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is. Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

MELLÉKLETEK

1. AZ ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNYEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TOPOGRÁFIAI FOGALMAK

A földrajz érettségi vizsga topográfiai követelményei – közép- és emelt szinten egyaránt – az általános és a részletes érettségi követelményekre épülnek.

A vizsgán a topográfiai fogalmakkal kapcsolatban elvárható tevékenységek:

- a tanuló tudja megfogalmazni tényleges és viszonylagos földrajzi helyzetüket, fekvésüket;
- tudja megmutatni azokat különböző térképeken (falitérképen, atlaszban);
- tudja felismerni és megnevezni azokat kontúrtérképen;
- kapcsoljon földrajzi-környezeti tartalmakat az egyes topográfiai fogalmakhoz.

Világegyetem

Tejútrendszer (Galaxis), Naprendszer, Nap, Jupiter, Föld, Mars, Merkúr, Neptunusz, Plútó, Szaturnusz, Uránusz, Vénusz; Hold.

Föld

Földrajzi fókuszok: Baktérítő, Déli-sark, Déli sarkkör, Egyenlítő, Északi-sark, Északi sarkkör, Ráktérítő; kezdő hosszúsági kör (greenwichi délkör);

Óceánok: Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán, Jeges-tenger;

Földrészek: Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália, Ázsia, Eurázsia, Európa;

Nagyszerkezeti egységek: Afrikai-lemez, Antarktisi-lemez, Ausztrál-Indiai-lemez, Csendesóceáni-lemez, Dél-amerikai-lemez, Észak-amerikai-lemez, Eurázsiai-lemez, Fülöp-lemez (Filippínó-lemez), Nasca-lemez (Nazca-lemez); Japán-árok, Mariana-árok; Eurázsiai-hegységrendszer, Kaledóniai-hegységrendszer, Pacifikus-hegységrendszer, Variszkuszi-hegységrendszer;

Egyéb: Déli-sarkvidék, Északi-sarkvidék.

Afrika

Szerkezeti egységek, tájak: Afrikai-árokrendszer, Afrikai-ősföld, Atlasz, Dél-afrikai-magasföld, Kanári-szigetek, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Líbiai-sivatag, Madagaszkár, Namib-sivatag, Szahara, Szudán, Teleki-vulkán; Száhel (öv);

Vízrajz: Csád-tó, Gibraltári-szoros, Guineai-öböl, Kongó, Niger, Nílus, Szezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger; Asszuáni-gát (asszuáni Nagy-gát);

Országok: Algéria, Csád, Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Guinea, Kenya, Libéria, Líbia, Marokkó, Nigéria, Seychelle-szigetek, Tunézia;

Városok: Abuja, Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó, Pretoria.

Amerika

A földrész részei: Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika, Latin-Amerika;

Tájak: Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Atacama-sivatag, Bahama-szigetek, Brazil-felföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kanadai-ősföld, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mt. Pelée, Mount St. Helens, Paraná-alföld, Popocatépetl, Préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy;

Vízrajz: Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, La Plata, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagytavak (Erie-, Felső-, Huron-, Michigan-, Ontario-tó), Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Paraná, Szt. Lőrinc-folyó;

Országok: Amerikai Egyesült Államok, Argentína, Bolívia, Chile, Brazília, Dominikai Köztársaság (Dominika), Kanada, Kuba, Mexikó, Nicaragua, Panama, Venezuela;

Városok: Atlanta, Brazíliaváros, Buenos Aires, Caracas, Chicago, Dallas, Havanna, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Seattle, Washington.

Ausztrália és Óceánia

Tájak: Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ősföld, Új-Guinea;

Vízrajz: Murray;

Országok: Ausztrália, Új-Zéland;

Városok: Canberra, Melbourne, Perth, Sydney, Wellington.

Ázsia

A földrész részei: Dél-Ázsia, Délkelet-Ázsia, Délnyugat-Ázsia, Észak-Ázsia, Kelet-Ázsia, Közép-Ázsia, Belső-Ázsia;

Tájak: Angara-ősföld, Arab-félsziget, Arab-ősföld, Bali, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík (Dekkán-ősföld), Dél-kínai-hegyvidék (Kínai-ősföld), Fuji, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Hinduszáni-alföld, Hinduszáni-félsziget, Indokínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Iráni-felföld, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Kuznyecki-medence, Mezopotámia, Nyugat-szibériai-alföld, Pamír, Szibéria, Tajvan, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld;

Vízrajz: Aral-tó, Bajkál-tó, Bering-szoros, Boszporusz, Brahmaputra, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Léna, Mekong, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárga-folyó, Tigris;

Országok: Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), Fülöp-szigetek, India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország;

Városok: Ankara, Bagdad, Bangkok, Bombay, Calcutta, Cseljabinszk, Haifa, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jekatyerinburg, Jeruzsálem, Kanton, Kobe, Krasnojarszk, Kyoto, Manila, Mekka, Novoszibirszk, Osaka, Peking, Rijád, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi, Uszty-Ilimszk, Vlagyivosztk.

Európa

A földrész részei: Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa;

Tájak: Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Azori-szigetek, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Balti-ősföld, Brit-szigetek, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Londoni-medence, Mont Blanc, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Urál, Vezúv;

Vízrajz: Adriai-tenger, Balti-tenger, Dnyeper, Don, Duna, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, IJssel-tó, La Manche, Ladoga-tó, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Temze, Urál (folyó), Volga, Watt-tenger;

Országok: Albánia, Anglia, Belgium, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Dánia, Egyesült Királyság, Fehéroroszország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Luxemburg, Macedónia, Málta, Moldova, Monaco, Montenegró, Nagy-Britannia, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Szerbia, Ukrajna, Vatikán;

Történelmi tájnevek: Burgenland (Őrvidék), Délvidék, Erdély, Felvidék; Kárpátalja; Vajdaság;

Városok: Amszterdam, Antwerpen, Athén, Barcelona, Belgrád, Beregszász, Bilbao, Birmingham, Brüsszel, Chişinău, Csernobil, Dnyepropetrovszk, Donyeck, Dublin, Dubrovnik, Eszék, Europort, Fiume (Rijeka), Genova, Gibraltár, Glasgow, Göteborg, Hága, Helsinki, Kijev, Koppenhága, Lisszabon, London, Luxembourg, Lyon, Madrid, Manchester, Marseille, Milánó, Minszk, Moszkva, Munkács, Murmanszk, Nápoly, Nyizsnyij Novgorod, Odessza, Oslo, Párizs, Podgorica, Reykjavík, Róma, Rotterdam, Sevilla, Skopje, Split, Stockholm, Strasbourg, Szabadka, Szarajevó, Szentpétervár, Szófia, Theszaloníki, Tirana, Torino, Újvidék, Ungvár, Várna, Velence, Volgográd, Zágráb;

Iparvidékek: Dél- és délkelet-angliai iparvidék, Donyec-medence, Északkelet-angliai iparvidék, Északnyugat-oroszországi (Szentpétervár környéki) iparvidék, Flandriai iparvidék, Karaganda, Közép-angliai iparvidék, Kuznyeck-medence, Lotaringia, Moszkva környéki

(Központi) iparvidék, Olasz ipari háromszög, Randstad, Skót iparvidék, Uráli iparvidék, Volgai iparvidék.

Közép-Európa

Tájak: Bécsi-medence, Csallóköz, Cseh-medence, Déli-Kárpátok, Duna-delta, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Germán-alföld, Grossglockner, Hargita, Kárpát-medence, Kárpát-medencevidék, Keleti-Alpok, Keleti-Kárpátok, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Lengyel-tóhátság, Magas-Tátra, Morva-medence, Németközéphegység, Nyugati-Alpok, Román-alföld, Székelyföld, Szent Gotthárd-hágó, Szilézia, Szudéták, Vereckei-hágó;

Vízrajz: Boden-tó, Duna–Majna–Rajna vízi út, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Odera, Olt, Szent Anna-tó, Vág, Visztula; Száva (lásd Magyarországnál is)

Országok: Ausztria, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Németország, Románia, Svájc, Szlovákia, Szlovénia;

Városok: Arad, Beregszász, Bécs, Berlin, Bern, Bonn, Brassó, Bréma, Brno, Bukarest, Constanța, Dortmund, Drezda, Duisburg, Frankfurt, Galați, Gdańsk, Genf, Graz, Halle, Hamburg, Hannover, Kassa, Karlovy Vary, Katowice, Kolozsvár, Köln, Krakkó, Linz, Lipcse, Ljubljana, Łódź, Marosvásárhely, München, Mannheim, Nagyvárad, Ostrava, Ploiești, Plzeň, Pozsony, Prága, Riga, Révkomárom, Rostock, Salzburg, Stuttgart, Szczecin, Székelyudvarhely, Tallinn, Temesvár, Trieszt, Varsó, Vilnius, Zürich;

Iparvidékek: Ruhr-vidék,

Magyarország

Nagytájak: Alföld, Dunántúli-domb- és hegyvidék (Dunántúli-dombság), Dunántúli-középhegység (Dunántúli-középhegyvidék), Északi-középhegység, Kisalföld, Nyugatmagyarországi-peremvidék (Nyugati-peremvidék);

Egyéb tájak: Aggteleki-karszt, Alpokalja, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodrogköz, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserehát, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna–Tisza köze, Dunakanyar, Dunántúl, Dunazug-hegység, Gerecse, Győri-medence, Hajdúság, Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös–Maros köze, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagyunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Őrség, Pesti-síkság, Pilis, Somogyi-dombság, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendre-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tokaj–Eperjesi-hegység, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Zempléni-hegység;

Vízrajz: Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Rába, Sajó, Sió, Szamos, Száva, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva, Zala;

Települések: Ajka, Algyő, Baja, Balassagyarmat, Balatonfüred, Berente, Békéscsaba, Budapest, Bük, Cegléd, Debrecen, Dorog, Dunaújváros, Eger, Esztergom, Gyöngyös, Győr, Gyula, Hajdúszoboszló, Harkány, Hatvan, Hegyeshalom, Hévíz, Hódmezővásárhely, Hollókő, Jászberény, Kalocsa, Kaposvár, Kazincbarcika, Kecskemét, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Komló, Lábatlan, Makó, Miskolc, Mohács, Mosonmagyaróvár, Nagykanizsa, Nyíregyháza, Orosháza, Ózd, Paks, Pannonhalma, Pápa, Pécs, Salgótarján, Sárospatak, Siófok, Sopron, Százhalombatta, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Szentendre, Szentgotthárd, Szolnok, Szombathely, Tata, Tatabánya, Tihany, Tiszaújváros, Vác, Várpalota, Veszprém, Visegrád, Visonta, Záhony, Zalaegerszeg, Zalakaros;

Nemzeti parkok, világörökségek: Aggteleki Nemzeti Park, Balaton-felvidéki Nemzeti Park, Bükk Nemzeti Park, Duna–Dráva Nemzeti Park, Duna–Ipoly Nemzeti Park, Fertő–Hanság Nemzeti Park, Hortobágyi Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park, Körös–Maros Nemzeti Park, Órségi Nemzeti Park; Aggteleki- és Szlovák-karsztvidék, Budapest Andrassy út a Millenniumi földalattal, Budapest Várnegyed és a pesti Duna-part, Fertő tó, Hollókő, Hortobágy, Pannonhalmi apátság, Pécsi ókeresztény sírkamrák, Tokaj-Hegyalja borvidéke;

Megyék: Baranya megye, Bács-Kiskun megye, Békés megye, Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Csongrád megye, Fejér megye, Győr-Moson-Sopron megye, Hajdú-Bihar megye, Heves megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Komárom-Esztergom megye, Nógrád megye, Pest megye, Somogy megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Tolna megye, Vas megye, Veszprém megye, Zala megye;

Régiók: Dél-Alföld régió, Dél-Dunántúl régió, Észak-Alföld régió, Észak-Magyarország régió, Közép-Dunántúl régió, Közép-Magyarország régió, Nyugat-Dunántúl régió; Budapesti agglomeráció.

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység: forráshasználat; megfigyelés; kísérletezés; applikációs tevékenység; programkészítés, szervezés.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, munkalap, feladatlap, témazáró.
- Önálló – tanórán kívüli – forráshasználat (könyv, folyóirat, multimédiás eszközök), megfigyelés, adatgyűjtés, kiselőadás, programkészítés.

A tanulók teljesítményének százalékos értékelése:

- 0-35 % elégtelen
- 36-49 % elégséges
- 50-73 % közepes
- 74-89 % jó
- 90-100 % jeles

Tantárgyi értékelés szempontjai:

A gyermek tanulmányi teljesítményének alakulása a tantárgy sajátosságaiból adódóan, a tantervi követelmények tükrében.

Ismereteinek, képességeinek fejlődése.

Kimagasló teljesítményének értékelése.

Erőfeszítése a képességeinek megfelelő teljesítmény elérése érdekében.

A tantárgyhoz fűződő viszonya, érdeklődése, aktivitása, szorgalma.

Rendszeres felkészülése az órákra.

Feladatvégzése önállóan, csoportban.

A tanítói segítségkérés mértéke.

Önellenző képességének szintje, fejlődése.

Javaslatok továbbhaladására, a meglévő hiányosságok pótlására.

- Az ellenőrzésnek ki kell terjednie az írásbeli házi feladatra, fűzetvezetésre is, hogy a tanuló megszokja a rendszeres, tiszta, szép munkavégzést.

A tankönyv, taneszköz választásának szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének, lefedje a földrajz tantárgy kerettantervi anyagát;
- a földrajztankönyv tartalma korrekt és igényes legyen szaktárgyi szempontból
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a földrajz tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a földrajz kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen, nyelvezete alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő földrajzi, illetve természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanári demonstrációs és a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;

Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Ének-zene

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

5-8. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4
8.	1	36	32	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv (A-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az ének-zene órák pedagógiai szakmai eredményességét segíti az egyházi ének tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

IKT eszközhasználat a tanórák 25%-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Makrai Judit

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

5. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	15	3	18
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	3	0	3
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	7	1	8
Évfolyam összesen	32	0	36

6. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	15	1	16
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	4	0	4
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	3	0	3
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	7	3	10
Évfolyam összesen	32	4	36

7. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	11	3	14
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	4	0	4
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4

5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	10	1	11
Évfolyam összesen	32	4	36

8. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	11	3	14
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	4	0	4
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	10	1	11
Évfolyam összesen	32	4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	3
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	1
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	3
	Összesen:	4

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	3
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
Összesen:		4

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	3
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
Összesen:		4

Tantárgyi bevezető

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzeneink és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában,

részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ez által ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az ének-zene óra elsősorban pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére való, a személyiségfejlődés szempontjából azonban rendkívül fontos az ott megszerzett ismeretanyag, műveltségtartalom is.

A keresztyén ember életében az éneklés imádság, tanítás, Isten dicséretének, a hálaadásnak és a szeretetnek kifejezése. A református iskola énekkutatásában tehát kiemelt szerepe kell, hogy legyen az Istenről és Istenhez szóló énekeknek: a zsoltároknak, dicséreteknek, istentiszteleti, ifjúsági énekeknek. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nem csupán mellékesen vagy kikapcsolódásképp, hanem teljes örömmel és figyelemmel tudjanak rész venni az éneklésben, hogy az énekek megismerése által istentiszteleti részvételük és lelki életük egyaránt gazdagodjék. Az egyházi énekek biztos tudása elősegíti, hogy a tanulók a gyülekezetek aktív tagjaivá váljanak, a gyülekezetek zenei szolgálatában részt vegyenek.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.
- A református iskolákban kibővül ez az énekanyag a gyülekezeti énekekkel (válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz), népi

dallamokra készült egyházi kontrafaktumokkal, igényes populárisabb ifjúsági énekekkel, valamint a többszólamúság gyakorlására alkalmas bibliai szövegű kánonokkal (klasszikus és kortárs szerzők), és taize-i énekekkel.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul.

- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, ha más nem zongorakísérettel éneklés, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia. Egy szerzői életrajz ismertetésében a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kisegítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén.
- A református iskolák zenehallgatási anyaga kiegészül az énekeskönyv énekanyagának a zeneirodalom különböző korszakaiból származó feldolgozásaival, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A felsőbb osztályokban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, illetve

néhány zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.

- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár
- Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag
- Tankönyvek
- Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy kerettanterve: erkölcsi, hitbéli nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Reprodukció. Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a

zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Zenehallgatás. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítése, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretet. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

Az ének-zene tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Népzeneink, református énekkincsünk, az órákon tanult műzenei szemelvények történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsolnak a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma (pl. más népek dalai, énekes imádság), de maga a közös éneklés gyakorlati megvalósítása közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes önismeretet és helyes istenismeretet is tanulhatnak diákjaink. Az elméleti jellegű feladatok széles terepet kínálnak a digitális kompetencia fejlesztésére (anyaggyűjtés, projektfeladatok megvalósítása). A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Éneklés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangyi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek,/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (minimum 5 magyar népdal éneklése). Gregorián zenei szemelvény éneklése (min. 1) Magyar történelmi énekek: az 1848–49-es szabadságharc dalai. (1-2) Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből. Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai és világi szövegekkel, könnyű reneszánsz kórustételek, Taize-i énekek.(3-6) A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre. Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenetörténelmi korszakhoz, stílushoz, vagy illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz.</p> <p>Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, szókincsbővítés, szövegértelmezés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.</p>
Kulcsfogalmak /fogalmak	Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, Himnusz, Szózat, kórusmű, társas ének, zsoltár, dicséret, zsoltárparafrázis, genfi zsoltár, kánon.	
Javasolt	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer,	

pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és rondó alkotásának megismerése.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. Páros-páratlan metrumok megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez.</p> <p>Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva.</p> <p>Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó)</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami rögtönzés a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> stilizált tánclépések</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dúr, moll, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia.	
Javasolt pedagógiai eljárások,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	

módszerek, szervezési- és munkaformák	
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: tizenhatodok, kis éles és kis nyújtott ritmus</p> <p>Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok</p> <p>dúr és moll hangsorok: (1#, 1b-ig)</p> <p>Hangközök: (prím, kvárt, kvint, oktáv,) kis és nagy szekund, kis és nagy terc.</p> <p>Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek (parlando, tempo giusto, rubato).</p> <p>Ütemfajták, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, (prím, kvárt, kvint, oktáv,) kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	

munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
--------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus). Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, rondóforma. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenéhez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, cimbalom, citera). Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánctételek a nép- és műzenében.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, és rondóforma).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	

szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
-----------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás - Zenehallgatás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól.</p> <p>Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése.</p> <p>Reneszánsz kórusdalok, barokk szemelvények.</p> <p>Reneszánsz és barokk szerzők bibliai tárgyú művei.</p> <p>Rövid betekintés Johann Sebastian Bach egyházi munkásságába.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vokális művek, – hangszeres művek (versenymű, rondóforma) – operarészletek <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira.</p> <p>Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok</p>

szerepének felhasználásával).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián ének, reneszánsz tánc, énefeldolgozás, genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, madrigál, menüett, szvit, concerto, kantáta, korál.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	<p>A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték</p> <p>Az énekes anyagból minimum 15 dalt, zenei szemelvényt (5 magyar népdal, 1 gregorián ének, 1-2 katonadal 1848-49-ből, 3-6 többszólamú tétel, 5-10 református ének) emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre.</p> <p>A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.</p> <p>A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).</p>
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Magyar népzene, más európai népek zenéje.

Népi hangszeres felvételek a hangszerek felismertetésére (tekerő, duda, citera, népi zenekar, cimbalom)

Bartók Béla: Mikrokozmosz és Gyermekeknek kötetekből zongoradarabok

Bartók Béla: Este a székeleyknél

Kodály Zoltán: Kállai kettős

Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádihegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire

Gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján.

Reneszánsz kórusművek, homofon és polifon zsoltárfeldolgozások. (Lassus, Palestrina, Banchieri, Bourgeois, Goudimel, Le Jeune, L'Estocart, Sweelinck)

Zene Mátyás király udvarából (Pavane, Gaillarde, Basse dance, Balle)

Farkas Ferenc: Apor Lázár tánca

Klasszikus felvételek a hangszerek hangszínének megismerésére, felismerésére

Antonio Vivaldi: 4 évszak (részletek)

Johann Sebastian Bach: János passió – részletek, BWV 245

Johann Sebastian Bach Máté passió- részletek

Johann Sebastian Bach: G-dúr menüett

Johann Sebastian Bach szvit részletek (táncok)

Johann Sebastian Bach csembaló és orgonadarabok

Johann Sebastian Bach: V. brandenburgi verseny I. tétel

Henry Purcell: Artúr király: Shepherd, shepherd leave decoying, Fairest isle

Henry Purcell: Trombitafanfár

Georg Friedrich Händel: Tűzijáték szvit (részletek); Vizi zene (részletek)

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Javaslat a tananyag éves tervezésére

óra	dalanyag	zenehallgatás, számonkérés
1. óra	Ismerkedés, az általános iskola alsó tagozatában tanult népdalok ismétlése Új: Magyar népzene: „Úgy tetszik, hogy..” Új: Az iskola választott egyházi éneke	A dal zongorakísérettel való éneklése.
2. óra	Új: „Hull a szilva..” „Érik a szőlő..” Egyházi ének	
3. óra	Új: „Föl, föl vitézek..” „Jól van dolga..” Egyházi ének	Katonai jelzések Kreisler: Liebeslied Csajkovszkij: V. szimfónia II. t. részlet

4. óra	Új: „Megrakják a tüzet..” Egyházi ének	Vonós és fúvós hangszerek ismétlése.
5. óra	Új: „Jertek, jertek..” („Jézus Krisztus örökében járok”) Egyházi ének	Számonkérés az eddig tanult dalokból
6. óra	Új: Ó, én édes jó Istenem..” Egyházi ének	Bartók: Este a székelyeknél
7. óra	Új: Nincs Szentesen olyan asszony.. Kodály: Volt nekem egy kecském.. Egyházi ének	A tekerő hangja népzenei felvételről Népzenei felvétel: régi stílusú népdalok.
8. óra	Új: Aki dudás akar lenni új: Erdő, erdő, erdő.. Egyházi ének	A duda népzenei felvételről A citera hangjának bemutatása dudanóták: pl. Bartók: Délszlávok
9. óra	Új: Régi táncdal Kodály: Kis kece lányom Egyházi ének	Bárdos: Régi táncdal Csárdás cimbalom előadásában Kapuvári verbunk Kodály: Kis kece lányom Bartók: Gyermekeknek I/3.
10. óra	Egyházi ének	Számonkérés: az eddig tanult dalokból felelés Népi hangszerekből írásbeli számonkérés.
11. óra	Új: „Felülről fúj az őszi szél..” „Nem vagyok én senkinek sem adósa..” Egyházi ének	Kodály: Kállai kettős
12.óra	Új: „Jó bort árul Sírjainé..” „Kincsem komámasszony..” Egyházi ének	

13. óra	Új: „Esik eső, zúg a gát..” „Összegyűltek ...” Egyházi ének	Bárdos: Magos a rutafa zárótétele
14. óra	Új: „Pásztorok keljünk fel..” „Hadd zengjen énekszó..” (In dulci jubilo..) Egyházi ének	Kodály: Karácsonyi pásztortánc Regölés
15. óra	Egyházi ének	Felelés az eddig tanult dalokból
16. óra	Új: „Nagyvárad kikötőben..” „Erdő, erdő, de magas a teteje..” Egyházi ének	Bartók: Gyermeknek darabjai
17. óra	Új: „Megyen már a hajnalcsillag..” Egyházi ének	Ligeti: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel
18. óra	Új: „Erdő, erdő, erdő..” Szózat Egyházi ének	Bartók Mikrokozmosz kíséretével Szózat vegyeskari előadásban
19. óra	Új: A számóca (finn népdal) Szőnyi: Postaváró Egyházi ének	Kánon éneklése
20. óra	Egyházi énekek, ifjúsági énekek	
21. óra	Új: „A, a, a a farsangi napokban „Elment a tyúk..” Bárdos: Rétre hívó Egyházi ének	kánonéneklés
22. óra	Új: „Elesett a lúd a jégen..” „Góla, góla, gilice..” Egyházi ének	
23. óra	Új: „Kossuth Lajos azt írta a levélbe..”	

	„Gábor Áron..” Egyházi ének	
24. óra	Új: „Én is, én is..” „Kocsi szekér..” Egyházi ének	
25. óra	Egyházi ének	Felelés az eddig tanult dalokból.
26. óra	Egyházi ének	Zenetörténeti ismeretek: őskor, ókor zenéje Zenehallgatások (Pécsi Géza Kulcs a muzsikához alapján)
27. óra	Gloria Patri et Filio Ut queant laxis Egyházi ének	A középkor egyházi és világi zenéje Alleluja Gloria Patri et filio gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján
28. óra	Josquin des Prés: Évszakköszöntő (felső szólam) Egyházi ének	A reneszánsz kor zenéje Palestrina: Sicut servus Lassus: Visszhang Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja zene Mátyás király udvarából
29. óra	Húsvéti ének: Krisztus feltámadása.. (Református énekeskönyv 185. dicsérete is) egyházi ének	Bevezetés a barokk kor zenéjébe: műfajok, zeneszerzők... Purcell: Trombita fanfár Húsvéti énekek
30. óra	J. S. Bach: Parasztkantáta- Üdv rád és házad népére (dallam) J. S. Bach: G-dúr menüett- téma éneklése egyházi ének	Johann Sebastian Bach élete, munkássága Bach billentyűs hangszeres művek Menüett, polonéz, preludium, két-három szólamú invenció

31. óra	A korál: „Már nyugosznak a völgyek..” (Református énekeskönyv 503. dicsérete is) egyházi ének	Johann Sebastian Bach egyházi műveibe betekintés Bach: Már nyugosznak a völgyek (korál) Bach: C-dúr prelúdium és fuga (orgona) J. S. Bach Máté passió és János passió részletek
32. óra	egyházi ének	J. S. Bach: D-dúr szvit: Gavotte, Sarabande h-moll szvit: Bourrée Kodály: Pünkösdlő J. S. Bach: V. brandenburgi verseny I. tétel
33. óra	Új: „Hidló végén..” Apor Lázár tánca- éneklése szolmizálva egyházi ének	Felelés az eddig tanult dalokból
34. óra	Új: Händel: Győzelmi kórus (felső szólam) Egyházi ének	Händel: Győzelmi kórus a Júdás Makkabeus c. oratóriumból Händel: Tűzijáték szvit IV. tétel Vivaldi: A tavasz I.t, Tél II. t
35. óra	Egyházi ének	Händel: Halleluja kórus a Messiás c. oratóriumból Purcell opera részletek
36. óra	Év végi ismétlés Egyházi ének	

6. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - éneklés	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban és az 5. osztályban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangyi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d ² , törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (minimum 5 magyar népdal éneklése).</p> <p>Magyar történelmi énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai.</p> <p>Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve.</p> <p>Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból.</p> <p>Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai és világi szövegekkel, könnyű reneszánsz kórustételek, Taize-i énekek.</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p> <p>Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenetörténelmi korszakhoz, stílushoz.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, szókincsbővítés, szövegértelmezés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p><i>Hit és erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján, a zeneművek üzenete</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Régi és új stílusú népdal, históriás ének, kuruc kori dal, kórusmű, zsoltár, dicséret, zsoltárparafrázis, genfi zsoltár, kánon.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés, dúr-moll dallami fordulatok, tercparhuzam.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez.</p> <p>Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Tercparhuzamok szerkesztése</p> <p>Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó, variáció).</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatnyolcad, három nyolcad, dúr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	

	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban és az 5. osztályban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, Módosított hangok: fi, szi, ta, ri dúr és moll hangsorok 1# 1b-ig Hangközök: az eddig tanultak. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. allegro, adagio Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, dúr és moll hangsor, vezetőhang, az eddig tanult hangközök, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Formaérzék fejlesztése: visszatéreses kéttagú forma, triós forma, rondóforma, variációs forma. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei hangszer, népi hangszer. Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondóforma).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/	Zenei befogadás- Zenehallgatás	Órakeret
--------------------------	---------------------------------------	-----------------

Fejlesztési cél		10 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól.</p> <p>Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: vokális művek, hangszeres művek – szerenád, divertimento, szimfónia tétel (triós forma, rondóforma), hangszeres művek (variáció, versenymű), daljáték/operarészletek.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>Klasszikus szerzők bibliai tárgyú művei.</p> <p>Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira.</p> <p>Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Zenés játék, opera cselekménye.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, daljáték, opera, menüett, szvit, concerto, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia	
Javasolt	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a	

<p>pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
---	--

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték.</p> <p>Az énekes anyagból minimum 5 magyar népdalt, 3 történeti éneket, 2 műdalt, 2-3 református éneket emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre.</p> <p>A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.</p> <p>A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).</p>
--	---

Ajánlott zenehallgatási anyag:

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Magyar népzene, más európai népek zenéje.
Kodály Zoltán: Pünkösdlő, Villő, (kórusművek)

Kodály Zoltán: Mátrai képek

Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból balladák
Bartók Béla: Falun
Bartók Béla: Mikrokozmosz és Gyermekeknek részletek

Karai József: Estéli nótázás

Bárdos Lajos: Dana-dana

Joseph Haydn szimfóniái közül: G-dúr, „Üstdob” szimfónia,
Joseph Haydn: London szimfónia IV. tétel (részlet)

Wolfgang Amadeus Mozart: Egy kis éji zene I.t K. 525

Wolfgang Amadeus Mozart: Divertimento

Wolfgang Amadeus Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel- Rondó

Wolfgang Amadeus Mozart: A varázsfuvola K. 620 – részletek

Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem- részletek

Joseph Haydn: Teremtés oratórium- részletek

Ludwig van Beethoven: D-dúr hegedűverseny, op. 61 I. tétel

Ludwig van Beethoven: IX. szimfónia, IV. tétel

Ludwig van Beethoven: VI. szimfónia Zivatar (részlet)

Bakfark X. lantfantázia

Tinódi: Egervár viadaljáról való ének

Georges Bizet: Carmen – „Az utcagyerekek kórusa” („Avec la garde montante” – részlet az I. felvonásból)

Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsolnárfeldolgozások (Claude Goussier, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L’Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).

Kodály Zoltán genfi zsolnárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekefeldolgozásai.

Javaslat a tananyag éves tervezésére

óra	dalanyag	Zenehallgatás, számonkérés
1. óra	Éveleji ismétlés Új: „Ősszel érik a babám..”	I. Magyar népzene
2. óra	Új: „Erdő nincsen..”	
3. óra	Új: „A fiastyúk, a fiastyúk..” „Nem vagyok szép..”	
4. óra	„Ablakomba, ablakomba..”	
5. óra	Új: „Három ürü..”	Eddig tanult dalokból felelés
6. óra	Új: „Hopp ide tisztán..” „Voltál e már Igricébe..”	ZH: Magyar népzene, más európai népek zenéje

7. óra	Új: „Énekeljünk, énekeljünk..” „Este jó, szürkül bé..”	ZH: Karai: Estéli nótázás
8. óra	Új: „Gubacs Jancsi..” „Varga Mári kis vakarca..”	
9. óra	Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel.	Eddig tanult dalokból felelés
10. óra	Új: „Ha felmegyek a budai nagy hegyre..” „Fehér fuszulykavirág..”	ZH: Bartók Gyermekeknek
11. óra	Új: „Tisza partján mandulafa..”	Kodály Zoltán: Pünkösdőló, Villó, (kórusművek) Kodály Zoltán genfi zoltárfeldolgozásai
12. óra	Új: „Hej, igazítsad..” „Falu végén van egy ház..”	ZH: Bárdos: Dana-dana
13.óra	Ifjúsági énekek, kánonok, taizéi énekek	Az eddig tanult dalokból felelés
14. óra	Új: „Kicsiny a hordócska..” „Most jöttem Erdélyből..”	ZH: Bartók Béla: Falun
15. óra	Magyar népdalfeldolgozások: Bárdos: Kis kacsa Bárdos: Menyasszony, vőlegény	Népdalfeldolgozások : pl. Misztrál: Kis kece lányom..
16. óra	Jeles napok, népszokások dalai: Új: „Csordapásztorok..” „Betlehem városba..” Balázsolás	ZH: Mozart: Utazás szánon Kodály: Karácsonyi pásztortánc
17. óra	Új: „A Vidrócki híres nyája..” „Már Vidrócki emelgeti..”	ZH: Kodály: Mátrai képek
18. óra	Új: „Elmegyek, elmegyek..” „Madárka, madárka..”	ZH: Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból balladák
19. óra	Új: „Sej, a tari réten..” „Két tyúkom tavalyi..”	ZH: Kodály: Mátrai képek
20. óra	Új: történelmi énekek	Felelés a Mátrai képek dalaiból

	Históriás ének: Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája Tinódi énekei a református énekeskönyvben (161, 475.)	ZH: TLS: Egri históriának summája
21. óra	Új: történelmi énekek kuruc kori dalok: Tyukodi nóta („Te vagy a legény..”) „Csínom Palkó, Csínom Jankó..”	ZH: Farkas Ferenc Apor Lázár tánca Bakfark X. lantfantázia
22. óra	Új: „Kossuth Lajos táborában..” „A jó lovas katonának..”	ZH: Kodály: Toborzó a Hány Jánosból
23.óra	Népies műdal, virágének új: „Ellopták szívemet..”	ZH: Béres Ferenc előadásában Ellopták szívemet Reneszánsz homofon és polifon zoltárfeldolgozások (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L’Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck)
24. óra	Reneszánsz homofon és polifon zoltárfeldolgozások	Történelmi énekekből felelés (5) eddig tanult zenetörténeti ismeretek ismétlése
25. óra	Általános bevezető, új műfajok	Zenetörténet: a bécsi klasszicizmus ZH: Haydn: Szüreti kórus az Évszakok oratóriumából
26. óra	Joseph Haydn élete, munkássága Haydn: Szerenád	ZH: Haydn:Tavaszi kórus az Évszakok oratóriumából
27. óra	Haydn: Üstdobütés szimfónia Andante témája	ZH: Haydn: Andante az „Üstdobütés” szimfóniából D-dúr „Londoni” szimfónia IV. tétel (részlet)
28. óra	Wolfgang Amadeus Mozart élete, munkássága Mozart: Vágyódás a tavasz után	ZH: Haydn: D-dúr vonósnégyes (Pacsirta) Mozart: Török induló (Á-dúr zongoraszonáta III. t)
29. óra	Egyházi énekek, Ifjúsági énekek	ZH: Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel-

		<p>Rondó</p> <p>Mozart: Egy kis éji zene I. t</p> <p>Mozart: Divertimento</p> <p>Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.</p>
30. óra	Mozart: A bűvös csengettyű (felső szólam)	<p>ZH: Részletek a Varázsfuvolából</p> <p>Sarastro F-dúr áriája</p> <p>Az éj királynőjének áriája</p> <p>Papageno és Papagena kettőse</p> <p>Bűvös csengettyű</p>
31. óra	<p>Mozart: Oragna figa</p> <p>Mozart: Requiem: Lacrymosa</p>	<p>ZH: Mozart: Requiem 3. rész Tuba mirum</p> <p>7. rész: Lacrymosa és egyéb részletek</p>
32. óra	<p>Ludwig van Beethoven élete, munkássága</p> <p>Beethoven: A mormotás fiú dala</p>	ZH: Beethoven: D-dúr hegedűverseny I. t
32. óra	Beethoven: Százszorszép	<p>ZH: Beethoven: VI. (Pastorale) szimfónia részletei Zivatar, vihar</p> <p>Beethoven: IX. szimfónia, IV. tétel</p>
33. óra		Zenehallgatások: Haydn Teremtés oratórium részletek, klasszikus szerzők egyházi művei
34. óra		Elméleti ismétlés számonkérés előtt
35. óra	Számonkérés a bécsi klasszicizmusból: éneklés és feladatlap kitöltése.	
36. óra	Az éves munka értékelése, év végi ismétlés	Georges Bizet: Carmen – „Az utcagyerekek kórusa” („Avec la garde montante” – részlet az I. felvonásból)

7. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - éneklés	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, egyházi énekek. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. táncnóta, szerelmi dal). Más népek dalai (pl. orosz, cseh, szlovák, lengyel, román népdalok). Zongorakíséretes dalok, népdalok. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a romantika korából. Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, valamint illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz.</p> <p>Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok</p> <p>Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek. A zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Verbunkos dal, romantikus dal, táncnóta, zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, genfi zsoltár, kánon.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása.</p> <p>Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmusimprovizáció: szinkópálás.</p> <p>Dallam: hétfokú hangsorok.</p> <p>Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés)</p>		<p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
--	--	---------------------------

Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképeinek követése alapján.
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése. Hangközök: kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén).	<i>Matematika: törtek</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	

céljai		
	Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok. Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag) Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Zenehallgatás	Órakeret 11 óra
--	---------------------------------------	----------------------------

Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése. Zenehallgatóvá nevelés.
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <p style="padding-left: 40px;">a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>A meghallgatott szemelvények felismerése.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangversenylátogatás motivációs szerepének felhasználásával)</p> <p>Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei.</p> <p>Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira.</p> <p>Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel, a történetek és a művek erkölcsi üzenete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Versenymű, szimfonikus költemény, táncjáték, kamarazene.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a hallott műveket jellemző részleteik alapján felismerik. Az énekes anyagból minimum 10-15 dalt, református éneket és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a

	<p>ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.</p> <p>Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.</p> <p>Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.</p>
--	---

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Wolfgang Amadeus Mozart: Német tánc

Franz Schubert: Pisztráng, Pisztrángötös

Robert Schumann: Gyermekekjelenetek, op. 15 (részletek) Ifjúság album (részletek)

Felix Mendelssohn-Bartholdy: Nászinduló Szentivánéji álom-ból

Felix Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny (részlet)

Frederic Chopin: H-dúr nocturne, op. 32. No. 1, Perckeringő

Erkel Ferenc: Hunyadi László – részletek

Liszt Ferenc: Csárdás obstiné, Magyar fantázia

Liszt Ferenc: XIV. magyar rapszódia

Giuseppe Verdi: Aida (részletek)

Giuseppe Verdi: Requiem- részletek

Richard Wagner operarészletek

Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részletek)

Bedrich Smetana: Moldva (részlet)

Johannes Brahms: V. magyar tánc

Kodály Zoltán: Székelyfonó – Görög Ilona balladája

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán valamint kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Benjamin Britten: Variációk és fűga egy Purcell-témára op. 34

Javaslat a tananyag éves tervezésére

óra	dalanyag	Zenehallgatás, számonkérés
1. óra	<p>Új: A cseroldalt összejártam..”</p> <p>„Megfogtam egy szúnyogot..”</p>	

	egyházi ének	
2.óra	Új: „Hol jártál az éjjel cinegemadár..” „Mikor guláslegény..” egyházi ének	
3. óra	Új: „Tarka szoknya (cigány dallam) „A királyról dalol ajkam..” „Luca Panna, megy a kútra..”	A dal ifjúsági énekeskönyvi feldolgozása
4. óra	Új: „ Ködözik a Mátra..” Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel	
5. óra	Új: „Kerek utca szegelet..” Taize-i énekek	
6. óra	Új: „Volt nékem egy..”(német népdal) egyházi ének	Felelés az eddig tanult dalokból II. Zenetörténeti ismeretek
7. óra	J. S. Bach: Paraszt-kantáta (alsó szólam is) Már nyugosznak a völgyek (korál) 503. dicséret egyházi ének	Eddig tanult zenetörténeti ismeretek ismétlések és kiegészítések a reneszánsz és barokk korhoz ZH: Bach: G-dúr menüett Vivaldi: 4 évszak: tavasz, tél J. S. Bach: Paraszt-kantáta Már nyugosznak a völgyek
8. óra	egyházi ének	Kiegészítések a klasszicizmushoz Wolfgang Amadeus Mozart: Német tánc A romantika általános jellemzői
9.óra	Franz Schubert élete, munkássága Schubert: A pisztráng egyházi ének	ZH: Franz Schubert: Pisztráng, Pisztrángötös
10. óra	Purcell téma egyházi ének	ZH: Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára
11. óra	Robert Schumann élete, munkássága	ZH: Schumann karakterdarabok Gyermekjelenetek, op. 15 (részletek)

	A vidám földműves (téma) egyházi ének	Ijesztgetős Ifjúság album (részletek) pl. A vidám földműves Szilaj lovas, Első bánat
12. óra	Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij élete, munkássága Promenádtéma egyházi ének	ZH: Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részletek, több tétel)
13. óra	Erkel Ferenc élete, munkássága. A nemzeti opera kialakulása Meghalt a cselszövő egyházi ének	Számonkérés: Schubert, Schumann, Muszorgszkij ZH: Erkel: Hunyadi László – nyitány Meghalt a cselszövő
14. óra	Keserű bordal egyházi ének	ZH: Erkel: Hunyadi László Palotás Erkel: Bánk bán: Keserű bordal
15. óra	Liszt Ferenc élete, munkássága egyházi ének	ZH: Liszt Ferenc: Csárdás obstiné Magyar fantázia
16. óra	Liszt Rákóczi induló betűkottáról egyházi ének	Liszt Ferenc: XIV. magyar rapszódia Liszt Ferenc: Les Preludes (részletek)
17. óra	válogatás a karácsonyi dalokból egyházi ének	Számonkérés Erkel, Liszt (feladatlap kitöltése)
18. óra	Bedrich Smetana élete, munkássága Smetana Moldva téma egyházi ének	Smetana: Hazám II. tétel Moldva (pl. Pécsi Géza Kulcs a muzsikához feldolgozása alapján)
19. óra	Frederic Chopin élete, munkássága Aranyosom lengyel népdal egyházi ének	Chopin: g-moll mazurka op. 24. no. 1. Forradalmi etűd, Esz-dúr keringő Frederic Chopin: H-dúr nocturne, op. 32. No. 1
20. óra	Felix Mendelssohn-Bartholdy élete, munkássága egyházi ének	Felix Mendelssohn-Bartholdy: Nászinduló Szentivánéji álomból Felix Bartholdy-Mendelssohn: e-moll hegedűverseny 3. tétel (részlet)

21. óra	Johannes Brahms élete, munkássága Brahms: Bölcsődal egyházi ének	Számonkérés: Smetana, Chopin, Mendelssohn Johannes Brahms: V. magyar tánc Brahms: 1. magyar tánc Brahms Bölcsődal
22. óra	Magyar történelmi énekek: Kecskemét is kiállítja Most szép lenni Kossuth Lajos azt üzente egyházi ének	
23.óra	Giuseppe Verdi élete, munkássága „Mint a fecske..” egyházi ének	Giuseppe Verdi: Aida (részletek) pl. Radames románca Bevonulási induló Amneris és Radames kettőse Verdi: Nabucco Rabszolgák kórusa
24. óra	egyházi ének	Giuseppe Verdi: Requiem- részletek
25. óra	Richard Wagner élete, munkássága A nap nyugodni tér... (német népdal) egyházi ének	Wagner: Bolygó hollandi – nyitány (részlet) Nürnbergi mesterdalnokok (részlet)
26. óra	A romantika összefoglalása egyházi ének	Számonkérés: Brahms, Verdi, Wagner Legkedvesebb zeneművek részletei
27. óra	egyházi ének	ZH: Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.
28. óra	Új: „Szépen úszik a..” „Rezgő rezedá..”	Magyar népzene

	egyházi ének	
29. óra	Kodály Zoltán élete, munkássága Új: Sej, Nagybonyban	Kodály: Hány János c. daljáték meghallgatása Pécsi Géza Kulcs a muzsikához feldolgozása szerint
30. óra	Felszántom a császár Szegény vagyok egyházi ének	Kodály: Hány János c. daljáték meghallgatása Pécsi Géza Kulcs a muzsikához feldolgozása szerint
31. óra	A csitári hegyek alatt El kéne indulni Nekem olyan emberecske kéne egyházi ének	Kodály Zoltán: Székelyfonó
32. óra	Bartók Béla élete, munkássága Bartók gyűjtötte népdalok: „Csillagok, csillagok...” „Hármat tojott..” egyházi ének	Divertimento III. t
32. óra	Bartók zongoramuzsikája kórusművekből egyházi ének	Mikrokozmosz, Gyermekeknek, 10 könnyű zongoradarab (részletek)
33. óra	egyházi ének	Bartók kórusművek: pl. Ne menj el, Legénycsúfoló Leánycsúfoló
34. óra	Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből	
35. óra	egyházi ének	Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán valamint kortárs szerzők énekefeldolgozásai.
36. óra	egyházi ének	Az éves munka értékelése

8. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - éneklés	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. szerelmi dal, búcsúzó dal, keserves). Más földrészek népzeneje, afroamerikai zene. Zongorakíséretes dalok, népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásai. Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társasdalok rövid részletei. Példák a populáris zenéből. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a barokk és a romantika korából. Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult, ismételt zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, illetve illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz.</p> <p>Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek. A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társasdal, keserves, romantikus dal, táncnóta, zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, genfi zsoltár, kánon.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	

szervezési- és munkaformák	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
-----------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása.</p> <p>Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmus-improvizáció, szinkópálás.</p> <p>Dallam: hétfokú hangsorok és a blues skála megismertetése</p> <p>Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés)</p>		<p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
--	--	---------------------------

Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum. Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i> Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód, egytémájúság és egy-egy zenei ötlet kibontása a barokk zenében, klasszikus szonátaforma megfigyelése. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Impresszionizmus a festészetben és a zenében. A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, alaprítmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven.	

<p>A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag) Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.</p>		<p><i>Hit és erkölcsstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás- Zenehallgatás</p>	<p>Órakeret</p> <p>11 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.</p>	
<p>Ismeretek/ fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, madrigál,</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és</i></p>

<p>barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek, bécsi klasszicizmus: vonósnégyes, versenymű, szimfónia, a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, a 20. század zenéje: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, jazz és a rock születése, kortárs zenei művek megismerése.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése. Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangversenylátogatás motivációs szerepének felhasználásával). Az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használata.</p> <p>Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei. Bibliai tárgyú zeneművek hallgatása: XX. századi és kortárs feldolgozások. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. A szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásai (dicsőítés különböző műfaji keretek között), a korszaktól független érték keresése.</p>	<p><i>állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel, a történetek és a művek erkölcsi üzenete.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso, vonósnégyes, versenymű, szimfonikus költemény; táncjáték, kamarazene, jazz, rock</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a hallott műveket jellemző részleteik alapján felismerik. Az énekes anyagból 10-15 dalt, egyházi éneket és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk,</p>

	formaérzékük. Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.
--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Európán kívüli kultúrák népzeneje
Kodály egyházi kórusműveiből válogatás

Kortárs és ma élő zeneszerzők egyházi műveiből válogatás

Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei
Johann Sebastian Bach: 2. Brandenburgi verseny, – 3. tétel

Georg Friedrich Händel: Messiás (Messias), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja
Georg Friedrich Händel: F-dúr orgonaverseny (részlet)

Joseph Haydn: Évszakok: Szüreti kórus, Tavasz kórus
Ludwig van Beethoven: V. sors szimfónia
Antonin Dvorak: Újvilág szimfónia IV. t. részlet

Claude Debussy: Zongoradarabok

Arthur Honegger: Pacific 231

Maurice Ravel: Bolero

Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus
Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, c-moll, Op. 80
Erkel Ferenc: Bánk bán - részletek

Liszt Ferenc: Les Préludes (részlet)
Erik Satie: Gymnopedie No. 1.
Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték
Bartók zongoradarabok, kórusművek
Igor Sztravinszkij: Petruska (részletek)

Carl Orff: Carmina Burana - O, Fortuna
George Gershwin: Bendzsó dal

Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna
Bartók Béla: Kórusművek pl. Ne menj el

Kodály Zoltán: Székelyfonó (részletek)
 John Cage: 4'33"
 Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete
 Emerson Lake and Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition) (részletek)
 Andrew Lloyd Webber valamely művének részlete (pl. Macskák)
 Szörényi- Bródy: István a király c. rockopera
 Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Igényes mai populáris egyházzenei feldolgozások (pl. After Crying).

Javaslat a tananyag éves tervezésére

óra	tananyag	zenehallgatás, számonkérés
1. óra	Új: „Erre gyere, amerre én..” „A búzamezőben..” egyházi ének	I. Magyar népzene
2. óra	Kodály: Kis kece lányom „Erdő mellett estvéledtem..” „Hopp ide tisztán..” egyházi ének	ZH: Kodály: Esti dal ZH: Misztrál együttes Kis kece lányom
3. óra	Új: „Gyújtottam gyertyát..” Kodály: Elment a két lány dalok ismétlése felelés előtt egyházi ének	Kodály Zoltán: Székelyfonó (részletek) pl. Görög Ilona balladája
4. óra	Klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel	Eddig tanult dalokból felelés
5. óra	Új: „Jól meggondold rózsám..” „Sárgul már..” egyházi ének	
6. óra	Új: „Által mennék én a Tiszán..” „Rózsa, rózsza, bazsarózsa levele..” egyházi ének	

7. óra	Új: „Félre bánat, félre bú..” egyházi ének	
8. óra	Taize-i énekek	Eddig tanult dalokból felelés
9. óra	Új: „Széles a Duna...” „Az árgyélus..” „A szántói híres utca..” egyházi ének	ZH: Bárdos Lajos: Széles a Duna
10. óra	„A citrusfa..” „Hej, páva..” „A malomnak..” egyházi ének	Vendégség – eredeti népzenei felvétel
11. óra	az ókor zenéje Pindarosz órája egyházi ének	Eddig tanult dalokból felelés II. Zenetörténet ókor-klasszicizmus
12. óra	Új: a középkor zenéje „Viva la Musica..” kánon egyházi ének	ZH: Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei
13. óra	A reneszánsz kor zenéje (Házi dolgozati témák kiadása) egyházi ének	ZH: Lassus: Visszhang Regnart: Ki nem hinné..
14. óra	A barokk kor zenéje 1. új: J. S. Bach: Paraszt-kantáta alsó szólam J. S. Bach Már nyugosznak (korál) egyházi ének	ZH: J. S. Bach: Parasztkantáta J. S. Bach: Máté passió: Már nyugosznak.. J. S. Bach: 3. Brandenburgi verseny, – 3. tétel J. S. Bach: d-moll toccata és fuga J. S. Bach: Et resurrexit
15. óra	A barokk kor zenéje 2. Händel: Győzelmi kórus	ZH: Georg Friedrich Händel: Messiás (Messias), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja Georg Friedrich Händel: F-dúr orgonaverseny

	egyházi ének	(részlet)
16. óra	Bécsi klasszicizmus Haydn élete, munkássága Haydn: Falusi jókedv egyházi ének	ZH: Joseph Haydn: Évszakok: Szüreti kórus, Tavaszi kórus Kodály: Karácsonyi pásztortánc 6-os anyagból: ismétlések
17. óra	Mozart élete, munkássága Mozart: Oragna figa (két szólamban) 1 igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből	ZH: 6-os anyagból: ismétlések
18. óra	Beethoven élete, munkássága Beethoven: Örömmóda egyházi ének	ZH: Ludwig van Beethoven: V. sors szimfónia 1.tétel, IX. szimfónia IV. tétel
19. óra	egyházi ének	Számonkérés zenetörténetből: feladatlap kitöltése, dalokból felelés
20. óra	Schubert: Májusi dal felső szólam Schubert: Májusi dal alsó szólam egyházi ének	III. Zenetörténet: romantika, XX. század Romantikus zenehallgatás ismétlése a 7. osztályos anyagból új: Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus (részletek)
21. óra	Magyar nemzeti romantikusok ismétlése egyházi ének	ZH: Liszt Ferenc: Les Préludes (részlet) Erkel Ferenc: Bánk bán - részletek
22. óra	Brahms: Bölcsődal „Égi, szent béke jöjj..” egyházi ének	ZH: Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, c-moll, Op. 80 Antonin Dvorak: Új világ szimfónia IV. t. részlet és II. tétel
23. óra	egyházi ének	ZH: Claude Debussy: Zongoradarabok pl. Elefánt bölcsődala, Néger baba tánca Tenger III. (t részlet)
24. óra	Egyházi ének-feldolgozásai	ZH: Arthur Honegger: Pacific 231

		Igor Sztravinszkij: Petruska (részletek) orosz tánc, Balerina tánca Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia III. tétel
25. óra	egyházi ének	Számonkérés ZH: Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei.
26. óra	egyházi ének	ZH: Maurice Ravel: Bolero ZH: Emerson Lake and Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition) (részletek)
27. óra	Új: „Elindultam szép..” „Röpülj páva, röpj..” Népdalzsoltárok	ZH: Kodály: Felszállott a páva (részlet) Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték Bartók zongoradarabok, kórusművek
28. óra	Történelmi énekek: „Hej, Rákóczi, Bercsényi..” „Süvegemen nemzetiszín rózsá..” egyházi ének	
29. óra	ifjúsági énekek feldolgozásai	ZH: Orff: Carmina Burana (részletek)
30. óra	Te álomszuszék (kánon) egyházi ének	ZH: Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete Kortárs és ma élő zeneszerzők egyházi műveiből válogatás
31. óra	Régi-régi dal egyházi ének	ZH: Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énefeldolgozásai. Igényes mai populáris egyházzenei feldolgozások (pl. After Crying).
32. óra	Új: Old Black Joe Nem kérdi senki egyházi ének	ZH: G. Gershwin Porgy és Bess részletek Klára bölcsődala George Gershwin: Bendzsó dal
33. óra	Gaudeamus igitur egyházi ének	ZH: Erik Satie: Gymnopedie No. 1. Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna John Cage: 4'33”

34. óra	Webber: Macskák (részletek) egyházi ének	ZH: Andrew Lloyd Webber Macskák (részletek)
35. óra	részletek rock operákból Felkelt a napunk egyházi ének	ZH: Szörényi–Bródy: István a király számonkérés: teszt kitöltése
36. óra		Az éves munka értékelése

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az ének-zene tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, *frontális osztálymunka* keretében tanulja az énekeket, melyet a *tanári magyarázat* segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a *differenciált csoportmunkára*, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy *játék* keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az *önálló* vagy *páros munka* az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos *projektfeladatot* is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tabló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy *kiselőadás* vagy *házi dolgozat* formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az *informatikai és multimédiás eszközök használatát*, a *kutatás, adatgyűjtés, interjú* módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai *énekversenyek* megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az ének-zene esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen sok ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a fűzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének, egy korszak, egy zeneszerző bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartsuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezeti ének-felvételekből:

- A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérőfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság

- A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.
- Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
- Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000.
- Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
- Szentegyházi dicséretok (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
- Dicsérvétek az Urat! *gyermek és ifjúsági énekek* (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
- Énekeskönyv magyar reformátusok használatára - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
- Harangszó, *énekek gyermekeknek* (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházenészek Munkaközössége, Budapest, 1994.
- Jézushoz jöjjetek, *162 bibliai kánon* - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
- Jézust áldja énekünk *gyermekénekek óvodásoknak* (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.
- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, *111 ének a magyar református gyülekezetek használatára* - Református Egyházenészek Munkaközössége, Budapest, 1995.
- Szól a kürt, *304 bibliai kánon* (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjatok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Draskóczy László: *Hatalmas Isten, könyörgünk*. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985.
- Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.

- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. *Szívemnek kösziklája*, II. *Magasztaló ének*. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
- Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Szakirodalom

- Berkesi Sándor: Te néked zengek éneket – gyülekezeti énekiskola – ORTE, Debrecen 1994.
- Bottyán János: Hitünk hősei – Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Bp. 1978.
- Bourgeois, Louis: A muzsika igaz útja. – Bp., 2003.
- Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés – Református egyházi könyvtár XXV. kötet, Bp. 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat – Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1971. Újabb kiadása megjelent a Kálvin Kiadó gondozásában - <http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?507>
- Dobszay László: A magyar népének I. – Veszprémi Egyetem, 1995.
- „...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. – ReZeM Bp., 1993.
- Egyházi ének-zene (Összeállította Máté János és Sepsy Károly) – Bp. 1986.
- Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. (Közl: Bódiss T.) – ReZeM 056. – Bp., 2003.
- Hafenscher Károly: A keresztény istentisztelet – Magyar Egyházzenei Társaság p. 1999.
- Molnár Miklós: „Mely igen jó az Úristent dicsérni!” (A református istentisztelet alkotóelemei) – Kálvin Kiadó Bp. 2001.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Dráma és tánc

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoport 5. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	32	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott dráma és tánc tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés: IKT eszközhasználat a tanítási órák 25%-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Sári Katalin

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Csoportos játék és megjelenítés	6		6
Rögtönzés és együttműködés	6	2	8
A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	4		4
Történetek feldolgozása	8		8
Megismerő és befogadóképesség	8	2	10
Évfolyam összesen	32	4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:		Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Rögtönzés és együttműködés	Alkalmazkodás, érdekvényesítés együttműködést igénylő csoportos tevékenységek során. Dramatikus improvizációk – a tanár által megadott és/vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján.	2	
Megismerő- és befogadóképesség	Színházi előadások közös megtekintése, előkészítése, a látottak feldolgozása dramatikus tevékenységekkel.	2	
		Összesen:	4

3. Tantárgyi bevezető:

DRÁMA ÉS TÁNC

A dráma és tánc tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése.

A dráma és tánc kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és kapcsolatfenntartást.

A dráma és tánc munkaformái különösen jó lehetőségeket biztosítanak a református értékek átadására. Kapcsolódva a hittan tantárgyhoz, a drámaórákon is foglalkozunk bibliai történetekkel. A különböző döntési helyzeteket közvetlenül élhetik át a tanulók a jelenetekben, párbeszédekben.

A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, ezzel együtt különböző drámai és színházi kifejezési formák megismerését, alkalmazásuk elsajátítását és értelmezését szolgálják.

A mozgásos-táncos, tevékenységek többek között fejlesztik a ritmusérzéklet, a térérzékelést, a testtartást, a mozgáskoordinációt, az állóképességet. E tevékenységek során a tanulók megismerik a mozgásos-táncos kommunikáció és önkifejezés sajátosságait, eszköztárát.

A dramatikus és a mozgásos-táncos tevékenység gyakorlása és tanulása hozzájárul a nemzeti, helyi vagy a nemzetiségi hagyomány megismeréséhez, az önazonosság erősítéséhez, fontos szerepe lehet a közösségi tudat kialakításában.

A művészeti tevékenységformákkal való személyes találkozás révén a művészeti ágak nyelve sajátjukká válik, és mindezek eredményeként kialakul bennük a művészettel élés, az értő befogadóvá válás alapvető igénye.

A tárgy közműveltségi tartalmi, fejlesztési feladatai elsősorban tevékenységközpontú, gyakorlati képzés során sajátíthatók el. A tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg, mivel a témák feldolgozása komplex gyakorlati tevékenységek keretében valósul meg. A feltüntetett tematikai egységek és közműveltségi tartalmak megjelenése átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a feltüntetett óraszám-ajánlások az éves összórászám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A tematikai egységek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak megfelelően, a szaktanár döntése alapján dolgozhatók fel. A kerettanterv

össességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a tervezés során.

A dráma és tánc jellegénél fogva nagy szerepet játszik több fejlesztési területen meghatározott ismeretek, készségek és képességek fejlesztésében.

Az erkölcsi nevelés területén a tanuló a dráma és tánc tanulása során olyan kérdésekkel és problémákkal találkozik, amelyek segítenek eligazodni az őt körül vevő világban. Megtanulja a munkához szükséges rendet és fegyelmet, e tevékenységek révén megismeri, képes elfogadni és követni különböző közösségek normáit.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés területén megismer több különböző, népszokásokhoz vagy ünnepkörökhöz köthető hagyományt, így felkelthető érdeklődése szűkebb és tágabb környezetének kultúrája iránt, megtapasztalhatja ezek helyét Európa és a világ szokásvilágában, fontossá válhat számára a hagyományok megismerése és megőrzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén nyitottá válhat a társadalmi jelenségek iránt, ezek ábrázolására törekszik dramatikus tevékenységeiben is. Foglalkozik a kisebb és nagyobb közösségek sajátosságaiból eredő lehetőségekkel és korlátokkal.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése, valamint a felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén képes az alkalmazkodásra és az érdekérvényesítésre. Életkorának megfelelően megnyilvánul különböző társas helyzetekben. Képes több szempontból is értékelni, és drámajátékos tevékenységekben megmutatni egy-egy helyzetet. A megbeszéléseken önálló véleményt fogalmaz meg, tapasztalatot szerez önmaga és társai tevékenységének elemző értékelésében, ugyanakkor képes mások munkájának elismerésére, tiszteletére is.

A testi és lelki egészségre nevelés területén megismeri a különféle, a figyelem összpontosítására szolgáló koncentrációs és lazító játékokat és tevékenységeket.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területén fejlődhet közvetlen és tágabb környezetének természeti és társadalmi értékei, sokszínűsége iránti szenzibilitása.

A tanulás tanítása területén képes kialakítani a személyiségének megfelelő tanulási szokásokat, képes a hatékony, önálló felkészülésre, és alkotó jellegű részvételre nyilvános közösségi tevékenységekben.

A médiatudatosságra nevelés területén: megfelelő módon eligazodik az interneten, illetve a különféle hiteles médiatartalmakban, valamint a rendelkezésére álló szakirodalomban.

A kompetenciafejlesztés területén az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztésében az aktív tevékenységek folytán a dráma és tánc tantárgy jelentős szerepet játszik. A tanuló részt vesz verbális és nonverbális kommunikációs játékokban, megtapasztalja az önkifejezés több formáját. Ezek segítségével képes érzéseinek és véleményének kifejezésére, valamint saját és mások tevékenységének értékelésére is. Fejlődik a tiszta, érthető, artikulált beszéd, a világos, adekvát nyelvhasználat területén.

A *szociális és állampolgári kompetencia* területén a tanuló lehetőséget kap más kultúrák sokszínűségének megismerésére. A dramatikus tevékenységek során gyakorolja a társainak való segítségnyújtást különféle megjeleníthető élethelyzetekben. A közös munka folyamatában megtapasztalja, hogy kisebb és nagyobb közösségének működése az ő felelőssége is, a dramatikus tevékenység során, a mintha-helyzetek „gyakorlóterepén” felelősséget érez és vállal társaiért. Képes megfogalmazni véleményét, és elfogadni mások érvelését.

A *kezdeményezőképeség és vállalkozói kultúra* területén a tanuló korának megfelelő élethelyzetekben képes a mérlegelésre, döntéshozatalra, és arra, hogy felmérje döntései következményeit – mindezt a dramatikus tevékenységek során a gyakorlatban, védett környezetben meg is tapasztalja.

Ugyanakkor az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség* területén fejlődik emocionális érzékenysége is, megismerkedik a befogadást és a kifejezést segítő játékokkal, dramatikus tevékenységekkel, a megjelenítés többféle (pl. verbális, mozgásos-táncos, vizuális) formájával.

Emellett a *hatékony, önálló tanulás* megalapozásaként részt vesz egész csoportos, kiscsoportos tevékenységekben, és vállal egyéni tevékenységeket is. Megtapasztalja saját készségeit és képességeit, felismerheti, miben kell még fejlődnie.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Csoportos játék és megjelenítés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Érzékelés, megfigyelés, felismerés, emlékezet, fantázia, megjelenítés játékaik. Beszédre készítés, verbális és nonverbális kommunikációs játékok;	

	ritmus, tér, térköz, tájékozódás, irányok.
--	--

A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<p>A kapcsolatteremtésen alapuló alkotó együttműködés képességének fejlesztése.</p> <p>Tiszta, érthető, artikulált beszéd, világos kifejezés, adekvát nyelvhasználat fejlesztése; nonverbális kifejezőeszközök helyes és tudatos használata; az élőszó zenei kifejezőeszközeinek helyes és tudatos használata;</p> <p>Táncos és mozgásos tevékenységek a mozgáskultúra és a mozgásos kommunikáció fejlesztése céljából.</p>
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Általános mozgásos/táncos bemelegítés: az egész csoportot megmozgató kapcsolatteremtő, feszítő-lazító mozdulat-játékok (pl. utánzásos gyakorlatok, lánc-játékok).</p> <p>Táncos mozgások egész csoportban, majd kis csoportokban (pl. mozgás zenére a tanár irányításával).</p> <p>A kifejező közlés alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre készítő játékok, hanggyakorlatok; egyszerűbb stilisztikai játékok, szókincsbővítő gyakorlatok; beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok egyszerű, könnyen tanulható, időmértékes és/vagy hangsúlyos szövegekkel).</p> <p>A próféták küzdelme a beszéd nehézségeivel, Mózes elhívása</p> <p>Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban különféle</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Törekvés a jól formált, nyelvileg igényes beszédre és a megfelelő artikulációra.</p> <p>A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtémód eszközeinek alkalmazása. A szünet, a hangsúly-, a beszédtempó-, a hangmagasságváltás és a hanglejtés modulációjának használatában rejlő kommunikációs lehetőségek megfigyelése és alkalmazása.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>Tájékozódás a térben.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>...olyan közös, együttes élmény megteremtése, amely révén a befogadás és az önkifejezés, valamint</p>

<p>kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párban.</p> <p>A korosztály sajátosságait figyelembe vevő koncentrációs és lazítógyakorlatok (a koncentráció érvényesülhet pl. a figyelem irányításában, a mozgás koordinációjában, az együttműködésben, az egymáshoz igazodásban).</p> <p>Egyszerűbb interakciós játékok.</p> <p>Egyensúly- és mozgáskoordinációs játékok (pl.: az egyensúly megtartása különböző helyzetekben, a test és a végtagok mozgásának összehangolása a nagyobb motorikus mozgástól a kisebb felé haladva, tájékozódás a térben csukott szemmel).</p> <p>A bizalomérzet kialakítását szolgáló gyakorlatok.</p> <p>Kommunikáció tárgyakkal, bábokkal.</p>	<p>az egymásra figyelés harmóniája valósul meg.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztése céljából.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>Az érdeklődés felkeltése, a természetes kíváncsiság fenntartása és kiterjesztése a közvetlen környezet egészére.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>Mozgásos kommunikáció.</p>
	<p>Bemelegítés, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, hangerő, hangsúly, koncentráció, lazítás, együttműködés, egyensúly, bizalom.</p>

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rögtönzés és együttműködés		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<p>Részvétel különböző szervezési formákban megvalósított dramatikus tevékenységekben.</p> <p>Kapcsolat létrehozása és fenntartása, egymásra figyelés.</p> <p>Szerepbe lépés.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Aktív, alkotó részvétel a mozgásos improvizációkban, improvizációs képesség fejlesztése; az egymásra figyelés és az együttműködés erősítése.</p> <p>Örömteli, fegyelmezett, tervszerű, összpontosított alkotómunka; a kreativitás, improvizációs képesség fejlesztése; a tartós, intenzív figyelem erősítése; a kooperáció, a munkamegosztásban való részvétel gyakorlása; a társak munkájának megértése, tisztelete.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p>Egyszerű elemekből építkező mozgássor létrehozása (eleinte a tanár konkrét iránymutatásával).</p> <p>Mozgásos improvizáció a tanár által meghatározott témára.</p> <p>Improvizáció a megismert technikák alkalmazásával.</p> <p>Páros, kiscsoportos és csoportos interakciós játékok.</p> <p>Játékok maszkkal, bábbal.</p> <p>Különböző karakterek mozgásbeli kifejezése.</p> <p>A figyelem irányításának erősítése.</p> <p>Alkalmazkodás, érdekérvényesítés együttműködést igénylő csoportos tevékenységek során.</p> <p>Jákob és Ézsau története</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Különböző dramatikus formák kipróbálása (pl.: bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.</p> <p>Szabad asszociációs játékok.</p> <p>Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjátékokban).</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>Tapasztalatszerzés a környezetből, a</p>	

	tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.
	Indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás, járás, futás, mozdulatkitartás, testtartás, gesztus, mimika, maszk, karakter.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kezdet, lezárás, cselekmény, szereplő, helyszín fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető dramaturgiai, műfaji fogalomkészlet bővítése. Egyes fogalmak felhasználása drámajátékos tevékenységekben és/vagy az elemző megbeszélésekben.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Egyszerű kifejezési formák megismerése és alkalmazása saját élményű dramatikus tevékenységekben, különböző dramatikus munkaformákkal. Az adott tevékenységek szituációkban történő megvalósítása (a szereplők szándékai, viszonyai, a cselekmény helyszínének, időpontjának megjelölése). Tékozló fiú Jelenetalkotás a tanár által megadott és/vagy a játzókkal egyeztetett elemek alapján.	Magyar nyelv és irodalom: Kreatív folyamatok támogatása (képzelet, belső képek alkotása, jelentésalkotás). Gondolkodás a saját gondolkodási folyamatokról.

<p>Az alapvető fogalmak ismerete és alkalmazása saját játékok alapján és azok értékelő megbeszélése során (szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, típus, ellentét és párhuzam, ritmus).</p> <p>Irodalmi művek egy-egy részletének közös dramatizálása, megjelenítése dramatikus tevékenységekkel.</p>	<p><i>Ének-zene:</i></p> <p>A belső hallás készség irányú fejlesztése. Elvárható: nehezebb ritmusképletek,</p> <p>Ütemfajták</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>A probléma megoldásához, a tevékenység elvégzéséhez szükséges, a feltételekre, hatásokra</p> <p>is kiterjedő átfogó kérdések megfogalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.</p>
	<p>Szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, típus, ellentét, párhuzam, fordulópont/tetőpont, főszereplő, mellékszereplő, késleltetés, ritmus, tér.</p>

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Történetek feldolgozása	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Részvétel egyszerűbb, csoportos rögtönzések játékokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alkotó és tevékeny részvétel támogatása, fejlesztése különböző drámajátékos tevékenységekben, történetek megjelenítésében.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Dramatikus improvizációk a tanár által megadott és/vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján.</p> <p>Történet szituációkra bontása (pl. kiscsoportokban létrehozott állókép, állókép narrációval, állóképsorozat, gondolatkövetés, némajáték, hangjáték), majd a látottak egész csoportos megbeszélése.</p> <p>Döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján).</p> <p>Jónás története, A bűnbe esés</p> <p>Dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti alkotások, zeneművek, ismert történelmi események, fénykép, film, (nép)hagyomány felhasználásával.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Történetek főszereplőinek azonosítása. A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása.</p> <p>Az idő és a tér egyértelműen megjelölt mozzanatainak azonosítása.</p> <p>A tetőpontok, fordulópontok és kitérők érzékelése.</p> <p>Annak megállapítása, hogy ki beszél el és kinek a szemével látjuk a történetet.</p> <p>A nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége.</p> <p>Mindennapi konfliktusok megjelenítése drámajátékban (pl.: bábjáték).</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>A tánc tanulása során megismerhető a helyi vagy a nemzetiségi (nép)hagyomány, s mindez hatékonyan járulhat hozzá a közösségi tudat és az</p>

	<p>önazonosság erősítéséhez.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>Események, történetek elbeszélése élőszóban, illetve emlékezetből.</p> <p>Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembe vétele.</p> <p>Feltevések megfogalmazása az egyének, csoportok viselkedésének mozgatórugóiról.</p>
	Dramatikus tevékenységformák, feszültség, improvizáció, cselekmény, jelenet, konfliktus.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Megismerő és befogadóképesség	Órakeret 1 0 óra
Előzetes tudás	Szöveges alkotások dramatikus feldolgozása, egyes szokások, hagyományok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Különböző művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozása.	

<p>céljai</p>	<p>Színház- és drámatörténeti ismeretek iránti érdeklődés felkeltése.</p> <p>Néphagyományok alapfokú ismerete.</p> <p>Színházi előadások megtekintése alapján a befogadó/értelmező képességek fejlesztése.</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p style="text-align: center;">Kapcsolódási pontok</p>
<p>Színházi előadások (pl. gyermek- vagy diákszínjátszó csoportok előadásai) közös megtekintése, előkészítése, a látottak feldolgozása dramatikus tevékenységekkel.</p> <p>A szereplők jellemének (külső és benső jegyeinek, valamint motivációinak) vizsgálata dramatikus tevékenységek felhasználásával.</p> <p>A ritmus lehetséges megjelenési formái színpadon.</p> <p>A színpadi tér és a színpadi idő fogalma. Ismerkedés a színpadi térformákkal és használatuk következményeivel.</p> <p>Dramatikus játékok során a néphagyomány egyes elemeinek felismerése és beépítése a gyakorlatokba.</p> <p>A karácsonyi és húsvéti ünnepkör hagyományai, szokásai.</p> <p>Ismerkedés a tánc és a mozgás szerepével és jellemzőivel (pl. különféle történelmi és társastáncok, különböző kultúrák táncai, különböző korok színpadi táncai).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a kaland, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Nemzetiségeink hagyományai és néptáncai.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>Együttműködés a társakkal, alkalmazkodás egymáshoz, a társak segítése a közös és csoportos tevékenységekben.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban.</p> <p>Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése tanári segítséggel.</p>

	<p><i>Hon- és népismeret:</i></p> <p>Család és lakóhely. Néphagyomány.</p>
	Díszlet, jelmez, kellék, jelenet, tánctípusok.

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>megfigyelés, előadás, leírás, összehasonlítás, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, szerepjáték</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>
---	--

<p>A fejlesztés várt eredményei</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Alkotó részvétel többféle dramatikus, illetve mozgásos-táncos tevékenységben. – Alapszintű improvizációs képességek fejlődése, erősödő biztonság a térhasználatban a mozgás és a dramatikus tevékenységek folyamán. – Konstruktív részvétel a dramatikus tevékenységek értelmező megbeszélésében – A tanuló képes a munkamegosztásra, érti és értékeli társai munkáját; fejlődik önismerete, képviseli saját álláspontját, és figyelembe veszi társai véleményét a közös alkotó tevékenységben. – Ismeri és használni tudja a legalapvetőbb dramaturgiai, drámaszerkezeti és színházi alapfogalmakat; képes egy színházi előadásról megfogalmazni élményeit, gondolatait.
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata. A továbbhaladás feltételei című fejezet felsorolja azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük:

- Egyszerűbb és bonyolultabb összefüggések megértése, átkódolás, transzformációs képességek.
- Alkalmazás ismert vagy új szituációkban.
- Önálló véleményalkotás, értékelés: magasabb rendű műveletek – analízis, szintézis, értékelés-kreativitás.

A pedagógusnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, gyakorlati értékelése alapján történhet:

- Előre kiadott témák közül tetszés szerint választott kérdéskör feldolgozása (képi, írásbeli, szóbeli).
- Szituációs játékok (történetek, népszokások, eljátszása), vitaszituációk, kézműves tevékenységek stb. írásbeli, szóbeli értékelése

6. Függelék:

A szakmai munkaközösségek a taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;
- biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;
- változatos feladatokon keresztül szemléltesse a Dráma és tánc tantárgy szerepét a mindennapi életben;
- alakítsa ki az önellenőrzés igényét;
- ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Vizuális kultúra

Helyi tantárgyi tanterv

**A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános tantervű tanulócsoporthoz 5-8. évfolyam**

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4
8.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzés:

- A vizuális kultúra tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölctan tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.
- A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.
- A tanórákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.
- A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (tantárgyi oktató CD, DVD, e-book olvasók, stb.) rendszeres használatát.
- **IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ban.**

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott (Kerettanterv az általános iskolák 5-8. évfolyama számára) kiadott 2.2 vizuális kultúra tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tantervi segédlet.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Porkoláb László

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	5	2	7
Stílus és mozgás	7	0	7
Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	2	0	2
Jelértelmezés, jelalkotás	3	0	3
Kép és szöveg	4	0	4
Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	6	2	8
Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	5	0	5
Évfolyam összesen:	32	4	36
6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	5	2	7
Stílus és mozgás	7	0	7
Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	3	0	3
Jelértelmezés, jelalkotás	2	0	2
Kép és szöveg	4	0	4
Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	6	0	6
Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	5	2	7
Évfolyam összesen:	32	4	36

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	4	1	5
A művészi közlés, mű és jelentése	6	0	6
Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	2	1	3
Mozgóképi közlés	3	0	3
Montázs	2	0	2
Vizuális kommunikációs formák	2	0	2
Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete	1	0	1
A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	1	0	1
A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	1	0	1
Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	5	2	7
Az épített környezet története	5	0	5
Évfolyam összesen:	32	4	36
8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	4	1	5
A művészi közlés, mű és jelentése	4	0	4
Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	2	1	3
Mozgóképi közlés	3	0	3
Montázs	2	0	2
Vizuális kommunikációs formák	3	0	3
Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete	1	0	1
A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	2	2	4
A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	1	0	1
Tárgy- és környezetkultúra	5	0	5

Tervezett, alakított környezet			
Az épített környezet története	5	0	5
Évfolyam összesen:	32	+4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelte látványok	Bibliai történet illusztrálása pl. József története –egyiptomi stílusban	2
Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Egyiptomi templom és lakóházak modellezése, a József történetének bábos / pálcikabáb/ feldolgozásához.	2
	Összesen:	4
6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelte látványok	Egyháztörténeti emlékek, nevezetességek megismerése.	2
Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Korakeresztyén díszítmények, szimbólumok alkalmazásával ajándéktárgyak készítése.	2
	Összesen:	4
7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Bibliai példázat, esemény feldolgozás: pl. A tékozló fiú példázata	1
Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Bibliai téma kinetikus, installációs feldolgozása: Pl. „Épüljtek fel lelki házzá”	2
Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	„Épüljtek fel lelki házzá” téma feladataihoz kapcsolatan: Térkonstrukció, tabló készítése sajátos, személyes egyedi „építőkövekből”.	1
	Összesen:	4
8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Személyes lelki tapasztalatok, érzelmek mint - bűnbánat, harag, öröm, reménység képi kifejezési	1

	lehetőségei. parafrázisok.	Műalkotás	
Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete	Keresztény újságok, havilap, gyereklap, gyülekezeti kiadványok címlapjának, képi illusztrációinak tervezése.		2
Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Ünnepeljünk együtt Karácsonyi ünnepi környezet, dísz és ajándék tárgyak készítése.		1
	Összesen:		4

3. Tantárgyi bevezető:

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb értelmezéséhez és megítéléséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a pl. a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Cél továbbá segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a

kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Mindezekről függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés”.

A fenti célok és szemlélet megvalósítását segíti a kerettanterv, amely konkrét módszertani segítséget nem biztosít, hisz ez nem feladata, de a fejlesztési követelmények részletezésével teszi konkrétabbá az elvárható fejlesztés irányát. A kerettanterv – némileg eltérően a NAT kompetenciafejlesztő kiindulópontjától – a vizuális kultúra részterületei szerint („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra”) szervezi a fejlesztés követelményeit. Az említett részterületeket további tematikai egységekre bontja, és ezeken belül fogalmazza meg a fejlesztés követelményeit, amelyekhez két évfolyamra ajánlott óraszámokat is feltüntet. Természetesen sem a tematikai egységek, sem a tematikai egységekbe foglalt tantervi követelmények sorrendje nem jelez semmiféle időrendi sorrendet vagy logikai kapcsolatot, illetve egy-egy fejlesztési követelmény nem azonos egy-egy tanóra tananyagával. Az optimális tartalomtervezés a különböző tematikai egységek követelményeit összekapcsolja a tanórán, azaz a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. Egy-egy tematikai egységen belül megjelenő fejlesztési követelmények nézőpontja a célzott tanulói tevékenység, amelynek megfogalmazása folyamat centrikus. Ezen belül a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenettervezésben, illetve ötleteket adnak konkrét fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a helyi tervezés során.

Az adott tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadás mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együtt értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A

médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a tervezés során további fontos szempont, hogy 5–8. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszám keretén belül kell végrehajtani. Az óraszám megosztást az adott iskolaszakaszból, pontosabban a 7–8. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret követelményeihez feltüntetett órakeret jelzi.

5–6. évfolyam

A fokozott realitásigény megjelenése az adott életkorban megalapozza a tanulók információk közötti szelekciós képességét, és kritikai gondolkodást alakít ki. A művészeti nevelés érték közvetítő, értékteremtő és személyiségformáló szerepe lehetőséget biztosít a kompetenciák legszélesebb körű fejlesztésére.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciájának folyamatos mélyítése lehetőséget teremt az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre nevelés feladata a vizuális kultúra tantárgynak is, hiszen a kifejező céllal születő alkotások létrehozásának folyamata a harmonikus személyiségfejlődéshez nagyban hozzájárul, a párokban és csoportban végzett tervező és alkotó munka elősegíti a másokért való felelősségvállalást, a másokkal való együttműködést. A módszerek és munkaformák sokszínűsége lehetőséget teremt a tanulás tanításának hatékony elősegítésére is. A forma és rendeltetés összefüggéseinek vizsgálata által, tárgyi környezetünk leírásával a hatékony, önálló tanulás módszerei, a rekonstruáló és konstruáló képességek fejlesztésével a kreatív problémamegoldás lépései tudatosulnak, melyek hosszú távon a kezdeményezőképeséget és a vállalkozói kompetenciát ösztönzi. A tervezés során kibontakozik a természettudományos és technológiai kompetencia, és előtérbe kerül a fenntarthatóság és környezettudatosság lehetőségeinek vizsgálata is. A vizuális kommunikáció területén a kép és szöveg lehetséges kapcsolatainak feltárása az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének is terepet biztosít, a gyakorlati feladatok lehetőséget teremtenek a digitális kompetencia mélyítésére. A médiatudatosság kialakítása kiemelt fejlesztési cél, például a reklám hatásmechanizmusának elemzésével út nyílik a kritikus, értelmező gondolkodás és aktív állampolgárság megalapozására.

A vizuális kultúra részterületei közül az 5–6. évfolyamon nagyobb arányban szerepelnek a „Kifejezés, képzőművészet” részterülethez kapcsolódó tartalmak, hiszen a megjelenő művészettörténet tananyagával bővülnek a fejlesztés követelményei. Ehhez hasonló a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület tematikai egységeinek aránya is, hiszen az

alsóbb iskolaszakaszhoz képest új feladatok jelennek meg: a tervezett alakított tér és az épített környezet szerkezeti, történeti tanulmányozása, mely a nemzeti és európai identitás mellett a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését is szolgálja. E szakaszban a „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmai a másik kettőhöz képest csekélyebb mértékben vannak jelen.

5. évfolyam		
Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Valóság és képzelet:</i></p> <p>A teremtés csodái</p> <p>ALKOTÁS: Organikus és geometrikus formák szerkezeti felépítése, formai sajátosságainak tanulmányozása. Pl. különleges termések, magok és „repülőszerkezeteik”; vagy bogarak, rovarok felépítése, repülő, mozgó, védekező, táplálkozó „szerkezetei”. Részletnagyítások, metszet rajzok, forma redukció, színtanulmányok, színredukció készítése, motívum tervezése. (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta,)</p> <p>A forma továbbgondolása, más funkcióban való alkalmazása pl. épület, híd,</p>	<p>A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás). Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes</p>	<p>Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés.</p> <p>Ének-zene: zenei élmény feldolgozása.</p> <p>Hit és erkölcsan: A "Teremtés könyve", Mózes első könyve; Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23)</p> <p>Dráma és tánc: dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján.</p>

<p>sárkányrepülő, fantázia jármű stb.</p> <p>Kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika).</p> <p>A látványok képi transzpozíciók lehetőségei: redukció, szelekció, művészi átírás (torzítás, halmozás, expresszív kiemelés, megszemélyesítés, jel, szimbólum, formaritmus, színritmus).</p> <p>Szabad asszociációk, gondolatok, érzelmek kifejezése a forma kicsinyítésével, nagyításával, halmozásával, átfedésekkel stb.pl. öröm, félelem, csend, reménység, békesség.(fénymásolatok, scanner, digitális fotók alkalmazása)</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Képzőművészeti alkotások, különböző grafikai eljárások, technikák, szabadkézi tanulmány rajzok, megfigyelése, a vizuálisnyelvi, technikai gazdagság elemzése.</p>	<p>technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika).</p> <p>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben.</p> <p>Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakkól, fotó).</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Látvány –kép –képmező, méretarány, felépítés, arányok, forma, tónus –szín viszonylatok, kontrasztok. Elvonatkoztatás- képi transzponálás. Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal- formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementerek.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Lehetséges projekttema a „Teremtés történet” dramatikus feldolgozása, vagy A magvető példázatának feldolgozása. Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése – történet (példázat) dramatizálás -síkban, térben, időben.</p> <p>csoportmunka, szerepjáték, rajzolás megfigyelés, egyéni munka</p>	

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Stílus és mozgás ALKOTÁS: A magok, növények mozgása, növekedése –fázis rajzok. Mikroszkopikus méretek és minták nagyítása- átalakulás, időbeliség fokozatainak rögzítése. A növekedés, átalakulás megszemélyesítése, képzeletbeli esemény rögzítése.(pl. zootrop szalag) Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése – történet (példázat) dramatizálás -síkbán, térben, időben. Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, fotó). pl. Petőfi: János vitéz c. művének illusztrációi különböző stíluskonvenció imitálásával. Bibliai történet alapján élményfeldolgozás, illusztrálás. pl.</p>	<p>Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkbán és/vagy térben. Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori Egyiptom, ókori görög és római, romantika, gótika, reneszánsz, barokk)</p>	<p>Természetismeret: Az emberi test, testarányok. Mozgásképesség . Matematika:vált ozó helyzetek, időbeliség. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő szemléletének megtapasztalása. Könyvtárhasználat.</p>

<p>Példaképeim könyve: pl. József története –egyiptomi, kora keresztény, bizánci – stb. stílusban</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Mozgás kifejezése, különböző művészettörténeti korszakok stílus konvencióiban. (egyiptomi falfestmények pl. -A kis marhahajcsár stílusában, asszír domborművek, görög szobrászat, stb.)</p>	<p>stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint.</p> <p>Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznap és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika,</p>	<p>Ének-zene: zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából.</p> <p>Hit és erkölcstan: Mózes első könyve, József története (37-50).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány.</p> <p>Mozgás fázisrajz, ritmus, arányok, karakter,</p> <p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Az irodalmi, bibliai élményekhez kapcsolódó tevékenységek leghatékonyabban projektmódszerrel valósíthatóak meg. A projekt időtartama változó lehet, függ a tanulói érdeklődéstől, a téma gazdag alkotásban kibontakoztatható lehetőségeitől, valamint a záróesemény produktumainak időigényétől. pl. Példaképeim könyve (Könyvkészítés projektmódszerrel)</p> <p>csoportmunka, szerepjáték, rajzolás megfigyelés, egyéni munka</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Idő- és térbeli változások</i> Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján. A tanulmányozott növényi magok, termések mozgás fázisainak megjelenítése. A mozgás időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése. Pl. falevél lebomlásának folyamatábrája, egy hópihe képzeletbeli növekedése, gazdagodása.</p>	<p>Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján, a mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázása”). A mozgás megjelenítése vizuális átírással (pl. egyszerű tárgy-animáció, optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag).</p> <p>A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hó szobor, anyag változása kitéve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje. Természetismeret: mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az idő ábrázolása vizuális eszközökkel. Dráma és tánc: Mozgásfolyamatok, mozgássor. Informatika: adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata. Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.</p>
Fogalmak	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag. Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: A teremtés csodái témakörhöz kapcsolva - Egy rovar élete képekben pl. báb és lepke folyamatábrán. A folyamat megszemélyesítése, pantomimes, vagy bábos feldolgozása. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel. csoportmunka, szerepjáték, rajzolás megfigyelés, egyéni munka	
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 3 óra

Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>ALKOTÁS: A teremtés csodái témakörhöz kapcsolódva magyarázó ábra készítése pl. lepkeék védelmére. Jelalkotás, figyelemfelkeltő tábla madaraink védelmére.</p> <p>Vagy napi tevékenységeink képi vicces jelei, pl.-állatfigura megszemélyesítése, (humor, önironia és érthetőség) hasznosfontos, haszontalan időtöltés, másokért végzett tevékenység, segítségadás stb.</p>	<p>Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján.</p> <p>A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégérek, parancsikonok, attribútumok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).</p>	<p>Hit és erköstan: Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)</p> <p>Természetismeret: Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.</p> <p>Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta.</p> <p>Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.</p> <p>Matematika: Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>
Fogalmak	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Projektet kísérő lehetséges feladatok: Példaképeim könyve, Az én hősm könyve téma kibontás: pl. bibliai szereplő József útja, tettei, választásai Útvonal, helyszínek jelei, vicces figyelmeztető táblák. (Vagy irodalmi szereplő pl. Kukorica Jancsi események, útvonal, táblák stb.)</p> <p>Lehetséges projekt téma: A környezetünkben élő madarak, állatok, termések, természeti csodák jelei: – tanösvényre, vagy a közeli park, tér, figyelemfelkeltő információs táblái.</p> <p>csoportmunka, szerepjáték, rajzolás megfigyelés, egyéni munka</p>	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszéd mód eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosítások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Kép és szöveg</i> ALKOTÁS: Petőfi: Anyám tyúkjá c. versének képi jelenetei groteszk stílusban- kép-szöveg összefüggései.</p> <p>Példaképem könyve: pl. Dániel története, Jónás története képekben: -történet képekben való elbeszélése. Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalkotásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). Könyv borító tervezése. BEFOGADÁS: Bibliai témájú és irodalmi témát feldolgozó animációs filmek elemzése, pl. Jónás története, vagy a János vitéz rajzfilmen, szépirodalmi illusztrációkon, különböző stílusok összehasonlító elemzése, technikák, vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtő mágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezőmódja közötti összefüggés alapján.</p>	<p>Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezőmódja közötti összefüggés alapján. Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként. Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termék címke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképből), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya.</p> <p>Ének-zene: zenei stílusok és formák.</p> <p>Dráma és tánc: nem verbális kommunikációs játékok.</p> <p>Informatika: multimédiás dokumentumok előállítására kész alapelemekből.</p>

Fogalmak	Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Projekttemát kísérő lehetséges feladatok:</p> <p>A bibliai téma, József története, Jónás története vagy a János vitéz képi jeleneteinek és a szövegrészletek együttes megjelenítése - vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalkotásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).</p> <p>csoportmunka, szerepjáték, rajzolás megfigyelés, egyéni munka</p>	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térszékeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Tervezett, alakított környezet</i> ALKOTÁS: Egyiptomi templom és lakóházak modellezése, a József történetének Vagy Jónás próféta útjainak dramatizált feldolgozásához. (Jón 1-4) BEFOGADÁS: A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözködés, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar,</p>	<p>Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történelmi korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola)</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok. Természetismeret: Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja,</p>

<p>templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján.</p> <p>Ókori építészeti stílusok elemzése.</p> <p>(Mezopotámiai, egyiptomi, asszír, perzsa stb. művészet.)</p> <p>A történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével.</p>	<p>lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban.</p> <p>A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözők, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján.</p>	<p>szemlélete.</p> <p>Könyvtárhasználat.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás.</p> <p>Matematika: Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.</p> <p>A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok.</p> <p>Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.</p> <p>Hit és erkölcsstan: Mózes első könyve, József története (37-50), Jón (1-4)</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás</p> <p>Feladattal vezetett önálló megismerés.</p> <p>Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.</p>	

Tematikai egység	Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Órakeret 5 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.</p> <p>Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási</p>

		pontok
<p>Tárgy és hagyomány BEFOGADÁS: Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.</p> <p>Hétköznapi és ünnepi viseletek Jézus korában. ALKOTÁS: Bibliai történet jelmezei, bábjai, pl. nemez-, papírmasé báb, a történet eseményeihez kapcsolódó tárgyak, hímzett tarisznya, öv, stb. elkészítése, ókori díszítőmotívumok alkalmazása. Merített papír készítés, kópírás.</p>	<p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezélés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával. Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl.</p>	<p>Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: népköltészet. Könyvtárhasználat. Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság.</p> <p>Ének-zene: népzene.</p> <p>Dráma és tánc: népszokások.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.</p>
Fogalmak	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	<ul style="list-style-type: none"> – A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. – Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. – Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek 	

	<p>értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. – Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. – Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. – Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. – Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. – A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. – Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. – Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. – A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. <p>Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
--	---

6. osztály

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Valóság és képzelet</i> ALKOTÁS: Látvány utáni tanulmányrajzok Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságából kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása. A lakó környezetben lévő épületek több nézőpontos ábrázolása. (felülnézet, utca fronti, alulnézet) Térábrázolási konvenciók gyakorlása. A tanulmányrajzok alapján utcai jelenetek elképzelése, régen és ma. Pl. Korábbi irodalmi élmények felidézésével, az események aktuális mai helyzetekbe való beillesztése. Kukorica János vagy Toldi Miklós mai helyszíneken – kép sorozat.	Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).	Magyar nyelv és irodalom: a műélvezet megtapasztalása. Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés. Ének-zene: zenei élmény feldolgozása. Dráma és tánc: dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján. Hit és erkölestan: Az irgalmas samaritánus története Lukács 10,25–37
Fogalmak	Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány, textúra-faktúra.	
Javasolt pedagógiai	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás,	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.
---	---

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Stílus és mozgás Útkeresés – úton járás: BEFOGADÁS: Környező múzeumok, skanzen, építészeti emlékek, templomok meglátogatása. Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások, Festmények, fotók, kisfilmek alapján hazai tájak, nevezetességek felidézése. Tájegységek építészeti emlékei, irodalmi, képzőművészeti nevezetességei, népi tárgykultúrája. Református templomok sajátosságainak megismerése.	Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori Egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermedialis: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet) a	Természetismeret: Környezetünk élővilága. Matematika: változó helyzetek, időbeliség. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok. Magyar nyelv és irodalom: Petőfi Sándor: Az Alföld (és más műve, pl. Szülőföldemen, Úti levelek). Epikai művek

<p>Egyháztörténeti emlékek, nevezetességek megismerése.</p> <p>ALKOTÁS: <i>Labirintus téma:</i> Bonyolult alaprajzok alapján (pl. labirintusok a krétai művészetben, őskori barlangrajzokon, keresztény templomok négyzeti terében stb.) Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben.(pl. festés, plasztika, parafrázis, intermedialis: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet)</p>	<p>tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával.</p>	<p>(részletek) és lírai alkotások magyar tájakról, városokról (pl. Ady, Kosztolányi, Szabó Lőrinc és mások művei), illetve vallomások a szülőföldről.</p> <p>Ének-zene: zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából. Egyházzenei művek, zsoltárok.</p> <p>Hit és erkölestan: Saul megtérése (ApCsel 9,1-30) A lelki fegyverzet (Ef 6)</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkihágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.</p>	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Idő- és térbeli változások</i></p> <p>BEFOGADÁS: A települések szerkezeti felépítése régen- ma. Lakóházak régen és ma. Viseletek és életkorok, szokások, ünnepek összefüggései. Városok régen és ma. Toronyok és toronyházak.</p> <p>ALKOTÁS: <i>A hazai táj változásai:</i> <i>Élet régen és ma</i> Pl. Petőfi Sándor szülőháza, Életének állomásai, különböző helyszínei, eseményei. A települések régi és mai megjelenésük. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel. Bibliai történetek helyszínei régen és ma. – Pl. Babilon, Jerikó, Ninive stb. Bábel tornya. Tervezés, kivitelezés talált tárgyakkól.</p>	<p>A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hősobor, anyag változása kitéve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje.</p> <p>Természetismeret: mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az idő ábrázolása vizuális eszközökkel. Dráma és tánc: Mozgásfolyamatok, mozgássor. Informatika: adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata. Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése. Hit és erkölcsstan: A bábéli torony és a nyelvek kialakulása (1 Móz 11,1–9)</p>
Fogalmak	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.	
Javasolt	Lehetséges projekt téma: Képes útinapló, térkép készítése a választott	

pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	tájegységről, bibliai helyszínről. A tájegység dokumentációja, nevezetességei, régészeti, művészettörténeti emlékei, népi és viseletei, népszerűsítő üdvözlőlap, leporelló, plakát tervezése.
--	--

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: <i>Régi használati tárgyak pl. járom, eke, mozsár, guzsaly</i> stb. ismertető ábrái: Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, A tárgyak jeleinek elkészítése.	Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján. A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégek, parancsikonok, attributumok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).	Természetismeret: Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat. Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta. Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása. Matematika: Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.

Fogalmak	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmod eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>ALKOTÁS: <i>A régi használati tárgyak jeleinek elkészítése,</i> képrejtvény tervezése. A tárgyak új funkcióban való áttervezése, átalakítása. Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán.</p> <p>Memória kártya készítése. Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival.</p> <p>BEFOGADÁS: Egyiptomi, sumer írás, rovásírás tanulmányozása.</p>	<p>Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalkotásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezőmódja közötti összefüggés alapján. Korábban készített saját alkotás</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya.</p> <p>Ének-zene: zenei stílusok és formák.</p> <p>Dráma és tánc: nem verbális kommunikációs játékok.</p> <p>Informatika: multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.</p>

Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül.	továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként. Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.	
Fogalmak	Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Tervezett, alakított környezet</i> BEFOGADÁS: Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül.	Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból különféle eszközökkel és anyagokkal történelmi korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok. Természetismeret: Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített.

<p>ALKOTÁS: <i>A festett kazettás mennyezetek díszítményeinek mai használati tárgyon való megjelenítése.</i> Pl. Nap, madár, növényi motívum nemez tarisznyán, vászon kendőn stb. A népviselet áttervezése mai használati funkciók, és trendek alapján. A választott viselet díszítményének más, különleges alkalmazási felületeinek kitalálása. Pl. csomagolás, sütőforma, póló, különböző papír applikációk. Környezetben: Térplasztikákon, kövezeten, Installációk felületén, utcabútoron, korlátokon stb. A Babel tornya korábbi tervrajzainak kivitelezése.</p>	<p>megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével saját tervezés megjelenítése szabadkézi rajzban. A közvetlen környezetben található tárgyak, épületek elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat. Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás. Matematika: Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek. Hit és erkölcstan: A bábéli torony és a nyelvek kialakulása 1 Mózes (11,1–9) Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag.</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p><i>Tárgy és hagyomány</i> ALKOTÁS: Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival. Memória kártya- tájegységek nép- viseletei Ünnepi készülődés a karácsonyra,(húsvétra): Korakeresztén díszítmények, szimbólumok alkalmazásával ajándéktárgyak készítése.</p> <p>BEFOGADÁS: A témával kapcsolatos képzőművészeti alkotások megismerése: (Rembrandt: A pásztorok imádása Duccio: Bevonulás Jeruzsálemben Hieronymus Bosch: Keresztút; Jézust tövissel koronázzák meg stb.) Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján. Műalkotások segítségével Ókeresztény és bizánci díszítőművészet megismerése. (pl. mozaikok, A szent korona, A koronázási palást,) A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok, keresztén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink megismerése.</p> <p>Ünnepi készülődés a karácsonyra</p>	<p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezelés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával. Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.</p>	<p>Hit és erkölcsstan: Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9) Az ószövetségi próféták Jézus eljövételéről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3) Saul megtérése (ApCsel 9,1-30)</p> <p>Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: népköltészet. Könyvtárhasználat.</p> <p>Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság.</p> <p>Ének-zene: népzene.</p> <p>Dráma és tánc: népszokások.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.</p> <p>Hit és erkölcsstan: Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciaik segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése.</p>
---	---	---

Ünnepi készülődés a húsvétra		
Fogalmak	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Adott ünnephez kapcsolódó népszokás megelevenítése. Pl. betlehemezés csoportmunka, szerepjáték, rajzolás megfigyelés, egyéni munka	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	<ul style="list-style-type: none"> – A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. – Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. – Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. – A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. – Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. – Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. – Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. – Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. – A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. – Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. – A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. <p>Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
--	---

Művészettörténet 5-6.

A különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

Megalitikus építészet (pl. Stonehenge),

őskori mágikus ábrázolás (pl. altamirai barlangrajz),

ókori egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templom (pl. Kheopsz piramisa, Zikkurat – Úr, karnaki Ámon-templom),

fáragott mészkőszobor az ókori Egyiptomból (pl. Írnok szobor, Nofretete fejszobra),

halotti kultusz tárgyai (pl. Tutenchamon arany halotti maszkja),

az ókori Egyiptom ábrázolását bemutató falfestmény vagy dombormű (pl. Fáraó vadászaton – thébai falfestmény),

az ókori görög és római templom (pl. athéni Akropolisz: Parthenon, Eretheion; Pantheon),

ókori színház, amfiteátrum (pl. Colosseum),

görög és római emberábrázolás (pl. delphoi kocsihajtó, Szamothrakéi Niké, Laokoón-csoport, római portré szobor),

korakeresztény és bizánci templom (pl. Santa Sabina, Hagia Sophia),

népvándorlás kori tárgy (pl. nagyszentmiklósi kincs, honfoglaláskori öltözet),

románkori és gótikus templom, székesegyház (pl. pisai dóm, jáki bencés apátsági templom, amiens-i székesegyház, nyírbátori református templom), Magyar Szent Korona és koronázási palást,

épületdíszítő és oltárszobrok a középkorból (pl. V. Stoss),

gótikus freskó és oltárkép (pl. Giotto, M.S. Mester),

gótikus üvegablak (pl. chartres-i katedrális üvegablakai),

reneszánsz és barokk palota és kastély (pl. Palazzo Farnese, chambordi kastély, versailles-i palota, fertődi Eszterházy-kastély),

a reneszánsz és barokk mesterei (pl. Michelangelo B., Leonardo da Vinci, Raffaello S., A. Dürer, P. Bruegel, P. P. Rubens, Rembrandt, D. Velazquez, Vermeer van Delf).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is.

7–8. évfolyam

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni ezt a feladatot, hanem csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével. E tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét, továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését, ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaorientáció kapcsolata is. Ebben az időszakban különösen fontos továbbá a vizuális nevelés érték közvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúrákövetítő szerepben van, így a történelmi korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történelmi példák esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevésbé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészetén kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „Vizuális kommunikáció” részterület fejlesztési feladata veszi

át a főszerepet, illetve a „Kifejezés, képzőművészet” részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmi kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

7. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Érzelmek, hangulatok kifejezése</i> ALKOTÁS: Bibliai példázat, esemény feldolgozás: pl. A tékozló fiú példázata A téma művészettörténeti, festészeti emlékeinek megismerése- parafráziskészítés - képkiegészítés, stílusváltás stb. Caravaggio: Szt. Pál megtérése; Jézus és Tamás Rembrandt: A tékozló fiú pl. <i>Útkeresés –úton járás témakör:</i> Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).</p>	<p>Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával).</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei. Ének-zene: A zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció. Dráma és tánc: jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása. Hit és erkölcsstan: Jézus és Tamás (Jn 20,24-29) Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-42) Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10) A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32) Mindent szabad nekem? (1Kor 6,9-13)</p>
Fogalmak	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.	

Javasolt pedagógiai eljárások, szervezési- módszerek, és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás.	
Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szíkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>ALKOTÁS: Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművészet).</p> <p>Bibliai téma kinetikus, installációs feldolgozása: Pl. „Épületek fel lelki házá”v. Pál apostol „Szeretet himnuszának” installációja.</p> <p>BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján,</p>	<p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint.</p> <p>Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművészet).</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat.</p> <p>Ének-zene: művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések.</p> <p>Informatika: Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése</p>

<p>művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint.</p>	<p>Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).</p>	<p>Hit és erkölcsstan: Épüljetek fel lelki házzá. (1.Pét. 2:1-10).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, színkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stílusorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet. Kinetikus, installációs, environment, performansz /eseményművészet.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Vizuális kommunikáció Magyarító képek/rajzok</p>		<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.</p>		
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>ALKOTÁS: Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások</p>	<p>Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával,</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok</p>	

<p>megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával.</p> <p>Pál apostol missziói útjait segítő tárgyak tervezése</p> <p>Formaelemzés, forma átalakítás: napjaink tárgyainak áttervezése egy önállóan választott régi stílusban, pl. menekülésének eszközei</p>	<p>kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával.</p> <p>Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.</p>	<p>mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés.</p> <p>Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése.</p> <p>Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint.</p> <p>Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok).</p> <p>Földrajz: a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.</p> <p>Hit és erkölcstan: Hűség a hitben: István vértanú (ApCsel 6,1-15)</p> <p>Pál apostol missziói útjai (ApCsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40)</p> <p>Pál útja Rómába (ApCsel 27-28)</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés. I</p>	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	Órakeret 3óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.</p>	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>ALKOTÁS: A Szentlélek és pünkösd ünnepe közötti kapcsolat felmutatása jelképekkel. Képsorozat készítése az eseményekről.</p> <p>Az elveszett és megtaláltatott téma rajzos feldolgozása, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe story-board, kamerába vágott video anyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva</p>	<p>A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatróp fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe).</p> <p>A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.</p>	<p>Dráma és tánc: cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont.</p> <p>Informatika: Egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p> <p>Hit és erkölcstan: Húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése.</p> <p>Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciák segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit.</p> <p>Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése.</p>
Fogalmak	<p>Technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp, fenakisztoszóp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, story-board.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés.</p>	
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>BEFOGADÁS: A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.</p> <p>ALKOTÁS: A bábeli történet aktualizált feldolgozása: Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészzé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”)</p>	<p>Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészzé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében.</p> <p>A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.</p>	<p>Dráma és tánc: ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.</p>
Fogalmak	Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák	Órakeret 2 óra
-------------------------	--	---------------------------------

Előzetes tudás	Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>ALKOTÁS: Portré ábrázolása a szereplő hangja, jelleme alapján .pl. tudós, bibliai szereplő, mesterember, leírás alapján. Mozaikkép (fantomkép) készítése. A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással).</p> <p>BEFOGADÁS: A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében</p>	<p>A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával.</p> <p>Informatika: Multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p> <p>Matematika: Osztályozás. Rendszeralkotás - elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).</p>
Fogalmak	A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, (techno)médium.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	

Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természetű		Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
BEFOGADÁS: Szemben a képernyővel (beszélgetés a média hatásairól) Dokumentumfilmek: Sára Sándor, Gaál István Oda – vissza ; Sára Sándor: Cigányok, Pergőtűz.	A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: Föld kenyér nélkül, Tarr Béla: Hotel Magnezit).	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja. Hit és erkölcsstan: Jézus megszólít: A samáriai asszony (Jn 4,1-42) Jézus tanít: só és világosság (Mt 5,13-16) Jézus tanít: Búza és konkoly példázata (Mt 13,24-30. 36-43)	
Fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenzés.		

Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban		Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány		

	fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS. A megnézett alkotások megbeszélése, elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).	Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében .	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomtatékosítás eszközei a társművészetekben. Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.
Fogalmak	Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	
Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	Órakeret 1óra

Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történet vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), az alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris, párhuzamos montázs, flashback, flash forward). Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	Informatika: Digitális képek jellemzőinek megismerése, minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel: képszerkesztés, vágás. Montázs készítése. Digitális hangformátumok. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése. Hang vágása egy hangszerkesztő program segítségével. Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc: időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel. Könyvtárhasználat.
Fogalmak	Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés.	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>ALKOTÁS: „Épüljtek fel lelki házzá” téma feladataihoz kapcsoltan: Térkonstrukció, tábló készítése sajátos, személyes egyedi „építőkövekből”. Épületek, tárgyak átalakítása, megszemélyesítése, szimbolikus áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalgó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig.</p> <p>Ünnepeljünk együtt: Ajándéktárgy készítés egymásnak, szeretteinknek: Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalgó (pl. saját</p>	<p>Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalgó (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</p> <p>Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe).</p> <p>Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalgó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig.</p> <p>A környezettudatos élet</p>	<p>Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat.</p> <p>Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés.</p> <p>Biológia-egészségtan: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság.</p> <p>Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek.</p> <p>Hit és erkölcsstan: Ünnepi események,</p>

<p>amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</p> <p>Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe).</p>	<p>lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.</p>	<p>történetek felidézése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>BEFOGADÁS: Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében</p>	<p>Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísz tárgyak megfigyelése. Hon- és népismeret: Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti</p>

<p>megjelenő alapvető és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogeköz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.</p> <p>ALKOTÁS: Népművészeti motívumok gyűjtése, ajándéktárgy készítése a választott népi motívumok felhasználásával.</p>	<p>térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogeköz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.</p>	<p>tárgykultúra.</p> <p>Földrajz: A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése.</p> <p>Ének-zene: népdalok, hangszeres népzene.</p> <p>Hit és erkölcsstan: „Épüljetek fel lelki házzá”(1Pét 2,1-10)</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, keresztthájó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísz tárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Lehetséges projekt téma: „Épüljetek fel lelki házzá”(1Pét 2,1-10) önismereti és kapcsolatépítő társasjáték készítése csoportmunkában.</p>	

8. évfolyam

<p>Tematikai egység</p>	<p>Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Szintani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Geometrikus alapformák látvány utáni távlati ábrázolása. A perspektivikus ábrázolás. Egy- és két irányponthoz perspektíva (irányvonalak, iránypont, horizont). Vetületi ábrázolás. A vetületi képek értelmezése. Axonometrikus ábrázolás. Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek használatával. Színkontrasztok fajtáinak összegzése, szintani kísérletek. BEFOGADÁS: Színtani ismeretek tudatosítása, térábrázolási konvenciók, megfigyelése műalkotásokon.	Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Művészeti élmények vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval). Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése.	Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei. Ének-zene: A zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció. Dráma és tánc: jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása.
Fogalmak	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás.	
Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális	

	jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szinkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai: fauvizmus, kubizmus, futurizmus, expresszionizmus, absztrakt irányzatok, konstruktivizmus, dadaizmus, szürrealizmus, op-art, valamint a kortárs művészet) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. megörökítés, provokálás) szerint. Általános bevezető a modern művészetről. Annak összegzése Mi a modern művészet? Beszélgetés a modern szobrászat és festészet néhány jelentősebb alkotásáról. Műfaji határok összemosódási folyamatának elemzése. Híres portré és rekvizitumok a művészetben.</p> <p>ALKOTÁS: Képvariációk színekkel:</p>	<p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművészet).</p> <p>Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat.</p> <p>Ének-zene: művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések.</p> <p>Informatika: Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése</p>

Portrészorozat, különböző érzelmeket kifejező portrék, önarckép ábrázolása.	következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).	
Fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, színkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Magyarozó képek/rajzok	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A szimbólum és fajtái. Összetett képi szimbólumok. Stilizálás illetve redukálás folyamatának, módszereinek megfigyelése a műalkotásokon (pl. állatot szimbolizáló jel tervezése). Bibliai szimbólumok a művészetben. ALKOTÁS: Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon),	Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával,	Magyar nyelv és irodalom: Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés. Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek

és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával Keresztyén szimbólumok alkalmazásával jelek önjelek, csoportjelek tervezése pl. közös pólóra.	jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.	elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok). Földrajz: a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.
Fogalmak	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. storyboard, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg. ALKOTÁS:	A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatróp fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe). A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-	Dráma és tánc: cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások. Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok,

<p>Képregény, story-board készítése egyéni témaválasztás alapján (pl. Útkeresés, átalakulás, metamorfózis témájában).</p>	<p>board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.</p>	<p>jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont.</p> <p>Informatika: Egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp, fenakisztoszkóp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, story-board.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.</p>	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 2 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>BEFOGADÁS: A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek) elemzése, összehasonlítása kapcsán</p> <p>ALKOTÁS: Egyéni fotómontázs, pl. Az irgalmas samaritánus</p>	<p>Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészzé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”)</p> <p>érdekében.</p>	<p>Dráma és tánc: ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét;</p>

történetének egyéni feldolgozása, aktualizálása, átírása.	A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.	metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.
Fogalmak	Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). A fotó és a film kapcsolata (képsorozatok, képkivágások: közelkép, nagyotól stb. beállítások megfigyelése). ALKOTÁS:	A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással).	Magyar nyelv és irodalom: Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával.

<p>Plakát tervezése közös előadás népszerűsítésére. Az op-art művészet jellemzői. Térhatás és mozgás két dimenzióban. Optikai illúziók elemző vizsgálata. Furfangos képi illúziók. Többértelmű képek vizsgálata. Plakátművészet régen és ma. Pl. plakáttervezés a szecesszió divatjából kiindulva, pl. Orosz István munkái Ünnepeljünk együtt pl. a karácsonyhoz köthető tárgyak készítése csoportmunkában vagy egyénileg.</p>	<p>A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.</p>	<p>Informatika: Multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái. Matematika: Osztályozás. Rendszeralkotás - elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, (techno) médium.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete</p>	<p>Órakeret 1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A mozgóképnyelv alapeszközeinek (narráció; szerepjáték; látványszervezés, montázs, képkivágás, gépállás, nézőpont, szemszög, kameramozgások, beállítástípusok,</p>	<p>A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja.</p>

<p>megvilágítás) fogalmainak tudatosítása, ezen eszközök szerepének értelmezése.</p> <p>A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének felismerése, alkalmazása (a nézők számára ismerős témák, szériaszerű filmalkotások, könnyen befogadható ábrázolási konvenciók, illetve a személyesebb, a szerzővel azonosítható eredeti formanyelvhasználat) az életkornak megfelelő művek elemzésével.</p>	<p>képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: Föld kenyér nélkül, Tarr Béla: Hotel Magnezit).</p>	
Fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás</p> <p>Feladattal vezetett önálló megismerés.</p> <p>Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.</p>	

Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	<p>A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének	Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: a hangsúlyozás,

<p>megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok).</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Keresztény újságok, havilap, gyereklap, gyülekezeti kiadványok címoldalának, képi illusztrációinak tervezése.</p>	<p>annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, stb.).</p>	<p>nyomatékosítás eszközei a társművészetekben.</p> <p>Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban</p>		<p>Órakeret 1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.</p>		
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Művészeti példák (pl. képzőművészet, irodalom, fotó, zene)</p>	<p>A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak</p>	<p>Informatika: Digitális képek jellemzőinek megismerése,</p>	

<p>összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.</p>	<p>azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán az alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris, párhuzamos montázs.). Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.</p>	<p>minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel: képszerkesztés, -vágás. Montázs készítése. Digitális hangformátumok. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése. Hangvágása egy hangszerkesztő program segítségével.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc: időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel. Könyvtárhasználat.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.</p>	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben. Hagyományos népi kultúránk tárgyai, anyaghasználat, forma- és funkció összefüggésének vizsgálata. A hagyományos lakóház emberléptékűsége. ALKOTÁS: Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgykötő folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig.	Tárgytervezés, tárgyalakítás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével saját tervezés megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgykötő folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.	Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás. Technika, életvitel és gyakorlat: Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés. Biológia-egészségtan: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek.
Fogalmak	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag.
---	--

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>BEFOGADÁS: A modern építészet jellemzői, sajátosságai, jeles képviselői. A Bauhaus (funkcionalista stílus). Az organikus építészet. Az organikus építészet magyar követői. A funkcionalista és az organikus építészet összehasonlítása. Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.</p> <p>ALKOTÁS: Ünnepeljünk együtt pl. a karácsonyhoz köthető tárgyak készítése csoportmunkában vagy egyénileg.</p>	<p>Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodroghöz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísz tárgyak megfigyelése. Hon- és népismeret: Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra. Földrajz: A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió. Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése. Ének-zene: népdalok, hangszeres népzene.</p>

Fogalmak	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísz tárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag.

Művészettörténet 7-8.

A különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük.:

19. század építészetének megjelenései

(pl. Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum,

Steindl Imre: Országház),

romantika, realizmus és impresszionizmus, posztimpresszionizmus festői

(pl. F. Goya, Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál, E. Manet, C. Monet, V. van Gogh, P.

Gauguin),

19–20. század fordulójának irányzatai

(pl. A. Gaudi, A. Rodin, G. Klimt, Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztká Tivadar),

20. századi és kortárs irányzatok példái

(pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier, Makovecz Imre, H. Moore, H. Matisse, P.

Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali, Kassák Lajos, J. Pollock, A. Warhol, V. Vasarely,

Erdély Miklós).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építésztörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása.</p> <p>A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében.</p> <p>Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében.</p> <p>Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelölő értelmezése, és következtetések megfogalmazása.</p> <p>Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.</p> <p>Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása.</p> <p>Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgóképek, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során.</p> <p>A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.</p> <p>A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.</p> <p>Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.</p> <p>Társzművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése.</p> <p>A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.</p> <p>Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása.</p> <p>A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.</p> <p>Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tárgy alkotásközpontú, ezért az alkotásban fejlődő ábrázolási és kifejezési képességek, vizuális nyelv és technikák alkalmazási képességét, valamint a vizuális gondolkodási, problémamegoldó képességek fejlődését követjük nyomon.

Az értékelésben figyelembe kell venni a tárgy alkotási területeinek sajátosságait, fejlesztési céljait és követelményeit.

Az értékelés legfontosabb formája a közös megbeszélés, véleményalkotás, egymás munkáiban az értékek felismertetése. Az alkotási folyamat sikerességének segítése mellett fontos nevelői feladat a kész alkotás örömeinek, értelmének szóbeli megerősítése.

A tanultak ellenőrzése és értékelése többféle módszertani forma alkalmazása révén történik, megfelelően a tantárgyi részterület alkotási sajátosságainak, fejlesztési követelményeinek.

Önmagához képest értékeljük az alkotást a személyes képi közlésformáknál. A belső tartalmak kifejezésénél a gyermek alkotása saját képességeihez, és a személyes élményhátteréhez mérhető. Az értékelésnek ezért az elfogadásra, a dicsőre és megerősítésre kell irányulnia, ezáltal is elősegítve az őszinte élményfeldolgozás további rögzülését. Az előre meghatározott kritériumok szerinti értékelés gátja lehet a személyes tartalmak kifejezésének.

A személyes kifejező alkotás sajátosságából fakadóan a „produktum” nem tervezhető elvárt kritériumok alapján, ezért az előre vetített értékelési szempontok akadályozhatják a divergens gondolkodást, a nyitottság és találékonyság szabad megnyilvánulásait.

Kritériumok szerint, előre megadott szempontsor alapján értékelhetünk a tárgy- és környezetkultúra, és vizuális kommunikáció objektív közlésformáinál, mivel a tevékenységet elsősorban a megfigyelés, problémamegoldás szabályai, a vizuális nyelv és technikák eljárásai, valamint az anyagformálás és a funkció összefüggései határozzák meg. Az elkészült alkotás a használhatóság vagy értelmezhetőség próbájában mérettetik meg, ezért az értékelést is objektív kritériumok határozzák meg.

Strukturális módszerrel értékelhetjük az elkészült alkotásokat a közlésformák többségénél – vizuális nyelvi sajátosságok kompozíció, szín, tér, forma-funkció stb.-elemzéssel. A továbbhaladás feltételeként vizsgáljuk a bemutatott és gyakorolt vizuális nyelvi kifejezés elemeinek (vonal, szín, forma, kompozíció stb.) célnak megfelelő alkalmazását, és a technikák, eljárások megfelelő szintű ismeretét.

Projekt módszernél egy időszak folyamatában készült munkáit értékeljük, dokumentációs anyagok, rajzos kutatási, tervezési folyamatok, gyűjtéseket kísérő füzetek stb. színvonalát, technikai kivitelét. A projekt záróeseményéhez kapcsolódó produktumok megvalósításában az ötletgazdagságot, problémamegoldó képességet, a képi megjelenítés esztétikumát, technikai színvonalát értékelhetjük.

Az esztétikai- művészeti ismeretek gazdagodása a tárgy befogadó tevékenységeiben feltáró beszélgetések során igazolható vissza. A látványokról, műalkotásokról való beszélgetésekben bátorítjuk a gyermekeket a kérdéseik szakkifejezések alkalmazásával való megfogalmazásában, indoklásaikat, véleményüket, aktivitásukat értékeljük.

Szummatív értékelést félévkor és év végén osztályzatokkal kifejezve történik.

6. Függelék:

SZAKIRODALOM:

Szalontai György: Vizuális nevelés, Tárogató Bp. 1994

Lantos Ferenc: Képekben a világ, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1994

Bakos Tamás, Bálványos Huba, Preisinger Zsuzsanna, Sándor Zsuzsa:

A vizuális nevelés pedagógiája, Balassi Kiadó, Bp. 2000

Strohner József: Módszertani Füzetek I-II., FVNK, 2000

Bodóczky István Vizuális művészeti projektek az oktatásban, MIE Bp. 2003

Sándor Zsuzsa: A vizuális nyelv képi világa, Miskolci Egyetemi Kiadó, Sárospatak, 2003

Sándor Zsuzsa: Módszertár. Vizuális kultúra óratervek, Miskolci Egyetem, Sárospatak, 2002.

Sándor Zsuzsa: Vizuális kommunikációs projektek. Miskolci Egyetem, Sárospatak 2003.

Somodi Ildikó: A mindennapos művészeti nevelés lehetőségei, Módszertani füzet, Károli Egyetemi Kiadó, Budapest, 2012

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Informatika

Helyi tanterv

**A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános tantervű tanulócsoport 6-8. évfolyam**

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4
8.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A tanterv minden évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – a számítógépterem férőhelyeihez igazodó 15-20 fő csoportbontásban kerül megtartásra.
- A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (tantárgyi oktató CD, DVD, e-book olvasók, stb.) rendszeres használatát.
- A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.
- Az informatika órákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.
- Az informatika tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölcs tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

- számítógépterem (1 tanuló/1 gép) Multimédiás számítógépek hálózatba kötve, számítógép termenként 1 db hálózatba kötött nyomtatóval, szkennelvel,
- internetelérés, digitális fényképezőgép, oktató CD, DVD, e-book olvasók, e-bookok,
- iskolai könyvtár,
- rendszergazda, a számítógépes hálózat és az eszközök üzemeltetéséhez, karbantartásához.
- IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ban.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2.sz. mellékletében (Kerettanterv az általános iskolák 5-8. évfolyama számára) kiadott (2.2 kötelező tantárgyak) Informatika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Porkoláb László

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

6. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	0	4
2. Alkalmazói ismeretek	10	3	13
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	0	8
4. Infokommunikáció	4	1	5
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	2	0	2
Évfolyam összesen	32	4	36

7. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	2	0	2
2. Alkalmazói ismeretek	14	3	17
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	6	0	6
4. Infokommunikáció	4	1	5
5. Az információs társadalom	3	0	3
6. Könyvtári informatika	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

8. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	2	0	2
2. Alkalmazói ismeretek	14	4	18
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	6	0	6
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	3	0	3
6. Könyvtári informatika	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Rövid szöveg beírása, javítása	2
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Elmélyítésre szolgáló időkeret: Bibliai témájú prezentáció készítése	1
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	Elmélyítésre szolgáló időkeret: E-mailes kapcsolat kialakítása külföldi keresztyén közösségekkel, vagy egyénekekkel.	1
	Összesen:	4

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	<i>Multimédiás dokumentumok előállítása</i> Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testre szabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Bibliai témájú prezentáció készítése	3
4.3. Médiainformatika	Elmélyítésre szolgáló időkeret: Bibliai témájú hangos könyvek, e-bookok használata.	1
	Összesen:	4

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	<i>Multimédiás dokumentumok előállítása</i> A prezentáció önálló készítése, animálása, vetítési beállítások. Bibliai témájú prezentáció készítése.	4
	Összesen:	4

INFORMATIKA

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza. Az informatika tantárgy feladata a formális úton szerzett tudás rendszerezése és továbbfejlesztése, a nem formális módon szerzett tudás integrálása, a felmerülő problémák értelmezése és megoldása. Az egyéni, a csoportos, a tanórai és a tanórán kívüli tanulás fontos színtere és eszköze az iskola informatikai bázisa és könyvtára, melyek használatához az informatika tantárgy nyújtja az alapokat.

Az informatika műveltségterület fejlesztési céljai – a tanulók váljanak a digitális világ aktív polgárává –, illetve a Nemzeti alaptanterv fejlesztési céljai, valamint az ott leírt digitális kompetenciák fejlesztése akkor valósulhatnak meg, ha az egyes tantárgyak, műveltségterületek tanítása és a tanórán kívüli iskolai tevékenységek szervesen, összehangolt módon kapcsolódnak az informatikához. Az informatika műveltségterület egyes elemeinek elsajátíttatása, a készségek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása tehát valamennyi műveltségterület feladata. A digitális kompetencia fejlődését segíthetik például a szaktanárok közötti együttműködések (például: közös, több tantárgyat átfogó feladatok), továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Az informatika tantárgy fejlesztési feladatait a Nemzeti alaptanterv hat részterületen írja elő, melyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes műveltségterületek a fejlesztési feladatok megvalósítása során építenek az informatika tantárgy keretében megalapozott tudásra és az informatikai eszközök használatára.

Mindennapi életünk során az intelligens informatikai rendszerek sokaságát használjuk. Az *informatikai eszközök használata* témakörön belül a számítógép felépítése és a gép alapvető működését biztosító hardverrészek kerülnek bemutatásra, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését.

Az információs társadalom lehetőségeivel csak azok a személyek tudnak megfelelő módon élni, akik tudatosan alkalmazzák az informatikai eszközöket, ezért a fejlesztési feladatok meghatározása során elsősorban az eszközök ismeretére, az eszközökkel megvalósítható lehetőségek feltérképezésére és az alkotó felhasználásra kerül a hangsúly.

Az *alkalmazói ismeretek* témakör fejlesztése során a társadalmi élet számára hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára, és a programok üzeneteinek értelmezésére kerül sor. A számítógép működése közben lejátszódó algoritmusok megfigyelésével, megértésével, az eljárások tudatos, értő alkalmazásával javítható a számítógép használatával szembeni attitűd, fejleszhető a munka hatékonysága. A számítógép működtetése érdekében a tanulónak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel.

Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és videoszerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése, a használat közben felmerülő problémák megoldása. Az alkalmazói ismeretek fejlesztése többféle program használatát igényli, amelyek együttesen támogatják a kreativitást és az innovációt.

A 21. század kihívásai közé tartozik az, hogy az emberek az életük során megvalósított tevékenységeket tudatosan és körültekintően tervezzék meg. A problémamegoldás életünk szerves részét alkotja, az életszerű, probléma alapú feladatok sikeres alkalmazása befolyásolja az életminőséget. Ennek szükséges előfeltétele az algoritmizálási készségek formális keretek közötti fejlesztése, amelyre a *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakörben kerül sor. Feladataink, kötelességeink, önkéntes és szabadidős tevékenységeink elvégzése, a közösségi életformák gyakorlása döntések sorozatából tevődik össze. A problémamegoldás az élet minden területén jelen lévő alaptevékenység, melynek sajátosságait a tanulókkal egyrészt a problémamegoldás elméletének, lépéseinek, eszközeinek, módszereinek, általános szempontjainak elsajátításával, másrészt a problémamegoldás általános elveinek más műveltségi területeken való gyakorlati alkalmazásával érdemes megismertetni.

A problémamegoldás egyes részfolyamatai, például az információ szerzése, tárolása, feldolgozása önálló problémaként jelenhetnek meg. A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel rész elsajátítása során a tanuló megismerkedik az algoritmizálás elméleti módszereivel, a szekvenciális és vezérlésvű programok alapvető funkcióival, majd az elméleti megalapozást követően a gyakorlatban készítik és tesztelik számítógépes programokat.

Az elkészített programok segítségével más műveltségi területek problémái tanulmányozhatók, illetve különböző jelenségek szimulálhatók. A probléma megoldási ismeretek tanítása a mások által készített programok algoritmusainak értelmezését, az alkalmazói képesség kialakítását és a kritikus szemléletet is támogatja.

Az infokommunikáció térnyerésével a 21. század a hagyományos információforrások mellett központba állítja az elektronikus információforrások használatát, előtérbe helyezi az interneten zajló kommunikációt, megköveteli a hálózati és multimédiás informatikai eszközök hatékony felhasználását.

Hangsúlyossá válik a különböző formákban megjelenő információk (szövegek, képek, hangok, egyéb multimédiás elemek) felismerése, kezelése, értékelése és felhasználása. Az ismeretek bővítéséhez, kiegészítéséhez a könyvtár, valamint az internet korosztálynak megfelelő alapszolgáltatásainak, az intelligens és interaktív hálózati technológiáknak az önálló használata szükséges. Az alkalmazáshoz nélkülözhetetlen a szükséges információk online adatbázisokban való keresése, a találatok és a programok által szolgáltatott válaszok értelmezése, az adatok közötti összefüggések felismerése és vizsgálata tanári segítséggel. A túlzott vagy helytelen informatikai eszközhasználat veszélyeket rejthet, melyekre érdemes felhívni a figyelmet, hasznos lehet megismerni azokat a módszereket, amelyekkel a veszélyek elkerülhetők.

Az infokommunikációs témakörén belül kerül sor az interneten zajló kommunikációs formák és rendszerek bemutatására, megismerésére és összekapcsolására. A kommunikációs folyamat magában foglalja az információk fogadását, küldését, továbbítását, tárolását, rendszerezését, a netikett betartását, a kommunikációt akadályozó tényezők felismerését. A csoportokon belül zajló kommunikáció számtalan lehetőséget rejt a tanulási folyamatok számára, ennek érdekében a tanulóknak tájékozottságot kell szerezniük a közösségi oldalak használatáról, azok előnyeiről és veszélyeiről, meg kell ismerniük a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat.

A médiainformatika témakör tartalmazza az elektronikus, internetes médiumok elérését, használatát, információk kinyerését, felhasználását. A források használata magában foglalja az egyes információhordozók tanulásban való alkalmazását, valamint hitelességük, objektivitásuk vizsgálatát, tartalmuk értékelését is.

Az információs társadalom témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben etikus és biztonságosan kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket. Az aktív állampolgárság érdekében kerül sor az elektronikus szolgáltatások megismerésére, az egyes szolgáltatástípusok céljainak azonosítására, jellemzésére, az igényeknek megfelelő szolgáltatások kiválasztására. A tanulók a szabályok betartásával igénybe veszik a számukra hasznos elektronikus szolgáltatásokat. Az informatikai rendszerek használata közben számtalan biztonsági, etikai probléma merül fel, melyek tájékozottság és tapasztalat birtokában megfelelő módon kezelhetők, ezért lehetőséget kell nyújtani a tapasztalatszerzés többféle módjára, pl. a médiában szereplő események különböző szempontok szerinti értelmezésére, a társakkal történt esetek megbeszélésére, a lehetséges megoldási alternatívák kifejtésére.

A *könyvtárhasználat* oktatásának célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapi életben az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja. A fenti cél az iskolai és fokozatosan a más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismerésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakorlásával, tudatos, magabiztos használói magatartás, tájékozódás és a könyvtárhasználat igényének kialakításával érhető el.

Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a tanuló tudatosan és komplexen gondolkodjon a folyamatról és tervezze azt. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értékének megállapításának szempontjait. Ezen tudásának fokozatos, folyamatos és

gyakorlatközpontú fejlesztése segíti őt a feladatokhoz szükséges kritikus és válogató forráskiválasztáshoz és információgyűjtéshez. Tudatosítani szükséges a tanulóknál a könyvtári információszerzéshez, feldolgozáshoz és felhasználáshoz is kapcsolódóan az etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat.

A könyvtári informatika témakör oktatása során a tanuló a könyvtárak és a könyvtári források használatának alapjaival ismerkedik meg, majd a többi tantárgy keretében megvalósuló, erre a tudására épülő gyakorlati feladatok során szerez tapasztalatokat az egyes műveltségterületeken és rendszerezi, mélyíti tudását. Mindezek során egyszerre vannak jelen a könyvtárak által nyújtott hagyományos szolgáltatások és a korszerű társadalmi igényeket kiszolgáló modern technikai lehetőségek.

Az informatikai eszközök használata a számítógépteremben lévő szabályok betartásával és az egészséges számítógépes munkakörnyezet kialakításával építő módon hat az erkölcsi gondolkodásra, a testi és lelki egészségre.

Az informatikai eszközök használata során, a megismert hardverelemek bővülésével a digitális és a természettudományos kompetencia is fejlődik. A papír nélküli nyomtatási lehetőségek megismerése, az analóg információk digitalizálása erősíti a környezettudatosságot, felkészíti a tanulókat a fenntarthatóság megteremtéséből adódó feladatokra.

A biztonságos adattárolás megismerésével, az egyéni felelősségvállalás és az illetéktelen adathozzáférés megismertetésével fejleszhető az erkölcsi gondolkodás. A digitális eszközök használatával fejlődnek a diákok technikai készségei.

Az alkalmazói ismeretek során a tanulók dokumentumokat szerkesztenek, amely fejleszti az anyanyelvi kommunikációt, a digitális kompetenciát, az esztétikai érzéket és az önálló tanulást. A személyes dokumentumok készítése fejleszti az önismeretet, segíti a pályaorientációt. A multimédiás dokumentumok készítése támogatja a médiatudatosságra nevelést. A táblázatok kezelésére alkalmas programokkal végzett műveletek során nyert információk támogatják a felhasználót az önálló döntésben, segítik a matematikai, a digitális, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák fejlesztését és a hatékony, önálló tanulást. **A készített alkotások alkalmasak a hitbéli elköteleződés kifejezésére.**

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör hozzájárul az önismereti és a társas kapcsolati kultúra fejlesztéséhez. A problémamegoldás során a tanulók megtapasztalják, hogy egy nagyobb probléma akkor oldható meg hatékonyan, ha azt kisebb részekre bontják és a feladat megoldása közben csoportban dolgoznak együtt. A csoportmunka szervezése hozzájárul az önismeret fejlesztéséhez valamint a társak megértéséhez, elfogadásához.

Az angol nyelvű utasításkészletet tartalmazó programozási nyelvek használata segíti az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztését. A programozással foglalkozó diák a program használatát bemutató dokumentumok, illetve hibaüzenetek értelmezése során rákényszerül az angol nyelvű szövegek olvasására és azok megértésére. A feladathoz tartozó problémák programozására angol nyelvű minták, megoldási javaslatok, források találhatóak az interneten, emellett angol nyelvű fórumokon is tanácsot lehet kérni. A fellelhető tudásanyag áttanulmányozása, illetve a fórumokon való levelezés során jelentősen mélyül a tanulók angol nyelvű tudása, fejlődik kommunikációs képességük.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör támogatja a matematikai kompetencia fejlesztését, mert a matematikai problémák algoritmizálása és az algoritmus programmal történő megvalósítása során a tanuló használja a diszkussziót, a folyamat során hangsúlyossá válik a logikus gondolkodás. Az algoritmizálás során a matematika órákon megismert képletek alkalmazására, átalakítására kerül sor. Az alkotás során igényné válik a felhasználóbarát program írása, a szakkifejezések megfelelő használata, a matematikai készségek rugalmas alkalmazása. A programírás végén a tanulók teszteléssel

ellenőrzik munkájukat, felismerik a programhasználatához szükséges felhasználói dokumentumok fontosságát.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör összekapcsolódhat a természettudományos és technikai kompetenciafejlesztéssel, mert a természettudományos problémák megoldásának algoritmizálása és programmá történő kódolása során a tanuló megismeri a tudományos ismeretszerzés módszereit, felismeri az összefüggések matematikai képletekkel való felírásának jelentőségét. A tantárgyi integráció során alkalmazott oktatóprogramok, tantárgyi szimulációk tanulmányozása erősíti a tanuló megfigyelő képességét. A méréseknél és azok kiértékelésénél az eszközök kezelése veszéllyel járhat, emiatt kötelező jelleggel érvényt kell szerezni a balesetmentes viselkedési formáknak.

Az *infokommunikációs* témakör során szerzett tapasztalatok támogatják a médiatudatosságra nevelést. A hagyományos média mellett az elektronikus média mindennapjaink nélkülözhetetlen részévé vált. Az információszerzés, a tanulás, a szórakozás és a kapcsolattartás sem képzelhető el digitális média nélkül. Az informatika tantárgy kiemelt célja, hogy a tanuló az információs társadalom aktív és kritikusan gondolkodó részvevője legyen. A médiatudatos oktatás célja, hogy a tanuló az elképesztő mennyiségű információból képes kiválasztani a hiteles információt. Fontos, hogy a diákok meg tudják különböztetni a valóságot és a virtuális világot. A multimédia jelentős szerepet játszik társadalmunk megismerésében, ezért a média működésének megismerése nélkülözhetetlen az információk kritikus értelmezéséhez, ennek érdekében kerül sor a médiatudatos, kritikus gondolkodás ösztönzésére, az etikus viselkedés betartására. A média egyes elemei a manipuláció eszközei is lehetnek, a tudatos befolyásolás jelei jól azonosíthatók. A helyes médiahasználatra való felkészítéssel, a helyes viselkedésminták megfigyelésével megelőzhető a káros függőség kialakulása. Az eszközhasználat során ügyelni kell az önálló döntéshozatalon alapuló mértéktartásra. Fontos azoknak a helyzeteknek a felismerése, melyekben elkerülhetetlen a segítségkérés. **Elvárás, hogy a diákok az infokommunikációs eszközök használata során is tartsák be a keresztyén viselkedési normákat.**

Az *információs társadalom* témakör tárgyalása során a tanulók olyan normákat, értékeket ismernek meg, melyek hozzájárulnak az erkölcsi neveléshez és ezen keresztül a családi életre neveléshez. Az elektronikus szolgáltatások igénybevétele egyéni felelősségvállalással jár, amely támogatja a társadalmi folyamatok megismerését. Az online tevékenységek végzésekor lehetőség nyílik a társas kapcsolatok ápolására, a szociális kompetencia fejlesztésére, a folyamatokban való aktív és kritikus részvétellel fejlődik az önismeret, és a szövegértő, feldolgozó képesség.

Az informatikai eszközhasználat készségszintű elsajátítása támogatja a tanulás eredményességét, hozzájárul az élményszerű, korszerű eszközökkel támogatott tanulás megvalósításához, lehetőséget nyújt a folyamatos és hatékony önképzéshez.

Az informatikai eszközök használata során cél, hogy a felhasználók törődjenek a testi és lelki egészségükkel, munkájukat egészséges munkakörnyezetben végezzék. A jövőorientált gondolkodás kialakítása érdekében érdemes megismerni az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásait, a környezetet kímélő energiatakarékos üzemmódokat. A társadalmi tevékenységek hatással vannak a környezetre, a környezet megóvása érdekében a környezettudatos életmód kialakítására és az ezzel kapcsolatos információk keresésére is hangsúlyt kell fektetni.

Az online rendszerek megismerésével lehetővé válik a valós és virtuális kapcsolatok közötti különbségek azonosítása. A világhálóról származó tartalmak különböző hitelességűek, ezért eleinte csak a biztonságos információforrások használata javasolt, a későbbi évfolyamokon a tanulók tanulmányi feladataiknak, érdeklődésüknek megfelelően, körültekintően bővíthetik az alkalmazott források és felhasználások körét.

A *könyvtárhasználati* tudás a kiemelt fejlesztési területek mindegyikében elengedhetetlen, mivel minden téma megismerése hatékony és kritikai szemléletet igényel. Ezen belül is kiemelkedik a nemzeti műveltség, értékek és az egyetemes kultúra megismertetése, hiszen ezek alapvető eszközei az információforrások. A demokráciára nevelés és az állampolgári kompetencia fejlesztésének fontos része az információhoz való jog tudatosítása és a megszerzéséhez, megértéséhez, a társadalom érdekében való aktív felhasználásához szükséges tudás fejlesztése. Az információ feldolgozása sok erkölcsi kérdés megvitatását teszi szükségessé, melyekkel a tanulók társas kapcsolati kultúrája fejleszthető.

A könyvtári informatika keretén belül kerül sor annak a megtanítására, hogy hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások a tanulás során. A forrás- és könyvtárhasználat tanulása segít az információkeresés és a tanulás folyamatának megértésében, a tanulási stratégia fejlesztésében. A témakör a gyakorlatközpontúságból adódó folyamatos tevékenykedtetéssel és az együttműködést igénylő csoportmunkával járul hozzá a differenciáláshoz. Mind az anyanyelvi, mind a digitális kulcskompetenciák fejlesztése területén kiemelt jelentősége van az információs problémamegoldás folyamatának, valamint ezek bemutatásának. A könyvtárhasználat tanítása során cél, hogy a tanulók a nyomtatott és a digitális eszközök segítségével önállóan és tudatosan használjanak könyvtárakat, anyanyelvi és idegen nyelvű információforrásokat.

Az informatika órákon megjelenő református tartalmat maga a tananyag feldolgozására szolgáló, tanár által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Feldolgozott fényképek, rajzolt képek, írt vagy formázandó szövegek, adatfeldolgozás adatai, készített weblapok tartalma, prezentációk témája.) A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére.

Az alkalmazott munkaformák pl. csoportmunka lehetőséget teremt arra, hogy a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

5–6. évfolyam

A tanulók az *informatikai eszközök használata* során megismerik a számítógépet, annak főbb egységeit, a perifériákat. Kezdetben tanári segítséggel, később önállóan használják a legfontosabb eszközöket. Megismerik a fájl- és mappakezeléssel kapcsolatos műveleteket és a víruskereső program használatát. A számítógép kezelése során figyelembe veszik, hogy az adatok védelméről is gondoskodniuk kell.

Az *alkalmazói ismeretek* témakörben a tanulmányi és közösségi feladataikhoz kapcsolódóan kerül sor a számítógépes programok használatára. A szövegszerkesztő és prezentációkészítő alkalmazások használata az egyéni munka mellett a csoportmunka során is megjelenik. A multimédiás környezetben szövegek, képek, animációk, hangok kezelésével foglalkoznak.

Az *információszerzés* során az adatokat rendszerezni kell, hogy később könnyebben feldolgozhatók legyenek. A tanulók megismerik a táblázatos adattárolás, a grafikus adatábrázolás, az esztétikus adatmegjelenítés formáit. Először tanári segítséggel értelmezik a rendszerezett formában megjelenő adatokat, később önállóan is tudnak hasonló formában adatokat rendezni.

A korábbi ismeretek alapján és az életkori sajátosságoknak megfelelően ebben a képzési szakaszban a tanulók a *problémamegoldás* alapvető folyamatával és elemeivel ismerkednek meg. A problémamegoldás előtt információkat gyűjtenek, és megtervezik a folyamatot. A tanulók kezdetben közösen értelmeznek kész algoritmusokat. Eleinte tanári

segítséggel, majd egyre önállóbban készítenek egyes tevékenységeket leíró algoritmusokat és folyamatábrákat.

A problémamegoldás érdekében az életkori sajátosságnak megfelelő fejlesztőrendszerek használata ajánlott. A szoftverek használata közben a tanulók megismerkednek az utasításokkal, egyszerű programokat írnak, kész programokat értelmeznek.

A tanulási képességek fejlesztése és a tanulási folyamatok támogatása érdekében interaktív oktatóprogramok alkalmazására kerül sor. Az oktatóprogramok használata közben a tanulók azonosítják az algoritmusok lépéseit, tanulmányozzák a beállítások módosító szerepét. Az interaktív programhasználat során beavatkoznak a folyamatokba, a beavatkozások következményeinek megfigyelése lehetővé teszi a programok hatékony, tudatos irányítását.

Az információszerzés egyre inkább átkerül az internetre. Ebben a korosztályban elsősorban tanári irányítással zajlik az információszerzés. Az interneten történő tájékozódás és a szükséges információ beszerzése érdekében meg kell ismerni a böngésző szolgáltatásait. A tanulók eleinte a tanár által ajánlott oldalakat keresik fel, később megismerik a kulcsszavas és tematikus keresőgépek használatát is.

Az információs társadalomban alapvető elvárás, hogy a tanulónak legyen saját postafiókja, ismerje az elektronikus levelezés alapvető funkcióit és az *infokommunikációs* szabályait. Fontos tisztázni az adatvédelem jelentőségét.

A hagyományos média mellett a tanulás, művelődés során egyre nagyobb szerepet kap az elektronikus adathordozók és az interneten lévő tartalmak használata.

Az *információs társadalom* témakör feldolgozása közben a tanulók megismerkednek az internet használata közben felmerülő problémákra, felkészülnek azokra a feladatokra, amelyek az online világban várnak rájuk. Tapasztalatot szereznek az informatikai biztonsággal kapcsolatos területeken, megismerkednek a számítógép védelmi lehetőségeivel, a személyes adatvédelemmel. A tanulók a tanulás során számtalan különböző minőségű információforrással találkoznak. A célnak megfelelő források kiválasztása megfelelő tapasztalaton alapul, melynek érdekében az információforrások hitelességének megítélésére, értékelésére kerül sor. A tanulást támogató információforrások saját dokumentumokban való alkalmazása, az információforrásokra való hivatkozások egyre nagyobb szerepet töltenek be a tanulás során, ennek érdekében a tanulók hivatkozásokat tartalmazó mintákat tekintenek meg és értelmeznek.

Az e-szolgáltatások fontos szerepet töltenek be az információs társadalom kialakításakor, ennek érdekében a tanulók az életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokat ismernek meg, azonosítják azok szerepét. Megfigyelik a szolgáltatások működését, megfogalmazzák az eljárások futtatása közben szerzett tapasztalataikat, azonosítják az egyes eljárások célját. Kiválasztják a személyes igényeiknek megfelelő szolgáltatásokat, megismerik a szolgáltatás igénybeviteléhez szükséges eljárásokat, és tapasztalatot szereznek azok biztonságos működésében.

A *könyvtári informatika* fejlesztési területen ebben a szakaszban az alsó tagozaton szerzett iskolai könyvtári és gyermekkönyvtári tapasztalatokra építve a megszerzett tudás rendszerezése és tudatosítása kerül középpontba. A tudás bővítése és a szokásformálás során egyre hangsúlyosabb szerepet kap a könyvtári források és szolgáltatások tanulásban való felhasználása. Cél, hogy a tanuló minden tantárggyal kapcsolatban megismerje a különböző források felhasználási lehetőségeit.

Ezeken az évfolyamokon cél, hogy a tanuló tanári irányítás mellett önállóan tájékozódjon az iskola könyvtárában. Kiemelt szerepet kap a korosztály számára készült nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő művekben való önálló tájékozódás, és a szerzett információk megadott szempontok szerinti felhasználása, a források azonosítása.

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Programok indítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásával való ismerkedés. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás megteremtése. Víruskereső programok használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Adott informatikai környezet tudatos használata</i> Ismerkedés a számítástechnika fő alkalmazási területeivel. Az informatikai eszközök választásának szempontjai. Az alkalmazási területek összegyűjtése csoportmunkában.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> a számítógépek szerepe az időjárás-előrejelzésben.</p>	
<p><i>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának megismertetése</i> Egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet megismerése. A számítógép káros hatását csökkentő egyszerű mozgásgyakorlatok végzése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> a jellemző testméretek; az érzékszervek védelmét biztosító szabályok. A környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat. <i>Testnevelés és sport:</i> az irodai és a számítógép előtt végzett munkához gyakorlatok.</p>	
<p><i>Az operációs rendszer alapszolgáltatásainak megismerése</i> Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközei. Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés. Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás, keresés. Állományok típusai. Számítástechnikai mértékegységek.</p>	<p><i>Természetismeret; matematika; idegen nyelvek; magyar nyelv és irodalom:</i> a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása során a fájl- és mappaműveletek alkalmazása, mértékegységek, számrendszerek.</p>	
<p><i>A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás</i> A számítógép és a legszükségesebb perifériák rendeltetészerű használata. Az iskolai hálózat használata. Hálózati be- és kijelentkezés, hozzáférési jogok, adatvédelem. A gépterem házirendjének megismerése, betartása.</p>		
<i>Víruskereső programok használata</i>		

Víruskereső program alkalmazása, vírus keresése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, adat, bit, számítógép, periféria, billentyűzet, monitor, egér, háttértár, operációs rendszer, állománytípus, állományművelet, mappaművelet, hozzáférési jog, vírus, víruskereső program.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák	Feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés Tanári bemutatás, önálló kipróbálás. Magyarázat, szemléltetés, kérdezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 13 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete és alkalmazása. Szövegbevitel billentyűzetről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, mentése. Szövegműveletek végrehajtása. Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása, mentése</i> Rajzok készítése. Műveletek rajzrészletekkel. Elemi alakzatok rajzolása, módosítása. A vágólap használata.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> rajz készítése történelmi, társadalmi vagy vallási témáról. <i>Természetismeret:</i> Vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről.	
<i>Szövegműveletek végrehajtása</i> Vallási témájú rövid szöveg beírása. Állomány mentése. Szöveges állomány megnyitása. Szöveg javítása. Karakterformázás. Bekezdésformázás. Szöveg kijelölése, másolása, mozgatása, törlése. Helyesírás ellenőrzése.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom, hittan:</i> elektronikus formájú irodalmi, bibliai, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegek olvasása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások kialakítása. Alapvető nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása.	
<i>Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből</i> Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban.	<i>Természetismeret, hittan:</i> prezentációk készítése önállóan és csoportmunkában.	

A prezentáció testre szabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Egyéb multimédiás dokumentumok előállítása. Bibliai témájú prezentáció készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegegységek, multimédia, prezentáció, dia, diavetítés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezérelt egyéni munka. Prezentációk készítése csoportmunkában. Megbeszélés, strukturálás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Beviteli eszközök ismerete, használata /klaviatúra, egér/	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése. Adatok csoportosítása, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata. Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Térképhasználati ismeretek alapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Az adat értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése</i> Az adat fogalmának megismerése. Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök használata. Adatok feldolgozását segítő műveletek végzése.	<i>Matematika:</i> tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik szerint; (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés). Becslés. Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése.	
<i>Adatok értelmezése, csoportosítása, táblázatba rendezése</i> Adatok értelmezése és rögzítése táblázatban.	<i>Természetismeret:</i> az anyagok és testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, összehasonlítása. Adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása.	
<i>Néhány közhasznú információforrás használata</i> Közhasznú információforrások adatainak értelmezése.		
<i>Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben</i> Digitális tudástárak megismerése. Online tudástárak használata. Református tartalmú oldalak felkeresése.	Hittan: Református tartalmú oldalak felkeresése.	

<i>Térképhasználati alapismeretek megszerzése</i> Útvonalkeresők, térképes keresők használata.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hittan:</i> a tanult helyek megkeresése a térképen. Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken; a Biblia korából.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Információ, adat, információforrás, online tudástár, adatbázis, térkép, koordináta, útvonalkereső.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezérelt egyéni munka. Magyarázat, kérdezés, vita, önellenőrzés önértékelés, házi feladat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 8 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Információ felismerése, kifejezése. Információforrások ismerete. Algoritmus ismerete, megfogalmazása. A tevékenységek műveletekre bontása önállóan vagy tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ gyűjtése, feldolgozása. A problémamegoldás lépéseinek ismerete és ábrázolása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése. Csoporttevékenységben való részvétel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az információ jellemző felhasználási lehetőségeinek megismerése</i> A problémamegoldáshoz szükséges információ gyűjtése, felhasználása. Jelrendszerek ismerete.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; erkölcsstan; természetismeret; ének-zene; vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat; testnevelés és sport:</i> a tantárgyak által használt jelölésrendszerek ismerete.</p>
<p><i>Az algoritmus informatikai fogalmának megismerése</i> Problémák algoritmusainak megtervezése. A megoldás lépéseinek szöveges, rajzos készítése, értelmezése. Folyamatábra készítése.</p> <p><i>Bibliai családfák készítése gráffal.</i></p>		<p><i>Természetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> a tantárgyakban tanult tevékenységek szöveges, rajzos megfogalmazása, algoritmizálása, folyamatábrák készítése.</p> <p><i>Matematika:</i> gondolkodás, értelmezésmodellek (pl. rajzos modellek, gráfok) megértése. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. A gráf szemléletes fogalma, egyszerű alkalmazásai. <i>Hittan:</i> Bibliai családfák készítése gráffal.</p>

<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i></p> <p>Az algoritmuskészítés lépéseinek az ismerete. Algoritmus tervezése, különböző megoldási lehetőségek tanulmányozása.</p> <p>Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése a problémamegoldás különböző fázisaiban.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; erkölcstan; történelem; társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret; ének-zene; vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat; testnevelés és sport: a tantárgyak tananyagainak egyéni vagy csoportos feldolgozása, a produktum bemutatása multimédiás eszközökkel.</i></p> <p>Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.</p>
<p><i>A robotika alapjainak megismerése</i></p> <p>A folyamatos beavatkozást, vezérlést igénylő problémák megoldási módjának megismerése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a rendszeresen végrehajtandó tevékenységek alaputasításainak kidolgozása.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Probléma, információ, kód, utasítás, művelet, algoritmus, folyamatábra, vezérlés.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák</p>	<p>Csoportmunka tanári irányítással.</p> <p>Egyéni munka tanári irányítással.</p> <p>Irányított csoportmunka.</p> <p>Magyarázat, szemléltetés, strukturálás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű felhasználói szoftverek alapszintű kezelése. Utasítások leírásainak használata. Alapvető matematikai műveletek ismerete. Síkgeometriai ismeretek.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Algoritmusok megvalósítása a számítógépen. Kész programok kipróbálása. Vezérlésszemléletű problémák megoldása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen</i></p> <p>Fejlesztőrendszerek alaputasításainak ismerete, alkalmazása.</p> <p>Egyszerűbb feladatok megoldási algoritmusainak megvalósítása Logo vagy más fejlesztőrendszer segítségével.</p>	<p><i>Matematika:</i> Algoritmus követése, értelmezése, készítése.</p>
<p><i>A problémamegoldás során az ismert adatokból az eredmények meghatározása</i></p> <p>Adatok bevitele, az adatok alapján az eredmények meghatározása, a végeredmények megjelenítése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> műveletek, összefüggések kiszámolása. Válasz megfogalmazása szóban és írásban.</p> <p><i>Matematika:</i> A programozni kívánt művelettel kapcsolatos</p>

	alapvető ismeretek.
<i>Feladatok megoldása egyszerű, automataelvű fejlesztőrendszerrel</i> Az algoritmizálási készségek fejlesztésére alkalmas fejlesztőrendszerek megismerése. Problémamegoldás folyamatának értelmezése.	<i>Matematika:</i> tájékozódás a síkban A tájékozódást segítő viszonyszavak. Koordináta-rendszer, koordináták. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Geometriai alakzatok tulajdonságai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemeneti adat, eredmény, utasítás, algoritmus.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák és	Tanári bemutatás önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, szemléltetés önellenőrzés, önértékelés, verseny, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Egy fejlesztői rendszer alapszintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oktatóprogramok használata. A különböző típusú beállítások módosító szerepének felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>A szabályozó eszközök hatásának megfigyelése oktatóprogramokban</i> Interaktív oktatóprogramok használata. Beavatkozás a program folyamataiba. A beállítások módosító szerepének felismerése.	<i>Matematika:</i> oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eljárás, beállítás, paraméter, interaktivitás, oktatóprogram.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák és	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Önértékelés, önellenőrzés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 5 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Keresőkérdések alkotása, a keresés eredményének értelmezése, a keresés pontosítása. Információforrások kiválasztása, használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Keresőkérdések megfogalmazása</i> Böngészőprogram kezelése, webcímek beírása, linkek használata, portálok felkeresése.</p> <p><i>A Bibliában előforduló ételek, növények keresése.</i></p> <p>Kulcsszavas és tematikus keresés. Kereső operátorok ismerete. Keresőkérdések megfogalmazása, értelmezése, pontosítása.</p>		<p><i>Hittan:</i> A Bibliában előforduló ételek, növények keresése.</p>
<p><i>Irányított információkeresés eredményének értelmezése</i> Találatok értelmezése. A találatok során kapott információk tanulmányozása. A keresés céljának leginkább megfelelő oldalak felkeresése.</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> állatokról, növényekről képek, adatok gyűjtése.</p>
<p><i>Információforrások irányított kiválasztása</i> Konkrét információforrások használata. Hírportálok felkeresése.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulturális hírportálon keresztül egy meglátogatandó színházi előadás műsorának keresése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Webhely, webcím, böngésző, link, keresés, keresőgép, tematikus keresés, kulcsszavas keresés, kereső operátorok, hivatkozásgyűjtemény.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák	Feladattal vezetett egyéni munka. Magyarázat, önellenőrzés, házi feladat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. A számítógép alapvető használata, böngészőprogram ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ küldése, fogadása. Elektronikus levelezőrendszer használata. Saját e-mail cím készítése. Netikett ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Az információ küldésének és fogadásának megismerése. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján</i></p> <p>Levelezőrendszer alapvető szolgáltatásainak ismerete és alkalmazása.</p> <p>Saját e-mail cím létrehozása.</p> <p>Üzenet küldése, fogadása, válasz a kapott üzenetre, levél továbbítása, mellékletek csatolása.</p> <p>A mobilkommunikáció eszközei.</p> <p><i>E-mailes kapcsolat kialakítása külföldi keresztyén közösségekkel, vagy egyénnel.</i></p>		
<p><i>Felelős magatartás az online világban</i></p> <p>Netikett ismerete. A kommunikáció írott és íratlan szabályai.</p> <p>Adatvédelem, az információk megosztásának etikai kérdései.</p> <p><i>Az online kommunikációban rejlő veszélyek elleni védekezés. Koncentráció a tízparancsolattal. Keresztyén magatartás.</i></p>	<p>Hittan: Koncentráció a tízparancsolattal. Keresztyén magatartás.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Levelezőrendszer, e-mail cím, elektronikus levél, regisztráció, címzett, másolat, rejtett másolat, tárgy, melléklet, csatolás, válasz, továbbítás, netikett.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni munka. Kiselőadás, vita.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. CD, DVD használata. Böngészőprogram használata, fontosabb portálok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, internetes média elérése, információk letöltése a számítógépre, információk értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata</i> Weboldalak megtekintése, mentése. Szöveg, kép mentése weboldalról. Hang-, képanyagok elérése, video megosztó rendszerek felkeresése. Elektronikus könyv keresése, olvasása. Médiatárak keresése, médiumok elérése, használata. Oktatási célú adatbázisok használata. Oktatóprogramok használata. <i>Biblia a neten</i>	<i>Idegen nyelv:</i> nyelvi oktatóprogramok használata. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom:</i> korabeli filmek keresése (Magyar Nemzeti Filmarchívum), elektronikus könyv olvasása. <i>Hittan: Biblia a neten</i>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektronikus média, video megosztás, elektronikus könyv, médiatár, oktatóprogram.	
Javasolt pedagógiai eljárások, szervezési- és munkafarmák	Feladattal vezetett egyéni munka. Megbeszélés, önellenőrzés, önértékelés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 4 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek megértése. Az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségek megértése. Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok	

	megértése. Az információforrások feltüntetése a dokumentumokban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Az informatikai biztonság kérdései</i> Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek. A számítógép és a számítógépen tárolt adatok védelme.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a tevékenység elvégzéséhez és eredményéhez kapcsolódó biztonságos eszközhasználat.	
<i>Az adatokat – különösen a személyes információkat – érintő visszaélések, veszélyek és következmények megismerése</i> Adatvédelemmel kapcsolatos fogalmak. Adatkezeléssel kapcsolatos eljárások megismerése. A személyes adatok védelme.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a személyes életvitel tevékenységei, eljárásai.	
<i>Az infokommunikációs viselkedési szabályok megismerése</i> Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megismerése. A hálózat használatára vonatkozó szabályok megismerése, értelmezése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közreműködés a közösségi normák kialakításában.	
<i>Az információforrások megkülönböztetése a saját dokumentumban</i> Információforrások gyűjtése. A felhasznált információforrások feltüntetése a saját dokumentumban.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> az információ gyűjtéséhez és feldolgozáshoz szükséges kommunikációs készségek megalapozása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások kialakítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Informatikai biztonság, adat, személyes adat, adatvédelem, adatkezelés, netikett, információ, információforrás, hivatkozás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák	Projektfeladatok megoldása. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka, Csoportmunka tanári irányítással. Kiselőadás, szemléltetés. bemutatás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. A szolgáltatások céljainak azonosítása, működésének megfigyelése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az e-szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének megismerése</i></p> <p>A globális információs társadalom jellemzői.</p> <p>Elektronikus szolgáltatások szerepe és használata a hétköznapi életben.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan: egészséges életmód.</i></p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a környezetben megismerhető munkatevékenységek.</i></p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Információs társadalom, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Megbeszélés, kérdezés, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A könyvtári terek, alapszolgáltatások, elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek és a könyv bibliográfiai azonosító adatainak ismerete. Betűrendezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár forrásainak és eszközeinek tanári segítséggel való alkotó és etikus felhasználása a tanulmányi feladatok során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Könyvtártípusok megkülönböztetése. Az iskolai könyvtár eszköztárának készségi szintű használata</i></p> <p>Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében.</p> <p>Az iskolai könyvtár eszköztárának készségi szintű használata a könyvtári terek funkcióinak és a könyvtári abc ismeretében.</p> <p>Könyvtárlátogatás a települési könyvtárban.</p>		
<p><i>Könyvtári szolgáltatások</i></p> <p>A hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése.</p> <p>A könyvtár alapszolgáltatásainak használata.</p> <p>A könyvtári katalógus funkciójának megértése.</p> <p>Katalógusrekord (-cédula) adatainak értelmezése.</p>	<p><i>Minden tantárgy keretében: ajánlott olvasmányokkal kapcsolatos feladatok.</i></p> <p>Csoportos könyvtárlátogatás, könyvtári óra.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek elkülönítése és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés, gyermeklexikon).</i></p>	
<i>Információkeresés</i>		

<p>Megadott művek keresése a könyvtár szabadpolcos állományában a feliratok és a raktári jelzet segítségével. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.</p>	
<p><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> Hagyományos és nem hagyományos dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása; csoportosításuk. A korosztálynak készült tájékoztató források, segédkönyvek biztos használata.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ismerkedés különböző információhordozókkal Sajtóműfajok. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. A média különféle funkcióinak felismerése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> segédkönyvek, kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használata. <i>Természetismeret:</i> Térképfajták. <i>Matematika:</i> ismerethordozók használata.</p>
<p><i>Forráskiválasztás</i> A megadott problémának megfelelő nyomtatott és elektronikus források irányított kiválasztása. A könyvtárhasználati és informatikai alapokra építő információgyűjtést igénylő feladatok.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> feladatvégzés könyvekkel, gyermeklapokkal (válogatás, csoportosítás, tematikus tájékozódás). Anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források segítségével. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> információk gyűjtése adott témához segítséggel könyvtárban, médiatárban, múzeumokban. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgyakkal, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése. <i>Természetismeret:</i> tájékozódás a környezet anyagairól. Válogatás információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok).</p>
<p><i>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás</i> A forrásmegjelölés etikai vonatkozásainak megértése. Saját és mások gondolatainak elkülönítése. A felhasznált források önálló azonosítása a dokumentumok főbb adatainak (szerző, cím, hely, kiadó, év) megnevezésével.</p>	<p><i>Minden tantárgy, feladat esetében:</i> a forrásfelhasználás jelölése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, hivatkozás, forrás, könyv, időszaki kiadvány, honlap, CD, DVD, lexikon, enciklopédia, szótár, atlasz.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és</p>	<p>Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Csoportmunka tanári irányítással. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett.</p>

munkaformák	Megbeszélés, kérdezés, verseny.
-------------	---------------------------------

<p>A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használat témakör végére</i> ismerje a számítógép részeinek és perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni; tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni; tudjon segítséggel használni multimédiás oktatóprogramokat; tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait; ismerje egy vírusellenőrző program kezelését.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon rövid szöveget beírni; ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni a leggyakoribb karakter- és bekezdésműveleteket; használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközait; ismerje egy bemutató készítő program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni; ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket; segítséggel tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat, tudjon különféle adatbázisokban keresni; tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt; ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit; képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni; tudjon egyszerű programot készíteni; legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára; a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikációs témakör végére</i> legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára; legyen képes tanári segítséggel megadott szempontok szerint információt keresni; legyen képes a találatok értelmezésére; legyen képes az elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére; legyen képes elektronikus és internetes médiumok használatára; legyen képes az interneten talált információk mentésére; ismerje a netikett szabályait.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat;</p>
--	--

	<p>ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; szerezzen gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében. <i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni; konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban képes megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat; el tudja dönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.</p>
--	--

7–8. évfolyam

Célok és feladatok

Korunkban a társadalmi szocializáció már környezetünk informatikai rendszerébe való beilleszkedést is jelent. Az oktatás fejlesztő szakaszában a tanulónak már legyenek sokirányú tapasztalatai az alapvető informatikai eszközök helyes használatáról, az információszerzés és a kommunikáció társadalmi rendjéről. Legyen képes információtudatos viselkedésre.

A számítógép kiemelkedik az informatikai eszközök sorából, ismerje meg a tanuló a számítógép kezelésének alapjait, a legfontosabb hardvereszközök használatát. Tudja a hardver és szoftver fogalmát. Iskolai tanulmányi és közösségi feladataihoz kapcsolódó számítógépes programokat használjon. Gyakorlottan használja a feladathoz választott alkalmazói programokat, ismerje ki magát multimédiás környezetben. Legyen képes elvégezni a mindennapi karbantartás feladatait. Ismerje néhány kiemelkedő magyar tudós szerepét a számítógép fejlődésében.

Az algoritmizálás egyszerre eszköze a problémamegoldásnak és a képességfejlesztésnek. Ismerjen a tanuló alapalgoritmusokat, tudjon alapvető utasításokat olyan programozási nyelven, amely alkalmas az algoritmusok kipróbálására. Tudjon egyszerű folyamatokat modellezni, legyenek tapasztalatai a természeti, társadalmi események számítógépes modellezésében.

Az információszerzés adatok gyűjtését és feldolgozását jelenti. Ismerje a tanuló az adatkezelés technikáját, az adatvédelem és a szerzői jog szabályait.

A papíron és elektronikusan tárolt információ hozzáférését is tanulnunk kell. Ismerje meg a tanuló a könyv értékét, a könyvtár és az internet lehetőségeit.

Nagyon fontos az, hogy a tanulók életkorának megfelelő eszközökkel és módszerekkel dolgozzunk. Minden tanórán sokféle érdekes tevékenységgel találkozhatnak a gyerekek.

Szerezzenek tapasztalatokat az önálló tanulás fontosságáról, hatékony technikáiról, így készülhetnek fel az egész életen át tartó tanulásra.

Az egyénileg, elszigetelten végzett tevékenységeket gyakran kiválthatja a csoportoknak adott, közösen megoldható feladat. Valódi kihívásokat jelentő feladatokat, „élesben” megoldandó problémákat is kapjon a tanulócsoporthoz.

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben</i> Számítógépes és nem számítógépes <i>Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata.</i> A számítógép fő egységei. Neumann elvű gépek fő részei. Bemeneti és kimeneti eszközök, adathordozók, eszközök működési	<i>Fizika:</i> egyes technikai eszközök működésének megfigyelése, a működés feltételeinek értelmezése a mindennapi környezetben.	
<i>Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata</i> <i>Az operációs rendszer grafikus felületének</i>	<i>Fizika; biológia-egészségtan; kémia:</i> a tudomány és a technika mindennapi élettel való kapcsolata.	
<i>Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása</i> Az adott feladat elemzése. A probléma megoldásához szükséges informatikai eszköz	<i>Fizika; kémia; matematika; biológia-egészségtan:</i> a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása. A tanórán bemutatott kísérlet vagy vizsgálat	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monitor, nyomtató, adathordozó, Pen drive, merevlemez, CD, CD-olvasó.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás. Egyéni munka tanári irányítással. Szemléltetés, kérdezés, strukturálás, házi feladat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 17 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Objektumok szövegben való elhelyezése. Összetett dokumentum készítése. Multimédiás dokumentumok előállítás.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Szöveges, rajzos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása</i> Kisebb méretű dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás a társadalmi (közösségi) élet különböző területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban).</p>
<p><i>Objektumok a szövegben</i> Objektumok beillesztése a szövegbe. A szövegben elhelyezhető különböző objektumok (kép, szöveg, rajz) tulajdonságainak megismerése, az egyes jellemzők módosítása.</p>		
<p><i>Összetett dokumentum készítése</i> Egyszerű szöveget, rajzot és táblázatot is tartalmazó dokumentumok elkészítése. Szöveg mentése különböző formátumokban. <i>Vallási témájú összetett dokumentumok készítése.</i></p>		
<p><i>Multimédiás dokumentumok előállítása</i> Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testre szabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. <i>Bibliai témájú prezentáció készítése.</i></p>		<p><i>Hittan:</i> Prezentáció készítése az aktuális tananyaghoz.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, multimédia, prezentáció, dia, diavetítés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák és	Tanári bemutatás önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Egyéni munka. Magyarázat, szemléltetés, interaktív tananyag, önellenőrzés, önértékelés.
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Táblázatkezelés</i> Táblázatkezelő program használata. A munkakörnyezet beállítása. A táblázatkezelő menürendszerének megismerése.	
<i>Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai</i> Táblázatok használata a mindennapi életben. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adattípusok megismerése. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása.	<i>Matematika:</i> ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében. Táblázatok készítése.
<i>Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek</i> Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése. Az adatok gyűjtése, csoportosítása, értelmezése.	<i>Fizika; kémia; földrajz; biológia-egészségtan:</i> a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek megismerése, használata.

<p><i>Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten</i> Térképhasználati ismeretek alkalmazása. Térképek keresése, használata. <i>Keresés a térképen, a térképek átalakítása, nevezetes vallási helyek GPS adatai.</i></p>		<p><i>Földrajz; fizika:</i> A térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjainak és felhasználásának megismerése. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése. <i>Hittan:</i> nevezetes vallási helyek GPS adatai.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezérelt csoportmunka. Szemléltetés, magyarázat, kérdezés.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
	<p>3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az információ világában való tájékozódás képessége, jelrendszer ismerete. Algoritmus leírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatábra értelmezése. Algoritmuskészítés. Egy fejlesztőrendszer ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök megismerése. Csoportos feladatmegoldás. Összetett probléma megoldása fejlesztői környezetben.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek megismerése</i> Az algoritmus leírás eszközeinek és módszereinek megismerése. Egyszerű algoritmusok készítése.</p>		<p><i>Matematika:</i> algoritmus követése, értelmezése, készítése. Elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.</p>
<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i> Iskolai élethez kapcsolódó probléma megoldása önállóan vagy irányított csoportmunkában.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hittan:</i> a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.</p>

<p><i>A robotika alapjainak megismerése, egyszerű vezérlési problémák megoldása</i> Egyszerű vezérlési feladatok megoldása fejlesztői környezetben.</p>	<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a síkban. Koordinátarendszer, koordináták. A feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Megbeszélés, vita, szimuláció, házi feladat, önellenőrzés, önértékelés.</p>	
<p>Tematikai Fejlesztési cél</p>	<p>3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Fejlesztői környezet ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Algoritmusok készítése és megvalósítása. Tervezési eljárások megismerése, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek alkalmazása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Adott feladat megoldásához algoritmusok tervezése, végrehajtása</i> Algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján. Algoritmus kódolása fejlesztői környezetben.</p>	<p><i>Matematika:</i> algoritmus követése, értelmezése, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.</p>	
<p><i>A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata</i> Az eredmény meghatározása a bemenő adatok alapján.</p>	<p><i>Fizika; kémia:</i> műveletek, összefüggések kiszámolása. <i>Matematika:</i> oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, bemenő adat, kimenő adat.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással. Szemléltetés, magyarázat, strukturálás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 5 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Összetett keresések űrlapok segítségével</i> Tematikus és kulcsszavas keresőgépek használata az információ elérésére, több keresési szempont egyidejű érvényesítése, űrlapok kitöltése.</p>		<p><i>Földrajz:</i> a Föld országainak, fővárosainak bemutatásához, prezentációk készítéséhez anyagok gyűjtése, kiselőadás készítése. <i>Hittan:</i> Vallási tárgyú információk keresése. (Egyházkerületi, egyházközségi rendezvényekről.)</p>
<p><i>Hatékony, céltudatos információszerzés</i> A keresés folyamata. Keresőkérdés alkotása. Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból.</p> <p><i>Vallási tárgyú információk keresése. (Egyházkerületi, egyházközségi rendezvényekről.)</i></p>		
<p><i>Információforrások irányított kiválasztása, hitelességének vizsgálata, szelektálása</i> Helyi könyvtári és a korosztálynak szóló elterjedt adatbázisok. Az információk elemzése hitelesség szempontjából. Több hasonló tartalmú oldal összehasonlítása.</p>		<p><i>Fizika:</i> természettudományos anyagok gyűjtése, a megbízhatóság vizsgálata</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresés, letöltés, hitelesség, űrlap.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák és	Feladatmegoldás. Feladattal vezetett önálló megismerés. Kérdezés, vita, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása, új postafiók regisztrálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>A kommunikációs modell megismerése</i> Az információ küldésének és fogadásának kommunikációs eszközei, funkciói, kiválasztási szempontjai. Az elektronikus levelezés alapjai. A mobilkommunikáció eszközei. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján. Az internet kommunikációs szolgáltatásai.</p>	<p><i>Kémia; biológia-egészségtan, hittan:</i> feladatok közös kidolgozása kommunikációs csatornákon keresztül.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák és	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka Bemutató, megbeszélés, kiselőadás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, az internetes média elérése, egyes elemek letöltése. A médiában megjelenő információk hitelességének kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legújabb médiainformaticai technológiák használata, alkalmazása; önálló és kritikus attitűd fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>A hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban</i> A média alkalmazási lehetőségei. Internetes portálok, szöveges és képi információforrások. Internet, televízió, rádió használata. Elektronikus könyv, hangos könyv használata. Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten. Képek, zenék, filmek elérése az interneten. Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten. Internetes térképek keresése. <i>Bibliai tárgyú hangos könyvek, e-bookok használata.</i></p>	<p><i>Hittan:</i> Bibliai tárgyú hangos könyvek, e-bookok használata. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hangos könyv, elektronikus könyv használata. <i>Idegen nyelvek és irodalom:</i> szótárak, lexikonok használata</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Internetes oktatóprogram, regisztráció, online szótár, online elérés, elektronikus könyv, hangos könyv, információmegosztó portálok.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag szimuláció, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 3 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az információ előállítása, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása.</p> <p>Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei.</p> <p>Az információforrások hitelességének értékelése.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az adatokkal, különösen a személyes adatokkal való visszaélések, veszélyek és következmények megismerése, azok kivédése, a védekezés módszereinek és szempontjainak megismerése</i></p> <p>Az adatvédelemmel kapcsolatos feladatok megismerése.</p> <p>Az adatokkal való visszaélések kivédése.</p> <p>Az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyek és következmények megismerése.</p> <p><i>Keresztyén magatartás jellemzői</i></p> <p>Védekezési módszerek és szempontok</p>	<p><i>Hittan: Keresztyén magatartás jellemzői</i></p>
<p><i>Az információ hitelessége és ellenőrzési lehetőségeinek megismerése</i></p> <p>Megbízható információforrások ismerete.</p> <p>Az információ hitelességének értékelése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Adat, adathalászat, kéretlen levél (spam), lánclevél (hoax), információ, információforrás, hitelesség, megbízhatóság.</p>
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Csoportmunka irányítással.</p> <p>Megbeszélés, vita, kiselőadás.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Könyvtártípusok, funkcionális terek</i> Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek megismerése, összehasonlítása. A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek megismerése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban. A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata. Könyvtárlátogatás.</p> <p><i>Vallási, bibliai tárgyú könyvek a könyvtárban</i></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> könyvtárhasználat. <i>Hittan:</i> Vallási, bibliai tárgyú könyvek a könyvtárban.</p>	
<p><i>Könyvtári szolgáltatások</i> Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása a tanulásban és a tájékozódásban. A kézikönyvtár önálló használata.</p>		

<p><i>Információkeresés</i> Hatékony, céltudatos információszerzés. Keresett téma kifejezése tárgyszóval. Összetett keresőkérdés megfogalmazása. Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban. Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével. A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek tudatosítása, irányított alkalmazása.</p> <p><i>Vallási témájú könyvek keresése.</i></p>	<p><i>Hittan:</i> Vallási témájú könyvek keresése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a tevékenység információforrásainak használata: a tevékenységhez kapcsolódó információszükséglet behatárolása és a tevékenységhez, a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.</p> <p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> Információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Írás, szövegalkotás: rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból.</p> <p><i>Földrajz:</i> tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal (tények, adatok, menetredek, hírek, idegenforgalmi ajánlatok).</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladattal vezérelt önálló megismerés. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Projektfeladatok megoldása. Megbeszélés, bemutatás.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerje meg a különböző informatikai környezeteket; segítséggel legyen képes az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszközök kiválasztására.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni; tudjon szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon animált bemutatót készíteni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> lássa át a problémamegoldás folyamatát; ismerje és használja az algoritmusleíró eszközöket; ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait; tudjon kódolni algoritmusokat; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> legyen képes megkeresni a kívánt információt; legyen képes az információ értékelésére;</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerjen megbízható információforrásokat; legyen képes értékelni az információ hitelességét;</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz.</p>
--	--

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata</i> Digitalizálás. Képek szkennelése. Digitális fotózás. <i>Digitális képek készítése a helyi templomról</i></p> <p><i>Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata</i> A hálózati operációs rendszerek funkciói, főbb szolgáltatásai. Vezetékes és vezeték nélküli kapcsolatok. Az iskolai hálózat vázlatos felépítése.</p>		<i>Hittan:</i> Digitális képek készítése a helyi templomról
<p><i>Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása</i> Nyomtatás fájlba, PDF állományok készítése. Környezettudatos viselkedés nyomtatáskor. Be-, illetve kitömörítés.</p>		<i>Fizika; kémia; matematika; biológia-egészségtan:</i> a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Digitalizálás, hálózat, hálózati szolgáltatás, tömörítés, tömörített állomány.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás. Csoportmunka tanári irányítással Feladattal vezetett egyéni munka Megbeszélés, szemléltetés, strukturálás, verseny.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 18 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkészítés szövegszerkesztővel. Digitális képek alakítása, formázása. Hangszerkesztés. Webes publikáció készítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Táblázatkészítés szövegszerkesztővel</i> Táblázat beszúrása szövegbe. A táblázat tulajdonságainak beállítása. Táblázat formázása.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének elkészítése.	
<i>Információk publikálásának különböző módjai az interneten</i> Weblap készítése. Bloghasználat megismerése.	<i>Hittan:</i> Keresztyén értékrend megjelenése az internetes kommunikációban is.	
<i>Keresztyén értékrend megjelenése az internetes kommunikációban is.</i>		
<i>Digitális képek alakítása, formázása</i> Digitális képek jellemzőinek megismerése. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás.	<i>Vizuális kultúra:</i> a technikai médiumok képzőművészeti módszerei; vizuális reklámok.	
<i>Multimédiás dokumentumok előállítása</i> A prezentáció önálló készítése, animálása, vetítési beállítások.		
<i>Bibliai témájú prezentáció készítése.</i>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, digitális kép, weblap, blog, vetítési beállítások.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	

Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai</i> Cellahivatkozások használata. Képletek szerkesztése. A konstans, relatív és abszolút hivatkozás fogalmának megismerése	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz:</i> Mérési adatok, ábrák, értelmezése. Diagramok elemzése, értelmezése.	
<i>Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek</i> Diagramok készítése. Diagramtípus kiválasztása, szerkesztése, módosítása.	<i>Fizika; kémia; földrajz; biológia-egészségtan:</i> a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek használata.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, függvény, diagram	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett önálló munka. Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Magyarázat, szemléltetés, önellenőrzés, verseny.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 6 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Az információ világában való tájékozódás képessége, jelrendszer ismerete. Algoritmusleírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatábra értelmezése. Algoritmuskészítés. Egy fejlesztőrendszer ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök megismerése. Csoportos feladatmegoldás. Összetett probléma megoldása fejlesztői környezetben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i> Iskolai élethez kapcsolódó probléma megoldása önállóan vagy irányított csoportmunkában.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.</p>
<p><i>A robotika alapjainak megismerése, egyszerű vezérlési problémák megoldása</i> Egyszerű vezérlési feladatok megoldása fejlesztői környezetben.</p>	<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a síkban. A tájékozódást segítő viszonyok ismerete. A feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai. Koordinátarendszer, koordináták.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, megbeszélés, strukturálás, házi feladat.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Fejlesztői környezet ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi Tárgyi: Számítógépterem, hálózat, internet csatlakozás, kivetítő.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Algoritmusok készítése és megvalósítása. Tervezési eljárások megismerése, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek alkalmazása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Elemi és összetett adat megkülönböztetése, kezelése</i> Elemi és összetett adattípusok megismerése és alkalmazása</p>	<p><i>Matematika:</i> a feltételekkel való összevetés során annak tudatosítása, hogy a feltételek hogyan befolyásolják az eredményt</p>	

<p><i>Robotvezérlési, grafikai feladatok megoldása fejlesztőrendszerrel</i></p> <p>Az automataelvű fejlesztőrendszer alapfogalmai.</p> <p>Robotvezérlési alapfogalmak.</p> <p>Síkgeometriai feladatok megoldása az adott fejlesztőrendszerben.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, összetett adat, bemenő adat, kimenő adat.
Javasolt pedagógiai eljárások, szervezési-munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Önértékelés, önellenőrzés, verseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi szimulációs programok használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Véletlen jelenségek modelljeinek megismerése, a paramétermódosítás hatásainak megfigyelése</i></p> <p>Tantárgyi szimulációs programok használata, a beállítások hatásainak vizsgálata.</p> <p>A szabályozó eszközök hatásai az oktatóprogramokban.</p> <p>Véletlen jelenségek modelljei.</p>	<p><i>Kémia; fizika; biológia; földrajz: szimulációs programok.</i></p> <p><i>Matematika: véletlen esemény.</i></p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen jelenség, modell, szimuláció, beállítás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-munkaformák	Feladattal vezetett önálló munka. Megbeszélés, szimuláció, interaktív tananyag.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 4 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	

Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Nyomtatásra és webes publikálásra szánt dokumentumok készítése</i></p> <p>Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok.</p> <p>Nyomtatási beállítások.</p> <p>Webes publikálásra alkalmas fájlformátumok megismerése.</p> <p>Internetes oldalak feltöltése egy nyilvános tárhelyre.</p> <p>Publikus és nem publikus adatok megkülönböztetése.</p> <p><i>Keresztyén tartalmú weblap készítése. Feltöltése ingyenes tárhelyre, vagy egyházi oldalra.</i></p>	<p><i>Hittan:</i> Keresztyén tartalmú weblap készítése. Feltöltése ingyenes tárhelyre, vagy egyházi oldalra.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Publikálás, hitelesség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással, feladattal vezetett egyéni munka, projektfeladatok megoldása. Megbeszélés, kiselőadás, vita.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p><i>A kommunikációs célnak megfelelő választás a médiumok között</i></p> <p>A fogyatékkal élőkkel való és a fogyatékkal élők közötti kommunikációt biztosító eszközök megismerése.</p> <p>A virtuális tér közlekedési szabályai.</p> <p>A kommunikációs médiumok és szerepük.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hittan: közösségi portálokon megjelenő személyes adatok vizsgálata a védelem és adatbiztonság szempontjából.</i></p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Frontális osztálymunka</p> <p>Feladattal vezetett önálló munka.</p> <p>Megbeszélés, kiselőadás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 3 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	<p>Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az információ előállítás, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása.</p> <p>Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei.</p> <p>Az információforrások hitelességének értékelése.</p> <p>Viselkedési szabályok közös kialakítása, a kulturált együttélés szabályainak betartása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Az informatikai eszközök alkalmazásának fontosabb etikai kérdései</i></p> <p>A jogtiszt szoftverhasználat előnyei.</p> <p>Szabaddon vagy korlátozottan használható programok használata.</p> <p>A programhasználat során betartandó jogok és köteleességek.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: az iskolai környezet rendje, tisztasága.</i></p> <p><i>Matematika: matematikai modellek, statisztikai elemzések), alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).</i></p>	

<p><i>Az információforrások etikus felhasználásának megismerése</i></p> <p>Az információszerzés folyamatának ismerete.</p> <p>Az információforrások etikus felhasználása.</p> <p>Az információforrások feltüntetése.</p> <p>Az információ értéként való kezelése, megosztása.</p> <p>Közösségek az egyházban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a személyes felelősség belátása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában.</p> <p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése.</p> <p><i>Hittan:</i> Közösségek az egyházban.</p>
<p><i>Az információ és az informatika emberi kapcsolatokra gyakorolt hatásának megismerése</i></p> <p>Az információ szerepe az információs társadalomban.</p> <p>Az informatikai eszközök használatának következményei.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Jogtiszta szoftver, licenc, ingyenes szoftver, korlátozottan használható szoftver.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Frontális osztálymunka. Bemutató, kiselőadás, vita.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. Az elektronikus szolgáltatások használata, a biztonság figyelembevétele, a kritikus szemléletmód kialakítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	

<p><i>Az e-szolgáltatások használatának célirányos megismerése</i></p> <p>Az elektronikus szolgáltatások funkcióinak megismerése.</p> <p>Az elektronikus szolgáltatások működésének megismerése, a szolgáltatások igénybevétele, használata, lemondása.</p> <p><i>A teremtett világ védelme.</i></p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a megtakarítási lehetőségek felismerése, a hatékonyság, egészség- és környezettudatosság érvényesítése.</p> <p><i>Hittan: A teremtett világ védelme.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatások, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Megbeszélés.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>6. Könyvtári informatika</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> Nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, közhasznú információforrások és ismeretterjesztő művek típusainak ismerete. Közhasznú adatbázisok használata.</p>		<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása. Az ismeretlen kifejezések jelentésének megkeresése egynyelvű szótárakban.</p>

<p><i>Forráskiválasztás</i> A feladatnak megfelelő forrástípus önálló kiválasztása. Információforrások hitelességének vizsgálata, szelektálása. Többféle forrásra épülő tematikus gyűjtőmunka. Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az információ kritikus befogadásának megalapozása (azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan).</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a források megbízhatósága. Információforrások, komplex feladatok.</p>
<p>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése.</p> <p>Idézés jelölése. A szerzői jogi vonatkozások megértése. Forrásjegyzék összeállítása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> források megjelölése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, felhasznált irodalomjegyzék.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-munkaformák</p>	<p>Csoportmunka tanári irányítással.</p> <p>Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással. Kooperatív módszer, házi feladat.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> tudja használni az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon egyszerű táblázatot létrehozni; ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit; tudjon bemutatót készíteni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> tudjon egyszerű vezérlési feladatokat megoldani fejlesztői környezetben; ismerjen és alkalmazzon tervezési eljárásokat; tudjon kódolni algoritmust; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján; legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> legyen képes megkeresni a kívánt információt;</p>
--	---

	<p>legyen képes az információ értékelésére; legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra; tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és védendő adatait; használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit; ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit; ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást; legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására.</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban; képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás); egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.</p>
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulók értékelése

A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása általában nagyon eltérő. Akkor tudjuk hatékonyan szervezni a foglalkozásokat, ha a nagy óraszámú egységek (Informatika alkalmazói ismeretek; Infótechnológia) kezdetekor *diagnosztikus értékelés* során tárjuk fel a tanulók ismereteit és meglévő készségeit.

Szummatív értékelést félévkor és év végén osztályzatokkal kifejezve történik.

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg. Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló

- tanórai tevékenységét, elvégzett munkáját,
- elkészített dokumentumait,
- ismereteinek szintjét,
- fejlődését,
- órai aktivitását,
- együttműködését (a csoportmunkában való részvételét) értékeljük rendszeres szóbeli értékeléssel és félévente legalább 3 db érdemjeggyel.

A tanulói teljesítmény értékelésének speciális szempontjai:

Az értékelés alapja az ismeretek és képességek alkalmazásának a szintje. A dokumentumok több tanóra alatt készülhetnek el, a kész dokumentum értékelésével a tanuló többórás tevékenységét együttesen minősíthetjük.

Az értékelés szempontjai, hogy

- ismeri-e a legfontosabb tényeket, jelenségeket, fogalmakat,
- tudja-e elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni,
- képes-e az önálló munkavégzésre,
- tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében,
- tud-e önállóan ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani,
- ki tudja-e választani a munkájához szükséges eszközöket,
- milyen mértékben alkalmazza a számítógépet, mint eszközt mindennapi munkájában.

6. Függelék:

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

- adjon segítséget a gyakorlati munkához,
- ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát,
- sokféle nehézségű feladatot tartalmazzon,
- hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be,
- megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.

Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

5-7. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Nagy tanulói létszám miatt kettő csoportra való bontás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott technika, életvitel és gyakorlat tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Horváth Ferenc

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5.évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Ételkészítés	7	2	9
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	0	8
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	14	0	14
Közlekedési ismeretek	3	2	5
Évfolyam összesen	32	4	36

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Ételkészítés	7	2	9
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	0	8
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	14	0	14
Közlekedési ismeretek	3	2	5
Évfolyam összesen	32	4	36

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A háztartás és a közszolgáltatások	10	0	10
Közlekedés	6	2	8
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	8	0	8
Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése	8	2	10
Évfolyam összesen	32	4	36

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ételkészítés	Főzési gyakorlat	2
Közlekedési ismeretek	Közlekedés a gyakorlatban	2
	Összesen:	4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ételkészítés	Főzési gyakorlat	2
Közlekedési ismeretek	Közlekedés a gyakorlatban	2
	Összesen:	4

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedés	Közlekedés a gyakorlatban	2
Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése	Munkahely látogatások	2
	Összesen:	4

3. Tantárgyi bevezető:

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy kerettantervi anyaga és kötelező óraszámai az 5–8. évfolyamon meglehetősen feszített munkatempót feltételeznek. Több, a mindennapi életvitel szempontjából fontos témát csak az említés szintjén lehet érinteni. A gyakorlati

feladatokban, pl. ételkészítés, tárgykészítés, egy típusból kevés, általában csak egy munkadarab, illetve termék elkészítésére jut idő.

A református iskolában folyó technika, életvitel és gyakorlat tantárgy során nem csupán ismereteket kívánunk nyújtani, hanem hitre nevelést is. Mivel a tantárgy a nemzeti kultúra átörökítéséhez és a nemzeti hagyományok ápolásához szorosan kapcsolódik, így e tantárgy oktatása alkalmával lehetőségünk van a hitre való nevelést is alkalmaznunk, hiszen a nemzet és hit fogalma egy református ember számára elválaszthatatlan, szorosan összefonódik.

5. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 5. évfolyamon az, hogy az 1–4. évfolyamon történő irányított játékos cselekvések során nyert tapasztalatok újabakkal egészüljenek ki, és az élményszerű megismerés önállóbbá, tudatosabbá, célzottabbá váljon. Az életkori sajátosságaikhoz igazodó korszerű, hatékony és meggyőző módszerek révén a tanulók alapkészségei erősödjenek, gondolkodási képességeik folyamatosan fejlődjenek. A tevékenységek keretei kilépnek a tanterem védett környezetéből, a játékos tevékenységek helyébe fokozatosan az életből átvett feladatok lépnek, a tanulói tevékenységek feltételei és következményei egyre életszerűbbé válnak. Ezzel megkezdődik a felkészülésük-környezetük egyre önállóbb alakítására, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodásra és saját sorsuk befolyásolására. A veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelése, az átgondoltan tervezett és kitartó munka, majd az ezt záró reális értékelés alakítja ki a helyes önértékeléssel bíró, fejlődőképes, önálló személyiséget. Az életvezetési ismeretek a testi-lelki épséget veszélyeztető betegségek megelőzésére, a káros szenvedélyektől mentes, egészség- és környezettudatos életvitel igazi értéként való elfogadására, megélésére és megtartására irányulnak. A családok mindennapjaira vonatkozóan az élethelyzetek megoldására, a háztartási munka célszerű szervezésére, az anyagi lehetőségek ésszerű felhasználására, az egészséges táplálkozás érdekében hagyományos és korszerű eljárások és eszközök alkalmazására kell példákat mutatni.

A nemzeti kultúra átörökítéséhez, a nemzeti hagyományok ápolásához gyakorlati tevékenységekkel (tárgyalkotó tevékenységgel és gyűjtőmunkával) kapcsolódik a tantárgy. A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet az egyetemes emberi kultúra értékeinek elfogadása. A munka értékteremtő szerepe, a környezetkímélő termelés és a tudatos fogyasztói magatartás kiemelése a gazdasági ismeretek megalapozásához járul hozzá.

Az alkotóképesség fejlesztése a Tárgyi kultúra, technológiák, termelés részben a modellezés során, a manuális tevékenységek gyakorlásával az alapvető technikai eszközök balesetmentes és szakszerű használatával történik. A párokban, kisebb-nagyobb

csoporthoz történő munkavégzéskor a kölcsönös alkalmazkodásra, odafigyelésre, a vezető és a vezetett szerep kipróbálására kerül sor. A gyűjtőmunkák és az anyagvizsgálatok végzése segíti a megismerési és rendszerezési folyamatok gyakorlását. A harmonikus és esztétikus zöld környezet kialakítására az agrotechnikai tevékenységek nevelnek. Az adottságok függvényében szobai és kerti növények termesztése is végezhető. A tantárgy tanulási szokásrendjének alakítása (információgyűjtés, műszaki kommunikáció, mintakövetés, munkatevékenységek végzése, önellenőrzés, hibajavítás, értékelés) folyamatos, rendszeres, következetes munkával érhető el a kiemelt fejlesztési feladatok végzése során.

A Közlekedés témakör az 1–4. évfolyamon elsajátítottak ismétlése, gyakoroltatása (a gyalogos, kerékpáros és tömegközlekedés KRESZ szerinti szabályai, rendje, eszközrendszere, a balesetmentes, udvarias közlekedés elvárható követelményei, elsősegélynyújtás).

A pályaorientáció ismereteit nem külön tematikai egységként dolgozzuk fel. A tevékenységek tudatos szervezésével folyamatosan lehetővé kell tenni, hogy a tanulók felfedezhessék belső értékeiket, és kipróbálhassák, mire képesek. A reális önismeret és a pozitív énkép kialakítása, a közösségi feladatok vállalásában az együttműködési képesség fejlesztése, valamint a szakmák, foglalkozások jellemzői és az azokra való alkalmasság megismerése a pályaválasztás irányításának előkészítésére ad támpontokat.

6. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja a 6. évfolyamon az, hogy az 5. évfolyamon történő irányított cselekvések során nyert tapasztalatok újabakkal egészüljenek ki, és az élményszerű megismerés önállóbbá, tudatosabbá, célzottabbá váljon. Az életkori sajátosságaikhoz igazodó korszerű, hatékony és meggyőző módszerek révén a tanulók alapképességei tovább erősödjenek, gondolkodási képességeik folyamatosan fejlődjenek, elvontabbá váljanak. A tanulói tevékenységek feltételei és következményei egyre életszerűbbé válnak. Ezzel folytatódik a felkészülésük-környezetük egyre önállóbb alakítására, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodásra és saját sorsuk befolyásolására. A veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelése, az átgondoltan tervezett és kitartó munka, majd az ezt záró reális értékelés alakítja ki a helyes önértékeléssel bíró, fejlődőképés, önálló személyiséget, s így egyre inkább képessé válnak az önképzésre, önálló tanulásra. Az életvezetési ismeretek a testi-lelki épséget veszélyeztető betegségek megelőzésére, a káros szenvedélyektől mentes, egészség- és környezettudatos életvitel igazi értéként való elfogadására, megélésére és megtartására irányulnak. A családok mindennapjaira vonatkozóan az élethelyzetek megoldására, a háztartási munka célszerű szervezésére, az anyagi lehetőségek ésszerű felhasználására, az egészséges táplálkozás

érdekében hagyományos és korszerű eljárások és eszközök alkalmazására kell példákat mutatni.

A nemzeti kultúra átörökítéséhez, a nemzeti hagyományok ápolásához gyakorlati tevékenységekkel (tárgyalkotó tevékenységgel és gyűjtőmunkával) kapcsolódik a tantárgy. A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet az egyetemes emberi kultúra értékeinek elfogadása. A munka értékteremtő szerepe, a környezetkímélő termelés és a tudatos fogyasztói magatartás kiemelése a gazdasági ismeretek megalapozásához járul hozzá.

Az alkotóképesség fejlesztése a Tárgyi kultúra, technológiák, termelés részben a modellezés során, a manuális tevékenységek gyakorlásával az alapvető technikai eszközök balesetmentes és szakszerű használatával történik. A párokban, kisebb-nagyobb csoportokban történő munkavégzéskor a kölcsönös alkalmazkodásra, odafigyelésre, a vezető és a vezetett szerep kipróbálására kerül sor. A gyűjtőmunkák és az anyagvizsgálatok végzése segíti a megismerési és rendszerezési folyamatok gyakorlását. A harmonikus és esztétikus zöld környezet kialakítására az agrotechnikai tevékenységek nevelnek. Az adottságok függvényében szobai és kerti növények termesztése, hobbi- és haszonállatok gondozása is végezhető. A tantárgy tanulási szokásrendjének alakítása (információgyűjtés, műszaki kommunikáció, mintakövetés, munkatevékenységek végzése, önellenőrzés, hibajavítás, értékelés) folyamatos, rendszeres, következetes munkával érhető el a kiemelt fejlesztési feladatok végzése során.

A Közlekedés témakör egyrészt az 5. évfolyamon elsajátítottak ismétlése, gyakoroltatása (a gyalogos, kerékpáros és tömegközlekedés KRESZ szerinti szabályai, rendje, eszközrendszere, a balesetmentes, udvarias közlekedés elvárható követelményei, elsősegélynyújtás), másrészt bővítése (menetrendek, információforrások használata).

A pályaaorientáció ismereteit nem külön tematikai egységként dolgozzuk fel. A tevékenységek tudatos szervezésével folyamatosan lehetővé kell tenni, hogy a tanulók felfedezhessék belső értékeiket, és kipróbálhassák, mire képesek. A reális önismeret és a pozitív énkép kialakítása, a közösségi feladatok vállalásában az együttműködési képesség fejlesztése, valamint a szakmák, foglalkozások jellemzői és az azokra való alkalmasság megismerése a pályaválasztás irányításának előkészítésére ad támpontokat.

7. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgyban a 7. évfolyamon új és egyszersmind nagy jelentőségű tematikai egységként a munkába állás előzményeit, a munkákat, munkakörnyezeteket, szakmákat, továbbtanulási lehetőségeket közvetlenül és célzottan bemutató, pályaaorientációt szolgáló tanórák, foglalkozások jelennek meg. A korábbi években

a produktív tevékenységek tapasztalatai révén kialakult önismeret, a már felismert saját tulajdonságok összevethetővé válnak a megismert lehetőségekkel, az ismeretek az életpályára vonatkozó elképzeléssé válhatnak, a továbbtanulásról, a pályaválasztásról szóló elhatározássá érlelődhetnek.

A 7. évfolyamon a család által használt összetettebb műszaki rendszerek, közművek, közszolgáltatások összefoglalásával befejeződik, teljessé válik a háztartás, a lakókörnyezet megismerése. Ennek révén a családi életre nevelés elemeként tudatosabbá válhat a családon belüli munkamegosztás és az azon belül lehetséges saját szerepek. Az ennek keretében szerzett tapasztalatok, a vizsgálódás, a működési próbák, a környezet alakításában elvégzett kisebb feladatok, amellett, hogy a pályaorientációt segítve további alkalmakat adnak arra, hogy a tanulók feltárják saját képességeiket, jelentősen fejlesztik a műszaki és természettudományos kompetenciát is. Ezeken a foglalkozásokon a tanulók egyrészt felhasználják a természettudományos tantárgyakban tanultakat, másrészt az ekkor szerzett tapasztalatok alapul szolgálnak a későbbi években sorra kerülő tanuláshoz. A társas kapcsolati kultúra fejlesztésére a csoportos keretek között végzett feladatmegoldás, a tanuló saját tevékenységének, a saját továbbtanulási elképzeléseknek a társakéival való összevetése adhat alkalmat. A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia kialakulását a saját szerep megtalálása, az ötleteknek, elképzeléseknek a valósággal, a lehetőségekkel való összevetése és értékelése, a tanulás tanítását, a hatékony, önálló tanulási kompetencia fejlődését pedig a tantárgy valamennyi 7. osztályos foglalkozását jellemző feladatközpontú tevékenységi tartalmak segítik. A matematikai kompetenciát és a gazdasági, pénzügyi nevelést a háztartási és a közlekedési rendszerek megismerése, működésük elemzése során elvégzett, célzottan a mennyiségi összefüggésekről szóló számítási feladatok szolgálják. Ezeknek a költségekre vonatkozó eredményei egyben hozzájárulnak a takarékoság, a környezettudatosság, a fenntarthatóság iráni elkötelezettség fejlesztéséhez is.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

Tematikai egység	1. Ételtészítés	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	<p>A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete.</p> <p>Egyszerű konyhai kézi eszközök biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata.</p> <p>Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a</p>	

	<p>munkakörnyezetben.</p> <p>Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása.</p>				
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A saját tevékenység, a cselekvések és a következmények összefüggéseinek belátása, a saját felelősség felismerése.</p> <p>Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás, együttműködés a csoportos tevékenységek során.</p> <p>Az étkezéssel, ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységek azonosítása, felismerése.</p> <p>A konyhai tevékenységekkel járó veszélyérzet kifejlődése, törekvés erősítése a biztonságra, fegyelmezettségre, megfontoltságra.</p> <p>Feladatvállalás, célratörő, hatékony munkamagatartás, produktivitás fejlesztése.</p> <p>Törekvés az igényességre, tiszta környezetre, kulturált viselkedésre.</p>				
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ismeretek/fejlesztési követelmények</th> <th>Kapcsolódási pontok</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <p><i>1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek</i></p> <p>Élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban. Korszerű, egészséges táplálkozás.</p> <p>Ételek, étel-alapanyagok azonosítása, évszakokhoz, étkezési alkalmakhoz, élethelyzetekhez kapcsolása.</p> <p>A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése.</p> <p>Tiszta és tisztátalan ételek fogyasztása a zsidók életében.</p> <p>Ételreceptek értelmezése.</p> <p>Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek</p> </td> <td> <p><i>Természetismeret:</i></p> <p>Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban.</p> <p>Hőmérséklet, hőmennyiség, hőátadás.</p> <p>Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás.</p> <p><i>Matematika:</i></p> </td> </tr> </tbody> </table>	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	<p><i>1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek</i></p> <p>Élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban. Korszerű, egészséges táplálkozás.</p> <p>Ételek, étel-alapanyagok azonosítása, évszakokhoz, étkezési alkalmakhoz, élethelyzetekhez kapcsolása.</p> <p>A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése.</p> <p>Tiszta és tisztátalan ételek fogyasztása a zsidók életében.</p> <p>Ételreceptek értelmezése.</p> <p>Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek</p>	<p><i>Természetismeret:</i></p> <p>Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban.</p> <p>Hőmérséklet, hőmennyiség, hőátadás.</p> <p>Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás.</p> <p><i>Matematika:</i></p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok				
<p><i>1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek</i></p> <p>Élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban. Korszerű, egészséges táplálkozás.</p> <p>Ételek, étel-alapanyagok azonosítása, évszakokhoz, étkezési alkalmakhoz, élethelyzetekhez kapcsolása.</p> <p>A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése.</p> <p>Tiszta és tisztátalan ételek fogyasztása a zsidók életében.</p> <p>Ételreceptek értelmezése.</p> <p>Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek</p>	<p><i>Természetismeret:</i></p> <p>Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban.</p> <p>Hőmérséklet, hőmennyiség, hőátadás.</p> <p>Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás.</p> <p><i>Matematika:</i></p>				

<p>megbeszélése.</p>	<p>arányosság, fajlagos mennyiségek, tömeg- és térfogategységek.</p>
<p><i>1.2. Ételek készítése</i></p> <p>Az étel-alapanyagok tisztítása, előkészítése, receptúra szerinti mérése, a készítéshez szükséges eszközök meghatározása.</p> <p>Egyszerű ételek (pl. zöldségételek, palacsinta, tükörtojás, szendvics) készítése.</p> <p>A pusztai vándorlás idején a zsidók étkezése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szókincs- és fogalombővítés, kommunikáció, piktogramok.</p>
<p><i>1.3. Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások</i></p> <p>Ételek tárolása, csomagolása.</p> <p>A megmaradt ételek felhasználási lehetőségei, az ételmaradékok kezelése.</p> <p>Az ételkészítéshez és étkezéshez kapcsolódó személyi higiéniai követelmények megismerése, betartása.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> felelősségünk egészség megőrzésében.</p>
<p><i>1.4. Konyhai eszközök, gépek használata</i></p> <p>A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása.</p> <p>Az ételkészítés során használt tüzelő-, melegítő-, főző-, sütő- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása.</p> <p>A konyhai eszközökhöz kapcsolódó élelmiszer-higiéniai szabályok megismerése, alkalmazása.</p>	
<p><i>1.5. Étkezési kultúra</i></p> <p>Az étkezési szokások és azok történeti háttere.</p> <p>Ószövetség korabeli étkezési szokások.</p>	

<p>A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása. Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása.</p>	
<p><i>1.6. Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok</i></p> <p>Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása.</p> <p>A konyha és az étkező takarítása.</p>	
<p><i>1.7. Környezettudatosság</i></p> <p>Az étkezéshez, ételkészítéshez kapcsolódó energia-, víz- és anyagtakarékosság, valamint az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése.</p> <p>Az élelmiszerhulladék minimalizálásának lehetőségei.</p> <p>A keletkező hulladékok azonosítása, szelektálása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, családi étkezés, főtt étel (meleg étel), hideg étel, főzés, sütés, tálalás, mosogatás, maradék étel, hulladék, fogyaszthatóság, anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben</p>	<p>Órakeret</p> <p>8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az épített környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés annak megfelelő használatára,</p>	

	<p>alakítására.</p> <p>Az élő és a tárgyi környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémamegoldások során, tevékenységek gyakorlásakor.</p> <p>A szükségletekből adódó technikai problémák felismerése és technikai eszközökkel, s-eljárásokkal történő megoldása.</p> <p>Használati utasítások megértése, helyes értelmezése.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tapasztalatszerzés az épített, illetve mesterséges környezet elemeiről és összetevőiről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>A környezet állapota, használati jellemzői, az emberi életminőségre és a természeti környezetre gyakorolt hatásai iránti érdeklődés, a környezetet alakító tevékenységekkel járó felelősség belátása.</p> <p>Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról.</p> <p>A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség stb. vizsgálatából fakadó tapasztalatok rögzítése.</p> <p>Gyakorlati problémamegoldás lépéseinek azonosítása.</p> <p>Előzetesen bemutatott és megbeszéltek munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése.</p> <p>Elemi agrotechnikai ismeretek elsajátítása.</p> <p>Igényesség a kulturált, rendezes, tiszta, esztétikus környezet iránt.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>2.1. A mesterséges, illetve épített környezet</i></p> <p>A mesterséges, illetve épített környezet jellemzői és gondozása: építmények, mechanikus szerkezetek, építési és mechanikus javítási, állagmegóvási munkák, takarítás. Tapasztalatok gyűjtése a felhasznált anyagok és eszközök fizikai jellemzőiről.</p>	<p><i>Matematika:</i> geometria, számok, számítások, mértékegységek kezelése, egyenes</p>

<p>Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal.</p> <p>Épületek, építmények funkciói, szerkezeti elemei, anyagai.</p>	<p>arányosság.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Vetület, térkép, méretarány.</p>
<p><i>2.2. Az épített környezet biztonsága</i></p> <p>Az épített környezet, az épületek védelme az időjárási hatások ellen.</p> <p>A mesterséges környezetet, épületeket károsító természeti, időjárási hatások azonosítása.</p>	<p>Szerkezeti anyagok fizikai és kémiai tulajdonságai.</p> <p>Haszonnövények, haszonállatok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Az ember és a környezet kölcsönhatása, felelősségérzet.</p>
<p><i>2.3. Balesetek megelőzése</i></p> <p>Kéziszerszámok, eszközök biztonságos használata.</p> <p>Elektromos eszközök érintésvédelme.</p> <p>Munkavédelmi eszközök, felszerelések.</p> <p>Balesetveszélyes munkaműveletek, mozzanatok, munkavédelmi eszköz szükségességének felismerése.</p>	<p>A tárgyi világ (modern technikai eszközök) életmódkönnyítő használata, mértékletesség, veszélyforrások.</p>
<p><i>2.4. Veszélyes anyagok a háztartásban</i></p> <p>Kémiai, biológiai, illetve tűzvédelmi szempontból veszélyes anyagok (gyógyszerek, kozmetikai anyagok, irtószerek, tisztítószerek, oldószerek, festékek, növényvédő szerek, műszaki célú vegyi anyagok stb.) tárolása, kezelése, használata, ezek veszélyei és ezekkel kapcsolatos biztonsági szabályok.</p>	

<p><i>2.5. Környezettudatosság</i></p> <p>A háztartási tevékenységek becsült víz- és energiaigényének és költségének meghatározása.</p> <p>Víz és energiatakarékosság.</p> <p>A hulladékok azonosítása, csoportosítása, szelektív gyűjtése.</p>	
<p><i>2.6. Növénytermesztés, állattartás</i></p> <p>Növények (pl. dísznövények, fűszernövények, fák) telepítése és gondozása.</p> <p>Hobbikert létesítésével és fenntartásával kapcsolatos munkálatok.</p> <p><i>Teremtéstörténet</i></p> <p>Élelmiszernövények termesztési fogásainak elsajátítása.</p>	
<p><i>2.7 Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások</i></p> <p>A veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, illetve károsodás esetén.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Épület, építmény, alaprajz, helyszínrajz, méretarány, alkatrész, szerkezet, gép, rendszer, kéziszerszám, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, építés, készítés, termelés, javítás, felújítás, állagmegóvás, karbantartás, munkavédelmi szabály, munkavédelmi eszköz, használati utasítás, egészségkárosodás, hulladék, veszélyes hulladék.</p>

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka</p>
--	--

<p>Tematikai egység</p>	<p>3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés</p>	<p>Órakeret 14 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Anyagok vizsgálata, tulajdonságok felismerése, tapasztalatok megfogalmazása.</p> <p>Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása.</p> <p>Tárgyak elkészítése segítséggel, minta alapján.</p> <p>Mérés, szerszámok biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről.</p> <p>Az anyagok tulajdonságai és felhasználhatóságuk közötti kapcsolatok megértése.</p> <p>Tervrajz készítése és a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése.</p> <p>Kézügyesség fejlesztése.</p> <p>A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés erősítése a biztonságra.</p> <p>A változtatásokhoz, változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás, felkészülés a veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelésére.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai</i></p> <p>Természetes és mesterséges faanyagok, papír, textil, képlékeny anyagok vizsgálata (hajlítás, törés, hasítás, keménység, rugalmasság, nedvszívás,) szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján.</p> <p>Az anyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák.</p>	<p><i>Matematika:</i> mérés, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, geometriai szerkesztések, geometriai transzformációk, tesztek.</p> <p><i>Természetismeret:</i> mérés, az anyagok fizikai tulajdonságai, mechanikai kölcsönhatások, anyagszerkezet.</p>
<p><i>3.2. Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása</i></p> <p>A tárgyak rendeltetése és használati jellemzői.</p> <p>Mérés milliméteres pontossággal. Mérőeszközök alkalmazása. Új szerszámok és műveletek megismerése, alkalmazása.</p> <p>jármű- és gépmodellek készítése természetes anyagok, hulladékok és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – fa- és fémépítő, Lego, Lego Education készletek) felhasználásával.</p> <p>A modellezés, mint hobbi lehetőségeinek megismerése.</p> <p>A tárgykészítéshez kapcsolódó szakmákról ismeretek szerzése.</p> <p>Noé bárkája. Jeruzsálemi templom megépítése.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i></p> <p>Kötődés a tárgyi világhoz.</p> <p>Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).</p>
<p><i>3.3. Műszaki kommunikáció alkalmazása</i></p> <p>Méretmegadás elemei.</p> <p>Rajzjelek (hajlítási vonal, tengely, nem látható él, furat, átmérő, sugár). Méretarányos kicsinyítés, nagyítás.</p> <p>Vetületi ábrázolás.</p>	

<p><i>3.4. Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés</i></p> <p>Anyagok újrafelhasználása.</p> <p>A szükséges információk gyűjtése, felhasználása.</p> <p>Anyagmennyiség, költség kiszámítása a tervek alapján.</p> <p>Munkafolyamat tervezése, szervezése. A kivitelezés problémái.</p> <p>Együttműködés társakkal közös tevékenységben.</p>	
<p><i>3.5. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet</i></p> <p>Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata.</p> <p>A munkakörnyezet rendjének fenntartása.</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Anyag, fa, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>4. Közlekedési ismeretek</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapismeretei.</p>	

	<p>A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok.</p> <p>Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken.</p> <p>Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete.</p> <p>A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása.</p> <p>Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>4.1. A forgalomszabályozás közlekedési jelzései</i></p> <p>A közúti közlekedési jelzések hierarchiája.</p> <p>A jelzőtáblák és útburkolati jelek.</p> <p>A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szaknyelv, szókincsbővítés, szövegértés, könyvtárhasználat.</p> <p><i>Informatika:</i> könyvtárhasználat, alkalmazások használata.</p> <p><i>Természetismeret:</i> sebesség, gyorsulás.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> találmányok az emberiség szolgálatára (anyagi hasznára, javára, kárára).</p>	
<p><i>4.2. A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet</i></p> <p>A járművek.</p> <p>A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése.</p> <p>A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, rendszerezés.</p>		
<p><i>4.3. Balesetvédelem</i></p> <p>Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése, megelőzése.</p> <p>Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság. Az érzékelési- és</p>		

<p>útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe.</p> <p>A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán.</p> <p>Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segélyhívás.</p>	
<p>4.4. Vasúti közlekedés</p> <p>A biztonságos és udvarias vasúti közlekedés szabályai.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Útvonaltípus, főútvonal, kerékpárút, autóút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka,</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 5. évfolyam végén</p>	<p>Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezet átalakító tevékenységgel járó felelősség belátása.</p> <p>Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről.</p> <p>Ételkészítés és tárgyalkotás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata.</p> <p>Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során.</p> <p>Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása.</p> <p>A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatosá, takarékosá és célszerűvé válása.</p>
--	--

	<p>A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása.</p> <p>A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel.</p>
--	--

6. évfolyam

Tematikai egység	1. Ételkészítés	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	<p>A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete.</p> <p>Egyszerű konyhai kézi eszközök biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata.</p> <p>Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a munkakörnyezetben.</p> <p>Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A saját tevékenység, a cselekvések és a következmények összefüggéseinek belátása, a saját felelősség felismerése.</p> <p>Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás, együttműködés a csoportos tevékenységek során.</p> <p>Az étkezéssel, ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységek azonosítása, felismerése.</p> <p>Tapasztalatok megfogalmazása az ételkészítési anyagok tulajdonságairól, átalakulásáról.</p> <p>A konyhai tevékenységekkel járó veszélyérzet kifejlődése, törekvés erősítése a biztonságra, fegyelmezettségre, megfontoltságra.</p> <p>Feladatvállalás, célratörő, hatékony munkamagatartás, produktivitás fejlesztése.</p> <p>Törekvés az igényességre, tiszta környezetre, kulturált viselkedésre.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek</i></p> <p>Korszerű, egészséges táplálkozás. A tradicionális magyar konyha értékei, hungarikumok</p> <p>Zsidó táplálkozási szokások</p> <p>A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése.</p> <p>Az élelmiszerek beszerzésével kapcsolatos tudnivalók (élelmiszerlánc, nyomon követhetőség). A tudatos és takarékos élelmiszer-beszerzés szempontjai.</p> <p>Az élelmiszer-biztonság alapszabályai. Kiemelt kockázatú élelmiszertermékek.</p> <p>Az élelmiszerek címkéjén feltüntetett információk értelmezése.</p> <p>Ételreceptek értelmezése.</p> <p>Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek megbeszélése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban. Hőmérséklet, hőmennyiség, hőátadás.</p> <p>Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás. Baktériumok, gombák, étkezési eredetű betegségek.</p> <p>Fertőtlenítőszer, mosószer.</p> <p><i>Matematika:</i> arányosság, fajlagos mennyiségek, tömeg- és térfogategységek.</p>
<p><i>1.2. Ételek készítése</i></p> <p>Főzött jellegű (pl. levesek, főzelékek, főtt tészta), sütőben készülő (pl. sütemények, pizza, rakott ételek), továbbá serpenyőben készülő ételek (pl. zöldségételek, palacsinta, tükörtojás) készítése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szókincs- és fogalombővítés, kommunikáció, piktogramok.</p>
<p><i>1.3. Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások</i></p> <p>A hőkezelési eljárások (melegítés, hőn tartás, hűtés, fagyasztás) kipróbálása, a hőkezelés hatásainak, szerepének feltárása az egyes</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> felelősségünk</p>

<p>ételek elkészítése és tárolása során.</p> <p>További ételtartósítási eljárások kipróbálása, az ételek és ételalapanyagok megromlásának vizsgálata.</p> <p>Ételek tárolása, csomagolása.</p> <p>A megmaradt ételek felhasználási lehetőségei, az ételmaradékok kezelése.</p> <p>Az étel-alapanyagok és az ételek háztartásban való tárolásának alapvető élelmiszerhigiéniai szabályai, a kereskedelemből származó élelmiszerek fogyaszthatósági, illetve eltarthatósági adatainak értelmezése.</p> <p>Az ételkészítéshez és étkezéshez kapcsolódó személyi higiéniai követelmények megismerése, betartása.</p>	<p>egészség megőrzésében.</p>
<p><i>1.4. Konyhai eszközök, gépek használata</i></p> <p>A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, kézi gépek, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása.</p> <p>Az ételkészítés során használt tüzelő-, melegítő-, főző-, sütő- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása.</p> <p>A konyhai eszközökhöz kapcsolódó élelmiszer-higiéniai szabályok megismerése, alkalmazása.</p>	
<p><i>1.5. Étkezési kultúra</i></p> <p>A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása. Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása.</p> <p>Zsidó étkezési kultúra</p>	
<p><i>1.6. Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok</i></p>	

<p>Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása.</p> <p>A konyha és az étkező takarítása.</p>	
<p><i>1.7. Környezettudatosság</i></p> <p>Az étkezéshez, ételkészítéshez kapcsolódó energia-, víz- és anyagtakarékosság, valamint az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése.</p> <p>Az élelmiszerhulladék minimalizálásának lehetőségei.</p> <p>A keletkező hulladékok azonosítása, szelektálása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, éhezés, közétkeztetés, családi étkezés, főtt étel (meleg étel), hideg étel, főzés, sütés, tálalás, mosogatás, maradék étel, ételtárolás, tartósított élelmiszer (étel), ételmaradék, hulladék, fogyaszthatóság, megromlás, ételmérgezés, anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka,</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az épített környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés annak megfelelő használatára, alakítására.</p> <p>Az élő és a tárgyi környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok</p>	

	<p>felhasználása a problémamegoldások során, tevékenységek gyakorlásakor.</p> <p>A szükségletekből adódó technikai problémák felismerése és technikai eszközökkel, eljárásokkal történő megoldása.</p> <p>Használati utasítások megértése, helyes értelmezése.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tapasztalatszerzés az épített, illetve mesterséges környezet elemeiről és összetevőiről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>A környezet állapota, használati jellemzői, az emberi életminőségre és a természeti környezetre gyakorolt hatásai iránti érdeklődés, a környezetet alakító tevékenységekkel járó felelősség belátása.</p> <p>Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról.</p> <p>A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség stb. vizsgálatából fakadó tapasztalatok rögzítése.</p> <p>Gyakorlati problémamegoldás lépéseinek azonosítása.</p> <p>Előzetesen bemutatott és megbeszéltek munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése.</p> <p>Elemi agrotechnikai ismeretek elsajátítása.</p> <p>Igényesség a kulturált, rendezes, tiszta, esztétikus környezet iránt.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>2.1. A mesterséges, illetve épített környezet</i></p> <p>A mesterséges, illetve épített környezet jellemzői és gondozása: építmények, mechanikus szerkezetek, építési és mechanikus javítási, állagmegóvási munkák, takarítás. Tapasztalatok gyűjtése a felhasznált anyagok és eszközök fizikai jellemzőiről.</p> <p>Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal.</p>	<p><i>Matematika:</i> geometria, számok, számítások, mértékegységek kezelése, egyenes arányosság.</p>

<p><i>Salamon templomépítése.</i></p> <p>Épületek, építmények funkciói, szerkezeti elemei, anyagai, kötőanyagok, felületi anyagok jellemzői. Árnyékolás, hő- és vízszigetelés.</p> <p>Építési, szerelési szakmák és jellemző tevékenységeik.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Vetület, térkép, méretarány. Szerkezeti anyagok fizikai és kémiai tulajdonságai.</p> <p>Haszonnövények, haszonállatok. Gépek, elektromos jelenségek, mechanikai kölcsönhatások.</p>
<p><i>2.2. Az épített környezet biztonsága, katasztrófa elhárítás</i></p> <p>Az épített környezet, az épületek és a háztartás tűz- és vagyonbiztonsága, védelem az időjárási hatások ellen.</p> <p>A mesterséges környezetet, épületeket károsító természeti, időjárási hatások azonosítása.</p> <p>Tűzveszélyes tevékenységek, helyzetek felismerése, tűzvédelmi szabályok ismerete.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> Az ember és a környezet kölcsönhatása, felelősségérzet.</p> <p>A tárgyi világ (modern technikai eszközök) életmódkönnyítő használata, mértékletesség, veszélyforrások.</p>
<p><i>2.3. Balesetek megelőzése</i></p> <p>Mechanikus jellegű baleseti veszélyek.</p> <p>Kéziszerszámok, eszközök biztonságos használata.</p> <p>Elektromos eszközök érintésvédelme.</p> <p>Munkavédelmi eszközök, felszerelések.</p> <p>Építési és mechanikus állagmegóvó, javító, takarító munkák során használt eszközök, felszerelések használatának szabályai.</p> <p>Balesetveszélyes munkaműveletek, mozzanatok, munkavédelmi eszköz szükségességének felismerése.</p>	

2.4. Veszélyes anyagok a háztartásban

Kémiai, biológiai, illetve tűzvédelmi szempontból veszélyes anyagok (gyógyszerek, kozmetikai anyagok, irtószerek, tisztítószer, oldószerek, festékek, növényvédő szerek, műszaki célú vegyi anyagok stb.) tárolása, kezelése, használata, ezek veszélyei és ezekkel kapcsolatos biztonsági szabályok.

Az anyagok kémiai veszélyeiről való tájékozódás információforrásokból.

2.5. Környezettudatosság

A háztartási tevékenységek becsült víz- és energiaigényének és költségének meghatározása.

Víz és energiatakarékosság. A pazarló használat felismerése. Kis zajterhelésű, víz- és energiatakarékos háztartási gépek használatának jelentősége.

A pusztai vándorlás.

A hulladékok azonosítása, csoportosítása, szelektív gyűjtése. Mindennapjainkban keletkező újrafelhasználható és veszélyes hulladékok. A veszélyes hulladékok kezelése, tárolása. Tájékoztatás a hulladékokról, veszélyeikről és újrahasznosításuk lehetőségeiről információforrásokból.

Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenységek során.

<p>2.6. Növénytermesztés, állattartás</p> <p>Növények (pl. dísznövények, fűszernövények, fák) telepítése és gondozása.</p> <p>Komposztálás.</p> <p>Élelmiszernövények termesztési fogásainak elsajátítása.</p> <p>Hobby- és haszonállatok tartásával kapcsolatos feladatok megismerése.</p> <p>Teremtéstörténet</p>	
<p>2.7 Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások</p> <p>Az embert érő időjárási és természeti eredetű károsító hatások (leégés, napszúrás, kiszáradás, túlhevülés, kihűlés, villámcsapás, allergia, kullancs- és rovarcsípések, fertőzések, élősködők az emberen és a lakásban).</p> <p>A veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, illetve károsodás esetén.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Épület, építmény, alaprajz, helyszínrajz, méretarány, vagyonvédelem, tűzvédelem, alkatrész, szerkezet, gép, rendszer, kéziszerszám, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, építés, készítés, termelés, javítás, felújítás, állagmegóvás, karbantartás, munkavédelmi szabály, munkavédelmi eszköz, használati utasítás, vegyszer, permetezés, oltás, gyógyszer, mérgezés, fertőzés, egészségkárosodás, baleset, áramütés, érintésvédelem, hulladék, veszélyes hulladék.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka,</p>

Tematikai egység	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	<p>Anyagok vizsgálata, tulajdonságok felismerése, tapasztalatok megfogalmazása.</p> <p>Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása.</p> <p>Tárgyak elkészítése segítséggel, minta alapján.</p> <p>Mérés, szerszámok biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről.</p> <p>Az anyagok tulajdonságai és felhasználhatóságuk közötti kapcsolatok megértése.</p> <p>Tervrajz készítése és a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése.</p> <p>Kézügyesség fejlesztése.</p> <p>A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés erősítése a biztonságra.</p> <p>A változtatásokhoz, változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás, felkészülés a veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelésére.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai</i></p> <p>Természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papír, textil, képlékeny anyagok vizsgálata (hajlítás, törés, hasítás, keménység, rugalmasság, nedvszívás, korrózió), szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján.</p>		<p><i>Matematika: mérés, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, geometriai szerkesztések, geometriai</i></p>

<p>Az anyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák.</p>	<p>transzformációk, testek.</p>
<p><i>3.2. Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása</i></p> <p>A tárgyak rendeltetése és használati jellemzői.</p> <p>Mérés milliméteres pontossággal. Mérőeszközök alkalmazása. Új szerszámok és műveletek megismerése, alkalmazása.</p> <p>Összetett (többféle anyagból, több alkatrészből álló) használati tárgyak, jármű- és gépmodellek készítése természetes anyagok, hulladékok és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – fa- és fémépítő, Lego, Lego Education készletek) felhasználásával.</p> <p>A modellezés, mint hobbi lehetőségeinek megismerése.</p> <p>A tárgykészítéshez kapcsolódó szakmákról ismeretek szerzése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> mérés, az anyagok fizikai tulajdonságai, mechanikai kölcsönhatások, anyagszerkezet.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Kötődés a tárgyi világhoz.</p>
<p><i>3.3. Műszaki kommunikáció alkalmazása</i></p> <p>Méretmegadás elemei.</p> <p>Rajzjelek (hajlítási vonal, tengely, nem látható él, furat, átmérő, sugár). Méretarányos kicsinyítés, nagyítás.</p> <p>Vetületi ábrázolás.</p>	<p>Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).</p>
<p><i>3.4. Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés</i></p> <p>Tárgyak, modellek célszerű és takarékos tervezése.</p> <p>Anyagok újrafelhasználása.</p> <p>A szükséges információk gyűjtése, felhasználása.</p> <p>Anyagmennyiség, költség kiszámítása a tervek alapján.</p> <p>Munkafolyamat tervezése, szervezése. A kivitelezés problémái.</p> <p>Együttműködés társakkal közös tevékenységben.</p>	
<p><i>3.5. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő</i></p>	

<p><i>munkakörnyezet</i></p> <p>Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata.</p> <p>A munkakörnyezet rendjének fenntartása.</p> <p>A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása.</p> <p>A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.</p>	
---	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Anyag, fa, fém, műanyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.</p>
---	---

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka,</p>
--	---

Tematikai egység	4. Közlekedési ismeretek	Órakeret 5 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapismeretei.</p> <p>A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok.</p> <p>Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken.</p> <p>Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete.</p> <p>A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása.</p> <p>Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>4.1. A forgalomszabályozás közlekedési jelzései</i></p> <p>A közúti közlekedési jelzések hierarchiája.</p> <p>A jelzőtáblák és útburkolati jelek.</p> <p>A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése.</p> <p>A rendőri forgalomirányító tevékenység.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szaknyelv, szókincsbővítés, szövegértés, könyvtárhasználat.</p> <p><i>Informatika:</i> internethasználat, könyvtárhasználat, alkalmazások használata.</p>	
<p><i>4.2. A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet</i></p> <p>A járművek.</p> <p>A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése.</p> <p>A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, rendszerezés.</p> <p>A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozásokról, szakmákról információszerzés.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> sebesség, gyorsulás.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> találmányok az emberiség szolgálatára (anyagi hasznára, javára, kárára).</p>	
<p><i>4.3. Balesetvédelem</i></p> <p>Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése, megelőzése.</p> <p>Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság. Az érzékelési- és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe.</p> <p>A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán.</p>		

<p>A kerékpár karbantartása.</p> <p>Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segélyhívás.</p>	
<p><i>4.4. Vasúti közlekedés</i></p> <p>A biztonságos és udvarias vasúti közlekedés szabályai. Közúti és vasúti menetrendek, útvonalterképek tanulmányozása.</p> <p>Útvonalterv készítése térkép és útvonaltervező segítségével.</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Útvonaltípus, főútvonal, kerékpárút, autóút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka,</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezet átalakító tevékenységgel járó felelősség belátása.</p> <p>Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről.</p> <p>Ételkészítés és tárgyalás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata.</p> <p>Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során.</p> <p>Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása.</p> <p>Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására</p>
--	---

	<p>vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek előzetes, helyes felismerése, az azzal járó felelősség belátása.</p> <p>A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatosná, takarékosná és célszerűvé válása.</p> <p>A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása.</p> <p>A kerékpár karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása.</p> <p>A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel.</p> <p>Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonalterképeken. Útvonalterv olvasása, készítése.</p>
--	--

7. évfolyam

Tematikai egység	1. A háztartás és a közszolgáltatások	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>A háztartásban használt eszközök szerepe, használati jellemzői, a kezelésük biztonsági szabályai.</p> <p>A háztartásban felhasznált anyagok jellemzői, a tevékenységek alapvető feltételei és környezetre gyakorolt hatásaik.</p> <p>A háztartás, mint műszaki környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés azok megfelelő használatára.</p> <p>A műszaki környezet jellemzőinek, kapcsolatainak, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémák megoldása során, tevékenységek gyakorlásakor.</p> <p>A szükségletekből adódó, illetve a műszaki jelenségekkel járó, hibákból következő technikai problémák felismerése.</p>	

	Használati utasítások, leírások, műszaki információk megértése, értelmezése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>Az ember mindennapos tevékenységei és a környezet állapota, jellemzői közötti összefüggések felismerése, a természet általi meghatározottság és a környezetre gyakorolt hatások megértésére irányuló szándék, a tevékenységekkel járó felelősség belátása.</p> <p>Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról.</p> <p>A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség vizsgálatából fakadó tapasztalatok önálló rögzítése.</p> <p>Gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározása segítséggel.</p> <p>Előzetesen bemutatott és megbeszélt munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése.</p> <p>Igényesség a megfelelően funkcionáló, rendezett mesterséges környezet iránt.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
<p><i>1.1. A háztartás elektromos rendszere</i></p> <p>Az elektromos hálózat fizikai-műszaki jellemzői, áramköri elemek a háztartási hálózatban.</p> <p>Világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek jellemzői, működésük és használatuk.</p> <p>Az elektromos rendszer üzemzavarai, túláramvédelmi és érintésvédelmi eszközök jellemzői, szerepe.</p> <p>Az elektromos energiafogyasztás árának, díjának meghatározása, takarékosági lehetőségek. Villanyszámlák tartalmának értelmezése.</p>	<p><i>Fizika:</i> Elektromos áram, áramkör, energiatermelés, energiaátalakítás, energiaforrások.</p> <p>Fényforrások, motorok működési elve, az elektromos áram hőhatása.</p> <p>Elektromos és hőtani mennyiségek (feszültség,</p>

<p>Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről, a tapasztalatok összehasonlítása, értékelése.</p>	<p>áramerősség, teljesítmény, hőmérséklet, hőmennyiség, hőenergia, égéshő, fűtőérték).</p>
<p><i>1.2. A háztartás és a lakókörnyezet vízellátó-, szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető, illetve kezelő rendszere</i></p> <p>A vízfelhasználáshoz kapcsolódó felszerelési, berendezési tárgyak, szerelvények szerkezete és működése.</p> <p>Az ivóvíz forrásai, a víz minősége, fizikai, kémiai és biológiai jellemzői, vízfogyasztási módok, a víz ételmi, más háztartási, valamint műszaki, technológiai célú felhasználása.</p> <p>A háztartási szennyvíz keletkezési forrásai, az elvezetés, gyűjtés, tisztítás eljárásai, eszközei.</p> <p>A csapadékvíz káros mechanikai és kémiai (korróziós) hatásai az emberi lakókörnyezetben.</p> <p>Üzemzavarok, rendellenességek a vízellátás és a szennyvíz-, valamint a csapadékvíz-elvezetés működésében.</p> <p>Felelősségünk a talajvíz és a vízbázisok tisztaságának megőrzésében.</p> <p>A vízfogyasztás árának, díjainak meghatározása, takarékosági lehetőségek. Víz- és csatornaszámlák tartalmának értelmezése.</p> <p>A csapadékvíz-gyűjtés és felhasználás lehetőségei.</p> <p>Víztakarékos technológiai megoldások és rendszerek. .</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, a vízfelhasználáshoz kapcsolódó eszközök működéséről és használati jellemzőiről.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> A víz szerepe az élet kialakulásában és fenntartásában. A víz humán-élettani szerepe. A hulladékok tárolásának, kezelésének biológiai veszélyei. Mérgező anyagok egészségügyi hatásai.</p> <p><i>Földrajz:</i> A víz körforgása a természetben. A víz felhasználása az egyes gazdasági termelési területeken. Fosszilis és megújuló energiaforrások.</p>
<p><i>1.3. A háztartás és a lakókörnyezet különböző fűtési megoldásai</i></p> <p>A gáz forrásai, az ellátás rendszere, elemei, gázfűtés, a gáz szállítása, tárolása, gázt felhasználó háztartási készülékek.</p> <p>Szilárd tüzelőanyagok és fűtőberendezéseik, üzemeltetési szabályaik.</p>	<p><i>Matematika:</i> számok, alapműveletek, matematikai modell.</p>

<p>Füstgázelvezés, az égéstermékek környezeti hatásai.</p> <p>A gázhálózat, gázpalackok, gázfogyasztó berendezések üzemeltetésének veszélyei, üzemzavarok, a használat biztonsági szabályai, a biztonsági berendezések működési jellemzői.</p> <p>Gázszivárgásra és más üzemzavarra utaló jelek, teendők és tilalmak rendellenességek esetén.</p> <p>A fűtési és más hőenergia-felhasználási költségek meghatározása, takarékosági lehetőségek. Gázszámlák tartalmának értelmezése.</p> <p>Megújuló energiaforrások felhasználása a fűtésben és a használati meleg víz készítésében.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, fűtésre, hőenergia-termelésre használt eszközök működéséről és használati jellemzőiről, összehasonlításuk energetikai, gazdaságossági és környezetvédelmi szempontból.</p>	<p><i>Kémia:</i> Az égés mint kémiai folyamat, égéstermékek, a környezetre káros hatású kémiai anyagok.</p> <p>A víz tulajdonságai.</p> <p>Korrózió.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Családi kiadások.</p> <p>Takarékosság a háztartások fogyasztásában.</p>
<p><i>1.4. Hulladékgazdálkodás</i></p> <p>A hulladékok keletkezési módjai a háztartásban és a lakókörnyezetben.</p> <p>A keletkező hulladékok fizikai és kémiai jellemzői, tárgyként való tovább használati, illetve anyagként való újra feldolgozhatóságuk lehetőségei.</p> <p>A hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokások, hulladékok házilagos kezelése, komposztálás.</p> <p>A hulladékszállítás, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, energetikai célú hulladékhasznosítás települési környezettől függő rendszerei.</p> <p>A hulladékok kezelése, a hulladék keletkezésével, tárolásával, kezelésével járó veszélyek.</p> <p>Veszélyes hulladékok, környezeti és egészségügyi hatásaik.</p> <p>Komposztálható hulladékok.</p> <p>Háztartási körülmények között égethető és nem égethető hulladék anyagok.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> A modern technika alkalmazásának előnyei, hátrányai, veszélyei, az életvitelt könnyítő lehetőségei.</p> <p>Magunkért és másokért érzett felelősség.</p> <p>Mértékletesség a fogyasztásban.</p> <p>Érték és mérték.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés,</p>

<p>A hulladékokkal járó költségek meghatározása, a csökkenést eredményező megoldások, a takarékoság lehetőségei.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a lakókörnyezetben keletkező hulladékokról, a gyűjtés, kezelés megoldásairól, az újrahasznosítási lehetőségekről.</p>	<p>internethasználat.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elektromos energia, energiafogyasztás, áramfelvétel, túláramvédelem, érintésvédelem, áramütés, ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz, használati meleg víz, vízvezeték, vízszerviz, szennyvízvezeték, csatornázás, szennyvíztisztítás, gázenergia, gázfogyasztás, gázfűtés, gázszivárgás, gázmérgezés, füstmérgezés, füstgázvezetés, szilárd tüzelés, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, hulladékkezelés, szolgáltatás, közmű, közüzemi szolgáltató, közüzemi számla.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka,</p>

Tematikai egység	2. Közlekedés	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, közlekedési jelzőtáblák.</p> <p>A közlekedési balesetek megelőzését szolgáló magatartás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A közúti kerékpáros közlekedésben való felelős részvétel erősítése.</p> <p>A gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos problémák megfigyelésével, megvitatásával a szabályismeret, a szabálykövető attitűd, a felelősségérzet és a környezettudatosság erősítése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p><i>2.1. A kerékpáros közúti közlekedés</i></p> <p>A kerékpáros közúti közlekedés KRESZ szerinti szabályai, eszközszerkezete.</p> <p>A balesetmentes, udvarias közlekedés.</p> <p>Közlekedési veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása.</p> <p>A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán.</p> <p>Felkészítés a közúti forgalomban történő kerékpáros közlekedésre.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, digitális információk kezelése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> kerékpározás.</p> <p><i>Fizika:</i> motorok, mechanika.</p>
<p><i>2.2. Közlekedéstörténet</i></p> <p>A motorok fejlődési állomásai.</p> <p>A korszerű szárazföldi közlekedés.</p> <p>A járműmeghajtások jövője.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben térkép és egyéb vázlatok alapján, számok, műveletek, számítások időtartamokkal.</p>
<p><i>2.3. Környezet- és egészségtudatos közlekedés</i></p> <p>A közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatások.</p> <p>A mozgás élménye. A természet, mint közlekedési környezet.</p> <p>A biztonságos túrakerékpározás. Kerékpártúra-útvonalak, útvonalterv készítése.</p>	<p><i>Informatika:</i> Alkalmazások használata. Többszálú lineáris olvasás.</p>
<p><i>2.4. Nyomtatott és elektronikus közlekedési információforrások</i></p> <p>Tájékozódásközlekedési útvonalakról, járatokról, adatokról.</p> <p>Papíralapú és elektronikus menetrendek használata.</p> <p>A közlekedés idő- és költségigényének meghatározása útvonaltervező segítségével.</p> <p>A közlekedési környezet – mint rendszer – jellemzői.</p>	

A közlekedési infrastruktúra mennyiségi jellemzői (idő, sebesség, gyakoriság, közlekedési logisztika).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Motor, útvonaltervezés, menetrend, környezettudatos közlekedés, környezeti terhelés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka,

Tematikai egység	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<p>Tájékozottság a háztartás ellátó rendszereiről</p> <p>Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Rajzolás, mérés.</p> <p>Tárgyak elkészítése minta alapján.</p> <p>Egyszerű szerelési műveletek elvégzése segítséggel. Szerszámok biztonságos alkalmazása.</p> <p>Tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>A karbantartás szükségességének felismerése, helyzetelemzés, hibakeresés, problémamegoldás, a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése.</p> <p>A munka során felhasznált anyagok technológiai tulajdonságainak felismerése, az ismeretek alkalmazása.</p>	

	<p>A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, a biztonság iránti igény kialakítása.</p> <p>Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Karbantartás a háztartásban</i></p> <p>Vízvezeték-szerelvények, különféle vízcsapok, lefolyók, WC tartályok működése (szabályozása), gyakran előforduló hibák, javítások.</p> <p>Áramkör: a biztosító, a vezeték és a szerelvények mérete, valamint a fogyasztók teljesítménye közötti összefüggés.</p> <p>Világítási áramkör, foglalatok, izzófajták, energiatakarékos izzók, kapcsolók – adatok értelmezése, összehasonlítása.</p> <p>Fali dugaszoló aljzatok, vezetékcsatlakozások, villásdugók szerelése.</p> <p>A laikus által végezhető javítások határai.</p>	<p><i>Fizika:</i> áramkör, vezető, fogyasztó, az elektromos áram munkája és teljesítménye.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés, irányítás, szabályozás.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Kötődés a tárgyi világhoz.</p>
<p><i>3.2. A) Tárgykészítés</i></p> <p>Egy probléma (érzékelés, kapcsolás stb.) megoldása elektronikai áramkör modell készítésével, a hozzá tartozó kapcsolási rajz segítségével.</p> <p>Az irányítástechnika és az automatizálás alapjainak megismerése a készített modell segítségével.</p> <p>Motoros járműmodell (közúti, vízi, vagy kötött pályás) tervezése, elkészítése, kipróbálása, értékelése.</p> <p>A gépek és a gépelemek megismerése a készített modell segítségével.</p> <p>VAGY (az érdeklődési kör és a lehetőségek függvényében)</p> <p><i>3.2. B) Tárgykészítés</i></p> <p>Kötés és/vagy horgolás elsajátítása és gyakorlása.</p> <p>Egyszerű tárgy (pl. sál, poháralátét) elkészítése az elsajátított kötési vagy horgolási technikával.</p>	<p>Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).</p>

<p>Gépi varrás elsajátítása és gyakorlása.</p> <p>Egyszerű tárgy (pl. kötény, párnahuzat) elkészítése gépi varrás alkalmazásával.</p>	
<p><i>3.3. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet</i></p> <p>Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, alkalmazása.</p> <p>A szerszámok célszerű, balesetmentes használata.</p> <p>A munkakörnyezet rendjének fenntartása.</p> <p>A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása.</p> <p>A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízvezeték, szerelvény, szabályozás, elektromos szerelvény, áramkör, A) gépelem, B) kötés, horgolás, varrógép.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka,

Tematikai egység	4. Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>A környezet állapotára, változtatására, az emberi tevékenységek feltételeire és hatásaira irányuló érdeklődés, erről szerzett tapasztalatok.</p> <p>Saját tapasztalatok a munka világából a személyes környezetben élők tevékenységéhez kapcsolódóan.</p> <p>A saját tevékenységek eredményességéről, erősségekről, gyengeségekről szóló tapasztalatok.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A munkavégzés jelentőségének tudatosítása a társadalom jóléte szempontjából.</p> <p>Az ember környezetének, valamint tevékenységeinek, munkájának, továbbá a megélhetés és az életminőség kapcsolatának felismerése.</p> <p>Továbbtanulási, pályaválasztási elhatározás, életpálya-elképzelés kialakítása, megerősítése. A tervezett pálya jellemzőinek összevetése a személyes elképzelésekkel, a lehetőségek helyes megítélése, fejlődő önismeret, reális önértékelés.</p> <p>A megélhetést biztosító tervezett életpályára, munkára való alkalmasság nélkülözhetetlen összetevőinek (képesség, szaktudás, tanulás, munkakultúra) tudatosítása.</p> <p>A saját életpálya és életminőség alakításában viselt személyes</p>	

	<p>felelősség felismertetése.</p> <p>Előzetes ismeretszerzés a karrier, a hivatás és a családi élet összeegyeztetéséről.</p> <p>A munkamegosztás, az egyéni és kollektív munkatevékenységek, a technológiai folyamat, a produktumok stb. összefüggéseinek felismerése, megértése.</p> <p>A munkára való alkalmasság összetevőinek, a munkavégzés körülményeinek és a munkát végzőre gyakorolt hatásoknak, a munkával járó veszélyeknek a felismerése.</p> <p>Tapasztalatszerzés a helyes munkamagatartásról, a munkakultúráról.</p> <p>A megismert munkakörnyezetekről alkotott vélemény és érvek megfogalmazása a saját elképzelésekkel összevetve. Közelebb kerülés a saját pályaválasztási döntéshez.</p> <p>A munkakereséssel, munkába állással kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>4.1. A tanulási pálya</i></p> <p>A tanulási pálya szakaszai.</p> <p>Képzési lehetőségek, eltérő tanulási utak, szakmatanulási lehetőségek megismerése, elemzése, összevetése.</p> <p>Iskolatípusok, képzési formák, közoktatás, szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés, érettségi, szakmai vizsga, diploma.</p>	<p><i>Informatika:</i> adatgyűjtés az internetről.</p> <p><i>Földrajz:</i> a gazdaság ágai, a munkahelyteremtés természet- és gazdaságföldrajzi alapjai.</p>
<p><i>4.2. Szakmák és munkák</i></p> <p>Az egyes gazdasági ágazatokhoz tartozó munkák, foglalkozások, szakmák, szakmacsoportok megismerése, elemzése, összevetése.</p> <p>Szakmák közös és eltérő tevékenységi elemei, termékei, szolgáltatásai, munkakörülményei.</p> <p>A napi életvitelt meghatározó, az egyes szakmákhoz, foglalkozásokhoz kapcsolódó jellemzők (pl. munkaidő beosztás,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> munkahely és munkavállalói</p>

<p>szezonalitás).</p>	<p>szerep.</p>
<p>4.3. Munkakörnyezetek megismerése</p> <p>Előzetes tájékozódás a megismerendő munkakörnyezetekről, technológiákról, munkatevékenységekről, termékekről, szolgáltatásokról, munkakörülményekről, munkaszervezeti keretekről. Információforrások felkutatása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyedi termékkészítéssel foglalkozó, javító, felújító; – árutermelő, ipari vagy agrárjellegű; – kereskedelmi, vendéglátási, gazdasági, közlekedési jellegű; – egészségügyi, szociális, oktatási jellegű, és személyeknek szolgáltatást nyújtó más munkahely, munkakörnyezet, foglalkozás megismerése helyszínen tett látogatás, audiovizuális segédanyag vagy meghívott szakértő segítségével. <p>Információgyűjtés a megismert munkakörnyezetekről: az alkalmazott eszközök, technológiák, a felhasznált anyagok, a munkafolyamatok jellemzői, a tevékenység feltételei és környezeti hatásai, munkaszervezeti sajátosságok, munkakörülmények, kereseti lehetőségek. A szerzett tapasztalatok rögzítése, feldolgozása.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> A munka és a munkát végző ember tisztelete.</p> <p>Személyes tapasztalatok, együttműködés, egyéni boldogulás és a csapatmunka.</p> <p>Pályaválasztás – foglalkozás, élethivatás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az önéletrajz formái, a hivatalos levél jellemzői.</p>
<p>4.4. Környezet és pályaválasztás</p> <p>A családi, települési környezet, az életmód, a megélhetés, a továbbtanulási lehetőségek és a személyes ambíciók összevetése. Elképzelések megfogalmazása a saját lehetőségekről, tanulási pályáról.</p> <p>Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása a családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulására.</p> <p>Próféták</p> <p>A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei.</p> <p>A szakmákról, munkalehetőségekről, pályaalkalmasságról, továbbtanulásról szóló információk forrásainak megismerése, használata. Önálló tájékozódás szakmákról, munkákról internetes (pl. Nemzeti pályaaorientációs portál) és más információforrásokból,</p>	

<p>valamint a személyes környezetben.</p>	
<p>4.5. Munkavállalás</p> <p>Vállalkozók és alkalmazottak az értékteremtő munkában. A vállalkozói lét és az alkalmazotti helyzet előnyei és hátrányai.</p> <p>Vállalkozói tevékenységek, a vállalkozó személye, felelős vállalkozói magatartás.</p> <p>Alkalmazottként való elhelyezkedés. A munkába állás adminisztratív előzményei (álláskeresés, tájékozódás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú).</p>	
<p>4.6. Megélhetés</p> <p>A család megélhetése, a jövedelemforrások, a napi életvitel, az élethelyzetek és az életminőség összefüggései.</p> <p>12 törzs letelepedése</p> <p>A család megélhetési, öfenntartási lehetőségei, tevékenységei, a tanulás és a munkamagatartás szerepe, kapcsolata.</p> <p>Teendők és lehetőségek munkanélküliség esetén.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Általános iskola, középiskola, felsőoktatás, szakképzés, felnőttképzés, szakképesítés (szakma), érettségi, diploma, fizikai munka, kétkézi munka, szellemi munka, ipar, kereskedelem, mezőgazdaság, közlekedés, termelés, termék, szolgáltatás, foglalkozás, munkahely, munkaidő, munkabér, munkaadó, munkavállaló, vállalkozó, alkalmazott, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, munkanélküliség, családi öfenntartás, karrier, hivatás, alapanyag, termelőeszköz, gép, árutermelés, sorozatgyártás, egyedi termék, javítás, felújítás, szolgáltatás, építés, szerelés, technológia, munkaművelet, fogyasztó, vevő, ügyfél, vállalat, vállalkozás, intézmény, munkaszervezet, munkahelyi hierarchia,</p>

	munkamegosztás, munkanorma, munkabér.
--	---------------------------------------

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, egyéni munka,</p>
---	---

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>Az egészséges, biztonságos, környezettudatos otthon működtetéséhez szükséges praktikus életvezetési ismeretek elsajátítása, készségek kialakulása.</p> <p>A háztartás elektromos, víz-, szennyvíz-, gáz- és más tüzelőberendezéseinek biztonságos kezelése, takarékos és felelős használata, a használattal járó veszélyek és környezeti hatások tudatosulása, hibák, működészavarok felismerése. Egyszerű karbantartási, javítási munkák önálló elvégzése.</p> <p>Környezettudatosság a háztartási hulladékok kezelése során.</p> <p>A víz- és energiafogyasztással, hulladékokkal kapcsolatos mennyiségek és költségek érzékelésének, becslésének képessége.</p> <p>Elköteleződés a takarékos életvitel és a környezetkímélő technológiák mellett.</p> <p>A kerékpárosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készség szintű alkalmazása.</p> <p>Tájékozottság a közlekedési környezetben.</p> <p>Tudatos közlekedési magatartás.</p> <p>A közlekedési morál alkalmazása.</p> <p>Környezettudatos közlekedésszemlélet.</p> <p>Alapvető tájékozottság a továbbtanulási lehetőségekről, elképzelés a saját felnőttkori életről, pályaválasztási lehetőségek mérlegelése.</p> <p>Tapasztalatok, ismeretek, véleményalkotás a meglátogatott</p>
--	---

	<p>munkahelyekről, ezek összevetése a személyes tervekkel.</p> <p>Az adottságok, képességek, igények, lehetőségek összhangjának keresése.</p> <p>A munkatevékenységnek az önmegvalósítás részeként történő értékelése.</p> <p>A munkába álláshoz szükséges alapkészségek és ismeretek elsajátítása.</p>
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata. A továbbhaladás feltételei című fejezet felsorolja azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük:

- Megjegyzés, reprodukció: tények, elemi információk, fogalmak, törvények, konvenciók, szabályok ismerete és reprodukálása.
- Egyszerűbb és bonyolultabb összefüggések megértése, értekezés, átkódolás, transzformációs képességek.
- Alkalmazás ismert vagy új szituációkban.
- Önálló véleményalkotás, értékelés: magasabb rendű műveletek – analízis, szintézis, értékelés-kreativitás.

A pedagógusnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, írásbeli értékelése alapján történhet:

- írásbeli, szóbeli számonkérés
- tanulói beszámoló prezentáció formájában
- órai munka értékelése

7. Függelék:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;
- biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;
- változatos feladatokon keresztül szemléltesse a Technika, életvitel és gyakorlat szerepét a mindennapi életben;
- alakítsa ki az önellenőrzés igényét;
- ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, feladatgyűjtemény);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com
3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

5-8. évfolyam: általános tantervű tanulócsoportok osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	5	180	162	18
6.	5	180	162	18
7.	5	180	162	18
8.	5	180	162	18

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott testnevelés tantárgyi kerettanterv `(-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés: Az iskola sporttevékenységének és versenyzési múltjának megfelelően a sportjátékokra és az atlétika jellegű feladatokra lesz szervezve a helyi tervezésű és az úszás elmaradásából megmaradt órákat.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Kovács Eleonóra

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

Megjegyzés:

5 – 6. évfolyamon az úszásoktatásra az iskola a helyi tantervben 9-9 órát tervez a kerettantervben ajánlott 18-18 óra helyett. Az így felszabaduló 9-9 óra a többi tematikus egység óraszámait növeli.

Tematikus egységek	5. évfolyam	6. évfolyam
Atlétikai jellegű feladatok	5	5
Sportjátékok	4	4

A helyi feltételeket figyelembe véve 7 – 8. évfolyamon az úszásoktatás a helyi tantervben nem szerepel. Az így felszabaduló 16-16 óra a többi tematikus egység óraszámait növeli.

Tematikus egységek	7. évfolyam	8. évfolyam
Atlétikai jellegű feladatok	8	8
Sportjátékok	8	8

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	18	0	18
Úszás és úszó jellegű feladatok	9	0	9
Sportjátékok	39	8	47
Atlétikai jellegű feladatok	25	10	35
Torna jellegű feladatok	29	0	29
Alternatív környezetben űzhető sportok	23	0	23
Önvédelmi és küzdőfeladatok	19	0	19
Évfolyam összesen	162	18	180

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	18	0	18
Úszás és úszó jellegű feladatok	9	0	9
Sportjátékok	39	8	47
Atlétikai jellegű feladatok	25	10	35
Torna jellegű feladatok	29	0	29
Alternatív környezetben űzhető sportok	23	0	23
Önvédelmi és küzdőfeladatok	19	0	19
Évfolyam összesen	162	18	180

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	17	0	17
Sportjátékok	40	9	49
Atlétikai jellegű feladatok	31,5	9	40,5
Torna jellegű feladatok	28,5	0	28,5
Alternatív környezetben űzhető sportok	22	0	22
Önvédelmi és küzdőfeladatok	23	0	23
Évfolyam összesen	162	18	180

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	17	0	17
Sportjátékok	40	9	49
Atlétikai jellegű feladatok	31,5	9	40,5
Torna jellegű feladatok	28,5	0	28,5
Alternatív környezetben űzhető sportok	22	0	22
Önvédelmi és küzdősportok	23	0	23
Évfolyam összesen	162	18	180

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
---------------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Atlétikai jellegű feladatok	Dobó és futóiskolai gyakorlatok	10
Sportjátékok	Röplabda és kézilabda technikai elemek gyakorlása	8
	Összesen:	18

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	18 ó
---------------------	------------------	-------------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Atlétikai jellegű feladatok	Atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítása	10
Sportjátékok	Röplabda és kézilabda játék taktikai elemeinek elsajátítása	8
	Összesen:	18 ó

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
---------------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Sportjátékok	Játékelemek pontos, eredményes végrehajtása	9
Atlétikai jellegű feladatok	Atlétikus képességfejlesztés	9
	Összesen:	18

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
---------------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Sportjátékok	Támadási, védekezési alapformák gyakorlása	9 ó
Atlétikai jellegű feladatok	Ugrásokhoz, dobásokhoz szükséges gyorsaságfejlesztése	9 ó
	Összesen:	18

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai megjegyzések:

A testnevelés tantárgy-a többi tantárgyhoz hasonlóan- sajátos műveltségtartalommal bír és elsődleges célja ennek átszármasztása. Ebből a szempontból egy a tantárgyak közül. Ugyanakkor egyetlen a tantárgyak közül, amely elsősorban a test, a fizikum fejlesztésével foglalkozik.

A műveltségtartalom sajátosságain túl a testnevelés tantárgynak, az iskolai éveken túlmutató, kiemelkedő szerepe van az életmód kialakításában.

A sport személyiségfejlesztő hatása az erkölcs- és magatartásformálásban is megmutatkozik. A sportban nemcsak fogalmakat alkotunk az erkölcsi normákról - mint becsületesség, szabályok betartása, stb -, hanem a sporttevékenység közben át is éljük azokat. Lehetőség van tehát arra, hogy a sporttevékenység során egy folyamatban alakuljon az erkölcsi tudat, a meggyőződés, az érzelmi viszonyulás és a magatartás.

Ezen az iskolafokon a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljesebb ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsósorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulestényezőnek számítanak. Az 5–8. évfolyamra összeállított kerettanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszichomotoros tartalmait mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító, ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetesen szorosan összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiénével, a balesetek megelőzésével, a játék-versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kulturálásával kapcsolatos ismeretek köre.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartásával a szabálykövető magatartást alapozzuk meg. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyatékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a *nemzeti öntudat* és *hazafias nevelés* erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a *pályaorientáció* megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterület a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a *demokráciára nevelésnek*. Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a

sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az *önértékelés*, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik teljesítményéről, illetve magatartásáról. A *testi és lelki egészségre* nevelés értékei egybeforrnak a testnevelés és sport műveltségterület célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a *környezettudatosságot* szolgáló információk, amelyre a szabadtéren történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejlesztendők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az *eredményes tanulás alapvető technikáival*, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A fejlesztési területek feladatainak fentebb bemutatott megvalósításával sikeresen munkálkodunk a *hatékony, önálló tanulás, valamint a szociális és állampolgári kompetencia kialakításán*.

Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztése döntően két módon valósul meg az 5–8. évfolyam testnevelés oktatása keretében. Meghatározó eszköz a szaknyelvi terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek koncentrikusan bővülő körének igényes közvetítése a testnevelő tanár által. De nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a szűk értelemben vett szakmai közléseken túl, a tanár-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók kommunikációs lehetőségeinek biztosítása. Erre alkalom nyílik a tanórákon többek között a hibajavítás, a saját és más teljesítményének értékelése, a játékszituációk megbeszélése, a győzelmek-vereségek okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében. Cél a testkulturához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A *kezdeményezőkézség, a vállalkozói kompetencia* fejlesztésére a testnevelés és sport természetéből adódóan ebben az életkori szakasz is számtalan lehetőséget tartogat. Elég csak a különböző foglalkoztatási formákban történő munkavégzésre gondolni. A testnevelési játékok, sportjátékok csapatainak megszervezésében, tevékenységükben, a tanórai versenyek lebonyolításában való részvétel is önálló feladat megoldását várja el a tanulóktól. Tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak leginkább megfelelő reszortot, illetve feladatot. A kompetenciák és a fejlesztési területek összefüggéseire jellemző, hogy ennek a kompetenciának a fejlesztése egyúttal az erkölcsi fejlődést, a demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését, a felelősségvállalást másokért az önkéntességet és még a pályaaorientáció nevelési területek céljait is szolgálják.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Már az 5. évfolyamtól kezdve nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítés, a végrehajtás minőségére,

mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Egy szemre is szép tornaelem vagy labdás megoldás nagy hatással van az egyénre és a társakra egyaránt. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést már ezen az iskolafokon is.

5.évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása. Részvétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában. A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása. A relaxáció fogalmának, a tudatos ellazulásnak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása. A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása. Alapvető jártasság a relaxációt szolgáló gyakorlatokban. A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése. Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál. A személyi és környezeti higiénias ismeretek elsajátítása. A relaxációs tudás továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása.</i> Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás. <i>Gimnasztika</i> Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4–8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Szabadgyakorlat füzér (6–8 gyakorlat) irányítva, vagy önállóan, zenére is. <i>Képességfejlesztés</i></p>		<p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, az emberi szervezet.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

Keringéscsökkentés testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és ízületi mozgékonyt fejlesztő egyszerű 2–4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kinezetikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomcsoportok erősítése, nyújtása.

Játékok, versengések

A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok.

A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. Az 5. osztályos relaxációs gyakorlatai, Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai.

Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmai.

A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél.

A motoros alapképességek elnevezései.

A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek.

Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei.

A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában.

Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában

Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözői rend és a sportfelszerelés tisztasága. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról

Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása.

Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenció, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, relaxáció, fittség, edzettség, érzelem- és feszültség szabályozás, életmód, egészséges táplálkozás.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Az uszoda rendszabályainak, baleset-megelőzési intézkedéseinek ismerete és betartása. Egy úszásnemben 25 méter biztonságos leúszása. A fejesugrás végrehajtása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alsó tagozatban tanult úszásnem technikájának javítása. Az új úszásnem jártasság szintű elsajátítása. Fejlődés az aerob állóképesség terén az úszásnemnek megfelelő ritmus kialakításával, valamint folyamatos és távolságot növelő úszással. Az uszoda higiénés szabályainak betartása. Az úszás szerepének ismerete az egészséges életmódban és az életvédelemben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az úszásoktatás óraszama helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Hátúszás <i>Feladatok háton:</i> lebegés és siklás háton. <i>Hátúszó lábtempó:</i> hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; siklás hátúszás lábtempó; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. <i>Hátúszás kartempó:</i> hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek; levegővétel. <i>Hátúszás kar- és lábtempó:</i> hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai.</p> <p><i>Rajtok:</i> a hátúszó rajt előkészítő gyakorlatai, hátúszó rajt. Ugrások, merülések, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i> A koordinációs képességek fejlesztése a technikai gyakorlatok pontos végrehajtásával. Aerob állóképesség fejlesztése növekvő távolságra történő taposással, és úszással a tanult úszásnemekben. A gyorsasági állóképesség fejlesztése a gyors-, illetve a hátúszás lábtempójának alkalmazásával rövidebb távon, ismétlésekkel,</p>	<p><i>Természetismeret:</i> közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, víz és vízszennyezés; személyi higiénia, testápolás.</p>

<p>versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távolságra.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p> <p>Fogójátékok. Játékos, kooperatív vízbe ugrások; feladatok labdával és különböző eszközökkel. Egyéni, sor- és váltóversenyek úszólappal, egyéb eszközökkel. Víz-alámerülési versenyek. Versenyek mély vízben víz alatti feladatokkal. Úszóversenyek talpas-, majd fejesugrással meghatározott távon, a tanult úszásnemekben.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p> <p>A bemelegítés vizes gyakorlatai; tartásjavító, preventív vízi gyakorlatok.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az úszásnemek és az úszásnemekkel összefüggő alapvető szakkifejezések.</p> <p>A víz szervezetre gyakorolt hatásai.</p> <p>Az aerob állóképesség fogalma és a fejlesztés alapvető módszerei.</p> <p>Az úszás szerepe, jelentősége az edzettség és a fittség növelésében.</p> <p>A vízben végezhető játékok balesetvédelmi és játékszabályai.</p> <p>A tanulás során alkalmazott úszóversenyek szabályai.</p> <p>Az uszoda és a fürdők higiéniás szabályai.</p> <p>Az úszástudás és a vízbiztonság szerepe az egészség megőrzésében és az életvédelemben.</p> <p>Bátorságra nevelés a mélyvízben történő gyakorlatokkal.</p> <p>Az önkontroll fejlesztése az önálló és tudatos tanulással.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Úszásnem, levegővétel, taposás, fejesugrás, intenzív úszás, aerob állóképesség, önkontroll, vízbiztonság, életvédelem.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Sportjátékok</p>	<p>Órakeret 47 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerűen végrehajtva.</p> <p>A manipulatív alapkészségek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.</p> <p>Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is.</p> <p>A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek.</p> <p>Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készletének, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása.</p> <p>Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával.</p> <p>A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben.</p> <p>Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok egyszerűsített, valamint kiteljesedő változataiban.</p>	

	<p>Törekvés a sportszerűsége, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre.</p> <p>Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két sportjáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>.</p> <p>Röplabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alaphelyzet. Igazodás a labdához. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Alkarérintés (könnyű műanyag labdával, majd röplabdával): Egyéni és páros gyakorlatok. Alsó egyenes nyitás: A nyitás gyakorlása egyénileg és párokban. Kosárérintés: Egyéni és páros gyakorlatok. Kosár- és alkarérintés összekapcsolása, kísérletek a folyamatos és váltakozó érintésekre. <i>Taktikai alapgyakorlatok:</i> Nyitásfogadás csillag alakzatban. Nyitás-nyitásfogadás. Felállás és helyezkedés a nyitásfogadásánál. <i>Képességfejlesztés</i> Különböző egyensúlyi helyzetekben állás, testhelyzetek változtatása, a labda és a test különböző helyzeteinek összehangolása. Labdaütögetés a kéz és a láb különböző felületeivel. Fejelés labdával. <i>Játékok, versengések</i> A technikai elemek gyakorlása testnevelés játékokban, játékos feladatokban, valamint mini röplabdázásban. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható alapvető technikai készletének, valamint egyszerűsített játékformáinak megismerése.</p> <p>Kézilabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés, ütközések; cselek. Irányváltoztatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> A labda fogása; guruló labda felvétele állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel, irány-, iramváltással. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, (kétkézes felső, mellső, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel). Labdaátvétel és -átadások: különböző irányból érkező labda átvétele; átadások mozgás közben különböző irányba és távolságra; különleges labdaátadási formák. Célba dobási gyakorlatok. Kapura lövések: helyből; kilépéssel; 3 lépés után;; passzív, félaktív védővel szemben. Bedobás. Szabaddobás. Büntetődobás. Ütközések oktatása. Indulócsel labda nélkül és</p>	<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> mechanikai törvényszerűségek; az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

<p>labdával. Indulócsel, testcsel, és labdavezetés. Kapusmunka: Alaphelyzet; helyezkedés; védés kézzel, lábbal; kidobás; 7 méteres védése.</p> <p><i>Taktikai gyakorlatok:</i> 1:1; 2:1, 3.1 elleni játék. Védekezés emberfogással. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Helycsere labdaátadással, labdavezetéssel.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i> A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások iram- és irányváltoztatással, felugrások, fordulatok, labdával is) a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladatvégrehajtásokkal.</p> <p><i>Játékok, versengések</i> A kézilabdázás labda nélküli és labdás technikai elemeinek gyakorlása testnevelési játékokban és játékos feladatokban. Kézilabdajáték szabálykönnyítéssel mérkőzésszerűen. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>. Ütközés, testesel, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel, összjáték, aranycsapat.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Atlétikai jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 35 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatléttikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre. Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére. A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása. Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Érdeklődés az atlétika sportág iránt. Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt, térdelőrajt. Rajtok-indulások Vágtafutások, gyorsfutások irányváltoztatással, különféle szintereken. Repülő és fokozó futások 30–40 m-en. Vágtafutások 20–30 m-en. Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával.</p> <p>Szökdelések, ugrások: Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló vagy lépőtechnikával, 8–14 lépés nekifutásból az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból. Magasugrás: 6–8 lépésről átlépő technikával nyújtott vagy hajlított lábbal; magasugróversenyek.</p> <p>Dobások: Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések tömött labdával, helyből. Dobások és lökések különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással.</p> <p>Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának fokozatos növelésével és a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus-gyakorlatok, ritmusok.</p> <p><i>Természetismeret:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p>

<p>dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötél-gyakorlatokkal.</p> <p>Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek. Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon, térdelő rajttal. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró versenyek. Kislabdahajító versenyek helyből. Célba dobó versenyek.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tartós futás, a gazdaságos vágtamozgás és az irambeosztással kapcsolatos alapismeretek. El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége. A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat. Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek. A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fitness kialakításában. A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában. Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása. Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése. Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében. Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Állórajt, térdelőrajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás, edzettség.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 29 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alapvető hely- és helyzetváltoztató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Alapvető tornaelemeket tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása. A szekrényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz. Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben.</p>	

	<p>A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása.</p> <p>Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgásokban a zene követése fokozódó sikerességgel.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban.</p> <p>Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornászos” mozgás elsajátítására.</p> <p>Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyagra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az egyensúlyozó képességre.</p> <p>Törekvés a kreativitásra, az improvizációra és az önkifejezésre a torna jellegű feladatmegoldásokban.</p> <p>A reális testkép és a testtudat kialakulása.</p> <p>Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése.</p> <p>A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása.</p> <p>Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Torna</p> <p>A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező.</p> <p><i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok:</i> Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás.</p> <p>Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, sorozatban is. Zsugorfejállás. Fejállás. Fejállásból gurulóátfordulás előre, különböző testhelyzetekből. Fellendülés kézállásba, bordásfalnál. Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés hídba. Tigrisbukfenc. Kézen átfordulás oldalt. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás. Hosszába állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás előre. Felguggolás</p> <p><i>Függéshelyzetek és függésgyakorlatok:</i> Változatos feladatok függőszerkeken függőállásban, függésben, fekvő függésben.</p> <p>Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzódkodások. Kötélmászás, mászókulcsolással</p> <p><i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Egyensúlyozó járások és játékos feladatok ferde padon, fordulatokkal, szerek hordásával.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószekrény és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékelés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Természetismeret:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lökőerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> reneszánsz, barokk.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal.

Játékok, versengések

Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), önálló összeállítása, bemutatása a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna sportágban tehetségesekkel versenyeken való részvétellel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése.

Ritmikus gimnasztika (lányoknak)

Előkészítő mozgások: RG-re jellemző tartásos és mozgásos gyakorlatelemek (kar- és törzsívek, kar- és törzshullámok stb.).

Fő mozgások: Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva. Járások: alapforma, guggoló, lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás, érintő-, hintajárás. Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel; hajlított járás. Ritmizált lépések: keringő-, ridalépés, zárt és nyitott hármalépés, váltólépés egyszerű formái. Futások: alapforma, térdemeléssel, sarokemeléssel, ollózó-, harántterpesztéssel. Szökdelések: térdemeléssel, sarokemeléssel, harántterpesztéssel, oldalterpesztéssel, galoppszökdelés, koppantó szökdelés, indiánszökdelés. Ugrások: ugrássorozatok, hajlított olló, olló, öz, hajlított öz, terpeszugrás. Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra; Forgások: lépőforgás (tour chaine), egyszerű fordulatok, forgások egy lábon. *Kötélgyakorlatok:* rövidkötél-gyakorlatok, lendítések, lengetések, körzések, áthajtások, keresztáthajtások, dobások-elkapások, különböző irányokban és síkokban kötve egyszerű testtechnikai elemekkel.

Képességfejlesztés

Az ízületi mozgékonyosság, a ritmus-, a reagáló-, az egyensúlyozó képességek fejlesztése. A törzs-, láb-, csípőízület-hajlító és -feszítő dinamikusan-statikusan erejének növelése. Az improvizációs képesség, a kreativitás és az esztétikai érzék fejlesztése. Nyújtó, erősítő hatású, állóképességet, mozgáskoordinációt, ritmusérzékenységet, ízületi mozgékonyosságot fejlesztő célgimnasztikai szabad-, bordásfal-, zsámoly-, rövidkötél-gyakorlatok.

Játékok, versengések

Átfutások, átugrások oszlopban kötél felhasználásával Páros gyakorlatok kötéllel. Játékok-feladatok hárman egy kötéllel. Egyéni és páros versengések kötél áthajtásokkal, különböző feladatokkal.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az

egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához.

Aerobik (lányoknak és fiúknak)

Alapállás;

2–4 ütemű alaplépések (Low-impact): járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounge), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boksz step).

2-4 ütemű alaplépések (Hi-impact): futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg curls), oldallendítés szökkenéssel (side kick), lábszárlendítés szökkenéssel (flick kick), terpesz-zár (jumping jack), sasszé (chasse), harántszökdelés (ski-run);

Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel: egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, alaplépések variálása-kombinálása, alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic); szimmetrikus koreográfia.

Képességfejlesztés

Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének kitapsolása minden ütemre, minden 1. ütemre, 1. és 5. ütemre stb., duplázva. Csoportok különböző módon jelzik az ütemeket (1. csoport tapsolja az 1. és a 2. ütemet, a 2. csoport dobantja a 3. és a 4. ütemet stb.). Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs képességfejlesztéssel hozzájárulása a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai.

Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve. Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról.

A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek.

A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek.

Osztálykeretben rendezett tornaversenyek rendezésével, lebonyolításával kapcsolatos alapismeretek.

A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése.

<p>A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betartatása. A feladat-végrehajtások során segítségnyújtás egymásnak.</p> <p>Az RG- és az aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei.</p> <p>A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása.</p> <p>Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe.</p> <p>A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek.</p> <p>Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, zsugorkanyarlati átu grás, guggoló átu grás, összefüggő gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás.</p> <p>RG, hintajárás, keringőlépés, ridalépés, hármaslépés, olló, terpeszu grás, Aerobik, fitness aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokslépés,</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Alternatív környezetben űzhető sportok</p>	<p>Órakeret 23 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Néhány szabadidős mozgásforma alaptechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete.</p> <p>Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben.</p> <p>A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete.</p> <p>Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok.</p> <p>A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése.</p> <p>A szabadterén különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel.</p> <p>A szervezet edzettségének növelése.</p> <p>Az egészséges életmód iránti igény erősítése.</p> <p>A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése.</p> <p>A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése.</p> <p>Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ;</p>	<p><i>Természetismeret:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat; gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.</p>	

falmászás; íjászat, lovaglás, :, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgások, táncos tevékenységek.

Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga:

Frizbi

Dobások párokban, csoportokban (5–7 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások.

Nyitások meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába.

Védekező mozgások, ugrások, elkapások.

Tájfutás

A térkép. A térképi ábrázolás. A térképek típusai. A természetjárás fontosabb térképtípusai. Város- és parktérképek. Útvonaltervezés a várostérképen.

Túra a városban – csoportokban. Felkészülés a túrára: tervkészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése tanári irányítással.

Az iránytű és a tájoló. A tájolás. Távolságmérések a térképen.

Távolságmérési gyakorlatok. Városi túra tervezése és önálló feladat megoldása. Turista- és tájfutó térképek jelrendszere. Túra tervezése: menetrend, távolságmérések, menetidő-megállapítás stb.

Tájékozódás a terepen (gyakorlatok az iskola környékén).

Terepgyakorlatok – vezetvonal-követés gyakorlása tájfutó térképpel közösen, majd kisebb csoportokban, futással. A tájékozódási ismeretek bővítése és rendszerezése. Önálló feladatmegoldást igénylő tevékenységre történő felkészítés.

A szabadidőben jól űzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése.

Játékok, versengések

„Cicajáték” koronggal. „gyűjtögető”; baglyos játék. Váltóverseny, egyéni és csapat célba dobó verseny koronggal, mérkőzések.

Versenyek meghatározott távon. Ügyességi versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák jártaság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben űzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés.

A választott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek.

Az választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása.

A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés

egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözék tudatosítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, tájfutás, természetjárás, térképtípusok,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdőfeladatok	Órakeret 19óra
Előzetes tudás	Néhány önvédelmi fogás bemutatása. Tompítással történő esés végrehajtása előre, hátra és oldalt. A grundbirkózás alapvető szabályainak ismerete és alkalmazása. Sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartása. Az agresszió elutasítása. Az önvédelmi feladatok céljának belátása és elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. A tanult technikák változó körülmények közötti alkalmazásában jártassági szint elérése. Az alapvető önvédelmi szabályok, a leggyakoribb vészhelyzetek elkerülésének, a menekülés, a segítségkérés módjainak és lehetőségeinek ismeretei. Annak belátása, hogy a küzdősportokat csakis önvédelemre használhatják. Törekvés az önfegyelemre és az önszabályozásra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem <i>Önvédelmi fogások:</i> Szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból, mellő, hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból. <i>Grundbirkózás:</i> Fogáskeresések állásban, megfogások és fogásmódok (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás). Alapállások, alaphelyzetek gyakorlása. Fogáskeresés gyakorlása játékosan. Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony, talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban, majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúrák. <i>Természetismeret:</i> izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

<p>állásból történő végrehajtásig. Lépésből, futásból történő végrehajtás. Állásküzdelem: Fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása és kialakítása.</p> <p>Képességfejlesztés Az elvárt képességek kialakításához szükséges speciális küzdősportokra jellemző bemelegítő gyakorlatok, a kúszások és mászások, valamint speciális egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Játékok, versengések Küzdőjátékokat előkészítő érintéses feladatok és játékok. Húzások, tolások előkészítése páros küzdőjátékokkal. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). A grundbirkózás és a dzsúdó alaptechnikáinak jártasságszintű elsajátításával, az erő összemérések megteremtése. A tehetséges tanulók alaptudásának biztosítása az iskolán kívüli versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. Viselkedésminták kialakítása veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek. Játékos feladatmegoldások szerepe az önvédelmi és küzdőjellegű sportok elsajátításban. A versenyzés során az elbizakodottság és a félelem leküzdésének tudatosítása. Az agresszió és az asszertivitás értelmezése. A siker és a kudarc mint a versenyzés velejárói. Az ellenfél képességeinek elismerése, együttműködés a gyakorló párral. A magyar küzdősport legjobbjai, olimpiai bajnokunk: Kovács Antal. Veszélyes helyzetekre, fenyegetettségre, a fenyegetettség elkerülésére vonatkozó, valamint a segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek.</p>	
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állásküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.
--------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyamos ciklus végén	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i></p> <p>A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása.</p> <p>Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.</p> <p>A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos,</p>
---	---

pontoságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.
8–10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása.
A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete.
A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.

Relaxációs módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása.
A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.

Sportjátékok
A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban.
Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.
A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.
Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.
Részvétel a kedvelt sportjátékokban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.

Atlétika jellegű feladatok
A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása.
A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.
A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően.
Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.
A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása.
A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében.
Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete.
Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.

Torna jellegű feladatok
A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett.
A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.
A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.
Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása.
Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal.
Az alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is.
A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása.
A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása.
A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási

	<p>megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak.</p> <p><i>Alternatív környezetben űzhető sportok</i> A tanult alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása. A sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása. A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.</p> <p><i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i> Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban. A test-test elleni küzdelmet vállalása. Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása. Módszerek: együttes osztálymunka, csoportmunka , páros feladatmegoldások, egyéni foglalkoztatás. tehetséggondozás, felzárkóztatás.</p>
--	---

A tanulók értékelése

Az iskolai testnevelés és sport eredményességének egyik fontos feltétele a tanulók Teljesítményének, mozgáskultúrájuk fejlődésének folyamatosan mérése és értékelése. Alapvetően kétféle számonkérés és ennek megfelelően kétféle értékelés történhet. A tanulás folyamatában arra vonatkozhat az ellenőrzés (számonkérés), hogy a tanuló hol tart adott "pillanatban"

Az elsajátítandó tananyag interiorizálásában. Annak megítélése, hogy a pedagógus szerint hol kellene

tartania igen szubjektív. Ebben a társakkal való összevetés segíthet. A másik számonkérés az időszakos, amelyik a tananyag feldolgozása végén aktuális. Itt már a tananyagra vonatkozó minőségi

elvárások (jóság kritériumok) lehetnek az értékelés alapjai.

Az elsajátítás minőségi mutatói:

- a feladatmegoldás határozott vállalása,
- az eredményes megoldás újbóli megismétlése,
- a siker feletti őszinte öröm,
- a feladatmegoldás objektív mutatói (cm, sec, ismétlési szám, minőségi pontozási érték, találat stb.)

A teljesítménypróbákban produkált értékek jelzésértékűek – „teljesítménytükör”, a tanuló értékelésében a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	<p>Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása. Részvétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában. A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása. A relaxáció fogalmának, a tudatos ellazulásnak ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása. A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása. Alapvető jártasság a relaxációt szolgáló gyakorlatokban. A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése. Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál. A személyi és környezeti higiénias ismeretek elsajátítása. A relaxációs tudás továbbfejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása.</i> Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás. <i>Gimnasztika</i> Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, szerek/kéziszerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4–8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Szabadgyakorlat füzér (6–8 gyakorlat) irányítva, vagy önállóan, zenére is. <i>Képességfejlesztés</i> Keringésfokozás testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és</p>		<p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, az emberi szervezet. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

izületi mozgékonytágot fejlesztő egyszerű 2–4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kinezttétikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomcsoportok erősítése, nyújtása.

Játékok, versengések

A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok.

A 10 testtájról vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. . Az 5-6. osztályosok relaxációs gyakorlatai,. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai.

Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmai.

A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél.

A motoros alapképességek elnevezései.

A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek.

Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei.

A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában.

Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában

Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözői rend és a sportfelszerelés tisztasága. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról

Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása.

Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenció, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, relaxáció, fittség, edzettség, érzelem- és feszültség szabályozás, életmód, egészséges táplálkozás.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Az uszoda rendszabályainak, baleset-megelőzési intézkedéseinek ismerete és betartása. Egy úszásnemben 25 méter biztonságos leúszása. A fejesugrás végrehajtása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alsó tagozatban tanult úszásnem technikájának javítása. Az új úszásnem jártasság szintű elsajátítása. Fejlődés az aerob állóképesség terén az úszásnemnek megfelelő ritmus kialakításával, valamint folyamatos és távolságot növelő úszással. Az uszoda higiénés szabályainak betartása. Az úszás szerepének ismerete az egészséges életmódban és az életvédelemben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az úszásoktatás óraszámát helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Új úszásnem: a gyorsúszás <i>Gyorsúszás lábtempó:</i> siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. <i>Gyorsúszás kartempó:</i> gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. <i>Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése.</i> <i>Gyorsúszás levegővétele:</i> gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. <i>Úszások a mélyvízben:</i> gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral – lábbal, hátrafordulásos levegővétellel; úszás szabadon. <i>Rajtok:</i> Ugrások, merülések, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i> A koordinációs képességek fejlesztése a technikai gyakorlatok</p>	<p><i>Természetismeret:</i> közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, víz és vízszennyezés; személyi higiénia, testápolás.</p>

<p>pontos végrehajtásával. Aerob állóképesség fejlesztése növekvő távolságra történő taposással, és úszással a tanult úszásnemekben. A gyorsasági állóképesség fejlesztése a gyors-, illetve a hátúszás lábtempójának alkalmazásával rövidebb távon, ismétlésekkel, versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távolságra.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p> <p>Fogójátékok. Játékos, kooperatív vízbe ugrások; feladatok labdával és különböző eszközökkel. Egyéni, sor- és váltóversenyek úszólappal, egyéb eszközökkel. Víz-alámerülési versenyek. Versenyek mély vízben víz alatti feladatokkal. Úszóversenyek talpas-, majd fejesugrással meghatározott távon, a tanult úszásnemekben.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p> <p>A bemelegítés vizes gyakorlatai; tartásjavító, prevenciósi vízi gyakorlatok.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az úszásnemek és az úszásnemekkel összefüggő alapvető szakkifejezések.</p> <p>A víz szervezetre gyakorolt hatásai.</p> <p>Az aerob állóképesség fogalma és a fejlesztés alapvető módszerei.</p> <p>Az úszás szerepe, jelentősége az edzettség és a fittség növelésében.</p> <p>A vízben végezhető játékok balesetvédelmi és játékszabályai.</p> <p>A tanulás során alkalmazott úszóversenyek szabályai.</p> <p>Az uszoda és a fürdők higiénés szabályai.</p> <p>Az úszástudás és a vízbiztonság szerepe az egészség megőrzésében és az életvédelemben.</p> <p>Bátorságra nevelés a mélyvízben történő gyakorlatokkal.</p> <p>Az önkontroll fejlesztése az önálló és tudatos tanulással.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Úszásnem, levegővétel, taposás, fejesugrás, intenzív úszás, aerob állóképesség, önkontroll, vízbiztonság, életvédelem.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 47 óra
Előzetes tudás	<p>Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerűen végrehajtva.</p> <p>A manipulatív alapkészségek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.</p> <p>Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is.</p> <p>A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek.</p> <p>Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készletének, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása.</p> <p>Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával.</p> <p>A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben.</p> <p>Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok egyszerűsített, valamint kiteljesedő változataiban.</p> <p>Törekvés a sportszerűsége, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre.</p> <p>Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két sportjáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Röplabdázás</p> <p><i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alaphelyzet. Igazodás a labdához.</p> <p><i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Alkarérintés (könnyű műanyag labdával, majd röplabdával): Egyéni és páros gyakorlatok. Alsó egyenes nyitás: A nyitás gyakorlása egyénileg és párokban.</p> <p>Kosárérintés: Egyéni és páros gyakorlatok. Kosár- és alkarérintés összekapcsolása, kísérletek a folyamatos és váltakozó érintésekre.</p> <p>Felső ütőérintés: egyénileg és párokban.</p> <p><i>Taktikai alapgyakorlatok:</i> Nyitásfogadás csillag alakzatban. Nyitás-nyitásfogadás. Felállás és helyezkedés a nyitásfogadásánál.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Különböző egyensúlyi helyzetekben állás, testhelyzetek változtatása, a labda és a test különböző helyzeteinek összehangolása. Labdaütögetés a kéz és a láb különböző felületeivel. Fejelés labdával.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p> <p>A technikai elemek gyakorlása testnevelés játékokban, játékos feladatokban, valamint mini röplabdázásban.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p>	<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> mechanikai törvényszerűségek; az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható alapvető technikai készletének, valamint egyszerűsített játékformáinak megismerése.

Kézilabdázás

Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés, ütközések; cselek. Irányváltóztatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. A sáncolás, a laza és a szoros emberfogás technikája.

Labdás technikai gyakorlatok: A labda fogása; guruló labda felvétele állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel, irány-, iramváltással, nehezített körülmények között is. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, nehezített feltételek között is (kétkezes felső, mellső, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel). Labdaátvétel és -átadások: különböző irányból érkező labda átvétele; átadások mozgás közben különböző irányba és távolságra; különleges labdaátadási formák. Célba dobási gyakorlatok. Kapura lövések: helyből; kilépéssel; 3 lépés után; felugrásból; különböző lendületszerzés után; passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Bedobás. Szabaddobás. Büntetődobás. Ütközések oktatása. Indulócsel labda nélkül és labdával. Indulócsel, testcsel, átadócsel, átadási csel és labdavezetés. Kapusmunka: Alaphelyzet; helyezkedés; védekezés kézzel, lábbal; kidobás; 7 méteres védeke.

Taktikai gyakorlatok: 1:1; 2:1, 3:1 elleni játék. Védekezés emberfogással és 6:0-ás területvédekezéssel. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Helycsere labdaátadással, labdavezetéssel. Lerohanások, rendezetlen védelem elleni játék.

Képességfejlesztés

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékokra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások iram- és irányváltóztatással, felugrások, fordulatok, labdával is) a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladatvégrehajtásokkal.

Játékok, versengések

A kézilabdázás labda nélküli és labdás technikai elemeinek gyakorlása testnevelési játékokban és játékos feladatokban. Kézilabdajáték szabálykönnyítéssel mérkőzészerűen. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-

<p>megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.</p> <p>Képességfejlesztés megvalósítása, különös tekintettel a koordinációs képességekre. A labdarúgás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sportjátékok játékelemeinek technikailag helyes és célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek, a tudatos és önálló tanulás segítése érdekében.</p> <p>A sportjátékok játékszabály- és taktikai alapismeretei.</p> <p>A sportjátékok elsajátítását kedvezően befolyásoló kondicionális és koordinációs képességek, valamint fejlesztésük alapismereti és egyszerű módszerei.</p> <p>Az eredményes csapatjáték feltételei és a csapatjátékos tulajdonságok tudatosítása.</p> <p>A sportjátékok szabadidőben is üzhető formáinak megismerése.</p> <p>Az öntevékeny játékszervezés és - vezetés alapvető ismeretei.</p> <p>A sportszerűség, a fair play szerepe, illetve a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban, a szabálytalanságok és a durvaság elutasítása, a sportjáték mérkőzéseit kísérő negatív jelenségek helyes értelmezése.</p> <p>A magyar sportjátékok kiemelkedő bázisai, nemzetközi sikerei.</p> <p>A sportjátékok balesetvédelmére, a tárgyi-létesítményi feltételekre és a sportoló felszerelésre vonatkozó alapismeretek.</p> <p>A labda nélküli és labdás egyszerű bemelegítés elvei és módszerei.</p> <p>A testnevelési játékok széles repertoárjának ismerete a sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításához és az öntevékeny szabadidős tevékenységek szervezéséhez.</p> <p>A sportjátékok iránti érdeklődés kialakulása és megszilárdulása az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.</p>	
--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	-. Ütközés, testcsel, sáncolás, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos	

	<p>körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre. Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére. A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása. Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Érdeklődés az atlétika sportág iránt. Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt, térdelőrajt. Rajtok-indulások különböző kiinduló helyzetből. Vágtafutások, gyorsfutások irányváltoztatással, különféle szintereken. Repülő és fokozó futások 30–40 m-en. Vágtafutások 20–30 m-en. Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával.</p> <p>Szökdelések, ugrások: Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló vagy lépőtechnikával, 8–14 lépés nekifutásból az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból. Magasugrás: 6–8 lépésről átlépő technikával nyújtott vagy hajlított lábbal; magasugróversenyek.</p> <p>Dobások: Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések különböző kiinduló helyzetből tömött labdával, helyből és 3–4 lépéses lendületből. Dobások és lökések különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből és negyed fordulattal. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással. Súlylökés helyből.</p> <p>Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus-gyakorlatok, ritmusok.</p> <p><i>Természetismeret:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p>

<p>fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának fokozatos növelésével és a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötél-gyakorlatokkal.</p> <p>Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek. Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon, térdelő rajttal. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró versenyek. Kislabdahajító versenyek helyből és nekifutással. Súlylökő versenyek. Célba dobó versenyek.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tartós futás, a gazdaságos vágtaforgás és az irambeosztással kapcsolatos alapismeretek. El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége. A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat. Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek. A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fittség kialakításában. A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában. Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása. Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése. Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében. Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Állórajt, térdelőrajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás, lökés, edzettség.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 29 óra
Előzetes tudás	<p>Az alapvető hely- és helyzetváltató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.</p> <p>Alapvető tornaelemeket tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása.</p> <p>A szekrényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz.</p> <p>Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben.</p> <p>A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása.</p> <p>Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgásokban a zene követése fokozódó sikerességgel.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban.</p> <p>Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornászos” mozgás elsajátítására.</p> <p>Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyásra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az egyensúlyozó képességre.</p> <p>Törekvés a kreativitásra, az improvizációra és az önkifejezésre a torna jellegű feladatmegoldásokban.</p> <p>A reális testkép és a testtudat kialakulása.</p> <p>Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése.</p> <p>A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása.</p> <p>Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Torna</p> <p>A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező.</p> <p><i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok:</i> Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás.</p> <p>Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe, sorozatban is. Zsugorfejállás. Fejállás, különböző lábtartásokkal. Fejállásból gurulóátfordulás előre, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe. Fellendülés kézállásba, bordásfalnál. Fellendülés kézállásba és gurulóátfordulás. Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés hídba.</p> <p>Tigrisbukfenc. Kézen átfordulás oldalt, mindkét irányba. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás; huszárugrás. Hosszába állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás</p>		<p><i>Természetismeret:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lököerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> reneszánsz, barokk.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka.</p>

<p>előre; gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaskodással; felguggolás és leguggolás, felguggolás és leterpesztés.</p> <p><i>Függéshelyzetek és függésgyakorlatok:</i> Változatos feladatok függőszerken függőállásban, függésben, fekvő függésben.</p> <p>Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzódkodások. Kötélmászás, mászókulcsolással. <i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Egyensúlyozó járások és játékos feladatok gerendán, ferde padon, fordulatokkal, szerek hordásával. Alacsony gerendán (lányoknak): érintőjárás, hármaslépés, fordulatokkal és szökdelésekkel is. Mérlegállás. Függőleges repülés lábterpesztéssel.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószekevény és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékeltés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p> <p>Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), önálló összeállítása, bemutatása a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna sportágban tehetségesekkel versenyeken való részvétellel.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p> <p>A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése.</p> <p>Ritmikus gimnasztika (lányoknak)</p> <p><i>Előkészítő mozgások:</i> RG-re jellemző tartásos és mozgásos gyakorlatelemek (kar- és törzsívek, kar- és törzshullámok stb.).</p> <p><i>Fő mozgások:</i> Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva. Járások: alapforma, guggoló, lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás, érintő-, hintajárás. Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel; hajlított járás, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva, különböző irányba, fordulatokkal is. Ritmizált lépések: keringő-, ridalépés, zárt és nyitott hármaslépés, váltólépés egyszerű formái különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Futások: alapforma, térdemeléssel, sarokemeléssel, ollózó-, harántterpesztéssel – különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Szökdelések: térdemeléssel, sarokemeléssel, harántterpesztéssel, oldalterpesztéssel, őztartással, lábkeresztezéssel, fordulattal, galoppszökdelés, szökdelés őztartással, szökdelő hármaslépés, koppantó szökdelés, indiánszökdelés – különböző kar-, ill.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>
---	---

törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Ugrások: ugrássorozatok, hajlított olló, olló, öz, hajlított öz, terpeszugrás, bicskaugrás, összeugrások térd- és láblendítéssel. Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra; hajlított lábemeléssel hátra (attitude). Forgások: lépőforgás (tour chaine), egyszerű fordulatok, forgások egy lábon.

Kötélgyakorlatok: rövidkötél-gyakorlatok, lendítések, lengetések, körzések, nyolcas körzések, áthajtások, keresztáthajtások, dobások-elkapások, testre csavarások, talajra ütések, pörgetések, különböző irányokban és síkokban kötve egyszerű testtechnikai elemekkel.

Képességfejlesztés

Az ízületi mozgékonyosság, a ritmus-, a reagáló-, az egyensúlyozó képességek fejlesztése. A törzs-, láb-, csípőízület-hajlító és -feszítők dinamikus-statikus erejének növelése. Az improvizációs képesség, a kreativitás és az esztétikai érzék fejlesztése. Nyújtó, erősítő hatású, állóképességet, mozgáskoordinációt, ritmusérzékenységet, ízületi mozgékonyosságot fejlesztő célgimnasztikai szabad-, bordásfal-, számoly-, rövidkötél-gyakorlatok.

Játékok, versengések

Átfutások, átugrások oszlopban kötél felhasználásával Páros gyakorlatok kötéllel. Játékok-feladatok hárman egy kötéllel. Egyéni és páros versengések kötél áthajtásokkal, különböző feladatokkal.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához.

Aerobik (lányoknak és fiúknak)

Alapállás;

2-4 ütemű alaplépések (Low-impact): járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounge), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boks step), mambo, csa-csa-csa, sarkonfordulás (pivot-turn), oldallendítés (side kick), lábszárlendítés (flick kick), láblendítés (leg kick);

2-4 ütemű alaplépések (Hi-impact): futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg curls), oldallendítés szökkenéssel (side kick), lábszárlendítés szökkenéssel (flick kick), terpesz-zár (jumping jack), sasszé (chasse), harántszökdelés (ski-run);

Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel: egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, karmunkával; alaplépések variálása-kombinálása (haladással, karmunkával); alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic); szimmetrikus koreográfia.

Képességfejlesztés

Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének

<p>kitapsolása minden ütemre, minden 1. ütemre, 1. és 5. ütemre stb., duplázva. Csoportok különböző módon jelzik az ütemeket (1. csoport tapsolja az 1. és a 2. ütemet, a 2. csoport dobbantja a 3. és a 4. ütemet stb.). Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs képességfejlesztéssel hozzájárulása a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p> <p>Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai.</p> <p>Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve.</p> <p>Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról.</p> <p>A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek.</p> <p>A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek.</p> <p>Osztálykeretben rendezett tornaversenyek rendezésével, lebonyolításával kapcsolatos alapismeretek.</p> <p>A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése.</p> <p>A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betartatása. A feladat-végrehajtások során segítségnyújtás egymásnak.</p> <p>Az RG- és az aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei.</p> <p>A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása.</p> <p>Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe.</p> <p>A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek.</p> <p>Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, kézenátfordulás, zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás, huszárugrás, összefüggő gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás.</p> <p>RG, hintajárás, keringőlépés, ridalépés, hármaslépés, olló, őzugrás, terpeszugrás, bicskaugrás, lépőforgás.</p> <p>Aerobik, fitness aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokslépés, mambó, csa-csa-csa.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Alternatív környezetben űzhető sportok</p>	<p>Órakeret 23 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Néhány szabadidős mozgásforma alapttechnikai elmeinek végrehajtása</p>	

	<p>és szabályainak ismerete. Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadterén különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; falmászás; íjászat, lovaglás, :, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. <i>Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga:</i> Frizbi <i>Dobások</i> párokban, csoportokban (5–7 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. <i>Nyitások</i> meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába. <i>Védekező mozgások,</i> ugrások, elkapások.</p> <p>Tájfutás <i>A térkép.</i> A térképi ábrázolás. A térképek típusai. A természetjárás fontosabb térképtípusai. Város- és parktérképek. Útvonaltervezés a várostérképen. <i>Túra</i> a városban – csoportokban. Felkészülés a túrára: tervkészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése tanári irányítással. <i>Az iránytű és a tájoló.</i> A tájolás. Távolságmérések a térképen. Távolságmérési gyakorlatok. Városi túra tervezése és önálló feladat megoldása. Turista- és tájfutó térképek jelrendszere. Túra tervezése: menetrend, távolságmérések, menetidő-megállapítás stb. <i>Tájékozódás a terepen</i> (gyakorlatok az iskola környékén).</p>	<p><i>Természetismeret:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat; gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.</p>

<p>Terepgyakorlatok – vezetővonal-követés gyakorlása tájfutó térképpel közösen, majd kisebb csoportokban, futással. A tájékozódási ismeretek bővítése és rendszerezése. Önálló feladatmegoldást igénylő tevékenységre történő felkészítés.</p> <p>Képességfejlesztés A szabadidőben jól űzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése.</p> <p>Játékok, versengések „Cicajáték” koronggal. „gyűjtögető”; baglyos játék párokban, Váltóverseny, egyéni és csapat célba dobó verseny koronggal, mérkőzések. Versenyek meghatározott távon. Ügyességi versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák jártaság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben űzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés. A választott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek. Az választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása. A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözék tudatosítása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, tájfutás, természetjárás, térképtípusok,</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdőfeladatok	Órakeret 19 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Néhány önvédelmi fogás bemutatása. Tompítással történő esés végrehajtása előre, hátra és oldalt. A grundbirkózás alapvető szabályainak ismerete és alkalmazása. Sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartása. Az agresszió elutasítása. Az önvédelmi feladatok céljának belátása és elfogadása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. A tanult technikák változó körülmények közötti alkalmazásában jártassági szint elérése.</p>	

	<p>Az alapvető önvédelmi szabályok, a leggyakoribb vészhelyzetek elkerülésének, a menekülés, a segítségkérés módjainak és lehetőségeinek ismeretei. Annak belátása, hogy a küzdősportokat csakis önvédelemre használhatják. Törekvés az önfegyelemre és az önszabályozásra.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem <i>Önvédelmi fogások:</i> Szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból, mellső, hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból. <i>Grundbirkózás:</i> Fogáskeresések állásban, megfogások és fogásmódok (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás). Alapállások, alaphelyzetek gyakorlása. Fogáskeresés gyakorlása játékosan.</p> <p>Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony, talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban, majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva állásból történő végrehajtásig. Lépésből, futásból történő végrehajtás. Végrehajtás akadályok felett (hasonfekvésben, térdelőtámaszban elhelyezkedő társ(ak) felett, zsámoly felett, kifeszített kötél felett, karikán át). Állasküzdelem: Fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása és kialakítása.</p> <p>Képességfejlesztés Az elvárt képességek kialakításához szükséges speciális küzdősportokra jellemző bemelegítő gyakorlatok, a kúszások és mászások, valamint speciális egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Játékok, versengések Küzdőjátékokat előkészítő érintéses feladatok és játékok. Húzások, tolások előkészítése páros küzdőjátékokkal. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). A grundbirkózás és a dzsúdó alaptechnikáinak jártasságszintű elsajátításával, az erő összemérések megteremtése. A tehetséges tanulók alaptudásának biztosítása az iskolán kívüli versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúrák.</p> <p><i>Természetismeret:</i> izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p>

alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása.
Viselkedésminták kialakítása veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek.

Játékos feladatmegoldások szerepe az önvédelmi és küzdőjellegű sportok elsajátításban.

A versenyzés során az elbizakodottság és a félelem leküzdésének tudatosítása. Az agresszió és az asszertivitás értelmezése.

A siker és a kudarc mint a versenyzés velejárói.

Az ellenfél képességeinek elismerése, együttműködés a gyakorló párral.

A magyar küzdősport legjobbjai, olimpiai bajnokunk: Kovács Antal.

Veszélyes helyzetekre, fenyegetettségre, a fenyegetettség elkerülésére vonatkozó, valamint a segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állásküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában. A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8–10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</p> <p>Relaxációs módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</p> <p><i>Úszás és úszó jellegű feladatok</i> Választott úszásnemben készségi szintű, egy másikban 150 méteren vízbiztos folyamatos úszás. Intenzív úszásra törekvés rövidtávon. Fejesugrás és folyamatos taposás a mélyvízben. Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások, valamint az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása. Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Külső visszajelzés információinak elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál.</p> <p><i>Sportjátékok</i> A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékokban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása. A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően. A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően. Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.</p>
---	--

	<p>A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása. A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok</i> A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítás. Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal. Az alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása. A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak.</p> <p><i>Alternatív környezetben üzhető sportok</i> A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása. A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása. A mostoha időjárás feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon. Módszerek:együttes osztálymunka, csoportmunka, páros feladatok, egyéni feladatmegoldás, tehetség gondozás, felzárkóztatás.</p>
--	---

A tanulók értékelése

Az iskolai testnevelés és sport eredményességének egyik fontos feltétele a tanulók teljesítményének, mozgáskultúrájuk fejlődésének folyamatosan mérése és értékelése. Alapvetően kétféle számonkérés és ennek megfelelően kétféle értékelés történhet. A tanulás folyamatában arra vonatkozhat az ellenőrzés (számonkérés), hogy a tanuló hol tart adott "pillanatban" az elsajátítandó tananyag interiorizálásában. Annak megítélése, hogy a pedagógus szerint hol kellene tartania igen szubjektív. Ebben a társakkal való összevetés segíthet. A másik számonkérés az időszakos, amelyik a tananyag feldolgozása végén aktuális. Itt már a tananyagra vonatkozó minőségi

elvárások (jóság kritériumok) lehetnek az értékelés alapjai.

Az elsajátítás minőségi mutatói:

- a feladatmegoldás határozott vállalása,
- az eredményes megoldás újbóli megismétlése,
- a siker feletti őszinte öröm,
- a feladatmegoldás objektív mutatói (cm, sec, ismétlési szám, minőségi pontozási érték, találat stb.)

A teljesítménypróbákban produkált értékek jelzésértékűek – „teljesítménytükör”, a tanuló értékelésében a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

- a feladatmegoldás objektív mutatói (cm, sec, ismétlési szám, minőségi pontozási érték, találat stb.)

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	<p>A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása.</p> <p>A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.</p> <p>8–10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása.</p> <p>Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</p> <p>A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete.</p> <p>A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</p> <p>Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában.</p> <p>Egyszerű relaxációs technikák elsajátítása.</p> <p>Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben.</p> <p>A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása.</p> <p>A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel.</p> <p>Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata.</p> <p>Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában.</p> <p>A kamaszkori személyi higiéniával kapcsolatos ismeretek bővülése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása.</p> <p>A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok.</p> <p>Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával.</p> <p>Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban.</p> <p>Gimnasztika</p> <p>Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszer felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötel-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8–16 ütemű, legalább 4 gyakorlalemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és</p>		<p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások.</p> <p><i>Természetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző és relaxációs gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonyt és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok.

Képességfejlesztés

Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal.

Játékok, versengések

A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Relaxációs alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai.

A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából.

Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai.

Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása.

Relaxációs technikák és preventív gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése.

Az izomegyensúly fogalmának feltárása.

A kamaszkori személyi higiéniével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei.

Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 49 óra
Előzetes tudás	<p>A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása.</p> <p>A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása.</p> <p>Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.</p> <p>A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.</p> <p>Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.</p> <p>Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban.</p> <p>A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása.</p> <p>Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában.</p> <p>A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása.</p> <p>A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése.</p> <p>A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.</p> <p>Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása.</p> <p>A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése.</p> <p>A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése.</p> <p>A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása.</p> <p>Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Röplabdázás</p> <p><i>Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése: Az alkar-, kosárérintés, felső ütőérintés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban.</i></p> <p><i>Kosárérintés változatai:</i> kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérintés célba, földre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett.</p> <p><i>Felső egyenes nyitás.</i> a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra.</p>		<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p>

<p><i>Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás.</i> A felső egyenes nyitás és az alkarérintéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással.</p> <p><i>Egyenes leütés:</i> a mozgássor gyakorlása labda és zsinór nélkül, majd zsinórnál tartott, illetve pontosan dobott labdából.</p> <p><i>Taktikai gyakorlatok.</i> Támadási alapformák. Helyezkedés támadásnál. Az ütés és a sáncolás fedezése.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával.</p> <p>Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p> <p>Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p> <p>A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása</p> <p><i>Kézilabdázás</i></p> <p><i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócserek, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre helyezkedés. Esések-tompítások.</p> <p><i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása.</p> <p>Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Átlövés felugrással is.</p> <p>Kapura lövések cselezés után.</p> <p><i>Kapusmunka:</i> helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres véde.</p> <p><i>Taktika:</i> Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrész- és csapattaktika: 1:1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s. Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>
--	--

védekezésbe való gyors visszahelyezkedés.

Képességfejlesztés

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárás viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához.

Játékok, versengések

A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárás viszonyok között végzett játéktevékenységgel.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek.

A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek.

A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek.

A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek.

A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben.

A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése.

A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei.

A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban.

A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában.

A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.

Kulcsfogalmak/ Fogalmak

„Félaktív”, aktív védő, indulócsel, ráfordulás, befutás, páros lefutás, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, egyenes leütés, feladás, sáncolás, támadási alapformák, ütés-sáncolás

	fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerohanás. Átadócsel, emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 40,5óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása. Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgepről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások.	<i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok, ritmusok. <i>Biológia-egészségtan:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. <i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.

Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása.

Dobások

Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel. Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármás lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből és becsúzással. Vetés füles labdával távolba és célba. Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra.

Képességfejlesztés

Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyorsaság fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal.

Játékok, versengések

Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása.

Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek.

Az „aktív elugrás” értelmezése.

Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről.

Földrajz:
térképismeret.

<p>A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akaratí tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 28,5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magassáig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Az aerobik alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés. Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna)</p>	<p><i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési</p>

A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező.

Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások: Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekrény széltejében (lányoknak: 3–4 rész, fiúknak: 4–5 rész): guggolóátugrás. Ugrószekrény hosszában (lányoknak: 3–4 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés.

Függés gyakorlatok: Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötélén/rúdon. Függeszkedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszkedési kísérletek kötélén (fiúknak).

Egyensúlyozó gyakorlatok: ferdén elhelyezett padon: természetes és utánczó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármás lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből.

Aerobik (lányoknak, fiúknak)

Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia.

Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak)

Lengetések: oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura.

Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélhajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával.

Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötéláthajtás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélhajtással.

Fordulatok: 2x180° fordulat (egy oldallengetés közben 180° fordulat, majd kötélhajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180° fordulat majd kötélhajtás előre a láb alatt).

Képességfejlesztés

Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekrény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés

törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont.

Biológia-egészségtan: egyensúlyérzékelés, izomérzékelés.

Ének-zene: ritmus és tempó.

fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők, -hajlítók, törzsfeszítő, -hajlító, könyökizület-feszítők, -hajlítók). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása.

Játékok, versengések

Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekevény, zsámolyok) felhasználásával is.

Játékos feladatok, ugrókötéllal, kötélhajtással, hullámozó kör, hullámozó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna, az aerobik és ugrókötel sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei.

A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai.

Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei.

A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgáskép pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez.

A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei.

A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek.

Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei.

A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései.

A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei.

Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötel-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	<p>Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái.</p> <p>A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.</p> <p>A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.</p> <p>A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai.</p> <p>A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése.</p> <p>A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével.</p> <p>A évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása.</p> <p>Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása.</p> <p>A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása.</p> <p>A környezettudatosság fontosságának elismerése.</p> <p>A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése.</p> <p>A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával.</p> <p>A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal; falmászás; ijászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek.</p> <p><i>Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga:</i></p> <p>Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható)</p> <p><i>Előkészítő gyakorlatok:</i> a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok.</p> <p><i>Technikai elemek:</i> alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú</p>		<p><i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>

adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák.

Nordic Walking (NW)

Technikai elemek: A Nordic Walking alaplépése, a diagonál lépés elsajátítása (az ellentétes kar és láb mozgásának összehangolása). A bot aktív és funkcionális használata (lendületet ad, elősegíti az erő kifejtését, egyensúlyt biztosít). Az alaplépés automatizálása különféle terepviszonyok között (puha, kemény talaj, emelkedő, lejtő stb.). Gyaloglólépés, futó és ugró alaptéchnikák.

Képességfejlesztés

Az *asztalitenisz* játékhöz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire.

Nordic Walking: Sokoldalú motoros képességfejlesztés (állóképesség, erő, koordináció, mozgékonyág, gyorsaság), az NW-alaptéchnika gyakorlásával. A NW időjáráshoz és környezeti feltételekhez igazodó bemelegítő és nyújtógyakorlatai.

Játékok, versengések

Asztalitenisz: Labdapattogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételével. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát váltogatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játszmák.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között üzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciók ismeretek átadása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére.

A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai.

A választott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő

<p>öltözékről Ismeretek a szabadterén különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva, Nordic Walking, diagonál lépés, egészségvédő hatás, rekreáció.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 23 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítástechnikák és leszorításból történő szabadulások megismerése. Állasküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem, önvédelmi fogások Szabadulások fojtásfogásból. Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés védeése, háritása. Egyenes rúgás háritása. Védés után a tanult dobástechnikák alkalmazása (pl. egyenes ütés háritása oldalra kitéréssel, majd nagy külső horogdobás). Grundbirkózás Emelések és védésük. Mellső, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal (derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel)</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúrák. <i>Biológia-egészségtan:</i> izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p>

stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel.

Dzsúdó

Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra - különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúзва, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban.

Földharc technikák: leszorítás technikák ismerete.

Rézsütos/oldalsó/fej felőli/lovagló üléses leszorítás technikája. A leszorításokból történő szabadulások ismerete. Mini küzdelmek befogott leszorítás technikákból történő szabadulás adott időn belül (pl. 25 mp). Mini földharc küzdelem leszorítás technikák befogására irányulóan.

Dobás technikák: Alapfogás. Egyensúlyvesztés irányai, a dobás részei. Nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi).

Átmenet dobástechnikából leszorítás technikába: nagy külső horogdobást követően rézsütos leszorítás, nagy csípődobást követően rézsütos leszorítás.

Állás küzdelem (dzsúdó): Tanult dobásokkal történő állasküzdelem.

Képességfejlesztés

Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkedések, húzások-tolások, kéziszerrerrel történő gyakorlatok).

Játékok, versengések

Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). Állásban végzett játékok. Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögékerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Állasküzdelmek azonos súlyú partnerekkel a grundbirkózás és a dzsúdó elsajátított elemeinek alkalmazásával. A tehetséges tanulók sportágspecifikus tudásának növelése a diáksportban történő versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek.

<p>Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról. Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz igazított fejlesztés módszerei. A küzdősportok mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője. Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi akarati tulajdonságok). Mire tanít a dzsúdó? Néhány elv és bölcsélet a keleti mesterek tanításaiból. Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találnak védelmi eszközt. A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túleröltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés, egyenes rúgás, fojtásfogás, leszorítás, nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi).</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában. Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.</p> <p><i>Sportjátékok</i> Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése. Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően.</p>
--	--

	<p>Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok</i> A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p> <p><i>Alternatív környezetben üzhető sportok</i> Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása. A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság. A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában. A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.</p> <p><i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i> A grundbirkózás alapttechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása. A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal. Állasküzdelemben jártasság. A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés. Módszerek: együttes osztálymunka, csoportmunka, páros feladatmegoldások, egyéni foglalkozások, tehetséggondozás, felzárkóztatás.</p>
--	---

A tanulók értékelése

Az iskolai testnevelés és sport eredményességének egyik fontos feltétele a tanulók teljesítményének, mozgáskultúrájuk fejlődésének folyamatosan mérése és értékelése. Alapvetően kétféle számonkérés és ennek megfelelően kétféle értékelés történhet. A tanulás folyamatában arra vonatkozhat az ellenőrzés (számonkérés), hogy a tanuló hol tart adott "pillanatban" az elsajátítandó tananyag interiorizálásában. Annak megítélése, hogy a pedagógus szerint hol kellene

tartania igen szubjektív. Ebben a társakkal való összevetés segíthet. A másik számonkérés az időszakos, amelyik a tananyag feldolgozása végén aktuális. Itt már a tananyagra vonatkozó minőségi

elvárások (jószág kritériumok) lehetnek az értékelés alapjai.

Az elsajátítás minőségi mutatói:

- a feladatmegoldás határozott vállalása,
- az eredményes megoldás újbóli megisméltése,
- a siker feletti őszinte öröm,
- a feladatmegoldás objektív mutatói (cm, sec, ismétlési szám, minőségi pontozási érték, találat stb.)

A teljesítménypróbákban produkált értékek jelzésértékűek – „teljesítménytükör”, a tanuló értékelésében a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	<p>A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása.</p> <p>A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.</p> <p>8–10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása.</p> <p>Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</p> <p>A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete.</p> <p>A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</p> <p>Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában.</p> <p>Egyszerű relaxációs technikák elsajátítása.</p> <p>Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben.</p> <p>A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása.</p> <p>A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel.</p> <p>Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata.</p> <p>Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában.</p> <p>A kamaszkori személyi higiéniával kapcsolatos ismeretek bővülése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása.</p> <p>A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzاتفelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával.</p> <p>Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban.</p> <p>Gimnasztika</p> <p>Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszer használásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötel-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8–16 ütemű, legalább 4 gyakorlalelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző és relaxációs gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonyt és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok.</p> <p>Képességfejlesztés</p> <p>Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő</p>		<p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások.</p> <p><i>Természetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

<p>futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal.</p> <p>Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Relaxációs alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai. A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Relaxációs technikák és preventív gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiéniével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok Órakeret 49 óra	
Előzetes tudás	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása.	

	<p>Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.</p> <p>A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.</p> <p>Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.</p> <p>Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban.</p> <p>A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása.</p> <p>Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában.</p> <p>A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása.</p> <p>A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése.</p> <p>A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.</p> <p>Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása.</p> <p>A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése.</p> <p>A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése.</p> <p>A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása.</p> <p>Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.</p>

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Röplabdázás</p> <p><i>Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése:</i> Az alkar-, kosárérintés, felső ütőérintés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban.</p> <p><i>Kosárérintés változatai:</i> kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérintés célba, földre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett.</p> <p><i>Felső egyenes nyitás.</i> a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra és különböző nagyságú célterületre, az alapvonal különböző pontjairól.</p> <p><i>Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás.</i> A felső egyenes nyitás és az alkarérintéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással.</p> <p><i>Egyenes leütés:</i> a mozgássor gyakorlása labda és zsinór nélkül, majd zsinórnál tartott, illetve pontosan dobott labdából.</p> <p><i>Taktikai gyakorlatok.</i> Támadási alapformák. Helyezkedés támadásnál. Az ütés és a sáncolás fedezése.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával.</p> <p>Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p> <p>Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p> <p>A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása</p> <p>Kézilabdázás</p> <p><i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócserek, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre</p>	<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

helyezkedés. Esések-tompítások.

Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Test mögötti átadások.

Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Átlövés felugrással is.

Kapura lövések cselezés után. Kapura lövés bedőléssel, bevetődéssel.

Ejtés.

Kapusmunka: helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres védése.

Taktika: Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrészt- és csapattaktika: 1:1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s és 5:1-es területvédekezéssel. Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés.

Képességfejlesztés

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárás viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához.

Játékok, versengések

A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárás viszonyok között végzett játéktevékenységgel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés az évszakhoz, az időjáráshoz alkalmazkodó sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával. A labdarúgásban különösen igénybe vett izmok erősítésének és nyújtásának elvei és gyakorlatai a sérülések, károsodások megelőzése érdekében. A

<p>szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. Az élményszerű játékkal és a sokoldalú játéktudással a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek.</p> <p>A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek.</p> <p>A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek.</p> <p>A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek.</p> <p>A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben.</p> <p>A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése.</p> <p>A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei.</p> <p>A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban.</p> <p>A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában.</p> <p>A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.</p>	
---	--

<p>Kulcsfogalmak/ Fogalmak</p>	<p>„Félaktív”, aktív védő, indulócsel, befutás, páros lefutás, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, egyenes leütés, feladás, sáncolás, támadási alapformák, ütés-sáncolás fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerohanás., emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.</p>
---	--

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Atlétikai jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 40,5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartófutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.</p>	
<p>A tematikai egység</p>	<p>Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.</p>	

nevelési-fejlesztési céljai	<p>Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása.</p> <p>Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése.</p> <p>A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása.</p> <p>Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása.</p> <p>A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása.</p> <p>Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete.</p> <p>A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p> <p>Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.</p>
------------------------------------	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgepről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok.</p> <p>Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása.</p> <p>Dobások Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel (jobb és bal kézzel). Kislabdahajtás helyből, nekifutással hármas és ötös lépésritmusból. Kislabdahajtás célba. Súlylökés helyből és becsúszással (jobb és bal kézzel is). Vetés füles labdával távolba és célba, egy és két kézzel. Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Vetések negyed- és egész fordulattal, a pördület iskolázása.</p> <p>Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok, ritmusok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p>

<p>Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyorsuló fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal.</p> <p>Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármás-ötös lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 28,5 óra</p>
---	---------------------------------------	-------------------------------------

Előzetes tudás	<p>A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett.</p> <p>A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.</p> <p>Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig.</p> <p>Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.</p> <p>Az aerobik alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is.</p> <p>A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei.</p> <p>Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések.</p> <p>Hibajavítás.</p> <p>Balesetvédelem.</p> <p>Segítségnyújtás a társaknak.</p>
-----------------------	--

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére.</p> <p>Talajon összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával.</p> <p>A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon.</p> <p>Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés.</p> <p>Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása.</p> <p>A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése.</p> <p>Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p>
---	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Torna (talajtorna, szertorna)</p> <p>A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező.</p> <p><i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások:</i> Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba megközelítően nyújtott testtel. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekrény szélteben (lányoknak: 3–4 rész, fiúknak: 4–5 rész): guggolóátugrás. Ugrószekrény hosszában (lányoknak: 3–4 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással;</p>	<p><i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

felguggolás, leterpesztés.

Függésgyakorlatok: Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötélén/rúdon. Függeszkedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszkedési kísérletek kötélén (fiúknak).

Egyensúlyozó gyakorlatok: ferdén elhelyezett padon: természetes és utánozó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármás lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből.

Aerobik (lányoknak, fiúknak)

Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia.

Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak)

Lengetések: oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fünyíró”; 8-as figura.

Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélahajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával.

Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötélahajtás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélahajtással.

Fordulatok: $2 \times 180^\circ$ fordulat (egy oldallengetés közben 180° fordulat, majd kötélahajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180° fordulat majd kötélahajtás előre a láb alatt).

Képességfejlesztés

Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekevény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfesztítő, -hajlító, csípőfesztítő, -hajlító, törzsfeszítő, -hajlító, könyökízület-feszítők, -hajlító). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása.

Játékok, versengések

Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekevény, zsámolyok) felhasználásával is.

Játékos feladatok, ugrókötéllel, kötélahajtással, hullámozó kör, hullámozó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), önálló összeállítás, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával.

Tehetség gondozás a torna, az aerobik és ugrókötél sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

<p>Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei.</p> <p>A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai.</p> <p>Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei.</p> <p>A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgáskép pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez.</p> <p>A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei.</p> <p>A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek.</p> <p>Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei.</p> <p>A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései.</p> <p>A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei.</p> <p>Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötel-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 22 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái.</p> <p>A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.</p> <p>A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.</p> <p>A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai.</p> <p>A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése.</p> <p>A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével.</p> <p>Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi</p>	

	<p>hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával. A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal; falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. <i>Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga:</i> Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható) <i>Előkészítő gyakorlatok:</i> a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok. <i>Technikai elemek:</i> alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák.</p> <p>Nordic Walking (NW) <i>Technikai elemek:</i> A Nordic Walking alaplépése, a diagonál lépés elsajátítása (az ellentétes kar és láb mozgásának összehangolása). A bot aktív és funkcionális használata (lendületet ad, elősegíti az erő kifejtést, egyensúlyt biztosít). Az alaplépés automatizálása különféle terepviszonyok között (puha, kemény talaj, emelkedő, lejtő stb.). Gyaloglólépés, futó és ugró alaptermék.</p> <p>Képességfejlesztés Az <i>asztalitenisz</i> játékhöz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire. <i>Nordic Walking:</i> Sokoldalú motoros képességfejlesztés (állóképesség, erő, koordináció, mozgékonyág, gyorsaság), az NW-alaptermék gyakorlásával. A NW időjáráshoz és környezeti feltételekhez igazodó bemelegítő és nyújtógyakorlatai.</p>	<p><i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>

Játékok, versengések

Asztalitenisz: Labdapattogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételével. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát váltogatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játszmák.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére.

A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai.

A választott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről

Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól.

A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai.

A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva, Nordic Walking, diagonál lépés rekreáció.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> Gyakorlottság a célszerű órászervezés megvalósításában. Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.</p> <p><i>Sportjátékok</i> Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése. Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok</i> A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban. Talajon, növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p> <p><i>Alternatív környezetben űzhető sportok</i></p>
---	--

	<p>Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén.</p> <p>Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.</p> <p>A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.</p> <p>A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése.</p> <p>A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában.</p> <p>A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.</p> <p>Módszerek: együttes osztálymunka, csoportmunka, páros feladatmegoldások, egyéni foglalkozások, tehetséggondozás, felzárkóztatás.</p>
--	--

A tanulók értékelése

Az iskolai testnevelés és sport eredményességének egyik fontos feltétele a tanulók teljesítményének, mozgáskultúrájuk fejlődésének folyamatosan mérése és értékelése.

Alapvetően kétféle számonkérés és ennek megfelelően kétféle értékelés történhet. A tanulás folyamatában arra vonatkozhat az ellenőrzés (számonkérés), hogy a tanuló hol tart adott "pillanatban"

az elsajátítandó tananyag interiorizálásában. Annak megítélése, hogy a pedagógus szerint hol kellene

tartania igen szubjektív. Ebben a társakkal való összevetés segíthet. A másik számonkérés az időszaki, amelyik a tananyag feldolgozása végén aktuális. Itt már a tananyagra vonatkozó minőségi

elvárások (jószág kritériumok) lehetnek az értékelés alapjai.

Az elsajátítás minőségi mutatói:

- a feladatmegoldás határozott vállalása,
- az eredményes megoldás újbóli megismétlése,
- a siker feletti őszinte öröm,
- a feladatmegoldás objektív mutatói (cm, sec, ismétlési szám, minőségi pontozási érték, találat stb.)

A teljesítménypróbákban produkált értékek jelzésértékűek – „teljesítménytükör”, a tanuló értékelésében a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Osztályfőnöki

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoporthoz 5- 8. évfolyamára

Az osztályfőnöki óra az emberi élet olyan területeivel foglalkozik, mint a helyes, erkölcsös magatartás, udvarias viselkedés, konfliktusmegoldás, környezettudatos életmód, boldogság, szeretet, önnevelés. Megismertet a viselkedés lelki, közösségi és társadalmi alapjaival. Segítséget nyújt a tanulók személyiség- és jellemfejlődéséhez, valamint a helyes társadalmi magatartásformák kialakításához. Különös hangsúlyt fektet a tanulók kialakult és kialakuló társas kapcsolatainak működésének elősegítésére; az iskolai élethez, munkához, illetve általánosságban a felnőtté válás útján szükséges készségek és képességek fejlődésére. Az osztályfőnöki óráknak döntő szerepe van abban is, hogy a gyermekekben megszülessék hit és a tudás, valamint a hit és az élet szintézise.

Az alábbi feladatok kapnak kiemelt szerepet:

- Az önismeret és az emberismeret kialakítása
- A kapcsolatteremtés és –építés segítése; az együttes tevékenységben való részvétel képességeinek kibontakoztatása; A tanulók társas kapcsolatainak gazdagítása, a társak (nemek) iránti helyes megítélésre, érdeklődésre nevelés
- A gyermekközösségek sokirányú tevékenységének fejlesztése; A szociális érzékenység fejlesztése
- Az eredményes tanulás feltételei és annak megteremtésére való nevelés; a tanulás motívumainak fejlesztése; Saját, egyéni hatékony tanulási módszerek kialakítása; Az önképzés és önfejlesztés igényének kialakítása és lehetőségeinek bemutatása
- Az értékválasztás és érték közvetítés szerepének hangsúlyozása
- Tudatos, önálló és keresztyén életvitel
- A személyiség és jellem fejlesztése; Az egyéni érdeklődés, képességek, hajlamok fejlesztésére irányuló ösztönzés, útmutatás
- A helyes problémamegoldás és konfliktuskezelés felé orientálás

- Az egészséges életmód, egészségvédelem technikáinak elsajátítása; A testi higiénia, a helyes öltözködés követelményei; A káros szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése; A kulturált szabadidőtöltés követelményei, helyes gazdálkodás az idővel

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret

Az egyén önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe, a személyiség belső diszpozíciói saját befogadó-alkotó tevékenysége során alakulnak ki, csakúgy, mint a személyiségre jellemző egyéb tulajdonságok. Az egyén maga határozza meg tevékenysége irányát, és aktivitásának mértéke, színvonala is nagymértékben függ az önmagáról, képességeiről, igényeiről alkotott képtől és az önmagával szemben támasztott elvárásoktól. Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll; a felelősség önmagukért; az önállóság; az önfejlesztés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ennek során tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát, ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a nemzettudat megalapozása, a nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Fontos az is, hogy európai identitásuk megerősödésével nyitottak és elfogadóak legyenek az Európán kívüli kultúrák iránt is.

Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Környezettudatosságra nevelés

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű

értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességeik vállalására és jogaik gyakorlására.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak.

Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

A tanulás tanítása

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata. A tanulás számos összetevője tanítható. A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátíttatása, A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátíttatása, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka; az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása. A tanulás fontos színtere, eszköze az iskola könyvtára és informatikai bázisa. A tanulás megszervezhető az iskolán kívül is. Tanulási színtér pl. a múzeum, a kiállító terem, a művészeti előadás színtere, de akár a "szabadtér" is. A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az informatikai eszközök és az elektronikus oktatási segédanyagok használata.

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, fiatalokat arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Készítsenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utasbalesetek elkerülésének módjaira. Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására).

Felkészülés a felnőttlét szerepeire

Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket

Hitéletre nevelés

Református oktatási intézményként kiemelt pedagógiai célunk a gyerekek harmonikus lelki fejlődésének biztosítása a közösségben megélt hitélet által. A keresztyén erkölcsi értékek közvetítése az osztályfőnöki órák egyik kiemelt feladata.

5. évfolyam

Óraszám: 37 óra / tanév

1 óra / tanítási hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Iskolánk	2
2.	Ünnepeink	2
3.	Családi élet harmóniája	12
4.	Példaképeink	2
5.	Egyházunk	4
6.	Hazánk és a nagyvilág	3
7.	Egészséges életvitel	12

I. témakör: Iskolánk			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Énkép, önismeret Hatékony, önálló tanulás A tanulás tanítása	Követelmények a felső tagozaton Tanulási technikák Önismeret, önértékelés Sajátos iskolai szokásaink	- kiscsoportos gyűjtőmunka, - beszélgetés, - napirendkészítés, rögzítés	Hon- és népismeret hittan
II. témakör: Ünnepeink			
Fejlesztendő	Témák, tartalmak	Tanulói	Kapcsolódási

kompetenciák, fejlesztési feladatok		tevékenységek	lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra	Viselkedés ünnepi alkalmakkor. Ünnepvárás, készülődés. Családi, nemzeti, egyházi ünnepeink	- fényképek gyűjtése - ünnepek eljátszása - tablók készítése	Történelem Hittan Magyar irodalom
III. témakör: A családi élet harmóniája			
Énkép, önismeret Szociális és állampolgári kompetencia - figyelmesség – empátia - családi munkamegosztás - tisztelet - ragaszkodás Anyanyelvi kompetencia	A Család és Jézus példája az engedelmességre Emberi kapcsolatok A mi családuink Őseink – híres magyar családok	- beszélgetés - családi fotók nézegetése - saját családom bemutatása - gyűjtőmunka	Történelem Hittan Magyar irodalom Hon- és népismeret
IV. témakör: Példaképeink			
Énkép, önismeret Szociális és állampolgári kompetencia - figyelmesség – empátia - családi	Fontos, hogy legyen példaképünk. - válasszunk példaképet! - ki a te példaképed? - miért? Példamutatás fontossága	- beszélgetés - tablókészítés - idézetgyűjtés	Történelem Irodalom hittan

munkamegosztás - tisztelet - ragaszkodás Anyanyelvi kompetencia	Nemzeti példaképeink		
V. témakör: Egyházunk			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Énkép, önismeret, Szociális és állampolgári kompetencia Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra Közösségépítés Tudatos keresztyény életvitel	Egyházunk születése Mi a közösség? Mi az egyház feladata? Kapcsolataink és szolgálataink a gyülekezetekben A tanuló saját lelkészáneke és gyülekezetének megismerése - felelősség az egyházi közösségért	- beszélgetés - szituációs játék - gyűjtőmunka - beszélgetés	Hittan Történelem Hon- és népismeret
VI. témakör: Hazánk és a nagyvilág			
Szociális és állampolgári kompetencia Hon- és népismeret Aktív állampolgárságra és demokráciára nevelés	Hazaszeretetet elmélyítése Nemzettudat megalapozása Hazánk történelmének néhány sorsfordító eseménye A magyar történelem nagy alakjai A magyar egyház történetének néhány érdekes személyisége	- gyűjtőmunka - videó nézés - versgyűjtés	Történelem Hittan Irodalom Hon és népismeret

VII. témakör: Egészséges életvitel			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Énkép- önismeret</p> <p>Tudatos és keresztyén életvitel</p> <p>Közösségépítés</p> <p>Környezettudatosságra nevelés</p> <p>Testi- lelki egészség</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p>	<p>Sport és játék</p> <p>A természet törvényszerűségei Szűrővizsgálatok fontossága</p> <p>Tisztálkodás és fogápolás</p> <p>Tudatos táplálkozás</p> <p>A mozgás fontossága</p> <p>Elsősegélynyújtási feladatok</p> <p>Az internet veszélyei, közösségi oldalak helyes használata</p>	<p>beszélgetés</p> <p>sport</p> <p>játék</p> <p>tánc</p> <p>Kiscsoportos gyűjtőmunka</p> <p>kiscsoportos tevékenység, tablókészítés</p>	<p>Testnevelés</p> <p>Magyar nyelv- és irodalom</p> <p>Hon- és népismeret</p> <p>Történelem</p> <p>Matematika</p> <p>környezetismeret</p> <p>Sport,</p> <p>tánc és drámajáték</p> <p>művészetek, irodalom és rajz</p>

6. évfolyam

Tematikus összesített óraterv

Óraszám: 37 óra / tanév

1 óra / tanítási hét

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Iskolánk	2
2.	Ünnepeink	2
3.	Családunk	12
4.	Példaképeink	2
5.	Egyházunk	4
6.	Hazánk és a nagyvilág	3
7.	Egészséges életvitel	12

I. témakör: Iskolánk			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Énkép-önismeret Tanítás tanulása Aktív állampolgárságra nevelés Testi-lelki egészség	Iskolánk története Hatékony tanulás Tanulási technikák Sajátos iskolai szokásaink Napirend	gyűjtőmunka, beszélgetés, tanulásmódszertani foglalkozások	Családi életre nevelés Történelem, környezetismeret

		iskolatörténeti „kutatások”	
II. témakör: Ünnepeink			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hon- és népismeret Életvezetés – élet a családban és a társadalmi közösségben Kommunikáció – verbális és nonverbális kommunikáció - tolerancia fejlesztése	Miért ünnep az ünnep? Miért jó ünnepelni? Hogyan ünnepeltek otthon, mi a te szereped benne? Más közösségek ünnepei Az ünnepet szebbé, meghittebbé tenni	beszélgetés régi képek - gyűjtőmunka	Hittan Egészségtan
III. témakör: Családunk			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Énkép, önismeret Szociális és állampolgári kompetencia - tudatos, önálló és keresztyén életvitel - közösségépítés - a családi életre nevelés - ismerje fel és el saját	A keresztyén család Milyennek képzeled el leendő családodat? Szabadidő értelmes eltöltése Családi minták Konfliktusok kezelése a családban Családi életre nevelés	beszélgetés, tablóképzítés az ideális családról Önismereti és családismereti tesztek Erények – értékbörze játék Játékok tanítása	Egészségtan Hittan Családi életre nevelés

hibáit is - igyekezzen kijavítani azokat			
IV. témakör: Példaképeink			
Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra Anyanyelvi kommunikáció Aktív állampolgárságra nevelés Tudatos, önálló és keresztyényéletvitel Közösségépítés	A hit hősei, a reformátorok A reformátorok vértanúságukkal, bizonyágtételükkel Isten kiválasztottai (pl.:Luther Márton) Magyar reformátorok (Heltai Gáspár, Károli Gáspár, Lévay József)	- beszélgetés - tablókészítés - idézetgyűjtés - Luther c. filmbejátszások	Történelem Irodalom Hittan

V. témakör: Egyházunk			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Énkép, önismeret Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra Szociális kompetencia- Tudatos, önálló és keresztyén életvitel Konfliktuskezelés és társas kapcsolatok- Közösségépítés Kommunikáció – verbális és	Misszionáriusok – missziók régen és ma - felelősség az egyházi közösségért - kapcsolataink és szolgálaink a gyülekezetekben	- a Misszió c. film megtekintése, megbeszélése	Hittan, történelem

metakommunikáció			
VI. témakör: Hazánk és a nagyvilág			
<p>Hon- és népismeret</p> <p>Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra</p> <p>Aktív állampolgárságra nevelés</p> <p>- ismerje meg, hogy hazánk Európa Unió tagja</p> <p>- ismerje meg hazánk néhány feltaláló, alkotó elméjét és legyen büszke rájuk</p>	<p>Az Európai Unió kialakulása és története</p> <p>Az Európán kívüli kultúrák megismerése</p> <p>Nemzetközi kapcsolatok ápolása</p> <p>Magyar feltalálók</p>	<p>- gyűjtőmunka</p> <p>- tablókészítés magyar feltalálókról</p>	<p>- történelem</p> <p>- hittan</p> <p>- természettudomány</p>
VII. témakör: Egészséges életvitel			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Énkép- önismeret</p> <p>Tudatos és keresztyén életvitel</p> <p>Közösségépítés</p> <p>Környezettudatosságra nevelés</p> <p>Testi- lelki egészség</p>	<p>A legfőbb értékek –az élet, a szabadság, az egészség</p> <p>Szűrővizsgálatok fontossága</p> <p>Tisztálkodás és fogápolás</p> <p>Tudatos táplálkozás</p> <p>A mozgás fontossága</p> <p>Elsősegélynyújtási feladatok</p> <p>Egészséges táplálkozási szokások kialakítása</p> <p>Serdülőkori változás</p> <p>Védőoltások jelentősége</p>	<p>- beszélgetés</p> <p>- kiscsoportos tevékenység, gyűjtőmunka</p>	<p>- sport,</p> <p>- tánc és drámajáték</p> <p>- egészségnevelés</p>

7. évfolyam

Óraszám: 37 óra / tanév

1 óra / tanítási hét

Tematikus összesített óraterv

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Iskolánk	2
2.	Ünnepeink	2
3.	Családunk	12
4.	Példaképeink	2
5.	Egyházunk	4
6.	Hazánk és a nagyvilág	3
7.	Egészséges életvitel	12

I. témakör: Iskolánk			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Énkép, önismeret</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Hatékony és önálló tanulás</p> <p>Szociális kompetencia</p>	<p>Tanulási módszerem</p> <p>Az értelmes tanulás</p> <p>Saját magam elfogadása, mások elfogadása</p> <p>A 13 évesek értékei és gyengeségei</p> <p>- a hozott és a szerzett ill. szerezhető értékeim számbavétele és tudatosítása</p>	<p>- tanulás-módszertani beszélgetések, gyakorlatok</p> <p>- egyéni írásos munka, beszélgetés,</p> <p>- testi-lelki változások leírása és megbeszélése</p> <p>- lelkitükör készítése</p>	<p>Biológia</p> <p>Hittan</p> <p>Irodalom</p> <p>Rajz – művészettörténet</p>

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire			
--------------------------------------	--	--	--

II. témakör: Ünnepeink			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Tudatos és keresztény életvitel Közösségépítés Szociális és állampolgári kompetencia	Ünnepeink - egykor és ma - ünnep az összetartozás tudatának erősítője - egy-két jeles ünnep eredete, - a közös ünnep közelebb hozza az egymást szeretőket	- beszélgetés - csoportos gyűjtőmunka	Történelem Hittan Ének-zene, néptánc
III. témakör: Családunk			
Énkép, önismeret Szociális és állampolgári kompetencia Felkészülés a felnőtt lét szerepeire	Minden emberi közösség alapja a család A család funkciói A család válsága, az ember válsága Konfliktusok családban Elfogadni az egyes életkori változásokat	- gyűjtőmunka - beszélgetés vendégekkel (is)	Etika Biológia Pszichológia
IV. témakör: Példaképeink			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Énkép önismeret	Férfi ideál	- beszélgetés	- egyháztörténet

Testi- lelki egészség Tudatos, önálló és keresztyén életvitel Felkészülés a felnőtt lét szerepeire	Női ideál Észrevenni, hogy mást tanulhatunk a nőktől (szépérzék, türelem, elfogadás, önfeláldozás, lelki erősség, empátia, életközeliség) és mást a férfiaktól (bátorság a nagy kihívásokban, kalandvágy, nagyvonalúság) – ezek a tulajdonságok együtt alkotnak teljességet.	- gyűjtőmunka	- pszichológia - irodalom – film
--	---	---------------	---

V. témakör: Egyházunk

Szociális és állampolgári kompetencia Tudatos és önálló keresztyén életvitel Életvezetés a családban és társadalmi közösségben	A keresztyénység küldetését, feladatokat és kötelességeit is jelent - lelkipásztor szükségessége	- beszélgetés - gyűjtőmunka	Hittan Történelem
--	---	------------------------------------	--------------------------

VI. témakör: Hazánk és a nagyvilág

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia	Egyházunk a kisebbségekért A kisebbségben élő magyarok Szerezzenek információt az emberiség közös globális	- beszélgetés - dokumentumfilmek - albumok	Történelem Hittan Irodalom

Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra	problémáiról	megtekintése	Néprajz
Hon és népismeret			
VII. témakör: Egészséges életvitel			
Énkép, önismeret	Változások kora: hogyan érzem magam és hogyan érzik magukat körülöttem mások?	- vélemények írása - tesztek	Családi életre nevelés Hittan Irodalom
Szociális és állampolgári kompetencia	Milyen vagyok, milyen leszek? Szűrővizsgálatok fontossága	- beszélgetés - mások véleménye egy-egy témáról	
konfliktuskezelés – társas kapcsolatok	Elsősegélynyújtási feladatok Fogyatékkal élők segítése		
életvezetés – élet a családban és a társadalmi közösségben	Reklámok pozitív és negatív hatásai Természetes gyógymódok működése Fogyasztóvédelem		

8. évfolyam

Óraszám: 37 óra / tanév

1 óra / tanítási hét

Tematikus összesített óraterv

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Iskolánk	2
2.	Ünnepeink	2
3.	Családunk	12
4.	Példaképeink	2
5.	Egyházunk	4
6.	Hazánk és a nagyvilág	3
7.	Egészséges életvitel	12

1. témakör: Iskolánk			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Énkép, önismeret Aktív állampolgárságra nevelés Tudatos, önálló és keresztény életvitel Felkészülés a felnőtt lét szerepeire	A református iskola - milyen értékeket viszel magaddal? Továbbtanulási szempontok Saját felelősséged jövőöd életed alakulásában önálló döntés és/vagy a szülők irányításának	gyűjtőmunka, beszélgetés, középiskolák megismerése, nyílt napokon való részvétel, pályaorientációs tesztlapok kitöltése, találkozás	Hittan Etika

	elfogadása? Reálisan fölmérni a saját képességeket és lehetőségeket	pályaorientációs szakemberrel	
--	--	-------------------------------	--

11. témakör: Ünnepeink

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra</i></p> <p>Tudatos, önálló és keresztény életvitel</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p>	<p>Az ünnep tanúságtétel, közösségi esemény</p> <p>Személyes, nemzeti és egyetemes ünnepeink</p> <p>miért van ünneplő ruha?</p> <p>Kulturált viselkedés az ünnepélyeken az ünnep jellege szerint</p> <p>Öltözködés az ünnephez méltó módon</p> <p>Megünnepelni egy-egy eseményt, vagy személyt</p>	<p>- beszélgetés</p> <p>- illemkódex készítése</p> <p>- ünnepek megrendezése</p>	<p>Hittan</p> <p>Irodalom</p> <p>Ének-zene</p>

III. témakör: Családunk

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Énkép, önismeret</p> <p>Kommunikáció – verbális és metakommunikáció</p> <p>Szociális kompetencia</p> <p>Gazdasági nevelés</p>	<p>- a család mint érték</p> <p>- családi kapcsolatok</p> <p>- különböző életkorú emberek a családban</p> <p>- családi ünnepek</p> <p>- a család a képzőművészetben</p>	<p>szituációs játékok</p> <p>befejezetlen történetek</p> <p>Az élet egy csoda c. film megtekintése a magzati létről</p>	<p>Irodalom</p> <p>Festészet</p> <p>Zene</p> <p>Pszichológia</p> <p>Biológia</p>

Testi-lelki egészség Életvezetés – élet a családban és a társadalmi közösségben	<ul style="list-style-type: none"> - az egyház tilalmi bilincsek, vagy megtartó kapaszkodók, értékek? - felelős vagyok-e önmagamért? - családi szerepek - pénzbeosztás a családban - felelős vagy testedért-lelkedért - az élet tisztelete - együttjárás – jegyesség - házasság – család - híres és szép házasságok 	Tablókészítés	Etika
IV. témakör: Példaképeink			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hon és népismeret Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra Felkészülés a felnőtt életre	Példaképek a XX-XXI..század nagy egyéniségei közül: a Tanulók kortársai között példaképek keresése (pl. sportolók között)	<ul style="list-style-type: none"> - beszélgetés - idézetgyűjtés - fényképek – életrajzok gyűjtése - internet használat - részletek életrajzi filmekből, DVD anyagokból 	Történelem Médiaismeret Hittan Etika
V. témakör: Egyházunk			
Szociális kompetencia Tudatos és önálló keresztyén életvitel Közösségépítés Életvezetés	Én is az egyház tagja vagyok Az egyház szervezeti felépítése Ifjúsági közösség fontossága	<ul style="list-style-type: none"> - beszélgetés - a hallottak rögzítése - egyházi honlapok, újságok, közösségek bemutatása 	Hittan

--	--	--	--

VI. témakör: Hazánk és a nagyvilág			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia Aktív állampolgárságra és demokráciára nevelés Tudatos és önálló keresztény életvitel Közösségépítés Életvezetés	Egy-két kiemelkedő magyar egyházi és világi személyiség megismerése István király - mit tehetek ma a hazámért?	- gyűjtőmunka - tablókészítés - kutatás az interneten - könyvek, DVD-k és internetes oldalak megismerése	Történelem Hittan
VII. témakör: Egészséges életvitel			
Szociális és állampolgári kompetencia Aktív állampolgárságra és demokráciára nevelés Tudatos és önálló keresztény Közösségépítés Életvezetés életvitel	- szűrővizsgálatok fontossága - elsősegélynyújtási feladatok - szennedélybetegségek - divathóbortok negatív hatásai szervezetünkre (szolárium, piercing, tetoválás) - természetes gyógymódok - keresztényen szexuális erkölcs - a párkapcsolat, mint érték - táplálkozási rendellenességek - környezetvédelem (mit tehetsz te?)	- beszélgetés - kiscsoportos tevékenység, gyűjtőmunka	Történelem Médiaismeret Politika

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola,
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com
3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Egyházi ének

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok

3. és 6. évfolyamok számára

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Az egyházi ének tantárgyat a hitoktatás részeként, de ökumenikus módon, teljes osztályok részvételével oktatjuk.

A tanterv 4, 6 és 9. évfolyamos tanulócsoportokra készült, de adaptálható más évfolyamra is.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret*</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
3.	1	36	0	36
6.	1	36	0	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

*Az 51/2012. (XII. 21.) EMMI - rendelet mellékleteiben kiadott kerettanterv az egyházi ének tantárgyhoz nem rendel óraszámot, ezért a református jogszabályok és az eddigi

gyakorlat alapján a hit- és erkölcstan 2-2 óra mellé a fent említett évfolyamokon *egyházi ének tantárgyként heti +1 órát szánunk az egyházi énekanyag megismertetésére a hitoktatásra szánt órakeretben.*

Megjegyzés:

- Jelen tantervi javaslatunk a 4. 6. és 9. évfolyamon számol az egyházi ének tantervi oktatásával.
- A lehetőség azonban megvan arra is, hogy az iskola e helyett más évfolyamokon tanítsa az egyházi éneket.
- **IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ában megvalósul.**
- Az egyháziének-óra pedagógiai szakmai eredményességét segíti az ének-zene tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház közoktatási törvénye (MRE 2005. évi II. törvény) 31.§ (3) bekezdésében előírt egyházi ének tantárgy bevezetésének végrehajtásáról szóló Zs-96 /2006 MRE Zsinati határozat mellékleteként megjelent kerettantervi ajánlás alapján, de összhangban a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI -rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Makrai Judit

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése – fejlesztési területek szerinti bontásban

<i>Tematikai egység rövid címe</i>	<i>3. osztály</i>	<i>6. osztály</i>
1. Zenei reprodukció – Éneklés	27	27
2. Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	2	2
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	1	1
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	2	2
5. Zenei befogadás – Zenehallgatás	4	4
Évfolyam összesen:	36	36

Tantárgyi bevezető:

A keresztyén éneklés lényegének summáját Pál apostol Kolossébeliekhez írt levelében találhatjuk (Kol 3,16): „*A Krisztusnak beszéde lakozzék tibennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak.*” Csomasz Tóth Kálmán értelmezésével az éneklés lényege tehát a következő:

- Krisztusnak beszéde. Nem emberé, még ha ember mondja, éneklis is.
- Bennünk kell, hogy lakozzon; nem átmenetileg, hanem állandóan, s így belőlünk kell, hogy kiáradjon mások felé is.
- Gazdagon – nem szegényesen, árválkodva, hanem bőszégesen.
- Minden bölcsességben, teljes, nem csak rész szerint való mértékben, elménket teljesen áthatva, kizárólagosan ráfigyelve.
- Tanítván és intvén: nem csupán gyönyörködtetésért, s még inkább nem kikapcsolódásért, pihenésképpen, hanem mintha Isten kérne, tanítana általunk (2Kor 5,20)
- Egymást, mivel az egyetemes papság elve szerint mindenki tanító és tanítvány.
- Zsoltárokkal, mint amik felidéznek Isten nagy tetteit, aki tegnap, ma és örökké ugyanaz.
- Dicséretekkel, mint amik dicsőítik az Urat, s magasztalják a Messiást.
- Lelki énekekkel, mint amiket a Szentlélek ihlet
- Hálával zengedezvén, mert ez vele szemben az egyetlen lehetséges magatartás.
- Szívetekben – mély és személyes megtelítődéssel, Áprily Lajos megfogalmazásában: „hű szájjal és hű szívvel” (Református énekeskönyv: 167.)
- Az Úrnak, akié a dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás

A kötelező jelleggel egyházi ének néven oktató tantárgy rövid múltra tekint vissza. Ez azonban sosem jelentette azt, hogy ne oktatták volna az egyházi éneket. Sőt régen az ének- vagy zeneóra egyházi énekek éneklését, és egyházzenei tudás továbbadását jelentette elsősorban. Ebbe a szemléletbe hozott változást Ádám Jenő és Kodály Zoltán azóta világhírűvé vált „Kodály-módszer”-e, mely anyagát tekintve kibővítette a tantárgyat: ettől kezdve – az egyházi ének mellett – népdalok, műdalok éneklése, zenei ismeretek megszerzése, zenetörténeti korok megismerése képezte a tárgy tananyagát. Érthető, hogy ez a tananyag nem volt átadható heti egy órában, szükségessé vált hát az óraszám növelése 2-3 órára. A háború után szépen lassan átszerkesztették az ének-zene könyvek anyagát; rövidesen kikerültek, új – „haladó” – szöveget kaptak az egyházi énekek. A kieső anyagot igyekeztek pótolni, azonban így is idővel sokak szemében túlréprezentálttá vált a tárgy. A rendszerváltás, és az azzal együtt járó nyitás politikája, mely szükségessé, korszerűvé tette a nyugati nyelvek tanítását iskoláinkban, valamint az ennek idejére eső technikai-informatikai forradalom, mely megkövetelte a számítástechnika tanításának jelentőségét, a tanórák számának növekedését eredményezte; kézenfekvőnek látszott hát – ellensúlyozásképpen – az ének-zene órák számának csökkentése.

A rendszerváltás után újrainduló egyházi iskolákban a régi hagyományok alapján természetesnek tűnt az egyházi énekek visszavétele a tananyagba. Az igény több részről is megfogalmazódott: szükség volt egyrészt arra, hogy a vallás mondanivalója mellett annak liturgiai külsőségeit is megismerje a tanuló, másrészt arra, hogy az egykor „lefejezett” ének tantárgy újra teljessé lehessen, s nem utolsó sorban arra, hogy a politikai okokból mellőzött kultúrkincs ismét hozzáférhető legyen. Érthető volt ugyanakkor a fenntartó egyházak részéről az a törekvés is, hogy az iskolák egyházi voltát kihangsúlyozni alkalmasabb tantárgyak és műveltségi területek nagyobb jelenlétét kívánták meg. A megoldást már nehezebb volt megtalálni: Voltak iskolák, melyek próbálkoztak az egyházi ének integrálásával az ének-zene tantárgyba, ez azonban az óraszám emelése nélkül nem volt több látványintézkedésnél.

A Magyarországi Református Egyház az egyházi éneket önálló tantárgyként a rendszerváltás óta először 2004-ben szerepeltette, a középiskolai képzésbe illeszthető nyelvi előkészítő évfolyam tantervi ajánlásában. A heti egy órás, egy éves egyházi ének tanterv a Református Pedagógiai Intézet gondozásában született meg. Ezzel nagy hiányosságot törlesztettünk. – Egy évvel később, 2005-ben a Zsinat az 1995-ös közoktatási törvényének módosításával előírta az egyházi ének tantárgy bevezetését és oktatását a református egyházi fenntartás alatt működő alap- és középfokú közoktatási intézmények számára. Az egyházi ének oktatása a hit- és erkölcstan órákkal együtt több jelentős pedagógiai célt szolgál református iskoláinkban.

A tananyag döntő részben az 1948-as, hivatalban lévő énekeskönyvből válogat. *(Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Csomasz Tóth Kálmán.)* Kiegészítésképpen ajánljuk a 2006-ban a Kálvin Kiadó gondozásában megjelent, „Az Úrnak zengjen az ének” című hivatalos ifjúsági énekgyűjtemény használatát (szerkesztette: Berkesi Sándor). A törvényhez illeszkedő, új kerettanterv összeállításában a tananyag kiválasztása során figyelembe vettük az életkori sajátosságokon és a tantárgyi célrendszeren túl a rendszerváltás előtti debreceni református kántorképző tanfolyam gyülekezeti ének tantárgyának követelményét, mint a '48-as református énekeskönyv anyagának oktatásához készült egyetlen zsinórmértéket, illetve az elmúlt évtizedek himnológiai kutatási eredményeit.

Tantervünk 4. 6. és 9. évfolyamra szól, de a művészetek műveltségterület ének-zene modulrendszerén belül (11-12. évfolyam) is kidolgoztunk egy 36 órás egyházi ének témájú – bővített énekanyagra épülő – tantervi modult. Ezt az adott egységen belül tesszük közzé.

Szükséges megjegyeznünk, hogy jelen helyi tanterv az egyházi ének fent hivatkozott kerettantervét teljesen új rendszerbe szedve közli. Ennek magyarázata, hogy az iskolák helyi tanterve – s ezen belül a tantárgyi helyi tantervek – egységes rendet kíván, kívánnak meg, melyből az egyházi ének sem lóghat ki. Továbbá azt is jelezni kívántuk ezzel az egységességgel, hogy az ének-zene tantárgy és az egyházi ének sok tekintetben vállvetve halad. Ebből adódik tehát, hogy az egyházi ének kerettanterv témacsoportjai helyett – hasonlóan az ének-zene tárgyhoz – mi is fejlesztési célokra bontottuk az adott év

tananyagát. Az óraszámok aránya rámutat arra, hogy az egyházi ének tárgy a református gyülekezeti gyakorlat énekeinek tanítását tűzi ki elsődleges céljául, s minden egyéb (pl. kreatív zenei tevékenység, kottaolvasás, zenehallgatás) ennek van alárendelve.

Az egyházi ének tantárgy célja:

- a közös éneklés, zenélés élményének felmutatása
- a ma általánosan használt gyülekezeti énekek megismertetése, megtanítása, különös tekintettel a történeti értékre
- tanítani, gondozni a 16-17. században egyházunkban használt, és a 19. század elején nagyrészt félreállított közép-európai – s ezen belül magyar – dallamkörből származó dicséreteket és a genfi zsoltárokat; ezek egy része ma már általánosan ismert, nagyobbik részük azonban még mindig elhanyagolt
- ezt a dallamvilágot képviselő, de nem énekeskönyvből származó énekek megtanítása
- a fenti körön kívül elsősorban az európai egyházi énekkincs legértékesebb dallamait megismertetni a hozzájuk kapcsolódó zeneirodalmi művekkel, feldolgozásokkal kontextusban
- a zeneértő és -érző képesség fejlesztése segítségével a személyes hit és az osztályközösség gyülekezeti jellegének megerősítése, illetve az önmegismerésre, empátiára, kommunikációra való nevelés
- a más felekezetekkel közös énekanyag bemutatása, ezáltal a más felekezetek iránti elfogadásra való nevelés
- a gyülekezeti ének sajátos összetevőinek, a református és más felekezetek énekeskönyvének megismertetése
- a gyülekezeti éneklés megszerettetése, az élményekből fakadó kollektív és egyéni éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra továbbfejlesztése.
- az egyetemes egyházzenei kultúra iránti érdeklődés felkeltése, s az egyházzenei kultúra minél szélesebb körének bemutatása
- kapcsolódás a hit- és erkölcstan tantárgyhoz, annak segítése a gyülekezeti énekek megtanítása által
- a közös iskolai rendezvények énekes és zenei anyagának megtanítása, színesítése, művelése
- a zenei hallás fejlesztésével a zenei emlékezet és képzelet fejlesztése
- a történelmi időszemlélet kialakítása, az összefüggések felismertetése, megláttatása egyes történelmi korok és stíluskorszakok segítségével

Az egyházi ének tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a témák egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, de folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, s zenét is hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai rokonságban állnak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv által megfogalmazottakkal:

Éneklés

- Az iskolai egyházzenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás.
- Az órai munkát kiegészíti a kórus, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapok számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- A hit- és erkölcstan órákon, az iskolai áhítatokon, ünnepségeken, gyülekezeti alkalmakon az egyháziének-órák énekanyaga helyére kerülhet, s igazi közösségi élménnyé válhat.
- Az énekes anyag nagy része a Református Énekeskönyv énekei közül kerül ki, melyet kiegészít az újabb kori, vagy kortárs populárisabb ifjúsági énekek valamint bibliai szövegű kánonok köre – elsősorban a befogadói és reflektív hozzáállás különbségeinek érzékeltetése valamint a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. Az egyházi énekekből vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A szöveg értelmezése rávilágít a énekek gazdag tartalmi világára, szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. Az egyházi énekek a

népdalokhoz hasonlóan nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megérettetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: lehetőleg minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcion túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti, egyházzenei és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott énekkel és zeneművel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átérettetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor

kisegítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével, kapcsolódva a tanult énekekhez a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk.
- Az egyháziénekek-órák zenehallgatási anyaga elsősorban az énekeskönyv énekanyagának feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A 9. osztályban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, valamint az ének-zene óráról kimaradt zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár
- Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla

- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag
- Tankönyvek
- Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

Az egyházi ének tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Református énekincsünk történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsol a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma – a közbenjáró imádság – közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes istenismeretet és helyes önismeretet is tanulhatnak diákjaink. A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

Az egyháziéneke-órák zenei nevelés irányába ható tevékenységeinek együtt kell haladnia az adott évfolyam ének-zene óráival, így mind az adott pedagógiai szakaszra vonatkozó tantárgyi fejlesztési célokat, mind pedig a tantárgyi tartalmat praktikus okokból ugyancsak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv segítségével és azzal összhangban fogalmazzuk meg:

3. osztály:

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság

és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, szabad mozgásos improvizáció, dramatizálás kíséri és teszi változatosabbá. Az énekeket a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és több versszakkal vagy csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi. Az énekek szövegét tekintve az első hallásra bonyolultabbnak tűnő vagy régies nyelvezetű énekek sem vetendő el. Ne feledjük, hogy a jó ének beszélni és gondolkodni is tanít, ehhez azonban fontos lehet a tanári, vagy közös szövegértelmezés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják. A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság. Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag nagyobbik része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

6. osztály

A már részletezett módon az egyházi ének tantárgy kerettanterve a következő fejlesztési célokat segíti: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és európai énekkincs adja továbbra is az énekes anyag gerincét, azonban kiegészítésül bibliai szövegű klasszikus és kortárs kánonok erősítik a többszólamú kultúrát, s az ifjúsági énekek által a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél sokféle stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, esetleg egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Az egyháziének-óra keretében történő zenehallgatásnak általában nem

célja nagy lélegzetű művek teljes bemutatása, hanem többnyire az órán tanult énekes anyaggal, esetleg korszakkal szoros összefüggésben hallgassunk meg rövidebb szemelvényeket. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli zenehallgatásra is.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

3. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés		Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az ének-zene órákon, hit- és erkölcstan tárgy keretében valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangyi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.		
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
	<p>Énekek a Református énekeskönyvből: 25., 42., 65., 89., 90., 134., 161., 165., 225., 236., 254., 255., 278., 299., 312., 315/1.2., 326/1.2., 341., 353., 358., 374., 390., 460., 463., 475. valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek.</p> <p>Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből, közösen.</p> <p>Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek.</p> <p>Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági, és gyermek-énekeskönyvek – elsősorban magyar gyökerű – anyagából.</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p> <p>488., 398., <i>Szentlélek Isten, jöjj szívünkbe</i></p> <p><i>Draskóczy Lídia: Örömben, bánatomban</i></p>	<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.</p> <p>Ünnepek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az énekek tartalmának képi ábrázolása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zsoltár, genfi zsoltár, dicséret, énekdolgozás, kánon, kórusmű, Himnusz, Szózat		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai		
	frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete, metrum érzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal</p> <p>Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus.</p> <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja.</p> <p>Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, $\frac{3}{4}$ ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasszögletében.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és éles ritmus.</p> <p>Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$.</p> <p>Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó' és ti.</p> <p>A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai.</p> <p>Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármasszöglet, violinkulcs, <i>kereszt</i> és <i>b</i> mint előjegyzés jelölése	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) különböző karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok.</p> <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, alt, tenor, basszus) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszíneinek megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (énekar és zenekar, énekar és orgona) együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság,</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, figyelem a csendre.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás,</p>

<p>variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet;</p> <p>differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése,</p> <p>ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú;</p> <p>a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.</p> <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – feldolgozott énekek rövid története – az énekek szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); 	<p>improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, szoprán, tenor, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadása frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az		<i>Ének-zene:</i> a tanult

<p>énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Egyházi énekek feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban – különös figyelemmel az alábbi jelenségekre:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ellentétpárok, különböző zenei karakterek. – Hangszínek: a gyermekkórus, a nőikar, a férfikar, a vegyeskar, az orgona hangszíne. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus, tempó) – Zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság, variáció, feldolgozás, fődallam megtapasztalásához. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével. <p><i>Kodály: Pünkösdőló</i></p>	<p>ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória és a szövegelemzési képesség fejlesztése a hallgatott énekek szövegén keresztül.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zenei téma, fődallam, kíséret, feldolgozás, kórusok típusai, orgona</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kánont, gyerekéneket, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékezetből, a-d” hangterjedelemben, csoportosan. Az énekeket több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek az énekek élményekből kiinduló, szövegtartalmat, üzenetet kifejező megszólaltatásával. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon). – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban.
--	---

	<p>Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam) felismerik kottaképről. Az ismert énekeket felismerik és olvassák kottaképről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ismeretlen ének ritmusát pontosan, folyamatosan szóltatják meg csoportosan és egyénileg is. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert szólam- és hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, fődallam) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik év végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.
--	---

Javaslat a tananyag éves tematikus felosztására:

1. Bevezetés (Az egyházi ének a különböző korokban – Ószöv, Újszöv, középkor, reformáció; a gyülekezeti ének fogalma) - **1 óra**
2. Az iskola választott énekei, Himnusz, Szózat - **3 óra**
3. Az istentisztelet részeinek énekei - **4 óra**
 - Kezdő: **161., 165.**
 - Imádság, bűnbánat: **475.**
 - Hálaadó **225.**
4. Reformáció ünnepe: **25., 90., 390.** - **3 óra**
5. Az egyházi év és ünnepei - **1 óra**
6. Hitmélyítő énekek: **299.** – **1 óra**
7. Adventi és karácsonyi énekek: **312., 315/1.2., 326/1.2** - **3 óra**
8. Félévi ismétlés - **3 óra**
9. Genfi zsoltárok: **42., 65., 89., 134.** - **4 óra**
10. Bűnbánati énekek: **460.** - **1 óra**
11. Nagyheti és húsvéti énekek: **341., 353.** – **2 óra**
12. Magyar zsoltárparafrázisok: **236., 254., 255., 278.** – **4 óra**
13. Áldozócsütörtöki és pünkösd-i énekek: **358., 374., 463.** – **3 óra**
14. Év végi ismétlés – **3 óra**

6. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban ének-zene és egyháziének-órákon valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangigények figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Énekek a Református énekeskönyvből: 23., 46., 66., 81., 84., 105., 167., 185., 196., 301., 316/1.2., 318., 337., 370., 380., 385., 399., 488., 491., 500., 503., valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek.</p> <p>Szertartási énekek: Invocatio, Responsorium, Benedicamus</p> <p>Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek.</p> <p>Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági énekeskönyvek anyagából.</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p> <p>114., <i>Walter Hensel: Itt az este</i></p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem, valamint az egyháztörténet párhuzamai.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel. Ünnepek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az énekek tartalmának képi ábrázolása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, gregorián ének, énefeldolgozás, kánon, kórusmű, graduál, Invocatio, Responsorium, Benedicamus	
Javasolt	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási	

pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallam-osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése a refrének énekek és az előadói csoportok variabilitásának segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. helyes hangsúlyozás, a felütés és a páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos és ritmus gyakorlatokkal.</p> <p>Dallami improvizáció: Dallamvariánsok szerkesztése pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva.</p> <p>Zenei formaalkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő ismert elemekkel (rondó, variáció, rezponzoriális, antifonális éneklés).</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia, rezponzoriális és antifonális éneklés.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, tizenhatodik</p> <p>Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok, fi, szi, dúr és moll hangsorok, Hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc.</p> <p>Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, vezetőhang, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése, a teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <p>Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus),</p> <p>Formaérvék fejlesztése: visszatérés kéttagú forma, triós forma, rondóforma, variációs forma.</p> <p>A zeneirodalmi példák, az énekek feldolgozásának befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok, a szöveg jelentése, zenetörténeti, egyháztörténeti ismeretek, életrajzok megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája. Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölccstan:</i> figyelés a csendre</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Formai egység: dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondóforma, strófikus ének, imitáció.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 4 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat, szólamokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Énekfeldolgozások a zeneirodalom különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése.</p> <p><i>Kodály: 150. genfi zsoltár</i></p>	<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölccstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel,</p>	

	<p>egyház történettel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián, reneszánsz, reformáció, barokk, énekkari szolamok, zenei téma, fődallam, kíséret, imitáció, feldolgozás, orgona
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	<p>A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kánont, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékezetből stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Az énekeket fejből vagy énekeskönyvből több versszakal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. Többszólamú éneklési készségük tovább fejlődik. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).</p> <p>A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy-egy részét megismerték.</p>
---	--

Javaslat a tananyag éves tematikus felosztására:

1. Év eleji ismétlés, énekkincs felmérése - **2 óra**
2. Nemzeti ünnepekre (okt. 6., okt. 23.): **385., 399. - 2 óra**
3. Reformáció ünnepe: **46., 380. - 3 óra**

4. Az istentisztelet részeinek énekei, - **3 óra**
 - Kezdő: **167.**
 - Szentlélekért könyörgő: **370.**
 - Záró: **196.**
5. Szertartási énekek – **2 óra**
 - **Invocatio, Responsorium, Benedicamus**
6. Adventi és karácsonyi énekek: **301., 316/1.2., 318., - 3 óra**
7. Félévi ismétlés - **2 óra**
8. Genfi zsoltárok: **23., 66., 81., 84., 105. - 5 óra**
9. Napszaki imádságok: **491., 488., 500., 503. – 4 óra**
10. Nagyheti és húsvéti énekek: **337., 185. – 2 óra**
11. Ifjúsági énekek, kánonok – **5 óra**
12. Év végi ismétlés – **3 óra**

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az egyházi ének-zene esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen sok ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a fűzetvezetést. Iktassunk

be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének, egy korszak, egy zeneszerző bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartsuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola, AMI és Óvoda
OM 201802

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Helyi tanterv melléklete: katolikus hit-és erkölcsstan tanterve

Hittan 1-4. évfolyam

H I T T A N

1 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A foglalkozások segítsenek feldolgozni a gyermekek mindennapi tapasztalatait, élményeit. A fogalmi jellegű feldolgozást érzelmi megközelítéssel is ki kell egészítenünk.

Ismerkedjenek meg a gyermekek a történeti Jézus életének főbb eseményeivel. Ismerjék meg Jézus Krisztust mint az Atya küldöttét (kapcsolódva a karácsonyi és a húsvéti ünnepkörhöz).

Ismerjék meg a jézusi tanítás sarkalatos elemeit néhány evangéliumi példabeszéd tükrében. Váljanak számukra ismerőssé, érthetővé a vallási jelek, főbb szimbólumok; ismerkedjenek az egyházi élet személyeivel, eseményeivel és kellékeivel.

Közös élmények, cselekvések kapcsán az osztályközösség tagjai erősödjenek összetartozásukban. Közös áhítatélmények révén váljanak képessé személyes imádságra; gyakorolják a közösségben végzett ima kötött, fegyelmezett formáit is. Jézus tanításának ismeretében tudatosan reflektáljanak személyes életük eseményeire, feladataira.

Az anyag feldolgozásánál alkalmazzuk: az érzelmileg motivált, személyes jellegű beszélgetéseket; megfigyelések végeztetését; értékelések és ítéletalkotások ütköztetését; a dramatizálást; az élményrajzokat; az énekes-mozgásos és zenés gyakorlatokat; a rendszerezés, összefoglalás és értékelés rejtvénytű és játékosan tesztelő feladatait; az áhítat perceit képelmélkedésekkel s egyéb ihletett megoldásokkal.

1. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

		Témakörök		Óraszám
		Bevezetés – Isten gyermekei vagyunk		3
1.	Világunk, embertársaink	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	1 4 2	16
2.	Isten Fia emberré lett	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	1 3 2	15
3.	Isten Fia köztünk élt	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	2 0 2	22
4.	Isten népe	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
		Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3
		<i>Év végi ismétlés, összefoglalás</i>		7
		Összesen		74

Bevezetés – Isten gyermekei vagyunk

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>A társadalmi érzékenység fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A harmóniaérzék fejlesztése</p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p>	<p>Ismerkedés egymással, az iskolával, a hittannal</p>	<p>Tanítói irányítással kapcsolatteremtő játékokat játszanak</p> <p>Bemutatják családjaikat</p> <p>Imádkozni tanulnak énektanulással, gyertyagyújtással</p>	<p>Ének-zene</p>

Világunk, embertársaink (1. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>A megfigyelés és a stratégiai tervezés képességének fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A beszédkésztség fejlesztése</p> <p>A szóbeli szövegek megértése és értelmezése képességének fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>A nyitottság és társadalmi érzékenység képességének fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p>	<p>Ismerkedés a teremtett világgal és az embertársakkal:</p> <p>A nagyvilág: a Föld</p> <p>Az élő világ: Isten az élet ura</p> <p>A ránk bízott világ</p> <p>Embertársaink (nemek, életkorok, embertípusok)</p> <p>Élet a családban: családtagok, vendégszeretet; családi ima</p> <p>Élet az embertársak között: szomszédok, az utca népe</p> <p>Gyermekek egymás között: az</p>	<p>Bevezetés: fényképek gyűjtése a világról</p> <p>Tanórai beszélgetés a világról, az embertársi kapcsolatokról</p> <p>Aktualizálás: rajzkészítés a családról; énektanulás, hogy otthon is hozzá tudjanak járulni az imához</p>	<p>Környezetismeret</p> <p>Rajz</p> <p>Ének-zene</p>

<i>A tanulás tanítása</i> A kapcsolatba hozás képességének fejlesztése	együttélés szabályai		
---	----------------------	--	--

Isten Fia emberré lett (2. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A beszédképesség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A megkülönböztetés képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Az esztétikai érzék fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A felelősségérzet és társas aktivitás képességének fejlesztése</p>	<p>Ismerkedés Jézus életének eseményeivel:</p> <p>Az angyali üdvözlés</p> <p>Mária és József várja a gyermeket</p> <p>A napkeleti bölcsek látogatása</p> <p>A Szent Családnak menekülnie kell</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; társasjátékok (pl. betlehemi társasjáték) játszása; ima (Miatyánk), ének és versek tanulása</p>	<p>Ének-zene</p>

Isten Fia köztünk élt (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák,	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási
-----------------------------------	-------------------------	------------------------------	---------------------

fejlesztési feladatok			lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A reflektálás képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Az esztétikai érzék fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése</p>	<p>Ismerkedés a földi Jézus életének eseményeivel:</p> <p>Jézus a világ elé lép: a tanítványok kiválasztása</p> <p>Jézus az Atya szeretetéről tanít: a tékozló fiú története</p> <p>Jézus az emberszeretetről tanít: az irgalmas szamaritánus története</p> <p>Jézus részt vesz az emberek életében: a kánai menyegző; a kenyérszaporítás</p> <p>Jézus segít barátain: a vihar lecsendesítése</p> <p>Jézus segít a betegeknek és a szomorkodóknak: Jairus leányának feltámasztása</p> <p>Jézus a Jó Pásztor</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; társasjátékok (pl. igaz-hamis) játéka; ima (Üdvözlégy Mária), ének és versek tanulása</p>	<p>Ének-zene</p> <p>Olvasás</p>

Isten népe (4. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p><i>Nemzeti öntudat, hazafias nevelés</i></p> <p>A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának</p>	<p>Ismerkedés Isten népével:</p> <p>Isten családjának tagjai: a keresztelezés</p> <p>Jézus pásztorokra bízta népét:</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása,</p>	<p>Ének-zene</p> <p>Olvasás</p>

fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A memória képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése	papok, püspökök, pápa Isten népének ünnepi együttléte: a szentmise A mindennapok megszentelése: imamódok, imaformák Jézus anyát is adott: Mária Élet az egyházközségben	megszilárdítása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; társasjátékok (pl. csapatversenyek) játszása; ének és versek tanulása	
--	---	---	--

Alapkövetelmények

Legyen a gyermeknek élményszerű fogalma Istenről mint gondviselő Atyáról, s ezt tudja is kifejezésre juttatni a maga értelmi-érzelmi szintjén. Ismerje és tudja elmondani Jézus életének főbb eseményeit kisebb segítséggel. Válgják tudatossá a gyermekben, hogy Jézus az Atya küldötte. Ismerje a karácsony, húsvét, pünkösd ünnepeinek tartalmát. Ismerje és értse a legelemibb vallási jeleket, szimbólumokat. Ismerje és szeresse az egyházat mint Isten népét, a Jézus Krisztusban hívők nagy családját, amelynek látható feje a római pápa. Ismerje a templom főbb liturgikus tárgyait, s tudjon a templomban megfelelő módon viselkedni, illetve a közös liturgiában részt venni. Tudja az alapvető imádságokat, az egyszerűbb egyházi énekeket.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Kérdésfeltevéssel, beszélgetéssel ellenőrizzük, hogy az órán elmondottakat mennyire értették meg, illetve tették magukévá a gyermekek. Rendszeresen ellenőrizzük a tanulók füzetében végzett tanulói tevékenységet.

A helyes válaszokat, jó meglátásokat dicséretben részesítjük: ez serkenti a gyermekeket igyekezetükben. A hibás feleletet azonnal javítjuk, de sohasem elmarasztaló módon, hanem nagy szeretettel, tapintattal. Az értékelés változatos módon történik: szóbeli dicséret, jó pont, a jutalmazás különböző formái: szentkép, csillag, szív nyomda, elismerő kézfogás stb. Első osztályban nincs osztályzás, a „megfelelt”, „jól megfelelt” minősítést alkalmazzuk.

Projektmunka: tervezés, rend, szépség, együttműködés

H I T T A N

2 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A gyermekeknek meg kell ismerniük az őket hívó Jézus életének és tanításának főbb mozzanatait az evangéliumok alapján. Meg kell tanulniuk a Miatyánkot, az Üdvözlégyet, a Hiszekegyet (elemeiben), a szentmise főbb részeit, és ismerniük kell a keresztség szentségét.

Segíteni kell a gyermeket annak felismerésében, hogy Jézus az ő barátja, aki hívja, szereti és tanítja őt. Készségessé kell tenni a gyermeket a Jézussal való szentségi találkozásra.

2. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök		Óraszám	
Jézus hív			
1.	Jézus követésre hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
2.	Jézus öröme hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
3.	Jézus a mennyei Atyához hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
4.	Jézus testvérként hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
5.	Jézus példájával hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
6.	Jézus közösségbe hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	5 2 7
7.	Jézus tanúságtételre hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	5 2 7
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3
	<i>Év végi ismétlés, összefoglalás</i>		7
	Összesen		74

Jézus követésre hív (1. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A beszédkésztség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése</p> <p>A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A lényegkiemelés képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az esztétikai érzék fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>A felelősségérzet és a szervezőképesség fejlesztése</p>	<p>Jézus, aki követésére hívja az embert – ismerkedés az újszövetségi elbeszélésekkel:</p> <p>Az első tanítványok meghívása</p> <p>Jézus és a gyermekek</p> <p>Lévi, a vámos meghívása</p> <p>A gazdag ifjú találkozása Jézussal</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása</p> <p>Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: Jézus minden embert hív a közösségébe, a templomba</p>	<p>Írás</p> <p>Olvasás</p>

<i>Jézus öröme hív (2. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A beszédképesség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése</p> <p>A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az összehasonlítás képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az esztétikai érzék fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>Az önkifejezés és a másokra való odafigyelés képességének fejlesztése</p>	<p>Az öröme hívó Jézus – ismerkedés az újszövetségi elbeszélésekkel:</p> <p>A kánai menyegző</p> <p>A csodálatos kenyérszaporítás</p> <p>Jézus imádkozni tanít</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása</p> <p>Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: a csoda az ember életében a kapcsolatokban nyilvánul meg;</p> <p>Projektmunka: óriási közös rajz készítése a történetekről az osztályterem díszítésére</p>	<p>Rajz</p> <p>Ének-zene</p> <p>Írás</p> <p>Olvasás</p>

<i>Jézus a mennyei Atyához hív (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A beszédképesség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése</p>	<p>Jézus, aki imádkozni tanít – a Miatyánk ima értelmező megismerése:</p> <p>Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a Te</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása,</p>	<p>Rajz</p> <p>Technika</p> <p>Írás</p> <p>Olvasás</p> <p>Ének-zene</p>

<p>A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A koncentráció és elmélyülés képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A nyitottság és az önfejlesztés képességének fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Az önkifejezés és a másokra való odafigyelés képességének fejlesztése</p>	<p>neved...</p> <p>Jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod...</p> <p>Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma...</p> <p>Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is...</p>	<p>megszilárdítása</p> <p>Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: miért fontos a megbocsátás; személyes imák írása és elismádkozása az órák végén;</p> <p>Projektmunka: mécses készítése az otthoni imaalkalmakra</p>	
--	---	---	--

<i>Jézus testvérként hív (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése</p> <p>A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az oksági gondolkodás képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p>	<p>Jézus születésének elbeszélése az evangéliumokban – az újszövetségi elbeszélések megismerése:</p> <p>Az angyali üdvözlés</p> <p>Mária látogatása Erzsébetnél</p> <p>Úton Betlehem felé</p> <p>Jézus születése; első látogatói: a pásztorok</p> <p>Jézus bemutatása a templomban</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása</p> <p>Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: az</p>	<p>Ének-zene</p> <p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Rajz</p> <p>Technika</p>

<p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A másoknak való örömszerzés képességének fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Az önkifejezés és a társas aktivitás képességének fejlesztése</p>	<p>A napkeleti bölcsek látogatása</p> <p>Jézus az egész világ Megváltója</p> <p>A 12 éves Jézus a templomban</p>	<p>igenekből fakadó öröm;</p> <p>Projektmunka: karácsonyi veresek/énekek/szentírási részek tanulása, előadása a családtagok számára</p>	
--	--	---	--

<i>Jézus példájával hív (5. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése</p> <p>A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A kritikus gondolkodás képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az elmélyülés képességének fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára</i></p>	<p>Jézus életének eseményeit bemutató elbeszélések az evangéliumokban – az újszövetségi elbeszélések megismerése:</p> <p>Jézus megkeresztelkedése</p> <p>Jézus elvonul a pusztába</p> <p>Nem mindenki fogadja el Jézus tanítását</p> <p>Bevonulás Jeruzsálembe</p> <p>A kereskedők kiűzése a templomból</p> <p>Az utolsó vacsora</p> <p>Jézus imádkozik az emberekért</p> <p>Az oltáriszentség elrendelése</p> <p>Jézus elfogása, pere</p> <p>Jézus a kereszten – János és Mária</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása</p> <p>Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: a keresztút/nehézségek a szeretet útja;</p> <p>Projektmunka: keresztúti képek készítése és kiállítása az osztályteremben; szülők meghívása közös keresztúti imára</p>	<p>Rajz</p> <p>Technika</p> <p>Ének-zene</p> <p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Környezetismeret</p>

nevelés			
A felelősségérzet és a szervezőképesség fejlesztése			

<i>Jézus közösségbe hív (6. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A beszédképesség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése</p> <p>A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A rendszerszemlélet képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p>	<p>Jézus életének eseményeit bemutató elbeszélések az evangéliumokban – az újszövetségi elbeszélések megismerése:</p> <p>Jézus feltámadása</p> <p>Jézus és Mária Magdolna találkozása</p> <p>Az emmauszi tanítványok</p> <p>Tamás apostol hitetlensége</p> <p>Jézus a Tibériás tavánál</p> <p>Jézus búcsúzik</p> <p>Jézus Péterre bízta az egyházat</p> <p>A tanítványok közössége Jézus mennybemenetele után</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása</p> <p>Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: milyen közösséggé válhat az osztály;</p> <p>Projektmunka: rajzok készítése az osztályközösségről; a legjobban sikerült alkotások megjelentetése az iskola honlapján</p>	<p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Technika</p> <p>Rajz</p> <p>Ének-zene</p>

Jézus tanúságtételre hív (7. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A beszédkézség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése</p> <p>A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A modellalkotás képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A kommunikáció képességének fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>Az empátia fejlesztése</p>	<p>A tanúságtévő közösség – az újszövetségi elbeszélések megismerése:</p> <p>Az első Pünkösöd – a Szentlélek eljövetele</p> <p>A Szentlélek ajándékai</p>	<p>A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása</p> <p>Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: milyen ajándékai/képességei vannak a közösség egyes tagjainak</p>	<p>Rajz</p> <p>Technika</p> <p>Írás</p> <p>Olvasás</p>

Alapkövetelmények

Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit. Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet. Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét. Ismerje a keresztség szentségét. Ismerje a szentmise fő részeit.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Folyamatosan számon kérjük az órán hallott és feldolgozott evangéliumi történetet vagy tanítást. Kérdésekkel, beszélgetéssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve sajátították el tanulóink Jézus tanítását. Értékelésünket dicsérettel, jutalmazással és osztályzattal fejezzük ki. A helytelen vagy pontatlan feleletet javítjuk, pontosítjuk.

Projektmunka: tervezés, rend, szépség, együttműködés.

H I T T A N

3 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A gyermeknek ismernie kell Jézus életét, legfontosabb tanításait, el kell sajátítania a bűnbánat szentségével, illetve az oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat; tudnia kell a tízparancsolatot és Jézus új parancsolatát. – Harmadikos korban a gyerekek számára feltétlenül biztosítani kell az Újszövetségi Szentírás használatát, és az órákon mintegy bele kell nőniük a Szentírás rendszeres olvasásába.

A gyermeket hozzá kell segíteni ahhoz a felismeréshez, hogy a Jézust követő ember válasza Isten szeretetére a Krisztus tanítása szerinti élet és a vele való találkozás az eukharishtiában. A gyermek tárgyi tudásának építésével egy időben lelki fejlődését is segítenünk kell, hogy a harmadik év végére minél felkészültebbé válhasson az eukharisztia tudatos vételére. Imaéletének formálásában arra kell törekednünk, hogy a saját korának megfelelő szinten értse és érezze az ima fontosságát. Segítenünk kell őt abban, hogy szintjének megfelelő tudatossággal válaszoljon Jézus szeretetére, törekedjen a jóra.

3. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök		Óraszám
Találkozás Jézussal		
1.	A találkozás – öröm	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>
		6 2
		8
2.	A találkozás – változás	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>
		6 2
		8
3.	A találkozás – kapcsolat	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>
		6 2
		8
4.	A találkozás – növekedés a bölcsességben	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>
		6 2
		8
5.	A találkozás – szeretetből vállalt áldozat	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>
		6 2
		8
6.	A találkozás – megváltás	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>
		6 2
		8
7.	A találkozás – élet	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>
		6 2
		8
8.	A találkozás – küldetés	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>
		6 2
		8
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások	
		3
	<i>Év végi ismétlés, összefoglalás</i>	
		7
	Összesen	
		74

A találkozás – öröm (1. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A beszédképesség fejlesztése</p> <p>A másolási és írásképesség fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A felelősségérzet fejlesztése</p> <p>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</p>	<p>Az evangéliumi Jézus megismerése:</p> <p>Az örömet adó találkozás-elbeszélések értelmezése:</p> <p>Mária, Simeon, a bölcsek</p> <p>A tanítványok öröme</p> <p>A halászok és Máté meghívása</p> <p>A gazdag ifjú</p>	<p>Tanórai beszélgetés az örömet adó találkozások lehetőségéről</p> <p>A tanító elmondja, bemutatja a bibliai elbeszéléseket</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás projekt munka keretében: a vasárnapi szentmiséről rajz készítése egy füzetbe – a füzetet az elsőáldozási szentmisén felajánláskor az oltárra teszik a gyerekek</p>	<p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Rajz</p> <p>Technika</p>

A találkozás – változás (2. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A beszédképesség fejlesztése</p> <p>A másolási és írásképesség fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>A felelősségérzet fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p>	<p>Az evangéliumi Jézus megismerése:</p> <p>Az ember változását bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése:</p> <p>A bűnös asszony Simon farizeus házában</p> <p>Bartimeus meggyógyítása</p> <p>Nikodémus</p> <p>A samariai asszony</p>	<p>Tanórai beszélgetés az ember változásának lehetőségéről</p> <p>A tanító bemutatja a bibliai elbeszéléseket</p> <p>Beszélgetés a történetekről: Menj, és többé ne vétkezzél–miben áll Jézus követése</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás: imádságok megfogalmazása a füzetbe; mécses készítése</p> <p>Zenehallgatás</p>	<p>Technika</p> <p>Rajz</p> <p>Olvasás</p> <p>Ének-zene</p> <p>Írás</p>

A találkozás – kapcsolat (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák,	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási
-----------------------------------	-------------------------	------------------------------	---------------------

fejlesztési feladatok			lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Beszédképesség fejlesztése</p> <p>A másolási és írásképesség fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>A felelősségérzet fejlesztése</p> <p><i>ismétlődik?</i></p> <p><i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i></p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p> <p>Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p>	<p>Az evangéliumi Jézus megismerése:</p> <p>A Jézussal való kapcsolatot bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése:</p> <p>Példabeszédek:</p> <p>Jézus: a jó Pásztor</p> <p>Jézus: a kapu</p> <p>Jézus: az Út, az Igazság és az Élet</p> <p>Jézus a gondviselésről tanít</p> <p>A tékozló fiú története</p>	<p>Tanórai beszélgetés az emberek közti kapcsolatok lehetőségéről</p> <p>A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása;</p> <p>tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten mindig szeretettel várja vissza az embert</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás projekt munka keretében: nagy kapu készítése csomagolópapírra, teremdíszítés; meditáció: a kapu mint az Atya visszaváró szeretetének szimbóluma</p>	<p>Rajz</p> <p>Technika</p> <p>Olvasás</p> <p>Írás</p>

A találkozás – növekedés a bölcsességben (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i></p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p> <p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A beszéd-készség fejlesztése</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A másolási és íráskészség fejlesztése</p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p>Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>Önállóságra nevelés</p>	<p>Az ember növekedését elősegítő Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése:</p> <p>Példabeszéd a sziklára épült házról</p> <p>A talentumokról szóló példabeszéd</p> <p>A szűk kapu, a keskeny út</p> <p>Jézus lecsendesíti a vihart</p> <p>A csodálatos halfogás</p> <p>A bénát Jézus elé viszik barátai</p> <p>Jézus meggyógyítja a tíz leprást</p> <p>A magvetőről szóló példabeszéd</p> <p>Látogatóban Máriánál és Mártánál</p> <p>Az irgalmas szamaritánus</p> <p>Jézus megbocsátásra tanít</p>	<p>Tanórai beszélgetés az ember talentumairól</p> <p>Előkészítő projekt munka: jó cselekedeteket jelző színes virágok gyűjtése, a gyűjtemény kiállítása az osztályteremben</p> <p>A jócselekedet szó jelentésének megbeszélése, lejegyzése a füzetbe</p> <p>A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása;</p> <p>tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten minden embert megajándékoz lehetőségekkel, amelyekért hálásak vagyunk</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a</p>	<p>Ének-zene</p> <p>Rajz</p> <p>Technika</p> <p>Olvasás</p> <p>Írás</p>

<p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p>		<p>füzetbe</p> <p>Aktualizálás projekt munka keretében: kis könyv készítése az ember szellemi-lelki értékeiről</p>	
--	--	--	--

<p><i>A találkozás – szeretetből vállalt áldozat (5. témakör)</i></p>			
<p>Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok</p>	<p>Témák, tartalmak</p>	<p>Tanulói tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási lehetőségek</p>
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i></p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A beszédkésztség fejlesztése</p> <p>A másolási és íráskészség fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>A felelősségérzet fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p>	<p>Az emberért áldozatot vállaló Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése:</p> <p>Az utolsó vacsora</p> <p>Jézus kereszthalála</p> <p>Jézus feltámadása</p>	<p>Tanórai beszélgetés az áldozatot vállaló szeretet lehetőségéről</p> <p>Előkészítés: nagyheti népénekek tanulása</p> <p>A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása;</p> <p>tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történetek mondanivalójáról</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás: beszélgetés a keresztútról a feltámadás fényében, mint a találkozások útjáról; rajzkészítés a találkozásról, a rajzok kifüggesztése az iskola kápolnájában, illetve</p>	<p>Írás</p> <p>Olvasás</p> <p>Ének-zene</p> <p>Rajz</p> <p>Technika (számítástechnika)</p>

<p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>Az esztétikai érzék fejlesztése</p> <p>Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Digitális kompetencia</p> <p>Képi információ létrehozása</p>		<p>közzététele az iskola honlapján</p>	
--	--	--	--

<i>A találkozás – megváltás (6. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A beszédkészség fejlesztése</p> <p>A másolási és íráskészség fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>A felelősségérzet fejlesztése</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és</p>	<p>A megváltó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése:</p> <p>A főparancs</p> <p>Jézus nem ítél el</p> <p>Bűnbocsátó hatalom</p>	<p>Tanórai beszélgetés a bűnről, a bűnbánatról és a bocsánatról</p> <p>A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása;</p> <p>tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történetek mondanivalójáról: a bűn rombolja az embert, de Jézus segít a megbánásban és a megbocsátásban</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás: beszélgetés a kiengesztelődés szentségéről; készület szentgyónásra;</p>	<p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Ének-zene</p>

kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>		énektanulás	
---	--	-------------	--

A találkozás – élet (7. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i></p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A beszédképesség fejlesztése</p> <p>A másolási és íráskészség fejlesztése</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p>	<p>Az életet adó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélés megismerése:</p> <p>Jézus az élet kenyere</p>	<p>Tanórai beszélgetés a szentmiséről</p> <p>Előkészítés: a szentmise állandó énekeinek eléneklése</p> <p>A bibliai elbeszélés egyéni, hangos, értő olvasása;</p> <p>tartalmának elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történet mondanivalójáról: az oltáriszentségben is jelen lévő Jézus a teljes életre hívja az embert</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás: rövid hálaadó imádságok megfogalmazása és lejegyzése a füzetbe</p> <p>Felkészülés az első szentáldozásra</p>	<p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Ének-zene</p>

A találkozás – küldetés (8. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i></p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A beszédkészség fejlesztése</p> <p>A másolási és íráskészség fejlesztése</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p>	<p>A küldetést adó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélés megismerése:</p> <p>Az első keresztények élete</p>	<p>Tanórai beszélgetés a közösségi életről</p> <p>Előkészítés: rajzkészítése arról a közösségről, ahová tartoznak</p> <p>A bibliai elbeszélés egyéni, hangos, értő olvasása;</p> <p>tartalmának elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történet mondanivalójáról: jó közösséghez tartozni</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás projekt munka keretében: csoportplakát készítése: plébániák neve, védőszentje, búcsúja; közös jegyzetelés a füzetbe</p>	<p>Rajz</p> <p>Írás</p> <p>Olvasás</p> <p>Technika</p>

Alapkövetelmények

Ismerje a tanuló Jézus életének legfontosabb eseményeit és tanítását. Sajátítsa el a bűnbocsánat szentségével és az oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat. Tudja fejből a tízparancsolatot. Ismerje a négy evangélium szerzőjét, az evangéliumok sorrendjét. Tudjon fejből idézni legalább 20 evangéliumi részből egy-egy verset. Ismerje Jézus új parancsát.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Kérdésekkel és megbeszéléssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve tették magukévá az órán elhangzott tanítást. A füzetvezetést, házi feladatokat is rendszeresen ellenőrizzük.

A helyes válaszokat, az órai aktivitást, jó meglátásokat dicséretben részesítjük, jutalmazzuk. A hibát szeretettel és nagy tapintattal javítjuk.

Az értékelés változatos módon történik: szóbeli feleletek, rajzok, memoriterek, szorgalmi feladatok jutalmazása, illetve osztályzattal történő minősítése.

Az elsődülőzshoz szükséges vizsgakérdéseket a tanév során folyamatosan magyarázzuk, tanítjuk, megtanulásukat ellenőrizzük.

Projektmunka: tervezés, pontosság, szépség, együttműködés, rend.

H I T T A N

4 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A gyermekek ismerjék meg az ószövetségi elbeszéléseket, azok erkölcsi üzenetét, valamint a belőlük sugárzó végtelen isteni szeretetet. Törekednünk kell arra is, hogy a tanulók észrevegyék az elbeszélések Újszövetségre mutató jellegét. – Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ebben az életkori szakaszban a gyermekek még nem rendelkeznek történeti ismeretekkel, nem képesek történelmi távlatban gondolkodni. Jóllehet a történetek bizonyos időrendiségben követik egymást, nem célunk az üdvtörténeti sorrendiség bemutatása.

Alapcélkitűzésünk az, hogy megragadjuk a gyermekek bizalommal teli érdeklődését, és azt Isten szeretetére irányítsuk. Tudatosítsuk bennük, hogy miként az ószövetségi ember élete, az ő életük is Isten kezében van. Segítsük őket abban, hogy mindennapi életükben bizalommal hagyatkozzanak a mennyei Atya gondviselő jóságára. Alakítsuk ki bennük a készséget, hogy figyeljenek a népet féltő szeretettel vezető és minden problémájára választ adó Úr szavára.

4. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök		Óraszám	
Népem vagytok – mondja az Úr			
1.	Nagy néppé teszlek – mondja az Úr	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	8 2 10
2.	Kimentí népét az Úr	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	8 2 10
3.	Vezeti népét az Úr	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	8 2 10
4.	Népének oltalma és menedéke az Úr	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	8 2 10
5.	Mindvégig szereti népé az Úr	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	1 1 2 13
Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások			3
<i>Év végi ismétlés, összefoglalás</i>			7
Összesen			74

Nagy néppé teszlek – mondja az Úr (1. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A beszédkészség fejlesztése</p> <p>A másolási és íráskészség fejlesztése</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p>	<p>Az ősatyákról szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése:</p> <p>Ábrahám</p> <p>Izsák</p> <p>Jákob</p> <p>József</p>	<p>Tanórai beszélgetés a nép fogalmáról, a néppé válás folyamatáról</p> <p>A tanító ismerteti a bibliai elbeszéléseket; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történetek mondani valójáról</p> <p>Ismeretek közös lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés Isten megtapasztalásáról, aki sohasem feledkezik el az emberről</p>	<p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Ének-zene</p> <p>Rajz</p>

Kimentí népet az Úr (2. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
---	------------------	-----------------------	-----------------------------

<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i></p> <p><i>Gazdasági és pénzügyi nevelés</i></p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p><i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i></p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A beszéd-készség fejlesztése</p> <p>A másolási és íráskészség fejlesztése</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>A memória fejlesztése</p> <p>Természettudományos kompetencia</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</p>	<p>A Mózesről és a szövetségkötésről szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése:</p> <p>Mózes meghívása és küldetése</p> <p>A húsvéti bárány</p> <p>Átkelés a Vörös-tengeren</p> <p>Az aranyborjú</p> <p>A manna</p> <p>Szövetségkötés, a tízparancs</p>	<p>Tanórai beszélgetés a közösségi kapcsolatokról, szerződésekről, szövetségekről</p> <p>A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása;</p> <p>tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történetek mondani valójáról: Isten segít megszabadulni a bűn kötelékeiből</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>A tízparancs memorizálása</p> <p>Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; beszélgetés az életet segítő szabályokról;</p> <p>Projektmunka: két nagy „kőtábla” készítése papírból, rajta a parancsokkal; a „kőtáblák” kifüggesztése a teremben</p>	<p>Képzőművészet – Michelangelo: Mózes szobra</p> <p>Ének-zene</p> <p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Természetismeret</p> <p>Rajz</p> <p>Technika</p>
---	---	--	---

Vezeti népét az Úr (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák,	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási
----------------------------	------------------	-----------------------	--------------

fejlesztési feladatok			lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i></p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p><i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A beszédképesség fejlesztése</p> <p>A másolási és írásképesség fejlesztése</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p>	<p>A bírákról és az első királyokról szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése:</p> <p>Gedeon</p> <p>Sámson</p> <p>Sámuel</p> <p>Saul</p> <p>Dávid</p> <p>Salamon</p>	<p>Tanórai beszélgetés a közösség felelős vezetőinek feladatairól</p> <p>A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása;</p> <p>tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten minden embert felelősségteljes cselekvésre hív</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása;</p> <p>Zenehallgatás (pl. Gavel testvérek: Sámuel)</p>	<p>Ének-zene</p> <p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Rajz</p>

Népének oltalma és menedéke az Úr (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p>	<p>A legfontosabb ószövetségi próféták és prófétai iratok megismerése és</p>	<p>Tanórai beszélgetés a prófétaság intézményéről</p>	<p>Ének-zene</p> <p>Olvasás</p> <p>Írás</p>

<p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p><i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A beszédképesség fejlesztése</p> <p>A másolási és írásképesség fejlesztése</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p>	<p>értelmezése:</p> <p>Illés</p> <p>Elizeus</p> <p>Izaiás</p> <p>Jeremiás</p> <p>Ezekiel</p> <p>Dániel</p>	<p>A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása;</p> <p>tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten embereket küld akaratának kinyilvánítására</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; beszélgetés annak fontosságáról, hogy bátran vállalja az ember belső meggyőződését;</p> <p>Énektanulás (pl. Küldelek én...)</p>	<p>Rajz</p>
--	--	---	-------------

Mindvégig szereti népét az Úr (5. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A beszédképesség fejlesztése</p>	<p>A legfontosabb ószövetségi tanító jellegű elbeszélések megismerése, értelmezése:</p> <p>Makkabeusok</p> <p>Jónás</p> <p>Jób</p>	<p>Tanórai beszélgetés a tanító jellegű elbeszélések fontosságáról</p> <p>A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása;</p> <p>tartalmuk elmondása</p>	<p>Rajz</p> <p>Olvasás</p> <p>Írás</p> <p>Ének-zene</p> <p>Irodalom</p>

<p>A másolási és íráskészség fejlesztése</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése</p> <p>Az etikai érzék fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Önállóságra nevelés</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>A harmóniára való készség fejlesztése</p> <p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>A szervezőképeség, a döntésképeség fejlesztése</p>	<p>Tóbiás</p> <p>Judit</p>	<p>irányított tanítói kérdések segítségével;</p> <p>beszélgetés a történetek mondanivalójáról</p> <p>Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe</p> <p>Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; beszélgetés a példát és bátorságot adó történetek jelentőségéről;</p> <p>Projektmunka: gyűjtőmunkával idézeteket keresni az elbeszélésekből, ezeket nagyobb lapra, nagyobb betűvel kiírni, majd tanító jellegű faliképként kifüggeszteni az osztályban</p>	
--	----------------------------	---	--

Alapkövetelmények

Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket. Tudják az olvasmányok végén szereplő szentírási idézeteket könyv nélkül. Ismerjék az erény és a bűn fogalmát, a három isteni erényt, azok jelentőségét az ember életében. Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán. Tudják a négy sarkalatos erényt. Ismerjék a főbűnöket, illetve az ezekkel ellentétes erényeket. Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit. Tudják hitünk fő igazságait.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az olvasmányok végén szereplő szentírási idézeteket minden órán számon kérjük. A könyv nélkül tudott szentírási részletet, a bibliai történet értelmes és értelmezett elmondását osztályzattal minősítjük.

A tanórai beszélgetések során fény derül arra, mi nem világos a tanulók számára, mi érdekli őket különösképpen a hallott bibliai történetek kapcsán. Így ellenőrizhetjük tudásuk helyességét és hitbeli fejlődésüket.

Projektmunka: karácsonyi műsor készítése, amit az idősök otthonában adnak elő (versek, énekek, történetek, idézetek a Szentírásból) és apró ajándékok készítése (pl. papírból szív, rajta egy szentírási idézet).

Hittan 5-8. évfolyam

H I T T A N

5 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A tanulóiban elmélyítjük a liturgikus cselekmények, helyek, idők, ünnepek és kellékek jelképrendszerének ismeretét, valamint életkori sajátosságaiknak megfelelően bevezetjük őket a szentmise és a szentségek teológiájába.

Az elméleti megalapozással segítjük a tanulókat, hogy figyelmesen, odaadóan és értő módon vegyenek részt az egyház liturgikus életében.

5. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök		Óraszám	
Az élet Isten népének közösségében			
1.	Isten népe ünnepel	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	12 2 14
2.	A húsvéti misztérium ünneplése	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	12 2 14
3.	Az ünneplés helye, ideje és kellékei	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2 12
4.	Ünnepeink	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2 12
5.	A szentségek és szentelmények liturgiája	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2 12
Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások			3
Év végi ismétlés, összefoglalás			7
Összesen			74

Isten népe ünnepel (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése</p> <p>Írásbeli szövegek alkotása</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Alternatívaállítás.</p> <p>A lényegkiemelés és a rendszerzés képességének fejlesztése</p> <p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p><i>Gazdasági és pénzügyi nevelés</i></p> <p>Az önfejlesztés és az önállóság képességének fejlesztése</p>	<p>Ismerkedés az egyház alapvető liturgikus szolgálatával:</p> <p>Isten ószövetségi népének ünneplései</p> <p>Az ősegyház liturgikus szolgálata – Jézus parancsának teljesítése</p> <p>Liturgikus szolgálatok az oltárnál</p> <p>Liturgikus szolgálatok a közösségben</p> <p>Elődök és társak az ünneplésben (égiek és földiek)</p>	<p>Tanórai beszélgetés az ünnepekről</p> <p>Gyűjtőmunka: fényképek gyűjtése az egyházközségi liturgikus szolgálatokról; az egyházi szolgálat mibenlétének tisztázása tanári irányítással</p> <p>Tanári irányítással szómagyarázat: egyház, ősegyház, ministráns, lektor, agapé</p> <p>Ismeretek közös jegyzetelése</p> <p>Aktualizálás projektmunka keretében: az egyház agapé-szeretetének megnyilvánulás – aprósütemény készítése más osztályok / hajléktalanok / rászorulóknak megörvendeztetésére</p>	<p>Irodalom</p> <p>Technika</p> <p>Ének-zene</p>

A húsvéti misztérium ünneplése (2. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség</p> <p>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</p> <p>A harmóniaérzék fejlesztése</p>	<p>A húsvéti misztérium ünneplése:</p> <p>A húsvét mint az egyház misztériuma</p>	<p>Bevezetés: orgonazene-hallgatás, énektanulás (pl. Uram irgalmazz...)</p> <p>Tanórai beszélgetés a</p>	<p>Irodalom</p> <p>Ének-zene</p> <p>Rajz</p>

<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése</p> <p>Írásbeli szövegek alkotása</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>Alternatívaállítás</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A lényegkiemelés és a rendszerzés képességének fejlesztése</p>	<p>A húsvéti misztérium ünneplése a szentmisében:</p> <p>Igeliturgia</p> <p>Áldozati liturgia</p> <p>Az utolsó vacsora eseményei:</p> <p>A kenyér és a bor átváltoztatása</p> <p>Az eukharisztia szó (hálaadás) jelentése</p> <p>Az ember válasza Isten hívására: a hálaadó ima; a közösség válasza a zsolozsma</p>	<p>szentmise részeiről</p> <p>A gyermek-misekánon (V. kánon) közös, hangos, értő olvasása;</p> <p>tanári irányítással értelmezése</p> <p>Ismeretek közös jegyzetelése</p> <p>Aktualizálás: hálaadó ima írása: a szentmisén találkozhat az ember Jézussal, s kifejezheti legmélyebb vágyait; az imádságokból osztályimakönyv készítése</p>	
--	---	---	--

Az ünneplés helye, ideje és kellékei (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Digitális kompetencia</p> <p><i>A családi életre nevelés</i></p> <p>A forráskezelés és a kommunikációértékelés képességének fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A szóbeli és írott szövegek megértése</p>	<p>A liturgikus ünneplés helye, ideje és kellékei:</p> <p>A családi otthon mint a legfontosabb ünneplési hely</p> <p>A templom mint Isten háza és az ünneplő közösség színhelye</p>	<p>Tanári irányítással prezentáció vetítése a magyarországi bazilikákról</p> <p>Tanórai beszélgetés a templomról mint az imádság helyéről;</p> <p>Tanári irányítással templomra és imádságra vonatkozó szövegek keresése a Szentírásból; a szövegek tanórai értelmezése</p>	<p>Irodalom</p> <p>Rajz</p> <p>Művészettörténet</p>

<p>képességének fejlesztése</p> <p>Írásbeli szövegek alkotása</p> <p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A társas aktivitás képességének fejlesztése</p> <p>Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség</p> <p>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</p> <p>A harmóniaérzék fejlesztése</p>	<p>Legfontosabb liturgikus kellékek, szimbólumok: a templom berendezése, oltár, gyertya, liturgikus színek, liturgikus ruhák</p>	<p>Ismeretek közös jegyzetelése</p> <p>Aktualizálás: imádság szervezése az iskola kápolnájában; rövid zsoltárrészletek, taizéi énekek; gyertyagyújtás</p>	
---	--	---	--

Ünnepeink (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>A társas aktivitás képességének fejlesztése</p> <p>Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség</p> <p>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</p>	<p>A legfontosabb egyházi ünnepek vallási tartalmának megismerése:</p> <p>Vasárnap</p>	<p>A legfőbb keresztény ünnepek dramatizált megjelenítése kis csoportokban</p> <p>Tanórai beszélgetés a keresztény ünnepek vallási mondanivalójáról</p> <p>Ismereteket közös</p>	<p>Ének-zene</p> <p>Irodalom</p> <p>Rajz</p> <p>Technika</p> <p>Tánc és dráma</p>

<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Gazdasági és pénzügyi nevelés</i></p> <p>Az etikai érzék, az empátia és a felelősségvállalás képességének fejlesztése</p>	<p>szentsége és a betegek kenete mint Istenhez vezető út</p> <p>Az egyházi rend és a házasság szentsége mint az ember kibontakozását segítő ajándékok</p>	<p>Ismeretek közös jegyzetelése</p> <p>Aktualizálás projekt munka keretében: apró ajándékok készítése és eljuttatása idősek otthonába – kifejezve, hogy a szentségek ajándékozó létre hívják meg az embert</p>	
---	---	--	--

Alapkövetelmények

A tanuló tudjon tájékozódni, adott részeket ügyesen megkeresni a Szentírásban. Ismerje az egyházi év fogalmát, a szentmise teológiáját alap szinten és liturgiáját, a hét szentség és a szentelmények liturgiáját. Tudja, mit, mikor, hogyan és miért ünneplünk az egyházban. Ismerje a liturgikus cselekmények, helyek, idők, kellékek, színek jelképrendszerét.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az ellenőrzés, értékelés a tantervi követelmények teljesítésére irányul, független a tanuló személyes meggyőződésétől, vallási elkötelezettségétől. Szóbeli feleletek és írásbeli dolgozatok formájában ellenőrizzük az elsajátított tudásanyagot. Tanegységként témazáró dolgozatot íratunk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, házi és szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

Projektmunka: tervezés, a munka szervezése, rend, szépség, együttműködés.

H I T T A N

6 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

Segítjük a tanulót abban, hogy sokrétű és korszerű ismereteket szerezzen az egyház alapításáról, lényegéről, életéről, szervezeteiről és céljáról.

Felébresztjük a tanulóban az egyházi közösséghez tartozás vágyát, és felébresztjük felelősségérzetét is, amely később elvezetheti őt ahhoz a döntéshez, amelyben az egyház tudatos elfogadjává és az egyházi közösség tevékeny tagjává válik.

6. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök		Óraszám	
Egyházunk			
1.	A természetes közösségtől az egyházig	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	14 2 16
2.	Az egyház gyökerei	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	14 2 16
3.	Az egyház születése	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	14 2 16
4.	Az egyház az evangélium útján	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	14 2 16
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3
	<i>Év végi ismétlés, összefoglalás</i>		7
	Összesen		74

A természetes közösségtől az egyházig (1. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése</p> <p>Írásbeli szövegek alkotása</p> <p>Digitális kompetencia</p> <p>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</p> <p>Írásbeli munka készítése képességének fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az etikai érzék és a felelősségvállalás képességének fejlesztése</p>	<p>A természetes közösségtől az egyházig – közösségek életadó szerepe:</p> <p>A család a közösségek alapja</p> <p>A barátok közössége mint a megnyílás lehetősége</p> <p>A nemzet közössége mint a hovatartozás érzését adó közösség</p> <p>Az egyház közössége mint Krisztus élő teste</p>	<p>Bevezető:</p> <p>Projektmunka: egy emberrajz készítése, amely tagjaiba beírják a különböző emberi feladatokat, szolgáltatásokat, hogy elgondolják, mindenkinek megvan a maga feladata</p> <p>az ember feladatait, szolgálatait megjelenítő emberrajz készítése annak kifejezésére, hogy mindenkinek megvan a feladata</p> <p>Tanórai beszélgetés a különböző közösségekről, a családról, barátságról, nemzetről, egyházzal</p> <p>Ismeretek közös jegyzetelése</p> <p>Aktualizálás: rövid fogalmazás írása „Én az egyház tagja vagyok” címmel; a legjobban sikerült alkotások közzététele az iskola honlapján</p>	<p>Irodalom</p> <p>Rajz</p> <p>Tánc és dráma</p> <p>Technika (Számítástechnika)</p>

Az egyház gyökerei (2. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek

<p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>A lényegkiemelés és a kapcsolatba hozás képességének fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése</p> <p>Írásbeli szövegek alkotása</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Az önkifejezés képességének fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az önkifejezés és a társas aktivitás képességének fejlesztése</p>	<p>Az egyház gyökerei az Ó- és Újszövetségben:</p> <p>Az Ószövetség mint Isten népe születésének története; mint a szabadulás története</p> <p>Az Újszövetség mint Jézus tanítványainak közössége: Jézus az alapító, halálával ő ad életet az egyháznak</p>	<p>Kvízjáték a legfontosabb ismert ószövetségi és újszövetségi elbeszélések felelevenítésére</p> <p>A legfontosabb ószövetségi és újszövetségi szakaszok újraolvasása és értelmezése a közösségi szempontokat kiemelve</p> <p>Ismeretek összefoglalása a tanár által</p> <p>Ismeretek közös jegyzetelése</p> <p>Aktualizálás: egy-egy elbeszélés dramatizált megjelenítése kis csoportokban, majd a tapasztalatok megbeszélése: mit jelent a közösség tagjának lenni</p>	<p>Irodalom</p> <p>Ének-zene</p> <p>Tánc és dráma</p>
--	---	--	---

<i>Az egyház születése (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>Az önértékelés és a</p>	<p>Az egyház születése:</p>	<p>Bevezető:</p> <p>Projektmunka: kiállítás készítése az osztályban az egyház missziós tevékenységének</p>	<p>Irodalom</p> <p>Technika</p> <p>Ének-zene</p>

<p>nyitottság képességének fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az önállóság képességének fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése</p> <p>Írásbeli szövegek alkotása</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>A képi információ feldolgozása képességének fejlesztése</p> <p>A forráskezelés képességének fejlesztése</p>	<p>A Püünkösöd</p> <p>Az ősegyház élete: misszió, összetartozás, mindent megosztó szeretet</p> <p>Az egyház az evangélium útján jár:</p> <p>Pál megtérése</p>	<p>bemutatására</p> <p>Az Apostolok Cselekedeteiből elbeszélések értő olvasása és irányított megbeszélése</p> <p>Ismeretek közös jegyzetelése</p> <p>Aktualizálás projektmunka keretében: információk, képek gyűjtés az interneten az első századokban vértanúhalált halt szentekről; közzététel az osztályfaliújságon</p>	<p>Történelem</p>
---	---	--	-------------------

<i>Az egyház az evangélium útján (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Az esztétikai érzék</p>	<p>Az egyháztörténet főbb állomásai</p> <p>A történelem célja: örömben együtt lenni Istennel</p>	<p>Bevezetés: zenehallgatás (pl. Ivántsics Tamás: Damaszkusz)</p>	<p>Irodalom</p> <p>Ének-zene</p> <p>Történelem</p> <p>Rajz</p>

fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia Felkészülés a felnőtt lét szerepeire A képi információ feldolgozása képességének fejlesztése <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az önkifejezés képességének fejlesztése	Az egyház lelkipásztor tevékenysége: szentségek kiszolgáltatása Az egyház szociális tevékenysége (pl. szegénygondozó, betegápoló rendek) Az egyház kulturális-oktatási tevékenysége (pl. tanító rendek) Az egyház szervezeti felépítése	A Szentírásból és egyházi iratokból vett szemelvények értő olvasása, tanári irányítással értelmezése Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: a megismert szentekről, a tanulók védőszenkjeiről rajzokkal-képekkel illusztrált kiállítás készítése az osztályban	
--	--	--	--

Alapkövetelmények

Tudja megkülönböztetni a katolikus egyházra vonatkozó fogalmakat a többi vallás fogalmaitól. Ismerje az egyház alapításának körülményeit, az egyház lényegét, célját, szervezeti felépítését. Legyen tisztában az egyház üdvösségszerző küldetésével, ismerje, hogyan valósította és valósítja meg ezt a történelem különböző korszakaiban és napjainkban.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az ellenőrzés, értékelés a tantervi követelmények teljesítésére irányul, független a tanuló személyes meggyőződésétől, vallási elkötelezettségétől. Szóbeli feleletek és írásbeli dolgozatok formájában ellenőrizzük az elsajátított tudásanyagot. Tanegységként témazáró dolgozatot íratunk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, házi és szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

Projektmunka: a munka szervezése, szépség, együttműködés, rend.

H I T T A N

7 - 8 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A tanuló életkorának megfelelően (nem elvont fejtegetésekkel, hanem bibliai szemelvények segítségével) bemutatjuk, hogy a Krisztus előtti zsidóság történelme az egyetemes emberi üdvtörténet ószövetségi szakasza, amelynek folyamán Izrael fiai megtapasztalták a Messiás eljövételét ígérő Isten jelenlétét, működését, és megpróbálták „megrajzolni” titokzatos Istenük arcát.

Segítjük a tanulót annak tudatosításában, hogy az ő kicsiny történelmében is jelen van a messiási kor boldogságát ígérő és előkészítő Isten.

A bibliai szemelvények tükrében bemutatjuk, hogy az üdvtörténet újszövetségi szakaszának kezdetét (és az egész üdvtörténet középpontját) Jézus Krisztus élete, tanítása, kereszthalála, feltámadása és egyházának születése alkotja.

A szemelvények megfelelő alkalmazásával segítjük a tanulót abban, hogy bátran nyíljon meg a Messiásnak és Isten hatalmas Fiának bizonyuló Jézus Krisztus felé, aki titokzatos módon jelen van életében.

7. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök		Óraszám	
Bevezetés – Az üdvtörténet ószövetségi szakasza		3	
1.	Az üdvtörténet színtere és főszereplője	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	11 2 13
2.	Istenélmények Ábrahámától Mózesig	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	9 2 11
3.	Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	5 1 6
4.	Istenélmények a próféták aranykorában	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	14 2 16
5.	A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	7 2 9
6.	Vallási tapasztalat a hellén korban	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	5 1 6
Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
<i>Év végi ismétlés, összefoglalás</i>		7	
Összesen		74	

Bevezetés – Az üdvtörténet ószövetségi szakasza

Fejlesztendő kompetenciák,	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási
----------------------------	------------------	-----------------------	--------------

fejlesztési feladatok			lehetőségek
<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Társadalmi érzékenység fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Ismeretszerzési, rendszerezési képesség fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Az értő olvasás, szövegértés fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>Képi információ feldolgozása</p> <p>Esztétikai érzék fejlesztése</p>	<p>Bevezetés az év munkájába: a hittani ismeretek fontosságának tudatosítása a személyes életre és a közösségi együttműködésre vonatkozóan</p> <p>Bevezetés a szentírásismeretbe: a Szentírás könyvei, a kanonizáció folyamata, szentírásfordítások</p> <p>Az üdvtörténet fogalma</p>	<p>Tanórai megbeszélés, a hittani ismeretek felfrissítése</p> <p>Páros és csoportos gyűjtőmunkával ismerkedés a bibliai könyvekkel. A szentírási könyvek rendszerezése, sorrendbe állítása</p> <p>Az ismeretek megbeszélése, közös jegyzetelése</p> <p>Az üdvtörténet fogalmának szemléltetése a tékozló fiúról szóló szentírási példázat és pl. Rembrandt Tékozló fiú c. képének elemzése segítségével. Tanórai beszélgetés az üdvösségtörténetről</p> <p>Aktualizálás: erkölcsi tanulságok levonása</p>	<p>Irodalom</p> <p>Képzőművészetek</p>

Az üdvtörténet színtere és főszereplője (1. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Szóbeli szövegek megértésének és a forráshasználat képességének fejlesztése</p> <p>Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A rendszerezési és a jegyzetelési képesség fejlesztése</p> <p><i>Egyetemes kultúra</i></p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p>A társas aktivitás, a szervezőképeség, a felelősségérzet és a döntésképeség fejlesztése</p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szövegalkotási készség fejlesztése</p> <p>Digitális kompetencia</p> <p>IKT alkalmazási képességének</p>	<p>Történeti és műfaji bevezetés az Ábrahámig terjedő korszakba („Nagy bumm” elmélet; biológiai fejlődéselmélet; műfajok: etiológa, mítosz, monda)</p> <p>A Pentateukhosz legfőbb jellemzői</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Az üdvtörténet színtere: a teremtett világ (Ter 1,1–2,4)</p> <p>Az üdvtörténet főszereplője: az ember (Ter 1, 26-30 és Ter 2, 4-25)</p> <p>Az ember első kudarca és az isteni segítség ígérete (Ter 3, 1-24)</p>	<p>Tanórai beszélgetés, az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése: a világ kialakulása, a törzsfajlás; a monda, a mítosz műfaja;</p> <p>Történelmi atlasz használata: az ember kialakulása</p> <p>Ismeretek átadása tanórai beszélgetés formájában</p> <p>A teremtés-elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p> <p>Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: a jó és rossz titkának értelmezése</p> <p>Projektmunka: a szépnek teremtett világban mekkora kárt tesz az ember a környezet-rombolással, illetve hogyan őrizheti meg</p>	<p>Irodalom</p> <p>Történelem</p> <p>Földrajz</p> <p>Biológia</p> <p>Informatika</p> <p>Képzőművészetek (pl. Michelangelo)</p> <p>Zeneművészet (pl. Haydn)</p>

fejlesztése		az ember a világot	
		A projektmunkák eredményeiből beszámoló készítése az iskolai közösség számára, közzététel az iskola honlapján	

<i>Istenélmények Ábrahámtól Mózesig (2. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Digitális kompetencia</p> <p>IKT alkalmazási képességének fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Ismeretszerzés, információk szerzése</p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerése képességének fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Szóbeli szövegek megértésének fejlesztése</p> <p>Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése</p> <p>A kreatív nyelvhasználat fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A jegyzetelési képesség fejlesztése</p>	<p>Történeti áttekintés: Kr. e. 2000-től 1200-ig (Mezopotámia, Egyiptom, II. Ramszesz, a kivonulás)</p> <p>Irodalmi-műfaji áttekintés: monda, teofánia, novella, legenda, kultikus elbeszélés, törvénygyűjtemény</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Ábrahám istenélménye; Isten jelenléte Izsák, Jákob</p>	<p>Gyűjtőmunka az interneten: az ókori Egyiptomra és Mezopotámiára vonatkozó ismeretek gyűjtése; az adatokból táblázat készítése</p> <p>Tanórai beszélgetés: az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése, kapcsolatkeresés a már ismert irodalmi műfajokkal</p> <p>A pátriárkákról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p> <p>Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p>	<p>Történelem</p> <p>Irodalom</p> <p>Informatika</p>

<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése</p> <p>Esztétkai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Demokráciára nevelés</i></p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>A társas aktivitás és az önfejlesztés képességének fejlesztése</p> <p>Az egyetemes kultúra iránti tisztelet fejlesztése</p>	<p>és József életében (Ter 12, 1-5; Ter 18, 20-33; Ter 22, 1-18)</p> <p>A szabadító Isten megnyilatkozása a kivonulás idején (Kiv 3, 1-20; Kiv, 12, 1-14)</p> <p>A tízparancsolat és a mózesi szövetség (Kiv 19-20; Kiv 24)</p>	<p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: hogyan képes felismerni az ember saját élethivatását</p> <p>A tízparancsolat értelmezése bibliodráma-előadással: cselekedeteinknek hatása van környezetünkre is, mindenkinek lehetőséget kell adnunk a jó megélésére.</p>	
---	---	--	--

<i>Isten megtapasztalása Józsától Salamonig (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Ismeretszerzés, információk szerzése</p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>A jegyzetelési képesség fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>Az értő olvasás gyakorlása</p> <p>Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése</p>	<p>Történeti áttekintés: Kr.e. 1200-tól 931-ig (bírák, királyság – Saul, Dávid, Salamon)</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Isten működése József életében (Józ 6, 1-16)</p> <p>Istenélmények a bírák korában (Bír 16, 1-31)</p>	<p>Tanórai beszélgetés: az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése</p> <p>Történelmi atlasz használata</p> <p>Jegyzetelés a füzetbe</p> <p>A bibliai szövegek egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p> <p>Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Egyes szövegek feldolgozása</p>	<p>Irodalom</p> <p>Történelem</p>

<p>A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p>A kritikai gondolkodás fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat fejlesztése</p> <p>Digitális kompetencia</p> <p>Önálló forráshasználat, szövegszerkesztés</p> <p>ismétlődik?</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>A vitakészség fejlesztése</p> <p>Saját képességeinek megismerése, a kritika elfogadása</p>	<p>Isten segítségének megtapasztalása a királyság kezdeti időszakában (1 Sám 17, 1-51; 1 Kir 8)</p>	<p>az ún. „tanulását” módszerrel, szövegkiegészítő, -értelmező olvasással</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hogyan képes felismerni az ember saját élethivatását; – a történeti szövegekben megkülönböztetendők a valós eseményekre vonatkozó adatok és az építő jellegű megállapítások <p>Házi dolgozat készítése a történelemben megnyilvánuló Isten megtapasztalásáról</p> <p>A dolgozatok közzététele (szóban és írásban), megvitatása, értékelése</p>	
--	---	--	--

<i>Istenélmények a próféták aranykorában (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p>	<p>Történeti áttekintés: Kr. e. 931-től 538-ig (a prófétaság intézménye, Izrael és Júda, a babiloni</p>	<p>Tanórai beszélgetés: az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése</p>	<p>Történelem</p>

<p>Ismeretszerzés, információk szerzése</p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>A jegyzetelési képesség fejlesztése</p> <p>A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerése képességének fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>Az értő olvasás gyakorlása</p> <p>Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>A pozitív gondolkodás fejlesztése</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Az egyéni és a közösségi felelősségérzet fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p>	<p>fogság)</p> <p>Irodalmi-műfaji áttekintés: prófétai elbeszélések, kölcsönzött beszédformák, mondások, messiási jövendölések</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Illés, Ámosz és Ózeás az üdvözítő Isten szolgálatában (1 Kir 18, 1-40; Ám 5, 18-24; Óz 11, 1-9)</p> <p>Nátán próféciaja; Izajás próféciai az üdvösséget munkáló Istenről (2 Sám 7, 4-16; Iz 7, 10-17; Iz 8,23–9,6; Iz 11, 1-9)</p>	<p>Történelmi atlasz használata</p> <p>Jegyzetelés a füzetbe</p> <p>Tanórai beszélgetés az ismeretek felelevenítésére, kapcsolatkeresés a már ismert irodalmi műfajokkal</p> <p>A prófétai szövegek egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p> <p>Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az ember személyes boldogságot adó élményeinek megkeresése – az ókori próféták példájából megérthető, hogy a közösségi problémákat a szolidaritás alapelveivel lehet megoldani 	<p>Irodalom</p>
--	---	--	-----------------

		Memoriter a prófétai szövegekből	
--	--	----------------------------------	--

<i>A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről (5. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Digitális kompetencia</p> <p>IKT alkalmazási képességének fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az ismeretszerzési, a rendszerezési és a lényeg-kiemelési képesség fejlesztése</p> <p>Tájékozódás térben és időben képességének fejlesztése</p> <p>A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás képességének fejlesztése, az analógiák keresése, analógiák felismerési képességének fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>Az értő olvasás gyakorlása</p> <p>Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése</p>	<p>Történeti áttekintés: Kr. e. 538-tól 333-ig (Círusz, Zerubbábel, Jézus (Józsue) főpap, Nehemiás, Ezdrás)</p> <p>Irodalmi-műfaji áttekintés: fogság utáni prófétai, bölcsességi, bibliai lírai és zsoltárirodalom</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>A perzsa kor prófétai irodalmában tükröződő istenélmény (Zak 4)</p> <p>A perzsa kor bölcsességi irodalmában megfogalmazódó istentapasztalat (Péld 8, 22-36;</p>	<p>Gyűjtőmunka az interneten: a perzsákra vonatkozó ismeretek gyűjtése, rövid vázlat készítése a füzetben</p> <p>Tanórai beszélgetés során az irodalmi műfajokról tanultak felelevenítése, kiegészítése</p> <p>A perzsa korról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p>	<p>Történelem</p> <p>Irodalom</p>

<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>A helyes önértékelés fejlesztése</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>A pozitív gondolkodás fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szövegalkotási képesség, a kreatív nyelvhasználat fejlesztése</p>	<p>Jób 10)</p> <p>A Messiásról éneklő zsoltárok (Zsolt 2; Zsolt 72; Zsolt 110)</p>	<p>Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: hogyan képes az ember feldolgozni élete nehézségeit</p> <p>Fogalmazás írása: a zsoltár mint a mi imánk</p>	
--	--	---	--

<i>Vallási tapasztalat a hellén korban (6. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p>	<p>Történeti áttekintés: Kr. e. 333-tól 63-ig (Nagy Sándor, Ptolemaioszok, Szeleukidák: IV. Antióchosz Epifánész,</p>	<p>Tanórai beszélgetés a hellenizmus korának történetéről</p> <p>Közös jegyzetelés a táblán és a</p>	<p>Történelem</p>

<p>Az ismeretszerzés, a rendszerezés képességének fejlesztése</p> <p>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</p> <p>Tájékozódás térben és időben képességének fejlesztése</p> <p>A jegyzetelés, vázlatírás képességének fejlesztése</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p>A kapcsolatba hozás képességének fejlesztése, a művészi kifejezőeszközök felismerése képességének fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás képességének fejlesztése, az analógiák keresése, analógiák felismerése képességének fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Szóbeli szövegek megértésének fejlesztése, az igényes szóbeli nyelvhasználat fejlesztése</p> <p>Az értő olvasás gyakorlása</p> <p>Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése</p>	<p>Makkabeusok)</p> <p>Irodalmi-műfaji áttekintés: épületes irodalom, apokaliptikus irodalom, patetikus történetírás</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Az épületes irodalomban tükröződő istenélmény (Jónás könyve)</p> <p>Az apokaliptikus irodalomban jelentkező</p>	<p>füzetbe</p> <p>Zenehallgatás: részlet Händel Makkabeusok c. művéből</p> <p>Tanórai beszélgetés során az irodalmi műfajokról tanultak felelevenítése, kiegészítése</p> <p>A hellén korról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p> <p>Egyes szövegek feldolgozása a hiányos szöveg kiegészítése módszerrel</p>	<p>Zeneművészet</p> <p>Irodalom</p>
---	--	--	-------------------------------------

<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az önfejlesztés és a felelősségérzet fejlesztése</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>A vitakészség fejlesztése</p> <p>A vitakultúra és a kritika elfogadásának fejlesztése</p>	<p>ígéret (Dán 7)</p> <p>Az üdvözítő Isten a hellén kor bölcsességi irodalmában (Sir 24)</p> <p>Az üdvösséget előkészítő Isten a patetikus történetírásban (2 Makk 7)</p>	<p>Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: mekkora az ember felelőssége feladatai elvégzésében</p> <p>Élethelyzetek megvitatása a felelősségvállalás-felelőtlenség kérdéskörében</p>	
---	---	---	--

8.évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök		Óraszám	
Bevezetés – Az üdvtörténet újszövetségi szakaszának kezdete		2	
1.	A Jézus Krisztus születésének és rejtett életének időszaka	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	7 2 9
2.	Jézus Krisztus személye, küldetése és tanítása Isten országáról	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	8 2 10
3.	Jézus Krisztus közösséget teremtő tevékenysége	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	8 2 10
4.	Jézus Krisztus csodái mint Isten országának jelei	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	8 2 10
5.	Jézus Krisztus megváltó szenvedése, halála és feltámadása	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2 12
6.	Az egyház születése és kibontakozása Kr. u. 30/33-tól 100-ig	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	9 2 11
Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
Év végi ismétlés, összefoglalás		7	
Összesen		74	

Bevezetés – Az üdvtörténet újszövetségi szakaszának kezdete

Fejlesztendő kompetenciák,	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási
----------------------------	------------------	-----------------------	--------------

fejlesztési feladatok			lehetőségek
<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>A társadalmi érzékenység fejlesztése</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Az ismeretszerzési, a rendszerezési képesség fejlesztése</p> <p>A jegyzetelési képesség fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése</p>	<p>Bevezetés az év munkájába, az újszövetségi szentírásismeretbe; a hittani ismeretek fontosságának és közösségi szerepének tudatosítása; a hittani ismeretek szerepe a belső értékrend kialakításában</p> <p>Az Újszövetség könyvei, műfajai (evangélium, apostoli levél, apokalipszis)</p> <p>Az újszövetségi üdvtörténet fogalma</p>	<p>Tanórai megbeszélés, a tanulók hittani ismereteinek felelevenítése</p> <p>Páros és csoportos gyűjtőmunka keretében ismerkedés a bibliai könyvekkel: a kikeresett szentírási könyvek rendszerezése műfaj és időrend szerint</p> <p>Az ismeretek megbeszélése, jegyzetelése a füzetbe</p>	<p>Irodalom</p>

Jézus Krisztus születésének és rejtett életének időszaka (1. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p><i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i></p> <p>A szóbeli szövegeket megértésének és a forráshasználat képességének fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p>	<p>Történeti áttekintés: Kr.e. 6/4 – Kr. u. 28/29 (Hasmoneusok, Nagy Heródes, Jézus születésének éve)</p>	<p>Asszociációs előkészítés: szimbólumgyűjtés – mit jelent Jézus születése</p> <p>Csoportmunka: Jézus születési idejével kapcsolatos tudnivalók gyűjtése a Bibliai Lexikonból</p>	<p>Rajz</p> <p>Irodalom</p> <p>Történelem</p>

<p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése</p> <p>A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése</p> <p>A jegyzetelési képesség fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése</p> <p>Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése</p> <p>A kreatív nyelvhasználat fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p>A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p>	<p>Irodalmi-műfaji áttekintés: gyermekségtörténet, nemzetségtábla, születés-meghirdetés, gyermekkort bemutató epizód, midrás és hagadda, előszó</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Jézus Krisztus születésének értelmezése Máté evangéliumában (Mt 1, 1-17; Mt 1, 18-25; Mt 2, 1-23)</p> <p>Jézus Krisztus születése és gyermekora Lukács szerint (Lk 1, 26-38; Lk 2, 1-7; Lk 2, 41-52)</p>	<p>Tanórai beszélgetés: az ismeretek felelevenítése, kapcsolatkeresés a már ismert irodalmi műfajokkal</p> <p>A Jézus gyermekkoráról szóló szövegek egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p> <p>Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegeket saját személyes tapasztalataik alapján a mai ember életének, a család fontosságára vonatkoztatják.</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: a család fontossága ma az ember életében</p> <p>Fogalmazás írása: Jézus gyermekora elbeszéléseiben is megnyilvánul isteni mivolta</p>	
---	--	--	--

Jézus Krisztus személye, küldetése és tanítása Isten országáról (2. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése</p> <p>A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése</p> <p>A jegyzetelési képesség fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Szóbeli szövegek megértésének fejlesztése</p> <p>Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése</p> <p>A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése</p> <p>A kreatív nyelvhasználat fejlesztése</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p>A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p>	<p>Történelmi áttekintés: Kr. u. 28/29 – Kr. u. 30/33 Palesztina politikai és vallási helyzete Jézus Krisztus fellépése idején (negyedes fejedelmek, Pontius Pilatus, vallási és politikai csoportosulások; szövetségek közti irodalom, apokrif iratok, qumrani leletek)</p> <p>Irodalmi-műfaji áttekintés: életművet bemutató epizód, megtéréstörténet stb. – nem ezek a műfajok?</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Jézus Krisztus személye (Lk 4, 16-21; Mk 1, 9-11; Jn 1, 19-34)</p> <p>Jézus Krisztus küldetése (Lk 4, 42-44; Mt 5, 17-20; Lk 15, 11-32)</p> <p>Jézus Krisztus tanítása Isten országáról (Lk 17, 20-21; Mt 6, 9-15; Mt 5, 1-12; Mt 20, 1-16)</p>	<p>Csoportmunka: Palesztina politikai és vallási helyzetének áttekintése; a Jézus korabeli vallási csoportosulások; hagyományos irodalmi műfajok – forrás: történelmi atlasz és hittankönyv</p> <p>A Jézusról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p> <p>Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Egyes szövegek feldolgozása az ún. „tanulását” módszerrel, szövegkiegészítő, -értelmező olvasással</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: boldogságot adó élmények a mai ember életében</p> <p>Memoriter: a nyolc boldogság</p>	<p>Történelem</p> <p>Irodalom</p>

Jézus Krisztus közösséget teremtő tevékenysége (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p>A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p><i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i></p> <p>Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése</p> <p>A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése</p> <p>A jegyzetelési képesség fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése</p> <p>Az értő olvasás gyakorlása</p> <p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p>Az önfejlesztés és a forráskezelés képességének fejlesztése</p>	<p>Történeti áttekintés: Kr. u. 28/29 – Kr. u. 30/33 Izrael vallási közösségének tagolódása Jézus korában (főtanács, főpap, papok, leviták, írástudók)</p> <p>Irodalmi-műfaji áttekintés: neveket tartalmazó lista, tanítványi missziót bemutató epizód, katekézis, találkozás-elbeszélés</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>A szoros értelemben vett tanítványi kör (Mk 3, 13-19; Mt 16, 13-20)</p> <p>A tág értelemben vett tanítványi kör (Lk 10, 1-16; Mk 9, 38-41; Lk 9, 23-27)</p> <p>A mindenki előtt nyitott messiási közösség (Lk 19, 1-10; Lk 7, 36-50; Mt 5, 38-48)</p>	<p>Csoportmunka: a Jézus korabeli vallási közösség jellemzőinek összegyűjtése</p> <p>A Jézus tevékenységéről szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p> <p>Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: mennyire határozza meg az embert az a közösség, amelyben él</p> <p>Házi gyűjtőmunka: különféle vallási csoportok jellemző szimbólumai</p>	<p>Vallástörténet</p> <p>Irodalom</p>

Jézus Krisztus csodái mint Isten országának jelei (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p> <p><i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i></p> <p>A társas aktivitás és a döntésképeség fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p><i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i></p> <p>Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése</p> <p>A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerése képességének fejlesztése</p> <p>A jegyzetelési képesség fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése</p> <p>Az értő olvasás gyakorlása</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p>	<p>Bevezetés a csodaelbeszélések műfajába (a csoda külső és belső oldala)</p> <p>Irodalmi-műfaji áttekintés: gyógyítási csodaelbeszélés, ördögűzés, ajándékozó csoda, mentő-csoda, halott-feltámasztás</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Ördögűzések és gyógyítási csodák – a helyállás és a szabadság új lehetősége (Lk 8, 26-39; Mk 1, 40-45; Mk 2, 1-12)</p> <p>Ajándékozó- és mentő-csodák – az öröm és a bizalom új lehetősége (Mk 6, 34-44; Mk 4, 35-41)</p> <p>Feltámasztási csodák – az új élet lehetősége (Lk 7, 11-17)</p>	<p>Projektmunka: különleges események összegyűjtése és értelmezése; a projektmunka lépéseinek megtervezése; eredményeinek közzététele (pl. csoportújságban)</p> <p>A Jézus csodáiról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása</p> <p>Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: a legnagyobb csoda az ember életében, ha képes jóindulatúan odafordulni a másik emberhez</p>	<p>Informatika</p> <p>Irodalom</p>

Jézus Krisztus megváltó szenvedése, halála és feltámadása (5. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Digitális kompetencia</p> <p>Kezdeményezőképeség és</p>	<p>Jézus szenvedése, halála és feltámadása a történelemtudomány fényében (Jézus halálának</p>	<p>Gyűjtőmunka: a Jézus halálára vonatkozó ismeretek összegyűjtése az interneten; az információk</p>	<p>Informatika</p>

<p>vállalkozói kompetencia</p> <p>Az információkezelés és a kommunikáció-értékelés képességének fejlesztése</p> <p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p><i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i></p> <p>Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése</p> <p>A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése</p> <p>A jegyzetelési képesség fejlesztése</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése</p> <p>Az értő olvasás gyakorlása</p> <p>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség</p> <p><i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i></p> <p><i>Testi, lelki egészség</i></p> <p><i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i></p> <p>A pozitív gondolkodás és a környezettudatosság képességének fejlesztése</p>	<p>ideje, a zsidó húsvét és a kovásztalan kenyér ünnepe, az utolsó vacsora ideje, Jézus feltámadása)</p> <p>Irodalmi-műfaji áttekintés: szenvedéstörténet, feltámadási jelenés, kultikus etiológia, vitabeszéd</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Jézus Krisztus szenvedése – a kereszttel vezető út (Jn 10, 22-39; Lk 22, 7-20)</p> <p>Jézus Krisztus halála – Jézus pere és keresztre feszítése (Jn 18,28–19,16; Mt 27, 27-66)</p> <p>Jézus Krisztus feltámadása – feltámadási jelenések (Mk 16, 1-8; Mt 28, 1-20; Lk 24, 13-35; Jn 20, 19-29)</p>	<p>rendszerezése közös órai megbeszélés keretében</p> <p>A Jézus haláláról és feltámadásáról szóló elbeszélések egyéni irányított majd közös hangos olvasása</p> <p>Egyes szövegek feldolgozása a hiányos szöveg kiegészítése módszerrel</p> <p>Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az újrakezdés lehetősége – Jézus halálát és feltámadását bemutató festmények elemzése: mennyire épülnek a bibliai szimbólumokra 	<p>Történelem</p> <p>Irodalom</p> <p>Képzőművészetek</p>
---	---	---	--

Az egyház születése és kibontakozása Kr. u. 30/33-tól 100-ig (6. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Hatékony, önálló tanulás</p> <p><i>A tanulás tanítása</i></p>	<p>Az egyház története Kr. u. 30/33-tól 100-ig (az egyház</p>	<p>Tanulói kiselőadás az ókeresztény egyház és Saul életéről. Az</p>	<p>Vallástörténet</p> <p>Történelem</p>

<p>Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése</p> <p><i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i></p> <p>Az értő olvasás gyakorlása</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p><i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i></p> <p>Az erkölcsi érzék fejlesztése</p>	<p>fejlődése, Saul)</p> <p>Irodalmi-műfaji áttekintés: elragadtatási elbeszélés, apostoli igehirdetés, meghívási látomás, apokaliptikus látomás</p> <p>Bibliai szemelvények értelmezése:</p> <p>Jézus Krisztus mennybemenetele és az első pünkösöd – az egyház születése (ApCsel 1, 1-11; ApCsel 2, 1-36)</p> <p>Az egyház az apostoli korban (Kr. u. 36-tól 65-ig) (ApCsel 9, 1-19; ApCsel 15, 1-11; 1 Kor 12, 12-30)</p> <p>Az apostolok nevében tanító egyház – a Kr. u. 65-től 100-ig terjedő időszak (1 Tim 2, 1-7)</p> <p>A világ és az egyház jövője János jelenéseiben (Jel 12)</p>	<p>ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>A bibliai elbeszélések egyéni irányított majd közös hangos olvasása</p> <p>Egyes szövegek feldolgozása a hiányos szöveg kiegészítése módszerrel</p> <p>Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában</p> <p>Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe</p> <p>Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: Isten hívása minden embernek szól</p>	
---	---	--	--

A továbbhaladás feltételei

Ismerje meg a tanuló az Ószövetség legfontosabb, hitünket meghatározó és érintő részeit, tudatosítsa, hogy e könyvekben a választott népnek az az élménye, hogy az üdvösséget ígérő Isten nem hagyja magára népét, vallási drámákban, sajátos műfajokban és jelképekben fogalmazódik meg. Sajátítsa el a bibliai exegézis alapelemeit, és a mondanivalót tudja saját korára, önmagára, Isten közöttünk végbevitt üdvözítő tevékenységére alkalmazni.

Ismerje meg a tanuló az újszövetségi könyveket: az evangéliumokat, az Apostolok Cselekedeteit és a leveleket. Tudatosítsa, hogy a sajátos műfajokban és ígéhirdetői céllal megfogalmazott újszövetségi vallási drámák arról tanúskodnak, hogy Jézus követői élményszerűen meggyőződtek arról: mesterük a megígért Messiás, s az ember üdvössége érdekében valóban legyőzte a halált, s tanításában, Igéjében, az egyház által közvetített tanításában és az eukharishtiában jelen van.

A tanulók értékelésének formái

Szóbeli feleletek

- összefüggő felelet (tartalom, összefüggések, a szaknyelv megfelelő használata);
- rövid beszámoló az egyénileg vagy csoportmunkában végzett gyűjtőmunka tapasztalatairól, azok magyarázata;
- kiselőadás az olvasottakról stb.;
- vita, érvelés.

Projektmunka

- tervezés, a munka szervezése, pontosság, rend, együttműködés.

Írásbeli munka

- témazáró dolgozatok, rövid írásbeli feleletek;
- önálló fogalmazás írása;
- házi dolgozatok;
- füzet vezetése;
- projektmunka közkinccsé tétele tabló, esszé formájában.

Az értékelés előre megadott szempontok alapján, pontosan meghatározott, a tanulók által ismert követelmények alapján történjen.

**Miskolc - Szirmai Református Általános Iskola, AMI és Óvoda
OM 201802**

e-mail: refiskola.szirma@gmail.com

3521 Miskolc, Miskolci u. 38/a.

Telefon: 46/405-124; Fax: 46/525-232

Angol

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoport: 5-8. évfolyam osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	4	144	97	47
6.	4	144	97	47
7.	4	144	97	47
8.	4	144	97	47

tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- Az iskola az 5-8. évfolyamon az angol nyelv tantárgy óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére heti egy órával megnövelte.

- **IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 % - ban.**

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2 sz. mellékletében kiadott Idegen nyelv 5-8. tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Illés Angéla

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. Áttekintő oldal a helyi tanterv tantárgyi tantervéhez

1. táblázat

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	15	3	18
Otthon	9	1	10
Étkezés	1	5	6
Idő, időjárás	3	4	7
Öltözködés	8	3	11
Sport	3	2	5
Iskola, barátok	28	4	32
Szabadidő, szórakozás	4	4	8
Természet, állatok	6	1	7
Ünnepek, szokások	5	5	10
Város, bevásárlás	6	4	10
Utazás, pihenés	2	6	8
Fantázia és valóság	2	0	2
Zene, művészetek	3	2	5
Környezetünk védelme	1	2	3
Egészséges életmód	1	1	2
Évfolyam összesen	97	47	144

6. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (+)	Témakör összidőkerete
Család	8	2	10
Otthon	8	2	10
Étkezés	8	4	12
Idő, időjárás	8	4	12
Öltözködés	4	2	6
Sport	4	3	7
Iskola, barátok	8	4	12
Szabadidő, szórakozás	8	4	12
Természet, állatok	8	6	14
Ünnepek, szokások	8	3	11
Város, bevásárlás	8	2	10
Utazás, pihenés	8	4	12
Fantázia és valóság	2	1	3
Zene, művészetek	2	2	4
Környezetünk védelme	2	2	4
Egészséges életmód	3	2	5
Évfolyam összesen	97	47	144

7. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	7	5	12
Otthon	7	3	10
Étkezés	4	1	5
Idő, időjárás	4	3	7
Öltözködés	3	2	5
Sport	4	1	5
Iskola, barátok	4	2	6
Szabadidő, szórakozás	5	3	8
Természet, állatok	6	3	9
Ünnepek, szokások	3	1	4
Város, bevásárlás	6	4	10
Utazás, pihenés	5	1	6
Fantázia és valóság	6	4	10
Zene, művészetek	3	1	4
Környezetünk védelme	5	1	6
Egészséges életmód	6	4	10
Felfedezések	3	0	3
Tudomány, technika	3	0	3
Múltunk és jövőnk	7	4	11
Földünk és a világűr	6	4	10
Évfolyam összesen	97	47	144

8. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	4	1	5
Otthon	5	1	6
Étkezés	5	3	8
Idő, időjárás	5	0	5
Öltözködés	5	5	10
Sport	5	0	5
Iskola, barátok	6	4	10
Szabadidő, szórakozás	4	1	5
Természet, állatok	4	1	5
Ünnepek, szokások	4	1	5
Város, bevásárlás	5	3	8
Utazás, pihenés	3	2	5
Fantázia és valóság	6	4	10
Zene, művészetek	4	3	7
Környezetünk védelme	6	4	10
Egészséges életmód	6	4	10
Felfedezések	2	2	4
Tudomány, technika	3	2	5
Múltunk és jövőnk	6	4	10
Média, kommunikáció	6	0	6
Földünk és a világűr	3	2	5
Évfolyam összesen	97	47	144

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	47
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családfa Családtagok bemutatása	3
Otthon	<i>A templom, a templom berendezésének megnevezése.</i>	1
Étkezés	<i>Étkezés előtti és utáni ima.</i> Étkezési szokások – tradicionális angol és kontinentális reggeli. Zöldségek, gyümölcsök.	5
Idő, időjárás	Évszakok és hónapok. Időjárással kapcsolatos szókincsbővítés.	4
Öltözködés	Évszakok és ruhadarabok. Képleírás - ruházat	3
Sport	Kedvenc sportom.	2
Iskola, barátok	Tanórán kívüli közös programjaink. Külső – belső tulajdonságok. A legjobb barátom bemutatása.	4
Szabadidő, szórakozás	Számítógép, internet, interaktív játékok, televízió	4

Természet, állatok	Állatok a bibliában.	1
Ünnepek, szokások	Karácsony Húsvét A reformáció napja Guy Fawkes Day St. Patrick's Day	5
Város, bevásárlás	Miskolc és Budapest látványosságai. Református templomok.	4
Utazás, pihenés	Nyári terveim. Utazás nyáron.	6
Zene, művészetek	Kedvenc zeném, együttesem.	2
Környezetünk védelme	A víz világnapja. Környezetvédelmi alapszabályok.	2
Egészséges életmód	A helyes táplálkozás.	1
	Összesen:	47

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	47
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Napirend	2
Otthon	Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak.	2
Étkezés	Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	4
Idő, időjárás	Évszakok és hónapok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	4
Öltözködés	Évszakok és ruhadarabok	2
Sport	Híres magyar sportolók, olimpikonok	3
Iskola, barátok	A református iskolai élet sajátosságai, iskolai szabályok; projektmunka	4
Szabadidő, szórakozás	Internet, interaktív játékok. <i>összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	4
Természet, állatok	Vadon élő és állatkerti állatok. Internet, interaktív játékok <i>összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	6

Ünnepek, szokások	<i>Karácsonyi és húsvéti ünnepek</i>	3
Város, bevásárlás	Vásárlás. Az én városom/falum	2
Utazás, pihenés	Vakáció, nyaralás. <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	4
Fantázia és valóság	képeletem világa, műalkotások	1
Zene, művészetek	zenehallgatás.	2
Környezetünk védelme	Nevezetes napok	2
Egészséges életmód	az ember megismerése és egészsége: étrend.	2
	Összesen:	47

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	47
--------------	------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családtagok bemutatása Jézus családja <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	5
Otthon	Milyen volt egy ház a reformáció kezdetének idején? Ház, szobák leírása, jellemzése	3
Étkezés	Étkezési szokások nálunk és más országokban	1
Idő, időjárás	Természeti jelenségek: Az eső. A szivárvány. A szél.	3
Öltözködés	Miben illik és nem illik templomba menni?	2
Sport	Sportversenyek, olimpia.	1
Iskola, barátok	A református iskolai élet sajátosságai, iskolai szabályok.	2
Szabadidő, szórakozás	Internet, interaktív játékok.	3
Természet, állatok	Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	3
Ünnepek, szokások	Egyházi ünnepkörök, ünnepek, szokások	1
Város, bevásárlás	<i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	4
Utazás, pihenés	<i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	1

Fantázia és valóság	Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Utazás a jövőbe.	4
Zene, művészetek	Zenei világnap.	1
Környezetünk védelme	Szelektív hulladékgyűjtés.	1
Egészséges életmód	Betegségek megelőzése. <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	4
Múltunk és jövőnk	Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	4
Földünk és a világűr	A naprendszer és a bolygók <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	4
	Összesen:	47

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	47
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családunk története Családi munkamegosztás Ökoházak, energiatudatos háztartási szokások	5
Otthon	Az én városom, falum. <i>A vallás szerepe a célnyelvi országban.</i>	6
Étkezés	Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.	8
Idő, időjárás	éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek.	5
Öltözködés	Öltözködés, divat. Szokások, társadalmi szabályok. <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	10
Sport	<i>Híres sportolók a Bibliában</i> Mozgásos játékok	5
Iskola, barátok	Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban. <i>Témazáró összefoglalás és</i>	10

	<i>témazáró dolgozat írása</i>	
Szabadidő, szórakozás	Internet, interaktív játékok.	5
Természet, állatok	Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	5
Ünnepek, szokások	Egyházi ünnepkörök, ünnepek, szokások	5
Város, bevásárlás	Tájékozódás, útbaigazítás Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik. Híres templomok	8
Utazás, pihenés	az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.	5
Fantázia és valóság	Képzetelem világa. Csodák a Bibliában <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	10
Zene, művészetek	Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása	7
Környezetünk védelme	Veszélyeztetett állat- és növényvilág. <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	10

Egészséges életmód	A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	10
Felfedezések	Felfedezések Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk.	4
Tudomány, technika	Tudomány, technika Feltalálók és találmányok. Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai.	5
Múltunk és jövőnk	Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. <i>Témazáró összefoglalás és témazáró dolgozat írása</i>	10
Média, kommunikáció	Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak.	6
Földünk és a világűr	A naprendszer és a bolygók A Nap és a csillagok.	5
	Összesen:	47

3. Tantárgyi bevezető

Az angol nyelv 5-8. tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai

Az élő idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek. A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

Az angol 5-8. tantárgynak a kulcskompetenciák fejlesztésében betöltött szerepe

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből, és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szőnek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs

forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot. A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulásánál építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el. Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába, és fordítva, az idegen nyelv tanulásánál elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismereti, sőt az idegen nyelv tanulásánál segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról történő beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

Az angol nyelv tantárgy sajátos fejlesztési céljai 5-8. évfolyamon

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. *A fejlesztés tartalma* elnevezésű rész olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 4–8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, és így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg *a fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot).

	1-4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER - szintben nem mérhető	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az általános iskola 5–8. évfolyamán az idegennyelv-tanítás szervesen épül az alsó tagozaton elért eredményekre. Az elsődleges cél a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának továbbfejlesztése, érdeklődésük fenntartása a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés ebben a nyelvtanulási szakaszban is segítik a tanulókat, hogy megmaradjon ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

A tanulók az 5–8. évfolyamon minimálisan heti 3 órában tanulják az idegen nyelvet. A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén az A2 szint. A középfokú oktatás erre a kimeneti szintre épít.

5. évfolyam

Az 5. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább egy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömét. A feldolgozott

tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Az 5. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömeiket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására. A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédkézség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

Az 5. osztályban jelentősen bővül a tanulók szókinccse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömeiket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai, művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

Témakörök az 5. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
<p><i>Család</i></p> <p>Én és a családom.</p> <p>Családtagok bemutatása.</p> <p>Családi események, közös programok.</p> <p>Családi ünnepek.</p> <p>Napirend.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok, szokások.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> időbeosztás, napirend</p> <p><i>Hittan:</i> anyák, családok, a Bibliában, egyházi ünnepeink, az elesett emberek segítése, Jézus az otthonunkban.</p>
<p><i>Otthon</i></p> <p>Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim.</p> <p>Lakóhelyem, tágabb környezetem.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> lakóhelyi környezet.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.</p> <p><i>Hittan:</i> A lakóhely részlete: a templom, a templom berendezésének megnevezése.</p>
<p><i>Étkezés</i></p> <p>Napi étkezések.</p> <p>Kedvenc ételeim, italaim.</p> <p>Egészséges táplálkozás.</p> <p>Receptek, főzés, sütés.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> táplálkozás.</p>

	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családi munkamegosztás.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Étkezési szokások nálunk és más országokban, ételreceptek (karácsonyra, böjti napokra), viselkedés az étkezésnél, helyes és helytelen táplálkozás. Étkezés előtti és utáni ima.</p>
<p><i>Idő, időjárás</i></p> <p>Az óra.</p> <p>Évszakok és hónapok.</p> <p>A hét napjai és a napszakok.</p> <p>Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az időjárás tényezői, ciklusok a természetben.</p> <p><i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p> <p><i>Földrajz:</i> éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Természeti jelenségek: Az eső. A szivárvány. A szél.</p>
<p><i>Öltözködés</i></p> <p>Öltözködés</p> <p>Évszakok és ruhadarabok.</p> <p>Kedvenc ruháim.</p> <p>Divat.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> öltözködés, divat.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: testrészek.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Miben illik és nem illik templomba menni?</p>
<p><i>Sport</i></p> <p>Testrészek és mozgás.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok,</p>

<p>Sportok, sportfelszerelések.</p> <p>Kedvenc sportom.</p> <p>Sportversenyek.</p>	<p>sportversenyek, szabályok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ember megismerése és egészsége.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i></p> <p>Iskolám, osztálytermünk.</p> <p>Tantárgyaim, tanárain.</p> <p>Tanórán kívüli közös programjaink.</p> <p>Iskolai élet más országokban.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>a napi imádságok, adatok gyűjtése az iskola történetéről, református jelképeink.</p>
<p><i>Szabadidő, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem.</p> <p>Internet, interaktív játékok.</p> <p>Közös időtöltés barátokkal.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> sportok.</p> <p><i>Ének–zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p> <p><i>Informatika:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p>
<p><i>Természet, állatok</i></p> <p>Kisállatok.</p> <p>Kedvenc állataim.</p> <p>Állatok a ház körül.</p> <p>Vadon élő és állatkerti állatok.</p> <p>Állatok a nagyvilágban.</p> <p>Növények az otthonomban, iskolámban.</p> <p>Hazánk tájegységei.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemző; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.</p> <p><i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hobbiállatok</p>

	<p>gondozása.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Állatok a bibliában, rövid történetek és hozzájuk kapcsolódó énekek megismerése (Noé bárkája)</p>
<p><i>Ünnepek, szokások</i></p> <p>Az én ünnepeim.</p> <p>Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>hétköznapiak, ünnepek.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Egyházi ünnepeink</p> <p>egyházi ünnepkörök, ünnepek angol megnevezése, ünnepi ételeink.</p>
<p><i>Város, bevásárlás</i></p> <p>Városok, települések, falvak. Épületek, utcák.</p> <p>Tájékozódás, útbaigazítás.</p> <p>Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás.</p> <p>Az én városom/falum.</p> <p>Híres városok és nevezetességeik.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> falvak és városok, közlekedés.</p> <p><i>Matematika:</i> irányok, térbeli alakzatok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, vásárlás.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.</p>
<p><i>Utazás, pihenés</i></p> <p>Vakáció, nyaralás.</p> <p>Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Magyarországi városok templomai</p>
<p><i>Fantázia és valóság</i></p> <p>Tájékozódás, útbaigazítás. Képzetelem</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa,</p>

világa.	műalkotások. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeum látogatása.	<i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Dráma és tánc:</i> színház, előadások. <i>Rajz és vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.
<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés.	<i>Matematika:</i> diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. <i>Természetismeret:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága.
<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.	<i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszédetek folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység	A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális

<p>nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>elemmel támogatott célnyelvi óravezetés követése;</p> <p>az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasítások megértése;</p> <p>az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése;</p> <p>a mindennapi témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavak, fordulatok felismerése, ezekből következtetés a szövegek témájára;</p> <p>a megértést segítő feladatokra támaszkodva a lényeg és néhány konkrét információ kiszűrése ismert témájú rövid, egyszerű szövegekből;</p> <p>néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).</p> <p>Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek).</p> <p>A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése.</p> <p>Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének</p> <p>kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.</p> <p>A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szöveget kísérő nonverbális</p>	

elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre.

Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan.

Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd szándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; egyszerű kérdések feltevése ismert témákról, illetve válaszadás egyszerű nyelvi eszközökkel a hozzá intézett kérdésekre; rövid beszélgetés folytatása ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő

	beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
<p>A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra.</p> <p>Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva.</p> <p>Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.</p> <p>Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése).</p> <p>Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése.</p> <p>Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás).</p> <p>Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.</p>	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Rövid, egyszerű szövegek elmondása, illetve párbeszéd előadása társaival közösen, tanári segítséggel;</p> <p>egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, összefüggő leírás adása saját magáról és a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről;</p> <p>néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata;</p> <p>a szavak, szócsoportok, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása kötőszavakkal;</p> <p>munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel;</p> <p>ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére.</p> <p>Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal.</p> <p>Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoportok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megértést segítő elemekre támaszkodva felismeri és megérti az egyszerű szövegekben az ismert nevek, szavak és mondatok felismerése és megértése; a különböző műfajú, egyszerű, autentikus szövegek lényegének megértése;
A fejlesztés tartalma	
<p>Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése.</p> <p>Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása).</p> <p>Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása.</p> <p>Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása.</p> <p>Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyyszerű információ szerzése.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Fejlesztési egység	Íráskészség
--------------------	-------------

Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; Megadott mintát követve különböző műfajú és életkorának megfelelő témájú rövid szövegek alkotása; írásbeli válaszadás személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre;
A fejlesztés tartalma	
<p>Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása.</p> <p>Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése).</p> <p>Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail).</p> <p>Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.</p>	

Kommunikációs eszközök A1.1		
<i>1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök</i>		
<i>Kezdeményezés és válasz</i>		
<i>Megszólítás</i>	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>

Köszönés	<p><i>Good morning.</i></p> <p><i>Hello Tom.</i></p> <p><i>Hello, how are you?</i></p> <p><i>Hi!</i></p> <p><i>Blessing and peace!</i></p>	<p><i>Good morning.</i></p> <p><i>Hello Mary.</i></p> <p><i>Very well, thank you. And how about you?</i></p> <p><i>Hi!</i></p> <p><i>Blessing and peace!</i></p>
Elköszönés	<p><i>Goodbye.</i></p> <p><i>Bye-bye!</i></p> <p><i>Good night.</i></p> <p><i>Take care.</i></p> <p><i>See you later.</i></p>	<p><i>Goodbye.</i></p> <p><i>Bye!</i></p> <p><i>Good night.</i></p> <p><i>Thanks. Bye!</i></p> <p><i>See you .</i></p>
Köszönet és arra reagálás	<p><i>Thanks.</i></p> <p><i>Thank you very much.</i></p> <p><i>Thanks a lot.</i></p> <p><i>It's very kind of you.</i></p>	<p><i>Not at all.</i></p> <p><i>You are welcome.</i></p> <p><i>No problem.</i></p> <p><i>Don't mention it.</i></p>
Bemutakozás, bemutatás	<p><i>My name is...</i></p> <p><i>What's your name?</i></p> <p><i>Hello, my name's Sam Wilson.</i></p> <p><i>This is Mickey.</i></p> <p><i>Where are you from?</i></p> <p><i>Who's this?</i></p> <p><i>This is my family, we're from Australia.</i></p> <p><i>How old are you?</i></p> <p><i>Have you got a big family?</i></p> <p><i>Susan is new to the school.</i></p> <p><i>He is my best friend</i></p>	<p><i>Hello.</i></p> <p><i>Hi! I'm Amy Cole.</i></p> <p><i>Pleased to meet you.</i></p> <p><i>Nice to meet you.</i></p> <p><i>I'm from the USA.</i></p> <p><i>Julie Clarke.</i></p> <p><i>Are you from Sydney?</i></p> <p><i>I'm 10 (years old).</i></p> <p><i>I've got two brothers.</i></p>

<i>Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás</i>	<i>How are you? How are you feeling today? What's the matter?</i>	<i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid./Not bad.</i>
<i>Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás</i>	<i>Happy Birthday / Christmas / New Year! Many happy returns (of the day) Happy Birthday, Amy. Congratulations! Have a nice holiday. All the best. Cheers!</i>	<i>Happy Birthday / Christmas / New Year! Thank you. Thanks. Thank you, the same to you. Cheers!</i>
<i>Telefonon bemutatkozás</i>	<i>Hello, this is Mary Smith speaking.</i>	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
<i>Egyetértés, egyet nem értés</i>	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? What do you think?</i>	<i>OK. Allright. I think he's wrong / right.</i>

<p>Véleménykérés, és arra reagálás</p>	<p><i>What do you think of my dress?</i> <i>How do I look in this?</i> <i>Did you like it?</i></p> <p><i>Do you like these sandals?</i> <i>What do you think of this dress?</i></p>	<p><i>You look lovely/great.</i> <i>It looks great/terrible on you!</i> <i>Well, yes.</i> <i>Yes. It was great.</i></p> <p><i>I think they're great.</i> <i>Yes, they're fabulous.</i> <i>It's OK.</i> <i>No, I don't. They're horrible.</i> <i>It's great!</i></p>
<p>3. <i>Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök</i></p>		
<p>Dolgok, személyek megnevezése, leírása</p>	<p><i>What is it?</i></p> <p><i>What's it in English?</i></p> <p><i>How do you say this in English?</i></p>	<p><i>It's.../ That's.../</i></p> <p><i>It's big and comfortable.</i></p>

<i>Információ kérés, adás</i>	<p><i>When do you get up?</i></p> <p><i>What time do you usually get up?</i></p> <p><i>Do you play a musical instrument?</i></p> <p><i>Does she collect stamps?</i></p> <p><i>What are the kids doing?</i></p> <p><i>What's your phone number?</i></p> <p><i>When is your birthday?</i></p> <p><i>Have you got a pet?</i></p> <p><i>What's your favourite subject?</i></p> <p><i>When is your hockey lesson?</i></p> <p><i>Can you play tennis?</i></p> <p><i>Is there a bank near here?</i></p> <p><i>Where is the post office?</i></p> <p><i>How much is this shirt?</i></p> <p><i>What's the time, please?</i></p>	<p><i>At seven.</i></p> <p><i>I always get up at seven.</i></p> <p><i>Yes, I do. / No, I don't.</i></p> <p><i>Yes, she does. / No, she doesn't.</i></p> <p><i>Sue's doing her homework and Sam's having a shower.</i></p> <p><i>My phone number is...</i></p> <p><i>It's on ...</i></p> <p><i>I've got a cat.</i></p> <p><i>I like maths.</i></p> <p><i>It's at five on Friday.</i></p> <p><i>Yes, I can. / No, I can't.</i></p> <p><i>Yes, there is. / No, there isn't.</i></p> <p><i>It's in New Street.</i></p> <p><i>It's fifty pounds.</i></p> <p><i>It's quarter past six.</i></p>
<i>Tudás, nemtudás</i>	<p><i>Where is she?</i></p> <p><i>Am I right?</i></p> <p><i>Who are those funny people?</i></p>	<p><i>I have no idea</i></p> <p><i>Sure.</i></p> <p><i>I don't know.</i></p>
<p><i>4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök</i></p>		
<i>Kérés és arra reagálás</i>	<p><i>Can you give me a pen?</i></p> <p><i>Could you...? May I / Might I ...?</i></p>	<p><i>Yes, sure. Yes, of course.</i></p> <p><i>I'm afraid, you can't.</i></p>

<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema tonight.</i> <i>Let's make a list of what we need.</i>	<i>Good idea.</i> <i>OK</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>	<i>Have an orange.</i> <i>Would you like a sandwich?</i> <i>Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you.</i> <i>Thank you.</i>
<i>5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök</i>		
<i>Visszakérdezés, ismétlés kérés</i>	<i>Can you spell it for me? It spells...</i>	
<i>Nem értés, betűzés kérése, betűzés</i>	<i>Sorry, I don't understand.</i> <i>Can you spell it for me? It spells ...</i> <i>How do you spell it? It's R-A-L-E-I-G-H.</i> <i>Could you understand?</i> <i>Sorry, what does that mean?</i>	

<i>Fogalomkörök A1.1</i>	
<i>Fogalomkörök</i>	<i>Fogalomkörök nyelvi kifejezései</i>

Cselekvés, törtézés, létezés kifejezése	<i>Jelenidejűség</i>	'be' <i>Affirmative & negative</i>	<i>I am happy.</i> <i>I'm from Hungary, I'm not English.</i> <i>am/is/are</i> <i>When do you get up? I don't like milk.</i> <i>What is she doing?</i> <i>I'm not listening. I'm leaving.</i>
		<i>Present Progressive</i>	<i>What are you doing?</i> <i>I'm having lunch.</i>
		<i>Present Simple</i>	<i>My brother rides his by every day.</i>
		<i>Imperative</i>	<i>Go and see!</i>
		<i>'-ing' form</i>	<i>I like swimming.</i>
		<i>Verb 'have got'</i>	<i>I have got a/an... I do/play ...</i>
Birtoklás kifejezése		<i>'have got'</i> <i>'have got' in questions</i>	<i>I have got coins and badges.</i> <i>Have you got a ...? Yes/ No.</i>
		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i> <i>This is Pubert. His mother is Morticia</i>
		<i>Possessive case</i> <i>Genitive 's</i>	<i>My brother's name is Pubert.</i>

Térbeli viszonyok	<i>Irányok, helymeghatározás</i>	<i>This / that</i> <i>Prepositions of place</i> <i>in, on, under, opposite, next to, between, behind</i> <i>in front of</i> <i>There is/there are ...</i> <i>This is/these are ...</i>	<i>here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i> <i>There's a computer on the desk.</i>
Időbeli viszonyok	<i>Időpont</i>	<i>When?</i> <i>What time?</i> <i>What's the time?</i>	<i>Now,</i> <i>It's eight.</i>
		<i>Prepositions of time</i> <i>On, in, at</i>	<i>On Saturdays I go swimming..</i>
	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often?</i> <i>Adverbs of frequency</i> <i>Always, usually, often, sometimes, never</i>	<i>I always play football in the park after school.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals</i> <i>Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls,</i> <i>Children, people, men, women ...</i>
		<i>These / those</i>	<i>These are my mugs.</i>
		<i>A, an, some</i>	<i>Can I have some ketchup?</i>
		<i>Cardinal numbers 1- 100</i>	

		<i>Ordinal numbers with dates</i>	<i>When is your birthday? Seventh of October.</i>
		<i>Countable nouns</i>	<i>I have a lot of toys.</i>
		<i>How many?</i>	<i>I can see seven flowers.</i>
Minőségi viszonyok		<i>Question forms What colour ...? What nationality...? Where are you from? How old ...?</i>	<i>Are you English? How old is your brother?</i>
Modalitás		<i>Can (ability) Can't Let's ...</i>	<i>Can you sing well? We can't have a party. Let's go to the disco then!</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words And , but, or</i>	<i>A like apples but I don't like oranges.</i>

<p>Szövegösszetartó eszközök</p>		<p><i>Articles:</i> <i>a, an, the</i></p> <p><i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i></p> <p><i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i></p> <p><i>Demonstrative pronouns</i></p>	<p><i>There are some pencils in the bag.</i></p> <p><i>Have you got any sisters?</i></p> <p><i>I haven't got any matchboxes.</i></p> <p><i>There's some water in the vase.</i></p> <p><i>There isn't any juice in my glass.</i></p> <p><i>I, he, they...</i></p> <p><i>Me, him, them...</i></p> <p><i>This, that, these, those</i></p>
---	--	--	--

6. évfolyam

A 6. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább 2 év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászórtak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén.

Elkezdtek az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömét. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

A 6. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömet leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.

A nyelvsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédképesség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

A 6. osztályban jelentősen bővül a tanulók szókinccse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömet lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcserre korszerű és hatékony eszköze.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 6. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1 szintet.

Témakörök a 6. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
<p><i>Család</i></p> <p>Én és a családom.</p> <p>Családtagok bemutatása.</p> <p>Családi események, közös programok.</p> <p>Családi ünnepek.</p> <p>Napirend.</p> <p>Foglalkozások</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok, szokások.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> időbeosztás, napirend, foglalkozások</p> <p><i>Hittan:</i> anyák, családok, foglalkozások a Bibliában, egyházi ünnepeink.</p>
<p><i>Otthon</i></p> <p>Otthonom, szűkebb környezetem</p> <p>Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak.</p> <p>Kedvenc játékaim.</p> <p>Lakóhelyem, tágabb környezetem.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> lakóhelyi környezet.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.</p> <p><i>Hittan:</i> A lakóhely részlete: a templom, a templom berendezésének megnevezése.</p>
<p><i>Étkezés</i></p> <p>Kedvenc ételeim, italaim.</p> <p>Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend.</p>

<p>tárgyak.Receptek, főzés, sütés.</p> <p>Népek ételei</p>	<p><i>Matematika:</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Étkezési szokások nálunk és más országokban, ételreceptek (karácsonyra, böjti napokra), viselkedés az étkezésnél, Étkezés előtti és utáni ima</p>
<p><i>Idő, időjárás</i></p> <p>Évszakok és hónapok.</p> <p>Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az időjárás tényezői, ciklusok a természetben.</p> <p><i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p>
<p>Öltözködés</p> <p>Évszakok és ruhadarabok.</p> <p>Kedvenc ruháim.</p> <p>Divat.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> öltözködés, divat.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Miben illik és nem illik templomba menni?</p>
<p><i>Sport</i></p> <p>Mozgás.</p> <p>Sportok, sportfelszerelések.</p> <p>Kedvenc sportom.</p> <p>Sportversenyek.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: testrészek.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i></p>	<p><i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.</p>

<p>Osztálytársaim, barátaim.</p> <p>Tanórán kívüli közös programjaink.</p> <p>Iskolai élet más országokban.</p>	<p><i>Hittan:</i></p> <p>A református iskolai élet sajátosságai, iskolai szabályok.</p>
<p><i>Szabadidő, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem.</p> <p>Internet, interaktív játékok.</p> <p>Közös időtöltés barátokkal.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> sportok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színház, előadások.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p>
<p><i>Természet, állatok</i></p> <p>Vadon élő és állatkerti állatok.</p> <p>Internet, interaktív játékok..</p> <p>Kontinensek, tájegységek.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Állatok a bibliában</p>
<p><i>Ünnepek és szokások</i></p> <p>Az én ünnepeim.</p> <p>Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hétköznapiak, ünnepek.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>egyházi ünnepeink</p>

	<p>a Bibliában található ételek megnevezése, református ünnepkörök, ünnepek megnevezése, ünnepi ételeink, étkezés előtti és utáni ima</p>
<p><i>Város, bevásárlás</i></p> <p>Tájékozódás, útbaigazítás.</p> <p>Üzletek, bevásárlóközpontok, piac.</p> <p>Vásárlás.</p> <p>Az én városom/falum.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> falvak és városok, közlekedés.</p> <p><i>Matematika:</i> irányok, térbeli alakzatok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, vásárlás.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.</p>
<p><i>Utazás, pihenés</i></p> <p>Vakáció, nyaralás.</p> <p>Táborok, osztálykirándulás.</p> <p>Közlekedési eszközök.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p> <p><i>Hittan:</i></p> <p>Magyarországi városok templomai</p>
<p><i>Fantázia és valóság</i></p> <p>Kedvenc olvasmányaim, könyveim.</p> <p>Képzetelem világa.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus játékok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képzetelem világa, műalkotások.</p>
<p><i>Zene, művészetek</i></p> <p>Kedvenc zeném, együttesem.</p> <p>Film- és színházi élményeim,</p>	<p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színház, előadások.</p>

<p>múzeumlátogatás.</p>	<p><i>Rajz és vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p>
<p><i>Környezetünk védelme</i></p> <p>Veszélyeztetett állat- és növényvilág.</p> <p>Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés</p> <p>Környezetszennyezés (légszennyezés)</p>	<p><i>Természetismeret:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága.</p> <p><i>Matematika:</i> diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p>
<p><i>Egészséges életmód</i></p> <p>A rendszeres testedzés.</p> <p>A helyes táplálkozás.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A1 szintű nyelvtudás:</p> <p>A tanuló megérti a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket.</p> <p>Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál.</p> <p>Felkészülés után elmond rövid szövegeket.</p> <p>Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát.</p> <p>Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önálló írott szövegeket alkot.</p>
---	--

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszéd folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése;.
A fejlesztés tartalma	
<p>A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre.</p> <p>Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a</p>	

tartalomra vonatkozóan.

Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése).	
Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése.	
Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás).	
Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.	
Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az	

ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Egyénileg vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése).	
Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag hallgatása és együttes elmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).	
<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i>	
Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, autentikus szövegekből néhány alapvető információ kiszűrése; az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatok elvégzése; a készségek, képességek kreatív használata az olvasott szövegek értelmezéséhez; érdeklődés kialakítása a célnyelvi kultúra irodalmi, művészeti alkotásai iránt.
A fejlesztés tartalma	
<p>Rövid, egyszerű, írott instrukciók követése képek segítségével (pl. játék összerakása, útbaigazítás).</p> <p>Egyszerűsített nyelvezetű irodalmi alkotások olvasása (pl. versek, mesék, dalszövegek, novellák).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.</p>	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok elvégzése; részvétel írásbeli nyelvi játékokban; a meglévő szókinccs, tudás képes kreatív alkalmazása az őt érdeklő témájú, egyszerű szövegek írásához.

A fejlesztés tartalma

Projektmunka készítése (pl. poszterek, hirdetések, faliújságok, tájékoztató táblák, ismertetőik).

Az életkornak megfelelő irodalmi művek (pl. mesék, történetek) bizonyos elemeinek megváltoztatása, átírása.

Különböző típusú szövegek kreatív írása (pl. napló, dalszöveg, listaversek, szabadversek).

Egy-két mondatos üzenet, illetve bejegyzés írása internetes közösségi oldalon, blogban vagy fórumban.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.

Kommunikációs eszközök A1

I A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök

	<i>Kezdeményezés és válasz</i>	
<i>Megszólítás</i>	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
<i>Köszönés</i>	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Tom.</i> <i>Hello, how are you?</i> <i>Hi!</i> <i>Blessing and peace!</i>	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Mary.</i> <i>Very well, thank you. And how about you?</i> <i>Hi!</i> <i>Blessing and peace!</i>

<i>Elköszönés</i>	<i>Goodbye.</i> <i>Bye-bye!</i> <i>Good night.</i> <i>Take care.</i>	<i>Goodbye.</i> <i>Bye!</i> <i>Good night.</i> <i>Thanks. Bye!</i>
<i>Köszönet és arra reagálás</i>	<i>Thanks.</i> <i>Thank you very much.</i> <i>Thanks a lot.</i> <i>It's very kind of you.</i>	<i>Not at all.</i> <i>You are welcome.</i> <i>No problem.</i> <i>Don't mention it.</i>
<i>Bemutatkozás, bemutatás</i>	<i>My name is...</i> <i>May I/Can I/ Let me introduce myself.</i> <i>May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?</i>	<i>Hello.</i> <i>Hi!</i> <i>Pleased to meet you. Nice to meet you.</i>
<i>Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás</i>	<i>How are you feeling today?</i> <i>What's the matter?</i>	<i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.</i>
<i>Bocsánatkérés és arra reagálás</i>	<i>I am sorry. I am very sorry.</i> <i>I beg your pardon.</i>	<i>That's all right.</i> <i>It doesn't matter. Never mind.</i>
<i>Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás</i>	<i>Happy Christmas/New year/Birthday!</i> <i>Many happy returns (of the day)</i> <i>Congratulations!</i>	<i>Happy Christmas /New Year/ Birthday!</i> <i>Thank you.</i> <i>Thank you, the same to you.</i>
<i>Telefon felvétele</i>	<i>Oxford, five oh two double one.</i>	<i>Hello, this is Ms Brown speaking.</i>
<i>Telefonon bemutatkozás</i>	<i>Hello, this is Mary Smith speaking.</i>	

2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it? Is it OK if I ...?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong. That's right. No way. Are you kidding? Are you sure?	
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?	OK. All right. I think he's wrong/right.
Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?	I think it's great. I don't like it. Yuk! / Yummy! He looks nice.
Akarat, kívánság	Would you like a biscuit? Why don't you ...?	I'd like an ice-cream, please.
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? What is his house like?	It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	Are you all right? How can I get to ...? Can you tell me where ...? When are the guests coming?	Yes, I am. Go along ... At 6 p.m.

Tudás, nemtudás	Where is she? Am I right?	I have no idea. Sure.
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen? Could you ...? May I ...? Might I ...?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Do you want to go to the cinema? Would you like to go ...? How about going ...? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Would you like to have a sandwich? Can I get you a sandwich? Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Did you say the castle?	
Visszakérdezés, ismétléskérés	Can you spell it for me? It spells...	
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand. Could you understand? Sorry, what does that mean?	

Fogalomkörök A1

<i>Fogalomkörök</i>		<i>Fogalomkörök nyelvi kifejezései</i>	
Cselekvés, történes, létezés kifejezése			
	<i>Jelenidejűség</i>	<i>Present Simple</i> <i>'to be'</i>	<i>When do you get up? I don't drink milk.</i> <i>I'm Hungarian. I'm not English.</i>
		<i>Present Continuous</i>	<i>Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.</i>
	<i>Múltidejűség</i>	<i>Past Simple</i> <i>Was/were</i>	<i>And then she kissed me.</i> <i>Why didn't you come yesterday?</i> <i>Some people liked him.</i> <i>Amy went to Warwick Castle yesterday.</i> <i>Did you go to the cinema yesterday?</i> <i>El Greco was a painter.</i>
	<i>Jövőidejűség</i>	<i>Going to</i>	<i>What are you going to do on Saturday? I'm going to travel abroad.</i> <i>Are you going to the cinema?</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Present forms of have</i>	<i>I have five friends at school.</i> <i>Have you got a bicycle?</i>

		<i>Possessive adjectives</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i> <i>This is my house.</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother, Vilma's best friend</i> <i>She's Kevin's mother.</i> <i>Whose?</i>
Térbeli viszonyok	<i>Irányok, helymeghatározás</i>	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between,...</i>
Időbeli viszonyok			
	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>
	<i>Időpont</i>	<i>When?</i> <i>What time?</i> <i>What's the time?</i>	<i>Now,</i> <i>Yesterday, last week, two years ago,</i> <i>Tomorrow, next week</i> <i>In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday</i> <i>It's eight. It's quarter to eight.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals</i> <i>Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls,</i> <i>Children, people, men, women ...</i>
		<i>Cardinal numbers 1-100</i>	

		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>
		<i>Countable nouns</i> <i>Uncountable nouns</i>	<i>How many CDs have you got?</i> <i>I've got a lot of/few CDs.</i> <i>How many pears are there?</i> <i>There are just two pears.</i> <i>How much money have you got?</i> <i>I've got a lot of / little money.</i> <i>boy has got a smart phone.</i>
Minőségi viszonyok		<i>Comparative and superlative of short adjectives</i> <i>Irregular comparative and superlative forms of adjectives</i>	<i>Tom's younger than Sue.</i> <i>Mary is the prettiest girl.</i> <i>Good/bad (better, worse)</i> <i>What's it like? What colour is it?</i>
Modalitás		<i>Can (ability)</i>	<i>I can swim. I can speak English.</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because</i>

Szövegösszetartó eszközök	<i>Articles</i>	<i>A, an, the</i>
	<i>Some+plural noun</i>	<i>There are some pencils in the bag.</i>
	<i>any+plural noun</i>	<i>Have you got any sisters?</i> <i>I haven't got any matchboxes.</i>
	<i>Some +singular noun</i>	<i>There's some water in the vase.</i>
	<i>Any +singular noun</i>	<i>There isn't any juice in my glass.</i>
	<i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i>	<i>I, he, they...</i>
	<i>Demonstrative pronouns</i>	<i>Me, him, them...</i>
	<i>Indefinite pronouns</i>	<i>This, that, these, those</i>
		<i>Somebody, anybody, nobody, everybody</i>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédkésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol; jórészt tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel; megértési probléma esetén segítséget kér; tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat elolvas; jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megért.

Íráskészség

A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlét) létrehoz.

7. évfolyam

A 7. évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1 szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt

jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A 7. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképesség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttával ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani

ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmazznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek. A korábbi témakörök a 7. évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvvórakon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

Témakörök a 7. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.	Környezettudatosság: <i>Erkölcstan</i> : társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. <i>Hon- és népismeret</i> : családunk története <i>Technika, életvitel és gyakorlat</i> : családi munkamegosztás

	<i>Hittan:</i> Jézus családja
<p><i>Otthon</i></p> <p>Lakóhelyem, tágabb környezetem.</p> <p>Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban.</p> <p>Otthontalanok.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.</p> <p><i>Hittan:</i> A vallás szerepe a célnyelvi országban.</p>
<p><i>Étkezés</i></p> <p>Egészséges táplálkozás.</p> <p>Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok.</p> <p>Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> táplálkozás.</p> <p><i>Kémia:</i> egészséges táplálkozás: a zsírok és cukrok szerepe.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családi munkamegosztás.</p> <p><i>Matematika</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p> <p><i>Hittan:</i> gyógyítás a Bibliában</p>
<p><i>Idő, időjárás</i></p> <p>Időjárási rekordok.</p> <p>Időjárási jelenségek.</p> <p>Természeti katasztrófák.</p>	<p><i>Földrajz:</i> éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek.</p> <p><i>Fizika:</i> természeti katasztrófák.</p> <p><i>Hittan:</i> Természeti jelenségek: Az eső. A szivárvány. A szél.</p>
<p><i>Öltözködés</i></p> <p>Kedvenc ruháim.</p> <p>Divat világa.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> öltözködés, divat.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> szokások, társadalmi szabályok.</p> <p><i>Hittan:</i> öltözködés a Bibliában</p>
<p><i>Sport</i></p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ember megismerése</p>

<p>Sportok, sportfelszerelések.</p> <p>Extrém sportok.</p> <p>Sportversenyek, olimpia.</p>	<p>és egészsége.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i></p> <p>Tanórán kívüli közös programjaink.</p> <p>Iskolai élet más országokban.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.</p> <p><i>Hittan:</i> A református iskolai élet sajátosságai, iskolai szabályok.</p>
<p><i>Szabadidő, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem.</p> <p>Internet, interaktív játékok.</p> <p>Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások.</p> <p>Közös időtöltés barátokkal.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> sportok.</p> <p><i>Ének–zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színház, előadások.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p> <p><i>Informatika:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p>
<p><i>Természet, állatok</i></p> <p>Kisállatok, felelős állattartás.</p> <p>Az állatorvosnál.</p> <p>Kontinensek, tájegységek.</p> <p>Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.</p> <p><i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hobbiállatok gondozása.</p>
<p><i>Ünnepek és szokások</i></p> <p>Az én ünnepeim.</p> <p>Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hétköznapi, ünnepek.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.</p> <p><i>Hittan:</i> Egyházi ünnepkörök, ünnepek,</p>

	szokások
<p><i>Város, bevásárlás</i></p> <p>Városok, települések, falvak.</p> <p>Épületek, utcák.</p> <p>Tájékozódás, útbaigazítás.</p> <p>Üzletek, bevásárlóközpontok, piac.</p> <p>Vásárlás.</p> <p>Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen.</p> <p>Híres városok és nevezetességeik.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, térbeli alakzatok.</p> <p><i>Földrajz:</i> országok, városok.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, vásárlás.</p> <p><i>Hittan:</i> építmények a Bibliában</p>
<p><i>Utazás, pihenés</i></p> <p>Vakáció, nyaralás.</p> <p>Táborok, osztálykirándulás.</p> <p>Közlekedési eszközök.</p> <p>Utazás belföldön és külföldön.</p>	<p><i>Földrajz:</i> tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az erdők világa.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p> <p><i>Hittan:</i> <i>Európai nagyvárosok templomai</i></p>
<p><i>Fantázia és valóság</i></p> <p>Kedvenc olvasmányaim, könyveim.</p> <p>Képzetelem világa.</p> <p>Utazás a jövőbe.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus játékok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa.</p>
<p><i>Zene, művészetek</i></p> <p>Kedvenc zeném, együttesem.</p> <p>Film- és színházi élményeim.</p> <p>Kedvenc múzeumom.</p> <p>Kiállítások, rendezvények, koncertek.</p>	<p><i>Ének–zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színház, előadások.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p>

Zenei világnap.	
<p><i>Környezetünk védelme</i></p> <p>Veszélyeztetett állat- és növényvilág.</p> <p>Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>Zenei világnap.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága.</p> <p><i>Fizika:</i> energiatermelési eljárások.</p> <p><i>Földrajz:</i> globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos vásárlás, egészséges életmód.</p>
<p><i>Egészséges életmód</i></p> <p>A rendszeres testedzés.</p> <p>A helyes táplálkozás.</p> <p>Betegségek és megelőzésük.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> betegségek megelőzése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód.</p> <p><i>Hittan:</i> Gyógyítás a Bibliában</p>
<p><i>Felfedezések</i></p> <p>Nagy földrajzi felfedezések.</p> <p>Híres felfedezők és életútjuk.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> felfedezők és feltalálók.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.</p>
<p><i>Tudomány, technika</i></p> <p>Feltalálók és találmányok.</p> <p>Híres feltalálók és életútjuk.</p> <p>A jövő technikai vívmányai.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> tudománytörténet.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.</p>
<p><i>Múltunk és jövőnk</i></p> <p>Családom múltja, gyökereim.</p> <p>Az én jövőm.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző korszakok, globális problémák.</p>

<p>Iskolám múltja, jelene.</p> <p>A jövő iskolája.</p> <p>Lakóhelyem régen és most.</p> <p>A jövő városa.</p> <p>Földünk jövője.</p>	<p><i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom.</p> <p>Találkozás a múlttal.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok; környezettudatosság, környezetvédelem.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> a munka világa.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.</p>
<p><i>Földünk és a világűr</i></p> <p>A naprendszer és a bolygók</p> <p>A Nap és a csillagok.</p> <p>Utazások az űrben.</p>	<p><i>Földrajz:</i> égitestek.</p> <p><i>Fizika:</i> a naprendszer objektumai, a világűr megismerésének eszközei.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez

	kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése;</p> <p>az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése;</p> <p>a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára;</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi órávezetés folyamatos követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése.</p> <p>Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérések és kijelentések megértése.</p> <p>Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan;</p> <p>a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.</p>	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban kommunikáció ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal;</p> <p>kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben.</p>
<p align="center">A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása.</p> <p>Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás.</p> <p>Részvétel ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó rövid párbeszédben, beszélgetésben.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.</p>	

<p>Fejlesztési egység</p>	<p>Összefüggő beszéd</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Rövid, de egyre bővülő szókinccs, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről;</p> <p>munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel;</p> <p>rövid, egyszerű történetek mesélése;</p>

	egyszerű állítások, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazása;
--	---

A fejlesztés tartalma	
<p>Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után.</p> <p>Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal.</p> <p>Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután), illetve magyarázatok, indoklások, ok-okozati kapcsolatok kifejezése kötőszavakkal (pl. mert, ezért, tehát).</p> <p>A mondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával.</p> <p>Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése;</p> <p>az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben;</p> <p>az életkornak megfelelő témájú autentikus szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése;</p>
A fejlesztés tartalma	

Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról).

Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben).

Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése.

Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése.

Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és honlapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban; gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban.

A fejlesztés tartalma

Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása.

Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével

kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (pl. leírás, élménybeszámoló, párbeszéd).

Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés).

Egyszerű írásos minták követése, kreatív átdolgozása, aktuális, konkrét és személyes tartalmakkal való megtöltése (pl. egyszerű, személyes témákról minta alapján vers, dalszöveg, rap írása).

Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.

Kommunikációs eszközök A1+

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök

	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
Köszönés	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Tom.</i> <i>Hello, how are you?</i> <i>Hi!</i> <i>Blessing and peace!</i>	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Mary.</i> <i>Very well, thank you. And how about you?</i> <i>Hi!</i> <i>Blessing and peace!</i>

Elköszönés	<p><i>Goodbye.</i></p> <p><i>Bye-bye!</i></p> <p><i>Good night.</i></p> <p><i>Take care.</i></p> <p><i>See you! See you later!</i></p>	<p><i>Goodbye.</i></p> <p><i>Bye!</i></p> <p><i>Good night.</i></p> <p><i>Thanks. Bye!</i></p> <p><i>Bye!</i></p>
Köszönet és arra reagálás	<p><i>Thanks.</i></p> <p><i>Thank you very much.</i></p> <p><i>Thanks a lot.</i></p> <p><i>It's very kind of you.</i></p>	<p><i>Not at all.</i></p> <p><i>You are welcome.</i></p> <p><i>No problem.</i></p> <p><i>n't mention it.</i></p>
Bocsánatkérés és arra reagálás	<p><i>I am sorry. I am very sorry.</i></p> <p><i>I beg your pardon</i></p>	<p><i>That's all right.</i></p> <p><i>It doesn't matter. Never mind.</i></p>
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	<p><i>How are you (feeling) today?</i></p> <p><i>What's the matter?</i></p> <p><i>What's wrong with you?</i></p>	<p><i>Fine. OK. All right. Much better thanks.</i></p> <p><i>Not very well I'm afraid.</i></p>
Telefon felvétele	<p><i>Chichester, five oh two double one eight.</i></p>	<p><i>Hello, this is Mary Brown speaking.</i></p>
Megszólítás személyes levélben	<p><i>Dear John,</i></p>	
Elbúcsúzás személyes levélben	<p><i>Best wishes,</i></p> <p><i>Love (from),</i></p>	

2. <i>Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök</i>		
Öröm, sajnálkozás, bánat	<i>Are you happy about that?</i> <i>That's great!</i> <i>What a pity!</i>	<i>Great!</i> <i>I'm so glad /very happy.</i> <i>I'm glad to hear that.</i> <i>I'm so pleased that...</i>
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	<i>What do you think of...?</i> <i>Are you pleased with...?</i> <i>Are you happy with...?</i> <i>Are you satisfied with...?</i>	<i>That's fine/nice/not bad.</i> <i>That was fine/good/ nice</i> <i>I'm quite satisfied with...</i> <i>I'm quite happy with...</i> <i>I'm quite pleased with...</i> <i>It's not good enough.</i> <i>That wasn't very good.</i>
Csodálkozás	<i>Jane has lost her money.</i> <i>Tom is twenty.</i> <i>This is a book for you.</i>	<i>How come?</i> <i>Is he?</i> <i>What a surprise!</i>
3. <i>Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök</i>		
Véleménykérés, és arra reagálás	<i>What do you think? How do you like it?</i>	<i>I think it is rather strange. I like it.</i>
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	<i>You are right. You are wrong</i> <i>I guess you are right..</i>	

Egyetértés, egyet nem értés	<i>Do you agree?</i> <i>What's your opinion?</i> <i>How do you feel about it?</i> <i>Is it all right if I ...?</i>	<i>OK / I disagree.</i> <i>All right.</i> <i>I think he's wrong/right.</i> <i>No problem.</i>
Tetszés, nem tetszés	<i>Do you like Greek food?</i> <i>What do you think of my boyfriend?</i>	<i>I think it's great. I don't like it.</i> <i>He looks nice.</i>
Akarat, kívánság:	<i>Would you like a biscuit?</i>	<i>I'd like an ice-cream, please.</i>
Képesség	<i>Can you speak French?</i> <i>Are you able to ride a horse?</i>	<i>I can understand French.</i> <i>I am unable to ride a horse.</i>
Ígéret	<i>Will you come and meet me at the station?</i>	<i>Don't worry, I will.</i> <i>I promise to be there at five.</i>
Szándék, kívánság	<i>What would you like to do?</i> <i>Would you like to have a rest?</i>	<i>I'd like to see that film</i> <i>I'd rather not go out tonight.</i>
Dicséret, kritika	<i>It's great. It's a good idea.</i>	<i>It's boring.</i>
<i>4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök</i>		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	<i>What is it?</i> <i>What's it in English?</i> <i>What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for...</i> <i>It's big and comfortable.</i>
Információkérés, -adás	<i>Are you all right?</i> <i>When are the guests coming?</i> <i>Where can I find a hotel?</i>	<i>Yes, I am.</i> <i>At 6 p.m.</i> <i>In the town centre.</i>
Tudás, nemtudás	<i>Where is she?</i>	<i>I have no idea.</i>

Egymást követő események leírása	<i>What happened?</i> <i>What happened after that?</i>	<i>First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.</i>
Bizonyosság, bizonytalanság	<i>Do you think they will come?</i> <i>How old do you think she is?</i>	<i>They will probably come. They might come, or they might not come.</i> <i>She can't be very old. She must be 25.</i>
<i>5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök</i>		
Kérés és arra reagálás	<i>Can you give me a pen?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course.</i> <i>I'm afraid I can't.</i>
Javaslat és arra reagálás	<i>Let's go to the cinema tonight.</i>	<i>Good idea.</i>
Meghívás és arra reagálás	<i>Are you free on Tuesday?</i> <i>Let's meet on Sunday.</i>	<i>Yes, I am.</i> <i>Good idea.</i>
Kínálás és arra reagálás	<i>Have an orange.</i> <i>Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you.</i> <i>Thank you.</i>
<i>6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök</i>		
Megértés biztosítása	<i>Could you understand?</i> <i>Am I making myself clear?</i> <i>Sorry, what does that mean?</i>	<i>Sorry, I don't understand.</i>
Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése	<i>He is your brother, isn't he?</i>	<i>Yes, he is.</i>
Betűzés kérése, betűzés	<i>Can you spell that for me?</i>	<i>It spells...</i>

Fogalomkörök A1+

Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történes, létezés kifejezése			
	<i>Jelenidejűség</i>	<i>Present Simple</i>	<i>When do you get up? I don't drink milk. He doesn't like playing basketball.</i>
		<i>Present Continuous</i>	<i>Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. Are you coming with us? Are they sleeping now? Dad is not washing the dishes. He's cooking dinner.</i>
		<i>Present Simple Passive</i>	<i>The songs are recorded in the studio.</i>
		<i>Present Perfect Simple</i>	<i>Have you done your room? I haven't finished it yet. Have you ever visited Italy? Have you ever flown a helicopter? He hasn't tasted snails before How long has he been there?</i>
	<i>Múltidejűség</i>	<i>Past Simple</i>	<i>And then she kissed me. Why didn't you come yesterday?</i>

		<i>Past Continuous</i>	<i>Sam was singing at the festival. Was Mark watching the fireworks yesterday?</i>
		<i>Past Simple Passive</i>	<i>The museum was built in 1965.</i>
		<i>'used to'</i>	<i>I didn't use to live here; I used to live in Ireland. Did you use to have long hair as a child?</i>
	<i>Jövőidejűség</i>	<i>Going to</i>	<i>What are you going to do on Saturday? I'm not going to eat.</i>
		<i>Future with Will</i>	<i>When will you be fourteen?</i>
		<i>Present Continuous</i>	<i>John's leaving tomorrow.</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Past forms of have</i>	<i>I didn't have many friends at school.</i>
		<i>Have with will</i>	<i>At the age of 25 I will have a car.</i>
		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother, Finn's wife Whose?</i>
		<i>Possessive pronouns</i>	<i>Mine, yours, his</i>
		<i>Relative pronouns</i>	<i>He's my friend whose mother is a doctor.</i>
Térbeli viszonyok	<i>Irányok, helymeghatározások</i>	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i>
Időbeli viszonyok			

	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>
	<i>Időpont</i>	<i>When?</i> <i>What time?</i> <i>When did you last play football?</i> <i>What's the time?</i>	<i>Now,</i> <i>Yesterday, last week, two years ago,</i> <i>Two months ago.</i> <i>Tomorrow, next week</i> <i>In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday</i> <i>It's eight.</i> <i>It's quarter to eight.</i>
	<i>Időtartam</i>	<i>How long? (Past simple)</i>	<i>How long were you in Spain?</i> <i>For one month.</i>
		<i>Already, yet, just</i> <i>Have you ever ...?</i>	<i>I have already read it. He has not finished yet.</i> <i>She has just entered the room.</i> <i>Never before, always, so far</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals</i> <i>Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls,</i> <i>Children, people, men, women</i> <i>...</i>
		<i>Cardinal numbers 1-100-</i>	
		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>

		<p><i>Countable nouns</i></p> <p><i>Uncountable nouns</i></p>	<p><i>How many CDs have you got?</i></p> <p><i>I've got a lot of/few CDs.</i></p> <p><i>How much money have you got?</i></p> <p><i>I've got a lot of / little money.</i></p> <p><i>A cup of tea, a piece of chocolate</i></p>
			<p><i>all, both, none, neither, every, each</i></p> <p><i>There were 3 apples on the plate. Each tasted good.</i></p>
		<i>How many / How much?</i>	<i>Some, any, no, every, too many, enough</i>
Minőségi viszonyok	<i>Hasonlítás</i>	<p><i>Comparative and superlative of short adjectives</i></p> <p><i>Irregular comparative and superlative forms of adjectives</i></p>	<p><i>Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.</i></p> <p><i>She is the most intelligent of all.</i></p> <p><i>I'm as tall as you.</i></p> <p><i>Good/bad (better, worse)</i></p> <p><i>The Pacific Ocean is deeper than the Atlantic Ocean. Which is the most famous bridge in the world?</i></p> <p><i>What's it like? What colour is it?</i></p> <p><i>What does it look/sound/taste/feel like?</i></p>
	<i>Tanácsadás</i>	<i>Should/shouldn't</i>	<i>You should ask her.</i>
	<i>Kötelezettség</i>	<i>Have to (Past)</i>	<i>Did you have to be there?</i>
	<i>Tiltás</i>	<i>Mustn't</i>	<i>You mustn't smoke here.</i>

		<i>One / ones</i>	<i>Which jumper is yours? The red one.</i>
		<i>Relative pronouns: who, which, that</i>	<i>That's the girl who lives next door.</i>
		<i>So / neither</i>	<i>I want to become a doctor. So do I. Jerry Can't dance. Neither do I.</i>
Modalitás		<i>Must , have to, should</i>	<i>I must learn how to use it. I have to do this project. You should see a doctor.</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because</i>
	<i>Feltételesség</i>	<i>conditional</i>	<i>We'll stay at home if it rains.</i>
Szövegösszetartó eszközök		<i>Articles</i> <i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i> <i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i> <i>Demonstrative pronouns</i> <i>Indefinite pronouns</i>	<i>A, an, the</i> <i>There are some pencils in the bag.</i> <i>Have you got any sisters?</i> <i>I haven't got any matchboxes.</i> <i>There's some water in the vase.</i> <i>There isn't any juice in my glass.</i> <i>I, he, they...</i> <i>Me, him, them...</i> <i>This, that, these, those</i> <i>Somebody, anybody, nobody, everybody</i>

8. évfolyam

A 8. évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1+ szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A 8. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképesség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttával ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmazznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek. A korábbi témakörök a 8. évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan

feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT- ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórakon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 8. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2 szintet.

Témakörök a 8. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
<p><i>Család</i></p> <p>Én és a családom.</p> <p>Családtagok bemutatása, családfa.</p> <p>Családi események, közös programok.</p> <p>Családi ünnepek.</p> <p>Nagyszüleim világa.</p>	<p>Környezettudatosság:</p> <p><i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> családunk története</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családi munkamegosztás</p>
<p><i>Otthon</i></p> <p>Lakóhelyem, tágabb környezetem.</p> <p>Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban.</p> <p>Otthontalanok.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.</p> <p><i>Hittan:</i> A vallás szerepe a célnyelvi országban.</p>
<p><i>Étkezés</i></p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> táplálkozás.</p> <p><i>Kémia:</i> egészséges táplálkozás: a zsírok és</p>

<p>Egészséges táplálkozás.</p> <p>Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok.</p> <p>Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.</p>	<p>cukrok szerepe.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családi munkamegosztás.</p> <p><i>Matematika</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p>
<p><i>Idő, időjárás</i></p> <p>Időjárási rekordok.</p> <p>Időjárási jelenségek.</p> <p>Természeti katasztrófák.</p>	<p><i>Földrajz:</i> éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek.</p> <p><i>Fizika:</i> természeti katasztrófák.</p>
<p><i>Öltözködés</i></p> <p>Kedvenc ruháim.</p> <p>Divat világa.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> öltözködés, divat.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> szokások, társadalmi szabályok.</p>
<p><i>Sport</i></p> <p>Sportok, sportfelszerelések.</p> <p>Extrém sportok.</p> <p>Sportversenyek, olimpia.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ember megismerése és egészsége.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p> <p><i>Hittan:</i> Híres sportolók a Bibliában</p>
<p><i>Iskola, barátok</i></p> <p>Tanórán kívüli közös programjaink.</p> <p>Iskolai élet más országokban.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.</p>
<p><i>Szabadidő, szórakozás</i></p> <p>Szabadidős tevékenységek, kedvenc</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> sportok.</p> <p><i>Ének–zene:</i> zenehallgatás.</p>

<p>időtöltésem.</p> <p>Internet, interaktív játékok.</p> <p>Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások.</p> <p>Közös időtöltés barátokkal.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> színház, előadások.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p> <p><i>Informatika:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p>
<p><i>Természet, állatok</i></p> <p>Kisállatok, felelős állattartás.</p> <p>Az állatorvosnál.</p> <p>Kontinensek, tájegységek.</p> <p>Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.</p> <p><i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hobbiállatok gondozása.</p>
<p><i>Ünnepek és szokások</i></p> <p>Az én ünnepeim.</p> <p>Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hétköznapi, ünnepek.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.</p> <p><i>Hittan:</i> Egyházi ünnepkörök, ünnepek, szokások</p>
<p><i>Város, bevásárlás</i></p> <p>Városok, települések, falvak.</p> <p>Épületek, utcák.</p> <p>Tájékozódás, útbaigazítás.</p> <p>Üzletek, bevásárlóközpontok, piac.</p> <p>Vásárlás.</p> <p>Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen.</p> <p>Híres városok és nevezetességeik.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, térbeli alakzatok.</p> <p><i>Földrajz:</i> országok, városok.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, vásárlás.</p> <p><i>Hittan:</i> Híres templomok a nagyvilágban.</p>

<p><i>Utazás, pihenés</i></p> <p>Vakáció, nyaralás.</p> <p>Táborok, osztálykirándulás.</p> <p>Közlekedési eszközök.</p> <p>Utazás belföldön és külföldön.</p>	<p><i>Földrajz:</i> tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az erdők világa.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p>
<p><i>Fantázia és valóság</i></p> <p>Kedvenc olvasmányaim, könyveim.</p> <p>Képzetelem világa.</p> <p>Utazás a jövőbe.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus játékok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa.</p> <p>Hittan: Csodák a Bibliában</p>
<p><i>Zene, művészetek</i></p> <p>Kedvenc zeném, együttesem.</p> <p>Film- és színházi élményeim.</p> <p>Kedvenc múzeumom.</p> <p>Kiállítások, rendezvények, koncertek.</p> <p>Zenei világnap.</p>	<p><i>Ének–zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színház, előadások.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p>
<p><i>Környezetünk védelme</i></p> <p>Veszélyeztetett állat- és növényvilág.</p> <p>Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>Környezettudatos viselkedés.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága.</p> <p><i>Fizika:</i> energiatermelési eljárások.</p> <p><i>Földrajz:</i> globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos vásárlás, egészséges életmód.</p>
<p><i>Egészséges életmód</i></p> <p>A rendszeres testedzés.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> betegségek megelőzése.</p>

<p>A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód.</p>
<p><i>Felfedezések</i> Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> felfedezők és feltalálók. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.</p>
<p><i>Tudomány, technika</i> Feltalálók és találmányok. Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> tudománytörténet. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.</p>
<p><i>Múltunk és jövőnk</i> Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző korszakok, globális problémák. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom. Találkozás a múlttal. <i>Földrajz:</i> településtípusok; környezettudatosság, környezetvédelem. <i>Erkölcstan:</i> a munka világa. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.</p>
<p><i>Média, kommunikáció</i> Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. <i>Biológia-egészségtan:</i> kommunikáció az állatvilágban.</p>

<p>A média szerepe a hétköznapokban.</p> <p>Testbeszéd.</p> <p>Kommunikáció az állatvilágban.</p>	<p><i>Informatika:</i> az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p> <p><i>Hittan:</i> kommunikációs eszközök a Bibliában</p>
<p><i>Földünk és a világűr</i></p> <p>A naprendszer és a bolygók</p> <p>A Nap és a csillagok.</p> <p>Utazások az űrben.</p>	<p><i>Földrajz:</i> égitestek.</p> <p><i>Fizika:</i> a naprendszer objektumai, a világűr megismerésének eszközei.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai</p> <p>frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén</p>	<p>A2 szintű nyelvtudás:</p> <p>A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt.</p> <p>Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben.</p> <p>Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről.</p> <p>Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű</p>
---	--

	<p>írott szövegekben megtalálja a fontos információkat.</p> <p>Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.</p>
--	---

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése;</p> <p>a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrése az ismert témakörökben elhangzó szövegekből, részben önállóan, részben a megértést segítő, változatos feladatokra támaszkodva;</p> <p>néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Ismert témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése a tanult nyelvi eszközökre támaszkodva, a beszédhelyzetet figyelembe vételével.</p> <p>Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.</p>	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Válaszadás a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszéd folytatása;</p> <p>az első lépések megtétele a célnyelv spontán módon történő használata útján;</p> <p>egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása a megértetés, illetve a beszédpartner megértése érdekében;</p> <p>törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során, spontán kommunikálás strukturált, előre látható szituációkban (pl. pár- vagy csoportmunka során társakkal).</p> <p>Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel, spontán kommunikálás célnyelvi beszélőkkel.</p> <p>Beszélgetés során meg nem értés esetén ismétlés, magyarázat kérése, visszakérdezés alkalmazása, illetve szükség esetén a saját mondanivaló átfogalmazása, egyszerűsítése, pontosítása a kommunikáció fenntartása érdekében.</p> <p>Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. a kommunikáció fenntartása, követése, lezárása).</p> <p>Észlelt (hallott/látott) jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, helyzetekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.</p>	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása lineáris kötőszavakkal, és az ok-okozati összefüggések kifejezése; a megértést segítő legfontosabb stratégiák alkalmazása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
<p>Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése).</p> <p>Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag meghallgatás utáni elisméltése, a célnyelvi normához közelítő kiejtés gyakorlása.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Az olvasott szövegekre vonatkozó feladatok elvégzése; a készsége kreatív használata az olvasott szövegek megértéséhez,

céljai	<p>értelmezéséhez;</p> <p>tájékozottság növelése a célnyelvi kultúráról;</p> <p>az érdeklődés fokozása a célnyelvi kultúrába tartozó irodalmi, művészeti alkotások iránt.</p>
---------------	---

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvismeret kreatívan alkalmazása egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról; az alapvető írásbeli műfajok sajátos szerkezeti és stílusjegyeinek felismerése és követése.
A fejlesztés tartalma	

A fejlesztés tartalma
<p>Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.</p>
<p>Gyakori írásbeli műfajok legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyeinek követése saját írásmű létrehozása során (pl. megszólítás levélben, e-mailben, záró formula).</p> <p>A mondanivaló közvetítése vizuális eszközökkel (pl. szöveghiemelés, internetes, vagy SMS-ben használt emotikon, rajz, ábra, diasor).</p>

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.

Kommunikációs eszközök A2

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök

Kezdeményezés és válasz

	<i>Kezdeményezés és válasz</i>	
Megszólítás	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
Köszönés	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Tom.</i> <i>Hello, how are you?</i> <i>Hi!</i> <i>Good to see you.</i> <i>Hey Lisa!</i> <i>Blessing and peace!</i>	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Mary.</i> <i>Very well, thank you. And how about you?</i> <i>Hi!</i> <i>I'm glad to see you.</i> <i>It's nice to see you.</i> <i>Blessing and peace!</i>

Elköszönés	<p><i>Goodbye.</i></p> <p><i>Bye-bye!</i></p> <p><i>Good night.</i></p> <p><i>Take care.</i></p>	<p><i>Goodbye.</i></p> <p><i>Bye!</i></p> <p><i>Good night.</i></p> <p><i>Thanks. Bye!</i></p> <p><i>I'll be there.</i></p> <p><i>See you later.</i></p> <p><i>See you in a while.</i></p>
Köszönet és arra reagálás	<p><i>Thanks.</i></p> <p><i>Thank you very much.</i></p> <p><i>Thanks a lot.</i></p> <p><i>It's very kind of you.</i></p>	<p><i>Not at all.</i></p> <p><i>You are welcome.</i></p> <p><i>No problem.</i></p> <p><i>n't mention it.</i></p>
Bemutakozás, bemutatás	<p><i>My name is...</i></p> <p><i>May I/Can I/ Let me introduce myself.</i></p> <p><i>May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?</i></p>	<p><i>Hello.</i></p> <p><i>Hi!</i></p> <p><i>Pleased to meet you. Nice to meet you.</i></p>
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	<p><i>How are you feeling today?</i></p> <p><i>What's the matter?</i></p> <p><i>Oh dear! What's wrong?</i></p>	<p><i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid./ I feel really sick.</i></p>
Bocsánatkérés és arra reagálás	<p><i>I am sorry. I am very sorry.</i></p> <p><i>I beg your pardon</i></p>	<p><i>That's all right.</i></p> <p><i>It doesn't matter. Never mind.</i></p>
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	<p><i>Happy Christmas/New Year/Birthday!</i></p> <p><i>Many happy returns (of the day)</i></p> <p><i>Congratulations!</i></p>	<p><i>Happy Christmas /New Year/ Birthday!</i></p> <p><i>Thank you.</i></p> <p><i>Thank you, the same to you.</i></p>

Telefon felvétele	<i>Chichester, five oh two double one eight.</i>	<i>Hello, this is Mary Brown speaking.</i>
Telefonon bemutatkozás	<i>Hello, this is Mary Smith speaking</i>	
Megszólítás személyes levélben	<i>Dear John,</i>	<i>Hi Jenny,</i>
Elbúcsúzás személyes levélben	<i>Best wishes, Love (from), Yours,</i>	<i>Well, that's all for now. Write back soon. Good luck, Take care,</i>
<i>2. Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök</i>		
Öröm, sajnálkozás, bánat	<i>Are you happy about that?</i> <i>What do you think of that?</i> <i>How do you feel about that?</i>	<i>Great!</i> <i>I'm so glad /very happy.</i> <i>I'm glad to hear that.</i> <i>I'm so pleased that...</i> <i>Good for you.</i> <i>Congratulations.</i> <i>I feel so happy for...</i> <i>I'm sorry to hear that.</i> <i>What a pity.</i> <i>Oh, no!</i> <i>Oh, dear!</i> <i>I feel so sorry for...</i> <i>Never mind.</i> <i>It's a pity I didn't come.</i>

<p><i>Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság</i></p>	<p><i>What do you think of...? Are you pleased with...? Are you happy with...? Are you satisfied with...?</i></p>	<p><i>That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice I'm quite satisfied with... I'm quite happy with... I'm quite pleased with... It's not good enough. That wasn't very good.</i></p>
<p><i>Csodálkozás</i></p>	<p><i>Jane has lost her money. Tom is twenty. This is a book for you.</i></p>	<p><i>How come? Is he? What a surprise! Wow! Lucky you!</i></p>
<p><i>Remény</i></p>	<p><i>What are you hoping for? What are you looking forward to?</i></p>	<p><i>I am looking forward to... I hope you'll have time to join me for dinner.</i></p>
<p><i>3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök</i></p>		
<p><i>Véleménykérés, és arra reagálás</i></p>	<p><i>What do you think? How do you like it? Do you have a specific make in mind? So, how do we spend the evening? How about this one?</i></p>	<p><i>I think it is rather strange. I like it. It looks nice. I prefer comedies.</i></p>
<p><i>Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése</i></p>	<p><i>You are right. You are wrong.</i></p>	

Egyetértés, egyet nem értés	<p><i>Do you agree?</i></p> <p><i>What's your opinion?</i></p> <p><i>How do you feel about it?</i></p> <p><i>Why don't we take part?</i></p>	<p><i>OK</i></p> <p><i>All right.</i></p> <p><i>I think he's wrong/right.</i></p> <p><i>That sounds like a great idea!</i></p> <p><i>I agree with you.</i></p> <p><i>Your idea is OK.</i></p> <p><i>Let's do it.</i></p> <p><i>That's true, I suppose.</i></p> <p><i>Certainly. I think it's an excellent suggestion.</i></p>
Tetszés, nem tetszés	<p><i>Do you like Greek food?</i></p> <p><i>What do you think of my boyfriend?</i></p>	<p><i>I think it's great. I don't like it.</i></p> <p><i>He looks nice.</i></p> <p><i>I think I like it.</i></p>
Akarat, kívánság:	<p><i>Would you like a biscuit?</i></p> <p><i>What exactly are you looking for?</i></p>	<p><i>I'd like an ice-cream, please.</i></p>
Képesség	<p><i>Can you speak French?</i></p> <p><i>Are you able to ride a horse?</i></p>	<p><i>I can understand French.</i></p> <p><i>I am unable to ride a horse.</i></p>
Szükségesség	<p><i>Is that necessarily so? Do I have to...?</i></p> <p><i>Is it a must? For sure?</i></p> <p><i>Do you need anything?</i></p>	<p><i>People must sleep sometimes.</i></p>
Lehetőség	<p><i>It may rain.</i></p> <p><i>She might be late.</i></p>	<p><i>I'm not sure if I'll go.</i></p>

Ígéret	<i>Will you come and meet me at the station?</i>	<i>Don't worry, I will. I promise to be there at five. Sure. I'll join you.</i>
Szándék, kívánság	<i>What would you like to do? Would you like to have a rest?</i>	<i>I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.</i>
Dicséret, kritika	<i>It's great. It's a good idea.</i>	<i>It's boring. The party was great. I enjoyed it. Fantastic!</i>
<i>4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök</i>		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	<i>What is it? What's it in English? What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.</i>
Információkérés, -adás	<i>Are you all right? When are the guests coming?</i>	<i>Yes, I am. At 6 p.m.</i>
Tudás, nemtudás	<i>Where is she?</i>	<i>I have no idea.</i>
Egymást követő események leírása	<i>What happened?</i>	<i>First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.</i>

<i>Bizonyosság, bizonytalanság</i>	<i>Do you think they will come?</i> <i>How old do you think she is?</i>	<i>They will probably come. They might come, or they might not come.</i> <i>She can't be very old. She must be 25.</i> <i>I don't know but I'll go and see.</i>
<i>5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök</i>		
<i>Kérés és arra reagálás</i>	<i>Can you give me a pen?</i> <i>Can I help you?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course.</i> <i>I'm afraid I can't.</i> <i>I'm afraid I'm busy.</i>
<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema tonight.</i> <i>What are we doing tonight?</i> <i>How about going out for a meal?</i>	<i>Good idea.</i> <i>Sounds good to me.</i>
<i>Meghívás és arra reagálás</i>	<i>Are you free on Tuesday?</i> <i>Let's meet on Sunday.</i>	<i>Yes, I am.</i> <i>Good idea.</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>	<i>Have an orange.</i> <i>Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you.</i> <i>Thank you.</i>
<i>6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök</i>		
<i>Megértés biztosítása</i>	<i>Visszakérdezés, ismétléskérés</i>	<i>Did you say the castle?</i> <i>Sorry, where does she live?</i> <i>Sorry, what did you say his name was?</i>

	<i>Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése</i>	<i>Sorry, I don't understand.</i> <i>Could you understand?</i> <i>Am I making myself clear?</i> <i>Sorry, what does that mean?</i> <i>Well, let me check.</i>
	<i>Betűzés kérése, betűzés</i>	<i>Can you spell it for me? It spells...</i>
	<i>Felkérés hangosabb, lassúbb beszédre</i>	<i>Could you speak a little more slowly, please?</i> <i>Sorry, that was a bit too fast.</i>

Fogalomkörök A2			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	<i>Present Simple</i>	<i>When do you get up? I don't drink milk. I don't sleep a lot.</i>

		<i>Present Continuous</i>	<i>Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. It is snowing today. They aren't dancing. Are they ice-skating?</i>
		<i>Present Perfect Simple</i>	<i>Have you done your room?/Has he played tennis? I haven't finished it yet. I've seen it twice already/He has never been to college.</i>
		<i>Present Simple Passive</i>	<i>Sue's bedroom is cleaned once a week.</i>
	Múltidejűség	<i>Past Simple</i>	<i>And then she kissed me. Why didn't you come yesterday? The Hulk became a TV series. People didn't like the film. My dad couldn't take part because he was ill.</i>
		<i>'used to'</i>	<i>I used to play football. He didn't use to play tennis. What did you use to do when you were 10?</i>
		<i>Past Progressive</i>	<i>I was watching TV while Mum was cooking.</i>
		<i>Past Simple Passive</i>	<i>Stardust was made in England by Matthew Vaughn.</i>
	Jövőidejűség	<i>Going to</i>	<i>What are you going to do on Saturday? He's going to stay in bed.</i>

		<i>Future with Will</i>	<i>When will you be fourteen? One day, he'll be rich.</i>
	Igenevek	<i>Full Infinitive Bare Infinitive</i>	<i>People are getting ready to celebrate Christmas. Playing video games helps reduce stress. His music makes me feel alive.</i>
		<i>'-ing'</i>	<i>Skating is very exciting. Many teens enjoy going shopping. They like watching them. Can you hear birds singing?</i>
		<i>Reported Speech Statements Commands, requests Questions</i>	<i>He knew it was the right thing to do. I don't understand what you are saying. The little girl was told to go to bed at once. Do you know where my house is?</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Past forms of have</i>	<i>I didn't have many friends at school. His family didn't have any money.</i>
		<i>Have with will</i>	<i>At the age of 25 I will have a car.</i>

		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother</i> <i>Whose?</i>
		<i>Possessive pronouns</i>	<i>Mine, yours, his</i>
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározások	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i>
		<i>Prepositions of place</i>	<i>Pupils in Britain always wear a school uniform.</i>
		<i>Prepositions of movement</i>	<i>Get in a rickshaw and go on a tour of the ancient city's streets.</i>
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>
	Időpont	<i>When?</i> <i>What time?</i> <i>What's the time?</i>	<i>Now,</i> <i>Yesterday, last week, two years ago,</i> <i>Tomorrow, next week</i> <i>In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday</i> <i>It's eight.</i> <i>It's quarter to eight.</i>
		<i>Prepositions of time</i>	<i>We celebrate Carnival on the first Monday in June..</i>
		<i>Time clauses</i> <i>When, while, as soon as, , as</i>	<i>When the competition finishes, they give the cans to the hungry..</i>

	<i>Időtartam</i>	<i>How long? (Past simple)</i> <i>How lon? (Present Perfect)</i>	<i>How long were you in Spain?</i> <i>For one month.</i> <i>How long have you been training?</i>
		<i>Already, yet, just,</i>	<i>I have already read it. He has not finished yet.</i> <i>She has just entered the room.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals</i> <i>Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls,</i> <i>Children, people, men, women</i> <i>...</i>
		<i>Cardinal numbers 1-100-</i>	
		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>
		<i>Countable nouns</i> <i>Uncountable nouns</i>	<i>How many CDs have you got?</i> <i>I've got a lot of/few CDs.</i> <i>How much money have you got?</i> <i>I've got a lot of/little money.</i> <i>A cup of tea, a piece of chocolate</i>
			<i>all, both, none, neither, every, each</i> <i>There were 3 apples on the plate. Each tasted good.</i>

Minőségi viszonyok	Hasonlítás	<i>Comparative and superlative of short adjectives</i> <i>Irregular comparative and superlative forms of adjectives</i>	<i>Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.</i> <i>She is the most intelligent of all.</i> <i>I'm as tall as you.</i> <i>Good/bad (better, worse)</i> <i>What's it like? What colour is it?</i> <i>What does it look/sound/taste/feel like?</i>
		<i>Subject-object question</i> <i>Negative questions</i>	<i>Who invented the telegraph?</i> <i>Who did you see?</i>
Modalitás	Képesség Engedélykérés Kérés	<i>Can (ability)</i> <i>Can/could/may expressing permission</i>	<i>I can swim.</i> <i>Can/could/may I join you,</i> <i>Could you do the washing up?</i>
	Tanácsadás	<i>Should/shouldn't</i>	<i>You should ask her.</i>
	Kötelezettség	<i>Must, have to, need to</i> <i>Have to (Past)</i>	<i>I need to speak to Jane.</i> <i>Anyway, I have to go now.</i> <i>Did you have to be there?</i> <i>She had to go to the post office.</i>
	Szükségtelenység	<i>Needn't/don't need to</i>	<i>If you don't need your old cooker, give to a charity..</i>
	Tiltás	<i>Mustn't</i>	<i>You mustn't smoke here.</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because/so/too/also/ however</i>

	<i>Feltételeesség</i>	<i>Conditional Type 1 Conditional Type 2</i>	<i>If a supervolcano erupts, the climate will change. IWhat would you do if you saw a hungry cat?</i>
		<i>Clauses of result</i>	<i>He liked the place so he decided to stay.</i>
		<i>Clauses of reason</i>	<i>He worked hard because he wanted to be successful.</i>
		<i>Clauses of addition</i>	<i>He studied hard. He won some awards, too. He studied hard. He also won some awards.</i>
		<i>Relatives</i>	<i>The doctor is a man who travels through time. His time ship, which looks like a police phone box, travels fast.</i>
Szövegösszetartó eszközök		<i>Articles: a, an , the Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns</i>	<i>The Romans used bagpipes before the Scottish. There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they... Me, him, them...</i>

		<i>Indefinite pronouns</i> <i>Reflexive pronouns</i>	<i>This, that, these, those</i> <i>Somebody, anybody, nobody, everybody</i> <i>That's OK. I'll go by myself.</i>
		<i>So, neither, too, either</i>	<i>I like rugby: So do I.</i> <i>I don't like tennis. Neither do I.</i>
		<i>Question tags</i>	<i>He didn't win the race, did he?</i>
Függő beszéd	<i>Jelen időben</i>	<i>Reported speech with present reporting verb</i>	<i>I suppose you are right.</i> <i>I hope he likes my present.</i>

A fejlesztés várt eredményei a fejlesztési ciklus végén

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, megfogalmazott kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből kikövetkeztetni; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni.

Beszédkésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol; egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket feltesz, eseményeket elmesél; megértési probléma esetén segítséget kér; egyszerű párbeszédben részt vesz; fenntartja a beszélgetést, pl. új témát kezdeményez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben

kikövetkezteti; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveget elolvas; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; egyszerű történetet megérteni; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb.100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

Íráskészség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlés, baráti levelet) létrehoz; ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír; kb. 50-70 szavas jellemzést, beszámolót ír.

Az angol 5-8. tantárgy tanításának alapelvei

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok az iskolai munka részét képezik. 5-8. évfolyamon arányos terhelésre törekszünk a házi feladatok meghatározásánál. A házi feladat differenciáltan is adható, amely az egyéni fejlesztést teszi lehetővé pld. az önálló gyűjtőmunka, A házi feladat az állandóságra, rendszerességre, kötelességtudatra, önálló munkára nevel. Jól értékelhető mind tartalom, mind a külalak szempontjából. A házi feladat hiánya elmarasztalást von maga után. Mindenképpen szükséges, hogy a tanuló megszokja, hogy feladatát teljesíteni kell. Az elmaradt házi feladatot pótolni kell.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés a tanulási folyamat alapvető része. Segít a tanulóknak felismerni a tanult nyelvben az előrehaladásukat, mennyit értek el és milyen területeket kell tovább gyakorolni. A tanulók hozzáállása a saját tanulási tapasztalataikhoz pozitívan befolyásolható, amint ők maguk is részt vesznek az egész folyamatban. Az értékelés a tanárok számára is lehetővé teszi a tanítási gyakorlat és a használt anyagtípusok érvényességének visszatükrözését.

A tanév során ügyelünk az írásbeli, és a szóbeli számonkérések arányára. Törekszünk arra, hogy rendszeresen legyen szóbeli, számonkérés is, mert ez egyúttal fejleszti a tanulók beszédképességét, aktiválja a szókincsüket, s módot ad a szóbeli megnyilatkozás különböző formáinak gyakorlására.

A számonkérés gyakorisága

A számonkérés gyakorisága összhangban van a heti óraszámmal, ezért havonta legalább egy alkalommal kerüljön rá sor.

A folyamatot három részre osztjuk bemeneti értékelés, felmérés a tanév elején, a fejlődés értékelése, amit napról napra végeznek, és az összesítő értékelés, egy-egy tematikai egység befejezésekor.

Bemeneti értékelés

Ez diagnosztikus értékelés főleg a tanulóknak az előző évi eredményeire épül. A tanár felbecsülheti a tanuló szintjét, felmérheti az elvégzett munkát, az erősségeket/gyengeségeket stb.

A fejlődés értékelése

Bármilyen, a tanuló által elvégzett feladat használható az ilyen típusú, fejlesztő értékeléshez.

Összesítő értékelés

Az összesítő értékelés a tanulók a tematikai egység tanulása során elvégzett munkáján részvételét és a hozzáállását veszi figyelembe.

Az értékelés szempontrendszerét két fő részre bontható:

Kognitív elemek: az adott évfolyamon a kerettantervben megfogalmazott fogalomkörök és kommunikációs eszközök ismerete.

Készségek, jártasságok: probléma-megoldási készségek, kritikus gondolkodás képessége; képi információ verbalizálása; szociális viszonyulások, magatartásformák ismerete; különböző munkaformákban (frontális, páros, csoportos, egyéni) való tanulás képessége; metakognitív stratégiák ismerete, alkalmazása; önálló tanulás képessége; modell alapján az adott ismeret perszonalizációja; motiváció.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire valamennyi érintett (5-8.) évfolyam végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet mérésekor a szókinccs, beszédképesség, beszédértést és írásképességet mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 20 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés formái:

- szóbeli

párbeszéd, szituációs gyakorlatok, képek verbalizálása, memoriterek, témakörök szókinccse, hallott és beszélt szövegértés ellenőrzése

- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;

nyelvhelyességet, nyelvhasználatot mérő rövid terjedelmű feladatok, egy-egy témakör lezárásaként témazáró dolgozat, projektmunka, posztterek, írásbeli műfajok (levél, e-mail, képeslap, blog, cikk, interjú stb.), olvasott és írott szövegértés ellenőrzése.

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások alapelvei:

- a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételével történjenek (feladattípusok, terjedelem),
- tükrözzék az osztályok és az egyes tanulók esetében is a differenciálás elvét,
- az értékelés pozitívumokat kiemelő, segítő hatású legyen,
- az írásbeli beszámoltatások ne kerüljenek nyomasztó túlsúlyba a szóbeli beszámoltatások rovására. Különösen ügyelni kell erre az idegen nyelv esetében, amelynél a tantárgy jellege megköveteli, hogy a kommunikatív készségeket és képességeket a tanuló megmutassák;
- legyenek rendszeresek: tanév eleji, évközi év végi felméréseknél, méréseknél valamint a témazáró dolgozatoknál bejelentettek,
- a dysgraphiás gyerekek kapjanak szóbeli lehetőséget a beszámolásra, illetve az ő írásbeli munkájukat egyénileg értékeljük (a Nevelési Tanácsadó által vizsgált esetekben),
- a feladatok legyenek változatosak, gondolkodtatóak, egyértelműek, érdeklődést felkeltők,
- a feladatok a tanult ismeretekre épüljenek - a begyakorolt, kifejlesztett készségeket kérjék számon,
- tantárgytól függetlenül fontos a szép, helyes beszéd tanítása, a kifejezőkészség, az előadói készség fejlesztése.

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások célja:

- adjanak hiteles, átfogó képet a tanulók ismereteiről, jártasságaik és készségeik kialakulásának mértékéről; tegyék lehetővé ezek szakmai értékelését,
- igazolják vissza a tanulót érintő pedagógiai folyamat eredményét vagy eredménytelenségét; alapozzák meg az esetleg szükséges kiigazításokat.

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások rendje

- A tananyag feldolgozásában a kiemelten fontos részek elsajátításának ellenőrzésekor
- egy-egy témakör összefoglalása után
- félévi vagy év végi ütemezéssel
- Projekt, témahét esetében projektzáráskor

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások formái

- *egyéni*
- *csoportos*
- *iskolai munkán alapuló/ otthoni munkán alapuló*

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások módszerei:

- *igaz-hamis állítás*
- *hibás állítások javítása*
- *TOTÓ*
- *szöveg kiegészítése*
- *szógyűjtés*
- *feleletválasztás*
- *mondat-kiegészítés*
- *tollbamondás*
- *vázlatírás*
- *fogalmazás*
- *levélírás*
- *e-mail írása*
- *szódolgozat*
- *témazáró dolgozat*
- *teszt*
- *rövid, egy-egy anyagrészt átfogó tudáspróba*
- *röpdolgozat*
- *feladatlap*
- *felelet*
- *képleírás*
- *kiselőadás, esszé*
- *gyűjtőmunka (projekt, témahét)*
- *szómagyarázat készítése*
- *tömörítés*
- *élménybeszámoló*
- *projekt készítése*
- *társasjáték készítése egy adott témakörön belül*
- *prezentáció (szakköri munka, projekt, témahét)*
- *kisfilm (szakköri munka, projekt, témahét)*
- *fotó (szakköri munka, projekt, témahét)*
- *tudományos dolgozatok (kutatómunkán alapuló verseny)*
 - *önértékelés*
 - *tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)*
 - *minősítő-szelektáló (szummatív)*
 - *összegző-lezáró értékelés (osztályzás).*

A beszámoltatások tanulmányi értékelésben betöltött szerepe:

- A rendszeres értékelés elengedhetetlen, ugyanis tanár és a diák számára egyaránt visszajelzés a végzett munkáról.
- Megalapozza a szöveges vagy az érdemjeggyel történő értékelést, kijelöli a további fejlesztési irányokat.

A követelményrendszerünk alapelvei:

Iskolánk nevelő-oktató tevékenységéből adódóan sokrétű követelményrendszert állít fel a diákok számára. Az ezeknek való megfelelés, vagy meg nem felelés alapelveit foglaljuk össze az alábbiakban.

- Csak az iskola helyi tantervében elfogadott tananyagot lehet megkövetelni.
- A követelmények megállapításánál figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat.
- Figyelembe kell venni a tanuló képességeit - talentumait -, és a tanuláshoz való hozzáállását, ehhez jól kell ismerni a tanulót.
- A követelmény célja nem az elriasztás, hanem az igényesség igényének kialakítása.
- A tantárgyi és tanórai követelmények legyenek világosak egyértelműek és teljesíthetőek. A tanév elején közölt elvárások ne változzanak a tanév során, a tanuló érezze a következetességet, és a kiszámíthatóságot.
- A követelmény mögött érződjön a tanítvány egyediségének és teremtettségének tisztelete.

7. Az alkalmazott tankönyv kiválasztásának elvi szempontjai

- A kerettanterv alapvető célkitűzéseinek 100%-ban feleljen meg: motiválja a tanulót a nyelvtanulásra, fejlessze mindazokat a készségeket, amelyek a nyelvtudáshoz szükségesek, használjon olyan munkáltató és gyakorlati feladattípusokat, amelyek megkönnyítik a nyelv elsajátítását.
- A tankönyvsorozat a felső tagozatos angol nyelvi tanterv követelményeit legalább 90%-ban fedje.
- A tananyag illeszthető legyen a tantervben megadott éves óraszámokhoz.

